

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΚΤΙΒΑΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Δ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΤΟΜΟΣ Α'.

1224

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1924

ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΠΑΚΤΙΒΑΝ

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΩΝ

ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ Δ' ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

1924

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΕΠΙΣΕΛΕΣ ΠΡΕΣΙΩΝ ΤΗΣ ΣΥΝΕΛΕΤΣΕΩΣ

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α'

Τῆς 2 Ἰανουαρίου 1924,

Ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Βουλευτηρίου σήμερον τῇ 2ᾳ Ἰανουαρίου 1924 ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τετάρτη καὶ κατὰ τὴν ὕπο τοῦ προγράμματος ὑφιστάμενην ὥραν 11 π. μ. συνελθόντες πλείστοι πληρεξούσιοι κατέλειον τὰς ἐδρας τῶν. Τὴν τοῦ προσωρινοῦ Προέδρου κατέλειον ὁ δὲ Δωρίδος πληρεξούσιος κ. Ἀρ. Ἀναγνωστῆς υἱὸς πρεσβύτερος τὴν ἡλικίαν, μὴ ὑπάρχοντος κατὰ τὸν Κανονισμὸν (ἄρθρ. 2) τῆς ληξιάτης περιόδου τῆς διαλυθείσης 1' Συνελεύσεως τοῦ δικαίωτός του νὰ καταλάβῃ αὐτήν, τὰς δὲ τῶν Γραμματέων οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Ν. Ξηρός, Φωφώτιδης, Π. Παναγιωτόπουλος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, Φ. Στασινοπούλος Γορτυνίας καὶ Α. Κολιζένης Ἀργούς. Προσπελθόντος κατόπιν τοῦ Μικαριωτάτου Μητροπολίτου Ἀθηνῶν κ. Χρυσοστόμου μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς ἱερᾶς Συνόδου, παρισταμένων δὲ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπαισίων τῶν πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἄρχων τῆς Πρωτεύουσας, ἐτελέσθη ὕπο τοῦ Μικαριωτάτου Μητροπολίτου μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἀρχιερέων, ἱερέων καὶ διακόνων ἀρχιερέων, ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἀρχιερέων τοῦ τοῦ Βουλευτηρίου καὶ τῶν πληρεξουσίων.

Μεθ' οὗ ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος ἀνακοινεῖ τὰ ἑξῆς:

α') Τηλεγράφημα τὸ κ. Ἐλευθ. Βενιζέλου δηλοῦντος ὅτι διατηρεῖ μόνον τὴν ἐδραν τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, περὶ τῆς ἱερωτικῆς διατηρήσεως τῆς ἱστορίας ἀποφασίσαι ἄρα τῇ αἰ. Ἀθήναις ἀρτίως του. (Χειροκροτήματα) καὶ

β') Δῆλωση τοῦ πληρεξουσίου Μαντινέας κ. Ἀλ. Παπαμαστορίου δηλοῦντος ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἐδραν τοῦ πληρεξουσίου ταύτης.

Ὁ κ. Στυλ. Γουσσῆς (Πρόεδρος Κυβερνήσεως) ἀνακοινεῖ πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἀπὸ 11 Σεπτεμβρίου π. ἔ. ἀπόφασιν τοῦ Ἀσπ. ὅτι τῆς ἑκτακτάσεως, ὅς ἡ καὶ ἐκλογαὶ τῆς 16 Σεπτεμβρίου 1923 ὡρίσθησαν ὡς ἐκλογαὶ πληρεξουσίων Συντακτικῆς Συνελεύσεως, καὶ τὸ ἀπὸ 20 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ., ὅς ὁ ὡρίσθη ὡς ἡμέρα συγκαλήσεως τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἡ σήμερον 2 Ἰανουαρίου 1924.

Ο κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἀνακοινεῖ τὴν ἀπὸ 20 Δεκεμβρίου 1923 ἀπόφασιν τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἣς ὠρίσθη ὁ τύπος τοῦ δοθησομένου ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων ὅρκου, καὶ καλεῖ τοὺς παρόντας πληρεξουσίους ὑποβάλλειν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτοῦ.

Ὁ Μακαριώτατος Μητροπολίτης ἀναγινώσκει τὸν ὅρκον τῶν ὀρθοδόξων τῶν ὀρθόκυρα πληρεξουσίων καὶ ὁρκίζονται οὕτως κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον ὀρκωμοσίας ἀνατείναντες τὴν χεῖρα ὡς ἐξῆς:

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Προσκομίζεται εἰς τὰ Κεράνιον καὶ ἀκρονοῦντες τὸν ὅρκον ἐνός τῶν Γραμματέων ὁρκίζονται οἱ Μωαμεθανοὶ πληρεξούσιοι ὡς ἐξῆς κατὰ τὸ παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ καὶ τοῦ μόνου Αὐτοῦ προφήτου, ὅστις εἶνε ὁ Μωῦσῃς, νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Προσκομίζεται εἰς τὴν Ἱερὰ Βίβλον καὶ ὁρκίζονται οἱ Ἰσραηλίται πληρεξούσιοι, τοῦ Γραμματέως ἀναγινώσκοντος ὡσαύτως τὸν ὅρκον ὡς ἐξῆς:

«Ὁρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ καὶ εἰς τὴν Ἱερὰν αὐτοῦ Βίβλον νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος θίγει τὸν λόγον εἰς τὸν προσελθόντα Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαναστάσεως Συνταγματάρχην κ. Ν. Πλαστήραν, ὅτις ἀναγινώσκει ἀπὸ χειρογράφου τὸν ἐπόμενον λόγον:

Κύριοι Πληρεξούσιοι

Ἔργον τοῦ Στρατοῦ δὲν εἶνε ἡ ἀνάμιξις αὐτοῦ εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἔργον τοῦ Στρατοῦ εἰς τοὺς δημοκρατομένους Λαοὺς εἶνε ἡ πειθαρχικὴ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τῶν πολιτικῶν Κυβερνήσεων. Εἶνε ἡ ὑποταγὴ εἰς τὰ κελεύσματα τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Καὶ ὁ Στρατὸς ὁ Ἑλληνικὸς καθ' ἑλὴν τὴν διάρκειαν τοῦ αἰῶνος τῆς ἐλευθερίας ἐτήρησε πιστῶς τὸ καθήκον του.

Ἀλλ' ὑπῆρξαν περιστάσεις κατὰ τὰς ὑποίας ἡ Θέλησις ἀκριβῶς τοῦ Λαοῦ κατεδυναστεύετο, ἄλλοτε ἀπὸ τὴν ἀπολυταρχίαν τῶν Βασιλέων καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τὴν διαφθοράν τῶν φατριῶν. Καὶ τότε ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς, σὰρξ

ἀπὸ τὴν σάρκα καὶ ὅστωθεν ἀπὸ τὰ ὅστω τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, αἰσθανόμενος καὶ δρῶν ὡς συνείδησις τοῦ Ἔθνους, ἐξηγείρετο, οὐχὶ διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ θέλησιν ἰδίαν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν σεβασμὸν καὶ διὰ νὰ ἀποκαταστήσῃ τὸ κύρος τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία καὶ τῶν τριῶν παλαιότερων Στρατιωτικῶν Ἐπαναστάσεων:

Τοῦ 1843, ὅταν ὁ Συνταγματάρχης Καλλέργης ἐπὶ κεφαλῇ τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν ἐπέβαλλεν εἰς τὸν Ὀθωνα τὸν πρῶτον Ἑλληνικὸν Σύνταγμα.

Τοῦ 1862, ὅταν ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἐκίρριτε τὸν ἀπολυταρχικὸν Ὀθωνα ἐκπύων τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος.

Καὶ τοῦ 1909, ὅταν ὁ Στρατὸς καὶ ὁ Στόλος, συνισθάνομενοι βαθύτατα τὴν ταπεινώσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐκπέσει τὸ Ἔθνος, ἐπέβητο ἐξ ὠνόματος τοῦ Λαοῦ ἀντιμέτωποι τῆς πολιτικῆς διαφθορᾶς, ἣ ὁποία ἐξεπαράβετο ἀπὸ τὴν Ἀδελφὴν καὶ τὴν φιλοκρατίαν, καὶ ταυτοστροφῶς ἐθετο τὰς βάσεις καὶ ἐγένοντο ἀφετηρία διὰ τὴν εὐτυχίαν καὶ ἀληθινὴν ἐκείνην περιόδον τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τοῦ μεγάλου τῆς Πατρίδος.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἱστορία τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, μετὰ τὴν μεγάλαν διαφοράν ὅτι οἱ κληροῖ τοὺς ὁποίους διεδέχθη καὶ αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐπύλαυνεν ὑπῆρξαν ἀπείρως περισσώτερον κρίσιμοι. Εἶνε ἀληθὺς ὅτι τραπεζικὴ ἡ ἀνάμνησις.

Ἐπὶ μίαν δεκαετίαν αἱ θυσίαι καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς υγείας καὶ τῆς νεότητος προσεφέροντο ἀνύψημα χαρμύλων εἰς τὸν βωμὸν τῆς Πατρίδος, ἐπειδὴ ἡ Ἑλλάς καθ' ἑλὴν τὴν δεκαετίαν ἔπαιτο διαρκῶς πρὸς τὰ ὑψηλὰ πεποιμένα τῆς.....

Ἀλλὰ ἦλθεν ἡ πρώτη Νοεμβρίου..... τὸ σφάλλμα ἐν ὧς λαοῦ αἰσθηματικῶς, φιλοτίμου καὶ παίσμονος— ὁ ὁποῖος παρεπληνῆθη ἀπὸ τοῦ ἐνόχου ἡρέτα του.

Καὶ ἤρθε κατόπιν ἡ ἐκτὴ Δεκεμβρίου..... τὸ ἐγὼ κλημὰ ἐν ὧς Βασιλείας, ὁ ὁποῖος ἐλατρεῦθη καὶ ἀπὸ τὸν Λαόν καὶ ἀπὸ τὸν Στρατὸν ὅσον οὐδεὶς καὶ οὐδέποτε, ὁ ὁποῖος εἰδοποιήθη κατὰ τὸν πλεόν ἐπίσημον τρόπον ὅτι ἡ ἐπιστροφή του εἰς τὸν θρόνον θὰ ἐσήμανε κατὰστροφὴν τῆς Πατρίδος καὶ ὁ ὁποῖος μολεταῦτα ἐπρετίμησε νὰ ἐπανέλθῃ.

Ὑπεκύψαμεν. Ὅσοι δὲν ἀνεκλήθημεν ἀπὸ τὴν δυσπιστίαν τοῦ κωνσταντινικοῦ καθεστώτος ἐπειθαρχήσαμεν εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ καὶ παρεμείναμεν εἰς τὸ

μέτωπον, προκισθνόμενοι τὴν καταστροφὴν καὶ εὐχόμενοι τὴν σωτηρίαν.

Ἀλλὰ τυχθεὶς ὑπῆρξε καὶ γενικὴ ἡ ἀνάνηψις. Ἡ φωνὴ τοῦ αἵματος τῶν μυριάδων τοῦ Σαγγαρίου, οἱ ὅποιοι ἐσπαγιάσθησαν οὐχὶ χάριν τῆς Πατρίδος, ἀλλὰ χάριν μόνου τῆς πορφύρας τοῦ θρόνου, συνεκλόνησε τὴν συνείδησιν τῶν Ἑλλήνων.

Καὶ τότε ἡ λαοκρήνητος Βασιλεῖα μετεβλήθη εἰς Ἀπολυταρχίαν. Ἡ κραυγὴ τοῦ ἀγωνιῶντος Λαοῦ κατεπνίγητο πλέον μὲ διωγμούς, φυλακίσεις, δολοφονίας.....

Τὸ μέτωπον συνεμερίζετο βαθύτατα τὸν πόνον, τὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν ὀργὴν τῆς Φυλῆς. Ἀνεμέτρησεν ὅμως ὅτι εὐρίσκετο ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ. Καὶ στρατιωτικὸν κίνημα εἰς τὸ μέτωπον, ἀντὶ νὰ προλάβῃ, θὰ διευκόλυνεν ἴσως ἀκόμη περισσότερο τὴν ἥτταν..... Καὶ ἀπλῶς ἡ εὐθύνη, ἀντὶ νὰ βαρύνῃ τὸν ἐνοχλον θρόνον, θὰ ἐβάρυνε τότε τὸν ἀθῶον Στρατὸν.

Καὶ ὁ περικύψαμεν πάλιν. Καὶ ἐξηκολουθήσαμεν, ἐκεῖ μακρὰν, ματαίως μαχόμενοι καὶ πληττόμενοι ἐκ τῶν νότων, ἡθικῶς, οικονομικῶς, διοικητικῶς, διπλωματικῶς, μέχρις ὅτου, ὅπως ἔστο φυσικὸν καὶ μωρικὸν, ἡ κατάρρευσις συνετελέσθη..... Ὅτε ἡ σῆψις εἶχε πλέον γενικευθῇ, ἐπηκολούθησεν ἡ ἀποσύνθεσις.

Καὶ τότε μίξ Ἑλλὰς ὁλόκληρος, ἔρθανος εἰς ὕψιστον καὶ πλοῦτον καὶ πολιτισμὸν, μετεβλήθη εἰς παρανάλωμα τοῦ πυρός.....

Καὶ ὁ γενναῖος Στρατὶς μας—ὁ ὁποῖος πάντοτε ὑπῆρξεν ἄξιος τῆς Ἑλλάδος—προδοθεὶς ἐκεῖ, ἡριθμῆται πλέον εἰς αἰχμαλώτους, νεκροὺς καὶ φυγάδας.

Καὶ ἀπεχειρετίσμεν διερχόμενοι τὴν ἀλησμόνητον Σμύρνην κατὰ τὴν ὑστάτην ἐκείνην ἀπορρόδην ἡμέραν, καθ' ἣν αὕτη συνέχετο ἀπὸ τὸν ἐριάλτην τῆς ἐπιδρομῆς καὶ ἀγωνισμοῦ εἶχε βυθισθῇ εἰς τὴν σιγὴν τοῦ θανάτου.

Καὶ ἡσπάζομεν εἰς τὴν Ἐρυθρίαν, διὰ τελευταίαν φοράν, τὴν ἱερὰν γῆν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπογνώσεως καὶ τῶν θρήνων καὶ τῶν κοπετῶν τῆς αἰωνίας Φυλῆς, τῆς ὁποίας τὰ τέχνα—μυρτυρικαὶ ἀδελφοὶ εὐτυχεῖς ἕως τότε—μετεβάλλοντο αἰφνης, ὅσοι ἐσφύζοντο, εἰς μάχην ἀνθρώπινα, νευρικά τραγικὰ τῆς μεγάλης καταστροφῆς, τὰ ὅποια προσέφυγον εἰς τὴν στοργὴν τῶν ἀκτῶν τοῦ Αἰγαίου.....

Καὶ ὑπεσχέθημεν—εἰς τὰ βάθη τῆς ἐθνικῆς του ψυχῆς, ἡ ὁποία εἶχε πληρωθῇ ἀπὸ τὴν ὀργὴν καὶ τὸν πόνον

ὁ ὅτι καὶ ὁ Στρατὶς ὑπεσχέθη τι μωρίαν καὶ ἐπὶ τῇ θούλῃ. Τοιοῦτο τρόπος ἐξερράγη ἡ ἀσπίς (Φωναί: «Ζήτω ἡ Ἐπικύψουσα»).

Ὁ πρῶτος καθῆκον τῆς Ἐπαναστάσεως ἔστο ἡ ἄμεσος βελτίωσις τῶν διπλωματικῶν ἡμῶν σχέσεων, καθὼς καὶ ἡ ραγδαία ἀνασύνταξις τοῦ Στρατοῦ, διότι ἡ ἀποσύνθεσις εἶχε μεταβλήθῃ καὶ εἰς τὸ μέτωπον τῆς Θράκης. Καὶ ὁ ἐχθρὸς εἶχε καταστῆ ὑπερφίαλος, μετὰ τὴν νίκην..... Δι' αὐτὸ ἡμέτερον τὴν ἄμεσον παραίτησιν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου. Δι' αὐτὸ παρεκάλεσamen τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον ὅπως ἀναλάβῃ τὴν διπλωματικὴν ἐκπροσώπησιν τῆς ἥττημένης Πατρίδος.

Καὶ συνετελέσθη ἐπίσης ἄμεσως ἡ ἀνασύνταξις τοῦ Στρατοῦ. Κληρονόμος ἡ Ἐπαναστάσις μίαν μεγάλαν καταστροφῆς, ἐπεδίωξεν ὅμως καὶ κατώρθωσεν, ὅπως ἐροδιάσῃ τὸν Στρατὸν τῆς Θράκης μὲ νέον πολεμικὸν ὅπλιον, μὲ συντήρησιν ἐπαρκῆ καὶ πρὸ παντὸς μὲ νέαν ψυχὴν.

Οἱ ἡγήτορες καὶ τοῦ Στόλου καὶ τοῦ Στρατοῦ ἀνεδείχθησαν ἀληθεῖς ἐρμύχοι. Μετήγγισαν τὸ φρόνημα τῆς πατριωτικῆς των ψυχῆς εἰς τὴν στήθιν των μαχητῶν. Καὶ αἰφνης ἡ ἀμορφὸς μᾶζα τῶν φυγάδων μετεβλήθη ἐντὸς ὧλων ἐβδουράδων εἰς τὸ θαῦμα τοῦ Ἑβρου καὶ ὁ Στόλος ἀνέκτισε τέχνητα σπυρίαν ναυτικὴν ἱκανότητα. (Φωναί: «Ζήτω ὁ Πάτριος Στόλος, Ζήτω ὁ Ναυτικὸς Ἡρώδης»).

Καὶ ἀπεδείχθη τοιοῦτοτρόπως διὰ μίαν ἀκόμη φοράν διὰ τὸ Ἑλληνικὸς Στόλος καὶ Στρατὶς, ὅπως ἀκριβὲς καὶ ὁ Λαός, ὅταν καλῶς ὁδηγῆται, γνωρίζει νὰ θαυματουργῇ.

Βασίζομεθα ἐπὶ τῆς νέας συντάξεως καὶ τῆς νέας ψυχῆς τοῦ Στόλου καὶ τοῦ Στρατοῦ εἰλημὲν ἐλπίσει εἰς ἐπανόρθωσιν. Εἴλημὲν ἐλπίσει καὶ εὐχόμεθα ὅτι αἱ διεθνεῖς συνθήκαι καὶ πρὸ παντὸς αἱ παρὰλοι καὶ ὑπερφίαλοι ἀξιώσεις τοῦ ἐχθροῦ θὰ μᾶς ἐπέτρεπον ἴσως μίαν νέαν προσπάθειαν πρὸς τὴν Πόλιν τῶν Ὀσέρων..... ἡ τοῦ ὀπίσμου τὴν ἀνάγκην τῆς Ἀνατολικῆς Θράκης, τῆς ὁποίας δυστυχῶς ἡ καταδίκη εἶχεν ἀπαγγεῖλῃ, ὅπως καὶ τῆς Μικρῆς Ἀσίας πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἀλλὰ διεψεύσθησαν αἱ ἐλπίδες μας. Οἱ Τοῦρκοι, ἀντιληφθέντες καὶ τὴν ὀριστικὴν μας ἀπόφασιν καὶ τὴν μαχητικὴν ἰσχύιν τοῦ Στρατοῦ μας, ἔσπευσαν νὰ ὑποχωρήσουν.

Καὶ ὁ πεγράφη ἡ Συνθήκη τῆς Ἀωζάννης, συνθήκη ἡ ὁποία θίβει βαθύτατα τὴν εὐνοίαν μας ψυχῆς, διότι κατακυρώνει τὴν καταστροφὴν τῆς

Μεγάλης Ἑλλάδος, ὅπως εἶχε συντελεσθῇ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως. Εἰρήνη ὁμῶς διὰ τὴν Ἐπαναστάσιν ἐντιμὸς.—Διότι ἡρηθήμεν ἡμεῖς οὐκ ἀνέπαυε περαιτέρω θυσίαν, ἐδαρκίην, ὕλικήν, ἡθικὴν. Ἠρηθήμεν τὴν καταβολὴν οὐκ ἀνέπαυε ἀποζημιώσεως. Καὶ οἱ Τούρκοι, οἱ ὅποιοι κατ' ἀρχὰς ἀπέβλεπον εἰς τὸν πολέμικόν Στόλον μας καὶ τὰς Νήσους, οἱ ὅποιοι κατόπιν ἤξιωσαν ἀποζημιῶσιν δισεκατομμυρίων, ἐπὶ τέλους ὑπέκυψαν εἰς τὰς θελήσεις μας.

Ἡ ἐντιμὸς εἰρήνη ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στόλου καὶ Στρατοῦ. Ἐκφράζω καὶ πάλιν πρὸς ἀμφοτέρους τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὸν θαυμασμόν τῆς Ἐπαναστάσεως. (Ἐπευφημία: Ζήτω ὁ Βενιζέλος. Ζήτω ὁ Στρατός. Ζήτω ἡ Ἐπανάστασις).

Ἡ ἐσωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως προσδιωρίσθη διὰ τοῦ πρώτου ἐπαναστατικοῦ διαγγέλματος. Διεκήρυξεν ἡ Ἐπανάστασις τότε ὅτι ὅλ' ἐτάσσεται ὑπεράνω τῶν Κομμάτων· ὅτι ὅλ' ἐτήρει, μέχρι τῶν ἐκλογῶν, κατὰ τὰς ὑποίας ὅλ' ἐξεφράζετο ἐλευθέρως ἡ κυρίαρχος θέλησις τοῦ Λαοῦ, καὶ δικαιοσύνην καὶ εὐνομίαν καὶ τάξιν· ὅτι ὅλ' ἀπέβλεπεν εἰς συναδέλφωσιν τοῦ πληρηθέντος Λαοῦ, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐθεώρει ἐπιβεβλημένην τὴν παραδειγματικὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων αὐτοῦ ἡγετῶν.

Τὴν ἐξαγγελθεῖσαν πολιτικὴν ἐτηρήσαμεν πιστῶς. Οἱ μεγάλοι ἔνοχοι ἐτιμωρήθησαν. Ἄνθρωποι καὶ ἡμεῖς, συνεκινήθημεν καὶ ἐλυπήθημεν βαθύτατα διὰ τὸν Ὀλιβερὸν κλήρον ὅστις ἔλαχεν ἐφ' ἡμᾶς. Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον αἶσθημα ὑπέκυψεν εἰς τὴν συνειδήσιν τοῦ καθήκοντος. Διότι ἡ σκληρὰ καταδικὴ ἀπατέλει τὸν ἀπαραίτητον διὰ τὸ μέλλον πολιτικὸν παραδειγματισμόν, ἀπατέλει τὴν στοιχειώδη προϋπόθεσιν πρὸς ἀνασύνταξιν καὶ πειθαρχίαν τοῦ νέου Στρατοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξηρτάτο ἡ σωτηρία τῆς Χώρας, καὶ ἀπατέλει ἀκόμη κατηγορηματικὴν προσταγὴν τῆς Ἐθνικῆς Νεμέσεως, τὴν μοιραίαν κάθαρσιν τῆς μεγάλης τραγωδίας τοῦ Γένους.

Ὁ λόκ κληρον τὸ λοιπὸν παρελθὸν ἡμνηστεύθη. Οὐδεὶς διωγμὸς ἐνηργήθη, οὐδεμία φυλάκισις, οὐδεμία ἐκτόπισις. Ἀπέναντι τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἡ Ἐπανάστασις ἐνήργησεν ἐκκαθάρισιν οὐχὶ κομματικὴν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς ὑπηρεσιακὴν—ἐπὶ τῇ βάσει μόνον τῆς ἐπαγγελματικῆς καὶ ἡθικῆς ἐπαρκείας.

Ἀπέναντι τοῦ πολιτικοῦ κόσμου ἐτήρησεν ἰσοτιμίαν. Ἐπεδίωξε τερματισμὸν τῶν ἐμφυλίων

καθεστώτικων διακρίσεων καὶ ἐπάνοδον εἰς τοὺς ὀμαλοὺς ἡρέμους καὶ γονίμους ἀγῶνας τῶν πολιτικῶν κομμάτων.

Ἀπέναντι τοῦ λαοῦ ἐτήρησεν εὐνομίαν καὶ δικαιοσύνην—ἐφ' ὅσον ἡ ποιότης τῶν κρατικῶν ὀργάνων καθίστα δυνατὴν τὴν ἀκριβῆ πρᾶγματῶσιν τῶν προθέσεων τῆς Ἐπαναστάσεως—χωρὶς καμμίαν διακρίσιν κομματικῶν φρονημάτων τῶν πολιτῶν.

Καὶ τὸ γεγονός ἀκριβῶς ὅτι ἡ τοιαύτη ἐσωτερικὴ πολιτικὴ ἐγκατατηρίσθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιπάλων Κομμάτων ὡς μεροληπτικὴ πιστοποιεῖ τὴν ἀλήθειαν τῆς αὐστηρᾶς κομματικῆς οὐδετερότητος.

Ἀλλὰ εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς διαλλαγῆς καὶ γαλήνης ἀπήντησεν ἡ ἀχαλίνωτος ἀντίδρασις τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κόσμου, τὸ στασιαστικὸν κίνημα καὶ τὸ κήρυγμα τῆς ἀποσχῆς.

Τοιοῦτότρόπως ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων ἐπιστοιχείθη ὅτι ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως:

Ἀπέναντι τῶν κρατικῶν ὑπηρεσιῶν ἐπέτυχε μόνον ἓν μέρει. Διότι πλεῖστοι ἀξιωματικοὶ καὶ πολλοὶ ὑπάλληλοι, συμπαθεῖντες ἀνέκλιθεν καὶ ὑπηρετοῦντες τὴν ἀντίδρασιν, συμμετέσχον ἐνεργῶς εἰς τὸ στασιαστικὸν κίνημα.

Α. Κοινὴν κινήσιν (πληρεξούσιος Σερρών). Ἡγεῖτο ὁ Βασιλεὺς.

Ν. Πλαστήρας. Ἀπέναντι τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κόσμου ματαίως ἐβόηθησε. Διότι ὁ πολιτικὸς αὐτοκράτης, κορυφῶντας πρὸς τὴν πατριωτικὴν ἐπικλήσιν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐπέμεινεν ἀνένδοτος καὶ ἀδιάλλακτος εἰς τὴν ἀντίδρασιν καὶ προσεπάθει νὰ καλλιεργήσῃ καὶ νὰ ἐξεγείρῃ τὰ κατώτερα ἔθνη τοῦ λαοῦ μετὰ τὸ κήρυγμα τοῦ μίσους καὶ τὴν ἐπαγγελίαν τῆς ἐκδικήσεως.

Ἀλλὰ ἐπέτυχε περὶ πάντως ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ. Διότι ἀπεδείχθη ὅτι ὅτε τὸ στασιαστικὸν κίνημα εὗρεν ἀπήχησιν ὅτε τὸ κήρυγμα τῆς ἀποσχῆς. Οἱ ὄρχητροὶ τοῦ κινήματος ὁμολόγησαν ὅτι εἰς τὴν Πελοπόννησον καθημερινῶς ἐδοκίμαζον ἀπογοητεύσεις.—Καὶ εἰς τὸ κήρυγμα τῆς ἀποσχῆς ἐπειθάρχησε μάλιστα τὸ ὄγδον τῶν Ἑλλήνων πολιτῶν. (Ἐπευφημία).

Ἡ Ἐπανάστασις εἶνε εὐτυχής, διότι τὸ ἔργον αὐτῆς, καὶ ἰδίως ἡ πολιτικὴ τῆς διαλλαγῆς καὶ γαλήνης, εὗρε τόσον βαθεῖαν ἡγῶν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ εἰς τὴν κρίσιν του τόσον δικαιοσύνην.

Ἐλπίζει ὅτι ἡ πολιτικὴ καταδική, ἡ ὁποία διὰ τῶν ἐκ-

λογῶν ἀπηγγέλθη ἐναντίον τῆς ἀντιδράσεως—ἀπαρτιζομένης πλέον ἀπὸ τὰ ἐλιγνύθηκα μόνον στελέχη τῆς φατρίας—, θὰ εἶνε ὀριστική.

Καὶ εὐχεταὶ ὅπως ἀναπτυχθῇ εἰς τὸν Τόπον ὕψους πολιτικὸς βίος, ὥστε, ριπτομένου εἰς λήθην τοῦ κακοῦ παρελθόντος, νέα πολιτικὰ Κόμματα, ἐμπνεόμενα ἐξ ἴσου ἀπὸ τιμίας προθέσεις καὶ εὐγενῶς ἀνιλλώμενα, νὰ ὑπηρετοῦν διαδοχικῶς τὸ συμφέρον καὶ τὴν εὐημερίαν τοῦ Ἑθνους.

Τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε δυνατὸν βεβαίως σήμερον νὰ ἱστορηθῇ. Ἀλλὰ εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρέθη καὶ αἱ δυσχερεῖαι τὰς ὁποίας ὄφειλε ν' ἀντιμετωπισθῇ ὑπῆρξεν ἐντελὲς ἐξαιρετικαί. Ἰδίως αἱ οἰκονομικαί. Ἐπρεπε νὰ ἀντιμετωπισθοῦν ἐπερχόμενος αἱ ἀνάγκαι τῆς ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Ναυτοῦ, καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν προσφύγων. Καὶ εὐρομεν τὴν διὰ τὴν χρέος ἐπιβεβαρημένον ἐντὸς τῆς προηγουμένης διετίας μὲ τρία περίπου δισεκατομμύρια. Εὐρομεν εἰς τὰ ταμεῖα μόλις 220 ἐκατομμύρια ἐκ τοῦ καταναγκαστικοῦ δανείου.

Καὶ τὸ ἔλλειμμα τῆς χρήσεως 1921—1922 ὑπερέβαινε τὰ 450 ἐκατομμύρια. Καὶ ἐξώρυσσε ἐξωτερικοῦ δανείου ἤτοι ὀδύνητος.

Τοιοῦτοτρόπως κατέστη ἀνυπόβλεπτος καὶ ἡ ἐπιβολὴ φορολογικῶν καὶ ἡ ἐκδόσις ἐν περιορισμένῳ μέτρῳ χαρτονομίσματος. Καὶ ὄφειλε νὰ ἐξάρω ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λόγος, ἀπὸ τὴν φιλοπατρὶν τοῦ ὁποίου ἐξηγήθησαν τὰ χρηματικὰ μέσα τὰ ἀπαιτήθη διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Χώρας, ἀντοπεκρίθη πληρέστατα εἰς τὴν ἐκδόσιν ταύτην. Ἐπετεύχθη ἰσοζύγιον μεταξὺ τακτικῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων. ἐξεπληρώθησαν κατὰ μέγιστον μέρος αἱ παλαιαὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ὑποχρεώσεις καὶ ἐκπληρώθησαν πᾶσαι αἱ ἐλλείποντες δαπάναι.

Εὐρεν ἡ Κυβέρνησις τὴν πίστιν τοῦ Κράτους ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κατεστραμμένῳ καὶ τὸ νόμισμα τῆς Χώρας καταρρέον. Καὶ ἐπέτυχεν, ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, ἐπαρμόσασα ἀληθῶς ἡρωϊκὴν δημοσιονομικὴν πολιτικὴν, ν' ἀναστήλῃ τὴν δημοσίαν πίστιν καὶ ν' ἀνοψήσῃ τὸ νόμισμα τῆς Χώρας εἰς περιωπὴν ἀξιοζήλευτον.

Ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 1922 1.300.000 πρὸς φ ο υ γ ε ς ἔφθασαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἔπρεπε νὰ χρηρηγηθῇ εἰς αὐτοὺς περίθαλψις καὶ στέγασις καὶ ἐγκαταστάσις.

Ἐκφράζω πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν, ἡ ὁποία

ἦθ' ἐν ἐπίκαιρος, ἀλλὰ ἰδίως εἰς τὰς Ἀφρικανικὰς καὶ τὰς Λατινὰς ξένους φιλανθρωπικὰς Ὄργανώσεις, αἱ ὁποῖαι προσέφεραν πολὺτιμὴν ἀληθῶς ἀρωγὴν εἰς τὴν κρίσιν ὧρον, τὴν ἀπειρὸν εὐγνωμοσύνην τῆς Ἐπαναστάσεως—

(Φωναὶ ἐκ τῆς αἵθουσας καὶ τῶν θεωρητῶν Ζήτω ἡ Ἀμερική).

Ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις, παραμετήσασα εἰς τὴν Ἀρχὴν πέρα τῶν ἀρχικῶν προσδοκιῶν, ἐπαλήθευσε ἐπίσης τῆς λύσεως καὶ ἄλλων γενικῶν ζητημάτων. Ἐπεδίωξε τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτινῶν ἀρκετῶν, ἔθεσεν ὑπὸ ἐκτέλεσιν μεγάλα δημόσια ἔργα, ἐσθλύνει τὴν θέσιν τῆς Ἀντιδικασίας. Καὶ τέλος εἰσάγαγε τοὺς ἐλλογιμὸς νόμους, αἱ ὁποῖαι σφοδρῶς κατεκρίθησαν ὑπὸ τῶν πάντων πολιτικῶν κόσμων.

Ἀλλὰ ἡ ἐπίκρισις διαπνέεται ἀπὸ τὴν πρόβλεψιν μόνον τῆς ἀρχαίας ἡττης. Διότι ἐπακρίθη ἡ εἰσκαρὴ ἡ τοῦ ἐκφοδακίου, τὸ ὅπου κατὰ κοινὴν πᾶσιν ἡμετέραν ἀπὸ τῆς ἀληθῆς πρόβλεψιν. Ἐπακρίθη ἀναρρυθμίσις ἡ ἐξίσσωσις τῶν προσφύγων πρὸς τοὺς πόλεις τοῦ Θεσσαλίου Κράτους. Καὶ ἐπακρίθη ἀπὸ ἐκδόσεως αἱ ὁποῖαι οὐδέποτε εἶχον ἐπικρίνει, εἰς τὸ παρελθόν, καὶ μάλιστα ἐστειλῶν τὰς πρηνοληφτικὰς αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἰσοζυγίᾳ τῶν Τούρκων. Καὶ ἐπακρίθη ὡς ναυτία ἡ εἰσκαρὴ τῆς στενῆς περιφερείας, ἡ ὁποία μολαταῦτα ἀπετέλει τὸ πλῆθος γούρμου ἐκλογικῶν συστήμα, ἱσχύσαν ἐπὶ δικτατορίας εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Βεβαίως καὶ τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, ὅπου ὦν τὰ ἀνθρώπων ἔργα, δὲν θὰ σταθῇ ἀνελκύν καὶ ἀνελκῶτον. Ἀλλὰ ὅσα κριτικὰ ἐπιφορὰν νὰ εἰνε διὰ καὶ ὄφειλε νὰ ἀναμετρήσων ἐπίσης καὶ τὸ σύνολον τῶν δυσχερειῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπλήρως, καὶ τὴν ἐκτεσιν τῆς ἀποδίδεως τοῦ ἔργου αὐτῆς.

Πρὸς ὅπαντος τοῦ ἀρχαιότητος καὶ πολυτέλειαν πολιτικῶς καὶ στρατιωτικῶς συνεργάσας μοι, μὲ τοὺς ἡμέτερος καὶ ἄλλων τῶν διάρκειαν τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου συνεμερίσθησαν τὴν χάσιν καὶ τὴν ὑπόπιν τῶν κοινῶν ἀγώνων, ἐκφράζω τὰς ἐγκαρδίας εὐχαριστίας μου, καὶ ἰδιαιτέρως πρὸς τὸν φεικτόν συνεργητὸν καὶ Πρωτοδρὸν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν σχέσει πρὸς τὸ πολιτικὸν ζήτημα ἡ Ἐπανόστασις καὶ ὁ ἑλλην αὐτῆς τὴν διάρκειαν ἀπέφυγε πᾶσαν ἐπέμβασιν.

Ἡ ἀξίωσις τοῦ πρώτου ἐπαναστατικοῦ διαγγέλματος πρὸς ἄμεσον παραίτησιν τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ἀπέβλεπε μόνον εἰς ἀποκατάστασιν τῶν διπλωματικῶν ἡμῶν σχέσεων, χάριν τῆς ἐθνικῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' οὐχὶ εἰς ρύθμισιν τοῦ πολιτικοῦ μας ζητήματος.

Προσωπικῶς πιστεύω εἰς τὴν Δημοκρατίαν. (Ἐπευφημία καὶ ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας).

Πιστεύω ὅτι ἡ Βασιλεία, δηλαδὴ ὁ θεσμὸς τοῦ κληρονομικοῦ Ἀρχontos, ἀποτελεῖ πλέον πολίτευμα ἐντελὲς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας. Πιστεύω ὅτι καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Βασιλεία ὑπῆρξεν ἀνέναντον πρὸς ξένους δεινῶν καὶ ὅτι τὰ δεινὰ τῆς Πατρίδος ἐκορυφώθησαν μὲ τὴν σημερινὴν Δυναστείαν.

Καὶ πιστεύω ἀκόμη ὅτι ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος, ἡ ἐγκαθίδρυσις Δημοκρατίας, δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἀρεττήν, εὐχμερίαν καὶ ἀναγεννήσεως τῆς Χώρας.

Τὴν πίστιν αὐτὴν συνεμερίζοντο πολλοὶ ἐπαναστατικοὶ καὶ στρατιωτικοὶ παράγοντες. Καὶ ὅμως ἀνέναντον ἐθεωρήσαμεν καὶ ἡμῶν νὰ ἀποφύγωμεν οἰκονομικὰ ἐπαναστατικὴν ρύθμισιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. Καὶ οἱ λόγοι εἶνε σαφεῖς :

Πρῶτον. Ἀνὰ τῇ ἐκρήξει τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτι προεῖχεν ἦτο τὸ μέτωπον. Καὶ πολιτικὸν πραξικόπημα τότε θὰ ἐτάρασσε τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην τοῦ Λαοῦ, θὰ διέσπαι τὴν ἐνότητά τοῦ Στρατοῦ, θὰ ἐπεδείκνυε τὴν διανοήθεσιν ἡμῶν καὶ ὁ ἀπέβαινε συνεπὲς πρὸς ζημίαν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων.

Δεύτερον. Μεταξὺ τοῦ Στρατοῦ δὲν ὑπῆρχεν ἀκόμη πολιτικὴ ὁμοφροσύνη καὶ συνεπὲς θὰ ἐπηκολούθει διαίρεσις καὶ ἀποσύνθεσις τῆς Ἐπαναστάσεως.

Τρίτον καὶ κύριον. Ἀγνωστος ἦτο ἀκόμη ἡ Θέλησις τοῦ Λαοῦ. Καὶ ἡμεῖς οὐδέποτε ἐκσημονήσαμεν τὴν ἀλήθειαν ὅτι τὸ κράτος τῆς βίας εἶνε ἐφήμερον καὶ ὅτι ἐκεῖνα μόνον τὰ καθεστῶτα, ἐκεῖνα τὰ πολιτεύματα εἶνε βιώσιμα καὶ ὠφέλιμα ὅσα στηρίζονται εἰς τὴν Θέλησιν, εἰς τὴν συνείδησιν, εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Λαοῦ. (Ἐπευφημία καὶ Ζήτω ὁ Πλαστήρας).

Μετά τὸ στασιαστικὸν κίνημα οἱ δύο πρῶτοι λόγοι εἶχον ἄρθον. Οὐτε μέτωπον ὑπῆρχε πλέον οὔτε διχογνωμία Στρατοῦ, ἐπειδὴ καὶ ἡ εἰρήνη εἶχεν ὑπο-

γραφῇ καὶ ἡ δημοκρατικὴ συνείδησις μεταξὺ Στόλου καὶ Στρατοῦ ἐγενικεύθη.

Ἀλλὰ ὑπελείπετο ἡ Θέλησις τοῦ Λαοῦ. Καὶ ὅσον καὶ ἂν ἐδυνάμεθα νὰ εἰκάζωμεν ὅτι δι' οὗς λόγους ἐδημιουργήθη ἡ δημοκρατικὴ ὁμοφροσύνη τοῦ Στρατοῦ ἦτο φυσικὸν νὰ εἶχε διαμορφωθῇ καὶ δημοκρατικὴ ὁμοφροσύνη τῆς μεγάλης πλειονότητός τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἐν τούτοις, εὐρισκόμενοι μάλιστα εἰς τὰς παρμονὰς ἐκλογῶν Συντακτικῆς Συνελεύσεως, ἐθεωρήσαμεν ἐπιτακτικὸν μας καθήκον, ὅπως ἀποφύγωμεν καὶ ὁ ἀποτρέψωμεν πᾶσαν ἐπέμβασιν, ἐπαφιέμενοι τὴν ρύθμισιν τοῦ ζητήματος εἰς τὴν Θέλησιν τοῦ κυριάρχου Λαοῦ.

Καὶ μόνον μετὰ τὴν ὀριαμβευτικὴν ἐκλογικὴν νίκην τῆς ἐθνικῆς παρατάξεως ἡ Ἐπανάστασις ἔκρινεν ὅτι ὠφελεν, ὅπως συστήσῃ εἰς τὸν Βασιλέα ἀποδημίαν ἢ ἀνεπηρέαστος ἡ Ἐθνοσυνέλευσις συζητήσῃ καὶ ἑνα, ἐρωτώμενος, κρίνῃ ἐπίσης ἀνεπηρέαστος καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς περὶ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ πολιτεύματος.

Τὸ στάδιον τῆς Ἐπαναστάσεως ἔληξεν οὐσιαστικῶς τὴν 16ην Δεκεμβρίου, τυπικῶς σήμερον. Ὁ Στόλος καὶ ὁ Στρατὸς ἐπανήλθον ἤδη εἰς τὰ ἔργα των. Καὶ ἐγώ, προσωπικῶς, ἀποσύρομαι εἰς τὸν ἰδιωτικὸν βίον.

Ἀπερχόμεθα μὲ τὴν συνείδησιν ἡσυχον ὅτι ἐν τῷ μέτρῳ τῶν δυνάμεων ἡμῶν καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐξαιρετικῶς δυσχερῶν περιστάσεων, πρὸ τῶν ὁποίων εὐρέθημεν ἀντιμέτωποι, ἐπετελέσαμεν τὸ καθήκον μας πρὸς τὴν Πατρίδα.

Ἀπερχόμεθα εὐτυχεῖς, διότι ἡ περιφανὴς ἐκλογικὴ νίκη τῆς ἐθνικῆς παρατάξεως παρέχει εἰς ἡμᾶς τὴν πεποίθησιν ὅτι τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως θὰ εὖρῃ στοργὴν εἰς τοὺς ἐκλεκτοὺς τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, οἱ ὅποιοι μὲ τὸ πατριωτικὸν αὐτῶν φρόνημα καὶ τὴν πολιτικὴν σύνεσιν θὰ ἀγάγουν αὐτὸ ἀσφαλῶς εἰς συνέχειαν καὶ τελείωσιν.

Καὶ ἡ εὐτυχία ἡμῶν κορυφούται, διότι τὸ ἐξοχώτερον τέκνον τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς, ὁ πρωτεργάτης τῆς μεγάλης Ἑλλάδος, πρὸς τὸν ὅποιον, διὰ τῶν ἐκλογῶν, πάνδημος ἐξεδηλώθη ἡ μεταγνώσις καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἰσακούσας τὴν φωνὴν τῆς δοκιμαζομένης Πατρίδος, ἐπανέρχεται καὶ θὰ εὐρίσκηται αὐριον ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν. (Ζητωκραυγαὶ καὶ ἐπευφημία: Ζήτω ὁ Βενιζέλος).

Ἐλπίζομεν καὶ εὐχόμεθα τὰ δεινὰ τῆς Πατρίδος νὰ ἔχουν λήξει. Ταχεῖα νὰ εἶνε καὶ εὐλογητὴ ἡ ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποίαν θὰ συνεορτάσωμεν τὴν ἐθνικὴν ἐπανόρθωσιν.

Καὶ θὰ κατευοδώσωμεν τοὺς μαρτυρικοὺς ἀδελφοὺς μας παλιννοστούοντας διὰ νὰ ἐπαναύρουν--ἀλλοίμονον! τέφραν μόνον ἐστίων καὶ βωμῶν..... Διὰ νὰ συνεχίσουν ἐκεῖ τὴν ἱστορικὴν μοῖραν των, νὰ ζωογονήσουν καὶ νὰ ἐμφυχώσουν καὶ πάλιν τὴν ὠραίαν Πατρίδα των, εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον, δυστυχῶς, δὲν ἔχει ὑπολειφθῆ παρὰ μόνον ἡ ἀνάμνησις τῆς Ἑλλάδος.....

Ἐπιτίθενται καὶ εὐχόμεθα αἰεὶ νὰ εἶνε ἡ ρύθμισις καὶ τῶν πολιτικῶν καὶ τῶν πολιτικῶν μας πραγμάτων.

Ἀλλὰ πρὶν παντὸς βελτίαια νὰ συντελεσθῇ καὶ ὁριστικῇ ἡ πολιτικὴ ἀνάσφικς καὶ ἡ ἠθικὴ ἀναγέννησις ἐπειδὴ, πέρα καὶ ἐδαφῶν καὶ πολιτευμάτων καὶ νόμων, μόνον ἐπὶ τῆς διαλλυγῆς καὶ τῆς γαλήνης καὶ τῆς γονίμου ἐργασίας τοῦ Λαοῦ, μόνον ἐπὶ τῶν πεφωτισμένων πνευμάτων τῆς ἡγήτιδος τάξεως, καὶ ἰδίως μόνον ἐπὶ τῶν ἀγνῶν συνειδήσεων, ἡμπορεῖ νὰ θεμελιωθῇ ἀσφαλῶς ἡ προκοπὴ καὶ ἡ εὐημερία τῶν Ἑθνῶν.

Καὶ ἡ δόξα τῆς Ἑλληνικῆς Φυλῆς εἰς τοὺς αἰῶνας οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἢ ἔκτασις καὶ ὁ ἀριθμὸς ὑπῆρξε πάντοτε ἡ ἐ γ κ α ρ τ ῆ ρ η σ ι ς καὶ ὁ π ο λ ι τ ι σ μ ὸ ς.

Με τὴν χαρμᾶσιν αὐτὴν προσδοκίαν διὰ τὸ μέλλον καταθέτω σήμερον τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐνώπιον τῆς κυριάρχου Ἑθνικῆς Συνελεύσεως. (Ζητωκραυγαὶ καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ἀποχωρήσαντος τοῦ κ. Ἀρχηγροῦ τῆς Ἐπαναστάσεως ὁ πληρεξούσιος κ. Ἀλ. Παπαναστασίου ζητεῖ τὸν λόγον ὅπως ὁμιλήσῃ σχετικῶς μετὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Ἀρχηγροῦ τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ κ. Π. Μολόπουλος (πληρεξούσιος Μεσσηνίας) ζητεῖ νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις.

Ὁ κ. Γ. Σίδερης (πληρεξούσιος Καρδίτσας) ζητεῖ νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. Πρόεδρος δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ βήματος λέγει τὰ ἑξῆς:

Στυλ. Γονιτῆς (Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως).

Κύριοι πληρεξούσιοι, λαμβάνω τὴν τιμὴν νὰ φέρω εἰς γνῶσιν ὑμῶν ὅτι ἡ ὑπ' ἐμέ Κυβέρνησις, ὡς προερχομένη ἐκ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἀρυσμένη ἐξ αὐτῆς μέχρι σήμερον τὸ κύρος τῆς, κατόπιν τῆς διαδόχου τῆς παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀκούμενης ἐξουσίας εἰς τὴν πρὸς τοῦ Λαοῦ ἐλλογιαν Συντακτικὴν Συνέλευσιν, ὡς πρὸ μικροῦ ἡκούσατε παρὰ τοῦ στόματος τοῦ Ἀρχηγροῦ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ ὑπ' ἐμέ, λέγω,

Κυβέρνησις ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης διατελεῖ ὑπὸ παραίτησιν, ἢν μόλις ἐξέλθωμεν τῆς αἰχμῆς ταύτης θέλω υποθέλει εἰς τὸν Ἀντιδασίλει, ἵνα οὕτω σχηματισθῇ τὸ ταχύτερον Κυβέρνησις ἀντικρούσα τὸ κύρος αὐτῆς ἐκ τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς πλειονοψηφίας ὑμῶν, τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ.

(Χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Ὁ πληρεξούσιος κ. Ἀλ. Παπαναστασίου ζητεῖ τὸν λόγον.

Φωναί: Νὰ λυθῇ ἡ συνεδρίασις.

Πρόεδρος. Ἀνακόπεται ἐπὶ 5 λεπτά ἡ συνεδρίασις.

(Μετά τὴν διακοπὴν).

Πρόεδρος. Ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπείσα συνεδρίασις. (Ὁ πληρεξούσιος Ἐδέσσης κ. Α. Κωνσταντίνου καταλαμβάνει τὴν ἑδραν τοῦ Γραμματέως ἀντὶ τοῦ κ. Ν. Ξηροῦ).

Ὁ κ. Ἀλ. Παπαναστασίου ἔχει τὸν λόγον.

Αλ. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας).

Κύριε Πρόεδρε, μετὰ τὴν συγγένειαν ἡκούσαν ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τοὺς λόγους τοῦ Συνταγματάρχου κ. Πλαστήρα. Εἰς ὀλίγας ἰσχυρὰς γραμμὰς ἀνεπόησα τὰ καθήκοντα καὶ τὰς τάχας τοῦ ἔθνους μας, κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν. Τὸ μέγα ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἀποκαταστάσεως, τὸ ἵπσιον εἶχε τελεσθῇ μετὰ τοὺς ὀκταετίους ἀγῶνας καὶ τὰς μεγάλαις θυσίαις τοῦ Στρατοῦ καὶ μετὰ μίαν μεγαλοφυῆ διαχείρισιν διπλωματικὴν τῆς ὑποθέσεως, κατέρρεον εἰς ὀλίγας ἡμέρας. Γενικὴ καχυποψία ἐκυριάρχει καὶ ἡπελαίετο κατέρρευσις καὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ ὁλοκλήρου τοῦ Κράτους.

Τότε ἦλθεν ἡ Ἐπανάστασις. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἀπέρρευσεν ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου οἱ ἥποι' εἶχον χαλυνθῶσι τὴν φυγὴν των εἰς τοὺς μικροὺς πόλεις καὶ ἡτο φοβικὸν νὰ αισθάνωνται περισσότερον τὴν ἐκ τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς καταστροφὴν καὶ ἀτιμίαν, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀνιερπιδήσαντες οἱ ἀνταπερίνεστο εἰς κινὸν πόθον καὶ εἰς κοινὴν θέλησιν θλῶν τῶν Ἑλλήνων. Καὶ ἡ Ἐπανάστασις ἐνεβόλυσσε πάλιν τὸν Λαόν, ἀνεπτέρωντες τὰς ἐθνικὰς ἐλπίδας καὶ κατώρθωσε νὰ ἀναδημιουργήσῃ ἀξιομαχὸν Στρατόν.

Οὕτως ἐπιμάρτησε τὴν κατατριψὴν καὶ ἐξηστράκτισεν εἰρήνην, ὑπὸ τοῦς καλύτερους δυνατοὺς ὁρους μετὰ τὴν καταστροφὴν. Διὰ τοῦτο ὑπερίσταται μεγίστη καὶ κινὸν εὐγνωμοσύνη εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς Ἐπαναστάσεως. Ὅταν δὲ ἡ Συνέλευσις συγκροτηθῇ εἰς Σωμὰ καὶ σχηματισθῇ ἐκ τῆς πλειονοψηφίας Κυβέρνησις ὅτ' ἡγεθῶν αἱ ἀρμόζουσαι ἀποφάσεις, ὅπως ἀποδηλώσῃ ἐπιστημότερον ἢ ἐκτίμησις τοῦ ἔθνους εἰς τὸ ἔργον

της Ἐπαναστάσεως, τὸ ὁποῖον διεξήχθη ἐν τῷ μέσῳ μεγίστων δυσχερειῶν. Ἀληθῶς, ὅταν κανεὶς ἀναλογίζεται τὰ ἐμπόδια μὲ τὰ ὁποῖα ἐπάλανε ἡ Ἐπανάστασις, ἥτις εἰς τὸ πρόσωπον ἑνὸς ἡρωικοῦ, ἐναρέτου καὶ λαϊκοῦ ἀρχηγοῦ εἶδε τὴν λαμπροτέραν ἐνσάρκωσιν, δὲν ἠξέομαι ἂν πρέπει περισσώτερον νὰ ἐξάρη τὴν τιμιότητα, τὴν εἰς τὸ δημόσιον συμφέρον προσήλωσιν καὶ τὴν μέχρις αὐτοθυσίας ἀφοσίωσιν εἰς τὸ καθήκον ποὺ διηύθυνε τὰς πράξεις τῆς Ἐπαναστάσεως ἢ νὰ ἐξάρη τὴν σύνεσιν, ποὺ τὸν διακρίνει, σύνεσιν ἣ ὁποῖα λάμπει τόσον περισσώτερον ὅσον κοσμεῖ ἄνδρα ὃ ὁποῖος ἀφιερῶτας τὴν ζωὴν του εἰς τὴν υπεράσπισιν τῶν ἔθνικων δικαίων διὰ τῶν ὅπλων δὲν εἶχε προηγουμένως τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὰ δημόσια πράγματα.

Σήμερον εἰσερχόμεθα εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον. Ἡ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς Ἐπαναστάσεως ἀνωμαλία παύει. Ὅσον καὶ ἂν εἴμεθα ὅλοι ζηλωταὶ τῶν κοινοβουλευτικῶν μας ἐλευθεριῶν, δεφείλομεν νὰ ἐμολογήσωμεν ὅτι, ἂν αὐταὶ παρεμερίσθουν, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὴν κακὴν χρῆσιν αὐτῶν, εἰς τὴν κατάχρησιν ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ὑπέταξαν τὸν Λαόν, τὴν σωτηρίαν τοῦ ἔθνους, εἰς τὰ συμφέροντα τὰ προσωπικὰ ἑνὸς ἀναξίου Ἡγεμόνος καὶ τῶν πολιτικῶν του ὀργάνων. Ἡ ἐποχὴ αὕτη τῆς ὑποδουλώσεως τοῦ Λαοῦ, ἡ καταστρεπτικὴ, περὶ ἧλθε. Μία νέα περίοδος ἀρχίζει, περίοδος δημοκρατικῇ, τὴν ὁποῖαν ἐγκαινίσεν ἡ στρατιωτικὴ Ἐπανάστασις, ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ὅτι εἶνε ἀτυμωδίαστος πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ιδέαν.

Ἐχομεν τὴν πεποιθῆσιν ὅτι ἡ ἔθνικὴ Συνέλευσις ὃ' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς ἐποχῆς αὐτῆς καὶ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Λαοῦ καὶ θὰ συνεχίσῃ καὶ συμπληρώσῃ τὸ μέγα ἔργον τῆς σωτηρίας καὶ τὸ ἔργον τὸ δημοκρατικόν, τὸ ὁποῖον ἤρχισεν ἡ Ἐπανάστασις, πρὸς τὴν ὁποῖαν ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Λαοῦ ἐκφράζομεν εὐγνωμοσύνην. (Χειροκροτήματα ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωριῶν).

Ὁ κ. Κ. Σπυρίδης (πληρεξούσιος Βόλου) λαμβάνων τὸν λόγον ἐξ ὀνόματος τοῦ στρατηγοῦ κ. Δαγκλῆ (ἀπελθόντος λόγῳ παρεξήγησεως ὡς πρὸς τὴν ἐξαιρέτου τῆς συνθερίας) καὶ τῆς ὑπ' αὐτὸν μερίδος τῶν φιλελευθέρων δηλοῖ ὅτι συμμερίζεται πλήρως τὰ λεγόμενα ὑπὲρ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἐπαναστάσεως, τῶν ἐπαναστατικῶν παραγόντων καὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν καὶ ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ ἔθνους πρὸς τοὺς ἄνδρας τούτους, οἵτινες ἔσωσαν τὴν Πατρίδα. (Ἐπευφημίαι καὶ χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Γ. Ροῦσος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Παισιῶς)

λαμβάνων τὸν λόγον ὡς ἐκπρόσωπος τῆς μερίδος τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν δηλοῖ ὅτι συμμερίζεται πλήρως τὰ λεγόμενα ὡς ὑπὲρ τῶν ἀρχηγῶν τῆς Ἐπαναστάσεως.

Πρέπει νὰ ἐμολογήσωμεν, λέγει, εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ πατριωτισμὸν καὶ πολιτικότητα, χάρις εἰς τὰ ὁποῖα παρεκλήθησαν δυσχερέσταται περιστάσεις τῆς Πατρίδος, καὶ ἐπιφυλάσσομεθα νὰ ἐκδηλώσωμεν καὶ ἐμπράκτως τὴν εὐγνωμοσύνην τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν, τοὺς ἀρχηγούς τῆς καὶ τοὺς συναργάτας τῆς.

Ὁ κ. Σκεῦος Ζερβὸς (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Παισιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον ἐκ μέρους τοῦ ἀλυστρώτου Ἑλλητισμοῦ καὶ τοῦ προσφυγέντος τοιοῦτου ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν δι' ὅσα ἐπραξεν ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὅσοι γίνεται πρόεδρος ἐπαναφοράς τοῦ Ἑλλητισμοῦ Βενιζέλου εἰς τὴν πολιτικὴν σκηνήν, χάρις εἰς τὸ δημοκρατικὸν καὶ πολιτικὸν δαιμόνιον τοῦ ὁποῖου ἠλευθερώθησαν τόσκι Ἕλληνας καὶ Νότοι, καὶ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν καὶ τὴν πεποίθησιν ὅτι μὲ τὸν Ἑλλητισμὸν Βενιζέλου καὶ μὲ τὴν παρούσαν Ἑθνοσυνέλευσιν δὲν θὰ ὑπάρχουν πλέον ἀλλοτρώτοι Ἕλληνες καὶ θὰ ἀνασυγκροτηθῇ μιὰ ἐλευθέρη, ἐνίκαι καὶ ἀδίαφροτος Μεγάλη Ἑλλάς. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Ἀλ. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινέας) ζητεῖ τὸν λόγον ὅπως ὑποβάλλῃ καὶ ἀναπτύξῃ πρότασιν ψηφίσματος.

Ὁ κ. Γ. Ροδόπουλος (πληρεξούσιος Ὑδρυνέως) δηλοῖ ὅτι ἔχει ἀντίρρησην εἰς πᾶσαν πρότασιν περὶ συζητήσεως ψηφίσματος. (θόρυβος).

Ὁ κ. Ἀλ. Παπαναστασίου δηλοῖ ὅτι λυπεῖται ἰδιαίτερος ὅτι τὸν θόρυβον προκαλοῦν πολλοὶ πολίτευόμενοι.

Ὁ κ. Γ. Ροδόπουλος διακόπτων λέγει ὅτι «ἐγνωρίζαμεν καὶ τοὺς νέους πληρεξουσίου» (νέος θόρυβος).

Ὁ κ. Παπαναστασίου ἐξαιρουμένων παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι διὰ τῆς φράσεως «πολλοὶ πολίτευόμενοι» ἡγνοῦν τοὺς ἔχοντας ὡς ἐκ τῆς πολυετοῦς ἐξασκήσεως τοῦ βουλευτικοῦ ἀξιώματος κοινοβουλευτικὴν ἐμπειρίαν. Συνεχίζων ἀναπτύσσει τὴν περὶ οὗ πρόκειται πρότασιν ψηφίσματος, δι' οὗ ἰσχυρίζεται μόνον ἡ ταχύτερα καὶ ἐντελεστέρα διεξαγωγὴ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἑθνοσυνελεύσεως. Τοῦτο ἀφορᾷ τὴν ἀνάθεσιν τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἐκλογῶν εἰς τὸ Ἑκλογοδικεῖον, διὰ νὰ μὴ ἀπολεσθῇ χρόνος καὶ καταρριφθῇ καὶ τὸ γόητρον τῆς Συνελεύσεως, καὶ τὴν ταχέαν ἐκλογὴν Προέδρου τῆς Συνελεύσεως,

ήτις δύναται νά γίνει τήν προσερχήν Πραχτικόν και λόγω των
επομένων εφάρτων και λόγω της ελεύσεως τοῦ κ. Βενιζέλου και
ζητεῖ ν' ἀποφραχθῇ ἡ Συνέλευσις ἐπὶ τῷ φητιμιατὸς δι' ὀρο-
μαστικῇ καλῆσεως.

(Κατατάσσεται σχέδιον ψηφισματος διαγορευομένου παρὰ 87 πληρεξουσίων καὶ πρότερον ἀποφάσεως ἐπ' αὐτῷ ὑπὸ ἀνωμαλίας, κλήσεως διαγορευομένην παρὰ 18 πληρεξουσίων, ὑπὸ τῶν χειρογραφημάτων τῆς ἀλυστῆρας καὶ τῶν θεωριῶν).

Ὁ κ. Γ. Λαφραντάρης (πληρεξούτος Ἑβραϊκῆς) λέγει:
 ἔτι, ἂν καὶ τοιοῦτάων ὅλ' ἦτο νὰ μὴ γίνῃ σκεπτικὴ ἐκκλίσις
 τῆς Συνελεύσεως πρὸ τῶν ἀρχικριστιανῶν, ἐν τούτοις ἐδόξαται διὰ
 τὴν παρακινήσιν τῆς ἐκκλησίας τῶν Ἑλλήνων οἱ τό: Ἡ Ἄ γο-
 ρυκεῖν δὲν ὑπάρχει καὶ ἐπαρμένης, ὅσον ἄρα καὶ τὸ ἔφηρημα
 τοῦτο, οὐδενὸς ἀπολαύσεως ἀνορθώσεως, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκφύγῃ
 ἀπόρριπτος. Ἐρχομεν ὅμως, λέγει, ἀντίρρησην δὲ πρὸς τὴν ἀπο-
 λωδῆστο ἄλλων πλείων ἀποφάσεων, οἷος: ὅτι ἡ ἐκκλήσις ὅ-
 προσέδοται νὰ ἀναδελφύῃ τὴν ἐκκλήσιν δὲ πρὸς τὴν ἐκκλήσιν
 Δουτάρων, διὸς πλείους μέλη τῆς Συνελεύσεως ἀποφάσεως
 καὶ δὲν δύνανται μέγας τῆς ἐκκλήσεως: Ἡ ἐκκλήσις νὰ παρα-
 τῶν. Κατὰ τὴν γέννησιν τῶν ἀποφάσεων ἡ πλείονος τῶν
 πληρεξούτων ὅλ' ἐκφύγῃ ἡ ἀποφάσις: ἀποφύγῃ τῶν ἀποφάσεων
 ἀποφύγῃ τῆς Συνελεύσεως.

Ο κ. Α. Αταξεντινός (παλαιός όρκος Κωνσταντίνου) ανα-
 πύσσει την παράγραφο του άρθρου 126 περί του ισχύον-
 τος Κανονισμού των έργων.

Ο κ. Χατζαντάσης φέρνει ότι όλη τη διάρκεια του ταξιδιού Ηρώδης δόξαζεται να βρίσκεται μαζί τους. Και αν αυτός θέλει, ισχυρίζεται, να πραγματοποιήσει τον καιρό που οι πατριάρχες του συζητούνει εις μεγάλη κοινότητα των παθόντων.

Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης (πλήρως ὡς Ἀθηναῖος — Περι-
 ρητικῶς) λέγει ὅτι θεωρεῖ ἀνευλόγητον πρὸς τὴν προέλθουσαν ἐκ-
 θελωθεῖσαν ἐπιθυμίαν τοῦ Λαοῦ τῆς ἡμετέρας ἢ ἐπεσημειωμένης
 ἐκείτης Προέδρου πρὸς τὴν ἐλευθεσίαν τοῦ κ. Παναγιώτου.
 Συνεπὸς πιστεῖν τὴν ἀναδοχὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύ-
 σεως μὲν τῇ ἐκλεγμένῃ Τετάρτῃ.

Ὁ κ. Κρ. Ρούσσος, δήλοι ἐν δόγματι καὶ ἰσχυρῶς
 ἡμέτεροι ἐπὶ τῆς Προέδρου καὶ ἀρχιερέων τῶ προσεδέξ.

Ο α. Κρότικας (πληρεξούτος Ήλειος) ἑμ. λων ἐπὶ τοῦ
σχεδίου φησὶ ἐμ. λ. λέγει· ὅτι ἡ ἀ' παράγραφος περὶ περι-
πορικῆς εἰς τὸ Ἑλλανοδιαιεῖον δέον νὰ τροποποιηθῇ, ὁ δὲ ἄλλ.

και θα γεννηθή άπορία και ζητήματα, όπως είναι συνταγματική. (Ανακρινώσκει σχετικά την τροπολογία). Επίσης νομίζει ότι πρέπει να αποφασισθή ότι ισχύει ο υπάρχων Κανονισμός. Είς τας αντιστάσεις τούτας προέβημεν δευτε μετὰ τὴν δήλωσιν περί ἀποχωρήσεως τῆς Ἑπαναστάσεως ἢ κατὰ κυριαρχίαν μεταβιβάσθαι εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ γ. Ἀλ. Παπαναστασίου εἶπε τὴν ἐξήγησιν ἐπὶ τῆς παραγράφου περὶ παραπομπῆς τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐκλογῶν εἰς τὸ Ἑλληνοδικαίον ὅτι τὸ Δικαστήριον θὰ διατάξῃ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ τῶν ἐν ἰσχύϊ ἐκλογικῶν νόμων ὡς ἐρροπα κήρυξαν θὰ νομοθετήσῃ καὶ ἐκπαιστικῶν Δικηγορίων.

Ο κ. Π. Μαζαράκης (πληρεξούτος Κεας) παρέχει πληροφορίες περί των ετήσιων ελλείψεων υδριού και πληροφορεί ότι προβλέπεται τι θα γίνει ύστερα εις τοις Νοέμβριος όσον αφορά τας ανάγκες υδριού.

10. Ημερομηνία έκδοσης: 15/05/2018

Ο κ. Καρφεντάκης λέγει ότι δεν βλέπει υπάρχουσιν τοφούς στην περιοχή διαφανών. Πάντως, εφτακαθεστώς δεν είναι άπληκτος της Συνέλευσης εν σχέσει με την έκδοσή του. Η απόφαση όφειται να ληφθεί επί τη βάση της πραγματικής απόδοσης των αποδοχών της Συνέλευσης.

1) γ. Πεπονησμένοι ο λέγει ότι διαφώνει πρὸς τὴν θεωρίαν θεῆς Συνέλευσις τὴν θάνατον καὶ λατρεῖ ἀποφάσεις πρὶν ἢ καταστῆναι εἰς Σοφία. Τὸ Σύνταγμα καὶ ἡ Κανονικὴς ἐκφρ. ἔχεται ὡς μὴ κανονίζον τὰς ἐργασίας αὐτοῦ ποιοῦντες· ἢ αὐτοῖς ἀποφασίζονται. Διὰ τοῦτο φανερὸν ὅτι ἐξόκληρον τοῖς φηρομένοις ὅσον καὶ φηρομένη ἔστιν καὶ διὰ φηρομένων ὅτι ἡνωματικῆς καὶ ἰσότητος.

(1) η. Οδός Κουτσούνη (παραρτίσιος Λακεδαιμόνας)
έπικρινε την διαφενεμένην πολιτικήν εις ταύτην αντι-
δοθέντα διά την έγκρισιν του λαοβίου.

10) κ. Ιεροσολυμάρχης λέγει ότι προέρχ. τὸ κείμενον τῆς ἐξουσιοθέτησης τῆς ἐκκαθάρσεως τῆς θουάμεως τῶν ἀποχρώσεων τῆς Συνελείψεως καὶ ἀπὸ ἐξ ἐνός τοῦ τῶν Φιλελευθέρων στ. ὅτ. πρ. στέλλουν τὸ πρῶτον στ. Σόβιετον ὃν ἐπὶ ἐκλογὴν τοῦ Πρῶτου, ὃν ἦν ἐξουσιοδοτεῖται ὅτ. ὅτ. ἡ ἐντελὴς ἀπόφασις ἢ κατὰ τὴν ἀποφασίαν ἐκ τῆς 1)3 τῆς Συνελείψεως.

Ὁ κ. Γ. Ροῦς (ἀληθῶς Ἀθηναῖο-Περικιῶς) λέγει ὅτι ἐφόσον δὲν ἀνατιρέπεται, διὰ πρόξενος ὁ ὑπάρχων Καναλιάρης εἶνε ισχυρός. Ὅσον ἀφορὰ τὰς παρατηρήσεις τοῦ κ. Καφαντάρου περὶ

μή διενεργείας ἐκλογῆς τοῦ Προέδρου ἔχειν ὑπάρξαις ὡρισμένους ἀριθμοὺς πληρεξουσίων, τοῦτο εἶναι ζήτημα ἰδιαιτέρων συνηγορήσεων, θὰ εἶς ὡς προταχέσθῃ ἢ σκέψῃς ὅτι ὁ ἐκλεγόμενος πρέπει ἢ ὁ γὰρ ἐκλεκτός τῆς πλειονοψηφίας καὶ μάλιστα τῆς μεγάλης πλειονοψηφίας τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀπευθυνεῖται ὅτι κατεβῇ πρότασις ὑπογεγραμμένη παρὰ 18 πληρεξουσίων περὶ ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ ψηφίσματος δι' ἀγορευτικῆς κλήσεως.

Ὁ κ. Ε. Βελλιανίτης (πληρεξούσιος Κερκύρας) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις κατὰ μακρὰν κοινοβουλευτικὴν παράθεσιν δὲν δύναται νὰ ἀποφασίσῃ πρὶν ἢ καταρτισθῇ εἰς Σώρα.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονιτσῆς) ζητεῖ τὸν λόγον καὶ ἀνερχόμενος ἐπὶ τοῦ θέματος ζητεῖ νὰ ὁμιλήσῃ ἀντὶ τοῦ κ. Βελλιανίτη ὡς ἔχον προτεραιότητα. (Ὁ ὁρμηθεὶς ἀνταγκλήσεις).

Ὁ κ. Βελλιανίτης συνεχίζων διαμαρτύρεται διὰ τὴν βίαιαν ἀπόπειραν ἀγκοπῆς τῆς ἀγορευσεώς του καὶ ὑπερασπιζόμενος, λέγει, ὅτι τὸ πρόσωπόν του ἀλλὰ τὴν ιδιότητα τοῦ πληρεξουσίου καὶ τὴν ἱερότητα τοῦ θέματος ἐπαφίεται εἰς τὴν τὴν Συνέλευσιν διὰ τὰ γενόμενα.

Ὁ κ. Καρασεβδᾶς ἀνερχόμενος εἰς τὸ θέμα διδοὶ ἐξηγήσεις περὶ τῶν λαθόντων χώρων, ἵνα ὑφαισθῇ εἰς τὸ ὅτι ἐδικαιώοντο πρὸ τοῦ κ. Βελλιανίτη νὰ λάβωσι τὸν λόγον αὐτός καὶ ὁ κ. Ρούσος καὶ ἐν τέλει διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἐξαναγκάσεως θεωρίας περὶ ἀνυπαρξίας κανονισμῶν, συνταγμάτων καὶ νόμων.

Ὁ κ. Γ. Παναγιώτου (πληρεξούσιος Λέσβου) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι νομίζει ὅτι ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ γενικὸν αἰσθημα ἐκφράζων τὴν βαθυτάτην θλίψιν τῆς Συνελεύσεως διὰ τὰ ἀνυγὴ ἐπεισόδια, τὰ ὅποια ἐλπίζει ὅτι θὰ εἶναι καὶ τὰ τελευταῖα, καὶ ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ ἐξαρθῇ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀποστολῆς τῆς καὶ ὅτι ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀξιώσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Λυπεῖται ἐπίσης ὅτι παρετάθη συζήτησις ὅλως τυπικῇ. Ἐδηλώθη ῥητῶς ὅτι μὲ τὴν ὑπαρξίν Συνελεύσεως ὑπάρχει μόνον δικαίωμα πρὸς κατάρτησιν καὶ τίποτε ἄλλο καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς ἀρχῆς συνήλθομεν. Συνεπῶς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀρχῆς αὐτῆς θὰ διενεργηθοῦν τὰ πάντα καὶ προτείνει ὅπως ἡ παρούσα συζήτησις ἐπέλῃ τόπον ἐρμηνείας καὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν αὐτήν τὸ ζήτημα θεωρηθῇ ληξάν. (Ἐπιδεικνύονται ἐκ πάσης τῆς αἰθρότητας).

Μεθ' οὗ ἀποπορεύεσθαι τῆς προτάσεως περὶ ψηφοφορίας δι' ἰνωματινῆς κλήσεως γίνεσθαι διὰ βολῆς δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Παναγιώτου ὡς ἀποκριτικὸν πρὸς τὴν συζήτησιν καὶ ἀποφασίζεται ὅπως ἡ μὲν ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου ἐνεργηθῇ τὸ προταχὲς Σάββατον ὥρα 5 μ.μ., ὁ δὲ ὑφιστάμενος Κανονισμὸς ἐξαικολογῆσθαι ἐσχάρων μέχρι τροποποιήσεώς του.

Γίνεσθαι εἰτα δεκτὴν δι' ἀναστάσεως τὸ ὑποβληθέν ψήφισμα ἔχον αὐτὸν ὡς τροποποιήθη.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ παραπομπῆς τῆς ἐκδικάσεως τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Δεκεμβρίου 1923 εἰς τὸ κληρωθὲν Εἰδικὸν Δικαστήριον κλπ.

Ἡ Γ' ἐν ἑορταστικῇ Συνέλευσιν τῶν Ἑλλήνων

ἦν ἡ 124

Ἡ ἐκδικασία τοῦ κυρίου τῶν ἐκλογῶν πληρεξουσίων τῆς 16 Δεκεμβρίου 1923 ἐπὶ τῇ βῆσιν τῶν κυριέων λόγων καὶ ἐπαναστατικῶν καὶ νομοθετικῶν Διαταγμάτων ἀνατίθεται εἰς τὸ ἐπὶ τούτῳ κληρωθὲν Εἰδικὸν Δικαστήριον. αἱ δὲ ὑπὸ τῶν Διακρίσεων ἀνταγκληθέντες καὶ ἀνταγκληθέντες πληρεξούσιοι θεωροῦνται προσηγορικῶς ἐκλεγέντες μέχρις ἐκδικάσεως τοῦ κύριου τῆς ἐκλογῆς τῶν ὑπὸ τοῦ ανωτέρου Εἰδικοῦ Διακρίσεων.

Ὁ κ. Γ. Καραγιάννης λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς: Ἡ διεξαχθεῖσα αὐτὸν λόγον μακρὰ συζήτησις ἦτο περὶ τῆς διότι οὐδενὶ ἀποσταλῆς ἀνταγκλῆς ἀνταγκλῆς διαπιστώσῃ. Ἐδηλώθη περὶ ἱκανῶν ἐπὶ κληρῶν Προέδρου θὰ λάβῃ χώραν ἄνευ τινος περὶ ἐκδικάσεως τὸ προταχὲς Σάββατον.

Κατόπιν τοῦτου ζήτημα δὲν ὑπάρχει, αἷμα συνέτερε λόγους ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐπληρώσῃ τὰς ἀνάγκας ἐπὶ τῶν ζήτημάτων, «περὶ τῆς ἐσχάρου τῆς παλαιῆς Κανονισμοῦ. Ἀποτυχὸς ἐξεδιγμένη πρὸς πάντα λόγους ἐπὶ τῇ μὴ ἐκδικάσει τῆς συζήτησιν.

Ἐχόντες πρὸς οὐρανὸν τὴν ἐνδοκίαν μεθ' ἧς ἐξερμηνεύθῃ ἡ ἀπαρχὴ τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ θέσωμεν τέρμα εἰς προτερὰς ἀνάρκτους ὅτι τὴν ἐκδοκὴν πρὸς τῶν ἀποσταλμάτων, εἰμὲθα ὑπόχρεοι νὰ ἀποσταλῶμεν τὴν ἐρμηνείαν, ὅπως καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Προέδρου γινῇ ἐπὶ τῇ βῆσιν τοῦ παλαιῶς Κανονισμοῦ, διατυπώνοντες τὴν βαθυτάτην μὲν ὁδὸν διὰ τὰς λαθούσας χώραν θλίψεως, σκηνῆς, καὶ νὰ ἐκπ.

φράσωμεν συνάμα καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εἶναι αἱ τελευταῖαι χάριν τοῦ κύρους τῆς Συνελεύσεως.

Πρόεδροι Ἡ προσεχὴς συνεδρίασις ὁρίζεται διὰ τῆς 5 μ.μ. τοῦ προσεχοῦς Σαββάτου.

Λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 2 καὶ 45'

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς
Α. Ἀναγνωστόπουλος Α. Κολιαλέξης
Ν. Κοντολέων

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 2 Ἰανουαρίου 1924 ἡμέρα τῆς ἐβδομάδος Τετάρτη καὶ ὥρα 11 π.μ. οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως τῇ προσελθῆσαι τοῦ προσωρινοῦ Προέδρου κ. Ἀριστοτέλ. Ἀναγνωστοπούλου, πληρεξουσίου Δωριδῆος, ἀνατείναντες τὴν χεῖρα ἔδωκαν τοὺς ὡς ἂν ἀναγραφόμενους ὅρκους κατὰ τὸ ἴδιον ἕκαστος ὁρίσασκεναι.

Οἱ ὁρκισθέντες πληρεξούσιοι

Δημ. Πρακσιδῆς, Κωνστ. Ρακτιδῶν, Σ. Παπαρηγοριδῆς, Γεώργ. Ροῦτος, Ἀπ. Δοξιάδης, Ἰωάν. Καλογεράς, Γεώργ. Πολίτης, Ἀπόστολος Ὀρφανίδης, Ἐμμ. Ζουμπρικήκης, Περ. Καραπάνος, Ἐμμ. Εὐμηνουηλίδης, Γεώργ. Φραγκοῦδης, Β. Ἀρτεμιάδης, Σκεῦος Ζερβός, Δημ. Θεολογίτης, Δημ. Μαρσέλλος, Γεώργ. Μαυρολέων, Δημ. Πολυκράτης, Θάλκης Θεοδωρίδης, Ἐλευθέριος Παυλίδης, Π. Παναρωτόπουλος, Α. Κωνσταντινιέρης, Γεώργ. Ήσυχος, Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς, Γεώργιος Βραχχινός, Ἀλέξανδρος Χατζηκυριάκος, Σπυρ. Θεοδωρόπουλος, Ἀλέξανδρος Μυλωνάς, Ἀρτέμιος Δαναῖος, Λουκάς Σκελετάρηπουλος, Ἰωάν. Σολιώτης, Γεώργ. Κατσιμπέρης, Δημ. Πετρίτης, Ἰωάννης Τσίρος, Ἀπόστολος Παπακωνόμου, Δημήτριος Καμπάνης, Α. Κολιαλέξης, Πέτρος Καλμοῦχος, Νικ. Καλέλλης, Ἀντ. Γαρουφαλῆς, Δημ. Μαργέτης, Πέτρος Παναρώτου, Δημ. Βαρελάς, Βασ. Καραπάνος, Χρ. Σαμαράς, Γ. Στάϊκος ἢ Παπαδόκης, Θωμάς Μάγγος, Ἀδραῆμ Γρηγοριάδης, Γ. Παπαγεωργίου, Κ. Σπουριδῆς, Ἀδᾶμ Εὐφρατίδης, Φίλ. Γιαννακόπουλος, Δημ. Σαραττής, Δημήτριος Ψάρης, Παναγιώτης Καρασεβδάς, Φίλ. Στανινόπουλος, Ἀθ. Παπαχριστόπουλος, Ψίλιος Ἀποσκίτης, Δημήτριος Δημητριάδης, Πέτρος Ζωγράφος, Δημήτριος Χατζόπουλος, Κωνσταντ. Ταλιαδούρος, Παναγ.

Πετροπουλάκης, Εὐστάθιος Μαλαμίδης, Γεώργ. Βοραζάνης, Ἀμπρ. Αμπρινίδης, Δημ. Ἀνδρεάδης, Δημ. Βιάντης, Ἀντ. Βεζιρόγλου, Κ. Κωνσταντινίδης, Θεμιστ. Παπαϊωάννου, Ἀρ. Ἀντινωτόπουλος, Κων. Κουρτίδης, Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης, Χρυστόφ. Παναγιώδης, Φίλ. Μανουηλίδης, Περ. Κουρτίδης, Γεώργ. Μπρίκας, Ἀλέξ. Παπαθανάσης, Βασ. Χατζηλιάς, Γρηγ. Τηλεκίδης, Νεόκοσμος Γρηγοριάδης, Νικ. Κοντολέων, Μεγ. Δωδός, Γεώργιος Πέτρος, Ἰωάν. Γιαμούδης, Ἀνδρέας Κόρκαας, Κυρ. Βαρδουλιάκης, Δημήτριος Καλαυδῆς, Γεώργιος Καφαντάρης, Ἰωάννης Χριστοδουλιάς, Ἀναστάσιος Ταβουλάρης, Θεόδωρος Ροῦτος, Κωνσταντῖνος Ρόντικας, Νικόλαος Συρόπουλος, Βασ. Δαλιάνης, Τάτης Ἀναστασίου, Χαρίλ. Ανατόλιος, Νεογλ. Παπαγιαννόπουλος, Νικόλ. Καλλιαντζής, Γεώργιος Κατελάκης, Τίτ. Γεωργιάδης, Γεώργιος Μαρῆς, Στυλ. Γρηγορίου, Νικ. Ζουδιανός, Ἰωάν. Περδικουράνης, Γεώργιος Δουκομετσίδης, Στυρ. Κουζές Πεζάς, Γεώργ. Χατζηκυριάκος, Θεόδ. Ἀνδρεάδης, Θεόδ. Πάγκαλος, Κ. Ἀγγελάκης, Ἀνδρέας Μπιρῆς, Ἰωάν. Βαρβακάνης, Κωνστ. Φιλανδρός, Σερ. Τσακιδῆς, Μιχ. Κόρκας, Ἰωάν. Πετράκης, Αἰων. Γιαννιδῆς, Δημ. Εὐθυμιάδης, Στέφ. Βαρδάνος, Παντ. Γεωργιάδης, Εὐνοφών Ἀναστασιάδης, Δημ. Δημάδης, Νικόλαος Τσιζόγλου, Γεώργ. Κοσμιδῆς, Χρ. Πίψης, Ἰωάν. Πλατσόνης, Περ. Καλιδόπουλος, Γεώργ. Κωνσταντινίδης, Γεώργ. Ἀλεξοῦδης, Ἰορδ. Ἀναγιάνης, Γ. Παπαλίδης, Μεγ. Σαμαράς, Εὐστρ. Γουτάς, Κωνστ. Βαγιανός, Τσακ. Ἀλεξαντίδης, Γεωργ. Δεβῆ, Ἰωσήφ. Ψίλιος Σάβας, Ἰησοῦς Σκουρλιδῆς, Νικόλ. Σπηλιώτης, Παναγ. Κτενάς, Δημ. Κατῆνας, Ἀντ. Πρέκας, Ἀντ. Δαρμέντις, Δημ. Μπότσηρης, Παν. Δαυλῆς, Γεώργ. Καλοῦδης, Μιχαήλ Μίτης, Γεώργιος Καραῖς, Ἀθανάσιος Τραχήλης, Περικλῆς Γεωργίτης, Ἀγγέλης Παπαδάτος, Ἀντωνῖος Θεολογίτης, Ἀναστάσιος Μισιρόγλου, Νίλτ. Σουρβῆς, Περ. Γκελκηνζογλου, Ἀλκ. Κωνσταντινίδης, Σωφράτης Ζερβουδάκης, Στέφ. Παπαναστάσιου, Γεώργ. Θούας, Ψίλιος Μεϊτάνης, Ἀνδρ. Ζαῖρης, Σωτ. Γιαννακόπουλος, Χρ. Σκελετάρης, Ἰωάν. Κουρτίδης, Παν. Φιλίσκος, Νικ. Σαγγρές, Γεώργ. Σιδερῆς, Χρ. Ἀλεφαντίδης, Κωνστ. Σαμαρῆς, Ἀμπρ. Κατῆρας, Περ. Ἀλεξάνδρης, Ἀμπρ. Καταρωτότης, Ἰωάν. Παπαθεοδώρου, Παν. Κόλλας, Νικ. Σαρατιδάκης, Ζαφείριος Ἀδᾶμ, Ἰωάν. Βαλλῆς, Ἀλέξ. Ὁρολογόπουλος, Ἰωάν. Ζάχος, Δημ. Κόρου, Περ. Μαζηράκης, Ἀνδρ. Δενδρινός, Εὐθ. Βελικιάνης, Κωνστ. Βοδύλαρης, Δημ. Σπύργος, Σπυρ. Ζερβός, Θεόδ. Κοτσόλας, Κωνστ. Τσιμνιάκης,

Ίωάν. Κοντοδίνης, Παν. Καλανεζόπουλος, Αλέξ. Ανδρεάδης, Στυλ. Θεολογίδης, Παναγ. Αραβαντινός, Αναστ. Αναγνωστοπούλος, Νικόλ. Φραντζής, Παναγ. Πετριδής, Σπυρ. Ηλινόπουλος, Κωνστ. Ρέντης, Λουκάς Νεφοράτος, Ριχ. Λιβαθηνόπουλος, Παν. Καπάτος, Παναγ. Τσιτσιλίας, Θεόδ. Γρηγορίου, Νικ. Καραμάνος, Ίω. Λιμπερόπουλος, Θάλκης Κουτούπης, Γεώργ. Φικιώρης, Σπυρ. Εβδόης, Αχ. Πρωτοσύγκελλος, Σ. Αναστασιάδης, Ίωάννης Ισχυμάχος, Γεώργιος Βλάχος, Ίωσήφ Κούνδουρος, Παναγιώτης Σφακιανάκης, Νικόλ. Ανδρεαδάκης, Βύρ. Καραπαναγιώτης, Γεώργ. Παπανδρέου, Στυλ. Κρητικάς, Έρμ. Μάρκοβλου, Δημ. Γεωργαλάς, Ίωάν. Σφεντίος, Ίωάν. Λαδάς, Γεώργ. Καλδής, Μ. Αζίδιος, Δημήτριος Ακάκιος, Αντώνιος Παπαγεωργίου, Χαρ. Γρηγορίου, Ορέστης Κυπριανός, Δημ. Σάλτας, Δημήτριος Σάββας, Μ. Τσαρλαμπάς, Γεράσιμος Σολδάτος, Νικόλαος Αθωάμ, Ίωάννης Παπαλουκάς, Πέτρος Λαμπιτσάνης, Αλέξανδρος Παπαναστασίου, Νικόλαος Μπακίπουλος, Ίωάν. Μανέας, Χρίστ. Κατρεβάνος, Δημ. Φλέσσας, Ηλίουτ. Χαλδότης, Χρ. Ζουμής, Ίωάν. Πατάλας, Διονύσιος Ασηνάρδος, Παναγιώτης Μερλόπουλος, Ίωάννης Φωτόπουλος, Όθων Πέτροβας, Γεώργιος Πρεζάνης, Δημ. Προμπονάς, Αντ. Πραντούνας, Γεώργ. Βενιέρης, Κωνσταντίνος Πετριδής, Χρίστος Δάνιντας, Κωνσταντίνος Βλαχουδάκης, Π. Μαυρομηχάλης, Βασίλειος Κυζέλας, Κωνστ. Βουδούρης, Π. Κανελλόπουλος, Ίωάν. Σεφερλής, Θεόδ. Βελλανίτης, Σπυρ. Κρεμεζής, Νικ. Γουργουής, Κων. Στρατιόπουλος, Κωνσταντίνος Δροβλιάς, Κωνσταντίνος Γκότσης, Γεώργ. Αργυρόπουλος, Ανδρ. Μάρκου, Χρίστος Φακής, Θεόδ. Χαβίνης, Ανδρ. Σκέφερης, Γεώργιος Γερογιάννης, Παναγιώτης Κοκκινάτος, Μιχαήλ Βοζάς, Ίω. Ταρσούλης, Δημ. Τσαπόγας, Γεώργ. Κονδύλης, Αναστ. Μπακάλημπασης, Γεώργ. Αλαξίτης, Δημοσθ. Έλευθεριάδης, Σπυρ. Αντωνιάδης, Ίωάν. Κερκαμής, Κωσταν. Καλοδής, Λεωνίδας Θεοχάρης, Ζήσης Μπορώτας, Χασάν Όγλου Μουσταφά, Χατζή Αχμετογλου Μαιτάν, Αλέξανδρ. Γιαννουλάτος, Θεμιστοκλής Σαφούλης, Κωνσταντίνος Παπαϊωάννου, Έρμ. Σαφούλης, Α. Κεντούρης, Γ. Μαλκίτης Δημ. Πάλης, Δημοσθ. Φλωριάς, Ίω. Σχουνάς, Δημοσθένης Μέλφος, Ορέστ. Ζυφειρίου, Νικ. Μανούσης, Νικ. Κωνσταντόπουλος, Αναστ. Λαζαρίδης, Βασ. Έμμανουηλίδης, Ίάκ. Τριανταφύλλου, Στρυμ. Βακράττας, Γ. Μπούμπουλης, Δ. Δασκαλάκης, Ίωάννης Μαρχάκος, Αλέξανδρος Παπαδάμ, Κωνσταντίνος Καλομενόπουλος, Κωνσταντίνος Αλα-

θάκος, Έρ. Βαλαρής, Σωτήριος Χατζηγάκης, Παναγιώτης Καραλής, Ανδρέας Κοκκέδης, Νικόλαος Μανωλόπουλος, Γεώργ. Λουκινάς, Αναστ. Ακριδάς, Βασ. Βλαχόπουλος, Γεώργιος Δουζίνης, Αάμπρος Αάμπρου, Γεώργ. Ροδόπουλος, Θ. Κριεζής, Α. Δαριανός, Μιλτ. Δελγηριάννης, Ν. Εηρός, Σπ. Τράκας, Αναστ. Κούτρας, Γ. Μόδης, Ίωάν. Σαμπουντζής, Γ. Τζωρτζής, Μιχ. Χατζηγάκης, Ρηγορίδης Χα-
 τζόπουλος, Αγγ. Αγαπητός, Ίωάν. Μαυρουδής, Κ. Μτσιώ-
 τζόπουλος, Αγγ. Αγαπητός, Δ. Χατζής, Κ. Καραναστάσης, Βασίλ.
 ρης, Ν. Παπαγεωργίου, Στρατής Γεωργιλάκης, Κ.
 Μάλλιος, Γ. Κουτρομπάκης, Στρατής Γεωργιλάκης, Κ.
 Παπαδογιάννης, Πολ. Πολυχρονίδης, Άριστομ. Μητσστάκης,
 Γρημ. Μάρακας, Όμ. Παναγιώτης, Χρίστ. Ροδοκανάκης, Βικ.
 Κουκουριδής, Γεώργ. Ανδρεάδης, Ίλιάς Ατσιώτης, Μ.
 Βολίτας.

Ο προσωρινός Πρόεδρος
 Α. Αναγνωστόπουλος

Οι προσωρινοί Γραμματείς
 Α. Κολιαλέξης
 Ν. Κοντολέων

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Β'

Τῆς 5 Γενουαρίου 1921.

Όρα 5 καὶ 20' π. μ. ὁ προσωρινός Πρόεδρος κ. Ἄριστ. Ἀναγνωστόπουλος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας μετὰ τοῦ λοιποῦ προσωρινοῦ Προεδρείου διατάσσει νὰ ἀναγθῶσι τὰ θεωρεῖα καὶ τῆς Συνελεύσεως οὕτως ἐν ἅπῃ τῇ κηρύσσει τὴν ἑνκρίν τῆς συνεδριάσεως.

Μετὰ τοῦτο ἀναγνώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ τὰ τῆς προηγου-
 μένης συνεδριάσεως.

Καλοῦνται κατόπιν ὑπὸ τοῦ Προέδρου νὰ ὁμιλήσωσι οἱ μὴ ὁρκισθέντες πληρεξέστοι. Προσέρχεται ὁ Γερμ. κρατὼν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὁ προσωρινός Γραμματεὺς κ. Γερ. Σολδάτος ἀναγνώσκει τὸν ὅρκον καὶ ὁρκίζονται οὕτω κατὰ τὸ κάτωθι παρατεθένον πρωτόκολλον ὁρκωμοσίας.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακινῶν κατόπιν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸ ὑπ' ἀρ.θ. 15558 τῆς 4 Γενουαρίου ἐ. ἔ. ἔγγραφο τοῦ Υ-
 πουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν δι' ὃ γνωστοποιεῖται εἰς τὴν
 Συνέλευσιν ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς ὑπ' ἀρ.θ. 31446 καὶ 33969
 π. ἔ. ἀποφάσεις τῆς Ἐπανστατάσεως ὑπεδείχθη εἰς τὸν Πρόε-
 δρον Πρωτοδικῶν Θεσσαλονίκης ἡ ἀνγκήρυνς ὡς εἰκοστού

ανάτου επιτυχόντος πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης τοῦ κ. Κ^ο Βαγιανοῦ καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν αὐτοῦ ὁ ἐρχόμενος πρῶτος ἐπιλαχὼν κ. Π. Διαμαντόπουλος θέλει ἀναπληρώσει τὸν θεωρούμενον ὡς παραιτηθέντα ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης πρῶτον ἐπιτυχόντα κ. 'Ελ. Βενιζέλου.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδρίας συμφώνως πρὸς τὰ προαποφασισθέντα ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως εἶνε ἡ ἐκλογή τακτικοῦ Προέδρου τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. 'Αλ. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς: Κύριε Πρόεδρε, ἐξ ὀνόματος τοῦ Δημοκρατικοῦ Κόμματος θὰ κάμω τὴν ἐξῆς δήλωσιν: Πρὸ ὀλίγου περιήλθεν εἰς γνώμην ἡμῶν ὅτι μεγάλη μερὶς πληρεξουσίων ἔχει ὑπὸ σκέψιν νὰ ὑποδείξῃ διὰ τὴν θέσιν τοῦ Προέδρου τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τὸν κ. Βενιζέλου (ἐξωκρατικῶν) ὑπὲρ τοῦ κ. Βενιζέλου). Εὐχαρίστως τὸ Κόμμα τῶν Δημοκρατικῶν συμπεριρίζεται τὴν σκέψιν ταύτην (ἐπιδοκιμασίαν) καὶ τοῦτο ὅχι μόνον διότι αὕτη ἀποτελεῖ δικαίαν ἐπαδήλωσιν τιμῆς πρὸς τὸν θεσπιστὴν Κυβερνήτην, πρὸς τὸν πολιτικὸν ὁ ὁποῖος κατὰ τοὺς νεωτάτους χρόνους συνετέλεσεν, ὅσον κανεὶς ἄλλος, νὰ προαχθῇ καὶ νὰ εὐημερήσῃ ὁ Τόπος καὶ νὰ ἐκαιοποιηθοῦν αἱ ἐθνικαὶ ἀξιώσεις, ἀλλὰ καὶ διότι νομίζομεν ὅτι ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Βενιζέλου θὰ συμβάλῃ ὅσον οὐδενὸς ἄλλου εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν ἐπιτυχήν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς ταύτης καὶ τοῦτο ὅχι μόνον διότι λόγῳ τοῦ ἐξαιρετικοῦ τοῦ κύρους καὶ τῆς πείρας καὶ τῆς ἰσχυρότητος ὁ κ. Βενιζέλος εἶνε ἀρροδιώτατος ὅπως συμβάλῃ εἰς τὴν καλὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ καὶ διότι μὴ θελήσας νὰ εἰσέλθῃ εἰς κανένα ἐκ τῶν διαρχόντων κομματικῶν σχηματισμῶν, οἱ ὅποιοι προσήλθον ἀναγκαστικῶς ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ζωὴν κατὰ τὴν τελευταίαν ἀτυχὴ τρίτην, εἶνε τὸ ὅσον τινὰ ἡ φυσικὸς ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως διαιτητὴς τῶν Κομμάτων. Εὐχαρίστως ἐπὶ πλέον συνερίζομεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, διότι αὕτη θὰ διευκολύνῃ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν μίας ἀποστολῆς, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὁ ἑαυτοῦ πρωτεῖον τῆς ἀποστολῆς τῆς συμφιλώσεως.

Πρὸς οἱ Δημοκρατικοὶ εἰς τὸν ὅρον αὐτὸν τῆς συμφιλώσεως ἀποδίδομεν μόνον τὴν ἑνωτικὴν ἀποκαταστάσεως ἐκ μέρους πολιτικοῦ βίου. Καὶ εἰμεθα μὲν παπεισμένοι ὅτι ὁ ἐκ μέρους πολιτικὸς βίος ὁ ἀποκατασταθὲν εἰς τὸν Τόπον ὅταν ἡ γενικὴ θέλησις πραγματοποιῇ, ὅταν δηλ. ἡ Ἑλλάς γίνῃ Δημοκρατία (χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς καὶ τοῦ κέντρου),

οὐδέποτε ὁμως ἐκτέφθημεν νὰ ἐναργίσωμεν παρὰ τὴν θέλησιν τῆς λατικῆς πλειονοψηφίας, ἡ ὁποία, ὅπως αἱ ἐκλογαὶ ἀπέδειξαν, εἶνε δημοκρατικῆ. Ἐπίσης οὐδέποτε ἐκτέφθημεν νὰ ἐπιτηδίσωμεν ὅπως πραγματοποιηθῇ ἡ γενικὴ θέλησις χωρὶς οἰανδήποτε συγκατάθεσιν συνελευσάν ὥστε καὶ αἱ ἄλλαι πολιτικαὶ μερίδες νὰ διευκολυνθοῦν εἰς τὸ νὰ προσαρμολοῦν εἰς τὸν νέον πολιτικὸν καθεστῶς, τὸ ὁποῖον αἱ τόχαι τοῦ ἔθνους κατέστησαν πλέον ἀναγκαῖον. Διὰ τοῦτο νομίζομεν ὅτι ἡ ἐκλογή τοῦ κ. Βενιζέλου θὰ συντελέσῃ, ὥς ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ ἐκπληρωθῇ κατὰ τὸν ἐπιμενέτερον τρόπον καὶ, εἰ δυνατόν, συντρέχουσιν τῶν περισσοτέρων πολιτικῶν μερίδων, εἴτε αὗται ἐνρίσκονται εἰς τὴν Συνέλευσιν εἴτε ὄχι. Ὑπὸ τὴν ἑνωτικὴν ταύτην παρέχονμεν ἐπιδοκίμωσις οἱ δημοκρατικοὶ τὴν ψήφον ἡμῶν ὑπὲρ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κ. Βενιζέλου, ἡ ὁποία δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κομματικὴν χαρακτῆρα. (Ἐπευφημία καὶ χειροκροτήματα).

Ὁ κ. 'Αλ. Χατζηκυριάκος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λέγει ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ ὅτι μετὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν καὶ τὴν ἐπιδοκίμωσιν ἐκ μέρους τοῦ Συναγῆ, τοῦ Στόλου καὶ σύμπαντος τοῦ Λαοῦ κατὰ τὴν τῆς Δυναστείας οἱ δημοκρατικοὶ ἐκτελέσθησαν καὶ οἱ δημοκρατικοὶ ἀπερρίσσαν ὅπως ὑποδείξουν ὡς Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως τὸν κ. Ρούστον. Ἦδη προτενομένου τοῦ κ. Βενιζέλου ὡς Προέδρου ζητεῖται νὰ μὴ θῇ εἰς ἐπιστολήν καὶ αἰεὶ νὰ δηλώσῃ ὁ κ. Βενιζέλος εἰς ποίαν πολιτικὴν μερίδα ἀνήκει καὶ ἂν ἡ Βουλὴ θὰ ψηφίσῃ εἰδωλὰ ἢ ἰδεολογίαν. Διότι ὁ ῥήτωρ ὡς ἀκλουθῶν τὴν δημοκρατικὴν μερίδα δηλοῖ ὅτι θέλει καταψηφίσαι τὸν κ. Βενιζέλου, οἰκιστὴς δηλώσας καὶ ἂν ἤθελε κάμει, διότι παρὰ τὰς περὶ ἀποχῆς δηλώσεις τοῦ παρέδῃ τὸν λόγον τὸν (ἐκτελέσας).

Ὁ κ. 'Αλ. Παπαναστασίου δηλοῖ ἐξ ὀνόματος τοῦ δημοκρατικοῦ Κόμματος ὅτι δι' ἑαυτοῦ εἶπεν ὁ προλαλήσας ἐξέφρασεν ἀτομικὰς μόνον γνώμης καὶ ὅχι τὰς γνώμης τοῦ δημοκρατικοῦ Κόμματος. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Δ. Μαργάρης (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) λαμβάνων τὸν λόγον ἐκ μέρους τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐκείνης τοῦ ἀγροτικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος δηλοῖ ὅτι τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα, καρπὸς τῆς πικρᾶς πολιτικῆς τῶν περιόδων τοῦ μέτους, ἀνεπέτασε πρῶτον ἀπὸ διετίας τὴν σημαίαν τῆς τρίτης καταστάσεως, μίας ἀληθοῦς τρίτης καταστάσεως, νέων ἀρχῶν καὶ οὐχὶ προσώπων, καὶ κηρυχθέν ἀντίθετον καὶ πρὸς τὰς δύο πολιτικὰς μερίδας, αἵτινες ἐκυβέρνησαν τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ παρελθόν, εἶχε τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑποδείξῃ ἴδιον ὑποψήφιον Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Κατόπιν όμως της προτάσεως πολλών πληρεξουσίων όπως ταθῇ ἡ ὑποψηφιότης τοῦ κ. Βενιζέλου ἡ ἀγροτική ὁμάς, θεωροῦσα τὸν κ. Βενιζέλον ὡς ἱστάμενον ἤδη ἐκτός καὶ ὑπεράνω παντὸς Κόμματος, δηλοῖ ὅτι θὰ ψηφίσῃ καὶ αὕτη τὸν κ. Βενιζέλον (χειροκροτήματα) μετὰ τὴν διακήρυξιν ὅτι διατηρεῖ ἡ ὁμάς, ἡ ἀγροτική, τὴν ἀνεξαρτησίαν της καὶ τὴν αὐτοτέλειάν της ἀπὸ παντὸς ἄλλου Κόμματος ἀλλὰ καὶ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἣν ἀντίθεσιν εἶχε καὶ τηρεῖ καὶ πρὸς τὸ Κόμμα τῶν Ἐλευθεροφρόνων.

Ὁ κ. Δ. Καλιακιδῆς (πληρεξούσιος Ἐπιδαύρου Λιμενῆς) διαμαρτυρεῖται διὰ τὰ λεχθέντα ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. Βενιζέλον καὶ λέγει ὅτι δὲν ὤφειλε νὰ ληρμονηθῇ ὅτι ὁ Βενιζέλος εἶνε ἡ ρίζα καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶνε οἱ κλώνοι.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονιτισῆς) λέγει ὅτι θεωρεῖ ἀναγκαῖον ὅπως δηλώσῃ ὅτι ὢν δημοκρατικὸς φιλελεύθερος καὶ ἀνεξάρτητος θέλει ψηφίσαι ὑπὲρ τοῦ κ. Βενιζέλου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ρητὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι ἡ ψήφος του ἔχει τὴν ἑννοίαν προσωπικῆς ἐκτιμῆσεως πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Βενιζέλου. Τοῦτο δηλοῖ, ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ τονίσῃ ὅτι θεωρεῖ τὴν Δυναστείαν τῶν Γλυξιδιοῦργων ὡς ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως ἐκπεπονημένην καὶ τὴν Δημοκρασίαν ὡς τὸ ἀναγκαῖον πολίτευμα διὰ τὴν Ἑλλάδα. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Δ. Βαρελᾶς (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) λέγει ὅτι, κατόπιν τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ κ. Χατζηκυριάκου, δηλοῖ, ὡς ἀνήκων εἰς τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα, τὸ ὅποιον κατὰ 80 ο)ο παρέσχε τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Στόλον εἰς τὴν Πατρίδα καὶ τὸ ὅποιον ἀνέκαθεν ἐπεδίωκε καὶ ἐπιδιώκει τὴν συμφιλίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅτι ὁ Στρατὸς καὶ ὁ Στόλος ἀνήκει μόνον εἰς τὴν Πατρίδα.

Προκαίμενον μετὰ τοῦτο νὰ γίνῃ μυστικὴ διὰ ψηφοδαλτίων ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ὀριστικοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, προσηγορίζεται καὶ τίθεται ἐπὶ τοῦ βήματος ἡ ψηφοδόχος κάλπη. Καλοῦνται ὡς ψηφοδέκται οἱ κ.κ. Ν. Ξηρὸς (πληρεξούσιος Φθιώτης), Γ. Γεωμυλῆς (πληρεξούσιος Ἐλασσόνας) καὶ Κ. Βουδοῦρης (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) καὶ ἄρχεται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἡ ψηφοφορία, ἐκφωνουμένων κατὰ διαμερίσματα τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων.

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ψηφοφορήσαν ἐν βλφ 354.

Ἐλκθον ψήφους:

Ἐλευθέριος Βενιζέλος 345

5 ψηφοδέλτια εὐρέθησαν λευκὰ καὶ 4 ἔφερον τὴν λέξιν «Δημοκρατία».

Ἐπομένως ὀριστικὸς Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐξελέγη διὰ ψήφων 345 ὁ κ. Ἐλευθέριος Βενιζέλος, πληρεξούσιος Ἀθηνῶν — Πειραιῶς, ὅστις καλεῖται νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν του, ἀλλ' ἀπουσιάζει.

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος λαμβάνων τὸν λόγον ἀνακοινεῖ ὅτι ὁ ἐκλεγείς ὡς Πρόεδρος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως κ. Βενιζέλος μὴ δυνάμενος λόγῳ ἀδιαθεσίας νὰ ἐκφράσῃ προσωπικῶς εἰς τὴν Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνοσυνέλευσιν τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας του ἐπὶ τῇ τιμῇ ἣτις προσεγένετο αὐτῷ διὰ τῆς ἐκλογῆς του ὡς Προέδρου τῶν παρεκάλεσε νὰ γίνῃ διαρμύνης τῶν αἰσθημάτων του καὶ εὐχαριστιῶν καὶ ὅτι διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν μελῶν τοῦ Προεδρείου θὰ καλέσῃ τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους ἐντός τῆς προσεχοῦς ἐβδομάδος καὶ παρακαλεῖ νὰ ἐξουσιοδοτηθῇ πρὸς τοῦτο παρὰ τῆς Συνελεύσεως.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Ὁ κ. Σκεῦος Ζερβὸς (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ζητεῖ τὸν λόγον.

Ὁ κ. Πρόεδρος, συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, ὡρμ. Γ. μ. λ. λέει τὴν συνεδρίασιν.

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος

Α. Ἀναγνωστόπουλος

Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς

Α. Κολιαλέξης

Ν. Κοντολέων

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΓΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 5 Ἰανουαρίου 1924 προσελθόντες εἰς τὸ Βουλευτήριον οἱ κατωτέρω πληρεξούσιοι ἔδωκαν ἀναταίναντες τὴν χεῖρα τὸν ὡς ἔπειτα ὅρκον:

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας ὁμοσυθείας καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Οἱ ὀρισθέντες πληρεξούσιοι

Ἐλευθ. Κ. Βενιζέλος, Γ. Δ. Τσιριμῶκος, Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος, Ἀθαν. Μισοῦλης, Νικ. Ζαρκίνος, Ν. Γ. Χρυσόγελος, Σ. Γονατᾶς, Π. Διαμαντόπουλος, Γ. Σαγιώτης, Α. Κουτσουπέταλος, Γ. Βενιέρης, Γ. Τσικανίκας, Β. Ίσκιωβάκης, Γ. Κανναβός, Μ. Καβαλιεράκος.

Ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος

Α. Ἀναγνωστόπουλος

Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς

Α. Κολιαλέξης

Ν. Κοντολέων

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Γ'

Τῆς 21 Ἰανουαρίου 1924.

Ὡς δὲ μ. μ. ὁ προσωρινὸς Πρόεδρος κ. Ἀναγνωστόπουλος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας μετὰ τοῦ λοιποῦ προσωρινοῦ Προεδρείου διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα καὶ τῆς Συνελεύσεως οὕσης ἐν ἀπαρτίᾳ κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως.

Μετὰ τοῦτο ἀναγιγνώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ πληρεξουσίου Ἐπιδαύρου Λιμηρέσκ. Δ. Σολωνίδης γεινομένης δεκάτης.

Καλοῦνται κατόπιν ὑπὸ τοῦ Προέδρου νὰ ὀρκισθῶσιν οἱ μὴ ὀρκισθέντες πληρεξούσιοι. Προσέρχεται ὁ ἱερεὺς κρατῶν τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Ὁ προσωρινὸς Γραμματεὺς κ. Δ. Σολωνίδης (πληρεξούσιος Λευκάδος) ἀναγιγνώσκει τὸν ὅρκον καὶ ὀρκίζονται οὗτοι κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον ὀρκωμοσίας, ἀνατείναντες τὴν χεῖρα, ὡς ἐξῆς :

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίας καὶ ἀδικοῦ Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ κατόπιν εἰς τὴν Συνέλευσιν α') τὰ ὑπ' ἀριθ. 120 καὶ ἀπὸ 17 Ἰανουαρίου ἐναστῶτος ἔτους ἔγγραφα τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δι' ὧν γνωρίζει εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅτι διὰ Β. Δ. ἀπὸ 11 Ἰανουαρίου ἐ.ε. ἐγένοντο δεκταὶ αἱ παραιτήσεις τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Στ. Γονατᾶ, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Α. Στρατηγόπουλου, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ προσωρινῶς τῶν Ἐσωτερικῶν κ. Α. Σκελλεροπούλου, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. Α. Χατζηκυριάκου, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως καὶ προσωρινῶς τῆς Γεωργίας κ. Α. Δοξιάδη, τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν κ. Κ. Μανέττα καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν κ. Κ. Βούλγαρη καὶ ὅτι διωρίσθησαν ἀντ' αὐτῶν οἱ κ. κ. Ε. Βενιζέλος Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Γ. Ροῦσος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, Γ. Καφαντάρης Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, Θ. Σοφούλης Ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, Γ. Βαλαλᾶς Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, Α. Μιχαλακόπουλος Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, Κ. Σπυρίδης Ὑπουργὸς τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Ε. Τσουδερός Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας, Α. Μυλωνᾶς Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας, Α. Δοξιάδης τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως, Κ. Γόντικας τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Γ. Κανναβὸς τῶν Ναυτικῶν, καὶ β') δῆλωσιν

τοῦ ἐκλεγέντος Προέδρου τῆς Συνελεύσεως κ. Ε. Βενιζέλου δι' ἧς δηλοῖ ὅτι ὑποβάλλει τὴν παραιτήσιν του ἀπὸ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως λόγῳ τῆς ἀναθέσεως αὐτῷ τῶν καθηκόντων τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι κατόπιν τῆς ἀνωτέρω παραιτήσεως ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως εἶνε ἡ ἐκλογὴ τακτικοῦ Προέδρου τοῦ Σώματος.

(Αἰτήσιν τοῦ πληρεξουσίου κ. Π. Καρκαπάνου γίνεται διακοπὴ 5 λεπτῶν).

Μεθ' ὃ ἐπαναλαμβάνομένης τῆς συνεδριάσεως καὶ προκειμένου νὰ γίνῃ μυστικὴ διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορία πρὸς ἐκλογὴν τακτικοῦ Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, προσκομίζεται καὶ τίθεται ἐπὶ τοῦ βήματος ἡ ψηφοδόχος κλήπη. Καλοῦνται ὡς ψηφοδέκται οἱ κύριοι κ. Κ. Βαλαλᾶς (πληρεξούσιος Ἀρτης) καὶ Γ. Δουζίνης (πληρεξούσιος Τροιζηνίας), καὶ ἀρχεται ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἡ ψηφοφορία, ἐκφωνουμένων κατὰ διαμερίσματα τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων.

Παρατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι προέκυψε τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα :

Ψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 281

Ἐλαβὼν ψήφους :

Κ. Ρακτιβάν 212

Εὐρέθησαν δὲ καὶ λευκὰ ψηφοδέλτια 69

Κατ' ἀκολουθίαν Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ἐξελέγη ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς κ. Κ. Ρακτιβάν, ὅστις καλεῖται ἀπὸ τὸν προσωρινὸν Πρόεδρον νὰ καταλάβῃ τὴν ἑδραν τοῦ Προέδρου.

Ὁ κ. Κ. Ρακτιβάν ἀνελθὼν ὑπὸ τὰ χειροκρατήματα καὶ τὰς ἐπευφημίας τῆς Συνελεύσεως καὶ καταλαβὼν τὴν ἑδραν ἀποστρίφει πρὸς τὴν Συνέλευσιν τὴν ἐξῆς προσφωνήσιν :

Κύριοι Πληρεξούσιοι! εὐγνωμονῶ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν διὰ τὴν ἐξόχως τιμητικὴν ἀλλὰ καὶ βαρυτάτην διὰ τὰς δυνάμεις μου ἐντολήν, διὰ τῆς ὁποίας εὐχεστέθην νὰ με περιβάλλῃ ἐμπιστευομένη εἰς ἐμὲ τὴν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος.

Οὐδέναι καθόλου ἡ ὑψίστη σπουδαιότης τοῦ ἔργου τῆς παρούσης Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Ἔρχεται κατόπιν μακροχρονίου κλυδωνισμοῦ τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν σώματος, μετὰ τὴν ἀποστολήν νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸ εἰς λιμένα ἡρεμίας καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὸ πολίτευμα κατὰ τρόπον ὅσον ἐνεστὶ πληρέστερον. ἐξασφα-

λίζοντα εἰς αὐτὸ τὴν ἡρεμίαν ταύτην καὶ περιρροῦνται τε-
λεσφόρως τὰ λαϊκὰ δίκαια.

Ἐκ τῶν ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ διεξαχθῆσομένων συζητή-
σεων πρόκειται νὰ φωτισθῇ σαφῶς καὶ εἰλικρινῶς ὁ Ἕλληγι-
κὸς Λαὸς περὶ τῶν πραγματικῶν αἰτίων τῆς ἐθνικῆς κακο-
δαιμονίας, ἥτις ἀντατρέπει βεβαίως καὶ εἰς παλαιότερας ἐποχάς.
ἀλλ' ἐπ' ἐσχάτων ἐπληξε τὴν Πατρίδα ἡμῶν εἰς βαθμὴν ἀλη-
θῶς τραγικὴν.

Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς διαγνώσεως ταύτης ἐκ τῶν αὐτῶν συζη-
τήσεων θέλουσιν ἀπορρεύσει καὶ τὰ ἐνδεικνύμενα συντακτικὰ
ἔργα πρὸς ἀποσάβησιν τοιούτων κινδύνων ἐν τῷ μέλλοντι.
καθ' ὅσον ἤθελον κριθῇ ὅτι συνδέονται εἴτε πρὸς τὴν μορφὴν
τοῦ πολιτεύματος εἴτε πρὸς παρεκτροπὰς, ὧν εἶνε τοῦτο
δεκτικόν, καὶ γενικώτερον διὰ τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς
λειτουργίας τοῦ πολιτεύματος.

Τὰ ριζικώτερα δὲ τῶν μέτρων τούτων θέλει κληθῇ αὐθις
νὰ ἐπισφραγίσῃ διὰ τῆς ψήφου του αὐτοῦ ὁ Ἄαός, ἵνα κατ-
στῶσιν εἰς πάντας σεβαστὰ καὶ ἀπαράσάλευτα.

Εἰς τὸ βαρὺ τοῦτο ἔργον ἐπικουρῶν ἐκεῖ ἔνθα με ἔταξεν ἡ
ψῆφος ὑμῶν οὐδεμίαν θέλω παραλείψει προσπάθειαν ὅπως
ἀνταποκριθῶ εἰς τὰ ἐπιβαλλόμενά μοι καθήκοντα. ἀλλ' ἔχω
πρὸς τοῦτο ἀπαραίτητον ἀνάγκην τῆς συνδρομῆς ὅλων ὑμῶν,
ἀδιακρίτως πολιτικῆς ἀποχρώσεως, καὶ τὴν συνδρομὴν ταύτην
ἐξαιτοῦμαι καὶ πέποιθα ὅτι θέλω ἔχει ἀμέριστον καὶ πλήρη.
(Ραγδαῖα χειροκροτήματα).

Ο κ. **Σ. Ζερβὸς** (Πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ζητεῖ
τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι εἶνε ἀντι-
κανονικὴ ἡ αἴτησις τοῦ κ. πληρεξουσίου καὶ παρακαλεῖ τὴν
Συνέλευσιν ὅπως συνέλθῃ αὔριον ὥρα 5 μ. μ. πρὸς ἐκλογὴν
τοῦ λοιποῦ Προεδρείου καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται, μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα
6.30' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς
Α. Κολιαλέξης
Ν. Κοντολέων

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 21 Ἰανουαρίου 1924 προσελθόν-
τες εἰς τὸ Βουλευτήριον οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι πληρεξού-
σιοι ἔδωκαν τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον:

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδι-

κρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ
ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Οἱ ὀρκισθέντες πληρεξούσιοι

Δ. Δαγκλήρης, Σπ. Σῆμος, Γ. Γαλλικός, Γ. Τσιγκαλῆς, Π.
Μπέμπης, Α. Γρίβας, Ε. Τσουδερός, Γ. Ίκωνόπουλος, Γ. Καρα-
νίδης, Μ. Καραπόττης, Γ. Καραυλίδης, Μ. Κούρης, Εὐθ. Λα-
τζίπέρης.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ προσωρινοὶ Γραμματεῖς
Α. Κολιαλέξης
Ν. Κοντολέων

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Δ'

Τῆς 22 Ἰανουαρίου 1924.

Ὁρᾷ 5 μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρᾶς μετὰ
τοῦ λοιποῦ ἐκ Γραμματέων προσωρινῶς Προεδρείου διατάσσει
νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα καὶ τῆς Συνελεύσεως οὔσης ἐν ἀπαρ-
τίᾳ κηρύσσει τὴν ἐνκορὴν τῆς συνεδριάσεως.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προη-
γουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι ἀντικείμενον τῆς σημερινῆς
συνεδριάσεως εἶνε ἡ ἐκλογὴ τοῦ ὑπολοίπου Προεδρείου καὶ τῶν
δικαιῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Βουλῆς διὰ μυστικῆς διὰ ψηφοδελτίων
ψηφοφορίας.

Προκαίμενον νὰ διεξαχθῇ αὕτη προσκομίζονται καὶ τοποθε-
τοῦνται ἐπὶ τοῦ βήματος αἱ ψηφοδόχοι κλήπαι. Κλήθονται ὡς
ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι Φθιώτιδος κ. **Ν. Ξηρός**, Τροιζη-
νίας κ. **Γ. Δουζιῆς** καὶ Πατρῶν κ. **Ἀνδρ. Μάρκου**, ἄρ-
χεται δὲ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἡ ψηφοφορία ἐκρουομένων
κατὰ διαμερίσματα τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων.

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διζήσεως
προέκυψε τὸ ἑξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψήφισαν ἐν ὄλῳ 267

Ἐξελέγησαν Ἀντιπρόεδροι

Κ. Ἀλαβάνος λαδὼν ψήφους 199

Ἰωάν. Μανέττας » » 189

Φ. Μανουηλίδης » » 173

Ἐπέλαχον δέ:

Τσιμινάκης λαδὼν ψήφους 21, Αἰσχύλινος 20, Κουτού-
ρης 1, Γούσος 1, Ροδοκανάκης 2, Παπαϊωάννου 1, Καρασε-

888ς 7, Μάρκου 1, Θεοχάρης 6, Ἀδραχμ 1, Κιουζές Πεζῆς 1, Π. Καραπάνος 1, Γκότσης 5, Λαδῆς 1, Πρωτοσύγκελλος 1, Στ. Ἀναστασιάδης 1, Ροδόπουλος 1, Μερλόπουλος 1, Παπαδάτος 1, Πρέκας 5, Γεωργίτσης 1, Α. Χατζηκυριάκος 2, Πάγκαλος 3, Κονδύλης 1, Ἀραβαντινός 1, Καλέλλης 1, Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης 1, Κωνσταντόπουλος 1, Σκ. Ζερβός 3, Εὐδῆς 1, Πραντούνας 1, Σπηλιώτης 1.

Ἐξελέγησαν Γραμματεῖς :

Ν. Καλέλλης	λαθὼν ψήφους	209
Γ. Σολδάτος	»	191
Α. Κολιαλέξης	»	134
Δ. Μέλφος	»	129

Ἐπέλαχον δέ :

Λαίλιος λαθὼν ψήφους 122, Τσιγκόλης 2, Μάρκου 7, Κρεζῆς 19, Μάρκουλου 5, Λαδῆς 4, Καλαντζόπουλος 2, Φίλωνδρος 2, Βοραζάνης 2, Κωνσταντόπουλος 3, Γρηγορίου 4, Τσαρλαμπᾶς 14, Καλδῆς 4, Εὐθ. Βελικινίτης 2, Κρεμεζῆς 2, Δρούλιας 2, Ἀναγνωστόπουλος 1, Φικιώρης 1, Προμπονᾶς 1, Πραντούνας 1, Ἀγαπητός 3, Ἀδραχμ 2, Τσιριμῶκος 1, Σῆμος 1, Κιουζές Πεζῆς 1, Ἀγγελάκης 2, Σκέφερης 1, Κυπριανός 1, Χαλόφτης 2.

Ἐξελέγησαν κοσμητορες :

Γ. Ἡσαΐας	λαθὼν ψήφους	181
Γ. Φραγκοῦδης	»	175

Ἐπέλαχον δέ :

Ἀγγελάκης λαθὼν ψήφους 33, Βλαχονάκης 2, Ἐλευθεριάδης 3, Γκάλλος 2, Χατζηγάκης 1, Παπαγεωργίου 2, Καρασεβδᾶς 5, Κατριδάνος 15, Ζαίρης 1, Σκ. Ζερβός 2, Κούνδουρος 1, Βλάχος 2, Ψάρης 1, Α. Χατζηκυριάκος 1, Κονδύλης 1, Γούσκος 7, Χατζηλίης 1, Δημ. Δαγκλιῆς 1, Ζουμῆς 1, Καλογεράς 1, Μ. Σαμουήλης 1.

Εὐρέθησαν δὲ καὶ λευκὰ ψηφοδέλτια 15.

Ὡσαύτως γενομένης τῆς διαλογῆς τῶν καλπῶν τῶν διαφόρων διαρκῶν Ἐπιτροπῶν προέκυψεν ὅτι ἔτυχον τῆς σχετικῆς πλειονοψηφίας οἱ κάτωθι :

Προϋπολογισμοῦ.

Μερλόπουλος Π., Πρέκας Ἀν., Ροδόπουλος Γεώργ., Τσακανίκας Γεώργ., Μαρῆς Γεώργ., Πετριδῆς Παναγιώτης, Ἐμμανουηλίδης Ἐμ., Καλδῆς Γεώργιος, Σιφναῖος Ἰωάννης, Βοραζάνης Γεώργ., Μόδης Γεώργ., Ροδοκανάκης Χριστόφορος.

Παπαναστασίου Ἀλέξ., Κουτούπης Θωλῆς, Ἀραβαντινός Παν., Μπακάλημπας Ἀν., Ἡρακλειδῆς Δημ., Μπακόπουλος Νικόλαος.

Ἐξωτερικῶν

Γονατῆς Στυλιανός, Στάϊκος ἢ Παπαδάκης Ἰωάννης, Κατεχάκης Γεώργ., Βελικινίτης Θεόδωρος, Ρέντης Κωνσταντῖνος, Ταβουλάρης Ἀναστάσιος, Παπαθινάκης Ἀ., Μητσotάκης Ἀρ., Πολυχρονίδης Πολ.

Δικαιοσύνης

Μίσσιος Μιχαήλ, Δαργέντας Ἀντ., Κούτρης Ἀναστάσιος, Κаланτζόπουλος Παναγ., Λαδῆς Ἰωάννης, Καρασεβδᾶς Παντελῆς, Ἀνδρεάδης Δημήτριος, Εὐφραξίμης Ἀδ., Θεολογίτης Αὐγουστός.

Δημοσίας Ἀσφαλείας Κεντρικῆς καὶ τοπικῆς διοικήσεως

Παπακοινομόμου Ἀπ., Φλωριᾶς Δημ., Φλέσσας Παναγιώτης, Καραπάνος Βασίλειος, Μαζαράκης Περικλῆς, Παπανδρέου Γ., Δουζίνας Γ., Βουδούρης Κωνστ., Παπαδογιάννης Κωνσταντῖνος.

Θρησκευμάτων

Δαγρῆς Νικόλ., Πατάλης Ἰωάννης, Γκότσης Κωνσταντῖνος, Βολουδάκης Μανούσος, Ὁρολογόπουλος Ἀλέξ., Ἰωσήφ Σάϊας, Δικμαντόπουλος Γ., Σπίγγος Δημήτριος.

Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Τσιριμῶκος Ἰωάννης, Τράκας Σπυρ., Δουκουμετζίδης Γεώργιος, Φραγκοῦδης Γεώργ., Φίλωνδρος Κ., Χατζηκυριάκος Γεώργιος, Κωνσταντόπουλος Νικ., Καραπάνος Π., Αιμπερόπουλος Ι.

Ἐμπορίου, Βιομηχανίας, Ἐργασίας, Ἀσφαλείας καὶ Κοινωνικῆς Προνοίας

Θεοδωρίδης, Θωλῆς, Κανελλόπουλος Πέτρ., Παναγιωτόπουλος Π., Δασκαλάκης Δ., Βαρθαγιάννης Ἰωάννης, Γεωργιάδης Παντελῆς, Θεολογίτης Δημ., Θεοδωρόπουλος Σπ., Ὁρφανίδης Ἀ.

Τ. Τ. Τ.

Γρηγοριάδης Νεόκοσμος, Ἀναστασίου Ζήσης, Κρεμεζῆς

Σπυρ., Βελλικινίτης Εὐθύμιος, Σάλης Δημ., Λουκοπόλεως Χαράλαμπος, Δεναξῆς Ἀρτ., Θεοχάρης Λεων., Δημητριάδης Τ.

Γεωργίας

Σίδερης Γεώργ., Αναστασιάδης Στέφανος, Κοκκινάτος Παναγιώτης, Χατζηλιάς Βασ., Σάββας Δημήτρ., Ίκονίδης Λεωνίδας, Πάζης Δημήτριος, Δανδρινός Ἀνδρέας, Μαρμάτης Δημήτριος.

Δημοσίας Ὑγείας

Αιθαηνόπουλος Γεω., Αλκίδης Κωνσταντῖνος, Κουρτάκης Ἰωάννης, Καταπότης Μιχ., Κυπρινός Ὁρέστης, Κολοῦδης Κ., Παπαζίδης Γ., Μάρκου Γ., Κερκαμὺς Ἰωάννης.

Περιθάλψεως

Μαρσέλλος Δημήτριος, Παυλίδης Ἐλευθέριος, Σταματόπουλος Κωνσταντῖνος, Γρηγορίου Στυλιανός, Σῆμος Σπυρίδων, Ἀνδρεάδης Θεόδωρος, Ἐλευθεριάδης Δημόσιος, Παπαγεωργιάδης Σάββας.

Στρατιωτικῶν

Καλογεράς Ἰωάν., Γάρος Δημήτρ., Γρίδας Ἀλέξ., Μπότσαρης Δημ., Πάγκλης Θεόδωρος, Καραπαναγιώτης Βύρων, Κονδύλης Γεώργ., Ἀντωνιάδης Σπ., Ἀποστόλης Ἡλίας.

Ναυτικῶν

Κακουλίδης Γεώργ., Βοδύλαρης Κ., Μικαῖλης Ἀθων., Μαρμούνης Νικόλ., Μπούμπουλης Γεώργ., Μαρκοῦδης Ἰωάννης, Χατζηκυριάκος Ἀλ., Φραντζῆς Ν., Γεωργιάδης Σπ.

Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας.

Δρακούλης Γεώργ., Γιαννουλάτος Ἀλ., Κανάρης Ἀλέξανδρος, Ἀνδρεάδης Π. Γεώργιος, Γεωργιάδης Δημήτριος, Μυρολέων Γεώργ., Παναγιωτόπουλος Π., Ἀλεβιζάτος Βασίλειος.

Ἐπισιτισμοῦ

Ἀλεξανδρῆς Περικλῆς, Καμπάνης Δ., Κατσίνας Δημ., Κουτσοπέταλος Λουκάς, Ἀνάκιος Δημήτριος, Ἀγγελάκης Κωνσταντῖνος, Γεζόγλου Νικ., Κύρκος Μιχ., Ἀρτεμιάδης Βασίλειος.

Δημοσίων Κτημάτων

Γεωργίτσας Περ., Σταμούλης Κωνστ., Παπαγεωργίου Γ., Ζωγράφος Πέτρος, Μάλλιος Βασίλ., Ἀλεκτορίδης Γεώργιος, Τηλικίδης Γ., Παναγιώτου Δ., Βαρελῆς Δημήτριος.

Ἀμέσων καὶ Ἐμμέσων Φόρων

Ἀσκούτσας Νικόλ., Ἀθραάμ Νικόλ., Γούσκος Θεόδ., Γκαλκενδζόγλου Παρ., Κουκουρίδης Βίκτωρ, Παπαδάτος Ἀχιλλεύς, Κουτούπης Θαλῆς, Κοντολέων Ν., Δανδρινός Ἀνδρέας.

Δημοσίων Ἔργων

Πραντούνας Ἀντώνιος, Ξύδης Σ., Κουρτίδης Κωνσταντῖνος, Σταματιάδης Νικόλαος, Χαβίνης Θεόδωρος, Γρηγορίου Χαράλαμπος, Εὐθυμιάδης Δ., Κωνσταντινίτης Ἀγγέλος, Ἰακωδάτος Γεράσιμος.

Δογιστικοῦ Βουλῆς

Συριόπουλος Νικόλαος, Πετρίδης Παναγιώτης, Σκέφερης Ἀνδρέας, Σοφούλης Ἐμμανουήλ, Πανταζίδης Χριστόφορος, Μιράκης Ἀνδρέας, Μαρματάκης Ἰωάν., Πολυκράτης Δημήτρ., Μπογιώτας Ζήσης.

Ἀναφορῶν

Τσαρλαμπᾶς Μ., Καλκινδῆς Διονύσιος, Προμπονᾶς Δημ., Κικιγῆς Γεώργιος, Παπαγεωργίου Ἀντώνιος, Ἀνανιάδης Ἰορδάνης, Βραχηνός Γεώργιος, Στασινόπουλος Φίλ., Κωνσταντινίδης Κ.

Μεθ' οὗ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 14 τοῦ Κανονισμοῦ ἡ μὲν Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Σ. Σίμου, Π. Πετρίδη, Γ. Μαρῆ, Θ. Γούσκου καὶ Γ. Δουζίνα, ἡ δὲ Ἐφορευτικὴ ἐπὶ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βουλῆς Ἐπιτροπὴ ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κ. κ. Π. Καλκιντζοπούλου, Δ. Μαρσέλλου καὶ Α. Μπακάλμπαση.

Ὁ κ. Πρόεδρος προτείνει ἀκολουθῶς ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐκφράσῃ τὰς εὐχαριστίας τῆς πρὸς τὸν προσωρινὸν Πρόεδρον καὶ τὰ μέλη τοῦ προσωρινοῦ Προεδρείου διὰ τὴν δεξιάν ὑπ' αὐτῶν διεύθυνσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοθυμῶς συναίνει.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι οἱ πληρεξούσιοι Σ. Κρεμεζῆς, Α. Μάρκου, Ν. Καλέλλης, Κ. Σταματόπουλος, Ν. Ἀβραάμ, Π. Καλαντζόπουλος, Δ. Χατζόπουλος, Μ. Τσαρλαμπᾶς κλπ. υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ὑποβολῆς εἰς τὴν κρίσιν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως τῶν μετὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 16 Δεκεμβρίου 1923 ἐκδοθέντων Νομ. Διαταγμάτων.»

Ο κ. Θ. Χαβίνης (πληρεξούσιος Πρεσβύτερος) λαμβάνων τὸν λόγον παρκαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μὴ ἀπονεμηθῇ χάρις εἰς τοὺς καταδίκους τοῦ τελευταίου στασιαστικοῦ κινήματος πρὶν ἢ ἀκουσθῇ καὶ ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως.

Ο κ. Π. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονίτης) λέγει ὅτι ὑπάρχει καὶ σχετικὴ πρότασις συζήτησεως τῆς συστάσεως ὑπογεγραμμένη ὑπὸ 10 πληρεξουσίων καὶ κατὰ τὸν Κανονισμόν πρέπει νὰ συζητηθῇ.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Ἰπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι, τεθέντος ἐν ἰσχύϊ τοῦ Κανονισμοῦ καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη, πᾶσα πρότασις ἢ ἐρώτησις ἢ ἐπερώτησις θ' ἀναγράφεται εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν καὶ κατόπιν θὰ συζητηθῇ κατὰ τὰς ὁριζομένους ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ διατυπώσεις.

Ο κ. Καρασεβδᾶς διακόπτων ἀναπτύσσει ὅτι πρόκειται περὶ προτάσεως ὑποβληθείσης συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 43 παρὰ γράφον ὁ τοῦ Κανονισμοῦ καὶ συνεπῶς, ἐφόσον ὑπεβλήθη παρὰ 10 πληρεξουσίων, πρέπει νὰ γίνῃ συζήτησις ἐπ' αὐτῆς.

Ο κ. Καφαντάρης συνεχίζων ἐπεξηγεῖ ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἀφορᾷ τὰς προτάσεις νόμου ἢ προτάσεις ἄλλου περιεχομένου καὶ εἶναι ἄσχετος μὲ τὰς διατάξεις καθ' ἃς συζητοῦνται αἱ ἀναφορᾷ καὶ ἐρωτήσεις καὶ συστάσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἀσφαλῶς δύναται νὰ συγκαταλεχθῇ καὶ ἡ περὶ ἧς πρὶν πρότασις λόγῳ τοῦ περιεχομένου τῆς.

Ο κ. Καρασεβδᾶς λαμβάνων καὶ αὖθις τὸν λόγον ἐπαναλαμβάνει ὅτι πρόκειται περὶ προτάσεως ὑποβληθείσης ὑπὸ 10 πληρεξουσίων καὶ δέον ν' ἀκολουθηθῇ ἡ διαδικασία τοῦ ἁρθρου 43 § 6 καὶ συνεπῶς ὅτι πρέπει νὰ συζητηθῇ ἡ πρότασις ἁμέσως.

Ο κ. Πρόεδρος ἀναγινώσκει τὴν σχετικὴν πρότασιν ὑπογεγραμμένην παρὰ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Π. Καρασεβδᾶ, Θ. Χαβίνη, Ι. Κουνδούρου, Θ. Παγκάλου, Ε. Παυλίδη, Γ. Δουζίνα, Γ. Κονδύλη, Α. Χατζηκυριάκου, Σ. Θεοδοωροπούλου κλπ. καὶ δηλοῖ ὅτι ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς συνάγεται σαφῶς ὅτι πρόκειται περὶ συστάσεως καὶ ὅτι ἡ ἐπικαλουμένη διάταξις ἐννοεῖ ἄλλου εἶδους προτάσεις, ὅσον προτάσεις ἀναβολῆς, προτάσεις ψηφοφορίας κλπ., καὶ ἐπομένως τὸ ἀντικείμενον τῆς περὶ ἧς πρόκειται προτάσεως δέον νὰ συζητηθῇ κατὰ τὰς σχετικὰς περὶ ἐπερωτήσεων, ἀναφορῶν κλπ. διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ καὶ ὅτι ἂν οἱ προτείνοντες ἐπιμένουν εἶνε ἡναγκασμένος νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας ταύτης.

Ο κ. Χαβίνης δηλοῖ ὅτι, ἐφ' ὅσον δὲν πρόκειται νὰ ἀπονεμηθῶν χάριτες πρὸ τῆς συζήτησεως, παρκατεῖται τῆς προτάσεως, θὰ ἤθελεν ὅμως νὰ γνωρίζῃ ἂν ὁ Ἰπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης θὰ δώσῃ χάριτας πρὸ τῆς συζήτησεως ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ο κ. Καφαντάρης λέγει ὅτι διὰ τοῦτου εἰσαρχόμεθα εἰς συζήτησιν ἐπὶ τῆς οὐσίας κατὰ παράδοξιν τοῦ Κανονισμοῦ.

Ο κ. Π. Πετρίδης (πληρεξούσιος Κορινθίος) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις ἐφ' ὅσον πρόκειται κατὰ παράδοξιν τοῦ Κανονισμοῦ νὰ συζητηθῇ ἡ πρότασις.

Οἱ κ. κ. Α. Θεοχάρης (πληρεξούσιος Ροδόπης) καὶ **Γ. Μπούμπουλης** (πληρεξούσιος Σπετσῶν) φρονοῦσιν ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ ἄμεσος συζήτησις.

Ο κ. Πρόεδρος ἐρμηνεύει καὶ αὖθις τὴν διάταξιν.

Ο κ. Ι. Κουνδούρος, (πληρεξούσιος Ρεθύμνης) φρονεῖ ὅτι αἱ δηλώσεις τοῦ Ἰπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ἐνέχουν τὴν ἐννοίαν ὅτι δὲν θ' ἀπονεμηθῶν χάριτες καὶ ἐν τῷ αὐτῷ περιπτώσει δύναται νὰ ἀποσυρθῇ ἡ πρότασις.

Ο κ. Καρασεβδᾶς λαμβάνων καὶ πάλιν τὸν λόγον ἀναπτύσσει τὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ καὶ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει καὶ ἐπὶ τῆς οὐσίας νὰ λεγθῶν ὁλίγα τινὰ καὶ νὰ ἀκουσθῇ καὶ ἡ Συνέλευσις, διότι δὲν εἶναι ἐπιτετραμμένον ἄνευ ἀδείας αὐτῆς νὰ δοθῶν χάριτες εἰς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι κίματοκύλισαν τὴν Ἑλλάδα, διὰ τὴν ὁποίαν ἄλλοι προσέταξαν τὸ στήθος των καὶ οἱ ὅποιοι δικαιοῦνται νὰ ὁμιλήσωσιν.

Ο κ. Γ. Τσακανίκας (πληρεξούσιος Τριγωνίης) λέγει ὅτι προκειμένου περὶ διαφωνίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐρμηνείαν τῆς διατάξεως μετὰξὺ τῶν προτείνοντων καὶ τοῦ Προεδρείου πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις.

Ο κ. Α. Δενδρινός (πληρεξούσιος Κερκύρας) διαμαρτυρεῖται κατὰ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Προεδρείου καὶ ἐρωτᾷ ἂν θὰ γίνῃ σεῦδαση ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως.

Ο κ. Πρόεδρος ἀναγινώσκων τὴν κατατεθεῖσαν πρότασιν ἐπαναλαμβάνει καὶ πάλιν τὴν ἐρμηνείαν ἣν ἔδωκε περὶ τῆς μορφῆς τὴν ὁποίαν φέρει αὕτη καὶ ζητεῖ τὴν γνώμην τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Συνέλευσις δι' ἀναστάσεως ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς ἐρμηνείας τοῦ Προεδρείου καὶ ἐπομένως τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ ἡ πρότασις θέλει συζητηθῇ συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν.

Ο κ. **Α. Χατζηκυριάκος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Παι-
ριῶς) διαμκρτύρεται ὅτι παρὰ τὸν Κανονισμὸν ἐδόθη τοιαύτη
ἐρμηνεία.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις
ὥρᾳ 8 15' μ. μ. ὥπως ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρᾳ 5 μ. μ.

Ο Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Ε'

Τῆς 23 Ἰανουαρίου 1924.

Ὠρᾷ 5 καὶ 20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας
κηρύσσει τὴν ἐναρκτὴν τῆς συνεδρίασεως καὶ διατλάσει νὰ
ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Καλεῖται εἶτα παρὰ τοῦ κ. Προέδρου καὶ παρουσίᾳ τοῦ
Γερέως ὁρκίζεται ὁ μὴ ὁρκισθεὶς εἰσέτι πληρεξούσιος Γρικα-
λῶν κ. **Χρ. Χατζηπέτρος** τὸν ἐν τῇ κατωτέρῳ πρωτοκόλλῳ
ἀναγραφόμενον ὄρκον τοῦ πληρεξουσίου.

Ἀναγινώσκονται κατόπιν τὰ Πρακτικὰ τῆς χθεςινῆς συ-
νεδρίασεως.

Ο κ. **Α. Θεοχάρης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) διαμκρτύ-
ρεται διὰ τὴν ἀναγραφὴν ἐν τοῖς Πρακτικοῖς γεγο-
νός μὴ λαθόντος, κατ' αὐτόν, χώραν, ἐφ' ὅσον δὲν ἐγένετο
ἀντιληπτὸν ἐρώτημα ὑποβληθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου καὶ
ληψίς ἐπ' αὐτοῦ ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως καὶ ὅτι συνε-
πῶς ἐπιβάλλεται ἡ ἀπάλειψις τῆς τελευταίας περιόδου ἐκ
τῶν Πρακτικῶν καὶ ἡ συνέχισις τῆς συζητήσεως.

Ο κ. **Ἀνδρ. Δενδρινός** (πληρεξούσιος Κερκύρας) πα-
ρακαλεῖ, ὅσον ἀφορᾷ τὰ ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντα χθές, ὥπως διορ-
θωθῶσιν οὕτω:

«Διαμκρτύρεται κατὰ τῆς δηλώσεως τοῦ κ. Ὑπουργοῦ
τῆς Δικαιοσύνης καθ' ἣν δὲν δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι δὲν θὰ
δοθῶν χάριτες πρὸ τῆς ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει συζητήσεως
τῆς ὑποβληθείσης σχετικῆς προτάσεως, ἐνῷ ταυτοχρόνως
διεβεδαίωσεν ὁ κ. Ὑπουργὸς ὅτι τὸ ταχύτερον θὰ ὁρισθῇ
ἡμέρα συζητήσεως ταύτης καὶ ὅτι τοιαύτη ἀπάντησις, νομί-
ζει, ἀποτελεῖ ἀπέυκειν πρὸς τὸ Σῶμα».

(Τὰ Πρακτικὰ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως διορθοῦνται ὡς
πρὸς τὸ μέρος τοῦτο).

Ο κ. **Πρόεδρος** δίδων ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς χθές γενομένης
δεκτῆς γνώμης τοῦ Προεδρείου δηλοῖ ὅτι ὑπέυχλε τὸ ἐρώτη-

μα δις εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ δις ἡ Συνέλευσις κατὰ τὸν
δικὰ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενον τρόπον ἀπερνήθη ὑπὲρ τῆς
γνώμης τοῦ Προεδρείου καὶ ὁρθῶς καὶ ἀκριβῶς ἀνεγράφη
τοῦτο εἰς τὰ Πρακτικὰ. Μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς
Συνελεύσεως ἔληξεν ἡ σχετικὴ συζήτησις καὶ μηδενὸς ἐτέρου
ἀντικειμένου ὑπάρχοντος ἐλύθη ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἡ συνεδρία-
σις. Ἐπειδὴ ὁμως ἐλέχθη ἡ ἐγγραφή ὅτι ἔλυσε τὴν συνεδρίασιν
καθ' ὑπόδειξιν κυβερνητικὴν δηλοῖ ὅτι οὐδὲν τοιοῦτον ἔλαθε
χώραν καὶ νομίζει ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ Προεδρείου ἦτο ἐν πλή-
ρει τῇξει.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοθυμῶς ἐπιδοκιμαζει.

Ο κ. **Θ. Χαβίνης** (πληρεξούσιος Προέζης) δηλοῖ ὅτι
διαμκρτύρεται ὅχι διὰ τοῦς τύπους ἀλλὰ διὰ τὴν οὐσίαν,
διότι ὄντως δὲν ὤφειλε νὰ μὴ ἐπιτραπῇ συζήτησις διὰ τὸ
ὄχιθὲν ζήτημα καὶ νὰ λυθῇ τὸ τοῦτο ὡς ἐλύθη.

Ο κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμ-
βουλίου) διαμκρτύρει δηλοῖ ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του δὲν
ὑπάρχει ζήτημα ἐξακολούθησεως τῆς συζητήσεως ἐφόσον
αἱ μετ' ὀλίγον γενησόμεναι δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἡτις
δὲν εἶνε διατεθειμένη νὰ δεχθῇ προληπτικὸν ἐλεγχον τῶν
πράξεων τῆς, ἀναφέρουν καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ πρὶν εἶ-
πάσης συζητήσεως ἢ ἐπιδοκιμασίᾳ τούτων παρὰ τῆς Συνε-
λεύσεως.

(Μετὰ ταῦτα τὰ Πρακτικὰ ἐπικυροῦνται ὡς διορθώθησαν).

Ο κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῶ ἀκολούθως ὅτι ὑπὸ τοῦ
Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Γ. Καφαντάρη κατετέθη πρό-
ταξις ψηφίσματος «περὶ καταργήσεως τῆς ἀπὸ 9 Νοεμ-
βρίου 1922 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἧς
ἀπηγορεύθη ἡ ἐκδοσις ὠρισμένων ἐφημερίδων».

Μεθ' ὃ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ
Συμβουλίου κ. **Ἐλ. Βενιζέλον**, ὅστις ἀναγόμενος ἐπὶ τοῦ
βήματος λέγει ἀπὸ χειρογράφου τὰ ἑξῆς:

Κύριοι Πληρεξούσιοι

Ἡ Κυβέρνησις, ἡτις ἐμφανίζεται σήμερον ἐνώπιον ὑμῶν,
ἔχει πλήρη συνειδήσιν τῶν δυσκολιῶν τοῦ ἔργου τὸ ὅποσον
ἀναδέχεται. Ἡ Λώρα, τερματίσασα τὸν ἐξωτερικὸν πόλεμον
διὰ τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς, ἠδυνάθη νὰ συνάψῃ ἐν-
τιμον εἰρήνην μόνον χάρις εἰς τὴν θυγατρὴν ἀναδιωγάνου
τοῦ Στρατοῦ, διὰ τὴν ὁποίαν ἐθνικὴ ὀρεῖται πρὸς τὴν Ἐ-
παναστάσιν εὐγνωμοσύνη. Ἀλλ' ἂν ἐτερματίσθη ὁ ἐξωτερι-
κὸς πόλεμος δὲν ἔληξε δυστυχῶς εἰσέτι ὁ ἐμφύλιος σπαρα-
γμός, ὁ ἐξαπολυθεὶς ἐπὶ τῆς Λώρας ἐξ ἀφορμῆς τοῦ μεγάλου

πολέμου. Καὶ ἀτυχῶς εἰς τὰς ἤδη ὑπάρχουσας αἰτίαι διακρίσεων τὸ τελευταῖον ἀντεπαναστατικὸν κίνημα ἦλθε νὰ προσθέσῃ δύο νέας καὶ οὐσιωδαστάτας, ὑπὸ μορφὴν δὲ ὤξειαν, τὸ ζήτημα τῆς διατηρήσεως ἢ ἐκπτώσεως τοῦ βασιλεύοντος Οἴκου καὶ τὸ ζήτημα τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος.

Ἡ Κυβέρνησις, καίπερ ἀναγνωρίζουσα ὅτι ὁ βασιλεὺς Οἶκος, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἰδρυτοῦ αὐτοῦ, κατεπάρτησεν ὅλας τὰς ἀρχάς, ἐνεκα τῶν ὁποίων τὸ πολίτευμα τῆς βασιλευμένης Δημοκρατίας ἔχει τόσους ἀκόμη πολλὰ καὶ θρασυτάτας, καὶ μηδὲν ἀποκρύπτουσα ὅτι μετὰ τὰ διαπραχθέντα σφάλματα, τὰ ὁποῖα ἐπέφεραν τσακύντας ἐθνικὰς συμφοράς, ἔπαυσε πλέον νὰ πιστεύῃ εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα, βάζει ὅμως τῆς πολιτικῆς τῆς ἔχει ὅτι πρὸς λύσιν τῶν μεγάλων τούτων προβλημάτων, τὰ ὁποῖα δικαιοῦσι τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, μόνος ἀρμόδιος εἶναι αὐτός οὗτος ὁ Λαός, ἐκτρέφει τὴν ἐτυμηγορίαν του διὰ δημοψήφισματος, διεξαχμομένου ὑπὸ ὅρους ἐγγυωμένους τὴν ἀπόλυτον ἐλευθερίαν καὶ εἰλικρίνειαν τῆς ψηφοφορίας. Ὅχι μόνον τὸ ζήτημα τῆς μετὰ τὴν μορφῆς τοῦ πολιτεύματος, τὸ ὁποῖον ρητῶς ἐπεφυλάχθη καὶ πρὸ τῶν ἐκλογῶν διὰ μετεκλογικὸν λαοψήφισμα, καὶ ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον μέχρι σήμερον δὲν ἐπῆλθεν ὁμογνωμοσύνη μετὰ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως, δὲν δύναται νὰ λυθῇ ἄλλως ἢ διὰ λαοψήφισματος, ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας, ὡς πρὸς τὸ ὁποῖον ἡ ὁμογνωμοσύνη εἶναι πολὺ πλέον προχωρημένη, ἀλλὰ τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τοῦ ὅλου πολιτικοῦ ζητήματος, μόνον δι' ἀπ' εὐθείας ὑποβολῆς αὐτοῦ εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν δύναται τελειωτικῶς νὰ λυθῇ.

ὑποβάλλοντες εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν τὴν λύσιν τῶν δύο τούτων μεγάλων προβλημάτων καὶ προδίδοντες μετὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐκλογὴν τακτικῆς Βουλῆς ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ συστήματος τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, ὥστε ν' ἀσφαλισθῇ ἡ ἀνάλογος ἐντὸς τῆς Βουλῆς ἐκπροσώπησις ὅλων τῶν ἀξίων προσοχῆς τινος πολιτικῶν δυνάμεων καὶ ροπῶν, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι ἀκολουθοῦμεν τὴν μόνον ὁδὸν δι' ἧς δύναται νὰ τερατισθῇ ὁ ἐμφύλιος σπαραγμὸς καὶ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ Λώρα εἰς κανονικὴν πολιτικὴν ζωὴν.

Παρὰ τὴν διενέργειαν τοῦ λαοψήφισματος κυριώτατον ἔργον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως εἶναι ἡ ἀναθεώρησις τοῦ πολιτεύματος, ὥπως καθιερωθῇ ὁ περιορισμὸς τῆς διαλύσεως καὶ ἡ ἴδρυσις Γερουσίας, ἐφ' ὧν σημείων δὲν φαίνεται ὑφιστάμενη οὐσιώδης διαφωνία οὐδὲ μετὰ τῶν μὴ μετὰσχόντων

τῶν ἐκλογῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πολιτικοῦ κόσμου, ὡς καὶ πᾶσα ἑλληνικὴ μεταρρυθμιστικὴ θέτις θέλει κριθῇ ἀναγκαιᾷ.

Ἀλλ' οὐδὲ συμπληροῦται διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως τοῦ Συντάγματος τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ ἀτυχὴς τερατιστικὴ τοῦ πολέμου συνεσώρευσε ἐπὶ τῆς Λώρας βάρη, τὰ ὁποῖα, παρὰ τὴν θαυμαστὴν ζωτικότητά ἣν ἐπέδειξεν αὕτη, ἀποτελοῦσι διὰ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν Ἐθνικὴν Ἀντιπροσωπείαν πρόβλημα ἀγωνιώδες. τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν ἀντιμετωπισθῇ ἀνδρικῶς, ὥπως ἐξασφαλίσθῃ τὸ ἰσοζύγιον ἐσόδων καὶ ἐξόδων, δύναται νὰ ὀδηγήσῃ τὴν Λώραν εἰς δυσχερεῖς δυσυπερδολήτους. Ἐπειδὴ δὲ ἡ φορολογικὴ ἐπιβάρυνσις ἔχει φθάσει ἤδη ὅσον τὰ ὁποῖα θὰ ἦτο κατ' ἐξοχὴν δύσκολον, ἂν μὴ ἀδύνατον, νὰ ὑπερδοληθῶσιν, ὅλη ἡ προσοχὴ τῆς τε Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως δέον νὰ στρεφῇ ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὴν καλύτεραν ἀπόδοσιν τῶν ὑφισταμένων φορολογικῶν νόμων, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὸν ἀμειψικτον περιορισμὸν τῶν δαπανῶν.

Ἡ ταχεὴ λύσις τοῦ ζητήματος τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων θὰ προκαλέσῃ ἀμέριστον τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις εἶναι βεβαίη ὅτι θὰ εὖρη πρόθυμον τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν εἰς ἀποδοχὴν παντὸς μέτρου, ὅπερ ἤθελε προκαθῇ ὑπ' αὐτῆς πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου. Οὐδὲ δύναται νὰ παραλείψῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν εὐκαιρίαν ὥπως διαρμηνύσῃ τὴν ἐγνωμοσύνην αὐτῆς πρὸς τὰς ξέναι φιλικανθρωπικὰς Ὀργανώσεις, ὅσαι τόσον πρόθυμους ἐπῆλθον ἐπίκου-ροὶ εἰς τὸ κολλαστικὸν ἔργον ὅπερ εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ ἡ μικρὰ αὕτη Λώρα, ὅτε εἰς διάστημα ὀλίγων ἐβδομάδων ἐρρίπτοντο εἰς τὰς ἀκτὰς αὐτῆς ἐν καὶ πλέον ἐκατομμύριον ἀνθρωπίνων υπάρξεων, ὧν πλείστα ἐστερημέναι τῶν φυσικῶν τῶν προστατῶν ἀπετέλουν συντρίμματα ἄπλωις οἰκογενεῶν. Τὸ ὑπολειπόμενον εἰσέτι ἔργον εἶναι τεράστιον. Ἀλλ' οὐτε ἡ ξέναι ἐπικουρία, ὡς ἀποδεικνύει ἡ εὐμενὴς παρέμβασις τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν Προσφύγων, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τόσον ἐξόχου προσώπου κόττης, ὡς ὁ κ. Μοργκεντάου, οὐτε ἡ πρόθυμία τῆς Λώρας πρὸς οἰκονομικὰ θυσίας θὰ λείψουν. Δὲν πρόκειται περὶ ἐκπληρώσεως ἄπλωις καθήκοντος ἐθνικῆς ἀλληλεγγύης πρὸς ὁμοεθνεῖς οὗς ἐξερρίζωσεν ἀπὸ τοῦ πατρίου ἐδάφους ἢ προσήλωσις αὐτῶν εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν καὶ σφάλματα τοῦ ἐλευθέρου Κράτους, διὰ τὰ ὁποῖα οὗτοι εἶναι προσωρικῶς ἀνέθυ-νοι, οὐδὲ περὶ φιλανθρωπικοῦ ἄπλωις καθήκοντος πρὸς ἀτυχού-σας ἀνθρωπίνους υπάρξεις, ἀλλὰ καὶ περὶ κερφαλικῶδους ἐθνικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ συμφέροντος τοῦ Κράτους.

Ἡ εὐφυΐα, ἡ φιλεργία, ἡ ἐπιχειρηματικότητα καὶ ἡ πικροδυσ-
πῆ δραστηριότης τῶν προσφύγων ἐγγυώνονται ὅτι πᾶσα δα-
πάνη διὰ τὴν πλήρη αὐτῶν ἐγκατάστασιν ὅ' ἀποδόσῃ πολ-
λαπλάσιον εἰς αὐξήσιν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, τῆς ἐθνικῆς δρα-
στηριότητος καὶ τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἡ Κυβέρνησις δὲν φιλοδοξεῖ νὰ παρουσιάσῃ
ἐνώπιον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ὅγκον νομοθετικῆς ἐργασίας
καὶ νομοθετικῶν μεταρρυθμίσεων. Περιορίζει τὴν φιλοδοξίαν
αὐτῆς εἰς τὸ ν' ἀφιερῶσιν τὸ μεῖζον μέρος τῆς δραστηριότη-
τός τῆς εἰς τὴν διοίκησιν, εἰς τὴν ἀκριδῆ δηλαδὴ ἐφαρμογὴν
τῶν κειμένων νόμων. Ἐὰν κατορθώσῃ ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν
σκαλευθεΐαν δημοσίαν ἀσφάλειαν, νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν
ἐκλυσιμὴν πολλῶν ἐκ τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, νὰ ἐξασφαλίσῃ
μετὰ τὴν ἐπάνοδον τοῦ Στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσ-
σης εἰς τὰ καθαρῶς στρατιωτικὰ τῶν καθήκοντα, ἐντασιν
καὶ τελειοποιήσιν τῆς στρατιωτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ν' ἀνυ-
ψώσῃ τὴν Δικαιοσύνην διὰ τῆς ἐπιερώσεως τοῦ αἰσθηήματος
τῆς δικαστικῆς ἀνεξαρτησίας, νὰ δώσῃ εἰς τὸν Ἑλληνικὸν
Λαὸν τὴν χρηστὴν καὶ ἀφατρίαστον διοίκησιν, τὴν ὁποίαν
οὗτος διψᾷ, ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην διὰ
τῶν ἀναγκαίων μέτρων ἐπισκευῆς, ὅλ' θεωρήσῃ ὅτι ἐξελίχ-
ρωσεν ἐπιτυχῶς τὸ κυριώτατον μέρος τῆς ἀποστολῆς τῆς.

Ἡ πιστὴ καὶ μετ' εὐθύτητος ἐφαρμογὴ τῶν συνθηκῶν δι'
ὧν ἐτερματίσθη ὁ πόλεμος, τόσον ἐκείνων αἵτινες καθιέρωσαν
νίκας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν συμμάχων τῆς ὅσον καὶ τῆς
συνθήκης τῆς Λωζάννης, δι' ἧς ἐτέθη τέρμα εἰς τὸν ἀτυχή
κατὰ τῆς Τουρκίας πόλεμον, ἔσται ἐν τῶν κυριωτάτων μελη-
μάτων τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἐπίσης ἡ ἀποκατάστασις ἀγα-
θῶν σχέσεων μετὰ τῶν γῆρας πολεμίων καὶ ἡ σύσφιγξις τῶν
δεσμῶν τῆς φιλίας πρὸς τε τὸ σύμμαχον Βασιλεῖον τῶν Σέρ-
βων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, ὡς καὶ πρὸς πάσας τὰς πρώην
συμμάχους Δυνάμεις, παρὰ τὸ πλεονὸν τῶν ὁμοίων συνηγο-
νίσθημεν ἐν τῷ μεγάλῳ πολέμῳ. Ἡ Ἑλλάς εἶδε μετὰ ἰδιαι-
τέρως χαρὰς ἀποκαθισταμένης τὰς ἀπὸ ἱκανοῦ δικαιοσύνης
σχέσεις μετὰ μίαν τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, μετὰ τῆς
ὁποίας, ἐξ ἴσου ὅσον καὶ μετὰ τῆς ἐτέρας, πατροπαράδοτος
φιλία συνδέει αὐτήν. Οὐδὲν δὲ θέλει παραλείψει ἡ Κυβέρνησις,
ὅπως τὸ καλ' ἐαυτὴν ἐπιδιώξῃ τὴν ἀποκατάστασιν σχέσεων
ἐμπιστοσύνης καὶ πρὸς τὴν τρίτην μεγάλην Μεσογειακὴν Δύ-
ναμιν, σχέσεων τὰς ὁποίας ἐπιβάλλει καὶ ἡ γειτονία τῶν δύο
Χωρῶν καὶ ἡ ἐξυπηρέτησις τῶν ἐμπορικῶν καὶ οἰκονομικῶν
συμπεριόντων αὐτῶν.

Διὰ Κυβέρνησιν προσωρινήν, ἐρχομένην ὅπως ἐπαναφέρῃ

κυρίως τὴν Λόρον εἰς κανονικὸν πολιτικὸν βίον, δύνανται ἴσως
τὸ πρόγραμμα τοῦτο νὰ κριθῇ ὑπεράκον φιλοδοξίον. Ὅτι
δύνανται νὰ βεβαιώσω τὴν ἐθνικὴν ἀντιπροσωπείαν εἶναι ὅτι
ἂν ὑποστηρικθῶμεν διὰ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῆς, οὐδὲν ὅλ'
παραλείψομεν, ὅπως ἐπιτύχωμεν τὴν πραγματικοποίησιν αὐτοῦ.
(Νειροκοπήματα παρατεταμένα).

ΑΛ. ΠΑΠΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ (Πληρεξούσιος Μαντινάκης).

Ἵσταντο ἀπὸ τὸν ἀνάρχον βίον τὸν ὁποῖον διήλθομεν
εἶνα ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον γεγονός ὁ σχηματισμὸς Κοινο-
βουλευτικῆς Κυβερνήσεως. Λέγω τοῦτο ὅχι βεβαίως ὑπὸ τὴν
ἐννοίαν ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἡσυχάσῃ, διότι τὸ ἀντίθετον
ἀκριβῶς συμβαίνει. Τὴν γνώμην μας περὶ τοῦ ἔργου τῆς
Ἐπαναστάσεως ἐξεφράσαμεν κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν
τῆς Συνελεύσεως καὶ σήμερον εὐχάριστος ἐπιπροστούμεν ὅσα
ὁ ἀξιώτιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπε διὰ τὸ ἔργον
τῆς Ἐπαναστάσεως.

Εἶνα εὐχάριστον γεγονός ἐπίσης, καὶ λέγω τοῦτο ἀνεξαρ-
τήτως τῆς ἀντιθέσεως ἡ ὁποία ὑπάρχει μετὰ τὸ ἡμῶν, ἡ ἐπ' αὐ-
τῆς εἰς τὴν ἐνεργὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου. Διότι πολι-
τικῶς ἄνδρες οἱ ὁποῖοι προσέφεραν τόσον μεγάλαν ὑπηρεσίαν
εἰς τὴν Πατρίδα τῶν, ὅπως ὁ κ. Βενιζέλος, καὶ οἱ ὁποῖοι ἐθι-
σαν τὴν ἴσπιν εἰς πρόοδον καὶ εὐθυμερίαν ἀποτελέσαν ἐθνικῶς
δυνάμεις, αἱ ὁποῖαι δὲν πρέπει νὰ μένουν ἀχρησιμοποίηται,
καὶ ἐπιβάλλεται νὰ εἶνε σεράσσοι, οἰκιδήματα καὶ ἂν εἶνε ἡ
πρὸς αὐτοὺς ἀντίθεσις. Ἡ ἀπογὴ τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπὸ τὴν
ἐνεργὴν πολιτικὴν ὑπῆρξε γεγονός λυπηρὸν καὶ πρόξενον κα-
κῶν. Κατὰ τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν τῶν δημοκρατικῶν οὐδέποτε
ἐπιτρέπεται ἀπογὴ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν. Εἶνα οὗτοι πάντοτε
ὕποχρεωμένοι νὰ προσφέρουν τὰς ὑπηρεσίας τῶν καὶ ὅταν ἡ
γνώμη τῶν δὲν ἐπιδοκιμάζεται, νὰ ἐγκαλοῦσθαι νὰ ἀγωνί-
ζονται καὶ ὅταν ἡττώνται. Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅμως
ὅτι οἱ κίνδυνοι εἰς τοὺς ὁποίους ἐξετέθη τὸ ἔργον τῆς ἐθνικῆς
ἀποκαταστάσεως καὶ τέλος ἡ κατάρρευσις αὐτοῦ ὅλ' ἐδύναντο
νὰ συντρέψουν καὶ τὴν ἰσχυροτέραν καρδίαν καὶ νὰ πληρώσουν
ἀπογοητεύσεως καὶ τὴν θαρραλειότεραν ψυχὴν.

Ἀλλ' ἂν εὐρίσκωμεν λόγους ἐξηγουμένους τὴν ἐπὶ μικρὸν
χρόνον ἀπογὴν τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπὸ τὴν ἐνεργὴν πολιτικὴν,
οὐστὴρ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν τὴν προσπάθειαν
ἡ ὁποία κατεπλήθη, ὅπως μακρόθεν ἐπηρασθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἡ
πολιτικὴ τοῦ ἴσου. Ἡ προσπάθεια αὕτη ἀπετέλει ἐκμετάλ-
λευσιν τοῦ κύρους τοῦ κτηθέντος διὰ παλαιότερων ὑπηρεσιῶν
καὶ ἤτο ἐλαττωματικὴ καὶ ἐπιβλαβής, διότι δὲν ἐστηρίζετο
εἰς ἀκριδῆ γνώσιν τῆς πραγματικῆς πολιτικῆς καταστάσεως.

Λέγω τοῦτο ἔχον ὑπ' ὄψει τὴν προσπάθειαν ἥτις κατεδράθη πρὸς ἐπιχειρησὶν τῆς πολιτικῆς τοῦ Τόπου ἀναφορικῶς εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Ἄν εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν, πρῶτον διὰ τὸ ὅποσον ἀμφιβάλλω, ἐπιτρέπεται νὰ ἀκολουθῶμεν πλαγίους δρόμους, εἰς τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν ἐπιβάλλεται πάντοτε ὁ εὐθύς δρόμος, διότι αὐτὴ κυρίως στηρίζεται εἰς τὴν διαφώτισιν τοῦ λαοῦ εἰς τὸ δημόσιον πρόβλημα, τὸ ὅποσον δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ χωρὶς ἀπροκάλυπτον ἀγῶνα ὑπὲρ ἰδεῶν, δὲν δύναται νὰ σχηματισθῇ ἐφόσον οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες, οἱ ὅποιοι εἰς τὸ βάθος πρέπει νὰ εἶνε παιδαγωγοὶ τοῦ λαοῦ, δὲν ἀγωνίζονται ἀπροκάλυπτως ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν των. Τὴν ἀποστολὴν αὐτῶν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες δύνανται νὰ ἐκπληρώσωσιν, ὅταν ἐμπνέωνται ἀπὸ πίστιν εἰς τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας θεωροῦν ὀρθὰς καὶ εἶνε ἀποφασισμένοι ν' ἀγωνισθῶσι δι' αὐτάς καὶ ἢ νὰ νικήσωσιν ἢ νὰ πέσωσιν (χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Ἐνεκα τοῦ ἐλαττώματος τούτου ὅλαί αἱ συστάσεις αἱ ὁποῖαι ἐστέλλοντο ἐκ Παρισίων σχετικῶς μὲ τὸ πολιτικὸν περιεῖχον ἀντιφάσεις. Ἡ ταλάντευσις τὰς ἐξακτῆριζεν.

Ἀλλὰ ζητήματα τύπου μεγάλᾳ δὲν δύνανται νὰ λυθῶν παρὰ δι' εὐθείας καὶ ἀπροκάλυπτου ἀγῶνος. Δυστυχῶς ἡ αὐτὴ ταλάντευσις ἐξακτῆριζεν ὅλας τὰς ἐνεργείας αἱ ὁποῖαι προηγήθησαν τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ σημερινοῦ κυβερνητικοῦ συνασπισμοῦ καὶ τῆς συγκροτήσεως τῆς Κυβερνήσεως, καὶ διὰ τοῦτο ὁ συνασπισμὸς οὗτος ἐστηρίχθη εἰς τὴν δεξιάν, ἐνῶ, ὅταν διαγνωσθῇ καλύτερον ἢ πραγματικὴ πολιτικὴ καταστάσις τοῦ Τόπου, εἴμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιβληθῇ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος τῆς ἀριστερᾶς.

Ἡμεῖς οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὴν ἀριστερὰν διστάμεθα πρὸς τὴν δεξιάν, ὅπως γνωρίζετε, ὅχι μόνον εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον, διότι ὁ δημοκρατισμὸς μας δὲν περιορίζεται εἰς τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύματος. Ἐπιδιώκομεν νὰ ἐκταθῇ εἰς ὁλόκληρον τὸν κρατικὸν ὄργανισμὸν καὶ τὸν δημόσιον βίον καὶ νὰ εἰσέλθῃ βαθμιαίως καὶ νὰ ρυθμίσῃ τὴν κοινωνικὴν καὶ τὴν οἰκονομικὴν ζωὴν τοῦ Τόπου. Θέλομεν τὸ Κράτος συνεχῶς καὶ συστηματικῶς νὰ ἀποβλέπῃ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τῶν λαϊκῶν τάξεων, διότι τοῦτο ἀναποκρίνεται καὶ εἰς τὰς ἡθικὰς ἀρχὰς καὶ εἰς τὴν κοινωνικὴν ἐξέλιξιν τοῦ Τόπου. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται σήμερον νὰ κρίνωμεν τὴν Κυβέρνησιν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν αὐτῶν ἀντιθέσεων, διότι ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐξακτῆρισεν ἐαυτὴν προσωρινῶς καὶ καθώρισε τὰ κεντρικὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα ἔννοεῖ νὰ

ἀσχολεθῇ. Ἐπομένως ἡ συζήτησις θὰ διεκχθῇ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν σημείων τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος. Καὶ εἶνε αὐτὰ ἄφ' ἑνὸς ἡ ἐπιδίωξις τῆς συμφιλίωσης, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἡ λύσις τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν καὶ ἄλλα σημεῖα τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος, οὐσιαστικῆς ἐπίσης σημασίας, ἀλλὰ τὰ ὁποῖα ὁμολογουμένως δὲν διακροῦν τὸν Τόπον, ὅπως τὰ δύο τὰ ὁποῖα ἀνέφερα.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιδιωκόμενὴν συμφιλίωσιν ἔχω νὰ εἶπω τὰ ἑξῆς: Δι' ἡμᾶς ὁ ἀτυχὲς οὗτος ὅρος δὲν ἡμπορεῖ νὰ σημάξη παρὰ τὸν τερματισμὸν τῆς περιόδου τῶν συνωμοσιῶν καὶ τῶν θιασίων κινημάτων καὶ τὸν περιορισμὸν τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τῶν νομίμων ὁρίων. Κατὰ τὰς ἰδικὰς μας ἀντιλήψεις τοῦτο δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ ἀποτελεσματικώτερον καὶ ταχύτερον, ὅταν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν καθορισθῇ σαφὴς πολιτικὴ, ἀποβλέπουσα ἄφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς ἐκ μέρους τῶν ἀρχόντων του, ἄφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐξασφαλίσεως ἐπίσης πλήρους ἰσοπολιτείας ἀπέναντι πάντων τῶν πολιτῶν καὶ ἐπὶ πλέον διὰ τῆς ἐκδηλώσεως σταθερᾶς θελήσεως πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Διὰ τοῦτο ὁφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι δὲν εἶδομεν μὲ ὑπερβολικὸν ἐνθουσιασμὸν τὰς μέχρι τοῦδε πρὸς συμφιλίωσιν ἐνεργείας τῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι περισσύτερον χαρακτηρίζονται ἀπὸ μίαν προσπάθειαν προσωπικῆς συνεννοήσεως παρὰ ἀπὸ τὴν ἐκδήλωσιν σαφοῦς πολιτικῆς καὶ ἀκλονήτου θελήσεως πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς πολιτικῆς. Ἐν τούτοις ἡμεῖς εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἐγχαρίωμεν ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα θὰ προτείνῃ ἡ Κυβέρνησις, ὑπὸ τὴν ἰδίαν τῆς εὐθύναν, φυσικὰ, πρὸς ἀποκατάστασιν ὁμαλῶν σχέσεων, ἐφόσον, ἐννοεῖται, αἱ κύριαι ἀρχαὶ τοῦ πολιτικοῦ μας προγράμματος δὲν πρόκειται νὰ πάθουν.

Ἡμεῖς δὲν θέλομεν τὴν Δημοκρατίαν ἐκδικήτρικην τὴν θέλομεν ἐμπλῆρον δικαιοσύνης καὶ ἐπιεικείας καὶ ἀνθρωπισμοῦ. Διὰ τοῦτο, ἐπαναλαμβάνω, εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ παράσχωμεν ὅλην μας τὴν υποστήριξιν ὑπὸ τοὺς περιορισμοὺς οὓς ἐτόνισα, δι' ὅλα τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα ἡ Κυβέρνησις, χάριν τῆς συμφιλίωσης, ἤθελεν εἰσγηγῆθαι καὶ δι' ὅλας τὰς ἐνεργείας αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ ἱκανοποιήσουν τὴν φιλοτιμίαν, νὰ διευκολύνουν τὴν θέσιν ἐνὸς πολιτικοῦ κόσμου ὁ ὁποῖος εἰς τὸ παρελθόν, ὅτε ἔδιδεν ἀφωρμὴν καὶ ὅτε ἐκράτει τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ὑπέστη καὶ πολιτικὴν καὶ ἡθικὴν ἔκπτωσιν καὶ κκομματάρχισμὸν ὁφειλόμενον κυρίως εἰς ὅργανα ἐκτελεστικὰ.

Πρὶν εἰσελθῶ εἰς τὰ κυριώτερα ζητήματα, τὸ πολιτικὸν

καὶ τὸ δυναστικόν, ἐπιθυμῶ νὰ εἶποι δύο λέξεις ἐπὶ τοῦ προγράμματος τῆς Κυβερνήσεως, τοῦ ἀφορῶντος τὰ ἄλλα ζητήματα, τὰ ἐπίσης οὐσιαστικῆς καὶ μεγάλης σημασίας, τὰ ὅποια ὅμως, ὅπως εἶπα, δὲν χωρίζουν τὸν πολιτικὸν κόσμον ὅπως τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν.

Ἐλπίζω ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς ν' ἀποκτήσωμεν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ὅχι ἐνὸς Κόσμου, ἀλλὰ ἐνικίαν, ἑλληνικὴν. Μετὰ τὸν τετρατισμὸν τοῦ πολέμου καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνθήκης τῆς Λωζάννης ἡ Ἑλλὰς ἔχει ὑπατον συμφέρον ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης. Καὶ τοῦτο ὅχι μόνον διότι λόγοι ἐσωτερικῆς περιστάσεως τὸ ἐπιβάλλουν καὶ ὁ πόθος τοῦ Λαοῦ πρὸς τὴν εἰρήνην τὸ ἐπιτάσσει, ἀλλὰ καὶ διότι γενικώτερα εὐρωπαϊκὰ συμφέροντα καὶ ἡ κοινὴ θέλησις τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν ὑπὲρ τῆς εἰρήνης τὸ ἐπιβάλλουν.

Πρὸς παγίωσιν τῆς εἰρήνης ἀρεῖσθαι νὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν ἀκρίβη τήρησιν τῶν συνθηκῶν, νὰ φανῶμεν διὰ δίκαιον καὶ πρὸς ὅλους τοὺς γείτονάς μας, καὶ πρὸς τοὺς γθεσινοὺς ἀνέμην ἐχθρούς, καὶ νὰ ἀποκαταστήσωμεν τοὺς δεσμούς τοὺς ὑποίτους εἶχομεν μὲ τὸ Κράτος τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων καὶ μὲ τὰς Μεγάλας Δυτικὰς Δυνάμεις, ἰδίως τὰς δύο ἐξ αὐτῶν, τὰς παλαιὰς ἐγγυητρίδας. Διὰ τοῦτο αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἔσαν ἐκτακτικαί. Δὲν ἔχω δὲ ἀμφιβολίαν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐπιτύχῃ καὶ οἱ ἐλάχιστοι ἐνδοιασμοὶ οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν ἔναντι αὐτοῦ εἰς ὠρισμένους κύκλους μίᾳς τῶν Δυτικῶν τούτων Δυνάμεων νὰ διασκεδασθῶν, διότι ὁμολογουμένως δὲν εἶνε ὁάσιμοι. Θέλωμεν νὰ εἴμεθα φίλοι καὶ σύμμαχοι μὲ τὰς δύο αὐτὰς Δυνάμεις.

Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Φίλοι ἡρώων. Δὲν μᾶς θέλουν διὰ συμμάχους. Χάριν δὲ τῆς ἀξιοπροσπείας τῆς μικρᾶς Ἑλλάδος θὰ ἤθελα νὰ μὴ ἐπὶ ἡμῶν νὰ ἐπιζητήσω τὴν συμμαχίαν, ἂν αὕτη δὲν ἤθελε γίνεαι δεκτή.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, κανεὶς δὲν δύναται νὰ προδικάσῃ τὸ μέλλον.

Ἦλθεν ἐποχὴ καθ' ἣν καὶ οἱ ἐλάχιστοι ἔχουν ἀξίαν καὶ εἶνε περιζήτητοι. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν κανεὶς εἰς τὸν Τόπον αὐτὸν ὁ ὅποιος νὰ σκέπτεται νὰ θέσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς μίᾳς ἐκ τῶν Δυνάμεων τούτων ἐναντίον τῆς ἄλλης. Διὰ τοῦτο εἰμαι βέβαιος ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐπιτύχῃ νὰ ἄρῃ τοὺς ὀλίγους ἐνδοιασμούς, οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν ὡς πρὸς τὴν πολιτικὴν αὐτοῦ εἰς ὠρισμένους κύκλους, μίᾳς τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων.

Ἄλλο σημεῖον εἰς τὸ ὅποιον ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως

ἔχει ἀπόλυτον τὴν ἐγκρίσιν καὶ τὴν ὑποστήριξιν ἡμῶν εἶνε τὸ προσφυγικὸν ζήτημα. Ὅσαυδὴποτε θυσίας καὶ ἂν ζητήσῃ χάριν τῆς ταχυτέρας καὶ ἀποτελεσματικωτέρας ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων, θὰ τὰς ἐγκρίνωμεν. Εἶνε ὅχι μόνον καθήκον ἀλλὰ καὶ, ὅπως ὀρθότατα ἐτόνισεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, συμφέρον νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὸ ταχύτερον τοὺς ἀτουχεῖς ὁμοεθνεῖς μας, οἱ ὅποιοι ἀπὸ τὸ σφάλμα τοῦ Κράτους ἐξεργριώθησαν ἀπὸ τὸν τόπον τῆς γεννήσεώς των καὶ ἦλθον νὰ εὗρουν ἄσυλον εἰς τὴν Μητρίδα Ἑλλάδα. Οὐδέποτε εἰς τὸ παρελθὸν ἡγέρθη ἀντίρρησης ὁσάντις ἐπεδιώχθη διὰ πολεμικῆς ἐνεργείας νὰ ἀπελευθερώσωμεν τοὺς ὁμοεθνεῖς μας. Κατὰ μείζονα λόγον ἀπὸ κανένα δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐγερθῇ σήμερον ἀντίρρησης δι' οἰανδὴποτε θυσίαν, ἥτις θὰ ἐζητειτο διὰ νὰ ἡμπορέσουν νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἀποδοῦν δημοουργικοὶ παράγοντες εἰς τὸν Τόπον.

Δύο ἀκόμη ἄρθρα τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος θὰ ἔχουν ἐνθερμον τὴν ὑποστήριξιν μας καὶ ὀφείλω νὰ ὁμολογήσω ὅτι τὰ ἤκουσα μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν ἐξαγγελλόμενα ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε δὲ αὐτὰ ἡ ἐκλογικὴ μεταρρύθμισις διὰ καθιερώσεως τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας ἀφ' ἐνός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἴδρυσις δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ ἀποτελοῦν οὐσιώδη ἄρθρα τοῦ δημοκρατικοῦ προγράμματος, διὰ τὰ ἅποια ἡγωνισθήμεν ἕως τῶρα μὲ ἐπιμονήν, μὲ φανατισμὸν. Εἶνε καιρὸς ν' ἀποκτήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἓνα ἐκλογικὸν νόμον, ὁ ὅποιος νὰ ἐξασφαλίσῃ ἀφ' ἐνός μὲν τὴν ἐπικράτησιν τῆς πλειονοψηφίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς ὅλας τὰς πολιτικὰς μερίδας νὰ ἐκπροσωπῶνται ἀναλόγως τῶν δυνάμεων των εἰς τὸ Νομοθετικὸν Σῶμα. Εἶνε καιρὸς πλέον δι' ἐνὸς ἐκλογικοῦ νόμου λογικοῦ καὶ δικαίου νὰ ἐπιτρέψωμεν καὶ διευκολύνωμεν τὴν ἐκπροσώπησιν ὅλων τῶν ὁμαδικῶν συμφερόντων, τὴν ἀνόθετον διεξαγωγὴν τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Εἰμαι βέβαιος ὅτι ἡ πείρα τὴν ὅποιαν ἀπεχομίσταμεν καὶ ἀπὸ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς θὰ ἐπείσει καὶ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ὑπουργόν, ἓνα τῶν φανατικωτέρων πολεμίων τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος, νὰ ἀναθεωρήσῃ τὴν γνώμην του καὶ ὅτι ἡ παρουσία του εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν δὲν θὰ ἀποβῇ, ἂν μὴ τι ἄλλο, ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν σύνταξιν καὶ τὴν ψήφισιν ἐνὸς καθαροῦ καὶ συνεχῆς ἀναλογικοῦ ἐκλογικοῦ συστήματος.

Χαίρω ἐπίσης διὰ τὴν προσεχῆ σύστασιν δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος. Δι' ἡμᾶς Δημοκρατία δὲν εἶνε ἀπλῶς ἡ ἐπικράτησις τῆς γνώμης τῆς πλειονοψηφίας, ἀλλ' ἡ ἐπικράτησις τῆς γνώμης τῆς πλειονοψηφίας μετὰ πεφωτισμένην συ-

ζήτησιν, μετὰ ὑποστήριξιν ὅλων τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων. Αὐτὴ δὲ ἡ συζήτησις καὶ ἡ ὑποστήριξις δὲν εἶνε δυνατόν μετὰ τὸ ἐν νομοθετικὸν Σώμα. Μόνον μὲ δύο Βουλὰς θὰ εἶνε δυνατόν νὰ ἐξασφαλίσωμεν ὅσον εἶνε δυνατόν τὴν ἐπιμελεστέραν κατάρτισιν τῶν νόμων καὶ τὴν καλυτέραν καὶ δικαιοτέραν ὑποστήριξιν τῶν ἀντιθέτων ὁμαδικῶν συμφερόντων καὶ νὰ μειώσωμεν τυραννικὰς τάσεις παροδικῶν πλειονοψηφιών. Προσεχῶς μάλιστα θὰ λάβωμεν τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλλωμεν πρότασιν περὶ ταχυτέρου καταρτισμοῦ τοῦ δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος, ἥτις ἐλπίζω νὰ συζητηθῇ ὑπὸ πνεῦμα ὄχι κομματικόν.

Ἄν λοιπὸν εἰς τὰ σημεῖα αὐτὰ περιορίζετο τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως, παρ' ὅλην τὴν γενικωτέραν ἀντίθεσιν ἡμῶν πρὸς αὐτήν, δὲν θὰ εἴχομεν καμμίαν δυσκολίαν ὅπως παράσχωμεν, ἂν ὄχι ψῆφον ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης, ψῆφον ὅμως ἀνοχής, διὰ νὰ τὴν ἐνισχύσωμεν εἰς τὸ πρᾶγματικῶς δυσχερὲς ἔργον τῆς. Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ δύο ἄλλα σημεῖα τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος, τὰ ὅποια, ὅσον καὶ ἂν εἶνε οὐσιώδη, ἔπρεπε νὰ χωρισθοῦν ἀπὸ τὸ λοιπὸν κυβερνητικὸν πρόγραμμα, ἀκριβῶς λόγῳ τῆς μεγάλης των σπουδαιότητος. Καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐξαίρεθοῦν καὶ ἀπὸ οἰανδήποτε κομματικὴν σημασίαν. Πρὸς διευκόλυνσιν αὐτοῦ τοῦ χωρισμοῦ ἡμεῖς ὑποβάλλομεν δύο ψηφίσματα, ἐν περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας Γεωργίου τοῦ Α' καὶ ἐν ἄλλο περὶ καθιερώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τὸν ὅσον ἐγκρίσεως τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ διὰ δημοψηφίσματος. Σὰς τὰ ἀναγινώσκω, διότι εἶνε πολὺ σύντομα καὶ τὰ δύο ψηφίσματα (ἀναγινώσκει ἀμφοτέρω τὰ ψηφίσματα).

Ὁ χωρισμὸς αὐτὸς βέβαια δὲν ἔγινε δι' ἡμᾶς τοὺς δημοκρατικούς. Διότι δι' ἡμᾶς ἦρκει τὸ ψήφισμα τῆς καθιερώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος. Ἀλλ' ἔγινε κυρίως δι' ἐκείνους οἱ ὅποιοι, ἐνῷ θεωροῦν ἀδύνατον πλέον τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου τοῦ Α' εἰς τὸν ὠρόνον, εἶνε διστακτικοὶ ὡς πρὸς τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας. Ὁ χωρισμὸς ἔγινεν ἐπὶ πλέον καὶ δι' ἄλλον λόγον. Διότι δὲν βλέπομεν νὰ ἐπιδιώκεται ἡ κατὰ τὸ δυνατόν ταχεῖα διεξαγωγή τοῦ δημοψηφίσματος. Καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ἀνάγκη, χάριν τῆς γαλήνης τοῦ Τόπου, νὰ ὑπάρχῃ σαφήνεια ὡς πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τὴν ὁποίαν θέλει νὰ δώσῃ εἰς τὸν Τόπον καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Συνέλευσις.

Εἶνε, κύριοι πληρεξούσιοι, ὁκτώ ἔτη ποῦ σπαράσσεται ὁ Τόπος ἀπὸ ἑνα ἐμφύλιον διχασμόν. Ἀπὸ θεωρητικῆς ἀπόψεως ἡ ἀντιθέσις συνίσταται εἰς τὴν πάλιν δύο ἀρχῶν, ἀφ' ἑνὸς τῆς ἀρχῆς

ὅτι ἡ θέλησις καὶ ἡ θέσις τοῦ ἡγεμόνος πρέπει νὰ εἶνε ὑπεράνω καὶ τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ἀπὸ δὲ τοῦ ἄλλου μέρους τῆς ἀρχῆς τῆς δημοκρατικῆς, ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Λαοῦ, δηλαδή ἡ θέλησις τῆς πλειονοψηφίας, πρέπει νὰ ἐπικρατῇ καὶ ὅτι ἀνώτατος νόμος πρέπει νὰ εἶνε ἡ ἐπικράτησις τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ἡ σωτηρία τοῦ συνόλου.

Δὲν μεταβάλλει τὴν οὐσίαν τῆς ἀντιθέσεως αὐτῆς τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὴν μοναρχικὴν μερίδα ἐκυριάρχουν κομματικὰ συμφέροντα ἢ καὶ συμφέροντα προσώπων, τὰ ὅποια, ἄλλως τε, δὲν ἐλείπον καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλην μερίδα. Δὲν τὴν μεταβάλλει, διότι ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς τῆς μοναρχικῆς ἀρχῆς, μὲ χρησιμοποίησιν τῶν ἐξουσιῶν τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ κύρους αὐτοῦ καὶ τῆς ἐπιβολῆς του, τὰ Κόμματα τὰ μοναρχικὰ ἀνῆλθον εἰς τὴν Ἀρχὴν καὶ κατώρθωσαν ἐκμεταλλεζόμενα καὶ τὰς προλήψεις, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν θεσμόν τὸν βασιλικόν, νὰ παρασύρουν μίαν μεγάλην μερίδα τοῦ Λαοῦ καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὸν Τόπον.

Δὲν θὰ σὰς κουράσω, κύριοι πληρεξούσιοι, ὑπενθυμίζων ποία ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς πάλης αὐτῆς. Ὅτε ἐπικράτει ἡ δημοκρατικὴ ἀρχή, ἐθαίνομεν εἰς πλήρη ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν, εἰς ἀκμὴν ἀφάνταστον. Γνωρίζετε εἰ συνώδευσε τὴν ἐπικράτησιν τῆς μοναρχικῆς ἀρχῆς καὶ τίνα ἀποτελέσματα εἶχεν αὕτη. Γνωρίζετε ὅτι ἐξεδώχθη δις Κυβέρνησις ἀπολαύουσα τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Λαοῦ, ὅτι ἐμπαύθη ἡ ἐφαρμογὴ μίας ἐθνικῆς πολιτικῆς, ἡ ὁποία εἶχεν ἐγκριθῇ ἀπὸ τὸν Λαόν εἰς τὰς ἐκλογάς· ἐνθυμείσθε ὅτι ἐπεβλήθη εἰς τὸν Τόπον μία τρομακτικὴ ἀνρχία, ὅτι ἐσύρθη τὸ Κράτος εἰς μίαν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν μὴ συμβιβαστέμεν μὲ τὰ στοιχειώδη τοῦ ἔθνους συμφέροντα, μὲ τὰς διεθνεῖς του ὑποχρεώσεις καὶ μὲ τὰς ἐθνικὰς του παραδόσεις. Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη ὠδήγησεν εἰς τὴν παράδοσιν ἐπρχιῶν τοῦ Κράτους καὶ τμημάτων τοῦ Στρατοῦ εἰς τοὺς ἐχθρούς, ὅτι μᾶς ἀπεμόνον διεθνῶς καὶ ὅτι τέλος ἔφερε τὸ ἔθνος εἰς τὴν καταστροφὴν. Ἡ τελευταία ἐθνικὴ τραγωδία εἶνε ἡ χρακτηριστικωτέρα διὰ τὴν ἔρασιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐπικράτησιν τῆς μοναρχικῆς ἀρχῆς. Θὰ ἴτο δυνατόν, μὲ τὴν θυσίαν καὶ μόνην τῆς θέσεως τοῦ Βασιλέως, χάριν τοῦ υἱοῦ του ἄλλως τε, νὰ ἐνισχυθῇ τοῦλάχιστον ἡ Ἑλλάς εἰς τὸν ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα τὸν ὁποῖον διεξῆγε. Καὶ ὅμως, ὅτε ἐτέθη εἰς τὴν πλάστιγγα ἀπὸ τὸ ἐν μέρος ἡ θέσις τοῦ Βασιλέως καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἡ σωτηρία τοῦ ἔθνους, καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Λύλῃ καὶ ἡ μοναρχικὴ πολιτικὴ προετίμησαν νὰ κλινῇ ἡ πλάστιγγα εἰς τὸ μέρος τῆς θέσεως τοῦ Βασιλέως. Καὶ ὁ μὲν Βασιλεὺς ἐκείνος, ὁ ὁποῖος

ὑπῆρξεν ὁ κυριώτερος ὑπαίτιος τῶν καταστροφῶν, δὲν ὑπάρχει πλέον. Ἄν ὅμως στρεφόμεθα καθ' ὁλοκλήρου τῆς Δυναστείας, τὸ πράττομεν διότι τὴν μοναρχικὴν πολιτικὴν τὴν ἡσπασθήσαν καὶ τὴν ὑπεστήριξαν δι' ὅλων τῶν μέσων ὅλα τὰ ἐνῆλικα μέλη τῆς Δυναστείας, ὁσάκις παρουσιάσθη εὐκαιρία, ἐξεδήλωσαν τὰς αὐτὰς αὐταρχικὰς διαθέσεις, ὅπως ὁ Κωνσταντῖνος, τὴν αὐτὴν περιφρόνησιν πρὸς τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας καὶ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Εἰς πρίγκιψ εἰς τὴν Κρήτην ἐξεδήλωσε τὸν αὐταρχισμόν του εἰς ἕνα Λαὸν ὁ ὁποῖός ἐπὶ αἰῶνας ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἀποκτήσῃ τὰς ἐλευθερίας του. Εἰς ἄλλος πρίγκιψ ἐδῶ εὐρίσκειτο ἐπὶ κεφαλῇς ὅλων ἐκείνων τῶν αὐταρχικῶν ὁργανώσεων αἱ ὁποῖαι δημοσίᾳ ἐξέδιδον ἐκτελεστικὰς αποφάσεις ἐναντίον τῶν ἀντιφρονούντων πολιτῶν.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Κατάρτα καὶ ἀνάθεμα !

Α. Παπαναστασίου. Εἰς ἄλλος πρίγκιψ, ἀπειθήσας εἰς τὰς διαταγὰς τῶν προΐσταμένων του εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, μὴ ἐκπληρώσας τὸ καθήκον του, ὑπῆρξεν ὁ ὑπαίτιος τῆς ἥττης τοῦ Σαγγαρίου, καὶ ὅμως διότι ἦτο πρίγκιψ ἐξέφυγεν ἀπὸ τοὺς ὄνυχας τῆς ἐλληνικῆς Δικαιοσύνης.

Θ. Χαβίνης (πληρ. Πρεσβέτης) Τὸν ἔσωσεν ἄλλη Δυναστεία **Α. Παπαναστασίου.** Καὶ ὁ τελευταῖος Βασιλεὺς, ὁ Γεώργιος ὁ Β', δὲν εἶνε ἀνεύθυνος, δὲν εἶνε καθαρὸς τοιοῦτων διαθέσεων, ἐὰν κρίνῃ κανεῖς, ἀνεξαρτήτως τῆς παλαιότερας τοῦ δράσεως, ἀπὸ τὴν στάσιν τὴν ὁποίαν ἐτήρησε κατὰ τὸ τελευταῖον μοναρχικὸν κίνημα τοῦ Ὀκτωβρίου, στάσιν ἐνοχον τὴν ὁποίαν ἀφῆγει καθαρὰ νὰ διαφραίνεται ἢ ἀποδεδειγμένη ἐνοχὴ τῶν ὑπασιτιστῶν του καὶ τοῦ προΐσταμένου τῆς ἀνακτορικῆς φρουρᾶς, ἐπὶ πλέον δὲ ἡ παθητικὴ συμπεριφορὰ τοῦ ἀπέναντι ἐνὸς κινήματος τὸ ὁποῖον ἡπεῖλει νὰ πνίξῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὸ αἶμα καὶ νὰ ἀνατρέψῃ ὁλόκληρον τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως. Εὐτυχῶς ἡ Δυναστεία αὕτη δὲν καθήκει πλέον οὐσιαστικῶς ἐπὶ τοῦ Θρόνου.

Π. Αραβαντινός (πληρ. Κορινθίος) Οὐτεθὰ ξανακαθίστη πλέον **Α. Παπαναστασίου.** Διότι μετὰ τὴν ἐκθασιν τῶν ἐκλογῶν, εἰς τὰς ὁποίας ὁ Λαὸς κατὰ πλειονοψηρίαν ἐξεδήλωσε δημοκρατικὰ φρονήματα, ὁ Λαὸς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Στρατὸς ἐξῆλθον τὸν τελευταῖον βασιλέα νὰ ἀπέλθῃ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Δὲν μένει τώρα ἢ ἡ κύρωσις τῆς πράξεως αὐτῆς, πράξεως ἢ ὁποία ἦτο ἀναγκαία καὶ ἐπηκολούθησεν ἀμέσως τὰς ἐκλογάς, ἢ ὁποία σκοπὸν εἶχε νὰ προλαίανῃ τὴν λύσιν τοῦ πολιτικῶν ζητήματος καὶ νὰ προστατεύσῃ ἀκόμη καὶ αὐτὸν τὸν ἡγεμόνα.

Ἄν μετὰ τὴν γνώμην τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἐπὶ τοῦ δυνα-

στικῶν ζητήματος καταλήγομεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν. τοῦτο προέρχεται διότι δὲν εἶνε μόνον ἡ πείρα τῶν τελευταίων ἡμερῶν ἐτῶν ποὺ κατέδειξε τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ἔχει ὁ βασιλικὸς θεσμός. Καὶ ἡ πρώτη Δυναστεία ἐξηντλήθη εἰς μίαν διαρκὴ προσπάθειαν πρὸς καταπάτησιν τῶν ἐλευθεριῶν. Ἐπίσης ἡ πρώτη περίοδος τῆς δράσεως τοῦ Γεωργίου Α' χαρακτηρίζεται ἀπὸ μίαν ἀνάλογον προσπάθειαν, ἡ ὁποία περιεστάλη τότε μόνον, ὅτε ὁ Βασιλεὺς ἀντεμετώπισεν ἰσχυροὺς πολιτικούς, ἀποφασισμένους νὰ ἀγωνισθῶν διὰ τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐλευθερίας. Καὶ μόνον τὸ γεγονός ὅτι μετὰ τὴν εὐκαλίαν εἰς Βασιλεὺς κατέστησεν ὑποχείριους ὅλους τοὺς πολιτικούς ἀρχηγούς τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κόσμου καὶ μόνον τὸ γεγονός ὅτι ἀπὸ μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην, ὅτε ἐξεδήλωθη ἡ διαφωνία τοῦ Βασιλέως πρὸς τὴν χαίρουσαν τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς πλειονοψηφίας Κυβερνήσιν, κατωρθώθη νὰ μεταβάλουν γνώμην ὅλοι οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ παλαιοῦ πολιτικοῦ κόσμου, ἀρκεῖ νὰ ἀποδείξῃ πόσον ἐπικίνδυνος εἶνε ἡ διατήρησις τοῦ θεσμοῦ τοῦ κληρονομικοῦ ἀνωτάτου Ἀρχοντος.

Λόγω τῆς ἐξουσίας καὶ τοῦ κύρους ποὺ ἔχει καὶ τῆς αἰγλῆς ἐντὸς ἀκόμη τῶν συνταγματικῶν περιορισμῶν εἶνε πάντοτε εἰς θέσιν νὰ ἐπηρεάζῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ τόπου καὶ νὰ καθιστᾷ ὑποχείριους τοὺς ἀσθενεῖς χαρακτηρησ τοιτικούς. Καὶ ἐνῷ τόσῳ μεγάλῳ εἶνε οἱ κίνδυνοι ἐκ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ, ἐξ ἄλλου αἱ ροπαὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πρὸς τὴν Δημοκρατίαν εἶνε καταφανεῖς.

Διὰ νὰ μὴ ἀνατρέξωμεν εἰς τὴν ἀρχαιότητα, ὅπου ἐπὶ δημοκρατικὰ πολιτεύματα ἔλαμψεν ὁ Ἑλληνισμός, κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους μετὰ δημοκρατικούς κοινοτικούς θεσμούς κατωρθώσε νὰ διατηρήσῃ τὸν ἐθνισμόν του ὑπὸ τὴν δουλείαν καὶ νὰ ἀναζωογονηθῇ. Ὁμοίως καὶ ἡ Ἑκκλησία αὕτη δημοκρατικὴ ὑφώθη.

Ἀλλὰ καὶ ὅλοι αἱ ἐξεγέρσεις καὶ ἐπαναστάσεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατὰ τῶν αὐταρχικῶν ὑπερβασιῶν τοῦ ἡγεμόνος τί ἄλλο ἀποδεικνύουν ἀπὸ τὴν ἐμμονὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ εἰς τὸ δημοκρατικὸν ἰδανικόν; Καὶ τὴν ἐμμονὴν ταύτην ἐπεσφράγισεν εἰς τὰς τελευταίας ἐκλογάς τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως. Καὶ πολὺ δικαίως ἄλλως τε, διότι μόνον ὑπὸ τὸν βασιλικὸν θεσμόν ἦτο δυνατόν νὰ περιέλθῃ ὁ Τόπος εἰς τοιαύτην ἀναρχίαν καὶ νὰ ὑποστῶμεν τόσας ἐθνικὰς συμφοράς.

Εἰς τὰ σημεῖα αὐτὰ τὰ δύο ἡ Κυβέρνησις δὲν διάκειται δυσμενῶς εἰς τὰς ἀντιλήψεις μας, δὲν ὑπάρχει δηλαδὴ μεγίστη ἀντίθεσις μεταξὺ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡμῶν.

Ἀλλὰ διαφωνοῦμεν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὡς πρὸς τὴν θέσιν

τὴν ὁποίαν λαμβάνει καὶ εἰς τὰ δύο ζήτηματα καὶ ὡς πρὸς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον ἐννοεῖ νὰ τὰ διαχειρισθῇ. Ἡ Κυβέρνησις περιορίσθη νὰ εἴπῃ, ἂν καλῶς ἀπεμνημόνευστα τοὺς λόγους τούτους τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι δὲν πιστεύει πλέον εἰς τὴν ἀναγκαιότητα τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀλλ' ἡ δῆλωσις αὕτη δὲν εἶνε δῆλωσις ἀρμόζουσα εἰς Κυβέρνησιν πολιτικὴν ἐπὶ ἐνὸς τόσον μεγάλου ζητήματος. Ἡμεῖς λέγομεν ὅτι ἡ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας εἶνε τετελεσμένον γεγονός καὶ ὅτι εἶνε ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη, ὅτι ἡ καθιέρωσις τῆς Δημοκρατίας ἐπιβάλλεται (χειροκροτήματα ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωρείων).

Δὲν θέλω νὰ ὑπομνήσω εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἰδίους τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπεν εἰς ἀνάλογον περίστασιν, ἀλλὰ πιστεύω ὅτι θὰ ἀναγκασθῇ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι ἴδιον τῶν πολιτικῶν, πολιτικῶν μάλιστα τῆς ἰδικῆς του περιοχῆς, δὲν εἶνε ἐπὶ ζητημάτων τόσον σπουδαίων διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὸ μέλλον τοῦ Ἑλλάδος νὰ περιορίζηται νὰ τὰ παρὰπέμπῃ εἰς τὸν Λαόν.

Καθῆκον τῶν πολιτικῶν εἶνε νὰ διδοῦν τὴν κατεύθυνσιν, νὰ ἀγωνίζονται πρὸς ἐπικράτησιν αὐτῆς ἢ ἐκείνης τῆς λύσεως. Δὲν ἔμπορεῖ δὲ νὰ προαχθῇ ὡς δικαιοδοσία ὅτι καὶ τὸ ἐν καὶ τὸ ἄλλο ζήτημα θὰ λυθῶν ἐπιτυχῶς, ἂν ἡ τοιαύτη ἢ τοιαύτη λύσις εἶνε ὥριμος εἰς τὸν Λαόν, διότι καθῆκον τῶν πολιτικῶν εἶνε νὰ φροντίζουσιν νὰ γίνεταί αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ λύσις ὥριμος εἰς τὸν Λαόν. Καθῆκον τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν εἶνε νὰ εἶνε οἱ φωτεινοὶ ὁδηγοὶ καὶ ὅχι οἱ παθητικοὶ ἀκόλουθοι τῶν ὁπαδῶν τῶν.

Ἐπίσης διαφωνοῦμεν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως τῶν δύο αὐτῶν ζητημάτων. Καθὼς ἀντελήφθη, ἡ Κυβέρνησις θέλει χωρὶς νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἢ Συνέλευσις νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Λαὸς ἂν θέλει τὴν Δυναστείαν τοῦ Γεωργίου Α' ἢ ἄλλην Δυναστείαν καὶ ἂν θέλει Βασιλείαν ἢ Δημοκρασίαν. Ἡμεῖς ἀποκρούομεν τὸ δημοψήφισμα διὰ τὸ δυναστεϊκὸν ζήτημα, ὅχι μόνον διότι ἔμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ σύγχυσιν, ἀλλὰ διότι τοιοῦτον ἐρώτημα δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητα.

Ποίαν ἄλλην Δυναστείαν θὰ κληθῇ ὁ Λαὸς νὰ ψηφίσῃ; Ὑπάρχει πιθανότης νὰ εἰρεθῇ ἄλλη Δυναστεία; Ἐβίμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ εἰπώμεν τὴν πεποιθητὴν μας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου καὶ ἂν θέλωμεν νὰ εἰμεθα εὐλαβεῖς θὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία πιθανότης, οὐδεμία ἐλπίς νὰ εἰρεθῇ ἄλλη Δυναστεία.

Φωναὶ (ἐκ τῆς ἀριστερῆς). "Ὅχι ἐλπίς δὲν ὑπάρχει ρόδοις.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν θὰ μᾶς ἀντιταχθῇ βεβαίως ὅτι μὲ ἄν ἀποκρούσιν τοῦ δημοψηφίσματος ἐπὶ τοῦ δυναστεϊκοῦ γινόμεθα ὀλιγώτερον δημοκρατικοὶ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Θὰ ἤμεθα πολὺ εὐτυχεῖς, ἐὰν πράγματι ἤμεθα ὀλιγώτερον δημοκρατικοί. "Ὅταν ὁ Λαὸς ἀποφανθῇ εἰς τὸ πολιτευκόν, κατ' οὐσίαν θὰ ἀποφανθῇ καὶ εἰς τὸ ζήτημα τῆς Δυναστείας. Ἐὰν ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ζήτημα δυναστεϊκὸν δὲν ὑπάρχει. Ἐὰν ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς Βασιλείας, διὰ νὰ εἴμαι εὐλαβεῖς, θὰ σᾶς εἰπῶ, ὅτι, καὶ ἂν θέλωμεν καὶ ἂν δὲν θέλωμεν, ζήτημα δυναστείας Γλυξμπουργὶ θὰ τεθῇ ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ. Δὲν ὑποθέτω λοιπὸν ὅτι θὰ καταπατήσωμεν τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας. Ἐὰν ὁ Λαὸς προτιμῇ τὴν Βασιλείαν, θὰ κληθῇ τότε νὰ ἐρωτηθῇ, εἴτε θέλωμεν εἴτε δὲν θέλωμεν, ποίαν Δυναστείαν προτιμᾷ, ἀλλὰ τότε θὰ ἐρωτηθῇ, ἐπὶ τῇ βάσει σαφεστέρων πληροφοριῶν, περὶ τῆς δυνατότητος μετακλήσεως μίᾳ ἄλλῃ Δυναστείας.

Δὲν θέλωμεν ἀκόμη τὸ δημοψήφισμα διὰ τὴν Δυναστείαν καὶ διὰ δευτερεύοντας λόγους, διότι ἀσφαλῶς τὸ ἀποτέλεσμα θὰ εἶνε ἡ ἐλαττωματικὴ ἢ ἡ ἐπιμέλεια ἀντιφάσεις. Ἐὰν οἱ δημοκρατικοὶ ὑποχρεωθῶν, καὶ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ὑποχρεωθῶν, νὰ ἐκφέρουν τὴν γνώμην τῶν καὶ ἐπὶ τοῦ δυναστεϊκοῦ ζητήματος, εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ συμβῇ, εἴτε νὰ ὑπάρξῃ μίᾳ πλειονοψηφίᾳ τοῦ Λαοῦ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ ἐξ ἄλλου πάλιν λαϊκὴ πλειονοψηφία ὑπὲρ μίᾳς Δυναστείας. Ἐὰν ἐξ ἀντιθέτου οἱ δημοκρατικοὶ συμβῇ νὰ μὴ ψηφίσωσιν ὑπὲρ οὐδεμιᾶς Δυναστείας, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος θὰ εἶνε ἐλαττωματικόν, διότι μίᾳ μειονοψηφίᾳ μικρᾷ θὰ καθορίσῃ τὸ ζήτημα ποία Δυναστεία πρέπει νὰ προτιμηθῇ. ἂν εἰς τὸ πολιτευκόν ὁ Λαὸς ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς Βασιλείας.

Ἀλλ' αὐτοὶ οἱ λόγοι εἶνε οἱ δευτερεύοντες. Ἐκείνο τὸ ὅποιον πρὸς εἶναι ὅτι πρέπει νὰ ἔχωμεν το ὁρᾶν νὰ ἀναλαμβάνωμεν τὴν εὐθύνην μίᾳς πολιτικῆς ὀργανώσεως. Ἡ Συνέλευσις δὲν ἔχει δεσμοὺς εἰς τὸ δυναστεϊκὸν ζήτημα ἢ ἐξουσίαν εἰς ἀπεριόριστον. Εἰ τιμὴ ὅμως δημοψήφισμα εἰς τὸν Λαόν πρέπει νὰ ὑποδεικνύωμεν εἰς αὐτὸν καὶ τὴν δυνατότητα μίᾳς λύσεως καὶ τοῦς κινδύνους ἐξ αὐτῆς. Τὴν στιγμὴν δὲ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Συνέλευσις μίᾳς μετὰ τὸ πολιτικὸν ζήτημα ἔθετε καὶ τὸ δυναστεϊκὸν δὲν θὰ ἔδωκεν εἰς τὸν Λαόν νὰ ἐννοήσῃ ποιοὶ κίνδυνοι μεγάλου ἀπειλοῦν τὸν Ἑλλάδα, ἐὰν τυχὸν ἤθελεν ἀποφασισθῇ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐπεσοῦσα Δυναστεία. Εἰς τὸ σημεῖον εἰς ὃ ἔχουν περιέλθει οἱ ἀντιθετοὶ νομίζετε ὅτι ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Συνέλευσιν μὲ τὴν ἐνδοκίαν νὰ παρὰπέμπῃ ἐρώτημα διὰ δυναστεϊκὸν ζήτημα εἰς τὸν Λαόν, χωρὶς

τουλάχιστον διὰ μιᾶς προκαταρκτικῆς ἀποφάσεως νὰ υποδηλώσῃ ὅτι ἡ ἀνάκλησις τῆς Δυναστείας τῶν Γλυξμπουργκ εἶνε ἀδύνατος ; Εὐτυχῶς ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐπανέρχεται εἰς τὰς παλαιὰς ἀντιλήψεις διὰ τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ διὰ τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας.

Διότι, ἂν ἠθέλωμεν νὰ ἀντιμετωπίζωμεν τὰ πράγματα, θὰ ἔπρεπε νὰ ὁμολογήσωμεν ἀντιθέτως ὅτι, ὅτε ὑπάρχουν τόσον μεγάλα ἀντιθέσεις, ὅτε ὁλόκληρος ὁ Στρατὸς ἀπεκήρυξε μίαν Δυναστείαν ὡς ἀποτελοῦσαν στίγμα διὰ τὸν Τόπον, καὶ πολὺ δικαίως (χειροκροτήματα παρατεταμένα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς καὶ τῶν θεωρίων), δὲν ἀρκεῖ μίᾳ πλειονοψηφίᾳ διὰ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐκπεσοῦσα Δυναστεία εἰς τὸν θρόνον. Δὲν δύναται τοῦλάχιστον νὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὸν Λαὸν χωρὶς εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ τοισθοῦν οἱ κίνδυνοι οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦνται ἐλ μὴς τοιαύτης λύσεως καὶ χωρὶς ἡ ἀντίληψις αὕτη νὰ ἐπικυρωθῇ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Πρέπει δὲ νὰ δοθῇ νὰ ἐννοηθῇ καὶ εἰς τοὺς ἀντιθέτους ἡμῶν ὅτι δὲν ἔμπορουν νὰ πληρωθοῦν οἱ στοιχειώδεις ὅροι ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου ὅταν ἐπικαθίσθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου μίᾳ Δυναστεία ἡ ὁποία συνεταύτισε τὴν τύχην τῆς μὲ μίαν πολιτικὴν μερίδα καὶ ἡ ὁποία φυσικὰ ἔχει τὴν ἐχθρότητα καὶ τὴν δυσπιστίαν τῆς ἄλλης μερίδος. Καὶ ἂν ἀκόμη δεχθῶμεν ὅτι ἔμπορεῖ ἡ Δυναστεία αὕτη νὰ δώσῃ Βασιλέα μὲ καλὰς προθέσεις, εἶνε φυσικὸν αἱ συμπάθειαι τοῦ νὰ στραφῶν πρὸς τὴν μοναρχικὴν μερίδα. Εἶνε εὐκολον ὁ Βασιλεὺς αὐτὸς νὰ προσηλυτισθῇ ἀπὸ τὴν μερίδα ἐκείνην μὲ τὴν ὁποίαν ἡ Δυναστεία εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει συνεταύτισε τὴν τύχην τῆς. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἀποκατάστασις ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου.

Διὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς δὲν ἔμπορεῖ ἡ Συνέλευσις νὰ παρπέμψῃ ἀπλῶς τὸ ἐρώτημα εἰς τὸν Λαὸν χωρὶς τοῦλάχιστον καὶ νὰ ἐκθέσῃ τοὺς κινδύνους οἱ ὅποιοι ἀπειλοῦν τὸν Τόπον καὶ νὰ ἐπικυρώσῃ διὰ τῆς ἀποφάσεώς της τὴν ἀντίληψιν περὶ τῶν κινδύνων αὐτῶν. Μὲ ἄλλους λόγους, καὶ ἂν ἀποφασισθῇ νὰ ἐνεργηθῇ τὸ δημοψήφισμα διὰ τὸ δυναστικόν, πάντως ἐπιβάλλεται νὰ ἐκδῶσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἀπόφασιν πρῶτον ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις. Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ἐπίσης μὲ παραξενεύει εἶνε ἡ ἐπιμονὴ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅπως διὰ τὸ πολιτικὸν ζήτημα μὴ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην τῆς ἡ Συνέλευσις. Αὕτη λοιπὸν εἶνε ἡ ἀποστολὴ τῆς Συντακτικῆς αὐτῆς Συνε-

λεύσεως, νὰ παρπέμψῃ ἀπλῶς καὶ τὸ πολιτικὸν ζήτημα εἰς τὸν Λαόν.

Ὅτε ἡμεῖς ἐζητοῦμεν τὴν διὰ προεκλογικοῦ δημοψηφίσματος λύσιν τοῦ πολιτικοῦ, μᾶς ἀντετάχθη ὅτι τὸ ἐρώτημα δὲν ἔμπορεῖ νὰ τεθῇ εἰς τὸν Λαόν, ἂν δὲν διαφωτισθῇ οὗτος προηγουμένως διὰ τῶν συζητήσεως ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει καὶ ἂν τὴν εἰσήγησιν δὲν ἀναλάβῃ ἡ ὑπεύθυνος πολιτικὴ Κυβέρνησις.

Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Ὡς ἀναλόγῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν εὐθύνην, ὅταν σὺς ὑποβάλλῃ τὸ νομοσχέδιον περὶ διαξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος.

Α. Παπαναστασίου. Ὑπάρχουν δύο εὐθύναι, εὐθύνῃ δημοψηφίσματος καὶ εὐθύνῃ ὁρισμένης πολιτικῆς. Ἐγὼ δὲν φαντάζομαι ὅτι πολιτικὴ Κυβέρνησις, διευθυνομένη μάλιστα ἀπὸ σὺς, εἶνε δυνατόν νὰ καταδεχθῇ νὰ ἀναλάβῃ ἀπλῶς εὐθύνην δημοψηφίσματος. Τότε θὰ εἶχον δίκαιον οἱ ἀντιπολιτευόμενοι ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι σὺς εἶπον: Κύριε Πρόεδρε, νὰ παραχωρήσῃτε τὴν θέσιν σὺς εἰς ὑπερρεσιτικὴν Κυβέρνησιν.

Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Εἶχον τόσον ἐλιγώτερον δίκαιον νὰ μοῦ τὸ εἶπουν, ὥστε, ὅτε μοῦ ἐζήτησαν νὰ μὴ ἐκφέρω γνώμην ἐπὶ τοῦ δημοψηφίσματος, εἶπον ὅτι ἐγὼ δὲν ἔμπορῶ νὰ εἶμαι κατώτερος καὶ τοῦ τελευταίου Ἑλλήνος ὥστε νὰ μὴ ἔχω γνώμην ἐπὶ τοῦ δημοψηφίσματος.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, δὲν εἶνε τὸ ζήτημα ἀκαδημαϊκόν, ὥστε νὰ περιορισθῇτε εἰς τὴν εὐθύνην νὰ ἔχητε ἀπλῶς γνώμην. Τὸ ζήτημα ἀφορᾷ τὴν ὑπόστασιν τῆς Ἑλλάδος. Εἴσθε ὑπεύθυνος Κυβερνήτης καὶ ἔχετε ὑποχρέωσιν νὰ προσπαθήσῃτε νὰ ὁδηγήσῃτε τὸν Λαόν εἰς μίαν ὁρισμένην κατεύθυνσιν.

Ε. Βενιζέλος. Εἰς αὐτὸ διαφωνοῦμεν.

Α. Παπαναστασίου. Ἢ διαφωνία μας εἶνε ριζικωτάτη.

Ε. Βενιζέλος. Ἀλλὰ δὲν ἔχετε δίκαιον νὰ λέγητε ὅτι δὲν φέρω τὴν εὐθύνην, μᾶς πράξαίς μου καὶ ὅτι δὲν ἔχω τὸ θάρρος τῶν γνωμῶν μου.

Α. Παπαναστασίου. Βεβαίως.

Ε. Βενιζέλος. Δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ νὰ γνωρίζῃ ὁ Λαὸς ποία εἶνε ἡ γνώμη μου. Ἀλλὰ τὸ νὰ ἀξιοῦτε ὅτι θὰ πάρω τὴν ὁδοπορικὴν ἐξέδον νὰ περιέλθω ὅλην τὴν Ἑλλάδα, νὰ κάμω ἅτι ἔκαμα πρὸ τῶν ἐκλογῶν τῆς 1ης Νοεμβρίου καὶ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν Λαόν νὰ ψηφίσῃ τὸ πρόγραμμά μου διὰ νὰ τὸν πείσω νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ πρόγραμμά μου, εἰς αὐτὸ δὲν με ἔχετε σύμπφωνον. Ἐγὼ ἐν καθήκον ἔχω, νὰ τοῦ εἶπω ὅτι ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι δὲν ὑπάρχουν, ἂν θέλῃ νὰ εἰσα-

γάγη τὴν Δημοκρατίαν. (Εὖγε, εὖγε. Χειροκρατήματα καὶ ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωρείων). Κύριοι, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπεμβάινουν εἰς τὰς συζητήσεις μας τὰ θεωρεῖα κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον. (Ὁ) ἀναγκασθὼ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν Πρόεδρον νὰ ἐφαρμόσῃ τὸν Κανονισμόν, διὰ νὰ μᾶς ἀφῇσιν ἐδῶ κάτω νὰ συζητῶμεν.

Μία φωνὴ (ἐκ τινος θεωρείου). Ἀνευρίσκομεν τὸν ἀρχηγὸν τοῦ (θεορίου).

Ε. Βενιζέλος. Ἔχω τὸ καθήκον νὰ τοῦ εἶπω πρῶτον αὐτό. Ἐκ δευτέρου ἀκόμη ἔχω τὸ καθήκον νὰ τοῦ εἶπω ὅτι πηγαίνων εἰς τὴν κάλπην νὰ δώσω τὴν ψήφόν μου θὰ τὴν δώσω ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας (ἐπεψηφίμαι παρατεταμέναι). Ἀλλὰ δὲν θ' ἀναλάβω τὸν ἀγῶνα νὰ περιέλθω τὴν Ἑλλάδα, ὅπως εἰς συνήθεις ἐκλογάς, διὰ νὰ παρασύρω τὸν λαὸν ὑπὲρ τῆς γνώμης μου, διότι, ἂν πράγματι δὲν γίνῃ ἡ θέουσα ἐργασία καὶ ἂν ὁ λαὸς δὲν διαφωτισθῇ, ἂν ἡ γνώμη τοῦ ψηφίζοντος ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας δὲν εἴνε ἐνσυνείδητος γνώμη, ἂν μοῦ δώσῃ τὴν ψήφον του διότι κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἐγὼ φαίνομαι περισσότερον συγκεντρῶν τὴν ἐμπιστοσύνην του, εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ παρασυρθῇ ἀπὸ ἐμέ, τοιαύτην ἐγκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας δὲν θέλω. (Ἐπιδοκίμασι ἐκ τῆς δεξιᾶς).

II. Καρασβεδάς (πληρεξ. Βονίτης). Οἱ ἐνδεχόμενοι τῶν Κοιμάτων διδοὺν τὴν κατεύθυνσιν.

Ε. Βενιζέλος. Κύριοι, τοιαύτην ἀκολουθίαν τακτικῇ δυνάτον νὰ πλανώμαι, ὡς νομίζει ὁ κ. Παπαναστασίου, ἀλλὰ δὲν δικαιούται κανεὶς νὰ μοῦ εἴπῃ ὅτι δὲν ἀναλαμβάνω τὴν εὐθύνην τῶν γνώμων μου. Αἱ γνώμαί μου εἶνε σαφείς. Ἡ εὐθύνη μου εἶνε σαφής, ἀλλὰ φθάνει νὰ ἐπηρεάσῃ μόνον μέχρι τοῦ σημείου τὸ ὅποιον ἡ συνείδησίς μου εἶνε δυνατόν νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃ διὰ τὰ μέλλοντα συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος. Διότι, ἂν θὰ γίνῃ μετὰβολὴ τοῦ πολιτεύματος, δὲν θέλω νὰ γίνῃ διὰ διάστημα ὀλίγων μηνῶν ἢ ὀλίγων ἐτῶν. (Χειροκρατήματα).

Α. Παπαναστασίου. Ἐὰν καλῶς ἀντελήφθῃ, τὰ χειροκρατήματα ἦσαν ἐπιδοκίμασι τῶν δημοκρατικῶν ἀντικλήσεων. Περὶ ράβδων καὶ περὶ περιούρων δὲν ἔγινε λόγος, κ. Πρόεδρε, οὔτε ἐφαντάσθη κανεὶς νὰ ἀξιώσῃ ἀπὸ ὑμᾶς νὰ περιέλθῃ τὴν Ἑλλάδα διὰ νὰ κάμῃτε προπαγάνδαν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Αὐτοῦμαι ὁμολογουμένως διότι δὲν ἔχει διαφωτισθῇ περισσότερον ὁ λαὸς ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ τὴν εὐθύνην ταύτην δὲν τὴν ἔχω ἐγὼ. Καὶ τὸ λέγω αὐτό, διότι, ὅτε ὠμιλεῖτε περὶ ἀτελοῦς προπαγάνδας, ἐκάματε χειρονομίαν πρὸς ἐμέ.

ΕΛ. Βενιζέλος. Ὅχι.

II. Καραπάνος (πληρ. Ἀθηνῶν-Πειραιῶς). Εἶνε μία ἀντίθεσις πρὸς τοὺς συνεργάτας τῆς Κυβερνήσεως οἱ ὅποιοι ἀντέδρασαν κατὰ πάσης δημοκρατικῆς κινήσεως διαρκούσης τῆς τελευταίας τριετίας, τὰ δὲ ὄργανά των ἐξυβρίζον τὴν Δημοκρατίαν καὶ ἔθουον θυμιάματα εἰς τὴν Δυναστείαν. Τὰ ὄργανα τῶν συνεργατῶν σας καὶ τὰ στόματα τῶν συνεργατῶν σας... (χειροκρατήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς) Σὰς παρακαλῶ νὰ μὲ διαψέσητε.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι δι' ἀρχηγὸν τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε εὐθύνη, δὲν εἶνε ἀνάληψις τῆς εὐθύνης, τὸ νὰ δηλώσῃ ὅτι μεταβαίνει εἰς τὴν κάλπην θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Καθὼν τοῦ πολιτικοῦ ἀρχηγοῦ εἶνε νὰ διατρανώσῃ τὴν πίστιν αὐτοῦ πρὸς μίαν λύσιν, τὴν πεποιθῆσιν αὐτοῦ πρὸς τὸ ὅρθον ἢ μὴ ὅρθον μίας λύσεως.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν συμβαίνει πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος αὐτοῦ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις νὰ ἐκφράσῃ τὴν γνώμην τῆς γνώμην σαφῇ καὶ ἀπερίφραστον, καὶ ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτικοῦ ζητήματος. Μοὶ κάμνει ἐντύπωσιν ἡ ἀντίρρασις αὕτη. Ἀπὸ μὲν τὸ ἐν μέρος ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν θέλει νὰ κηρύξῃ τὴν πεποιθῆσιν του πρὸς αὐτὴν ἢ ἐκείνην τὴν λύσιν τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ, ἐν σχέσει μὲ τὸν Λαόν, θέτει ὅμως ζήτημα ἐμπιστοσύνης διὰ τὰ ζητήματα αὐτὰ εἰς τὴν Συνέλευσιν διδοὺν ὅλον τὸ προσωπικὸν κύρος διὰ νὰ καταπνίξῃ τὴν φωνὴν τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκρατήματα).

Ε. Βενιζέλος. Παρακαλῶ, καὶ ἂν ὅλοι οἱ πληρεξούσιοι ὁμιλήσουν, θὰ τοὺς ἀκούσω προθύμως.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ. Θέλετε νὰ ἐμποδίσῃτε νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἡ Συνέλευσις καὶ θέτετε ζητήματα ἐμπιστοσύνης. Ἐνῷ λοιπὸν λέγετε ὅτι δὲν θέλετε νὰ ἀσκήσητε τὸ προσωπικὸν σας κύρος, ὅπως συμβουλευσῇτε τὸν Λαόν νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ὠρισμένην κατεύθυνσιν, θέλετε νὰ ἀσκήσητε ὅλην σας τὴν ἐπιβολήν, ὅπως ἐξαναγκάσητε τὴν Συνέλευσιν νὰ μὴ ἐκφέρῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τὰ χειροκρατήματα τῆς καὶ αἱ ζητωκραυγαὶ καὶ οἱ ἐνθουσιασμοὶ τῆς φανερώουν ὅτι ἔχει εἰς τὴν ψυχὴν τῆς. (Χειροκρατήματα).

Εἰς πληρεξούσιος. Ποίος τὴν ἐμποδίζει; Δὲν εἴμεθα κόμματα ἀλαλάζοντα.

Α. Παπαναστασίου. Ἀφήσατε νὰ τὸ ἀποδείξω. Ἀκούω νὰ γίνεταί λόγος περὶ ἐντολῆς τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' ἂν δὲν ἀπατῶμαι εἰς τὴν πλειονότητα τῶν πληρεξουσίων ἢ ἐντολὴ ἢ δοθεῖσα εἶνε τελικῶς νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα τὸ πολιτικὸν διὰ δημοφροσύνης. Τοῦτο ὑπεσχέθημεν ὅλοι πρὸ τῶν ἐκλο-

γών. Ἀλλὰ κανεῖς δὲν ἐφαντάσθη ἐντολὴν διὰ Συντακτικὴν Συνέλευσιν νὰ μὴ ἔγῃ γνώμην διὰ τὸ πολιτικὸν ζήτημα καὶ νὰ ἔγῃ ἐντολὴν ἀπλοῦ διεκπεραιωτοῦ.

Ἐκείνοι οἱ ὅποιοι τοιαῦτα διεκχυρίζονται ἔχουν πολὺ μικρὴν ἀντιληψὶν περὶ τῆς ἀποστολῆς μιᾶς Συνελεύσεως, ἢ ὅποια ἐκλήθη νὰ ἀνορθώσῃ τὸν Τόπον, ὕστερον ἀπὸ τὴν μεγαλύτεραν καταστροφὴν τὴν ὁποίαν ὑπέστη τὸ ἔθνος. Ἐπαναλαμβάνω λοιπὸν ὅτι ἡμεῖς θὰ ἐπιμείνωμεν ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐκφέρῃ γνώμην καὶ περὶ τοῦ ἐνὸς καὶ περὶ τοῦ ἄλλου ζητήματος. (Χειροκροτήματα).

Θὰ ἐπιμείνωμεν ὅπως τὸ δυναστικὸν ζήτημα λύσῃ κυριαρχικῶς ἡ Συνέλευσις. Ἄν θέλῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ παραπέμψῃ καὶ αὐτὸ εἰς τὸν Λαόν, θὰ τὸ κάμῃ ὑπὸ ἰδίαν τῆς εὐθύνῃν φυσικά. Ἀλλ' ἐκείνο τὸ ὅποιον φανταζόμεθα ὅτι δὲν ἔμποδισῇ καὶ ὅπερ θὰ ἦτο, ἐὰν ἐγένετο, ταπεινώσει ἐνὸς Σώματος, ὅπως ἡ Συνέλευσις, εἶνε τὸ νὰ ἐμποδισθῇ νὰ ἐκφέρῃ ἡ Συνέλευσις καὶ ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος τὴν ἀπερίφραστον γνώμην τῆς.

Εἰς τὸν πολιτικὸν μας ἀγῶνα δὲν μᾶς ὑποκινεῖ καμμία προσωπικὴ ἀντιπάθεια κατὰ τῶν μελῶν τῆς Δυναστείας Γεωργίου τοῦ Α'. Διὰ τοῦ ἀγῶνός μας νομίζομεν ὅτι προσσπίζομεν τὸ δικαίωμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ νὰ ζήσῃ εἰς τὸ μέλλον ἐλευθέρως καὶ εὐτυχῶς.

Ὅσον ἂν δὲν θέλω νὰ ἐμιλήσω δριμύτως διὰ μιᾶν Δυναστείαν ἐκπεσοῦσαν, δὲν ἔμπορῶ παρὰ νὰ εἶπω ὅτι τὰ μέλη τῆς Δυναστείας αὐτῆς δὲν ἐδείξαν ἡγεμονικὰς ἀρετάς, δὲν ἐσεβάσθησαν τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος τοσοῦτον τοὺς ἐξετίμησε, δὲν ἐνεπνεύσθησαν ἀπὸ τοὺς πόθους του. Χάριν εὐτελῶν συμφερόντων προεκάλεσαν μεγίστας ἐθνικὰς συμφοράς. Ἀποκατάστασις εἰς τὸν Θρόνον εἶνε ἀδύνατος.

Ἐξ ἄλλου δὲν φανταζόμεθα ὅτι διὰ τῆς Δημοκρατίας θὰ ἔλθῃ διὰ μιᾶς ὁ χρυσοῦς αἰὼν, ἀλλ' ἔχομεν πεποιθῆσθαι ὅτι ὑπάρχουν ἀρκεταὶ ζωτικαὶ δυνάμεις εἰς τὸν Τόπον, ὅταν ἀσφαλίσθωσιν αἱ ἐλευθερίαι τοῦ Λαοῦ καὶ ὅταν ἀποκατασταθῇ ὁμαλὸς πολιτικὸς βίος καὶ βεβαιωθῇ ἰσοπολιτεία, αἱ ζωτικαὶ αὐταὶ δυνάμεις θὰ δράσων ἐλευθέρως καὶ θὰ δυνήθωσιν νὰ ὀδηγήσων τὸν Τόπον πάλιν εἰς ἀκμὴν. Δὲν εἶνε ἡ πολιτικὴ τῶν ταλαντεύσεων καὶ τῶν πλαγίων δρόμων ἡ ὅποια ἔμπορει νὰ φέρῃ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἡ σταθερά, ἡ πολιτικὴ ἡ εὐθεία. Ἀντὶ ὧν αὐτῶν τῶν ταλαντεύσεων φροντίσατε ἡ Δημοκρατία ἡ ἑλληνικὴ νὰ μὴ εἶνε κτήμα ἐνὸς μόνου Κόμματος, ἀλλὰ ὧν τῶν Ἑλλήνων, φροντίσατε ἡ Δημοκρατία ἡ ἑλληνικὴ νὰ εἶνε λευκὴ, ἐμπλῆς δικαιοσύνης, ἀνθρωπι-

πιστικὴ, καὶ τότε θὰ ἴδῃτε εἰ ἔμπορει νὰ κάμῃ ὁ Ἑλληνικὸς Λαός. (Χειροκροτήματα).

Περαινῶν ὁ κ. **Παπαναστασίου** καταθέτει σχέδια ψηφισμάτων 1) περὶ καθιερώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καὶ 2) περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας, ἅτινα θέλουν ἐκτυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Σκεῦος Ζερβός** (πληρεξούσιος Ἀθηναίων—Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον παρκαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ λύσῃ ταχέως τὸ προσφυγικὸν ζήτημα καὶ περιγράφει τὰ παθήματα καὶ τὴν κατὰστασιν τῶν προσφύγων, οἵτινες ἐλπίζουν νὰ ἴδουν τὴν ἐπιστροφὴν τῶν χάρις εἰς τὸν κ. Βενιζέλον. Ὁμιλεῖ κατόπιν περὶ τοῦ σχετιζομένου μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ζήτημα Δωδεκανησιακοῦ προβλήματος καὶ ἐξαιρεῖ τοὺς ἀγῶνας τῶν Δωδεκανησίων. Ἀναπτύσσει κατόπιν τὴν πρὸ τριετίας συμφωνίαν μετὰ τῆς Ἰταλίας καὶ ποιεῖται ἐκκλησίαν εἰς τὸν εὐγενῆ Ἰταλικὸν Λαόν καὶ τὴν Ἰταλικὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν συνθήκην ταύτην, ὅπως ἀπελευθερωθῇ ἡ μαρτυρικὴ Δωδεκάνησος.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** (πληρεξούσιος Βονίτσας) λαμβάνων τὸν λόγον ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του διότι γίνεται λόγος περὶ Δυναστείας Γ' ὧς ἔμπουργ, ἥτις ἔπασσε πλέον πτωσὶν ἀνεπαρκῶς. Ἀναφέρει κατόπιν τὰ εἰς βάρος τοῦ ἔθνους δεινὰ ἐκ μέρους τῆς Δυναστείας, ἥτις δι' ὧν τῶν μελῶν τῆς, ἀρρένων καὶ θηλέων, μικρῶν καὶ μεγάλων, ἐνηλίκων καὶ ἀνηλίκων, προξένησε καταστροφὰς, ὧν ἡ μεγαλύτερα ἡ ἐξόντωσις τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Διὰ τοῦτο ὁμοφώνως Λαὸς καὶ Στρατὸς κατέλυσαν τὴν κατηραμένην ταύτην Δυναστείαν.

Ἀναφέρει ἀκολούθως ὅτι ἡ ἱστορία τῶν Δυναστειῶν μαρτυρεῖ τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ἐπεσώρευσαν αὐταὶ ἐπὶ τῶν Λαῶν τοὺς ὁποίους ἐκυβέρνησαν.

Ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** διακόπτων λέγει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ ἐκφραζόμεθα γενικῶς περὶ τῶν Δυναστειῶν. Ὑπάρχουν Δυναστεῖαι αἵτινες ἐξώθεν εἰσαχθεῖσαι κατέστησαν ἐθνικαὶ κατ' ἐξοχὴν Δυναστεῖαι καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὴν Ἀγγλικήν, τὴν Βελγικὴν, τὴν Ἰσπανικὴν καὶ τὴν Ρωμουνικὴν.

Ὁ κ. **Καρασεβδᾶς** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὰς Δυναστείας αὐτὰς καὶ τονίζει ἐπιφυλασσόμενος νὰ συνεχίσῃ αὐριοῦν ὅτι ἡ Δυναστεία τῶν Γ' ὧς ἔμπουργ μετὰ τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ἐπεσώρευσε εἰς τὸν Τόπον ἔχει ὀριστικῶς καταλυθῇ καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Θρόνου (χειροκροτήματα).

Μετὰ τοῦτο ἡ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα ὑπὸ τοῦ κ. Προέ-

δρου δέχεται δι' ἀναστάσεως ὅπως αὔριον ὥρα 5 μ. μ. συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν διεξαχθῇ ὁ κοινοδουλεωτικός ἐλεγχος, μετ' αὐτὸν δὲ συνεχισθῇ ἡ ἀρξαμένη ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος συζήτησις.

Λύεται μετὰ τοῦτο ἡ συνεδρίασις ὥρα 7 καὶ 45' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς

Ν. Καλέλλης

Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΓΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 23 Ἰανουαρίου 1924 προσελθὼν εἰς τὸ Βουλευτήριον ὁ κάτωθι πληρεξούσιος ἔδωκε τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον: «Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας ὁμοουσίας καὶ ἀδικιέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ ὀρκισθεὶς πληρεξούσιος

Χ. Χατζηπέτρος

Ὁ Πρόεδρος

Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς

Ν. Καλέλλης

Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Τῆς 24 Ἰανουαρίου 1924.

Ὦρα 5 καὶ 15' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινῶνται κατόπιν τὰ ἑξῆς:

— Ὁ Τ. Ἀλαφούζος Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Ἐνοικιαστῶν Πειραιῶς υποβάλλει ὑπόμνημα περὶ μὴ αὐξήσεως τῶν ἐνοικίων τῶν καταστημάτων.

— Ὁ Φιλανθρωπικὸς Σύλλογος Σκουροχωρίου διαμαρτύρεται διὰ τὴν μετάθεσιν τοῦ δημοδιδασκάλου Νικολ. Ἀναγνωστοπούλου.

— Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Φιλιατρῶν ἰκετεύει τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἀνάκλησιν τῶν μεταθέσεων τῶν καθηγητῶν καὶ δημοδιδασκάλων τῆς πόλεως των.

— Σύσσωμος ὁ σιδηροδρομικὸς κόσμος Μακεδονίας ζητεῖ ὅπως μὴ παραχωρηθῶσιν οἱ σιδηρόδρομοι τοῦ Κράτους εἰς Ἑταιρείαν.

— Τὰ μέλη τοῦ Συνδέσμου «Ἐθνικὴ Σωτηρία Θεσσαλονίκης» υποβάλλουσιν εὐχὰς πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἐπὶ τῇ ἀρξαμένῳ νέῳ ἔτει.

— Οἱ Φιλελεύθεροι δικηγόροι Ἀλρίσης ζητοῦν ὅπως ἀνακληθῶσιν αἱ μεταθέσεις τοῦ Εἰσαγγελέως τῶν Ἐφετῶν Ἰσαπράλη καὶ τοῦ ἐφέτου Νικητοπούλου.

— Ὁ βιομηχανικὸς κόσμος Μακεδονίας διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς φορολογίας κύκλου ἐργασιῶν καὶ παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἀρθῇ ἡ τοιαύτη φορολογία.

— Ὁ Πανηπειρωτικὸς Σύνδεσμος Ἀναπήρων παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως σπέρξῃ τὸν ἐπαναδιορισμὸν τῶν παυθέντων ταγμακῶν ὑπαλλήλων Ἰωαννίνων.

— Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Πατρῶν παρακαλεῖ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅπως μὴ ἐγκρίνῃ τὴν ἀνταλλαγὴν τοῦ παρλιτικοῦ οἰκοπέδου δι' ἐτέρου τῆς Ἑταιρείας Σ. Π. Α. Π.

— Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Καλαμῶν υποβάλλει θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅπως ματαιωθῇ ἡ μελετωμένη μετάθεσις τοῦ νομάρχου Μεσσηνίας Μπουλούμπαση.

— Ὁ Κτηματικὸς καὶ Συνεταιρικὸς κόσμος Ἠλείας συγχαίρει τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Προέδρου αὐτῆς παρακλῶν ἅμα ταύτην ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἀπὸ τριμῆνου παρατηρουμένην σταθιδικὴν κρίσιν.

— Ὁ κ. Νικ. Κανελλόπουλος τηλεγραφεῖ τῆς δ' τάξεως ὑποβάλλων ὑπόμνημα ἐμφαίνον τὴν ὑπερεικοσαστῇ αὐτοῦ ὑπηρεσίαν παραπονεῖται διὰ τὴν παραγκώνισίν του ἐκ τῶν πινάκων τῶν προαχτέων.

— Στρατιωτικοὶ καὶ πολιτικοὶ ὑπόδικοι τῶν φυλακῶν Δράμας παρακαλοῦν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων των.

— Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι Ἀθηνῶν—Πειραιῶς, Κορινθίας, Μαγνησίας, Ἐβρου, Μυτιλήνης, Ἀρκαδίας, Βερροίας, Θεσσαλονίκης, Ξάνθης, Γενιτσῶν, Σερρῶν, Μεσσηνίας καὶ Καρατζόβας υποβάλλουσιν θερμὴν παράκλησιν περὶ παροχῆς τοῦ δεκάτου τρίτου μισθοῦ.

— Πρόεδροι Συλλόγων καὶ Συνεταιρισμῶν Κρικουκίου παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν παροχὴν τοῦ δεκάτου τρίτου μισθοῦ εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους.

— Οἱ ὑποδιοκατάδικοι τῶν ἐνταῦθα ἐπανορθωτικῶν Φυλακῶν υποβάλλουσιν ἐκκλησίαν πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ἵνα κυρηγηθῇ αὐτοῖς ἀμνηστία.

— Ὁ Ἀγροτικὸς Πολιτικὸς Σύνδεσμος Καλαφατιάνων Κερκύρας υποβάλλει ψήφισμα τροποποιήσεως τοῦ ἀγροτικοῦ

νόμου ως μὴ ανταποκρινόμενου εἰς τοὺς δικαίους πόθους τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ Κερκύρας.

— Ὁ Πανελλήνιος Σύλλογος τελειοφοίτων Ἐφεδρῶν Νομικῆς ζητεῖ προνομίαν τινα σχετικὰ πρὸς τὰς ἐπὶ πτυχίῳ ἐξετάσεις τῶν τελειοφοίτων ἐφεδρῶν.

— Ἡ κοινωνία Καρδίτης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν δημοδιδασκάλων Σπρυγγίῃ καὶ Ἀγγελούσῃ ζητοῦσα τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως.

— Οἱ ἰδιοκτητὴι καπναποθηκῶν Ξάνθης ζητοῦσιν ὅπως ἐκδοθῇ διάταξις περὶ μὴ ἰσχύος τοῦ ἐνοικιοστασίου ἐν Ξάνθῃ ὡς πρὸς τὰς καπναποθήκας.

— Ὁ Σύνδεσμος τῶν Καπνεργατῶν Λαλίων αἰτεῖται τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρου 5 τοῦ Ν. Διατάγματος περὶ τοῦ τέλους τῆς δραχμῆς διὰ τὴν σύνταξιν τῶν σιγαροποιῶν καὶ καπνεργατῶν.

— Ὁ Ἀθανάσιος Χριστόπουλος λοχαγὸς τοῦ Πυροβολικοῦ διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀνταπάγγελτον ἀποστρατεῖαν τοῦ καὶ ζητεῖ τὴν ἀναθεώρησιν ταύτης.

— Ὁ πληρεξούσιος Δράμας κ. Α. Ασμπρινίδης αἰτεῖται τριμήνον ἀδειαν ἀπουσίας προκειμένου νὰ μεταβῇ εἰς Τουρκίαν ὡς μέλος τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως ἡ ἀδεια χορηγεῖται.

Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Ι. Κανναβὸς** ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν καὶ **Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος** ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ **27 Δεκεμβρίου 193 Ν. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1851»**». (Ὁλεῖται τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν ἀναφορῶν καὶ ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Γ. Τζώρτζης** παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τοῦ ἐξῆς ἀντικειμένου :

α') Ἀν ἐπερατώθῃ ἡ ἐκδίκασις ὑπὸ τῶν οἰκείων Ἐπιτροπῶν τῶν αἰτήσεων ἀποζημιώσεως διὰ ζημίας τοῦ κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν πολέμου προξενηθείσας εἰς ὑπηκόους Ἑλλήνων ὑπὸ τῶν ἐχθρικών στρατευμάτων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου.

β') Ἀν πρόκειται νὰ καταβληθῶσιν αἱ ἐπιδικασθεῖσαι ἀποζημιώσεις, πότε καὶ δὴ τίνος ποσοῦ, καὶ

γ') Ποίαν ἀξίαν ἔχουσι τοιαῦται ἀποφάσεις τῶν Ἐπιτροπῶν ἐπιδικάζουσαι ἀποζημιώσεως εἰς ιδιώτας, ἀλλὰ βεβαίως.

ταὶ ὅτι αἱ ζημίαι προξενήθησαν ὑπὸ τῶν συμμηχικῶν στρατευμάτων καὶ ἰδίως τῶν Γαλλικῶν.

Ὁ κ. **Ἐλ. Βενιζέλος** (Πρωθυπουργός) καταθέτει ἐγγράφως τὰς αἰτηθείσας πληροφορίες.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας ὅπως πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ὑπεβλήθῃ αὐτῷ ἀναφορὰ ὑπὸ καπνεμπόρων περὶ ἐλαττώσεως ἢ καταργήσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἢ ἂν προφορικῶς μόνον ἐγένοντο ὑπ' αὐτῶν διακρίματα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντᾷ ὅτι πράγματι ὑπεβλήθησαν παρόμοιαι ἀναφοραί.

Ὁ κ. **Ροδόπουλος** παρακαλεῖ ὅπως, εἰ δυνατόν, κατατεθοῦν αἱ ἀναφοραί καθὼς καὶ στατιστικαὶ πληροφορίες περὶ τῶν ἀποθεμάτων καπνοῦ.

Ὁ κ. **Γ. Τζώρτζης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Γεωργίας νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν, ἂν προτίθεται νὰ ἐγκρίνῃ τὰς ἀποφάσεις τῶν δυνάμει τοῦ ἀπὸ 26 Ἀπριλίου 1923 Ν. Διατάγματος συσταθεισῶν ἐν τῇ ἑδρᾷ ἐκάστου Πρωτοδικείου Ἐπιτροπῶν πρὸς ἐξέτασιν τῶν συναφθεισῶν συμβάσεων κλπ. ἐπὶ ἀκινήτων τῶν Νέων Λωρῶν ἀπὸ τοῦ 1912 μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου 1920, κατὰ παράθεσιν τῶν ἰσχυουσῶν διατάξεων περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν δικαιοπραξιῶν, δεδομένου ὅτι τοιαῦται ἀποφάσεις ἔχουσιν ὑποβληθῇ καὶ ἐκκρεμοῦσιν εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1912 ἐπεβλήθησαν ἐπανελημμένως ἀπαγορεύσεις τῶν δικαιοπραξιῶν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων εἰς τὰς Νέας Λώρας. Παρὰ τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ἐγένοντο ἀκύρωσ πολλὰ δικαιοπραξίαι, τὰς ὁποίας ἐπέτρεψεν ἐν Ν. Διατάγματι τοῦ 1923 νὰ κυρωθοῦν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ κατόπιν ὁρισμένων γνωμοδοτήσεων τῶν τοπικῶν Ἀρχῶν. Ἐκυρώθησαν δέ τινες, μέχρις ὃ ἀριθμὸς ἀπομένει ἄνευ κυρώσεως. Ἐκ τούτων πολλὰ δὲν ἦσαν εἰλικρινεῖς, ἀλλ' εἰκονικαί. Προσθέτει ὅτι ἔχει ὑπὸ μελέτην τὸ ζήτημα καὶ θὰ συνεννοηθῇ μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, διότι ἐμφανίζονται πολλὰ δυσκολίαι. Μετὰ τὸ Ν. Διάταγμα ἐπηκολούθησεν ἡ Συνθήκη τῆς Λωζάννης καὶ ἰδίᾳ ἡ σύμβασις περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, ἡ ὁποία ὀρίζει ὅτι διατάσσεται τὰ κτήματα τῶν Μουσουλμάνων τὸ γένος Ἑλλήνων ὑπηκόων, οἱ ὅποιοι θὰ μεταναστεύσουν εἰς τὴν Τουρκίαν, θὰ διατεθῶσιν ὑπὲρ τῶν προσφύγων, Ἑλλήνων τὸ γένος, Ὁθωμανῶν τὴν ὑπηκοότητα, οἱ ὅποιοι ἦλθον εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὑπάρχει ἐπίσης ἡ μεταξὺ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος

σύμδασις διὰ τὸ δάνειον, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλὰς ὑποχρεοῦται νὰ χορηγήσῃ ὡς ἐγγύησιν τοῦ δανείου εἰς τὴν κυριότητα τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διαχειρίσεως τοῦ δανείου 5.000.000 στρεμμάτων. Ἐπομένως τὰ κτήματα ταῦτα θὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ κυρωθῶν δικαιοπραξίαι διὰ τῶν ὁποίων θὰ μεταβιβασθῶν εἰς Ἕλληνας ἀγοραστὰς κτήματα προορισθέντα ἐν τῷ μεταξὺ δι' ἄλλον σκοπόν. Κατ' ἄλλο ἄρθρον ἀκόμῃ τῆς Συνθήκης τῆς Λωζάννης τὰ τουρκικὰ κτήματα πρέπει νὰ ἀποδοθῶσιν εἰς τοὺς Τούρκους. Πάντα ταῦτα, λέγει, ἔχει ὑπὸ μελέτην καὶ θὰ καταλήξῃ εἰς ὁρισμένas ἀποφάσεις, τὰς ὁποίας ὁμως δὲν δύναται νὰ ἀνακοινώσῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. Δ. Ἀντωνιάδης παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἂν ἀπεφάσισεν νὰ καταργήσῃ τὰ ἰσχύοντα διδασκτικὰ βιβλία τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, τὰ ἐνισχύοντα τὸ φιλοδασιλικὸν πνεῦμα καὶ ἀναφέροντα τὸ ὄνομα τοῦ Κωνσταντίνου ὡς βασιλέως, συντεταγμένα δὲ εἰς σχολαστικὴν καθαρύουσιν, καὶ τότε σκέπτεται νὰ ἐπαναφέρῃ τὰ ἐπὶ Κυβερνήσεως Βενιζέλου τοῦ 1920 ἰσχύοντα.

Ὁ κ. Ι. Βαλαλᾶς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως) ἀπαντᾷ ὅτι συμφώνως πρὸς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως εἶνε φυσικόν ὅτι καὶ τὰ διδασκτικὰ βιβλία θὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα αὐτῆς.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Οἱ κ. κ. Π. Καρασεβδᾶς, Θ. Χαβίνης, Ι. Κούνδουρος, Θ. Πάγκαλος, Ε. Παυλίδης, Γ. Δουζίνας, Γ. Κινδύλης, Α. Χιτζηκουιάκος καὶ Σ. Θεοδωρόπουλος συνιστῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, νὰ μὴ παράσχῃ χάριτας εἰς τοὺς καταδικασθέντας κατὰ τὸ τελευταῖον στασιαστικὸν κίνημα πρὶν ἢ τὸ ζήτημα συζητηθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. Κουρδούρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὑπάρχει καὶ πρότασις 10 πληρεξουσίων ὅπως γενικευθῇ ἡ συζήτησις. (Ἡ συζήτησις γενικεύεται).

Ὁ κ. Θ. Στῆβ'νης (πληρεξούσιος Πρεβέζης), ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τὴν σχεδιαζομένην ἀπονομὴν χαρίτων φρονεῖ ὅτι οὐδεμίαν σκοπιμότητα ἐκπληροῖ αὕτη, διότι ἀντὶ νὰ ἐξασθενήσῃ ἡ ἀντίδρασις θὰ ἐνισχυθῇ καὶ τὸ μέτρον τοῦτο θὰ εἶνε ἔλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τοὺς πεσόντας εἰς ἀδελφοκτόνον πόλεμον στρατιώτας.

Συνεχίζων ἐξιστορεῖ ὅτι, ὡσάκις ἐπανεστάτησαν οἱ ἀξωματικοί, ἐπανεστάτησαν διὰ σκοποὺς πατριωτικούς, ὅπως τὸ

1909, τὸ 1916 καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1922, ἐνῶ τὸ τελευταῖον στασιαστικὸν κίνημα εἶχε σκοποὺς στρατοκρατικούς καὶ μόνον καὶ πᾶν μέτρον ἐπικεικίας ὑπὲρ τῶν δραστῶν αὐτοῦ εἶνε περιφρόνησις πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν καὶ ἑλλειψις σεβασμοῦ πρὸς τοὺς πεσόντας στρατιώτας.

Ὁ κ. Ἰωσ. Κούνδουρος (πληρεξούσιος Λασηθίου) νομίζει ὅτι κακῶς συζητεῖται ἡ πρότασις, διότι συνεχωνεύβη μετὰ τὴν γενικὴν συζήτησιν, ἐφ' ἧς ἐπιφυλάσσεται νὰ λάθῃ τὸν λόγον.

Ὁ κ. Πρόεδρος δηλοῖ ὅτι δὲν ἐλήφθη ταυὶν ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ἡ συζήτησις θὰ ἦτο ὁμολογώτερον, ἂν διεξήγετο μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν σχετικῶν Διαταγμάτων, ὅποτε καὶ ἡ Συνέλευσις θὰ ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ ἐπὶ θετικῶν δεδομένων. Ἐχει ὁμως ἀναμφισβήτητος τὸ δικαίωμα ἡ Συνέλευσις νὰ συζητήσῃ ἀμέσως ἐφ' ὅσον ἐννοεῖ νὰ δεσμεύσῃ τὴν Κυβέρνησιν ἐν τῇ διαχειρίσει ἐνὸς ζητήματος τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ οὐσιώδες σημεῖον τῆς καθόλου αὐτῆς πολιτικῆς, ἐφ' ὅσον δηλ. ἐννοεῖ νὰ ἐκφράσῃ δυσπιστίαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. (Ὁ ἡδυνάμην, λέγει, νὰ ἀποκρούσω τὴν συζήτησιν τῶν χαρίτων μέχρι τοῦ σημείου τὸ ὁποῖον ἔθεσεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν χθεσινὴν συζήτησιν, εἰς τὴν ἀπόκρουσιν τοῦ προληπτικοῦ ἐλέγχου. Ἐχω ὁμως τὴν γνώμην ὅτι διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν θὰ εἴχομεν εἰμὴ ματαιὴν χρονοτριβήν, διότι εἶνε ἀναντίρρητοι αἱ διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεως πρὸς παροχὴν χαρίτων εἰς ὅσον ἐνεστὶν εὐρυτέραν κλίμακα, ἥδη δὲ ἀπεσταλὴ καὶ τὸ σχετικὸν Διάταγμα εἰς τὸν Ἀντιβασιλέα πρὸς ὑπογραφήν. Ἐπὶ τοιαύτῃ βῆσει δὲν δύναμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν τὴν συζήτησιν.

Ὁ κ. Κούνδουρος ἐπαναλαμβάνει ὅτι θὰ λάθῃ τὸν λόγον κατὰ τὴν πολιτικὴν συζήτησιν, προκαταρκτικῶς ὁμως λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τῶν χαρίτων δὲν εἶνε καθαρῶς κυβερνητικὸν ἀλλὰ δικαστικὸν ζήτημα. ἀφοῦ διὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ διαδικασία τῶν χαρίτων καὶ ἀπονεμηθῶν χάριτες ἀπαιτεῖται πρωτίστως γνωμάτευσις τοῦ κατηγορήσαντος εἰσαγγελέως ἢ Β. Ἐπιτρόπου. Καίτοι ἔχω, λέγει, ὑπογράψῃ τὴν πρότασιν, ἣν καὶ θὰ ἀναπτύξω ἀργότερα καὶ τὴν ἀντιλαμβάνομαι, δηλῶ προκαταρκτικῶς ὅτι δὲν εἶμαι κατὰ τῶν χαρίτων εἰς τοὺς τελευταίους στασιαστὰς, διότι ἡ Ἐπανάστασις ἠδύνατο νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς καὶ οὐχὶ ν' ἀναθέσῃ τὴν εὐθύνην εἰς τοὺς διαδόχους τῆς, ἀλλὰ καὶ διότι δὲν δύναμεθα ἡμεῖς νὰ κρατῶμεν εἰς τὰς φυλακὰς καταδικούς Ἐπαναστάτας, ἧτις ἡμεῖς διὰ δημοσίων ὑπουργημάτων λιποτάκτας, αὐτομύλους καὶ προδότας, καταδικούς

προηγούμενων καθεστώτων. Έν τέλει παρακαλεί νά γίνει δεκτή ή άποψις τής συγχωνεύσεως τής παρούσης συζήτησεως πρὸς τήν πολιτικὴν συζήτησιν.

Ο κ. Θ. Πάγκαλος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι τὸ τελευταῖον στασιαστικὸν κίνημα οὐδεμίαν εἶχε σχέσιν μετὰ τὰς προηγούμενας στρατιωτικὰς ἑπαναστάσεις. Ὑπάρχοντες ἔχον σκοπὸν τὴν προστασίαν τῶν λαϊκῶν δικαιῶν, ἐνῶ τὸ τελευταῖον εἶχε καθαρῶς στρατοκρατικὸν χαρακτῆρα πρὸς ἐπιβολὴν ὠρισμένης καταστάσεως ὀλιγαρχικῆς. Αναφέρει κατόπιν τὰς συνεννοήσεις πρὸς δημιουργίαν τοῦ κινήματος καὶ ἀναλύων τὰς καταθέσεις τῶν ἐνόχων ἀποδεικνύει τοὺς ἰσχυρισμοὺς τῶν περὶ δόξαν διχθέσεων τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατοῦ ἐώλους, καὶ ζητεῖ νά διαλευκανθῇ ἡ ὑπόθεσις αὕτη διὰ τὰ γνωστὰ πανταχοῦ ποῖα τὰ ἐλατήρια τοῦ κινήματος καὶ ἀποδειχθῇ ὅτι πρόκειται περὶ μελῶν γαγγραινωδῶν τοῦ στρατεύματος, ὑπὲρ ὧν ζητεῖται ἐπιείκεια.

Αναφέρει κατόπιν ὅτι καὶ ὁ κ. Φεσόπουλος Συνταγματάρχης καὶ ὁ Ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου κ. Βλαχόπουλος ἦσαν ἀναμεμιγμένοι εἰς τὸ κίνημα καὶ λέγει πάντα ταῦτα διὰ νά φωτισθῇ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐν πλήρει γνώσει λάβῃ τὰ μέτρα τὰ ὅποια θέλει νά λάβῃ καὶ ὅτι ἐπομένως εὐκατεῖον θὰ ἦτο νὰ ἀνευθύνωτο πᾶσα ἀφύρσις μέχρι τελείας διευκρινήσεως τῶν κατὰ τὸ κίνημα καὶ τῶν εἰς αὐτὸ πρωτοστατησάντων καὶ συνεργησάντων. Ὅμιλεῖ κατόπιν ὁ ῥήτωρ περὶ τῆς ὡς προσωπάρχου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ὑπερσίας αὐτοῦ.

Ο κ. Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) διακόπτων λέγει ὅτι παραλαβὸν κατὰ τὸ 1917 τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν εὗρε τεθειμένους εἰς διχθεσμονότητα 185 ἀνωτέρους ἀξιωματικούς ἀνεξαρτήτως φρονήματος καὶ κατὰλογον 300 ἀξιωματικῶν κατωτέρων τεθέντων ἐπίσης εἰς διχθεσμονότητα.

Ο κ. Μιχαλακόπουλος προσθέτει ὅτι προκαίμενου ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ὀριστικῆς ἀπομακρύνσεώς των ἐκ τοῦ στρατεύματος κατήρτισεν Ἐπιτροπὴν, ἡ ὁποία τοὺς πλείστους ἔκρινεν ἀνακλητέους, δὲν προσήλθον ὅμως κατὰ τὸ πλεῖστον, καίτοι ἐκλήθησαν.

Ο κ. Πάγκαλος ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει πῶς εἶνε τότε κατὰ τὸ 1917 ἡ ἐκκαθάρισις τῶν ἀξιωματικῶν, τὴν ὁποίαν διέπνευσε καὶ πάλιν ἐπιείκεια, ἀλλὰ καὶ οἱ παραμειναντες οὐδεμίαν ἔδειξαν πρόθεσιν διαλλαγῆς. Εἰς τὴν ἀδι-αλλαξίαν ταύτην μέρους τοῦ στρατεύματος ὀφείλεται κατὰ τὸν ῥήτορα κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ μικρασιατικὴ κατα-

στροφή, διότι τὸ κωνσταντινικὸν καθεστὸς δὲν ὑπελόγησεν ὅτι οἱ πόλεμοι γίνονται μόνον μετὰ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν καὶ ὄχι μετὰ ὑλικά. Δυστυχῶς οὔτε ἡ γενομένη ἐθνικὴ καταστροφή κατώρθωσε νά ἀπολυμάνῃ τὰ δηλητηριασμένα στελέχη τοῦ στρατεύματος.

Ἐκθειάζει κατόπιν τὸ φρόνημα τοῦ Στρατοῦ τοῦ Ἑβρου καὶ ὅμως, λέγει, οὔτε ἡ δόνησις ἐκείνη ἡδυνήθη νά στίσῃ τὸ δηλητήριον τῶν ψυχῶν τῶν κωνσταντινικῶν στελεχῶν. τὰ ὅποια κατόπιν ἐδημιούργησαν τὸ κίνημα, διότι διέβλεπον πολιτικὴν ἀποτυχίαν. Καταλήγων συνιστᾷ, προτὶ ἀπονεμηθῶν χάριτες, νά ἐξετασθῇ ἐν πλάτει ἡ ὑπόθεσις, διότι θὰ θεωρήσῃ πᾶν μέτρον ἐπικεικίας ὑπὲρ τοιούτων ἐγκληματιῶν ὡς ἐγκληματικῶν ἐφ' ὅσον θὰ λάβῃ χώραν ἀθρόως καὶ ἀνεξετάστως.

Ο κ. Γ. Δουζίνιας (πληρεξούσιος Τριζινας) λέγει ὅτι θεωρεῖ σχετιζομένην τὴν συζήτησιν μετὰ τῆς γενικῆς τοιαύτης καὶ ἐπιφυλάσσεται νά ὁμιλήσῃ κατὰ ταύτην.

Ο κ. Γ. Κονδύλης (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Κυβέρνησις λαμβάνει σήμερον ἐσπευσμένην ἀπόφασιν δὲν ἐτέθη ὑπὸ τὴν ὀφισιαστικὴν αὐτοῦ ὅψιν πρὸ τῆς Συνελεύσεως. Οἱ ἀξιοματικοὶ οἱ ὁποῖοι μετέσχον εἰς τὸ ἀνευ ἡθικῆς βίας ἐπαναστατικὸν κίνημα, τὸ ὅποῖον ὡς μοναδικὸν σκοπὸν εἶχε τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς τυραννίας τοῦ Ι. Μεταξά ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος, οἱ ἀξιοματικοὶ αὗτοι δὲν θὰ συγχωρηθῶσι πρῶτην φοράν ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Εἶνε, λέγει, οἱ ἴδιοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ὑπεστήριξαν τὴν κωνσταντινικὴν πολιτικὴν ἐξ οὐδετεροφιλίας, ἐκείνην τὴν ποίαν ἄλλοτε εὗρεθην ἡγαγισμένος νά χαρακτηρίσω ὡς τομφοφίλιαν εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι, παρὰ τὰς ἐπαγγελματικὰς ὑποχρεώσεις, παρὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπερηφάνειαν, παρὰ τὴν αὐταπάνην τὴν ὁποίαν εἶχον καθήκον νά ἔχωσι διὰ τὴν Πατρίδα, προσεκολλήθησαν εἰς τὴν οὐδετερόφιλον πολιτικὴν καὶ κατεπλήμνησαν τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὰ ἔτη 1915 καὶ 1916, διὰ τῆς συστηματικῆς, τῆς ἀπαισίας, τῆς ἐθνοκτονικῆς ἐκείνης προπαγάνδας εἰς τοὺς στρατιώτας, εἰς τὴν ὁποίαν προπαγάνδαν ὀφείλεται ἡ παραπλάνησις τοῦ Λαοῦ κατὰ τὴν 1 Νοεμβρίου. (Χειροκροτήματα). Οἱ ἄνθρωποι αὗτοι δὲν ἐπολέμησαν σχεδὸν ποτέ. Οἱ περισσότεροι τοῦτων ἔλαβον βαθμοὺς ἀπὸ τὰς κωνσταντινικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐτέθησαν ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Μεραρχιῶν, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Συνταγμάτων, ἐπὶ κεφαλῆς τῶν Ταγμάτων, διὰ νά δημιουργήσουν τὸ πρωτοφανὲς διὰ τοὺς Στρατοὺς τοῦ κόσμου αἶχος τῆς μικρασιατικῆς ἡττης. (Χειροκροτήματα).

Περαιτέρω ὁ κ. Κονδύλης ἀπενθυμίζει ὅτι οὗτοι ἔτυχον

της συγγνώμης τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μόλις κατελθόντος ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἐπιμήθησαν ἐν τῷ στρατώματι καὶ ὠνομάσθησαν νικηταὶ χάρις εἰς τὴν μεγαλεπήβολον πολιτικὴν αὐτοῦ. (Χειροκροτήματα). Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, συνεγίξαι ὁ κ. Κονδύλης, ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἐφθασεν ἡ Ἐπανástasis τοῦ 1922 εἰς Ἀθήνας μέχρι τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξερράγη τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα δὲν ἐσκέπτοντο ἄλλο τι παρὰ πὼς νὰ ἔλθουν εἰς τὴν ἐξουσίαν. Οὕτω μίαν ὥραιν πρωτῶν μετὰ μίαν στανικὴν συνεννόησιν ὅλαι αἱ Μεραρχίαι τῆς Ἑλλάδος, πλὴν τῆς Μεραρχίας Κρήτης, ἤγειραν τὰς κεφαλὰς των κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης καὶ κατὰ τῶν Ἀθηνῶν. Ἄν ἡ Ἑλλάς ἐτάθη ἀπὸ τὴν τυραννίαν τοῦ Μεταξᾶ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τυχαίαις συμπτώσεις. (Φωναὶ· Ζήτη ὁ Κονδύλης καὶ χειροκροτήματα).

Ἐκπερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς χάριτος πρὸς τοὺς ἀξιωματικούς τοῦ κινήματος τονίζει ὅτι οὗτοι κατεδείχθησαν ἀμετανόητοι καὶ φρονεῖ ὅτι οὐδενὸς εἶνε δυνατόν νὰ χρησιμοποιηθῶν, ἐὰν ἀμνηστευθῶσι. Καταλήγων παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀπονομὴν τῶν χαρίτων, ὅπως μελετηθῶσι τὰ πράγματα καλύτερον καὶ ἀφοῦ διατάξῃ ἡ Κυβέρνησις μίαν ἀνάκρισιν ἐπὶ τοῦ κινήματος, ὁπότε, λέγει, ἐὰν ἴδῃ ὅτι δύναται ἄνευ κινδύνου τῆς Χώρας νὰ δώσῃ χάριτας, πρῶτος αὐτὸς εὐχαρίστωσεν ὑὰ δώσῃ τὴν ψήφον του ὑπὲρ τῶν χαρίτων αὐτῶν. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Ἄνδρ. Χα ζηκυριάκος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) συνιστᾷ τὴν ἀναστολήν τῶν χαρίτων μέχρι τελείας διευκρινήσεως τῶν κατὰ τοὺς στασιαστὰς καταδικάζουσ.

Ὁ κ. Σπυρ. Θεοδωρόπουλος (πληρ. Ἀθηνῶν Πειραιῶς) συνιστᾷ καὶ οὗτος τὴν ἀναβολὴν τῆς ἀπονομῆς χαρίτων διὰ τοὺς λόγους οὓς ἀνέφεραν οἱ προλαλήσαντες.

Ὁ κ. Γ. Ροδόπουλος (πληρεξούσιος Τυργάνου) λαμβάνων τὴν λόγον λέγει ὅτι ἐκλεγείς μὲ πρόγραμμα συμφιλικτικὸν νομίζει ὅτι ὀφείλει νὰ συστήσῃ μετριοπάθειαν καὶ ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως καὶ ὅτι πᾶσα ἐνέργεια ἢ πράξεις ἀναφλέγουσα τὰς ἐριδας καὶ διαιρέσεις θὰ εἶνε ἀποτελείωμα τοῦ κατηρεπτικῶν ἔθνους καὶ δὲν θὰ βοηθήσῃ τὸ ἔργον τῆς συμφιλίωσης, τὴν ὁποίαν διψᾷ ὁ Ἕσπος, καὶ ἐν τέλει παρὰ καλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ καταθέσῃ τὸν φάκελον τὴν σχετικὸν μὲ τὴν ἐνοχλήν τοῦ Βασιλέως καὶ τῶν ὑπασιτιστῶν του.

Ὁ κ. Γ. Μώδης (πληρεξούσιος Φλωρίνης) ἰμῶν σχετικῶς μὲ τὸ κίνημα τονίζει τὸν ἐγκληματικὸν καὶ ἀντιπατριωτικὸν χαρακτήρα αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς Σῶμα πολιτικὸν ἔχομεν, λέγει, ὅπο-

χρέωσιν νὰ βοηθήσωμεν τὴν ἐγκατάστασιν τῆς γαλήνης καὶ τῆς εὐνομίας, ἣς ἔχει ἀνάγκη ὁ Ἕσπος, καὶ συνιστᾷ ὅπως ἐξυπενληθῇ πᾶσα ἐπιείκεια ὑπὲρ τῶν πταισάντων.

Ὁ κ. Β. Καραπαναγιώτης (πληρεξούσιος Λέσβου) λαμβάνων τὸν λόγον δηλοῖ ὅσον ἀφορᾷ τὰς συστάσεις τοῦ κ. Ροδοπούλου ὅτι οὐτε αὐτὸς οὐτε οἱ ἄλλοι στρατιωτικοὶ θέλονται συστάσεις. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατηγορηθεῖσαν ἀδυναμία, βεβαίως τοῦλάχιστον ὅτι αὐτὸν οὐδέποτε ἐνέπνευσαν ἀδιόλλα κτοὶ προθέσεις. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ συζητούμενον θέμα ποιεῖται τὴν σύστασιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν ν' ἀποβλέψῃ μᾶλλον εἰς τὴν οὐσίαν καὶ ὅχι εἰς τὰς διαφόρους σκοπιμότητας. Καὶ ἡ οὐσία εἶνε μία, ὅτι ὁ Νόμος ἀπὸ δικαιοσύνης ἔχασεν πᾶσαν ἐννοίαν ἐν Ἑλλάδι. Ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει ὀφείλει νὰ γίνῃ διάκρισις μετὰ πλανεμένων καὶ πλανηθέντων. Πρὸς τοὺς πρώτους, οἵτινες πάντοτε ἔμειναν ἀσυγκίνητοι καὶ ἀνάλγητοι, οὐδενίᾳ χωρεῖ χάρις, ἐνῷ πρὸς τοὺς ἄλλους δυνατόν νὰ ἐκταθῇ πᾶσα ἐπιείκεια, καὶ καταλήγων τονίζει ὅτι ὀφείλον νὰ ληφθῶν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ γνώμαι ἐκείνων οἱ ὁποῖοι προσέταξεν τὰ στήθη των κατὰ τοῦ κινήματος καὶ οἱ ὁποῖοι καὶ πάλιν ὑὰ τὸ προτάξουν, ὅταν τυχόν οἱ συγχωρηθῶντες ἀδικησιολογήτω· στασιαστὰ ὑποδαυλίσουν καὶ πάλιν βιαίαν ἀντιδράσιν.

Ὁ κ. Ν. Ἀβραάμ (πληρεξούσιος Λοκρίδος) ἰμῶν διὰ μακρῶν περὶ τοῦ κινήματος, τῶν αἰτίων καὶ τῆς ἐκτάσεως αὐτοῦ τονίζει ὅτι ἐντολοδόχος ὢν τοῦ Λαοῦ ὀφείλει νὰ σεβασθῇ τὴν ψυχολογίαν του, ἥτις εἶνε μία, συνιστάμενη εἰς τὴν συμφιλίωσιν, τὴν ἐπιείκειαν καὶ εἰς τὴν παύσιν τοῦ διχασμοῦ καὶ τῆς διαρέσεως. Καθ' ἣν στιγμὴν, λέγει, βαδίζομεν εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν δημοκρατικῶν φηπῶν ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν πᾶσαν χειρωνακίαν, ἐκδηλοῦσαν ἀνθρωπισμὸν καὶ ἐπιείκειαν, καὶ ἐν τέλει ἐπικροτεῖ τὴν γενομένην δεκτὴν ἀρχὴν τῆς παροχής χαρίτων καὶ οὐχὶ ἀμνηστίας.

Ὁ κ. Δ. Πετρίτης (πληρεξούσιος Λέρινος) ἐξιστορεῖ διὰ μακρῶν τὰς πρὸ τοῦ κινήματος συνεννοήσεις πρὸς μῆτην καὶ ἀναγνώσκει ἐπιστολὴν τοῦ ἀπευθυνθεῖσαν κατὰ Ἰούλιον 1922 πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡμερησίαν διαταγὴν τῆς Μεραρχίας τοῦ κ. Γρηγοριάδου διδάσκουσαν καὶ δδηγούσαν περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ Στρατοῦ, βασιζομένην ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ὅτι ὁ Στρατὸς πρέπει νὰ ἐπαναστατῇ ὅταν ἀντιληφθῇ ὅτι οἱ Κυβερνῶντες δὲν τηροῦν τὸ Σύνταγμα.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Θ. Πάγκαλος, Ἀνδρέας Δενδρινός καὶ Σκεῦος Ζερβός διακόπτουν μὴ ἀκούμενοι.

Ὁ κ. Πετρίτης ἐξακολουθῶν τονίζει, ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ Στρατοῦ θέλει ἡσυχίαν, συμπλιώσιν καὶ διοίκησιν χωρὶς ἀκρότητος.

Ὁ κ. Ι. Καλονεοῦς (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν — Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν του ἐνδοιάζει εἰς τὸ νὰ συστήσῃ ἐπιείκειαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ἥτις σπεύδουσα παραγνωρίζει τὴν σημασίαν τοῦ κινήματος καὶ πρόκειται διὰ τῆς σπουδῆς τῆς νὰ διαπραξῇ ἐγκλημα κατὰ τῆς Πατρίδος. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κινήματος βεβαιοῖ ὅτι ἡ μεγάλη μάζα τῶν κινήματων ἀνήκει εἰς τοὺς ἀπολέμους ἀξίωματικούς, οἱ ὅποιοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀνήκουν εἰς τοὺς λεγομένους βασιλικούς.

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἀρχηγούς ὁ μὲν Αἰουανδόπουλος συμμέτεσχε διότι ἦτο δυσχεραστῆμένος ἐπειδὴ δὲν τῷ ἀνετέθη ἡ ἀρχὴ τοῦ Στρατοῦ, ὁ δὲ Γαργαλιδῆς διότι δὲν τῷ ἀνετέθη Διοίκησις Σώματος. Γενικῶς διὰ τοὺς λοιπούς τὸ κίνημα εἶχε προσωπικούς σκοπούς, μοναρχικούς διὰ τοὺς μὲν, ἰδιοτελεῖς διὰ τοὺς ἄλλους. Σχετικῶς μὲ τὸν Στρατὸν τοῦ Ἑβρου δηλοῖ ὅτι οὐδεὶς τῶν τότε Ἑλλήνων Στρατηγῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ὀργανώσῃ καὶ ἀνασυγκροτήσῃ τὸν Στρατὸν ἐκτός τοῦ στρατηγοῦ Παγλάου, οὗτος ἐκθειάζει τὸ ἐκεῖ ἔργον. Διὰ τοὺς παρασυρθέντας εἰς τὸ κίνημα ἐξ ἀδυναμίας χαλαρῶν ἀξίωματικούς ἐπιβάλλεται πάντα ἐπιείκεια, ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκ προθέσεως πρωτοστατήσαντας καὶ συνεργήσαντας νομίζει ὅτι δὲν ἦτο μὲν ἐπιείκεια τὸ ὅτι τοῖς ἐχαρίσθη ἡ κεφαλὴ. Ἀλλὰ περαιτέρω ἐπιείκεια εἶνε ἐσφαλμένη νὰ νομίζεται ὅτι θὰ βελτιώσῃ καὶ θὰ ἐπιφέρει τὴν συνδιαλλαγήν. Καταλήγων τονίζει ὅτι ἐπιβάλλεται περίσκεψις καὶ προσοχή καὶ μελέτη πρὸ πάσης ἀποφάσεως, διότι πρόκειται περὶ κόσμου ἀμετανοήτου καὶ ζητήματος σοβαρωτάτου.

Ὁ κ. Γ. Κακουλίδης (πληρεξούσιος Κοζάνης) ἐπικρίνει τὴν μὴ ἀποχώρησιν τῆς Ἐπαναστάσεως μετὰ τὴν συνθήκην τῆς Λοζάνης καὶ υποβάλλει πρότασιν εἰς τὴν Συνέλευσιν περὶ λύσεως τοῦ ζητήματος παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς συμπλιώσεως, ὅπως εἶνε καὶ ἡ ψυχολογία τοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν — Πειραιῶς) νομίζει ὅτι δὲν ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ σπεύδῃ πρὶν ἢ συζητηθῇ ἐν τῇ γενικῇ συζητήσει τὸ θέμα τῶν ἀμνηστειῶν καὶ χαρίτων. Κακίζει κατόπιν τὸ ἐπικρατήσαν σύστημα τῶν ἐπεικειῶν, δυνάμει τοῦ ὁποίου λησταὶ καὶ κακοῦργοι καὶ προδοταὶ δὲν ἐδόσαν εὐθύνην. Ἡ πολιτικὴ τῆς ἐπιεικείας, λέγει, ὠδήγησεν ἀπὸ κατατροπῆς εἰς καταστροφὴν καὶ παρακαλεῖ

τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ μὴ προβῇ εἰς τὰς χάριτας πρὶν ἢ τελειώσῃ ἡ γενικὴ συζήτησις.

Ὁ κ. Γ. Βλάχος (πληρεξούσιος Λαρίσης) λέγει ὅτι μετὰ τὰς βεβαιώσεις τῶν προλαλησάντων στρατιωτικῶν, καθ' οὓς οἱ καταδικασθέντες εἶνε μέλη φανατικά τῆς κωνσταντινικῆς προπαγάνδας, ἀπορεῖ πῶς ἐπισπεύδεται ἡ ἀπονομή χαρίτων.

Ὁ κ. Ἀντ. Πραντοῦνας (πληρεξούσιος Νάξου) νομίζει ὅτι προέχει ἡ λήψις μέτρων ὑπὲρ τῶν ἀναπήρων καὶ θομάτων τοῦ πολέμου. Σχετικῶς μὲ τὸ κίνημα κακίζει τὴν Ἐπαναστάσιν διότι ἐσφαλὰ κατὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τοῦ Στρατοῦ, κρατήσασα ἀπολέμους καὶ μὴ χρησιμοποήσασα ἱκανοὺς τοιοῦτους. Καταλήγων συνιστᾷ νὰ σχηματισθῇ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ, ἡ ὅποια νὰ ἐξετάσῃ περὶ παντὸς στρατιωτικοῦ ζητήματος ἐκτενρῶς καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων αὐτῆς ν' ἀποφασίσῃ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. Κ. Τσιμινάκης (πληρεξούσιος Κοζάνης) διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἐπικρίσεις κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λέσβου) λαμβάνων τὸν λόγον διαμαρτύρεται διὰ τὰς ὑβρεῖς κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐκ μέρους τοῦ κ. Κακουλίδῃως παραδιασάσης διήθεν τὰς ἐλευθερίας τοῦ Λαοῦ καὶ ἐντεῦθεν γενομένης αἰτίας τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος.

Προβλίνων δηλοῖ ὅτι πᾶσι ὑπηρεσιακῇ Κυβερνήσει θὰ ἀντετρέπετο τὴν ἐπομένην, ἀφοῦ καὶ κατ' αὐτῆς τῆς Ἐπαναστάσεως ἐμελετήθη καὶ ἐξεργάσθη κίνημα. Καὶ ἡ στάσις ἐγένετο ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τοῦ Κόμματος καὶ οὐκ ὑπὲρ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ. Ἡ Ἐπαναστάσις προκηρύχασα ἐλλογὰς καὶ χειραγωγήσασα θορραλῶς τὸν Λαὸν προσέφερε καὶ ἄλλην ὑπηρεσίαν διὰ τῆς ἐλλογῆς Συνελεύσεως, ἥτις εἶνε ὁ πρόδρομος τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς Δημοκρατίας. Εἰσερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῶν στασιαστικῶν τονίζει ὅτι ἀξίωματικοὶ ἐλαυνόμενοι ἀπὸ ἰδιοτελείαν καὶ εὐτέλειαν εἶνε ἀνάξιοι χάριτος. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Ἀν. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους τοῦ καπνοῦ», ὅπερ κηρύσσεται κατεπείγον καὶ γίνεται δι' ἀναγκάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχήν.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακινεῖ ὅτι ἡ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως Ἐπιτροπὴ υποβάλλει πρότασιν περὶ τροποποιήσεως αὐτοῦ, ἥτις θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς χθεσινῆς συνεδριάσεως.

Ἀκολούθως ἡ Συνέλευσις ἐρωτηθεῖσα δέχεται δι' ἀνα-

στάσεως ὅπως ἡ συζήτηση ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων συνεμίσθῃ αὐριον ὥρα 5 π.μ. καὶ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 9.10' π.μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Ζ'

Τῆς 25 Ἰανουαρίου 1924.

Ὁρα 5 καὶ 15' π.μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἔδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν πληρεξουσίων κ. κ. Κουνδούρου καὶ Μυλωνᾶ γενόμενας δεκάτης.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

—Οἱ καπνοπαραγωγοὶ καὶ καπνεργάται Μακεδονίας υποβάλλουσι ψήφισμα περὶ καταργήσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ τοῦ 1923 καὶ ἐλαττώσεως τοῦ φόρου δεκάτης καὶ ἄλλων προσθέτων εἰς τὸ ἥμισυ.

—Οἱ Μουσουλμάνοι τὸ θρησκευμα κάτοικοι τῆς Δυτικῆς Θράκης παρακαλοῦσιν ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν πληρεξουσίων Μουσουλμάνων ὀρισθῇ εἰς ἑξ.

—Ὁ Παναγιώτης Ἀκριὸς ἰδιοκτῆτης οἰκίας ἐν Πειραιεὶ αἰτεῖται τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 16 τοῦ νόμου περὶ ἐνοικιοστασίου.

—Οἱ μισθωταὶ μονωρόφων καταστημάτων Ἀθηνῶν — Πειραιῶς ζητοῦν νὰ προστατευθῶν πρὸς ἐγκατάστασιν εἰς τὰ νέα κτίρια, ἅτινα θὰ ἀνεγερθῶν ἐπὶ τῶν ἰδίων οἰκοπέδων.

Μεθ' οὗ καλοῦνται νὰ ὀρκισθῶσιν οἱ μὴ ὀρκισθέντες πληρεξούσιοι κ. κ. Βασ. Ἀλεοζιάτος (Πάλλης) καὶ Κ. Ζέζας (Ζακύνθου). Προσέρχεται ὁ Ἱερεὺς κρατῶν τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ ὀρκίζονται οἱ ἀνωτέρω τὸν ἐν τῷ κατωτέρω πρωτοκόλλῳ ἀναφερόμενον ὕρκον.

Εἴτα ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. Κ. Σταμούλης, ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν κατοίκων Κερδίτσας, παραπονουμένων διὰ τὴν ἀπόλυσιν τῶν διδασκάλων

Ἀγγελοῦτση καὶ Στρογγύλη, συνιστᾷ τὴν ἀνθρώπιν πάσης γενομένης ἀδικίας.

Ὁ κ. Α. Δενδρινός, ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾷ τοῦ Ἀγροτικοῦ Πολιτικοῦ Συνδέσμου Καλαφατιάνων Κερκύρας, παρακαλεῖ ὅπως σταλῇ εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν καὶ συνταχθῇ τὸ σχετικὸν νομοσχέδιον, διὰ τοῦ ὁποῦ θὰ ἀνορθωθῶν αἱ γενόμεναι παρὰ τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως Γούνερη εὐνοϊκὰ τροποποιήσεις ὑπὲρ τῶν κτηματιῶν Κερκύρας εἰς βάρος τῶν χωρικῶν καὶ παύσῃ ἡ καπήλευσις τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος Κερκύρας διὰ τῆς ἀμέσου καὶ πλήρους ἀπελευθερώσεως ὅλων τῶν ὁπωσδήποτε ἐπιβεβλημένων ἀγροτικῶν κτημάτων τῆς Κερκύρας.

Ὁ κ. Γ. Σεχιώτης, ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν δημοδιδασκάλων Μαντινείας καὶ Κυνουρίας, λαμβάνων τὸν λόγον συνιστᾷ νὰ ἐπανορθωθῶν αἱ γενόμεναι ἀδικίαι δι' ἀπολύσεως ἀτυχῶν δημοδιδασκάλων ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους.

Οἱ κ. κ. Ν. Καλέλλης, Γ. Τσακανίκας, Α. Πάζης, Σ. Θεοδωρόπουλος, Περ. Καραπάνος, Γ. Μσοῆς, Γ. Σεχιώτης, Ν. Μπακόπουλος Γ. Κονδύλης, Π. Ἀρσβαντινός, Γ. Σολδάτος καὶ Γ. Ἡσαΐας ἔχουσι τὸν λόγον ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων σχετικῶς μετὰ τὴν χορήγησιν 13ου μισθοῦ.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ὑπάρχει καὶ πρότασις πρὸς γενίκευσιν τῆς συζητήσεως, ἥτις δὲν δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ ὡς ἀντιθέτουσα πρὸς τὸν Κανονισμόν, ἐφόσον δὲν εἴνε ἐπερωτήσις.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδός παρακαλεῖ νὰ ὀρισθῇ ἡ προσεχὴς Δευτέρα πρὸς συζήτησιν γενικὴν τοῦ ζητήματος τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. Ν. Καλέλλης, ἐπιλαμβάνόμενος τῆς ἀναπτύξεως τῆς ἀναφορᾷ, τοιῆζει τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπαλλήλων καὶ τὴν πραγματικὴν θέσιν αὐτῶν καὶ τὸ ἐπιβεβλημένον τῆς λήψεως προνοίας ὑπὲρ αὐτῶν, δεδομένου ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἐπιχείρημα, τὸ τοῦ ἀπαιτουμένου ποσοῦ, ἐστηρίχθη ἐπὶ ἐσφαλμένῳ πληροφориῶν.

Ἀπουσιάζοντος τοῦ κ. Ἱπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, συναινέσει τῆς Συνελεύσεως, ἡ συνέχισις τῆς συζητήσεως γενικουμένης ἀναβάλλεται διὰ τὴν προσεχῆ Δευτέραν.

Ὁ κ. Ν. Καλέλλης, ἐπὶ ἀναφορᾷ τοῦ Πανελληνίου Συλλόγου τελειοφοίτων ἐφέδρων τῆς Νομικῆς, λαμβάνων τὸν λόγον συνιστᾷ ταύτην ὡς δικαίαν.

Ὁ κ. Α. Μπακάλμπασης, ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν ἰδιοκτῆτῶν καπναποθηκῶν Ἐάνθης, λαμβάνων τὸν λόγον παρακαλεῖ

τὴν Κυδερνήσιν νὰ ἀποδεχθῇ τὰ αἰτήματα τῶν ἀναφερομένων, διότι πρόκειται περὶ καταφύρου ἀδικίας.

Ο κ. Γ. Χατζηκυριακοῦ ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως εἰ συμβαίνει μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἐκδόσεως τῶν διδασκτικῶν βιβλίων τῶν δημοτικῶν σχολείων, τῶν ὁποίων ἡ βραδύτης τῆς ἐκδόσεως μέχρι σήμερον, μεσοῦντος τοῦ σχολικοῦ ἔτους, παρακωλύει καὶ παραυλάπτει τοσοῦτον τὴν ἐκπαίδευσιν τὴν λαϊκὴν.

Ο κ. Γ. Βαλαλῆς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) ἀπαντᾷ ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ὑπουργίας του ἐξέδωκε σχετικὰς διαταγὰς καὶ ἐλπίζει συντόμως νὰ κυκλοφορήσουν τὰ νέα διδασκτικὰ βιβλία.

Ο κ. Χατζηκυριακοῦ συνιστᾷ τὴν λήψιν τῶν δεόντων μέτρων διὰ νὰ ἀρθῇ ἡ μὴ εὐχάριστος κατάστασις τῆς Ἐκπαιδεύσεως.

Οἱ κ. κ. Γ. Βλάχος καὶ Α. Πρωτοσύγκελλος παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως ἀποσπάσῃ ἐκ τοῦ κέντρου μηχανικοὺς καὶ τοποθετήσῃ τοὺς εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ Νομομηχανικοῦ Λαρίσης διὰ τὴν μελέτην τῶν ὑπὸ κατασκευὴν ὁδῶν τῆς ἐπαρχίας Λαρίσης καὶ πρὸ πάντων διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ, ἐντελῶς καταστραφείσης. Ἐπίσης διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ τῶν χωρίων Νεμπογιέρ, Μαϊμουλίου καὶ Κεσερλή.

Ο κ. Ε. Τσουδερόδης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ συλλήβδην καὶ ἐπὶ τῶν ἐπομένων δύο ἐρωτήσεων τονίζει τὴν δυσκολίαν τῆς ἀποσπάσεως ἢ συμπληρώσεως τῶν αἰτουμένων μηχανικῶν, λόγῳ προφανοῦς ἐλλείψεως προσωπικοῦ, τὸ ὅποιον καὶ δὲν δύναται ἀλλοθεν νὰ στρατολογήθῃ ὡς ἐκ τῶν γλίσχρων ἀμοιβῶν του. Τὸ ζήτημα τῆς συμπληρώσεως τοῦ προσωπικοῦ μελετᾶται καὶ ἐλπίζει συντόμως νὰ φέρῃ τὰ πορίσματα τῆς μελέτης του εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἔργα δὲ αἱ συστάσεις δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῶν πρὶν ἢ καὶ προσωπικὸν καὶ οἰκονομικὸν πόροι ἐξεραθῶν.

Οἱ κ. κ. Γ. Βλάχος, Σ. Ἀναστασιάδης, Α. Πρωτοσύγκελλος καὶ Ἰωάννης Ἰσχυόμαχος παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως διατάξῃ τὸν Νομομηχανικὸν Λαρίσης νὰ προβῇ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὑδραγωγείου τοῦ χωρίου Μακρυχωρίου, ὡς καὶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ἔλους τοῦ χωρίου Τοῦβάσι.

Οἱ κ. κ. Γ. Βλάχος καὶ Μ. Δελιγιάννης παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως διατάξῃ τὸν Νομομηχανικὸν Λαρίσης νὰ προβῇ εἰς τὴν

σχετικὴν μελέτην διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ Φαρσάλων—Λαρίσης, καθόσον ὡς ἐκ τῆς μὴ ἀποπερατώσεως αὐτῆς διεκόπη τελείως ἡ συγκοινωνία τῆς πόλεως Φαρσάλων—Λαρίσης.

Οἱ κ. Γ. Κονδύλης καὶ Α. Θεοχάρης παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφωρήσῃ τὴν Συνέλευσιν :

1) Ἄν γνωρίζει ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἀρκετῆς δυνάμεως Χωροφυλακῆς, ἡ δημοσία ἀσφάλεια τοῦ νομοῦ Ροδόπης ἐφίσταται εἰς χεῖρας σχεδὸν ἐξ ὁλοκλήρου τῶν Μεραρχιῶν, αἵτινες ἐδρεύουσιν ἐν Ξάνθῃ καὶ Κομοτινῇ.

2) Ἄν γνωρίζει ὅτι οὐδεμία ἀσφάλεια ὑπάρχει εἰς τὰ χωρία τοῦ νομοῦ ἐκτὸς τῶν δήμων οἵτινες εἶνε ἔδραι λόγου, καὶ ὅτι παντοῦ ἄλλου τὰ χωρία εἶνε ἐκτεθειμένα εἰς τὰς ἐπιδρομὰς τῶν κομιτατζήδων καὶ τῶν κακαποίων στοιχείων.

3) Ἄν γνωρίζει ὅτι οὐδεμία ἀσφάλεια ἐφίσταται εἰς τὰς ὁδοὺς συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν πόλεων, δήμων, χωρίων κλπ. καὶ ὅτι οἱ ἄνδρες ληστεύονται καὶ ἐνίοτε καὶ φονεύονται ἐν μέσῃ δημοσίᾳ ὁδῷ καὶ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ.

4) Ἄν νομίζει ὅτι, ἐπειδὴ ὁ νομὸς Ροδόπης εἶνε παραμεθόριος, ἡ ἐμπέδωσις τῆς ἀσφαλείας ἐν τῷ νομῷ ἀποτελεῖ ἐπείγουσαν καὶ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην χάριν τῆς ἀσφαλείας αὐτοῦ τοῦ Κράτους ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀφ' ἑτέρου χάριν τῶν κατοίκων αὐτῆς, οἵτινες ἀκόμη δὲν ἔχουν αἰσθανθῇ ὅτι ἔχουν τὴν προστασίαν τοῦ Κράτους διὰ τὴν ζωὴν των καὶ τὴν περιουσίαν των.

5) Ἄν εὐηρεστήθῃ ἡ ἢ εὐαρεστήθῃ νὰ ἐκδώσῃ τὰς ἀναγκαίας ἐξαιρετικὰς διαταγὰς εἰς τὰς ἐδρεύουσας ἐκεῖ Μεραρχίας ὅπως λάβωσιν ἀποτελεσματικὰ μέτρα διὰ τῶν ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῶν δυνάμεων, ἵνα ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου ἀποκτήσῃ ὁ πληθυσμὸς ἐμπιστοσύνην διὰ τὴν ἀσφαλείαν του.

6) Τὸν δὲ κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν νὰ πληροφωρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ὅτι πρὸ πάσης ἄλλης περιφερείας ἡ παραμεθόριος περιφέρεια τοῦ νομοῦ Ροδόπης ἔχει ἀνάγκην ἐνισχύσεως τῶν ὀργάνων ἀσφαλείας.

Ο κ. Κ. Γόντικης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δίδει τὰς ἐξῆς πληροφορίες: Ἡ δημοσία ἀσφάλεια ἐν Θράκῃ καὶ Ροδόπῃ, καίτοι οὐχὶ χειροτέρα τῆς ἐν Μακεδονίᾳ, δὲν εἶνε βεβαίως καλὴ καὶ τοῦτο ἕνεκα ἀφ' ἑνὸς τῆς δράσεως ἰθαγενῶν ἐγκληματικῶν στοιχείων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἕνεκα τῶν κομιτατικῶν ἐνεργειῶν στοιχείων ἄλλοθεντῶν. Ἐνισχύσαμεν ἤδη τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν διὰ τοῦ στρατοῦ δύο Μεραρχιῶν καὶ ἐδώκαμεν εἰς τοὺς Διοικητὰς τῶν Σωμάτων ὅλας τὰς ἀναγκαίας

σχετικῶς διαταγὰς. Ἡ ὅλη δύναμις ἐν Θρόνῳ καὶ Ροδόπῃ τῆς χωροφυλακῆς ἀνέρχεται μόνον εἰς 274 ἀνδρας καὶ ἐλάδομεν τὰ ἐξῆς μέτρα : 1) νὰ ἐνισχυθῇ ἡ χωροφυλακὴ διὰ 3.000 ἐκ τοῦ στρατεύματος, 2) ἐδώκαμεν διαταγὰς νὰ ἀπομακρυνθῶσι τοῦ τόπου ὅλα τὰ ὑποπτα κακοποιὰ στοιχεῖα, 3) παρεκάλεσα τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης ὅπως ὑποβάλῃ εἰδικὸν νομοσχέδιον περὶ ἀφοπλισμοῦ. Ἐπίσης εἰδικώτερα μέτρα ἐλήφθησαν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν συνόρων.

Ὁ κ. Θ. Γ. Ὑσμὴν ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας τίνα μέτρα σκέπτεται νὰ λάβῃ περὶ τῆς συγκοινωνίας Ζακύνθου, ἥτις εὐρίσκεται εἰς ὑποτυπώδη κατάστασιν, ὅτε τῆς συντηρήσεως τῶν ὁδῶν τελείως ἐγκαταλειφθεῖσιν.

Ὁ κ. Ἐμμ. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) δηλοῖ ὅτι μελετᾷ τὸ ζήτημα τῆς κατὰ νομοὺς διαρρυθμίσεως τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ὁ κ. Μ. Ττακολαμπᾶς ἐρωτᾷ τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς ἐπὶ τῆς Ὑγεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως καὶ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν τί γνωρίζουσιν διὰ τὸ ζήτημα τῆς μὴ λειτουργίας τῆς Ἐπιτροπῆς πολεμικῶν συντάξεων τῆς κατὰ νόμον ἐδρευούσης παρὰ τῇ Πρωτοδικεῖᾳ Λευκάδος.

Ὁ κ. Κ. Γόντινας (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντῶν πληροφορεῖ ὅτι διατάχθη ἡ ἀποστολὴ ἱατροῦ παρὰ τοῦ Ε' Σώματος Στρατοῦ.

Ὁ κ. Α. Δοξιάδης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) λέγει ὅτι θὰ συμπληρωθῶν καὶ αἱ ἐλλείψεις τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς ἀπονομῆς συντάξεων.

Ὁ κ. Τσαρλαμπᾶς καλεῖ τὴν ὀλιγορίαν ἥτις δεῖν κνύεται διὰ τὴν ἀπονομὴν περιθάλψεως εἰς τὰ θύματα τοῦ πολέμου.

Ἐρωτᾷ ἀκολούθως τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Ὑγεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως τί γνωρίζει περὶ τῆς τύχης τοῦ ὀλικοῦ τοῦ Ἐρυθροῦ Ἀμερικανικοῦ Σταυροῦ τοῦ ἐγκαταλειφθέντος ὑπὸ τοῦ Ἀμερικανοῦ κ. Οὐάιτ εἰς Λευκάδα καὶ ἂν ἐγένετο ἐλεγχος τῆς διαχειρίσεως.

Ὁ κ. Α. Δοξιάδης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) ἀπαντῶν πληροφορεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅτι διατάχθη καὶ ποινικὴ δίωξις κατὰ τῶν καταγγελλέντων ὡς καταχριστῶν, συγχρόνως δὲ διατάχθη ἡ ἀλλαγὴ τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ τοῦ ὀλικοῦ.

Ὁ κ. Τσαρλαμπᾶς ἐκθέτει καὶ πάλιν τὸ ἱστορικὸν τῆς καταχρήσεως τῶν ὀλικῶν, τὴν ὁποίαν καὶ κατήγγειλεν, ἀλλ' οὐδε-

μία δυστυχῶς Ἀρχὴ συνέτρεψε τὰς δὲ τῶν προσφύγων προσπάθειας τοῦ καὶ ἐν τέλει παρακαλεῖ νὰ γίνῃ ἐλεγχος.

Ὁ κ. Χ. Φακῆς παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως νὰ γνωρίσῃ τὴν Συνέλευσιν ποίαι ἀντιλήψεις ἐκράτησαν περὶ τῇ Κυβερνήσει σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀπολυθέντας ἢ μετατεθέντας ἐκπαιδευτικοὺς λειτουργοὺς ὡς ἐνόησαν τὴν ἀντεπινύστασιν.

Ὁ κ. Ι. Βαλαλάς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) δηλοῖ ὅτι διὰ τῆς λειτουργίας τῶν κειμένων νόμων καὶ τῶν ὑπηρεσιακῶν Συμβουλίων θὰ ἀνορθωθῶν πᾶσι αἱ τυχόν γενόμεναι ἀδικίαι, ἐφιστᾷ ὅμως τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ δημιουργουμένου θορύβου, ὅστις εἶνε ὑπερβολικὸς, διότι οἱ ἀπολυθέντες εἶνε Καθηγηταὶ 21, Ἐπιθεωρηταὶ 1, Διδάσκαλοι 44 καὶ 2 Γραφεῖς.

Ὁ κ. Σ. Ζερβὸς παρακαλεῖ ὅπως ληρθῶν ριζικὰ μέτρα κατὰ τῆς αἰσχροκερδεύσεως, γνωστοποιηθῶσι δὲ ταῦτα δημοσίᾳ διὰ νὰ μὴ ταλαιπωρηθῇ ἡ λαὸς, προσερχόμενος ἔστω καὶ ἐλάχιστος, εἰς τὸ προκηρυχθέν συλλαλητήριον ἐν μέσῳ χειμῶν.

Ὁ κ. Θ. Σοφούλης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀδικαιολόγητος ὁ πόνος καὶ ἡ ἀγανάκτησις ἡ ὁποία ἐκκινεῖται εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ ἀξιωματικοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, διότι ἀληθῶς τὸ ζήτημα τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς, κοινῇ ἄλλως κληρονομία ἐκ τοῦ πολέμου εἰς ὅλους τοὺς Λαούς, εἶνε κοινωνικὸν πρόβλημα ἐκ τῶν σοβαρωτάτων, τὸ ὁποῖον ὅμως ἡ Κυβέρνησις ἀντιμετωπίζει μὲ ὅλην τὴν δυνατὴν μέριμναν.

Ἐάν, ὅπως φρονεῖ ὁ κ. πληρεξούσιος, ἤρκει μόνον μία συντομωτέρα καταδίωξις τῆς αἰσχροκερδεύσεως ἢ μία αὐστηροτέρα ἐπιτήρησις περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατιμῆσεων, τὸ κακὸν δὲν θὰ ἦτο δυσθεράπευτον. Ἀτυχῶς ὅμως ἔχομεν πικρὰν πείραν ἐκ τοῦ παρελθόντος ὅτι ὅλα τὰ μέτρα τὰ προληπτικά καὶ τὰ καταδικαστικά, τὰ μέτρα καὶ τὰ μᾶλλον αὐστηρά, τὰ μᾶλλον πιστικά ἀπεδείχθησαν ἀνεπαρκῆ πρὸς περιστολὴν τοῦ κακοῦ.

Διότι τὰ αἴτια τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς εἶναι πολλαπλᾶ. Δὲν εἶναι μόνη αἰτία ἡ πλεονεξία τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, πλεονεξία διαθέτουσα ἄλλως ἄπειρα κέντρα καὶ μίαν ἀνεξάντλητον ἐρευρετικότητά, ὥστε νὰ καθίσταται σχεδὸν δυσπολέμητος, ἀλλὰ κύριος ρυθμιστὴς τῆς ζωῆς εἶνε μία ἀπαράβατος οικονομικὴ ἀρχή, ὁ οικονομικὸς νόμος τῆς προσφοράς καὶ τῆς ζητήσεως. Καὶ ἐφόσον ἔχομεν ἀνεπάρκειαν τῶν ἐφοδίων τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἐπαρκεσττέρα ἐπαγρύπνησις ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατιμῆσεων δὲν δύνα-

ται μόνη καὶ καθ' ἑαυτὴν νὰ ἀποδῇ ποτε ἀποτελεσματική. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονήσωμεν ὅτι κατὰ τὸν τελευταῖον χρόνον ἔχομεν μίαν υπεραύξησιν, υπερσυγκέντρωσιν τοῦ πληθυσμοῦ μοναδικήν, τὴν ὁποῖαν δυστυχῶς δὲν παρακολουθεῖ ἡ ἀνάλογος αὐξήσις τῆς παραγωγῆς. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου συνετέλεσεν ὅχι ὀλιγώτερον εἰς τὰς δυσχερεῖας καὶ τὰς στενοχωρίας τῆς σημερινῆς ζωῆς καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς διαίτης τοῦ ἐργατικοῦ κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπιτρέπει σήμερον ἡ ἀμοιβὴ τῆς ἐργασίας του τὴν ἐπιδίωξιν καὶ κατκνήλωνσιν περισσότερων ἀγαθῶν.

Ἀρ' ἥς στιγμῆς ἀνέλκον τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν μαζί με τὸ ζήτημα τῆς δημοσίας ἀσφαλείας θεώρησα τὸ ζήτημα τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς ὡς ἄξιον τῆς μᾶλλον ἐντατικῆς προσοχῆς μου, ἐκ τῆς σχετικῆς δὲ μελέτης κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν δυνάμεθα ἄλλως νὰ ἀποδιδέψωμεν εἰς μίαν ἀσφαλῆ καὶ μόνιμον βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς καὶ μίαν ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν τῆς ἀκριβείας αὐτῆς παρὰ μόνον ἂν κατορθώσωμεν νὰ ἰσορροπήσωμεν τὸν οἰκονομικὸν αὐτὸν νόμον τῆς ζητήσεως καὶ τῆς προσφορᾶς.

Κατόπιν συνεννόησεως μετὰ τοῦ ἀξιοτίμου συνἀδελφου ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ἐλπίζω ὅτι λίαν συντόμως θὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ μέτρα ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα θεωροῦνται ἀπαραίτητα ὥπως διευκολύνωσι τὴν μείζονα εἰσαγωγὴν τῶν τροφίμων τῆς πρώτης ἀνάγκης ἐκ τοῦ Ἑξωτερικοῦ διὰ τῆς ἐλαττώσεως τῶν εἰσγωγικῶν δασμῶν ἢ καὶ διὰ πλήρους ἀτελείας τινῶν τούτων. (Ἐπιδοκιμασίαι).

Ἄλλο μέτρον, τὸ ὁποῖον ἐγὼ θεωρῶ συντελεστικόν, εἶνε ἡ ἀπόλυτος ἐλευθερία τῆς μεταφορᾶς τῶν τροφίμων καθ' ἅπαν τὸ Κράτος καθὼς καὶ ἡ ἐλάττωσις τῶν κομίστρων εἰς τὸ ἐλάχιστον σημεῖον, ἔστω καὶ μετὰ ζημίαν τοῦ Κράτους.

Μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μέτρων αὐτῶν, ἢ ὁποῖα, ἐπαναλαμβάνω, θὰ εἶνε λίαν προσεχῆς, συνδυαζομένην μετὰ συντονισμόν τῶν διατιμῆσεων καθ' ὅλον τὸ Κράτος καὶ μετὰ τὴν ἀνελλιπὴ ἐφαρμογὴν αὐτῶν, δυνάμεθα νὰ ἔχομεν μίαν βásiμον ἐλπίδα μᾶς ἀποτελεσματικῆς καταπολεμήσεως τῆς ἀκριβείας τῆς ζωῆς καὶ βαθμικῆς βελτιώσεως τῆς κατὰστάσεως. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Σκευὸς Ζερβὸς (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν Πειραιῶς). Συναστῶ ὥπως τὰ μέτρα ταῦτα ληφθῶσιν συντόμως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὁ Ἰπουργὸς τῆς Δημοστ. Ἐκπαίδευσως κ. Ι. Βαλαλᾶς κατέθεσε σχέδιον νόμου περὶ

τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 περὶ προσωρινοῦ Ἀρχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῆδων τῶν ἐν τῷ Κράτει μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων κλπ». Θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Σ. Γονατᾶς, Π. Χαλόφτης, Σκ. Ζερβὸς, Νικ. Σπηλιώτης, Ι. Σολωτῆς, Δ. Κατσίνας, Δ. Λεονάρδος καὶ Ι. Πατάλας υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ καταργήσεως τῆς ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1923 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἧς ἀπηγορεύθη ἡ ἐκδοσις ὠρισμένων ἐφημερίδων».

Μεθὼ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι συνεχίζεται ἡ διακοπείσα συζήτησις τῆς συστάσεως περὶ μὴ ἀπονομῆς χαρίτων εἰς τοὺς καταδίκους στασιαστὰς.

Ὁ κ. Ἀνδρ. Δενδρινὸς (πληρεξούσιος Κερκύρας) ὁμιλῶν διεξοδικῶς περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἐσωτερικῆς κακοδαιμονίας, τῶν στρατιωτικῶν Ἐπαναστάσεων καὶ τῶν κατ' αὐτὰς καὶ μετ' αὐτὰς πολιτικῶν σφαλμάτων συμπεραίνει ὅτι καὶ νέας καταστροφὰς θὰ θρηγήσωμεν, ἐὰν δὲν ἀναληθῇ πᾶσα σκέψις περὶ ἐπιεικείας καὶ σκεφθῶμεν περὶ τοικύτης μόνον μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Π. Καραπάνος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) διαμαρτύρεται διὰ τὰ διαπραχθέντα σφάλματα.

Ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός) εὐχεται παρόμοια σφάλματα νὰ κάμουν καὶ οἱ μέλλοντες Κυβερνήται τῆς Ἑλλάδος.

Συναίνεσις τῆς Συνελεύσεως δικηκόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 6, 50' ἐπὶ 10 λεπτά.

(Μετὰ τὴν διακοπὴν)

Ὁρᾷ 7 καὶ 5' ἐπαναλαμβάνομένης τῆς συνεδριάσεως λαμβάνει καὶ πάλιν τὸν λόγον ὁ πληρεξούσιος κ. Ἀνδρέας Δενδρινός, ὅστις συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ λάθη τοῦ 1909 εἶνε ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα μᾶς ὠδήγησαν εἰς τὸ 1915 καὶ λυπεῖται διότι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως παρεξήγησε τοὺς λόγους του. Καὶ πάλιν κατὰ τὸ 1917 διὰ νὰ χαρισθῇ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐξ ἐπιεικείας πρὸς τοὺς μεγάλους ἐνόχους ὠδηγήθημεν εἰς τὸ 1920. Καὶ πάλιν κατὰ τὸ 1922 ἐπὶ τῆς ἑθνοσωτηρίου Ἐπαναστάσεως δι' ἀοράτων νημάτων ὑπενομεύθη τὸ ἔργον αὐτῆς καὶ κατελήξαμεν εἰς τὸ στασιαστικὸν κίνημα διὰ νὰ ἔλθωμεν καὶ πάλιν εἰς τὰς χάριτας ὑπὲρ ἐκείνων οἵτινες ὠδήγησαν εἰς τὴν ἀδελφοκτονίαν 200 τέκνα τῶν ἐργατῶν καὶ τῶν

ἀγροτῶν καὶ καταλήγων ἐξορκίζει τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ ἀτονήσῃ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑθνους κατὰ τῆς Δυναστείας τῶν Γλύβουργ.

Ὁ κ. **Καρασεβιδᾶς** (πληρεξούσιος Βονίτσης) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἐξηγεῖ ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Κανονισμοῦ ἡ συζήτησις ἐπὶ συστάσεως δύναται νὰ λήξῃ ἐφόσον δηλωθῇ παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ ὅτι ἐρωτίσθη ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** (πληρεξούσιος Καρδίτσας) συνιστᾷ νὰ μὴ μιμηθῶμεν τὴν τυραννολογίαν τῆς καταλυθείσης Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Καρασεβδᾶς** συμπληρῶν λέγει ὅτι οἱ μέλλοντες νὰ ἀγορεύσουν δύνανται νὰ λάβουν τὸν λόγον ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι ἐφαρμόζων τὸ ἀρθρον 26 τοῦ Κανονισμοῦ θὰ ἐξαντλήσῃ τὸν πίνακα τῶν ἐγγεγραμμένων ἐκτὸς ἂν οὔτοι παραιτηθῶσιν.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** ἀναφερόμενος εἰς τὰ λεχθέντα χθὲς παρὰ τοῦ κ. Καλογερά βεβαίως ὅτι ὄντως τῷ ὑπέδειξεν ὁ κ. Καλογεράς καὶ τὰ παράπονα καὶ τὰ πρόσωπα τῶν κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως παραπονουμένων καὶ ἀναφέρει τὰς ἀξιώσεις τῶν τὰς δολίας, ἀφού μεταξύ ἄλλων συμπεριλαμβανέτο ἡ ἀφαίρεσις τῆς Διοικήσεως ἐκ τῆς Μεραρχίας τοῦ κ. Κονδύλη καὶ ἡ διάλυσις τῆς Μεραρχίας Κρήτης, ἣν ἐφύλαξαν νὰ πείθουν καὶ τὴν Κυβέρνησιν νὰ τῷ προτείνῃ καὶ ἣν δὲν ἐξετέλεσε συστήσας καὶ ἕτερα πέντε τάγματα καὶ ὅτι αἱ ἐνέργειαι τῶν προσώπων αὐτῶν εἶχον σκοπὸν τὸ κίνημα. Ἀναφέρει ἐπίσης ὅτι ὁ Γαργαλίδης πέντε ἡμέρας πρὸ τοῦ κινήματος ἐπρόκειτο νὰ διορισθῇ Διοικητὴς τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ καὶ ἐπικαλεῖται τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Ρούσου καὶ τοῦ κ. Τσουδεροῦ.

Ὁ κ. **Γ. Κατεχάκης** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) δηλοῖ ὅτι ὄντως προκειμένου ν' ἀναλάβῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν συνεστήθη αὐτῇ φιλικῶς ὅπως χρησιμοποιοῦν ὁ Γαργαλίδης.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** ἐξακολουθῶν τονίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι πρόκειται περὶ ἐχθρῶν. Ἀναφέρει κατόπιν τοὺς λόγους τοῦ κ. Ρέπουλη κατὰ τὸ 1917, οὔτινες δὲν ἐτηρήθησαν ἀπέναντι τῶν μεγάλων κακούργων, διὸ καὶ κατέρρευσε ἡ Μεγάλη Ἑλλὰς καὶ βραδύτερον ἐξεργάγη τὸ νέον κίνημα τὸ στοιχίσαν τόσας καταστροφὰς εἰς ὕλικα καὶ εἰς ἀνθρωπίνους ὑπάρξεις. Σχετικῶς κατόπιν πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου κ. Δ. Μιστριτῆ ὁμολογεῖ ὅτι ὄντως ἀπῆλλειψε πελώριά τινα στέμματα ἀπὸ ἐνὸς βαγονίου, διότι δὲν ἤθελε νὰ τὰ βλέπῃ, καὶ καταλήγων συνιστᾷ ὅπως αἱ συζητήσεις ἐξα-

καλουθήσουν μὲ βᾶσιν καὶ κανόνα τὸν σεβασμὸν τῆς ἐλευθερίας τῶν γνωμῶν τοῦ ἄλλου.

Ὁ κ. **Σ. Παπαγρηγοριάδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λέγει ὅτι καταταχθεὶς ἐθελοντὴς εἰς τὸν Στρατὸν τῆς Σμύρνης ἐγνώρισε δύο κατηγορίας ἀξιωματικῶν, τοὺς πατριώτας, τοὺς συμμετασχόντας εἰς τὰ πατριωτικὰ κινήματα καὶ τοὺς πολέμους, καὶ τοὺς ἀξιωματικούς τοὺς συμμετασχόντας μόνον εἰς τὸ τελευταῖον στασιαστικὸν κίνημα, οἱ ὅποιοι ἀπόλεμοι ὄντες ἀνέλαβον μολοντοῦτο Διοικήσεις τοῦ Στρατοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, εἰς αὐτοὺς δ' ὀφείλεται καὶ ἡ διαρροὴ τοῦ μετώπου, δι' ἣν δὲν εὐθύνονται οἱ στρατιῶται. Ἐκθέτει κατόπιν τὰ λαθόντα χώραν κατὰ τὴν διαρροὴν τοῦ μετώπου καὶ μετ' αὐτῆν, καθ' ἣν, πρωτοστατησάντων τῶν στασιαστῶν, διελύθη ὁ Στρατὸς παντελῶς. Οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι ἐστρεψαν τὰ ὅπλα κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν Πατρίδος. Διαμαρτύρεται κατόπιν κατὰ τῶν θεωριῶν περὶ σκοπιμότητος, ἐνῶ τὰ πάντα πρέπει νὰ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ καταλήγων συνιστᾷ ὅπως μετὰ τὴν ἐδραίωσιν τῆς Δημοκρατίας γίνῃ σκέψις περὶ ἐπικεικίας.

Ὁ κ. **Στ. Γρηγορίου** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) ἐξετάζων τὰς δύο ἀπόψεις, τῆς ἄκρας αὐστηρότητος καὶ τῆς ἄκρας ἐπικεικίας, νομίζει ὅτι προκειμένου περὶ λήψεως ἀποφάσεων προέχει ἡ πολιτικὴ ἀποψις τοῦ ζητήματος μὲ βᾶσιν τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὴν λαϊκὴν ψυχολογίαν, ἀλλ' ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Λαοῦ ἡ συνδιαλλαγὴ ἐπῆλθε καὶ αἶνε συνεπὶς ἀνάγκη νὰ ριψωμεν εἰς λήθην τὸ παρελθὸν καὶ διὰ τοῦ συστήματος τῶν χαρίτων ὡς ἀνοιχτὸν βαθμιαίως αἱ πύλαι τῶν φυλακῶν, καὶ οἱ ἐξ αὐτῶν ἐξελευσόμενοι θὰ εἰδρουν πάσαν ἀδιαφορίαν καὶ περιφρόνησιν ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, καὶ ἐπιδοκιμάζει τὴν ὁδὸν ἣν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Νεόκ. Γρηγοριάδης** (πληρεξούσιος Ἐδέσσης) σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα χθὲς περὶ τῆς Διοικήσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ στρατηγοῦ Παγκάλου ὡς προκαλεσάντων δυσπραγεσίας, ἐξ ὧν τὸ κίνημα, ἐκθειάζει τὸν Στρατὸν τοῦ Ἑβρου, ἡ ὀργάνωσις τοῦ ὁποίου εἶνε μεγαλοῦργημα ἐλληνικῆς διανοητικότητος καὶ πυγμῆς. Ἀναφέρει κατόπιν ὅτι αἰτία τοῦ κινήματος ἦτο ἡ δῆθεν ὑπερπήδησις τῆς ἀρχιότητος τῶν ἀξιωματικῶν. Σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα περὶ διδασκαλίας τοῦ Στρατοῦ λέγει ὅτι ἐζήτησε τὴν τροποποίησιν τοῦ Κανονισμοῦ, διότι ὁ ὄρκος τοῦ στρατιώτου ἦτο ἀντισυναγματικὸς ἐφόσον ὁμίλει μόνον περὶ Βασιλέως. Ὁμίλει διεδοικῶς περὶ τῶν πρὸ τοῦ κινήματος πρωτοκόλλων καὶ εἰσερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῶν χαρίτων νομίζει ὅτι προέχει νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἐπικαιρότης

ἢ μὴ τοῦ μέτρου. Δὲν εὐρίσκει ὁρθὸν νὰ ἀφαιρῶν ὅλοι ἐλεύθεροι πρὸ τοῦ Δημοψηφίσματος, ἀλλὰ βαθμιαίως νὰ βελτιωθῇ ἡ τύχη τῶν καταδικῶν αὐτῶν.

Ὡρὰ 8.45' μ.μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἵνα συνεχισθῇ τῇ 10ῃ μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ἐπαναλαμβάνεται ὥρᾳ 10 καὶ 15' ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. Δ. Θεοχόρης (πληρεξούσιος Ροδόπης) καίζει τὴν τροπὴν ἣν ἔλαβεν ἡ συζήτησις διὰ τῆς ἐπιθέσεως κατ' ἀτόμων μὴ δυναμένων νὰ ὑπερασπισθῶσι. Διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀποδομένην ἀδιαλλαξίαν εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα, ἀξιώσασαν μόνον νὰ σταθμισθῇ ἡ Κυβέρνησις πᾶσαν πράξιν τῆς καὶ νομίζει, ὅτι πρέπει νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις καὶ νὰ ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως, δι' ἣ καὶ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δικαιοσύνης νὰ εἴπῃ τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ ἂν οἱ ἐγγεγραμμένοι παραιτοῦνται τοῦ λόγου.

Παραίτοῦνται οἱ κ. κ. Βουδοῦρης, Τσαρλαμπᾶς, Ζερβὸς καὶ Τσιμινάκης.

Ὁ κ. Κ. Μετρίδης (πληρεξούσιος Ναυπλίας) λέγει, ὅτι ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐξυπακούσται, ὅτι ἐρρύθμισε τὸ ζήτημα ἡ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ προκαλέσῃ οὔτε τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Κοινοβουλίου οὔτε τὴν λαϊκὴν δυσφορίαν. Καταδικάζων κατόπιν τὸ κίνημα ἐκφράζει πρὸς πάντας τοὺς συνεργήσαντας στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς παράγοντας εἰς τὴν κατὰ πινὴν τὴν ἐθνομυσὴν τοῦ ἔθνους. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς κινήματις ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης ὅπως ἔχῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅτι μεταξὺ τούτων ὑπάρχουσι πάμπολλοι οἵτινες ἐνεκολπώθησαν τὸ κίνημα ἐκ καλῆς πίστεως καὶ ὡς τοιοῦτον ἀναφέρει τὸν ταγματάρχην Βραχνόν, ὅτι τοιοῦτοι ὑπάρχουν πολλοὶ κινήθεντες ἐκ τῆς ἀφετηρίας, ὅτι ὁ Στρατὸς πρέπει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὰ ἔργα του. Συμπεπῶς παρακαλεῖ ὅπως οἱ παραπλανηθέντες τύχουν πάσης συγγνώμης ἐφ' ὅσον τὸ κίνητρον τῆς ἀναμίξεως τῶν ἴσο ἐθγενῆς καὶ ὅτι τὸ μέτρον τῆς ἐπισείσεως, ὅπερ υἱοθέτησεν ἡ Κυβέρνησις, στηρίζεται εἰς τὴν λαϊκὴν ψυχολογίαν ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν πολιτικὴν σκοπιμότητα.

Οἱ κ. κ. **Μαργέτης, Λεονάρδος καὶ Μαρσέλλος** παραιτοῦνται τοῦ λόγου.

Π. Ἀραβαντινός (πληρεξούσιος Κορινθίας). Συγκεφαλαιῶν καὶ ἀποχρυσταλλῶν τὰς σκέψεις καὶ ἀντιλήψεις τοῦ δημοκρατικοῦ Κόμματος ἐρχομαι νὰ τονίσω, ὅτι εἰλικρινῶς θελομέν

τηρήσει ἔναντι τῆς συμφιλιοτικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως τὴν στάσιν ἣν διέγραψαν αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Παπαναστασίου. Ὡς ὑποστηρίζωμιν τὴν Κυβέρνησιν εἰς ὅσα μέτρα ὑπὸ ἰδίαν τῆς εὐθύνῃν θέλει εἰσηγηθῇ, ἀρκεῖ νὰ συμβιβάζονται ταῦτα πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τοῦ προγράμματός μας καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅτι τὰ μέτρα ταῦτα θὰ εἴνε λογοκρίσιμα. Ἄν διὰ κοινὰ ἀδικήματα ἡ ἀσκήσις τῆς χάριτος ρυθμίζεται ἀπὸ σκέψεις ἐπικεικίας ἔναντι τῶν πταισάντων, ἐπὶ πολιτικῶν ἀδικημάτων ἡ ἀσκήσις τῆς χάριτος ἐξαρτᾶται καὶ ἐκ σκέψεων περὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ καθεστώτος καὶ τῆς δημοσίας τάξεως. Ἄν ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ πεποιθήσιν, ὅτι ἡ δημοσία ἀσφάλεια δὲν θὰ διασφαλισθῇ διὰ νέων στασιαστικῶν κινήματων, ὥς χορηγήσῃ ὑπ' εὐθύνῃν τῆς τὰς χάριτας. Ἀλλὰ δὲν πρέπει ἡ Κυβέρνησις νὰ δυσανασχετήσῃ διότι ὑπάρχουν οἱ δυσπιστοῦντες πρὸς αὐτὴν ἐν τῇ σημεῖς τούτῳ. Ἡ δυσπιστία ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει σαφὴ καὶ σταθερὰν πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος. Ἐχομεν διαβεβαιώσεις περὶ τῶν προσωπικῶν ἀντιλήψεων τοῦ κ. Βενιζέλου, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν πολιτικὰς δηλώσεις σαφεῖς τῆς Κυβερνήσεως. Ὅτε λησμονοῦμεν, ὅτι, ἐνῶ ἡ Ἐπανάστασις ἐδημοκράτησε de facto δημοκρατικὸν καθεστῶς, μέλη τῆς Κυβερνήσεως, συνεργασθέντα μετὰ τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅτε αὕτη ἦλθε νὰ καταθέσῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ἀπέφυγον νὰ ἔλθουν εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν, διότι αὕτη ἐκδιώξεσα τὸν Βασιλέα ἴδρυσε de facto δημοκρατικὸν καθεστῶς.

Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι, ἐάν ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ πεποιθήσιν, ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ δημοσία ἀσφάλεια, ὥς χορηγήσῃ τὰς χάριτας. Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν πεποιθήσιν, ὅτι, ἐάν γίνῃ Δημοκρατία καὶ διαχειρισθῶμεν ἡμεῖς, τὸ δημοκρατικὸν Κόμμα, τὰ κοινά, οὐδεὶς κίνδυνος ἀνατροπῆς τοῦ πολιτεύματος θὰ ὑπάρξῃ καὶ φυσικὰ αἱ φυλακαὶ θὰ ανοιγῶν διὰ τοὺς καταδικασθέντας διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα.

Ὁ κ. Γ. Καραντάσης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει, ὅτι δὲν ἀρνείται, ὅτι αἱ ἀντιρρήσεις αἱ ὁποιαὶ διετυπώθησαν ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου διὰ τὴν ἀπονομὴν τῶν χαρίτων στηρίζονται ἐπὶ βίσεσιν. Ὡς ἔρχεται καὶ μόνον τὸ γεγονός, ὅτι μετὰ τὴν προκήρυξιν τῶν ἐκλογῶν διὰ τὴν ἐπάνοδον τῆς Χώρας εἰς τὸν ὁμαλὸν κοινοβουλευτικὸν βίον κατόπιν τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς ἐξεργάσῃ μίαν στάσιν ἀπειλήσασα τὴν ἀσφάλειαν τῆς Χώρας νὰ δικαιολογήσῃ τὰς ἀντιρρήσεις. Δὲν εἴνε δυνατόν νὰ παραλληλισθῇ μίαν σκευωρίαν κατὰ τῆς ἀσφαλείας καὶ τῆς γαλήνης τῆς Χώρας μετ' ἄλλας προγενεστέρων Ἐπαναστάσεις ἐμπνευσθείσας ἀπὸ τοὺς παλμοὺς

τοῦ Ἑθνους. Δὲν ἀγνοεῖ ἡ Κυβέρνησις ποιοὶ ἦσαν οἱ πρωτεργάται τοῦ κινήματος αὐτοῦ, ποῖα τὰ ἐλατήρια καὶ ποιοὶ οἱ πραγματικοὶ αὐτοῦ σκοποὶ.

Τὰς ἀποφάσεις περὶ χαρίτων δὲν ἐλάβομεν ἐσπευσμένως, διότι δὲν εἶνε ἴδιον ἡμῶν νὰ λαμβάνωμεν ἰδίαις ἀποφάσεις. Ἡ ἀπόφασις περὶ χαρίτων ἐλήφθη κατόπιν ὠρίμου σκέψεως, δόκει, ὅσον καὶ ἂν ἐξεγείρεται ἡ συνείδησίς μας διὰ τὸ κίνημα τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡ Κυβέρνησις ἐθεώρησεν ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἀποστρέψωμεν τὸ βλέμμα, ἀπὸ μίαν ἀνάγκην ὑπερτέραν, γρηΐ ζουσαν πληρεστέρας ἐκανοποιήσεως, τὴν ἀνάγκην τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης.

Ἐχομεν συναίσθησιν πλήρη ὅτι ἡ δημοσία ἀσφάλεια οὐδένα διατρέχει κίνδυνον. Μία τάξις ἐπιμένουσα νὰ ζῇ ἐν μέσῳ αἰματηρῶν δραματισμῶν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ τολμήσῃ τι, ριθὶ διὰ τῆς αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν νόμων εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐξουδετερώσωμεν πάντα κακόβουλον πρᾶξιν. Λέγω τοῦτο, διότι γνωρίζομεν ὅλοι ὅτι προήλθομεν ἐκ τῆς λαϊκῆς θελήσεως τὴν ὁποίαν ἐνσαρκούμεν.

Ἐπὶ πλέον πρόκειται καὶ περὶ μέρους τοῦ ὅλου κυβερνητικοῦ προγράμματος, τὸ ὁποῖον ἀποβλέπει εἰς τὴν γαλήνην τῆς Χώρας. Οὐδεὶς ἀγνοεῖ ὅτι ἀφ' ἧς ὁ πολιτικὸς ἀνταγωνισμὸς ἐξηλθε τῶν ὀρίων τοῦ δέοντος δὲν ἔπαυσε νὰ γίνεται λόγος περὶ συμφιλιώσεως ἐκ μέρους ἡμῶν, εἰς τοὺς ὁποίους ἔλαχεν ὁ κλήρος τῶν θυσιῶν.

Ἄν ἡ συνδιαλλαγή δὲν ἐπετεύχθη, δὲν εἰμεθα βεβαίως ἡμεῖς οἱ αἰτίοι. Ἐκ μέρους τῶν ἀντιθέτων δὲν παρατηρήθη οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη προσπάθεια. Φρονῶ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ ἐξυκολοῦν θήσωμεν τὸν πόλεμον μέχρις ἐσχάτων, ἀλλὰ νὰ προσπαθήσωμεν ν' ἀφαιρέσωμεν καὶ τὸ ἐσχάτον τῶν προσχημάτων τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦν. Εἰς ἡμᾶς ἐναπόκειται νὰ ἄρωμεν καὶ τοὺς τελευταίους διασχημοὺς τῆς Κοινωνίας ὡς πρὸς τὴν ἐνλικρίνειαν τῶν συμφιλιωτικῶν μας διαθέσεων.

Ἐχομεν ἀκόμη νωπὴν τὴν ἀνάμνησιν τῶν γεγονότων τοῦ Ὀκτωβρίου, δὲν πρέπει ὅμως νὰ λησμονώμεν ὅτι τὸ τελευταῖον ἐρίμηνον ὑπῆρξε τὸ γεγονός τῆς ἀπαρχῆς ἐνὸς καλὸν τέρου μέλλοντος. Διὰ τῶν ἐκλογῶν δὲν ἐτερματίσθη μόνον ἡ στρατιωτικὴ Ἐπανάστασις ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκρῦθος πολιτικὴ περιόδος, χρονολογουμένη ἀφ' ἧς τὸ Στέμμα ἐτέθη ἀντιμέτωπον τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ Δυναστεία ἔθετεν ἐαυτὴν ὑπεράνω τοῦ συμφέροντος τῆς Πατρίδος. Τὸ κίνημα τοῦ Ὀκτωβρίου θ' ἀποτελέσῃ ἀναμφισβητήτως τὸν τελευταῖον σταθμὸν τῆς ἐκρῦθου καταστάσεως. Ἡ νέα σταδιοδρομία πρέπει νὰ ἀπῇ λαγῇ ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν αὐτῆς.

Ἐλπίζω, καὶ τὸ ἐλπίζω εὐλικρινῶς, ὅτι θὰ καταλήξῃ εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ἡ δὲ διαφορὰ ἥτις μᾶς χωρίζει ἀπὸ τὴν ἀριστεράν πτέρυγα θὰ εἶνε διαφορὰ χρόνου μόνον. (Ραβδοῖα χειροκροτήματα ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωρησίων).

Ἡ ἀπόφασις περὶ ἀπονουῆς χαρίτων δὲν ἀποτελεῖ καινοτομίαν. Ἡ Ἐπανάστασις τὸ προσέβλεψε καὶ διὰ τοῦτο ἀριστα πράττουσα οὐδεμίαν ἐκ τῶν εἰκοσι θανατικῶν καταδικῶν ἐξετέλεσεν.

Εἶμαι βέβαιος ἀπολύτως ὅτι ἐντὸς βραχυτάτου χρόνου θὰ θεωρῶμεν ὅτι ἡ συμφιλίωσις δὲν θὰ ἀποτελῇ πλέον χίμαιραν ἀλλὰ τὴν βάσιν μᾶς νέας καταστάσεως. Θὰ ἦτο ἀδίκαιολόγητον νὰ προσέχωμεν πάντοτε εἰς τὰς πράξεις ἐνὸς κύκλου ἀνθρώπων πρὸς τοὺς ὁποίους δέον νὰ μὴ διδεται μεγάλη προσοχή.

Βεβαίως καὶ πάλιν ὅτι ἡ ἀσφάλεια οὐδένα κίνδυνον διατρέχει, εἰμεθα δὲ εἰς θέσιν νὰ ἐπιβάλωμεν τὸν νόμον διὰ πάσαν κακόβουλον πρᾶξιν. (Χειροκροτήματα).

Μεθὺ συναινεύουσας τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις θεωρεῖται τερματισθεῖσα καὶ λυεταὶ ἡ συνεδρίασις ὥρα 11 καὶ 15 μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ σήμερον ὥρα 5 μ. μ., ὅποτε θὰ συνεχισθῇ ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἦν Ἀθήναις σήμερον τῇ 25 Ἰανουαρίου 1924 προσελθόντες εἰς τὸ Βουλευτήριον οἱ κάτωθι πληρεξούσιοι ἔδωκαν τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον: «Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοθυμαδὸν καὶ ἀδιαρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου.»

Οἱ ὀρκισθέντες πληρεξούσιοι
Β. Ἀλεβιζάτος
Κ. Ζέζας

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Η'

Τῆς 26 Γενουαρίου 1924.

Ὡρα 5 καὶ 15' ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρκτὴν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγιγνωσκόμενον κατόπιν τῶν Πρακτικῶν τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Κ. Πετρίδης (πληρεξούσιος Ναυπλίας), ὅστις παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ πρόνοια διὰ τὸ Δελτίον τοῦ τύπου, ἵνα μὴ αἱ ἀγορεύσεις τῶν πληρεξουσίων παραμορφώνονται, ὅπως συνέβη χθὲς μετὰ τὴν ἰδικήν του ἀγόρευσιν, ἐνῷ, ἐνῶ ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῶν χαρίτων, ἐγράφη τὸ ἀντίθετον.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐπεξηγεῖ ὅτι τοῦτο θὰ ἔλαβε χώραν ἐκ παραδρομῆς, ἣτις ἐλπίζει νὰ μὴ ἐπανασυμβῇ, διότι ἐλήφθη πρόνοια καὶ περὶ ὀργανώσεως τοῦ Γραφείου τοῦ Δελτίου τοῦ τύπου καὶ περὶ παροχῆς ἐυκολιών εἰς τοὺς δημοσιογράφους.

Κυροῦνται μετὰ τοῦτο τὰ Πρακτικά.

Ἀνακοινῶνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ὁ λαὸς Μακρὰκώμης τῆς Ἐπαρχίας Φθιώτιδος αἰτεῖται τὴν κατάργησιν τοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων καπνῶν.

— Ὁ καπνεμπορικὸς κόσμος Θεσσαλίας αἰτεῖται ὅπως ἡ ἐπιβληθῆσομένη φορολογία ἐπὶ τῶν ἐξαγομένων καπνῶν διακανονισθῇ συμφώνως πρὸς τὰ ἀναλυτικῶς ἐκτεθέντα ὑπομνήματα τοῦ Συνδέσμου.

— Ὁ μικροῖδιοκτητὴ Βόλου ζητοῦσιν ὅπως ἀπαλλαγῶσι τῶν διατάξεων τοῦ ἐνοικιοστασίου.

— Ὁ πληρεξούσιος Ζακύνθου κ. Ἀναστ. Τριβουλάκης ζητεῖ μηνιαίαν ἄδειαν διὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Γ. Κουτρομπάκης, Ἰωσ. Κούνδουρος κλπ. υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ παροχῆς ἀμνηστίας εἰς τοὺς λιπυτάκτας καὶ ἀνυποτάκτους ἐφέδρους τῶν ἐν Κρήτῃ στρατευθεισῶν κλάσεων 1914—19 2».

— Ὁ πληρεξούσιος Τήνου κ. Κ. Ἀλαβᾶνος καταθέτει πρότασιν νόμου «περὶ τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας».

— Ὁ κ. Ε. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) υποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τοῦ με-

ταξὺ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ἑταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων καὶ Ἡλεκτροφωτισμοῦ ὑπογραφέντος πρωτοκόλλου περὶ ἀρσεως τῆς ἐπιτάξεως τῆς ἐν λόγῳ Ἑταιρείας».

— Ὁ πληρεξούσιος Καβάλλας κ. Α. Θεολογίτης υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἐπεκτάσεως καὶ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ τῆς ἐπὶ τοῦ ἐλαίου φορολογίας δεκάτης τῆς νήσου Μυτιλήνης».

Πάντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθὸ συναίνεσις τῆς Συνελεύσεως ἀναβάλλεται ἡ συζήτης ἐπὶ τῆς Ἑμερησίας Διατάξεως τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἑρωτήσεων καὶ καλεῖται ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου ὁ κ. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονίτσας) ὅπως συνεχίσῃ τὴν ἀγόρευσίν του ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Καρασεβδᾶς λαμβάνων τὸν λόγον ἐξιστορεῖ τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ἐπροξένησεν εἰς τὸ ἔθνος ἡ Δυναστεία τῶν Γλύξμπουργκ, ἡ ὅποια ἐγένετο αἰτία νὰ μὴ ἐλευθερωθῇ ἐνωρίτερον ἡ Κρήτη, νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ ἐπιχειρότερον ἡ ἐθνικὴ πολιτικὴ καὶ νὰ καταρρεύσῃ ὁ θάλακτος καὶ εὐγενὴς Ἑλληνισμὸς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἐπρεπε δὲ νὰ ἀπολεσθῇ καὶ ἡ Θράκη καὶ ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ νὰ διαλυθῇ ὁ ἐνδοξὸς Στρατὸς μας, διὰ νὰ πέσῃ ἡ τρισηκτάρατος αὐτὴ Δυναστεία. Ἀλλὰ παρὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ Λαοῦ, ἐπιθυμοῦντος τὴν πύξ καὶ λάξ ἐκδίωξιν τῆς Δυναστείας, εἰσηκούσθη παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ παρέμβασις τῶν Δυνάμεων καὶ διετηρήθη ὁ Γεώργιος, συμφώνως πρὸς τὰς δηλώσεις τῆς Ἐπαναστάσεως, μέχρις ὅτου ἀποφασίσῃ ἡ μέλλουσα Συνέλευσις. Ἀλλ' ἡ διαγωγὴ τούτου ἦτο ἀμέσως ἀντιδραστικὴ κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως, μὴ παύσαντος νὰ διαδίδῃ εἰς τὸ ἐξωτερικόν ὅτι εἶνε δέσμιος παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως. Καὶ τὸ ταξίδιον τοῦ Γεωργίου εἰς τὰς Πάτρας εἶχε σκοπὸν διὰ νὰ τῷ γίνῃ κορυφαία ἐκδοχή. Καὶ τὸ ταξίδιον εἰς Μυστράν εἶχε σκοπὸν νὰ προλειανθῇ τὸ ἔδαφος διὰ τὸ κίνημα εἰς τὴν Πελοπόννησον, τοῦ ὁποίου ἦτο ἀρχηγὸς καὶ διὰ τοῦ ὁποίου ἐσκοπεῖτο νὰ σφραγίσιν οἱ σὺντακτες τὰ λείψανα τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ ἐγκατασταθῇ ἡ προφιλικὴ μοναρχικὴ ὀλιγαρχία, ἵνα ὑπ' αὐτὴν φυτωθῇ μία ἑλ-
λὰς ἀντίχρυσος καὶ ἀδύνατος καὶ ἐτοιμὴ πρὸς διαμελισμόν. Ἡ ἐκδίωξις τοῦ Γεωργίου ἦτο ἀποφασισμένη μετὰ τὴν κατὰ-
πνίξιν τοῦ κινήματος, ἐματαιώθη ὅμως καθ' ὑπόδειξιν καὶ ἐπέμβασιν τοῦ κ. Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ἐπικαλεσθέντος ἐκ συνέσεως κινδύνους ἐξωτερικοῦ, ἐνῷ οἱ κίνδυνοι οἱ ἐσωτε-
ρικοὶ ἐκ τῆς διατηρήσεως ἦσαν ἀπείρως μεγαλύτεροι. Ἡ

θεωρία ἥτις ἐξηγέσθῃ παρὰ τοῦ κ. Προέδρου ὅτι καὶ Δυναστεία πίπτουν εἰρηνικῶς δὲν εἶνε ὀρθή, διότι ὅλα τὰ μοναρχικὰ πολιτεύματα ἔπεσαν δι' Ἐπαναστάσεων. Ἐπίσης καὶ ἡ θεωρία τοῦ δημοψηφίσματος δὲν εἶνε ὀρθή, διότι εἶνε μειωτική τῆς λαϊκῆς δυνάμεως καὶ οὐκ εἶνε θαῦμα ἂν ἐγκαθιδρυθῇ Δημοκρατία διὰ δημοψηφίσματος, ἥτις ὅμως θὰ ἐγκαθιδρυθῇ, διότι ἀπέναντί της ἔχει τὴν Ἑλληνικὴν Δυναστείαν, ἥτις εἶνε μοναδικὸν αἶσχος εἰς τὸν κόσμον. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τὰς τελευταίας ἐπάλασεν ἡ ἰδέα ἡ ἀντιδραστικὴ καὶ ἡ ἰδέα ἡ δημοκρατικὴ, οὐδεὶς δ' ἐκ τῶν ἐκλογέντων ἐτήρησεν ἐπιφύλαξιν ὡς πρὸς τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, ἣν ἐθεώρουν καταλυθεῖσαν.

Ὁ κ. Α. Μάρκου (πληρεξούσιος Πατρῶν) δηλοῖ ὅτι δὲν ἔλαβε τοιαύτην ἐντολὴν ἀπὸ τὸν Λαόν, τὸν μόνον ἀρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ.

Ὁ κ. Καρασβεβός συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχει γενικὴ ἐντολὴ πρὸς ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ ὅτι οὐδεμίαν διαδικασίαν χρειάζεται διὰ νὰ ἀποπλύνῃ καθεὶς ἐν αἶσχος. Συνιστᾷ ἀκολούθως εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ μὴ προσδιορίσῃ ἐκ τῶν προτέρων τὸν θῖον τῆς Συνελεύσεως, ὅστις θὰ λήξῃ, ὅταν δικτυωθῇ μόνιμος τὸ πολίτευμα, καὶ καταλήγων συνιστᾷ ἐπίσης εἰς τὸν κ. Πρόεδρον νὰ μὴ ἐπιτίθεται δριμύως κατὰ τοῦ στρατεύματος ἐκπληρώσαντος μετὰ τοῦ Αἰσῶ μίαν ἐντολὴν καὶ διὰ τοῦτο καὶ οἱ πληρεξούσιοι πάντες δὲν ὤρμισθον εἰς τὸν Βασιλέα. Ἐξαίρει κατόπιν τὴν δρᾶσιν τοῦ Στρατοῦ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους καὶ καταλήγων ἀναγινώσκει πρότασιν ψηφίσματος «ἐπὶ ἐκλογῆς Ἀρχηγοῦ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας τοῦ Ναυάρχου Π. Κουντουριώτη», ἥνπερ καὶ καταθέτει ἀναπτύσσων τὸ περιεχόμενον τῆς. Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ ἀγορεύοντος ἂν ἡ συζήτησις θὰ εἶνε ἐνικὴ μὲ τὰ ψηφίσματα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός), ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἡ Κυβέρνησις, Κύριοι, δὲν ἔχει καμμίαν ἀντίρρησην. ἂν εἰς τοῦτο εἶνε σύμφωνος καὶ ἡ Ἀντιπολίτευσις, ὅπως ἡ συζήτησις γίνῃ κοινή.

Ἄλλ' εἶνε δύο τὰ ζητήματα καὶ ἡ Βουλὴ θὰ ἀποφανθῇ κεχωρισμένως. Τὸ πρῶτον εἶνε αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις, ἐπὶ τῶν ὁποίων θὰ ἀκολουθήσῃ ψήφος ἐμπιστοσύνης ἢ μομφῆς. Ἀκολούθως θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἡμερησίαν Διάταξιν καὶ θὰ συζητηθῶσιν αἱ προτάσεις τοῦ κ. Παπαναστασίου, αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχωσι συζητηθῇ, ἀφοῦ θὰ γίνῃ κοινὴ ἡ συζήτησις, ἀλλ' ἡ ψηφοφορία θὰ εἶνε διακεκριμένη.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἔχομεν καμμίαν ἀντίρρησην

ὅπως χωρισθῇ καὶ ἡ συζήτησις τῶν δηλώσεων μὲ τὴν συζήτησιν τῶν ψηφισμάτων, διότι, ὡς ἐδηλώσαμεν, ἐπὶ τῶν δηλώσεων σὰς δὲν ἔχομεν ἀντίρρησην ἐκτὸς τῶν σημείων τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Ἐφόσον αἱ ἀντιλήψεις τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικὸν ζήτημα θὰ συζητηθῶσι κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ψηφισμάτων, νομίζω ὅτι πρέπει νὰ τεματισθῇ ἀμέσως ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ψηφισμάτων, διότι εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ἐπὶ τῶν ἄλλων δηλώσεων δὲν ὑπάρχει καμμία ἀντίρρησης, καὶ τότε νὰ εἰσέλθωμεν καὶ νὰ συζητήσωμεν ἡνωμένως τὰ δύο ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα νὰ ψηφισθῶσι κεχωρισμένως.

Ε. Βενιζέλος. Προτείνετε νὰ θεωρηθῇ τεματισθεῖσα ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων καὶ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν ἰδικῶν σὰς ψηφισμάτων, διότι αὐτὰ περιέχουσι δύο ἐπὶ μέρους ζητήματα. Ἡ Κυβέρνησις ὅμως πρῶτην φορὰν ἐμφανιζομένη ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ἔχει ἀνάγκην νὰ ἐξακριβώσῃ, τυπικῶς τοῦλάχιστον, ὅτι ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ διὰ τοῦτο εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ψηφίσῃ τὴν ἐγκρίσιν τῶν δηλώσεων τῆς καὶ ἀκολούθως νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν συζήτησιν τῶν προτάσεων τοῦ κ. Παπαναστασίου.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν δηλώσεων δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, διότι καὶ ἡμεῖς θὰ ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι ἡ ψήφος μας θὰ εἶνε ψήφος ἀνοχῆς τῆς Κυβερνήσεως.

Ε. Βενιζέλος. Βεβαίως ἡ Κυβέρνησις, ἐφόσον στηρίζεται, ὡς ἐλπίζει, εἰς μίαν πλειοψηφίαν καὶ μάλιστα σημαντικὴν, δὲν ἔχει λόγον ν' ἀποκρούσῃ ψήφους ἀνοχῆς. Ἡ Κυβέρνησις θὰ ἡρνεῖτο ψήφους ἀνοχῆς, ἂν ἐξηρτάτο ἐξ αὐτῶν ἡ περικοπὴ τῆς εἰς τὴν Ἀρχὴν, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ πῶς, ἀφοῦ ἔχομεν τόσῃ διαφοράν γνώμων εἰς τὰ δύο θεμελιωδέστερα ζητήματα τῶν δηλώσεων, εἶνε δυνατόν νὰ μὲς δώσῃτε καὶ ψήρον ἀνοχῆς.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπὶ τῶν ζητημάτων εἰς τὰ ὁποῖα διαφωνοῦμεν ἡ συζήτησις θὰ διεξαχθῇ.

Ε. Βενιζέλος. Δέχομαι τοῦτο διὰ τὸ τυπικὸν μέρος.

Α. Παπαναστασίου. Νομίζω ὅτι, ἂν ἡ ψήφος ἐμπιστοσύνης εἶνε καταφατικὴ, θὰ ἐδεσμεύετο ἡ Συνέλευσις κατόπιν νὰ συζητήσῃ τὰ δύο ψηφίσματα.

Ε. Βενιζέλος. Δὲν θὰ ἐδεσμεύετο καθόλου. Μόνον ἂν.

ώς ἐλπίζω, ἡ ψήφος τῆς Συνελεύσεως θὰ ἦτο ἐπιδοκιμαστική τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὸν αὐτὸν βαθμὸν θὰ εἶνε ἀποκρουστική τῶν προτάσεων σας. Αὐτὸ μόνον ἐλπίζω.

Α. Παπαναστασίου. Ἐφ' ὅσον πρόκειται διὰ τῆς ψήφου τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐγκριθοῦν ὁλοκληρωτικῶς αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τὰς δηλώσεις δὲ ταύτας περιέχεται σαφὴς ἡ ἐννοια καθ' ἣν ἡ Κυβέρνησις ἀποκρούει τὸ νὰ λάβῃ ἡ Συνέλευσις ἀποφάσεις ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ, εἶνε φυσικὸν ὅτι ἡ ψήφος ἐμπιστοσύνης ματαιώνει πᾶσαν συζήτησιν καὶ πᾶσαν ἀπόφασιν μεταγενεστέραν.

Ε. Βενιζέλος. Συζήτησις ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ.

Α. Παπαναστασίου. Ἐφ' ὅσον προκαταβολικῶς θὰ ληφθῇ ἀπόφασις τί νόημα θὰ εἶχεν ἡ συζήτησις; (Ὁ) ἦτο ματαιαία.

Διὰ τοῦτο, συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν, ἡμεῖς προτείνομεν τὴν διαίρεσιν. (Ὁ) ἀπεβόμουν δηλαδὴ ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ θεωρήσῃ τὴν ψήφον ἐμπιστοσύνης ὡς δεσμεύουσαν τὴν Συνέλευσιν εἰς τὰ ζητήματα τὰ ἐπίμαχα, δηλαδὴ νὰ μὴ θεωρηθῇ γενικὴ ψήφος ἐμπιστοσύνης, ἀλλὰ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ μὴ δεσμεύεται ἡ ἐλευθερία τῆς Συνελεύσεως εἰς τὴν ἀπόφασιν τὴν ὑποὶν θὰ λάβῃ ἐπὶ τῶν ψηφισμάτων, τὰ ὅποια εἶχομεν τὴν τιμὴν νὰ υποβάλλωμεν, διότι, ἂν δὲν γίνῃ οὕτω, θὰ ἦμεθα ἡναγκασμένοι νὰ προτείνωμεν τὴν διαίρεσιν τοῦ ζητήματος τῆς ἐμπιστοσύνης καὶ θὰ ἐζητοῦμεν τὸ ἐρώτημα νὰ εἶνε διττὸν, ἂν ἐγκρίνονται πᾶσαι αἱ δηλώσεις, ἐξαίρεσει τῶν ἀφορῶν εἰς τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικὸν ζήτημα, καὶ κατόπιν ἂν ἐγκρίνονται αἱ δηλώσεις διὰ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικόν, ὅποτε θὰ ἐτερματίζετο μὲν τώρα ἀμέσως ἡ συζήτησις διὰ τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, θὰ ἤρχιζε δὲ ἀμέσως ἡ συζήτησις διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν ψηφισμάτων.

Ε. Βενιζέλος. Νὰ χωρίσῃ ἡ Κυβέρνησις τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὸ πολιτικόν.

Α. Παπαναστασίου. Δικαιούμεθα νὰ τὸ ζητήσωμεν ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ. Εἶνε ὑποχρεωτική ἡ διαίρεσις.

Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Δύνασθε νὰ ζητήσητε κατὰ τὴν ψηφοφορίαν νὰ ψηφισθῇ τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὰς λοιπὰς δηλώσεις μας κεχωρισμένως, ἐπὶ τοῦ ὁποίου εἴσαθε διατεθειμένοι νὰ δώσητε ψήφον ἐμπιστοσύνης, καὶ νὰ χωρισθῇ τὸ μέρος ἐκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον δὲν θὰ δώσητε ψήφον.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπειδὴ ὁμῶς δὲν ὑπάρχει λόγος

ν' ἀσχοληθῶμεν πλέον μὲ τὰς δηλώσεις τὰς ἄλλας τῆς Κυβερνήσεως, ἀρκεῖ νὰ θεωρηθῇ τερματισθεῖσα ἡ συζήτησις καὶ νὰ συζητήσωμεν τὰς δηλώσεις τὰς ἀφορώσας τὸ πολιτικὸν καὶ δυναστικὸν ἐν συνδυασμῷ τῶν προτάσεων.

Ε. Βενιζέλος. Κύριοι, δὲν εἶνε δυνατόν ἡ Κυβέρνησις ὅπως παραμείνῃ εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἐπὶ μακρότερον χρόνον ἐφόσον ἀμφισβητεῖται πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνη ἐκ μέρους τοῦλάχιστον τῆς Συνελεύσεως, ἐφόσον δὲν τύχῃ μιᾶς καθαρᾶς, σαφοῦς, ἀνεῦ ἐνδοιασμῶν ἐκδηλώσεως τοῦ Σώματος. Τοῦτον τὸν σκοπὸν ἔχουν αἱ κυβερνητικαὶ δηλώσεις, νὰ παράσχουν τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸ Σῶμα ἵνα τοῦτο κρίνῃ ἂν ἡ Κυβέρνησις ἀπολαύει τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Σώματος. Ἐφόσον θὰ ἐθεωροῦμεν τερματισθείσας τὰς δηλώσεις δὲν εἶνε δυνατόν παρὰ ἡ Κυβέρνησις νὰ ζητήσῃ τὴν ψήφον τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῶν δηλώσεων. (Ὁ) τι δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν εἶνε, ὅπως γίνεται καὶ ἀλλοχθῶ, ὅπως ψηφισθῶν ἰδιαίτερος αἱ λοιπαὶ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν ὑπάρχει ἀντίρρησης, κεχωρισμένως δὲ αἱ ἀφορῶσαι τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Βεβαίως ἡ ψήφισις τῶν δηλώσεων ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν ζήτημα δὲν παρακυλίζει τὴν ὑστέραν συζήτησιν τῶν προτάσεων τοῦ κ. Παπαναστασίου, τὸ πολὺ μόνον προϋποσηκνύει ποία θὰ εἶνε ἡ τύχη τῆς συζήτησεως ἐκείνης, ὅταν θὰ κληθῇ ἡ Συνέλευσις νὰ ἀποφανθῇ.

Οὕτε ζητοῦμεν νὰ παρασύρωμεν τὸ μέρος τοῦτο τῆς Συνελεύσεως, ὅπως μᾶς δώσῃ ψήφον ἐμπιστοσύνης ὡς πρὸς τὸ πολιτικὸν ζήτημα, ὅταν δὲν τὰς ἀσπάζηται ἐντελῶς.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, τότε ἀς προχωρήσῃ ἡ συζήτησις.

Π. Καρασεβδᾶς. Κύριε Πρόεδρε, ἐπειδὴ ἐθίξατε τὸ ζήτημα, ἤθελον νὰ γνωρίζω, ἂν χωρίσωμεν τὴν συζήτησιν ἀπὸ τὴν ψηφοφορίαν, ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν λοιπῶν δηλώσεων καὶ ἐπὶ τῶν δύο ψηφισμάτων θὰ γίνῃ ἐνιαίως;

Π. Ἀραβαντινός. Βεβαίως εἶνε ἐνιαῖον τὸ ἀντικείμενον ἐνιαίως γίνεται ἡ συζήτησις.

Π. Καρασεβδᾶς. Ἀλλὰ τότε πρέπει νὰ ἐξηγηθῶμεν καὶ διὰ τὸ ἄλλο: (Ὁ) τι πρέπει νὰ γίνῃ γνωστὸν εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους, πρέπει νὰ μάθουν καὶ διὰ τὰ δύο καὶ διὰ τὰ τρία ζητήματα. Ἐχω τὴν ἰδέαν λοιπὸν ὅτι καλύτερον θὰ ἦτο ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν νὰ γίνῃ χωριστὰ καὶ χωριστὰ ἡ ψηφοφορία.

Ε. Βενιζέλος. Ἡ Κυβέρνησις δέχεται τὴν γνώμην σας, ἀλλ' ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῶν ἀποτελούντων τὴν Ἀντιπολίτευσιν.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε, νά εξακολουθήσῃ ἡ συζήτησις.

Ε. Βενιζέλος. Ἄς εξακολουθήσῃ.

Λαμβάνει εἰτα τὸν λόγον ὁ **κ. Γ. Κονδύλης**, ὁ ὁποῖος λέγει, ὅτι λυπεῖται διότι οὔτε αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως οὔτε ἡ δήλωσις του ὅτι θὰ ψήριση ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας διέλυσαν τὰς ἀνησυχίας του διὰ τὴν εξέλιξιν τὴν ὁποῖαν λαμβάνει ὁ πολιτειακὸς ἀγὼν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ συνεπῶς διὰ τὴν τύχην ἡ ὁποία ἀναμένει τὸ Ἑλληνικὸν Ἔθνος. Ἐπὶ τῶν ἄλλων θεμάτων τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων δὲν θὰ ἀσχοληθῇ, διότι ὠμίλησεν ἐπ' αὐτῶν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ δημοκρατικοῦ Κόμματος κ. Παπαναστασίου. Περιορίζεται ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος. Δὲν προτίθεται, λέγει, νὰ ἀμφισβητήσῃ τὰς προθέσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, αἱ ὁποῖαι εἶνε ἀγνὰ καὶ πατριωτικαὶ ὥπως ὑπῆρξαν πάντοτε, οὔτε θὰ θέσῃ ὑπὸ ἀμφισβήτησιν τὴν μεγαλοφυΐαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τοῦ ἀνδρός, ὁ ὁποῖος ἀνεγνωρίσθη παγκοσμίως (εὖγε ἐκ τῆς αἰθούσης καὶ τῶν θεωρείων), ἀλλὰ μεταξὺ τῶν προθέσεων καὶ τῶν μεθόδων τὰς ὁποίας μεταχειρίζομεθα διὰ νὰ φθάσωμεν εἰς τὸν σκοπὸν ὑπάρχει ἀπόστασις.

Πιστεύεται ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἤλθε πραγματικῶς νὰ κάμῃ τὴν Δημοκρατίαν καὶ νὰ τὴν κάμῃ ὅσον τὸ δυνατόν στερεωτέραν. Ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐχαρίστησίν μου διὰ τὴν ἐσπευσμένην κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην μεταβολὴν τῆς ἀποφάσεώς του περὶ ἀποχῆς ἐκ τῆς πολιτικῆς. Δὲν ἐννοῶ ὅτι δὲν ἤθελον τὴν ἐπαγὸν τοῦ. Ἐλυτήθη ὅμως διότι αἱ κατευθύνσεις τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπεμάκρυναν περισσότερον τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, εἰς στιγμὰς δὲ κατὰ τὰς ὁποίας ἐπέκειτο ἡ διάλυσις τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐδήλωσα εἰς τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαναστάσεως ὅτι ἐγώ, καὶ μόνος ἐὰν μείνω, θὰ ἀγωνισθῶ ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἀπόντος Ἀρχηγοῦ. Ἀλλὰ τὰ πράγματα μετεβλήθησαν μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ κινήματος. Δὲν εἶσθε ἴσως ἐν πλήρει γνώσει τοῦ κινδύνου ὁ ὁποῖος ἐπεκρέματο κατὰ τοῦ ἔθνους πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος ἐξ αἰτίας ἐνὸς λάθους τῆς Ἐπαναστάσεως. Τὸ λάθος εἶνε ὅτι εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπικράτησίν της ἐν Ἀθήναις δὲν ἀπεδίωξεν ἀμέσως τὴν Δυναστείαν καὶ ὅτι ἐκάλεσε τὸν Ἰωάννην Μεταξᾶν. Ὁ Ἰωάννης Μεταξᾶς ἦτο ὄντως ὁ μεγαλύτερος ἐκ τῶν κινδύνων τοὺς ὁποίους παρουσίασεν ὁ κωνσταντινισμὸς καὶ εἰς τὸν ὁποῖον ἡ Δυναστεία εὗρε τὸ μεγαλύτερον ὄπλον ἵνα κατακρημνίσῃ τὴν Μεγάλην Ἑλλάδα.

Εἶνε ὁ προδοτικὸς τύπος τοῦ μίσους, τῆς τρομοκρατίας, τῆς ἐξοντώσεως καὶ τῶν προγραφῶν. Χάρις εἰς τὸ σωτήριον κίνημα τοῦ Ὀκτωβρίου, ὁ κίνδυνος αὐτὸς ἐξέλιπεν ἐκ τοῦ μέσου. Ἀλλὰ παρουσιάσθη ἔπειτα ἡ μοναρχικὴ μερὶς τοῦ Στρατοῦ ἐπιβουλευθεῖσα τὰς ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος καὶ ἐπιτεθεῖσα κατὰ τῆς πατριωτικῆς μερίδος ἀλλ' ὑποστᾶσα καὶ τὰς συνεπείας τῆς ἡττῆς της.

Ἡ κωνσταντινικὴ μερὶς ἐν τῷ Ἀσπ' ἡλαττώθη ἐπικαιρῶς καὶ ἤτο διατεθειμένη μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ κινήματος νὰ ἀποδεχθῇ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, ὡς μοιραίαν συνέπειαν τῆς διαγωγῆς της. Τὰ 4)5 τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἦσαν ἀκαριαῶς δημοκρατικοί, ἐμίσουν τὴν Δυναστείαν καὶ ἐζήτουν τὸ ταχύτερον τὴν κατάργησίν της. Ἡ ὀλίγη τῶν ἀξιωματικῶν Στρατοῦ καὶ Στόλου ἤθελον νὰ θέσουν ἐν τέρμα ὀριστικὸν διὰ τῆς καταργήσεως τῆς Δυναστείας ἐκείνης, ἡ ὁποία ἐσκαμμένως κατειργάσατο τὰ δεινὰ τῆς Πατρίδος.

Ἐντὸς ὀλίγου ὁ πολιτειακὸς ἀγὼν ἤναψεν ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς Ἑλλάδος, διὰ συλλαλητηρίων δὲ πανταχοῦ ἐζητεῖτο ἡ καθιέρωσις τῆς Δημοκρατίας διὰ προεκλογικοῦ δημοψηφίσματος, καὶ ἐν τούτῳ ἐγένετο, τὸ ζήτημα θὰ εἶχε τελειώσει πλέον. Δὲν εἶχομεν λοιπὸν στρατοκρατικὰς προθέσεις. Ἐγκατελείψαμεν καὶ τὸ ξίφος μας καὶ τὸ ἐπάγγελμά μας διὰ νὰ συναγωνισθῶμεν μετὰ τοῦ Λαοῦ καὶ δι' αὐτοῦ μόνον διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς Πατρίδος (χειροκροτήματα). Ἀλλὰ τὸ προεκλογικὸν δημοψήφισμα ἐματαιώθη λόγῳ τῆς ἐπεμβάσεως τοῦ μεγάλου Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ἐκ Περσίων, παραστήσαντος μεγάλους ἐξωτερικοὺς κινδύνους. Ἡμεῖς ὅμως δὲν πιστεύομεν ὅτι Δυνάμεις αἱ ὁποῖαι ἐπενέδησαν ἄλλοτε εἰς ἐκθρόνισιν τοῦ Κωνσταντίνου διὰ τὴν προδοσίαν του εἰς τὸν ἀγῶνα τῶν θὰ ἐπενέδουν τώρα εἰς διατήρησιν τῆς Δυναστείας του. Ἐν τούτοις μὲ τὸ ἐπιχείρημα ἐξωτερικῶν κινδύνων ὁ πολιτειακὸς ἀγὼν ὀπισθοδρόμησεν.

Κατόπιν τῆς ματαιώσεως ἐκείνης ἐπῆλθε τὸ ψήφισμα τῆς 17ης Δεκεμβρίου τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου, τὸ ὁποῖον ἐστηρίζετο ἐπὶ τῆς δημοκρατικῆς πλειονοψηφίας τῆς προελθούσης ἐκ τῶν ἐκλογῶν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφισβόλια δὲ ὅτι καὶ τὸ ψήφισμα τῆς καταργήσεως τῆς Δυναστείας θὰ ἐγένετο δεκτὸν καὶ ἡ Δημοκρατία θὰ ἀνεκηρύσσετο ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει, ἐν δὲν ἐπῆρχετο ἐν τῷ μέσῳ ἡμῶν ἡ ἐμπάνσις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν θὰ ἀμφισβητήσῃ τὰς ἀγνάς καὶ πατριωτικὰς αὐτοῦ προθέσεις. Εἰς αὐτὰς ἴσως ὀφείλονται ἀνθρωπίνως καὶ τὰ μεγάλα σφάλματά του. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἔσχε πρὸ τίνος τὴν πρόθεσιν νὰ δημιουργήσῃ με-

γάλην καὶ ἔνδοξον Ἑλλάδα διὰ μιᾶς σειρᾶς ἡρωϊκῶν πράξεων. μεταξὺ τῶν ὑποίων δὲν γνωρίζει τις τί νὰ πρωτοθαυμάσῃ, τὴν σύλληψιν τῶν σχεδίων ἢ τὴν αὐταπάρνησιν τοῦ ἀνδρός. Ἀλλὰ καὶ ἡν στιγμὴν ἐπρόκειτο νὰ εἰσέλθῃ θριαμβουτικῆς εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν κατηυθύνθη εἰς Νίκαιαν διὰ νὰ παρακαθίσῃ μετὰ δύο ἔτη ἀντιπροσωπεύς ἡττημένης Ἑλλάδος εἰς τὸ Συνέδριον τῆς Λωζάννης. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς βλαπτικὰ λάθη του, τὰ ὑποῖα δὲν θέλει νὰ ἀναγνωρίσῃ ὁ κ. Πρόεδρος. Εἶνε καὶ τοῦτο ἐλάττωμα τῶν μεγαλοφυῶν. Ὁ Μέγας Ναπολέων δὲν ἠθέλησε νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ εἰς τὴν Ἀγίαν Ἐλένην! εὐρισκόμενος τὸν λαυθασμένον ἐλιγμόν τῆς μάχης τοῦ Μαρέγκου. Οἱ λαοὶ ἔχουν ἐξάρσεις καὶ ἔχουν καὶ κατὰπτώσεις, ἀναλόγως τῆς κατευθύνσεως τὴν ὑποῖα δίδουν εἰς τὴν διανοητικότητά του, εἰς τὴν ψυχολογίαν του οἱ μεγάλοι ἄνδρες. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐλθὼν ἀπὸ τὸ Θέρисον ἐνεφύσησε ζωὴν καὶ ὀρμὴν εἰς τὰ στήθη τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ ὁ Λαὸς ἐμεγαλοῦργησε. Διὰ τὴν νὰ μὴ ὁμολογηθῇ ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ὑπεύθυνος διὰ τὴν παραπλάνησιν τὴν ὑποῖα ὑπέστη ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, ἀφεθεὶς ἔρμαιον ἀτίμων δημαγωγῶν: Διὰ τὴν νὰ παραδώσωμεν τὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ ἀφήσωμεν τὴν Ἑλλάδα εἰς χεῖρας τῶν κακούργων, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ συνόλου τῶν ψηφοφορησάντων κατὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου εἶχον τὴν πλειονοψηφίαν, ἐὰν ἀφῆρουντο αἱ τῶν Τούρκων ψῆφοι καὶ ὑπελογίζοντο οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν παροικιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ, οἱ ὅποιοι ἐπὶ ζητήματος ζωῆς ἢ θανάτου τοῦ ἔθνους εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ ἔχουν γνώμην; Πρόκειται καὶ τώρα περὶ ζωῆς ἢ θανάτου τῆς Ἑλλάδος καὶ πρέπει νὰ διδασθῶμεν ἀπὸ τὰ λάθη μας τοῦ παρελθόντος. Μὲ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διαφωνοῦμεν, διότι δὲν θέλομεν νὰ τεθῇ ὑπὸ τὴν ψῆφον τοῦ Λαοῦ τὸ λελυμένον ἤδη δυναστατικὸν ζήτημα. Καὶ θέλομεν νὰ λυθῇ τὸ ταχύτερον τὸ πολιτικόν, ἐνεργουμένου ἐντὸς μηνὸς τοῦ δημοψηφίσματος, διὰ νὰ ἔχωμεν τὸ πολίτευμά μας καὶ νὰ δυναθῶμεν ν' ἀσχοληθῶμεν μὲ τὰ ζωτικὰ συμφέροντα τῆς Ἑλλάδος.

Ἐγὼ εἰς τοῦτο θέλω νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τῆς Συνελεύσεως, εἰς τὸ ζήτημα τῆς ψηφίσεως τῆς καταργήσεως τῆς Δυναστείας, ὅπερ θὰ εἶνε ἡ ταχύτερα λύσις τῆς ἐκκρεμότητος. Αὐτοὺς τοὺς δύο κινδύνους φοβοῦμαι. Πάντοτε δὲ ἀπασχολήθη με τὴν οὐσίαν καὶ οὐδέποτε μὲ τοὺς τύπους καὶ ἐν τῷ Στρατῷ καὶ ὅπουδήποτε ἄλλου εἰργάσθην. Διὰ τὸ πολιτικὸν ζήτημα εὐχομαι, κύριοι, ὅπως τὸ ταχύτερον περατωθῶσιν αἱ συμφιλιωτικαὶ προσπάθειαι τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνή-

σεως. Ἡ συμφιλίωσις δὲν εἶνε ὅρος ἐφευρεθεὶς παρὰ τοῦ κ. ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Ἡ συμφιλίωσις εἶνε ὅρος παλαιὸς ὅσον καὶ ἡ τρίτη κατάστασις καὶ ἡ ξαμνικὴ πανάκεια. καὶ οἱ ἔθνη οἱ συνασπισμοὶ καὶ οἱ ἐπαναστατικοὶ συνδυασμοὶ καὶ ὅλα τὰ μέσα ἐνεῖνα διὰ τῶν ὁποίων ἡ μεγελοφυχία τῆς Ἐπαναστάσεως προσεπάθησε νὰ ἐξευμενίσῃ τὴν λυσιπώσαν ἀντίδρασιν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὰ τηλεδύλα τοῦ Νάρξες ἐδόθη ὁ λόγος. Αὐτὸ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς συμφιλιωτικῆς προσπαθείας ἐδόθη. Πῶς εἶνε δυνατόν κατόπιν τῶν παραδειγμάτων αὐτῶν νὰ ἐλπισθῇ ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ κατορθώσῃ νὰ συνεννοηθῇ μὲ τοὺς ἐκτὸς τῆς αἰδοῦσης ταύτης ἀντιπολιτευομένους, οἱ ὅποιοι ὡς μόνον κερματιῶν κεφάλαιον ἔχουσι τὸν ἀντίενδοξισμόν των; Ἐγὼ βεβαίως εὐχομαι, λέγει, νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ συμφιλίωσις καὶ κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω. Ἐγὼ πιστεύω εἰς ἓν καὶ μόνον πιστεύω ὅτι πρέπει νὰ ἐπανεέλθωμεν εἰς ἓνα ἑμμελὲς πολιτικὸν βίον καὶ εἰς τὸν ἑμμελὲς αὐτὸν πολιτικὸν βίον θὰ ἐπανεέλθωμεν, ἐὰν κατορθώσωμεν νὰ δώσωμεν εἰς τὸ ἔθνος μίαν τιμίαν καὶ ἡθικὴν Κυβέρνησιν, μίαν τιμίαν καὶ ἡθικὴν Διοίκησιν, καὶ ἂν κατορθώσωμεν νὰ προσελάττωμεν τὸ ἔθνος ἀπὸ τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν μεθόδων τοῦ κωνσταντινισμοῦ, τοῦ ἐπιστρατισμοῦ, τοῦ φελαγγτισμοῦ. Δὲν ὑποθέτω, κύριοι, ὅτι ἡ ἀμείνωνσις τῶν ὀφειζόντων ἐν τῇ πολιτικῇ εἶνε δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ διὰ συνεννοήσεων κλπ. Μόνον ὁ πανδραμέτωρ χρόνος δύνανται νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα αὐτά καὶ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν λήθην τῶν παθῶν, τὴν λήθην τοῦ μίσους. Ἡμεῖς ἐν καθήκον ἔχομεν, νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν μίαν Κυβέρνησιν ἀνθρωπίνην καὶ νὰ μὴ τὸν ἐκθεσώμεν καὶ πάλιν εἰς τὰς προσβολὰς καὶ ἐπιβουλὰς καὶ τὰς δολοφονίας τοῦ κωνσταντινισμοῦ καὶ τοῦ ἐπιστρατισμοῦ. (Χειροκροτήματα).

Ἄλλ' ἐγὼ, κύριοι, δὲν στηρίξω πολλὰς ἐλπίδας εἰς τὰς συμφιλιωτικὰς προσπάθειαις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως· διαβλέπω ἐν τῇ ἀναβλητικότητι αὐτοῦ πολλοὺς κινδύνους διὰ τὴν τύχην τοῦ ἔθνους.

Πικρὰ καὶ ἐγὼ βεβαίως μὲ κάποιαν εὐχαρίστησιν τὰς γθεσινὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ἰπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὅτι οὐδεμίαν ἀνησυχίαν ἔχει διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τάξιν. Ἐντούτοις ἐγὼ, ὁ ὅποιος ἀντιλαμβάνομαι τί δύνανται νὰ πράξουν τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα καὶ τί δύνανται νὰ ἀντιτάξῃ κατ' αὐτῶν ἡ Κυβέρνησις, ἀνησυχῶ καὶ σὺν ἄλλαις ἀνησυχίαις ἔχω καὶ μίαν μεγάλην, τὴν μεγίστην τῶν ἀνησυχιῶν, τὸ ὅτι ὁ Ἰπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης ἐὼν ἀνησυχεῖ.

Δὲν πρέπει, κύριοι, νὰ παραγνωρίζωμεν τὰς περιστάσεις. Ἡ Ἑλλάς εὐρίσκεται μετὰ μίαν ἐσωτερικὴν διαίρεσιν μακροχρόνιον, μετὰ μίαν ἐθνικὴν καταστροφὴν, μετὰ ἓνα ἀκρωτηριασμόν τοῦ ἐδάφους της, εἰς μίαν περίοδον, δύναται τις νὰ εἴπῃ, καὶ ὀλικῆς καὶ ἡθικῆς ἀναρχίας. Αὐτὴ εἶνε ἡ τυχὴ δλων τῶν Ἑθνῶν ὅσα ὑπέστησαν καταστροφάς. Ἐξ αἰτίας δὲ ἀκριβῶς τῆς ἡθικῆς καὶ ὀλικῆς αὐτῆς ἀναρχίας τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα πληθύνονται. Ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ πείνα εἶνε κακὸς σύμβουλος. Ὁ μισθὸς τῶν ἀποτάκτων εἶνε ἀνεπαρκής. Ὅλα αὐτὰ, κύριοι, εἶνε συντελεστικά εἰς τὸ νὰ διαταλεύσων τὴν τάξιν.

Δὲν θέλω νὰ παραστήσω ὑπερβολικὸς τοὺς κινδύνους, ἀλλ' ὀφείλω νὰ σὰς εἴπω ὅτι φοβοῦμαι, μὰ πολὺ φοβοῦμαι, μήπως ἡ ἐξέλιξις τὴν ὁποίαν διδομεν εἰς τὰ πράγματα μὰς ἀγάγῃ εἰς ἀπαισιώτερον, εἰς τρομακτικώτερον ἐμφύλιον σπαραγμὸν. Ἐλαθον ἤδη ἐπιστολάς ἐκ τοῦ Στρατοῦ, αἱ ὁποῖαι μοὶ λέγουσι ὅτι ἤρχισεν προπαγάνδα, ὑποσχέσεις περὶ ἀπελάξεων. Ἐὰν ἐπαναστατήσουν κατὰ τοῦ καθεστῶτος, φοβοῦμαι πολὺ μήπως αἱ πυρετωδῶς ὀργανούμεναι κατὰ τὰς τελευταίας ἡμέρας «συνταγματικαὶ νεολαίαι» καὶ μήπως ἡ ἐν τῷ Στρατῷ προπαγάνδα μὰς ἀγάγῃ εἰς συγκρούσεις μαζῶν λαϊκῶν, διότι μέχρι τῆς στιγμῆς ἔχομεν κινήματα διευθυνόμενα ἀπὸ ὑπεύθυνον διοίκησιν, ἀλλ' ἂν φθάσωμεν εἰς τὰς λαϊκὰς ἐπαναστάσεις, τότε ἡ Ἑλλάς ὅλῃ καταστραφῇ, διότι τὴν στιγμὴν αὐτὴν λαμβάνουν χώραν μεγάλα πολιτικὰ ζυμώσεις καὶ συνάπτονται διεθνεῖς συνδυασμοί, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ Ἑλλάς δὲν δύναται νὰ ὑπολογισθῇ, ἐφόσον δὲν ἔχει καθιερῶσι τὸ πολίτευμά της, ἐφόσον δὲν ἔχει παγιώσει τὴν ἐσωτερικὴν της κατάστασιν.

Δι' ὅλα ταῦτα νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται ἀπολύτως ἀπὸ αὐτὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ἔθνους νὰ λυθῇ τὸ πολιτικὸν ζήτημα ἐντὸς μηνός. Δηλαδή τὸ δημοψήφισμα, τὸ ὁποῖον θὰ προκηρυχθῇ, νὰ γίνῃ ἐντὸς μηνός, αἱ δὲ συμφιλιωτικαὶ προσπάθειαι δύναται νὰ θεραπευθῶσιν ἄνευ βραδύτητος. Ἡ Κυβέρνησις ἄλλως τε ἔχει ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἐκδήλωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατὰ τὸν ἐλευθερώτερον καὶ γνησιώτερον τρόπον. Ἄς ληφθῶσι τὰ μέτρα αὐτὰ καὶ ἄς χωρήσωμεν τὸ ταχύτερον, διότι, ἐπαναλαμβάνω νὰ σὰς εἴπω, μεγάλοι κίνδυνοι καὶ ἐσωτερικοὶ καὶ ἐξωτερικοὶ ἐπικρέμονται ἐπὶ τοῦ ἔθνους. Ἀκριβῶς δὲ μὲ τὴν συνείδησιν τῶν κινδύνων τοῦτων ποιοῦμαι ἐκκλησίαν εἰς τὸν πατριωτισμὸν τῆς Ἑθνοσυνελεύσεως καὶ παρακαλῶ θερμῶς ὅπως μὴ ἀσκηθῇ τὸ ἀκαταμάχητον ἄλλως τε κύρος τοῦ κυρίου Προέδρου τῆς Κυ-

βερνήσεως εἰς τὴν ψήφον τὴν ὁποίαν θὰ δώτῃ ἡ Συνέλευσις διὰ τὸ θυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Ἄς χωρίσῃ αὐτὰ τὰ ζητήματα, διότι ἀφορῶσι τὴν ζωὴν τῆς Ἑλλάδος. Ἐπίσης παρακαλῶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως μὴ ἐξασκήσῃ τὸ κύρος του πρὸς περιορισμὸν τῶν πληρεξουσίων, ἵνα ψηφίσωσι κατὰ τῆς καταργήσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου. Διότι τότε οὔτε τὴν οὐδετερότητα τηρεῖ τὴν ὁποίαν ὑπόσχεται μετὰ τῶν ἡμῶν καὶ τῶν ἀντιπάλων, ἀλλ' ἀναμειγνύεται εἰς τὸν ἀγῶνα ἐναντίον μας, ἐφόσον περιορίζει τοὺς πληρεξουσίους οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ ψηφίσουν ὑπὲρ τῆς καταργήσεως τῆς Δυναστείας.

Μεθ' οὗ αἰτήσῃ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ συνανέσει τῆς Συνελεύσεως ὁ κ. Πρόεδρος λύει τὴν συνεδρίαν ὥρα 7.45 ἵνα ἐπαναληφθῇ αὕτη τὴν προσεγὴ Δευτέραν ὥρα 9 μ.μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Θ'

Τῆς 28 Ἰανουαρίου 1921.

Ὁρα 5 καὶ 25 ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελλὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεορεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινούνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Αἱ χῆραι τῶν πνιγόντων ὑπαξιωματικῶν κατὰ τὸ ναυάγιον ἐν τῷ Σαρωνικῷ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ἀλέξανδρος Ζ.» ζητοῦσι τὴν βελτίωσιν τῆς συντάξεως.

— Ὁ Γεωργικὸς Συνεταιρισμὸς Σητείας διαμαρτύρεται διὰ τὴν φορολογίαν τῆς γεωργικῆς τάξεως, ἀποσκοπούσης τὴν ἀποζημίωσιν τῶν σταφιδεμπόρων καὶ ζητοῦσι τὴν ἄρσιν τῶν τοιούτων μέτρων.

— Ὁ Γεώργιος Στεφάνου διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ διοικητοῦ Εὐρωπαϊοῦ διατάξαντος τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου «Ναυκρατούσα» καὶ τὴν ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν του.

— Ἡ Ἑνωσις τῶν παλαιῶν Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα (ζητοῦσα α') τὴν ἡθικὴν ἀμοιβὴν των, β')

τὴν ἀναγνώρισιν τῆς μονίμου διαθεσιμότητος τῶν ἀναπήρων ἐξ αὐτῶν, γ') τὴν ἀπονομὴν συντάξεως εἰς τοὺς ὑπερήλικας καὶ τὴν τοποθέτησιν τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τοῦ Στρατοῦ.

— Ὁ πληρεξούσιος Ἰωαννίνων **κ. Μιχ. Μίσιος** αἰτεῖται τριμνην ἄδειαν δι' ἀποδημίαν εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως ἡ ἄδεια χορηγεῖται.

— Οἱ πληρεξούσιοι **κ. κ. Α. Ταβουλάρης, Ζακύνθου, Π. Πετρίδης, Κορινθίος, Α. Κολιαλέξης, Ἀργους, Ἰ. Πασσαλίδης, Θεσσαλονίκης, Μ. Καταπότης, Λασηθίου, Στ. Γρηγορίου, Ἡρακλείου, Καῖσαρ Ζέζας, Ζακύνθου**, καὶ λοιποὶ υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ προσθήκης εἰς τὴν παράγραφον 1 τοῦ ἀρθροῦ 10 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Α. περὶ λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων».

— Οἱ πληρεξούσιοι **Σάμου κ. κ. Ἐμμ. Σοφούλης, Κ. Παπαϊωάννου καὶ Ἀλ. Κεντούρης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ἐπεκτάσεως καὶ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐλαίου φορολογικῶν δεκάτης τῆς νήσου Μυτίληνης».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν **κ. Κ. Γόντικας** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ προσθήκης τρίτης παραγράφου εἰς τὸ ἀρθρον 75 τοῦ 425 νόμου περὶ στρατολογίας», ὅπερ ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

Ὁ ἴδιος **κ. Ὑπουργὸς** υποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ παροχῆς τῆς συντάξεως ἥς ἀποσπασθῶσιν οἱ ἀποστρατευθέντες καὶ ἀποταχθέντες ἀξιωματικοί, ἀνθυπασπισταὶ κλπ. ὡς συμμετασχόντες ἢ ἐννοήσαντες τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα».

Τὸ σχέδιον τοῦτο κηρύσσεται ἐπίσης **κατεπεῖγον** ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως.

— Ὁ **κ. Θεμ. Σοφούλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν περὶ ἀναθεωρήσεων τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων», ὅπερ ἐγκρίσει ὡσαύτως τῆς Συνελεύσεως **κατεπεῖγον**.

Ὁ πληρεξούσιος Ἡρακλείου **κ. Σ. Γρηγορίου** υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ προσωρινῶν ἐκτάκτων καὶ ἡμερομυσθίων ὁκαλλήλων τοῦ Ὑπουργείου Ἰγμενίης, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

Πάντα θέλουσι τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ πληρεξούσιος Ὑάρων **κ. Ἀλ. Κανάρης** προσελθὼν

τῇ προσκλήσει τοῦ **κ. Προέδρου** ὤμωσεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τὸν ὅρκον τοῦ πληρεξουσίου κατὰ τὸ κάτωθι παρτιθέμενον πρωτόκολλον ὁρκωμοσίας.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφερῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ **κ. Γ. Σολδάτος** (πληρεξούσιος Λευκάδος) καταθέτων ἀναφορὰς 96 στρατιωτικῶν αἰχμαλώτων καὶ 2 ἀξιωματικῶν ἱατρῶν κρατούμενων εἰσέτι ὡς αἰχμαλώτων εἰς Ἀϊδίνιον παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν καὶ ἰδίᾳ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν **κ. Ὑπουργόν** ὅπως μεριμνήσῃ ἵνα ἀποδοθῶσι καὶ οὗτοι, ἐπιλέγει δέ : διατί οὗτοι δὲν δικαιοῦνται νὰ ἀπολαύσωσι τῆς ἐλευθερίας τῆς ὁποίας τόσαι ἄλλαι χιλιάδες ἀπῆλθουσιν ; Διατί αὐτῇ ἡ σκληρὰ ἐγκατάλειψις τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἐκ μέρους τῆς Πατρίδος τῶν ;

Ὁ **κ. Γ. Ρουσός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι θὰ ληφθῇ πρόνοιαν.

Ὁ **κ. Γ. Βοραζάνης** ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν καπνοπαραγωγῶν καὶ καπνεργατῶν Μακεδονίης ἀναπτύσσει τὸ ζήτημα τῆς ἐλαττώσεως τῶν δασμῶν καὶ ἐλπίζει ὅτι θὰ τύχουν πάσης προστασίας τὰ αἰτήματα τούτων.

Ὁ **κ. Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) γνωρίζει ὅτι ἀσχολεῖται ἐπὶ τοῦ ζητήματος ἡ Κυβέρνησις.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ περαιτέρω συζήτησις ἀναβάλλεται μέχρις ἀποκρυσταλλώσεως τῶν μέτρων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ **κ. Π. Ζωγράφος**, ὁμιλῶν ἐπὶ ἀναφορᾷ τῶν μισθῶν τῶν μονωρόφων καταστημάτων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, ἀναπτύσσει τὰ δίκαια αἰτήματα τῶν ἀναφερομένων καὶ ζητεῖ νὰ ληφθῇ προληπτικὸν μέτρον.

Ὁ **κ. Π. Καλαντζόπουλος** παρακαλεῖ τὸν **κ. Ὑπουργόν** τῶν Ἑσωτερικῶν νὰ πληροφωρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ποῖα μέτρα ἐλήφθησαν διὰ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίας τάξεως καθ' ὅλον τὸ Κράτος καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς συνεχομένους ἐπαρχίας Ὑρνάβου καὶ Ῥιλασσόνος, τὰς ὁποίας λυμαινόνται διάφοροι ληστοσυμμορίαί.

Ὁ **κ. Θ. Σοφούλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) ἀπαντῶν δηλοῖ ὅτι ἐλήφθησαν καὶ λαμβάνονται ὅλα τὰ μέτρα πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας δι' ἐνισχύσεως τῆς χωροφυλακῆς.

Ὁ **κ. Καλαντζόπουλος** περιγράφων διὰ μακρῶν τὰ ἐν τῷ Νομῷ Κοζάνης λαθόντα χώραν ἀδικήματα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος προσθέτει ὅτι ἀπὸ τὴν ἐξυγίανσιν τῆς Διοικήσεως καὶ τὴν παγίωσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐν τῇ

υπαίθρῳ χώρῃ ἐξαρτῶνται οὐ μόνον ἡ ἐπιτυχία τοῦ συμφιλιωτικοῦ τῆς Κυβερνήσεως προγράμματος ἀλλὰ καὶ αὕτη αὕτη ἡ λαϊκὴ κύρωσις τοῦ ὑφισταμένου σήμερον de facto πολιτευτικοῦ καθεστώτος.

Ο κ. **Μ. Τσαρλαμπᾶς** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως ὅπως πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν τί γνωρίζει διὰ τὴν μὴ δημοσίευσιν τῶν Διαταγμάτων τῆς συστάσεως μονοταξίων δημ. σχολείων εἰς τὰς Κοινότητας Ἀσπρογερακίων καὶ Πινακοχωρίου τῆς ἐπαρχίας Λευκάδος καὶ παρακαλεῖ ὅπως τὸ ζήτημα λυθῇ εὐνοϊκῶς.

Ο κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως) ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἐγένετο αὕτη λόγῳ τοῦ ὅτι ἀπαντοῦνται καὶ μέσθα οἰκονομικὰ καὶ προσωπικὰ.

Ο κ. **Τσαρλαμπᾶς** συνιστᾷ καὶ αὖθις ὅπως μὴ φερσθῇ ἡ Κυβέρνησις δαπανῶν διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν.

Ο αὐτὸς κύριος πληρεξούσιος παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ὅπως πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ἐλήφθησαν τὰ κατάλληλα μέτρα διὰ τὸν στρατιωτισμὸν τοῦ 15ου Πεζικοῦ Συντάγματος, διαταχθέντος νὰ μετασταθμεύσῃ ἐκ Μακεδονίας εἰς Λευκάδα, μόνιμον ἔδραν τοῦ κατόπιν τῆς ἐν τῷ προϋρίῳ Λευκάδος ἐγκαταστάσεως προσφύγων.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) πληροφροεῖ ὅτι τὸ 15ον Σύνταγμα δὲν ἐδρεύει ἐν Λευκάδι.

Οἱ κ. κ. **Λουκᾶς Κουτσοπέταλος** καὶ **Νικόλ. Ἀνδρεάδακης** παρακαλοῦσι τὸν κύριον Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας, ὅπως εὐαρεσθῇ νὰ πληροφρήσῃ αὐτοὺς πότε θὰ ἐπαναληφθῇ ἡ δημοπρασία κατασκευῆς τῆς ὁδοῦ Ἀραχώθης-Λεβαδείας, ἥς αἱ ἐργασίαι διεκόπησαν, λυθείσης τῆς συμβάσεως.

Ο κ. **Ἐμ. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) δηλοῖ ὅτι θὰ διαταχθῇ προσεχῶς ἡ δημοπρασία.

Ο κ. **Ν. Δαγρῆς** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν τίνα νομοθετικὰ μέτρα θὰ λάβῃ περὶ τῆς ἀποξηράνσεως τῶν ἐλῶν Μεσσηνίας, ἅτινα καταμαστιζοῦσι τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν καὶ προξενοῦσι μεγάλας ζημίας. Ἐπίσης ποῖα μέτρα θάλάβῃ διὰ τὴν διευθέτησιν τῶν χειμάρρων Νέδοντος τῶν Καλαμῶν καὶ πρὸς ἡσυχίαν τῶν πολιτῶν, διότι ἀπειλεῖται ἡ ζωὴ καὶ ἡ περιουσία αὐτῶν.

Ο κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι αἱ δαπάναι διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ἀνέρχονται εἰς 33

ἐκατομμύρια, καὶ ἡ κατασκευὴ τῶν ἔργων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοὺς πόρους τοῦ συσταθέντος εἰδικοῦ Ταμείου, οὗτινος ὁ ὀργανισμὸς θὰ τροποποιηθῇ.

Ο κ. **Ν. Δαγρῆς** τονίζει τὸ ἐπείγον τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἀνωτέρω ἔργων καὶ διὰ λόγους πλουτοπαρονομικῶς καὶ διὰ λόγους ὑγιεινοῦς.

Ο κ. **Ν. Γρηγοριάδης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν σκέπτεται νὰ διατάξῃ τὴν ἐκπόνησιν μελέτης καὶ τὴν ταχίστην κατασκευὴν τῆς ἀπαραιτήτου καὶ διὰ στρατιωτικὰς ἀνάγκας ὁδοῦ Ἐδέσσης-Ἐνωτίας (Καρατζόδας), ἥς τὸ μὲν τμήμα Νέας Ζωῆς-Σουμπόσκου χρήζει ἐπιδιορθώσεως τῆς ὁδοῦ καὶ ἐπανιδρύσεως τῶν γεφυρῶν, ἀρθεῖσιν νὰ καταστραφῶσι, καίτοι οἱ Σύμμαχοι εἶχον ἀρῇσαι ταύτην ἐν ἀρίστη καταστάσει, τὸ δὲ τμήμα Ἐδέσσης-Ν. Ζωῆς χρήζει κατασκευῆς.

Ο κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι διατάχθη ἐκπόνησις νέας μελέτης.

Ο κ. **Ἀθ. Κολιαλέξης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν σχετικῶς μετὰ τὴν ἐπιστράτευσιν τῶν σιδηροδρομικῶν ὑπαλλήλων ἕνεκα τίνος λόγου διὰ τὴν κλάσιν 1921 οὐδαμῶς ἐλογίσθη ἡ ἐπὶ 3 1)2 συναπτὰ ἔτη ἐπιστράτευσίς των ἐν τῇ σιδηροδρομικῇ ὑπηρεσίᾳ, ὑποχρεοῦμένων κατὰ τὴν τελευταίως ἐκδοθεῖσαν ὑπουργικὴν διαταγὴν εἰς πλήρη διετῆ θητείαν, μολονότι διὰ τὰς κλάσεις 1917—1918 καὶ 1919—1920, ὑπὸ τὰς αὐτὰς ἀκριβῶς συνθήκας διατελοῦσας, ὠρίσθη τρίμηνος καὶ ἐξάμηνος στρατιωτικὴ θητεία.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι οἱ κληθέντες ὑπέχουν βῆτην ὑποχρέωσιν ἐκπληρώσεως τῆς θητείας των, ἣν ἄλλως τε δύνανται νὰ ἀποφύγουν ἐφόσον δὲν ἀνήκουν εἰς κλάσεις νεωτέρας τῆς τοῦ 1920, πληρῶνόντες ἀντισηκώμα.

Ο κ. **Κ. Πετρίδης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ἔχεται ἀληθείας τὸ κατὰ τὴν Ζ' συνεδρίαν τῆς 21 τρέχοντος λαχθὲν παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης περὶ ἀναμίξεως εἰς τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Γενικοῦ Ἐπιτελείου ὑποστρατήγου κ. Ν. Βλαχοπούλου καὶ τίνα μέτρα ἐλάβεν ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὑπὲρ τοῦ θιγέντος ὑποστρατήγου ἡ Κυβέρνησις.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δηλοῖ ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν οὐδὲν γνωρίζει περὶ ἀναμίξεως τοῦ στρατηγοῦ Βλαχοπούλου εἰς τὸ κίνημα.

Επίσης γνωρίζει ότι ούτος δὲν ἀνεμίχθη εἰς τὸ κίνημα καὶ ὅτι πᾶσαι αἱ γεννηθεῖσαι ὑπόνοιαι περὶ τοῦ ἐναντίου ἀπεδείχθησαν ἀσύστατοι.

Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἂν εἶνε ἀληθὴς τὰ ἐξῆς ἐν τῇ «Χώρα» τῆς 23 τρέχ. δημοσιεύεται ἡ «Ἀνεγράφη πρὸ τινῶν ἡμερῶν, ἐπὶ τῇ βᾶσει ἀρμοδίων πληροφοριῶν, ὅτι ἀνακαλούνται ἐκ τῆς ἀποστρατείας τρεῖς ταγματάρχαι, Κρήτες κατὰ σύμπτωσιν καὶ οἱ τρεῖς. Οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁποίους εἶχον τεθῇ εἰς ἀποστρατείαν ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 43 Τεύχος τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ὅπου ἐδημοσιεύετο τὸ ἀπὸ 15 Φεβρουαρίου 1923 σχετικὸν Β. Διάταγμα. Καὶ διὰ μὲν τὸν πρῶτον ἀνεγράφετο ὡς αἰτιολογία τῆς ἀποστρατείας τοῦ «ἐπαγγεληματικῶς ἀκατάρτιστος καὶ μέθυρος», διὰ τὸν δευτέρον «ἀναξιοπρεπής» καὶ διὰ τὸν τρίτον «ἀδιάφορος πρὸς τὸ καθήκον καὶ ἀνεπαρκὴς ἐπαγγελματικῶς». Εἰς ἐπόμετον ὁ δεύτερος εἶχε προφυλαχισθῇ ἐπὶ ἐνθιάσει ἐν Ἀθήναις, εἰς τὸν Πειραιᾶ δέ, τὴν Χαλκίδα καὶ τὸ Ρέθυμνον ἐδείξεν ἀναξιοπρεπεστάτην διαγωγὴν, συνεπαρσθεὶς εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πόλιν καὶ μ. ληστάς. Τὰ ἐνδιόματα τῶν κρατούμεν εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, ἂν ἐπιθυμῇ νὰ τὰ μάθῃ, καὶ ἐρωτῶμεν ἂν ἡ ἐπαναφορά τῶν ἀποτελεῖ ἀπαρχὴν ἐγγυητικὴν τοῦ τρόπου τῆς μελετωμένης ἐπαναφορᾶς ἀξιωματικῶν.»

Ὁ κ. Κ. Γόντικας (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε ἀληθὴς ἡ ἀνάκλησις τῶν περὶ τῶν πρόκειται, ἀφοῦ ὅμως προηγήθη ὑπὲρ αὐτῆς γνωμοδότησις τοῦ συσταθέντος Εἰδικοῦ Συμβουλίου καὶ ἤτις ἀνάκλησις ἠκυρώθη, διότι εἶχε λήξει ἡ προθεσμία.

Ὁ κ. Φραγκοῦδης παρακαλεῖ τοὺς κ.κ. Ὑπουργοὺς νὰ πληροφορήσωσι τὴν Συνέλευσιν.

Πόσα ἐκάστον Ὑπουργεῖον χρησιμοποιεῖ αὐτοκίνητα καὶ ἂν προτίθενται νὰ θέσουν τέρμα εἰς τὸ σκάνδαλον τῶν χιλίων καὶ ἐνὸς αὐτοκινήτων, ζητεῖ δὲ ὅπως διὰ πᾶν αὐτοκίνητον κατανομάζηται καὶ ἡ χρησιμοποιοῦσα αὐτὸ ὑπηρεσία.

Ὁ κ. Κ. Γόντικας (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ πληροφορεῖ ὅτι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἔν ἐν ὅλῳ χρησιμοποιοῦνται αὐτοκίνητα καὶ καταθέτει ἐγγράφους καὶ περὶ τῶν ἄλλων αὐτοκινήτων πληροφορίας.

Ὁ κ. Θ. Σοφούλης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) πληροφορεῖ ὅτι ἐν αὐτοκίνητον χρησιμοποιεῖ.

Ὁ κ. Γ. Ροῦσσος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) πληροφορεῖ ὅτι καὶ αὐτὸς ἐν αὐτοκίνητον χρησιμοποιεῖ.

Ὁ κ. Α. Δοξιάδης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) δίδει πληροφορίας περὶ τῶν χρησιμοποιουμένων αὐτοκινήτων.

Ὁ κ. Ι. Κανναβός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) παρέχει ἐπίσης πληροφορίας ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.

Ὁ κ. Ε. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) δίδει ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου πληροφορίας ὅσον ἀφορᾷ τὸ Ὑπουργεῖόν του.

Ὁ κ. Θ. Χαβίνης παρακαλεῖ νὰ κατατεθῇ στατιστικὴ τῆς ἀναλισκόμενης βενζίνης.

Ὁ κ. Φραγκοῦδης τονίζει ὅτι εἶνε σκάνδαλον ἡ διατήρησις αὐτοκινήτων καὶ παρακαλεῖ ἡ ἐρώτησίς του νὰ μετατραπῇ εἰς ἐπερώτησιν.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ ἐρώτησις μετατρέπεται εἰς ἐπερώτησιν συζητηθησαμένη εἰς πρῶτην συνεδρίασιν κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ὁ κ. Αὐγουστός Θεολογίτης παρακαλεῖ τὸν κύριον ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργὸν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν τί ἐγένοντο αἱ 180 χιλιάδες δραχμῶν αἰτίνες εἰσπραχθῆσαν ὑπὸ τοῦ ἑλλοῦ Στρατιωτικοῦ Διοικητοῦ ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ ἐξ αὐθαίρετου φορολογίας καὶ παρεδόθησαν ἅμα τῇ ἐγκαταστάσει τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχῆς ὅπως χρησιμοποιοῦν δι' ἔργα ὁδοποιίας ἐν τῇ νήσῳ Θάσῳ.

Ὁ κ. Ε. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) δηλοῖ ἐνεγράφῃ ὅτι διὰ τὸ ποσὸν τοῦτο πίστωσις ἐντὶ προϋπολογισμοῦ.

Οἱ κ.κ. Δ. Μαργέτης, Δ. Βαρελάς, Π. Παναγιώτου καὶ Σ. Θεοδωρόπουλος παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας νὰ δηλώσῃ ποῖα μέτρα σκέπτεται νὰ λάβῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς συγκοινωνίας τῶν Ἀθηνῶν μετὰ τῶν παραγωγικῶν χωρίων τῆς Ἀττικῆς, καὶ ἰδίᾳ τῶν δημοσίων ὁδῶν Μεσσηνίων, Ἀχαρνῶν καὶ Καλάμου, τῶν εὐρισκόμενων εἰς οἰκτροτάτην κατάστασιν προκαλοῦσαν τὴν ἀγανάκτησιν ἔχον μόνον τῶν χωρικῶν, αἵτινες ὡς μόνες ἀρτηρίας συγκοινωνίας μετὰ τῆς πρωτεύουσος πρὸς μεταφορὰν τῶν προϊόντων αὐτῶν ἔχουν τὰς ὁδοὺς ταύτας, ἀλλὰ καὶ παντὸς διαβάτου.

Ὁ κ. Ε. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) δηλοῖ ὅτι ἔχουν ἀναγραφῇ σχετικαὶ πιστώσεις.

Ὁ κ. Μαργέτης περιγράφει τὴν οἰκτρὰν κατάστασιν τῆς συγκοινωνίας τῶν μερῶν τῆς ἐπαρχίας του.

Ὁ κ. Β. Ἀρτεμιάδης παρακαλεῖ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Ὑπουργὸν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν.

1) Ἄν ἐλήφθησαν ἢ θὰ ληφθῶσι μέτρα πρὸς ἀπελευθέρω-

σιν καὶ τῶν υπολειπομένων ἐν Τουρσίᾳ πολιτικῶν ὁμήρων καὶ κίχμαλῶτων.

2) Ποῖα μέτρα ἐλήφθησαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν κρατουμένων εἰς τὰ χαράμι καὶ τῆς Ἀγκυρῆς Ἑλληνίδων καὶ τῶν εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεῖα Ἑλληνοπαίδων.

Ο κ. Γ. Ρούσος (Ἵπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἤρχισε κατόπιν συμφωνίας ἣ ἀπόδοσις τῶν ὁμήρων τῇ βοήθειᾳ τῶν Ἀμερικανικῶν Ἀποστολῶν.

Ο κ. Β. Ἀρτεμιάδης τονίζει τὰς παρασπονδίας τῆς συμμάχου ὑπὸ τῶν Γούρκων καὶ ἀναφέρει στατιστικὰς πληροφορίας τῶν ἀπολεσθέντων ἢ μὴ ἀποδοθέντων ἀτόμων, ἅτινα ὑπερβαίνουν τὰς 300 χιλιάδας καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὥπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν περίστωσιν τῶν εἰσέτι μὴ ἀποθάνοντων. (Νειροκρατήματα).

Μεθ' οὗ παρελθούσης τῆς κακανονισμένης ὥρας ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων.

Ο κ. Κ. Βουδούρης ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ἵπουργόν ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως νὰ δηλώσῃ διὰ τίνα λόγον αἱ Πρωτοδικεῖαι καὶ Ἐπιτροπαίειδες ἄς ἔχει ἀνατεθῇ ὁ καθορισμὸς καὶ ἡ ἀπονομή τῶν συντάξεων εἰς τὰ θύματα πολέμου, προβαίνουν μετὰ τόσης νοχελείας εἰς τὸ ἔργον των καὶ ποῖα ἔλαβε μέτρα πρὸς θεράπειάν τοῦ παρατηρουμένου ἐγκλήματος εἰς βῆρος τῶν οἰκογενειῶν τῶν πεσόντων ὑπὲρ Πατρίδος.

Ο κ. Α. Δοξιάδης (Ἵπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) παρέχει στατιστικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ἐργασιῶν τῶν Πρωτοδικεϊκῶν Ἐπιτροπῶν, τινὲς τῶν ὁποίων ἐλλείπει τῶν μελῶν των δὲν κατωρθώθη νὰ συνεδριάσουν. Προνοεῖ ὅτι διὰ τροποποιήσεων τοῦ νόμου, ἄς ἐτοιμάζει, θὰ κατορθωθῇ ἡ ταχυτέρα ἐκδίκασις τῶν αἰτήσεων.

Ο κ. Κ. Βουδούρης (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) ἐπικρίνει διὰ μακρῶν τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀστοργίαν τῆς Πολιτείας διὰ τὰ θύματα τοῦ πολέμου καὶ θεωρεῖ τελείως ἀνεπαρκεῖς τὰς ἀπαντήσεις τοῦ κ. Ἵπουργοῦ. Ἐξιστορῶν κατόπιν τὸ ἔργον τοῦ Κράτους ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ἀπὸ τοῦ 1912, κακίζει τὴν Ἐπιτροπὴν, ἣ ὁποία ἐφύλαξε μέχρι τοῦ σημείου νὰ δώσῃ συντάξεις εἰς τοὺς κατὰ τὸ 1916 πρωτεργάτας τῶν συμπλοκῶν τοῦ μνημείου τοῦ Φιλοπάππου. Ἡ κατόπιν Κυβέρνησις τῶν Φιλελευθέρων ἔλαβε διάφορα μέτρα ἀνακουφιστικά, ἀλλ' ἡ κατόπιν Κυβέρνησις τῶν Νοεμβριανῶν νικητῶν δὲν ἔδιδε περίθαλψιν εἰς κανένα φιλελεύθερον, ἰδιαίτερος ἂν ἦτο Κρῆς. Ἀναφέρει μεγάλην περίθαλψιν δοθεῖσαν εἰς τὴν οἰκογένειαν Βαλάκη, ὡς ὤφθεν προεκλογικὸν ὅμν. Ἐξαιρεῖ κατόπιν τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου τῆς Ἐπιτροπῆς τῆς συσταθείσης παρὰ τῆς Ἑπαναστατικῆς Κυβερνήσεως περὶ ἀπονομῆς συντάξεως, μὴ γενομένου δεκτοῦ ἐξ ἀντιρρήσεων τοῦ κ. Κοφινᾶ, προτιμήσαντος τὸ σχέδιον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου. οὗτινος διεκτραγωδεῖ τὰς δυσνοήτους διατάξεις.

Ο κ. Χ. Λυκοτόμαρος (πληρεξούσιος Ἠλείας) παρέχει σχετικὰς πληροφορίας ἐπὶ τῶν περὶ ὀλκῶν διατάξεων τοῦ νόμου. Ο κ. Βουδούρης ἐξακολουθῶν κακίζει τὸν Ἵπουργόν ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως διότι δὲν ἀντέδρασε κατὰ τοῦ νόμου τούτου, καὶ διότι δὲν ἐξεδηλώθη ἡ δέουσα πρόνοια περὶ ταχεῖς ἀπονομῆς τῶν συντάξεων. Ὅμιλεῖ κατόπιν διὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν μέτρων περὶ ἐξευρέσεως ἐργασίας καὶ περὶ Στέγης Πατρίδος καὶ τὴν ἀκατανόητον ἀπόρριψιν τῶν ὑπὲρ αὐτῶν μέτρων τῆς Ἐπιτροπῆς. Ὅμιλῶν σχετικῶς μὲ τοὺς ἀριθμούς, οὓς παρέθεσεν ὁ κ. Ἵπουργός, εὐρίσκει τούτους ἀνακριθεῖς, διότι καὶ μὴ λαδοῦσαι περίθαλψιν οἰκογένειαι ἀναπήρων καὶ θυμάτων πολέμου εἶνε πολὺ περισσότεραι, καὶ καταλήγων συνιστᾷ ὅπως υἱοθετηθῇ τὸ σχέδιον τῆς Ἐπιτροπῆς, δι' οὗ θὰ τερματισθῇ τὸ ζήτημα τῶν συντάξεων εἰς δύο συνεδριάσεις.

Ο κ. Α. Πρέσας (πληρεξούσιος Θήρας) διαμαρτύρεται διὰ τὰ λεχθέντα κατὰ τοῦ νόμου 2669, ὃν ὅμως δὲν συνέταξε τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον ἀλλ' ἄλλη τις Συνέλευσις. Ο κ. Βουδούρης δίδει σχετικὰς πληροφορίας περὶ τοῦ νόμου 2679. Ο κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις 10 πληρεξουσίων περὶ γενικεύσεως τῆς συζητήσεως. Γενικευομένης τῆς συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Λιβαθηνόπουλος (πληρεξούσιος Κραναιῶν) ὅστις ὁμιλῶν περὶ τοῦ σχεδίου νόμου διὰ τὴν Στέγην τῆς Πατρίδος τονίζει τὰ ἐσφαλμένα αὐτοῦ, ἅτινα ἀνεγνώρισε τὸ Ἵπουργικὸν Συμβούλιον.

Ο κ. Βουδούρης παρακαλεῖ ὅπως συσταθῇ Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ ἵνα ἐξετάσῃ τὰ κατὰ τὴν Στέγην τῆς Πατρίδος. Ο κ. Γ. Σίδερης (πληρεξούσιος Καρδίτης) παρακαλεῖ ἵνα ἀναβληθῇ ἡ παρούσα συζήτησις εἰς ὀρισμένην ἡμέραν.

Ο κ. Σπ. Κρεμεζῆς (πληρεξούσιος Παρνασσίδος) λέγει ὅτι εἰς ὅσας Ἐπαρχίας δὲν ὑπάρχει στρατιωτικὸν Σῶμα καθυστέρησεν ἡ ἀπονομή συντάξεων ἐλλείψει στρατιωτικοῦ ἱατροῦ. Ο κ. Δ. Μαργέτης (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀστοργίαν τῆς Πολιτείας πρὸς τὰ θύματα τοῦ πολέμου

καὶ ἐξαίρων τὸ ἔργον τοῦ κ. Πλαστήρα λέγει ὅτι τηρεῖ ἐπιφύλαξιν δι' ὠρισμένους Ὑπουργούς, οἵτινες θὰ κληθῶν νὰ δώσουν καὶ λόγον τῶν πράξεών των. Τελευταῖον προτείνει ὅπως ὀρίσθῃ Ἐπιτροπὴ Κοινοβουλευτικὴ, ἥτις ἐπεξεργαζομένη σχέδιον νόμου νὰ τὸ προσκομίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν πρὸς ψήφισιν.

Ὁ κ. Ἀνδρ. Δενδρινὸς (πληρεξούσιος Κερκύρας) τονίζει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῶν σύντονα μέτρα διὰ τὰς περιθάλψεις καὶ συντάξεις τῶν θυμάτων πολέμου, διότι εἰς ὅλας τὰς Ἐπαρχίας καθυστερεῖ ἡ ἀπονομή των. Πρωτίστως πρέπει νὰ συμπληρωθῇ τὸ προσωπικόν.

Ὁ κ. Γ. Καλδῆρ (πληρεξούσιος Λέσθου) συνιστᾷ ὅπως ἀποφεύγωνται αἱ γενικαὶ μομφαὶ κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως. Συνεχίζων νομίζει ὅτι εἶνε ἀξίαι ἐπαίνου καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ καὶ τὸ Ὑπουργεῖον, διότι ἔδειξαν πᾶσαν δυνατὴν μέριμναν διὰ τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον τοῖς ἀνέτεθῃ καὶ συνιστᾷ τὴν σύστασιν τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. Κ. Βουδούρης (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) ἐξάγει τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως, ἐπιβραβεύθῃ παρὰ τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπὲρ οὗ θὰ ὁμιλήσῃ ἡ Ἱστορία.

Ὁ κ. Στ. Γρηγορίου (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) διαμαρτύρεται διὰ τὰ λεχθέντα κατὰ τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως, διότι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν στατιστικῶν, ἐνῶ εἰς 7 ἔτη ἀπενεμήθησαν 2 χιλ. συντάξεις, εἰς διάστημα 2 ἐτῶν ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ νέου νόμου ἀπενεμήθησαν 5 χιλ. συντάξεις. Ἐξάγει κατόπιν τὸ πνεῦμα τοῦ κατακριθέντος νόμου, ὅστις ἔδωκε λόγῳ τοῦ ἀποκεντρωτικοῦ τοῦ συστήματος ἄριστα ἀποτελέσματα.

Ὁ κ. Α. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας) νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀτονῇ ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος ὀπισθεν τῆς Ἐπαναστάσεως, ἥτις εἶνε χωριστὴ ἀπὸ τὸ κυβερνητικὸν ἔργον αὐτῆς.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λέσθου) δηλοῖ ὅτι ὄχι μόνον δέχεται τὸν κοινοβουλευτικὸν ἔλεγχον ὡς μέλος τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, ἀλλὰ καὶ προκαλεῖ αὐτόν, διότι πιστεύει ὅτι τὸ κυβερνητικὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως ἔχει ἐν συνόλῳ εὐδοκίμησει.

Ὁ κ. Γρηγορίου συνεχίζων τονίζει ὅτι οὐδεμία ὑπῆρξεν ἀδιαφορία διὰ τοὺς ἀναπήρους.

Ὁ κ. Δ. Φλωριάς (πληρεξούσιος Σερρών) διαμαρτύρεται κατὰ τῶν λεχθέντων διὰ τὴν Ἐπανάστασιν καὶ τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν, ὧν αἱ προθέσεις καὶ τὰ ἔργα ἐκινεῦντο πάντοτε ὑπὸ τοῦ συμφέροντος τῆς Πατρίδος.

Ὁ κ. Ἀντ. Πραντούνας (πληρεξούσιος Νάξου) ἐκφράζων τὰς εὐχαριστίας του πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Προνοίας διὰ τὸ συντελεσθὲν ἔργον λέγει ὅτι αἱ παρουσιασθεῖσαι ἀτέλειαι ὀφείλονται εἰς τὸν νόμον καὶ προτείνει σχετικὰς διορθώσεις αὐτοῦ.

Ὁ κ. Κων. Καλομενόπουλος (πληρεξούσιος Σύρου) ἐκφράζει τὴν βεβαιότητά ὅτι θὰ ληφθῶν συντόμως τὰ δέοντα μέτρα πρὸς διόρθωσιν τῆς καταστάσεως. Ἐξάγει κατόπιν τὴν ἀποκεντρωτικὴν βᾶσιν τοῦ νόμου καὶ τονίζει ὅτι διὰ συντονισμοῦ τῶν ἐργασιῶν τῶν Ἐπαρχιακῶν Ἐπιτροπῶν, ὧν τὰ μέλη δύνανται νὰ ἀποτελῶνται καὶ ἀπὸ πολλὰ ἀναπληρωματικά, θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπιτάχυνσις τῆς ἀπονομῆς τῶν συντάξεων.

Ὁ κ. Ἐλ. Μενιζέλος (Πρωθυπουργός) ὁμολογεῖ τὴν καθυστέρησιν τῶν συντάξεων καὶ περιθάλψεων ὀφειλομένην εἰς τὰς ἀτελείας τοῦ νόμου ὡς ἐκ τῆς διατάξεώς του περὶ χρησιμοποίησεως στρατιωτικῶν ἱατρῶν, οἵτινες ἐλλείπουν καὶ δὲν δύνανται νὰ μεταβῶν εἰς τὰς ἑδρας τῶν Ἐπιτροπῶν. Νομίζει συνεπῶς ὅτι διὰ προσκλήσεως ἐφέδρων ὑγειονομικῶν ἀξιωματικῶν εἰδικῶς χρησιμοποιουμένων καὶ ἀμειβομένων θὰ ἐπιταχυνθῇ τὸ ἔργον τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει ταύτῃ παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ συντάξῃ σχετικὸν νομοσχέδιον.

Ὁ κ. Κ. Τσιμινάκης νομίζει ὅτι καὶ εἰδικοί ἱατροὶ προσλαμβάνόμενοι καὶ περιοδεύοντες δύνανται νὰ βοηθήσουν τὴν ταχέαν ἀπονόμην συντάξεων.

Ὁ κ. Βουδούρης ἐπιμένει ὅτι γενομένων δεκτῶν τῶν γνωμῶν του ἐντὸς 10 ἡμερῶν δύνανται νὰ ἀπενεμηθῶν ὅλα καὶ συντάξεις.

Ὁ κ. Ἐλ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός) ἐπεξηγεῖ ὅτι δύναται διὰ τροποποιήσεως τοῦ νόμου νὰ μὴ ζητῆται ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἱατροῦ εἰμὴ μόνον ὅταν πρόκειται περὶ ἀναπήρων.

Ὁ κ. Ι. Κύνδευρος (πληρεξούσιος Λασηθίου) νομίζει ὅτι τὰ καθήκοντα δύναται νὰ ἐξασκῇ ὁ Νομίατρος. Ὁμιλεῖ κατόπιν περὶ ἀτελειῶν τοῦ νόμου ἀδικοῦντος τοὺς γονεῖς καὶ ἀφ' ἑτέρου ζητοῦντος πιστοποιητικὰ περὶ τῶν θανάτων, ἐνῶ δύνανται διὰ γενικοῦ κανόνος περὶ τῆς ἀπωλείας τῶν ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ νὰ ἐξουδετερῶνται τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις θεωρεῖται λήξασα.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὑπάρχει πρότασις περὶ προτάξεως τῆς ὑπ' ἀριθ. 13 ἐπερωτήσεως, ὑπογεγραμμένη παρὰ 10 πληρεξουσίων περὶ τοῦ 13ου μισθοῦ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ἡ πρότασις γίνεται δεκτὴ δι' ἀναστάσεως.

Ο κ. Ν. Καλέλλης (πληρεξούσιος Ἀρτῆς) λαμβάνων τὸν λόγον ὁμιλεῖ ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

Ο κ. Α. Μιχαλακόπουλος (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) δηλοῖ πρὸς ἀποφυγὴν πλάνης ὅτι καὶ ἡ προκαταβολὴ ἐνὸς μισθοῦ, οὐχὶ ὅμως ὡς 13ου, εἶνε ζήτημα τοῦ Υπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου.

Ο κ. Καλέλλης ἐξακολουθῶν ὑποστηρίζει τὸ ἀπαρκῆ τιτον τῆς ἀνάγκης τῆς ἐνισχύσεως τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἣν ἀναγκάζουν καὶ αἱ προγραμματικαὶ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως.

Ο κ. Ε. Βενιζέλος (Πρωθυπουργὸς) δηλοῖ ὅτι οὐδέποτε ὁμίλησαν αἱ δηλώσεις του περὶ 13ου μισθοῦ, οὐχ ἥττον δὲν παύει νὰ ἀναγνωρίζῃ ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι πάσχουν καὶ συνιστᾷ ταχύτεραν διεξαγωγὴν τῶν συζητήσεων.

Ο κ. Ν. Καλέλλης συνεχίζων τονίζει ὅτι αἱ συνθήκαι ὑφ' ἃς τελοῦν οἱ ὑπάλληλοι πρέπει νὰ τύχουν πάσης προσοχῆς καὶ θερμοπαίης καὶ ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως.

Ο κ. Μ. Μπακόπουλος (πληρεξούσιος Γορτυνίας) συνιστᾷ ἀποδοχὴν τῶν αἰτημάτων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, δι' ὧν θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀφορὰ καὶ εὐρυθυμία λειτουργία τῆς κρατικῆς μηχανῆς, ἐξ ἧς θὰ ἐπέλθῃ καὶ ἡ συμφιλίωσις καὶ ἡ καλὴ διοίκησις, ἥτις θὰ δημιουργήσῃ καὶ αἰσθημα σθεασμοῦ καὶ πρὸς τὰς ἐν τῷ Κράτει ξένας μειονοφηρίας. Ἡ καλὴ διοίκησις χρειάζεται καὶ διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς ὅλης ἐθνικῆς οἰκονομίας, ἥτις μετὰ τῆς ἐπιδιώξεως τῆς εἰσπράξεως τῶν τεθεμένων φορολογικῶν νόμων θὰ μᾶς δώτῃ τὴν πύθην οἰκονομικὴν ἐξυγίαν. Πρώτιστος συντελεστής εἰς τοῦτο θὰ εἶνε ὁ δημόσιος ὑπάλληλος, ἐφόσον ὅμως ληφθῇ πρόνοια νὰ ἀμειβηται. Ἀναπτύσσων κατόπιν τὰς τιμαρίθμους τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς ἐν σχέσει μὲ τοὺς μισθοὺς τῶν ὑπαλλήλων ἀποδεικνύει ὅτι, ἐνῷ ἐκεῖναι ἐδεκατριπλασιάσθησαν, οἱ μισθοὶ ἐπενταπλασιάσθησαν. Ἀναφέρει κατόπιν τί ἔγινεν ἐν Ἀγγλίᾳ διὰ τὸ ζήτημα τῶν ὑπαλλήλων, ὅπου ἐπετεύχθησαν 64 ἑκατομμύρια λιρῶν στερλινῶν οἰκονομία. Ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος ἂν ὑπάρχει πληθώρα ὑπαλλήλων φρονεῖ ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη ἐφόσον τὰ σύνορά μας εἶνε ἴδια πρὸς τὰ τοῦ 1915, ἐνῷ οἱ ὑπάλληλοι σήμερον ἀνέρχονται εἰς 72 χιλιάδας, δηλαδὴ ἀναλογεῖ εἰς ὑπάλληλος ἐπὶ 7 κατοίκων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὀργάνων τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Συνεπῶς φρονεῖ ὅτι εἶνε δυνατὴ ἡ περικοπὴ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἵνα διὰ τῆς δαπάνης ταύτης ἐναχυθῶσιν οἱ ἐναπολειφθισόμενοι, καὶ καταλήγων ἐλπίζει εἰς τὸ προσωπικὸν κῆρος τοῦ κ. Υπουργοῦ τῶν

Οἰκονομικῶν, ὅστις θὰ ἐξουδετερώσῃ πᾶσαν ἀντίδρασιν ἢ πείσιν καὶ θὰ ἐλαττώσῃ τὸ ἐλλειμμα τοῦ προϋπολογισμοῦ. Ἡ μηνιαία δαπάνη πάντων τῶν ὑπαλλήλων ἀνέρχεται εἰς 73 ἑκατομμύρια, ἐνῷ αἱ πιθανολογούμεναι οἰκονομίαι διὰ τῆς περικοπῆς ὑπαλλήλων φθάνουν εἰς 100 ἑκατομμύρια, καὶ νομίζει ὅτι πρέπει ἡ Συνέλευσις νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς χρονονομίας ταύτας.

Α. Μιχαλακόπουλος (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν).—Κύριοι πληρεξούσιοι, εἶχον ἀκούσει καὶ ἀναγκάσει ὅτι ὁ Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν εἶνε δυστυχὴς ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐνόμизον τὸ πρᾶγμα ὀλίγον ἐξωγαμμένον, μέχρις ὅτου ἔλαβον τὴν σκληρὰν πείραν τῆς ἀληθείας. Αἱ δαπάναι ἐπιζητεῖται νὰ πολλαπλασιασθῶσι· αἱ εἰσπράξεις ἐπιζητεῖται νὰ ἐλαττωθῶσι. Ὑπάρχει ἐν ἔλλειμμα, τὸ ὅποιον δὲν μὲ ἀπελπίζει, ἀλλ' ἡ ἀνησυχία αὐξάνεται ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν, ὥσθις ὁ Υπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν πρόκειται νὰ ἀντιμετωπίσῃ περιστάσεις τεινούσας εἰς τὴν εὐρύσιν τοῦ ἐλλείμματος, περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ὑπάρχει ἡ τάσις τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν καὶ τῆς ἐλαττώσεως τῶν ἐσόδων. Εἶνε δυσάρεστον δι' αὐτόν, καὶ εἶνε ἀκόμη δυσχερέστερον, διότι γίνεται δυσάρετος.

Ἐβράδυνα νὰ ἔλθω εἰς τὴν σημερινὴν συζήτησιν, διότι μετὰ τῶν συναδέλφων μου ἐπὶ τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, μετὰ ἀντιπροσώπων τοῦ Ὑποῦ, μετὰ τῶν συναδέλφων πληρεξουσίων τῶν καπνοπαραγωγῶν ἐπαρχιῶν, συνεζητοῦμεν ἐπὶ τριώρον περίπου περὶ τῆς ἐλαττώσεως ἢ καταργήσεως τοῦ ἐξωγαμικοῦ δαπανῶ τοῦ καπνοῦ. Καὶ κατέληξα εἰς τὸ θλιβερόν διὰ τὰς ταμειακὰς συνθήκας συμπέρασμα ὅτι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ σκεθῶ περὶ ἐλαττώσεως, ἂν ὅχι περὶ καταργήσεως. Ἦλθον ἐδῶ καὶ εὐρίσκω τεινόμενον τὸ ἕτερον σκέλος, τὸ τῆς αὐξήσεως τῶν δαπανῶν. Εὐρίσκομαι ἐπίσης πρὸ θέσεως δυσχερέστου. Ὅφειλω νὰ ὁμολογήσω χάριτας εἰς τὸν ἄρτι καταθέντα τοῦ βήματος ἀξιοτίμον πληρεξούσιον Μαντινείας, ὅστις ἐν τῷ παρθενικῷ του λόγῳ διηλεκόντε ταραστικῶς τὸ ἔργον τοῦ Υπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

Τὸ ζήτημα, κύριοι, δὲν παρουσιάσθη μόνον ἐν Ἑλλάδι.

Ὁ ἀξιοτίμος πληρεξούσιος ἐμνημόνευσεν ὡς παράδειγμα τὸ τῆς Ἀγγλίας καὶ τὸ τῆς Αὐστρίας. Θὰ ἐπετρέπετο νὰ μνημονεύσω καὶ ἐγὼ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Καὶ ἀντεμετωπίσθη τὸ ζήτημα καὶ ἐκεῖ προσεκομίσθησαν τιμαρίθμοι καὶ ἐκεῖ ἐζητήθη τὸ δίκαιον ἄλλως, ὅπως καὶ ἡ ἐργασία ἡ παρεχόμενη εἰς τὸ Κράτος, παρακολοιούσῃ κατ' ἀναλογίαν ἴσην τὴν αὐξήσιν τῶν μισθῶν τῶν ὑπηρεσιῶν, τῶν παρεχομένων εἰς

ιδιωτικὰς εταιρείας, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ δὲν κατωρθώθη τὸ πρᾶγμα. Τελευταίως ἀκόμη ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ὅταν ἡ ἀκριβεία τοῦ βίου ὑπερέβη τὸ ἐξαπλάσιον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς πρὸ τοῦ πολέμου, δὲν ἐσκέφθησαν νὰ ἐξαπλασιάσουν τοὺς μισθοὺς, δὲν τοὺς ἐπενταπλασίασαν, δὲν τοὺς ἐτετραπλασίασαν, δὲν τοὺς ἐτριπλασίασαν κἄν. Ἐπιφυλάσσομαι νὰ προσαγγῶ ἐν καιρῷ εἰς τὴν Βουλὴν σχετικὴν μελέτην, διὰ νὰ μὴ θεωρηθῇ ὅτι ἡμεῖς μόνον λύομεν κατὰ τρόπον ἄδικον ἢ ἀντικανονικόν τὸ προκείμενον ζήτημα. Καὶ ἐκείνοι ἠναγκάσθησαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ πρόβλημα τῶν οἰκονομῶν, τῆς ἀπολύσεως τῶν ὑπαλλήλων διὰ τὴν σχετικὴν βελτίωσιν τῆς μισθοδοσίας τῶν ἀπομεινόντων. Καὶ αὐτὸ ἐγένετο καὶ ἐν Ἰταλίᾳ μὲν τρόπον, δύνανται νὰ εἰπω, δικτατωρικόν. Καὶ ὁρθῶς εἶπεν ἐν τῇ ἐπιστημονικωτάτῃ πράγματι λόγῳ τοῦ ὁ ἀξιοτίμος συναδέλφους ὅτι ἡ ἐπανάστασις ἐπρεπε νὰ κάμῃ οἰκονομίαν. Ἡ ἱστορία ἡ κοινοβουλευτικὴ ἀποδεικνύει ὅτι αὐταὶ δύνανται νὰ λάβωσι τοιαῦτα μέτρα. Σήμερον πρέπον εἶναι νὰ συνεργασθῶμεν ὅλοι ἡμεῖς, διὰ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὸ πρόβλημα. Δὲν εἶναι πρόβλημα μόνον τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργοῦ, ἀλλ' εἶναι ἔργον ὅλων ὧν, εἶναι ἔργον καὶ αὐτῶν τῶν ὑπαλλήλων.

Ἀντὶ νὰ φέρω ἄλλα παραδείγματα, θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃ ὁ ἀξιοτίμος συναδέλφους, συμπληρῶν ὅσα ὀρθὰ εἶπε, νὰ εἰπω ὅτι ἐν Αὐστρίᾳ εὐρέθησαν Ὑπουργοὶ Οἰκονομικῶν θέλοντες νὰ φανῶσι περισσύτερον εὐχάριστοι ἢ ὅ,τι οἱ συναδέλφοί των τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας. Καὶ ἠῤῥαλλον προθύμως μισθοὺς καὶ δαπάνας. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι τὸ ἔλλειμμα ἐγένετο μεγαλύτερον, ὅτι τὸ πλεόνημα τῆς παραγωγῆς τῶν χαρτονομισμάτων εἰργάζετο συνεχῶς. Τὸ γάσμα τοῦ προβολογισμοῦ ἠῤῥαγεν ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν. Ἐξ ἄλλου οἱ ὑπάλληλοι δὲν ἔσπερον νὰ ὑποδείξωσι τὰς περιττὰς θέσεις. Καὶ ἦσαν οἱ καταλληλότεροι πρὸς τοῦτο. Ἐπέμεινον νὰ μένωσιν ὅλοι εἰς τὰς θέσεις των, ἠῤῥαγεν ἡ μισθοδοσία των, ἀλλ' ἡ ἀξία τοῦ νομίσματος ἐξέπιπεν ἀπαύστως. Ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθησαν νὰ ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ἦντλον εἰς πῖθον Δαναΐδων. Καὶ ἀπεφάσισαν οἱ ἴδιοι νὰ συντρέξωσι τὴν Κυβέρνησιν, διὰ νὰ κάμῃ τὸν περιορισμὸν καὶ ἀπολύσῃ ἑκατὸν χιλιάδας ὑπαλλήλων.

Κύριοι, οὐδεὶς δύνανται νὰ παραγνωρίσῃ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὸν πατριωτισμὸν τῶν ἐλλήνων ὑπαλλήλων. Εἰς τὰ αἰσθητά ταῦτα ἔκαμα καὶ κάμνω καὶ ἤδη ἐκκλησίν. Ἐζήτησα ἀπ' αὐτοὺς νὰ συνεργασθῶμεν καὶ νὰ βοηθήσωσι τὴν Κυβέρνησιν εἰς τὸ ἔργον τῆς. Ἐλαβον τὴν ἀπάντησιν ὅτι δὲν εἶχον ἀντίρρησην εἰς τοῦτο. Ἐζήτησα ὅμως ὅχι ἔλλειψιν ἀντιρρήσεως, ἀλλὰ βοήθειαν καὶ θετικὴν ἐργασίαν. Ἐζήτησα νὰ συνεργ-

γασθῶν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς οἰκονομῶν, διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ὁποίας θὰ λάβω τὴν τιμὴν ἐντὸς τῆς ἐβδομάδος νὰ ὑποβάλω σχετικὸν νομοσχέδιον. Ὁφείλω νὰ ἐξηγήσω ὅτι ναὶ μὲν ὁ χρόνος ὁ ὁποῖος ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως παρελήθε δὲν εἶναι μικρὸς, ἀλλ' ἐν θεωρήσει ὅτι ἐβράδυνα, τὸ ἔκαμα νὰ εἶρω τρόπον ὁ ὁποῖος νὰ διδῇ ὅλας τὰς ἐγγυήσεις ὅτι ἡ διὰ λόγους οἰκονομῶν ἀπομάκρυνσις ἀριθμοῦ τινος ὑπαλλήλων δὲν θὰ λάβῃ ποσὸς τὴν μορφήν νέας ἐκκαθαρίσεως. Εἰς τοὺς ὑπαλλήλους, προσελθόντας εἰς ἐμέ, εἶπον καὶ ἄλλο, ὅτι εἶμαι πρόθυμος νὰ διαθέσω χρόνον τινὰ καθ' ἡμέραν καὶ μετὰ δύο ἢ τριῶν ἐκ τῶν συναδέλφων των, εἰδικῶν περὶ τὰ τῶν συνεταρισμῶν, νὰ συνεργασθῶ ὥπως καταρτίσωμεν συνεταριστικὴν ἐργάνωσιν πανελλήνιον τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, ἡ ὁποία θὰ ἐπέφερε δι' αὐτοὺς εὐθυρίαν τοῦ βίου, ἣν δὲν θὰ εἶναι ὑπερὶ λογική, ἐν ὑπολογίῳ εἰς 50 ἕως 60 τοὺς ἑκατὸν. Τίς προσέθετα ὅτι ἡ Κυβέρνησις ναὶ μὲν δὲν θὰ ἦτο διατεθειμένη νὰ ἀπαλλάξῃ ἐντελῶς τὸ τελωνειακὸν δασμὸς τὰ προσριζόμενα διὰ τοῦς ὑπαλλήλους εἰδῇ, ἀλλὰ θὰ παρείχεν ἄλλας ἐνκόλιας, ἵνα καταστή ὁ βίος δι' αὐτοὺς εὐθυρότερος. Τοῖς προσέθετα ὅτι ἔχω εἰς τὴν διάθεσίν των τὰ ἐντυπα τὰ ἀφαιρῶντα ἁρμύους ὀργανισμοὺς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐντυπα ἀποδεικνύοντα πόσα ὠφελήματα περιέρχονται οὕτως εἰς τοὺς ὑπαλλήλους. Ἡ ἡμετέρα ἐγένετο πρό τιμῶν ἡμερῶν, δὲν ἔλαβον δὲ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν εἰδικῶν περὶ τὰ συνεταρικά τῶν ὑπαλλήλων. Ἐλπίζω ὅτι θὰ τὴν ἔχω.

Δὲν δυνάμεθα, κύριοι, νὰ κάμωμεν σύγκρισιν μετὰ τῶν μισθοδοσιῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ τῶν ιδιωτικῶν. Σύγκρισις τοιαύτη, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, δὲν ἔχει γίνοι. Δὲν γίνεται οὐδαμῶς. Πρὸ τοῦ πολέμου εἶχον καταγίνει εἰς μελέτην τινὰ περὶ τῶν συγκριτικῶν μισθῶν τῶν διαφορῶν δημοσίων ὑπαλλήλων εἰς τινα Κράτη, ἰδιαίτερος δὲ πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ πρὸς τὴν Γαλλίαν. Δὲν ἔχω πρόχειρα τὰ ἀποτελέσματα τῆς μελέτης μου ἐκείνης, ἀλλ' ἡ ἐντύπωσίς μου ἦτο ὅτι δὲν ἐμισθοδοτοῦντο οἱ Ἕλληνες ὑπάλληλοι πολὺ κατώτερον ἀπὸ ὅ,τι ἐμισθοδοτοῦντο οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἰταλίας ἢ τῆς Γαλλίας. Εἰδικώτερον λ. γ. ἐνθυμοῦμαι ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ Ἰταλικοῦ Στρατοῦ ἐμισθοδοτοῦντο ὀλιγώτερον ἀπὸ τοὺς ἀξιωματικοὺς τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ. Ἀλλὰ διὰ τὰς σημερινὰς περιστάσεις δύνανται τις νὰ εἰπῇ ὅτι ἡ λύσις τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ πρὸ ὀλίγου λαλήτης συνάδελφος εἶναι ἡ μόνη ὀρθή, ἡ μόνη οἰκονομική, Δὲν ἀρκεῖ νὰ λέγωμεν «δώσατε τὸν 13ον μισθὸν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους». Δὲν πρέπει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἀντιμετωπίσῃ τμηματικῶς σήμερον τὸ ἐν

ζήτημα και αύριον τὸ ἄλλο. Διότι τότε θὰ ὠμοίαζε πρὸς οἰκονομικήν ἀρχὴν ὁ ὁποῖος ἔχει προϋπολογισμοὺ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τοῦ δίδει πότε ἐδῶ καὶ πότε ἐκεῖ μέχρις ὅτου τὰ μέσα τοῦ ἐξεντληθοῦν καὶ περιέλθῃ εἰς ἀδ' ἐξόδον. Πρέπει ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν νὰ ἀντιμετωπίζῃ τὸ πρόβλημα τὸ οἰκονομικὸν ἐν τῷ συνόλῳ τοῦ. Πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζῃ ὅλας τὰς δαπάνας τοῦ Κράτους καὶ ὅλα τὰ ἐσοδα αὐτοῦ. Ἐάν δὲν δύναται νὰ καλύψῃ τὰς δαπάνας διὰ τῶν ἐσόδων, πρέπει νὰ μελετήσῃ ἂν ἔμπορὶ ν' ἀνεύρῃ νέα ἐξόδα, χωρὶς νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐθνικὴν οἰκονομίαν. Ἄλλως θὰ ὑπενθύνετο τὸν μῦθον τῆς κοῦρας τοῦ ἀργίου μέχρι τῆς θανάτωσός αὐτοῦ. Καὶ ἂν δὲν δύναται νὰ εὕρῃ τὰ μέσα πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν, ὁφείλει νὰ προβῇ εἰς αὐστηράς οἰκονομίας. Ἐάν κατ' ἄλλην μέθοδον προχωρήσῃ, περιπίπτει εἰς πρόγειον ἐμπειρισμὸν καὶ εἶνε προωρισμένος νὰ ἀποτύχῃ αὐτὸς καὶ τὸ χειρότερον νὰ περιαγάγῃ εἰς ὄλεθρον δυσσεπανόρθωτον τὰ οἰκονομικά τῆς Πατρίδος τοῦ. Ταύτην τὴν ὁδὸν θὰ ἀκολουθήσω, ὅταν θὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ εἰσηγηθῶ πρὸς ὑμᾶς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους. Ἡ Κυβέρνησις ὑπὸ τάσιν καὶ κατεύθυνσιν εὐμενείας θὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς οἰκονομικῆς βελτιώσεως τῆς θέσεως τῶν ὑπαλλήλων. ἔχουσιν ἐγγύησιν τὸ προηγούμενον, ὅτι αἱ πρῶται αὐξήσεις ἀποδοχῶν ἐδόθησαν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους ἐπὶ Κυβερνήσεως τῶν Φιλελευθέρων. Διὰ τοῦτο οἱ ὑπαλλήλοι ὀφείλουσι νὰ ἔχωσιν ἐμπιστοσύνην ὅτι δὲν θὰ λήξῃ ἡ καλὴ διάθεσις κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν ζητημάτων τῶν. Ἀλλὰ πρέπει καὶ αὐτοὶ ὡς πολῖται καὶ ὡς ὑπαλλήλοι νὰ παράσχωσι τὴν συνδρομὴν τῶν ὥστε νὰ περιοκώσιν αἱ περὶ τὰς θέσεις, διὰ νὰ καταστῇ δυνατὴ ἡ βελτίωσις τῶν ἰδικῶν τῶν καὶ τῶν τοῦ Κράτους οἰκονομικῶν. (Χειροκροτήματα καὶ ἐπιδεκτικασίαι).

Μεθ' ὃ συνκινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ περὶ τὴν συζήτησιν ἀναβάλλεται διὰ τὴν προσεχὴ ἡμέραν κοινοβουλευτικὸν ἐλέγχον καὶ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας.

Γίνεται δεκτὸν δι' ἀναστάσεως εἰς πρώτην κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους τοῦ καπνοῦ».

Μεθ' ὃ προτάσει τοῦ κ. Προέδρου ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅπως ἀπὸ τῆς αὐριον αἱ συνεδριάσεις αὐτῆς ἀρχονται τῇ 4 1)2 μ. μ.

Ὁμοίως γίνεται δεκτὴ πρότασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ τῆς Δι-

καισύνης ὅπως αὐριον πρὶν ἢ ἡ Συνέλευσις εἰσέλθῃ εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως προβῇ εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐπανεχδόσεως τῶν ἐφημεριδῶν».

Ὡρὰ 8. 30' μ. μ. λήττει ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Α. Κολιαλέξης

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 28 Ἰανουαρίου 1924 προσελθὼν εἰς τὸ Βουλευτήριον ὁ κάτωθι ὑπογεγραμμένος πληρεξούσιος ἔδωκε τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον:

«Ὁμνύω εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

(Ὁ ὀρκισθεὶς πληρεξούσιος
Α. Κανάρης

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Α. Κολιαλέξης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 1'

Τῆς 29 Ἰανουαρίου 1924.

Ὡρὰ 1 καὶ 15' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολουθῶς τὰ ἐξῆς:

— Ἐπιτροπὴ στρατευθέντων φοιτητῶν ὑποβάλλει αἰτήσιν περὶ ἀναδρομικῆς τῶν ἐγγραφῆς.

— Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Καναλίων τοῦ Νομοῦ Τρικυλίων ὑποβάλλει αἴτησιν τῶν κατοίκων αὐτῆς ζητούντων τὴν μείωσιν τῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ.

— Ὁ Γεώργιος Ράντης λοχαγὸς τῆς Ἐπιμελητείας αἰτεῖται τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐκ τοῦ σώματος εἰς ὃ ὑπηρετεῖ εἰς τὸ ἀρχικόν του ὄπλον τοῦ πεζικοῦ.

— Οἱ πληρεξούσιοι Ἀργούς καὶ Ναυπλίας κ. κ. Α. Κολιαλέξης, Π. Καλμοῦχος, Κωνστ. Πετρίδης καὶ Χ. Δάναϊνας ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους τοῦ καπνοῦ».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς πληρεξούσιος Σάμου κ. Θ. Σοφεύλης ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ

ἐγγραφῆς ὑπὸ ἀνταλλαγὴν ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων».

Τὸ νομοσχέδιον τοῦτο κηρυχθὲν ἀποφάσει τῆς Συνελεύσεως **κατεπίγειον** ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργὸς πληρεξούσιος Ἰεθύμνης κ. **Ἑμμ. Τσουδερός** υποβάλλει τὰ ἐξῆς δύο νομοσχέδια·

1) «Περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων Ἑργῶν» καὶ 2) «περὶ κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ διομολογηθείσης συμφωνίας ἀνταλλαγῆς ἐπιστολῶν μετὰ δεδηλωμένης ἀξίας, τοῦ τελικοῦ πρωτοκόλλου καὶ τοῦ κανονισμοῦ ἐκτελέσεως αὐτῆς».

— Ὁ πληρεξούσιος Ἰεθεσίων κ. **Π. Ζωγράφος** υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς τὰς οἰκογενεῖας τῶν ὑπὸ ληστῶν φονευομένων, καταδοτῶν ἢ δραστῶν φόνου ληστῶν».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Β. Καραπάνος, Π. Πετρίδης** καὶ **Σ. Ἡλιόπουλος** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων».

Πάντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ἀποφάσεως τοῦ κ. **Σ. Σίμου** ἀναβάλλεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἑρωτησέων καὶ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρῶτον ἐγγεγραμμένον πρὸς συζήτησιν ἀντικείμενον εἶνε ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως «περὶ εἰδικῶν διατάξεων Κανονισμοῦ ἐργασιῶν τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως».

Ὁ κ. **Σ. Σίμος** ποιεῖται εἰσήγησιν τῶν συζητουμένων τροποποιήσεων καὶ προτείνει προσθήκην περὶ μὴ παραπομπῆς τῶν ψηφισμάτων εἰς Ἐπιτροπὴν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** προτείνει ὅπως καὶ ἀνωτέρω τροποποιήσεις ψηφισθῶσιν ὡς ψήφισμα.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν πρότασιν τοῦ κ. Προέδρου.

Ἀρχεται ἡ ἀνάγνωσις καὶ ψήφισις κατ' ἄρθρον τῶν τροποποιήσεων.

Ἀναγινώσκονται καὶ γίνονται δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 3 ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** ἐρωτᾷ ἂν ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν

υποβάλλονται καὶ τὰ σχέδια ψηφισμάτων τὰ ἀφορῶντα συνταγματικὰς διατάξεις.

Πρόεδρος. Ὑποθέτω γενικῶς ναί, ἀλλὰ τὰ δύο ψηφίσματα, τὰ ὁποῖα ὑπεβλήθησαν καὶ ἤδη εἶνε ὑπὸ συζήτησιν τῆς Συνελεύσεως, αὐτὰ δὲν θὰ παραπεμφθῶσιν.

Α. Παπαναστασίου. Ὑπάρχουν τρεῖς, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀφορᾷ τὸ ἐκλογικεῖον καὶ τὰ ἄλλα δύο διὰ τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικόν. Ἡ ἔννοια εἶνε ὅτι υποβάλλονται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ὅλα;

Πρόεδρος. Κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου ὅχι τὰ δύο τελευταῖα. Ταῦτα δὲν θὰ ὑπαχθῶσιν ἐκεῖ.

Α. Παπαναστασίου. Ἐγὼ εἶπον διατί θὰ ἐπεθύμουν νὰ ὑπαχθῶσι καὶ αὐτά. Ἄν πρόκειται νὰ καταρτισθῇ σήμερον ἢ αὔριον ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ, θὰ ἐπεθύμουν καὶ αὐτὰ τὰ δύο νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Σ. Σίμος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ γίνῃ γενικὴ διάταξις διὰ τὴν παραπομπὴν τῶν ψηφισμάτων.

Γ. Παπανδρέου. Εἶνε ἐντελῶς ἄλλης φύσεως ζητήματα. Ὑποθέτω ὅτι τὸ πνεῦμα τοῦ ἁρθροῦ εἶνε ὅτι ὅσον ἀφορᾷ διατάξεις αἱ ὁποῖαι θὰ περιληφθῶσιν εἰς τὸ πολίτευμα τοῦ μέλλοντος ἡ Ἐπιτροπὴ θὰ ἔχῃ δικαιοδοσίαν. Ἐφόσον ὅμως ἀφορᾷ ψηφίσματα ἀφορῶντα τὴν προπαρασκευὴν τοῦ πολιτεύματος δὲν ὑποθέτω ὅτι ὑπάγονται.

Π. Μερλόπουλος. Ὡστε τὰ σχέδια τῶν ψηφισμάτων δὲν θὰ υποβάλλωνται εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν.

Πρόεδρος. Θὰ τὸ ἀποφασίσωμεν ἂν πρέπει νὰ παραπέμψωνται εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιτροπὴν.

Ἀναγινώσκονται εἰτα καὶ γίνονται δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὰ ἄρθρα 3 καὶ 4.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 5 ὁ κ. **Μερλόπουλος** ζητεῖ τὴν ἀπάλειψιν τῆς τελευταίας παραγράφου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι δὲν θεωρεῖ περιττὴν τὴν παράγραφον ταύτην.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 5 καὶ 6.

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 7 ἐπιφέρει παρατηρήσεις τινὰς ὁ κ. **Ὁρ. Κυπριανός** περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀμφισβήτησεως τῆς γνώμης τοῦ Προέδρου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάρκειαν τῶν ἀγορεύσεων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐξηγεῖ τοὺς λόγους τοὺς ὑπαγορεύσαντας τὴν διάταξιν ταύτην.

Ὁ κ. **Κυπριανός** ἐπιμένει εἰς τὴν ἀπάλειψιν τῆς φράσεως. Γίνεται δεκτὴ μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Μερλοπούλου**

δι' ἀναστάσεως ἢ ἀπάλειψις τῆς φράσεως «μὴ ἐπιτρεπομένης συζητήσεως κλπ.» καὶ ὁλόκληρον τὸ ἄρθρον 7 ὡς ἐτροπολογήθη.

Ἀναγινώσκεται εἰτα καὶ γίνεται δεκτὸν καὶ τὸ ἄρθρον 8 ὡς ἐτροπολογήθη παρὰ τοῦ κ. Προέδρου, ὡς καὶ τὰ προστεθέντα ἄρθρα 9 καὶ 10.

Γίνεται συνεπῶς δι' ἀναστάσεως κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον δεκτὸν τὸ περὶ οὗ πρόκειται ψήφισμα, ἔχον οὕτω:

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ εἰδικῶν διατάξεων Κανονισμοῦ ἐργασιῶν τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ἄρθρον 1.

Εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως ἐφαρμόζεται ὁ ἰσχύων δ' αὖ τὴν Βουλὴν Κανονισμὸς ἐφόσον δὲν τρυπιτοποιεῖται δι' εἰδικῶν ἀποφάσεων τῆς Συνελεύσεως.

Ἄρθρον 2.

Κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ ψήφισιν τῶν προτάσεων περὶ τροποποιήσεως τῶν συνταγματικῶν διατάξεων θέλουσιν ἰσχύει αἱ ἀκόλουθοι εἰδικαὶ διατάξεις πρόσθετοι εἰς τὸν ἰσχύοντα Κανονισμὸν καὶ οὗτοι ἐπικρατέστεροι πάσης ἐν αὐτῇ ἐναντίας διατάξεως.

Ἄρθρον 3.

Διὰ τὴν συντακτικὴν ἐργασίαν τῆς Συνελεύσεως ἐκλέγεται παρὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς, ἐπινύσσει τῆς Συνελεύσεως, εἰδικὴ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ συγχειμένη ἐκ τριᾶκοιτα ἑξ μελῶν, εἰς τὴν ὅποιαν παραπέμπονται πρὸς ἐπεξεργασίαν πάντα τὰ εἰς τὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν ὑποβαλλόμενα σχέδια περὶ ἀναθεωρήσεως ἢ προσθήκης συνταγματικῶν διατάξεων.

Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἐκλέγεται ἐκ τῶν μελῶν αὐτῆς πρόεδρον, ἀντιπρόεδρον, ἓνα ἢ πλείονας εἰσηγητὰς καὶ δύο γραμματεῖς. Συνεδριάζει ἐν ἀπαρτίᾳ παρόντων δέκα τοῦλάχιστον μελῶν.

Δύναται δὲ ἐν γένει νὰ λάβῃ σίγας ἐγκρίνει ἀποφάσεις κανονιστικὰς τῶν ἐργῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 4.

Πᾶσα πρότασις περὶ μεταρρυθμίσεως ἢ προσθήκης συνταγματικῆς διατάξεως ὡς καὶ πᾶσα σχετικὴ τροπολογία ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ τῶν προτάσεων νόμων διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ, δὲν δύναται ὁμως νὰ συζητηθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως

ταύτη πρότασις, ἂν μὴ προηγουμένως παραπεμφθῇ εἰς τὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἄρθρον 5.

Ἡ σειρά τῆς συζητήσεως τῶν προτάσεων τούτων κανονίζεται ἐκ τῆς σειράς τῶν ἄρθρων τοῦ Συντάγματος ὅσοις ἀφορῶσιν αὐταί. Αἱ προτάσεις τροποποιήσεως τῶν αὐτῶν ἄρθρων συζητοῦνται συγχρόνως.

Μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῶν σχετικῶν πρὸς ἄρθρον τι τοῦ Συντάγματος προτάσεων νέα πρότασις ἀναφερόμεν ἢ εἰς αὐτὸ εἶναι ἀπαράδεκτος. ἔκτος ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἤθελεν ἀποφασίσαι ἄλλως.

Ἄρθρον 6.

Προτάσεις τροποποιήσεως τοῦ Συντάγματος μὴ ἀναφερόμεναι εἰς ὁρισμένον ἄρθρον ἢ κεφάλαιον αὐτοῦ ἢ προσθέτουσαι νέον κεφάλαιον φέρονται εἰς συζήτησιν καθ' ἣν σειράν ἤθελε καθορίσει ἐν τῇ σχετικῇ ἐκθέσει αὐτῆς ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ.

Ἄρθρον 7.

Κατὰ τὰς ἐπὶ τῶν ἄνω θεμάτων συζητήσεις τῆς Συνελεύσεως οὐδεὶς πληρεξούσιος δύναται ν' ἀγορεύῃ ἐπὶ ἐκάστης προτάσεως ἀφορώσης εἰς μεταρρυθμίσιν ἢ προσθήκην Συνταγματικῆς διατάξεως πέρα τῆς ἡμετέρας ὥρας, ἐκτός ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἐρωτημένη ὑπὸ τοῦ Προέδρου δι' ἀναστάσεως καὶ ἄνευ συζητήσεως ἤθελε παρᾶσχει τὴν σχετικὴν ἄδειαν.

Μετὰ δωδεκάωρον ἐν ὅλῃ συζήτησιν ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως λαμβάνων τὴν ἔγκρισιν αὐτῆς, ἀποφαινομένης δι' ἀναστάσεως ὡς ἄνω, θέτει χρονικὸν ὅριον δέκα λεπτῶν τῆς ὥρας δι' ἐκάστην τῶν ἀκολουθῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀγορεύσεων.

Τὸ χρονικὸν τοῦτο ὅριον ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς καθ' οἵανδήποτε περίπτωσιν δευτερολογούντας.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς δι' ἀναστάσεως, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ψηφοφορίας ἐκτιμᾷ ἀπολύτως ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως καὶ ἀπαγγέλλει αὐτό.

Ἄρθρον 8.

Ἡ συζήτησις καὶ ψήφισις γίνονται κατ' ἄρθρον ἀπαξ μόνον. Ἡ δι' ὀνομαστικῆς δὲ κλήσεως ψηφοφορία ἐπὶ τῶν συνταγματικῶν προτάσεων δύναται νὰ ζητηθῇ ὑπὸ δέκα πληρεξουσίων.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ ψηφισθέντος ἄρθρου, ὡς ἐτροπολογήθη, ἀρχεῖται ἐπὶ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ὅλου Συντάγματος, ἐκτός ἐὰν ἡ Συνέλευσις ἤθελεν ἀποφασίσαι ἄλλως.

Ἄρθρον 9.

Ἡ διάταξις τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ προηγουμένου ἄρθρου ἰσχύει καὶ διὰ τὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως. Εἰς Ἐπιτροπὴν παραπέμπονται ταῦτα ὡςάκις μόνον ἤθελεν ὁποιασδήποτε τοῦτο ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Τὰ ψηφίσματα ἰσχύουσιν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως· ἐφόσον δὲν ὀρίζεται ἄλλως ἐν αὐταῖς.

Ἄρθρον 10.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἄρχειται ἀπὸ τῆς ψηφίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Πρόεδρος. Συζητήσις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος *περὶ καταργήσεως τῆς ἀπὸ 9 Νομβρίου 1923 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἧς ἀπηγορεύθη ἡ ἐκδόσις ὠρισμένων ἐφημερίδων».

(Ἀναγινώσκει τὸ σχέδιον ψηφίσματος καὶ ἡ ὑπάρχουσα τροπολογία).

(Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** λαμβάνων τὸν λόγον δηλοῖ ὅτι, ἐνῶ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν συμφυλιωτικὴν κατεύθυνσιν, διαφωνεῖ ὅμως εἰς τὰ λαμβανόμενα μέτρα καὶ ζητεῖ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ προτεινομένου ψηφίσματος παρὰ τῆς Συνελεύσεως. Δικαιολογῶν τὴν πρότασιν ταύτην ἐκθέτει τὸ ἱστορικὸν τῆς πύσεως καὶ τοὺς λόγους αὐτῆς.

(Ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι δὲν ἀμφισβητεῖ τὸ δίκαιον τῆς πύσεως, ἀλλὰ προσέχει τὸ ζήτημα ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ διατηρηθῇ παῦσις ἐφημερίδων ἀνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

(Ὁ κύριος **Καραπαναγιώτης** ἐπεξηγῶν λέγει ὅτι ζητεῖ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως. Συνεχίζων εἶτα κινεῖ τὴν κακὴν διαγωγὴν τῆς μερίδος ἐκείνης τοῦ τύπου δεθείσης δεσμῆς ὀπισθεν τοῦ δυναστικοῦ ἄρματος καὶ ἐξυπηρετησάσης τοὺς προσωπικοὺς σκοποὺς τῆς Δυναστείας. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ τύπου ἐπὶ τοῦ Στρατοῦ καὶ Ἀκοῦ ἦτο μεγάλη καὶ ὀλεθρία. Κατέπεσεν ἐξ αἰτίας αὐτῆς τὸ ἥθικόν τοῦ Στρατοῦ καὶ ἐνεβλήθη ὁ δισταγμὸς εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ ἔθνους καὶ τοῦ Στρατοῦ. Ὁ τύπος οὗτος μετὰ τὴν 1ην Νομβρίου παλιμβουλῶν ὑπεστήριξε τὴν πολιτικὴν τὴν ὁποίαν προηγουμένως ὑπενόμεινεν. Ἀπέτυχε καὶ ὁ ἀγὼν ἐκεῖνος, διότι καὶ δὲν ἐπίστευεν εἰς αὐτόν καὶ τὸν ὑπενόμεινε διὰ τῆς καταπτώσεως πάλιν τοῦ ἥθικοῦ τοῦ Στρατοῦ.

Ἀναγινώσκει ἀκολούθως ἄρθρον τῆς «Καθημερινῆς» τῆς 14 Αὐγούστου, συνιστῶν τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ τὴν φύλαξιν τῆς εἰς τοὺς γενναίους κατοίκους τῆς, καὶ ἄλλο ἄρθρον τῆς 17 Αὐγούστου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπονίζετο ὅτι δὲν πρέπει νὰ διατεθῇ οὔτε εἰς εὐζωνος διὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ἐπικολοῦσεν εἶτα ἡ καταστροφὴ καὶ συνέπεε καὶ παύσεως τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, διωργανώθη ἐκ τοῦ μηδενὸς ὁ Στρατός, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ βόλος τοῦ τύπου ἦτο ἐπαίσχυντος. Ἄν δὲν κατέστη γνωστὴ ἡ κατάστασις τοῦ νέου Στρατοῦ εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ὀφείλεται εἰς τὸν τύπον. Ἐκθέτει ἀκολούθως τὴν ἀνάμιξιν καὶ συμμετοχὴν τοῦ τύπου τούτου εἰς τὸ στασιαστικὸν κίνημα καὶ τὴν παρεμπόδισιν τοῦ ἔργου τῆς συμφυλιώσεως, καὶ καταλήγων συνιστᾷ ὅπως διὰ λόγους δικαιοσύνης πρὸς τὰ θύματα τοῦ πολέμου καὶ πρὸς τοὺς πρόσφυγας ἀφελθῶσιν ἀκέραια αἱ παραδόσεις τῆς Ἐπαναστάσεως, ἵνα δυνάται καὶ ἡ ἱστορία τοῦ μέλλοντος νὰ βεβαιώη ὅτι διὰ τὴν ἔθνικὴν καταστροφὴν καὶ Δυναστείαν καὶ πολιτικὰ ἐξέπεσαν καὶ ἐτιμωρήθησαν καὶ ὁ συνεργὸς τύπος δὲν εἶδε πλέον τὸ ρῶς τῆς ἡμέρας.

(Ὁ κ. **Στ. Γονατᾶς** δίδει ἐξηγήσεις τῶν λόγων τῶν ὑπαγορευσάντων ἐπὶ τῆς πρωθυπουργίας του τὴν παῦσιν τῶν ἐφημερίδων. Ἐπικρίνει εἶτα τὴν διατύπωσιν ἣν ἔχει τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος, παριστῶν ὅτι ἀφηρέθησαν αἱ ἐλευθερίαι τοῦ Ἀκοῦ. Συνεπῶς προτείνει τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ψηφίσματος ὡς ἐτροπολογήθη παρ' αὐτοῦ καὶ ἄλλων πληρεξουσίων. (Ἀναγινώσκει τὴν σχετικὴν τροπολογίαν).

(Ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι τίθεται τὸ ζήτημα ἂν εἶνε ὀρθὸν μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου νὰ ὑπάρχῃ κατηρηγμένος τύπος ἀνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως. Τὸ ψηφίσμα δὲν τὸ ὑπεργόρευσε οὔτε ἐπικρίνει οὔτε πρόβλεψε ὅτι θὰ σωφρονισθῇ ὁ ἀχαλίνωτος τύπος.

Ἐπὶ τῇ ἐρωτήσει τοῦ κ. **Δ. Λεονάρδου** ὁ κ. **Καφαντάρης** (Υπουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι τὸ καίμενον τοῦ ψηφίσματος οὐδεμίαν μομφὴν ἐνέχει πρὸς τὴν Ἐπαναστάσιν.

(Ὁ κ. **Ε. Βενιζέλος** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι ἄριστα καὶ δικαιοτάτα ἐπεβλήθη τότε τὸ μέτρον τῆς πύσεως.

(Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** τονίζει ὅτι ἡ δικαιολογία τοῦ ψηφίσματος δὲν εἶνε ὀρθή οὐδὲ σκόπητος.

Ἐλ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Κακῶς κρίνει τὰ πράγματα ὁ ἀξιώτιμος προλαλήσας, διότι λησιμονεῖ ὅτι αἱ πράξεις

αί ενεργηθεῖσαι ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως αἱ ὑποῖαι ἐπέφεραν τὰ ἀποτελέσματά των δὲν δύνανται νὰ ἀνατραπῶσι, διότι καθ' ὃν χρόνον ἐγένοντο καλῶς ἐγένοντο, ἀλλ' ὅτι πρόκειται περὶ πράξεων τῶν ὑποῖων αἱ συνέπειαι ζητοῦνται νὰ συνεχισθῶσιν, ὅταν πρόκειται δηλαδὴ περὶ μιᾶς ἀπαγορεύσεως ἐκδόσεως ἐφημερίδων ἢ ὑποῖαι σήμερον δὲν δύναται νὰ συνεχισθῇ.

Α. Παπαναστασίου Διὰ ποῖον λόγον;

Ελ. Βενιζέλος (Πρωθυπουργός). Διότι θὰ μοι ἐπιτρέψετε νὰ σῆς εἰπῶ, κ. Παπαναστασίου, ὅτι, ἐὰν ἐνεργήτε νὰ ἐγκαθιδρύσγητε Δημοκρατίαν κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν, δὲν κάμνετε καλῶς. Λυποῦμαι μὲ τὰς ἀντιλήψεις τὰς ὑποῖαις ἔχετε, αἱ ὑποῖαι μᾶς ὁδηγοῦν εἰς μίαν Στρατοκρατίαν ἀντὶ νὰ μᾶς ὁδηγοῦν εἰς τὴν Δημοκρατίαν.

Λυποῦμαι πολὺ διότι βλέπω ἄνθρωπον τὸν ὅποιον ἐξετίμων καὶ ἐκτιμῶ, ὁ ὅποιος, ἐνῶ ἐφαίνετο ὅτι ἐγκαλούσθαι ἀνυπόστητον μὲχρι τῆς στιγμῆς τῆς ἀντεπαναστάσεως, ἀρχίζει νὰ τρέπῃται τὴν κατωῦσταν, διότι ἠθέλησε νὰ προσεταιρισθῇ στοιχεῖά των τὰ ὅποια δὲν ἦσαν καθόλου δημοκρατικά. Δι' αὐτὸ δὲν δύναμαι παρὰ νὰ ἐκφράσω πρὸς αὐτὸν τὴν λύπην μου, διότι χάριν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας προσηταιρίσθη στοιχεῖα στρατοκρατικά.

Α. Παπαναστασίου Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ διαμαρτυρηθῶ, διότι ὁ κ. Πρόεδρος μὲ κατηγορεῖ ὅτι προσηταιρίσθη στοιχεῖα τὰ ὅποια δὲν ἦσαν δημοκρατικά. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ ἔσπασαν τὴν Ἑλλάδα καὶ ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ κινδύνου καὶ ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ αὐτὰ τὰ στοιχεῖα περητῆθησαν ἀπὸ τὸν Στρατὸν καὶ κατήλθον εἰς τὰς ἐκλογὰς καὶ ἔλαβον τὴν ἐντολήν νὰ ἀντιπροσωπεύσων τὸν Λαόν. Τὰ στοιχεῖα αὐτὰ λοιπὸν κατηγορεῖ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀντιπροσωπεύουν τὸν Λαόν. Ὁρῶ νὰ διαμαρτυρηθῶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀντιλήψιν τοῦ κ. Προέδρου, ὁ ὅποιος ἄλλως τε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔχει εἰς τὸ ἐνεργητικὸν του βιαιὰς Ἐπαναστάσεις, τὰς ὁποίας ἐνεργήσας τῇ συνδρομῇ τῶν στρατιωτικῶν. Εἶνε περίεργον πῶς τῆς Ἐπαναστάσεως ἐκείνης, τὰς ἐθνικῆς, τὰς ὑποῖαις θεωροῦμεν εἰς τὸ ἐνεργητικὸν του, θέλει νὰ προσάψῃ εἰς τὸ παθητικόν του.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Πρωτῶ ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινεῖας διακτὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ διατηρηθῇ εἰσέτι ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐφημερίδων δυνάμει τοῦ ἐπαναστατικοῦ Διατάγματος τὸ ὅποιον ἐθέσπισε τὴν ἀπαγό-

ρευσιν αὐτὴν καὶ διακτὶ πρέπει νὰ διατηρηθῶν ἄλλαι πράξεις κατ' ἀνάγκην τῆς Ἐπαναστάσεως, περὶ τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνομεν καμμίαν πρόνοιαν σήμερον. Τὸ ζήτημα εἶνε ἀπλούστατον, νομικῆς δὲ φύσεως καὶ σπεύδω μὲ ὅλην τὴν ἡρεμίαν νὰ δώσω ἀπάντησιν. Διότι, ἐν πράγματι ἀποκατεστάθῃ σήμερον ἡ λειτουργία τοῦ ἐλευθέρου πολιτεύματος, σύμφωνος πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν αὐτὴν εἶνε ἡ ἀπόδοσις ἀκεραίας τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου. Πρέπει λοιπὸν κατ' ἀνάγκην διὰ νὰ ἰσχυρίζομεθα ὅτι ὑπάρχει πλήρης ἐλευθεροτυπία νὰ ἀρῶν ὅλοι οἱ περιορισμοὶ οἱ ληφθέντες ὑπὸ τοῦ ἐπαναστατικοῦ καθεστώτος, εἰς τὸ ὅποιον ἐπετρέπετο λόγῳ τῆς θέσεώς του, καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως ἀκόμη τῆς ἐκδόσεως τῶν ἐφημερίδων. Εἶνε ἡ δὲν εἶνε σήμερον ἀληθὲς ὅτι ἐπανήλθομεν εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος; Εἶνε ἡ δὲν εἶνε ἀληθὲς ὅτι βᾶσιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος ἀποτελεῖ ἡ ἀπελευθέρωσις ἐλευθερίας τοῦ τύπου; Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἴθεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἔσπασα καὶ τυπικῶς τὰ ὀσιστικῶς καταργηθέντα περιοριστικὰ μέτρα.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως ἔχει μόνον τὴν ἐξῆς ὀσιστικὴν ἔννοιαν, ὅτι ἀπαγορεύει νὰ ἐκδῶσιν τις ἐφημερίδα ὑπὸ ὧρ σμένον τίτλον. Αὐτὴ εἶνε γνωστὸν ὅτι αἱ πλεῖστα ἐφημερίδες ἐκδίδονται καὶ μάλιστα ὑπὸ τῶν αὐτῶν προσώπων. Ὑπομένως ποῦ ὑπάρχει ἡ δέσμευσις τῆς ἐλευθεροτυπίας; Ὑπάρχει κανεὶς περιορισμὸς σήμερον νὰ ἐκφράσῃ κανεὶς τοὺς στοχασμούς του; Δὲν ὑπάρχει. Ὑπάρχει μόνον μία ἀπόφασις ἡ ὅποια στρέφεται ἐναντίον ὧρ σμένων ἐφημερίδων καὶ σήμερον ἔχει μόνον εἰδικὴν ἀξίαν. Ὑπομένως δὲν νομίζω ὅτι ἔσπον βᾶσιν αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ κ. Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Ἐν δὲν ὑπάρχῃ περιορισμὸς τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου, διακτὶ θὰ ἔπρεπε νὰ διατηρήσωμεν τῆς ἀπαγορεύσεως. Ἐν δὲ ἀπλῶς καὶ μόνον πρόκειται δι' ἐνὸς τοιοῦτου μέτρου ἡ ἀπαγορεύωμεν τὴν ἐμφάνσιν ὧρ σμένων τίτλων εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὁρνεῖτε ὅτι θὰ ἐδικαιολογεῖτο ἐκ μόνου αὐτοῦ τοῦ λόγου νὰ ἐπιφέρωμεν πλήρη καίριον κατὰ τῆς ἐλευθεροτυπίας;

Διότι ἀποτελεῖ ἀναμεισύρητῳ πλήρη καίριον κατὰ τῆς ἐλευθεροτυπίας ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἐφημερίδων, διότι δὲν εἶνε πλήρης ἐλευθεροτυπία ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐμφανίσεως τῶν τίτλων. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ σῆς λέγω ὅτι ἀπαγορεύω νὰ ἐκδῶσιν τὸν δεινὸν τίτλον καὶ νὰ λέγω ὅτι ἔχω πλήρη

ἐλευθεροτυπία. Ἡ ἐλευθεροτυπία εἶνε δικαίωμα λαϊκόν. τὰ ὅπου ἀποτελεῖ τὴν βῆσιν ὅλων τῶν ἐλευθεριῶν μας.

Ὁ κ. Ἰωσ. Κούνδουρος (πληρεξούσιος Ἀσσηρίου) δηλοῖ ὅτι εἶνε φανατικὸς ὑπαδὸς τῆς Δημοκρατίας. Καχίζει εἴτα τὴν πολιτικὴν τῆς ἐπισείκει, εἰς τὴν ὅπου ὀφείλομεν καὶ αὐτὴν τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν. Καὶ ἡ πολιτικὴ τῆς γεφυρώσεως εἶνε χίμαιρα. Δι' αὐτὸ δὲν συμφωνεῖ μὲ τὰ μέτρα τὰ ὅπου σχετικῶς ὑποβάλλει ἡ Κυβέρνησις. Ἀναφέρει ἀκολούθως τὰς συκοφαντίας τοῦ τύπου, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ μίαν φαντασιώδη κατὰ τοῦ προσώπου του. Βεβαίως αἱ ἐφημερίδες αὐταὶ ὤφειλον νὰ τιμωροῦντο ἅμα τῇ καταστροφῇ, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν ἐτιμωρήθησαν. Χωρίζων εἴτα τοὺς ἐργάτας τῆς Ἐπαναστάσεως εἰς τοὺς ψυχικῶς συντρέξαντας καὶ εἰς τοὺς δραστικῶς ἀνεργῶς εἰς τὰ ἔσωτερικὰ καχίζει τὴν Ἐπανάστασιν, ἐρόσων κατεπάτησε παραδόσεις διὰ τῆς μὴ τιμωρίας ἢ διὰ τῆς ἄρσεως τιμωριῶν ἐπιβληθεισῶν εἰς τοὺς μεγάλους ἐνόχους.

Ὁ κ. Θ. Χαβίνης (πληρεξούσιος Πρεσβέτης) νομίζει ὅτι δὲν εἶνε ὀρθὸν νὰ γίνεται κοινοβουλευτικὸς ἐλεγχος κατὰ δικτατορικῶν καθεστώτων οἷον ἡ Ἐπανάστασις.

Ὁ κ. Κούνδουρος ἐξακολουθεῖ νὰ τονίζει ὅτι λίαν ὀφείμως ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις τῆς παύσεως τῶν ἐφημερίδων. Ἀναπτύσσει εἴτα ὅτι αἱ κυρώσεις τοῦ μέτρου ἦσαν ἀνεφάρμοστοι διότι καὶ δὲν ἀνεφέροντο τοιαῦται, ὅπως τοῦλάχιστον εἶνε τοῦτο δημοσιευμένον. Ἐπίσης θεωρεῖ τοῦτο ἀνυχρονιστικὸν ὡς ἐπιβάλλον ποινὰς κατ' ἀψύχων, οἷοι ἦσαν οἱ τίτλοι ἐφημερίδων. Προχωρῶν νομίζει ὅτι πρέπει νὰ προστατεύηται ὁ ἐντιμος τύπος καὶ νὰ καταδιώκηται αὐστηρότατα ὁ ὀργιστικὸς τύπος, ὅστις νὰ λογοδοτῇ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια καὶ ὅχι εἰς τὰ ὀρκωτά, καὶ καταλήγων τονίζει ὅτι Κράτος τοῦ ὅπου αἱ φυλακαὶ ἔχουν μίαν εἴσοδον καὶ μυρίας ἐξόδους δὲν εἶνε Κράτος πεπολιτισμένον.

Ὁ κ. Κ. Καλομενόπουλος λέγει ὅτι ληξάντης τῆς ἐπαναστατικῆς περιόδου δὲν δύναται ἡ Συνέλευσις ἢ νὰ δεχθῇ τὸ συζητούμενον νομοσχέδιον, ἐκφράζει δὲ τὴν λύπην του ὅτι ὑπάρχει μεγάλη μερίς τοῦ τύπου ἡ ὅπου πινακωρίζουσα τὰ ὀλέθρια ἀποτελέσματα τὰ ὅπου εἶργει ἡ Πολιτεία ἐμμένει εἰς τὴν διετηρημένην πορείαν τῆς καὶ καθιστᾷ ἀνέφικτον τὴν συμφιλίωσιν, τὴν ὅπου ἀπεζητήσεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Σκ. Ξερβὸς (πληρεξούσιος Ἀθηναίων - Πειραιῶς) νομίζει ὅτι δὲν συμφέρει ἐθνικῶς ἢ ἐπανέκδοσις τῶν ἐφημε-

ρίδων, ὃν ἀναφέρει τὴν ἐπαίσχυντον διαχωρῆσιν, καίτοι τοσούτη ἐπισείκει ἐξεδηλώθη ὑπὲρ αὐτῶν ἐπανειλημμένως παρὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων.

Ὁ κ. Σ. Κρεῖ ἐξῆς τονίζει ὅτι τὸ ὑπὸ ψήφισιν σχέδιον οὔτε τὴν Ἐπανάστασιν ἔθελον ἢ θίγει οὔτε μέρος τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος τοῦ συμφιλίωτικοῦ ἀποτελεῖ, ἀλλὰ τοσάυτον καθίζει τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς πολιτικῆς μας ἐγκαλόμενος ἀπέναντι τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ. Ἀπαιτεῖ δὲ τὴν προτεινομένην τροποποίησιν τῆς αιτιολογίας τοῦ ψηφίσματος ὑπὸ τινος ἀληθοῦς οἷου, καθ' ἣν προτείνεται ἡ καταργησις τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως ὡς ἐκτελέσεως τοῦ λόγου τῆς ἐκδόσεώς της, ὅτι ἡ Συνέλευσις ὑποχρεωμένη ἐκ τῆς συνειδήσεως περὶ ἐλευθεροτατίας τοιαύτῃ ποινιστέον δὲν δύναται νὰ δεῖξαι ἢ νὰ ὑφίσταται τὴν ὀργὴν ἢ λόγον.

Ὁ κ. Γ. Μπότσας (πληρεξούσιος Ἰωννίνων) νομίζει ὅτι παρέλκει πάντα περὶ τῆς τοσούτης τοῦ θέματος τούτου, ὅτι αἱ ἀληθείαι τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἦσαν παλαιαὶ καὶ καθάραι.

Ὁ κ. Δ. Δρακόπουλος (πληρεξούσιος Μεσολογγίου) προτείνει ν' ἀπαλειφθῇ ἡ φράσις ἀτὰ ληφθέντι παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὅπως περιοριστικὰ κατὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου μέτρα.

Ὁ κ. Γ. Καραντάσης (Γουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) ἀγχοῖ ὅτι δὲν ἔχει ἀντίρρηση νὰ δεχθῇ σχετικὴν τροπικὴν.

Ὁ κ. Μπότσας φησὶ συνερίων τονίζει ὅτι ἐπιτελευτήσας κατὰ μέγα μέρος τῆς συμφιλίωσης τῶν μεγάλων λαῶν μας εἶνε ἄριστοι πάντα αἱ καταδιώσεις κατὰ μικρὰς μερίδας ἀμετανόητων ἀντιπάλων.

Ὁ κ. Θ. Μάγκλας (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) δηλοῖ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ ἐμικήσῃ ἐφ' ὃν ἀπεχώρησεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἀπεφίκεν ὑπὸ ὑπόθεσιν καὶ τὸ πτωχεύμενον ψήφισμα καὶ ὁ ὅποιος ἀπέδωκε μομφὴν εἰς ὡρισμένα πρόσωπα. Ἐκφράζει ἐπίσης τὴν δυσφορίαν του διὰ τὴν αἰφνιδίαν ἀναχώρησιν τοῦ κ. Προέδρου, ἐπὶ ὃν ὤφειλετο αὐτὴ εἰς ἀδύνατον. Σχετικῶς τονίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὀδωμεν ἀφορμὴν νὰ καταπίπτῃ τὸ Σῶμα καὶ προτείνει νὰ ἀνακληθῶν ὅλα τὰ ἄλλα καὶ νὰ προβῇ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν συζήτησιν καὶ διὰ τὸ καθαρὸς πολιτικῶν ζητημάτων. Ὁ τὸν ἀφορὰ τὸ ὑπὸ αὐτῇ ἐν ψήφισμα νομίζει ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ καταργηθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως, ἡ ὅπου ἄλλως τε ὁσιαστικῶς καταργήθη ἐφ' ὃσον οἱ ἐκδόντες τὰς ἐφημερίδας ἔχουν δικαίωμα νὰ ἐκδίδουν ἐφημερίδας.

Ὁ κ. Α. Δενδρινὸς (πληρεξούσιος Κερκίρας) διαμαρτυ-

ρεται διὰ τὴν ἐσπαιρμένην συζήτησιν νομοθετημάτων πρὶν ἢ περατωθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν θεμάτων τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκτός τούτου ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως εἶνε ἀπόφασις τιμωρίας καὶ ἱστορικοῦ σιγισμοῦ, δὲν εἶνε ἀπόφασις μέτρων περιοριστικῶν τοῦ τύπου.

Ὁ κ. Ἰ. Καλογεράς (πληρεξούσιος Ἀθηῶν-Περικλῆς) δηλοῖ ὅτι, καίτοι θεωρεῖ τὸ θέμα ἐξηγητημένον, ἐν τούτοις πρέπει νὰ δηλωθῇ ὅτι ἄνευ τῶν δημοσιογράφων δὲν θὰ ἐπὶ ἔρχετο ἡ καταπορεύσιμος τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Θ. Χαβίνης (πληρεξούσιος Προεδρῆς) διαμνηστέρεται διὰ τὰ λεγόμενα παρὰ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν δημοκρατικῶν συνειργάσθη μὴ μὴ δημοκρατικὰ στοιχεῖα. Ὅπως ὁ κ. Πρόεδρος ἤθελε νὰ θέσῃ πλάκα ἀναμνηστικὴν τῆς ἐκθρονίσσεως τοῦ Κωνσταντίνου, οὕτω καὶ τὰ ἐπαναστατικὰ στοιχεῖα, τὰ ὅποια ἐκολοῦθησαν τὸν κ. Πρόεδρον καὶ ἀποχούντα καὶ εὐτυχούντα, ἔχουν τὴν ἀξίωσιν νὰ μὴ ἐκδοθῇ εἰς τὸ μέλλον ἐφημερίς μὲ τοὺς ἀπηγορευμένους τίτλους καὶ λυπεῖται ὅτι δὲν εἶνε παρὼν ὁ κ. Πρόεδρος διὰ νὰ τὸν ἀκούσῃ.

Ὁ κ. Ν. Ἀβραάμ (πληρεξούσιος Λοκρίδος) νομίζει ὅτι ἡ Συνέλευσις δὲν πρέπει νὰ σέβηται ἀπόφασιν ἥς τὸ δικαιοκρατικὸν ἦτο βαρύνον καὶ ἀνέχετο εἰς τὸ παρελθόν.

Ὁ κ. Ἀλ. Παναποστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας) ὁμολῶν διὰ μακρῶν διαμνηστέρεται κατὰ τῶν λεγόμενων ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι συνειργάσθη μετὰ στοιχείων μὴ δημοκρατικῶν ἢ ἀνέξιων διὰ τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) δηλοῖ ὅτι οὐδεμίαν τοιαύτην ἔννοιαν εἶχον αἱ δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Παναποστασίου συνεχίζων δηλοῖ ὅτι οἱ στρατιωτικοὶ μετὰ τῶν ὁποίων συνειργάσθη εἶνε οἱ στρατιωτικοὶ οἱ παρασχόντες ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα καὶ οἵτινες ἦλθον πρὸς τὴν Δημοκρατίαν διότι ἦσαν δημοκρατικοί. Κακίξει εἰτα τὴν Κυβέρνησιν διότι ἀντὶ ὧς πρῶτον ψήφισμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔγερσιν τῶν ἐπαναστατικῶν ἀποφάσεων, τοῦναντίον ἔρχεται καὶ προτείνει τὴν ἀκρόασιν τοῦ πλέον δικαιοτέρου μέτρου κατὰ τοῦ τύπου, ὅπερ τὸ μόνον ψεκτὸν ἔχει ὅτι ἐπεβλήθη ἀργὰ καὶ ὀλίγον ἑνωρίτερον. Ἀναφέρει κατόπιν τὰ κατὰ τῆς Πατρίδος ἐγκλήματα τοῦ ἀντιφιλολοῦς τύπου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ προφυλακτικὰ κατὰ τοῦ τύπου μέτρα δὲν θὰ εἶχε χαμίαν ἀντίρρησην, ἀν ἡ Κυβέρνησις ἀπήλλαξε τοὺς δημοσιογράφους οἱ

ὅποιοι εὐρίσκονται ὑπὸ διωγμόν, ἐνφ δὲν εἶνε σύμφωνος διὰ τὴν καθολικὴν κατάργησιν τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως.

Βεβαίως ἡ ἀπόφασις εἶνε ἐλαττωματικὴ ἐφόσον ἐξωμοίωσε πάσας τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ὀλιγώτερον καὶ τὰς ἀσυγγνώστως πταισάσας, καὶ δὲν θὰ εἶχεν ἀντιρρήσεις νὰ ἀναμορφωθῇ ἡ ἀπόφασις ὅσον ἀφορᾷ τὰς βασιλόφρονας ἐφημερίδας. Διὰ λόγους ὅμως ἡθικῆς διαπαιδαγωγίσεως τοῦ Τόπου εἶνε ἡναγκασμένος νὰ μὴ συναινῇ εἰς τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως, διότι εἶνε πλέον καιρὸς καὶ ὁ τύπος ὀλιγώτερος νὰ συνισθῇ ὅτι δὲν δύνανται νὰ καταχράται τῆς ἐλευθερίας τοῦ. Οὐσιαστικῶς διὰ τὰς παρθεῖσας ἐφημερίδας νομίζει ὅτι δὲν ὑφίστανται δεσμεύσεις ἐλευθεροτυπίας ἐφόσον οἱ δημοσιογράφοι αὐτοὶ εἶνε ἐλεύθεροι νὰ ἐκφράζον ἐγγράφως τοὺς στοχασμοὺς τῶν καὶ ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη θὰ ἵσχυρ καὶ μετὰ τὸ νέον Σύνταγμα καὶ θὰ εἶνε παράδειγμα καὶ διδάγμα διὰ τὸ μέλλον. Καταλήγων νομίζει ὅτι πρέπει νὰ δώσωμεν ἓνα ἀνώτερον ἡθικὸν τόνον καὶ εἰς τὰς πράξεις μας καὶ εἰς τὰς συζητήσεις μας καὶ λυπεῖται ἔλαπεν τὴν Κυβέρνησιν ἀποπειρωμένην νὰ πιάσῃ τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα. Προχωρῶν λέγει ὅτι οὐδεμίαν πρωτοπικὴ ἐπιβολὴ δύνανται νὰ σταθῇ ἐπὶ τὴν Δημοκρατίαν, ἥτις εἰδῶς δὲν ἐννοεῖ νὰ ἀνεχθῇ ἐν τῇ Διοικήσει τοῦ Τόπου αὐταρχικὰς προπομπικὰς ἐπιβολὰς.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) ἀνασκευάζει πρῶτον τὴν ἀποδοθείσαν αὐτῷ εὐθύνην διότι ἐπικρίνας διήθεν προελογικὰ μέτρα τῆς Ἐπαναστάσεως ἐγένετο ὑπαίτιος τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος τοῦ Ὀκτωβρίου π. ἔ. Ἡ καθολικότης αὐτοῦ ἀποδεικνύει πόσον ἐπὶ πολὺ τοῦτο παρεσκευάσθη, καὶ ἡ διαμνηστικὴ ἡ γενομένη παρ' αὐτοῦ ἀπέφερε τὰ προσδοκώμενα ἀποτελέσματα, διότι τὸ κίνημα ἐτερεύθη καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς ἡθικῆς βύσεως, συγχρονισμένης εἰς τὸν περιορισμὸν διήθεν παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως τῶν ἐλευθερίων τοῦ τύπου. Προχωρῶν εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ ψήφισματος τονίζει ὅτι τοῦτο δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν ἀφέσεως ἀμερτιῶν ἐνός ἐγκληματικοῦ τύπου, οὕτε εἶνε συνέχεια τῆς συμφυλιωτικῆς μας προσπάθειας, ἀλλ' οὕτε καὶ ἐνέχει χυρικήν ἐπικρίσεως ἢ μομφῆς κατὰ τοῦ ἔργου τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅπερ ἀνεγνωρίσθη πανηγυρικῶς, διατηρουμένων ὅμως ὅλων τῶν ἐπιφυλάξεων ὅσον ἀφορᾷ τὰς λεπτομερείας αὐτοῦ. Τὸ ψήφισμα ἔχει σκοπὸν νὰ ἀφήνῃ ἐν ἐσχάτῃ θεμελιώδεις διατάξεις παντός ἐλευθέρου πολιτεύματος, ὅπως τὸ ἰδικόν μας, καὶ νὰ κλημνίσῃ καὶ τοὺς ἐσχάτους φραγκοὺς τοὺς παρενθυμένους εἰς τὴν ἀκώλυτον ἄσκησιν τῶν ἐλευθερίων τοῦ Λαοῦ. Ἐκφράζει εἰτα

τὴν ἀπορίαν τοῦ πῶς ἐξηγέσθῃ ἡ θεωρία ὅτι διὰ τῆς μὴ ἀδείας ἐλευθέρας ἐκδόσεως ὠρισμένων ἐφημερίδων δὲν γίνεται ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου. Θὰ ἦτο ἀκατανόητον καὶ ἀντιπολι-
τικὸν νὰ ἀρῇνωμεν ἀκαταδίωκτους τοὺς ἐργάτας τῶν κατα-
στροφῶν τοῦ ἔθνους καὶ νὰ σκιαμαχῶμεν καταδιώκοντες
εἰπλοὺς ἐφημερίδων. Ὅταν ἔλθῃ τὸ συντακτικὸν ἔργον, δυνά-
μεθα νὰ ὁχυρωθῶμεν μὲ μείζονας κυρώσεις ἐναντίον τῶν
τυχρὸν νέων ἀσυγγνώστων ἐκτροχασμῶν τοῦ τύπου.

Ὁ κ. **Θαλῆς Κουτούπης** (πληρεξούσιος Λακεδαιμόνιος) δια-
μαρτυρεῖται διὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερ-
νήσεως ἐκ τῆς αἰθείας ἐπὶ τῇ λόγῳ ὅτι ἡκούσθησαν γινώμαι
ἀντίθετοι πρὸς τὴν ἰδίαν τοῦ καὶ ἐπικρίνει ἀκολούθως τὴν τα-
κτικὴν τῆς Κυβερνήσεως συκοφαντοσύνην τοῦς ἐκπροσώπους
τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας ὅτι βιάως καὶ μετὰ στρατιωτικῶν
ἐπιβλημάτων ἢ ἐπιβολῇ τῆς

Ὁ κ. **Γ. Κονδύλης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) διαμαρτυρεῖται
διότι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀρνείται εἰς αὐτοῦς
νὰ εἶνε δημοκρατικοὶ ἐπίσης καὶ διὰ τὸν ἐκ χρηματιστικῶν λόγων
θόρυβον περὶ στρατιωτικῆς δικτατορίας. Μὴ δόξαντες ποτὲ ση-
μασίαν εἰς τούτοις, λέγει ὁ ῥήτωρ, εἰμεθα νῦν ἡμετακαμένον
ν' ἀμυνθώμεν. Καὶ ἀμυνόμενος τονίζει ὅτι θεωρεῖ κριτικὸν τοῦ
ἑαυτοῦ ἡ σκέψις τοῦ δὲν δέχεται νὰ ὑποδλεθῇ εἰς κυρμὴν προ-
σωπικὴν ἐπιβολήν. Διαμαρτυρεῖται ἀκολούθως διὰ τὰ λεγόμενα
διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῶν δημοκρατικῶν καὶ διὰ τὴν δράσιν τοῦ.
Ὅσον ἀφ' ἑνὸς τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα τὸ θεωρεῖ ἐξαιρετη-
θὲν νομικῶς καὶ πολιτικῶς. Ἀντικρῶναι τὴν θεωρίαν τοῦ κ.
Υπουργοῦ ὁ τῆς Δικαιοσύνης, καθ' ἣν ἡ ἐπικρίσις εἰς τὴν μὴ
ἀποδοχὴν τοῦ ψηφίσματος ἀποτελεῖ σκιερὰν, καὶ φρονεῖ
ὅτι διὰ τὴν τμήν καὶ τὴν ἱστορίαν τῆς Πατρίδος δὲν πρέπει
νὰ ἐπανεκδοθῶν αἱ κυβεῖται ἐφημερίδες.

Ὁ κ. **Κ. Πετρίδης** (πληρεξούσιος Νευπλίας) νομίζει ὅτι
ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ δηλώσῃ ἂν καὶ κατὰ πόσον χρειάζε-
ται ἡ κύρωσις τῆς πράξεως τῆς Ἐπαναστάσεως παρὰ τῆς
Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης)
δηλοῖ ὅτι δὲν χρειάζεται.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει περαιομένην τὴν συζήτησιν,
καθὸ ἀναικονοί ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις ὅτι γεγραμ-
μένη παρὰ 15 πληρεξουσίων περὶ ἀποφάσεως ἐπὶ τοῦ σχε-
δίου ψηφίσματος διὰ ψηφοφορίας δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Κιλοῦνται ὡς ψηφολόεσται οἱ κ. κ. **Γ. Δουζίνας, Ν. Ξη-
ρὸς καὶ Π. Καραπάνος** καὶ ἀρχεῖται ὑπο τὴν ἐποπτείαν
αὐτῶν ἡ ψηφοφορία, τοῦ κ. Υπουργοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύ-

νης δηλοῦντος ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀποδοῖκε θεμελιώδη σημασίαν
εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ψηφίσματος, θεωροῦσα τοῦτο ὡς
ἐήτημα ἐμπιστοσύνης.

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης διαλογῆς ὁ κ.
Πρόεδρος ἀνέγνωσεν ὅτι ἐπὶ 275 ψηφοφορημάτων 208 εἶπον
ναί, 59 εἶπον ὀχι καὶ ἡρνήθησαν ψήφον 8 περιότες Υπουργοὶ
κατὰ τὸ κάτωθι περαιοθέντων πρωτόκολλον:

Δημ. Ἡρακλεΐδης	Ὁ Ἰωάν. Τσίρας	N
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Ἀπόστολ. Παπακωνσταντίνου	N
Κωνστ. Ρακτιβάν	Ν. Δ. Κυρπέννης	N
Σ. Παπαρηγοριῆδης	Ὁ Π. Μ. Κάρης	N
Γεώργ. Ρούσσος	Α. Κολιγιάννης	N
Ἀπ. Δαξιάδης	Πέτρος Καλινούκος	N
Ἰωάν. Κολοκοτρῆς	Ν. Λοῦν. Τζώνης	N
Γεώργ. Πολύτης	Νικ. Κολιγιάννης	N
Ἀπόστολ. Ὁρμαζίδης	Ὁ Ἀντ. Γερουσιαστής	N
Ἐμμ. Ζωμπακίου	Ἀντ. Μαρμέτης	N
Περ. Κυρπέννης	Ὁ Πέτρος Παναγιώτου	N
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης	Ν. Δημήτρ. Βαρελῆς	N
Γεώργ. Φραντζωΐδης	Ὁ Βασ. Καραπάνος	N
Β. Ἀρτεμιόδης	Ὁ Χρ. Σαμαράς	O
Σκεῦος Ζερβὸς	Ν. Στάκος ἢ Παπαδάκης	N
Δημ. Θεοδωρίτης	Ὁ Θεοφῶς Μάγκας	N
Δημ. Μαρσέλλος	Ν. Ἀρσέν. Γρηγοριάδης	N
Γεώργ. Μαυροθέου	Ὁ Γ. Παπαγεωργίου	N
Δημ. Παυλινάκης	Ὁ Κ. Σπυρίδης	N
Θαλῆς Βουδοφίδης	Ν. Ἀδαμ. Εὐφραντίδης	N
Ἐλευθ. Παυλίδης	Ὁ Φίλ. Γικονακόπουλος	N
Π. Παναγιωτόπουλος	Ὁ Δημ. Σαράτσος	N
Α. Κωνσταντινιέρης	Ὁ Δημ. Ψήρης	N
Γεώργ. Παχίης	Ὁ Ἀλέξ. Γρίβας	N
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς	Ν. Παντ. Καρασεβδῆς	N
Γεώργ. Βραχυνός	Ὁ Φίλ. Στασινοπούλος	N
Ἀλ. Χατζηκυριάκος	Ὁ Ἀθ. Παπαχριστόπουλος	N
Στυλ. Γονατᾶς	Ν. Πλάτ. Ἀποσκήτης	O
Σπυρ. Θεοδωρόπουλος	Ὁ Δημ. Δημητριάδης	O
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς	Πέτρος Ζωγράφος	N
Ἀρτ. Δεναζῆς	Ὁ Νικ. Ζαρκίνος	N
Λουκάς Σακελλαρόπουλος	Δημ. Χατζόπουλος	N
Ἰωάν. Σολιώτης	Ν. Κων. Τζαλαδοῦρος	N
Γεώργ. Κατσιμπίρης	Παναγ. Πετροπούλας	N
Δημ. Πετρίτης	Εὐστάθ. Μαλαμίδης	N

Γεώργ. Βαραζάνης	Στυλ. Γρηγορίου
Λάμπ. Λαμπρινίδης	Νικ. Ζουδιανός
Δημ. Ἀνδρεάδης	Ἰωάν. Περδικογιάννης
Δημ. Βάντσας	Γεώργ. Δουκουμτζίδης
Ἀντ. Βεζιρζόγλου	Σταμ. Κιουζές Πεζάς
Κ. Κωνσταντινίδης	Γεώργ. Χατζηκυριακού
Θεμιστ. Παπαγιάννου	Θεόδ. Ἀνδρεάδης
Ἄρ. Ἀγκρωστόπουλος	Θεόδ. Πάριζας
Κων. Κουρτίδης	Κωνστ. Ἀγγελάκης
Ἄνδρ. Κωνσταντινίδης	Ἄνδρ. Μπιράκης
Χριστόφ. Πανταζίδης	Ἰωάν. Βαρβαγιάννης
Φιλ. Μανουηλίδης	Κωνστ. Φιλανδρός
Περ. Κουρτίδης	Σερ. Τσακμάνης
Γεώργ. Μπρίκας	Μιχ. Κύρκος
Ἀλέξ. Παπαθανάσης	Ἰωάν. Πετσάλης
Βασ. Χατζηγάκης	Λεων. Γεωργιάδης
Ἐμίν Μπέη Ζαδὲ	Δημ. Εὐθυμιάδης
Γρηγ. Τηλινίδης	Στέρ. Βαρδάνης
Νεόκ. Γρηγοριάδης	Παντ. Γεωργιάδης
Νικ. Κοντολέων	Θεοφάν. Ἀναστασιάδης
Μιχ. Δῶδος	Δημ. Δημιάδης
Γεώργ. Πέτσας	Νικόλ. Τερζόπουλος
Ἰωάν. Γαμπρούνης	Γεώργ. Κοσμίδης
Ἄνδρ. Κύρκος	Χρ. Πίφος
Κυρ. Βαρδουλάκης	Ἰωάν. Παπαπούλιας
Δ. Καλανδής	Περ. Καλυδοπούλου
Ἐμμ. Ρεπούλης	Γεώργ. Κωνσταντινίδης
Γεώργ. Καφαντάρης	Γεώργ. Ἀλεκταρίδης
Ἰωάν. Τσιγκίλης	Γερδ. Ἀναγνίδης
Ἰωάν. Χριστοδουλάκης	Ἰωσ. Πασιλίδης
Ἀναστ. Ταβουλάρης	Μιχ. Σαμαρῆς
Θεόδ. Γούσιος	Εὐστρ. Γονατῆς
Καῖσαρ Ζέζας	Κωνστ. Βαγιάνος
Κωνστ. Γόντικας	Ἰσακ. Ἀλχανάτης
Νικ. Συριόπουλος	Ἰάκωβος Λεβή
Βασ. Δαλιάνης	Ἰωσήφ. Πηλῆ Σάβας
Τάσης Ἀναστασίου	Ἰησοῦς Σαμουηλίδης
Χαραλ. Λυκοτόμαρος	Νικόλ. Σπηλιώτης
Νεοκ. Παπαγιαννίδης	Παν. Στενός
Νικόλ. Καλιοντζής	Δημ. Κατσίνης
Γεώργ. Κατεχάκης	Ἀντ. Πρέκας
Τίτ. Γεωργιάδης	Ἀντ. Δαργέντας
Γεώργ. Μαρῆς	Γεώργ. Δρακούλης

Δημ. Μπότσαρης	Περ. Μαζαράκης
Παν. Δαγκλής	Ἄνδρ. Δενδρινός
Γεώργ. Καλούδης	Εὐθ. Βελιανίτης
Μιχ. Μίσιος	Κωνστ. Βούλγαρης
Γεώργιος Κιργιάς	Δημ. Σπίργος
Σπυρ. Σῆμος	Σπυρ. Ζερβός
Παν. Γιωτόπουλος	Κωνστ. Ζαβιτσιάνος
Πέτρος Μπέμπης	Θεόδ. Κουτούλας
Ἄθων. Τραχήλης	Κωνστ. Τσιμινάκης
Περ. Γεωργιάδης	Ἰωάν. Κοντοδίνης
Γεώργ. Γαλάκης	Παν. Καλαντζόπουλος
Ἀχ. Παπαδάκης	Λάζ. Ἀνδρεάδης
Λύκουστος Θεολογίτης	Στυλ. Θεολογίδης
Ἀναστ. Μισιρλόγλου	Γεώργ. Κανονίδης
Μιλτ. Σταμούλης	Παναγ. Ἀρβαντινός
Περ. Γαλιανδζόγλου	Ἀναστ. Ἀγκρωστόπουλος
Ἀλκ. Κωνσταντινίδης	Νικόλ. Φραντζής
Σωκρ. Ζερβουδάκης	Παναγ. Πετρίδης
Στέρ. Παπαναστασίου	Σπυρ. Πηλιόπουλος
Κωνστ. Νταής	Κωνστ. Ρέντης
Γεώργ. Θούας	Λουκάς Νικηφόρος
Ἠλίας Μειτάνης	Μιχ. Αἰβαθινόπουλος
Ἄνδρ. Ζαχίης	Παν. Κοντός
Σωτ. Γιαννουδάκης	Παναγ. Τσιτσάλης
Χρ. Σκευλάκης	Θεόδ. Γρηγορίου
Ἰωάν. Κουρτίδης	Νικ. Καρανῆς
Παν. Φλέσσας	Ἰωάν. Αἰρπετόπουλος
Νικ. Δαγρές	Θαλῆς Κουτούπης
Γεώργ. Σιδερής	Γεώργ. Φικιόρης
Χρ. Ἀλαμάνης	Σπυρ. Εὐδής
Κωνστ. Σταμούλης	Ἀγ. Πρωτοσύγκελλος
Λάμπρ. Κατσάρος	Στέρ. Ἀναστασιάδης
Περ. Ἀλεξανδρής	Ἰωάν. Ἀσχόμαχος
Λάμπρ. Καταφυγιώτης	Γεώργ. Βλάχος
Εὐστ. Γουλιανός	Ἰωσ. Κονδούρας
Ἰωάν. Παπαθεοδώρου	Μιχ. Κοθρῆς
Παν. Κόλιας	Παν. Σφακιανάκης
Νικ. Σταματιάδης	Μιχ. Καταπότης
Ζαφείριος Ἀδάμ	Λουκάς Κουτσοπέταλος
Ἰωάν. Βαλαλῆς	Νικόλ. Ἀνδρεάδης
Ἀλέξ. Ὀρολογόπουλος	Βύρ. Καραπαναγιώτης
Ἰωάν. Ζάχος	Γεώργ. Παπανδρέου
Δημ. Κύρου	Στυλ. Κρητικῆς

Ἐμρ. Μάρκογλου	Π. Χ. Κανελλόπουλος ..	N
Ἰωάν. Λαδάς	N Ἰωάν. Σεφερλῆς	N
Δημ. Σάλτας	N Γερ. Τυπ. Ἰακωβάτος ..	N
Ἰωάν. Σιρναῖος	N Βασ. Ἀλεβιζάτος	N
Ὀρέστ. Κυπριανός	N Θεόδ. Βελιωνίτης	N
Δημ. Γεωργαλάς	N Σπύρος Κρεμζῆς	N
Γεώργ. Καλδῆς	N Νικ. Γουργουρῆς	N
Μ. Αἰλῖος	N Κωνσταν. Σιμητόπουλος ..	N
Δημ. Ἀγκάσιος	N Ἀνδρ. Μεγαλοκρίπουλος ..	N
Χαρ. Γεργαρίου	N Κωνστ. Δροβίλιας	N
Ἀντ. Παπαγεωργίου	N Κωνστ. Γκότσης	N
Δημ. Σάββας	N Γεώργ. Ἀργυροπούλου ..	N
Μάρκ. Τσαρλαμπᾶς	N Ἀνδρ. Μόρκου	N
Γεώργ. Σολδάντης	N Χρῆστος Φανῆς	N
Νικ. Ἀβραάμ	N Θεόδ. Χαβήνης	O
Ἰωάν. Παπαλουκάς	N Ἀνδρ. Σάββας	N
Πέτρος Λαπατσάκης	N Δημ. Δαγκῆς	N
Ἀλέξ. Παπαναστασίου ..	O Γεώργ. Γερομανῆς	N
Γεώργ. Σαγιώτης	N Παν. Καρανῆς	N
Νικ. Μπανόπουλος	N Μιχ. Βυζῆς	N
Ἰωάν. Μανῆτας	N Ἰω. Τερσοῦλης	N
Χρῆστος Κατριβάνος	N Δημ. Τσακῆς	N
Δημ. Φλέσσας	N Νικ. Ἀσκούσης	N
Πλούτ. Χαλδότης	N Γεώργ. Τσακῆς	N
Χρ. Ζουμῆς	N Ἐμρ. Τσουδερός	N
Ἰωάν. Πατάλας	N Μην. Βαλουδάκης	N
Νικ. Χρυσόγελος	N	N
Διον. Λεονάρδος	N Γεώργ. Κονδῆς	O
Παν. Μερλόπουλος	N Ἀναστ. Μπακιάμπας	O
Ἰωάν. Φωτόπουλος	N Γεώργ. Αἰλαζήσης	O
Ὁθων Πέτροβις	N Δημ.σθ. Ἐλευθεριάδης ..	O
Γεώργ. Πρεζάνης	N Σπυρ. Ἀντωνιάδης	O
Δημ. Προμπονάς	N Ἰωάν. Κερμυῆς	N
Ἀντ. Πραντούνας	N Κωνστ. Καλοῦδης	N
Γεώργ. Βενιέρης	N Λεων. Θεοχάρης	O
Ἰωάν. Κανναβός	N Ζήσης Μπογιόπουλος	O
Ἰωάν. Κορμανίδης	N Χασάν Ἐνλὺ Μουσταφᾶ ..	N
Κωνστ. Πετρίδης	N Χατζῆ Ἀχμετῆς Μυστάν ..	N
Χρῆστος Δάναινας	N Ἀλέξ. Γιαννουλάτος	N
Κωνστ. Βλαχοθανάσης ..	N Μιχ. Καβαλιεράτος	N
Π. Μαυρομιχάλης	N Θεμ. Σοφούλης	N
Βασ. Κυβέλος	N Κωνστ. Παπαϊωάννου	N
Κωνστ. Βουδούρης	N Ἐμρ. Σοφούλης	N

Ἄλ. Κεντούρης	N Θεόδ. Κριεζῆς	N
Ἰωάν. Μαλαχίας	N Ἀθ. Μιχοῦλης	N
Δημ. Παζῆς	O Ἀντών. Δαμιανός	N
Δημ.σθ. Φλωρίδης	N Μιχ. Δελγιάννης	N
Ἰωάν. Σχωνῆς	O Ἰωάν. Τσιριμώκος	N
Δημ.σθ. Μέλκας	N Νικ. Ξηρός	N
Ὀρέστ. Ζαρερίου	N Σπυρ. Τράκας	N
Νικ. Μανούσης	N Ἀναστ. Κούτρας	N
Νικ. Κωνσταντόπουλος ..	O Γεώργ. Μόδης	N
Ἀναστ. Αἰλαζήδης	O Ἰωάν. Σαπουντζῆς	N
Βασ. Ἐμμανουηλίδης	N Γεώργ. Τζωστόνης	N
Ἰάκ. Τριανταφύλλου	O Μιχ. Χατζητάσης	N
Σταμ. Βακράτος	N Ρηγορίδης Χατζήπουλος ..	N
Γεώργ. Μπούμπουλης	O Ἀγγ. Ἀγαπητός	N
Δημ. Δασκαλάκης	N Ἰωάν. Μανουδάκης	N
Ἰωάν. Μαρκεῖος	N Κωνστ. Ματσίφης	N
Ἰωάν. Βενιέρης	N Νικ. Παπαγεωργίου	N
Ἀλέξ. Παπαδάκης	N Δημ. Χατζῆς	N
Κωνστ. Καλομενέπουλος ..	N Κωνστ. Καραναστήσης	N
Κωνστ. Ἀλαβάνος	N Βασ. Μάλλιος	N
Ἐρ. Βαλαρῆς	N Γεώργ. Κουτρομπάνης ..	O
Σωτ. Χατζηγάκης	N Στρατῆς Γεωργιάδης	N
Παναγ. Καραλῆς	N Κωνστ. Παπαδογιάννης ..	O
Εὐθ. Χατζηπέτρος	N Πολ. Πολυχρονίδης	N
Χρ. Χατζηπέτρος	N Ἀριστομ. Μητσοτάκης ..	N
Βασ. Ἰακωβάκης	N Γρηγ. Μόρακας	O
Ἀνδρ. Κοκκέβης	N Ἰωάν. Μαριματάκης	N
Νικ. Μανουλάπουλος	N Ὁρ. Πανταζίδης	N
Γεώργ. Αουπινῆς	N Χρῆστος Ροδοκανάκης	N
Ἀναστ. Ἀκρίδας	N Βίλ. Κουκουρίδης	N
Βασ. Βλαχόπουλος	N Γεώργ. Φ. Ἀνδρεΐδης	N
Γεώργ. Τσακνίκας	N Ν. Ἀσπιώτης	N
Γεώργ. Δουζίνας	O Μάριος Βολίκας	N
Λάμπρος Λάμπρου	N Ἀλέξ. Κανάρης	N
Γεώργ. Ραδόπουλος	N Νικ. Μαρούνης	N

Ἐπομένως γίνεται δεκτὸν κατὰ πλειονοψηρίαν τὸ φήγισμα
 «περὶ κητεργήσεως τῆς ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1923 ἀπορίσεως
 τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἧς ἀπηγορεύθη ἡ ἐξέδοσις ὀρισμένων
 ἐφημερίδων» ἔχον οὕτω ὡς ἐτροπολογήθη.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

« Περὶ καταργήσεως τῆς ἀπὸ 9 Νοεμβρίου 1923 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως, δι' ἧς ἀπαγορεύθη ἡ ἐκδόσις ὠριμένων ἐφημερίδων ».

Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἐθνικῇ Συνέλευσις, θεωροῦσα ὅτι ἡ ἀπὸ 9ης Νοεμβρίου 1923 ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως ὑπ' ἀριθμ. 30.192, περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ἐκδόσεως ὠρισμένων ἐφημερίδων, δὲν συμβαλλέσεται πρὸς τὴν ἀποκατασταθεῖσαν λειτουργίαν τοῦ ἐλευθέρου ἡμῶν πολιτεύματος.

Ψ η φ ι ζ ε ι

Καταργεῖ τὴν ἀπὸ 9ης Νοεμβρίου 1923 ἀπόφασιν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐκδόσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἀναγεγραμμένων ἐφημερίδων.

Μεθ' ὃ ἀναγνωσκόνται καὶ ἀποκρούονται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως καὶ ἐπὶ τῇ ἐρωτῇ τῶν κ. Ἐλασσίου καὶ Συνέλευσις δέχεται δι' ἀναστάσεως τὴν αὐτοσίαν τοῦ κ. Θ. Λαπαρόπουλου ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζητήσεως ἀνελθῆναι καὶ συζητῆσαι ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν ἐρωτήσεων καὶ ἐπερωτήσεων.

Μεθ' ὃ ὡρὰ 9.10' ἀναγίνεται ἡ συνεδρίασις, ἐν ἀπαυληρηθῇ αὐρῶν ὥρᾳ 4 μ. μ.

Ο Ἡμότιμος

Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Προμηματεῖς

Ν. Καλέλλης

Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΙΑ'

Τῆς 30 Ἰανουαρίου 1924.

Ὠρὰ 1.20' ὁ κ. Πρόεδρος ἀναθῶν ἐπὶ τῆς ἑδρῆς κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀναγνώσι τὰ θεωρεῖται.

Ἀνακοινῶνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

Ο Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. Α. Δοξιάδης ὑποβάλλει σχέδιον νόμου « περὶ ἀπαλλοτριώσεως χώρου παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην πρὸς ἱδρύσιν Νεκροταφείου τῶν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον πεσόντων Γερμανῶν καὶ Βουλγάρων Στρατιωτῶν ».

Οἱ πληρεξούσιοι Τῆνου κ. κ. Κ. Ἀλαβάνος καὶ Ἐρ. Βαλαρής ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου « περὶ συνδρομῆς τῆς Εὐαγγελιστρίας Τῆνου α' ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς ἐπειγόντων λιμενικῶν ἔργων ἐν τῷ λιμένι Πανόρμου Τῆνου καὶ δ' ὑπὲρ τῆς κομποπόλεως Φαλατῆδου Τῆνου ».

Ο πληρεξούσιος Θηβῶν κ. Δ. Κατσινας ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου « περὶ πυροσώσεως τῶν δημοσίων πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων ».

Πάντα θέλουσι τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις ἐρωτῶμεθα ἀποκρίνεται δι' ἀναστάσεως ὅπως πρὸ τῆς συνεχίσεως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως ἡ Συνέλευσις εἰσέλθῃ εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Πρόεδρος. Ὡς συζητήσις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου νόμου « περὶ τοῦ ἐξοπλισμοῦ τῶν ἀπὸ τοῦ ἀπνοῦ ».

Ἀναγιγνώσκεται τὸ σχέδιον νόμου καὶ ἡ ὑποβληθεῖσα ἐπ' αὐτοῦ τροπολογία τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν.

Ο κ. Ἀνδρ. Μιχαλακοπούλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) ἀναπτύσσει τὴν ὑποβληθεῖσαν τροποποίησιν καὶ ἔνδεκα αὐτῷ ἡ βουλὴ τῆς ἐλαττώσεως ἢ καταργήσεως ἢ εἰς μίαν ἐσοδαίαν ἢ καὶ εἰς περισσοτέρους ἐσοδαίαν καὶ ὁ προαδιορισμὸς ὅρων τῆς καταργήσεως ἢ τῆς ἐλαττώσεως.

Ο κ. Γ. Γιαμουζῆς (πληρεξούσιος Ἑλλαπίνης) ζητεῖ τὴν ἀναβολὴν καὶ τὴν παραπομπὴν εἰς ἑπιτροπὴν.

Ο κ. Μιχαλακοπούλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) ἀποκρούει τὴν ἀναβολὴν καὶ ἐπεξηγεῖ τῆς διατάξεως τοῦ νομοσχεδίου ὡς καὶ τῆς ἐν τῇ ἀναβολῇ ζητήσεως.

Ο κ. Σ. Ἀντωνιάδης (πληρεξούσιος Ροδόπης) ζητεῖ τὴν ἀπόρριψιν τοῦ νομοσχεδίου διὰ τοῦ ὅπου ἐγκυβανέσεται πάλιν μέθοδος τῶν πόλεμικῶν περιόδων, δι' ἧς ἐξουσιαιοῦντο Ὑπουργοὶ νὰ κανονίσουν σὺν ἑξουσίᾳ ζητήσεων διὰ Διαταγμάτων. Διὰ τοῦτο νομίζει ὅτι ἔκρινεν ὁ κ. Ὑπουργὸς νὰ ὑποβάλλῃ συγκεκριμένον σχέδιον μὲ συγκεκριμένους προτάσεις. Ἄλλως τε ἐπέρχεται σύγκρισις ἐξουσιῶν διὰ τῆς ἀδείας εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ νομοθετῇ. Ἐκτός τούτου εὐρίσκει τὸ νομοσχέδιον ἀντιτιθέμενον εἰς τὸ ἄρθρον 59 τοῦ Συντάγματος καὶ μέλλον νὰ ἐπιφέρει ζημίαν εἰς τὸ Δημόσιον 200 ἑκατομμυρίων, τὰ ὅποια θὰ ζητήσῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ τὰ εἰσπράξῃ δι' ἐπιεικῶν ἄλλων τάξεων. Ο ὁ ὅρος ὁ μέλλον νὰ ἐλαττωθῇ ἢ ἐλατρώσῃ τοὺς ἐμπορεύς καὶ δὲν θὰ εὐκολύνῃ τὴν

παραγωγήν, καὶ καταλήγων παρακαλεῖ νὰ δασκυνθῇ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Π. Καλμουχός (πληρεξούσιος Ἀργούς) ἐφιστᾷ τὴν προσοχὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν αἰτημάτων τῶν καπνοπαραγωγῶν Ἀργολίδος, ὧν τὰ καπνὰ εἶνε τελευταίως ποιότητος καὶ συναγωνίζονται μὲ τὰ καπνὰ τῆς Μικρῆς Ἀσίας καὶ μετὰ τὴν ἐπιβουλὴν τοῦ τέλους εἶνε ἀζητήτητα, καὶ καταλήγων αἰτεῖται τὴν ἀποδοχὴν τῆς σχετικῆς τοῦ τροπολογίης.

Ὁ κ. Α. Μπακάλμπας (πληρεξούσιος Ροδόπης) ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν τοῦ διὰ τὴν μὴ εἰσέτι ἀποπεράτωσιν τῶν διαπραγματεύσεων τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τῶν ἐνδιαιφερομένων ξένων Ἑταπειῶν. Ἐπικρίνει κατόπιν τὴν μὴ σταθεροποίησιν τῶν μέτρων διὰ τὸσον σούχρον ζήτημα καὶ ἐκθέτει τὰς διαφορὰς μετατροπῆς τούτων. Ἦδη οἱ μὲν καπνοπαραγωγοὶ ζητοῦν κατάργησιν δευτέρας καὶ τρίτης, αἱ δὲ καπνεμπορικαὶ Ἑταπειαὶ κατάργησιν τοῦ ἐξαγωγικοῦ τέλους τῆς εἰς χεῖρας τῶν ἐσοδείας 1922—1923. Παρακαλεῖ συνεπῶς ὅσον ἀφορᾷ τὸ 1923 νὰ καταργηθῇ ὁ ἐξαγωγικὸς δασμὸς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐσοδεῖαν 1922, εὐρισκόμενῃν εἰς χεῖρας ἐμπορίου, συνιστᾷ νὰ χειρισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Κυβέρνησις μετὰ προσοχῆς, διότι αἱ ἀξιώσεις τῶν ἐνδιαιφερομένων ἐνέχουν τύπον δωρεᾶς.

Ὁ κ. Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) τοιῖζει ὅτι καθήκον τοῦ Ὑπουργοῦ εἶνε νὰ περιορίσῃ τοὺς φόρους τοῦ εἰς τρόπον ὥστε νὰ καταστήσῃ ἐξακτέον καὶ συναγωνίσμιον τὸ ἐθνικὸν προϊόν. Ἡ Κυβέρνησις δὲν ὤκνησε νὰ ζητήσῃ τὰς γνώμας ὅλων τῶν εἰδικῶν, φυσικῶν δὲ καὶ τῶν ἐνδιαιφερομένων, καὶ ἐπὶ τῇ ὁάσει αὐτῶν ζητεῖ τὴν ἐξουσιοδότησιν τὴν ὑποῖν ζητεῖ καὶ διὰ τὴν ὑποῖν δὲν ὑπάρχει κανὼν κώλυμα ἐκ τοῦ άρθρου 59 τοῦ Συντάγματος προκειμένου νὰ ἐλαττωθῶν φόροι καὶ τελικῶς νομίζει ὅτι θὰ φθάσωμεν εἰς συμπέρασμα μόνον ἐὰν ἐχθῇ δοθῇ ἡ ἄδεια τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Μπακάλμπας παρέχει τὴν ἐξήγησιν ὅτι νομίζει ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν Ἑταπειῶν ἐπευρυνθῆσαν πολὺ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὑπάρχει πρότασις δέκα πληρεξουσίων ὅπως ἀναβληθῇ πᾶσα νομοθετικὴ ἐργασία καὶ ἐπιληφθῇ ἡ Συνέλευσις τῆς συζητήσεως τοῦ πολιτευτικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. Γ. Βοραζάνης διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀναβολὴν τοῦ νομοσχεδίου ὡς καταστρεπτικὴν διὰ τοὺς καπνοπαραγωγούς καὶ καπνεμπόρους.

Ὁ κ. Θ. Πάγκαλος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ἐπεξηγεῖ τὴν πρότασιν ἀναβολῆς.

Ὁ κ. Α. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) παρέχει ἐξήγησιν, ὅτι ἀφορᾷ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπαιτούμενης διὰ τῆς διαπραγματεύσεως καὶ παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον.

Ἐρωτώμενης τῆς Συνελεύσεως ἀποφάνεται αὕτη δι' ἀναστάσεως ὑπὲρ τῆς μὴ ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. Πάγκαλος δηλοῖ ὅτι δύναται νὰ συζητηθῇ τὸ νομοσχέδιον ἐφόσον ἔχει τόσον ἐπείγουσαν μορφήν.

Ὁ κ. Κ. Πετρίδης (πληρεξούσιος Νικοπόλεως) ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου τοιῖζει τὰς ἰδιαιτέρας συνθήκας τῶν καπνῶν τοῦ Ἀργούς καὶ ὑποστηρίζει σχετικῶς ὑπὲρ αὐτῶν τροπολογίαν. Δηλώνει συνάμα ὅτι ἐμπιστεύεται πλήρως ὑπὲρ τῆς διακρίσεως αὐτῶν εἰς τὸν κ. Ὑπουργόν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. Χ. Ἀλαμανῆς (πληρεξούσιος Κερδισσῆς) διαμαρτύρεται διὰ τὰς τυχόν διακρίσεις τῶν καπνοπαραγωγικῶν Ἑταπειῶν.

Ὁ κ. Πετρίδης ἐπιμνησκει παρακαλῶν διὰ τὴν ἀποδοχὴν τῆς τροπολογίης τοῦ.

Ὁ κ. Δ. Φλωριάς (πληρεξούσιος Σερρών) προτείνει ὅπως ἡ Κυβέρνησις προσῇ εἰς τὴν ὁλοκληρῇ κατάργησιν τοῦ φόρου, ὡς πρὸς τὸν ἐξαγωγικὸν δὲ διατμήν ἐπαρίσταται εἰς τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως, ἐξαιρουμένης τῆς ἐσοδείας τοῦ 1922, διότι πρόκειται περὶ πένσεως τῶν ἐνδιαιφερομένων.

Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) διαμαρτύρεται διὰ τὸν χαρακτηρισμὸν τὸν διδόμενον περὶ πένσεως, ἐνθ' ἀπλούστατα πρόκειται περὶ ἐνχρυσώσεως συμφερόντων.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ὑπευλόγη νῆα πρότασις περὶ ἀναβολῆς τοῦ νομοσχεδίου ὑπογεγραμμένη παρὰ δέκα πληρεξουσίων.

Ὁ κ. Πάγκαλος ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς προτάσεως τῆς ἀναβολῆς τοιῖζει τὴν ἀνωμαλίαν εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ Χώρα, ἥτις ἀμέριστον ἔχει τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως, ἥτις ἀκόμη δὲν ἔδωκεν οὐδὲ ψῆφον ἐμπιστοσύνης ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς ἡ λήξις τῆς ἀνωμαλίας, διὰ τῆς συζητήσεως τῆς συζητήσεως τοῦ πολιτευτικοῦ ζητήματος, μεθ' ὅθ' εἰσέλθωμεν εἰς τὰ νομοθετικὰ ἔργα.

Ὡρὰ 5.30' δημοσιουργηθέντος θορύβου ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίαν ἐπὶ 10 λεπτά.

(Μετά την διακοπήν.)

Ὡρα ὡ καὶ 15' ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπήσιν συνεδρίσας.

Καλεῖται καὶ παρυσίᾳ τοῦ ἱερέως ὀρκίζονται τὸν νομοισμένον ὅρκον οἱ πληρεξούσιοι Ἀρτης καὶ Ἀθ. Τζώνης καὶ Καδῆλλας καὶ Κ. Νταῆς κατὰ τὸ ἀπόφθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

(Ο) κ. Πάγκκαλος συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του λέγει ὅτι ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ λόγοι ἀξιοπρεπεῖας καὶ κύρους τοῦ Σώματος ἐπιβάλλουν τὴν ἄμεσον πρόοδον τῆς συζητήσεως τοῦ σοφιστάτου πολιτικῶς ζητήματος. Δὲν ἀρνεῖται ἀπ' ἐτέρου τὴν σοφιστικὴν τοῦ ζητήματος τοῦ καπνοῦ, διότι αἱ καπνοπαραγωγικαὶ περιφέρειαι διέρχονται κρίσιν. Προτείνων συνεπῶς νὰ συνταχθῶν αἱ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου δηλοῖ ὅτι παρατίθεται τῆς προτάσεως ἐπὶ τῆς ἀναβολῆς.

(Ο) κ. Ο. Γουτούπης (πληρεξούσιος Λακεδαιμόνιος) νομίζει ὅτι προεξέχει ἡ ἐξακρίβωσις τοῦ ζητήματος τοῦ ἀν θὰ ἐξυπηρετηθῶν διὰ τῆς καταργήσεως τοῦ φόρου αἱ καπνοπαραγωγαὶ ἢ αἱ καπνοπόροι. Τὴν αἰτουμένην ἐξουσιοδότησιν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως θεωρεῖ παρατήρησιν ἀναγκαιότητος δικαιωμάτων τῆς Συνελεύσεως. Ἡ γνώμη του εἶνε πρὸς ἐξουσιοδότησιν τῶν παραγμάτων, ὅτι ἡ ἀδυναμία δύναται νὰ δοθῇ περὶ καταργήσεως φόρου ἀπὸ τοῦ 1923, ὅποτε θὰ ἐξυπηρετηθῶν αἱ καπνοπαραγωγαὶ εἰς χεῖρας τῶν ὑπολοίπων εὐρίσκειται ἡ παραγωγή. Ἐπ' οὐδενὶ ὅμως λόγῳ δύναται νὰ ἐπεκταθῇ τὸ δικαίωμα τῆς καταργήσεως καὶ διὰ τὸ ἔτος 1922, οὗ ἡ παραγωγή εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τῶν ἐμπόρων, οἵτινες ἐκράτησαν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀγορᾶς τὸν φόρον. Εἶνε πιθανὴν ἀπ' ἐτέρου ὅτι θὰ δυσκολευθῇ ἡ πώλησις τῆς ἐσοδείας τοῦ 1923, ἐὰν δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ἐξαγωγή τῆς ἐσοδείας 1922, διότι ὁ καπνὸς ἔχει ζήτησιν ἐνδοσυν μάλιστα εἶνε καὶ καλὴς ποιότητος. Φοβεῖται ἀπ' ἐτέρου μήπως γίνῃ κακὴ χρήσις τοῦ μέτρου καὶ ἐμπέσουν οἱ ἀρμόδιοι εἰς πλεκτάνην τῶν ἐνδιαφερομένων βοηθημένων καὶ ὑπὸ ζήνων ἰσχυρῶν.

(Ο) κ. Ν. Μπακόπουλος (πληρεξούσιος Μαντινεῖας) ὑποστηρίζει ὅτι αἱ φορολογικαὶ ἀποδόσεις θ' αὐξηθῶν διὰ τῆς αὐξήσεως τῶν πλουτοπαραγωγικῶν μακρὸν δυνάμεων. Κυριώτερα πλουτοπαραγωγικὰ προϊόντα τῆς ἡώρας εἶνε ὁ καπνός, ἡ σταφίς καὶ τὸ ἐλαιόν. Εἰς αὐτὰς τὰς πηγὰς ἐστράφη καὶ ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις καὶ ἐντεῦθεν προήλθε τὸ νομοθέτημα τῆς ἐξαγω-

γωγῆς φορολογίας τοῦ καπνοῦ, τοῦ ὁποῖου τὴν τροποποίησιν ζητεῖ ἤδη ὁ κ. Ὑπουργός. Ὅταν ἐπαδελφῇ ἐξαγωγικὸς δασμὸς, αἱ ξένοι ἔταιρειαι συγκροτήσασαι τὸ ἀστὸν προέβησαν εἰς τὴν ἀγορὰν τῶν καπνῶν τῆς Ἀ. Μακεδονίας τῆς περυσινῆς ἐσοδείας ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ φόρου. Σήμερον αἱ ἰδίαι ἔταιρειαι ζητοῦν νὰ ἐκμεταλλευθῶν τὸν παραγωγὸν καὶ νὰ κερδοσκοπήσων ἐπὶ τοῦ φόρου. Ἰσχυρίζονται ὅτι δὲν δύνανται ν' ἀνταγωνισθῶν εἰς τὴν Διεθνή ἀγορὰν λόγω τοῦ βαρέος δασμοῦ καὶ διότι τὰ Ἑλληνικὰ καπνὰ, ἐκτὸς τῆς μικρᾶς ποσότητος τῶν καλῶν, εἶνε κατώτερα ἄλλων. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν αὐτῶν εἶχον καὶ ἐγώ, λέγει, ἀποκλίνει εἰς τὴν γνώμην τῆς καταργήσεως τοῦ δασμοῦ. Ἀλλ' ὅτε εἶδον τὸν τῶς Ὑπουργὸν τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας, μ' ἐβεβήκωσαν ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν ἐμπόρων εἶνε ἀνακριβεῖς. Προτείνει ἐν τέλει τὴν σύστασιν κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα, καὶ ἀρνεῖται τὴν ἐξουσιοδότησιν τῆς διαχειρίσεως τῆς φορολογίας κατ' ἰδίαν βούλησιν ἐκ μέρους τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

(Ο) Ἄνδρ. Μιχαλακόπουλος (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι τὸ πολιτικὸν ζήτημα καὶ εἰς ἄλλας Βουλὰς ἀνεβλήθη. Διὰ τὴν συζήτησιν ἡ Βουλὴ ἐπὶ ἄλλων ζωτικῶν ζητημάτων. Ἀν παρατίθεται ἡ πολιτικὴ συζήτησις ἐπὶ ἐνα μῆνα, θὰ ἔπρεπον ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐγκαταλείψῃ ἐν τῷ μετὰξὺ ἄλλα ἐπὶ τῆς σοφιστικῆς. Ὡς πρὸς τὴν ζητουμένην ἐξουσιοδότησιν, τὸ πρῶτον μεθόριος ἦεν εἶνε ὀρεκλόν, ἀλλ' καὶ οἱ περιστάσεις ἀκόμη εἰς τῆς ὑπὲρ ἐνδοσυν μάλιστα εἶνε ὀρεκλόν. Ἐπειτα αἰταρχόμενος εἰς τὸ θέμα προθέτει ὅτι κατὰ τῆς ὑπαρχούσας ἐπιτήριμους καὶ ἰδιωτικὰς στατιστικὰς ἡ παραγωγή καπνοῦ ἐν Βουλῇ ἀπὸ 23 ἑκατομ. τῷ 1922 θ' ἀνέλθῃ ἐφέτος εἰς 25. Ἐν Βουλῇ ἀπὸ 22 εἰς 11, ἐν Γνωστογῶν ἀπὸ 5 εἰς 10, ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ 22 — 28 εἰς 35. ἔχει δὲ καὶ ἡ Ρουμὴ μίαν παραγωγὴν 15 ἑκατομμυρίων. Ἀπεικνὰν τυχούσης ὑπερπαραγωγῆς ἐποδόλλετο ἡ ἐποδόλλη τοῦ νομοσχεδίου. Ἐλέγχῃ ὅτι μέρος ἡ τὸ ὅλον τῆς παραγωγῆς τοῦ 1922 εὐρίσκειται εἰς χεῖρας τῶν ἐμπόρων, οἱ ὁποῖοι ὅτε ἡγόραζον, ὑπελόγιζον καὶ τὸν δασμόν. Ἐδήλωσα καὶ δηλῶ ὅτι διὰ τὴν ἐποδείαν τοῦ 1922 ἡ μείωσις θὰ εἶνε ἐλαχίστη καὶ ὑπὸ τῶν ὅρων ὅτι θὰ ἐξάγεται συγχρόνως καὶ ἡ ἐσοδεία τοῦ 1923. Πάντως θὰ συζητήσῃ καὶ πάλιν μετὰ τῶν πληρεξουσίων τῶν καπνοπαραγωγῶν μερῶν, θὰ ζητήσω δὲ καὶ τὴν συνδρομὴν παντὸς εἰδικοῦ διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τῶν ἐλαττώσεων. (Νειροκρατήματα)

Ο κ. Β. Κυβέλος (πληρεξούσιος Οϊτύλου) θεωρεί το ζήτημα εξηγημένο και παραιτείται του λόγου.

Ο κ. Α. Καταφυγιώτης (πληρεξούσιος Καρδίτσας) τονίζει ότι οι τρεις πύξουν τους παραγωγούς και όχι τους εμπόρους και ζητεί να υποβληθῇ νομοσχέδιον καταργήσεως τῆς δεκάτης.

Μεθ' ὃ κηρύσσεται παραπομπή ἢ συζήτης.

Ἀναγινώσκονται παρὰ τοῦ Γραμματέως τὰ σχέδιον νόμου καὶ αἱ ἐπαρκοῦσαι τροπολογίαι, αἵτινες καὶ ἀποσύρονται.

Μεθ' ὃ εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. Χ. Ἀλαμανῆς ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δηλοῖ ὅτι ἡ κατάργησις τοῦ φόρου ἧ ἢ μειώσις θὰ γίνῃ διὰ Διατάγματος, ὅτι τοῦτο θὰ τεθῇ ἐφ' αὐτῇ καὶ ὅτι δὲν ἐννοεῖ οὔτε δύναται κατὰ μῆκα νὰ μεταβάλλῃ ἀποφάσεις καὶ γνώμης.

Ἐμφίζεται εἰτα τὸ ἄρθρον μόνον τοῦ νομοσχεδίου ὡς ἐπροπονήθη εἰς ὃ ἀνάγνωσιν, ἀναδιαλλομένης τῆς ψήφισεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται εἰτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1922 Νομ. Διατάγματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1831 περὶ χορηγήσεως ἀδειῶν ἐγκυκλοπαιδείας ἀστυμάτων τηλεγράφων καὶ τηλεφώνων».

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν δι' ἀναστάσεως εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων».

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν δι' ἀναστάσεως κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 «περὶ προσοικονοῦ Ἀρχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῶν τῶν ἐν τῷ Κράτει Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων», μετ' ἀντιρρήσεις τοῦ κ. Θ. Κουτούπη, εἰς ἃς παρέχει ἐξηγήσεις ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως κ. Γ. Βαλαλάς.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐγγραφῆς ὑπὸ ἀνταλλαγὴν ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων».

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ σχέδια νόμων:

1) «Περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων ὑπαλλήλων τῶν Δημ. Ἔργων» καὶ

2) «περὶ προσθήκης τρίτης παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 76 τοῦ νόμου 425 περὶ στρατολογίας».

Ἀναγινώσκονται ἀκολούθως καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ.

Β. Καραπαναγιώτη, Δ. Ἡρακλείδου, Γ. Γιαμούζη καὶ Α. Δενδρινῷ γενομένης ἀποδεκτῆς.

Ο κ. Γ. Γιαμούζης, λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν καὶ ἀναφερόμενος εἰς ὅσα γῆρας εἶπαν ὁ πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης κ. Πάγκαλος περὶ τῆς Συνελεύσεως τῶν συζητήσεων αὐτῆς καὶ τοῦ κύρους τῆς συνεστῆ ὅπως πᾶσαι εἰς ἀποδοτικότητα ἐπισπευσθῶν αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως καὶ μεταβῶσιν ὅπως αἱ πληρεξούσιοι εἰς τὴν ἐπαρχίαν τὸν πρὸς ἀναγνώστην τοῦ Λαοῦ εἰς τὸ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας δημοψήφισμα.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Ἡρόδοτος ἀνακινῶν ὅτι ἐξακούσθῃ ἡ συζήτης ἐπὶ τῶν παραπροσχηματικῶν ἀηδέσεων τῆς ἐκτελέσεως καὶ εἴπῃ τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Σ. Σήμερον.

Ο κ. Σπ. Σίμος (πληρεξούσιος Γορτυνίου) νομίζει ὅτι ἐλθόντῃ ἡδὴ τὸ δυναστικὸν ζήτημα ἐκτελέσει, ὅτι ἐκείτῃ προεκλογικῆς καὶ ἐλθόντῃ μετακλογικῆς ἔκθεσιν εἰτα ὅλα τὰ προηγμένα τῶν ἐκλογῶν καὶ ἰδίως τὴν μέχρις ἐκείνης τῆς ἡμέρας συμπεριφορὰν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ εὐρίσκει ὅτι οὗτος κατεγράφη τὴν ἀνοχὴν τῆς Ἐπαναστάσεως, διότι κατὰ τὸ κίνημα καὶ ἐξερπιδάνα τῇ συμμετοχῇ βασιλικῶν ὀργάνων ἠρπάγησαν καὶ αἱ ἐπαρκοῦσαι τοῦ Βασιλέως ἦσαν συμμετοχοὶ καὶ οὗτος ἦτο ἐν γνώσει διὸ καὶ ἀνέδειξε τὴν διὰ Σερβίαν ἀναχώρησιν τοῦ Ἀναγινώσκει ἀκολούθως τὸ ἐκλογικὸν πρόγραμμα τῶν Δημοκρατικῶν Φιλελευθέρων, ἐξ οὗ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ μερὶς αὕτη κατήλθε μὲ ἀναπεπταμένην τὴν σημασίαν, ὅσον ἄλλοτῃ τὸ δυναστικὸν ζήτημα, καὶ μὲ τὴν ἐπιφυλάξει τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων διὰ τὸ πολιτικόν. Ἐκθέσεται τὰ μετὰ Φιλελευθέρων καὶ δημοκρατικῶν Φιλελευθέρων πρωτόκολλα κηρύσσοντα τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, ἣν ἐξετέλεσαν ὁ Στρατὸς, ἐκτελὼν σαφῆ ἐντολήν τοῦ Λαοῦ. Κατόπιν τούτου, ἀπορεῖ δικαίως ζητεῖται καὶ πάλιν ἡ γνώμη τοῦ Λαοῦ, ἐνῶ διὰ τὴν ἐκπτώσιν οὐδεμιᾶς Δυναστείας ἐχρεώσθησαν αἱ διατυπώσεις αἱ ζητούμεναι νῦν. Ἀναφέρων ἀκολούθως τὸ προηγουμένον τῆς ἐξέσεως τοῦ Ὁθωνοῦ καὶ τὰ μεσολαβήσαντα τότε γεγονότα ἐξάγει τὴν σφάν τοῦ πρώτου Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος, ὑπακούσαντος ἀμέσως εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν διαγωγὴν τοῦ παλινωρθωθέντος Κωνσταντίνου χαρακτηρίζει τὴν νέαν ταύτην Δυναστείαν τοῦ ὡς δολοφόνου καὶ φέρει παράδειγμα τὴν δολοφονίαν τοῦ Φατσέα, τὴν ἀπόπειραν κατὰ τοῦ Κουντουριώτου, τὴν δολοφονίαν τοῦ ἀειμνήστου Καθαφάκη, τὴν μὴ πρόσκλησιν τοῦ κ. Δαγκλῆ κατὰ τὴν ὑπουργικὴν κρίσιν.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Β'

Τῆς 31 Ἰανουαρίου 1924.

Τονίζει κατόπιν τὸν κίνδυνον ὅστις θὰ προκύψῃ, ἐὰν τυχὸν ὑπερψηφισθῇ ἡ ἐπικυρωρὰ τῆς Δυναστείας καὶ θεωρεῖ τὴν παραπομπὴν τοῦ ζητήματος εἰς τὸν Λαὸν ὡς σφάλμα τὸ ὅποιον θὰ πληρωθῇ ἀκριβῶς. Ἀντὶ, λέγει, τῆς ἐπιγραφῆς ἣν ἐξήτησεν ὁ κ. Βενιζέλος νὰ τεθῇ εἰς τὸ Βουλευτήριον περὶ τοῦ ἐκθρονισμοῦ τοῦ Κωνσταντίνου, νομίζει ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ τεθῇ ἄλλη πλὴξ διακηρύττουσα τὴν ριζικὴν ἐκθρόνισιν ἀπάσης τῆς Δυναστείας Γλυξόπουρι, τὴν καταλύσιν τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ ὡς ἐπικινδύνου καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Κ. Σταμούλης (πληρεξούσιος Καρδίτσας) φρονεῖ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς μετὰ πολυταεῖς θυσίας αἵματος καὶ χρήματος ἐπιθυμεῖ τὴν εἰρήνην. Ἐκφράζει τὴν ἐπιδοκιμασίαν του πρὸς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἐπιφυλάσσωνος ὡς πρὸς τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἐπαγγελθὲν σύστημα ψηφοφορίας ὑπὲρ τοῦ ἀναλογικοῦ συστήματος.

Δηλοῖ ἀκολούθως ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τὸν προγραμματικὸν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ εὐχεταὶ ἐκ παλαιότητος ὅπως ὅλος ὁ πατριώτης Ἑλληνικὸς Λαὸς ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ ἀνεπανορθώτου μὲν ἐγκληματικῆς βασιλικῆς οἰκογενείας, ἡ ὁποία παρέδωκε Στρατὸν καὶ ἐπικράτειαν εἰς τὸν ἐχθρὸν, ἔσπειρεν ἄπειρα Ἑλληνικὰ ὅπλα εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ ἀνιστορήτων συμφορῶν. Οὐλοῦν ἀκολούθως περὶ τῆς ἐγερωθείσης δικαιοσύνης διὰ τὸν ἄρτιον τῆς ἀπώλειαν νομίζει ὅτι ἡ λαϊκὴ κύρισις αὐτῆς παρέλκει, ἐνόησαν ἀποταχθῆ ὁ Λαὸς ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ ἀπλῶς.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λυσιτελεῖ ἀκολούθως ἡ συνεδρίασις ὥρα 7.50' ἵνα ἐπαναληφθῇ ἄρτιον ὥρα 1 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλλέλης
Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 31 Ἰανουαρίου 1924 προσελθόντες εἰς τὸ Βουλευτήριον οἱ κάτωθι ὑπογεγραμμένοι πληρεξούσιοι ἔδωκαν τὸν ὡς ἑπεται ὅρκον :

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοσυθείας καὶ ἀδιαιρέτου Τριᾶδος νὰ φυλάξω πιστὴν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Οἱ ὀρκισθέντες πληρεξούσιοι :

Ἀθ. Τζώνης
Κ. Νταῖης

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλλέλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Β'

Τῆς 31 Ἰανουαρίου 1924.

Ὁρα 1 καὶ 25' ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεώρεα.

Ἀνακρινόμενται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

— Οἱ κάτωθιοι Τεκέλη αἰτοῦσιν ὅπως μὴ περιέλθῃ εἰς τὴν κατὰ τὴν τοῦ Ρεχάτ Πασσά τοῦ τσιρκάκιον Τεκέλη.

Δημιόσιοι ὑπαλλήλοι Ἀκρίτης, Σαρδίου, Φλωρίνης, Λοδινδαίης, Κομοτηνῆς παρακαλοῦσιν ὅπως τοῖς καταβληθῇ ἡ δέκατος τρίτος μισθός.

— Ὁ σταθμικὸς κύριος Γαργαλιάνου διαμαρτύρεται ἐναντίον τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Προνομιούχου Ἑταιρείας μὴ θέλοντος νὰ παραλλάξῃ τὸν σταθμικὸν καὶ παρακαλοῦσιν τὴν Κυβέρνησιν ὅπως διατάξῃ τὰ δέοντα.

— Οἱ κάτωθιοι τῆς κομοπολείας Σοφάδων διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ ἐνοικιοστασίου καὶ εἰς τὸν Νομὸν τοῦ ἀντικειμένου εἰς τὰ συμπεράματα τοῦ ἱεροῦ Νόου Ἀγίας Παρτακευῆς.

— Ἐπιτροπὴ καπνοπαραγωγῶν Ἀράμης αἰτεῖται τὴν κατάργησιν τοῦ δεσμοῦ ἐπὶ τῶν ἐξοχυμένων καπνῶν καὶ τῆς ἐλάττωσιν τοῦ φόρου δεκάτης.

— Οἱ καπνοπαραγωγὶ Φαναρίου αἰτοῦσιν ὅπως καταργηθῶσιν οἱ φόροι ἐπὶ τῶν καπνῶν.

— Ἡ Ἑνωσις τῶν ὑπαλλήλων Μακεδονίας αἰτεῖται τὴν χορήγησιν τοῦ δεκάτου τρίτου μισθοῦ.

Ἡ Λέσχη τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων Κοζάνης παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἀγαθὴν τὴν χορήγησιν τοῦ δεκάτου τρίτου μισθοῦ.

Ὁ Γεώργιος Καστρήσιος ὑποβάλλει αἴτησιν, ζητῶν τὴν ἄρσιν τοῦ ἐνοικιοστασίου διὰ τοῖς μὴ στρατευθέντας ἐνοικιαστὰς ἀπὸ τοῦ 1915 καὶ ἐντεῦθεν.

— Ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς κ. Ἰωάν. Καλογεράς ὑποβάλλει προτάσεις νόμων: α') «περὶ προϋποσχετοῦ ἀξιοματικῶν», β') «περὶ στρατολογικῆς ἀξιοματικῶν καὶ ὑπαξιοματικῶν μονίμων καὶ ἐφεδρῶν», γ') «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ νόμου περὶ στρατολογίας» καὶ δ') «περὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν στελεχῶν τοῦ στρατεύματος».

Ἡσσαι θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

— Ὁ πληρεξούσιος Ζακύνθου κ. Π. Γιωτόπουλος αἰτεῖται τὴν χορήγησιν αὐτῷ μηνιαίας ἀναρρωτικῆς ἀδείας.

Ἐγκρίσει τῆς Συνελεύσεως ἡ ἀδεια χορηγεῖται.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινᾷ ὅτι συνεχίζεται ἡ συζήτηση ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Α. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς :

Κύριοι πληρεξούσιοι! δημόσιον μυστικὸν εἶναι ὅτι σφοδρὰ ἀσθένεια τοῦ ἀξιότιμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τῆς ἐνεργοῦς διαβύσεως τῶν κοινῶν. Ἡ λύπη καὶ ἡμῶν εἶνε μεγάλη διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἀσθένειαν ἣ ὑποὶ πνευματικῆς ἀσθενείας εἶναι ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐξήντηλε τὴν ζωὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος, ἔκλυσε πρὸς τὴν προώσιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ νὰ ἀναχωρήσῃ τὸ ἔθνος. Ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἀνὰ ἐπιθυμία ὅλων μας εἶνε ὅπως ἡ ἀποκατάστασις τῆς ὑγείας ἐπιτρέψῃ τέχιστα εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐπανέλθῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὴν ἐνεργὸν καὶ τιμὴν, ὁρῶμεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι δι' ἡμῶν τῆς κοινοῦς ἀπογορήσεως τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, μελλοντικῇ ἢ κοινοῦς δὲν ἀνεκωνόμην, ἀλλὰ ἡμῶν ἀνὰ τὴν ἐλευθερίαν νὰ προχωρήσῃ αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως καὶ ἂν ἀκόμη δὲν ἔχῃ ἀφαιρεθῇ ὁριστικῇ ἀπόφασις περὶ ἀπογορήσεως τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Νομίζω ὅτι ἐκφράζω γενικὴν γνώμην, ἐὰν εἶποι ὅτι οὐδεὶς εἰς τὴν αἴθουσαν αὐτὴν ἔχει διαβάσει νὰ συζητήσῃ ἐπὶ τῶν ὑπὸ κρίσιν θεμάτων, μέχρις ὅτου δικτατορισθῇ τὸ ζήτημα ἂν πρόγραμματικὸν πρὸς τὴν ὅλην ἀπογορήσεως τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, καὶ προτείνω νὰ διακοπῇ αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως μέχρι τῆς προσεχούς Δευτέρας, μετὰ τὴν παράκλησιν, ἐὰν ὑπάρχῃ ὑπουργικὴ κρίσις, νὰ δηλωθῇ αὐτῇ ἐπισήμως τὸ ταχύτερον, νὰ καταβληθῇ δὲ προσπῆξις ὅπως τὸ ταχύτερον λυθῇ.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Εὐρισκόμεθα εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ πληροφρήσωμεν τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἡ ὑγεία τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως οὐδεμίαν ἐμπνέει ἀνησυχίαν. (Χειροκροτήματα). Τούαντιον ἔχομεν πάντα λόγον νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ ἀδιαθεσίᾳ ἐκ τῆς ὁποίας ὑποφέρει ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶνε παροδικῆς φύσεως καὶ ὅτι θὰ δυναθῇ ἐντὸς ὀλίγου νὰ συνεχίσῃ τὰς πρὸς τὴν Πατρίδα ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ὑπηρεσίας τῶν ὁποίων ἡ Χώρα ἔχει τόσην ἀνάγκην εἰς τὰς παρούσας κρίσεις περιστασίας.

Εἶνε φανερὸν κατὰ τὴν ταύτην ὅτι οὐδεὶς συντρέχει λόγος πρὸς διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. Δὲν εὐρισκόμεθα ἐνώπιον κυβερνητικῆς κρίσεως, διότι ὁ ἀξιότιμος κ. Πρό-

εδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐξοικονομεῖ νὰ κατέχῃ τὴν θέσιν καὶ νὰ διαβύσῃ τὰς τύχας τοῦ ἔθνους. Ἐὰν ἤθελε πιστοποιηθῇ, καὶ πιστεύωμεν ὅτι δὲν θὰ εὐρεθῶμεν ἐνώπιον τοιοῦτου ἀπεικταίου γεγονότος, ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀκινδύνως τὸ ἐπίμαχον ἔργον αὐτοῦ, θὰ σπεύσωμεν ἀμέσως νὰ φέρωμεν εἰς γνῶσιν ὑμῶν τὴν δυσάρεστον ταύτην τροπὴν τῶν πραγμάτων καὶ ζητήσωμεν κατὰ τὰ κρατοῦντα ἔθιμα τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος μέχρι λύσεως τῆς κυβερνητικῆς κρίσεως. Ἐρὼ τούτου δὲν εἶνε ὀρθόν νὰ δημιουργήσωμεν ἀδίκους ἀνησυχίας εἰς τὸν λαόν. Δὲν φαντάζομαι ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ μειωθῇ τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Συνελεύσεως λόγῳ τῆς προσωρινῆς ἀπουσίας τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ὑπὸ συζήτησιν θέματα τοιαύτης φύσεως καὶ σημασίας ὥστε ἀφ' ἐκείτων εἶτε παρόντος εἶτε καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως νὰ προκαλοῦν τὸ ἐνδιαφέρον τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Χώρας. Μακρὰ καὶ εὐλογος σφαῖρα ρητόρων, οἱ ὅι ἀριθμῶς ἀνέρχεται εἰς 12 ἕως 13, εἶνε ἐγγεγραμμένοι ὅπως λάθουν τὸν λόγον. Ἐλπίζω ὅτι πρὸ τῆς ἐξάντησεως τοῦ ἀριθμοῦ τούτου τῶν ἀγορευτῶν ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ δυναθῇ νὰ προσέλθῃ καὶ πάλιν εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην λαμβάνων ἐν τῇ μεταξύ γνῶσιν τῶν ἀπόψεων αἱ ὁποῖαι ἀνεπαύθηται ἀπὸ τοῦ βήματος, εἰς εἶναι δὲ τότε εἰς θέσιν ἢ βουλῇ ἂν ἐν περικύρῳ χειρονομίᾳ νὰ ἐπισπεύσῃ τὸ πᾶρος τῆς συζητήσεως. Φρονῶ ἐπομένως ὅτι πρέπει νὰ ἐξακολουθήσωμεν τὰς ἐργασίας μας καὶ νὰ εἰσέλθωμεν πάλιν εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ προέχοντος πολιτικοῦ ζητήματος ἀναβάλλοντες τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπερωτήσεις αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε δευτερευούσης σημασίας. Αὐτὴν τὴν πρότασιν ἔχω νὰ υποβάλω ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ὑποβληθεῖσαν ἐκ μέρους τοῦ ἀξιότιμου ἐκ Μαντινείας συναδέλφου.

Α. Παπαναστασίου. Ἡ πληροφορία τὴν ὁποῖαν ἀνέκοινομεν εἰς τὴν Συνέλευσιν ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης περὶ τῆς ὑγείας τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μὲς προσηλάσεως μεγάλην χάριν.

Ἄν ἔλαβον τὴν ἐντὴν νὰ υποβάλω τὴν πρότασιν τὴν ὁποῖαν ὑπέβαλον, τούτο προέρχεται διότι καὶ ἐξ ἡμεμιστήριον πληροφοριῶν καὶ ἐξ ἀνακοινώσεων τῶν ἐφημερίδων ἐγνώσθη ὅτι ἡ ὑγεία τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἐκθέτει αὐτὸν εἰς μέγιστον κίνδυνον ἀφ' ὅσον ἀναμενέσθαι εἰς κοινοβουλευτικὸν ἀγῶνα καὶ ὅτι ἐνεκὰ τούτου ἠναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ὅπως ἀποχωρήσῃ τῆς Διαβύσεως τῶν Κοινῶν. Ἐὰν τούτο δὲν εἶνε ἀκριβές, καὶ πιστεύωμεν τὰς δηλώσεις τοῦ κ.

Υπουργού ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, βεβαίως ἢ πρότασίς μου δὲν ἔχει κανένα λόγον. Ἄν ὅμως ἡ Διευθύνσις τῆς Κυβερνήσεως ἐκ μέρους τοῦ κ. Προέδρου αὐτῆς δὲν ἦτο πραγματικῇ δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ συνεχίζηται ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, θὰ ἤμην δὲ δικταθαιμένος νὰ συμφωνήσω μὲ ὅσα εἶπεν ὁ κ. Υπουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, διότι ὅλαι αὗται αἱ συζητήσεις ἀφορῶσι τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐφόσον ὑπάρχει ἀμφιβολία εἰς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως περὶ τῆς παραμονῆς τῆς Κυβερνήσεως ὡς ἔχει σήμεραν αὕτη βεβαίως θὰ λείπῃ εἰς αὐτοὺς ἡ διάθεσις πρὸς διαξαγωγὴν συζητήσεως σοῦαρχς ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Ἐφόσον ὅμως ὑπευθύνως δηλοῦται ἀπὸ τὸν κ. Υπουργόν καὶ μετ' εὐχαρηστίας ἡκούσαμεν ὅτι ὑπάρχει μεγάλη ἐλπίς ὅπως ἐντὸς βραχέως ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν αἴθουσαν ταύτην ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, τότε βεβαίως ἢ πρότασίς μου δὲν ἔχει κανένα λόγον καὶ τὴν ἀποσύρω.

Ἀκολουθῶς ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος δίδει τὸν λόγον ἐπὶ τῶν πραγματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν κ. Γ. Φραγκοῦδην.

Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης (πληρεξούσιος Ἀθηναίων-Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον ὁμιλεῖ περὶ τῆς ἐγκληματικῆς ἡμέρας τῆς 1ης Νοεμβρίου καὶ παραπονεῖται διότι ἡ Ἐπανάστασις ἠρκέσθη εἰς ἐμβολλοματικὴν σπηταίαν καὶ δὲν ἔθεσε θεμελίαν βιζικῆς ἐθνικῆς ἀναδημιουργίας. Τὸ ἔθνος ἔχει νόσον ἀφελωμένην εἰς τὸν ἴδιον ὀργανισμόν του. Ἐξιστορῶν κατόπιν ὅλων τὸν ἀπὸ τοῦ 1921 βίον τοῦ ἔθνους λέγει ὅτι κατηστωτέυθη μὲ τοὺς θεσμοὺς καὶ μὲ τὸ πολίτευμα. Ἐπὶ τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου χάρις εἰς τὴν μεγάλην φυσιογνωμίαν τοῦ Τριούπη ἀνεδείχθη ὁ κοινοβουλευτισμὸς καὶ ἡ λαμπρότης αὐτοῦ ἐπὶ Βενιζέλου. Ὁ Κωνσταντῖνος συμμάχησας μὲ τὰ Κόμματα ἔθαψε τὴν Ἑλλάδα, διότι τὴν εὖρε διεφθαρμένην καὶ ἡ καταστροφή ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς σαπρᾶς καταστάσεως τοῦ ἔθνους. Ἐλπίδα βεβαίως ἐξυγιάσεως ἀποτελεῖ ἡ ὑπαρξίς τοῦ Κόμματος τῶν φιλελευθέρων, ὅπερ μόνον ἂν διέπηται ἀπὸ τὸ αὐτὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα τῆς τελευταίας Ἐπαναστάσεως δύναται νὰ προσφέρῃ σπουδαίους υπηρεσίας εἰς τὸν ἔθνον.

Τὰ δικαιώματα τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν δύνανται εἶμῃ ὑπὸ αἴρεσιν νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν. Εἰς αὐτὸ τὸ σημεῖον διαφωνοῦ, λέγει ὁ ῥήτωρ, μὲ τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὸν

ἀμαλὸν κοινοβουλευτικὸν βίον ἐφόσον ὑπάρχει μίᾳ μερὶς προδοτῶν ἀμετανόητων.

Εἰσερχόμενος εἰς τὰς λεπτομερείας τῶν δηλώσεων δὲν εἶνε σύμφωνος ὅσον ἀφορᾷ τὴν παραπομπὴν εἰς τὸν Λόγον τοῦ ζητήματος περὶ τῆς τύχης τῆς Δυναστείας τοῦ Κωνσταντίνου, ἣτις ὀφείλει νὰ ἐκπέσῃ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ροῦπελ. Τονίζει εἰτα τὸ λάθος τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μὴ ἀπακλείσαντος διὰ διεθνούς πράξεως, ὅπως διὰ τὸν Κέλσερ, τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ Κωνσταντίνου, ἀφελωμένην εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν του περὶ τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Ὁμιλῶν περὶ τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' θεωρεῖ τὸν πρῶτον πραγματικῶς ζῆνον ἀνατρεφέντα μὲ τὰς Γερμανικὰς ἰδέας καὶ ὄργανον καὶ συνένοχον τοῦ Μεταξῆ. Πραγματευόμενος τὴν γενομένην ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας εὐρίσκει ταύτην ὡς τὴν μόνον ὀρθὴν πρᾶξιν, διημιουργήσαντα τετελεσμένον γεγονός, μὴ δυνάμενον νὰ ἀπονήσῃ καὶ ἐπικρίνων εἰτα τὴν Ἐπανάστασιν διότι ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας δὲν ἐξεδίωξε τὴν ἐπείσχυτον Δυναστείαν τοῦ Κωνσταντίνου ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς μίᾳ Συνέλευσις συνεχίζουσα τὴν Ἐπανάστασιν θὰ ζητήσῃ καὶ πάλιν νέαν ἐπιδιοικησίαν ἀπὸ τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Υπουργός ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) διακόπτων λέγει ὅτι δὲν δυνάμεθα διὰ τῆς βίης νὰ ἀποτρέψωμεν τὴν ἐκδήλωσιν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ἐκ τῆς ὁποίας ἐκπορεύεται ἡ ἀνάληψις τῆς Ἀρχῆς. Βεβαίως ἢ Ἐπανάστασις ὁσάκις εἶνε ἐπιτελούμενη εἶνε καὶ αὐτὴ καθήκον, ἀλλὰ δὲν παύει νὰ ἀποτελῇ παρέκκλισιν ἀπὸ τοῦ Συντάγματος.

Ὁ κ. Φραγκοῦδης συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ θεωρίαι αὗται θὰ εἶχον θέσιν μόνον ἂν εἶχομεν εἰσέλθῃ εἰς ἀμαλὸν κοινοβουλευτικὸν βίον. Διὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τῆς Δυναστείας πρέπει νὰ θεωρῇται λελυμένον.

Εἰσερχόμενος ἀκολουθῶς εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα νομίζει ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶνε πλέον ἀναπόφευκτος. Ἀλλ' ὥς μὴ νομίζωμεν ὅτι διὰ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ πολιτεύματος θὰ ἐπέλθῃ ἀναδημιουργία, διότι τὰ αἵτια εἶνε πολλὰ βαθύτερα. Κακίζει εἰτα τὸν τρόπον τῆς διὰ δημοψηφίσματος ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας, διότι δὲν ὑπάρχει ἱστορικὸν παράδειγμα τοιοῦτον, καὶ ὁ μόνος τρόπος ἦτο ἡ διὰ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως κατάλυσις Δυναστείας καὶ βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ ἀνακήρυξις τῆς Δημοκρατίας. Ὁμιλῶν μετὰ ταῦτα περὶ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως παραπονεῖται διὰ τὴν ἐπίδρασιν αὐτοῦ ἐπὶ τε τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία συνετέλεσε νὰ μὴ λυθοῦν βιζικῶς καὶ ἐπαναστατικῶς πολλὰ μεγάλα ζητήματα. Σχετικῶς μὲ τὴν κα-

λὴν διοίκησιν φρονεῖ ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀμειλίκτης τῶν νόμων ἐφαρμογῆς θὰ ἐπιτευχθῇ βελτίωσις καὶ εἰσοδος εἰς νέαν ζωὴν, διότι οὐδεὶς νόμος οὔτε κανὼν ἄρθρον τοῦ Συντάγματος ἐφαρμόσθη ποτέ. Περὶ τῆς ἐξυγιάνσεως τῆς διοικήσεως εἶνε ἐκπεφρασμένη ἡ θέλησις τῆς τιμίας μεριδος τοῦ Ἔθνους καὶ ἀνέμενεν ὁ βῆτωρ ἀπὸ τὴν Κυδερνήσιν νὰ στρέψῃ ἀμέσως τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο. Σχετικῶς μὲ τὴν ἀναλογικὴν ψήφισιν, ἂν καὶ τὸ σύστημα τοῦτο θὰ ἦτο ὁρθόν, ἐν τούτοις προσωρινῶς δὲν ἐνδείκνυται, διότι θὰ ἀχθώμεν εἰς τὸ κυδερνήσιν. Πραγματευόμενος εἶτα τὸ ζήτημα τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων τῆς Ἑλλάδος φρονεῖ ὅτι, ὡς πρὸς τὴν αὐτοτέλειαν τὴν ἐξωτερικὴν εἶνε σύμφωνος, ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν αὐτοτέλειαν τὴν ἐσωτερικὴν αὕτη εἶνε ψεῦδος, διότι, ἂν τολμᾷ ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ἥς κλείσῃ τὰ ξένα σχολεῖα ἔνθα διενεργεῖται προσηλυτισμός.

Ο κ. Γ. Ρούσος (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) παρκαλεῖ, ἂν ὑπάρχουν βάσιμα στοιχεία, νὰ τῷ κατασταθῇ γνώστα, διότι οὐδὲν ἔχει περιέλθει σχετικόν εἰς γνώσιν του.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης δηλοῖ ὅτι οὐδεὶς προσηλυτισμὸς διενεργεῖται ἐν Ἑλλάδι καὶ πᾶσα ἀντίθετος ἐκδοχὴ εἶνε ἐκδηλωσις μισαλλοδοξίας.

Ο κ. Φραγκοῦδης λέγει ὅτι ἔχει ἐγγράφει ἐπερώτησιν καὶ παρκαλεῖ νὰ συσταθῇ Ἐπιτροπὴ, ἀναφέρει δὲ καὶ περὶ τῶν τρομαρῶν σκανδάλων τῶν ξένων προπαγανδῶν τῶν γνωστών εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν.

Ο κ. Ι. Βαλαλᾶς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν) διαμαρτυρεῖται διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ κ. πληρεξουσίου, ὅστις ὤφειλεν, ἀρῶν ἐμὰς τοιχύτας ἀναμύξεις, νὰ ἀποταθῇ εἰς τὸν Ὑπουργόν, ὅστις θὰ ἐλάμβανε τὰ προσήκοντα μέτρα, ἄλλως τὰ λεγόμενα καθ' ὃν τρόπον ἐλέγχθησαν εἶνε ἐπιλόχως.

Ο κ. Φραγκοῦδης δηλοῖ ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ ἀναπτύξῃ πληρέστερον τὸ θέμα τοῦτο κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεώς του. Συνεχίζων φρονεῖ ὅτι σφάλλεται ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυδερνήσεως θέτων καὶ πάλιν ζήτημα ἐμπιστοσύνης εἰς τὸν Λαόν καὶ ἡ μόνη λύσις εἶνε ὅπως διὰ τῆς Συνελεύσεως ὁδηγηθῶμεν ἀμέσως εἰς τὴν κατὰ τὴν ὁριστικὴν τοῦ ὁπισθίου θεσμοῦ καὶ τὴν ἀνακέρειαν τῆς Δημοκρατίας.

Ο κ. Ι. Μαρματάκης (πληρεξούσιος Λαλίων) δηλοῖ ὅτι εἶνε σύμφωνος μετὰ τὰς δηλώσεις τῆς Κυδερνήσεως ὅσον ἀφορᾷ πᾶντα τὰ ἄλλα μέρη αὐτῶν, καὶ εὐχεταὶ ὑπὲρ τῆς ταχείας πραγματώσεως τῶν ἐπαγγελιῶν αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν δύο ὅμως σημείων, τοῦ τε δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτευτικοῦ, φρονεῖ ὅτι εἶνε

ἀναφαίρετον δικαίωμα τῆς Συνελεύσεως ὁ δι' αὐτῆς διακανονισμός των. Ἐπιλαχθέντων εἶτα τῆς διαγωγῆς τῆς Δυναστείας λέγει ὅτι οὐδὲν μέλος αὐτῆς προσέφερεν ἐθνικὴν τινα ἐργασίαν. Τοῦναντίον πάντα συνήργησαν εἰς ἐθνικὰς συμφοράς, ἰδίως ὁ Κωνσταντῖνος. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τελευταῖον Βασιλέα Γεώργιον τονίζει τὴν ἀναμφισπότητον ἀνάμειξιν του εἰς τὸ τελευταῖον κίνημα. ὅπερ, ἂν ἐπετύγχανε, θὰ διέλυε τὴν Ἑλλάδα.

Τονίζει ἐπίσης τὰς ἀπωλείας τῆς Θράκης, τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ λοιπῶν ἐλληνικῶν μερῶν ἀπολεσθέντων λόγῳ τοῦ ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος δὲν ἠθέλησε νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸν θρόνον του.

Ὁμιλῶν ἀκολούθως περὶ τοῦ συμριλιωτικοῦ προγράμματος τῆς Κυδερνήσεως νομίζει ὅτι τοῦτο ἔχει σημασίαν ἐφόσον ἐκταθῇ ἐπὶ τῶν λαϊκῶν μαζῶν. Μέχρις ὥρας δὲν ἐπὶ ἦλθεν εἰς τὰ στρώματα ταῦτα συμριλιώσις, ἀρῶν τώρα ἐτοιμάζεται ἄλλο κίνημα. Συμριλιώσις κατὰ τὸν ρήτορα θὰ ἐπείλθῃ, ἂν ἐφαρμοσθῇ χρηστὴ διοίκησις, καὶ συνιστᾷ ὅπως παρὰ ταύτην φωτισθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς δημοκρατικῆς ιδέας καὶ ἐγκαθιδρυθῇ ἡ Δημοκρατία ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Ο κ. Ν. Γρηγοριάδης (πληρεξούσιος Ἐδέσσης) ἐπιδοκιμαεῖ τὸ πρόγραμμα τῆς Κυδερνήσεως ὡς ἀποσκοποῦν εἰς ἐθνικὴν περισυλλογὴν, ἥς συντελουμένης καὶ ἐνδυναμομένου καὶ ἀμύζοντος τοῦ Κράτους θὰ δυναθῇ τὸ Ἔθνος νὰ συνεχίσῃ τοὺς ἀπελευθερωτικὰς του ἀγῶνας. Ἀναλύων εἶτα τὴν ψυχολογίαν τῆς 1ης Νοεμβρίου εὐρίσκει ὅτι ὠφέλιμο αὕτη εἰς τὸν περὶ νέας ἐπιστρατεύσεως φόβον τοῦ λαοῦ.

Ὁμιλῶν ἀκολούθως περὶ τῶν ἐπαγγελιῶν τῆς χρηστῆς διοικήσεως εὐρίσκει ὅτι αὐταὶ θὰ πραγματοποιηθῶν. ἔνθα βασιθεῖν εἰς τὸ ἀποκεντρωτικὸν σύστημα, ἐξ οὗ θὰ παρκαταθῇ εἰς τὸν πολίτην αἰσθητὴ ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους. Ἐπιφέρει εἶτα τὸ τελευταῖον ἐπὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυδερνήσεως ἀποκεντρωτικὸν σχέδιον ὡς ἀτελὲς καὶ συγκεκριμένον καὶ ἀλυσιτελὲς καὶ ἀνεφάρμοστον. ἰδίως διὰ τὰς Νέας Λώρας, ἐνθ' ὃ μόνον προσαρμόσιμον σύστημα εἶνε ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ ὡς βάσιν τὸ Μικτὸν Διοικητικὸν Συμβούλιον ἐξ ὑπαλλήλων καὶ ἐκλεγόμενων ἀντιπροσώπων τοῦ Λαοῦ, εἰς ὃ θὰ μετασυσταθῶν αἱ περισσώτεροι ὑπουργικαὶ ἐξουσίαι καὶ οὕτως ἐκθεταί τὰ πλεονεκτήματα. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς προσπάθειάς περὶ οἰκονομῶν διὰ παύσεως ὑπαλλήλων, δὲν εὐρίσκει τοῦτο οὔτε συντελεστικὸν δι' ὃν σκοπὸν γίνεται ἀλλ' οὔτε καὶ σκόπιμον. Προτιμότερον θὰ ἦτο, ἂν ἀπηγορεύετο δι' ὠρισμένον χρόνον ἡ πρόσληψις ὑπαλλήλων.

Πραγματευόμενος ἀκολούθως τὸ ζήτημα τῆς στρατιωτικῆς

ἀνασυντάξεως τῆς Χώρας εὐρίσκει καὶ τὴν δυσχερὴ ἐφόσον δὲν θὰ ἔχωμεν ἄφθονα οἰκονομικὰ μέσα. Διὰ τοῦτο συνιστᾷ ὅπως αὕτη βασιθεῖ εἰς τὴν βράχυνσιν τῆς στρατιωτικῆς θητείας, ἥτις θὰ εἴνε κίνδυνος, ἂν συνδυασθῇ εἰς τὰ βύρεια σύνορα τοῦλάχιστον μετὸν θεσμὸν τῆς πολιτοφυλάκῃς, ἥτις νὰ διακριθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν πολιτοφυλάκων Μεθορίου καὶ πολιτοφυλάκων τῆς ἄλλης Χώρας. Ἐπίσης ἐπιδιόχλεται εἰς τὰς Νέας Χώρας ἡ συγκέντρωσις τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν κρατικῶν εἰς τὰ ὑπάρχοντα κεντρικὰ κτίρια, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν Νέων Χωρῶν διάθεσις τοῦ μεγαλύτερου ποσοῦ τῶν πιστώσεων τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας, διότι τὰ μέρη ταῦτα καὶ πάσχουν ἀπὸ ἑλλείψεων μέσων συγκοινωνίας καὶ ἔχουν καὶ στρατιωτικὴν σημασίαν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ συζήτησιν πολιτικὸν ζήτημα ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ βασιλευσμένη Δημοκρατία εἶνε ἀναχρονιστικὸν πολίτευμα διὰ τὴν σήμερον, διότι δύναται ὁ ἀνώτατος Ἀρχὸν νὰ ἐκτροχισθῇ εἴτε ὑπὲρ ἑαυτοῦ εἴτε ὑπὲρ ὠρισμένων περὶ αὐτῷ στοιχείων καὶ νὰ ἐπιτυχῇ πολλὰ καὶ κλονίξῃ τοὺς πολιτικούς ἀνδρας, ὅπως ἔγινε μετὰ τῆς δωρεᾶς τῆς Μανωλάδος καὶ ἄλλων δημοσίων κτημάτων. Σχετικῶς πρὸς τὰ πρόσφατα γεγονότα ὁμολογεῖ ὅτι πάντες ἐσφαλαν μὴ ἐγκαταστήσαντες τὴν Δημοκρατίαν εἴτε εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς Ἐπαναστάσεως εἴτε μετὰ τὴν κατὰ πλὴν τῶν κινήσεων τοῦ στασιαστικοῦ καὶ εὐρίσκει ἐπίσης ἀνακόλουθον πρὸς τὴν ἐκδιώξιν τοῦ Γεωργίου τὴν ἀνακήρυξιν Ἀντιδυναστείας ἀντὶ Μεσοδυναστείας (inter Rex).

Οὕτως ἐγένοντο — λέγει ὁ ρήτωρ — παντοῖα σφάλματα, διέφυγε τὸ ἐπικρατοῦν καὶ ἐγένετο ἀπαιτήτος ἡ ἐπέμβασις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ἀριστοτεχνικῶς διευθετήσας τὸ ζήτημα. Λέγει κατόπιν ὅτι, ἂν ἐγενήθη ἡ Δημοκρατία ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν μεσαιωνικὴν διακρίσιν τῆς Λαμίας, ὅτε κατὰ τὴν καταδίκην τῶν θυμάτων τῆς ἰδεολογίας τῶν ἀνέκτατος πολιτῆς παρατυχὼν «ζήτησις» ἡ Δημοκρατία, ἂν ἐγκαταστάθη καὶ ὑφείλετο διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς δημοκρατικῆς ἐκείνης, ἠνδρωθῇ ὅμως καθ' ἣν συγμῆν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διεκέντησεν ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι, καὶ ὁ ἴδιος θὰ ψήφισεν Δημοκρατίαν. Ἀλλ' ἂν εἰσέλθῃ ἐξ ἴσου δημοκρατικοὶ μετ' οὐκ ἀνδράσις ἄλλον, λέγει ὅτι βλέπει διαπραττόμενον νέον σφάλμα τῆς δημοκρατικῆς πέρυγος μετὰ τὴν εἰσχωγὴν τοῦ ψήφισματος τῆς ἐκπτώσεως τῶν Γλύξμπουργκ, διότι, καὶ ἂν ἐγένετο δεκτὸν, τότε ὁ Λαὸς κατὰ τὴν ψήφοφορίαν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀποσθῇ πρὸς ψήφον ὑπὲρ νέας Δυναστείας. Ἀλλὰ πάντα ἐγκα-

θιδρυσί βασιλείας σημαίνει κατὰ νόμον αἰώνιαν μέλλουσαν ἐπανάστασιν τοῦ ἀρχαίου μίαν ἐπιτυχίαν, πρὸς ἐκδιώξιν του, μέλλουσαν αἰματιχοῦσαν. Οἱ αὐτοὶ λεγόμενοι ὑπὲρ τοῦ ψήφισματος ὑπὸ τοῦ κ. Παναγιωτοῦ τοῦ ἀρχαίου πείθουν αὐτὸν νὰ εἴνε κατ' αὐτοῦ. Ἀς μὴ νομιζόμεν ὅτι οὐδεὶς θὰ δεχθῇ νὰ γίνῃ βασιλεὺς ἐν Ἑλλάδι; βασιλεὺς καὶ Σαχάρης ἀκόμη θὰ εἴνε ὑπὸν ὑποτάκτους δεχόμενοι. Ἰνα λοιπὸν μὴ παραπλανηθῇ πάλιν ὁ Λαὸς, ἐπιθυμεῖ τὴν συγμῆν τῆς ψήφοφορίας νὰ ἔχῃ τότε ὁ ῥήτωρ ἐν τῇ νῦν ὑπόθεσιν καὶ τὴν Δυναστείαν τῶν Γλύξμπουργκ, ὥστε ἀναγκῶς τὰ ἔργα ταύτης νὰ κλίνουν τὴν πλάτυνσιν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον θὰ καταψηφίσῃ το ψήφισμα τῆς ἐκπτώσεως.

Συνανέσει τῆς Συνελεύσεως διακοπύεται ἡ συνεδρίασις διὰ 5 λεπτά (ὥρα 7.10').

Μετὰ τὴν διακοπήν

ὥρα 7.20' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται τῆς συνεδριάσεως λαμβάνει τὸν λόγον:

Ὁ κ. Θ. Βαλινάντης (πληρεξούσιος Παῖς), ὅστις λέγει ὅτι τὸ κύριον ζήτημα εἶνε τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικόν. Μετὰ τὴν ἀφαιρῶσιν τῆς χαρμύτικης τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ὁ θεσμὸς ὁ βασιλικὸς εἶνε ἀχρηστὸς καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι, ζήτημα δὲν ὑφίσταται. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὁ θεσμὸς ὁ βασιλικὸς ἀπεδείχθη ἀχρηστὸς καὶ ἀλεθρινώτατος, διότι εἶνε ξένος πρὸς τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος, ἀφ' οὗ 200 ἔτη πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὁ θεσμὸς ὁ αὐτοκρατορικὸς εἶγεν ἐξουσίαν καὶ μόνον ὁ θάνατος τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου ἀπῆρξεν ἡ τελευταία ἀνακλιπὴ τοῦ δυνάστεως Ἑλληνικοῦ μεγαλείου αὐτοῦ. Ἡ πτώσις τοῦ ἰουλιανίου ἀνερέπτε τοῦ δημοκρατικὸν πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐκδιωκόμενον καθ' ὅσον τὴν περὶ τὸν τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἑλλάδος. Καὶ τὸ πρόγραμμα καὶ τὰ ἔργα τοῦ Ῥήματος ἐπανεστῆσαν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ ἡ φιλικὴ ἑταιρεία ἦτο ἀπομύμησις τῶν κυριαρχουσῶν τότε ἰδεῶν καὶ ἡ διεξίτησις τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος ἐγένετο διὰ μικρὰ καὶ προχείρην Δημοκρατίαν καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ Καποδίστρια ἦτο ἐκδηλωτικὴ τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν τοῦ ἔθνους. Ὁ ξένος βασιλικὸς θεσμὸς μὲς ἀπεδείχθη περὶ ξένων Δυνάμεων, περὶ τῆς Ἰερᾶς Συμμαχίας ἀγνωσμένης κατὰ τὸν Κρόνον.

Τονίζει εἴτι τὰ θειὰ τὰ ὅποια ἤρχισαν ἀπὸ τῆς πρώτης Βασιλικῆς Δυναστείας, καταδωθέντες πάντας τοὺς Ἑλλήνας πατριώτας καὶ τοὺς ἀγωνισθέντας ἀθεοματικῶς καὶ

πολίτας, αναγκασθέντας να μετατραπούν εις ληητάς. Ο Όθων κατεπάτησε τὸ Σύνταγμα ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας καὶ ὁ Λαὸς διηρέθη εἰς ἐθνοφυμένους καὶ μὴ, αἱ σάτεις διεδέχοντο ἀλλήλους μέχρις ὅτου κατελύθησαν καὶ θρόνον καὶ στέμματα, καὶ Όθων καὶ Ἀρκελία. Εἰσερχόμενος κατόπιν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Βασιλευμένων λέγει· ὅτι ὁ φήρους ἐκείθε κατὰ τὸ 1863 εἰς τὸ δημοφιλῆσμα ὁ κατόπιν Βασιλεὺς Γεώργιος. Ἀλλ' οὕτως τοῦτον ἐποφύονταν ἡ ἐξουσία τοῦ Όθωνος. Πρώτη ἐργασία τοῦ ἤτο ἡ ἀναγνώρισις τῶν δικαιῶν τοῦ 1824-1826, ἀντὶ τῶν ὁποίων προσέφερον ὁ θεὸς τοῦ τὴν πρωθυπουργίαν εἰς τὸν Θ. Δηλγυάννην, ὅστις ὁμῶς μὴ ἀποδεχθεὶς τὰς προτάσεις τῶν κατεδωχθῆναι ὑπὸ τῆς Δυναστείας μέχρι τοῦ 1886, ὁπότε ἐπεβλήθη λαϊκὴ ψήφῳ. Ἀναφέρει τὰς ἀποδείξεις τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου πρὸς κατάρτην τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος μεταωθείας χάρις εἰς τὸν Χρῆστον Τρικοῦπην, μηχανορραφὴν δὲ καὶ τῶς λόγους τοῦ Κ. Δουδάρου περὶ τῆς ἀνεπανορθώτου πτώσεως τῶν Βασιλείων, ὅσως μεταβάλλοντα εἰς κυριαρχίας. Προηγουμένως ἀκολούθως τὰς ἐπὶ τῆς Δυναστείας τοῦ Κωνσταντίνου καταστροφὰς καὶ ἀπορεί πῶς τίθεται ζήτημα τοιαύτης Δυναστείας εἰς τὸν Λαόν, προσβάλλον τὴν κοινὴν εὐποσίαν, τὴν κοινὴν συνείδησιν.

Ἐκδοθέντες εἰς τὴν ὑπερἀνθρώπων ἄβυσσον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως δημοθυμῆσαντος Μεγάλου Βασιλέως, συντρίβειν ἀπὸ τὴν πλεονεκτικὴ φιλαυτίαν ἐνὸς ἡμερόντος. Ἀναφερόμενος εἰς τὴν πλῆξιν τὴν ὁρίαν ἐποστῆς καὶ τοῦ ἡ Ἀρχηγρὸς τῶν Φιλελευθέρων εἰς τὸ Βουλευτήριον, ἐνθυμίζουσιν τὴν ἐλθρότητα τοῦ Κωνσταντίνου, νομίζει δὲ ἐπὶ ταύτης πρέπειν καὶ πιστεῖσθαι καὶ οἱ λόγοι τοῦ ἀρχαίου φιλοτόφου καθ' οὓς ἡ πλεονεκτικὴ φιλαυτία τῶν Βασιλείων προξένητε τόσα δεινὰ ὅσα οὕτε σεισμὸς οὕτε λιμὸς τοιαύτης πόλεως εἰς θεμελίων κατέρρευσεν καὶ τοιαῦτα γένη ἀνθρώπων ἐκείνη ἐποίησαν ὅσα ἡ πλεονεκτικὴ τῶν βασιλείων φιλαυτία. (Χειροκαρτημένα).

Ο κ. Προέδρος παρακλίνει ὅπως ἐξουσιοδοτηθῇ πρὸς τῆς Συνελεύσεως ἵνα κατεργασθῇ τὴν εἰδικὴν Συνταγματικὴν Ἐπιτροπὴν.

Ἡ Συνέλευσις δέχεται τοῦτο δι' ἀναστάσεως.

Προτάει ὡς καὶ τοῦ κ. Προέδρου ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅπως διακοπῇ ἡ συνέλευσις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν παραγράμματων δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰσέλθῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας
Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἄρθρον μόνον τὸ

σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ ἐξωγοικοῦ τέλους τοῦ καπνοῦ» ἔχον οὕτω.

Περὶ τοῦ ἐξωγοικοῦ τέλους τοῦ καπνοῦ.

Ἄρθρον μόνον.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπως διὰ Β. Διατάγματος ὁρίτῃ τὸ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ εἴτε εἰς τοιαυτὰς ἡμερησίας εἴτε εἰς συνάλλαγμα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἐπὶ ἀλλό-μενον ἐξωγοικὸν τέλος, μειώνων ἢ ἀπαιλλύστων κατὰ ἐπο-δείας, μετὰ ἢ ἄνευ ὅρων. Τὸ τέλος τοῦτο ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώ-σει δύνανται νὰ εἴνε ἀνώτερον τῶν ἰρίων τῶν ἀναγραφόμενων εἰς τὰ Ν. Διατάγματα τῆς 28 Μαρτίου 1923, τῆς 13 Ἰου-νίου 1923 καὶ 26 Δεκεμβρίου 1923 τὰ ἐπιδέλλοντα τὸ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ ἐξωγοικὸν τέλος.

Ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει ἀναδρομικῶς ἀπὸ τῆς 25ης Ἰανου-αρίου 1924.

Γίνεται ὡς καὶ τοῦ κ. ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ κωρύσεως τοῦ μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας καὶ τῆς ἐν Θεσσα-λονίκῃ Ἐταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων καὶ Ἡλεκτροφωτισμοῦ ὑπογραφεύοντος πρωτοκόλλου «περὶ ἄρσεως τῆς ἐπιτάξεως τῆς ἐν λόγῳ Ἐταιρείας» ἔχον οὕτω :

Ψ' Η Φ Ι Σ Μ Α

Ἡ Α' ἐν Ἀθήραις Συγκλητικῇ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψ' τ ς ε ζ ε ι

Ἄρθρον 1ον.

Κυροῦται τὸ μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ροβέρτου Μπέττ, ἀντιπροσώπου τῆς Ἐταιρείας τῶν Τροχο-δρόμων καὶ Ἡλεκτροφωτισμοῦ Θεσσαλονίκης, ἀπὸ 31 Δεκεμ-βρίου 1923 προσηρητημένον τῷδε πρωτόκολλον ἐξ ἄρθρων 21.

Ἄρθρον 2ον.

Τὸ προσηρητημένον πρωτόκολλον συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη εἰς τὴν Γαλλικὴν, μεταφράσθη δὲ εἰς τὴν Ἑλληνικὴν. Ἐν περι-πτώσει διαφωνῶν ἢ ἀμυγνυμένων τὸ Γαλλικὸν κείμενον πα-ρέχει πίστιν.

Ἄρθρον 3ον.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1924, ἀφ' ἧς καὶ ἡ τοῦ πρωτοκόλλου.

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ

κανονίζον τὴν ἄρσιν τῆς ἐπιτάξεως τῆς Ἑταιρείας τῶν Τροχιοδρόμων καὶ τοῦ Ἠλεκτροφωτισμοῦ τῆς Θεσσαλονίκης.

Μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τοῦ κ. Λουκᾶ Σακελλαροπούλου, Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, καὶ τῆς Ἑταιρείας Τροχιοδρόμων καὶ Ἠλεκτροφωτισμοῦ Θεσσαλονίκης ὀνομαζομένης ἐν τοῖς κατωτέρω διὰ τῶν λέξεων «Ἡ Ἑταιρεία» καὶ ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τοῦ Συμβούλου αὐτῆς κ. Ροβέρτου Μπέττ, μηχανικοῦ, ἐνεργοῦντος δυνάμει τῶν πληρεξουσίων ἅτινα τῷ ἐδόθησαν παρὰ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ρηθείσης Ἑταιρείας συμφώνως πρὸς τὸ συμβολαιογραφικὸν πληρεξούσιον, συνταχθὲν παρὰ τοῦ κ. Βάν Χάλτερεν, συμβολαιογράφου, συνημμένον εἰς τὸ παρὸν πρωτόκολλον, συμφωνήθησαν καὶ ἐγένοντο ἀποδεκτὰ τὰ ἀκόλουθα, πρὸς ἄρσιν τῆς προσωρινῆς ἐπιτάξεως τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ρηθείσης Ἑταιρείας.

"Αρθρον 1.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις αἶρει ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1924 τὴν ὑπάρχουσαν ἐπίταξιν ἐπὶ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς Ἑταιρείας, ἣν ἀποκαθιστᾷ κατὰ τὴν ἡμερομηνίαν ταύτην εἰς ἅπαντα τὰ δικαιώματα αὐτῆς, εἰς ἀπάσας τὰς ὑπαρχούσας ἐγκαταστάσεις καὶ προμηθείας αὐτῆς, αἵτινες θὰ εὐρεθῶσιν ἐν ἐπαρκείᾳ ποσότητι, ὅπως δυναθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἄνευ δυσχερειῶν τὴν τακτικὴν καὶ κανονικὴν ἐκμετάλλευσιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν τῆς Ἑταιρείας.

"Αρθρον 2.

Ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται ὅπως ἐξασφαλίσῃ ἀπὸ τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1924 τὰς συμβατικὰς αὐτῆς ὑπηρεσίας, τῆς μεταφορᾶς τῶν ἐμπορευμάτων παραμενούσης ἐν ἀργίᾳ.

"Αρθρον 3.

Τὰ τιμολόγια, μεταβλητὰ μετὰ τῶν περιστάσεων, τῶν διαφόρων κλάδων ἐνεργείας τῆς Ἑταιρείας καθορίζονται ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ὑπὸ τῶν ἐξῆς τύπων. ἐννοουμένου ὅτι οὔτοι οὐδέποτε θὰ δύνανται νὰ ἐπιφέρωσιν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὑποχρέωσιν ὑποτιμῆσεως τῆς ἀξίας τοῦ εἰσιτηρίου «ἀξιωματικοῦ» κάτω τῶν 15 λεπτῶν, τῆς τιμῆς τοῦ εἰσιτηρίου «στρατιώτου» κάτω τῶν 10 λεπτῶν, τῆς τιμῆς διαδρομῆς «τροχιοδρόμου» διὰ συνήθεις ἐπιβάτας. οἷαδῆποτε καὶ ἂν εἶναι ἡ γραμμὴ, κάτω τῶν 20 λεπτῶν.

PROTOCOLE.

réglent la levée du sequestre de la Compagnie de Tramways et d'Eclairage Electriques de Salonique.

Entre le Gouvernement Hellénique représenté par M. Lucas Sakellaropoulos, Ministre des Communications et la Compagnie de Tramways et d'Eclairage Electriques de Salonique, désignée ci-après par les mots «la Compagnie» et représentée par son Administrateur Mr. l'ingénieur Robert Bette, agissant en vertu des pouvoirs qui lui ont été donnés par le Conseil d'Administration de la dite Compagnie conformément à la procuration notariée dressée par Me Van Halteren, jointe au présent Protocole, il a été convenu et accepté ce qui suit afin de solutionner la question du sequestre provisoire des installations de la Compagnie susdite :

Article 1.

Le Gouvernement Hellénique lève à partir du premier Février 1924 le sequestre existant sur l'exploitation de la Compagnie qu'il remet à cette date, en possession de tous ses droits, des toutes ses installations et des approvisionnements existants, lesquels se trouveront en quantité suffisante pour pouvoir continuer sans difficultés l'exploitation régulière et normale des divers services de la Compagnie.

Article 2.

La Compagnie s'engage à assurer à partir du premier Février 1924 ses services contractuels, le transport des marchandises restant supprimé.

Article 3.

Les tarifs variables avec les circonstances, des diverses branches d'activité de la Compagnie, sont fixés, à partir de ce jour, par les formules suivantes étant entendu que celles-ci ne pourront jamais entraîner pour la Compagnie, obligation d'abaisser le prix du billet «officier» en dessous de 15 lepta; le prix du billet «soldat» en dessous de 10 lepta; le prix d'un parcours «tramway» pour voyageurs ordinaires, quelle que soit la ligne, en dessous de 20 lepta :

A. ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΤΡΟΧΙΟΔΡΟΜΩΝ

Τιμή οίασδήποτε διαδρομῆς, ἐπὶ οίασδήποτε γραμμῇ, θέσις μοναδική.

$$K [0,40 \frac{S'}{S} + 0,035 T + 0,222 D + 0,048 P] \text{ (τύπος I).}$$

Ἐν τούτοις ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῆς νέας γραμμῆς τῆς ὁδοῦ Στρατοῦ ὁ τύπος οὗτος θὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ τύπου.

$$K [0,40 \frac{S'}{S} + 0,019 T + 0,222 D + 0,048 P].$$

Ἄμα τῇ ἐνάρξει τῆς γραμμῆς τῆς ὁδοῦ Στρατοῦ ὁ προσωρινὸς οὗτος τύπος θὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ δὲν θὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἐφεξῆς παρὰ ὁ τύπος ὡς ἄνωθι I.

Εἰς αὐτοὺς τοὺς τύπους:

1) Πρὸς ὑπολογισμὸν τοῦ «S» θὰ ὑπολογισθῇ ἡ μέση ἡμερησία ἀναλογία—Κυριακῶν καὶ ἑορτῶν— συμπεριλαμβανομένων ὅλων τῶν ποσῶν ἅτινα θὰ ἔχωσιν εἴτε πληρωθῇ εἴτε κατατεθῇ εἰς ὕψελος ὁλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ (Διευθυντοῦ, ὑπαλλήλων, ἐργατῶν, ὑπεργοληπτῶν κλπ.). τὸ περιλαμβανόμενον εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ τροχιοδρόμου κατὰ τὸ πρῶτον ἔξμηρον τοῦ 1923, λογιζομένων ἀπάντων τῶν συμπληρωματικῶν ἐπιδομάτων (ἐνδυμασίας κλπ.), τῶν καταθέσεων εἰς τὰ διάφορα ταμεῖα (ἀσθενείας, συντάξεων, βοηθείας, ἀσφαλείας κλπ.), τῶν εἰδικῶν ἀποζημιώσεων πρὸς κατανομήν ἐπὶ τοῦ ἔτους (13ος μὴν ἐνδεχομένως, κλπ.) κλπ. Τὸ πηλίκον τῆς μέσης αὐτῆς ἀναλογίας διὰ τοῦ μέσου ἡμερησίου ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων καὶ ἐργατῶν, τῶν ἐργαζομένων διὰ τὴν Ἑταιρείαν κατὰ τὴν περίοδον ταύτην, ἀντιπροσωπεύει τὸ «S».

Ἡ τιμὴ αὕτη τοῦ «S» θὰ καθορισθῇ ἐξ ἄλλου ἐξ ἐγγράφων πληροφοριῶν, ἐφ' ἵνα, ἅμα τῇ ἄρσει τῆς ἐπιτάξεως, ἀπὸ κοινοῦ μεταξὺ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἑταιρείας.

Ὁ καθορισμὸς οὗτος θὰ γίνῃ ἀντικείμενον ἐπισήμου πρωτοκόλλου συντεταγμένου εἰς διπλοῦν καὶ ὑπογεγραμμένου, ὑπ' τῶν δύο μερῶν.

2) Τὸ «S'» θὰ ὑπολογισθῇ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διὰ τῶν μέσων ἀναλογιῶν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ὑπ' ὄψιν μετέ-

A) TARIF TRAMWAYS

Prix d'un parcours quelconque, sur une ligne quelconque, classe unique :

$$K [0,40 \frac{S'}{S} + 0,035 T + 0,222 D + 0,048 P] \text{ (formule I)}$$

Cependant, en attendant la mise en exploitation de la nouvelle ligne de la rue Stratou, cette formule

$$\text{sera remplacée par la formule provisoire: } K [0,40 \frac{S'}{S} + 0,019 T + 0,222 D + 0,048 P].$$

Dès que la ligne de la rue Stratou sera mise en service, cette formule provisoire sera abandonnée et il ne sera plus désormais tenu compte que de la formule I ci-dessus.

Dans ces formules :

1) Pour calculer «S», on établira la moyenne journalière—dimanches et jours de fêtes compris—de toutes les sommes soit payées soit versées au profit de tout le personnel (Directeur, employés, ouvriers, sous-traitants, etc.) figurant à l'état d'exploitation du Tramway pendant le premier semestre 1923, compte tenu de toutes allocations supplémentaires (habillement etc.), des versements, aux diverses caisses (de retraites, de secours, d'assurance, de maladie, etc.) des indemnités spéciales à répartir sur l'année (13e mois éventuel, etc.) etc. Le quotient de cette moyenne par le nombre moyen journalier d'employés et d'ouvriers travaillant pour la Compagnie pendant cette période, représentera «S».

Cette valeur de «S» sera d'ailleurs déterminée d'après documents, une fois pour toutes, dès la levée du séquestre, de commun accord entre le Gouvernement Hellénique et la Compagnie.

Cette détermination fera l'objet d'un procès-verbal officiel dressé en double et signé par les deux parties.

2) «S'» sera calculé de la même façon par les moyennes correspondantes relatives à l'époque ultérieure con-

πειτα εποχήν, ἥς ἡ διάρκεια δὲν θὰ δύναται νὰ εἶνε κατωτέρα τοῦ μηνός.

3) Τὸ «Τ» ἀντιπροσωπεύει τὴν τιμὴν τοῦ Βελγικοῦ φράγκου εἰς δραχμὰς. Ἡ τιμὴ αὕτη θὰ καθορισθῇ διὰ τῆς μέσης ἐπισήμου τιμῆς τοῦ Βελγικοῦ φράγκου εἰς τὸ Χρηματιστήριον Ἀθηνῶν, ἀπὸ τῆς 10 μέχρι τῆς 17 συμπεριλαμβανομένης, τοῦ ὑπ' ὕψιν μηνός, ἐννοουμένου ἐν τούτοις ὅτι ἐλλείπει τῶν ἐπισήμων τούτων τιμῶν ἢ ἐὰν ἡ ἀγορὰ τῶν συναλλαγμάτων δὲν ᾔτο ἐλευθέρῃ ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν ὑπ' ὕψιν εποχήν, ἡ ἀξία τοῦ «Τ» θὰ καθορίζεται ὑπὸ τῆς μέσης ἐπισήμου ἐν χρήσει ἀξίας ἐν Λονδίνῳ κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον.

4) Τὸ «D» ἀντιπροσωπεύει τὴν τιμὴν εἰς δραχμὰς τοῦ ἑκατοστοῦ δολλαρίου τῶν Ἰνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικής. Ἡ ἀξία τοῦ δολλαρίου θὰ καθορίζεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν καὶ ἡ ὑποδεικνυμένη ὡς ἔνω διὰ τὸ «Τ».

5) Τὸ «Ρ» ἀντιπροσωπεύει εἰς δραχμὰς τὴν εἰκονικὴν συμβατικὴν τιμὴν, εἰς ἣν λογίζεται εἰς τὸν τύπον τοῦτον τὸ ΩXB τὸ παρεχόμενον εἰς τοὺς Τροχιοδρόμους.

6) Τὸ «Κ» θὰ ληφθῇ ἴσον μὲ 0,32 διὰ πᾶν εἰσιτήριο στρατιώτου καὶ διὰ τὰ εἰσιτήρια τῆς γραμμῆς τῆς 25 Μαρτίου, ἴσον πρὸς 0,46 διὰ τὰ εἰσιτήρια ἀξιωματικῶν, ἴσον 1,00 διὰ τὰ πολιτικὰ εἰσιτήρια τῆς γραμμῆς τῶν ἐξοχῶν, τῆς γραμμῆς Ἑγνατίας (Βαρδάρ) καὶ τῆς νέας γραμμῆς ὁδοῦ Στρατοῦ.

Ἡ τιμὴ τῆς μηνιαίας συνδρομῆς, ὡς ἐννοεῖται τὴν σήμερον, θὰ εἶνε ἴση πρὸς 120 φορές τὴν ἀξίαν τοῦ συνήθους εἰσιτηρίου, ἡ ἀξία δὲ τῆς τριμήνου μαθητικῆς συνδρομῆς ἴση πρὸς 40 φορές.

Β') ΤΙΜΟΛΟΓΙΟΝ ΠΩΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΠΕΥΜΑΤΟΣ

Τιμὴ πωλήσεως τοῦ ΩXB, μετρομένου εἰς τὸν γινώμονα τοῦ συνδρομητοῦ (συμπεριλαμβανομένης τῆς εἰκονικῆς πωλήσεως εἰς τὸν Τροχιοδρόμον).

$$L \left(0,639 \frac{C'}{C} + 0,125 T + 0,795 D + 0,525 N \right) \text{ (τύπος II).}$$

Ἐν τούτοις, ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐνάρξεως λειτουργίας τοῦ νέου κινητήρος τῶν 400 ἵππων, τοῦ προβλεπομένου εἰς τὸ κάτωθι ἄρθρον 7, ὁ τύπος οὗτος θὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ τοῦ προσωρινοῦ τύπου.

$$L \left(0,625 \frac{C'}{C} + 0,09 T + 0,795 D + 0,525 N \right).$$

sidérée, dont la durée ne pourra être inférieure à un mois.

3) «T» représente la valeur du franc belge en drachmes. Elle sera déterminée par la moyenne du cours officiel du franc belge à la Bourse d'Athènes, du 10 au 17 inclus du mois considéré étant entendu cependant, que, à défaut de ces cours ou si le marché des changes n'était pas libre en Grèce à l'époque considérée, la valeur de «T» serait déterminée par la moyenne des cours officiels pratiqués à Londres pendant la même période.

4) «D» représente la valeur en drachmes du centième de dollar des Etats-Unis d'Amérique. La valeur du dollar sera déterminée de la même manière que celle indiquée ci-dessus pour «T».

5) «P» représente en drachmes, le prix conventionnel fictif auquel est compté dans cette formule le KWH livré aux Tramways.

6) «K» sera pris égal à : 0,32 pour tout billet de soldat et pour les billets de la ligne du 25 Mars; à 0,46 pour les billets d'officiers; à 1,00 pour les billets civils de la ligne des Campagnes, de la ligne Egnatia (Wardar) et de la ligne nouvelle Rue Stratou.

Le prix de l'abonnement mensuel entendu comme actuellement, sera égal à 120 fois le prix du billet ordinaire, le prix de l'abonnement trimestriel scolaire, à 40 fois.

Β'. TARIF DE VENTE DU COURANT ELECTRIQUE

Prix de vente du KWH mesuré au compteur de l'abonné (prix fictif de vente au tramway compris):

$$L \left[0,639 \frac{C'}{C} + 0,125 T + 0,795 D + 0,525 N \right] \text{ (formule II)}$$

Cependant, en attendant la mise en marche du nouveau moteur de 400 HP, prévu à l'article 7 ci-dessous, cette formule sera remplacée par la formule provisoire:

$$L \left[0,625 \frac{C'}{C} + 0,09 T + 0,795 D + 0,525 N \right]$$

“ Αμα ὡς ὁ ἐν λόγῳ κινητὴρ θὰ τεθῇ ἐν ὑπηρεσίᾳ ὁ προσωρινὸς οὗτος τύπος θὰ ἐγκαταλειφθῇ καὶ δὲν θὰ ληφθῇ ὑπ’ ὄψιν ἐφεξῆς παρὰ ὁ ὡς ἄνω τύπος II.

Εἰς τοὺς τύπους τούτους :

1) Τὰ «C» καὶ «C'» ἀντιπροσωπεύουσι τὰς ἀντιστοίχους τιμὰς τοῦ «S» καὶ «S'» ὡς ἄνω, ἀλλὰ ἐξαχθεύσας ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς ἐκμεταλλεύσεως τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς κινητηρίου δυνάμεως.

2) Τὸ «T» καὶ τὸ «D» ἔχουσι τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω τιμὴν καὶ καθορίζονται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

3) Τὸ «N» ἀντιπροσωπεύει τὴν μέσθην τιμὴν εἰς δρχμαῖς τοῦ χιλιογράμμου τῆς καυσίμου νάφθης τῆς ἐξερχομένης ἐκ τῶν ἀποθηκῶν τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν μετέπειτα ὑπ’ ὄψιν ἐποχὴν.

4) Τὸ «L» θὰ ληφθῇ ἴσον πρὸς 0,8 διὰ τὰς προμηθεύσεις διὰ τὸν δημόσιον φωτισμὸν καὶ διὰ τὰς ἐπισήμους διοικήσεις (Κράτους καὶ Δήμου), ἴσον πρὸς 0,90 διὰ τὰς προμηθεύσεις κινητηρίου δυνάμεως, ἴσον πρὸς 1,43 διὰ πάσας ἑτέρας προμηθεύσεις, ἐννοουμένου ἐν τοῦτοις ἔτι διὰ τὸν καθορισμὸν τοῦ ὅρου «P», περιλαμβανομένου εἰς τὸν τύπον «Τιμολόγιον Τροχιδρόμων», θὰ δοθῇ εἰς τὸ «L» ἡ συμβατικὴ τιμὴ 0,58.

Τὰ τιμολόγια «Τροχιδρόμων» καὶ ἀπωλήσεως ρεύματος, ἐν ἰσχύϊ ἐν δεδομένη στιγμῇ, θέλουσι τροποποιηθῇ ἐπὶ πλείον ἢ ἐπὶ ἑλάττω συμφώνως πρὸς τὰς ἐνδείξεις τῶν ἄνω τύπων I καὶ II, ἅμα ὡς οἱ τύποι οὗτοι ἐνδείξωσιν ἐν σχέσει μὲ τὸ ἐν ἡ τὸ ἕτερον τῶν τιμολογίων τούτων διαφοράν ἴσην ἢ ἀνωτέραν πρὸς δύο καὶ ἥμισυ λεπτὰ διὰ τὸν Τροχιδρόμον, πρὸς δέκα λεπτὰ διὰ τὸ ΩXB, πρὸς δύο δρχμαῖς καὶ πεντήκοντα λεπτὰ διὰ τὰς συνδρομὰς.

Τὸ ἐφαρμοσθησόμενον ἢ τὰ ἐφαρμοσθησόμενα ὑπὸ τὰς συνθήκας ταύτας νέα τιμολόγια θὰ καθορισθῶσιν ἐξ ἄλλου διὰ στρογγυλοποιήσεως τοῦ ἀποτελέσματος τῶν τύπων εἰς τὸ ἀκριβὲς πολλαπλάσιον τοῦ ἀμέσως ἀνωτέρου τῶν πέντε λεπτῶν ἢ εἰς τὸ ἀκριβὲς πολλαπλάσιον τοῦ ἀμέσως κατωτέρου τῶν πέντε λεπτῶν, ἀναλόγως εἰς ἡ ἐξαχθεύσας τιμὴν ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τῶν τύπων προσεγγίση περισσότερον τὸ ἐν ἡ τὸ ἕτερον τῶν πολλαπλασίων τούτων.

Οὕτως ἐπὶ παραδείγματι ἔστω ἡ ἐν δεδομένη στιγμῇ τὸ ἐν ἰσχύϊ τιμολόγιον διὰ τὸν ἰδιωτικὸν ἠλεκτροφωτισμὸν εἶνε δρχμαὶ 3,50, εἰς αἱ γενικαὶ συνθήκαι εἶνε τοιαῦται κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην, ὥστε ὁ τύπος II νὰ δίδῃ διὰ τὸν ἰδιωτικὸν φωτισμὸν τὴν τιμὴν 3,32, τὸ ἐφαρμοσθησόμενον

Dès que le nouveau moteur dont question, sera mis en service, cette formule provisoire sera abandonnée et il ne sera plus désormais tenu compte que de la formule II ci-dessus.

Dans ces formules:

1) «C» et «C'» représentent des valeurs correspondantes à «S» et «S'» ci-dessus mais déduites de l'état d'exploitation de l'éclairage et de la force motrice.

2) «T» et «D» ont la même valeur que ci-dessus et se déterminent de même.

3) «N» représente le prix moyen en drachmes du kilo de naphte combustible sortant des magasins de la Compagnie à l'époque ultérieure considérée.

4) «L» sera pris égal à: 0,8 pour les fournitures à l'éclairage public et aux administrations officielles (Etat et Municipalité); à 0,9 pour les fournitures de force motrice; à 1,43 pour toutes autres fournitures étant cependant entendu que pour la détermination du terme «L» figurant dans la formule «Tarif Tramways», on donnera à «L» la valeur conventionnelle: 0,58.

Les tarifs «Tramways» et «Vente de courant», en vigueur à un moment donné, seront modifiés en plus ou en moins conformément aux indications des formules I et II ci-dessus, dès que ces formules établissent par rapport à l'un ou à l'autre de ces tarifs une différence égale ou supérieure à deux et demi lepta pour le tramway, à dix lepta pour le KWH, à deux drachmes cinquante lepta pour les abonnements.

Le ou les tarifs nouveaux à appliquer dans ces conditions seront d'ailleurs déterminés en arrondissant le résultat des formules au multiple exact de 5 lepta immédiatement supérieur ou au multiple exact de 5 lepta immédiatement inférieur selon que le prix déduit de l'application stricte des formules se rapprochera davantage de l'un ou l'autre de ces multiples.

Ainsi par exemple, soit que, à un moment donné le tarif en vigueur pour l'éclairage privé soit de Drs. 3,50; Si les conditions générales sont telles à ce moment, que la formule II établisse pour l'éclairage privé le prix de 3,32, le tarif à appliquer sera de 3,30. Si la formule

τιμολόγιον θὰ εἶνε 3,30. Ἐὰν ὁ τύπος εἶχε δώσει τὴν τιμὴν τῶν 3,33, τὸ ἐφαρμοσθησόμενον τιμολόγιον θὰ ἦτο 3,35.

Εἶνε ἄλλως τε συμπεφωνημένον ὅτι τὰ ἐφαρμοσθησόμενα τιμολόγια ἄμα τῇ ἄρσει τῆς ἐπιτάξεως θὰ εἶνε (εἰς δραχμὰς).

Α') Τροχιόδρομος... Ἀξιωματικῶν 0,30. Στρατιωτῶν 0,20. Γραμμὴ 25 Μαρτίου 0,20. "Ολαὶ αἱ ἄλλαι γραμμαὶ (συμπεριλαμβανομένης τῆς πρὸς κατασκευὴν γραμμῆς Πηγῆς—Στρατοῦ) 0,65. Μηνιαῖαι συνδρομαὶ 80 δραχμαὶ, τρίμηνοι μαθητικαὶ συνδρομαὶ 25 δραχ.

Β') Πλεκτρικὸν ρεῦμα... Ἐπίσημοι Διοικήσεις καὶ Δημόσιος φωτισμὸς δραχ. 2,20. Κινητήριος δυνάμις δραχ. 2,40. Ἰδιωτικὸς φωτισμὸς δραχ. 3,80. "Ολαὶ αἱ τιμαὶ αὗται ἐννοοῦνται κατὰ ΩΧΒ μετρούμενον εἰς τὸν γινώμονα τοῦ συνδρομητοῦ.

Δι' ἐνδεχόμενα τροποποιήσεις τιμολογίων, ἐφαρμοσθησόμενων μετέπειτα συνεπείᾳ τῆς ἐνδείξεως τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων τύπων, θὰ ἔχωσιν ὡς ἰσχύον ὅτι ἀφορᾷ τὸν Τροχιόδρομον 15 ἡμέρας μετὰ κοινοποιήσιν ἐγγράφων πληροφόριων ἐπιδιδόμενην εἴτε ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας εἰς τὸν "Ελεγχόν τοῦ Κράτους εἴτε ὑπὸ τοῦ Ἑλέγχου τοῦ Κράτους εἰς τὴν Ἑταιρείαν ὅτι ἀφορᾷ τὰς πωλήσεις ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἀπὸ τῆς πρώτης τοῦ προηγούμενου τῆς κοινοποιήσεως ταύτης μηνός.

Ἐννοεῖται ἄλλως τε ὅτι καὶ ἢν περίπτωσιν εἴτε βάρη ἢ υποχρεώσεις νάει, εἴτε μὴ ἐφαρμοσθεῖσα κατὰ τὴν περίοδον τῆς προσωρινῆς ἐπιτάξεως, ἐπιβαρύνουσιν ἐπιπροσθέτως τὴν ἐκμετάλλευσιν (Νομοθετικὰ διατάξεις, εἰδικὰ διατάγματα, εἰδικὰ τέλη κλπ. κλπ.), πλήρες καὶ δίκαιον ἀντιστάθμισμα θέλει δοθῇ εἰς τὴν Ἑταιρείαν διὰ τῆς προσθήκης ἐπιπροσθέτου ὅρου εἰς τοὺς ἀνωτέρω τύπους.

Ἄρθρον 4.

Ἐὰν ἡ μία ἢ ἡ ἑτέρα πτώσις ὕδατος τῆς περιφερείας Θεσσαλονίκης χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν εἰς μεγάλην ποσότητα παραγωγὴν τῆς ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας, ἡ Ἑταιρεία, αἰτήσῃ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὑποχρεοῦται νὰ ἐξαγοράσῃ ἀπὸ τὴν ἐκμετάλλευσιν ταύτην τὴν ἀναγκαίουσαν ἡλεκτρικὴν ἐνέργειαν διὰ τὰς διαφόρους αὐτῆς ὑπηρεσίας ὑπὸ τὸν ὅρον ἐν τούτοις ὅτι

1) Ἡ ὑδροηλεκτρικὴ ἐνέργεια θὰ παραδίδεται αὐτῇ εἰς συνεχὲς ρεῦμα εἰς τὰς ροηφόρους ράβδους τῶν ἐργαστασίων αὐτῆς, ὑπὸ τὰς διαφόρους τάσεις τὰς ἀναγκαίας διὰ τὴν

avait indiqué le prix de 3,33, le tarif à appliquer est été de 3,35.

Il est d'ailleurs convenu que les tarifs à appliquer dès la levée du séquestre sont: (en drachmes).

A)-Tramways: Officiers 0,30; soldats 0,20; ligne 25 Mars 0,20; toutes autres lignes (y-compris la ligne à construire: Fontaines-rue Stratou) 0,65; abonnements mensuels 80 Drs.; abonnements trimestriels scolaires 25 Drs.

B)-Courant électrique: Eclairage public et Administrations officielles Drs. 2,20; force motrice Drs. 2,40; éclairage privé Drs. 3,80; tous ces prix s'entendant par KWH mesuré au compteur de l'abonné

Les modifications éventuelles de tarifs, à appliquer ultérieurement ensuite du jeu des formules exposé ci-dessus, auront effet: en ce qui concerne le Tramway, 15 jours après notification documentée remise soit par la Compagnie au Contrôle Gouvernemental soit par le Contrôle gouvernemental à la Compagnie; en ce qui concerne les ventes de courant électrique, à dater du premier du mois précédant cette notification.

Il est d'ailleurs entendu que au cas où des charges ou obligations soit nouvelles, soit non appliquées pendant la période de la réquisition provisoire, viendrait à grever supplémentairement l'exploitation (législation, ordonnances ou décrets spéciaux, taxes spéciales, etc. etc.) compensation équitable complète en serait donnée à la Compagnie par addition d'un terme supplémentaire aux formules ci-dessus.

Article 4.

Si l'une ou l'autre chute d'eau de la région de Salonique vient à être utilisée pour la production en grand de l'énergie hydro-électrique, la Compagnie, à la demande du Gouvernement Hellénique, s'engage à acheter à cette exploitation, l'énergie électrique nécessaire à ses divers services, à condition, toutefois, que:

1) L'énergie hydro-électrique lui soit livrée en courant continu, aux barres de ses usines, sous les diverses tensions nécessaires à l'alimentation régulière,

κανονικὴν ἀπ' εὐθείας τροφοδοτήσιν τῶν διαφορῶν αὐτῆς ὑπηρεσιῶν, τόσον κατὰ τὴν ἡμέραν ἔσσην καὶ κατὰ τὴν νύκτα.

2) Ἡ φύσις, ἡ σταθερότης καὶ ἡ κανονικότης τῶν προμηθειῶν ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας θὰ ἐπιτρέπωσιν εἰς τὴν Ἑταιρείαν νὰ παύσῃ ὀλοσχερῶς καὶ ὀριστικῶς παράγουσα διὰ τῶν ἐργοστασίων αὐτῆς τὴν ἡλεκτρικὴν ἐνέργειαν.

3) Ἡ ὑδροηλεκτρικὴ ἐνέργεια θὰ παραχωρῆται αὐτῇ εἰς τιμὴν κατὰ ΩXB (εἰς τὰς ρομφόρους ράβδους τῶν ἰδίων αὐτῆς ἐργοστασίων, εἰς συνεχὲς ρεῦμα, ὑπὸ τὰς διαφορὰς ἀναγκαίας τάσεις κλπ. Ἴδε Ἰον, ὡς ἀνωτέρω). Τὸ περισσώτερον εἰς τιμὴν ἔσσην πρὸς τὴν καθοριζομένην ὑπὸ τοῦ ἀκολουθοῦντος τύπου:

$$\alpha = 0,365 \frac{C}{C} - \frac{B}{B} + 0,307 D + 0,01 (11 - \frac{B}{B}) T + 0,456 N.$$

C 545

Εἰς τὸν τύπον τοῦτον τὸ «B» ἀντιπροσωπεύει εἰς ἵππους ἅπασαν τὴν μηχανικὴν ἰσχὺν τῶν ἐγκατεστημένων εἰς τὸ ἢ τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἑταιρείας κινητήρων κατὰ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν αὕτη θὰ τροφοδοτῆται ὑπὸ τῆς ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας. Αἱ ἄλλαι τιμαὶ τῶν ψηφίων ἔχουσι τὴν αὐτὴν σημασίαν ἣν καὶ εἰς τοὺς διαφορῶν προηγουμένους τύπους.

4) Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις θὰ ἀναλάβῃ ἐναντι τῆς Ἑταιρείας τὴν τεχνικὴν ὀικονομικὴν εὐθύνην τῶν συνεπειῶν, αἵτινες δύνανται νὰ προκύψωσιν ἐπὶ τῆς καλῆς λειτουργίας καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῶν διαφορῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῆς, τὴν ἐνδεχομένην σπάσιν, τὴν ἀκανόνιστον, τὴν ἀνεπάρκειαν ἢ πᾶν ἄλλο ἐλάττωμα, οἷον δὴ ποτε καὶ ἂν εἴναι. τῶν προμηθειῶν ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας εἰς τὴν Ἑταιρείαν.

Ἄρθρον 5.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δυνάμει τοῦ ἀρθροῦ 4 ἡ Ἑταιρεία ἡγόραζε χονδρικῶς τὴν ὑδροηλεκτρικὴν ἐνέργειαν, ἡ τιμὴ πωλήσεως τοῦ ΩXB ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας εἰς τοὺς πελάτας αὐτῆς θὰ καθορίζετο μὲ βάσιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 3, εἰς τὸ ὁποῖον ἐν τούτοις ὁ τύπος II θὰ ἀντικαθίστατο διὰ τοῦ ἐπομένου τύπου:

$$L [0,224 \frac{C}{C} + 0,445 D + 0,01 \frac{B}{B} - T + 1,14 R].$$

C 475

Εἰς τὸν τύπον τοῦτον τὸ «R» ἀντιπροσωπεύει εἰς δραχμὰς τὴν τιμὴν ἀγορᾶς ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας τοῦ ὑδροηλεκτρικοῦ ΩXB τοῦ παρεχομένου ὑπὸ τοῖς καθορισθέντας ὅροις εἰς τὸ ἀρθρον 4 ὡς ἀνω. Αἱ λοιπαὶ ἐνδείξεις τῶν ψηφίων τοῦ τύπου τούτου ἔχουσι τὰς καθορισθείσας προηγουμένως τιμὰς.

directe, de ses divers services, tant la nuit que le jour.

2) La nature, la constance et la régularité des fournitures d'énergie hydro-électrique, permettent à la Compagnie de fermer complètement et définitivement sa ou ses usines propres de production.

3) L'énergie hydro-électrique lui soit fournie à un prix par KWH (aux barres de ses usines propres, en courant continu, sous les diverses tensions nécessaires etc., voir 4 ci-dessus) au plus égal à celui déterminé par la formule suivante:

$$Q = 0,365 \frac{e'}{e} - \frac{B}{B} + 0,307 D + 0,01 (11 - \frac{B}{B}) T + 0,456 N$$

e' 545

Dans cette formule, «B» représente, en chevaux, la puissance mécanique totale des moteurs installés dans la ou les usines de la Compagnie au moment où celle-ci sera alimentée par l'énergie hydro-électrique; les autres valeurs littérales ont la même signification que dans les diverses formules précédentes.

4) Le Gouvernement Hellénique prenne vis à vis de la Compagnie la responsabilité technique et financière des conséquences que pourrait avoir sur la bonne marche et le développement des divers services de celle-ci l'arrêt éventuel, l'irrégularité, l'insuffisance ou tout autre défaut quel qu'il soit, des fournitures d'énergie hydro-électrique à la Compagnie.

Article 5.

Au cas où, en vertu de l'article 4, la Compagnie achèterait en gros l'énergie hydro-électrique, les prix de vente de KWH par la Compagnie à ses clients, seraient déterminés en se basant sur les stipulations de l'article 3 dans lequel cependant, la «formule II» serait remplacée par la formule suivante:

$$L [0,224 \frac{e'}{e} + 0,445 D + 0,01 \frac{B}{B} - T + 1,14 R].$$

e' 475

Dans cette formule, «R» représente en Drs. le prix d'achat par la Compagnie, du KWH hydro-électrique livré dans les conditions définies à l'article 4 ci-dessus, les autres indications littérales de cette formule ayant les valeurs définies précédemment.

Άρθρον 6.

Αιτήσεται τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ μὴ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν προμήθειαν παρὰ τῶν ἐνδεχομένων ὑδροηλεκτρικῶν ἐγκαταστάσεων ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς καταναλωτὰς τῆς ἡλεκτρικῆς ἐνεργείας τῆς προοριζομένης ἀποκλειστικῶς διὰ τῆς τροφοδότησιν τῶν κινητῶν ἢ διὰ τεχνικούς σκοποὺς (τῆς ἀπ' εὐθείας ἢ ἐμμέσου παραγωγῆς φωτισμοῦ κατηγορηματικῶς ἀπαγορευομένης), ὑπὸ τὸν ὅρον ἐν τούτοις ὅτι:

α') Αἱ εἰδικαὶ διοχετεύσεις, αἱ ἐγκατασταθίσόμεναι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὑπὸ τῆς ἐνδεχομένης ὑδροηλεκτρικῆς ἐκμεταλλεύσεως, δὲν θὰ δημιουργήσωσιν οὐδεμίαν ὀχλήσιν οὔτε εἰς τὴν συντήρησιν οὔτε εἰς τὴν διάταξιν οὔτε εἰς τὴν λειτουργίαν τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς Ἑταιρείας, καὶ δὲν ὀφθαίτωσιν ἐκ μέρους ταύτης τὴν ἐγκατάστασιν οὐδεμιᾶς εἰδικῆς προφυλακτικῆς διατάξεως ἢ ἄλλης.

β') Ἐκαστος κινητὴρ ἢ ἐκάστη τεχνικὴ συναρμογὴ αὐτῶς ἀπ' εὐθείας δι' ὑδροηλεκτρικῆς ἐνεργείας τροφοδοτούμενη θὰ καταναλίσκη ἐν λειτουργίᾳ ἐλαχίστην ἰσχύϊν τῶν 50 ἰπποῶν διαρκῶς.

Ἐννοεῖται οἷοθεν, ἄλλως τε, ὅτι ὁ ἐκμεταλλευόμενος τὰ ἐνδεχόμενα ὑδροηλεκτρικὰ ἔργαστάσια θὰ διατηρήσῃ ἐξ ἀποκλήρου διὰ τὸν ἑαυτὸν του, ἀπέναντι τῆς Ἑταιρείας, τὴν εὐθύνην τῶν ἀτυχημάτων, ἅτινα ἤθελον συμβῇ εἴτε εἰς τὸ προσωπικὸν εἴτε εἰς τὰ ὑλικά ταύτης εἴτε εἰς τρίτους εἴτε εἰς ἰδιοκτησίας τρίτων, λόγῳ τῆς χρησιμοποιουμένης ὑπὸ τῶν ὑδροηλεκτρικῶν ἐργοστασίων τάσεως, ἢ λόγῳ τῶν γενομένων ὑπὸ ταύτης ἐγκαταστάσεων.

Άρθρον 7.

Τὰ δικαιώματα ἐξαγορᾶς τῶν δύο παραχωρήσεων τοῦ φωτισμοῦ καὶ τῆς ἡλεκτρικῆς ἐλξεως εἰς Θεσσαλονίκην θὰ λογισθῶσιν ὡς συμβατικῶς ὑπισταμένα, ἀλλὰ μεταφερόμενα εἰς τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1940.

Ἐννοεῖται λοιπὸν, μεταξύ ἄλλων, ὅτι ἡ Ἑταιρεία δὲν θὰ ἐναντιωθῇ εἰς τὴν ἐνδεχομένην χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τοῦτου ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1940, ἀλλ' ὅτι ἐξ ἄλλου ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται κατηγορηματικῶς καὶ ἄνευ οὐδενὸς περιορισμοῦ ὑπὸ τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου νὰ μὴ προβῇ εἰς τὴν ἐξαγορὰν τῶν ἤδη λεγθεισῶν παραχωρήσεων πρὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1940.

Article 6.

A la demande du Gouvernement Hellénique, la Compagnie s'engage à ne pas faire opposition à la fourniture par les usines hydro-électriques éventuelles, directement aux consommateurs, de l'énergie électrique destinée exclusivement à l'alimentation des moteurs ou à des buts techniques (production directe, ou indirecte de lumière formellement interdite), à condition toutefois que :

a) Les canalisations spéciales à installer dans ce but par l'exploitation hydro-électrique éventuelle ne créent aucune gêne ni dans l'entretien ni dans l'établissement ni dans le fonctionnement des installations de la Compagnie, et n'exigent de celle-ci l'installation d'aucun dispositif spécial de protection ou autre ;

b) que chaque moteur ou chaque raccordement technique ainsi alimenté directement en énergie hydro-électrique, consomme, en fonctionnement, une puissance minimum de 50 HP à tout instant.

Il va de soi, d'ailleurs, que l'exploitant des usines hydro-électriques éventuelles conservera entièrement pour lui, vis de la Compagnie, la responsabilité des accidents survenant soit au personnel ou au matériel de celle-ci, soit à des tiers ou aux propriétés de tiers, du fait de la tension employée par les usines hydro-électriques, ou du fait des installations effectuées par celles-ci.

Article 7.

Les droits de rachat des deux concessions d'Eclairage et de Traction électrique à Salonique sont considérées transactionnellement comme subsistant, mais reportés au premier Janvier 1940.

Il est donc entendu entre autres, que la Compagnie ne fera pas opposition à l'exercice éventuel de ce droit par le Gouvernement Hellénique à partir du premier Janvier 1940 mais que d'autre part le Gouvernement Hellénique s'engage formellement et sans aucune restriction par le présent Protocole à ne pas procéder au rachat des concessions susdites, avant le premier Janvier 1940.

Υπό τούς όρους τούτους ή Εταιρεία αποδέχεται τās κατωτέρω υποχρεώσεις:

α) Τήν υποχρέωσιν τής εκμεταλλεύσεως τής γραμμής 25 Μαρτίου, γραμμής μη συμβατικής, δημιουργηθείσης κατά τὸ διάστημα τής κυβερνητικῆς διαχειρίσεως καὶ ἥτις θὰ εκμεταλλεύηται ὑπὸ τούς όρους τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου.

β) Τήν κατασκευὴν νέας σιδηροτροχιῆς δύο καὶ ἡμίσεος χιλιομέτρων περίπου μήκους, με ἀφετηρίαν τήν Πηγὴν καὶ διερχομένην τὴν ὁδὸν Στρατοῦ. Ἡ γραμμὴ αὕτη θὰ κατασκευασθῇ με ἐλάσματα Vignole τοῦλάχιστον 33 χιλιογράμμων κατὰ μέτρον.

Θέλουσι χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν γραμμὴν ταύτην διά τάξεις τροφοδοτήσεως καὶ ἐπανόδου τοῦ ρεύματος ὅμοιαι πρὸς τὰς χρησιμοποιηθείσας διὰ τὰς ἐν λειτουργίᾳ συγχρόνους γραμμὰς ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ἡ Εταιρεία δὲν θὰ ὑποστῇ οὐδὲν βάρος ἀπαλλοτριώσεως οὔτε ἀποκαταστάσεως πλήρους τοῦ βετοῦ τῆς ὁδοῦ διὰ τὴν ρηθεῖσαν γραμμὴν.

γ) Τὴν ἐναρξίν τῆς λειτουργίας τῶν τριῶν νέων κινήτῶν ἀμαξῶν, με μοναδικὴν θέσιν, με κατὰ μήκους ὁρατὰ ἐφωδιασμένον δι' ἀεροτροχοπεδῶν καὶ 6 ρυμουλκουμένων ἀμαξῶν ἀναλόγου τύπου.

δ) Τὴν ἐγκατάστασιν συμπληρωματικοῦ κινήτῆρος Diesel τῶν 400 ἵππων κατ' ἐλάχιστον, ὅστις θὰ ἐγκατασταθῇ εἰς εἰδικὸν σταθμὸν, ἀλλὰ διανέμοντα τὸ ρεῦμα εἰς τὰς κατοικίας εἰς τὴν αὐτὴν τάσιν ἥτις χρησιμοποιεῖται σήμερον, ἥτοι 2×220 Βόλτ.

Αἱ ἐγκαταστάσεις αὗται καὶ τὰ νέα ἔργα θέλουσι περατωθῇ τὴν 1ην Φεβρουαρίου 1926.

Ἄρθρον 8.

Ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν Τροχιόδρομον ἡ Εταιρεία υποχρεοῦται ἐπίσης νὰ θέσῃ ἐν ὑπηρεσίᾳ ἐφεξῆς τὸ συμπληρωματικὸν τροχίον ὡς καὶ μέχρι τοῦ ἀναγκαιοῦντος ὁρίου, ὅπως τὸ πηλίκον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπὶ πληρωμῇ ἐπὶ ὅλοκλήρου τοῦ δικτύου μεταφερομένων ἐπιβατῶν, διαιρουμένων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ συνόλου τῶν χιλιομετρικῶν ὁχημάτων, ἔτινα θὰ διαδράμωσι (τόσον διὰ τὰς κινήτῆρας ἀμαξὰς ὅσον καὶ διὰ τὰς ρυμουλκουμένας καὶ ἄνευ μειωτικοῦ συντελεστοῦ εἰδικοῦ διὰ τὰς τελευταίας ταύτας) μὴ ὑπερβαίῃ τὰ δέκα τρία.

Ἡ υποχρέωσις αὕτη, ἐν τούτοις, ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει δύναται νὰ υποχρεώσῃ τὴν Εταιρείαν νὰ διαθέσῃ περισσοτέρας ἀμαξῶν τῶν ὅσων θὰ ἐχρειάζετο διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ

Dans ces conditions la Compagnie accepte les obligations ci-dessous:

a) La charge de l'exploitation de la ligne du 25 Mars, ligne non contractuelle, créée pendant la gestion gouvernementale et qui sera exploitée aux conditions du présent Protocole.

b) La construction d'une ligne ferrée nouvelle de deux et demi kilomètres de longueur environ, partant de la Fontaine et parcourant la rue Stratou, Cette ligne sera construite en rails Vignole d'au moins 33 kilos par metre. Il sera fait usage pour cette ligne de dispositifs d'alimentation et de retour du courant identiques à ceux utilisés pour les lignes actuellement en fonctionnement à Salonique. La Compagnie n'aura à supporter aucune charge d'expropriation ni de mise en état de viabilité complète de la chaussée, pour la ligne susdite.

c) La mise en service de trois voitures motrices nouvelles, à une seule classe, à banes longitudinaux, équipées de freins pneumatiques et de six voitures de remorque de type analogue.

d) L'installation d'un moteur Diesel supplémentaire, de 400 HP au minimum à monter dans une station spéciale mais distribuant le courant dans les habitations à la même tension que celle utilisée actuellement soit 2×220 volts.

Ces installations et travaux nouveaux seront terminés pour le premier Février 1926.

Article 8.

En ce qui concerne le Tramway, la Compagnie, s'engage également à mettre en service par la suite, le matériel roulant supplémentaire à concurrence de ce qui serait nécessaire pour que le quotient du nombre de voyageurs transportés contre paiement sur l'ensemble du réseau, divisé par le nombre de kilomètres-voitures totaux parcourus (tant par les voitures motrices que par les voitures remorques et sans coefficient de réduction spécial à ces dernières), ne s'élève pas au dessus de treize.

Cette obligation ne pourra cependant en aucun cas obliger la Compagnie à disposer de plus de voitures qu'il n'en faudrait pour assurer pour l'ensemble de son

ἐπὶ τοῦ συνόλου τοῦ δικτύου αὐτῆς μέσθην συνολικὴν πυκνότητα ὑπηρεσίας, κατωτέρα τῶν τριῶν λεπτῶν τῆς ὥρας. ὑπηρεσίαν ἐνεργουμένην ὑπὸ συρμῶν σχηματισμοῦ ἐκ μιᾶς κινητήριου ἀμάξης καὶ μιᾶς ρυμουλκουμένης.

Ἄρθρον 9.

Ὅτι ἀφορᾷ τὴν πώλησιν τοῦ ἡλεκτρικοῦ ρεύματος ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ ἀναπτύξῃ ἐφεξῆς, κατὰ τὸ ὡς ἂν ὀφείλῃ ἐκτεθεὶν μέτρον, τὰς ἐγκαταστάσεις αὐτῆς παροχῆς ἡλεκτρικοῦ ρεύματος πρὸς φωτισμὸν καὶ κινητήριον δύνανμιν.

Ἡ Ἑταιρεία θὰ προβῇ εἰς τὴν τοποθέτησιν νέων γραμμῶν διανομῆς, ὅταν θὰ τῇ ἔχῃ ἐμπραγματώως ἐξασφαλισθῇ ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν καὶ διὰ διάρκειαν τοῦλάχιστον δύο τῶν κατανάλωσις ἐνιαυσία τὸ ἐλάχιστον ἐξ 7 ΩXB κατὰ τρέχον μέτρον νέας ἐγκατασταθισμένης γραμμῆς.

Ἐν τούτοις, ἐὰν ἡ τροφοδότησις τῶν νέων τούτων γραμμῶν διανομῆς εἴχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀνάγκην εἴτε τῆς ἐνισχύσεως κυρίων τινῶν γραμμῶν (ἀρτηριῶν, τροφοδοτικῶν κάλων κλπ.), αἵτινες ὑπάρχουσιν, εἴτε τὴν ἐγκατάστασιν νέων γραμμῶν τοῦ εἴδους τούτου, ἡ Ἑταιρεία δὲν θὰ ἦτο ὑπόχρεω νὰ προβῇ εἰς τὰς ἐνισχύσεις ἢ εἰς τὴν ἐγκατάστασιν τῶν νέων τούτων κυρίων γραμμῶν, εἰμὴ ἐφόσον ἐξησφαλίζετο αὐτῇ. διὰ διάρκειαν τοῦλάχιστον δύο ἐτῶν, ἐνιαυσία ἐλάχιστη κατανάλωσις 100 ΩXB κατὰ τρέχον μέτρον κυρίας ἐγκατασταθισμένης ἢ ἐνισχυθησομένης γραμμῆς.

Διὰ τὴν ὑπολογισμὸν τῶν ἐνιαυσίων ἐλάχιστων κατανάλωσεων, αἵτινες δεόν προηγουμένως νὰ ἐξασφαλισθῶσιν ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν τῆς προβλεπομένης εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον ἐγκαταστάσεως νέων γραμμῶν, δὲν θέλουσι ληφθῇ ὑπ' ὄψιν αἱ ἐνδεχόμεναι συνκρουαὶ διὰ κινητήρας ἢ τεχνικούς σκοποὺς καταναλίσκοντας πλέον τῶν 50 ἵππων.

Αἱ διάφοροι ὑποχρεώσεις αἱ ἀπορρέουσιν διὰ τὴν Ἑταιρείαν ἐκ τοῦ ἁρθρου τούτου, δὲν θὰ δύνανται ἐξ ἄλλου ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει νὰ ὑποχρεώσωσι ταύτην νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ δίκτυον αὐτῆς πέρα ἐκεῖνου ὅπερ θὰ ἡδύνατο τακτικῶς καὶ κανονικῶς νὰ ἐξυπηρετηθῇ (γραμμῶν τῶν Τροχίμων συμπεριλαμβανομένων) διὰ συνολικῆς ἰσχύος ἐγκατεστημένης εἰς τὰ ἐργοστάσια τῆς Ἑταιρείας ἐξ 6000 ἵππων τὸ μέγιστον.

Ἄρθρον 10.

Δεδομένης τῆς συμβατικῆς ἀποκαταστάσεως τῶν δικαιωμάτων ἐξαγορᾶς ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1940, ρητῶς εἰς συμπερὼν.

réseau, une fréquence moyenne totale de service, inférieure à trois minutes, service effectué par trains formés d'une motrice et d'une remorque.

Article 9.

En ce qui concerne la vente du courant électrique, la Compagnie s'engage à développer par la suite, dans la mesure ci-dessus exposée, ses installations de fourniture de courant électrique pour éclairage et force motrice.

Il sera procédé par la Compagnie à la pose de nouvelles lignes de distribution, lorsqu'il lui sera garanti effectivement par les consommateurs et pour une durée d'un mois deux ans, une consommation annuelle minimum de 7 KWII par mètre courant de ligne nouvelle à installer.

Toutefois, si l'alimentation de ces lignes nouvelles de distribution, avait pour conséquence la nécessité soit de renforcer certaines lignes maitresses (artères, feeders, etc.) existantes, soit d'installer de nouvelles lignes de l'espèce, la Compagnie ne serait obligée de procéder à ces renforcements ou à l'installation de ces nouvelles lignes maitresses, que s'il lui était garanti, pour une durée d'au moins deux ans, une consommation annuelle minimum de 100 KWII par mètre courant de ligne maitresse à installer ou à renforcer.

Dans le calcul des consommations annuelles minimum à garantir par les consommateurs préalablement à l'installation des lignes nouvelles envisagées dans le présent article, il ne sera pas tenu compte des raccordements éventuels pour moteurs au bûts techniques, absorbant plus de 50 HP.

Les diverses obligations découlant pour la Compagnie du présent article, ne pourront d'autre part, en aucun cas, avoir effet pour elle de l'obliger à étendre son réseau au-delà de ce qui pourrait être régulièrement et normalement desservi (lignes de tramways comprises) par une puissance totale installée dans les usines de la Compagnie, de 6000 HP au maximum.

Article 10.

Etant donné le rétablissement transactionnel des droits de rachat par le Gouvernement Hellénique, à partir du premier Janvier 1940, il est explicitement

πᾶσα ὑποχρέωσις ἀπορρέουσα διὰ τὴν Ἑταιρείαν ἐκ τῶν ἄρθρων 8 καὶ 9 ὡς ἔνω θέλει παύσει ἀπολύτως ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1934. Τούτέστιν ἀπὸ τῆς πρώτης Ἰανουαρίου 1934 τὰ ἄρθρα 8 καὶ 9 ὡς ἔνω θὰ θεωρηθῶσιν ὡς μὴ ὑπάρχοντα.

Ἄρθρον 11.

Τὸ τμήμα τοῦ ὁδοστρώματος τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς χρησιμοποιουμένης ὑπὸ τῶν τροχιῶν τοῦ Τροχίμου καὶ τοῦ ἵππου ἢ συντήρησις ἀνήκει τῇ Ἑταιρείᾳ, θὰ περιορισθῇ εἰς τὸ καταλαμβάνομενον ὑπὸ τῶν τροχιῶν πλάτος αὐξανόμενον ἐκ ζώνης 0μ,25 πλάτους ἐκατέρωθεν τῶν ἐξωτερικῶν ἐλασμάτων. Θέλει ἐκδοθῇ ἀστυνομικὴ διατάξις ἀπαγορεύουσα εἰς τὰς ἀμάξας καὶ τὰ κάρρα νὰ κυκλοφορῶσιν ἐπὶ τοῦ μέρους τούτου τοῦ ὁδοστρώματος. Τὸ αὐτὸ θὰ γίνῃ διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς τόσον ἐπικινδύνου συνηθείας τῶν ἐπιβατῶν νὰ ταξιδεύωσιν ἰστάμενοι ἐπὶ τῶν βαθμίδων τῶν ἀμαξῶν.

Ἄρθρον 12.

Αἱ διάφοροι ὑποχρεώσεις πρὸς πληρωμὴν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, καθορισθεῖσαι εἰς Τουρκικὰς λίρας, συνεπείᾳ τῶν συμβάσεων καὶ τῶν συγγραφῶν ὑποχρεώσεων αὐτῆς, θὰ κανονίζονται ἐφεξῆς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καθ' ὃν ἐκانونίζοντο κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπιτάξεως.

Ἐξ ἄλλου, τῆς Συμβάσεως τῆς 16 Ἀπριλίου 1912 τιθεμένης ἐν ἰσχύϊ ἅμα τῇ ἄρσει τῆς ἐπιτάξεως, ἡ Ἑταιρεία δηλοῖ ὅτι εἶνε σύμφωνα ὅπως ἀναβιβάσῃ εἰς 60 0/0 τὴν συμμετοχὴν τῶν 50 0/0, τὴν προβλεπομένην πρὸς ὄφελος τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Δήμου εἰς τὸ ἄρθρον 6 τῆς ρηθείσης Συμβάσεως, τοῦ ἀναλογούντος μέρους τῆς Ἑταιρείας ἐπαναφερομένου οὕτως εἰς 40 0/0. Καθορίζεται ἐξ ἄλλου ἐντὺθα ὅτι αἱ εἰσφοραὶ διὰ τὸ Κεφάλαιον ἀνανεώσεως, αἱ ἀναγραφόμεναι εἰς τοὺς ἐνιαυσίους ἰσολογισμούς, δὲν ὑπόκεινται εἰς τὰς ἐκατοστιαίας συμμετοχὰς τὰς προβλεπομένας πρὸς ὄφελος τοῦ Δήμου καὶ τοῦ Κράτους.

Ἄρθρον 13.

Αἱ ἐργασίαι τῆς μεταθέσεως τῶν σιδηρῶν γραμμῶν καὶ ἡλεκτρικῶν, αἱ ἀναγκαῖαι διὰ τροποποιήσεις εἴτε τῆς χάραξως εἴτε τοῦ ὑψομέτρου εἴτε τοῦ ὁδοστρώματος κ.τ.λ., ἀφορῶσαι ἐργασίας ἀνοικοδομήσεως τῆς πόλεως θέλουσιν ἐκτελεσθῇ παρὰ τῆς Ἑταιρείας, ἀλλὰ δαπάναις τῆς Δημαρχίας, ἢ ὅποια ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλλῃ μηνιαίως τὰς ἥδη πραγματοποιηθείσας δαπάνας ἢ μελλούσας νὰ πραγματοποιηθῶσιν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ. Τὸ πρόγραμμα τῶν ἐργασιῶν, συντασσόμενον ὑπὸ τῆς Δημαρχίας, θέλει πάντως κανονισθῇ

convenu que toute obligation découlant pour la Compagnie des articles 8 et 9 ci-dessus, cessera complètement à partir du premier Janvier 1934; autrement dit, à dater du premier Janvier 1934 les articles 8 et 9 ci-dessus seront considérés comme inexistantes.

Article 11.

La portion de la chaussée de la voie publique empruntée par les voies de tramway dont l'entretien incombe à la Compagnie, sera limitée à celle occupée par les voies augmentée d'une bande de 0,25 m de largeur de part et d'autre des rails extérieurs. Il sera pris un arrêté de police interdisant aux voitures et charrettes de circuler normalement sur cette partie de la chaussée. Il en sera de même en ce qui concerne l'interdiction de la pratique si dangereuse de voyager sur le marche-pied des voitures.

Article 12.

Les diverses redevances fixés en livres turques à payer par la Compagnie en vertu de ses contrats et cahiers des charges, seront réglées par la suite de la même façon que du temps de la réquisition.

D'autre part la Convention du 16 Avril 1912 entrant en vigueur dès la levée de la réquisition, la Compagnie se déclare d'accord pour porter à 60 0/0 la participation de 50 0/0 prévue au profit de l'Etat et de la Municipalité à l'article 6 de la dite Convention, la part de la Compagnie étant ainsi ramenée à 40 0/0. Il est d'ailleurs précisé ici que les dotations du fond de renouvellement figurant aux bilans annuels ne sont pas soumises aux participations pourcentuelles prévues au profit de la Municipalité et de l'Etat.

Article 13.

Les travaux de déplacement des voies ferrées et des lignes électriques nécessités par des modifications soit de tracé soit de niveau soit de pavage etc. résultant des travaux de reconstruction de la ville seront effectués par la Compagnie mais aux frais de la Municipalité qui devra lui rembourser mensuellement les dépenses déjà effectuées ou à effectuer de ce chef. Le programme des travaux dressé par la Municipalité sera d'ailleurs réglé de façon à ne pas empêcher l'exploitation régulière des

κατὰ τρόπον ὥστε νὰ μὴ ἐμποδίζηται ἡ κανονικὴ ἐκμετάλ-
λευσις τῶν γραμμῶν καὶ ἐν γένει τῶν ὑπηρεσιῶν τῆς Ἑται-
ρείας. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ἀνάλογος ἀποζημίωσις, καθο-
ριζομένη κατὰ τὰς περιστάσεις, θέλει πληρωθῇ ὑπὸ τῆς Δη-
μαρχίας εἰς τὴν Ἑταιρείαν.

Ἄρθρον 14.

Δὲν θέλουσι γίνεαι πλέον ἐγκαταστάσεις τηλεφωνικῶν
γραμμῶν ἢ τηλεγραφικῶν ἐπὶ τῶν στύλων τῆς Ἑταιρείας.
Οἱ ὑπάρχοντες ἀγωγοὶ θέλουσιν ἀφαιρεθῇ διαδοχικῶς ὑπὸ
τῶν ὑπηρεσιῶν, εἰς ἃς οὗτοι ἀνήκουσιν.

Ἄρθρον 15.

Πρὸς παγίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεώς της καὶ
ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ διαθέσῃ ἡ Ἑταιρεία τὰ ἀναγκαιούντα ποσὰ
πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν νέων ἔργων ὑποχρεοῦται νὰ αὐξήσῃ
ἀμέσως τὸ διαθέσιμον αὐτῆς κεφάλαιον κατὰ ἓν ποσὸν ἐκ
τριῶν μέχρι πέντε ἑκατομμυρίων φράγκων Βελγικῶν, εἴτε
δι' αὐξήσεως τοῦ μετοχικοῦ αὐτῆς κεφαλαίου, εἴτε διὰ δη-
μιουργίας ὁμολογιῶν, εἴτε διὰ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης τῶν
μεθόδων τούτων συγχρόνως.

Ἄρθρον 16.

Ἡ Ἑταιρεία ἐξουσιοδοτεῖται ἐν παντὶ καιρῷ νὰ ἀποστέλ-
λῃ ἕκαστον μῆνα εἰς Βέλγιον τὸ ἀναγκαῖον χρηματικὸν ποσὸν
διὰ τὴν οἰκονομικὴν αὐτῆς ἐξυπηρέτησιν (κεφαλαίου καὶ
ἀνανεώσεων συμπεριλαμβανομένων) καθὼς καὶ τὰ ἀναγκαῖα
ποσὰ διὰ τὴν ἐξαγοράν τοῦ ὕλικου τῆς ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἄρθρον 17.

Πᾶσα διάταξις προηγουμένων συμφωνιῶν τῆς ἡμερο-
μηνίας τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου (συμβάσεις, συγγραφαὶ
ὑποχρεώσεων κλπ.), ἥτις θὰ εἶνε ἀντίθετος εἴτε πρὸς τὸ
πνεῦμα τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου εἴτε εἰς οἰανδήποτε δι-
άταξιν αὐτοῦ, θέλει θεωρηθῇ ὡς μὴ ὑπάρχουσα. Μεταξὺ τῶν
ἄλλων εἶνε οὕτω καὶ

α') αἱ 2, 3 καὶ 4 παράγρ. τοῦ ἁρθροῦ 10 τῆς Συμβάσεως
τοῦ Ἠλεκτροφωτισμοῦ τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1900 καὶ διὰ τὰς
προποποιήσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὰς αὐτὰς παραγράφους
τῆς Συμβάσεως τῆς 16ης Ἀπριλίου 1912.

β') Διὰ τὰς λέξεις μετὰ τὰ εἰκοσιν ἔτη τῆς παραχωρήσε-
ως, αἵτινες ἐμφαίνονται εἰς τὸ ἄρθρον 13 τῆς ἄνω μνησθεί-
σης Συμβάσεως τοῦ Ἠλεκτροφωτισμοῦ, αἵτινες θέλουσιν
ἀντικατασταθῇ διὰ τῶν λέξεων ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς
1ης Ἰανουαρίου 1940.

γ') Διὰ τὰς λέξεις μετὰ τὰ τριάντα πρῶτα ἔτη τῆς
παραχωρήσεως, αἵτινες ἐμφαίνονται εἰς τὸ ἄρθρον 13

lignes ou services de la Compagnie. Dans le cas contraire
une indemnité équitable à déterminer selon les circon-
stances, sera payée par la Municipalité à la Compagnie.

Article 14.

Il ne sera plus effectué d'installation de fils télé-
phoniques ou télégraphiques sur les poteaux de la Com-
pagnie. Les conducteurs existants seront progressi-
vement enlevés par l'administration dont ils dépendent.

Article 15.

Afin de consolider sa situation financière et de dis-
poser des ressources nécessaires à l'exécution des tra-
vaux nouveaux, la Compagnie augmentera dès à présent
le chiffre de ses disponibilités d'une somme de trois à
cinq millions de francs belges, soit par augmentation du
capital social, soit par création d'obligations, soit par
l'une et l'autre de ces méthodes simultanément.

Article 16.

La Compagnie est autorisée en tous temps à ex-
pédier chaque mois en Belgique la part mensuelle des
fonds nécessaires à son service financier (fonds de re-
nouvellement compris) ainsi que les sommes nécessai-
res à ses achats de matériel à l'étranger.

Article 17.

Toute stipulation d'accords antérieurs à la date du
présent protocole (conventions, cahiers des charges
etc.) qui serait contraire soit à l'esprit de ce protocole
soit à l'une quelconque des dispositions de celui-ci
sera considérée comme inexistante. Il en est entre au-
tres ainsi pour:

a) Les 2e, 3e, et 4e paragraphes de l'article 10 de
la Convention Eclairage électrique du 9 Janvier 1900
et pour les modifications apportées à ces paragraphes
par la Convention du 16 Avril 1912;

b) Pour les mots «Après les vingt premières an-
nées de la concession» figurant à l'article 13 de la Con-
vention Eclairage électrique susdite qui seront rempla-
cés par les mots: «A dater du premier Janvier 1940»;

c) Pour les mots «Après les trente premières an-
nées de la concession» qui figurent à l'article 13 de la

τῆς συμβάσεως τῶν Τροχιοδρόμων τῆς 9ης Σεπτεμβρίου 1899, αἵτινες θέλουσιν ἀντικατασταθῇ ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1940».

δ) Διὰ τὸ ἄρθρον 23 τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων ἡλεκτροφωτισμοῦ τῆς 9ης Ἰανουαρίου 1900 καὶ διὰ τὰς τροποποιήσεις τὰς ἀναφερομένας εἰς τὸ ἄρθρον τοῦτο διὰ τῆς συμβάσεως τῆς 16ης Ἀπριλίου 1912.

ε) Διὰ τὰ ἄρθρα 1, 2, 3 καὶ 4 τῆς συμβάσεως τῆς 16ης Ἀπριλίου 1912 ἀντικατασταθέντα διὰ τοῦ ἀνωτέρου ἐπ' ἀριθ. 8 ἄρθρου.

Ἄρθρον 18.

Τὰ καθαρὰ διαθέσιμα τῆς κυβερνητικῆς ἐκμεταλλεύσεως μέχρι τῆς 1ης Φεβρουαρίου 1924 θέλουσι τεθῇ ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἑταιρείας εἰς Βρυξέλλας. Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δηλοῖ ὅτι τὰ μέχρι τῆς ἡμερομηνίας ταύτης κατατεθέντα καὶ μέλλοντα νὰ κατατεθῶσι ποσὰ εἰς τὴν Ἑταιρείαν παρ' αὐτῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διατάξεως ταύτης ὡς φθάσῃσι τοῦλάχιστον τὸ ἐν ἑκατομμύριον ἑκατὸν χιλιάδας Βελγικὰ φράγκα.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὰ διαθέσιμα ταῦτα θέλουσιν ὑπερβῇ τὸ ἐν ἑκατομμύριον δικιοσύνης πενήτηντα χιλιάδας φρ. Βελγικὰ τὸ ἐπὶ πλεόν θέλει τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κράτους.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἐγγυᾶται ἄλλως τε ὅτι μέχρι τῆς 1ης Ἰανουαρίου 1924 δὲν ὑφίσταται εἰς βάρος τῆς Ἑταιρείας (τῶν ἐγγυήσεων ἐξαιρουμένων) οὐδὲν χρέος σχετιῶν πρὸς τὴν περίοδον τῆς κυβερνητικῆς ἐκμεταλλεύσεως.

Ἄρθρον 19.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐλευθέρως ζώνας, τὰς δημιουργηθείσας καὶ δημιουργηθησομένας εἰς Θεσσαλονίκην, ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις βεβαιῶν τὴν Ἑταιρείαν, ἐν ὅσῃ ὑπάρχει ἀνάγκη, ὅτι τὰ διάφορα δικαιώματα τοῦ ἀναδέχου δὲν θίγονται οὐτε θέλουσιν εἰς τὸ μέλλον θιγθῇ κατ' οὐδένᾳ τρόπον παρὰ τῶν ληφθεῖσων καὶ ληφθησομένων ὑποχρεώσεων, σχετικῶς πρὸς τὰς ζώνας ταύτας, ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως.

Ἄρθρον 20.

Ὁ κυβερνητικὸς Ἐπίτροπος, ὁ διευθύνων τὴν ἐπιτάξιν, θέλει βοηθήσει τὴν Ἑταιρείαν κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Ἰανουαρίου, ὅπως καταστήσῃ τὸν Διευθυντὴν τῆς Ἑταιρείας ταύτης ἐνήμερον τῶν λεπτομερειῶν τῆς παρούσης ἐκμεταλλεύσεως.

Ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται ἐξ ἄλλου νὰ ἔχῃ Διευθὺν τὴν

Convention Traction du 9 Septembre 1899, qui seront remplacés par les mots: «A dater du premier Janvier 1940»;

d) Pour l'article 23 du Cahier des charges Eclairage du 9 Janvier 1900 et pour les modifications apportées à cet article par la Convention du 16 Avril 1912.

e) Pour les articles 1, 2, 3 et 4, de la Convention du 16 Avril 1912 remplacés par l'article 8 ci-dessus: Etc. etc.

Article 18.

Les disponibilités nettes de l'exploitation gouvernementale jusqu'au premier Fevrier 1924, seront mises intégralement à la disposition de la Compagnie à Bruxelles. Le Gouvernement Hellénique déclare que, à cette date les versements déjà faits ou encore à faire par lui à la Compagnie en exécution de cette stipulation, atteindront un total d'un moins onze cent mille francs belges.

Au cas où ces disponibilités dépasseraient un million deux cent cinquante mille francs belges, l'excédent serait mis à la disposition de l'Etat grec.

Le Gouvernement Hellénique garantit d'ailleurs qu'à cette date du premier Janvier 1924 il ne subsistera à charge de la Compagnie (cautionnements exceptés), aucune dette afferente à la période de l'exploitation gouvernementale.

Article 19.

En ce qui concerne les zones franches créées ou à créer à Salonique, le Gouvernement Hellénique confirme à la Compagnie pour autant que de besoin que les divers droits de concessionnaire qu'elle détient ne sont et ne seront dans l'avenir, en aucune façon, affectés par les engagements pris ou à prendre au sujet de ces Zones par le Gouvernement Hellénique.

Article 20.

Monsieur le Commissaire Royal, dirigeant la réquisition, voudra bien prêter son concours à la Compagnie pendant le mois de Janvier prochain afin de mettre le Directeur de celle-ci au courant du détail et des particularités actuels de l'exploitation.

La Compagnie s'engage d'ailleurs à avoir un Dire

ὁμιλοῦντα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὑποχρέωσιν διὰ τὴν ὁποίαν δύναται ἐν τούτοις νὰ συμμορφωθῇ μέχρι τῆς 1ης Αὐγούστου 1924.

Ἐννοεῖται καλῶς ὅτι ὁ Διευθυντὴς τῆς Ἑταιρείας ὀφείλει νὰ ἔχῃ πᾶσαν ἐξουσιουδότησιν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου.

Ἐξ ἄλλου τὰ προνόμια, τὰ ὅποια τὸ προσωπικὸν ἔχει ἤδη ἀποκτήσει, θέλουσιν ἀναγνωρισθῇ παρὰ τῆς Ἑταιρείας.

” Ἀρθρον 21.

Πᾶσα διαφωνία εἴτε τῆς ἐρμηνείας εἴτε τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος πρωτοκόλλου θέλει λύεσθαι τελεσιωρικῶς παρ’ ἐνὸς συμβουλίου ἐκ τριῶν δικατητῶν, τοῦ ἐνὸς ὀνομαζομένου ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τοῦ ἄλλου ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας καὶ τοῦ τρίτου ἐκλεγμένου ὑπὸ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως ἐξ ἐνὸς καταλόγου τριῶν προσώπων (οὔτε Ἑλλήνων οὔτε Βέλγων) συντασσομένου ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τοῦ Ὁμοσπονδικοῦ Παραρτήματος τῶν Δημοσίων Ἔργων τῆς Ἑλβετίας ἢ ἐλλείψει τούτου ὑπὸ τοῦ Προέδρου ἢ Ἀντιπροέδρου τοῦ γραφείου ἐργασίας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Ἐγένετο εἰς διπλοῦν ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1923.

Διὰ τὴν Ἑταιρείαν
P. MIPETT

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Συγκοινωνίας
Α. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

eteur parlant la langue grecque, obligation à laquelle elle ne pourra cependant être astreinte avant le premier Août 1924.

Il doit être entendu que le Directeur de la Compagnie devra avoir tous pouvoirs pour l'application du présent protocole.

D'autre part, les avantages acquis actuellement au personnel seront maintenus par la Compagnie.

Article 21.

Toute contestation au sujet soit de l'interprétation soit de l'application du présent protocole sera tranchée en dernier ressort par un collège de trois arbitres : l'un nommé par le Gouvernement Hellénique l'autre par la Compagnie, le troisième étant désigné par le Gouvernement Hellénique sur une liste de trois personnes (ni grecques ni belges) dressée par le Chef du Département Fédéral des Travaux Publics Suisse ou à son défaut par le Président ou le Vice-président du Bureau du Travail de la Société des Nations.

Fait en double à Athènes le (31) trente et un Décembre mil neuf cent et vingt trois.

Pour la Compagnie Le Ministre des Communications
R. Bette L. SAKELLAROPOULOS

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 7 καὶ 50 μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρᾳ 4 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ II'

Τῆς 1 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρα 1 καὶ 50' ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρᾶς καθύστερον τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀναγከθῶσι τὰ ὁσιωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις καὶ συστάσεις τοῦ κ. **Θ. Βελλικανίτου**, γενομένης δεκάτης.

Καλεῖται κατόπιν καὶ ὁρίζεται παρουσία τοῦ ἱερέως ὁ πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης κ. **Γ. Κοσμίδης** τὸν νενομισμένον ὅρκον κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον.

Ἀνακινῶνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Ὁ Ἰσάκι Φλωρεντίνης δημοσιογράφος καὶ διευθυντῆς τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐκδομένης ἐφημερίδος «Μιπὲ δὲλ Πουέβλο» παρακαλεῖ ὅπως κηρυχθῶσιν ἄνωγοι αἱ ἐκλογαὶ τῆς 16 Δεκεμβρίου 1923 ὡς πρὸς τοὺς Ἰσραηλίτας καὶ προκηρυχθῶσι νέαι τοιαῦται.

— Αἱ ἐπιτροπὴν προσφύγων Καλλιμαρίων παρακαλοῦσιν ὅπως ἀνατεθῇ ἡ διεύθυνσις τοῦ Γραφείου Ἐποικισμοῦ εἰς τὸν Γραμματέα Χρυσόστομον Ἰππιδάκη καὶ πρὸς εὐχερεστέραν ἐξυπηρέτησιν τοῦ προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ.

— Ὁ Θ. Πατρίδης ἀντιπρόσωπος πολλῶν οἰκιστῶν προσφύγων ἐξ Ἀνατολικῆς Θράκης διαμκρτύρεται ἐναντίον τῆς ἐπὶ τῶν προσφύγων Ἐπιτροπῆς Καθόλλως.

— Ὁ Ἐμπορικὸς Σύλλογος Θεσσαλονίκης διαμκρτύρεται διὰ τὴν ἐκείσε ἐπίταξιν τοῦ ἐλαίου παρὰ τῆς Ἀποθήκης Ὑλικοῦ Στρατοῦ.

— Οἱ κάτοικοι τῆς κομποπόλεως Δρακίτης Ἀλβανίας παρακαλοῦσιν, ὅπως ἀνακληθῇ ἡ μεταρρυθμιθῇ τὸ ἀπὸ 27 Νοεμβρίου Β. Δ. περὶ παρχγορήσεως δημοσίων ἐκτάσεων καὶ ἀναγκαστικῆς ἀπαλλοτριώσεως κοινοτικῶν καὶ ἰδιωτικῶν γαιῶν πρὸς ἴδρυσιν Σανατορίων.

— Οἱ καθηγηταὶ τῶν ἱερῶν μνημείων ἐν τοῖς Γυμνασίοις Κρήτης παρακαλοῦσιν, ὅπως τοῖς καταβληθῶσιν οἱ μισθοὶ των.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. **Ε. Τσουδερός** καταθέτει σχέδιον νόμου «περὶ ὁδοποιίας». Θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Σ. Ζερβὸς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ πληρεξουσίων τῶν Ἑλλήνων

νοικῶν παροικίων τοῦ ἐξωτερικοῦ». Ὅπερ ἐπίσης θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** κατόπιν ἀνακινῶν ὅτι συμφέρονος πρὸς τὰ προαποφασισθέντα καὶ πρὸς τὴν ἐξουσιοδότησιν τῆς Συνελεύσεως ἡ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως ἀπήρτισθη ἐκ τῶν ἐξῆς 36 μελῶν:

1) Γ. Πολίτης (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς), 2) Α. Κουτοπούδης (πληρεξούσιος Λαοδικείας), 3) Ν. Αρυστογέλου (πληρεξούσιος Μετολογγίου), 4) Γ. Τσακνίκας (Τριγωνίης), 5) Γ. Τσιριμόπουλος (Φθιώτιδος), 6) Ἀν. Κούτρα (Φθιώτιδος), 7) Κ. Γαλῆς (Πατρῶν), 8) Ν. Σωτηρόπουλος (Πλεις), 9) Παν. Πατριδῆς (Κορινθίας), 10) Η. Ἀρζοκιντινός (Κορινθίας), 11) Ν. Μπακοπούλου (Μακρινείας), 12) Γ. Σαχινιώτης (Μακρινείας), 13) Η. Μερλοπούλου (Μεσσηνίας), 14) Σπ. Εὐδης (Αἰτωλίας), 15) Θ. Κουτούπη (Αἰτωλίας), 16) Κ. Ζαχαραίου (Κερκυρας), 17) Θ. Βελλικανίτης (Πατρῶν), 18) Κ. Καλομεναπούλου (Σέρων), 19) Η. Μιχαήλ (Κέρκυρας), 20) Σπ. Ἀναστασιάδης (Αἰτίας), 21) Α. Εὐσταθίου (Βόλου), 22) Η. Ἀλεξάνδρου (Καρδίτσας), 23) Γ. Σιδεράς (Καρδίτσας), 24) Σ. Σίμου (Ιωαννίνων), 25) Η. Γεωργίου (Ιωαννίνων), 26) Ἀρ. Μητσάκης (Αἰτίας), 27) Ν. Ἀσκούσης (Πατρῶν), 28) Γ. Μαρῆ (Πατρῶν), 29) Γ. Παπανδρέου (Λέσβου), 30) Ἀνδρ. Μιπρίδης (Θεσσαλονίκης), 31) Σ. Ἀναστασιάδης (Θεσσαλονίκης), 32) Η. Καλντζοπούλου (Κοζάνης), 33) Δ. Ἀνδρεῖδης (Δράμας), 34) Γ. Μόδης (Φλωρίνης), 35) Κ. Κουρτίδης (Ἐβρου) καὶ 36) Ἀν. Μπακίλλης (Πατρῶν).

Ὁ κ. **Δ. Βαρελάς** (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) διαμκρτύρεται διότι δὲν ἀντιπροσωπεύει καὶ τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐπεξηγεῖ ὅτι συμπεριελάσκει πρὸς τοῦτο τὸν κ. Σιδεριν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνάς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ἀντιπροσωπευθῇ καὶ τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα ἐφόσον μάλιστα ὅα συζητηθῇ τὸ ἄρθρον 17 τοῦ Συντάγματος, ὅπερ πραγματεύεται ἰδίως τὰ ζητήματα τῆς ἰδιοκτησίας, δι' ἃ ἰδιαιτέρως ἐνδιαφέρονται οἱ ἀγροτικοί.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) προτείνει νὰ ἀρνηθῶσι τὰ μέλη εἰς 45.

Ὁ κ. **Ι. Μομάης** (πληρεξούσιος Ἀνδρου) παρακαλεῖ νὰ ἀντιπροσωπευθῶν καὶ αἱ ἐργατικαὶ τάξεις.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐπεξηγεῖ ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν 36 ὥρισθη ἐπὶ τῇ βῆσει ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως, δυνάμενος νὰ μεταβληθῇ μόνον διὰ νέου τοιούτου ἢ ἀποράσεως.

Έρωτωμένης τῆς Συνελεύσεως ἀπορρίπτεται αὕτη δι' ἀναστάσεως ὅπως ἡ διὰ τῆς α' παραγράφου τοῦ ἄρθρου 3 προβλεπομένη ειδικὴ Συνταγματικὴ Ἐπιτροπὴ ἐνισχυθῇ δι' ἐννέα ἐτέρων μελῶν διοριζομένων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον.

Συνεδῶν τοῖς οὗτοι ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ἐπιφυλάσσεται νὰ συμπληρώσῃ τὴν Ἐπιτροπὴν.

Οἱ κ. κ. Ἀθαν. Τζώνης (πληρεξούσιος Ἀρτης) καὶ Γ. Κακουλίδης (πληρεξούσιος Κοζάνης) ζητοῦν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀπαντᾷ ὅτι δὲν ἔχουν τοιοῦτον δικαίωμα ἐκ τοῦ Κανονισμοῦ.

Μεθ' οὗ συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Ὁ κ. Α. Χατζηκυριάκος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν - Πειραιῶς) λέγει ὅτι θὰ ἀσχοληθῇ ἐπὶ τριῶν μόνον σημείων τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων, ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ, τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ τῆς συμφιλώσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μᾶς εἶπε, διακόπτων τὸν ἀρχηγὸν τῶν δημοκρατικῶν, ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι τοῦτο τὸ ἐγνωρίζομεν. Εἶπεν ἐπίσης ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ἀλλὰ δὲν θὰ κάμῃ περιουσίαν διὰ νὰ μὴ ἐπηρεάσῃ μὲ τὸ γόητρον τοῦ Λόγ. Τὸ γόητρον τοῦ ὅμως τὸ ἐξήσκησε κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεώς του, ἡ ὁποία ἀπετελέσθη ἀπὸ παλαιωθευμένων καὶ ἀπὸ φιλελευθέρων δημοκρατικῶν. Τὸ ζήτημα τῆς Δημοκρατίας ἐτέθη σαφῶς ἐνώπιον τοῦ Λόγου κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ διὰ προγραμματικῶν καὶ διὰ σημάτων ἐπὶ τῶν καλπῶν. Ὁ Λόγος ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ὁ σχηματισμὸς ἐν τούτοις τῆς παρούσης προσωρινῆς Κυβερνήσεως περιήγαγε τὴν Χώραν εἰς τὸ ἀδιέξοδον, καθ' ἣν ὥραν τόσαι ἐξωτερικαὶ ζυμώσεις συντελοῦνται καὶ ἔχομεν ἀνάγκην ταχείας μερίμνης διὰ τὴν στρατιωτικὴν καὶ ναυτικὴν ἀνυσύνταξιν τῆς Χώρας. Πρέπει νὰ τονισθῇ ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργὸς ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ αἰσιοδοσίᾳ, ἐν τῇ μεγάλῃ αὐτοῦ σπουδῇ εἰς πολεμικὴν παρασκευὴν τῆς Χώρας ἔκαμε κατὰ τὸ 1910 τὸ σφάλμα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν Πριγκίπων εἰς θέσεις ὑπευθύνων καὶ ἀπὸ τὸν φυγάδα τοῦ 1897 ἐδημιούργησεν τὸν Στρατηλάτην τοῦ 1912. Τὸ ἴδιον σφάλμα ἐπανελάβε καὶ κατὰ τὴν ἐπάνοδόν του ἐκ Θεσσαλονίκης. Καὶ οὕτως ἡ κοινωνικὴ σπεῖρα κατέστρεψε τὸ ἔργον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Κατόπιν τούτου ἡ Συνέλευσις ἔχει καθήκον καὶ ἱερὰν υποχρέωσιν νὰ κηρύξῃ ἑκπρωτον τὴν Δυναστείαν, συμφώνως

πρὸς τὸ ψήφισμα τοῦ Λόγου κατὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ τὸ ψήφισμα τοῦ Στρατοῦ, καὶ νὰ ἀνακηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν. Οὐδεμίαν δύναμιν εἶνε ἱκανὴ νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς Ἡλιόμπαυρ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι θὰ ἔπρεπε ἀνάξιν ἡμῶν ὑπὸ τὸ σημερινὸν πνεῦμα νὰ ζητήσωμεν νέαν Δυναστείαν. Ἡ ἑκπτώσις τῆς Δυναστείας, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου Βασιλέως τῆς τόσας συμφορὰς ἐπέσῳρευσεν εἰς τὸ ἔθνος, εἶνε γεγονός τετελεσμένον καὶ οὐδεμίαν δύναμιν εἶνε ἱκανὴ νὰ τὴν ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὸν Λόγον. (Χειροκροτήματα).

Διὰ τὴν συμφιλίωσιν λέγει ὅτι πρέπει νὰ τὴν θέλουν καὶ τὰ δύο μέρη. Ἡμεῖς ἐκάμαμεν ἐπανειλημμένως προσπαθείας πρὸς τοῦτο καὶ ἐδείξαμεν κάθε ἐπιείκειαν, ἀλλ' οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν τὰς ἀπέκρουσαν. Ἡ παρούσα Κυβέρνησις διέπραξε δι' αὐτὸ σφάλμα καὶ οἱ ἀντίπαλοι παρμένοντες πάλιν ἀμετάβλητοι.

Δημοκρατίαν—καταλήγει—ἐνός Κόμματος. Δημοκρατίαν βενιζελικήν, ἀποκρούει ὁ Λόγος. Δι' αὐτὸ δὲν ὑπῆρξεν ἐπιθυμητὴ ἡ ἐπάνοδος τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ἡ σημερινὴ Κυβέρνησις εἶνε ξένη πρὸς τὴν δημοκρατικὴν κίνησιν, ὠρισμένοι δὲ τῶν Ὑπουργῶν τῆς τὴν πολεμοῦν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς. Διὰ τοῦτο ἡ Κυβέρνησις αὕτη θὰ εὐρεθῇ λίαν ταχέως εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἐδώλια ταῦτα. Καὶ θὰ τὰ ἐγκαταλείψῃ ὅταν οἱ Φιλελεύθεροι δημοκρατικοὶ πεισθῶν ὅτι οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς τὴν ἰδεολογίαν τῶν ἡ παρούσα Κυβερνήσις. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Γ. Δουζίνας (πληρεξούσιος Τροιζηνίας) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀπασχολήσῃ ἐπὶ πολὺ τὴν Συνέλευσιν, διότι ἠκούσθη ἐνταῦθα ὅτι ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι δὲν ὑπάρχουν καὶ ὅτι κατὰ χάριν ἡ πλειονοψηφία ζητεῖ τὴν Δημοκρατίαν. Οὐδαίς, κύριοι, πιστεύει, οὔτε Φιλελεύθερος οὔτε προσκείμενος πρὸς τοὺς Φιλελευθέρους, ἀλλ' εὐκαιρῆς εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ πρόβλημα, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἐπανεέλθῃ ἐκ νέου ἡ Δυναστεία αὕτη τῶν συμφορῶν. Οὐδαίς πιστεύει ὅτι εἶνε δυνατόν ἡ Δυναστεία αὕτη, τῆς ὁποίας διὰ τὸν χειριστὸν ἐξ αὐτῆς δὲν εὐρέθη οὔτε γῆ νὰ καλύψῃ τὰς μελανάς ἀπὸ μίσος σάρκας του, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἐπανεέλθῃ, νὰ διοικήσῃ ἐκ νέου τὸν Ἕσπον. Εἶνε, κύριοι, νομῶν τὰ παθήματα ἐκ τῆς Δυναστείας.

Δι' αὐτὸ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Δημοκρατικῶν ἠξίωσεν, ἵνα ἀπ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἡγηθῇ τοῦ ἀγῶνος καὶ διαλύσῃ τὰς πλάνας. Διότι δὲν εἶνε εὐκόλως μὲ τὰς ἀπλὰς δηλώσεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο ἐνταῦθα,

νὰ δικαιωθείν αἱ πλάναι αἱ ὁποῖαι διεχύθησαν κατὰ τρόπον πεισιπαιώτατον. Οὐδείς δὲ ὑπῆρξε εὐδός, ὅτι ἔστο δυνατόν τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Βενιζέλου, προσωπικῶς νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Ἀγὼν. (Ὁ) ἀγένητος θεοθάλας ἐπηρεάζει, διότι ὁ Ἑλληνομίτης Ἀγὼς εἶχε τὴν ἐμπιστοσύνην ὅτι ἐπ' αὐτοῦ πάντοτε διαχειρίσθη τὰς τύχας τοῦ ὅσπου ὅσα εἶπε δὲν θὰ ἦσαν μία ἀλήθεια τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπίστευε διότι αὐτὸς τὴν λέγει, ἀλλὰ διότι θὰ ἦσαν πράγματι ἡ ἀλήθεια. Ἀλλ' ἐλέχθη καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ, ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη πρέπει καὶ εἰς τὸ δυναστικὸν ζήτημα νὰ μὴ ἐκφέρῃ τὴν γνώμην της, ἀλλὰ πρέπει καὶ τὸ ζήτημα αὐτὸ νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν Ἑλληνομίτην Ἀγὼν, διότι δὲν πιστεύει σαφῶς νὰ ἐρωτῇτε ὅτι γνώμη τῆς Συνελεύσεως εἶνε ἡ ἀοριστολογία καὶ ἡ συζήτησις ἡ ὁποία θὰ καταλήτῃ εἰς ἀντίθετον ψῆφον.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν πρόκειται νὰ εἶνε ἀντίθετος. Ὅταν λέγομεν ὅτι θὰ παραπεμφθῇ τὸ ζήτημα εἰς τὸν Ἑλληνομίτην Ἀγὼν, δὲν λέγομεν ὅτι θὰ εἶνε ἀντίθετος πρὸς τὴν συζήτησιν τὸ πᾶν τὸ ὅποιον θὰ ἐξεχθῇ.

Γ. Δουζίνας. Ἀλλὰ καὶ ἐν τούτῳ ἐξήτειται τὸ ὅποιον εἶχε τὴν αἰλουσίαν ὁ κ. Υπουργὸς νὰ μὴ ὑπεμνήσῃ, νὰ παραπέμψῃ τὸ ζήτημα εἰς τὸν Ἑλληνομίτην Ἀγὼν, γὰρ δὲ δηλοῖται διὰ τῆς ψήφου της νὰ ἐκφράσῃ ἰδίαν γνώμην ἡ Συνέλευσις, καὶ τούτο, κύριοι, τὸ εὐρίσκω ὅτι μόνον ἐκνομιον. ἀλλὰ καὶ πρωτοφανὲς διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν Συνελεύσεων. Δὲν ὑπάρχει παράδειγμα εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Συνελεύσεων νὰ μὴ δύναται νὰ ἐκφράσῃ μία Συνέλευσις Συντακτικὴ ὡς ἡ παρούσα ὠρισμένην γνώμην περὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος.

Λησμονοῦμεν ὅτι κατορθώσαμεν νὰ ἔλθομεν εἰς μίαν Συντακτικὴν Συνέλευσιν, ὁποῖα ἡ παρούσα, μετὰ μακροῦς καὶ αἰματηροῦς ἀγῶνα, κύριοι, πρὸς ἐν καθεστῶς ἀπολυταρχικόν. Λησμονοῦμεν ὅτι διὰ τὴν νὰ φηλόμεν ἐνταῦθα ἐφθάσαμεν δι' ὁδοφραγμάτων, ἐφθάσαμεν μέσω αἱμάτων, ἐφθάσαμεν μέσω δολοφονιῶν καὶ θὰ ἔλθομεν νὰ παραδώσωμεν αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς Ἐπαναστάσεως μόνον εἰς τὴν κυριαρχίαν μιᾶς Κυβερνήσεως!

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Λαοῦ.

Γ. Δουζίνας. Δὲν εἶνε κυριαρχία τοῦ Λαοῦ, εἶνε κυριαρχία μόνον τῆς Κυβερνήσεως, ὅταν μία Συνέλευσις δεσμεύεται εἰς τὰ κυριώτερα της ἔργα. Καὶ ἡ προαίτιος

ἀκόμη Ἐθνοσυνέλευσις δὲν ἔρχασε μέχρις αὐτοῦ τοῦ σημείου. Ἡ Συνέλευσις ἐκείνη, ἡ ὁποία ὑπεκυπτεν εἰς τὰ νόμιμα τοῦ ἐκπρώτου Βασιλέως, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ ζήτημα τοῦ ἰδίου της ἀρχόντος τὸ ἔλπει πρῶτον αὐτὴ καὶ κατέπειν τὴν ἔθεσεν εἰς τὸν Λαόν, ἀπὸ ἡμῶς ἐξέταρε προηγουμένως τὴν γνώμην της ἐπ' αὐτοῦ. Ἐκμετρίψαμεν δὲ τὸν Κοινοπαιόν, ἐνῷ οὐδὲς λόγος ὑπῆρχε νὰ τὸ κἀμῃ.

Τινὲς πληρεξούσιοι. Αὐτὸ ἔστο δικαιομνήσας τοῦ δημοφιλίστου.

Γ. Δουζίνας. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἔστο δικαιομνήσας, ἀλλ' ἀνέμεν τούτο διὰ νὰ δικαιολογήτω τὴν σκέψιν μου, τὴν ὁποῖαν σὺς εἶπον ὅτι ἀρεῖται ἡ παρούσα Ἐθνοσυνέλευσις νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα τοῦ δημοφιλίστου. Περὶ τοῦ ὅτι τὸ δημοφιλίστου ἐκείνο ἔστο τὸ εἶναι δικαιομνήσας εἴθ' ἢ τελείως σήμερον.

Κ. Γέντικας (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν). Αὐτὸ ἔστο ἀπὸ τῆς κυβερνητικῆς.

Γ. Δουζίνας. Τούτων τὸ χειρότερον. Ὡς τὰ νομίζω, κύριοι, ὅτι εἰς τοιαύτην περιγραφήν καὶ εἰς τοιαύτην μέτρῃ περιοριστικῇ τοῦ κύρους της δὲν θὰ θελήσῃ ποτὲ ἡ παρούσα Ἐθνοσυνέλευσις νὰ ὑποβληθῇ, ἡ ὁποία προσέρχεται ἐπὶ ἰσχυριστικῇ περιόδῳ καὶ κατέπειν ἐκπαινετικὴν ἄνοιον, νὰ θελήσῃ νὰ παρατεθῇ τῶν αὐτῶν δικαιομνήσας καὶ νὰ μὴ λύσῃ αὐτὴ, ὅπως ἔχει ἀπολύτως τὸ δικαίωμα, τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Γ. Παπανδρέου. Ὑπάρχει καὶ ὁ ὁποῖος μέχρι τούδε ὑπεστήριξεν ὅτι ἀποκλείεται εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐκφέρῃ γνώμην. Ἔχετε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι τὰ περιεχόμενα τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων ἀποκλείει τὸ Σωμα νὰ ἐκφέρῃ γνώμην;

Α. Παπαναστασίου. Ὁ κ. Ἀρχιεπὸς τῆς Κυβερνήσεως εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ δεσμευθῇ ὁ Ἀγὼς δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Δὲν ἀποφάσκει.

Γ. Δουζίνας. Δὲν νομίζω ὅτι ἡ γνώμη διατυπύεται κατ' ἄλλον τρόπον παρὰ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως.

Ἦν προσεῖχτε εἰς ὅσα εἶπον ἀνωτέρω, θὰ ἤκούετε ὅτι εἶπον ὅτι, ὅταν μία Συνέλευσις δὲν ἐκδόσῃ ἀπόφασιν ἐπ' ἐκείνων τὰ ὁποῖα ὑποστηρίζει, εἶνε ὥσπ' νὰ μὴ ἐξέφερῃ οὐδεμίαν γνώμην, διότι οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουν αἱ ἀοριστολογίαι εἰμὴ διὰ σχολῶν προπαιγνῶδες καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐγὼ θέλω ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως. Δὲν εἶδομεν ποτὲ βήτορας ὑποστηρίξαντας μετὰ ζήσεως ἐν οἰονδήποτε ζήτημα

καὶ κατόπιν μὴ ψηφίσαντας ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος Ἀλλά, κύριοι, μειοῦντες τὸ κύρος τῆς Συνελεύσεως κατὰ τοιοῦτον τρόπον δὲν κάμνετε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ ἐνισχύητε ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον ὑποστηρίζουσιν οἱ ἀντίπαλοι τῆς Συνελεύσεως αὐτῆς, ὅτι δηλ. ἡ Συνέλευσις αὐτὴ εἶνε ἄνευ οὐδενὸς κύρους καὶ εἶνε Συνέλευσις μὴ ἔχουσα ὅσα ἐπρεπε νὰ ἔχῃ δικαιώματα. Ἐπομένως καὶ ὑμεῖς τάσσεσθε εἰς τὴν ἰδίαν πλευράν, ἐν ἀφαιρέσει τὴν γνώμην αὐτῆς.

Ἀλλά, κύριοι, νομίζω ὅτι, ἐὰν ἔχῃ ἀνάγκην ἡ ἐκπαιστικὴ τῆς Δυναστείας νὰ κυρωθῇ διὰ τῆς ψήφου τῆς Συνελεύσεως, ἔχει ἀνάγκην μόνον διὰ τυπικοῦς λόγους, διότι οὐσιαστικῶς ἐκηρύχθη ἐκπαιστικὸς ἀπὸ τῆς 17ης Δεκεμβρίου.

Γ. Παπανδρέου. Ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως κατέθηκε τὴν ἐξουσίαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ὡς Σώματις κυρίαρχου. Εἰς τὸν λόγον ἐκεῖνον ἐδήλωσε κατὰ τὸν ἐπιστημύτερον τρόπον, κατὰ τρόπον ἀπείρως ἐπιστημύτερον οἰκισθῆναι δημοσιοκρατικῆς ἀνακοινώσεως, ὅτι ἡ Ἐπαναστασις ἐρμηνεύουσα τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ἔκρινεν ὅτι ὤφειλε νὰ συστήσῃ εἰς τὸν βασιλέα ἀποδημίαν, ἵνα καὶ ἡ Συνέλευσις κρίνῃ ἀνεπηρέαστος καὶ ὁ Λαὸς ἐν καιρῷ ἐρωτώμενος ἀποφασίσῃ ἀνεπηρέαστος περὶ τοῦ τυπικοῦ αὐτοῦ πολιτεύματος.

Γ. Δουζίνας. Ἀκριβῶς ἤθελον νὰ διατυπώσω ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἔδωκαν τὴν ἐντύπωσιν εἰς τὴν Ἐπαναστάσιν ὅτι ὀλοκλήρως ἡ Ἑλλάς εἶνε δημοκρατική. Ἐπομένως ἡ Ἐπαναστασις δὲν ἐξετέλει ἀποφάσεις ὠρισμένων καὶ ὀλίγων στρατιωτικῶν, ἀλλ' ἐξετέλει τὴν ἀπόφασιν ἐνὸς ὀλοκλήρου Λαοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡσθάνετο τὴν πίστιν.

Γ. Παπανδρέου. Συνιστῶσα ἀποδημίαν.

Γ. Δουζίνας. Ἦτο εἰς τρόπον διὰ νὰ κανονίσῃ τὴν οὐσίαν.

Γ. Παπανδρέου. Κύριοι συνάδελφοι, τὰ πράγματα εἶνε θεμελιωδῶς τεθειμένα. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῶν ἐκλογῶν ἡ κυριαρχία ἀνήκει εἰς τὸν Λαόν καὶ τότε ἡ ἡγεμονία εἰς τὸν Βασιλέα ν' ἀναχωρήσῃ εἶνε μόνον ἀποδημία ἢ καὶ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἡ κυριαρχία ἀσκαῖται ὑπὸ τοῦ Στρατοῦ καὶ τότε ἡ Συνέλευσις ἔχει κατ' οὐσίαν καταλυθῇ (Νεοκρατορήματα).

Π. Καρασεβδᾶς. Οὐσιαστικῶς εἶνε ὁ Στρατὸς ὁ ὁποῖος κατέλυσε τὴν κυριαρχίαν. Ἡ Ἐπαναστασις δὲν ἀντεπροσώπευε τίποτε.

Θ. Βελλιανίτης. Ἐγὼ δὲν ἤκουσα τίποτε τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔγινε τὸ συλλαλητήριον, ἀλλ' ἐπεθύμουν νὰ γνωρίζω ἢ σύστασις πρὸς ἀποδημίαν τοῦ Βασιλέως ἐγένετο χά-

ριν τῆς ὑγείας του. ἢ ἡπο ἀνάγκη τῆς ἀποχωρήσεως αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν, διὰ νὰ μὴ ἐκδιωχθῇ πύξ καὶ λὰξ ἐντεῦθεν; Ἐγὼ δὲν εἶδον εἰς καμμίαν ἱστορίαν ὅτι ἐξεδιώχθησαν ποτὲ βασιλεῖς διὰ τρόπον συστάσεως ταξιδίου ἀναψυχῆς. Αὐτὰ τὰ ὅποια λέγονται δὲν εἶνε ἄξιζα μιᾶς Συνελεύσεως.

Γ. Παπανδρέου. Εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁμαλῶς ἔχει ἡ ἐκπαιστικὴ τῆς Δυναστείας διὰ στρατιωτικοῦ προζήκοντος τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν, ὁμαλῶς ἢ ἔχῃ καὶ ἡ κήρυξις τῆς Δημοκρατικῆς σήμερον ὑπὸ τοῦ Στρατοῦ, ἀγνωσύης τῆς Συνελεύσεως. Καὶ εἶνε περιέργον ὅτι ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς ἰδίους ρήτορας ὅτι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπάρχουν δύο φορεῖς τῆς κυριαρχίας, ἡ Συνέλευσις θεωρητικῶς καὶ τυπικῶς συζητούσα καὶ ὁ Στρατὸς οὐσιαστικῶς ὡς τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Θ. Βελλιανίτης. Ἄν θέλῃτε, ἀφαιρέσατε τὴν ἐπιβολὴν τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπ' ἐδῶ μέσκα καὶ θέσατε τὸ ζήτημα εἰς ψηφοφορίαν.

Ἀλέξ. Παπαναστασίου. Ἀποτελεῖ προσβολὴν κατὰ τῆς Συνελεύσεως ὅταν τὰ ζητήματα παρουσιάζονται ὅχι ἀπὸ οὐσιαστικῆς ἀλλ' ἀπὸ τυπικῆς ἀπόψεως. Βεβαίως ἀπὸ τὴν Ἐπαναστάσιν ἐδόθη ἄδεια εἰς τὸν Ἡγεμόνα, ἀλλ' εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ ἄδεια αὕτη ἐδόθη ἀναγκαστικῶς ἐνεκα τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν καὶ ἐνεκα τοῦ ψηφίσματος τοῦ Στρατοῦ. Ἡμεῖς δὲν λαμβάνομεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Στρατοῦ, ἀλλ' ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀπετέλει μίαν ἀνάγκην κατόπιν μιᾶς πανδήμου ἀποφάσεως τοῦ Λαοῦ ὅπως βαδίσωμεν πρὸς τὴν Δημοκρατίαν. Ἐλέχθη ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐκείνη ἦτο ράπισμα κατὰ τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλ' ὅτε μίᾳ ἐκλογῇ ἀπέδειξε πλειονοψήφισιν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατικῆς τίναν θέσιν ἡμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἡ Δυναστεία εἰς τὸν Τόπον; Καὶ προστίθεται ὅτι, ἐὰν σεβασθῶμεν τὴν ἀπόφασιν τοῦ Στρατοῦ, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν δύο ἐξουσίας: Τὸν Στρατὸν ἀπὸ τὸ ἐν μέρος δικαιούμενον καὶ διὰ τὸ πολίτευμα νὰ λάβῃ ἀπόφασιν καὶ ἓνα δικατωκρατορὴν ἀπὸ τὸ ἄλλο, τὴν Συνέλευσιν. Ἀλλὰ φρονεῖτε ὅτι ἐκ τῶν ἐκλογῶν προήλθεν ἡ δέσμευσις νὰ ἐρωτηθῇ ἐκ τῶν ὑστέρων ὁ Λαὸς ἂν ἐγκρίνῃ τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας; Δὲν ὑπῆρξε καμμία δέσμευσις διὰ τὸ δυναστικόν. Οὕτως ἡ Δυναστεία οὐσιαστικῶς εἶνε ἐκπαιστικὴ καὶ ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ κυρώσῃ τὴν ἐκδηλωθεῖσαν λαϊκὴν θέλησιν ὡς πρὸς τὸ δυναστικόν. Καὶ νομίζω ὅτι ἀποτελεῖ συκοφαντίαν κατὰ τοῦ Στρατοῦ ἡ ἰδέα ὅτι ἡ ἀνάμιξις αὐτοῦ τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν ἦτο ἀνάμι-

εις έχοντα σκοπόν νὰ κατελήσῃ τὰ κυριαρχικά δικαιώματά τῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ Λαοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινεὶςς ὁρίσθησεν περὶ πάντων τῶν θεμάτων τῶν ἀπασχολούντων τὴν Συνέλευσιν ἀλλ' ἐκτός τοῦ θέματος διὰ τὸ ὅποιον ἐλάτρε τον λόγον. Εἶπεν ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος: «Ὅπως ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν δύναται νὰ μειωθῇ ἡ κυριαρχία τῆς Συνελεύσεως». Ποῶν πραγμάτων οὕτως ἐχόντων: Ἀποδέχεται ὅτι τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν ἐπῆλθεν ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας καὶ ὅτι δὲν υπολείπεται εἰς τὴν Συνέλευσιν εἰρηὶ ἐκείνη ἀκούσι νὰ κυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ στρατεύματος.

Α. Παπαναστασίου. Τὴν ἀπόφασιν τοῦ Λαοῦ.

Γ. Καφαντάρης. Τοῦ Λαοῦ ἔσται τὴν ἐκδηλωθεῖσαν ὁμιλίαν διὰ τῆς Συνελεύσεως, ἥτις μόνῃ διαμνησθεὶς τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος ὑποτίθεται ὅτι δὲν ἀναμενέεται εἰς τὰ ἔργα τῆς συντάξεως τοῦ πολιτεύματος. Οἰκονομῶν καὶ ἐν ἔχῃ γνώμην ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος. Ἐν εἰναι ἐλάτρε, ὅτι οὐδὲν πραγματοποιεῖται, ὅτι τὸ πρᾶξιμόν ἐστιν ὑπὲρ ἐλάτρε, ὅτι οὐδὲν ἐπομένη τῶν ἐκλογῶν δύναται νὰ περιορίσῃ τὰ δικαιώματά τῆς Συνελεύσεως. Δικαιώματα οὗτα νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα καὶ ὅν αὐτὴ ἀντιλαμβάνεται τρόπον καὶ καθ' ἣν ἐρμηνεύειν δίδει αὐτὴ εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμολογίαν (Λειοκρατικὰ ἐκ τοῦ Κέντρου τῆς αἰθούσης). Δὲν ὑπάρχει κανεὶς ἐδῶ εἰς τὴν Συνέλευσιν δικαιούμενος νὰ θέτῃ τὴν ἰδίαν του γνώμην ὑπερῶν τῆς θέλησεως τὴν ὁποίαν δίδει ἡ πλειονοψηφία αὐτῆς.

Γεώργ. Κονδύλης. Ὁ κ. Ἀρχηγὸς ἡμῶν εἶπεν ὅτι ἐξέτελεσεν ἀπόφασιν τοῦ Λαοῦ εἶχεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ὅτι ἐξεπέθησαν ὑποψηφιότητες δημοκρατικῶν φιλελευθέρων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ συνδυασμὸς τῶν ἐκ Λεσβοῦ πληρεξουσίων. (Ὅτε δὲ οἱ ἐκτιθέμενοι ὡς δημοκρατικοὶ ἐπιτυγχάνουσι καὶ εἰσέρχονται ὡς μέλη Συντακτικῆς Συνελεύσεως ὑποτίθεται ὅτι ἡ πλειονοψηφία εἶνε δημοκρατικὴ. Ἄν αὐτὴ μεταβλήθῃ καὶ ἐγένετο μειονοψηφία καὶ ἡ μειονοψηφία ἐγένετο πλειονοψηφία, τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν τοῦ Λαοῦ ἀλλ' εἰς λόγους κομματικούς.

Δημιουργηθέντος θορύβου ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει ὥρα 5.55 μ. μ. τὴν συνεδρίαν ἐπὶ 10' λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν.

Ὡρα 6.10' ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. Κονδύλης δίδει τὴν ἐξήγησιν ὅτι μὲ ὅσα εἶπε προηγου-

μένως δὲν ἐσκόπει νὰ μαρτυρῇ τοῖς πληρεξουσίοις Λεσβοῦ, τῶν ὁποίων καὶ τὸν χαρακτῆρα σέβεται καὶ τὴν εὐθύτητα ἐκτιμᾷ.

Ὁ κ. Δουζίνας συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις κατ' οὐσίαν δὲν ἔδωκεν ἀδειαν ταξιδίου εἰς τὸν τελευταῖον γόνον τῆς τελευταίας Δυναστείας, ἀλλ' ἐκάρουεν αὐτὸν ἐκπτώτον τοῦ θρόνου. Ἡ Ἐπανάστασις δὲν ὑπεχώρησεν εἰς τὴν γνώμην τῶν ὀλίγων ἀξιωματικῶν, ἀλλ' εἰς τὴν γνώμην τῆς πλειονοψηφίας, ἥτις κατεράνη τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Αὐτὴ ἡτο ἡ δεδηλωμένη γνώμη τοῦ Λαοῦ. Θεοκίσις δικαιοῦμα τῆς Συνελεύσεως εἶνε νὰ κυρώσῃ ἢ νὰ μὴ κυρώσῃ αὐτήν. Ἀλλὰ δὲν ἔμπροσθ' νὰ κατηγορηθῇ ἡ Ἐπανάστασις διὰ τὴν πράξιν τῆς ἐκείνης, διότι εἶχε πρόδηλον καὶ ἐκδηλον τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων. Προστίσκειται ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἀντιπρᾶξιν κατὰ τῆς Συνελεύσεως, ἀρὸς μάλιστα μετὰ εἰκόσιν ἡμέρας ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν ἡ Ἐπανάστασις παρέδιδε τὴν ἐξουσίαν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Πῶς δὲ ἀντιθέτως ὑποστηρίζετε ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἔπραξε καὶ πρὸ τῶν ἐκλογῶν, πρὸ τῆς ἐκδηλώσεως τῆς λαϊκῆς, νὰ ἐνδιδῇ τὴν Δυναστείαν. Μὲ ἐξέπληξε-λέγει περαιτέρω-ἡ γνώμη τοῦ κ. Υπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης, ὅτι μὴν Συνέλευσις ὀφείλει νὰ παύσῃ εἰς τὴν μειονοψηφίαν, ὅτι ὀφείλει νὰ ὑποταχθῇ ἀπογύστως εἰς τὴν κυριαρχίαν μίᾳς Κυβερνήσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ κάποιαν εὐρύτητα σκέψεως. Μειωνόντες, κύριε Υπουργέ, τὴν πεποίθησιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ πρὸς τὸ Κοινοβούλιον δὲν προστατεύετε τῆς ἐλευθερίας τοῦ Λαοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Μεινῶνται ὅταν λέγω ὅτι ἡ πλειονοψηφία τοῦ Λαοῦ διάπει τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως; Διὰ νὰ μὴ μειωθῇ πρέπει τῆς ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως νὰ διέπῃ ἡ μειονοψηφία;

Π. Ἀραβαντινός (πληρεξούσιος Κορινθίαις). Ἡ πλειονοψηφία ἢ κατὰ συνείδησιν, ὥς ἡ κομματικὴ.

Γ. Καφαντάρης. Ποῶς θὰ κρίνῃ ταῦτα;

Γ. Δουζίνας. Ἡ προσπάθεια νὰ σχηματισθῇ πλειονοψηφία ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν μίᾳς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας. Διότι, ἐνῶ εἰς τὸ ἄκουσμα τῆς λέξεως «Δυναστεία» ἀκούονται ἐξ ὅλης τῆς αἰθούσης ἀραὶ, ἀγὼν γίνεται νὰ ὑπαγάγῃται τὴν βοήν ταύτην εἰς ἀντίθετον ψῆφον.

Π. Καλαμάκης (πληρεξούσιος Κοζάνης). Ἐφ' ὅσον ἡ διαφορά μας στηρίζεται εἰς τὸν τρόπον τῆς καθιερώσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος καλὸν θὰ εἶνε εἰς τοῦτο νὰ περιορίζωνται ἀρετῆς οἱ ῥήτορες τῆς ἀριστερᾶς.

Γ. Δουζίνας. Ἡ ἀκουσμένη βοή με πείθει ὅτι οὐδεμίαν θέσιν ἔχει εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Δυναστεία (Ἐπιδοκιμασίαι καὶ χειροκροτήματα ἐξ ὅλων τῶν θεωρειῶν). Ἀνατρέχων εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Βασιλείας ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ὁθωνος ἀναφέρει σειρὰν συνταγματικῶν παραβάσεων καὶ ἀποσπάσματα ἄφρων τοῦ Χ. Τρικούπη κατὰ τοῦ Ὁθωνος καὶ κατὰ Γεωργίου τοῦ Α', ὁ ὁποῖος ἐκλήρονόμησεν εἰς τὸν Διάδοχόν του ὅλα του τὰ φυσικὰ καὶ πολιτικὰ ἐλαττώματα καὶ ἀναφέρει ἐπιστολὴν τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς τὸν Κἄϊζερ, ἐν τῇ ὁποίᾳ τῷ ἔλεγε κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον ὅτι ὅλα του τὰ κλισήματα εἶνε πρὸς τὸ μέρος τῆς Γερμανίας. Ἀναφέρει ἐν πρὸς ἐν τῇ μεγάλᾳ κονδυλίᾳ τὰ ὁποῖα ἐλάμβανον εἰς χρυσὸν ὁ Κωνσταντῖνος καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας.

Ο. κ. Θ. Βελλιανίτης (πληρεξούσιος Παξῶν) διακόπτει προσθέτει ὅτι, ὅτε ἐκάλεσαν εἰς τὴν Ἀνάκτορα μίαν ἐκπεσμένην Δούκισσαν τῆς Ἑσθίας διὰ νὰ διέλθῃ μαζί τινος ὀλίγας ἡμέρας, ὑπεχρέωσαν τὸ Κράτος καὶ κατέδωκεν 76 χιλιάδας ἰταλικῆς λιρέττας δι' ἑξῶς τοῦ ταξιδίου της.

Γ. Μπουμπουλής. Πόσα ἐπῆρεν ὁ Κωνσταντῖνος, ὅταν ἔφυγε;

Γ. Δουζίνας. Δὲν εἶμαι εἰς θέσιν ἀκριβῶς νὰ γνωρίζω. Διήλθε τοῦ θρόνου καὶ κάποιος ἄλλος ἄσημος νεανίσκος, περὶ τοῦ ὁποῖου, ὡς καὶ περὶ ἄλλου τινὸς ὑποψηφίου γαμβροῦ, δὲν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ λόγος.

Τοιαύτη ἦτο ἡ Δυναστεία, ἡ ὁποία εὐτυχῶς διὰ τὴν Ἑλλάδα ἐξώσθη, καὶ χωρὶς νὰ ἐπαναλάβω τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Κονδυλίου ὅτι ὅλοι οἱ λόγοι θὰ γίνουν χαρακώματα διὰ νὰ μὴ ἐπανεέλθῃ ἡ Δυναστεία τῶν Γλύξμπουργκ, θὰ εἴπω τὸ τοῦ Βρενιέ: Δὲν θὰ ἐπανεέλθῃ, διότι θὰ ἐκλείψωμεν ἡμεῖς. (Χειροκροτήματα).

Ο. κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λέσθου) λυπεῖται, λέγει, διότι ἀναγκάζεται νὰ ἀπαντήσῃ πρὸς τὸν Ἀρχηγόν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως καὶ πρὸς τὸν κ. Κονδυλίου, δύο ἐξαίρετους Ἑλληνας. Ὡς πρὸς τὴν ἐπὶ ἀνακολούθῃ κατηγορίαν δηλοῖ ὅτι διεφώνησε πρὸς τὴν Δημοκρατικὴν Ἐνωσιν, διότι δὲν ἐφρόνει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἔπρεπε νὰ προῇ εἰς τὸ πραξικοπήμα τῆς Δημοκρατίας. Ἐπίστευε καὶ πιστεύει ὅτι θὰ ἐκαμνεν ἀντιπολιτικὴν πράξιν ἡ Ἐπανάστασις, ἀν ἤκουε τὰς γενομένας εἰσηγήσεις. Ἡ σύνθεσις τῆς Ἐπαναστάσεως ἀφ' ἐτέρου ἐκώλυε εἰσηγήσεις. Ἡ δὲ πλειονοψηφία της ἦτο ὑπὲρ πολιτικῆς ἀντικωνσταντινικῆς μὲν ἀλλ' ὅχι καὶ δημοκρατικῆς. Ἐὰν ἀπεφασίζετο τὸ πραξικοπήμα, θὰ ἀποσυνετίθετο, καὶ ἐσωτερικῶς ἡ Ἐπανάστασις καὶ στρατιωτικῶς τὸ μέτωπον καὶ

τάλος ἐσωτερικῶς θὰ ἐδημιουργεῖτο. Ἡ Ἐπανάστασις ὁδηγή-
τασα καὶ ἐπιδαλοῦσα τὴν Συνθήκην τῆς Αὐξάννης προσήνεγκεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα. Ἡ περίπτωσις τοῦ πολιτικοῦ πραξικοπήματος παρουσίασθη καὶ μετὰ τὸ στα-
τικὸν κίνημα. Καὶ τότε εὐρέθη ὁ ρήτωρ εἰς διαφωνίαν, δι-
ὅτι ἐπίστευε καὶ πιστεύει ὅτι ἐπεδύλατο τὸ πολίτευμα νὰ εἶνε ἔργον τοῦ Λαοῦ καὶ ὄχι πραξικοπηματικόν. Ἐγκαθίδρυσεν ὑπὸ τοιαύτης συνθήκας τῆς Δημοκρατίας θὰ ὠδήγει καὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Δημοκρατίαν εἰς καταστροφὴν καὶ λόγῳ ἰδίως τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων, ἀφ' ὧν ἐσχάτως ἀπηλλάχθη-
μεν, διότι εἰσῆλθον εἰς περιόχλον διεθνούς ἐμπιστοσύνης. Ὡς κατεσκευαζομένη ἐπίσης ἡ Ἐπανάστασις, ὡς ἐπὶ αὐτοῦσα βιαίως καταστάσεις. Προεκλογικῶς διεκήρυξε, λέγει ὁ ρήτωρ, ὅτι πιστεύει εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἀλλὰ μετὰ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα, καὶ εὐρεθεὶς ἀντιμέτωπος συνδυασμοῦ τῆς Δη-
μοκρατικῆς Ἐνώσεως, ὅν ὁ Λαὸς ἀπεδοκίμασε διὰ 10,000 ψήφων. Καὶ ἤδη παρκαμένοντες πιστοὶ πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ τῆς Λέσθου ἀποδοκιμάζομεν τὰ προεκλογικὰ ἢ μετεκ-
λογικὰ πραξικοπήματα. Ἡ Συνέλευσις ἔχει βεβαίως κυριαρ-
χίαν ἀπεριόριστον.

Ο. κ. Π. Καρασεβδάς (πληρεξούσιος Βονίτης) διακόπτει δηλοῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ συκοφαντῆται ὁ Στρατός, ὅστις δὲν ἐγκαθίδρυσεν Δημοκρατίαν, ἀλλ' ἔξωσε μίαν Δυ-
ναστείαν καταστρέψαν τὸν ὅσον καὶ ἐκπεσοῦσαν εἰς τὴν κοινήν συνείδησιν.

Ο. κ. Παπανδρέου συνεχίζων δηλοῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις πρέπει νὰ δηλώσῃ ἀπεριόριστον ἀντιδυναστικὴν καὶ δημο-
κρατικὴν πίστιν καὶ πιστεύει ὅτι ταχέως θὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶνε τὸ μονοπῶλον οὐδεμιᾶς μερίδος.

Α. Παπαναστασίου. Λυποῦμαι καὶ ἐγώ, κ. συνά-
δελφοι, διότι προσωπικὸν ζήτημα με τὸν ἀξιότιμον πλη-
ρεξούσιον Λέσθου με φέρει ἐπὶ τοῦ βήματος, χωρὶς νὰ δώσω οὐδεμίαν ἀφορμὴν, διότι ἐγὼ οὐδεμίαν γνώμην ἐξέφερα περὶ τοῦ ἀν ὁ κ. πληρεξούσιος εἶνε συνεπὴς ἢ ὄχι εἰς τὴν ἐντο-
λήν του, τὴν ὁποίαν ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Λεσβιακὸν Λαόν.

Γ. Παπανδρέου. Μοὶ εἶπετε ὅτι ἐσυκοφάντησα τὸν Στρατόν.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν εἶνε λέξις ἰδική μου, κ. συνάδελφε. Λυποῦμαι, λέγω, διότι ὁ ἀξιότιμος πληρε-
ξούσιος Λέσθου συνεμερίσθη με ἐμὲ κοινὰς τύχας καὶ κοινὰς ἀγῶνας ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῆς κονσταντινικῆς τρομο-
κρατίας. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐχωρίσθημεν διαφωνήσαντες.

Εἶνε ἀληθὲς ἀκόμη ὅτι ὑπῆρξε καὶ διαφωνία εἰς τὰ σημεῖα τὰ ὁποῖα ἐθίξε καὶ εἰς τὰ ὁποῖα θὰ εἰσέλθω ἀμέσως κατόπιν. Ἀλλ' ἡ γνώμη τοῦ ἀξιοτίμου πληρεξουσίου Λέσσου δὲν εἶνε ὅσον ἔπρεπεν ἰσχυρά. Καὶ λέγω τοῦτο, διότι τώρα θὰ ἐνθυμηθῇ ὁ ἀξιότιμος συνάδελφος ὅτι ἡ ἀποχώρησις τοῦ ἀπὸ τῆν Δημοκρατικὴν Ἐνώσιν δὲν θρεῖται εἰς τὰς ἰδεολογικὰς διαφωνίας, ἀλλ' εἰς μίαν ἀπόφασιν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐδὲν μέλος αὐτῆς θὰ ἐμπορέτο νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν.

Γ. Παπανδρέου. Ἦρχον φύγει πρὸ τριῶν μηνῶν.

Α. Παπαναστασίου. Ὅχι, δὲν εἶνε ἀλήθεια. Ἀπεχωρήσατε ἰσχυρισθέντες μάλιστα ὅτι εἰδικὸς ἐξ αἰτίαις ἡμῶν ἀπεχωρήσατε, ἐνθ' ἐγνωρίζετε ὅτι ἡ ἀπόφασις ἡμῶν ἦτο παλαιὰ καὶ ἐπανελήφθη. Ἡ ἀπόφασις τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως περὶ συμμετοχῆς εἰς τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν ἐλήφθη, ὅτε ἡ πρώτη Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις παρητήθη καὶ ἐγένετο σκέψις περὶ ἀντικαταστάσεως αὐτῆς.

Γ. Παπανδρέου. Δὲν εἶχε προϋπάρξει διαφωνία ἐπὶ τοῦ κεφαλαιώδους ζητήματος.

Α. Παπαναστασίου. Σὺς εἶπον ὅτι διαφωνία εἰς τὰς μεταξὺ ἡμῶν συζητήσεις ὑπῆρχον, ἀλλ' ἀπεχωρήσατε ἀπὸ τῆν Δημοκρατικὴν Ἐνώσιν, διότι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης συνεπράττετε μαζί μας, συζητοῦμεν περὶ τοῦ ποῦν ἦτο ἡ καλύτερα πολιτικὴ καὶ εἰς τὴν συζητήσιν μας εἶχονμεν ὁμολογουμένως διαφωνίας, περὶ τῶν ὁποίων θὰ ἐμνησθῶ ἀμέσως κατόπιν, ἀλλὰ παρητήθητε, ἀπὸ τῆν Δημοκρατικὴν Ἐνώσιν, σὺς ἐπαναλαμβάνον, ὅτε ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις, ὅπως οὐδὲν μέλος αὐτῆς λάβῃ μέρος εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Θ. Σοφούλης (ὑπουργός ἐπὶ τῶν ὑποθηματίων). Διακρίω τὸ.

Α. Παπαναστασίου. Σύμφωνοι. Δὲν εἶπον ἐγὼ ὅτι δὲν ἦτο δικαίωμα τοῦ, ἀλλ' ἀνέκρου τὰ σημεῖα εἰς τὰ ὁποῖα διεφωνήσαμεν.

Γ. Παπανδρέου. Ἦρχον ὑπουργός δύο μῆνας μετὰ τὴν διαφωνίαν μου.

Α. Παπαναστασίου. Γνωρίζετε ὅτι ἡ ἀπόφασις νὰ γίνητε ὑπουργός καὶ ἡ συγκατάθεσις σας ἐξεδηλώθη ὅτε ἐλήφθη ἡ ἀπόφασις αὕτη καὶ γνωρίζετε ὅτι καὶ ἄλλο μέλος τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, ὁ κ. Ἀρχακτινός, ἐλλογείς ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Κυβέρνησιν εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ λάβῃ μέρος, διότι αὐτὴ

εἶνε ἡ ἀπόφασις τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως (χειροκροτήματα). Καὶ ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως ἦτο «καὶ πῶς λοιπὸν ὁ κ. Παπανδρέου δέχεται νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν Κυβέρνησιν».

Γ. Παπανδρέου. Ὁ κ. Μαζαράκης ἐδέχθη:

Α. Παπαναστασίου. Ὁ κ. Μαζαράκης ἀπεχώρησε καὶ αὐτὸς ἀπὸ τῆν Δημοκρατικὴν Ἐνώσιν. Ὁφείλω νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἡ ἀπόφασις ἦτο μόνον δι' ὑπουργούς καὶ ὄχι διὰ Γενικὸς Διοικητής, ὅσοι εἶνε πολὺ διάφορος ἡ θέσις ὑπουργοῦ μετέχοντος εἰς τὴν ὑπουργικὴν Συμβούλιον ἀπὸ τῆν θέσιν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ μετὰ τὴν ὑπουργίαν, καὶ δὲν νομίζω ἄλλως ζεῖ ἀποτελεῖ διακρίσιν τιν πολὺ τινος εἰσαγείας το γηγενος ὅτι ὁ κ. Μαζαράκης ἐδέχθη κατόπιν θέσιν ἀνωτέρου ἀπὸ τὴν ἡμετέραν, ὄχι ὅμως ὑπουργοῦ. Καὶ ἡ ἀπόφασις ἐκείνη τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως εἶχε βεβαιώσιν ἔγκρισιν, ὄχι δὲ αὐτὴ ἀπεδοκιμαζομένη τὴν Ἐπαναστάσιν. Δὲν ἠθέλωμεν νὰ εἰσέλθομεν εἰς τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἐπαναστάσεως, διότι ἐν μίσημεν ὅτι ἡ Ἐπαναστάσις ἔπρεπε νὰ εἶνε πολὺ ἐνωτέρη, ἡ Ἐπαναστάσις ἔπρεπε νὰ γίνῃ λαϊκὴ καὶ νὰ καταλήγῃ εἰς τὴν Δημοκρατίαν, καὶ διὰ τὴν καταλήξῃ εἰς τὴν Δημοκρατίαν ἔπρεπε νὰ ἐργασίη ὁν ἄνθρωποι ἀποδεικνύοντες ὅτι εἶχον τί τιν εἰς τὸν ὄγκον αὐτόν, ἀγωνιζόμενοι καὶ προσηλωμένοι πρὸς τὸν Ἀγόν. Ὁ κ. πληρεξούσιος Λέσσου, ὁποῖος εἶχε τότε δημοκρατικὴν νοοτρολίαν, θὰ ἦτο εἰς πολὺ ὀρθολογικὸν θέτη, ἐὰν ἠρώτατο τί ἐπράξεν ὅπως ἡ πίστις αὐτῆς γεννηθῇ κατ' ἐλπίαν τὴν Ἑλλάδα. Αὕτη εἶνε ἡ βελούρα ἐνώσις τῆς ἀποστάσεως τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἐρχομαι τώρα ἐπὶ τῆς διαφωνίας. Ὁ κ. πληρεξούσιος Λέσσου σὰς λέγει ὅτι ἐγὼ ἤμην ὁπὲρ τῶν πρὸ κατασκευῶν καὶ αὐτὸς ὄχι. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε ἀπολύτως ἀληθές, διότι πρὶν κηρυχθῇ ἡ Ἐπαναστάσις καὶ ὁ κ. πληρεξούσιος Λέσσω καὶ ἐγὼ ἤμουν ἐξομῶν κατὰ τὴν τὴν ὁδὸν θὰ ἐκράτῃ ἐν κίνημα τὸ ποῦν νὰ σαρῶται τὴν ἀπ' αὐτοκράτην καὶ νὰ σώτῃ τὸν Ἀγόν. Αὐτοκράτης οἱ ἀγωνιστὴς ἡμῶν δὲν ἐκκροσφόρησαν ἐγκαίρως καὶ δι' αὐτὸ ἐπῆλθεν ἡ ἐθνικὴ συμφορά. Ἐμῶν ὁπὲρ τῶν προδικαστηρίων, διότι εἴμεν καὶ ὁπὲρ τῶν Ἐπαναστάσεων, ἦσαν δὲ αἱ Ἐπαναστάσεις γίνονται ἐγκαίρως σφίον τὰ ἔθνη. Αἱ μεγάλα πολιτικὰ μεταβολὰ δὲν ἐπιβάλλονται δι' ἐμῶν ἐκλογῶν οἱ Ἀσὶ δὲν δέχονται τὸν ἐκλογικὸν ριζικὰς μεταβολάς. Ἐπάρχουν οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν μεταβολῶν καὶ ἔχοντες τὸ θάρρος νὰ ἀγωνίζονται δι' αὐτάς, ὑπάρχουν δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πιστεύοντες εἰς τὴν ἀνάγκην τῶν μεταβολῶν ἀλλὰ μὴ ἔχοντες τὸ θάρρος νὰ ἐκδηλώσιν τὴν γνώμην των τὴν ἐπαναστατικὴν. Ὅταν αἱ ἀδρανεῖς αὐταὶ μάζαι κορυφαζοῦν, κατα-

λαμβάνει σήψις τοὺς Λαοὺς καὶ ἡ συμφορὰ ἐπέρχεται δι' αὐτοῦς. Ὅταν δὲ τῆς ριζικῆς μεταβολῆς περίπταται ἀνάγκη, ἐπιβάλλεται εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι διαβλέπουν τὸ φρόνημα τῆς πλειονοψηφίας τοῦ Λαοῦ, εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι διακινῶσιν οὐλοῦν σωτήριον μεταβολὴν ὑπὲρ τῆς ἑπανάστασις νὰ ἀγωνίζωνται καὶ νὰ προαλλοιῇ τὴν βέβαιον ὄντως, ὅτι ἡ πλειονοψηφία τοῦ Λαοῦ ὅς ἀποδεχθῇ τὴν μεταβολὴν αὐτήν.

Αὐτὴ εἶνε ἡ φύσις τῶν ἑπαναστάσεων, ὅτι ὑπὸ τὴν αὐτὴν τὴν ἱστορίαν τῶν ἑπαναστάσεων, ἐκ δὲν ἐκινῶσιν αὐτὴν τὴν ἀρχὴν καὶ δὲν ὁρῶμεν εἰς αὐτὴν ἑπανάστασις τὴν ἱστορίαν τὴν ἑλληνικὴν, ὅς ὅπως ὅτι καὶ αὐτὸν τὸν τρόπον ἐγένοντο αἱ μεγαλύτεραι μεταβολαὶ αἱ ὅποιαι ἔπαιον τὴν Ἑλλάδα. Οἱ λοιποὶ ἐξερράγη ἡ στρατιωτικὴ ἑπαναστάσις ἀντελήφθημεν ἡμεῖς ὅτι το ἔργον αὐτῆς ἦτο ἡμετέρας. Τὴν ἑπαναστάσιν τὴν θέλομεν ὡς ἐξελαστήριον νὰ ἐπιβάλλῃ ἕνα ἡθικὸν ἐξισορροπῶν, νὰ ἐπιβάλλῃ πραγματικὴν ἰσοπολιτείαν καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ ἐν γένει τὴν ἰσοπολιτείαν. Ἡ ἑπαναστάσις τοῦ 1922 μεθ' ὅσα ἐν ἀρχῇ ἐπαρξέε δὲν ἐξεπλήρωσεν αὐτὴν τὴν ιδέαν, ἡ ὅποια ὅς ἔφαιε τὴν Ἑλλάδα, καὶ δι' αὐτὸ προσεπιβλήταμεν μετὰ τὴν ἑπαναστάσιν νὰ προσηλυτισώμεν τὸν Λαόν εἰς τὴν ιδέαν μίαν γενικέως ἑπαναστατικῆς. Ἀντελήφθη ὅτι, ἐάν αἱ ιδέαι αὐταὶ ἐκεκράτουν, ἤθελον ἐπέλθαι ἐξωτερικαὶ καὶ ἐσωτερικαὶ συμφοραί. Ἡ ἰδική μας ἀντίληψις ἦτο ἀντίθετος. Ἐκρινόμεν ὅτι μόνον εἰς Στρατιᾷ δημοκρατικῶς ἡδύοντο νὰ ἐμπνευσθῇ μέγας τοιοῦτος σημεῖον ὥστε νὰ ἔχῃ τὸ θάρρος νὰ σκώρῃ τὸν ἐχθρόν. (Χειροκροτήματα). Πῶς ἦσαν ἐκείνοι οἱ ὅποιοι πραγματικῶς ἦσαν εἰς θέσιν νὰ διηγῶσιν τὸν Λαόν εἰς τὴν νίκην καὶ οὐ νὰ αἰματωκίουν τὴν Ἑλλάδα; Ἡμεῖς ἀνεκρινόμεν ἐκ τῆς ἑπαναστάσεως παρῶν τῆς τάξεως εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἕνα Στρατιὴν ἰσχυρόν καὶ ἐνθουσιώδη ἱκανόν νὰ ὑπερκαπίσῃ τὰ ἔθνη καὶ δέσπῃ. Ἀλλ' εἶχε καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἀποφῆν ἡ ἑπαναστάσις αὕτη. Ἀπὸ τὴν ἔθνη αὐτὴν ἑπαναστάσιν ἡμεῖς ἀνεκρινόμεν καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς ἐσωτερικῆς μας καταστάσεως. Ἡμεῖς ἐνορίζομεν ὅτι ἡ γενικὴ ἐκκαθάρισις ὑπὸ τῆς ἑπαναστάσεως θὰ εἶναι ἐξόφλησεν εἰς τὴν συνειδήσιν τῶν παλίων μας φίλων καὶ ὅς μὴς ὑπάρξει εἰς τὸ ἔργον τοῦ πολέμου. Εἰς τὸ ἐξωτερικόν ἐπιδεῖχθη ὅτι ἐμπλήσθημεν τὸν κόπον μὲ τὴν ἑπαναστάσιν τὴν ὅποιαν ἐκρινόμεν καὶ δι' αὐτὸ ἐξομολογήσαμεν σιχαρὰ ἐπὶ τῇ μας πρᾶξι ὅτι ἐπὶ τὸ ἐξωτερικόν ὅς ἑπανάστασις τὴν Συμβολὴν τῆς Λογικῆς, ἀλλ' αὕτη εἶνε ἡ ἐπιδείξις τῆς ἐθνικῆς καταστραφῆς, τῆς ἐθνικῆς ἀρμίας. Ὅτι ἐπιδεῖχθη ὅτι τῆς Συμβολῆς τῆς Λογικῆς δὲν εἶνε ἀρμεστὸν νὰ

ἐκκαθαρίσῃ ἡμᾶς, οἱ ὅποιοι θέλομεν νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν φιλίαν καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν παλίων μας φίλων. Ἐγὼ περισσώτερον ἀπὸ πάντα ἄλλον ἐν τῇ αἰθούρῃ ταύτῃ καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὸν κ. πληρεξούσιον Λέσβου ὑπεστήριξα καὶ ἐξέτιμηται τὸ ἔργον τῆς ἑπαναστάσεως. Ἐάν τὸ ἔργον αὐτῆς δὲν ἐφθασεν εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὅποιον ἡμεῖς ἐφαναταξόμεθα καὶ ἡλπίζομεν ὅτι ἔπρεπε νὰ φθάσῃ, ἐκ τοῦτου δὲν ἔπεται ὅτι αἱ ιδέαι ἡμῶν δὲν ἦσαν σωτήριαι, ἐξ αὐτοῦ δὲν ἔπεται ὅτι ἡ μὴ ἀποδοχὴ τῶν ιδεῶν ἡμῶν δὲν ἀποδεικνύει ἀδυναμίαν ὅχι τόσον τοῦ Λαοῦ, ὅσον τῶν πολιτικῶν τοῦ Λαοῦ, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον τὸ θάρρος νὰ ἀγωνισθῶσι καὶ νὰ πείσουν τὸν Λαόν (χειροκροτήματα). Κι ἡλθε τὸ κίνημα τὸ ἀντιδραστικόν τοῦ Μετὰ καὶ πάλιν ἡμεῖς ἐπενήκαμεν ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκκαθαρισθῇ ἡ κατάστασις. Μᾶς ἀντελήφθη ὅτι, ἐάν ἐπιτύχονεν ἡ ἐκκαθάρισις, ὅς εἶχομεν ἐσωτερικῶς ἀνομιλίαν, ἐνφ, ἀνέκρινοντο αἱ ἐλλογαὶ καθ' ὅν τρόπον ἐγένοντο μὲ τὴν νόμους τοῦς ὅποιους εἰσηγήθη ὁ ἐκ Λέσβου κ. πληρεξούσιος, ὅς ἐπιδείχθητο ἰσχυρία καὶ γαλήνη εἰς τὸν Λαόν.

Διὰ τῆς τακτικῆς καὶ πολιτικῆς αὐτῆς ἡμεῖς τότε ὑπεστήριξαμεν τὸ πριξικόπημα ἀκροῶς διὰ νὰ πύσῃ ἡ διαίρεσις, διότι εἶδομεν ὅτι ὑπὸ τῆς μεγάλῃς πλειονοψηφίας τοῦ ἀντιθέτου κόσμου ἀνεγνωρίσθη ὅτι δὲν ἡδύνατο ἡ δικτατορία νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἀνεγνωρίσθη ὅτι τὸ μινιχικόν Κόμμα δὲν εἶχε πλέον τὸ δικαίωμα νὰ ὑφίσταται, ἀλλ' ὁ κόμπος αὐτός εἶχε ἀνάγκη νὰ διευκολυνθῇ διὰ νὰ προσχωρῇ εἰς μίαν νέαν κατάστασιν πραγματικῶν. Δι' αὐτὸ ἡμεῖς θέλομεν Δημοκρατίαν ζητοῦντες τὴν ἐγκρίσιν αὐτῆς ἀπὸ τὸν Λαόν καὶ αὐτὸ ἐφωανάμεν ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν. Διότι γνωρίζει ὁ ἀξιοβέλτος πληρεξούσιος Λέσβου ὅτι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἔργε τὸ περίφημον Συμβούλιον τῶν πολιτευομένων στρατιωτικῶν ὅπως ἐκφῆν τὴν ἰδέαν ὅτι ἔπρεπε ἡ οὐ νὰ κληρονομήσῃ ἡ Δημοκρατία τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἶχε μὲν ὅτι ἐνώσει τοιαυτὴν ἡμεῖς ἐν Πειραιεὶ ὑπὲρ τῆς ἀμέσως ἐκπαιδεύσεως τῆς Δυναστείας καὶ κατόπιν ἐνεργείας δημοφιλίας. Ἐκείν μὲν λοιπὸν ὅτι ἐκκαθαρίσθη ἡ Δημοκρατία καὶ ὁ Λαὸς δικαίως ἐκλογικὸς τοιαυτῆς ἐπιδείξε εἰς ὅλα τὰ Κόμματα νὰ ἀντιπροσωπευθῶν ἀνελόγως τῆς δυναστείας τῶν εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅς καταπύσῃ ἡ ἐσωτερικὸς διχασμός, ὅς ἐκκαθαρίσῃ ἡ βία ἐκκαθαρίσῃ τὴν ἰσοπολιτείαν. Δυστυχῶς καὶ πάλιν ἡ γνώμη ἡμῶν δὲν εἰσηγήθη καὶ ἐδόθη ἀπὸς νὰ ἀναθεωρηθῇ ὅς βία ἐκκαθαρίσῃ καὶ νὰ ἀνασυνελθῇ. Ἐδόθη καὶ νὰ καταληφθῇ εἰς τὸ ἐξωτερικόν καὶ τὸ ἐσωτερικόν ἡ ὑπόστασις τῆς Συνελεύσεως, ἐδόθη καὶ

νὰ τεθῶσι νέαι βάσεις νέων συνωμοσιῶν καὶ τώρα εὐρισκόμεθα πρὸ μιᾶς καταστάσεως ἀφορήτου. Ἦνα ἐξελθωμεν τὸ ταχύτερον ἀπὸ τὴν ἀφόρητον αὐτὴν κατάστασιν, σὺς λέγομεν: Ὁ Λαὸς ἀπεφάνθη ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Αὐτὴ εἶνε ἡ βάση, ὅτι ἡ Δυναστεία δὲν ἔμπορεῖ νὰ ὑφίσταται. Καὶ ἐρχονται ὅλοι οἱ ἀντιπολίται, ὅτι ὁ λαὸς εἶνε κυρίαρχος.... Τί θέλετε λοιπόν, νὰ διασυνώζωμεν τὴν ἀφόρητον αὐτὴν κατάστασιν; Ἀναλαμβάνετε σεῖς τὴν εὐθύνην; Σὺς εἶπον ὅτι ἐν πράγματι δύναται νὰ μᾶς σῶσῃ, μὴ εὐσεβῆς πολιτικὴ κατεῦθυνσις εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Δὲν βλέπετε τὴν ταλάντευσιν ἐν ᾗ εὐρίσκεται ἡ Συνέλευσις; Ἀλλὰ λέγατε ὅτι ἡ Συνέλευσις εἶνε ἀπεριόριστος. Ἡ Συνέλευσις νὰ εἶνε ἀπεριόριστος, ἀλλ' ἔχει τὴν ὑπεχρέωσιν νὰ σεβασθῇ τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν ἀποτελεῖ αὐταστικὴν ἀπόφασιν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὑπάρχει ὑποχρέωσις ἡ ἐκθρόνισις τῆς Δυναστείας.

Ἐπικυλοῦμαι λοιπόν, κύριοι συνάδελφοι, τὴν ἀντίληψιν τὴν βαθύτεραν τῆς καταστάσεως, τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἵστυν καὶ τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ τοῦ Τόπου καὶ ἀν' ὑμῖν ἔστιν ὅτι αὐτὴ ἡ πολιτικὴ τῆς ταλάντευστος, τῶν σχολίων ὁρόρων καὶ τῆς ἁσταθείας θὰ ὀνηθῇ νὰ σῶσῃ τὴν Ἑλλάδα, τότε ἀκολουθήσατε τὴν Κυβέρνησιν, ἐάν οὐκ, λάβετε σεῖς εἰς τὰς χεῖρας σὺς τὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος καὶ σῶσατε τὸν Τόπον (χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Γ. Κωνσταντίνου ἐξηγεῖ ὅτι ὁ Στρατὸς καὶ ὁ Σκόλος ἐκθρόνισας τὴν Δυναστείαν τοῦ Γεωργίου ἐξέσχεσε τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἐκφρασθεῖσαν διὰ τῶν ἐκλογῶν. Ὁ Στρατὸς ἀνεμέτρησε τοὺς ἐκλεγέντας πληρεξούσιους καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὑπολογισμοῦ τούτου ἔκαμεν ὅ,τι ἔκαμεν. Εὐτερέχοντος εἰς τὰ λεγθέντα πρὸς τοῦ κ. Παπανδρέου δηλοῖ ὅτι τὰ νεῦρα τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Νιῖν ἦσαν οἱ δημοκρατικοὶ ἀξίωματικοί. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἡ Ἐπανάστασις σχηματίσασα ἄλλην διανοητικότητα καὶ στηρίγματα τὴν πολιτικὴν τῆς ἐπὶ τῆς συμπεριφορῆς προσπάθειας καὶ θέλουσα νὰ ριψὲ τὸ σφάλμα τῆς καταστροφῆς καὶ εἰς τὰς δύο μερίδας ἔφρασε, ὁδὸν ὡφείλε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Λαὸν μετάνοιαν διὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου. Ἐσφαλὲν ἐπίσης ἐλθεῖν πανηγυρικῶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἀντὶ νὰ ἔλθῃ μελανευμονοῦσα διὰ τὴν καταστροφὴν καὶ ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν προδότην Κωνσταντῖνον τῷ ἔθνεϊ ὁ χιλιῶδες λίρας.

Δὲν ἔμλει-λέγει-περὶ τῆς τρίτης καταστάσεως, ὅτι γνωρίζουν ὅλοι τί ὀπίσθεν αὐτῆς κρύπτεται. Πῶς τὴν Ἐπανάστασιν ἐκδικήσαν τῶν ἀτυχευμένων Ἑλληγνίδων, τῶν σφαγέντων Ἑλλήγων καὶ τοῦ ἐκριζωθέντος Ἑλληνισμοῦ. Ἐξαίρει εἰς

τὰ ὑπὲρ τοῦ Στρατοῦ μέτρα τῆς Ἐπαναστάσεως, εἰς ᾗ ὑφίσταται καὶ ἡ κατάπνιξις τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος. Ὅταν ἀφουρᾷ τὴν πολιτικὴν κατεῦθυνσιν, δηλοῖ ὅτι καὶ ὁ ἴδιος εἶχε τὴν γνώμην ὅτι πρὸ τῆς εἰρήνης δὲν ἤδυνατο νὰ γίνῃ λόγος περὶ Δημοκρατίας. Μετὰ τὸ κίνημα ὅμως, καίτοι ὑπέστη μείωσιν ἀπὸ δειωματούς, ὡς ἀπακροῦσας τὴν περίπτωσιν τῆς βίας, κατηγόρεται νῦν ὡς ὀπαδὸς καὶ πρωτοστάτης τῆς βίας καὶ ἡ περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀπὸ τοῦ Στρατοῦ ὑφίσταται εἰς τὴν πρόθεσιν τοῦ ὅπως ἐξυπηρετήσῃ τὰ λαϊκὰ δίκαια, πρόθεσιν ἣν ἐπανεληγμένως ἐξεδήλωσεν. Ἐπιμαρτύρεται κατόπιν τὰς διαφύρους διανοήσεις του, ἐκ ὧν ἀποδεδειγμένον ὅτι τότε μόνον μετῴθη νόμιμον βίαν ὅτε ἐδήντησε πάντα τὰ ἥγια μέτρα καὶ ἐπίθετο κίνδυνον αὐτόχρημα τῆς Πατρίδος, δηλοῖ ὅτι δὲν θὰ ἐπιτόλμῃ εἰς τὴν αὐτῶσαν ἀντίδρασιν νῦν προδοτεῖν καὶ ἀποπειρᾶν δουλοπνίαν τῆς Πατρίδος. Μετὰ τὸ κίνημα ὑπεστήριξε λαϊκὸν δημοφιλῆ τιμὴν, καὶ ἡ ἀποστοφὴ του πρὸς τὴν βίαν τὸν ἔκαμε νὰ ὑποστηρίξῃ καὶ τὸ σύστημα τῆς ἀναλογικῆς φηγοφορίας διὰ νὰ ἡμπαρῇ νὰ ἀντιπροσωπεύηται καὶ ὁ μειονοφύληξ. Ἐκτείνων ἡ κατ' αὐτοῦ κατηγορία ὡς βλαβεῖν εἶνε πλέον τεταρτημένη.

Ὁ κ. Γ. Κωνσταντίνου ἑξῆς ἂν εἶνε ἀληθές ὅτι ἀναγνωρίζεται ὁ Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος.

Ὁ κ. Κωνσταντίνου ἀπαντᾷ ὅτι οὐδεὶς Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος ὑφίσταται καὶ ὅτι ἦσαν οἱ στρατιωτικοὶ ἀπεθρόνισαν εἰς τὰ ἔργα τῶν καὶ ἀποτελοῦν τὸν δημοκρατικὸν Στρατὸν τῆς Πατρίδος.

Μεθὺ συγκρίσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 8 καὶ 5' διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν προτεχῇ Δευτέραν ὥρα 4 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Ὑπουργοὶ
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 1 Φεβρουαρίου 1924 προσελθὼν εἰς τὸ Βουλευτήριον ὁ κάτωθι πληρεξούσιος ἔδωκε τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον:

Ὁ μὲν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοθυμαδὸν καὶ ἀδιαμέ-

του Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου.

Ὁ ὁρκισθεὶς πληρεξούσιος
Γ. Κοσμίδης

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 13'

Τῆς 4 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρὰ 4.15' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Μεθὺν ὁ κ. Πρόεδρος δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸν κ. Γ. Καφαντάρην.

Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης). Εἶνα ἤδη ἐν γνώσει τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως τοῦ ἱατρικοῦ ἀνακονισθέντος, ὅπου ἐξεδόθη περὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἀξιοτίμου κυρίου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μετὰ τὴν γενομένην ἐξέτασιν παρὰ τοῦ μετακληθέντος ἐπίτηδες ἐνταχθῆς δικηρεποῦς ἐκ Παρισίων ἐπιστήμονος. Κατὰ τὴν ἀνακονίωσιν ταύτην εἶμαι εὐτυχῆς νὰ εἶπω ὅτι οὐδεμία ἀπολύτως παρετηρήθη ὀργανικὴ ἀλλοίωσις ἢ διαταραχὴ δυναμένη νὰ ἐμπνεύσῃ σοῦδράν τινα ἀνησυχίαν ἢ οἰκνυδῆποτε ἀνησυχίαν. Ὀφείλω ἐν τούτοις ἀτυχῶς νὰ προσθέσω ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην τῶν ἱατρῶν, αἱ ἐπανειλημμέναι κρίσεις, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπ' ἐσχάτων, ἐπέφεραν κλονισμόν, ὅστις ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ἀνάπαυσιν ἐπὶ τινὰ χρόνον καὶ ὅστις δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸν ἐνεργὸν ἀνάμειξιν εἰς ἐπιπόνους πολιτικὰς ἀσχολίας.

Κατόπιν τούτου, κύριοι συνάδελφοι, ἡ Κυβέρνησις ἔσπευσε σήμερον νὰ ὑποβάλλῃ τὴν παραίτησίν της εἰς τὸν Ἀντιπρόεδμον καὶ παρακαλῶ Ὑμᾶς, ὅπως συναινέσητε εἰς τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος μέχρις οὗ, λυομένης τῆς κρίσεως, γίνῃ δυνατὸν νὰ ἐμφανισθῇ ἡ νέα Κυβέρνησις ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ καὶ ἡ Συνέλευσις ἀποφαίνεται δι' ἀναστάσεως ὅπως λυθῇ ἡ συνεδρίασις καὶ διακοπῶσιν αἱ

ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως μέχρι λύσεως τῆς ὑπουργικῆς κρίσεως.

Ὡρὰ 4.55' λύεται ἡ συνεδρίασις.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 14'

Τῆς 11 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρὰ 5.15' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Προσέρχονται ἀκολούθως καὶ ὁρίζονται οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Γ. Χριστοδουλάκης, Γεμ. Τσουδερός, Ν. Ἀσκούτσος καὶ Γ. Τσαγγρῆς τὸν ἐν τῷ κατωτέρῳ πρωτοκλήτῳ ὁκοιμοσίῃς ἀναφερόμενον ἔρκον τοῦ πληρεξουσίου.

Ἀνακονοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ἐγγράφον τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Γ. Καφαντάρη πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, δι' οὗ παρακαλεῖται ὅπως εὐχεστέθῃ ν' ἀνακονίσῃ πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅτι διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ τοῦ ἀρξαμένου μηνὸς Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐγένετο δακτὴ ἢ παραίτησις τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. **Ἐλευθερίου Βενιζέλου**, διορίσθη δ' ἀντ' αὐτοῦ Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ὁ κ. **Γεώργιος Καφαντάρης**.

— Ἐτερον ἔγγραφον τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, δι' οὗ παρακαλεῖται ὅπως εὐχεστέθῃ ν' ἀνακονίσῃ πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅτι διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ τοῦ Φεβρουαρίου ἐ. ἔ. ἐγένετο δακτὴ ἢ παραίτησις τῶν Ὑπουργῶν κ. κ. Γεωργ. Ρούσου τῶν Ἐξωτερικῶν, κ. Γ. Καφαντάρη Δικαιοσύνης, κ. Θ. Σοφινάκη Ἱστορικῶν, κ. Γ. Βαλαχᾶ Ἑκκλησιαστικῶν καὶ Δημ. Ἐκπαιδεύσεως, κ. Ἀνδρ. Μιχαλακοπούλου Οἰκονομικῶν, κ. Κ. Σπυρίδην Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, κ. Γεμ. Τσουδεροῦ Συγκοινωνίας, κ. Ἀλ. Μυλωνᾶ Γεωργίας, κ. Ἀ. Δοξιάδη Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως, κ. Κ. Γόντικα Στρατιωτικῶν, καὶ κ. Γωδῆν Κανονικοῦ Ναυτικῶν. Διορίζονται δ' ἀντ'

αὐτῶν Ὑπουργοὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ κ. Γεώργ. Καρλιντζής· τῶν Ἐσωτερικῶν ὁ κ. Θ. Σορούλης, τῶν Οἰκονομικῶν ὁ κ. Ήμρ. Τσουδερός, τῆς Ἐθν. Οἰκονομίας καὶ προσωρινῶς τῶν Ἑκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδείσεως ὁ κ. Κ. Σπυρίδης, τῆς Γεωργίας καὶ προσωρινῶς τῆς Δικαιοσύνης ὁ κ. Ἀλ. Μυλωνᾶς, τῆς Ὑγίειας, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ὁ κ. Ἀ. Δοξιάδης, τῶν Στρατιωτικῶν ὁ κ. Κωνστ. Γέντικας, καὶ τῶν Ναυτικῶν καὶ προσωρινῶς τῆς Συγκοινωνίας ὁ κ. Ἰωάν. Κωνναδός.

— Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. Α. Μυλωνᾶς ὑποβάλλει ἐγγράφον πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως δι' οὗ διαβιβάζεται συνημμένως τὸ ἐπ' ἀριθμὸν 1011 ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου ἐ. ε. ἐγγράφον τοῦ Ἐπισκοπεύοντος Παρισίας μετὰ τῆς σχετικῆς συνογραφίας κατὰ τοῦ πληρεξουσίου ἱερωσίας Ἀρχαίου Ἑργαστοῦ κατηγουμένου ἐπὶ ἐξουσίᾳ τῆς Ἀρχῆς καὶ δι' οὗ ζητεῖται ὅπως συμμόρφως τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος προκληθῇ ἡ κρίσις τῆς Συνελεύσεως περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς ἀπόξιν τοῦ εἰρημένου πληρεξουσίου.

— Ὑπότις ἕτερον ἐγγράφον τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, δι' οὗ διαβιβάζεται συνημμένως τὸ ἐπ' ἀριθμὸν 1811 ἀπὸ 5 Φεβρουαρίου ἐ. ε. ἐγγράφον τοῦ Ἐπισκοπεύοντος Ἀθηνῶν μετ' ἀντιγράφου μεγίστης τοῦ πληρεξουσίου Θ. Μεγαλίου κατὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθανασίου Τζόνη, κατηγουμένου ἐπ' ἀδίκῳ ἐπιβέται μετὰ βιοποικιστῶν κατὰ τοῦ πρώτου, καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ ζητεῖται ὅπως προκληθῇ ἡ κρίσις τῆς Συνελεύσεως περὶ χορηγίας ἀδείας πρὸς ἀπόξιν τοῦ εἰρημένου πληρεξουσίου συμμόρφως τῷ ἄρθρῳ 63 τοῦ Συντάγματος.

(Παραπέμπονται εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ὑπηρεσίαν).

— Ἡ ἐπὶ τῶν Δημοσίων ἔργων Κοινοβουλευτικὴ Ὑπηρεσίη ὑποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν παυθέντων ὑπελλήλων» ἐπὶ τῶν Δημοσίων ἔργων.

— Ὁ πληρεξούσιος Καζάνης κ. Π. Καλαντζόπουλος ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ βιβλίου 1 τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ ἀπὸ 15 Οκτωβρίου 1923 Νομοδικτήριου περὶ μειώσεως τοῦ φόρου εἰσπραθῶν κατ'.

Ὁ πληρεξούσιος Νάξου κ. Α. Πραντούνας ὑποβάλλει προτάσεις νόμων 1) «περὶ ιδρύσεως Ἀνωτάτης Πολιμηχῆς Ἀκαδημίας ἐν Ἑλλάδι» καὶ 2) «περὶ καταργήσεως Διοικητικῶν Συμβουλίων Ὑπουργείων».

— Ὁ αὐτὸς πληρεξούσιος ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ιδρύσεως Ἀνωτάτου Πολιμηκοῦ Συμβουλίου».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Σ. Γιαννινοῦς, Σωτ. Χατζηγάκη, Β. Ἰακωβάκης καὶ Π. Καραλῆς ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐλλογικῶν καταλόγων».

— Ὁ πληρεξούσιος Πατρῶν κ. Χρ. Φικαῖς ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἐκδικήσεως τῶν ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματικῶν εἰς δικταγὴν ἀγωγῶν».

Ἀπὸ ταῦτα θέλουσι τυπωθῇ καὶ δικτυωθῇ.

— Ὁ ἐν Σπάρτῃ φιλικὴνθρωπικῶς Σύλλογος «Ἁγίος Νίκων» τροποποιεῖ καὶ ἰδρυθῇ ἐν Ταυρῆται Φιλικαίρεσιον ὑποδεικνύει ἀνάτορα μέτρα πρὸς εἰσέρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων χρηματικῶν πόρων.

— Ὁ Κ. Κατσούρης, εἰρηνοδίκης Κυθήρων, παρακαλεῖ ὅπως ληθῇ τὸ προσγεγνημένον εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας β' τάξεως ἰδίωμα.

— Ἡ Ἑνελλήνιος Ὑπηρεσίη Κοινωνικομνημόνων παρακαλεῖ ὅπως τροποποιηθῇ τὸ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1923 Νομοδικτῆριον Διτάγμα «περὶ ἐπιβολῆς προσθέτου φορολογικῆς ἐπὶ τοῦ κατακατακαμένου καπνοῦ».

— Ὁ κατόικος τοῦ χωρίου Παπέντας τῆς Ήλειας παρακαλεῖται ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ τὸ κτήμα τῶν ἐκεί τειφλικιοῦχων.

— Ὁ Ἑμπερικῆς Σύλλογος Πατρῶν διακρατῶνται διὰ τὴν ἀνίχεσιν σὺνδροῦν παθῶν ἐπὶ τῆς ἀρκετικῆς παραποικῆς ὁδοῦ, καὶ παρακαλεῖ ὅπως ἐξαναγκασθῇ ἡ Ἐταιρεία τῶν Σιδηροδρόμων καὶ ἀνεγείρῃ τοιαύτην καὶ ἐπὶ τοῦ οἰκιστοῦ Χαιρέτου.

— Ὁ δημοδοχάκαλοι γ' τάξεως καὶ ἱερεῖς συγχώνως τοῦ Νομοῦ Μεσσηνίας παρακαλεῖται ὅπως ληρῇ μέρηνα περὶ καθαρῶν τῆς θέσεως τῶν.

— Αἰγοπόσιος Κομπερσιῆς αἰτοῦσιν ὅπως λόγω τῆς δυσχεροῦς καταστρώσεως ἣν ὑπέστησαν τὰ κτήνη τῶν ἀπαλλοτριωθῶν τῆς ἀνατολῆς τοῦ φόρου συνάμα δὲ ληρῇ πρόνοιαν διὰ τὴν περίθαλψιν τῶν αἰονγενῶν τῶν.

— Ἡ Μελοπομένη Λευκόχειρος πόρῃ τοῦ ποτὲ Ἀβραάμ Λευκόχειρος, διωθοντοῦ τοῦ Μεταφραστικοῦ Γραφείου Κρήτης, παρακαλεῖ ὅπως τῇ ἀπανεργῇ ἡ νόμιμος σύνταξις.

— Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Τρικυλίων ζητεῖ ὅπως παραχωρηθῶσιν οἱ παλαιὸι στρατώνες πρὸς ἐγκατάστασιν τῶν Δικαστηρίων, κατόπιν τῆς ἀποπερρώσεως τοῦ ἐκείσε Πρωτοδικείου.

—Οἱ ἐν ἀποστρατεῖᾳ ἀνάπηροι ἀξιωματικοὶ υποβάλλουσιν ὑπόμνημα ζητοῦντες ὥπως ἐξισωθῶσι πρὸς τοὺς λοιποὺς συναδέλφους των.

—Ὁ προσφυγικὸς κόσμος Αἰτωλοακαρνανίας παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὥπως ἐπιληφθῇ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἀποδεχομένη τὰ αἰτήματα τῶν προσφύγων πληρεξουσίων.

—Ὁ προσφυγικὸς Σύλλογος Ποντίων Καβάλλας αἰτεῖται τὴν ταχεῖαν ἐπίλυσιν τοῦ ζητήματός των.

—Προσφυγικαὶ οἰκογένειαι Μυτιλήνης ἰκετεύουσι τὴν Κυβέρνησιν ὥπως καταβάλῃ πᾶσαν ἐνέργειαν διὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν εἰσέτι ἐν αἰχμαλωσίᾳ διατελούντων.

—Οἱ πρόσφυγες Σύρου παρακαλοῦσιν ὥπως ληφθῇ μέριμνα περὶ αὐτῶν.

—Ἡ Ἐνωσις ἐφέδρων ἀξιωματικῶν ζητεῖ ὥπως ληφθῇ πρόνοια διὰ τὰ μέλη αὐτῆς.

—Ἡ Πανελλήνιος Ὁμοσπονδία φορτοαφορτωτικῶν σωματείων τῆς Ἑλλάδος αἰτεῖται βελτίωσιν τῆς θέσεως τῶν μελῶν αὐτῆς.

—Δύοφοροι Ἐμπορικαὶ Ἐταιρεῖαι καὶ Ἐνώσεις ἐν Ἑλλάδι παρακαλοῦσιν ὥπως τροποποιηθῇ τὸ ἀπὸ 30 Μαρτίου 1923 Ν. Διάταγμα περὶ διαθέσεως τῆς ναξίως σμύριδος.

—Οἱ ἰδιοκτῆται οἰκοδομῶν Ἀμαλιάδος υποβάλλουσιν ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὸ ἐνοικιστάσιον.

—Ὁ Γεωργικὸς συνεταιρισμὸς τοῦ χωρίου Λοῦμκος τῆς περιφερείας Νιγρίτης διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ πληρεξουσίου κ. Ὁρέστου Ζαφειρίου καὶ παρακαλεῖ, ὥπως ἐπαναφερθῇ ἐν ἰσχύϊ Ν. Διάταγμα περὶ ἀπαλλοτριώσεως τοῦ κτήματος Γεννητσιλίου.

—Κάτοικοι Προτοτσάνης υποβάλλουσιν ψήφισμα σχετικὸν μὲ τὴν φορολογίαν τοῦ καπνοῦ.

—Οἱ πρόεδροι τῶν δικηρῶν Σωματείων Ἰωννίνων υποβάλλουσιν ψήφισμα δι' οὗ υποδεικνύουσι διάφορα μέτρα περὶ βελτιώσεως τῶν ὅρων τῆς ζωῆς καὶ εἰδικῶς τῆς ἐν Ἠπείρῳ καταστάσεως.

—Κάτοικοί τινες Σερρών παρακαλοῦσιν ὥπως τροποποιηθῇ ὁ ἐπ' ἀριθμὸν 2517 τοῦ 1920 νόμος περὶ ἀπαλλοτριώσεως τῶν οἰκοπέδων των.

—Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῶν δικηρῶν Σωματείων Τρικάλων παρακαλεῖ ὥπως παρχωρηθῇ ὁ ἐκεῖ παλαιὸς Στρατὸν πρὸς ἐγκατάστασιν δικαστηρίων, κατόπιν τοῦ ἐμπρησμοῦ τοῦ καταστήματος τοῦ ἐκεῖ Πρωτοδικείου.

—Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον Ἐφεδρῶν Κισσάμου παρακαλεῖ ὥπως ληφθῇ μέριμνα ἵνα χαρισθῇ ἡ χρηματικὴ καὶ ποινικὴ δίωξις τῶν ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν.

—Ἡ Ὁμοσπονδία τῶν θυμάτων πολέμου υποβάλλει ὑπόμνημα δι' οὗ παρακαλεῖ ὥπως ληφθῶσι μέτρα τινὰ πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

—Ἡ ἐν Καλάμῃς ἐδρεύουσα Ἐταιρεία ἀγορᾶς καὶ μονοπωλήσεως δημητριακῶν κερπῶν παρακαλεῖ ὥπως δοθῇ αὐθεντικὴ ἐρμηνεία εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ νόμου 2125 περὶ φορολογίας τοῦ ἐξ ἀλλοδαπῆς εἰσαγομένου σίτου.

—Οἱ μαθηταὶ τῆς ἐν Τριπόλει Ἱερρατικῆς Σχολῆς παρακαλοῦσιν ὥπως ἐξομωθῶσι πρὸς τοὺς μαθητὰς τῶν δημοσίων Γυμνασίων.

—Οἱ ἐπιδροὶ τραυματισθέντες ἀνθυπασισταὶ αἰτοῦσι τροποποίησιν τοῦ ἀπὸ 12 Ἀπριλίου 1923 Ν. Διατάγματος πρὸς βελτίωσιν τῆς θέσεώς των.

—Ὁ ἐκ Πηγαδιστῶν Λεωκίδος Ἀνδρέας Ζακυνθινός, πατὴρ τοῦ ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ ἀπολεσθέντος Εὐστάθιου Ζακυνθινοῦ, παρακαλεῖ ὥπως ληφθῇ μέριμνα περὶ ἐξαχρεώσεως τῆς τύχης τοῦ υἱοῦ του.

—Ἡ Κοινότης Σιδηροκάστρου παρακαλεῖ ὥπως ἡ ἀπόφασις τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ φορολογίας τῶν λαχανοκήπων ἀναθεωρηθῇ.

—Ὁ Ἀχιλλεὺς Βοδύλαρης, ἄρχισυνάξ τοῦ Εἰρηνοδικείου Θεσσαλονίκης, υποβάλλει ὑπόμνημα περὶ καλυτερέσεως τῆς θέσεως τῶν ἀρχισυνάκτων εἰρηνοδικείων.

—Κάτοικοί τινες τῆς νήσου Κερκύρας ζητοῦσιν ἀποζημιώσιν διὰ τὴν κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον ὑπὸ τῶν Ἱταλῶν στρατιωτῶν βλαβεῖστας περιουσίας των.

—Ἐπιτροπὴ κατόικων Βελστίνου αἰτεῖται τὴν ἀπέρρηξιν τοῦ φόρου δεκάτης ἐπὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τὴν βελτίωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ ἀκαθάρτου εἰσιστάμετος.

—Οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι Μένδεας αἰτοῦνται τὴν παροχὴν τοῦ 13ου μισθοῦ.

—Ὁ προσφυγικὸς Σύλλογος Καβάλλας παρακαλεῖ ὥπως τερματισθῇ ἡ οἰκτρὰ κατάστασις τῶν προσφύγων.

Μεθ' οὗ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Πιστεύω, κύριοι πληρεξούσιοι, ὅτι διερμηνεύω τὰ αἰσθήματα ὁλοκλήρου τῆς Συνελεύσεως, παρακαλῶν τὸν κ. Πρόεδρον αὐτῆς νὰ διαθυβῇ πρὸς τὴν Ἀμερικανικὴν Βουλὴν καὶ

Γερουσίαν τὴν βαθυτάτην τοῦ Σώματος θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρώην Προέδρου τῶν Ἑνωμένων Πολιτικῶν Οὐίλσον. Ἦνεν γνωστὸν εἰς πάντας ποίαν ἰσχυρὰν ἰσχύσιν ἐπιθράσιν ἡ ἱστορικὴ μορφή τοῦ Οὐίλσον ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἰδίης τοῦ Πατρίδος ἀλλὰ καὶ καθ' ὅλον τὸν κόσμον. Κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον, χάρις εἰς τὴν πρωτοβουλίαν αὐτοῦ ἐν πολλοῖς, ἐξησφαλίσθη ἡ εὐλαὴ καὶ ἡθικὴ ἐπικράτησις τῶν φιλελευθέρων Ἀσθῶν τῆς Γῆς ἐναντίον τοῦ δεσποτισμοῦ.

Καὶ κατὰ τὴν συνολολόγησιν τῆς εἰρήνης ἀπαύλασμα τῆς διανοίας τοῦ ὑπῆρξεν ὁ θετὸς τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν, ὅστις δὲν ἀμφιβάλλομεν ὅτι εἶνε προσωρισμένος ἀναπτυσσόμενος σὺν τῷ χρόνῳ νὰ ἀπουῇ τὸ ἀσφαλὲς ἔρεισμα τῆς γενικῆς εἰρήνης καὶ πρὸ παντός τῶν ἀντιγύρων Ἀσθῶν. Ὁ Ἑλληνοισμός, κύριοι, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μείνῃ ἀπυκνίτης διὰ τὸν θάνατον τοιοῦτου ἀνδρός.

Ὁ κ. Α. Παπαναστασίου ἐπικροτεῖ ἀπολύτως εἰς τοὺς λόγους τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐξαιρῶν τὸ ἔργον τοῦ Προέδρου τῆς Μεγάλης Δημοκρατίας λέγει ὅτι ἡ λάμψις τῆς μορφῆς τοῦ Οὐίλσον θὰ ρωτίῃ πάντοτε τὸν κόσμον καὶ θὰ ἀποτελῇ παρηγορίαν διὰ τὰ δίκαια τῶν ἀνισχύρων Ἀσθῶν.

Ἡ Συνέλευσις ἀποθνήσκει ἐπιδοκιμαζέ.

Ἀκολούθως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Πρόεδρος τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ὅστις ἀνερχόμενος ἐπὶ τὸ βῆμα ἀναγινώσκει ἀπὸ χειρογράφου τὰ ἑξῆς :

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἡ πολιτικὴ κρίσις, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐξ ἧς προέβλεθον ἡ παρούσα Κυβέρνησις, ὑπῆρξεν τὸ φυσικὸν ἀποκλούθημα γεγονότος ὅπως ἀσχετοῦ πρὸς τὴν διαμόρφωσιν τῶν παρ' ἡμῖν πολιτικῶν ὅρων.

Ὡς ἐκ τούτου ἡ ἐκ τῆς Ἀρχῆς ἀποχώρησις τοῦ ἡγέτου τῶν Φιλελευθέρων συνεπεῖχε προσκλήσιν φυσικῆς κοπώσεως ἐπέδρασε μὲν, ὡς ἦτο ἐπόμενον, ἐν μέρει εἰς τὴν προσωπιεὴν τῆς Κυβερνήσεως σύνθεσιν, δὲν πρὶνεται ὅμως νὰ θίξῃ τὸ παράπαν τὴν διαγεγραμμένην ἤδη πορείαν τῆς. Τὸ βαρὺ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἔργον μας ἀπέσῃ ἤδη κατόπιν τῆς ἀπομακρύνσεως τοῦ πρωταθλήτου τῆς συγχρόνου τοῦ Ἑθνους ἱστορίας ἀπείρως χαλεπώτερον. τὸ πρόγραμμά ὅμως ἡμῶν παραμένει ἀνέπαρον. Διότι ἀκραδάντως πιστεύομεν ὅτι ὑπὸ τὰς κρατούσας σήμερον συνθήκας μόνον διὰ τῶν ἀρχῶν εἰς τοῦτο καθιερωσὶ καὶ τῶν μέτρων, περὶ τῶν ὁποίων προβλέπει δυνάμεθα νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν εὐδωσιν τῶν πόθων καὶ τῶν συμφερόντων τοῦ Ἑθνους.

Θὰ ἡδυνάμην ἴσως, κύριοι, νὰ τερματίσω τὰς δηλώσεις μου ἐν τῇ σημείῳ τούτῳ, δοθέντος ὅτι ἡ μὲν Συνέλευσις διατελεῖ ἤδη ἐν γνώσει τῶν ἀπόψεων τῆς Κυβερνήσεως, τῶν ἀναφερομένων εἴτε εἰς τὰς διεθνεῖς ἡμῶν σχέσεις, εἴτε εἰς τὴν ῥύθμισιν τῶν φλεγοντῶν τῆς Χώρας ἐσωτερικῶν προβλημάτων, αἱ δὲ κεφαλαιώδεις ἀνάγκαι, ἅς καλούμεθα ἐν σπουδῇ νὰ ἀντιμετωπίσωμεν. Θὰ ἐστέρον ἐνδιαιρέντο καὶ πρακτικῆς σημασίας σὺνδεδήγοτα ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνασχόλησιν ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος.

Παρ' ὅλα ταῦτα δὲν δύνامي νὰ κατέλθω τοῦ βήματος χωρὶς νὰ φέρω τὸν λόγον ἐπὶ σημείων τινῶν τὰ ὁποῖα χρῆζον ἐπεξηγήσεως διὰ νὰ κατὰδειχθῇ σαφέστερον ὁ ἀληθὴς χαρακτήρ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως καὶ ἡ θέσις αὐτῆς ἀπέναντι τῶν ζητημάτων ἅτινα ζωηρῶς ἀπασχολοῦν τὴν δημοσίαν γνώμην. Δύνامي ἴσως νὰ συνοψίσω ἀμφοτέρω ταῦτα λέγων ὅτι προέχει ἐν ἡμῖν σήμερον ἡ ἐννοία τῆς τάξεως, ἡ φροντίς πρὸς ἀποκατάστασιν πλήρους ἰσοπολιτείας, ἡ ἐρχομὸς τῶν λαϊκῶν μας ἀντιλήψεις.

Ὡς Κυβερνήσις τάξεως παρέχουμεν τὴν δικαιοσύνην ὅτι θέλομεν προκαταστήσῃ μετὰ σταθερᾶς χειρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν, τὴν κοινωνικὴν γαλήνην καὶ τὰ δίκαια τῶν φιλοπόνηων πολιτῶν, στρέφοντες ἀδυστάτως τὴν δυνάμιν τοῦ Κράτους ἐναντίον τῶν ἀρνητικῶν τῆς Χώρας στοιχείων. (Χειροκρατήματα). Ἐμφορούμενοι ἀπὸ τὴν ἀδιέξοτον θέλησιν νὰ ἐξασφαλίσωμεν πάσῃ θυσίᾳ τὴν ἀμερόληπτον τῶν νόμων ἐφαρμογὴν παρὰ τὴν βυβλίσιν πεποιθήσιν ἣν τρέφομεν ὅτι ἡ ἐπικράτησις τῶν ἰδεῶν μας αὐτῇ καὶ μόνῃ ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ κοινὸν συμφέρον. θέλομεν κατέλθαι εἰς τὸν ἀγῶνα ἐν ἴσῃ μοίρᾳ μετὰ τῶν λοιπῶν Κομμάτων καὶ θὰ τηρήσωμεν τὴν ἐξουσίαν ἀμέτοχον τῆς πολιτικῆς διαμάχης.

Συνεπῶς τέλος πρὸς ἀρχῆς ἅς ἀνέκαθεν προσέειμεν θὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν ἐνίσχυσιν τῆς λαϊκῆς εὐημερίας ὡς τὸν κύριον τῆς Κυβερνήσεως προορισμόν καὶ θὰ θέσωμεν τὴν ὁρησκειτικὴν τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας εὐλόγειν ὡς τὸν ἀπαραίτητον νόμον τῶν πράξεών μας. Ὑπὸ τοιοῦτον πνεῦμα ἡ Κυβέρνησις ἐπιλαχρόνησεν τοῦ ἔργου τῆς θέλει ἐπιδιώξῃ μετὰ τῆς σπουδῆς τὴν ὁποίαν αἱ περιστάσεις θὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἐφαρμογὴν μέτρων ἀποσκοπούντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν καὶ ἐπέκτασιν τῆς ἐκπαιδευτικῆς, τῆς ἀγροτικῆς ὡς καὶ τῆς ἀποκεντρωτικῆς μεταρρυθμίσεως, τὴν δικαιοτέραν κατὰ τὸ δυνατόν διευρύνειν τῆς κειμένης φορολογίαν, ὡς καὶ τὴν ἐπὶ βεβλημένην ἐξομάλυνσιν τῶν σχέσεων μεταξὺ ἐργασίας καὶ κεφαλαίου.

Πρὸ πάσης ἄλλης ὁμοῦς μερίμνης κισθανόμεθα ὅτι προέ-
λει τὸ καθήκον ἡμῶν πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δεινοπαθούντων
προσφυγικῶν πληθυσμῶν.

Δι' ὃ καὶ ἄνευ χρονοτριβῆς θέλομεν ἐπιδοθῇ ἐν στενῇ καὶ
ἀδιαλείπτῳ ἐπαφῇ μεθ' ὅλων τῶν παρχόντων τῶν ἐγκύρως
ἐκπροσωπούντων τὸν προσφυγικὸν κόσμον εἰς τὰς ἐνδεικνυ-
σάμενας προσπάθειάς πρὸς βελτίωσιν τῶν βιωτικῶν ὅρων τῶν
προσφύγων καὶ ἐπίσπευσιν τῆς μονίμου αὐτῶν ἐγκαταστάσεως.

Ὅπως πάντα τὰ κατ' ἰδίαν μέτρα, ἅτινα ἔχει πρὸ ὀφθαλ-
μῶν ἡ Κυβέρνησις, οὕτω καὶ ἐπὶ τοῦ πολιτικκοῦ ζητήματος
ἀντιλήψεις τῆς ἐκ μᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀπορρέουσιν βελθείας
λαϊκῆς συνειδήσεως. Χρονολογεῖται ἀπὸ μακροῦ ἡ ἐρριζω-
μένη ἡμῶν πεποίθησις ὅτι ἡ ὕλη καὶ ἡ θύκη τοῦ Ἑθνικοῦ
δοκιμασίᾳ, τῆς ὁποίας μάταιον θὰ ἦτο νὰ διεκτραγωδῇσω-
μεν ἀπαξ ἔτι τὰς ὀδυνηρὰς συνεπείας, βαρύνει ἐξ ἴσου μετὰ
τῆς Δυναστείας καὶ τὸν βασιλικὸν θεσμόν καὶ ὅτι μόνον διὰ ρι-
ζικῆς τοῦ πολιτεύματος μεταβολῆς θὰ ἡδυνάμεθα νὰ ἀπαλ-
λαγῶμεν ἀπὸ τὸν φόνον τῆς ἐμφανίσεως ὁμοίων κινδύνων εἰς
τὸ μέλλον. (Χειροκροτήματα).

Πολίτευμα ὅμως κατ' ἐξοχὴν λαϊκὸν ὅπως ἡ Δημοκρατία
δὲν δύναται νὰ ἐννοηθῇ εἰμὴ ὡς ἀπύχασμα τῆς ἀνοθεύτου
καὶ ἐλευθέρως τοῦ Λαοῦ θελήσεως. Κατ' ἀκολουθίαν πρὸς
τὴν ἀρχὴν ταύτην καὶ ἐν τῇ συναισθησὶ ὅτι ἡ ἀνύποπτος
τοῦ δημοκρατικοῦ καθεστώτος πρόθεσις, αὐτῇ κυρίως προ-
ῶριται νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἀκατάβλητον δύναμιν διὰ τῆς
ὁποίας θέλομεν ἀποσπύσῃ νέν πρὸς τὸν δεσποτισμὸν ὀπι-
σθοδρόμησιν ἀρχῇθεν ἐτάχθημεν καὶ ἀκλονήτως ἐμμένομεν
εἰς τὴν ιδέαν τῆς ἀκεραίας πρὸς τὸν Λαὸν προσφυγῆς. Ἐπι-
φυλάξεις ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως δυνάμεναι νὰ ἐρμη-
νευσθῶν ὡς ἐκδήλωσις τῆς δυσπιστίας ἣν δέχθη τρέπει αὕτη
περὶ τῆς ἀληθοῦς ῥοπῆς τοῦ δημοσίου φρονήματος θὰ ἐξέ-
θετον ἀδικαιολογήτως τὴν Δημοκρατίαν εἰς ἐπιθέσεις ἀκα-
ταπαύστους παρεκωλύουσας τὴν ἄνετον αὐτῆς ἀνάπτυξιν
καὶ θὰ ἐδωμοῦργουν εἰς μάτην σοβαροὺς καὶ διὰ τὴν γαλή-
νην τῆς Χώρας καὶ διὰ τὴν τύχην τοῦ νέου πολιτεύματος
κινδύνους.

Καὶ λέγομεν εἰς μάτην, διότι ἐρώσων διεπιστώθη ὁμό-
φωνος σχεδὸν ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως ὑπὲρ τῆς διενερ-
γείας δημοψήφισματος ἡ τελικὴ λύσις ὅλων τῶν συναρπῶν
πρὸς τὴν πολιτικὴν κρίσιν ζητημάτων. Θέλει ἐπέλθαι πρά-
γματι διὰ τοῦ Λαοῦ, εἴτε διὰ διπλοῦ εἴτε διὰ συνθέτου
ἐρωτήματος ἀπευθυνθῶμεν πρὸς αὐτόν, ἡ δὲ κατὰ τύπους
ἀφαίρεσις ἐκ τῆς λαϊκῆς ψήφου τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος

εἰς οὐδὲν ἄλλο ἤθελε συντελέσει εἰμὴ εἰς τὴν παραπλάνη-
σιν τῶν ἐκλογέων ἀφ' ἑνὸς καὶ εἰς ἐνίσχυσιν ἀφ' ἐτέ-
ρου τῶν σκοπίμων κατὰ τοῦ κύρους τοῦ δημοψήφισματος
αἰτιάσεων. Μετ' ἀκλονήτου πίστεως καὶ ἡρεμίας ἀποθλέ-
ποντες, κ. πληρεξούσιοι, εἰς τὴν λαϊκὴν κρίσιν καὶ ἐξ αὐτῆς
ἀσφαλῶς ἀναμένοντες τὴν βελθεῖαν τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ὀρ-
γανισμοῦ ἀνάπλασιν ὑποβάλλομεν ὑπ' ὧν ὡς ὅσον σχέδιον
ψηφίσματος, ἐν ᾧ ἀπακρυσταλλοῦνται αἱ ἐκτεθεῖσαι τῆς Κυ-
βερνήσεως ἀντιλήψεις. (Αναγινώσκει τὸ κάτωθι ψήφισμα).

ΨΗΦΙΣΜΑ

«Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Συντακτικῇ Συνέλευσις ἔχουσα πρὸ
ὀφθαλμῶν ὅτι ἡ Δυναστεία τοῦ Γεωργίου ἀνίκανος νὰ ἐνστερ-
νισθῇ τὰ μεγάλα τοῦ Ἑθνικοῦ ἰδανικὰ ἀπέδειξεν ἐκαστὴν ἀνα-
ξίαν τῆς Πατρίδος, ὑποτάχσασα δὲ εἰς τὰς ἰδίαις ἐκαστῆς βλέ-
ψεις τὴν αἰωνίαν ιδέαν τῆς Ἑλλάδος καὶ καταστήσασα τὸν
θεσμόν τῆς Βασιλείας σύμβολον ἐθνικῆς δικαιοσύνης καὶ ση-
μαίαν ἐμφυλίου πολέμου καὶ μίσους ἐφθαιρε τὴν ψυχὴν τοῦ
Λαοῦ καὶ ἐνέκρωσε τὴν ἡθικὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἔστω δὲ πρὸς
τὰ ὀπίσω τὸ Ἑθνος τὸ προσεγγίσαν ἤδη τὸ τέρμα τῶν με-
γάλων αὐτοῦ ἱστορικῶν πεπραγμένων καὶ ἀπέθῃ πηγὴ ἀνυπο-
λόγιστον καὶ ἀνεπανορθῶτον ἐθνικῶν συμφορῶν.

Φρονούσα ὅτι ἡ ἐπάνοδος τῆς Δυναστείας δύναται καὶ
πάλιν ἐν συνεχείᾳ τῶν δυναστικῶν παραδόσεων νὰ θέσῃ ἐκ
νέου ἐν κινδύνῳ τὸ συμφέρον, τὸ μέλλον καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρ-
ξιν τῆς Χώρας, ἔχουσα δὲ ἀφ' ἐτέρου σταθερὰν τὴν πίστιν
ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα σύμφωνα πρὸς τὴν ἰδιωσύτην
καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ δύναται μόνον νὰ
ἀποτελέσῃ τὴν ἐδραίαν καὶ ἀσφαλῆ βάσιν τῆς πνευματικῆς
καὶ ἡθικῆς αὐτοῦ ἀνωρθώσεως καὶ νὰ ὠδηγήσῃ τὸ Ἑθνος εἰς
ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ τοῦ προορισμοῦ, διὰ τοῦ μὲν
ἀνεπιφυλάκτως τὴν δημοκρατικὴν αὐτῆς πίστιν, ἔχουσα
ὅμως ὑπ' ὧν ὅτι μόνον ἡ αὐθόρμητος καὶ γνησία
ἐκδήλωσις τῆς λαϊκῆς θελήσεως εἶνε ἱκανὴ νὰ περιβάλλῃ
μὲ ἀδικρινομένην καὶ ἀδιάσειστον κόρον πᾶσαν ἐπόφασιν
περὶ τῶν βασιλευσάντων τούτων τῆς Χώρας προδλημάτων καὶ
νὰ παγκύσῃ τὴν ἀπαρχίτητον διὰ τὴν ὁμαλήν τοῦ Ἑθνικοῦ
πρόσθον ἐπιτελεσθῶν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν.

Ψήφισε

Προκηρύσσει δημοψήφισμα, δι' οὗ ἐλευθέρως θέλει ἀπο-
φανθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς ἐκπτώσεως ἢ διατηρήσεως τῆς Δυνα-

«ταίχς τοῦ Γεωργίου ὡς καὶ περὶ τῆς μορφῆς τοῦ ἀρμόζοντος εἰς αὐτὸν πολιτεύματος. Τὸ δημοψήφισμα ἐνεργηθήσεται διὰ ψηφοδελτίου. Διὰ Β. Δ. θέλει ὁρίσθῃ ὁ χρόνος, αἱ κριθήσμεναι ἀναγκαστοὶ ἐγγυήσεις περὶ τῆς ἀμερολήπτου διεκχωρήσεως τοῦ δημοψηφίσματος καὶ πᾶσα ἄλλη λεπτομέρεια σχετικὴ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος».

Ἀκολουθῶν λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Ἀλ. Παπαναστασίου. ὁ ὁποῖος ἀσχολούμενος ἐν ἀρχῇ μὲ τὴν κυβερνητικὴν μεταβολὴν λέγει ὅτι αὕτη προκαλεῖ ἐξελθέντην τῆς Κυβερνήσεως, διότι τὸ κανὼν τὸ ὅποιον ἀρίνει ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶνε δυσαναπλήρωτον. Τοῦτεστι ὅτι ἀπὸ τῆς ἐναρξείας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως ἐδόθη ἐπανειλημμένως ἀφορμή, περ' ὅλην τὴν χωρίζουσιν αὐτοὺς ἀντίβειν, νὰ ἐκφράσῃ τὸν θυμικισμὸν τοῦ πρὸς τὸ ἔργον τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τὴν ἐκτίμησιν πρὸς τὸς ἰκανότητάς του καὶ τὸν σεῦδασμὸν ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ περὶάλλῃ τὸ πρόστακόν του. Δὲν συμφωνεῖ ὅμως μὲ τὸν τρόπον τοῦ σχηματισμοῦ τῆς νέας Κυβερνήσεως. Δὲν ὑπάρχει κοινωνοσυλευτικὸν προηγούμενον ἐν τῇ ἱστορίᾳ κανενὸς Κράτους κατὰ τὸ ὅποιον ὁ ἀποχωρῶν ἀρχηγὸς μίξῃ Κυβερνήσεως ἢ Κόμματος νὰ διορίσῃ τὸν διαδόχον αὐτοῦ. Καλλιεργεῖται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἰς ὠρισμένους κύκλους ἢ ἀντιλήψεις ὅτι ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, καίπερ ἀποχωρήσας τῆς Ἀρχῆς, ὀφείλει αὐτὸς νὰ δίδῃ τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν, νὰ εἶνε κατὰ τὴν συνήθη πράξιν αὐτοῦ ὁ βουλευτὴς τῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Τοῦτο εἶνε μίε ἀνόμολος κατὰστασις, ἢ ὁποῖα συνεχίζεται ἀπὸ τῶν ἐκλογῶν τοῦ 1920 καὶ πρὸ καὶ ἰδίως μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1922. Τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ὑπέταξε κατὰ τὰς κρίσεις στιγμὰς τὴν κρίσιν τοῦ καὶ τὴν θέλησιν τοῦ εἰς τὰς ἐν. Παρισίαις ὁδηγίας. Δὲν θὰ ἀμειψότητομεν τὸ δικαίωμα τοῦ κ. τέως Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐκφράσῃ δημοτικῶς τὴν γνώμην τοῦ ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ὅτι δὲν δύναμεθα νὰ δικαιολογήτομεν εἰς τὴν ὑπαρξὴν ὅστις τῆς ἐπερθύνου Κυβερνήσεως μίξῃ ἄλλης Κυβερνήσεως, ἢ καθεμένουσιν τῆς Κυβερνήσεως τῆς ὁποῖας δὲν εἶνε ἀξίᾳ ἢ παροῦσιν Κυβέρνησις. Καὶ ὅτι δὲν δύναμεθα νὰ ἐγκρίνομεν εἰς τὴν ἐκτελέσειν ὅπως προσώπου. Κατὰ τὴν ἐπαχὴν τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ τὰ ὅργανα τῆς Αὐτῆς ἐδικαιολογοῦν θεωρητικῶς τὴν ἀπολυταρχικὴν ἐπιβολὴν τοῦ Ἡγεμόνος ἐκ τοῦ ὅτι ὁ Ἡγεμὼν ἐκεῖνος εἶχεν ἡγήθῃ ἐπιτυχῶν πολέμων. Αὐτὸ εἶνε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ, ἢ ὑποδούλωσις τοῦ Λαοῦ καὶ τῶν

ἀντιπροσώπων τοῦ εἰς τὴν σκέψιν καὶ τὴν θέλησιν τοῦ Ἡγεμόνος, ἐνθ' ἡ Δημοκρατία στηρίζεται εἰς τὴν αὐτόνομον σκέψιν καὶ θέλησιν ὅλων τῶν πολιτῶν καὶ κατὰ μείζονα λόγον τῶν ἀντιπροσώπων τῶν πολιτῶν. Δὲν θέλει ὑποταγῇ εἰς πρόσωπα, ἀλλὰ θέλει προσαρμογῇ εἰς τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸ γενικὸν συμφέρον. Ἐπολεμήσαμεν τὸν κοινταυνισμὸν διὰ νὰ μὴ γίνῃ ἡ Ἑλλὰς τιμάριον ἐνὸς τυραννικοῦ καὶ προδοτικοῦ Ἡγεμόνος καὶ τώρα ἀγωνιζόμεθα ἐναντίον ὅλων τῶν προσπαθειῶν ὅπως καλλιεργηθῇ τὸ ἀπολυταρχικὸν πνεῦμα ὑπὸ οἰκνδιήποτε ἄλλην μορφήν προσωπικῆς ἐπιβολῆς.

Ἡρχόμενος κατόπιν εἰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως παρατηρεῖ ὅτι ἐξ αὐτῶν ἐλλείπουν αἱ προγενέστεραι δηλώσεις περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Γερουσίας καὶ τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) διακόπτων λέγει ὅτι δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλάβῃ κατὰ λέξιν ὅσα ἠκούσθησαν πρὸ μηνὸς ἐν τῇ Βουλῇ, δηλοῖ ὅμως καὶ πάλιν ὅτι καὶ διὰ τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν ἀναλογικὴν ψηφοφορίαν ἢ Κυβέρνησις εὐρίσκεται ἐν ἀπολύτῳ συμπτώσει γνωμῶν μὲ τὰς ἀρχικὰς δηλώσεις τὰς ὁποῖας ἐπεκαλέσθη.

Ὁ κ. Παπαναστασίου συνεχίζων ἐκφράζει τὴν χαρὰν τοῦ διὰ τὴν συμπληρωματικὴν δήλωσιν καὶ λέγει ὅτι πλανῶνται οἰκτρῶς ὅσοι φαντάζονται ὅτι ἐργάζονται εἰς θεμελίωσιν τῆς Δημοκρατίας ἐρόσον ἀντιτίθενται κατὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀναλογικῆς ψηφοφορίας.

Ὡς πρὸς τὸ προσφυγικὸν ζήτημα ὁ κ. Παπαναστασίου φρονεῖ ὅτι αἱ σχετικαὶ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἐντελῶς γενικαί. Μετὰ πάροδον, λέγει, ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τοῦ σχηματισμοῦ τῆς Κυβερνήσεως, ἂν πρόκειται περὶ συνεχίσεως τῆς αὐτῆς Κυβερνήσεως, ἢ Συνέλευσις ἀνέμενε θετικώτερα πρᾶγματα.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶνε συνέχεια τῆς προηγούμενης Κυβερνήσεως ὅσον ἀφορᾷ τὰς γενικὰς κατευθύνσεις. Εἶνε Κυβέρνησις, ὅσον ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴν τῶν διαφόρων ζητημάτων, δεσμένη χρόνου, ἵνα καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα ἐξηκριτωμένα.

Π. Καρασεβδᾶς. Τὸ προσφυγικὸν ἔχει ὠρισμένην κατεύθυνσιν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν πρόκειται περὶ κατευθύνσεως, πρόκειται περὶ μέτρου, καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἰσχυρισθῇ τις ὅτι μέτρα τσακύτης σοῦαρότητος εἶνε δυ-

ναπὸν νὰ γίνουιν εἰς τὴν στιγμὴν. Μόνον ὁ Πλάστης ἔχαμε τὸν κόσμον ἐντὸς ἑξ ἡμερῶν.

Κ. Βουδούρης (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας). Τὸ πρῶτον βῆμα δὲν εἶνε παρηγορητικόν.

Ε. Παυλίδης (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς). Ἡ προκάτοχος Κυβέρνησις οὐδὲν μέτρον ἔλαβεν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** συνεχίζων λέγει ὅτι τὰ ὕπουργεῖα τὰ ἀρμόδια διὰ τὸ προσφυγικὸν ἐξακολουθοῦν νὰ διευθύνωνται ἀπὸ τὰ αὐτὰ πρόσωπα. Ζητήματα δὲ τὸσον γενικά δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴ ἀπασχολήσουιν τὰ μέλη τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως. Πιστεύει ἐν τούτοις ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ προσκομίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν τῆς ἑρῶσον 300 χιλιάδες ἀγροτικῶ προσφυγικῶ πληθυσμοῦ καὶ 150 χιλιάδες ἀστικοῦ ἔχουν ἀνάγκην προστασίας θὰ ἦτο δυνατόν, λέγει, νὰ ἔχωμεν τοῦλάχιστον τὰς σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προσφυγικοῦ δανείου καὶ τοῦ ἀγροτικοῦ νόμου ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ.

Ὁ κ. Παπαναστασίου συμφωνεῖ μὲ τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν, τὴν ἀποκεντρωτικὴν διοίκησιν καὶ τὰς εκπαιδευτικὰς, ἐργατικὰς καὶ ἀγροτικὰς μεταρρυθμίσεις. Ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος εὐρίσκει ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπροχώρησε κάπως περισσύτερον ἀπὸ τὴν προκατόχον Κυβέρνησιν.

Γ. Καφαντάρης. (Πρωθυπουργός). Δὲν ἐπροχώρησα ποσῶς· καὶ ἐν τῇ περιπτώσει παρέμενεν εἰς τὴν Ἀρχὴν ὁ ἀξιώτιμος ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων καὶ πάλιν ἐγὼ δὲν θὰ ἠρκοῦμην εἰς τὸ νὰ μεταθῶ εἰς τὴν ἀλμπὴν καὶ δώσω τὴν ψήφον μου, διότι ἐγὼ δὲν ἔχω τὴν προσωπικότητά τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Ἐγὼ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι διὰ τῆς ἐξαρρητικῆς μου ἐπιρροῆς παρασύρω ἀκουσίως τὸν Λαὸν εἰς πράξεις ἀντιβιαιούσας πρὸς τὰς δοξαστικὰς του. Ἐγὼ ἀνῆλθω εἰς Κόμμα μαχόμενον ὑπὲρ τῆς ἐπικρατήσεως τῶν ἰδεῶν του καὶ θὰ πολεμήσω διὰ τὴν ἐπικράτησιν αὐτῶν, ὅπως θὰ ἔκαμνον καὶ ἂν ὁ κ. Βενιζέλος παρέμενεν εἰς τὴν Ἀρχήν. Οὕτε κατὰ κεραίαν περὶ ἐκκλίνα ἐν τῇ σημείῳ τούτῳ τῶν ἀρχικῶν προσθέσεων τὰς ὑποίας εἶπον καὶ ἐξεδήλωσα ἐπανειλημμένως.

Α. Παπαναστασίου. Ἐγὼ δὲν γνωρίζω τὰς παλαιὰς σας προθέσεις. Ἐκεῖνο τὸ ὑποῖον γνωρίζω εἶνε ὅτι ἐπροχωρήσατε ἀπὸ τὸν δρόμον τὸν ὑποῖον ἐχάραξεν ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Γ. Καφαντάρης. (Πρωθυπουργός). Προσωπικῶς εἶπεν ὁ ἀξιώτιμος ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων ὅτι δὲν θὰ περιοδίσῃ. Οὐδέποτε εἶπεν ὅτι τὸ Κόμμα του θὰ μείνῃ ἀμέτοχον πρὸς

τὸν ἀγῶνα. Οὐδέποτε ἰσχυρίσθη ὅτι τὸ Κόμμα θὰ μείνῃ οὐδέτερον.

Α. Παπαναστασίου. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θέλει νὰ εἶνε ἀρχηγὸς μαχομένου Κόμματος, ἐμμένει ὅμως εἰς τὴν ὑποβολὴν δύο ἐρωτημάτων εἰς τὸν Λαόν, ὑπέβαλε δὲ πρὸ ὀλίγου καὶ σχετικὸν ψήφισμα. Δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν διὰ ποῖον οὐσιώδη λόγον ἀποκρούεται ἡ γνώμη ὅπως ἡ Συνέλευσις λάβῃ μίαν ἀπόφασιν, ἡ ὁποία νὰ ὑποβληθῇ κατόπιν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ, ἀκούοντος ἐπικυριαρχικῶς τὸ Νέτο, ἐνῶ αὐτὸς εἶνε ὁ συνήθης τύπος τοῦ δημοψηφίσματος, προκειμένου κυρίως περὶ μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος. Τὰ ἀντιπροσωπευτικὰ Σώματα ἀποφασίζουν τὴν μεταρρυθμίσιν καὶ ἡ μεταρρυθμίσις ὑποβάλλεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ. Κανεὶς περιορισμὸς τῶν λαϊκῶν δικαιωμάτων δὲν ὑπάρχει ἐκ τῆς τοιαύτης διαδικαστικῆς ἀντιθέσεως οἵαδήποτε ἄλλη διαδικαστικὴ ἀποτελεῖ περὶ ἀγνώρισιν τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ Σώματος. Θὰ μᾶς εἴπητε ὅτι ἐκφράζετα ευχὴν. Δὲν εἶνε τὸ ἴδιον πρᾶγμα. Προκειμένου περὶ μίως τὸσον σοβαρᾶς μεταβολῆς ἔχει ὑποχρέωσιν ἡ Συνέλευσις, ὡς ἀντιπροσωπευτικὸν Σῶμα, νὰ ἐκδηλώσῃ σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως τὰς γνώμας τῆς καὶ νὰ λάβῃ ἀπόφασιν. Ἀποκρούομεν ἐπίσης τὸ ὑποβληθὲν ψήφισμα, διότι οὐδὲν περιέχει οὐσιαστικὸν πλεονέκτημα ὑπὲρ τοῦ Λαοῦ, δύναται δὲ νὰ προκαλέσῃ συγχύσεις καὶ παρεξηγήσεις.

Κατελήξαμεν—ἐξακολουθεῖ—εἰς τὴν Δημοκρατίαν ἔχοντες ὑπ' ὄψει τὴν ἀποτυχίαν τῶν ξένων Δυναστειῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ κυρίως τὴν κακοτυρίαν ὁρᾶσιν τῆς τελευταίας Δυναστείας ἀπὸ Κωνσταντίνου καὶ ἐντεύθεν. Οὐδὲν ἄλλο πολίτευμα ἠμπορεῖ νὰ εἶνε τὸσον ἐπιζήμιον εἰς τὸν Ἕλληνα ὅσον ὁ βασιλικὸς θεσμός, ὅν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες μεταβάλλουν εὐκόλως γνώμας εἰς ἐν νεῦμα τοῦ ἡγεμόνος καὶ ὁ Λαὸς ἀκόμη ἔρχεται στιγμὴ καθ' ἣν παρασύρεται ἀπὸ τὴν λάμψιν τῆς Αὐλῆς. Δι' αὐτὸ δι' ἡμᾶς ὑπάρχει μόνον ζήτημα βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ Δημοκρατίας. Ἡ ὑποβολὴ δύο ἐρωτημάτων ἐνέχει τὸν κίνδυνον νὰ καλλιεργηθῇ ἡ ἰδέα ὅτι δὲν εἶνε τὸσον ὁ θεσμός ὁ ὁποῖος ἔπαισεν, ἀλλὰ ὅτι τὰ πρόσωπα, καὶ, ἀντὶ νὰ γίνῃ ἀγὼν περὶ συστημάτων καὶ ἀρχῶν, νὰ καταλήξωμεν εἰς ἐριδὰς περὶ τὰ πρόσωπα.

Καὶ ἡμεῖς ἠθέλωμεν ἡ Συνέλευσις νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν, ἡ ὁποία νὰ καθιστᾷ εἰς τὸν Λαὸν γνωστοὺς ὅλους τοὺς κινδύνους μὲ τοὺς ὑποῖους συνδέεται καὶ ἡ σκέψις μετακλήσεως τῆς ἐκπτώτου Δυναστείας. Οὕτε περὶ μετακλήσεως ἄλλης Δυναστείας ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ λόγος. Λέγω τὸ τελευταῖον

τοῦτο, διότι εἶδον σήμερον γραφόμενον εἰς ἐφημερίδα ὅτι ὑπῆρχε διάθεσις συνεννοήσεως πρὸς τοὺς ἀντιπάλους ὅπως χάριν τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης ἀναγνωρίσουν μὲν ἐκείνοι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργκ διατηρηθῇ δὲ ὁ βασιλικὸς θεσμός.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) διακόπτειν διαψεύδει —λέγει— κατὰ τὸν κατηγορηματικώτερον τρόπον τὰ γραφέντα ὡς καθαρὰ μυθεύματα ἀνάξια οἰσθηδέποτε διαψεύσεως.

Ὁ κ. Α. Μιχαλακόπουλος (πληρεξούσιος Πατρῶν) παρεμυνάμενος παρέχει τὰς ἐξῆς πληροφορίες. Πρὸ τινων ἡμερῶν τὸν ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον πολιτικὸν πρόσωπον τῆς ἀντιπάλου μερίδος, πρῶτον πληρεξούσιος εἰς τὴν προηγουμένην Ἑθνοσυνέλευσιν, ὅσπερ τῷ ὁμίλῳ περὶ τῆς ἀνάγκης ὀριστικῆς γαλήνης νέυσεως τῆς Χώρας. Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος κατὰ τὴν γεννηθεῖσαν συζήτησιν τῷ εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ ἀποβάλουν τὴν ἰδέαν τῆς ἐπανόδου τῆς Δυναστείας αὐτῆς εἰς τὸν Ὄρνον (χειροκροτήματα), διότι ἡ ἐπάνοδος τοῦ ἀπελθόντος Βασιλέως θὰ ἐνέβαλλεν εἰς πολλὸν μεγαλύτερον κίνδυνον τὴν γαλήνην τοῦ Τόπου. Τοῦτο ἀνεγνώρισεν ὁμοῦς τί θὰ συμβῇ, ἐάν μετὰ τρία ἔτη ὁ Λαὸς μεταβάλῃ γνώμην καὶ ζητήσῃ πάλιν τὴν Βασιλείαν. Εἰς ταῦτα ὁ κ. Μιχαλακόπουλος τῷ ἀπήντησεν «προκειμένου νὰ ἀσθενήσω σήμερον ἢ νὰ ἀσθενήσω μετὰ τρία ἔτη, προτιμῶ νὰ ἀσθενήσω μετὰ τρία ἔτη, διότι ἐλπίζω ἐν τῷ μεταξύ νὰ λάβω μέτρα τὰ ὅποια νὰ μὲ ἐμποδίσουν νὰ ἀσθενήσω» (χειροκροτήματα). Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος προσθέτει καὶ τοῦτο, ὅτι πρὸ τινων ἡμερῶν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Βενιζέλου, παρόντος καὶ τοῦ πρῶτου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Ρούσου καὶ αὐτοῦ, ἐγένετο λόγος περὶ τῆς γνώμης ὀρισμένων πολιτευομένων τοῦ ἀντιπάλου κόσμου διὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἐκπτώσεως τοῦ Γεωργίου ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς διατηρήσεως τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ, ὁ δὲ κ. Βενιζέλος εἶπεν ὅτι, μόνον ἐάν ὁμόθυμος ὁ ἀντίπαλος πολιτικὸς κόσμος ᾔθελε ζητήσῃ τοῦτο, θὰ ἡδύνατο ἡ γνώμη αὕτη νὰ συζητηθῇ κατ' ἀρχήν. Ἀλλ' ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ἀπέκρουσε καὶ τὴν γνώμην ταύτην ἐκφράσας τὴν πεποίθησίν του ὅτι δὲν ἐνδιχέρονται οἱ ἀντίπαλοι τόσον διὰ τὸν θεσμόν τῆς Βασιλείας ὅσον διὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως, τὸ ὅποιον θέλουν νὰ ἔχουν κομματικὸν αὐτῶν σύμβολον.

Ὁ κ. Παπαναστασίου συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν ὑπῆρξαν ἀδικαιολόγητοι οἱ φόβοι του ὅτι ὁπωσδήποτε γίνεσθαι συζήτησις περὶ ἄλλης Βασιλείας καὶ ἐπιμένει ὑποστηρίζων

ὅτι κατ' οὐδένα λόγον πρέπει νὰ τεθῇ ἐνώπιον τοῦ λαοῦ ζήτημα δυναστικόν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ἀνασκευάσω πρὸς τὸ παρὸν τὰς διατυπωθείσας αἰτιάσεις ἐναντίον τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως. Ὅλ' τὸ πρᾶξω πρὸς ἀποφυγὴν σπατάλης χρόνου ἐν κενρῷ ἀπαντῶν διὰ μιᾶς πρὸς τοὺς δικωνοῦσαντας συναδέλφους καὶ τότε θὰ ἔλθῃ ἡ σειρά μου νὰ ἐπικρίνω καὶ ἐγὼ τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις. Ἡ συζήτησις βαίνει προφανῶς πρὸς τὸν τερματισμὸν τῆς καὶ νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἐπισπεύσωμεν τὴν λύσιν αὐτῆς, διότι καὶ τὰ θέματα κατὰ τὸ μ. ἄλλον ἢ ἡττον ἐξηγτηθήσονται, καὶ ἡ ἄσκαπος παράταξις τῶν συζητήσεων θὰ εἶχεν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν παρέλευσιν μιᾶς ἐκκενρότητος ἢ ὅποια θὰ ἔπρεπε νὰ λήξῃ τὸ ταχύτερον καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἡμῶν πρὸ παντός ἀπὸ τοῦ δημοψηφίσματος, διότι, ἂν καλῶς ἀντελήφθῃ, ἡ λύσις τῶν ζητημάτων μας ὑπὸ τὴν μίαν ἢ ὑπὸ τὴν ἄλλην μορφήν, κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, δὲν πρόκειται νὰ ἐπέλθῃ παρὰ διὰ τῆς διανεργείας δημοψηφίσματος. Δὲν θὰ ἐπαυθῇ ἐν τοῦτοις κύριον πληρεξούσιον, νὰ παρέλθῃ τελείως ἀπαράτηρητον ἐν σημείον τῆς ἐμιλίας τοῦ ἀξιότιμου πληρεξουσίου Μαντινείας, τὸ σημείον τὸ ἀφορῶν τὸν σχηματισμὸν τῆς παρούσης Κυβερνήσεως. Ἀδυνατῶ ἀληθῶς νὰ ἐννοήσω κατὰ ποῖον συνειρμὸν ἰδεῶν ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινείας δυσχερίζεται ὅτι ἡ προέλευσις τῆς παρούσης Κυβερνήσεως εἶνε ἀντίθετος πρὸς τοὺς κοινοβουλευτικὸς κανόνας καὶ ὅτι ἀποτελεῖ ἀνωμαλίαν. Ἀποτελεῖ ἀνωμαλίαν, διότι εὐθὺς θὰ ἔπρεπε νὰ ἀποκλεισθῇ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ ἡγέτου τῶν Φιλελευθέρων ὁ σχηματισμὸς νέας Κυβερνήσεως ἐκ τοῦ Κόμματος ἡμῶν.

Α. Παπαναστασίου. Ὡραίη τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων συνεχόμενον νὰ ἐκλέξῃ τὸν διάδοχον τοῦ κ. Βενιζέλου.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἔχει τοῦτο σχῆμα, διότι δὲν πρόκειται περὶ ἐκλογῆς ἀρχηγῶ ἀλλὰ περὶ συγκροτήσεως Κυβερνήσεως. Τοῦτο ἀποτελεῖ διάφορον ἐννοίαν. Παντοῦ δύναται νὰ εἶναι τις ἐν δεδομένη στιγμῇ Πρόεδρος Κυβερνήσεως χωρὶς ἐν ταύτῃ νὰ εἶναι καὶ ἀρχηγὸς Κόμματος. Αὐτὸ ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ ἐλεύθερα Κράτη. Ὅλ' ἀπετέλει πραγματικὴν προαίτιαν τῶν κοινοβουλευτικῶν κανόνων, ἂν δὲν ἐσχηματίζετο ἐκ τοῦ πλειονοψηφούντος κατὰ τεκμήριον τοῦλάχιστον Κόμματος. Καὶ ὅλ' ἀπετέλει παραβίασιν, διότι θὰ ἀπεδεικνύετο ὅτι τὸ Κόμμα ἡμῶν ἐσύμφετο πρᾶγματι ὅπισθεν μιᾶς προσωπικῆς ἐπιούλης καὶ δὲν

ήκολούθει πολιτικές κατευθύνσεις. Θά άπετέλει παραδίασιν
διότι ή Κυβέρνησις θά συνεκροτείτο επί τή βάσει αυθαριέτων
τεκμηρίων και όχι εκ τής πλειονοψηφίας του Κοινοβουλίου.
Ορθώς λοιπόν και κατ' ανάγκην άναγκην έσχηματίσθη
Κυβέρνησις εκ του Κόμματος ήμων, άπόκειται δέ εις τήν
Συνέλευσιν νά άρχι έξ αυτής τήν έμπιστοσύνην της, αν νομίζει
ότι οι πολιτικοί όροι μετεβλήθησαν. Η γνώμη έπομένως τήν
όποιαν ύπεστήριζεν ο άξιότιμος συνάδελφος, ότι τό Κόμμα
ήμων δέν ήτο τό ένδεδειγμένον μετά τήν άποχώρησιν του
ήγέτου του νά σχηματίση Κυβέρνησιν.....

Αλ. Παπαναστασίου. Δέν ύπεστήριξα αυτό.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Αυτόν είχον τήν έντύ-
πωσιν.

Αυτό ή γνώμη εύρίσκειται έν αντίρ άσει πρ ός τους διέπον-
τας ήμεις κανόνες. Δέν είπα τούτο όμως και μόνον. ύπεστήριζεν
αφ' ενός ότι πλήρης εκ τής ενεργού πολιτικής απομάκρυνσις
του άρχηγού των Φιλελευθέρων θά άπετέλει τραύμα καιόν
κατά των συμφερόντων τής Λόρας, και έν τούτφ ότι έπρεπε
νά στερηθ ή γνώμη κατά τήν πολιτικήν κρίσιν ύσως και
μετ' αυτήν. Άλλ' εινα άκόμη άρχηγός του Κόμματος και δι-
κασιούται και όφείλει νά μεριμνή περί των κοινών.

Αλ. Παπαναστασίου. Είπον ενώ τό αντίθετον :

Γ. Καφαντάρης. (Πρωθυπουργός). Είπατε όμως ότι ή
ανάμειξις άποτελεεί άνωμαλίαν και ένέχει κινδύνους.

Αλ. Παπαναστασίου. Ο κ. Πρόεδρος τής Κυβερνήσεως
άποχωρήσας τής άρχηγίας και οδισιαστικώς εκ τής διευθύ-
σεως του Κόμματος είχεν ύποχρέωσιν συμφώνως πρ ός τά κοινω-
δοουλευτικά έθιμα νά άρήσ η τό Κόμμα ελεύθερον νά εκλέξ η
τόν διάδοχόν του.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Είπατε έν γνώσει ότι
δέν πρόκειται περί έκλογής άρχηγού Κόμματος.

Αλ. Παπαναστασίου. Γνωρίζετε όμως ποία ήθική πίε-
σις ήσκηθη, ή όποία εύρε και άπήχησιν εις τας έφημερίδας; Εί-
περίπτωσην καθ' ήν τό Κόμμα των Φιλελευθέρων δέν ήθελεν
ύποστηρίξει τήν Κυβέρνησιν τήν όποιαν ο ίδιος ύπέδειξε
ήναγκάζετο νά άναχωρήσ η από τήν Ελλάδα.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Φρονείτε λοιπόν ότι
δέν είχε τοιούτον δικαίωμα :

Αλ. Παπαναστασίου. Είχε τό δικαίωμα, αλλά δι ά τή
χρήσιν τοιούτου δικαϊώματος ήμεις διαφωνοϋμεν. Σας έπα-
ναλαμήδην, κύριε Πρόεδρε, ότι ή άσκησις μιξς προσωπικης
απειθολής επί τή βάσει παρελθουσών πράξεων άποτελεεί πολυ

τικήν άνωμαλίαν δι' ένα ελεύθερον Τύπον και τοιούτου
είδους επιδράσεις ήμεις άποκρούομεν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Όταν ο ήγέτης ενός
Κόμματος έχ η τό παρελθόν του άρχηγού των Φιλελευθέρων.
δέν επιδρ ά δι ά προσωπικής έπεμβάσεως όπως έννοείτε αυτήν.
Επιδρ ά και όφείλει νά επιδρ ά δι ά τής πίστεις τήν όποιαν
έμπνέει ή φροσινή του διάνοια επί τής δημοσίας γνώμης.
ήτις έν αύτφ άνευρίσκει τας έγγυήσεις των όποιων έχ η
ανάγκην δι ά τήν τύχην των κοινών πραγμάτων. Επροχώρησε
μάλιστα ο άξιότιμος πληρεξούσιος και πέρα τούτου, έπρο-
χώρησε μέχρι του σημείου ώστε μίαν καθ' ύψος ήθικήν έπιδροήν.
όπως ή του άρχηγού των Φιλελευθέρων, νά εξαμοιώσ η με τήν
νοσηράν και άποσυνθετικήν επιδράσιν ενός αυταρχικού και
μεσαιωνικού συστήματος, τό όποιον πολυετής έδοκιμάσαμεν
κατά τό πρόσφατον παρελθόν.

Ο κ. **Α. Χατζηκυριάκος** διακόπτων λέγει: Ήθελον νά
ερωτήσω, κ. Πρόεδρε, όταν ή Έπανάστασις ένεκα τιμής
και εκτιμήσεως έθηκε τήν ύποψηριότητα του κ. Βενι-
ζέλου, ο τέως Πρωθυπουργός απήντησε δι ά τηλεγραφί-
ματος ότι δέν δέχεται τήν ύποψηριότητα αυτήν. Ο κ. Βενι-
ζέλος δέν κατήλθε συνεπώς ως άρχηγός των Φιλελευθέρων εις
τας έκλογάς. Μόνον ένεκα τιμής ήμεις εξαθέσαμεν ύποψηριό-
τητα εις αυτόν. Εμπροσθέντος ο άξιότιμος κ. Βενιζέλος
ετηλεγράφησεν εκ νέου ότι δέν αποδέχεται αυτήν. Ποιοι ειναι οι
λόγοι εκεινοι οι όποιοι επέσταν τήν κ. Βενιζέλου νά άναθεω-
ρήσ η τούτον ταχώς τας άποράσεις του και νά έλθ η εδω νά
ανάλάβ η τήν προεδρίαν τής Συνελεύσεως και ενθ' ούτα Υπουρ-
γός των Εξωτερικών έπρόκειτο νά γίνη έσχηματίσει Κυβέρνη-
σιν και κατόπιν παρ ά τήν περί άποχής δήλωσιν του και παρ ά
τήν τελευταίαν του πρ ός τόν Λόγον έφ' όσον ήλθε και έπρό-
τεύθη χωρίς νά νά δηλώσ η εις τόν Λόγον ποιοι ειναι οι λόγοι
οι όποιοι τόν ήναγκάσαν εις τούτοις.

Πολλοί πληρεξούσιοι. () λυός τόν εζήτησεν.

Α. Χατζηκυριάκος. Αυτό, κύριε Πρόεδρε, ήθέλον νά ερω-
τήσω, έν θά ήδύνάσ η νά μοί απαντήσ ητε.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Απαντώ: Ήθεον ύπεικων
εις τήν πρόθυμον του Λαού θέλησιν, ήλθε νά προσφέρ η μίαν επί
πλέον πολύτιμον εις τήν Λόραν του ύπηρεσίαν (χειροκρατή-
ματα). Ήθεον ύσως άκων, αλλά ήλθεν έν τή συνειδήσει ότι, έν
δέν ήρχετο, θά παρέλειπε τό καθήκόν του πρ ός τήν Πατρίδα
(χειροκρατήματα). Ήθεον εκθέτων τήν ιδίαν τήν όφείλιν εις
κίνδυνον, αλλά ήλθεν, έν επιγνώσει ότι, έν δέν εξέθετον αυτήν

εις κίνδυνον, ὅλ' ἐξέθετεν εἰς κίνδυνον τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος. (Χειροκροτήματα).

Δὲν ἐπέδωκεν ἄλλως τε εἰδὼν ἐνταῦθα ἰδίαις μόνον πολιτικῶς πεποιθήσεις, ἀλλ' ἐφήρμοσε πολιτικὴν χαρακτηθεῖσαν παρὰ τοῦ Κόμματος ἡμῶν ἐν ἀπουσίᾳ του. Ἡ πολιτικὴ τὴν ὁποῖαν ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν εἶνε ἐκεῖνη τὴν ὁποῖαν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἄρα τῇ καταπνίξει τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινήματος ἐνεστερνίσθημεν. Εἶνε ἡ πολιτικὴ ἡ δικτυωθείσα τῇ εἰσηγήσει ἡμῶν καὶ ὡς πρόγραμμα τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων διὰ τοῦ γνωστοῦ ἀνακηρυχθέντος τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ἡ πολιτικὴ κατεστρώθη καὶ τὸ ἀνακηρυχθέν συνετέλεθη παρ' ἐμοῦ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως εἴτε ἀμέσου εἴτε ἐμμέσου προσυνηγορήσεως πρὸς τὸν ἀρχηγόν τῶν Φιλελευθέρων. Ὑπῆρξε δὲ ἀπλῶς σύμπτωσης ὅτι περὶ αὐτῆς καὶ ταυτοχρόνως ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων διερχόμενος ἐν Παρισίῳ ὁμοίαν πολιτικὴν καπεύθυσιν, καὶ διὰ τὴν σύμπτωσιν αὐτὴν αἰσθάνομαι ἀληθῶς υπερηράναι.

Δὲν γνωρίζω τίνας ἐπαδύωξιν ἰδιαιτέρως συνεννοήσεις μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος. Γνωρίζουν ὅμως πάντες ὅτι ἐγὼ οὐδέποτε ὑπεδύλωσα εἰς κανένα τὴν γνώμην μου, διατήρησα δὲ πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν μου, εἴτε ἐν τῇ Κυβερνήσει εὐρισκόμενος, εἴτε ἐκτὸς αὐτῆς. Καὶ τὸ γεγραμμένον αὐτὸ γνωρίζει κάλλιστα ὁ ἐν Μαντινείᾳ ἀξιότιμος πληρεξούσιος. Καθ' ὅλον τὸν μέχρι τῆς ἐκποδοῦ τοῦ χρόνου δὲν συνέπεσε νὰ εἰδῶ ὅττι ἀπὸ εἰς ἐπὶ μετὰ τὸν ἡμέτερον τῶν Φιλελευθέρων. Μετέθην εἰς Λαζάνην καὶ συνέστησα αὐτῶν πρὸς ἕνα εἰδικὸν σκοπόν, διὰ νὰ ἐξασφαλίσω κατὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀληθεῖς αἱ φῆμαι αἱ ἀποδίδουσαι εἰς τὸν ἀρχηγόν τῶν Φιλελευθέρων προθέσεις τεινόμεναι εἰς διάλειψιν τοῦ Κόμματος.

Π. Καρασεβδάς. Καὶ δικαίᾳ μετὰ ἐξ ῥῆγης μαρτυρίας, παρακαλῶ; (Ὁμόθυρος καὶ δικακρυγία).

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Μὴ δικαιοκρίτετε.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀκολουθοῦμεν λοιπὸν ἰδίαν πολιτικὴν καὶ τὴν ἀκολουθοῦμεν καθ' ὅν τρόπον πάντοτε τὸ ἐπιδύωμεν, κατὰ τρόπον εὐθύν, σταθερὸν καὶ ἀπαράλκιστον.

Ὁλ' εἰμαι, κύριοι, εὐτυχῶς ὡς Ἑλλήν ἐν ἡ περιπτώσει ἠθελον ἐπιτρέψει αἱ περιστάσεις ὥστε νὰ παρμείνη ἐνταῦθα ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων μέχρι λύσεως τῆς πολιτικῆς κρίσεως, διότι εἰμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι θέλει προσφέρει ὑψίστης ὑπηρεσίας πρὸς διευθέτησιν αὐτῆς καὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν ὅλ' χρησιμώτατος ὡς ὁ κυριώτερος στολοβάτης.

Π. Ἀραβαντινός. Αἱ πιστοποιήσεις τοῦ κ. πληρεξουσίου Ἀρχαίως εἶνε ἀπολύτως ἀντίθετοι.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Αὐταὶ ὑπῆρξαν αἱ ἀντιλήψεις ἡμῶν, αὐταὶ ὑπῆρξαν καὶ αἱ προσωπικαὶ ἡμῶν σχέσεις. Ἐπὶ τῶν ἄλλων ζητημάτων τῶν ἀναφερομένων ἐπὶ τῶν διαφορῶν αἱ ὑποταὶ ἀνερύχσαν μεταξὺ ἡμῶν ὅλ' λάβω τὸν λόγον ὅταν ἐπιστῇ ἡ ὥρα καὶ ὅλ' ἐξηγήσω δικαίᾳ ἐπιμένομεν ὅπως ἀμρότερα τὰ ζητήματα τὰ συνιστάμενα τὴν πολιτικὴν κρίσιν ὑποβλήσθω ἐπὶ τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ, πεποιθότες ὅτι, ἂν συνέλθῃναι τὸ ἀντίθετον, ὅχι μόνον ὅλ' ἐδίδομεν ἀμρόμην εἰς αἰτιάσεις ἀδικαιολογήτους, ἀλλ' ἠθελόμεν ἐν ταύτῃ ἐκθέσει εἰς κίνδυνον αὐτὴν ταύτην τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἀγώνος ἡμῶν.

Ὁ κ. Ἰωσήφ Κούνδουρος (πληρεξούσιος Λατφίου) ἐμὲ ὅλ' ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ὑπὸ τὴν δυνάστην του μορφήν ἀναφέρει εἰς τοὺς χαρακτηρησμούς τοὺς ἄλλους ἐδῶκε περὶ τοῦ καταλυθέντος καθεστώτος τὴν ἐπέλευσιν αἱ προξενηθεῖσαι παρ' αὐτοῦ κατεστρώθη. Τὴν γνώμην του ταύτην ἐμάρτυρεν ἐκ τῆς δικαστικῆς τῆς δράσεως καὶ δὲν ἀφίσταται τῆς ἀληθείας ἂν βεβαιώσῃ ὅτι πάντα φυλάττει καὶ κακοδιαμαρτὰ πρὸς ἡμέτερον ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν τῆς Δυναστείας. Ἐλθέτωμεν καὶ ἀπὸ αὐτῆς τὴν ἰδίαν καὶ ἀπὸ τῆς ἀντικειμένης. Καίτοι τὴν ἀνεπιχώτητα τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Λαοῦ ἔβαντο τῆς τοιαύτης Δυναστείας. Φυλάττει ὅλ' ἐν τῇ δὲ δὲν εἶνε δικαίον μονοπωλιῶς νὰ ἐπιδαρυνθῇ ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων μὲ τὴν ἀνεπιχώτητα ταύτην, ὥστε εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡμετέροις οὐδὲς ἀσέβητος αἰτίνας ἦσαν ἔσονται νὰ ἀπικερταίσουν τὴν Δυναστείαν. Ἄλλως τε, ἔπειτα ἡ Δυναστεία ἔαυτε τὰ χειρότερα καὶ βερότερα τῶν σφαλμάτων τῆς, ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων ἀποστήσει. Ἡμεῖς ὅλοι κάκιστα ἐπιδύωμεν μὴ μνησθέντες τοῦ προγόντου μας καὶ μὴ καταργήσαντες τὸν βίσιον ὅστις ἐννομεν ἐκ τῶν ἡμετέρων μὴ τῶν ἄλλων βεβληθὲς μνησθῇ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ ἀποστήσει τῆς παραλείψεως ταύτης ἥτοι νὰ εἰδῇ ὁ Ἀλέξανδρος, ὅστις δὲν ἦτο παρὰ ἄλλου; τῆς τοιαύτης τῆς πατρὸς τοῦ καὶ τῆς γῆρας πάτην κωνσταντινικῆς δράσεως.

Ὁ κ. Α. Παναστας (πληρεξούσιος Μαντινείας) παρεμβαίνει πληροφρῶς περὶ τοῦ Ἀλεξάνδρου, μετὰ τοῦ ἰσίου δις συνεργηθεῖς ἤκουσε μόνον παράπονα διὰ προσωπικῶς του λόγους.

Ὁ κ. Κούνδουρος συνεχίζει καίτοι τὴν προσφορὰν τοῦ στόματος παρὰ τῆς Κυβερνήσεως Βασιλέως εἰς τὸν πρίγκιπα Πύλλον μετὰ ὅλ' ἐπιδύωμεν εἰς τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν περίοδον τῆς κωνσταντινικῆς πολι-

νορθώσεως ἀναφέρει τὴν κρατικὴν καὶ ἐθνικὴν ἐξοχρεώσιν καὶ ἐξ υβένωσιν ἦν ὑπέστη ἡ Ἑλλάς ἐξ αὐτῆς. Ἐξίρει εἶτα τὸ γενικὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, ἂν καὶ ἡ σύνθεσις τῆς ἡ ἀνομοιογενῆς ἀνέκοψε τὸν φυσικὸν ροὴν καὶ τὰς φυσικὰς ροπὰς τῆς πολιτικῆς ἐξελίξεως. Ἄν ἔχομεν πηράποντον κατὰ τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔχομεν ὅτι δὲν ἐτιμώρησε τὸν Κωνσταντῖνον καὶ ὅτι ἀνεβίβασεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Γεώργιον. Ἐξίρει κατόπιν τὸ ἔργον τῶν ἀξιοματικῶν διὰ τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου, τὸ ὅποιον θεωρεῖ ὡς τὴν ἐντιμωτέραν πράξιν τῆς περιόδου ταύτης, καὶ ἀπορεῖ διὰ τὰς περὶ τούτου γνώμας τοῦ κ. Παπανδρέου.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου διδὼν ἐξηγήσεις λέγει ὅτι ἐφρόνει καὶ φρονεῖ ὅτι διὰ πολιτικὰς μεταβολὰς ἀρμοδίᾳ μετὰ τὰς ἐκλογὰς εἶνε ἡ Συνέλευσις.

Ὁ κ. Καραγεωργίου διακόπτων δηλοῖ ὅτι καὶ μόνος ὁ ὄρκος τῶν πληρεξουσίων εἰς τὴν Πατρίδα ἀποδεικνύει τὴν συναίσθησιν πάντων περὶ τῆς ὁριστικῆς καταλύσεως τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. Κούνδουρος συνεχίζων ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν τοῦ πῶς γίνεται λόγος περὶ Δυναστείας Γλύξμπουργ μετὰ τὰς ἐθνικὰς καταστροφὰς ἃς ἐπέφερον ἡ παρρημία τοῦ Κωνσταντίνου εἰς τὸν θρόνον καὶ ἡ ἐμμονὴ τοῦ εἰς αὐτὸν παρ' ὅλους τοὺς κινδύνους τῆς Πατρίδος. Νεμίζει ὅτι ἔχει ὑπογράφωσιν νὰ προτείνῃ ὅπως συλλεχθῶσιν τὰ ὄνόματα τῶν ἀξιωματικῶν αἱ ὅποιον ἐπρωτοστατήσαν εἰς τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας καὶ νὰ γραφῶσιν χροσσοὶ γραμμῶν διὰ νὰ μείνῃ ἀνεξέλεπτος ἡ μνήμη των διὰ τὴν πατριωτικωτέραν ταύτην πράξιν των. Ομιλῶν εἶτα περὶ τῶν γενομένων διὰ τὴν τῆς κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως παρεξηγήσεων ἀναφέρεται εἰς τὰς σημερινὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως πιστοποιήσας ὅτι οὐδεμία παρεξήγησις ὑπῆρχε λόγος νὰ γεννηθῇ. Ἐρχόμενος ἀκολουθῶν εἰς τὰ τυχόν ἀποτελέσματα τοῦ δημοψηφίσματος ἐρωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν τί θὰ γίνῃ, ἂν τυχόν ἐκ τοῦ δημοψηφίσματος προέλθῃ ἀποτέλεσμα κατὰ τῆς ἐκταλείας 80 ο).

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) ἀπαντῶν δηλοῖ ὅτι ἀναμφισβητήτως θὰ ἐπιβληθῇ ἡ λαϊκὴ βέλτης.

Ὁ κ. Κούνδουρος συνεχίζων ἐπεξηγεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀποβλέψῃ τις εἰς τὸ ποῦν τῶν ἀντιπάλων ἢ τῶν ὁπλῶν τῆς μίας ἢ ἄλλης μερίδος καὶ ὅχι εἰς τὸν ἀνὴρ. Φέρει ὡς παράδειγμα τὴν διαγωγὴν τῶν κωνσταντινικῶν πρὸ τῶν ἐκλογῶν, οἵτινες, καίτοι τοῖς ἐδῆλωσεν ἡ Ἐπανάστασις ὅτι θὰ γίνοντο αἱ ἐκλογαί, ἐν τούτοις ἔλαμνεν στάσιν.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι εἶνε

ἀδύνατον νὰ ληφθῶσιν μέτρα ὑπὸ τὸν φόβον τὸν ἀνὴρκατον τῆς ἐπικρατήσεως μίας ἀνσχύρου μειονοφηγίας καὶ ὅτι ὅλοι ἀσφαλῶς θὰ εὐλαβηθῶσιν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος.

Ὁ κ. Κούνδουρος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἀμφιβάλλει ἂν οἱ ἀντιπάλαι θὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐλογίας. Ἐφ' αὐτῇ ἀκολουθῶν τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν τυχόν ἐνδεχομένων ἀπροόπτων τοῦ δημοψηφίσματος, ὅποτε αἱ σημεῖα τοῦ Μοναρχισμοῦ καὶ τῆς Δημοκρατίας ἐναλλάξ θὰ ἀναδιδάσκονται καὶ θὰ καταβιάζονται. Δηλοῖ εἶτα ὅτι ἐμρόφωτε τὴν γνώμην ὅτι τὸ δημοψήφισμα εἶνε ἄσκοπον καὶ ἀλυπτελές καὶ διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἐνέργειαν τοῦ, διότι τὸ εἰσπηγμὰ πρὸς τὸν Λαόν διὰ τοῦς Γλύξμπουργ εἶνε ἐμπαιγμός, ὅδρις, ἀνευλόγητος καὶ εἰρωνεῖα πρὸς αὐτόν, ὅστις εἶνε τὸ θύμα των. Ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ προδῇ ἀμέσως εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ συνιστᾷ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ ἴσταιται περιδεῆς πρὸ τοῦ περιόλου τοῦ Τεμενους τῆς Δημοκρατίας, τοῦ ὁποῦν Ἐπτάδες εἶνε αἱ μέλαναι μονοῦται περιβένοι τῆς Σιρόνης.

Εἰτεριζόμενος ἀκολουθῶν εἰς τὸ μέρος τῶν δηλώσεων τοῦ ἀρροῦν τὴν γαλήνησιν τοῦ τόπου ἐπικρίνει τὴν πολιτικὴν τῆς ἐνταλείας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀπέφρον μὲχρι τοῦδε νὰ ἀνιτησῶ εἰς τὰς μεριμὰς αἱ ὁποῖαι μὴ ἐπερίβληται ἐκ μέρους τῶν ἀντιθέτων διὰ τὴν παρουσίαν μου ὡς κατηγορῶν εἰς τὸ Εὐδικὸν Δικαστήριον. Δὲν δύναμαι ὅμως νὰ τῆρῶ ἐνώπιον καὶ τῶν μεριμῶν αἱ ὁποῖαι διατυπώνονται καὶ ἐκ μέρους φίλων. Εἶχον δηλώσει ἐνώπιον τοῦ Εὐδικοῦ Δικαστηρίου ὅτι ἀπέδωκα εἰς τὴν πολιτικὴν ἐκείνην δικὴν χαρὰ καὶ ἡθελῶσιν καὶ διὰ τοῦτο ὁπῆρξα πολλὰς τραχὺς καὶ ἄγαν ἀσχηρὺς κατὰ τὴν διεξοχὴν τῆς δικαστικῆς, διότι δὲν ἐπεθύμουν νὰ ἐπιτρέψω, ὅπως ἐπέβη καὶ ἀποδῇ ποτε τρόπον διατροπῇ τῶν ἱστορικῶν γεγονότων πρὸς παραπλάνην τοῦ Λαοῦ. Δὲν ἀπέβλεπον ὅμως ποτὶς ποτὶς εἰς ἀνδρὶν τε πεινὴν ἐπ' αὐτῇ μετὴν σωματικὴν ἀνάγκην τῶν κατηγορουμένων πολιτικῶν ἀνδρῶν. Καὶ διὰ τοῦτο μάλιστα εὐθὺς ὡς ἐπεβλήθη ὅτι ἡ ἐξοκολοβήσις τῆς διακῆς θὰ ἴδοντο νὰ προκλήσῃ κλονισμὸν τῆς βελαίας ἐνίων ἐκ των κατηγορουμένων ἔσπαντα νὰ εἰρηγηθῇ τὴν κατάντην τῆς διακῆς ὡς πρὸς αὐτοῦ. Διότι, ἂν εἶχον ἐξελισθῇ κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ἐπὶ τινι χρόνον, εἶχον ὅμως προσφέρει ὁπηρεσίας εἰς τὸν Τόπον κατὰ τὸ παρελθόν.

Ὁ κ. Κούνδουρος συνεχίζων ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι

ἂν κατὰ τὴν δίκην τοῦ Σκουλούδη κλπ. δὲν ἐφ' ὀλογοῦμεν, δὲν θὰ ἐχάνομεν καὶ τὴν Ἀντι.Θράκην καὶ τὴν Σμύρνην ἐξ αιτίας τῶν ὀλίγων ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἀπὸ τότε ὤφειλον νὰ τιμωρηθῶν. Τὸ μέσον τῆς ἐπιχειρήσεως διὰ τὴν γαλήνην τοῦ Τόπου εἶνε χρεοκοπημένον καὶ διαφωνεῖ πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν του καὶ συνεπὲς εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἀναθεωρήσῃ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις της καὶ νὰ ἀναστηλώσῃ τὴν Δυναστείαν τῶν νόμων (χειροκρατήματα).

Συντινέσει τῆς Συνελεύσεως διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 8.15' μ. μ. ἐπὶ 5 λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὑπὸ 8.30' μ. μ. ἐπαναληφθεὶς τῆς συνεδριάσεως ἀναβάλλεται δι' αὐρὸν 9 μ. μ. ἡ ἐξακολούθησις τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζητητὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμίων πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐλλογικῶν καταλόγων, γεννημένων δεκτῶν τῶν τροπολογικῶν τῶν πληρεξουσίων κ. Σ. Χιτζίγγακ καὶ Π. Ζωγράφου καὶ ἀνελθῆναι τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζητητὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ προσθήκης γ' παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 85 τοῦ νόμου 425 «περὶ ἀπολογισμοῦ».

Μεθ' ὃ Ὑπουργὸς τῆς Ἑπικρατείας, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. Α. Δεξιόδης ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ἑπικρατείας, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως», ὅπερ συντινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται κατεπείγων.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν κ. Κ. Γόντικας ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ Σχολείου κατωτέρων ἀξιωματικῶν», ὅπερ συντινέσει ὡσαύτως τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται κατεπείγων καὶ γίνεται δεκτὸν κατ' ἄρχην.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Θ. Σαφρούλης ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τῆς ἰσχύος τῶν περὶ τῆς προσωπικῆς ἐργασίας διατάξεων τοῦ νόμου 2435 τοῦ 1920».

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ε. Τσουδερός ὑποβάλ-

λει σχέδιον νόμου «περὶ πληρωμῆς τῶν ἐξόδων μεταφορᾶς καὶ λοιπῶν συναφῶν δαπανῶν τῶν ἐκ τῆς Γερμανίας κομζομένων εἰδῶν ἐννεντὶ τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως, τὸ ὅποιον συντινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται κατεπείγων.

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 8 καὶ 35' π.μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ αὐρὸν ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΓΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 11 Φεβρουαρίου 1924 προσελθόντες εἰς τὸ Βουλευτήριον οἱ κάτωθι πληρεξούσιοι ἔδωκαν τὸν ὡς ἐπεται ὅρκον:

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας ἡμοσυρίας καὶ ἀδαιρέτου Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπληρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Οἱ ὁρκισθέντες πληρεξούσιοι

Ι. Χριστοδουλίδης
Ε. Τσουδερός
Ν. Ἀσκούτσας
Γ. Τσαγρῆς

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 15'

Τῆς 12 Φεβρουαρίου 1924

Ὑπὸ 5.15' ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινῶνται ἀπολόγησις τὰ ἑξῆς:

— Ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς κ. Γ. Φραγκοῦδης ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀνατροπῆς τῆς στήλης τῆς ἐγερθείσης ἀποφάσεως τῆς Γ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ τόπου ἐνθα ἐδολοφονήθη ὁ Ἰωάννης Δραγούμης».

— Ο αὐτὸς πληρεξούσιος υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπαγορεύσεως τῶν χαρτοπαγνύων καὶ τῶν χαρτοπακτικῶν Λεσχῶν».

— Ὡσαύτως υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς ὑπὸ ἱερωμένων διευθύνσεως Ἱερατικῶν Σχολείων οἰκισθῆναι φύσεως καὶ περὶ ἐπιυλέψεως καὶ διδασκαλίας ἐν τοῖς ξένοις σχολαίσις».

— Ἡ Ἑνωσις Συντακτῶν Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ ὅπως ὑπαχθῇ εἰς τὸ ἄρθρον 3 τοῦ ἀπὸ 28 Ἰανουαρίου Ν. Διατάγματος.

— Οἱ ἀντάρται καὶ προπαγανδιστὰὶ τοῦ μακεδονικοῦ ἀγῶνος ζητοῦσιν ὅπως περιληφθῶσιν εἰς τὸ λαμβανόμενον μέτρον ὑπὲρ τῶν ἐργασθέντων ἐν Μακεδονίᾳ ὡς ὑπαραρχηγῶν.

— Οἱ κατὰ τὰς τελευταίας ἐξετάσεις ἀπορριφθέντες ὑποψήφιοι πρὸς ἀπόκτησιν διπλώματος μηχανικοῦ α', β' καὶ γ' τάξεως τῶν ἐμπορικῶν ἀτμοπλοίων ζητοῦσιν ὅπως ἀκυρωθῶσιν αὐταί, συνάμα δὲ ἡ ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ ἀποτελεῖται ἐξ ἀξιωματικῶν τοῦ κλάδου τῶν.

— Οἱ προσωρινοὶ δημοδιδάσκαλοι τοῦ νομοῦ Τρικάλων ζητοῦσιν ὅπως ἀφομοιωθῶσι πρὸς τοὺς ἐν τῇ Νέᾳ Ἑλλάδι ὑπηρετοῦντας.

— Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Σύρου υποβάλλει ὑπόμνημα τῶν ἐκεῖ καπνοβιομηχανῶν ζητούντων ὅπως ἀρθῇ ἡ ἀπαγόρευσις κατασκευῆς γ' ποιότητος καπνοῦ καὶ σιγαρέττων.

— Ἰδιοκτῆται Καστανωτῶν Ζαγοράς ζητοῦσιν ὅπως ἀνακληθῇ ἡ τελευταίως ἐπιυληθεῖσα αὐξήσις τῆς φορολογίας ἐπὶ τῆς ξυλείας.

— Οἱ Ἀντώνιος Μανιάτης, Κυριάκος Ράπτης καὶ Ἰωάννης Βουλῆς παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἀποζημίωσιν ἐκ τῆς καταστροφῆς ἣν ὑπέστησαν ὑπὸ τῶν Μπόερς ἐν τῇ Νοτιοδυτικῇ Ἀφρικῇ.

— Ἡ ἐπὶ τῶν Ὀρησκευμάτων Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως καταθέτει τὴν ἐκθεσιν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 περὶ προσωρινῶν Ἀσχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῆδων τῶν ἐν τῷ Κράτει Μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων κλπ.».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. Κ. Γόντικας υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συμπληρώσεως διατάξεων τοῦ νόμου 1110 τῆς 16 Δεκεμβρίου 1917 περὶ μονιμοποιήσεως ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν καὶ Ἀνθυπαυσιστῶν ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ νόμου 1226 τῆς 27 Μαρτίου 1918 καὶ καταργήσεως τῶν ἀπὸ 21 Μαρτίου 1923 καὶ ἀπὸ 12

Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ., ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸς κ. Α. Μυλωνᾶς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἐμ. Τσουδερός υποβάλλουσι νομοσχέδιον «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 περὶ φορολογίας τῆς ἰνδικῆς καννάβεως».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. Κ. Γόντικας καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν κ. Ἰ. Κανναβὸς υποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν δυνάμει ἀποφάσεων τῆς Ἐπαναστάσεως ληφθέντων μέτρων περὶ ἐκκαθαρίσεως Στρατοῦ καὶ Στόλου καὶ περὶ ἐκκαθαρίσεως ἐφέδρων Ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ καὶ Στόλου».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸς κ. Ἰ. Κανναβὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀρθ. 3 τοῦ ΝΝΘ νόμου περὶ Ναυτικῆς Ποινικῆς Νομοθεσίας», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον**.

— Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συγκροτήσεως πενταμελοῦς Συμβουλίου διὰ τὴν ἐν τῷ Β. Ναυτικῷ ἐπικρατοῦν Ἀξιωματικῶν κλπ.», ὅπερ ὁμοίως κηρύσσεται **κατεπείγον**.

— Ὁ πληρεξούσιος Πρακτεῖον κ. Σταμ. Πεζᾶς υποβάλλει τὰς κάτωθι προτάσεις ψηφισμάτων: 1) «περὶ ἀπολύτου ἐλευθερίας λόγου καὶ κινήσεως εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Κράτους προκηρυσσομένης ἐκλογάς».

2) «περὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἐκτελούντων ὑπηρεσίαν ὑπαλλήλων».

3) «περὶ διακκνονισμοῦ τῶν ἀποδοχῶν τῶν διπλωματικῶν ὑπαλλήλων καὶ περὶ τοῦ προσωπικοῦ τῶν Ἐπιτροπῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν».

4) «περὶ ἰσοτιμίας καὶ ἀμεταθέτου τῶν δικαστῶν καὶ

5) «περὶ μὴ ἀσυμβιβάζτου τῶν καθηκόντων τοῦ δημοκράτου ὑπαλλήλου πρὸς τὰ τοῦ πληρεξουσίου».

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' οὗ ὁ κ. Πρόεδρος ἐρωτᾷ ἂν ἰσχύει ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως περὶ ἀναβολῆς τῶν συζητήσεων ἐπὶ τῶν ἐρωτημάτων καὶ ἐπερωτήσεων μέχρι πέρατος τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων.

Ὁ κ. Γ. Καλδῆς (πληρεξούσιος Λέσβου) λαμβάνων τὸν λόγον προτείνει ὅπως οἱ κ. Ὑπουργοὶ ἀπαντῶσιν ἐγγράφως ἐπὶ τῶν ἀναφωρῶν καὶ ἀποφεύγηται ἡ συζήτης, πλὴν ἐὰν

ὁ ἐρωτῶν δὲν ἤθελεν εὐρεῖ ἐπαρκῆ τὴν δοθεῖσαν ἀπάντησιν.
 Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι θὰ ἦτο τοῦτο ἐξυπηρετικώτατον ἐφόσον θὰ συνερῶνουν οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** (πληρεξούσιος Σερρών) ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης προτάσεως περὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας, ὅστις ἀπεδείχθη ἀνάξιος τῆς θέσεως, παρακαλεῖ νὰ ὁρισθῇ ἡμέρα συζητήσεως ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐννοεῖ νὰ προτείνῃ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Σώματος μετὰ τὸ τέλος τῆς πολιτικῆς συζητήσεως προτοῦ συζητηθῇ ἐν τῇ Συνελεύσει ἐν πάσῃ εὐρύτητι καὶ μετὰ τοῦ προσηκόντος ἐνδικαίως τὸ προσφυγικὸν ζήτημα. Φρονεῖ ὁμοίως συγχρόνως ὅτι καλὸν εἶνε νὰ τερματισθῇ πρῶτον ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτικικοῦ ζητήματος διὰ νὰ εἶνε καὶ ἡ Κυβέρνησις περισσότερον ἀπερίσπαστος εἰς ἀφασίωσιν ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ.

Ὁ κ. **Κωνσταντόπουλος** θεωρεῖ ἐπαρκεῖς τὰς βεβαιώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ τονίζει καὶ πάλιν τὴν ἀνάγκην τῆς λύσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Ὁ κ. **Α. Θεοχάρης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) λαμβάνων τὸν λόγον ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι δὲν πρέπει νὰ εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας πρὶν ἢ Κυβέρνησις τύχῃ τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ Σώματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι μέτρα φέροντα πολιτικὸν χαρακτήρα ἢ σχέδια νόμων μὴ ἀναγραφόμενα ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει δὲν θὰ συζητῶνται. Δηλοῖ ὁμοίως ὅτι τὸ σχέδιον ψηφίσματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ἀποσύρεται.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων» ἔχον οὕτω :

Περὶ παρατάσεως τῶν προθεσμιῶν πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων κλπ.

Ἄρθρον 1.

Αἱ κατὰ τὰ ἄρθρα 10 καὶ 11 τοῦ νόμου 1075 τοῦ ἔτους 1917 καὶ τὰ ἄρθρα 10, 11 καὶ 12 τοῦ νόμου ΓΣΚΑ' τοῦ ἔτους 1907 προθεσμίαι πρὸς ἀναθεώρησιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων καὶ καταλόγων ἐκλογικῶν βιβλιαρίων παρατείνονται διὰ τὸ ἐνστάτος ἔτος μέχρι τῆς δεκάτης πέμπτης προσέχουσ Μαρτίου. Διὰ Β. Διατάγματος, προτάσει τῶν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ τῶν Ἑπαινετικῶν Ὑπουργῶν ἐκδιδόμενου, ἐπιτρέπεται ἐκάστης ἢ πλείους τῶν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἄρθρα προθεσμιῶν, μέχρι τριῶν μηνῶν κατ' ἀνώτατον ὅριον.

Ἄρθρον 2.

Αἱ κατὰ τῆς ἐγγραφῆς ἐνστάσεως ὑποβάλλονται εἰς τὸν Πρωτοδικῆν, ὅπου δὲ ἰσχύει ὁ νόμος ΓΣΚΑ' εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Ἐπιτροπῆς χορηγήσεως ἐκλογικῶν βιβλιαρίων, ἐντός πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος νόμου προθεσμίας καὶ κοινοποιῶνται ἐντός τῆς αὐτῆς πενθημέρου προθεσμίας εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον, ἀπόντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὸν πατέρα ἢ ἀδελφόν ἢ τὸν νομίμως διορισμένον πληρεξούσιον αὐτοῦ.

Αἱ περὶ ἐγγραφῆς ἐνστάσεις δύνανται νὰ ὑποβληθῶν καὶ εἰς τὸν πρόεδρον τῶν Πρωτοδικῶν.

Ἄρθρον 3.

Τὴν ἐπιούσαν τῆς λήξεως τῆς κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον προθεσμίας ὁ Πρωτοδικῆς, ὅπου δὲ ἰσχύει ὁ νόμος ΓΣΚΑ' οἱ πρόεδροι τῶν ἁρμοδίων Ἐπιτροπῶν παραβιβάζουσι πάντα τὰ ἐγγράφα καὶ βιβλία εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ Πρωτοδικείου, κατὰ τὰ κεκανονισμένα.

Τούτο δὲ δικάζει κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν. Οἱ ἐνδιαφερόμενοι, οἱ τε ἐνιστάμενοι καὶ οἱ ἀντιλέγοντες, δύνανται νὰ παρουσιασθῶσι κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ νὰ παραστήσωσι τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν.

Ἡ ἀπόφασις τοῦ Πρωτοδικείου ἐκδίδεται ἐντός πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς παραλαβῆς τῶν ἐγγράφων. Εἶνε δὲ ὁριστικὴ καὶ οὐδὲν κατ' αὐτῆς ἐπιτρέπεται ἐνδίκον μέσον.

Ἄρθρον 4.

Οἱ δικαστικοὶ καὶ διοικητικοὶ ἀντιπρόσωποι δικαιοῦνται εἰς ἀπόληψιν τῆς κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐκλογικῶν νόμων χορηγούμενης αὐτοῖς ἀποζημιώσεως καὶ ἀν' ἐξτελέσειαν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν κατὰ τὴν ἐντός τῆς ἑδρας τῶν.

Ἐν τῇ περιπτώσει αὕτη ἡ ἀποζημίωσις αὕτη δὲν δύναται νὰ χορηγηθῇ διὰ πλείονα τῶν τεσσάρων ἡμερῶν.

Αἱ κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἀποζημιώσεις θέλουσι καταβληθῇ καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 16ης Δεκεμβρίου π. ἔ. διατελεσάντας δικαστικούς καὶ διοικητικούς ἀντιπροσώπους.

Ἄρθρον 5.

Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ νόμου 2629 τοῦ 1921 καταργεῖται, ἐπαρκαμένον ἐν ἰσχύϊ τοῦ ἁρθροῦ 40 τοῦ νόμου 641.

Ἄρθρον 6.

Ἢ κατὰ τὴν δευτέραν παράγραφον τοῦ ἁρθροῦ 10 τοῦ νόμου 1075 τοῦ 1917 ἀπαιτούμενη πληρεξουσιότης πρὸς ὑποβολὴν ἐνστάσεως ἐγγραφῆς εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον ἄλλου τιπὸς ἢ κοινότητος τοῦ τὸ πρῶτον ἀπαικτοῦτος τὰς ἐννόμους ιδιότητας τοῦ ἐκλογέως δύναται νὰ δοθῇ δι' ἀπλῆς ἐπιστολῆς.

Ἄρθρον 7.

Ἢ ἰσχύς τοῦ παρόντος ἄρχει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως αὐτοῦ εἰς τὴν Ἐφemerίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἀρχειται ἀκολούθως ἡ ὁ κατ' ἄρθρον συζήτησις τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐγγραφῆς ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων».

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 1 λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Β. Ἀρτεμιάδης, ὅστις προτείνει νὰ παρκαθῇ ἡ προθεσμία μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1921.

Ὁ κ. Π. Μαζαράκης ἀναπτύσσει τροπολογίαν, καθ' ἣν ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν ὅπως διὰ Β. Διαταγμάτων παρκατεῖν τὰς προθεσμίας.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν δέχεται τὴν τροπολογίαν.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1—3, ὡς ἐτροποποιήθησαν, μετὰ παρκατῆσεως τῶν κ. κ. Π. Μερλλόπουλος, Στ. Ρρηγορίου καὶ Σκ. Ζερβού.

Συζητούμενης τῆς τροπολογίας τοῦ πληρεξουσίου κ. Ι. Καλογερά, ὁ κ. Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος ὁμιλῶν διαφωνεῖ ὡς πρὸς τὰ δικαστικὰ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον ταῦτα εἶνε ἀντιδραστικὰ καὶ ἀναρρεῖ διὰ φορὰ ἐκτροπῆς κατὰ τὴν ἐγγραφὴν τῶν προσφύγων ἐν Λακωνίᾳ.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης παρκατῆρει ὅτι δὲν ἐπιτρέπονται τοιαῦτα ὁρίντοι μομερὰ καὶ συνιστᾷ ὅπως οἱ

γνωρίζοντες ὁρισμένα γεγονότα καταγγέλλωσι ταῦτα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Προβουλευτὴς) παρκατῆρει ὅτι ἡ παρεμβοληθεῖσα συζήτησις ἀποτελεῖ ἀταξίαν τῶν ἐργασιῶν. Πάντως προεῖ ὅτι, ἂν ὁρισμένοι δικαστικοὶ κατὰ τὸν πᾶσαν τῶν τελευταίων ἐτῶν ἐξέκλιναν τῶν καθήκοντων τῶν, καθὼς συνέβη εἰς πάντα κλάδον, δὲν εἶνε ὀρθόν νὰ ἀπομνησθῇ δι' ὁριστῶν τὸ κύρος τῆς Δικαιοσύνης.

Τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν δηλοῦνται ὅτι ἀποσύρεται ἡ τροπολογία αὕτη γίνεσθαι δι' ἀναστάσεως δεκτὴν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον νόμου «περὶ ἐγγραφῆς ὑπὸ ἀνταλλαγὴν ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων», ἀνακόλλομένης τῆς ἐπιτήδεως τοῦ συνόλου.

Ἀρχειται ἀκολούθως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παρκατῆσεως τῆς ἐπικυρώσεως οἱ ἀποστρατευθέντες καὶ ἀποταχθέντες ἀξιωματικοὶ ἀνθυπασισταὶ κλπ. ὡς ἐνόησαντες τὸ στασιαστικὸν κίνημα».

Πρόεδρος. Ἢ ὑπάρχουσα τροπολογία ἀποσύρεται.

Ὁ κ. Γ. Σεχιώτης (πληρεξούσιος Μαντινέας) λέγει ὅτι διὰ τοῦ ὑπὸ συζήτησιν σχεδίου ψηφίσματος χορηγεῖται σύνταξις εἰς ἀξιωματικούς Ἄλλ' ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἵσως ἐκ παρδρομῆς παρέλειψε νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς καὶ τὸ δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον. Ὡς εἶνε γνωστὸν, οἱ μὴ συμπληρώσαντες 25ετίαν ἀξιωματικοὶ δὲν ἔχουν δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον. Ἐπειδὴ ὅμως πολλοὶ ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν, περὶ οὗν προνοεῖ τὸ σχέδιον τοῦ ψηφίσματος, δὲν ἔχουν συμπληρώσει 25ετήν ὑπηρεσίαν, δὲν θὰ ἀπολύσουν τοῦ δικαίου αὐτοῦ, ἐνῷ δι' ὅλους τοὺς ἀποτάκτους καὶ διὰ λόγους πολιτικούς καὶ δι' ἄλλους λόγους παρκατεῖν τὸ δικαίωμα συμμετοχῆς εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον, παρκατεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ ἀποδεχθῇ τὴν τροπολογίαν, τὴν ὁποῖαν ὑποβάλλει, διὰ τοὺς ἀξιωματικούς δι' οὓς προνοεῖ τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα.

Ὁ κ. Γ. Μόδης (πληρεξούσιος Φλωρινῆς) ἐρωτᾷ ἂν μεταξὺ τῶν ἀποτάκτων ἀξιωματικῶν περιλαμβάνονται καὶ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι ἀπετάθησαν, καίτοι δὲν συμμετέσχον εἰς τὸ κίνημα τὸ τελευταῖον.

Ὁ κ. Κ. Γόντικας (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι βεβαίως περιλαμβάνονται.

Ὁ κ. Σεχιώτης συνεχίζων λέγει ὅτι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θὰ ἐνέμιζεν ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοὶ, οἱ ὁποῖοι

ἀπετάχθησαν χωρὶς νὰ συμμετάσχουν εἰς τὸ κίνημα. ἄξιωματικοὶ οἱ ὅποιοι ἐπὶ δεκαετίαν πολεμοῦν, πρέπει νὰ ἐπανέλθουν.

Γ. Καφαντάρης. (Πρωθυπουργός). Δὲν πρέπει νὰ ἀνυμνῶμεν ζητήματα ἐντελῶς ἄσχετα. Πρόκειται περὶ εἰδικοῦ μέτρου ἐνταῦθα.

Ι. Λιμπερόπουλος. Εἶνε δίκαιον νὰ ἀποδοθῇ ἡ συνταξὶς εἰς τοὺς ἀξιωματικούς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐλαθόν μέρος εἰς τὸ τελευταῖον κίνημα καὶ οἱ ὅποιοι εἶχον ἰσὴν ὑπηρεσίαν. Εἶνε ἐπίσης δίκαιον, διὰ νὰ μὴ εἰπω δικαιοσύνην, νὰ ἀποδοθῇ ἡ συνταξὶς εἰς ἐκείνους τοὺς ἀξιωματικούς οἱ ὅποιοι ἔχουν ὑπερκεκοσμητῇ ὑπηρεσίαν εἰς τὸν Στρατὸν καὶ οἱ ὅποιοι μόνον ἤλθεν ἡ Ἐπανάστασις, διαφωνοῦντες μὲ τὸ καθεστὼς ἐκεῖνο, ὑπερῃφάνως παρητήθησαν χωρὶς νὰ λάθουν σύνταξιν. Δὲν εἶνε δίκαιον καὶ αὐτοὶ νὰ λάθουν τὴν σύνταξιν των; Αὐτοὶ εἶνε, ὑποθέτω, 4-5. Αὐτὸ ἤθελον νὰ παρκαλέσω τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν.

Κ. Γόντικας (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν). Γίνεται μία παρεξήγησις. Δὲν ὑπάρχει σχέδιον ψήφισματος, διὰ νὰ δημουργήσῃ δίκαιον οὔτε νὰ τροποποιήσῃ. Ὑποβλήθη σχέδιον ψήφισματος διὰ τοῦ ὁποίου ἀναιρεῖται μία ἀπόφασις ληφθεῖσα παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως, ὅσον ἀφορᾷ τὴν σύνταξιν ὠρισμένων κατηγοριῶν ἀξιωματικῶν. Πρόκειται δηλαδὴ περὶ ἀξιωματικῶν ἀποτάκτων τοὺς ὁποίους ἡ ἐπαναστατικὴ ἀπόφασις ἐστέρησε τῆς συντάξεως. Πρόκειται περὶ ἀξιωματικῶν εὐρισκομένων ἐν μονίμῳ διαθεσὶ μότητι τοὺς ὁποίους ἡ ἐπαναστατικὴ ἀπόφασις ἐστέρησε τοῦ μισθοῦ των καὶ περὶ ἄλλων συνταξιούχων οἱ ὅποιοι ἐπίσης δι' ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως ἐστερήθησαν τῆς συντάξεως. Ἡ ἀπόφασις αὕτη, δικαιοτάτη κατὰ τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἐλήφθη ἐκ μέρους τῆς Ἐπαναστάσεως, λόγῳ τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινήματος, λόγῳ τῆς ψυχολογίας εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκατο τότε ἡ Κυβέρνησις, ἐκρίθη καὶ κρίνεται σήμερον παρὰ τῆς Κοινωνίας καὶ παρ' ὅρων τῶν πληρεξουσίων, διότι πολλοὶ ἐκ τῶν κ. πληρεξουσίων ἐζήτησαν τὴν υποβολὴν τοῦ ψήφισματος τούτου, ἐκρίθη λέγον, αὐστηρὰ, οὐχὶ πλέον διὰ τοὺς ἀδικήσαντας, οὐχὶ διὰ τοὺς στερηθέντας τῆς συντάξεώς των, ἀλλὰ διὰ τὰ τέκνα αὐτῶν, διὰ τὰς οἰκογενεὰς αὐτῶν, διότι λέγουν οἱ ἐπιθυμῶντες τὸ ψήφισμα αὐτό, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ ὁμιλῇ πρὸς ὅμῃς, λέγουν ὅτι εἶνε δίκαιον, εἶνε ὀρθόν, εἶνε σωστὸν νὰ τιμωρηθῶν οἱ ἀδική-

σαντες, ἀλλ' αἱ οἰκογενεαὶ αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ ἀδικηθοῦν παρὰ τῆς Πολιτείας. Πρέπει λοιπὸν νὰ ἀρθῇ τὸ μέτρον τοῦτο, ἵνα λάθουν τὰς συντάξεις τὰς ὁποίας ἐλάμβανον πρὸ τῆς λήψεως τοῦ μέτρου.

Ἀπαντῶ εἰς τὸν κ. ἐκ Μαντινείας συνάδελφον, ὁ ὁποῖος ζητεῖ νὰ περιληφθῇ διάταξις δυνάμει τῆς ὁποίας νὰ μὴ στερῶνται οἱ ἐν λόγῳ ἀξιωματικοὶ τῶν δικαιωμάτων τὰ ὅποια εἶχον εἰς τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον. Οὐδέποτε ἐστερήθησαν τῶν δικαιωμάτων τούτων. Ἐὰν εἶχον τοιαῦτα, θὰ ἔχουν. Τὸ ψήφισμα δὲν λέγει τίποτε ἄλλο παρ' ὅτι θεωρεῖ ὡς μὴ γενομένην τὴν ἐπαναστατικὴν ἀπόφασιν. Ἐὰν εἶχον λοιπὸν τοιαῦτα δικαιώματα, θὰ ἔχουν, ἐὰν δὲν εἶχον, δὲν θὰ ἔχουν. Παρκαλέω λοιπὸν νὰ ψηφισθῇ τὸ ψήφισμα, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἄλλη ἀντίρρηση.

Γ. Σεχιώτης. Πρόκειται περὶ ἐκείνων οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον συμπληρώσει τὴν ἀπαιτούμενην ὑπηρεσίαν, ἀλλ' εἶχον δεκάτ' ἐτὴ ὑπηρεσίαν καὶ ἀπετάχθησαν.

Πρόεδρος. Δὲν νομίζετε ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀντικείμενον αὐτοτελοῦς προτάσεως;

Κ. Γόντικας (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν). Τόσον μάλλον, κύριε Πρόεδρε, καθόσον τὸ θέμα περὶ τοῦ ὁποίου ἀπασχολεῖται ὁ κ. συνάδελφος εἶνε θέμα νόμου, ἐνθ' αὐτὸ εἶνε ψήφισμα, διότι ἀναιρεῖ ἀπόφασιν ἐπαναστατικὴν.

Μετὰ παρητήρησιν τοῦ κ. **Σ. Κρεμεζῆ**, εἰς ἧς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. Ὑπουργός τῶν Στρατιωτικῶν, γίνεται δεκτὸν κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον τὸ ἐν λόγῳ ψήφισμα ἔχον οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ παροχῆς τῆς συντάξεως ἧς ἐστερήθησαν οἱ ἀποστρατευθέντες καὶ ἀποιαχθέντες ἀξιωματικοί, ἀνθυπασπισταὶ, κλπ., ὡς συμμετασχόντες ἢ εὐνοήσαντες τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα.

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, θεωροῦσα ὅτι ἡ ἀπὸ 5 Νοεμβρίου 1923 ὑπ' ἀριθ. 28537/5116 ἀπόφασις τῆς Ἐπαναστάσεως «περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου» καὶ ἡ ἀπὸ 14 Δεκεμβρίου 1923 ὑπ' ἀριθ. 33450 ὁμοία «περὶ συμπληρώσεως τῶν περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου» δέον νὰ ἀρθῶσιν ἀναδρομικῶς ὡς πρὸς τὰς δι' αὐτῶν νομοθετηθείσας στερήσεις συντάξεων πᾶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων ἀξιωματικῶν, ἀνθυπασπιστῶν καὶ στρατ. ὑπαλλήλων, τοῦ Στρατοῦ τῆς ἑρῆας καὶ τῆς θαλάσσης

οίσιςδήποτε καταστάσεως αὐτῶν, θεωρούμεναι ὡς μηδέποτε ἰσχυρόσασαι,

¶ η ρ ι ζ ε ι

Καταργεῖ τὰς ἀνωτέρω ἀναφερομένας ἀποφάσεις τῆς Ἐπανστατάσεως μόνον ὅσον ἀφορᾷ τὰς δι' αὐτῶν νομοθετηθείσας στερεότητες συντάξεων τῶν ἐν αὐταῖς ἀναφερομένων ἀξιοματικών ἀνωτακτιστῶν καὶ στρατ. ὑπαλλήλων τοῦ Στρατοῦ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς θαλάσσης, οἰσθήποτε καταστάσεως αὐτῶν, θεωρούμεναι ὡς μηδέποτε ἰσχυρόσασαι.

Μεθ' οὗ ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** (πληρεξούσιος Ὀλομάρχης) διαμαρτύρεται διότι δὲν ἐλήφθη εἰσέτι πρόνοια διὰ τὰ θύματα πολέμου.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακινεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξακολουθήσιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν πληρεξούσιον Ρωδόπουλος κ. **Γ. Κονδύλην**, ὅστις δηλοῖ κατ' ἀρχῆς ὅτι καὶ ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ νέου Προθυπουργοῦ δὲν ἱκανοποιήθησαν αἱ ἀπόψεις του, διότι ἐπίστευεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ προστήχετο μὲ πρόγραμμα ταχυτέρου τερματισμοῦ τῆς καταστάσεως, διὰ νὰ δυναθῇ τὸ ἔθνος νὰ ἀπασχοληθῇ μὲ τὴν ἐσωτερικὴν περιττολογίαν καὶ μὲ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους.

Αἱ ἐλπίδες του ὅμως ἀπεδείχθησαν φροῦδα, διότι ἡ Κυβέρνησις ἔρχεται μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς λύσεως τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτικοῦ ζητήματος διὰ τοῦ δημοψηφίσματος, τὸ ὅποιον ἀγνωστον πότε θὰ ἐνεργηθῇ. Καίτοι ἐκτιμᾷ τὰς ἀρετὰς τοῦ κ. Προθυπουργοῦ, μεθ' οὗ καὶ συνδέεται διὰ φιλίας, ἐν τούτοις εὐρίσκειται εἰς διχογνωμίαν συνισταμένην ἐν τούτῳ, ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτηθῇ καὶ αὐθις ὁ Λαὸς διὰ τὸ δυναστικὸν ζήτημα, ὅπερ ἐλύθη διὰ τῶν τελευταίων ἐκλογῶν, ἀποφανθέντος τοῦ Λαοῦ ἐπ' αὐτοῦ ὀριστικῶς. Ἀναφερόμενος εἰς ὅσα εἶπεν εἰς ἄλλην συνεδρίσιν περὶ τῆς τυχόν πλεονοψυχίας ὑπὲρ τῆς Δυναστείας, συνιστᾷ ὅτι πρέπει νὰ συμμορφωθῶμεν πάντες πρὸς τὴν πραγματικότητα, ἥτις εἶνε μία, ὅτι 1000 ἀξιοματικοὶ ἐξήτησαν τὴν ἔκπρωσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὰ 115 τοῦ Λαοῦ ἐπεκύρωσαν τὴν ἔκπτωσιν καὶ ἔρχεται τὸ ἀρώτημα τί θὰ γίνῃ ἂν περὶ πλανώμενος ὁ Λαὸς δὲν ἐπικυρώσῃ τὰς ἀποφάσεις ταύτας. Αἱ θεωρίαι περὶ λαϊκῆς κυριαρχίας εἶνε σκότειναι, ὅταν εἶνε σύμφωνοι μὲ τὴν πραγματικότητα. Ὁ

εἰπωμεν κατόπιν τὸ λάθος εἰς τὸν Λαὸν ὅπως καὶ διὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν ἔπαιεν ὁ Λαὸς. Εἰσαρχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐνεργουμένης ἀντιδραστικῆς προπαγάνδας νομίζει ὅτι θὰ διεγινώσκαστο ἡ καταστάσις, ἂν διὰ μυστικῆς συνεδριάσεως ἐφέροντο εἰς φῶς ὅλα τὰ τεκταινόμενα. Ἀναφέρει κατόπιν τῆς ἀπειλῆς τοῦ ἀντιδραστικοῦ τύπου καὶ τονίζει ὅτι δὲν πρέπει τὸ ἐρώτημα πρὸς τὸν Λαὸν νὰ εἶνε διπλὸν καὶ σύνθετον. Διὰ τὸ πολιτικὸν ζήτημα ζητεῖ τὸν ταχὺν τερματισμόν, διότι βλέπει καθαρὰ ὅτι διὰ τῆς παρελκώσεως θὰ δοθῇ καιρὸς εἰς τὴν ἀντιδράσιν νὰ κατακυλίσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀκρόως κατ' ἑνὴν στιγμὴν θὰ συνυπάρχουν καὶ οἱ ἐξωτερικοὶ κινδύνους. Πάσαν προσπάθειαν τῆς Κυβερνήσεως ἵνα πείσῃσιν οἱ ἀντιπολιτευόμενοι πρὸς συμμετοχὴν καὶ ἀναγνώρισιν θεωρεῖ ἄκαρπον καὶ κινδυνώδη. Ὅλοι αἱ ἄλλαι ἐπαγγελίαι τῆς Κυβερνήσεως ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς λύσεως τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ἐκ τῆς ταχύτητος μεθ' ἧς θὰ λυθῇ τούτο ἐξαρτῶνται τὰ πάντα. Καίτοι εἶτα τὴν παρελκυσιν τῆς λύσεως τοῦ προφυρτικοῦ ζητήματος καὶ τὴν ἐλλειψιν πραγματικοῦ ἑλληνικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐξ ἧς ἀριθμούμεν θανάτους προσφύγων ἀδικαιολογήτους, ἔξαίρει ἀκολούθως τὸν ὀριστικῶς κινδυνὸν τῆς ἀσφαλείας τῶν συνόρων καὶ ζητεῖ νὰ στραφῇ τὸν πάντων ἡ προσοχὴ πρὸς τὰ βόρεια καὶ νὰ μὴ ἐπανεληφθῶν τὰ λάθη τῆς μικρασιατικῆς ἐκστρατείας. Ἐπολλώτερον συνεπὲς ἡ ταχὺν τάχῃ ἀνασυγκρότησις Στρατοῦ καὶ Στόλου καὶ ἡ ἐμφύσησις καὶ διοχέτευσις εἰς τὸν Λαὸν ἡθικοῦ καὶ γνώσεως, διότι ἂν ἡς ἔπεσεν ἡ Μεγάλη Ἑλλὰς χρεώζονταί νεκρὰ προσπαθεῖν καὶ νεκρὰ θυεῖν διὰ νὰ εἰμεθα ἀσφαλεῖς ἐντὸς τῶν συνόρων μας. Ἀναπτύσσει εἶτα τὸν τρόπον κατ' ὃν ἐνόμιζε καὶ νομίζει ὅτι θὰ ἐλύετο τὸ πολιτικὸν ζήτημα καὶ κατ' ὃν οἱ πάντες θὰ ὤρταιον μεταδιδόνοντες ἐπιτοπίως νὰ πείσωσι τὸν Λαὸν περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς Δημοκρατίας καὶ τοῦ ἐποφελούς αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν δὲ τοῦ νέου πολιτεύματος θὰ ἡδύναντο ἡ Κυβέρνησις νὰ λύσῃ ἁμέσως τὸ προφυρτικὸν ζήτημα, τὸ ὅποιον οὕτε νὰ ἐγκαταλείψωμεν ἡμπορούμεν οὕτε νὰ ἀναλόχωμεν. Ἀτυχῶς ἡ βραδύτης τῆς Κυβερνήσεως ἐν ταῖς κινήσεσιν τῆς ἐπικρατοῦσας σόδαρωτάτους κινδύνους ἐπὶ τοῦ ἔθνους, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ ἀποτραποῦν ἐφ' ὅσον ἐξακολουθεῖ ἡ ἀνακλητικότης. Τούτο ἐνέουχαι τὴν σκέψιν εἰς τὸν ρήτορα καὶ εἰς τὸν κ. Λατζίκυρβαν νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὅτε μάλιστα ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων τοῖς ἀπεύθυνε τὴν καταγορίαν ὅτι ἔχουν προθέσεις στρατοκρατικῆς. Ἄλλ' ἐνόμισεν ὅτι εἶχεν ὑποχρέωσιν νὰ εἴπῃ καὶ τὰς τελευταίας σημερινὰς

τουστάσεις, μεθ' ἧς θὰ λάβουν ὀριστικὰς ἀποφάσεις ἂν θὰ μείνουν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Συνερίζων λέγει ὅτι δὲν ἀρνούσθην ὅτι οἱ ἄρμόδιοι ἐμελέτησαν τὴν κατάστασιν καὶ ἔλαθον καὶ λαμβάνουν μέτρα τὰ ὅποια ὅμως κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ῥήτορος δὲν θὰ εἶναι συντελεστικὰ ἐφόσον δὲν λαμβάνει ἡ Κυβέρνησις ἀντιπάλαιον τὸν πολιτικὴν καὶ ἐνέργειαν τοῦ δημοψήφισματος ἐντὸς δύο ἐβδομάδων, ὅποτε θὰ ἐννοήσῃ τὸ ἀντίπαλον στρατόπεδον ὅτι οἱ Γλωσσῶργοι ἐρυγὼν ἀνεπιστρεπτοὶ. Λόγοι σωτηρίας ὅλης τῆς Ἑλλάδος ἐπιβάλλουν νὰ μὴ γίνῃ νέον κίνημα. τὸ ὅποιον δὲν θὰ γίνῃ, ὅταν πεισθοῦν οἱ πάντες καὶ δῇ οἱ ἀντίπαλοι ὅτι τὸ καθεστὼς εἶνε ἀσφαλές. Καταλήγων ποιεῖται ἐκκλήσιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἀφήσῃ τοὺς πληρεξουσίους ἐλευθέρους νὰ ψυφίσουν τὸ δημοκρατικὸν ψήφισμα περὶ Ἀναστασίας. (Νειροκρατήματα).

(Ο κ. Σ. Ἀντωνιάδης (πληρεξούσιος Ρυθόπης) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι σὲ γλώσσᾳ λαϊκῇ, σὲ γλώσσᾳ δημοκρατικῇ θὰ μιλήσῃ γιὰ νὰ ἐρμηνεύσῃ πιστότερα τὸν πόνον τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ νὰ ἐκφράσῃ ἐπίσημα τὴν πρώτην ἴσως διαμαρτυρίαν τοῦ λαοῦ τῶν βιοπαρακλισθῶν ἐνκντῶν τῶν ἐκμεταλλευτῶν του, ποὺ μὲ μιὰ μοναρχικὴν βυζαντινὴν ἐκπαίδευσιν ἐνέγκωσαν τὸ μυαλό του καὶ δὲν τὸν ἤρξαν νὰ ξυπνήσῃ καὶ νὰ συντρέψῃ ὀριστικὰ τὰ δεσμὰ καὶ τὰ εἰδωλὰ του, ποὺ τὸν ὠδήγησαν στὴν ἀρνήταστη μικρασιατικὴν καταστροφὴν. Ἰστορεῖ τὰ αἵματα τῶν Βασιλέων τῆς Ἑλλάδος καὶ ὅλων τῶν πριγκίπων, ὑπουργῶν καὶ ἀλλοτῶν καὶ τὴν ἀναληγιστὴν τὴν εἰς τὴν δυστυχίαν τοῦ λαοῦ. Ἐξήκει τὰ μεγαλοεργήματα τοῦ κ. Βενιζέλου, θαυμάζει τὸν ἀρχιτέκτονα τοῦ οἰκοδομήματος τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, ἀλλὰ δὲν θαυμάζει τὸν φιλόσοφον. Κακίζει πᾶσαν παρέλκυσιν τοῦ ζητήματος καὶ λέγει:

Κ' ἐμεῖς, θύματα ἐπίσης τοῦ βυζαντινισμοῦ, τί κάνομε δύο μῆνες τώρα; Συζητοῦμε γιὰ τύπους καὶ γιὰ σκιές, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἴχαμε ἐγκαθιδρύσει τὴν Δημοκρατίαν καὶ νὰ διακρίνομε τώρα τὰ ἔκφυλα ἀνθρωπάρια τοῦ παλατιοῦ καὶ τοὺς ἐνόχους ὅλων τῶν Κομμάτων (χειροκρατήματα).

Ἐπικρίνει εἰτα διάφορα σημεῖα τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ πιστεύει ὅτι διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ δημοκρατικὴ συνείδησις πρέπει νὰ γίνῃ πρῶτον ἡ Δημοκρατία, διότι οὐδέποτε εἰς μοναρχικὸν Κράτος δύνανται νὰ ἀναπτυχθοῦν ἐλευθερίαι αἱ δημοκρατικαὶ ἰδέαι. Ἐξ ἰδέας αὐτῆς ὑποστηρίζει διὰ διαφόρων παραδειγμάτων προκαλούντων ἐπιδοκιμασίαν τῆς ἀριστερᾶς καὶ τῶν Θεωρείων.

Ἐισερχόμενος εἰς τὸ περὶ προσφύγων κεφάλαιον τῶν κυ-

βερνητικῶν δηλώσεων ὑπενηθυμίζει συμπληρωματικὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου, καὶ ὡς οὗτος εἶπεν ὅτι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν κατεύθυνσιν εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀντικείμενον μέτρων.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν εἶπον τοιοῦτόν τι.

Σ. Ἀντωνιάδης. Τὸ εἶπεν, κ. Πρόεδρε, ὅπως δύνανται νὰ βεβαιώσουν οἱ κ. συναδελφοί, οἱ ὅποιοι τὸ ἤκουσαν.

Ε. Παυλίδης. Εἶνε ἀναγκασμένον καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἀνέγνωσα τὰ Πρακτικά. Πάντως δὲν τὸ εἶπον καὶ θὰ διορθωθῶν τὰ Πρακτικά.

(Ο κ. Ἀντωνιάδης) συνεχίζων τονίζει τὸ γενόμενον λάθος τοῦ νὰ δημιουργηθῇ εἰς τὴν συνείδησιν τῶν προσφύγων ἡ ἐλπίς ὅτι θὰ ἐπανέλθουν εἰς τὰς ἐστίαις των.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Πράττειται περὶ πλάνων, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἐσκέφθη νὰ ἐνισχύσῃ ἡ Κυβέρνησις.

(Ο κ. Σ. Ζερβός) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῶν λεγόντων παρὰ τοῦ τῶος ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ἐναντι τῆς ἐκφρασεύσεως περὶ αὐτοῦ τοῦ ζητήματος εὐχῆς.

(Ο κ. Ἀντωνιάδης) συνεχίζων ἐπικαλεῖται τὸν κ. Ζερβόν, ὅστις ἔαχε σχετικὰς δηλώσεις χωρὶς νὰ ἀκουσθῇ διαμαρτυρία τῆς Κυβερνήσεως. Φρονεῖ ὅτι ἔπρεπε ἡ Κυβέρνησις νὰ δηλώσῃ ρητῶς καὶ κατηγορηματικῶς ὅτι δὲν τρέφει ἐλπίδας ἐπανόδου τῶν προσφύγων εἰς τὰς ἐστίαις των, διότι ἡ ἐλπίς αὐτὴ παραλύει πᾶσαν προσπάθειαν μονίμου ἐγκαταστάσεως παρὰ τρωικῶν ἐπιχειρήσεων, αὐξάνει τὴν υπερτροφίαν τοῦ ἀστικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἐνισχύει τὸ φιλοπόλεμον ρεύμα τὸ ὅποιον θὰ ἐπηρεάσῃ τὴν πολιτικὴν τῶν Κυβερνήσεων καὶ δίδει ὅπλα εἰς τοὺς ἀντιδραστικοὺς νὰ καλλιεργοῦν τὸ μίσος τῶν ἀντιφρονούντων ἐντοπίων καὶ τὴν διχόνοιαν.

(Ο κ. Γ. Καφαντάρης) (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἐδήλωσεν ὅτι ἐννοεῖ νὰ σπείσῃ τὸ καθεστὼς τῶν Συνθηκῶν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ καὶ γαλήνῃ μετὰ τῶν ὁμόρων Κρατῶν, ὅτι ἐννοεῖ νὰ μὴ διαταράξῃ τὸ καθεστὼς τοῦτο.

(Ο κ. Ἀντωνιάδης) καταλήγων προτείνει ὅπως τὸ Ὑπουργεῖον Περιθάλψεως διὰ λόγους σκοπιμότητος καὶ ψυχολογικῆς ἐπιδράσεως εἰς τὸν λαόν μετατραπῇ εἰς Ὑπουργεῖον Ἐργασίας καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ ἀποκαταστάσεως Προσφύγων εἰς Ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως ἀνηκόντων καὶ ἀέργων. Ἀνακεφαλαιῶν δὲ τὰ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος λεγόμενα ἐπιλέγει: «Γρεῖς Θεοὶ θὰ προστάξουσιν τὴν λαϊκὴν Δημοκρατίαν: Ἡ Εὐημερία, ἡ Πειθὴ καὶ ἡ Πυγμή».

(Ο κ. Σταμ. Πεζᾶς ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τὰ ὅποια μᾶς ἐμποδίζουν νὰ κάμωμεν Κράτος ἰσχυρὸν καὶ ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ ἀντιδραστικὴ ἐριστὴ τὴν προσοχὴν ὄλων περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐδρακώσεως τῆς Δημοκρατίας, στοιχείου πρωτεύοντος, τὸ ὁποῖον θὰ ἔχῃ, ὡς ὅσον τὴν ὑποταγὴν τῆς μειονοψηφίας εἰς τὴν πλειονοψηφίαν καὶ τὸν σεῶσμον τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἄλλου. Ὅμιλεῖ κατὰ πιν περὶ ἐπεισοδίων τοῦ συμβάντων ἐν Κρήτῃ.

(Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) παρακαλεῖ νὰ ἐντοπιζῶνται αἱ συζητήσεις ἐντὸς τοῦ θέματος, διότι εἶνε ἀνάγκη θεμελιώδης νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ τάξις τῆς συζητήσεως καὶ νὰ μὴ τίθεται ἐκποδὸν ὁ σεῶσμός πρὸς τὸν Κανονισμὸν.

(Ο κ. Πρόεδρος συνιστᾷ εἰς τὸν ρήτορα νὰ περιορισθῇ ἐντὸς τοῦ θέματος.

(Ο κ. Πεζᾶς συνεχίζων ὁμιλεῖ περὶ τῆς γνωσμένης ἐκμεταλλεύσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ υποβάλλει σχετικὰς προτάσεις ψήφισμάτων.

(Ο κ. Α. Μητσοτάκης λαμβάνων τὸν λόγον ἐξαιρεῖ τὴν διὰ τὸν Τόπον σημασίαν τῆς ταχείας ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων, ὃν τὸ ζήτημα δὲν ἀντεμετωπίσθη μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καὶ τοῦτο διότι δὲν ὑπῆρχε σύστημα. Ἀποχῶς ἐν τούτῳ καὶ αἱ δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἀρίστοι. Ὡς πρὸς τὴν συμριλιωτικὴν πολιτικὴν ἐριστὴ τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῆς ἀντιδραστικῆς διαγωγῆς τῶν ἀντιπάλων, οὕτως μόνον διότι σπερδύνται δυνάμεις δὲν ἐκδηλώνουν καὶ ἐμπράκτως τῆς προθέσεως τῶν.

(Ὁ ἀπρακτεν ὁρμώτερον ἡ Κυβέρνησις, ἐὰν ἐστρεφε τὴν προσοχὴν τῆς εἰς τὴν συμριλιωσιν τῶν λαϊκῶν μαζῶν διὰ χρηστικῆς διοικήσεως, ἀπονουμῆς δικαιοσύνης, κατὰπολεμῆσεως τῆς αἰσχροκερδεῖας καὶ σταθερότητος τοῦ συναλλήλματος. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς ἡ ταχυτέρα λύσις τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ὑπὸ τὸν ἀέρα τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας καὶ τὴν ἐκλειψὶν τοῦ δυναστικοῦ ἄγους βεθαίως θὰ ἀνορθωθῶν πᾶσαι τυχόν ἄτομικαί ἰδιαιτέριαι. Ἐπιδοκιμᾷ εἰτα τὰς σκέψεις περὶ ἰδρύσεως δευτέρου Νομοθετικοῦ Σώματος καὶ ἀντισταθμῆς ἀντιπροσωπείας, δι' ἣν ἔχει ἐπιρροαίαις τινὰς. Ἐκφράζει τὴν λύπην του, διότι ἡ Κυβέρνησις ὠκισθῇ εἰς συνταγματικὴν βασιλείαν, ἀνέχοντα εἰς τὴν ἐνοχον Δυναστείαν, ὅπερ ὀρεῖται εἰς τὸ status quo, τὸ ὁποῖον πολιτικῶς ἐδρακώσθη σεν ἡ Ἐπανάστασις τῆς Νέου καὶ αἱ μετέπειτα πράξεις τῆς, καθ' ὅς κατὰ τύπους εἶνε ἀκόμη βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος ὁ Γεώργιος ὁ Β', διότι οὔτε ἡ Συνέλευσις ἐξεπλήρωσε τὸ ἱερὸν καθήκον νὰ κηρύξῃ τοῦτον τελειωτικῶς ἔκπτωτον. Τὸ λάθος

βεθαίως εἶνε τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922, ἐκκληρώσης ὅτι ἐκυβέρνησεν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ ὁμάλῃς περιστάσεις καὶ εἶνε ὅπου χρεωμένος, λέγει νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἐσωτερικῶς ἡ Ἐπανάστασις ἀπέτυχε, διότι ἐδημιούργησε τὴν σημερινὴν κατὰστασιν. Ἡ Δυναστεία ὄρεται νὰ τιμωρηθῇ πρὸς ἐξαγνισμὸν καὶ πρὸς παραδειγματισμὸν καὶ ἀναρρέει διάφορα ἱστορικὰ παραδείγματα αἰσθητῶς τιμωρίας βασιλέων προξενησάντων ὀλιγοτέρας ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Δυναστείαν συμφοράς. Ἐξιστορεῖ εἰτα τὴν ἡλὴν τακτικὴν τοῦ ἐκθρονισθέντος βασιλέως Κωνσταντίνου, ἀπαριθμοῦσιν μόνον αἵσχη καὶ συμφοράς καὶ προδοσίας ἐθνικῆς. Ἐὰν ὑπάρχουν δικαιολογίαι διὰ τὰ σφάλματα τῶν Ἐπανάστασεων τοῦ Γαυδῆ καὶ τῆς Θεσσαλονίκης, διὰ τὴν Ἐπανάστασιν τῆς Νέου οὐδεμίαν ὑπάρχει δικαιολογία, διὰ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν ἀπέναντι τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τῆς Δυναστείας του ἀνεκτικότητι.

Ἐκφράζει ἀκολούθως τοὺς φόβους τῶν μέποις ἡ κακοποιὸς ἐπίδρασις τῆς Δυναστείας, ἐν σχέσει μὲ τὴν παραποιμπὴν τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς τὸν Λαόν, μᾶς ὁδηγῆσαι εἰς ἄλλας κατὰστροφάς.

Κακῶς, λέγει, παραπέμπεται τὸ δυναστικὸν ζήτημα εἰς τὸν Λαόν, ἄρῳ εἶνε πρὸς τοῦτο ἐξουσιοδοτημένη ἡ Συνέλευσις καὶ ἄρῳ, ἐὰν τυχόν τὸ δημοψήφισμα κατέληγεν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως, ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς Γεώργιος θὰ ἦτο ἀρχηγὸς πολιτικοῦ Κόμματος καὶ ὅχι ὁ ρυθμιστὴς ὃν θέλει τὸ Σύνταγμα, καὶ ἄρῳ εἶνε γνωστὰ αἱ κατὰστροφικαὶ συνέπειαι τῶν ἐμριλιῶν σπαρχυμῶν, ὅς θὰ γεννήσῃ ἀμέσως ἡ τυχόν ἐπανάστασις τῆς Δυναστείας. Μυρίαι συνεπῶς εἶνε αἱ λόγῳ αἱ ἐπιβάλλοντες τὴν μὴ παραποιμπὴν τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ. Ἡ Συνέλευσις χάνει τὸ κύρος τῆς ἐφόσον ἀποφασίῃ νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ διὰ τοῦτο φρονεῖ ὁ ῥήτωρ ὅτι τελικῶς ἡ Κυβέρνησις θὰ συμρινωθῇ πρὸς τὴν ἀποψιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος ὅσον ἄρῳ τὸ δυναστικὸν ζήτημα καὶ ὅτι ἡ Συνέλευσις μὴ ὅσα Δημοτικὸν Συμβόλιον διὰ νὰ ἐκφράξῃ εὐχάς, ἀλλὰ κυρίαρχον Σώμα, δύναται νὰ ἀποφασίσῃ ὅτι νομίσῃ ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος. Πρωτὴ ἀκολούθως εἰ θὰ ἀπρακτεν ἡ Κυβέρνησις ἂν ὁ Γεώργιος ἐξίττει νὰ συνταμύσῃ τὴν ἀδειάν του καὶ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

(Ο κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λεσθου) λέγει ὅτι ἐφόσον ὑπάρχει ἐκκενρὸς ψήφισμα τῆς Συνελεύσεως ὁ Γεώργιος δὲν δύναται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Κύριοι συναδελφοί ὑπάρχει μίαν ἀπλουστάτη ἀπάντησις. Ἡ ἀποδημία τοῦ βασιλέως εἶνε γνωστὸν ὑπὸ τίνος ὀρους προήλθε, λέγοντες

δε ότι διατηρεῖται σήμερον τὸ καθεστὼς τῆς βασιλευ-
μένης Δημοκρατίας ὁμιλοῦμεν περὶ κατὰστασιν νομίμων.
Δὲν μετεδλήθη ἡ νόμιμος κατὰστασις αὐτὴν ἡνωσόμεν νὰ
μεταβάλλωμεν μόνον διὰ μιᾶς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας.

Εἶνε ὁμοῦς ἀναντίρρητον γεγονὸς ὅτι θεωρήθη ἀπαράι-
τητον μέχρι τῆς διενεργείας τοῦ δημοψηφίσματος, ἐνεκα
λόγων ἐσωτερικῆς ἰδίᾳ φύσεως, νὰ μὴ παρίσταται ἐνταῦθα
ὁ βασιλεὺς. Ἐδημιουργήθη λοιπὸν ἐν καθεστὼς ἐμπρακτον,
τὸ ὅποιον ἐπιβάλλει ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ προσφύγωμεν εἰς
τὸν Λαὸν ὅπως λύσῃ ὀριστικῶς καὶ κατὰ τρόπον ἀναμφι-
σβήτητον τὸ ζήτημα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ὑποχρέωσις ὅπως
ἁρὶν τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως συστήσωμεν εἰς τὸν βασιλέα,
ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ...

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Συστήσωμεν;

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Σὺς παρκαλλῶ νομίζω
ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἔχητε ὀλίγην ὑπομονήν.

...Νὰ ὑποδείξωμεν εἰς τὸν βασιλέα ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ
ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα χωρὶς νὰ θέσῃ εἰς κίνδυνον τὴν τάξιν
τῆς Λώρας. Ἄν ἤθελεν ἐπιμένει, ἢ θέλωμεν ὑπομνήσει εἰς αὐτὸν
ὅτι ἡ δημιουργηθεῖσα ἐμπρακτος κατὰστασις δὲν εἶνε δυνατόν
νὰ ἀνατραπῇ εἰμὴ διὰ τῆς ψήφου τοῦ Λαοῦ ἐπιβαλλούσης τὴν
Δυναστείαν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος.

Α. Μητσοτάκης (πληρεξούσιος Χανίων). Αὐτοῦμαι πολὺ
διότι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ μὴ συμφωνήσω πρὸς τὰ λε-
χθέντα παρ' ὁμῶν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὑπάρχει μίᾳ συνέ-
χεια εἰς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπον.

Α. Μητσοτάκης. Διότι ἡ σύστασις, διὰ νὰ ἔρχῃ ἀποτέ-
λεσμα, ὀφείλει νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ ὑπὸ τοῦ βασιλέως Γεωργίου.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν γνωρίζω διατί πρέ-
πει νὰ ἐπαναληθῶν δις καὶ τρίς τὰ αὐτά. Εἶπον ὅτι θὰ τῷ
ὑποδείξωμεν ὅτι, ἂν τοιοῦτον ἀποπειραθῇ, θὰ θέσῃ εἰς κίνδυ-
νον τὴν ἐσωτερικὴν τάξιν.

Εἰς πληρεξούσιος. Δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Καὶ ἂν ὁ βασιλεὺς παρκα-
λέπων τὴν ἀνάγκην ταύτην ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ, θὰ ἐλέγγομεν
εἰς αὐτὸν κατηγορηματικῶς, ἐπαναληθῶν, ὅτι ἡ ἐπάνοδος
αὐτοῦ μόνον κατόπιν τῆς λαϊκῆς ψήφου θὰ ἰσχύοντο νὰ γίνῃ.

Ὁ κ. Μητσοτάκης συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ Γεώργιος
δ' Β' διὰ τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ ἦν ἔδειξε μέχρι σήμερον
δύναται νὰ πράξῃ μεγαλύτερα κακὰ εἰς τὸν Τόπον. Βε-
βαίως φόβος ἐπαναφορᾶς τοῦ δὲν ὑπάρχει ἐφόσον ὑπάρ-

χουν οἱ ἐντιμοὶ ἀξιωματικοὶ οἱ ὅποιοι τὸν ἐξέβαλον τοῦ
θρόνου. Ἀλλ' ἡρώτησε πάντα ὅσα ἡρώτησε διὰ νὰ ἀποδείξῃ
ὅτι εἶνα κινδυνώδης ἡ παράτασις τῆς νόσου κατὰστασως,
ἥτις θὰ λήξῃ διὰ τῆς ἀμέστου κηρύξεως τῆς ἐκπτώσεως παρὰ
τῆς Συνελεύσεως, διὰ νὰ ἀρθῇ καὶ αὐτὴ εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀπο-
στολῆς τῆς καὶ διότι, κατ' ἀξίωμα μέγα, δυναστὶκὰ ζήτήματα
δὲν παραπέμπονται εἰς τὴν κρίσιν τῶν Λαῶν, ἐφόσον οἱ βασι-
λεῖς εἶνε μόνιμοι ἄρχοντες καὶ καταντῶσιν ἀρχαῖοι πολιτικῶν
ὁμᾶδων καὶ ὅχι ρυθμιταί. Διὰ τοῦτο ὡς διεμνηνῶς τῶν
ἀνεξαρτήτων δημοκρατικῶν Χανίων δηλοῖ ὅτι θὰ ψήφισον
ὕπὲρ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ διότι ἔλαβον τοιαύτην
ἐντολήν καὶ διότι θέλουν νὰ ἔχουν ὀδὴγόν τὴν συνειδήσιν τῶν
ἀπὸ τὰ πρῶτα βήματα τῆς πολιτικῆς των σταδιοδρομίας.

Ὁ κ. Π. Πετροπουλάκης (πληρεξούσιος Γυθείου) λαμ-
βάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922 πλῆξασα
μόνον τὰ πρόσωπα καὶ ὅχι τὸν θεμελιῶν ἔσφαλε καὶ ἀφῆκε τοιαύ-
την κληρονομίαν εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ
Συνέλευσις ὡς λελογισμένη Ἐπανάστασις δὲν δύναται νὰ ὑπα-
ρακοντίσῃ ταύτην.

Ὁ κ. Π. Καρασβεῖδᾶς (πληρεξούσιος Βονιτίας) δηλοῖ
ὅτι ἡ Ἐπανάστασις μετεδίδασε πάντα τὰ δικαιώματά της
εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. Πετροπουλάκης ἐξακολουθῶν ἐπιδικράζει τὴν
τροπὴν ἣν ἔδωκεν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡ Κυβέρνησις, ἡ
ὅποια καὶ θὰ γνωρίζῃ ὕπὲρ πάντα ἄλλον ἂν ὑπάρχον κίν-
δυνον ἢ ὅχι. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐχὴν ἣν περιέχει τὸ ψήφισμα
νομίζει ταύτην παρελκυστικὴν καὶ θέτοισαν εἰς κίνδυνον καὶ
αὐτὸ τὸ κύρος τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λέσβου) παρή-
χει ἐξηγήσεις ὅτι δὲν τηροῖται λογικῶς ἡ τοιαύτη αὐτίκας.

Ὁ κ. Πετροπουλάκης ἐπιμένει εἰς τὴν γνώμην του, ἣν
δικαιολογεῖ ἡ κατὰστασις ἐνίων διαμερισμάτων.

Συναντρεῖ τῆς Συνελεύσεως λύεται ἀκολούθως ἡ συνεδρία-
σις ὥρα 8.50' ἕνα ἐπαναληφθῇ κτίριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 12'

Τῆς 3ης Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρᾷ ὁ καὶ 15' ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κα-
θίσσει τὴν ἐκκλήσιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοι-
χθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀνακρινώσονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικά τῆς προη-
γουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακυροῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Γεώργ. Δουζίνας, Σπ. Θεοδωρό-
πουλος, Θ. Γούσκος καὶ Π. Καρασεβιδᾶς υποβάλλουσι πρό-
τασιν νόμου «περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἄρθρου 31 τοῦ νόμου
ΛΜΗ' περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν».

Οἱ αὐτοὶ κύριοι πληρεξούσιοι υποβάλλουσι πρότασιν νόμου
«περὶ μεταρρυθμίσεως τῆς παραγράφου 2 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ
28 Ἀπριλίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ἀπονομῆς συντάξεως
ἐνεκα πολιτικῆς ὑπηρεσίας».

Θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

— Ὁ ἀλλεγλουόθητικός Σύλλογος «Ἡ Ἀλληλεγγύη περι-
πτερωμένων κακονοπολῶν τραυματιῶν πολέμου» αἰτεῖται
τὴν ἐπανάκλησιν ἐν ἰσχύϊ τοῦ νόμου 2912 «περὶ περιπτέρων
καὶ ταμείων προικοδοτήσεως».

— Οἱ αὐτεπαγγέλτως ἀποστρατευθέντες Φιλελεύθεροι
ἔξωμαχικοὶ αἰτοῦσι τὴν ἐπανάκλησιν τὸν.

— Ἡ Ζωὴ γῆρας Γεωργίου Μπαμπουρα αἰτεῖται τὴν χο-
ρήγησιν οἰκοπέδου μετὰ τῶν ἀναγκαινούντων ὑλικῶν πρὸς
ἀνέγερσιν οἰκίας ἐν Δράμᾳ.

— Ὁ πρόεδρος τοῦ Δημοκρατικοῦ Συνδέσμου Κομοτινῆς
παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἐγκρίνῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ
Λαοῦ καὶ τοῦ Στρατοῦ περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ
ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Ἀρῆστας Παπαδόπουλος ὑπάλληλος Στάνταρ ἐν
Καθόλκᾳ παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν ἀποζη-
μιώσιν του λόγῳ τῆς ὑπὸ τῶν Ἰταλῶν ἐν Βορείῳ Ἠπείρῳ
κατεδαφίσεως τῆς ἐκεῖ οἰκίας του.

— Οἱ ἔμποροι Θεσσαλονίκης παρακαλοῦσιν ὅπως δια-
ταχθῇ ἡ ἀναστολή τῆς ἐκπονήσεως τοῦ 1' τομῆος ἐπὶ δύο τοῦ-
λάχιστον ἔτη.

— Ὁ ἐκ τοῦ χωρίου Ἑμπερίου τῆς ἐπαρχίας Κατλκρίων
Νταζίτ Μερσὶν παρακαλεῖ ὅπως μὴ συμπεριληφθῇ μετὰ τῶν
ἀνταλλακτικῶν πληθυσμῶν.

— Ὅλοι αἱ κοινωνικαὶ τάξεις τῶν πενομένων υποβάλλου-
σιν ὑπόμνημα περὶ πατάξεως τῆς αἰσχροκερδείας.

— Ἡ ἐπὶ τῆς Δημοσίας ὑγείας Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ
υποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ
ἀπαλλοτριώσεως χώρου παρὰ τὴν Θεσσαλονίκην πρὸς ἱδρύσιν
Νεκροταφείου τῶν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον πεσόντων
Γερμανῶν καὶ Βουλγάρων στρατιωτῶν».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργός κ. Ε. Τσουδερός
υποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ
τῆς βεβαίωσεως καὶ εἰσπράξεως τῶν ἐσόδων καὶ πληρωμῆς
τῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως 1924—1925».

— Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργός υποβάλλει ἑτερον σχέδιον ψηφί-
σματος «περὶ ἀξιήσεως τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων τοῦ
Πρόσπολιτισμοῦ τῆς χρήσεως 1923—1924 καὶ μειώσεως αὐ-
τῶν τινῶν αὐτοῦ».

— Ἡ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ
υποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ ἀιτήσεως τοῦ ἱδρυ-
γέως Ἀθηνῶν περὶ χορηγήσεως αδείας πρὸς διώξιν
τοῦ πληρεξουσίου Ἀρτῆς Ἀθ. Τζώνη.

— Ἡ ἐπὶ τῶν Τ. Ψ. Τ. Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ
υποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ
κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ διευκολογηθείσης συμφωνίας
ἀνταλλαγῆς ἐπιστολῶν κτλ.».

— Ὁ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ὑπουργός κ. Ι. Κανναβός
υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ προσωρινοῦ διακανονισμοῦ
τῆς ὕδρονόμης διὰ τῶν ἀρδευτικῶν ὁδῶν τοῦ χειμάρρου
Γαζύου Λούκας τῆς μεσημβρινῆς πεδιάδος Παιτρῶν».

— Ὁ Ὑπουργός Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. Α. Δο-
ξιάδης υποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως
ἐνίων διατάξεων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς,
Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Προθυπουργός) συνιστᾷ
ὅπως τροποποιηθῇ ὁ Κανονισμός καὶ ἐπιτρέπηται νὰ ἐπὶ τῶν
ἀναγραφῶν καὶ ἐρωτήσεων ἀπαντῶσιν ἀπ' εὐθείας οἱ Ὑπουργοὶ
εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίου. Ἐπίσης παρακαλεῖ ὅπως κατὰ
τὴν σημερινὴν συνεδρίσιν ψηφισθῇ τὸ ἐπ' ἀριθ. 10 ἐν τῇ Π-
μερσίᾳ Νομοθετικῇ Διατάξει ἀναγεγραμμένον νομοσχέδιον.

— Ὁ κ. Πρόεδρος ζητεῖ τὴν συναίνεσιν τῆς Συνελεύσεως ὅπως
καταρτίσῃ τὴν ἐκ πληρεξουσίων ἐφαρτυτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ
Τομείου παρακταθῶν καὶ δανείων.

Ἡ Συνέλευσις παρέχει δι' ἀναστάσεως τὴν ἐξουσιοδότησιν
ταύτην.

Μεθ' ὃ προτάσει τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δευτέρου εἰς β' συζήτησιν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐγγραφῆς ὑπὸ ἀνταλλαγῆν ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων» ἔχον οὕτω :

Περὶ ἐγγραφῆς τῶν ἐπὶ ἀνταλλαγῆν ὁμογενῶν εἰς δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων.

Ἄρθρον 1.

Οἱ εἰς Ἑλλάδα ἐκ Τουρκίας μετὰ τὴν 31 Ὀκτωβρίου π. ε. καταφυγόντες ὁμογενεῖς, οἱ εἰς ἀνταλλαγῆν ὑποκείμενοι, ἐγγράφονται μέχρι τῆς 31 προσεχὺς Μαρτίου εἰς τὰ δημοτολόγια καὶ τὰ μητρώα ἀρρένων κατὰ τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 21 Ἀπριλίου π. ε. Ν. Διατάγματα περὶ ἀθρόας πολιτογραφήσεως τῶν εἰς Ἑλλάδα προσφυγόντων ὁμογενῶν, ἀπληροστέμενοι πάσης στρατιωτικῆς ὑποχρεώσεως ἐφόσον συντελήσωσιν τὸ 20ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἄρθρον 2.

Οἱ μὴ ἐγγραφεσόμενοι κατὰ τὰ ἀνωτέρω μέχρι τῆς 31 προσεχὺς Μαρτίου εἰς τὰ δημοτολόγια καὶ τὰ μητρώα ἀρρένων θέλουσι θεωρηθῆν ὡς ἀδήλωτοι καὶ ὑπαχθῇ εἰς τὰς περὶ ἀδήλωτων διατάξεις τοῦ νόμου 425.

Ἄρθρον 3.

Οἱ ἀπὸ τῆς 15 προσεχὺς Μαρτίου καὶ ἐφεξῆς ἀρχιθροσόμενοι ὁμογενεῖς, περὶ ὧν προνοεῖ ὁ παρὼν νόμος, ὑποχρεοῦνται εἰς ἐγγράφην εἰς τὰ δημοτολόγια καὶ μητρώα ἀρρένων ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς εἰς Ἑλλάδα ἀφίξέως των. Ἡ ἡμερομηνία τῆς ἀφίξέως αὐτῶν εἰς πάσας τὰς ἀνωτέρω περιπτώσεις βεβαιούται ὑπὸ τῆς οἰκίας Ἱπποτροφῆς πολιτογραφήσεως, εἴ οἰωνδήποτε στοιχείων ἐξακριβουμένη.

Οἱ πρόσφυγες, περὶ ὧν προνοεῖ τὸ παρὼν ἄρθρον, οἱ μὴ ἐμπαροσμένως ἐγγραφόμενοι εἰς τὰ δημοτολόγια καὶ τὰ μητρώα τῶν ἀρρένων, ὑπάγονται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ προηγουμένου ἁρθρου.

Ἄρθρον 4.

Διὰ Β. Διαταγμάτων ἐκδιδομένων προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἰσωτερικῶν δύνανται νὰ παρατείνωνται ἅπασι καὶ προσεσμίαι τοῦ παρόντος νόμου, οὕτως ἡ ἰσχύς ἀρχεῖται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δευτέρου εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ προσθήκης τρίτης παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ νόμου «περὶ Στρατολογίας» ἔχον οὕτω :

Περὶ προσθήκης τρίτης παραγράφου εἰς τὸ ἄρθρον 15 τοῦ 425 νόμου «περὶ Στρατολογίας».

Ἄρθρον μόνον.

Ἐν τῷ ἄρθρῳ 15 τοῦ 425 νόμου περὶ Στρατολογίας τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ προστίθεται ὡς τρίτη παράγραφος ἡ ἐξῆς :

«Ὅμοιως ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν ἐν περιπτώσει ἐξαιρετικῶν ἀνγκυλῶν καὶ κατὰ τὴν ἐπὶ τὴν κατὰ τὸ ἔτος ἐκείνου ὑπόχρεσιν πρὸς στρατεύσιν στρατολογικὴν κληθεῖν εἰς οἰωνδήποτε ἐποχὴν καὶ κατ' οἰωνδήποτε τρόπον.

Ὁ κ. Ο. Γεωργίου (πληρεξούσιος Κυνοβίασι) διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἀναπόδωκ τῆς συζητήσεως τῶν ἀνγκυλῶν καὶ ἐρωτᾷται, εἰ ὅποια ἀπορρίψαν ἀντικείμενα φέρονται καὶ ἐπειγόντα καὶ συντελῇ ὥστε συντομαυθῶσιν καὶ ἐπὶ τὴν δηλώσει τῆς Κυβερνήσεως ἀρμεύσει ἀπ' αὐτῆς καὶ ἀπ' ἀτέρου συνεκρίσθαι καὶ μετὰ τὸ δεῖπνον καὶ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Γ. Κορφαντάρης (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβερνήσις θεωρεῖ τὸ θέμα ἐξαντληθὲν δὲν ἔχει ἄλλως καὶ τὸ δικαίωμα νὰ περιορίσῃ τὸν λόγον. Ἀπόκειται εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ κρίνῃ εἰς ἂν θέλει ἀπορρίψῃ.

Ὁ κ. Γ. Κακουλίδης (πληρεξούσιος Κοζάνης) λέγει ὅτι βραχυθυμεῖ ἡ Κοινὴ Γνώμη διὰ τὴν βραδύτητα τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ ὅτι μέχρι μέρους τῆς εὐθύνης διὰ τὴν βραδύτητα ἔχουν καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ προτείνει νὰ παρατείνωνται καὶ συνεδριάσεις ἐν ἀνάγκῃ καὶ μέχρι προίως καὶ διὰ τὰ προσφυγικὰ ζητήματα καὶ διὰ τῆς ἐλληνοπορευστικῆς σχέσεως.

Μεθ' εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδάς (πληρεξούσιος Βοιότισης) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπιρρίπτει κατ' ἀρχὰς τὴν εὐθύνην τῆς παρεκβύσεως τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικικοῦ ζητήματος εἰς τὴν δεξιάν. Θεωρεῖ πρωτοφανὲς ὅτι ἐνθ' αὐτῇ μέλει τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶχον ἐκδηλώσει ποτὲ ἰδέας δημο-

κρατικές, εκδηλώνουν ήδη τοιαύτας και ανάλογους τον υπέρ αυτών αγώνες. Είναι τοῦτο, λέγει, βεβαίως ευχάριστον, ἀλλὰ νομίζει ὅτι ταῦτα δὲν εἶναι ἐνδεειγμένα διὰ τὴν ἡμετέραν τοῦ οὗτου ἀγώνος ἐφόσον δὲν ἐμφερόνται ἀπὸ μιζοσολημένην καὶ ἄνευ ταλαντεύσεων καὶ σκοπιμότητων καὶ ἀναλόγων δη- μοκρατικῆν πίστιν.

Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ρήτορος ὁρθότερον θὰ ἦτο νὰ σχημα- τισθῇ καθ' ἑαυτὰ δημοκρατικὴ Κυβέρνησις καὶ ἰδίως λόγῳ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς δημοκρατικῆς ιδέας κατὰ τὰς ἐκλογάς. Τὸ μέτρον τοῦτο ἐνερμόσθη καὶ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Γουδῆ ἐν Ἑλλάδι καὶ μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Γ' ἐν Γαλλίᾳ καὶ προσεράται καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ, ὅπου καίπερ μενοψήφουσθαι τῆς ἐργατικῆς ἡμέλδος ἀνετίθη εἰς τὸ ἐργατικὸν Κόμμα ἢ Κυβέρνησις τῆς Ἀγγλίας. Διὰ τοῦτο κατὰ τὴν γνώμην τοῦ τῆ μέλλ. τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως δὲν ἔπρεπε νὰ δεχθῶσι νὰ σχηματίσονται Κυβέρνησιν ἐφόσον δὲν ἔχουν δημοκρατικὴν προπόνησιν, ἰδίως δὲ ὁ κ. Προέδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις εἶχε διαπράξει σφάλματα κατὰ τῆς ἐξελίξεως τῆς δημοκρατικῆς ιδέας. Ἀναφέρει τὰ κατὰ τὴν γνώμην τοῦ σφάλματα ταῦτα τοῦ κ. Προθυπουργοῦ μετὰ τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ Κωνσταντίνου, ἀποτελέσματα τῶν ὁποίων ἦτο νὰ ἐκπνεύσῃ ἡ δημοκρατικὴ ιδέα ἀκριβῶς πρὸ τοῦ ἀντεπανα- στατικῆς κινήματος. Καὶ εἰς τὰς ἐκλογὰς ἀκόμη εἰς ἐκπνεύ- τητος τοῦ κ. Προθυπουργοῦ δὲν ἐπὶ τῇ ζητήματι Δυναστείας. Γρίκι τυπήματα συνεπῶς ἐδέχθη ἐν τῶν σφαλμάτων τούτων ἡ δημοκρατικὴ ιδέα καὶ ἡ ἐξελίξις τοῦ ἀντιδυναστικῆς αγώνος. Ἐ- πικρίνει κατόπιν τὸν τρόπον καὶ ὅν κατηρτίσθη καὶ ἡ πρώτη ὑπὸ τὸν κ. Βενιζέλον Κυβέρνησις καὶ ἡ παρούσα, ὅν κύριον ἐλάττωμα ἦτο ἡ ἀνομοιογένεια καὶ ἡ ἐπαρμονία παλιαιοκομ- ματικῶν μεθόδων, εἰς χιτίς τῶν ὁποίων μειώνεται τὸ κύρος τῆς Συνελεύσεως καὶ δι' ὃν λόγον δὲν θὰ δώσῃ ψήρον ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν γνώμην τοῦ διὰ τὴν λῦ- σιν τοῦ δυναστικῆς καὶ πολιτικῆς ζητήματος ἀναφέρεται εἰς ὅσα εἶπεν ἀπαντῶν εἰς τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς νέας Κυβερνήσεως καὶ κηρύσσεται κατὰ τῆς ἐνεργείας δημοψήφισμα- των, ὡς τελείως παρελκυνόντων καὶ δημιουργούντων μόνον κιν- δύνους, διότι ρηθίρεται πᾶσα ἐκμὴς τοῦ ἔθνους καὶ περισπᾷται εἰς ζητήματα ἅτινα ἤδη ἔχουν λυθῇ. Ἐπηρεζόμενος ἀκολούθως εἰς τὰς συμφιλιοτικὰς προσπαθείας τῆς Κυβερνήσεως θεωρεῖ ταύτας καθ' ἑαυτὰν οὐτοπίαν, διότι πάσχοντες ἀπὸ ἡθικῶν πτω- σιν δὲν δυνάμεθα νὰ θεραπευθῶμεν μὲν τὰ συμφιλιοτικὰ μέτρα.

Ἡ ἡθικὴ πτώσις, ἥτις εἶνε ἡ ἐθνικὴ νόσος, ἀφείλεται πρῶτον καὶ κύριον εἰς τὴν ἀχρευτέτητα τῆς Διοικήσεως. Αὕτη

ἀνέπτυξε τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα περιορίσθησαν διὰ τῆς Ἐπα- ναστάσεως τοῦ 1909, καὶ ἤς πάλιν ἀνεπτύχθη, τὸ μῖσος τῶν ἐκ ταύτης θεγθόντων. Ἐρχόμενος εἰς τὴν περι- οδὸν τοῦ 1915 ἀναφέρει ὅτι μόνον προσπαθεῖται τοῦ Κωνσταν- τίνου ἦτο νὰ καταστήσῃ ἀμικρον τὸ ἔθνος καὶ νὰ ἐπανα- κέρῃ ὅλας τὰς φιλοκρατικὰς μεθόδους καὶ τὰ μέτρα. Ἡ συμφι- λιώσις δὲν εἶνε μέσον νὰ καταπολεμηθῶν τὰ πάθη καὶ τὰ μίστη ταῦτα τὰ ἔκτοτε γροντολογούμενα καὶ τὰ ὁποῖα ἐπ' ἐσχάτων διὰ συστηματικῶν προπαγανδῶν ἐξοτρύνθη- ταν. Μόνον μέσον χρήσιμον διὰ τὴν θεραπεία τῆς καταστά- σεως εἶνε ὁ θεσπὶς τῶν τιμῶν τῶν, ὅστις ἐκταραχόμενος ὡς ἐξαιρετικὸν μέτρον δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς συνόλης ἀντεθνικῆς ἐξελίξεως.

Ὁ κ. Α. Γαρουφαλίδης (πληρεξούσιος Ἀρτης) λέγει ὅτι δὲν εὐρίσκει στοιχεῖα εἰσέρχου εἰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυ- βερνήσεως πλὴν τοῦ ζητήματος τῆς ἀναλογικῆς ψήφου, οἷον δι' ὅχει ἐπιφυλάξεις. Προέχει κατὰ τὴν ρήτορα ἡ ἀρεστος παρὰ τῆς ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. Π. Πετρίδης (πληρεξούσιος Κορινθίας) φανερὸν ὅτι πᾶσα παράταξις τῆς συζήτησεως δὲν εὐδοκῶναι τὸν κοινὸν σκοπὸν δι' ὃν ἐξελέγη ἡ Συνέλευσις. Τὴν ἀναρρεῖσαν δια- φορὴν δὲν θεωρεῖ οὐσιαστικὴν ἐφόσον πάντες οἱ πληρε- ξούσιοι ἀναγνωρίζουν τὴν ἐπισημῆσαν ὁρᾶσιν τῆς Δυνα- στείας καὶ πᾶσα πρὸ τοῦ ἀντιθέτου χιτίς εἶνε ἀνέ- τιμος. Ἐξιστοροῦν ἀκολούθως τὴν μετὰ τὴν κίνησιν πολιτικῆς ἐξελίξεως νομίζει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἐπράξε μὴ εὐόσασα τὴν Δυναστείαν οὕτως μετὰ τὸ κίνημα. Ἐκείνο τὸ ὁποῖον δὲν ἐπράξεν ἡ Ἐπανάστασις δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ πρῆξῃ ἡ Συνέλευσις, εἰς τὴν ὁποῖαν μᾶς ἔστειλε μόνον ὡς φιλοελευθέρους ὁ Λαός, ὅπως ἔστειλε καὶ ὅλους τοὺς ἔχοντες δημοκρατικὰς ιδέας καὶ οἵτινες ἐπηρεάσθησαν ὑπὸ τὸ σφόδρον τῆς «ἀγκύρας» καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Βενιζέλου.

Ὁ κ. Γ. Μαρματάκης (πληρεξούσιος Λακωνίας) λέγει ὅτι οἱ πληρεξούσιοι Λακωνίας ἐξελέγησαν μὲ σῆμα δημοκρατικὸν καὶ ὅτι τὸν κ. Βενιζέλον ἀγαποῦν, ἐκτιροῦν καὶ σέβονται περισσό- τερον παντὸς ἄλλου, τὸν ὑπεστηρίξαν δὲ καὶ τὸν ὑποστηρίζουν ἐκ πατριωτικῆς καθήκοντος εἶνε, λέγει, εἰλικρινεῖς τὸν φίλοι οἵτινες ἐθυσίασθησαν καὶ θὰ θυσιάζωσιν δι' αὐτὸν καὶ δὲν εἶνε ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τὸν ἐκμεταλλεύονται.

Ὁ κ. Γ. Πασσαλίδης (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) δια- μαρτυρεῖται διὰ τὴν γνώμην ταύτην ὡς ἐσφαλμένην.

Ὁ κ. Α. Τραχήλης (πληρεξούσιος Ἰωαννίνων) διακόπτει

λέγει ότι άνευ του συμβούλου της «ἀγκύρας» τοῦλάχιστον εἰς Ἰωάννιννα οὐδεὶς θὰ ἐξελέγετο μὴ Φίλελευθερος.

Ὁ κ. Πετρίδης ἐξαικολουθῶν διακρατῆραται διὰ τὰς ἀπόψεις τῶν δημοκρατικῶν ὅσον ἄρρηξ τὴν δοθεῖσαν λαϊκὴν ἐντολήν, ἥτις συνίστατο εἰς τὴν ἐνέργειαν δημοψήφισματος μετὰ βάσανον περὶ τῆς ἀνυπαρξείας ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων καὶ πᾶσα παρεκκλίσις ἀπὸ τούτου θὰ ἦτο παράβασις πρὸς τὴν ἐντολήν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ καὶ πλήρης κινδύνων διὰ τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἔθνους, διότι θὰ πρόκειται καὶ περὶ πολιτεύματος μὴ βιωσίμου. Ἐπικρίνει κατόπιν τὰς ἀπόψεις τῶν δημοκρατικῶν ὡς ἀψυχολογήτους καὶ μαχημονεῖαι τὴν πρώτην ἐκθρόνισιν τοῦ Κωνσταντίνου, ἥτις ἐματώθη διὰ παλινρθώσεώς του, διότι ὁ Λαὸς ἐνόμισεν ὅτι ἐν τῇ ὄψει τοῦ ἐκθρόνισαι ἐθίγετο ἡ φιλοτιμία του.

Ὁ κ. Κ. Ρέντης (πληρεξούσιος Κορυθίας) μαχημονεῖαι δὴ λωσιν τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἀντιπολιτευομένων ἐρμηνεύουσιν τὰ δικαιώματα τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Πετρίδης ἐξαικολουθῶν υποστηρίζει ὅτι ζήτημα δυναστικὸν ἢ πολιτικὸν δὲν ἐτέθη προσεκλογικῶς καὶ ὁρίζουν νὰ προσέξουν ὅσοι ἐπιζητούν νὰ δώσουν ἀλλοίαν ἐρμηνείαν εἰς τὴν λαϊκὴν ἐντολήν. Ὁ Λαὸς στηρίζει τὰς καλυτέρας ἐλπίδας ἐπὶ τοῦ Σώματος τούτου καὶ πρέπει νὰ ἐπισπουσθῇ τὸ δημοψήφισμα ἐν κοινῇ συναρχαίᾳ τῶν πάντων, διότι ἐπαίγει ἡ περισυλλογὴ καὶ ἡ κρατικὴ ἀνθρώσις.

Ὁ κ. Α. Θεοχάρης (πληρεξούσιος Καβάλλας) φρονεῖ ὅτι πρὸ πάσης ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως δεόν ν' ἀκουσθῶν αἱ γνώμαι τῆς δημοκρατικῆς πτέρυγος. Ἀσφαλόμενος ἀκολουθῶς ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων ἐκράζει τὴν χάριν του διὰ τὰς συνταγματικὰς μεταρρυθμίσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ Κυβέρνησις σκοπεῖ νὰ προῇ. Ἐπὶ τοῦ οικονομικοῦ μέρους τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων ἐπικρατεῖ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς δικαιοτέρας κατανομῆς τῶν φόρων. Ὡς πρὸς τὰς περὶ τοῦ προσηγυικοῦ ζητήματος διαθέσεις τῆς Κυβερνήσεως δυστυχῶς παρ' ὅλας τὰς εὐκαιρίας ἐνεργείας καὶ αὐτῆς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ παρὰ τὴν ἀνᾶλυσιν ἑκατομμυρίων λιβρῶν εὐρίσκονται ἀναικαναχάστατοι καὶ δυστυχεῖς ὅλοι σχεδὸν οἱ πρόσφυγες.

Ἐπομένως οὐδέποτε οὔτε ἡ μὲν οὔτε ἡ ἄλλη Κυβέρνησις ἐπελήφθησαν σοφῶς τοῦ προσηγυικοῦ ζητήματος. Πρὸ τοιαύτης τακτικῆς, ἐν ἐξαικολουθήσει, θὰ εὐρεθῶμεν ἀμείλικτοι. Ἐρχόμενος εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως νομίζει ὅτι πρῶτιστον καὶ κυριώτατον μέλημα αὐτῆς θὰ εἴη ἡ ἀνασυγκρότησις τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τοῦ

Κράτους, ἄνευ τῆς ὁποίας δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν οὔτε σύνορα ἀσφαλῆ οὔτε ἐλληνικαὶ πληθυσμοὶ ἡσυχοὶ καὶ ἡσερμοὶ. Εἰσαρχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τὸ δυναστικὸν εὐρίσκει ὅτι ἡ συμπίπτουσα προσπάθεια ἔσχεν ἐν ἀποτέλεσμά, τὴν σύμπτωξιν ὑπὸ ἐνίκιον μέτρον πάντων τῶν ἀντιπολιτευομένων. Διὰ τῆς θέσεως καὶ πάλιν τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς τὸ δημοψήφισμα διακρίσσεται καὶ πάλιν τὸ σφάλμα τῶν ἐκλογῶν τῆς 1 Νοεμβρίου 1920, ὅπερ καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ κ. Βενιζέλου ἀνεγνωρίσθη καὶ ὅπερ ἀπορεῖ πῶς ἐπιχειρεῖται καὶ πάλιν. Παράδειγμα αὐ' ἐτέρου ἐγκυβερνήσεως πολιτευμάτων δι' ἐκλογῶν δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ Ἱστορίᾳ καὶ θεωρεῖ τὸ δημοψήφισμα ὡς τὸ ἐλαφιώτερον τῶν μέτρων, ὅπως μὲ τὴν κατασκευασμένην τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας παρὰ τῶν ἀντιδημοκρατικῶν. Καίγει κατόπιν τὴν συντηρητικότητά τοῦ Κόμματος τῶν Φίλελευθέρων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐρείσσεται ἡ σημερινὴ ἐκκρεμότης. Διαφωνοῖ λοιπὸν ὡς πρὸς τὰ μέσα ὑπάρχει καὶ τὸ μέσον ὅπερ ἐξελέξεν ἡ Κυβέρνησις εἰς κινδυνώδες, διότι γνωρίζουν ὅλοι τίνα μέσα διατίθενται παρὰ τῶν ἀντιπάλων διὰ τὴν ἀρχόμενον ἐκλογικὴν ἀγωνίαν.

Ὁ κ. Ν. Μπακόπουλος (πληρεξούσιος Μεντινείας) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπικρατήσῃ τὰς σκέψεις τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν ζήτημα, ἐξαιτίας τῶν μέχρι σήμερα πολιτικῶν βίων τοῦ ἔθνους καὶ φρονεῖ ὅτι ἡ μορφή ἣν ἐμπερικλείει σήμερα τὸ πολιτικὸν ζήτημα εἶναι καθαρῶς ἐλληνικὴ. Προσηγγίσθησαν ταύτης αἱ καταστροφὴ καὶ τὰ δεινὰ ἄπαντα ἐπροξένησαν αἱ μέχρι ὅρας βασιλικαὶ Δυναστείαι εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πᾶσαι αἱ περὶ αὐτῶν ἐλπίδες τοῦ Γένους διεφύεσθησαν καὶ ὡς πρὸς τὸ ἔθνικόν μέρος καὶ ὡς πρὸς τὸν ρυθμιστικὸν αὐτῶν ρόλον ἐν τῇ πολιτικῇ ἐξελίξει τοῦ ἔθνους. Ἀναφέρει ἀκούσθως τὴν ἀντεθνικὴν δράσιν καὶ τὰ εἰς βάρος τοῦ ἔθνους ἀποτελέσματα ταύτης ὅλων τῶν μελῶν τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ ἐν Ἑλλάδι. Περιγράφει τὰ μαρτύρια τῆς παραδοθείσης εἰς τοὺς Βουλγάρους Ἀνατολικῆς Μακεδονίας παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου, ἐξυπηρεσέντες τὰ συμφέροντα ἐχθρῶν τῆς Ἑλλάδος προαιωνίως.

Καὶ ἡ κατάρρευσις τῆς δημιουργηθείσης Μεγάλης Ἑλλάδος τοῦ 1920 ὁφείλεται καὶ αὕτη εἰς τὸν παλινρθωθέντα Κωνσταντίνον, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποίου καὶ ἡ διάλυσις τῶν συμμαχιῶν ἐγένετο καὶ ἡ ἀπομόνωσις τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς τούτου ὁ παλινρθωθείς Κωνσταντίνος ἐστοίχισεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Δημόσιον 29 ἐκατομμύρια χρυσῶν δραχμῶν, ὅση ἦτο ἡ προσωπικὴ του ἀμοιβή. Ὁ Κωνσταντίνος ἀναθέσας

εἰς ἀρχαίους τὴν διοίκησιν τοῦ Στρατοῦ προπαρασκεύασε τὴν φυγὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Δυναστεία αὕτη ἐκτὸς τῶν ἄλλων εἶνε καὶ ἡ μόνη ὑπαίτιος τοῦ διχασμοῦ τοῦ Λαοῦ, διότι αὕτη ὑπέβλησε καὶ πᾶσαν ταπεινὴν ἀδυναμίαν τοῦ Λαοῦ. Τοιαύτη Βασιλεία δὲν εἶνε πλέον στοιχεῖον τάξεως καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐπικρατήσῃ. Ἀνεκδοκίμητος λοιπὸν τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ ἔρχεται κατ' ἀνάγκην ἡ πολιτικὴ μεταβολή. Παραγκυτευόμενος περὶ τῶν ἐκρηχθέντων φόβων περὶ τῆς Δημοκρατίας, ὅτι διὰ τούτης θὰ εἰσέλθωμεν εἰς καθεστωτικούς ἀγῶνας, δὲν εὕρισται τούτους βαρύνους, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς θεωρίας περὶ μὴ ὀριζόμεντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὅστις εἶνε ὥριμος, διότι ἀνέκαθεν ὑπῆρξε δημοκρατικώτατος. Φέρει ὡς παράδειγμα τὴν πατρίδα του Μαντίνειαν, ἐνθα ἐγένετο καθαρὸς δημοκρατικὸς ἀγὼν, ἀντιμετωπισθέντων ὧν τῶν ἀντιδημοκρατικῶν τῶν ὑπὸ τὸν κ. Τριανταφυλλάκον.

Περαιῶν δηλοῖ ὅτι ἀποδέχεται τὸ δημοψήφισμα ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἐρώτημα τῆς Δημοκρατίας, ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸ δυναστικὸν ζήτημα ἀρεῖται νὰ καθῇ τούτο διὰ ψήφισματος τῆς Συνελεύσεως, ἥτις ἀρεῖται νὰ δεῖξῃ τὸ ἀπαιτούμενον ὅραρον. (Νεοροκρατικῆ).

Ὁ κ. Αὐγ. Θεολογίτης (πληρεξούσιος Κολοκλήτης) δηλοῖ ὅτι ἡ ἀντιγνωμία του, ὁρατικὴ κατ' ἀρχήν, δὲν εὕρισται παρὰ εἰς τὰ δύο μόνον ἐπίμαχα ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων ἀπαρτίζεται τὸ ἀρωματηκισθὲν Ἔθνος.

Διὰ τὴν ἀναδημιουργίαν τοῦ στρατεύματος, τὸ ὁποῖον μεταβλήθη εἰς πολιτικολογούσας ὁμάδας, διὰ τὴν Δικαιοσύνην μεταβληθεῖσαν εἰς θεραπεννὴν κομματικῶν ἐμπαισίων, διὰ τὴν φυγαδευθεῖσαν ἀσφάλειαν, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀδελφῶν προσφύγων, καὶ ἀνασύνταξιν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, αἰτινὰς παρέλυσαν, δὲν ἔχω νὰ προσθήσω οὔτε λέξιν. Τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως εἶνε γινῆναι καὶ μέσθαι εἰς τὸ πλείστον τῆς μεγάλης τραγωδίας τοῦ Γένους δι' ὅσους τὸ ἀντικείμενον κατὰ ματα ἔν δὲν ἐμπνέη ἀνησυχίας διὰ τὸ μέλλον, ὑπάρχουν ὅμως σιγμικαὶ ἀπογοητεύσεις καὶ κατὰπτώσεις. Ἐλπίζομεν ὅμως καὶ πιστεύομεν ὅτι τὸ Ἔθνος θὰ ὀρθοποδήσῃ καὶ πάλιν.

Ἡ παραπομπὴ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος εἰς δημοψήφισμα εἶνε λαϊκὴ ἐπιταγή καὶ καθῆκον μὴς Κυβερνήσεως βασιλευσμένης Δημοκρατίας. Δι' ἡμᾶς ὅμως τὰ πολιτεύματα δὲν ἐξέρχονται ἐκ τῆς κλήτης. Εἶνε δόγμα τούτο, τὸ ὁποῖον καθιέρωσαν αἱ παγκόσμιαι ἐξελίξεις καὶ οἱ ἀγῶνες τῶν Λαῶν ἐν τῇ μακρᾷ καὶ ἀτελευτήτῳ των προσπαθεία πρὸς καθιέρωσιν μὴς ἐλευθέρου καὶ δικαιοτέρου ζωῆς. Ἡ ἱστορία ἐνιστά καὶ ἀδίστακτος δὲν ἀντρεῖται προηγούμενον. Ἀποτέλεσμα καὶ γέννημα

πάλιν οικονομικῶν καὶ ἠθικῶν αἰτίων συγκροτεῖται πρὸς τὰς ἀντιθέτους κατευθύνσεις καὶ ἐπιβάλλεται ἀρχὴ ἡ γρηγορά ἡ Δημοκρατία, καθὼς ὥριμος διὰ πολίτας συνειδητοῦς.

Ἡ ἐπικρατίαις τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τὰς ἐκλογὰς εἶνε λαϊκὴ ἐπιταγή πρὸς ἀπώσιν τῆς Δυναστείας. Ἡ πολιτικὴ εὐλαχία καὶ ἡ στοιχειώδης εὐθυσία πρὸς τὸ πλεονομήρησαν Κόμμα ἐπιβάλλουν τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας. Ἡ κυβερνητικὴ ἀποψις παραβάλλει διὰ τῆς προτάσεως τῆς τὴν λαϊκὴν ἐπιταγὴν καὶ μειοῦται ἀπέκταντι τοῦ ἀντιφρονούντος κόμμου διὰ τῶν λοξοδρομίων τῆς.

Θέλω, λέγει, καταψήφισαι τὴν παρούσαν Κυβέρνησιν, ἐὰν ἐπιμενῇ εἰς τὴν παραπομπὴν εἰς δημοψήφισμα τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. Κ. Φιλανδρος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) νομίζει ὅτι περιτεθεῖ ἡ διὰ μακρῶν ἐξιστορήσεως τῆς ἐθνικᾶς συμφορᾶς, ἥς εἶνε γνωστὴ ἡ ἔκτασις καὶ τὰ ἀποτελέσματα. Εἰσερχόμενος ἀκολούθως εἰς τὸ μέρος τῶν δηλώσεων τὸ περὶ προσφύγων εὐχαριστεῖ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ τὴν Ἐκτεταστικὴν δι' ὅσα μέτρα ἐλάττω ὑπὲρ τῶν προσφύγων καὶ ὅσα προεργαζομένηται ὅτι θὰ λάβῃ ἡ Κυβερνήσις, ὅτινα ἄλλως τε ἦσαν ἄξια τῆς ἐθνικᾶς προσηλώσεως καὶ τοῦ πατριωτισμοῦ τοῦ προσφυγοποιήσαντος Ἑλληνισμοῦ. Τοῦτις κατόπιν τὴν ἀδελφικὴν συμπεριφορὰν καὶ διάθεσιν ἣν εἰδείξαι πρὸς τοὺς πρόσφυγας ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινωνία καὶ ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου διὰ τὴν ἀγάπην καὶ τὰς θυσίας τοῦ αἵματος καὶ γρήματος ἧς κατέβηκεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, εἰς ἣν θὰ ἐγένετο βεβαίως φορτικὴ ἡ προσφυγία.

Ὁ κ. Ἀνδρ. Δενδρινὸς (πληρεξούσιος Κερκυρᾶς) δηλοῖ ὅτι οὐδεμίαν δυσφορίαν ἤσθηκεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς διὰ τὴν βάρη τῶν προσφύγων καὶ ὅτι θεωρεῖ τὴν βοήθειαν πρὸς αὐτοὺς ὡς ἱερὰν ὑποχρέωσιν.

Ὁ κ. Φιλανδρος συνεχίζει εὐχαριστεῖ διὰ τὰς ἐκδηλώσεις τούτης καὶ ὑπόσχεται ὅτι ἡ προσφυγικὸς κόσμος οὐδὲν θὰ παραλείψῃ ὅπως καταστῇ πλουτοπαραγωγικὸς παράγων τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Παρακαλεῖ σχετικῶς ὅπως ἐπισπευσθοῦν καὶ πραγματοποιηθοῦν αἱ ὑποσχέσεις τῆς Κυβερνήσεως καὶ γίνῃ πράξις καὶ ἔργον ἡ ἀποκατάστασις τῶν προσφύγων.

Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του πῶς γίνεται λόγος περὶ Δυναστειῶν εἰς

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΗΓ'

Τῆς 14ης Φεβρουαρίου 1924.

τὴν Ἑλλάδα. τὴν μητέρα τῶν δημοκρατικῶν ἰδεολογιῶν. Ἐπικρίνεται ἀκολούθως τὸ δημοψήφισμα ὡς οὐδέποτε ἐκμικρύνον τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα. Ζητήματα πολιτικὰ λύνονται πάντοτε παρὰ τῶν δικαιοσύμων τάξεων ἐκάστου Ἑθνους. Ἀπὸ ὅμως καὶ ἐλήφθη τοιαύτη ἀπόφασις κατ' ἀνάγκην θὰ συντρέξωμεν ὅλοι. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικὸν ζήτημα κακίζει κατὰ πρῶτον τὴν ἀνθελληνικὴν καὶ ἀντιπροσφυγικὴν διαισθησίν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ἀναφέρει διάφορα σχετικὰ μὲ ταύτην γεγονότα.

Ὁ κ. Π. Καραπάνος ἀναφέρει συνομιλίαν τοῦ Κωνσταντίνου μετὰ τοῦ Στρατηγοῦ Δαγκλῆ, καθ' ἣν ὁ πρῶτος εἶχεν εἰπεῖ εἰς τὸν κ. Δαγκλῆν, συνιστῶντα τὴν ἐξοδὸν τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῆς Ἀντάντι, ὅτι φίλοι μας εἶνε μόνον οἱ Γούρκοι καὶ οἱ Βούλγαροι.

Ὁ κ. Φίλανδρος συνεχίζει ἀναφέρει καὶ τὰς ἀσχλημοσύνας τῶν ὀργάνων τοῦ Κωνσταντίνου κατὰ τὸ μνημόσυνον τῶν σφαγέντων ἀλυτρώτων Ἑλλήνων ὡς καὶ τὰς συκοφαντίας τῶν ἰδίων ὀργάνων κατὰ τῶν προσφύγων σχετικῶς μὲ τὴν πυρκαϊὴν τοῦ Τατάρου. Ἐξ ὀνόματος τῶν προσφύγων δηλοῖ ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀνεχθῶν οὗτοι τὴν Δυναστείαν Γλύζοβουργ, ἣν θεωροῦν ὑπεύθυνον τοῦ ἐκτριζομένου τῶν καὶ παρὰ πονεῖται διότι τὸ πένθος διὰ τὰς ἐθνικὰς καταστροφὰς δὲν ὑπῆρξεν ὅσον ἔπρεπε νὰ ᾔητο. Ἐπιδεικνύει ἀκολούθως τὸν χάρτην τῆς καταστροφῆς, ἐξ οὗ φαίνονται πόσα καὶ ποῖα μέρη ἐχάσαμεν. Δὲν χάνομεν ὅμως, λέγει, τὴν πίστιν ὅτι θὰ ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ἐστίαις μας. Ἀναφέρει εἰτα περὶ ὑπομνήματος σοβαρωτάτου παρὰ τοῦ ἐντος παρὰ τῶν Ὁρακίων βουλευτῶν τῷ 1922 εἰς τὸν κ. Βοζίκην καὶ κρατῆν θέντος ὑπ' αὐτοῦ ἀμελετήτου ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ἐντὸς τῶν θυλακίων του.

Καταλήγων φρονεῖ ὅτι δι' ὅλους αὐτοὺς τοὺς λόγους καὶ συζητήσεις καὶ περὶ Δυναστείας ἀποτελεῖ ὕδριν, χλευασμὸν καὶ πλῆγμα εἰς τὸν πόνον τῶν προσφύγων.

Μεθ' ὃ συνεχινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 8.45 μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

Ὡρα 5 καὶ 15' ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεώρετα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακινουῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Ἐπιτροπὴ περιφερεῖς Γαλαξειδίου παρὰκαλοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐπίσπευσις τῆς ἀνοίξεως τοῦ Ἰσθμοῦ λόγῳ τῶν ἐμπορικῶν ζημιῶν ἃς ὑφίστανται.

— Ὁ Ἰωάννης Σισμηνολάκης αἰτεῖται ὅπως μὴ ἀπαλλοτριωθῇ τὸ ἀγρόκτημά του, διαταχθῇ δὲ καὶ ἡ ἀπόδοσις τῆς ἐσοδείας 1923.

— Ὁ νομάρχης Τρικυλλίων ὑποβάλλει ψήφισμα τοῦ Λαοῦ τῆς πόλεως ταύτης περὶ παρὰκαρῶν τῶν ἐκεῖ παλαιῶν στρατιῶνων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν δικαστικῶν γραφείων.

— Ὁ Ἰωάννης Δράσας ἐργολάβος Δημοσίων Ἔργων αἰτεῖται ὅπως δοθῇ αὐθεντικὴ ἐρμηνεὶα εἰς τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ νόμου 2716.

— Ἡ Συνομοσπονδία τῶν ἐπαγγελματικῶν τῆς Ἑλλάδος ὑποβάλλει ψήφισμα ὅπως τὸ πολιτικὸν ζήτημα κανονισθῇ παρὰ τῆς λαϊκῆς θελήσεως.

— Ὁ Γ. Δρίζος τέως τηλεγραφικὸς ὑπάλληλος Κορίνθου παρὰκαλεῖ ὅπως ἐπαναδιορισθῇ ὡς ἀδίκως ἀπολυθεὶς.

— Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς κ. Α. Μυλωνᾶς διαβιβάζει ἐγγράφον τοῦ Εἰσαγγελέως Ἐφετῶν Θεσσαλονίκης, περὶ χορηγήσεως ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἀδείας διώξεως τοῦ πληρεξουσίου Πρακτείου Στυλίου τοῦ Γραφείου κατηγορουμένου ἐπὶ παρὰκαλεῖ κατ' ἐκείνου καὶ τοῦ ἄρθρου 261 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Λάμ. Λάμπρου, Γ. Ροδόπουλος καὶ Ἰωάν. Γιαμουζῆς ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου περὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων γεωργῶν τῶν χωρίων Αἰγάνης, Νυχταράμ καὶ Κουλούρα τοῦ τέως δήμου Ὀλύμπου».

— Οἱ πληρεξούσιοι Βόλου κ. κ. Δ. Ψιάρης καὶ Φ. Γιαννακόπουλος ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως

τοῦ ἄρθρου 94 τοῦ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων».

— Ὁ κ. **Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως** ἀνακοινεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν δοθεῖσαν αὐτῷ ἐξουσιοδότησιν κατήρτισε τὴν Ἐφορευτικὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Ταμείου περὶ καταβολῶν καὶ δανείων ἐκ τῶν ἐξῆς κ. κ. πληρεξουσίων: **Ἀντ. Πρέκα** (Θήρας), **Κωνστ. Ζαβιτσιάνου** (Κερκύρας), **Σ. Γρηγορίου** (Ἡρακλείου), **Νικ. Μπακοπούλου** (Μαντινείας) καὶ **Ι. Πατάλα** (Μεγαρίδος).

— Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Ε. Τσουδερός** ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ **Κ. Σπυρίδης** ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας ὑποβάλλουσι σχέδιον ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῆς μεταξὺ τοῦ Δημοσίου καὶ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος συναρθεῖσης τῇ 21 Σεπτεμβρίου 1920 συμβάσεως».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ε. Τσουδερός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1922 Ν. Διατάγματος «περὶ μεταρρυθμίσεως δικαζέων τινῶν τῶν καίμενων νόμων περὶ συντάξεων».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει τὰ ἐξῆς νομοσχέδια: 1) «περὶ παρὰ χωρήσεως δημοσίου γηπέδου ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς ἴδρυσιν Νεκροταφείου τῶν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον πεσόντων Γερμανῶν καὶ Βουλγάρων στρατιωτῶν», καὶ 2) «περὶ συστάσεως Ταμείου προνοίας ἐλαίου-παραγωγῆς Κρήτης κλπ.».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κ. **Κ. Γόντικας** ὑποβάλλει τὰ ἐξῆς νομοσχέδια: 1) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2363» καὶ 2) «περὶ τροποποιήσεως τῶν ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ καθορισμοῦ υποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν». Τὸ τελευταῖον τοῦτο συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν κ. **Ι. Κανναβός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ τρόπου κανονισμοῦ τελῶν γάμου τοῦ Β. Ναυτικοῦ», ὅπερ ἐπίσης συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Γ. Καφαντάρης** ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν καὶ **Θ. Σοφούλης** ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἀποκτήσεως τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας ὑπὸ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν προσφυγόντων Ἑλλήνων τὸ γένος ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης», ὅπερ ὡσαύτως συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον**.

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Μεθὺν ὁ κ. **Πρόεδρος** γνωρίζει πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὅτι συμ-

φώνως πρὸς τὴν ἐξουσιοδότησιν καὶ ἀπόφασιν αὐτῆς ἀπέστειλε τὸ ἐξῆς συλλυπητήριον τηλεγράφημα ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἄλλοτε Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς Γούντρω Οὐίλσον.

Πρὸς τὴν Γερουσίαν καὶ τὴν Βουλὴν τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς

Εἰς Βασιλεῖαν.

Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἑθνικὴ Συνέλευσις τῇ προτάσει τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Γεωργίου Καραντάρη παμψηφεί μετ' ἐξουσιοδότησιν ὅπως διαδώσῃ ὅτι τὴν βαθυτάτην αὐτῆς θλίψιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρώην Προέδρου Γούντρω Οὐίλσον, οὗτος ἡ ἐπιδητικὴ προσωπικότης ἤσκησε τὴν μεγίστην ἐπεροὴν ὑπὲρ τῶν αἰώνιων ἀρχῶν τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ τῆς διεθνoῦς δικαιοσύνης. Τὸν κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ὡς καὶ κατὰ τὴν τελικὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, κατεχόμενος ὑπὸ αἰσθημάτων εὐγνωμοσύνης καὶ θαυμασμοῦ διὰ τὸ ἔργον του, διατραινεῖ τὴν εὐλαϊκὴν αὐτοῦ συμμετοχὴν εἰς τὸ πένθος τοῦ Ἀμερικανικοῦ ἔθνους ἐπὶ τῇ ἀπώλειᾳ τοιοῦτου ὑπερόχου ἀποστόλου τῶν εὐγενεστάτων πολιτικῶν ιδεωδῶν.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Ὁ κ. **Δ. Λεονάρδος** (πληρεξούσιος Μεσολογγίου) παρὰ ποιεῖται διὰ τὴν μὴ κατάθεσιν ζητηθέντων ἐγγράφων περὶ τοῦ κτήματος Μουρνά.

Ὁ κ. **Α. Γαρουφαλιάς** (πληρεξούσιος Ἀρτης) παρὰ κληθεῖ τὸν κ. Πρωθυπουργὸν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν σχετικῶς μετὰ τὰς κυκλοφορούσας φήμας περὶ παραιτήσεως τοῦ Ἀντιβασιλέως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Λυποῦμαι κύριοι, διότι εὐρίσκομαι εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπαντήσω εἰς ἐρώτησιν ἀφωρῶσαν ἀδελφοτάτους φήμας. Ἐχων ὅμως πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ὄντως ἡ Δημοσιὴ Γνώμη τίθεται εἰς ἀνησυχίαν ἐκ διαδόσεων παρομοίας φύσεως ἐπιλαμβάνομαι τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ τὰς διαψέσω κατὰ τὸν μᾶλλον κατηγορηματικὸν τρόπον. Εἶμαι δὲ τόσον μᾶλλον εἰς θέσιν νὰ τὸ πράξω προκειμένου περὶ τῆς σπερμολογίας τῆς ἀφορώσης τὴν παραιτήσιν τοῦ Ἀντιβασιλέως, καθόσον εἶχον τὴν τιμὴν καὶ τὴν εὐκαιρίαν νὰ συνομιλήσω μετ' αὐτοῦ πρὸ 1)1 τῆς ὥρας. Ἐν συνεχείᾳ πρὸς τὴν

διάδοσιν αὐτὴν ὑφείλω ἐπίσης νὰ διαθευαίωσω τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Κοινωνίαν ὅτι ὅλαί αἱ ἀνησυχίαι καὶ πληροφορίαι αἱ κυκλοφοροῦσαι κατ' αὐτὰς σχετίζονται πρὸς τὴν δημοσίαν τάξιν στεροῦνται τελείας ὑποστάσεως. Οὐδαμῶθεν ἀπειλεῖται σήμερον ἡ δημοσία τάξις, διότι καὶ οὐδαμῶθεν εἶνε δυνατόν νὰ ἀπειληθῇ αὕτη. Εὐρίσκεται εἰς θέσιν ἡ Κυβέρνησις ὅχι μόνον νὰ πατάξῃ πᾶσαν ἀπόπειραν διαταράξεως τῆς ἐσωτερικῆς ἀσφαλείας, ἀλλὰ νὰ ἀποπνίξῃ ἐν τῇ γενέσει τῆς καὶ πᾶσαν πρόθεσιν πρὸς τοιαύτην διατάραξιν.

Ὁ κ. **Ι. Γιαμουζης** (πληρεξούσιος Ἑλκασόνος) παρακαλεῖ νὰ πληροφορηθῇ ἡ Συνέλευσις καὶ περὶ τῶν κυκλοφορουσῶν φημῶν διὰ τὴν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Μ. Κύρκος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τῶν Μακεδόνων πληρεξουσίων σχετικῶς μετὰ τὴν διοίκησιν τῆς Μακεδονίας ζητεῖ τὴν πρόταξιν τῆς.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) νομίζει ὅτι δὲν δύναται νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις τοῦ σοῦαρωτάτου πολιτειακοῦ ζητήματος καὶ ὅτι οὐδεμία βλάβη θὰ ἐπέλθῃ ἐκ τῆς μετὰ 3—4 ἡμέρας συζητήσεως τῆς ἐπερωτήσεως.

Ὁ κ. **Κύρκος** ἐπαναλαμβάνει τὴν πρᾶκλήσιν του, διεκτραγχδεῖ δὲ καὶ τὴν κατάστασιν τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δίδει ἐξηγήσεις ὅτι ἔχουν ἀναυλοθῇ αἱ ἐπερωτήσεις μέχρι πέρματος τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον αὐτῆς εἶνε ἡ ψηφοφορία περὶ παροχῆς ἀδείας τῆς Συνελεύσεως πρὸς ποινικὴν δίωξιν τοῦ πληρεξουσίου Ἀρτῆς Α. Τζώνη.

Ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ Γραμματέως ἡ σχετικὴ ἐκθεσις τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ἐπιτροπῆς καὶ τὰ λοιπὰ σχετικὰ ἔγγραφα καὶ μὴ ὑπαρχούσης ἀντιρρήσεως καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ πληρεξούσιοι Γ. Μπομπουλῆς καὶ Θ. Γούσκος καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν διεξάγεται ἡ μυστικὴ διὰ σφαιρίδιων ψηφοφορία συμφώνως πρὸς τὰ ἄρθρα 49 καὶ 50 τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως, τοῦ κ. Προέδρου δηλώσαντος ὅτι οἱ ὑπὲρ τῆς ἀποδοχῆς τῆς προτάσεως ψηφίζουν εἰς τὸ λευκὸν (ναί), οἱ δὲ κατὰ εἰς τὸ μέλαν (ὄχι).

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς

ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι προέκυψε τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα: Ψηφοφόρησαν ἐν ὄλῳ 270, εὐρέθησαν εἰς τὸ ναὶ σφαιρίδια 260, εἰς δὲ τὸ ὄχι σφαιρίδια 10. Ἐπομένως ἡ αἵτησις περὶ παροχῆς ἀδείας καταδιώξεως τοῦ πληρεξουσίου Ἀρτῆς Ἀθ. Τζώνη ἐπὶ ἐξουρίσει κλπ. κατὰ τοῦ πληρεξουσίου Θεσσαλονίκης Θ. Παγκάλου γίνεται δεκτὴ καὶ ἡ ἀδεια διώξεως χορηγεῖται.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Αθ. Μπακάλμπας** (πληρεξούσιος Ροδόπης) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι εὐρίσκει τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἀπεχούσας πολὺ μακρὰν τῆς πραγματικότητος τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς καταστάσεως. Ἀνατρέχων εἰς τὴν πρώτην ἐκλογὴν τοῦ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου ἀναφέρει ὅτι ἡ πλειονοψηφία τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐκείνης εἶχεν ἀπεμπολήσει τὸ ἔθνος ὑπὲρ τῆς Βασιλείας καὶ ἔθεσε τὸν θρόνον ὑπεράνω τῆς Πατρίδος καὶ ἡ Ἑλλὰς κατεστράφη παρ' ὅλας τὰς τότε ὑποδείξεις καὶ φωνὰς αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Ὁρχῶν πληρεξουσίων. Ἠχθόμεν κατόπιν τούτου εἰς Αὐζάνην ἡττημένοι, ὅπου χάρις εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ἀνατρέψασαν καὶ Κωνσταντῖνον καὶ Ἐθνοσυνέλευσιν ὑπεγράφη μία ἐντιμος Συνθήκη. Ἐπικολούθησεν εἰτα ἡ πάλη τῶν δημοκρατικῶν καὶ τῶν μοναρχικῶν, εἰς ἣν πλὴν τῶν στελεχῶν τῶν ἀντιδημοκρατικῶν ἔλαβε μέρος ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ ἐστεφάνωσε τὴν δημοκρατικὴν ιδεολογίαν. Εἰσελθόντες ἐνταῦθα εὐρέθημεν πρὸ δηλώσεων καθ' ὅς δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν ζήτημα θὰ λυθῶν καὶ πάλιν δι' ἐρωτήματος πρὸς τὸν Λαόν. Γοιούτας δηλώσεις δὲν ἀνέμενον οὔτε ἀπὸ τῆς πρώτης οὔτε ἀπὸ τῆς παρούσης Κυβερνήσεως. Περιέχουν αὐταὶ τὴν ἀρχὴν τῆς τυραννίας τῆς σκέψεως, διότι ἡ Συνέλευσις εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ συζητήσῃ, ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἀποφασίσῃ. Ἡ πρώτη Κυβέρνησις εἶχε μεταβάλλει τὴν Συνέλευσιν εἰς δικαστήριον, ἡ δευτέρα εἰς εὐχετήριον οἶκον. Δηλοῖ ἀκολούθως ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἐρωτήσῃ τὸν Λαόν ἐπὶ ζητήματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχει ἀποφανθῇ οὗτος, ὅπως εἶνε τὸ δυναστικόν. Ὁφείλει σχετικῶς νὰ μὴ ὑποτιμῇσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ τὴν γνώμην τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου, διότι θὰ ἀτονήσῃ καὶ ἡ τελευταία ἐναπολειφθεῖσα ἡθικὴ δύναμις τοῦ κόσμου τούτου.

Εἰσερχόμενος εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων κακίζει τὴν γενομένην συζήτησιν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποτελούσης κράτος ἐν κράτει καὶ ἀποκλειούσης πᾶ-

ταν ἀρμοδιότητα τῆς Κυβερνήσεως. Ἀναλύων ἀκολούθως τὴν σύμβασιν κακίζει τὸ μέρος τὸ ἀφορῶν τὴν ἀγροτικὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων, οἵτινες θὰ μεταβληθοῦν εἰς εἴλωτας. Ἡ μόνη ἐγγύησις εἶναι ἡ προσωπικότης τοῦ κ. Προέδρου τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ὁ κ. **Αλ. Μυλωνᾶς** (Ἰπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) διακόπτων δηλοῦν ὅτι εἶναι ὑπερβολικοὶ οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτοὶ ὅσον ἀπορᾶ τὴν εἰλωτοποίησιν τῶν προσφύγων καὶ θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον μᾶλλον ἐξηκριβωμένως καὶ ἐμπεριστατωμένως νὰ ἐξητάζετο τὸ τοιοῦτον ζήτημα.

Ὁ κ. **Μπακάλμπας** συνεχίζων κακίζει τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, μήτε κἂν διαμαρτυρηθεῖσαν διὰ τὴν ἀπίστευαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Ἀνατολικῆς Θράκης.

Ὁ κ. **Θ. Σοφούλης** (Ἰπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) λέγει ὅτι ὅλα ταῦτα εἶναι φαντασιοπληξία.

Ὁ κ. **Μπακάλμπας** συνεχίζων ζητεῖ, ὅταν τεθῇ τὸ ζήτημα τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν ὑπὸ τὴν ψῆφον τῆς Συνελεύσεως, νὰ μὴ δεσμευθοῦν οὗτοι ἀπὸ τοὺς δεσμοὺς τοῦ Κόμματος εἰς ὃ ἀνήκουν.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** (πληρεξούσιος Κορινθίαις) λέγει ὅτι δὲν θὰ ἀπασχοληθῇ μὲ τὸ μέρος τῶν δηλώσεων περὶ τῶν νομοθετικῶν μέτρων, διότι καὶ ταῦτα ἐξαχρῶνται ἀπὸ τὰ δύο πρωτεύοντα ζητήματα, τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Εἶναι εὐτυχὴς διότι ἐκ τῶν δηλώσεων διεπιστώθη ἡ δημοκρατικὴ πίστις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ λύσις ἡ ὑποία πρέπει νὰ δοθῇ εἶναι ἡ ἄγουςα εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας. Ἀλλὰ προσέχει ἡ ἐξέτασις τοῦ καταλλήλου ἢ μὴ τῶν μέσων καὶ ὁδῶν δι' ὧν θὰ ἐκπληρωθοῦν οἱ δημοκρατικοὶ σκοποί. Διαφωνεῖ συνεπῶς πρὸς τὰς μεθόδους ἃς μεταχειρίζεται ἡ Κυβέρνησις, καὶ ἡ διαφωνία αὕτη δὲν εἶναι τωρινή ἀλλὰ παλαιὰ πρὸς τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, διότι ὅσκις ἡγήρθησαν ζητήματα πολιτικὰ διεπιστώθησαν διαφωνίαι πρὸς αὐτό, ὅπως καὶ σήμερον, καὶ ἡτις διαφωνία κατ' ἀνάγκην τὸν φέρει ἀντιμέτωπον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν. Ἐξιστορῶν εἶτα τὴν ἐξέλιξιν τοῦ πολιτικικοῦ ζητήματος λέγει ὅτι τοῦτο ἄρχεται ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Ἑθνους καὶ ἐνεφανίζετο ὡς ζήτημα δυναστικόν. Φέρει ὡς παράδειγμα τὰς ἀπολυταρχικὰς ὑπερβολὰς τοῦ Ὀθωνος καταλυθέντος διὰ τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ μόνον τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς Δυναστείας Γεωργίου τοῦ Α' ἐσημειώθησαν αἱ ἀπόπειραι παραβιάσεως τοῦ πολιτεύματος παρὰ τοῦ βασιλικοῦ παράγοντος, ἐννοοῦντος

νὰ ἔχῃ τὸν Τόπον διηρημένον εἰς Κόμματα λείχοντα τὰς βασιλικὰς χλαμύδας. Ὁ Τρικούπης μὴ εὐρίσκων ὥριμον τὸν Λαὸν περαιορίσθη εἰς τὴν συμβατικὴν λύσιν τῆς ἀναπτύξεως τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ. Ἀλλὰ καὶ πάλιν μετὰ 20ετίαν ἡ Ἀδλὴ προκάλεσε τὴν πτώσιν τοῦ Τρικούπη, ὅστις ἔπεσεν ἐξ αἰτίας τῆς ἀναμίξεώς της. Ὅσα Κόμματα ὑπέστησαν τὰς ἐπηρεὰς τῆς Ἀδλῆς ἐξελλίσσοντο εἰς ἀντιδυναστικά, ὅτε ἦσαν ἐκτὸς τῆς Ἀρχῆς. Ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσίᾳ ἀνῆκεν εἰς τὴν Ἀδλὴν καὶ εἰς ἓνα πολιτικὸν κόσμον ποικίλων ἀποχρώσεων καὶ κατελήξαμεν εἰς τὴν χρεοκοπίαν τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ καὶ τὴν ἥτταν τοῦ 1897. Ἀνατρέχων ἀκολούθως εἰς τὴν δρᾶσιν τοῦ Κωνσταντίνου ὡς Ἀρχηγοῦ τοῦ Στρατοῦ νομίζει ὅτι αὕτη συνοψίζεται εἰς τὴν διάσπασιν καὶ διαίρεσιν τοῦ Στρατοῦ, ἐξ ἧς ἤλθημεν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1909, ἀξιώσαν τὸν θρυμματισμὸν τῶν Κομμάτων.

Τὸ ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως ἐκείνης ἐπτεφανώθη κατὰ τὸ ἐν αὐτοῦ μέρος, ἀπὸ αἱ ἐλλογαὶ τοῦ 1910, τοῦ 1912 καὶ τοῦ 1915 ἀπέδειξαν ὅτι ὁ Λαὸς εἶχε καταδικάσει τοὺς ἀνθρώπους τῶν παλαιῶν Κομμάτων καὶ τῶν κοτσμπάσκηδων. Ὁ κ. Βενιζέλος ἀρχηγὸς τότε (1911) πρᾶσσομενος ἀπὸ εὐγενῆ ἐλατήρια καὶ κακοὺς αὐλοδούλους ἠθέλησε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν Διαδόχον καὶ τοὺς πρίγκιπας εἰς τὸν Στρατὸν. Τότε ἡγήρθη ἡ διαφωνία καὶ ὁ ῥήτωρ εἶχεν εἶπει εἰς τὸν κ. Βενιζέλον ὅτι ὁ μόνος τρόπος τῆς συνδιαλλαγῆς Στρατοῦ καὶ Διαδόχου ἦτο ἡ μὴ ἀνάμιξις του εἰς διοικητικὰ ζητήματα, ἀπὸ ἧτο ὁ μέλλον Βασιλεὺς. Ὁ κ. Βενιζέλος ἦτο αἰσιόδοξος, δὲν ᾔσπεσε κινδύνους καὶ ἀνέπτυσσε διαφόρους θεωρίας, πρὸς ἃς διεφώνησεν ὁ ῥήτωρ.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** (πληρεξούσιος Κέας) διακόπτων ἀναφέρει ἀπάντησιν ἡτις ἐδόθη τότε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὑπὸ τοῦ Στεφάνου Δραγοῦμη.

Ὁ κ. **Ἀραβαντινὸς** συνεχίζων λέγει ὅτι γνωρίζει ὅτι καὶ οἱ φιλελευθερώτεροι πολιτικοὶ ἄνδρες γίνονται αὐλοδούλοι καὶ δι' αὐτὸ οὔτε καὶ τότε οὔτε καὶ τώρα θέλει τὸν βασιλικὸν θεσμόν.

Ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) διακόπτων λέγει ὅτι τότε τῇ εἰχεν εἶπει ὁ κ. Βενιζέλος ὅτι ἦτο ὑπὲρ τῆς εἰς τὸν Στρατὸν ἐπαναφορᾶς, διότι ἐφοῦετο ὅτι ἐν πολέμῳ δὲν θὰ ἀνέχονται οἱ Ἕλληνες Στρατηγοὶ νὰ ἀλληλοδιοικῶνται.

Ὁ κ. **Ἀραβαντινὸς** συνεχίζων ἀναγινώσκει ἀγόμευσίν του, ἧς αἱ γνώμαι δὲν εἰσηκούσθησαν. Ἐπηκολούθησεν ἔπειτα ἡ ἀντισυνταγματικὴ καὶ ἀντιπατριω-

τική διαγωγή τοῦ Κωνσταντίνου κατὰ τὸ 1915, ἔν
ἐκαυτηρίασε μετὰ τοῦ κ. Θ. Κουτούπη εἰς τὴν «Νέαν
Ἑλλάδα» δι' αὐτόχρημα ἐπαναστατικοῦ ἄρθρου. Ἀναφέρει
σύστασιν τοῦ πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον μετὰ τὰς ἐκλογὰς
τοῦ 1915, ἵνα μὴ δεχθῇ ν' ἀναλάβῃ Κυβέρνησιν πρὶν ἢ κανονίσῃ
τὴν θέσιν τοῦ μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον. Ἐστῆθη, λέγει, τότε
παλὺς καὶ ὁ στρατευθεὶς Λαὸς ἐγένετο θῆμα τῆς προπαγάν-
δας τοῦ Κωνσταντίνου.

Μνημονεύει ἀκολούθως τὸ ψήφισμα τῶν Χανίων κατὰ τὴν
Ἐπανάστασιν τοῦ 1917, δι' ἧς παρὰ τὴν γνώμην τοῦ ἐκκληϊστο
καὶ πάλιν ὁ Βασιλεὺς νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν.
Ἐπηκολούθησαν ἡ ἐκλογικὴ πλῆθ τοῦ 1920 καὶ αἱ λαϊκὰ μᾶ-
ζαι παραπλανηθεῖσαι ἀπὸ τὸν παλαιοκομματισμὸν ἀπεδοκί-
μασαν τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Ἡ ἀποτυχία ἐκείνη ἦτο
ὀλεθρία διὰ τὸ ἔθνος ἀλλὰ καὶ ὀδυνηρὰ διὰ τὸν κ. Βενιζέλον,
διότι, ὡς ὡμολόγησεν οὗτος, ἀπώλεσεν ἐξ αἰτίας τῆς τὴν πρὸς
τὸν Λαὸν πίστεως, ἐφ' ἧς στηρίζομενος εἶχε μεγαλουργήσει.

Ἡ ἄλλειψις αὕτη τὸν ἤγαγε καὶ εἰς ἀπογῆν καὶ τὴν ἑλ-
λειψιν ταύτην ἐδοκίμασε καὶ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων
καὶ αὕτη ἦτο τὸ κύριον χαρακτηριστικὸν τῶν διευθυνόντων
τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Δὲν συνεκινήθησαν οὗτοι οὔτε
ἀπὸ τὴν ἐπικειμένην ὀρθολομοφανῶς καταστροφὴν καὶ μό-
νον μίαν δρᾶξ ἀνθρώπων ὑπὸ τὸν κ. Παναγιωταρίου ἐσκέφθη
νὰ ἀντιδυναστικὴν κατ' ἀρχὰς καὶ τὴν δημοκρατικὴν ἀκο-
λούθως σημαίαν. Περὰ τὰς ἀντιδράσεις τῶν Φιλελευθέρων εὐ-
ρέθη εἰς πατριώτης δημοσιογράφος καὶ ἐδημοσίευσεν τὸ μανι-
φέστον ὡς διαμαρτυρίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατὰ τῆς Βα-
σιλείας θελοῦσης νὰ ἔγῃ τὰ ἐθνικὰ συμφέροντα ὡς τιμᾶριον.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονίτης) διακόπτων
λέγει ὅτι πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις μετὰ τοῦ Κόμματος
τῶν Φιλελευθέρων καὶ τῆς διεύθυνσός του.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς συνεχίζων εὐρίσκει τὴν ὑποταγὴν
εἰς τὸν βασιλικὸν θεσμόν ὡς αἰτίαν καὶ αὐτὴν τῆς
καταστροφῆς, ἥτις ἐπῆρχετο ἀναποτρέπτως. Ἦλθεν ἔπει-
τα ἡ Ἐπανάστασις καὶ πάλιν ἡ συντηρητικότης τοῦ
Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ μὴ δη-
λωθῇ εἰς τὸν Λαὸν ὅτι πρέπει νὰ σαρωθοῦν μετὰ τοῦ Κων-
σταντίνου καὶ ὁ Γεώργιος καὶ ὁλόκληρος ἡ βασιλικὴ οἰκογέν-
εια καὶ ὁ θεσμός.

Οἱ λόγοι τῆς συντηρητικότητος τῶν Φιλελευθέρων ἦσαν
ἄνευ βάσεως, διότι ἀμέσως μετ' ὀλίγον ἐπηκολούθησε τὸ κί-
νημα, τὸ ἀπαισιώτατον κατὰ σκοποὺς καὶ ἀποτελέσματα, καὶ

τὸ κίνημα ἐπατάχθη καὶ εἶχεν ὀρισμένην πολιτικὴν κατευθύν-
σιν. Καὶ πάλιν τότε ἀντὶ τῆς εὐθείας ὁδοῦ ἐπροτιμήθη ἡ ὁδὸς
τῆς συσκέψεως μετὰ τοὺς ἀντιπολιτευομένους, οἵτινες ἦσαν
συνένοχοι.

Ὁ κ. Κ. Τσιμινάκης (πληρεξούσιος Κοζάνης) ἐρωτᾷ
ἂν ὑπεδείχθησαν αἱ τοιαῦται κατευθύνσεις.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι οὐδὲν πα-
ρελείφθη ὥπως τονισθοῦν τὰ ἀποτελέσματα τῆς μὴ συμ-
μορφώσεως πρὸς τὴν διαγεγραμμένην πολιτικὴν. Ἀναφέ-
ρει ὅτι κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς κατῆλθε μὲ πλῆρες
καὶ καθαρὸν δημοκρατικὸν πρόγραμμα, πρὸς ὃν δὲ καὶ εἰς
τηλεγραφικὴν διαμαρτυρίαν πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν διὰ τὰς
σκηναὶς τῆς 6 Δεκεμβρίου 1923.

Ὁ κ. Π. Πετρίδης (πληρεξούσιος Κορινθίας) διακόπτων
λέγει ὅτι ἡ χροιά τοῦ συνδυασμοῦ Κορινθίας ἦτο μικτή.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἐτιμήθη
πρῶτος ὑπὸ τῶν συμπολιτῶν τοῦ καὶ ἡ ἐκλογή τοῦ ἀπο-
δεικνύει τὴν δημοκρατικὴν ροπὴν τοῦ Λαοῦ. Δυστυχῶς
πρωτεύει καὶ πάλιν καὶ μετὰ τὰς ἐκλογὰς ἡ συντηρητι-
κότης, ἥτις ἐσταμάτησε τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ λαϊκοῦ πόθου.
Ἡ συντηρητικότης κατόπιν ἐχαρακτήρισε τὴν γενομένην ἐκ-
πτώσιν τοῦ Γεωργίου ὡς ράπισμα κατὰ τῆς Συνελεύσεως. Ἡ
Συνέλευσις βεβαίως εἶνε ὁ ρυθμιστὴς τῆς καταστάσεως καὶ
συνωδᾷ τοῦτοις ἐπροτάθη αὐτῇ ἡ ἐπικύρωσις τῆς ἐκπτώσεως
καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς Δημοκρατίας ad referendum
τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Δυστυχῶς μέχρις ὥρας δὲν ἐγένετο
τοῦτο, ἀλλ' ἐλπίζει ὅτι ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν πραγμάτων θὰ
γίνη. Ἐξετάζων τὸ ἐρώτημα περὶ Δυναστείας εὐρίσκει τοῦτο
καὶ ἄσκαπον καὶ μὴ φρόνιμον ἐρώτημα ἔχον περὶ αὐτοῦ
τετελεσμένον γεγονός. Μνημονεύει κατόπιν δηλώσεις τοῦ κ.
Βενιζέλου εἰς τὴν σύσκεψιν τῶν ἀντιπολιτευομένων περὶ τῆς
ἀρμοδιότητος τῆς Συνελεύσεως διὰ τὸ δυναστικὸν ζήτημα.
Καίει εἶτα τὴν τοιαύτην πρόσκλησιν παρασυνολεύσεως
ὡς ἀντικανονικὴν καὶ μὴ σοβαρὰν καὶ διότι οἱ προσκληθέντες
εἰς αὐτὴν δὲν ἀντεπροσώπευον τίποτε καὶ διότι ἡ πρόσκλησις
ἦτο καθαρὰ παλαιοκομματικὴ μέθοδος ἐρώτησιν οὗτοι θέλουν
τὸν βασιλικὸν θεσμόν ὡς μονοπώλιον αὐτῶν. Τὴν πρόσκλησιν
ταύτην θεωρεῖ ἀποσύνοψιν καὶ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ρά-
πισμα κατὰ τῆς Συνελεύσεως καὶ πρέπει ἀπὸ τὴν αἵθουσαν ταύ-
την νὰ δοθῇ πολίτευμα θρυμματίζον ὅλα τὰ Κόμματα καὶ ἐν-
τεῦθεν καὶ ἐκείθεν. Ἐπικρίνων ἀκολούθως τὰς δηλώσεις τῆς πρῶ-
της Κυβερνήσεως λέγει ὅτι τὸ δυναστικὸν ζήτημα δὲν εἶνε μέρος
τοῦ πολιτικοῦ. Τὸ πρῶτον εἶνε κατ' ἀρχήν μίξις κομμα-

τικῆς Δυναστείας, τὸ δεύτερον εἶναι ἐγκαθίδρυσις νέου πολιτεύματος συγχρόνου καὶ ἀνθρωπιστικοῦ. Τίνα σχέσιν ἔχουν τὰ κομματικὰ ζητήματα μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν νέου πολιτεύματος καὶ ὑπάρχει κομματικώτερον ζήτημα ἀπὸ τὸ Δυναστικόν; Ὡς πρὸς τὸ νόμιμον ἢ μὴ τῆς διὰ τῆς Συνελεύσεως ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας πᾶς τρόπος δι' οὗ ἀπαλλάσσονται τὰ Ἕθνη ἀπὸ τῆς Δυναστείας εἶναι νόμιμος. Τὸ κύριον τῆς Συνελεύσεως ἀφ' ἐτέρου δὲν ἀμφισβητεῖται οὔτε ἐσωτερικῶς οὔτε ἐξωτερικῶς. Ἀλλὰ μήπως ὁ Ὅθων καὶ ὁ Γεώργιος Α' ἦλθον διὰ τῆς ψήφου τοῦ Λαοῦ;

Ἐκφράζει ἐπειτα τὴν ἀπορίαν τοῦ πῶς ζητεῖται διὰ δημοψηφίσματος ἢ ἐπαναφορὰ ἢ μὴ τοῦ Γεωργίου Β', ὅστις ἂν ἔλθῃ θὰ ἔλθῃ ὡς Βασιλεὺς μὴ μερίδος τοῦ ἔθνους, ὅπου δὲν θὰ εἶναι Βασιλεὺς ἀλλ' ἀρχηγὸς ἰδίου Κόμματος.

Οἱ φόδοι τῶν συντηρητικῶν Φιλελευθέρων περὶ τῆς ἀντιδράσεως τινῶν πολιτευομένων εἶναι ἀσύστατος, διότι πρὸκειται περὶ ἀνθρώπων μὴ ἐχόντων πραγματικὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν Βασιλέα ἀλλ' ἀποβλεπόντων ὥπως διὰ πάντων τῶν μέσων κατακτήσουν καὶ ἐκμεταλλευθῶν τὴν ἐξουσίαν. Διὰ τοῦτο ἡ καλυτέρα πολιτικὴ εἶναι νὰ διακοπῇ ἅπαξ διὰ παντὸς διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως πᾶσα συζήτησις περὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος διὰ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἐκπτώσεως. Οὐδὲν ἐπομένως ἐπιχειρήμα ὑπάρχει δυνάμενον νὰ δικαιολογήσῃ τὴν μὴ διὰ τῆς Συνελεύσεως ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας. Φέρει παραδείγματα ἱστορικὰ καὶ μνημονεύει τὴν ἐκπτώσιν τοῦ Ὁθωνος, ἥτις ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἀκατάπαυστον φορὰν τῶν πραγμάτων, ἡ ὁποία καὶ τώρα μᾶς πειθαναγκάζει νὰ ἐπικυρώσωμεν τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας διὰ νὰ παύσῃ καὶ ἡ καπηλεία καὶ ἡ ἐκμετάλλευσις τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ. Ἡ παρέλκυσις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ἀφίνει καὶ τὴν Κυβέρνησιν ἀπερίσπαστον νὰ ἐπιδοθῇ καὶ εἰς τὰς διεθνεῖς σχέσεις καὶ εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τῶν πολεμικῶν δυνάμεων καὶ ἐπιβάλλεται συνεπῶς ὁ ταχὺτατος τερματισμὸς του. Ταῦτα ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν νομίζει ὅτι ἡ μόνη ὁδὸς εἶναι ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ψηφίσματος τῶν δημοκρατικῶν. Οὔτε ὁ ἴδιος οὔτε ἡ Συνέλευσις εἶναι ὀρθόν νὰ παίξουν τὸν ρόλον τοῦ Ποντίου Πιλάτου καὶ πρέπει ἐν συναίσθησιν τῶν εὐθυνῶν τῆς νὰ ἐκδημοκρατισπούσῃ τὴν κρατικὴν μηχανήν.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπιδιωκομένην ψῆφον ἐμπιστοσύνης τῆς Κυβερνήσεως φρονεῖ ὅτι κακῶς σχετίζεται τὸ ζήτημα τοῦτο μετὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ δυναστικοῦ ζητήματος, διότι ἄλλη εἶναι ἡ ἐξουσία τῆς Συνελεύσεως καὶ ἐκάστου μέλους αὐτῆς διὰ τὴν

πρώτην περίπτωσιν καὶ ἄλλη διὰ τὴν δευτέραν, καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου εἰς τὴν Β' Ἀναθεωρητικὴν Βουλὴν, χωρίσαντος τὸ ζήτημα τῆς ἐμπιστοσύνης ἀπὸ τὸ ζήτημα τῶν γνωμῶν ἐπὶ τῶν ἀναθεωρητέων διατάξεων. τοῦ Συντάγματος. Τὸ ἴδιον καὶ ὁ Γ' οὐναρὴς ἡρμήνευσε κατὰ τὴν καταλυθεῖσαν Ἐθνοσυνέλευσιν προκειμένου περὶ τῆς ψήφου τῶν γυναικῶν. Καὶ αἱ ἐφαρμογαὶ αὗται εἶναι ὀρθαί, διότι πᾶσα ἀντίθετος ἐκδοχὴ ἀποτελεῖ ὑποταγὴν τῆς Συντακτικῆς Ἐξουσίας εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν καὶ ἄρνησις τῆς κυριαρχίας τοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) διακόπτων λέγει ὅτι καὶ εἰς τὰς Βουλὰς αἱ Κυβερνήσεις, προκειμένων νομοθετικῶν ἔργων, θέτουν ζήτημα ἐμπιστοσύνης χωρὶς ἐκ τούτου νὰ μειοῦται ἡ λαϊκὴ κυριαρχία.

Ὁ κ. Ἀραβαντινὸς συνεχίζων λέγει ὅτι ἄλλο Νομοθετικὴ Βουλὴ καὶ ἄλλο Συντακτικὴ Συνέλευσις. Ἡ ἐγκαθίδρυσις τῶν πολιτευμάτων εἶναι ἔργον τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἀνήκει εἰς ὁλόκληρον τὸν Λαόν, εἰς ὅλα τὰ Κόμματα καὶ μόνον διὰ τῆς τοιαύτης ἐφαρμογῆς σεβόμεθα τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν. Ἀλλὰ διὰ νὰ γίνουσι δεκταὶ αἱ ἀπόψεις μου χρειάζεται νὰ διακοπῇ ἡ συντηρητικότης. Ἡ Ἑλλὰς χειμάζεται δεινῶς καὶ ἐν τῇ διαπορθμεύσει πρὸς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον βλέπομεν ταλαντευομένους τοὺς ναυκλήρους καὶ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ δώσωμεν ἐμπιστοσύνην ἐρόσπον δὲν μᾶς ὁδηγοῦν κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Δημοκρατίαν. (Χειροκροτήματα).

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως διακόπτεται ὥρα 8.30 μ. μ. ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5 λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρα 8.50' ἐπαναλαμβάνομένης τῆς συνεδριάσεως συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Ὁ κ. Ι. Καλογεράς (πληρεξούσιος Ἀθηναίων-Πειραιῶς) λέγει ὅτι πιστεύει εἰς τὴν Δημοκρατίαν ὅχι ὡς πρὸς πανάκειαν, ἀλλὰ πρῶτον διότι θὰ ἔρῃ ἐκ τοῦ μέσου τὴν πέτραν τοῦ σκανδάλου, δηλαδή τὴν Δυναστείαν, καὶ δεύτερον διότι ὁ βασιλικὸς θεσμὸς εἶναι ἐντελὲς ἄσπρος διὰ τὴν Ἑλλάδα, διότι ἐκτὸς ἐλαχίστων ἐξαίρεσεων (Τρικούπη-Δεληγεώργη-Βενιζέλου) οὐδεὶς πολιτικὸς ἀνὴρ ἠδύνατο νὰ ἀνθέξῃ εἰς τοὺς πειρασμοὺς τῆς Δυναστείας καὶ τῆς Αὐλῆς. Καὶ αὐτὸς ὁ Βενιζέλος ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἀφῆκεν ἄλλοτε ὁ Βασιλεὺς νὰ ἀμειψθῶν, ἐκτὸς τριῶν, οἱ ἄξιωματικοὶ τοῦ Στρατοῦ, καὶ εἰς τὴν ἐμμονὴν τοῦ Βασιλέως ἐκάμθη καὶ αὐτός.

Ὁ βασιλικὸς θεσμὸς διαφθείρει τοὺς χαρακτηρηκτοὺς καὶ ἐκλύει τὸν τε κοινωνικὸν καὶ τὸν δημόσιον βίον. Ἡ Αὐλὴ διένεμεν ὅλα τὰ μεγάλα ἀξιώματα. Οὐδέποτε ἀφῆκε νὰ ἀναδειχθῶν οἱ ἱκανοὶ οὔτε ἐν τῷ Στρατῷ οὔτε ἐν τῷ Στόλῳ, καὶ τὸ ἐπέτυχεν.

Εἶνε λοιπὸν πτόθος ὅλων ἡ Δημοκρατία. Ὑπομιμνήσκει ἀκολούθως ἐν σχέσει μὲ τὸν συνδυασμὸν Ἀθηναίων ὅτι εἰς στιγμὴν καθ' ἣν ἐπρόκειτο νὰ τεθῇ ἐν κινδύνῳ ἡ δημοκρατικὴ ἰδέα ἔκαμεν ultimatum καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν Ἐπανάστασιν καὶ λογιζέται εὐτυχὴς διότι ἡ ἐνέργειά του ἐκείνη ἐκαρποφόρησε καὶ διότι συνειργάσθη ὑπὲρ τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας.

Ἐπιλαμβανόμενος τῆς ἀναφύσεως διαφορᾶς διὰ τὴν διαδικασίαν πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας ἀναφέρεται εἰς τὰς γνώμας τοῦ κ. Κονδύλης περὶ τῶν σφαλμάτων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης τῶν διὰ τὴν μὴ ἀναγνώρισιν αὐτῶν.

Αἱ ἐκλογαὶ ἀπέδειξαν ὅτι ὁ Λαὸς δὲν θέλει τὴν Δυναστείαν καὶ ἐκάλεσε τὸν Βενιζέλον ὡς ρυθμιστὴν καὶ ὁδηγόν.

Εἰς διακοπὴν τοῦ πληρεξουσίου κ. Ἡσαΐα λέγει ὅτι οὐδέποτε εἶπεν ἐν Πειραιεὶ ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῶν ἐκλογῶν θὰ διώξουν τὸν Βασιλέα Γεώργιον.

Ἐλθὼν ἐνταῦθα, ἐξακολουθεῖ, ὁ Ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων εἶπεν ὅσα εἶπε περὶ ἀχρηστίας τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ περὶ ὀριμότητος τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν Δημοκρατίαν. Πλάνα καὶ σφάλματα ἔγιναν καὶ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν. Ἡ Οἰκονομία τοῦ Βασιλέως ὤφειλε νὰ φύγῃ ἅμα τῇ ἐκρήξει τῆς Ἐπαναστάσεως τῆς Χίου. Οἱ λόγοι δι' οὓς δὲν ἐφυγεν εἶνε γνωστοὶ καὶ ἐξηγήθησαν ἐντεῦθεν. Ἐφθάσαμεν ἔπειτα εἰς τὸ στασιαστικὸν κίνημα, ὅπερ ἐθεωρήθη ὡς δῶρον, διότι ἐδίδετο ἀφορμὴ νὰ τεθῇ ἐκποδὼν τὸ Κόμμα τὸ ὁποῖον ἡμιψυχήθη τὴν νομιμότητα τῶν ἐκλογῶν, μεθ' ἧς ἡλπίζομεν ὅτι θὰ συνεζητεῖτο ἡ ἀπόφασις περὶ πολιτεύματος. Αἱ λαδοῦσαι χώραν μετὰ τὰς ἐκλογὰς ἐνέργειαι ἦσαν ἀψυχολόγητοι.

Ὁ κ. Θ. Πάγκαλος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) δηλοῖ ὅτι ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπρωτοστάτησεν εἰς τὴν πράξιν τῆς 17 Δεκεμβρίου.

Ὁ κ. Ι. Καλογεράς λέγει ὅτι τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ Σαββάτου δὲν τῷ εἶπε τίποτε ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ κ. Πάγκαλος ἐπαναλαμβάνων ἀναφέρει τὰς δηλώσεις τοῦ Ἀρχηγοῦ περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Γεωργίου εἰς τὸ ἀντεπαναστατικὸν κίνημα.

Ὁ κ. Ἀλ. Χατζηκυριάκος (πληρεξούσιος Ἀθηναίων—Πειραιῶς) ἀναφέρει σχετικὰς συνεννοήσεις του μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως περὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας εὐθὺς

μετὰ τὸ κίνημα, ἥτις ἐματαιώθη διὰ τοῦ γενομένου Συμβουλίου καὶ τῶν διαβιβάσεως ἐκ Παρισίων ὁδηγῶν.

Ὁ κ. Καλογεράς συνεχιζὼν λέγει ὅτι τὸ Σάββατον μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τοῦ κινήματος συνηντήθη μὲ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐτέθη ἀπὸ συμφώνου πρόγραμμα φυσιολογικῆς καὶ μετὰ παραγάνδαν ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Γ. Κονδύλης (πληρεξούσιος Ροδόπης) δηλοῖ ὅτι ἡ μεταστροφή τοῦ κ. Πλαστήρα ὤφειλετο εἰς ἄλλας συμβουλάς καὶ εἰς ὑποδείξεις περὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Ὁ κ. Καλογεράς ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι προσκληθεὶς τὴν ἐσπέραν τῶν ἐκλογῶν εἰς σύσκεψιν συνεφώνησεν ὑπὲρ συγκροτήσεως συλλαλητηρίου, ὅπερ νὰ ἐκφράσῃ εὐχὴν εἰς τὴν Ἐπανάστασιν περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ μὴ φαίνεται τοῦτο προκαλούμενον παρὰ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἐπηκολούθησεν ἡ ἀποδημία τοῦ Βασιλέως καὶ ἡ ἔλευσις τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ ἡγέρθησαν τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα ἀπασχολοῦν ἀπὸ τοσούτου τὴν Συνέλευσιν. Πιστεύει ἀδιστακτικῶς ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τοῦλάχιστον εἰς τὸ δυναστικὸν ζήτημα εἶνε σύμφωνος καὶ δὲν πιστεύει νὰ ἀποφανθῇ ὑπὲρ τοιαύτης ἐγκληματικῆς Δυναστείας ὁ Λαὸς. Ἀναφέρει ἐπιστολὴν τοῦ Τρικούπη πρὸς τὸν Δεληγεώργην εὐχομένου ὅτι προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ ὑποδουλωθῇ τὸ ἔθνος ἄλλῃν μίαν φοράν παρὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ ὡν ὑπόδουλον εἰς τοιαύτην Δυναστείαν.

Ὁ κ. Θ. Βελλιανίτης (πληρεξούσιος Παξῶν) βεβαίως ὅτι ἦσαν γνωστοὶ αἱ γνώμαι αὗται τοῦ ἀειμνήστου Τρικούπη κοινολογούντος ταύτας πρὸς πολλούς.

Ὁ κ. Γ. Κακούλιδης (πληρεξούσιος Κοζάνης) ἐρωτᾷ ἂν ποτε ὁ Τρικούπης ἐσκέφθη διὰ στρατιωτικοῦ κινήματος νὰ ἐξώσῃ τὴν Δυναστείαν.

Ὁ κ. Καλογεράς συνεχιζὼν φρονεῖ ὅτι, ἂν λυθῶν τὰ ζητήματα διὰ τῆς αἰθούσης ταύτης, πρέπει διαρκῶς οἱ ἴδιοι νὰ συντηρῶμεν τὸ ἴδιον πολίτευμα διὰ τῶν δυνάμεών μας, ἐφόσον οἱ ἀντίπαλοι ἀμψιψήτουν καὶ τὴν νομιμότητα τῆς προελεύσεώς μας καὶ τὸ κύρος τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ τοιαύτη κατάστασις δὲν θὰ συνέφερε καθ' ἣν στιγμὴν ἔχομεν νὰ ἀντιμετωπίσωμεν καὶ ἄλλα ὀγκώδη προβλήματα. Προτιμότερον θὰ ἦτο ἀπλοῦν ἐρώτημα διὰ τὴν διατήρησιν ἢ ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν ἰδίως συγχύσεως, καὶ δὴ τὸ ἐρώτημα εἶνε ἀνάγκη νὰ τεθῇ ταχύτατα. Τὸ πολίτευμα ἀφ' ἐτέρου θὰ εἶνε τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Συνελεύσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους διὰ τοῦ

διακονισμοῦ τῶν σχέσεων με τοὺς γείτονας δύνανται νὰ ἀπο-
φραχθοῦν οὗτοι πλὴν ἀποπειρῶν ἐκ μέρους ἀτάκτων, αἵτινες δὲν
δύνανται νὰ ἔχουν σοβαρότητα. Βεβαίως ἐπιβάλλεται ἡ ἀνασυγ-
κρότησις τοῦ Στρατοῦ διὰ τοῦ κατάρτισμοῦ ἰδίᾳ στελεχῶν.
ἄτινα εἶναι τὸ ἅπαντον ἐκάστου στρατεύματος. Σχετικῶς
δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῶν λόγων δι' οὓς ὑπέδαλε πρότασιν
νόμου «περὶ Σχολείου Ἀξιωματικῶν».

Ὁ Στρατός μας, φρονεῖ, καὶ ὅπως εἶνε μετὰ τὴν λήψιν τῶν
ἀναγκαίων μέτρων θὰ δύνανται νὰ ἀνταποκριθῇ πρὸς τὰς ἀξιώ-
σεις τοῦ ἔθνους. Καταλήγων εὐχεται τὸν συντονισμόν τῶν
ἐνεργειῶν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσ-
φύγων.

Μεθ' οὗ ἡ Συνέλευσις ἐπανεισέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ σχέδια τῶν κάτωθι ψη-
φισμάτων ἔχοντα οὕτω:

*Περὶ αὐξήσεως τῶν ἀποθεματικῶν κεφαλαίων τοῦ Προϋ-
πολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1923—24 καὶ μειώσεως π-
τώσεών τινων αὐτοῦ.*

Ἄρθρον 1ον

Ἡ ὑπὸ τὸ Κεφάλαιον 11 ἄρθρ. 2 τοῦ προϋπολογισ-
μοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τῆς
χρήσεως 1923—24 πίστωσις δι' ἀποθεματικὸν κεφάλαιον
πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν πιστώσεων τῶν διαφόρων Ὑπουρ-
γείων, αἵτινες ἤθελον εὑρεθῇ ἐν ἀνεπαρκείᾳ, αὐξάνεται κατὰ
δραχμὰς τριακόσια ὀγδοήκοντα ἑκατομμύρια (380.000.000).

Ἄρθρον 2ον

Ἐν τῇ προϋπολογισμῷ τῶν ἐξόδων τῶν κάτωθι Ὑπουρ-
γείων τῆς χρήσεως 1923—24 ἐγγράφονται αἱ ἐξῆς ἑκτακτοὶ
πίστώσεις:

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Κεφ. 57 ἄρθρ. 6. Ἑκτακτοὶ ἀπόσπασες ὁμολογιῶν δανείου
ἀναδασώσεως διὰ συμψηφισμοῦ εἰς φόρον ὑπερτιμῆματος ἀνι-
νήτων Δρ. 20.000.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

Κεφ. 29 ἄρθρ. 7. Πληρωμὴ ἐκτελεσθεισῶν κατὰ τὸ 1922

ἐργασιῶν ἐπισκευῆς τῶν πρὸς τὰ ἄνω τοῦ χωρίου Χωροεπι-
σκόπων (Κερκύρας) οἰκιῶν. (Ν.Δ. 24) 1923 Δρ. 6.454.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΘ.

Κεφ. 34 ἄρθρον 6. Καταβολὴ εἰς τὸ Ταμεῖον τοῦ ἔθνι-
κοῦ Πανεπιστημίου τῶν παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων μισθῶν
τῶν καθηγητῶν ἀπὸ 15 7)βρίου 1922 μέχρι 31 Μαρτίου
1923 (ἄρθρον 279 νόμου 2905) Δρ. 1.975.321.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

Κεφ. 18. ἄρθρ. 6. Ἐξόφλησις ἀπαιτήσεως Ἐθνικῆς Τρα-
πέζης τῆς Ἑλλάδος ἐκ δανείου αὐτῆς πρὸς τὴν Ρωξάνην
Δάλλα καὶ πρὸς ἄρσιν τῆς ἐπὶ οἰκίας αὐτῆς εἰς τὸ Δημόσιον,
κληρονομικῷ δικαίωματι περιελαμβανόμενης ὑποθήκης
(δεκτικὴ ἀναπληρώσεως) Δρ. 8.500.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ὙΓΙΕΙΝΗΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ ΚΑΘ.

Κεφ. 3 τρις ἄρθρον 26 δις. Διάθεσις ἐκ τῆς ὑπὲρ τοῦ
νοσοκομείου «Σωτηρίας» ἐξ 8 ἑκατ. ἐγκριθείσης πιστώσεως
δρ. 50.000 πρὸς ἐκκαίκευσιν τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς φυμα-
τώσεως δραχ. 25.000

Κεφ. 3 τρις ἄρθρ. 36. Συνδρομὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ
Δημοσίου ἐκ φρ. Γ' αλ. 6250 εἰς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον
Δημοσίας Ὑγιεινῆς (δεκτικὴ ἀναπληρώσεως καὶ
προπληρωμῆς) δρ. 16.625

Κεφ. 3 τετρ. ἄρθρ. 2. Τόκοι βεβλυνόντος τὸ Δη-
μόσιον μέρους ἐκ τῶν δανείων τῶν συνομολογηθέν-
των ὑπὸ τοῦ Δήμου Πειραιῶς δρ. 118.000

Κεφ. 7. ἄρθρ. 10. Καθυστερούμεναι περιθάλψεις
Θυμάτων πολέμου χρήσεως 1920—21 καὶ 1921—
1922 Δραχ. 50.000

Κεφ. 7 ἄρθρ. 11. Συνδρομὴ τῶν ἐτῶν 1921—
1922 εἰς τὸ Διεθνὲς Γραφεῖον Δημοσίας Ὑγιεινῆς Δρ. 33.300

Π Κατηγορίᾳ—Τακτικὰ

Κεφ. 8 ἄρθρ. 1. Τακτικὸν χρεολύσιον τοῦ βε-
βλυνόντος τὸ Δημόσιον μέρους δρ. 2.150.000 ἐκ τῶν
δανείων τῶν συνομολογηθέντων ὑπὸ τοῦ Δήμου
Πειραιῶς Δρ. 36.940
279.865

Ἄρθρον 3ον

α'. Εἰς βάρος τοῦ προσημοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου
τῆς Συγκοινωνίας τῆς χρήσεως 1923—24 χορηγεῖται ἑκ-
τακτοὶ πίστωσης, δι' ἀρωγὴν τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ εἰδικὰ

ταμεία κατασκευής άμαξιτής όδοϋ από Αιγίου εις Πτέρην, 2) όδοποιίας Τζουμέρκων—Ραδοβιζίου και 3) όδοποιίας Πηλίου καταλογιζομένη υπό τὸ Κεφ. 23 άρθρ. 15, ἐκ δρ. 125.000.

β'. Τὸ διὰ τοῦ άρθρου 60 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1923 περὶ υποχρεωτικῆς παρατάσεως μισθώσεων, εἰς τοὺς ἀξιοματικοὺς καὶ δημοσίους ὑπαλλήλους χορηγούμενον ἐπίδομα πρὸς κάλυψιν διαφορᾶς μισθώματος καταλογίζεται ὑφ' α' καὶ τὸ διὰ τῶν Ν. Δ. τῆς 26)1)1923 ἑκτακτον ἐπίδομα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ἀξιοματικῶν κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1923—24

γ'. Ἡ ἐκ δρ. τεσσαράκοντα δύο χιλιάδων πεντακοσίων (42.500) κατ' Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον 1923 γενομένη δαπάνη συντηρήσεως καὶ λειτουργίας αὐτοκινήτου πρὸς χρῆσιν τῆς Διευθύνσεως Χωροφυλακῆς τοῦ Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν καταλογίζεται εἰς βάρος τοῦ Κεφ. 4 άρθρ. 18 τοῦ Προσμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς χρήσεως 1923—1924.

δ'. Ἡ δαπάνη μεταβιβάσεως τηλεγραφημάτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν καὶ ἐν τῷ Ἑσωτερικῷ διὰ τῶν γραμμῶν τῆς ἑταιρείας Eastern καταλογίζεται κατὰ τὴν χρῆσιν 1923—24 εἰς βάρος τοῦ Κεφ. 17 άρθρ. 1. τοῦ προσμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν προκειμένου περὶ τῆς τρεχούσης χρήσεως, εἰς βάρος δὲ τοῦ Κεφ. 21 άρθρου 2 προκειμένου περὶ ἐξόδων παρελθουσῶν χρήσεων.

Ἄρθρον 4ον

Ἐκτὸς τῶν διὰ τοῦ Προσμοῦ χαρακτηρισθεισῶν δεκτικῶν ἀναπληρώσεως χαρακτηρίζονται τοιαῦτα καὶ αἱ ἐξῆς πιστώσεις :

Τοῦ Προσμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν αἱ πιστώσεις τῶν Κεφ. καὶ άρθρ. 5δὲς)3, 5δὲς)4, 8)2, 22)10, 26)11, 34)10, 40)1 καὶ 49)12. Ὑπουργείου Ἑσωτερικῶν αἱ πιστώσεις τῶν Κεφ. καὶ άρθρων 4)18, 8δὲς)4 καὶ 16)11.

Ὑπουργείου Συγκοινωνίας 1)2, 13)1 καὶ 18)2 καὶ 19)1.

Ὑπουργείου Ἐκκλησιαστικῶν 6)7, 20)7, 30)1.

» Ἐθνικῆς Οἰκονομίας 3)14, 13 δὲς)4 22)2.

» Γεωργίας 3)6, 5)8, 6)4, 6)16, 8)3, 8)4 καὶ 8 δὲς)1.

» Ὑγιεινῆς 3 τρίς)18.

Ἄρθρον 5ον

Αἱ ἀκόλουθοι πιστώσεις τοῦ προσμοῦ τῶν ἐξόδων τῆς

χρήσεως 1923—24 μειοῦνται κατὰ τὰ κάτωθι ποσά, ὧν δὲν θὰ παραστῇ ἀνάγκη νὰ γίνῃ χρήσις.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ἙΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Κεφ. 4 δὲς άρθρ. 1	μισθοὶ καὶ ἐπιμίσθια διοικητικοῦ, δι- δακτικοῦ καὶ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ καὶ δοκίμων ἀστυνομικῶν ὑπαλλή- λων κατὰ δρχμὰς	1.000.000
» » » » 2	Ἐξόδα διατροφῆς δοκί- μων ἀστυνομ. ὑπαλλή- λων κλπ.	2.000.000
» » » » 6	Προμήθεια εἰδῶν στολῆς ἱματισμοῦ καὶ ἐξόδα ρα- φῆς αὐτῶν	500.000
» » » » 7	Ὑλικά	1.000.000
» 4 τρίς » 1	Μισθοί, ἐπιδόματα, χορηγίαι καὶ ἀπο- ζημιώσεις Προσωπικοῦ Ἀστυνομίας κατὰ πόλεις, ὡς καὶ ἄμειντὰ μελῶν Συμβουλίου Ἀστυνομίας Πόλεων	1.000.000

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ὙΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ

Κεφ. 5, άρθρ. 6.	Ἐπιδόματα οἰκογενειῶν Ἐφ' ἑδρων	Δρχμ. 50.000.000
		55.500.000

Ἄρθρον 6ον

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχειται ἀπὸ τῆς καταχωρίσεώς του ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τῆς βεβαιώσεως καὶ εἰσπρά-
ξεως τῶν ἐσόδων καὶ πληρωμῆς τῶν ἐξόδων τοῦ Κρά-
τους καὶ τῶν Εἰδικῶν Ταμείων καὶ ὑπηρεσιῶν τῆς χρή-
σεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1924—25.

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῇ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις
διὰ τὸ ἐνδεχόμενον μὴ ἐγκαίρου ὑποβολῆς τοῦ Προϋπολογισμοῦ
τῆς χρήσεως 1924—25 καὶ μὴ προτιμῶσα, διὰ λόγους τεχνι-
κούς καὶ οἰκονομικούς, νὰ χωρήσῃ διὰ Διατάγματος τῆς Ἐκ-
τελεστικῆς Ἐξουσίας, δυνάμει τοῦ δευτέρου ἐδ. τοῦ άρθρ. 20
τοῦ νόμου 1555, ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξό-
δων τῆς χρήσεως 1923—24 βεβαιώσις καὶ εἰσπραξις τῶν
ἐσόδων καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν ἐξόδων.

ΨΗΦΙΖΕΙ

Εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν, ἐξ οἰουδήποτε λόγου, δὲν ἤθελε κατατεθῆ καὶ ψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως μέχρι τῆς ἐνάριθμοῦ τοῦ εἰκονομικοῦ ἐτους 1924—25 ὁ Προϋπολογισμὸς τῆς χρήσεως τοῦ ἐτους τούτου, ἐπιτρέπεται, τῆς Συνελεύσεως ταχὺν ἀποῦσης, τὴν κατάθεσιν τοῦ Προϋπολογισμοῦ εἰς τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως καὶ τὴν ἐπὶ τῇ βάσει τούτου θεσθαίωσιν καὶ εἰσπραξὶν τῶν ἐσόδων καὶ πληρωμῶν τῶν ἐξόδων ὑπὸ τὰ ἐξῆς ἔρια καὶ τρόπους :

α') Ἐπιτρέπεται τὴν θεθαίωσιν καὶ εἰσπραξὶν τῶν ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ ἀναγραφόμενων ἐσόδων ἐφόσον στήριζονται εἰς νόμους καὶ κατὰ τὰς περὶ τούτου διατάξεις αὐτῶν.

β') Πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐξόδων, ἐπιτρέπεται ἡ διάθεσις πιστώσεων ἴσων πρὸς τὰ δύο δωδεκατημόρια τῶν ἐν τῷ κατατεθειμένῳ Προϋπολογισμῷ πιστώσεων.

Ἐπέρβασις τούτων ἐπιτρέπεται, ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὴν κατὰ τὸν νόμον 879 ἀνάληψιν ὑποχρεώσεων ἐπὶ πάντων τῶν Κεφαλαίων καὶ ἄρθρων τοῦ Προϋπολογισμοῦ καὶ μέχρι τοῦ συνόλου τῶν ἐφ' ἐκάστου ἄρθρου πιστώσεων ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐντολὴν τῶν δαπανῶν καὶ τὴν πληρωμὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐξῆς πιστώσεων :

1) Ἐπὶ τῶν πιστώσεων διὰ μισθοῦ προσωπικοῦ μέχρι τῶν ἐξ δωδεκατημορίων.

2) Ἐπὶ τῶν πιστώσεων δι' ὑπηρεσίαν Δημοσίου Χρέους, μέχρι τοῦ συνόλου τῶν ἐν τῷ Προϋπολογισμῷ πιστώσεων.

3) Δι' ἐξόφλησιν ἀπαρτήσεων ἐκ παρελθουσῶν χρήσεων καὶ ἀντέλεσιν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ συμβιβαστικῶν πράξεων, μέχρι τοῦ συνόλου τῶν πιστώσεων.

4) Ἐπὶ τῶν λοιπῶν πιστώσεων, μέχρι τοῦ συνόλου αὐτῶν, ἂν ἐκ νόμου ἢ συμβάσεως ἢ ἐκ λόγων ἀνεπιδέκτων ἀναβολῆς τυγχάνωσιν ἐξοφλητέα εἰς ὁλόκληρον ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν τῆς χρήσεως.

γ') Ἐν ἡ περὶ τῶν ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν τῆς χρήσεως 1924—25 ἤθελον παρουσιασθῇ δαπάναι περὶ ὧν δεῖν ἤθελε προβλέψῃ ὁ κατατεθεισὸς προϋπολογισμὸς ἐπιτρέπεται ἡ κατὰ μεταφορὰν ἐκ τοῦ οἰκείου ἀποθεματικοῦ κεφαλαίου χορηγία τῆς ἀπαιτουμένης πιστώσεως κατὰ τὰς περὶ τούτου σχετικὰς διατάξεις.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν εἰς ἅ κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζητησὶν κηρυσσόμενον **κατεπείγον** τὸ σχέδιον νόμου περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δικτάγματος «περὶ

τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1831 περὶ χορηγήσεως ἀδειῶν ἐγκαταστάσεως ἰδιωτικῶν ἀστυρμάτων τηλεγράφων καὶ τηλεφώνων».

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 10.5 μ. μ. ἵνα ἐπαναληφθῇ ἄριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ 16'

Τῆς 15ης Φεβρουαρίου 1924.

«Ὁρα 5.15» ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλὼν ἐπὶ τῆς ἑδρᾶς κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινῶνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς :

—Οἱ πληρεξούσιοι Κοζάνης κ. κ. **Θ. Κωτούλας, Κ. Τσιμινάκης, Γ. Κοντοδίνης** καὶ **Γ. Γιαμούσης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ἐπαναδιορισμοῦ δημοδιδασκάλων».

—Ὁ πληρεξούσιος Νάξου κ. **Ἀντ. Πραντούνας** υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ μέτρων ἐλαττώσεως τῆς τιμῆς τῶν εἰδῶν τῆς ζωῆς πάσης φύσεως αὐτομάτως».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Π. Γεωργιάδης, Ν. Ἀσκούτης, Μ. Καταπότης, Μ. Κοθρῆς, Π. Σφακιανάκης** καὶ **Στ. Γρηγορίου** υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ καταργήσεως τῆς παραγράφου 8 τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1923 Ν. Δικτάγματος περὶ φορολογίας τῶν βελανιδιῶν καὶ χαρουπιῶν».

Ὁ πληρεξούσιος Βονίτης κ. **Π. Καρασεβδάς** υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ καθιέρωσεως τῆς Δημοκρατίας».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ἐμμ. Σοφούλης** καὶ **Θεμ. Πακιδάωννου** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ καθορισμοῦ προσόντων τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων».

Ὁ πληρεξούσιος Κέας κ. **Π. Μαζαράκης** υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἐγγραφῆς τῶν πολιτογραφουμένων προσφύγων εἰς τοὺς καταλόγους ἐκλογικῶν βιβλιαρίων», ἥτις συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγουσα**.

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

— Ο Κωνστ. Λαράλαμπάκης ἱερεὺς καὶ ὑποδιδάσκαλος τοῦ χωρίου Νέρωνας παραπονεῖται διὰ τὴν ἀπόλυσίν του.

— Τὰ Διοικητικὰ Συμβούλια τῶν ἐν Νιγηρίτῃ Ὁργανώσεων ὑποβάλλουσιν ὑπόμνημα περὶ καταργήσεως τοῦ ἐξαγωγικοῦ δασμοῦ ἐπὶ τῶν καπνῶν τοῦ ἔτους 1923, κατάργησιν τῆς προσθέτου δεκάτης 4 % το 1924, περιορισμὸν τῆς δεκάτης εἰς τὸ μέλλον καὶ κατάργησιν τοῦ συνθετικοῦ φόρου.

— Ἡ Καπνεργατικὴ Ἐνωσις Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν, ὥπως διὰ νόμου ἀπαγορευθῇ ἡ ἐξαγωγή ἀνεπεξεργάστων καπνῶν.

— Οἱ ἀπορριφθέντες ὑποψήφιοι Ἐμπορομηχανικοὶ ζητοῦσι τὴν ἀκύρωσιν τῶν τελευταίων ἐξετάσεων.

— Οἱ κάτοικοι Βιλλίων ζητοῦσι τὸν περιορισμὸν τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ρητίνης.

— Οἱ ἀπόφοιτοι τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς Ἀρτης ζητοῦσι τὴν ἐξομοίωσιν ταύτης πρὸς τὴν Ριζάρειον Σχολήν.

— 43 ἀπόφοιτοι Γυμνασίου πρόσφυγες ζητοῦσι τὴν κατάταξιν των εἰς τὴν Σχολήν τῶν Εὐελπίδων.

— Ἡ Παμμικρασιατικὴ Ἐνωσις προσφύγων Θεσσαλονίκης διακαρτύρεται κατὰ τῶν ἐνεργειῶν ὑπὲρ τῶν προσφύγων τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ αὐτῆς.

— Οἱ πολιτικοί, στρατιωτικοὶ καὶ δικαστικοὶ λειτουργοὶ οἱ ἀπομακρυνθέντες τῆς ὑπηρεσίας μετὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου ζητοῦσιν ὅπως διαταχθῇ ἡ ἐπαναφορά των.

— Οἱ ἀνάπηροι ὑπάξιωματικοὶ δι' ὑπομνήματός των αἰτοῦσι τὴν ἐπαναφορὰν ἐν ἰσχύϊ τοῦ νόμου 2551.

— Ἡ Καπνεργατικὴ Ἐνωσις Καθάλλας διακαρτύρεται κατὰ τοῦ ἐκεί ἐπόπτου τῆς ἐργασίας Ἰωαννίδου ἐπιτεθέντος ἐρωτικῆς κατὰ τῆς δεκαεπταετίδος καπνεργατικῆς Σωτηρίας Κωνσταντίνου καὶ παρακαλεῖ ὥπως διαταχθῇ ἡ ἐκεῖθεν ἀπομάκρυνσίς του.

— Ο πηρεξούσιος Λασηθίου κ. **Μ. Καταπότης** παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ μέριμνα διὰ τὴν καθαριότητα ἐνίων διαμερισμάτων τοῦ Βουλευτηρίου καὶ τὴν αὐξησιν τῶν μισθῶν τῶν καθαριστῶν, ὡς ἀνεπαρκῶν.

Μεθ' ἧς Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Μιχαλακόπουλος (πληρεξούσιος Πατρῶν). Κύριοι πληρεξούσιοι, ἀνερχόμενος τὸ βῆμα, τὸ ὅποιον δὲν μοι εἶνε ξένον, αἰσθάνομαι διὰ πρώτην φορὰν τὴν ἀνάγκην ἐπιεικείας καὶ ὑπομονῆς ἐπιεικείας καὶ ὑπομονῆς ἐκ μέρους τοῦ ἔξω τῆς αἰθοῦσης ταύτης ἀτενίζοντος πρὸς ἡμᾶς Λαοῦ, ἐπιεικείας καὶ

ὑπομονῆς ἐκ μέρους πάντων ὑμῶν. Διότι φροδοῦμαι ὅτι δὲν θὰ δυνήθω μηδεμίαν ἐκ τῶν τριῶν ἀποχρώσεων τῆς Συνελεύσεως νὰ εὐχαριστήσω τελείως. Ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ, διότι εἶνε ἀληθὲς τὸ λεχθὲν πρὸ τινων ἡμερῶν παρατῆσις τῶν ἀξιοτιμῶν συναδέλφων, ὅτι ὁ Λαὸς βαρυθυμεῖ διὰ τὴν παράτασιν τῶν συζητήσεων ἡμῶν. Οἱ Λατινικοὶ Λαοί, οἱ μεσημβρινοὶ Λαοὶ ἀρέσκονται εἰς δείγματα ἀφρημένα καὶ εἰς συζητήσεις περὶ ἰδεῶν γενικῶν καὶ ἀπολύτων, ἀπὸ τὴν ἐπίλυσιν τῶν ὑποίων ἀναμένουν τὴν σωτηρίαν. Εἶνε ἀληθές, ἀλλὰ τοῦτο πρὸ τοῦ πολέμου. Τὸ πνεῦμα τοῦ ρεαλισμοῦ, τὸ πνεῦμα τῶν ἀναγκῶν ἐγεννήθη καὶ ἐνετάθη εἰς αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς μεσημβρινούς Λαοὺς μετὰ τὸν πόλεμον. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μετὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν. Ὑπὲρ πάσας τὰς συζητήσεις ἡμῶν περὶ τῶν τελειωτέων πολιτευμάτων, περὶ τῶν μειονεκτημάτων τῆς Βασιλείας καὶ τῶν εὐεργετημάτων τῶν παραδεδειγμένων τῆς Δημοκρατίας ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀναμένει ταχεῖαν τὴν περάτωσιν τῶν ἐκκερμῶν ζητημάτων καὶ ἀναμένει νὰ ἴδῃ ἡμᾶς λαμβάνοντας μέτρα πρακτικώτερα διὰ τὰς ἀνάγκας αἱ ὅποιαι τὸν πνίγουν καὶ τὸν σφίγγουν καθ' ἑκάστην. Ἡ θέσις μου εἶνε κατὰ τοῦτο διάφορος πρὸς τοὺς πλείστους ἐκ τῶν ἀγορευσάντων ἐνώπιον ὑμῶν, πρὸς ἐκείνους οἱ ὅποιοι κατὰ μίαν μερίδα σημαντικὴν μᾶς ἀκούουν ἔξω τοῦ Βουλευτηρίου. Ἦκουσα μετὰ τῆς εὐχαριστήσεως ἡ ὅποια διακνέει τὸν ἀκούοντα τοὺς ἔχοντας πίστιν εἰς τι ἰδεώδες, τοὺς διαλαλοῦντας τὴν πίστιν αὐτῶν πρὸς τὴν Δημοκρατίαν καὶ τὴν διὰ ταύτης ἀναγέννησιν. Ἦκουσα τὸν ἐξαίρετον ἐκ Μαντινείας συνάδελφον, τοῦ ὅποιου οὐδεὶς ὑπετίμησε τὴν πίστιν καὶ τὴν εὐτολμίαν, λέγοντα ὅτι μεγάλῃ καὶ σωτηρίᾳ μεταδόλῃ διὰ τὴν Ἑλλάδα θὰ εἶνε ἡ Δημοκρατία. Ἦκουσα τοὺς ἐκτὸς τοῦ Βουλευτηρίου ἀντιπάλους ἡμῶν μετὰ πάθους ὑποστηρίζοντας ὅτι ἐν τῇ Μοναρχίᾳ ἔγκειται ἡ σωτηρία. Καὶ ἔχω τὸ δυστύχημα νὰ μὴ πιστεύω ὅτι οἱ Λαοὶ προάγονται διὰ τῶν πολιτευμάτων. Ἐχω τὸ δυστύχημα νὰ πιστεύω ὅτι ἡ ἐθνικὴ ἀγωγή, ἡ πολιτικὴ ἀγωγή, ἡ διάπλασις πολιτικῶν καὶ ἐθνικῶν χαρακτήρων σφίζει τὰ ἔθνη ὑπὸ οἰονόητοτε πολίτευμα. (Εὖγε, εὖγε). Ἐχω ἐπίσης τὸ δυστύχημα νὰ μὴ δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὸ παράδειγμα περὶ τῆς ἀωρότητος πρὸς Βασιλείαν καὶ ὠριμότητος πρὸς Δημοκρατίαν. Δὲν θέλω νὰ καταφύγω εἰς ἱστορικὴν ἐξέλιξιν, ἀλλ' ἀπορῶ καὶ διερωτῶ ἐμαυτὸν: εἶνε ἀρά γε ἄωρος ὁ Ἑλβετός ὁ παραμένων εἰς τὴν Δημοκρατίαν καὶ εἶνε ὠριμος ὁ Βούλγαρος ὁ παραμένων εἰς τὴν Βασιλείαν τὴν συνταγματικὴν; Καὶ ἂν ἦτο ἄωρος ὁ Ἑλβετός, ἦτο ὠριμος πρὸ τινων ἐτῶν ὁ Πορτογάλλος καὶ ἔγινε διὰ

μῆς ἄωρος ἀσπασθεῖς τὴν Δημοκρατίαν ; Καὶ εἶνε ἄωρος ἀρὰ γε ὁ Σκανδιναυικός πληθυσμός ἔχων τὴν Βασιλείαν ;

Ὁμολογῶ ὅτι ὁ πτωχός μου ἐγκέφαλος δὲν ἠδυνήθη νὰ λύσῃ τὸ ἐρώτημα τοῦτο. Ὅταν λέγουν διὰ τὴν ἀνάμειξιν τὴν ὁποίαν δύναται νὰ ἔχῃ τὸ Στέμμα ἢ ὁ αἰρετός ἡγεμὼν τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Λώρας, διερωτῶ ἄλλιν ἐμαυτόν· ἀρὰ γε ὁ Πρόεδρος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀμερικανικῆς Δημοκρατίας, ἐὰν θέλωμεν ἐκ τοῦ νέου κόσμου ὡς ζωηροτέρου νὰ λάθωμεν τὰ φῶτα, ἔχει ὀλιγωτέραν διαπαιδαγώγησιν εἰς τὴν δικυβέρνησιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Λώρας τοῦ ἀπὸ ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἄγγλος Βασιλεὺς ἢ ὁ Ἰταλὸς Βασιλεὺς ;

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Καὶ ἂν ἔχῃ ἐπέμβασιν, ἡ δύναμις εἶνε ἄλλο καὶ πρὸ παντός ἡ δύναμις ἢ κατὰστροπικὴ εἶνε ἄλλο.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἡ δύναμις ἢ κατὰστροπικὴ, λέγει ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἡ δύναμις ἢ κατὰστροπικὴ, κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, δὲν εἶνε κατὰστροπικὴ, ὅταν εὐρίσκωνται πολιτικοὶ ἄνδρες δυνάμενοι νὰ τὴν ἀντιμετωπίσουν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀκριβῶς διαφθεῖρει τοὺς πολιτικούς ἄνδρας.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐὰν στερῇσθε πολιτικῶν ἀνδρῶν, μὴ περιμένετε νὰ εὐδοχωθῶμεν ὑπὸ οἰονδήποτε πολέμῳ. (Χειροκροτήματα).

Κύριοι, ὁμιλῶν περὶ πολιτικῶν ἀνδρῶν δὲν ἐννοῶ μόνον ἐκείνους οἱ ὁποῖοι δυστυχῶς ὑποκύπτουν εἰς τὴν βασιλικὴν αἴγλην καὶ εἰς τοὺς πειρασμούς τῆς βασιλικῆς πορφύρας. Ἐννοῶ πολιτικούς ἄνδρας καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι οὔτε ἐκ χρηστοῦ συνειδήτος ἀκόμη δὲν δέχονται τὴν παραθίασιν τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν ἐπὶ σκοπῷ κηδεύσεως προσωρινῶς ἔστω καρποφόρου τῶν δικαιομάτων καὶ τῶν προνομίων τοῦ στέμματος.

Ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἰδιαιτέρῳ τινὲς ὁμιλίαν ἄλλοτε δικαίως διεμαρτύρητο, διότι εἷς ἐκ τῶν παλαιωτέρων πολιτικῶν ἀρχηγῶν Κόμματος διεῶλλετο εἰς τὸ κοινὸν καὶ ἐμυκτηρίζετο ὅτι αἰέποτε ἐφρόντιζεν αἰ σκέψεις του καὶ αἰ πράξεις του νὰ εἶνε σύμφωνοι πρὸς τὰ κοινοβουλευτικὰ θέσμιμα. Εἶχεν ὅμως πολὺ δίκαιον, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ μεταγενεστέρᾳ ἱστορία. Ἦγαιρε τότε διάφορον κραυγὴν κατὰ τοῦ θερμοῦ βεθαίως τὸν ὁποῖον δὲν ἐφύερον ἄνδρες ἐλκυσθέντες ἀπὸ τὴν πορφύραν τοῦ στέμματος, ἀλλ' ἄνδρες ἐννοήσαντες ὅτι ἡ προσωρινὴ αὐτὴ παραθίσις κοινοβουλευτικῶν θε-

σμίων εἶνε δυνατὸν νὰ ἀγάγῃ εἰς ἀγαθὸν τι, ὅτι ὁ σκοπὸς δηλαδὴ ἐξαγιάζει τὰ μέσα, εἰς τὸ ἀγαθὸν τῆς διοικήσεως τῆς καλῆς τοῦ στρατεύματος.

Καὶ κατόπιν, κύριοι, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν μετ' εὐληκρινείας ὅτι τὰ σφάλματα ταῦτα διεπράξαμεν ἡμεῖς οἱ ἀνέκοντες εἰς τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων εἰς μείζονα βαθμόν. Εἶμαι ἀλληλεγγύως καὶ κατὰ πάντα ὑπεύθυνος καὶ ὁμολογῶ ὅτι συμμετέχω εἰς τὰ σφάλματα ταῦτα. Δὲν ἀπατέλουν ἰδιαιτέρῳ ἀπόχρωσιν ἐν τῷ Κόμματι τῶν Φιλελευθέρων, ἀλλ' ἡμῖν ὁλοκληρωτικὸν μέλος αὐτοῦ καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ σφάλματα ταῦτα βαρύνουν καὶ τὸν πολιτικὸν μου βίον.

Εἰς πληρεξούσιος. Ποῖα σφάλματα ;

Α. Μιχαλακόπουλος. Ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας συνάδελφος ἐμνημόνευσε χθὲς τοῦ λόγου τὸν ὁποῖον ἀπήγγειλεν ὅτε εἰσῆγγετο ἐκ νέου ὁ θεσμὸς ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῶν Γενικῆς Ἐπιθεωρήσεως τοῦ τότε Διαδόχου ἐν τῷ στρατεύματι. Ἐὰν τις ἀνεδίφα τὰ Πρακτικὰ τῆς Βουλῆς ἢ ἐπεκαλεῖτο τὴν μνήμην του, ἂν παρίστατο τότε, θὰ εὐλοῖετο ὅτι καὶ ἄλλοι ἐλαθὺν τὸν λόγον τότε ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ μετανοήσαντες σήμερον καὶ εὐρισκόμενοι ζωηροὶ παλαιστὰς τῆς ἰδέας τῆς Δημοκρατίας.

Ι. Κούνδουρος (πληρεξούσιος Λασηθίου). Ποῖοι εἶνε αὐτοί ;

Α. Μιχαλακόπουλος. Εἶνε γνωστὸν, κύριοι, ὅτι μετὰ τὸν ἀξιότιμον ἐκ Κορινθίας συνάδελφον δὲν μετὰ συνδέει προσωπικός τις δεσμός, ἀλλ' ἀληθῶς ὁ λόγος του ἐκείνος ἀποτελεῖ τίτλον πολιτικῆς τιμῆς δι' αὐτόν.

Ἐγινε τὸ πρῶτον τοῦτο ὀλίσιμῳ, τοῦ οὐοῦ πάντες συμμετέχομεν. Ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ὑπόβαλψις τοῦ μοναρχισμοῦ. Ἀλλὰ διεπράξαμεν κατόπιν δεύτερον ἀπὸ Γενικοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τοποθετήσαντες εἰς τὴν θέσιν τοῦ Ἀρχιστρατήγου τὸν ἀνεύθυνον οὐσιαστικῶς γόνον τοῦ στέμματος. Καὶ διεπράξαμεν κατόπιν τρίτον : Ὅτε ἐγένετο Βασιλεὺς, ὁπότε οὐχὶ μόνον κατ' οὐσίαν ἀλλὰ καὶ νόμῳ ἦτο ἀνεύθυνος, συνεκεντρώσαμεν εἰς τὸν ἀνεύθυνον τὸ ἄκρως ὑπεύθυνον ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου. Καὶ τὸ χερίστον ὅτι ἐπράξαμεν ταῦτα, ἐνῷ ἐδίδετομεν καὶ ἐμελετώμεν τὸ ἀντισυνταγματικόν, τὸ ἀντικοινοβουλευτικόν τοῦ πράγματος. Ὅτε καὶ κατὰ νόμον πλέον τὸ πρᾶγμα ἦτο ἀπαράδεκτον. ἐνθυμούμαι ὅτι ὁ ἀξιότιμος τότε Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐξέφρασεν εἰς τινα μέλη τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου τὰς ἀνησυχίας του διὰ τὴν συγκέντρωσιν ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ τοῦ ἀνεύθυνου καὶ τοῦ ὑπεύθυνου, παρεκάλει δὲ ἵνα ἕκαστος κατ' ἰδίαν μελετήσῃ

τὸ ζήτημα καὶ εἰσηγηθῇ εἰς αὐτὸν τὴν γνώμην του. Ἐμελέτησα τότε τὸ ζήτημα καὶ υπέδελον ἐν σημείωμα εἰς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, σημείωμα στηριζόμενον ἐπὶ συνταγματικῶν ἀλλὰ καὶ ἱστορικῶν δεδομένων ἰδίᾳ τῆς Ἱταλίας. Κατέληγον εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἐὰν θέλωμεν νὰ συνδυάσωμεν τὴν θέρμην, τὴν ὁποίαν ἐνομιζομεν ὅτι ἡ παράστασις τοῦ Βασιλέως θὰ ἡδύνατο νὰ δώσῃ εἰς τὴν μαχητικότητά τοῦ Λαοῦ, μετὰ τῆς ὑπευθυνότητος, τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἔχῃ ὁ Ἀρχιστράτηγος, ἔπρεπε νὰ ἀραιώσωμεν αὐτὴν ἀπὸ τὸν Ἀρχιστράτηγον, νὰ διορίσωμεν ἄλλον Ἀρχιστράτηγον καὶ νὰ περαιομένη αὐτός, ὅπως παρέμεινεν ὁ Ἰταλὸς Βασιλεὺς τῷ 1848 εἰς τὸ στρατόπεδον, ὡς Βασιλεὺς, ὅπως παρέμεινεν ὁ Βικτωρ Ἑμμανουὴλ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ μεγάλου πολέμου εἰς τὸ στρατόπεδον ὡς ἀπλὸς Βασιλεὺς. Ἐπεκράτησεν ἡ γνώμη ὅτι ὁ πόλεμος ἦτο τόσοσον τραχύς, ὅτι ὁ Λαὸς εἶχε τοσαύτην πίστιν εἰς τὴν διαπλάσθεισάν ρήμην περὶ στρατηγικότητος τοῦ τότε Βασιλέως, ὥστε ἐπετρέπετο καὶ ἐπεβάλλετο χάριν τοῦ σκοποῦ νὰ θυσιάσωμεν αὐτὸ μέσο.

Ἀναφέρω ταῦτα, κύριοι, ἵνα εἶπω ὅτι εἶνε ἀδύνατον ὁ μοναρχισμὸς νὰ ὀγκωθῇ καὶ νὰ βλαστήσῃ, ἐὰν δὲν θελήσωμεν νὰ τὸν βασιτάσωμεν οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες διὰ μέσων τῶν ὁποίων δὲν εἶνε ἐπιτετραμμένα ἀπὸ τὸ καθεστὼς τὸ κοινοβουλευτικόν.

Καὶ ταῦτα μὲν, κύριοι, ὅσον ἀφορᾷ τὴν τότε περίοδον. Ἐὰν δὲ θελήσωμεν νὰ ἀναμνησθῶμεν τὴν περίοδον τοῦ 1920—1922, θὰ ἴδωμεν ἕτερον φαινόμενον ὀλιγορότερον. Ἐνθυμούμαι, κύριοι, ὅτι μετὰ τὰ Νοεμβριανά τοῦ 1916 εὐρισκόμενοι εἰς τὴν Θεσσαλονίκην ἐλάβομεν τὸ πρῶτον τηλεγράφημα τῆς ἐκπτώσεως τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου ὡς ὠθήσαντος τὸν Λαόν του εἰς αἰματοχυσίαν. Τὸ τηλεγράφημα ἐκεῖνο, ἀριστοῦργημα ὕψους καὶ πολιτικότητος, ἤρχετο ἐξ Ἡρακλείου τῆς Κρήτης. Μετὰ πάροδον ἐτῶν τινῶν ὁ θάσας πρῶτος τὴν ὑπογραφήν εἰς τὸ τηλεγράφημα τῆς ἐκπτώσεως τοῦ αἰμοσταγούς Βασιλέως συνέχαιρε τὸν Βασιλέα Κωνσταντίνον, διότι θὰ σῶσῃ τὴν μικρασιατικὴν Ἑλλάδα. Οὐδὲ εἰς ἐκ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν ἠγωνίσθη τὴν καταστροφὴν, ἡ ὁποία διὰ τοῦ πείσματός τῆς φιλαρχίας, τῆς ἐμμόνου καταλήψεως τῆς ἐξουσίας, τῆς ἐμμόνου ἰδέας πρὸς κατοχὴν τῆς ἐξουσίας, ἐγένεν εἰς τὴν Πατρίδα. Μὴ νομίστῃτε δὲ ὅτι τοὺς ὤθει ὁ βασιλικὸς Θεσμός. Θὰ ἐνθυμῆσθε ὅτι μετὰ τὴν συμφωνίαν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐλέχθη ὅτι τὸ Στέμμα πρόκειται νὰ καλέσῃ ἀρχαῖον ἀξιωματικὸν διὰ νὰ τῷ ἀναθέσῃ τὴν Κυβέρνησιν τῆς Χώρας. Οἱ τότε ἡγούμενοι τῶν κοινοβουλευτικῶν Κοιμμάτων συνελθόντες ἠπερίλησαν

ὅτι θὰ καταγγείλουν τὸ Στέμμα ὡς ἀντικοινοβουλευτικῶς φερόμενον, διότι θέλει νὰ ἀναθέσῃ τὴν ἐξουσίαν εἰς πρόσωπα ἔκτος τοῦ Κοινοβουλίου. Ἡ φιλία τῶν πρὸς τὸ Στέμμα ἔπαυεν ὅτε ἔπαυε καὶ ἡ κατοχὴ τῆς ἐξουσίας. Οὐδὲ εἰς, κύριοι, ἐὰν δὲν μὲ ἀπατᾷ ἡ μνήμη, τῶν ἐκλεγέντων ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς 1 Νοεμβρίου τοῦ 1920—ζητῶ συγνώμην, ἐὰν εὐρίσκεται ἐνταῦθα κανεῖς—οὐδὲ εἰς ἐξ ὅσων ἐνθυμούμαι μετενόησε πρὸ τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς. Εἰς μόνον, ὅτε ἤρχισεν ὁ κώδων ὁ πένθιμος νὰ κρούεται, εἰς πληρεξούσιος ἀνεκοίνωσεν ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔλθῃ ὁ Βενιζέλος διὰ νὰ σῶσῃ τὸ ἔθνος. Καὶ ἐξεργάγη ἡ Ἐπαναστάσις. Ἡ Ἐπαναστάσις, λέγω, ἡ στρατιωτικὴ.

Αἱ Ἐπαναστάσεις, κύριοι, ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν ἔπαυσαν νὰ εἶνε στρατιωτικαὶ ἢ λαϊκαί. Ἐγένοντο ἄλλοτε εἰς ὅλα τὰ ἔθνη λαϊκαὶ Ἐπαναστάσεις, ὅτε οἱ μὲν Στρατοὶ ἦσαν κατὰ τὸ πλεῖστον μισητοὶ καὶ οὐχὶ ἐθνικοὶ, οἱ δὲ ἀξιωματικοὶ δὲν ἦσαν τέκνα τοῦ Λαοῦ δυνάμενα ἐλευθέρως, ἀνεξαρτήτως τῆς καταγωγῆς, νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν ἀξιωματικῶν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ κατὰγονται ἀπὸ ἀριστοκρατικῆς οἰκογενείας, αἱ ὁποῖαι ἐμάχοντο ὑπὲρ τοῦ Βασιλέως. Ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Στρατοὶ ἐγένοντο ἐθνικοὶ, ἀλλὰ καὶ τὰ στελέχη τῶν ἀξιωματικῶν ἐγένοντο ἐθνικά, αἱ Ἐπαναστάσεις διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἐγένοντο στρατιωτικαί, ἀλλ' εἶνε λαϊκαί. Ἦνεν ὁ Λαὸς ὁ ἔχων ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰσχύν. (Χειροκροτήματα). Ἐχων ἐν ἑαυτῷ τὴν ἰσχύν τὴν ὁποίαν ἄλλοτε ὁ μὴ ἀνήκων εἰς τοὺς μισθωτοὺς αὐτοὺς ἢ τοὺς ἀριστοκράτας ἀξιωματικοὺς Λαὸς ἡδύνατο νὰ ἔχῃ.

Ὅτε δὲν εἶχον ἐφευρεθῇ τὰ ἐπαναληπτικὰ ὄπλα καὶ ὅτε δὲν εἶχον ἀνοιχθῇ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις εὐθεΐα καὶ μεγάλοι ὁδοί, ἐπετρέπετο τὸ πάρισμα διὰ τῶν ἐπαναληπτικῶν ὄπλων τῶν ἐπαναστατῶν. Καὶ ἐπιτυχάνει ἡ Ἐπαναστάσις, ὅταν ἔχῃ ὁ ἐνοπλὸς Λαὸς μεθ' ἑαυτοῦ τὸν ἄοπλον Λαόν, ὅταν δὲν ἔχῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸν Λαόν, διότι θὰ εὕρῃ ἀποτυχάνει, ὅταν δὲν ἔχῃ μεθ' ἑαυτῆς τὸν Λαόν, διότι θὰ εὕρῃ ἀντιμέτωπον ἄλλο μέρος τοῦ ἐνόπλου Λαοῦ, ὅπως ἐγένεν ἐσχάτως κατὰ τὴν ἀντεπαναστάσιν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1923. Διότι τότε, ὅπως εὐστοχώτατα παρετήρησεν ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, στερεῖται ἡθικῆς ὁάσεως. Δὲν εἶνε λαϊκὴ Ἐπαναστάσις μία ὀλιγαρχία τεινούσα ἀπλῶς εἰς τὴν κατάληξιν τῆς ἐξουσίας καὶ εἰς κορσεσμόν ἰδιωτικῶν συμφερόντων καὶ ἰδιωτικῶν παθῶν. Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναφέρῃ κανεῖς ὅτι διὰ στρατιωτικῆς λαϊκῆς Ἐπαναστάσεως ἔπασαν οἱ Χοεντζόλλερν, ὅτι διὰ στρατιωτικῆς λαϊκῆς Ἐπαναστάσεως ἔπασαν οἱ Ἀψβούργοι. Ἐπασαν, κύριοι, Δυναστεία 700 ἐτῶν, ἔπασαν Δυνα-

στεῖται αἱ ὁποῖαι παρέλαβον ἓνα πυρῆνα μικροτάτου Κράτους, τοῦ δουκάτου τοῦ Βραδεμβούργου, μὲ 700,000 κατοίκων καὶ ἀνεδίδασαν εἰς κολοσσὸν αὐτοκρατορικὸν 70 ἑκατομμυρίων, ἔχοντα ἔγκυρον γνώμην ἐπὶ τῶν παγκοσμίων ζητημάτων. Ἀλλὰ χωρὶς νὰ θέλω νὰ κακίσω κανένα, ἀπλῶς ἐπισκοπῶν τὰ γενόμενα ὀφείλω νὰ εἶπω ὅτι ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922, ἡ στρατιωτικὴ καὶ λαϊκὴ συγχρόνως, ἐσταμάτησε πρὸ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ καταρρίψῃ ὁλόκληρον τὴν Δυναστείαν.

Ἄν τότε κατερρίπτετο ὁλόκληρος ἡ Δυναστεία, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία ὅτι οὐδεμία θὰ ἡγείρετο φωνὴ ἐναντία, ὅτι θὰ ἐθεωρεῖτο φυσικώτατον ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔκαμεν ὅτι ἔκαμαν τόσοι καὶ τόσοι ἄλλοι Λαοὶ εὐρεθέντες πρὸ καταστροφῶν. Ἐπεσαν ὁ Ναπολέων ὁ Α', ἔπεσαν ὁ Ναπολέων ὁ Γ', ἔπεσαν οἱ Ἀψβούργοι, ἔπεσαν οἱ Χοεντζόλλερν. Ἐθεωρήθη τὸ φυσικώτερον τῶν πραγμάτων οἱ Λαοὶ νὰ ἐξεγερθοῦν καὶ νὰ καταργήσουν τὰς Δυναστείας. Διὰ τί, κύριοι, νὰ σταματήσῃ ἡ λαϊκὴ Ἐπανάστασις ἐκεῖνη; Εἶνε περίεργον τὸ συμβαίνειν μὲ τὰς Ἑλληνικὰς Ἐπαναστάσεις. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω διὰ τὰς παλαιότερας. Ἀλλὰ παρακολουθῶν τις τὰς Ἐπαναστάσεις — καὶ ἔχομεν οὐκ ὀλίγας — ἀπὸ τοῦ 1909 θὰ ἴδῃ μίαν περίεργον τάσιν διὰ τὴν συνύπαρξιν ἐπαναστάσεως καὶ νομιμότητος. Παρατηρήσατε τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1909. Εἶχε κυριαρχήσει, καὶ τὴν ἐπομένην ἐζήτησε καθ' ὅλα τὰ συνταγματικὰ νόμιμα ἀμνηστίαν διὰ τὴν πράξιν τῆς καὶ μετεχειρίσθη τὴν Βουλὴν, κατὰ τῆς ὁποίας εἶχε στραφῇ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς σκοποὺς τῆς. Σύζευξις τῆς Ἐπαναστάσεως μετὰ τῆς νομιμότητος. Παρατηρήσατε τὴν Ἐπανάστασιν τὴν ἐλθοῦσαν ἐκ Θεσσαλονίκης. ἠθέλησε νὰ συζευχθῇ καὶ αὐτὴ τὴν νομιμότητα καὶ εἰργάσθη μετὰ τῆς Βουλῆς τοῦ 1915 ἐπὶ τριετίαν ὁλόκληρον. Ἐπανάστασις ἡ ὁποία εἶχε διεθνεῖς βάσεις ἐδραιοτάτας. Παρατηρήσατε τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1922.

Α. Χατζηκυριάκος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν — Πειραιῶς). Ἐπειδὴ ἀνέφερον ὁ ῥήτωρ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1909, ἡ ὁποία, ὡς εἶπεν, ἐκράτησε καὶ τὸν ὄρον καὶ τὸν βασιλικὸν θεσμόν, θέλω νὰ εἶπω ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἐκεῖνη λόγῳ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐγεννήθη, ὅτε τὸ Κράτος εὕρισκτο εἰς τελείαν στρατιωτικὴν ἐξουθένωσιν καὶ ἐξωτερικῶς ἦτο τελείως ἀπομενωμένος, ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1909, λέγοι, μὲ τοὺς μικροὺς ἀξιωματούχους, τοὺς λοχαγούς, οὔτινες δὲν εἶχον οὔτε τὸ ἀνάστημα τὸ ἀρκετὸν οὔτε τὴν αἰγλήν νὰ ἐπιληφθοῦν μᾶς ἀλλαγῆς καθεστώτος, ἦτο φυσικὸν νὰ ἦτο μετὰ τὴν ἐπαναστάσεως καὶ νομιμότητος. Διότι, ὅπως σὰς εἶπον, τὴν ἐποχὴν

ἐκείνην ἡ κατάστασις τοῦ Κράτους καὶ οἱ διάφοροι ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, αἱ ἐπεμβάσεις, στόλων καὶ ἐξωτερικαὶ συγγένειαι, ἐνέπνεον τότε καὶ φόβους καὶ δισταγμούς, ὥστε δὲν ἐτόλμησεν ἡ Ἐπανάστασις ἐκεῖνη νὰ ὀίξῃ βαθύτερον καὶ νὰ κάμῃ ἐγχείρησιν βαθύτεραν εἰς τὸ ζήτημα τὸ πολιτικόν. Δικαιοσθημένη ὅμως ἡ Ἐπανάστασις ἐκεῖνη τὸν κίνδυνον, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὴν ἐξουθένωσιν τῆς Χώρας καὶ ἀπὸ στρατιωτικῆς καὶ ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως, καὶ ὅτι ὁ κίνδυνος κατὰ τὴν Ἐπανάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔλαβον μέρος καὶ ἐγώ, ἦτο ἡ Δυναστεία, ἐν τῇ ἀδυναμίᾳ νὰ πληρῇ καιρικώτερον τὴν Δυναστείαν ἐξηγετέλιεν αὐτὴν διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῶν περιγίτων καὶ τοῦ Διαδόχου ἐκ τῶν ὑπευθύνων θέσεων καὶ ἔκαμεν, ὡς εἶπωμεν, « ἀ π ὅ σ π ὁ ν τ α » τὸ ἔργον τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ εὐθείας νὰ κάμῃ. Δι' αὐτὸ ἐτόνισα καὶ ἐγώ ὅτι ὁ πρῶτος Πρωθυπουργὸς μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ Θερίσου, ὅτε ἦλθεν ἐδῶ, ἔκαμε κακῶς, διὰ τοὺς λόγους ὅσους τοὺς πολεμικοὺς, νὰ ἐπαναφέρῃ τοὺς πρίγκιπας εἰς τὴν Ἀρχήν. Κανείς δὲν πρέπει νὰ ἀδικήσῃ τὴν Ἐπανάστασιν ἐκεῖνην. Ἀλλ' ἡ Ἐπανάστασις μας ἐκ Θεσσαλονίκης εἶχεν ἐντελῶς διάφορον χαρακτῆρα. ἡ Κυβέρνησις δηλαδὴ εἶχε περισσότερα αὐτοῦ διὰ νὰ κάμῃ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἤθελε νὰ κάμῃ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Καὶ ταῦτα μὲν γενικῶς, κύριοι συνάδελφοι. Προκαίμενου ἤδη νὰ ἐξηγήσω εἰς ὑμᾶς τὴν ψήφον τὴν ὁποίαν μέλλω νὰ δώσω ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, θὰ μοι ἐπιτρέψῃτε νὰ ἀναδράμω ὀλίγον καὶ εἰς τὸ πρόσφατον παρελθὸν διὰ νὰ ἐπαναφέρω εἰς τὴν μνήμην ὑμῶν ποῖα ὑπῆρξεν ἡ στάσις μου ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἀπεδύθην εἰς τὸν πολιτικὸν ἀγῶνα. Παρεξηγήθην ἐξ ὅλων τῶν μερίδων. Παρεξηγήθην ἀπὸ τοὺς ἔξω τῆς Βουλῆς βασιλόφρονες, οἱ ὁποῖοι μοι ἔδωκαν τὴν τιμὴν, τὴν λίαν ἀμείδιον τιμὴν, νὰ νομίσουν ὅτι εὕρισκουν ἐν ἐμοὶ ἓνα ἐκ τῶν συναρχηγῶν των. Ἐποῦν ἓνα ὅρον ἀληθῶς εἰς τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῶν αὐτῇ: Τὸν ὅρον νὰ γίνω ὁπαδὸς των. Παρεξηγήθην ὅμως καὶ ἀπὸ τοὺς ἀλυγίστους δημοκρατικούς. Ἐνθυμούμαι μίαν ἡμέραν — ἂν ὁ δημοκρατικὸς πυρετός, ὁ ὁποῖος εἰλικρινῶς καὶ πραγματικῶς βεβαίως διαπνέει αὐτόν, δὲν ἐσώσε τὴν ἄλλοτε προσωπικὴν μας φιλίαν, θὰ μοι ἐπιτρέψῃ νὰ εἶπω — τὸν φίλον μου κύριον Χατζηκυριάκον λέγοντα εἰς ἐμέ, ὅτε ἐκαθήμην εἰς τὰ ἐδῶλια ἐκεῖνα (δεικνύει τὰ ὑπουργικὰ ἐδῶλια): «Ὁ κ. Μιχαλακόπουλος ὑπῆρξε καὶ εἶνε βασιλόφρων». Ἀποῦ δὲν ὑπάρχει ἄλλος ἐντὸς τῆς Βουλῆς, ἔπρεπε νὰ δημιουργηθῇ εἰς διὰ νὰ στραφῶν ἐναντίον του. Ἀλλὰ βασιλόφρων δικαί: Ἐξ αἵματος; Ἐκ καταγωγῆς; Πτωχὸς ἐπαγγελματικῆς ὑπῆρξεν ὁ πα-

τήρ μου (Χειροκροτήματα). Ἐκ πλούτου βασιλόφρων; Δὲν ἔχω αὐτὴν τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο βασιλόφρων; Μήπως ἄρα γε ψυχικῶς δὲν ἐπόνεσα διὰ τὴν γενομένην καταστροφὴν καὶ εἶμαι ἐκ τῶν ὀπισθοδρομικῶν ἐκείνων ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἐνόμιζον ὅτι ἡ Ἑλλάς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ζήσῃ, ἐὰν δὲν ἔχῃ στέμμα, ἔστω καὶ ἄλλογενές, ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς; Μήπως διὰ τὸ ἔργον—θὰ ἐπιτραπῇ, ὅταν ἀμύνηται κανεὶς, νὰ περιαιτολογήσῃ—, μήπως διὰ τὸ ἔργον τῆς Συνθήκης τῶν Σεβρῶν δὲν εἰσέφερον καὶ ἐγὼ τὰς πτωχικὰς μου δυνάμεις; Ἐὰν κυττάξῃτε εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν, θὰ ἴδῃτε τοὺς ἀγῶνας τοὺς ὁποίους κατέβαλον κατὰ τὰ ἔτη 1918, 1919 καὶ 1920 καὶ ἂν ἐπεκαλεῖσθε τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Ρέντη, ἐκ Κορινθίας πληρεξουσίου, θὰ ἠδύνατο νὰ σῆς εἰπῇ ὅτι δι' ἐν μικρὸν διαμέρισμα τῆς Μαύρης Θαλάσσης ἐπαλαίσσαμεν ἐκεῖνος, ὁ στρατηγὸς Μαζαράκης καὶ ἐγὼ μετὰ τῶν Γάλλων ἀντιπροσώπων ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς ἵνα ἀποσπάσωμεν ἀπὸ τῆς ἐνώσεως τῆς Βουλγαρίας μετὰ τῆς Τουρκίας. Δὲν ἦσαν τὰ πράγματα τόσον εὐνοϊκὰ τῷ 1918, ὅσον ἐφάνταζόμεθα. Θὰ ἐδίδεπετε εἰς τὰ τηλεγραφήματα πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν ὅτι μεγάλη πάλῃ ἐγένετο καὶ διὰ νὰ πεισθῇ ἡ Γαλλία νὰ δώσῃ τὰ μέσα νὰ ἀναδημιουργήσῃ ἡ Ἑλλάς τὸν Στρατὸν καὶ διὰ νὰ πεισθῇ ἀκόμη ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔχει δικαιώματα ἐθνολογικὰ ἐπὶ τῆς Θράκης καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Βεβαίως ὁ Μέγας Ἀρχιτέκτων τοῦ οἰκοδομήματος ἦτο ὁ Βενιζέλος, ἀλλ' ὅλοι βεβαίως τα συνεισέφερομεν. Τίς ὀλίγον καὶ τίς πολὺ, τὸ ὕλικόν διὰ τοῦ ὁποῦ ἠδυνήθη νὰ ἀνιδρυθῇ τὸ οἰκοδόμημα ἐκεῖνο. Βεβαίως ἄνευ ἐκείνου οὐδὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ. Ἀλλὰ καὶ ὁ μέγιστος τῶν Ἑλλήνων καὶ ὁ ἐλάχιστος ὅσοι ἀνήκουσιν εἰς τὴν πτέρυγαν τῶν Φιλελευθέρων μετ' ἀφοσιώσεως εἰργάσθησαν διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ μεγαλουργημα ἐκεῖνο, τοῦ ὁποῦ ὅμοιον οὐδέποτε ἐγένετο. Συνεπρὶόν ἵσταντο καὶ ἐγὼ καὶ ἐπόνεσα, ὅτε κατεστράφη τὸ ἔργον. Ἐπὶ νῆσα καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τριετίας καὶ δὲν ἦτο δυνατόν ἐν τῇ ψυχῇ μου νὰ εἶνε αἰσθημα ἄλλοιόν, μὴ ἐναντίον τῆς Δυναστείας τῆς ἐκπεσούσης, ἀπὸ τὸ αἰσθημα τὸ ὁποῖον ὑπῆρχεν ἐν τῇ καρδίᾳ οἰουμένηποτε πραγματικῶς φιλελευθέρου. (Χειροκροτήματα). Ἀλλὰ, κύριοι, ἡ ἐχρόμην τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ὅτε ὠμίλησα ἐν Πάτραις, ἐκ τῆς Διασκέψεως τῆς Γενεύης, ὀλίγον πρὶν ἐκ τῆς Διασκέψεως τῆς Λωζάννης. Εἶμαι ἐκ τῶν ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι οὐδέποτε ἀφίνουν τὸν ἑαυτὸν τὸν νὰ παρασύρῃται ἀπὸ αἰσθήματα εἰς τὴν πολιτικὴν. Οὔτε αἰσθήματα συμπαθείας οὔτε αἰσθήματα μίσους ἢ ἀντιπαθείας ἐπηρέασαν εἰς τὴν ψυχὴν μου. Καὶ ἐγνώριζον περιστατικὰ

τινα τὰ ὁποῖα δὲν εἶχον ἀνακοινωθῇ ἐπισήμως καὶ τῶν ὁποίων ἐζήτησα τὴν ἐπίσημον διαβεβαίωσιν ἢ διάψευσιν, ὅτε ἤλθον εἰς Ἀθήνας, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ τὴν λάβω. Ἐγνώριζον καὶ ἐκ μέρους γείτονος καὶ φιλικῶς Κράτους τὸ ὁποῖον μ' ἐνδιαφέρει περισσύτερον ἢ ἐκ μέρους μεγάλου Κράτους τὸ ὁποῖον μ' ἐνδιαφέρει ὀλιγώτερον, διότι ἔχω τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὰ μεγάλα Κράτη δὲν εἶνε πάντοτε καὶ μεγάλοι φίλοι, ἐγνώριζον ὅτι ὑπῆρχον προειδοποιήσεις, γενόμεναι ὑπὸ τὸν τύπον—εἶνε ἀληθές—μηδεμιᾶς ἐπεμβάσεως, ὑπὸ τὸν τύπον φιλικῶν συνομιλιῶν, ὑπὸ τὸν τύπον φιλικῶν προειδοποιήσεων, καὶ αἱ ὁποῖαι διὰ τὴν ἰδικήν μου τοῦλάχιστον ψυχὴν ἔθετον ἐν ἀμφιβολίᾳ τὴν συνέχισιν τῆς φιλικῆς καὶ συμμαχικῆς καταστάσεως, οἷα ὑπῆρξε πάντοτε—εἶπον φιλικῆς καὶ συμμαχικῆς καταστάσεως—δὲν εἶπον τῆς συμμαχίας. Ἐγνώριζον ἐξ ἄλλου ὅτι ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Μουσσολίνι εἶχεν ἀπαγγεῖλαι λόγον, τοῦ ὁποῦ ἀπόσπασμα ἀνέγνωσα ἐκ νέου ὀλόκληρον, ὅτε ἀπηυθύνόμην εἰς τὸν ἐκλογικὸν μου σύλλογον, εἶχεν ἀπαγγεῖλαι λόγον προτοῦ καταλάβῃ τὴν ἐξουσίαν, διὰ τοῦ ὁποῦ ἰσχυρίζετο ὅτι ἡ Μακεδονία εἶνε βουλγαρικὴ κατὰ πληθυσμὸν καὶ ὅτι ἡ σπᾶσις τῆς Ἰταλίας ἀπέναντι τῆς Ἑλλάδος πρέπει νὰ εἶνε φιλοβουλγαρικὴ καὶ φιλοτουρκικὴ. Ἐγνώριζον πρὸς τοῦτοις ὅτι μὴ θέλων ν' ἀντιμετωπίσῃ τὸ ἐνδεχόμενον μὴς συρράξεως μετὰ τῆς Σερβίας, ἡ ὁποία θὰ ἀπῆτει διὰ τὴν κατὰ κράτος τοῦ γενναίου Σερβικοῦ Στρατοῦ ἐπιστράτευσιν καθ' ὅλην τὴν Ἰταλίαν, εἶχε θέσει ὡς πρόγραμμά του τὴν ἐπὶ πάσῃ θυσίᾳ συνεννόησιν μετὰ τῆς Σερβίας, τὴν ὁποίαν ἔπειτα καὶ κατώρθωσεν. Ὅλα ταῦτα γνωρίζων ὠφελον νὰ εἶμαι ἐπιφυλακτικός.

Θὰ εἰπῇ τις, κύριοι, δύο πράγματα. Οἱ δυναστικοὶ δεσμοὶ δὲν παίζουν κανένα ρόλον. Δεύτερον, ἐὰν τὰ συμφέροντα ἐνὸς Κράτους συμπίπτουν μετὰ τὰ συμφέροντα ἐνὸς ἄλλου Κράτους, ἀνεξαρτήτως τῆς μορφῆς τῆς πολιτικῆς τὴν ὁποῖαν ἔχει τὸ δεύτερον, αἱ συμμαχίαι θὰ βαδίσουν μόναι των. Τρίτον ἴσως ὅτι κανὲν Κράτος δὲν ἔμπορεῖ νὰ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὰς ἀξιώσεις τὰς ὁποίας ἄλλα Κράτη υποβάλλουν ἢ εἰς τὰς παρακλήσεις ἢ τὰς συστάσεις προκειμένου περὶ τῆς ἐσωτερικῆς των διαμορφώσεως. Διεκήρυξα καὶ εἰς τὸν λόγον μου τῶν Πατρῶν ὅτι ἀληθῶς οἱ δυναστικοὶ δεσμοὶ δὲν παίζουν κανένα ρόλον. Παρήλθεν ἡ μεσαιωνικὴ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Αὐστρία ἐθεωρεῖτο εὐτυχὴς διότι ἐπολλυπλάτουντο διὰ τῶν ὀργάνων τῆς. Οἱ δυναστικοὶ δεσμοὶ εἰς ἐν μόνον δύνανται νὰ χρησιμεύσουν εἰς χειρὰς δεξιῶν Κυβερνήτων: Ἀνοίγουν ἀπλῶς τὰς θύρας πρὸς συνομιλίαν καὶ θὰ ἠδύ-

νάμην νὰ φέρω παραδείγματα δεξιοτάτης διαχειρίσεως δεσμών τοιούτων ἐκ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν. Τὰ συμφέροντα; Βεβαίως τὰ συμφέροντα. Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ὅπως εἶπον καὶ τότε. ἔχετε Στρατὸν ἰσχυρόν; ἔχετε Στόλον ἄξιον; Ὁὰ σὰς ἐπὶ ζητήσουν. Ὁὰ εὐρεθοῦν οἱ ἔχοντες ταυτόσημα συμφέροντα μὲ ὑμᾶς. Καὶ ἔχομεν πρόσφατον παράδειγμα, τὸ τοῦ 1912. Ὅτε ἔγιναν τὰ μεγάλα ἡμῶν στρατιωτικὰ γυμνάσια τοῦ 1912, ὅτε εἶδον ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος ἡσχολεῖτο εἰς διερκὴ γυμνάσια ἢ Βουλγαρία, ἡ ὁποία δὲν ἤθελε νὰ ἀκούσῃ ποτὲ περὶ συμμαχίας μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ αὐτῆς, ἐπεζήτησε τὴν συμμαχίαν. Εὐρέθησαν τὰ συμφέροντά των συνταυτιζόμενα καὶ ἐπεζήτησαν αὐτοὶ τὴν συμμαχίαν. Καὶ συνέβη καὶ τοῦτο τὸ παράδοξον, ὅτι, ἐνῶ εἰς τὴν ἀρχικὴν συμμαχίαν ἔθεσαν ὡς ὅρον ὅτι δὲν θὰ ἀπετέλει περίπτωσιν, ἂν ἡ Τουρκία ἤθελεν ἐπιτεθῇ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐν ἡ περιπτώσει ἤθελε δεχθῇ τοὺς Κρήτας βουλευτάς ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Κοινοβουλίῳ, μετὰ ἀπόδοτον ἐλαχίστων μηνῶν μᾶς ὥθησαν ἐκ Σόφιας νὰ δεχθῶμεν τοὺς Κρήτας βουλευτάς διὰ νὰ προκαλέσωμεν τὸν πόλεμον μετὰ τῆς Τουρκίας. Πρέπει νὰ εἶνε κανεὶς ἰσχυρὸς καὶ πρέπει νὰ εὐρεθοῦν τὰ συμφέροντα νὰ συνταυτισθοῦν. Ἄλλ' ἔλεγον ἀκριβῶς εἰς τὸν ἐν Πάτραις λόγον μου ὅτι συνέβη μὲ τὴν Γαλλίαν, ὅτε ἔγινε Δημοκρατία, ὅπου ὑπῆρξεν ἐπ' ἀρκετὸν χρόνον, ἐπὶ εἴκοσι περίπου ἔτη, μία ἐφεκτικότης τῶν θελόντων καὶ ἐπιθυμούντων νὰ γίνουν σύμμαχοι αὐτῆς, τῶν ἐχόντων συμφέροντα νὰ γίνουν σύμμαχοι αὐτῆς, διότι ἡγνούνον ἂν τὸ καθεστῶς αὐτῆς τὸ νέον ἦτο πάγιον. Ἄν συμβῇ, ἔλεγον, καὶ τοῦτο διὰ τὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὰς προειδοποιήσεις αἱ ὁποῖαι ἔγιναν, ἂν συμβῇ τοῦτο, τί θὰ ἡδύνατο νὰ πράξῃ ἡ Ἑλλὰς; Ἀπετάθην εἰς ἔγκυρον κατέχοντα τότε θέσιν καὶ τὸν ἡρώδησιν ἀπλῶς ἂν θὰ ἡδυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ἡμεῖς ὅχι Σερδικὴν ἐπέμβασιν—τοι οὐτόν τι δὲν εἶπον ποτέ. Ὁὰ ἡμῖν μορὸς νὰ νομίζω ὅτι κατὰ τὸ 1923 εἶνε δυνατόν ἐν Κράτει νὰ ἐπεμβῇ, ὅπως ἐπενέβαιναν πρὸ ἐνός καὶ πλέον αἰῶνος ἐναντίον τῆς Ἀλλικῆς Δημοκρατίας—, ἀλλ' ἂν ἡδυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν βουλγαρικὴν καὶ τουρκικὴν ἐπίθεσιν, μενούσης ἀδρανούς τῆς Σερδίας. Ὅτε δὲ ἔλαβον μίαν ἀπάντησιν, ἐθεώρησα καλὸν νὰ θέσω ἐνώπιον πρῶ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους ἐβλεπον ἀπὸ τὸ ἐν μέρος, καὶ τὸν κίνδυνον ἐνός ἀσυμπαθοῦς Βασιλέως—τὸ ἐτόνισα τότε—ἐπὶ τοῦ θρόνου, Βασιλέως τοῦ ὁποίου τὰ δικαίωματα βεβαιότατα ἔπρεπε νὰ περιορισθοῦν διὰ τοῦ Συντάγματος! Ἄν, κύριοι, ἐπλανήθην, εἰμαι λίαν εὐτυχὴς διότι εἶχον σύντροφον εἰς τὴν πλάνην ἐκείνην τῆς δι-

πλωματικῆς διαγνώσεως ἄνθρωπον πολιτικὸν τοῦ ὅπου οὐ δύναται ἐχθροὶ καὶ φίλοι νὰ ἀνευρίσκουν ἐλαττώματα ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐχθροὶ καὶ φίλοι καὶ ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἀναγνωρίζουν πάντοτε τὸ διπλωματικὸν δαιμόνιον. Εἶχον ἐν τῇ πλάνῃ τῆς ἐκτιμήσεως ἐκείνης σύντροφον τὸν Ἑλευθέριον Βενιζέλον.

Ἐγινε πολλὴ χρῆσις καὶ κατάχρησις τῆς λέξεως Δημοκρατίας καὶ Δημοκρατία. Πολιτικῶς ἐγὼ θεωρῶ Δημοκρατὴν μόνον ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος δημοσίᾳ ἐξαγγέλλει τὸ πρόγραμμά του καὶ τὴν πίστιν τοῦ τὴν δημοκρατικὴν, ὁ ὁποῖος ἔχεται ἀπρὸς τῆς ιδέας του, ὁ ὁποῖος ἀγωνίζεται διὰ νὰ τὴν ἐπιβάλῃ καὶ ὁ ὁποῖος δὲν δέχεται κανένα συμμορφασμὸν εἰς τὴν πρᾶγματοποίησιν τῆς ιδέας του αὐτῆς. Ὑψικῶς θὰ εὐρήτε ἴσως τοὺς φαινομένους μοναρχικοὺς νὰ σὰς λέγουν «καὶ ἐγὼ εἰμαι δημοκρατικώτερος μοναρχικῶς νὰ σὰς λέγουν ἕνα πάμπλουτον κατηγορημάτων», ὅπως ἤκουσα μίαν ἡμέραν ἕνα πάμπλουτον κατηγορημάτων, ὅτε εἰσήγον τὰ ἐργατικὰ νομοσχέδια, καὶ λέγοντα: «Ἐγὼ εἰμαι περισσότερον σοσιαλιστὴς ἀπὸ σὰς, διότι ἐγὼ ἄμα χρειασθῇ θὰ τοῦ δώσω 10 δραχμὰς, ἐνῶ σεῖς θὰ τοῦ δώσῃς ἕνα δραχμὴν». Εἶνε ἀληθὲς ὅτι πολιτικῶς οὐδέποτε διεκήρυξα τὴν Δημοκρατίαν. Ἄν τὴν διεκήρυττον, θὰ ἐνέμενον εἰς αὐτὴν. Ἄλλ' εἶχον εἰπεῖ εἰς τὸ Μόναχον, ὅτε μὲ συνήντησαν δύο ἐκ τῶν ἀξιολύμων συναδέλφων τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως, ὁ κ. Καραπάνος καὶ ὁ κ. Θεοδώροπουλος, εἶχον εἰπεῖ εἰς αὐτοὺς ὅτε μοὶ ὑπέβαλον τὴν ιδέαν τῆς ἰδρύσεως δημοκρατικοῦ Κόμματος ἐν Ἑλλάδι: ἔχετε ψυχὴν Ἀποστόλου; Δύνασθε νὰ κάμῃτε μέγα καλὸν εἰς τὸν ἴσον μας, ἀλλὰ μὴ δεχθῇτε συμμορφασμὸν εἰς τὴν ιδέαν σας. Ἐγὼ δὲν ἔχω ψυχὴν Ἀποστόλου. Ἐγὼ ἐξετάσει τὴν ψυχὴν μου εἶνε ψυχὴ πολιτικοῦ. Οἱ Ἀπόστολοι εἶνε ἀνώτεροι ἀπὸ τοὺς πολιτικούς. Ἡ ψυχὴ τοῦ πολιτικοῦ εἶνε ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου ὁ ὁποῖος ὑπὸ τὰς δεδομένας συνθήκας καὶ περιστάσεις προσπαθεῖ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον νομίζει ἐπιωφελέστερον διὰ τὴν Πατρίδα του.

Μήπως ἀρὰ γε, ἐὰν ἐβλεπον, ὅπως εἶπον εἰς τὸν λόγον μου ἐν Πάτραις, ὅτι οἱ κίνδυνοι δὲν ὑφίστανται, ψυχικῶς θὰ ἤμην πάντοτε βασιλόφρων καὶ ἀντιδημοκράτης, ὅπως μὲ κατηγορήσεν ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν πληρεξούσιος; Ἀλλὰ θὰ ἐνθυμηταί, πιστεύω, ὅτι μετὰ τὴν πρώτην σύρραξιν μετὰ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου καὶ εἰς μετὰ τὴν πρώτην συνομιλίαν τὴν ὁποίαν ἔσχον μετ' αὐτοῦ, ὅτε μᾶς ἐδέχθη ὅλους τοὺς ἀποπεμφθέντας ὑπ' αὐτοῦ Ἰπουργοὺς, εὐσχήμως τότε ἀποπεμφθέντας, τὴν πρώτην φοράν καὶ κατὰ τὴν ὁποίαν μοὶ ἀνέφερε τοῦτο καὶ ἔσπευσα νὰ τὸ εἶπω ἀμέσως εἰς τὸν Βε-

νέζελον, ὅτι «ἔδωκε τὴν ὑπόσχεσιν του εἰς τὸν Κάιζερ καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς οὐδαιτερότητος».

Μετέβην εἰς τὸν κ. Βενιζέλον, ὁ ὁποῖος ἀκόμῃ τότε ἐπλάττεν ἐλπίδας ὅτι θὰ πεισθῇ ὁ Κωνσταντῖνος νὰ ἐξέλθῃ καὶ τῷ εἰπόν· Μὴ πλανᾷσθε· ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ἔδωκεν ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὸν Κάιζερ εἶνε ὁ λόγος τοῦ συναφιστοῦ τοῦ βασιλικοῦ καὶ αὐτὸς θὰ ἐπικρατήσῃ. Δὲν τὸ εἶπον δὲ μόνον εἰς τέσσαρας τοίχους καὶ μεταξὺ δύο προσώπων. Μετέβην ἀμέσως εἰς τὰς Πάτραις, καὶ ἐδημοσιεύθη ὁ λόγος μου καὶ εἶπον ὅτι δὲν ἀκολουθεῖται ἡ ἀρέπουσα ἐθνικὴ πολιτικὴ. Εἶπον ὅτι οἱ Σέρβοι ἠκολούθησαν ἐθνικὴν πολιτικὴν ἀφ' ἧς ἐγκατέστησαν Δυναστείαν ὀνυμμένην νὰ ἐνστερνισθῇ τὰ ἰδεώδη των. Καὶ θὰ ἐνθυμῆται τοῦτο ὁ ἀξιότιμος ἐξ Ἀθηνῶν συνάδελφος, ὅτι ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα εἰς πρόγνυμα, ὅπου παρίστατο καὶ ἄλλος δημοκράτης, ὁ Κωνσταντῖνος Μελάς, τοῖς ὠμίλῃται πρῶτος περὶ τούτου, ὅτι εἶνε ἀνάγκη ἡ σύμμαχος εἰς τὴν ὁποίαν ἤδη ἀγόμεθα μετὰ τὸν Κωνσταντῖνον νὰ τελειώσῃ διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ κ. Χατζηκυριάκος δύναται νὰ τὸ βεβαιώσῃ.

Α. Χατζηκυριάκος. Διὰ τοῦτο παρεξηγεύθη.

Α. Μιχαλακόπουλος. Διὰ τοῦτο παρεξηγεύθητε. Διότι, ἀξιότιμε κ. συνάδελφε, καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ τοῦτο ὑπεστήριξα, ὅχι πολιτικῶς, ἐπαναλαμβάνω. Θὰ τὸ ὑπεστήριζον πολιτικῶς, ἂν ἡδύναμην πολιτικῶς νὰ τὸ ὑποστηρίξω, ἀλλ' ὥσάντι μοὶ ἐδίδετο εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσω μετὰ τὸν τότε διευθύνοντα τὰς τύχας καὶ τοῦ κινήματος καὶ τῆς Ἑλλάδος ὑπεστήριζον ὅτι τοῦτο ἦτο τὸ συμφέρον εἰς τὴν Πατρίδα. Εἶκοσι τέσσαρα Κράτη θὰ μᾶς ἀνεγνώριζον ἀμέσως διὰ τῆς ὑπογραφῆς των καὶ ἡ ὑπογραφή τῆς Συνθήκης τῶν Σερβῶν θὰ ἦτο ὑπογραφή τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας. Ὑπάρχει λόγος λοιπὸν κανεὶς νὰ ἔρχετο ὑποθέσει ὅτι, ἂν ἔβλεπον πραγματικῶς ὅτι οἱ κίνδυνοι ἐξέλειπον, ὅτι θὰ ἐπέμενον ὅπως με εἶδετε ἐδῶ νὰ εἶμαι βασιλόφρων; Καὶ ἐγένετο ἡ σχετικὴ βολυδοσκοπία ἀπὸ τὸν κ. Βενιζέλον, ὅτε ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ἐλήφθη ἡ ἀπάντησις ὅτι δὲν πρέπει νὰ φοβώμεθα τοὺς κινδύνους τούτους, ὅτι αἱ προσιδοποιήσεις αἱ ὁποῖαι εἶχον γίνεαι καὶ τὰς ὁποίας δύναντο νὰ μὴ γίνεαι ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐξωτερικῶν αἰρῶνται ἀφ' ἧς αὐτὸς ἀπεφάσισε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ ἀξιότιμος φίλος μου ἐξ Εὐρυκίνης πολιτευτῆς καὶ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐνθυμῆται ἰσως ὅτι, ὅτε τὴν ἐπομένην τῆς ἀφίξεώς του συνηντήσαμεν τὸν κ. Βενιζέλον, ὁ ὁποῖος μᾶς ἀφῆγετο μέρος τῶν συνομιλιῶν του,

ἐνέμεινα ἰδιαιτέρως ὅχι εἰς τὸ τί εἶπεν ἡ Ρουμανία, ὅχι εἰς τὸ τί εἶπεν ἡ Ἀγγλίς, ὅχι εἰς τὸ τί εἶπεν ἡ Γαλλία, ἀλλ' εἰς τὸ τί εἶπε τὸ μόνον Κράτος μετὰ τοῦ ὁποίου ἔχομεν κοινούς ἀγῶνας καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου ἔχομεν μίαν συμμαχικὴν συνθήκην, εἰς τὰς διαθέσεις τῆς Σερβίας. Καὶ ὅτε ἔλαθον τὴν ἀπάντησιν ὅτι καὶ ἐπιστημὴ διαβεβαιώσεις ἐδόθησαν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον, ὅτι ἡ κατάστασις ἡ συμμαχικὴ οἷα ὑφίστατο μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης θὰ ἐξηκολούθει νὰ ὑφίσταται, ἂν ἡ Ἑλλὰς ἐγκαθίδρυσεν τὴν Δημοκρατίαν, ἔφυγε καὶ ὁ τελευταῖος πλεόν δισταχμὸς ἀπὸ τὴν ψυχὴν μου. (Χειροκροτήματα). Καὶ διὰ τοῦτο συμμετέσχον εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης.

Θὰ μοὶ εἴπητε, κύριοι, ὅτι πλανῶμαι, ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑπῆρχον κίνδυνοι οἱ ὅποιοι ἤρθησαν μόνον καὶ μόνον διότι ἀπεφάσισε νὰ ἐπεμβῇ εἰς τὴν διαρρύθμισιν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων τῆς Ἑλληνικῆς Πατρίδος ἐν πρόσωπον. Ὅχι, κύριοι, εἶνε τὸ πρᾶγμα ἀληθές. Εἶνε δυστύχημα διὰ τὴν Ἑλλάδα ὅτι κρίνονται αἱ τύχαι αὐτῆς ἀπὸ τὴν ὑπαρξίν ἢ τὴν ἐνέργειαν ἐνός προσώπου, ἀλλὰ θὰ ἦτο μεγαλύτερον δυστύχημα, ἂν δὲν ὑπῆρχε καὶ τὸ πρόσωπον αὐτό. (Χειροκροτήματα). Πρῶτον διότι τὰ πρόσωπα ἐμπνέουν τὴν ἐμπιστοσύνην ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ καθιερωθῇ πραγματικῶς ἐν καθεστῶς πολιτικῶν πράγματι. Ὅχι δὲ μόνον ὑπάρχει ἡ ἐμπιστοσύνη περὶ τὸ πρόσωπον, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ἡ πείρα διὰ τῶν πραγμάτων, ἡ ἀπόδειξις διὰ τὸν κ. Βενιζέλον ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ὀργανώσῃ Πολιτείας. Θὰ ἡδυνάτο τις νὰ μοὶ εἴπῃ, κατὰ τὴν ἀντιλήψιν του : Ἐὰν ὑποτεθῇ αἷμα ὅτι ἐκλείπει ὁ κ. Βενιζέλος, θὰ ὑπάρξουν καὶ οἱ κίνδυνοι : Ὅχι, κύριοι. Τοιαύτην μωρίαν δὲν ὀφείλει τὸν κ. Βενιζέλον ποτὲ νὰ ἔχω. Εἴμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, διότι εἰπὼν ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἦρε τοὺς δισταχμοὺς οἱ ὅποιοι ἦτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωμεν εἰς Κράτη φιλικῶς διακείμενα πρὸς ἡμᾶς. Ἀλλ' ἔχω στερεάν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς ὑπολοίπους, ἂν θελήσῃ ἐκεῖνος ὀριστικῶς νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς Ἀρχῆς, νὰ διατηρήσωμεν καὶ νὰ στερεώσωμεν ἀκόμῃ περισσότερον τοὺς δεσμοὺς οἱ ὅποιοι μᾶς συνδέουν μετὰ τὴν Ἑθνη ταῦτα. Δὲν ὀποθέτω ὅτι ἐδόθη ἀπὸ κανένα ἐξ ὑμῶν ἡ ἐρμηνεία εἰς τὰς σκέψεις μου, ὅτι νομίζω ὅτι τὸ ἀπαντοῖ τῆς Ἑλλάδος ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὸν κ. Βενιζέλον. Ἐτόνισα τοῦτο—διότι πρέπει ν' ἀναγνωρίζωμεν τὰς ὑπηρεσίας, καὶ ἂν ἀκόμῃ νομίζωμεν ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ὀλίγον ἐπηγεραστικά καὶ ἐπιβλαβεῖς εἰς τὰς σκέψεις ὑμῶν,—ὅτι ἡ ὑπηρεσία τὴν ὁποίαν διὰ τὴν μέλουσιν Ἑλληνικὴν Δημοκρατίαν προσήνεγκεν ἐπεμβὰς καὶ

κατορθώσας ὥστε νὰ ἀρθώσιν ἀπὸ τοῦ μέσου αἱ ὑπόνοια· διὰ τὴν στερεωθῇ τὸ καθεστῶς, ὑπῆρξε πολυτιμὸς, πολυτιμοτάτη.

Ἐκλιπόντων ὅμως κατὰ συνέπειαν τῶν ἐξωτερικῶν κινήσεων, ἐγὼ ὁ ὅποιος ἔχω τὸ ἀτύχημα νὰ μὴ ἐνθουσιάζωμαι ἀπλῶς ἀπὸ τὴν ιδεάν ἐνός πολιτευματος, ἀλλὰ νὰ θεωρῶ ἐκ τοῦ σὺνεγγους τὰ πράγματα, τίθεμαι ἐνώπιον τριῶν λύσεων. Πρώτη λύσις ἡ ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν ἐξω τῆς αἰθούσης ταύτης πολιτικῶν κατὰ τὸ πλεῖστον, ἡ ἐπάνοδος τῆς αὐτῆς Δυναστείας. Δευτέρα λύσις: νέα Δυναστεία. Τρίτη λύσις: Δημοκρατία. Εἶπον καὶ ἄλλοτε, κύριοι, ὅτι νομίζω ὅτι ἡ πολιτικὴ δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ ἡ τέχνη τοῦ μὴ χεῖρονος. Ὡς ἐξετάσωμεν ἐκάστην ἐκ τῶν λύσεων τούτων. Εἶνε δυνατόν ἡ ἐπάνοδος τῆς αὐτῆς Δυναστείας; Ποίαις ἐκδηλώσεσι καὶ ποίαις πραγματικαῖς καταστάσεσι ἔχομεν; Ἐχομεν πρῶτον τὸ κίνημα τῆς 17ης Δεκεμβρίου τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου. Ὡς ἐξετάσωμεν τὸ κίνημα τοῦτο. Εἰπὼν τινες ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο ὑπῆρξε περιορισμὸς τῆς κυριαρχίας τῆς Συνελεύσεως. Εἶπον ἄλλοι ὅτι τὸ κίνημα τοῦτο ὑπῆρξε μία περιφρόνησις πρὸς τὴν μέλλουσαν ἐκδήλωσιν τῶν θελήσεων τῆς Συνελεύσεως. Κύριοι, ἂν ἡ ἐκδήλωσις ἐκείνη κατέληγεν εἰς τὴν ἀποδοχὴν καὶ εἰς τὴν πραγματοποιήσιν ἀμέσως τῶν αἰτημάτων τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου, ἡ ἔθνοσυνέλευσις βεβαίως δὲν θὰ ἦτο πλέον κυρίαρχον Σῶμα. Θὰ ἦτο κατὰ θεωρίαν κυρίαρχον. Ἀλλὰ κυρίαρχον Σῶμα ἀπὸ τοῦ ὁποῦ λείπει ἡ ἀρχή, ἡ ἰσχὺς, ἡ δύναμις τοῦ πραγματοποιεῖν τὰς ἀποφάσεις του εἶνε σῶμα ἄνευ ψυχῆς. Ἀλλ' οἱ ἀξιωματικοὶ οἱ ὅποιοι ὑπέβαλον τὸ αἶτημα συνοδευόμενον μετ' αἰτιολογητικοῦ κατηγορητηρίου περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἠρκέσθησαν εἰς ἐκείνην τοῦλάχιστον τὴν στιγμὴν εἰς τὴν ἀπάντησιν ἡ ὁποία, συζευχθείσης καὶ πάλιν τῆς Ἐπαναστάσεως μετὰ τῆς νομιμότητος, ἐδόθη εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὴν τότε Κυβέρνησιν. Ζητεῖτε τὴν ἐκπτώσιν τοῦ ἡγεμόνος. Τὴν στέλλομεν προσωρινῶς εἰς ἄδειαν. Κατὰ συνέπειαν δύνασθε νὰ εἰπῆτε ὅτι ἦτο κίνημα ἀντιπεπαιδευτικόν, ἀντικανονικόν, παράνομον, ἀλλὰ δὲν δύνασθε νὰ εἰπῆτε ὅτι κατέλυε τὴν κυριαρχίαν τῆς Συνελεύσεως, ἀφοῦ ἡ Συνέλευσις εἶνε κυρίαρχος νὰ πράξῃ ὅ,τι θέλει. Ἀντικανονικόν; Ἀλλὰ ποῖος εἶνε δυνατόν νὰ σκεφθῇ ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ζητηθῇ λόγος διὰ τοιοῦτον κίνημα; Παράνομον; ἔλεγον εἰς τινὰ τῶν ἐξω τῆς Βουλῆς ἀντιπάλων ἡμῶν ὅτι ἡ πολιτικὴ ἐπιστήμη ἔχει εὖρει πολλὰ πράγματα, ἔχει κάμει θαυμασίας προόδους, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε δὲν κατώρθωσε νὰ εὕρῃ ἐν δικαστηρίον τῶν ἀγίων Πάντων, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ καταφεύγῃ κανεὶς διὰ νὰ ἀκυρώσῃ παρανόμους πολιτικὰς πράξεις ἐπιφερούσας

ἀποτελέσματα. Ὡς ἐξετάσωμεν ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ τί ἦτο τὸ κίνημα. Ἡ ἐκδήλωσις ἐκείνη ἦτο τοῦλάχιστον κατ' ἐμὲ ἐκδηλώσις τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐνόπλου Λαοῦ, τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου, ὅτι δὲν δέχονται ὡς ἡγεμόνα τὸν Γεώργιον διὰ τὸ μέλλον. Καὶ ἐρωτῶ ἐγὼ, ὁ ὅποιος θέλω νὰ κρίνω ποῖον εἶνε τὸ μὴ χειρότερον τίνος εἶδους Σύνταγμα θὰ ἦτο αὐτὸ τὸ ὁποῖον θὰ ἀνέγραφε τὴν ἀρχὴν ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἄρχει τῶν κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεων, καθ' ἣν ὥραν αἱ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεις ἀπωθοῦν, ἀπελαύνουν τὸν Βασιλέα τῶν; (Χειροκροτήματα). Δύναται νὰ λέγωσιν ὅσοι εἶνε ἐξω τῆς αἰθούσης ταύτης: «Δὲν πρέπει νὰ λάβητε ὑπ' ὄψιν τὰς ἐκδηλώσεις ὀλίγων ἀξιωματικῶν». Ἀδιάφορον ἂν λέγουν ὀλίγων ἢ πολλῶν, ἀδιάφορον ἂν λέγουν ὅτι εἶνε ὀλίγοι οἱ ὅποιοι ἄχουν τοὺς πολλοὺς. Τοῦτο γίνεται πάντοτε· οἱ ὀλίγοι ἄχουν τοὺς πολλοὺς. «Νὰ παρίδητε», λέγουν, τὴν «ἐκδήλωσιν ταύτην». Ὅτε βλέπω ὅτι εἰς Κράτη προηγημένα οἱ Πρωθυπουργοὶ ἔρχονται εἰς συνεννοήσεις μὲ ὁμάδας ἐργατῶν, μὲ ὁμάδας ἀνθρακωρύχων καὶ ὑποβάλλονται εἰς πολιτικὰς θυσίας, διότι αἱ ὁμάδες ἐκείναι δὲν δέχονται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἐν πρόσωπον, ὅτε βλέπω ὅτι αἱ τοιαῦτα θυσίαι χάριν τῆς ἀκεραιότητος τῆς πολιτικῆς τῆς Χώρας γίνονται διὰ τοὺς ἀπλοὺς ἐργάτας, ἔ, θὰ ἦτο πολιτικὴ σκέψις νὰ ἔλεγον ἐγὼ ἡ οἰοσθήκη ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ γίνῃ ὑποχώρησις εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς τιμῆς καὶ τῆς δόξης καὶ τοῦ μεγάλου τῆς Ἑλλάδος; (Χειροκροτήματα).

Ἰδοὺ πῶς ἀντιλαμβάνομαι ἐγὼ, κύριοι, ἀπὸ πολιτικῆς ἀπόψεως καὶ ἀπὸ πραγματικῆς, ὅχι ἀπὸ νομικῆς ἢ θεωρητικῆς ἐξετάσεως, τὴν ἐκδήλωσιν τῆς 16 Δεκεμβρίου καὶ διὰ τοῦτο λέγω ὅτι θὰ παρέβλεπε τὴν πραγματικότητά ὁ πολιτικὸς ὁ ὅποιος μετὰ τὴν ἐκδήλωσιν ἐκείνην ἦτο δυνατόν ν' ἀδιαφορήσῃ πρὸς αὐτήν. Καὶ ἐρωτῶ ἐπίσης ἑμαυτὸν, ἵνα σχηματίσω τὰς πεποιθήσεις μου: Ὑποθέσατε ὅτι ἐπανερχεται ὁ ἐξωστῆς ἡγεμὼν. Ποία θὰ ἦτο ἡ θέσις του ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ; Θὰ εἶχομεν μίαν μερίδα τοῦ Λαοῦ ἡ ὁποία ὡς κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς 1 Νοεμβρίου 1920, ὁπότε εἶχε περισταλῇ εἰς τὸ κατώτατον δυνατόν ὄριον ἀπὸ μίαν ἀπαισίαν προπαγάνδαν, θὰ κεραιάζετο 46, 48 ἢ κατ' ἄλλους 50 ἑκατοστὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ κατ' αὐτοῦ. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε βασιλεὺς τῶν Ἑλλήνων ὁ ἔχων ἀναμφισβητήτως κεκρηγμένον τὸ ἥμισυ τοῦ Λαοῦ ἐναντίον του;

Ἐνθυνοῦμαι, κύριοι, ὅτι, ὅτε πρὸ 150 περίπου ἐτῶν εἰς ἀντικοινοβουλευτικὰς ἐνεργείας τοῦ τότε Ἀγγλοῦ Βασιλέως ἐγένοντο ὁμαδικαὶ διαμαρτυρίαι, ἐβρέθη εἰς τὴν Βουλὴν εἰς συνταγματάρχης, Μπουρέ, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, ὁ ὅποιος προσέειπε

κακὰ διὰ τὸν Ἀγγλικὸν θρόνον. Τὰ κακὰ ἐκεῖνα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ τότε ἡγεμόνος, ἀλλ' ἐπραγματοποιήθησαν διὰ τὴν Βρετανικὴν Αὐτοκρατορίαν, διότι χάρις εἰς τὴν ἀντικοινοβουλευτικὴν στάσιν αὐτοῦ ἀπωλέσθη ὁ ἀδάμας τῆς ἀποικίας τῆς Ἀμερικῆς. Τοῦτο συνέβη καὶ κατὰ τὸ 1920—1922. Δὲν ἐξέσπασεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἡγεμόνος ἡ ἔλθουα μίαις μερίδος, ἐξέσπασεν ὅμως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀπώλεσε τὸν ἀδάμαντα τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης. Οὕτως, ἀφοῦ ἐσιτάθηναι κατ' ἐμυτὸν τοὺς κινδύνους, εὕρισκω ὅτι ὁ κίνδυνος ἐκ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ βασιλέως θὰ ἦτο ἀφαντάστως δεύτερος καὶ μεγαλύτερος ἀπὸ οἰανδήποτε λύσιν.

Ἀποκρούων ἀκολούθως ὁ κ. Μιχαλακόπουλος καὶ τὴν ζήτησιν νέας Δυναστείας λέγει: Κατηγορήθη ὅτι ἤμην μοναρχικὸς πρὸ τῶν ἐκλογῶν καὶ ὅτι τώρα μετέβαλον γνώμην καὶ ἔγινα δημοκρατικὸς. Ἄλλ' ἐγὼ μόνον ὡς ὀλιγώτερον ἀναγκάσιον κακὸν ἐδέχθην τότε τὴν μὴ μεταβολὴν τοῦ καθεστώτος. Ὅτε ὠμίλησα περὶ τῆς Δημοκρατίας, εἶπον ὅτι «οὐδεὶς δύναται νὰ κατακρίνῃ τὴν στάσιν τῶν ὀλίγων εὐδαρῶν ἀποστόλων τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας ἰδίᾳ παρ' ἡμῖν, ἀφοῦ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἀπὸ μακροτάτης ἀρχαιότητος εἶχε δημοκρατικὰς παραδόσεις». Ἀπομένει λοιπὸν μία καὶ μόνη λύσις: Ἡ λύσις τῆς ἐκκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας. (Χειροκροτήματα).

Ἄς ἐξετάσωμεν τώρα κατὰ τίνα τρόπον πρέπει νὰ τὴν ἐκκαθιδρύσωμεν, κατὰ τίνα τρόπον νὰ τὴν στερεώσωμεν. Εἶνε γνωστὰ αἱ μέθοδοι τὰς ὁποίας ἐξήγγειλαν αἱ διάφοροι ἀποχρώσεις. Ἠκούσθη ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη εἶνε Σῶμα κυρίαρχον καὶ ὡς τοιοῦτον δύναται καὶ τὴν Δυναστείαν νὰ καταρρίψῃ καὶ τὴν Δημοκρατίαν νὰ καθιερώσῃ. Περὶ τούτου δὲν δύναται νὰ ὑπάρῃ καμμία ἀπολύτως ἀμφιβολία. Ἄλλ' ἡ παροῦσα Ἑθνικὴ Συνέλευσις εἶνε ἀπολύτως κυρίαρχον Σῶμα, δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τῆς, κατὰ τὰ διδασκόμενα περὶ τοιούτων Σωμάτων, τὴν ἐντολὴν τῶν ἐκλογέων καὶ νὰ ἐξετάσῃ ἂν εἶνε σύμφωνος ἢ ὄχι. Ἀκόμη περισσότερον δύναται καὶ παρὰ τὴν δοθεῖσαν ἐντολὴν τῶν ἐκλογέων νὰ ρυθμίσῃ τὰ πράγματα τῆς Χώρας. Ἄλλ' ἂν ᾔθελε νὰ ἔχῃ δεδομένα θὰ ἦτο πρόχειρον νὰ τὰ εὐρωμεν εἰς τὸν Τόπον μετὰ τὸν ὁποῖον ὁμοιάζομεν πολὺ καὶ κατὰ τὰ προτερήματα καὶ κατὰ τὰ ἐλαττώματα, εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ Ἑθνοσυνέλευσις τοῦ 1870 ἐξελέγη μόνον ὡς Ἑθνικὴ Συνέλευσις διὰ τὴν σύναψιν τῆς εἰρήνης. Τὸ γνωρίζετε ὅλοι αὐτό. Μετέβαλεν αὐτὴν εἰς Συντακτικὴν Συνέλευσιν. Ἐφώναζον οἱ ἔξω αὐτῆς ὅτι αὐτὸ εἶνε παράνομον, ἀλλὰ δὲν διανοήθη κανεὶς νὰ καταφύγῃ εἰς κα-

νὲν δικαστήριον διὰ νὰ κηρύξῃ ἄκυρον τὴν πρᾶξιν ταύτην. Ἐκέρουξεν αὐτὴν Συντακτικὴν Συνέλευσιν. Ἀποτελεῖτο κατὰ πλειονοψηφίαν ἀπὸ μοναρχικοῦ. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἦτο πρὸς τιμὴν τῆς Γαλλίας ἦτο ὅτι μετὰ τὴν συμφορὰν τὴν ἐπεβούσσαν ἐν τῇ πολέμῳ ἡττηθῆναι μάλιστα εἰς τοὺς θαυμάσιους τῆς μίαις χειρὸς ὅσοι εἶχον ἀπομείνει Βοναπαρτικοί. Δὲν δυνάμεθα δυστυχῶς νὰ εἰπώμεν ὅτι ἡ συμφορὰ εἶχε τὰ ἴδια ἀποτελέσματα καὶ ἐδῶ. Ἐξω τῆς αἰθεύσεως ἡ πλειονοψηφία ἦτο μοναρχική. Μοναρχικὸς ἦτο καὶ ὁ Θιέρσος, ἡ μεγάλη ἐκεῖνη φυσιογνωμία, ᾧ εἰς ἐξέλεγγον εἰς ὑπερεῖκοσι διαμερίσματα. Καὶ οἱ μοναρχικοὶ παρὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ ἐψήφισαν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Καὶ πρῶτος ὁ Θιέρσος ἔγινε δημοκρατικὸς; εἰπὼν ὅτι εὕρισκε ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶνε τὸ πολίτευμα τὸ ὁποῖον θὰ διαρῇ ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου τοὺς Γάλλους εἰς τὸ μέλλον.

Ἐπεβλήθη ἡ ἀντίληψις ὅτι δὲν κυβερνᾷ κανεὶς κατόπιν ἐντολῆς τοῦ Λαοῦ, κατόπιν τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ, ἀλλὰ μετὰ τῆς θελήσεως τοῦ Λαοῦ καὶ τῆς διαρκoῦς θελήσεώς του. Ἐπεκράτησεν ὅμως ἡ ἀρχὴ ὅτι δὲν δύναται ἐν Κόμμᾳ νὰ κυβερνήσῃ, ἐὰν δὲν θέσῃ πρὸ τοῦ Λαοῦ ὁρισμένα ζητήματα. Εἶνε τὸσον βέλκιον, κύριοι, τοῦτο, ὥστε θὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ σᾶς ἀναγνώσω τρεῖς μόνον στίχους ἀπὸ ἐν βιβλίον Ἑλληνικὸν (ἀναγινώσκει): «Φυσικὴ συνέπεια ὅτι ἐπὶ ζητημάτων ἐξαίρετικῆς σοβαρότητος πρέπει νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Λαὸς διὰ δημοψηφίσματος». Ὁ ἐκφράζων τὴν γνώμην ταύτην εἶνε ὁ ἐπιστημονικώτατος μορφωμένος συνάδελφος κ. Παπαναστασίου, εἰς τὸ βιβλίον του περὶ Δημοκρατίας καὶ ἐκλογικοῦ συστήματος. Σᾶς ἐρωτῶ, κύριοι: Εἶνε μέτρον ἐξαίρετικῆς σοβαρότητος ἡ ἔκπτωσις μιᾶς Δυναστείας ἢ ὄχι; (Θόρυβος ἐν τῇ ἀρτιστερίᾳ).

Ν. Κωνσταντόπουλος (πληρεξούσιος Σερρών). Ἡ μεγαλύτερα ἐθνικὴ κατὰστροφὴ ἐπῆλθεν ἀπὸ τὴν Δυναστείαν.

Α. Μιχαλακόπουλος. Λέγων λοιπὸν ὅτι θὰ δώσω τὴν ψήφον μου ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, ἐφόσον δὲν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως, δὲν ἐννοῶ ὅτι εἶμαι νομικῶς δεσμευμένος νὰ τὴν πράξω. Ἄλλ' ἐννοῶ τοῦτο: Ὅτι ἐφόσον δὲν ὑπάρξουν λόγοι νέοι πείθοντές με ὅτι ὑπάρχει τις κίνδυνος παμμέριστος ὁ ὁποῖος ἐπιβάλλει τὴν ἄμεσον λήψιν ἀποφάσεων ἐννοῶ νὰ κρατήσω δι' ἐμαυτὸν τὴν ἀρχὴν ὅτι πρέπει νὰ εἶμαι σύμφωνος μετὰ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα εἶπον, ὅτε ἔλαβον τὴν ψήφον τῶν ἐκλογέων, διὰ μέσου τῶν ὁποίων ἀπετάθην πρὸς τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ ἐννοῶ νὰ εἶμαι σύμφωνος πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα

εδέχθην ὅτε μετέσχον τῆς προηγουμένης Κυβερνήσεως, ἐνωῶ νὰ εἶμαι συμφώνως πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον κατὰ τὴν ἐμὴν ἀντίληψιν εἶνε τὸ κανονικώτερον. Ὅσοι νομίζουν ὅτι τὸ μέτρον δὲν εἶνε ἐξαιρετικῆς σοβαρότητος, ὅσοι νομίζουν ὅτι ἔχουν εὐδίκην ἐντολὴν ἐπὶ τούτου δύνανται νὰ πράξουν τὸ ἀντίθετον. Ἐξήγω τὴν ἐμὴν στάσιν χωρὶς νὰ θέλω νὰ ἐπηρεάσω κανένα. Ἐγὼ εἶπον εἰς τοὺς ἐκλογεῖς μου, ὅτε μὲ ἐξέλεξάν, ὅτι, ἐάν ἴδω ὅτι δὲν ὑπάρχουν οἱ ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους ὑποπτεύομαι, θὰ ἐπανέλθω ἐνώπιον αὐτῶν διὰ νὰ τοῖς εἶπω ὅτι οἱ κίνδυνοι αὐτοὶ δὲν ὑπάρχουν καὶ θὰ ζητήσω τὴν γνώμην των ὁμαλῶς, τὸ ὅπ. ἰον σημαίνει δημοψήφισμα, ἵνα γίνῃ ἡ μεταβολὴ τὴν ὁποίαν ἐπιζητοῦμεν. Ὑπάρχει ὁμως μὴ μεοῖς συναδέλφων λεγόντων· «ἔχομεν ἐκδεδηλωμένην τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ πρὸς τοῦτο».

Ἀς ἴδωμεν εἰς τί συνίσταται ἡ θέλησις αὕτη τοῦ Λαοῦ. Μία μερὶς Λαοῦ εἶνε ἀδιαφιλονίκητος ὑπὲρ τοῦ καθεστώτος. Περὶ αὐτοῦ δὲν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις. Πόσους ἀντιπροσωπεύει αὕτη; Ἐάν ἐρωτήσῃτε τοὺς πλέον ἀμερολήπτους ἐκ τῶν ἀπευχόντων, θὰ σὰς ὁμολογήσουν ὅτι τὸ κ ὁ λ π ο ν τῆς ἀποχῆς ἀπέτυχεν, ὅτι ὁ Λαὸς δὲν τοὺς ἠκολούθησεν οὔτε κατὰ 30 οιο. Βεβαίως ὑπάρχουν πολλοὶ ἐξ αὐτῶν οἱ ὅποιοι λέγουσιν ὅτι ἔχουσι τὰ 80 οιο μάζι των, ἀλλ' οἱ εἰλικρινέστεροι δὲν ἀποκρύπτουν ὅτι ἀπέτυχε τὸ μέτρον τῆς ἀποχῆς.

Θ. Σοφοῦλης (Ῥπουγγὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν). Καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν ἐπιβεβαιώσαν αὐτὸ.

Α. Μιχαλακόπουλος. Καὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐκλογῶν, ὅπως βεβαίως ἐν τῇ ἐπιστημότητι τῆς Ἀρχῆς ὁ ἀξίωτος Ῥπουγγὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν, ἀποδεικνύουσι τὴν ἀλήθειαν τῶν λόγων μου. Ἐγομεν ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μὴν συναφῇ πλειοψηφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἡ ὁποία ἐδέχθη εἴτε ἀπ' εὐθείας εἴτε ὑπὸ τὴν διδασκαλίαν τῶν Φιλελευθέρων δημοκρατικῶν, εἴτε ὑπὸ τὰς ἐπιφυλάξεις τῶν συντηρητικῶν λεγόμενων Φιλελευθέρων, ὅτι δύνανται νὰ γίνῃ μεταβολὴ δυναστικῇ. Ἀλλὰ, κύριοι, ἐρωτᾶται τώρα: Πόσοι εἶνε ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἔθεσαν ἐνώπιον τῶν ἐκλογέων των τὸ ἐρώτημα ἂν ἡ μεταβολὴ αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ ἀπὸ τὸ κυρίαρχον Σῶμα, ὅπως νομίμως δικαιούται, ἢ κατόπιν ἐρωτήματος τοῦ Λαοῦ, ὅπως ἡ Κυβέρνησις φρονεῖ; Δὲν γνωρίζω, κύριοι, τὰ προγράμματα τῶν ὑποψηφίων ὄλων τῶν Νομῶν. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον γνωρίζω εἶνε ὅτι ἐν Πάτραις, ὅπου κατηρώσθη Φιλελεύθερος δημοκρατικὸς Συνδυασμός, ἐτέθη ἀληθῶς καθαρὰ τὸ ζήτημα εἰς τὸν Λαὸν ὑπὸ τῶν πολυμερῶν τῶν ἡμετέρων συνδυασμῶν. Καὶ δυστυχῶς ὁ Λαὸς τῶν Πατρῶν δὲν ἔδωκε τὴν ἐντολὴν εἰς οὐδένα τῶν ὑποψηφίων τῶν οὕτω

καθαρῶς θεσάντων τὸ ζήτημα. Ἐτυχε κατὰ σύμπτωσιν νὰ ἴδω δηλώσεις τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τοῦ Συνδυασμοῦ Θεσσαλονίκης, ἐν αἷς ἔλεγεν ὅτι τὸ ζήτημα τὸ δυναστικὸν θεωρεῖ λελυμένον διὰ τῆς ψήφου τῆς Κυριακῆς. Δὲν ἔχει οὕτω;

Θ. Πάγκαλος. Μάλιστα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Κατὰ συνέπειαν, ἐὰν ὑπάρχῃ ἐντολὴ ἢ ὄχι ἐκ μέρους τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας, ἀπόκειται εἰς ἕκαστον νὰ κρίνῃ ἂν θὰ εἶνε αὐτὸς ἐν τάξει ἀπέναντι τῶν ἐκλογέων του. Ἀλλὰ τὸ κατ' ἐμὲ θὰ παρεκάλουν νὰ μὴ παρίδουν καὶ τὸν δεύτερον πόθον, τὸν ὁποῖον πάντες ἔχομεν, τῆς εὐδοχίως τῆς Δημοκρατίας, καὶ νὰ ἐξετάσουν ἂν θὰ εἶνε σκοπιμώτερον νὰ ἐδραιώσωμεν τὴν Δημοκρατίαν ταύτην δι' ἐνὸς γενεῖου δημοψηφίσματος, ἢ μόνον θασυζόμενοι εἰς τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ, ἥτις δυνατόν νὰ ἐδόθῃ εἰς τὸ ἐν διαμέρισμα, δυνατόν νὰ μὴ ἐδόθῃ εἰς τὸ ἄλλο διαμέρισμα, δυνατόν νὰ ἐδόθῃ κατὰ τρόπον χρήζοντα ἐρευνῆς, ὡς εἰς τὸ διαμέρισμα τῶν Ἀθηνῶν. Ὅταν εὐρίσκησθε ἐνώπιον μιᾶς ἀσχεφείας, δὲν εἶνε σκοπιμώτερον διὰ τὴν ἐδραιώσιν τῆς Δημοκρατίας νὰ προδῶμεν εἰς αὐτὴν διὰ δημοψηφίσματος; Ἐχετε πίστιν εἰς τὸν Λαὸν σεις περισσότερον ἀφ' ὅ,τι ἔχομεν ἡμεῖς, εἰπατε χυδῆς. Ἡγωνίσθητε, καὶ ἀληθῶς μίαν ἡμέραν, ὅταν ἡ Δημοκρατία, τὴν ὁποίαν τότε δὲν ἐραντάζεσθε ὡς μέλλουσάν νὰ ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα τόσον ταχέως, θὰ ἐγκαθιδρυθῇ, θὰ δυνάσθε νὰ καυχᾶσθε ὅτι ὑπῆρξατε οἱ πρῶτοι πρωτοπόροι. Ἀλλ' ἀφοῦ ἀκρίβως ἔχετε πίστιν εἰς τὸν Λαὸν, διατί δὲν θέλετε νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν Λαὸν ἐπὶ τῆς Δημοκρατίας; Σεις ἔχετε πίστιν, ἐγὼ δὲν ἔχω φόβον. Ἐγὼ δὲν νομίζω, κύριοι, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θὰ εἶνε τόσο ἐπὶ λήθμων κατὰ τὴν μεγάλῃν αὐτοῦ πλειοψηφίαν, ὥστε αἱ συμφοραὶ, τῶν ὁποίων καὶ σήμερον ἀκόμη καὶ ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν θὰ πληρώνωμεν τὰς ἀμαρτίας, νὰ μὴ τῷ γίνωνται μάθημα. Καὶ ὅτε ἀκόμη εἶχε παραπλανηθῇ καὶ ὅτε ἀκόμη τὴν 1ην Νοεμβρίου τοῦ 1920 εἶχεν ὑποστῇ ἐν πολλοῖς μὲν ἐπιβεβλημένους περιορισμοῖς, ἐν πολλοῖς δέ, ὡς τὸ ὁμολογῶμεν, περιορισμοῖς υπερβαίνοντας τὰ ὅρια τῆς ἀνοχῆς τῆς ἀμύνης τῆς Χώρας, ὅτε ἔχω δεδομένον ὅτι καὶ τότε ἀκόμη ἦτο σχεδὸν κατ' ἰσοψηφίαν ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς, διὰ τίνα λόγον θὰ ὁιστάσθω σήμερον, ὁπότε περὶ τῆς τύχης τοῦ ἔθνους θὰ πρόκειται νὰ ψηφίσουν μόνον Ἕλληνες; Μήπως ἐπεὶ δὴ εἰς τοὺς Ἕλληνας τοὺτους θὰ προστεθοῦν πολλοὶ γεννηώτεροι Ἕλληνες, οἱ Ἕλληνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῆς Θράκης, ὥστε νὰ ἀποτελέσουν ἕνα συμπαγὲς ἔθνος ὅγκον, διδόντα διὰ τοῦ δημοψηφίσματος τὴν ἐπικράτησιν εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν,

ή όποία κατ' αὐτόν τόν τρόπον θά ἐξέλθῃ ἀκλόνητος μετὰ τῆς ρομφαίας, ὅπως ἡ Ἀθηνά ἀπὸ τὴν κεφαλὴν τοῦ Διός; (Χειροκροτήματα).

Κύριοι, ἔχω νὰ προτείνω εἰς τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως τοῦτο: Αἱ ἀντιρρήσεις τὰς ὁποίας οἱ ἀντίπαλοι ἡμῶν φέρουν εἰς τὸ δημοψήφισμα εἶνε ἀντιρρήσεις τὰς ὁποίας ἐν μέρει μὲν μετ' ἀγχανότησεως πρέπει ν' ἀπορρίψῃ, ἐν μέρει δὲ σαφῶς πρέπει νὰ λάβῃ ὅπ' ὅψιν. Ὅταν ἐμιλῶν περὶ τῶν προσφύγων, οὐδεμίαν συζήτησιν ἐπιτρέπεται. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐδέχοντο νὰ ρυθμίζηται ἡ τύχη τῆς Ἑλλάδος ἐκ τῆς ψήφου τῶν Τούρκων δὲν ἐπιτρέπεται σήμερον νὰ διαμαρτύρῳνται διότι πρόκειται νὰ ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα ἀπὸ τὰ θύματα τῶν (χειροκροτήματα). Ἡ ἄλλη ἀντιρρήσις εἶνε ἡ τῶν καταλόγων.

Τῷ 1920 ὑπῆργον ἐκλογικοὶ κατάλογοι. Αὐτοὶ ἠκυρώθησαν ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ Κυβέρνησις τῷ 1922 διέγραφεν ὅλους ἐκείνους τοὺς ὁποίους ἐνόμιζεν ὅτι ἡμεῖς ἐγράψαμεν διὰ νὰ ἔγωμεν τὴν πλειονοψηφίαν. Ἀνεθεωρήθησαν ἀπὸ αὐτούς. Πικρούθη ποτὲ τὸ παράπονον ὅτι καὶ ὡς ἀναγράφονται εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους καὶ ὅτι αἱ ἀρμόδιαι Ἀρχαὶ ἐφέβησαν κακῶς. Κατὰ συνέπειαν οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι ἐν καλῇ τῇ πίστει δὲν δύνανται νὰ ἀμφισβητηθοῦν. Προτείνω εἰς τὴν Κυβέρνησιν τάχιστα τὸ δημοψήφισμα ἐντὸς μόνον 15 ἡμερῶν (χειροκροτήματα). Τὸ δημοψήφισμα νὰ ἐνεργηθῇ μόνον διὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας. Δὲν φαντάζομαι ὅτι εἶνε δυνατόν ὁ νῦν κάτοχος τοῦ Στέμματος, ὁ ὁποῖος οὔτε ἐλάττωμα εἶνε δυνατόν νὰ ἔχῃ, ἀλλὰ δὲν ἀπέδειξε καὶ οὐδὲν κατὰ πλάνην θεωρούμενον προτέρημα, νὰ λάβῃ ψήφους περισσότερας ἀπὸ ἐκείνας τὰς ὁποίας ἔλαβε τὸ πρόσωπον τοῦ Κωνσταντίνου. Θεωρῶ τὸ δημοψήφισμα ἐντελῶς ἐξοφλισμένον. Μετὰ τοῦτο, κύριοι συνάδελφοι, θὰ τεθῇ ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ μετὰ πάροδον, ἂν θέλητε, 15 ἡμερῶν ἀκλόνητὸν ἐρώτημα νέας Δυναστείας—διότι θὰ ἔχῃ ἐκπέσει πλῆρον ἀπὸ τὸν Λαόν ἡ Δημοκρατία. Ἐχω τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἐν μέγα μέρος τῶν ἔξω τῆς Βουλῆς ἀντιπάλων ἡμῶν θὰ ψήφισῃ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Μὴ νομίσητε, κύριοι, ὅτι τὴν Δημοκρατίαν, ἂν σὰς ἐξομολογηθοῦν οἱ μετροπαλεύστεροι ἐξ αὐτῶν, τὴν μισοῦν ὡς ιδέαν προσθευτικήν. Οἱ πλείστοι ἐξ αὐτῶν ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶνε ιδέα προσθευτική. Ἀπὸ πείσμα μόνον περίεξ ἐνὸς προσώπου πολεμοῦν τὴν ιδέαν τῆς Δημοκρατίας. Ὅταν τὸ πείσμα τοῦτο ἐκλείψῃ, τότε δὲν θὰ ἔχουν κανένα λόγον νὰ ἐπιζητοῦν νέαν Δυναστείαν. Ἀλλὰ τὸ συμφέρον τῶν πολιτικῶν θὰ δύνανται νὰ τὸ ἐξυπηρετήσουν καλύτερον τότε ἡνωμένοι εἰς ἓν νέον Κόμμα ἀν-

τίπαλον τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Δὲν ἀξίω ὅτι ἡ γνώμη μου εἶνε ἀλάθης. Τὴν ὑποβάλλω ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Κυβερνήσεως καὶ παρακαλῶ νὰ τὴν μελετήσῃ. Φρονῶ ὅμως ὅτι ἡ μέθοδος αὐτῇ θὰ ἴστω ἡ καλύτερα διὰ τὴν ἐδραίωσιν, ὅπως εἶπον, τῆς Δημοκρατίας. Ἡ δ' ἀφίρει ἀπὸ τὸ ἀντίπαλον στρατόπεδον τὴν ἔνστασιν ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν ἔγινε τῇ θελήσει τοῦ Λαοῦ, θὰ ἄφινε δὲ μόνον εἰς αὐτὸ τὸν κακώπιστον ἰσχυρισμὸν ὅτι δὲν διεξήχθη καλῶς τὸ δημοψήφισμα.

Κύριοι μὴ πλανώμεθα. Ὅταν ἐμιλῶμεν περὶ ἰσχυρισμῶν ψευδῶν, λησμονοῦμεν πάντοτε ὅτι μετὰ τοῦ ἐνὸς κόσμου τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ ἄλλου ὑπάρχει ἐν ποσοστὸν μέσον κόσμον ὁ ὁποῖος δὲν πείθεται ἀπὸ τοὺς κακωπίστους ἰσχυρισμοὺς. Αὐτὸν τὸν μέσον κόσμον ἂν ἐξασφαλίστητε, ἔχετε ὑπὲρ ὡμῶν τὴν πλειονοψηφίαν, ἔχετε ὑπὲρ ὡμῶν ἐδραίαν τὴν Δημοκρατίαν. Μετὰ τοῦτο, κύριοι, εἶνε περιττὸν νὰ εἰπῶ κατὰ τίνα τρόπον ἡ Δημοκρατία αὕτη θὰ στηριχθῇ. Ὁ δημοκρατικὸς Στρατὸς καὶ ὁ δημοκρατικὸς Στόλος θὰ βασιθεύῃ ἐπὶ τῆς ιδέας τῆς δικαιοσύνης. Ὑπάρχουν πρόχειρα τὰ μέσα. Ὑπάρχουν πρόχειρα τὰ διδάγματα. Ἐξετάσατε τοὺς ὁργανισμοὺς ἄλλων δημοκρατικῶν Στρατῶν καὶ θὰ ἴδῃτε ὅτι ὁ Στρατὸς ἡμῶν ἔχει δοθῇ εἰς τὸν Στρατόν, ὅτι ὁ Στρατὸς μας δὲν πολιτεύεται. Ἐν Γαλλίᾳ οὔτε ἐκλέγει κανὼν ὁ Στρατὸς οὔτε ἐκλέγεται. Διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἀπ' ἥς ἐγκαθιδρύσαν τὸ σύστημα τοῦτο ἀμέσως ἤρχισαν νὰ παρασκευάζουν τὸν Στρατόν, ὁ ὁποῖος ἐξέπλυνε τὸ αἷσχος τοῦ 1870—1871 καὶ ὠδήγησε τὴν Γαλλίαν εἰς τὰ πηλαῖα καὶ νῆα ἰδανικά της. Ἦρχισαν ὡμως τὴν ἐργασίαν ἀπὸ τότε. Ὑπάρχουν ἐδῶ στρατιωτικοὶ δυνάμενοι νὰ σὰς εἰπουν ὅτι ὁ στρατιωτικὸς νόμος τοῦ 1872 ἔθεσε πρῶτος τὰς βάσεις τῆς ἀναδιοργανώσεως τοῦ Γαλλικοῦ Στρατοῦ· δύνανται νὰ σὰς εἰπουν ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἔχει κανὲν ἀπολύτως δικαίωμα ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ στρατεύματος, μήτε τὸν ἀρχηγόν τοῦ Ἐπιτελείου ὁ ἴδιος δυνάμενος νὰ διορίσῃ. Δύνανται νὰ σὰς εἰπουν ὅτι τὰ πάντα ἐκεῖ διεξάγονται κανονικῶς, ὅτι ὑπάρχει ἀντικειμενικὴ δικαιοσύνη, ὅτι ἐκεῖ ὑπάρχει τὸ αἶσθημα τῆς δικαιοσύνης. Καὶ ὅταν ὁ Στρατὸς ἡμῶν ὁργανωθῇ κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἡ Δημοκρατία θὰ ἴσταται ἀκοίμητος φρουρὸς, ἀγρυπνος φύλαξ τῶν ἀληθινῶν δημοκρατικῶν θεσμῶν τῆς Χώρας (χειροκροτήματα). Ἐν μέσον τοῦτο. Ἀλλὰ τὰ μέσα τὰ ὑπέδειξεν ἡ Κυβέρνησις διὰ τοῦ προγράμματός της ἐν γενικαῖς γραμμαῖς καὶ δὲν θὰ μὲ εὖρη ἀντιφρονοῦνται. Ὑπῆρξεν ἄλλως τε κοινὸς πόθος τοῦ μαχομένου περὶ τῆς σημαίας τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἡ ἀποκατάστασις τῶν τάξεων τῶν πτωχο-

τέρων ή προστασία τών πτωχοτέρων, ή δικαία διαρρύθμισις τών σχέσεων τοῦ ἐργάτου καί τοῦ κεφαλαίου, ή πλέον ἀμερόληπτος ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης. Τοῦτο, κύριοι, ὑπῆρξε τὸ ἔμβλημα περίξ τοῦ ὁποίου ἐπολεμήσαμεν καί περίξ τοῦ ὁποίου ἐνίκησαμεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1910 μέχρι 1915. Ἡ δικαιοσύνη. Ἄν ή δικαιοσύνη ἐξυγιασθῇ, ἂν ή δικαιοσύνη γίνη ἀμερόληπτος, καί καλὴν διοίκησιν θά ἔχῃτε καί καλὴν ἀστυνομίαν καί τὰ πάντα καλὰ θά ἔχῃτε. Ἐκεῖ πρέπει νὰ δώσωμεν πρὸ παντός τὴν προσοχήν μας. Νὰ ἀντιπύξωμεν τὸ αἶσθημα τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. Ὅταν ή δικαιοσύνη μείνῃ ὑπεράνω κομματικῶν παθῶν, τότε νὰ εἰμεθα βέβαιοι ὅτι ὁ Λαὸς θά μᾶς προσέξῃ καί θά ἀγαπήσῃ τὴν ἐγκαθιδρυσομένην Δημοκρατίαν. Νὰ προσπαθῶμεν δὲ συγχρόνως, κύριοι, νὰ ἀντιπύξωμεν καί ἐν ἄλλο αἶσθημα δίδοντες ἡμεῖς πρῶτοι τὸ παράδειγμα, τὸ αἶσθημα τῆς ἀλληλεγγύης τῆς πολιτικῆς καί κοινωνικῆς. Νὰ ἀντιπύξωμεν τὸ αἶσθημα ὅτι πονοῦμεν καί ἡμεῖς, ὅταν βλέπωμεν νὰ βλάπτωνται οἱ ἄλλοι καί ὅταν βλέπωμεν ὅτι ἐκείνη ή Πολιτεία εἰς τὴν ὁποίαν κατ' ἀρχαίον γινώσκον «οἱ μὴ ἀδικούμενοι ἴσα τοῖς ἀδικουμένοις κατάχθονται». Ἄν τοῦτο κατορθώσωμεν, κύριοι, δὲν πρέπει νὰ ἀπελπιζόμεθα. Ἡ μικρασιατικὴ συμφορὰ ἐστέρησε τὴν Ἑλλάδα ἐνὸς ἐδάφους εἰς τὸ ὁποῖον ἠδύνατο νὰ ἐξελπώσῃ τὸν πολιτισμόν, εἰς τὸν ὁποῖον ἠδύνατο νὰ δώσῃ τὰ φῶτα. Ἄν ἐγκαθιδρύσωμεν κατὰ τοιοῦτον τρόπον τὸ νέον πολίτευμα, ἂν τὸ στερεώσωμεν εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Λαοῦ καί τοῦ Στρατοῦ, ἂν δώσωμεν δικαιοσύνην καί εὐνομίαν, νὰ εἰσθε βέβαιοι ὅτι ἀπὸ τῆς μικρᾶς αὐτῆς γωνίας τῆς Γῆς θά γίνη πλέον ή Ἑλληνική Δημοκρατία νέα ἐστία φωτός καί πολιτισμοῦ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδάς** (πληρεξούσιος Βονίτσης) ἂν ὁ ἀγορεύων εἶχε γνῶσιν ὅτι αἱ ἐπεμβάσεις ἐκείναι προυκλήθησαν παρὰ τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν, πρᾶγμα ἄλλως τε ὕπερ καί ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως διεκήρυξε, καί ἂν ὁ κίνδυνος συντηρήσεως ἀσυμπαθοῦς εἰς τὸν Λαὸν Δυναστείας ἦτο ἀπείρως μεγαλύτερος ἐφόσον θά ἐπρόκειτο νὰ διατηρηθῇ αὕτη παρὰ τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ μόνον καί μόνον διότι τὸ ἀπῆται ξένη Δύναμις. Ἐπίσης ἂν ή ἐπαναληπτικὴ πρὸς τὸν Λαὸν ἐρώτησις περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος εἶνε ἐποικοδομητικὴ καί ἐνισχυτικὴ διὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ εἰσέλθωμεν εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον.

Ὁ κ. **Μιχαλακόπουλος** ἀπαντᾷ ὅτι δὲν γνωρίζει οὔτε περὶ τοῦ πρώτου οὔτε περὶ τοῦ δευτέρου ζητήματος, διὰ δὲ τὸ τρίτον ἔμαθεν ἐκ τῶν ἐφημερίδων καί

φυσικὰ ὤφειλε νὰ δώσῃ μεγαλύτεραν προσοχήν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον ζήτημα δὲν πρόκειται νὰ τεθῇ τὸ αὐτὸ ἐρώτημα διὰ τὸ ἴδιον ζήτημα.

Ὁ κ. **Γ. Τζώρτζης** (πληρεξούσιος Φλωρίνης) ἐρωτᾷ ἂν ή ἐνδεχομένη ἀποχώρησις τοῦ κ. Βενιζέλου ἤθελεν ἐπιφέρει ἀνωμαλίαν.

Ὁ κ. **Μιχαλακόπουλος** ἐπαναλέγει ὅτι ἀπὸ ἡμᾶς ὅλους, ὅπως εἶπεν, ἐξαρτᾶται νὰ ἐδραιωθῇ τὸ νέον πολίτευμα.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** (πληρεξούσιος Πρεβέζης) παρέχει τὴν πληροφορίαν ὅτι δὲν ὑπελογίσθησαν αἱ ἀντιβενιζελικοὶ ψῆφοι τοῦ μετώπου κατὰ τὴν εξέτασιν τῶν ἐκλογικῶν ἀποτελεσμάτων τῆς 1ης Νοεμβρίου...

Ὁ κ. **Μιχαλακόπουλος** ἀπαντᾷ ὅτι τόσον ἦσαν ἀντιβενιζελικοὶ αἱ ψῆφοι τοῦ μετώπου, ὥστε ἠκυρώθησαν καί παρ' αὐτῆς τῆς ἀντιβενιζελικῆς Κυβερνήσεως. Ἐπεξηγῶν κατόπιν τὴν γνώμην του περὶ τοῦ ἐρωτήματος δηλοῖ ὅτι φρονεῖ, ἀσχετῶς ἀποτελεσμάτων, ὅτι πρέπει διὰ τοῦ Λαοῦ νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) νομίζει ὅτι τὸ καθιερωθὲν σύστημα τῆς ὑποβολῆς ἀντιρρήσεων ἐκ μέρους τῶν κ. κ. πληρεξουσίων εἰς ἕκαστον ρήτορα παρελκύει ἀνευ λόγου τὰς συζητήσεις. Ἐκαστος δύναται κατὰ τὸν Κανονισμόν νὰ ἀναπτύξῃ τὰς ἀντιρρήσεις του.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ὅτι ὅστις ἐκ τῶν καλουμένων δὲν προσέρχεται θά λαμβάνῃ τὸν λόγον μετὰ τοὺς ἄλλους.

Ὁ κ. **Γ. Μαρκῆς** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι αἱ δηλώσεις τῆς νέας Κυβερνήσεως εἶνε πολὺ προκεχωρημέναι ἀπὸ τὰς δηλώσεις τῆς τέως Κυβερνήσεως. Ἐτονίσθησαν ἐν αὐταῖς καί τὰ δεινὰ ἄτινα ἐπεσφύρευσαν ή Βασιλεία καί οἱ κίνδυνοι τῆς ἐπαναφορᾶς καί ή ἀνάγκη τῆς ριζικῆς μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος, χαράσσεται δὲ σαφῶς ή κυβερνητικὴ κατεύθυνσις πρὸς τὴν Δημοκρατίαν. Ἐπομένως δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ὑπόνοια διαφωνίας εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Ὑπάρχουν ὅμως διαφωνίαι ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαδικασίαν τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ νέου πολιτεύματος. Ἐξετάζων τοὺς δύο ἀναπτυχθέντας τρόπους εὕρισκει ὅτι τὸ διπλοῦν ἐρώτημα, ὕπερ υἱοθετεῖ ή Κυβέρνησις, δὲν εἶνε προτιμότερον. Προτιμότερον εἶνε τὸ ἀπλοῦν, διότι τὰ τελευταῖα ἐκλογικὰ ἀποτελέσματα ἀπέδειξαν τὴν λαϊκὴν κατὰ τῆς Δυναστείας ἀποδοκιμασίαν. Ἡ ἀντιδυναστικὴ ἐννοια τῆς λαϊκῆς ψήφου εἶνε σαφής, διότι ὁ ἡττηθεὶς ἀντίπαλος ἦτο ή Δυναστεία. Ἐπομένως λαϊκῇ ψήφῳ ἐξέπεσεν ή Δυναστεία καί ἠκούσθη ή

εκπτώσεις ως φυσική λύσις τῆς μεγάλης ἐθνικῆς κρίσεως. Οἱ σχόντες τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἀποβολῆς τοῦ Γεωργίου δὲν ἠσέβησαν πρὸς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν, ἀλλ' ἐξετέλεσαν ἀκριβῶς τὴν σαφῶς ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν τοῦ Λαοῦ καὶ ἔσωσαν ἀλώβητον τὴν λαϊκὴν τιμὴν καὶ θὰ τύχουν εὐφήμου ἱστορικῆς μνείας. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς ἀνάγκη ἐπανερωτήσεως τοῦ Λαοῦ καὶ μόνον ψήφισμα χρειάζεται τῆς Συνέλευσεως, ἥτις ἔχει ἀμείνотон τὸ δικαίωμα πρὸς τοῦτο. Αἱ τηρηθεῖσαι προεκλογικῶς ἐπιφυλάξεις κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἀπεώρων τὸ πολιτικὸν καὶ ὅχι τὸ δυναστικὸν ζήτημα. Οὐδὲν πρᾶξικοπηματικὸν δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς 17 Δεκεμβρίου, ἀλλὰ καὶ ἂν τοιοῦτον χαρακτῆρα εἶχεν αὕτη καὶ πάλιν ἡ Συνέλευσις ἐν τῇ κυριαρχίᾳ τῆς ἡδύνατο νὰ ρυθμίσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄλλως τε οὐσιαστικῶς μὴ οὐσης δυνατῆς οὔτε σκέψεως κἂν περὶ ἐπαναφορᾶς τοῦ Βασιλέως εἶνε ἄσκοπος πᾶσα συζήτησις περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως τῆς ἐκπτώσεως. Ἡ ἱστορία ἀπ' ἐτέρου μαρτυρεῖ ὅτι μόνον διὰ πρᾶξικοπημάτων πίπτουν θρόνοι καὶ ἐγκαθιδρύονται πολιτεύματα.

Δὲν βλέπω συνεπῶς λόγον πείθοντα περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπανερωτήσεως τοῦ Λαοῦ ἵνα ἀπαντήσῃ ἂν θέλει νὰ βασιλεύῃται ἀπὸ τοῦς Γλυξμπουργ.

Καὶ πρὸς τὴν συμφιλίωσιν ἐξ ἄλλου τοῦ Λαοῦ ἀντίκειται ἡ ἐπανερωτήσις αὐτοῦ περὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος, διότι νῆα στοιχεῖα δικιρέσεως θὰ προσκομισθοῦν καὶ ὁ φανατισμὸς θὰ ἀναζωπυρηθῇ καὶ ἡ ἐξάψις τῶν παθῶν θὰ γίνῃ μεγαλυτέρα.

Σ. Σίμος (πληρεξούσιος Ἰωαννίνων). Ὑποταθείσθω ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν ἀπεδήμει, δὲν ἐλάμβανε χώραν τὸ πρᾶξικοπημα καὶ ἦτο ἐν τῷ θρόνῳ σήμερον. Εἶχε διέλθει τῆς διανοίας κανενὸς ὅτι ἐπρόκειτο νὰ τεθῶσιν ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ δύο ἐρωτήματα; Θὰ ἐψηφίζετο δηλαδὴ ὁ Βασιλεὺς ὡς βλαχὸς δῆμαρχος εἰς τὰς ἐκλογάς; Ἐν ἦτο τὸ ἐρώτημα; ἂν ὁ Λαὸς θέλει Δημοκρατίαν ἢ ὅχι, καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ἐπεκράτει ἡ ἰδέα τῆς Δημοκρατίας φυσικὰ θὰ τῷ ἐλέγομεν: Ὅριστε, ἔξω ἀπ' ἐδῶ. Ἄρα εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ προγράμματος κανενὸς Κόμματος δὲν ὑπῆρχε τὸ νὰ τεθῇ διπλοῦν τὸ ἐρώτημα.

Γ. Μαρῆς. Ὡς ἠκούσατε, ἐγὼ ὑποστηρίζω τὸ ζήτημα αὐτὸ μὲ τὴν ἐξῆς σειράν. Πρῶτον εἶνε λελυμένον διὰ λαοφηφίσματος καὶ ἂν εἶνε πρᾶξικοπημα πρέπει νὰ ἐπικυρωθῇ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀκριβῶς ἤθελον νὰ θέσω τὴν ἐρώτησιν. Ὑποθέσατε ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν ἐλάμβανε αὐτὴν τὴν ἀδειαν καὶ παρέμενε καὶ ἤρχετο ἡ Ἐθνοσυνέλευσις. Ἄς φαντασθῶμεν ὅτι ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εἶχεν ἀπε-

ριόριστον ἐντολὴν νὰ προῇ εἰς λύσιν τοῦ ζητήματος ἀκαριαίαν. Κάμνομεν ὑποθέσεις διὰ νὰ λάβω καὶ ἐγὼ μίαν πληροφορίαν. Λοιπὸν ὑποθέσωμεν ὅτι εἶχομεν αὐτὴν τὴν ἐντολήν. Ὑποθέτω ὅτι δὲν θὰ φαντάζεται κανεὶς ὅτι θὰ ἐτίθετο τὸ ἐρώτημα «Δημοκρατία ἢ Βασιλεία» ἀμέσως εἰς τὸν Λαόν, ἀλλ' ἡ Συνέλευσις θὰ προσδίδεν εἰς τὴν καθίερσιν τοῦ Βασιλέως, θὰ τὸν ἀπεμάκρυνε καὶ ἔπειτα θὰ ἐθέτε το ἐρώτημα εἰς τὴν ψῆφον τοῦ Λαοῦ διὰ τὸ πολιτικόν. Ἀναντιρρήτως θὰ προσέκρινε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅπως ἡδύνατο ἐπίσης νὰ προῇ καὶ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, δηλαδὴ νὰ ἐπιόλῃ εἰς τὸν Βασιλέα τὴν ἀπομάκρυνσιν. Ἦνα λύσῃ καὶ τὸ ζήτημα τὸ δυναστικὸν ὁ Λαὸς. Τί θὰ ἐκόλυε τὴν Συνέλευσιν;

Σ. Σίμος. Τί τὴν κολύει σήμερον;

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τί θὰ τὴν ἐκόλυε τότε;

Σ. Σίμος. Τὸ ἀνακρινωθὲν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ὠμίλει περὶ τούτου.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὅτε ἐγίνετο λόγος εἰς τὸ ἀνακρινωθὲν, τὸ ὅποιον εἶνε ἄσχετον πρὸς τὴν ἐρώτησιν τὴν ὁποῖαν σᾶς προσέβαλον καὶ τὴν δικαιοπὴν τὴν ὁποῖαν ἐκάμετε, δὲν ὑπῆρχε κἂν ἀποψὺς διχασμοῦ τοῦ ζητήματος, εἰς ζήτημα μορφῆς τοῦ πολιτεύματος καὶ εἰς ζήτημα δυναστικόν. Ἐθεωρεῖτο ἐν καὶ τὸ αὐτό.

Σ. Σίμος. Ἄρα θὰ ἐθέτετε ζήτημα Δημοκρατίας, ζήτημα πολιτικόν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Βεβαίως ἡ πολιτικὴ κρίσις θὰ ἐλύετο διὰ δημοψηφίσματος ἢ θὰ ἐλύετο διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα. Ἡ πολιτικὴ κρίσις σύμπεσα. Τίνα σημασίαν ἔχει τὸ ζήτημα τῆς παρουσίας ἢ μὴ παρουσίας τοῦ βασιλέως; Οὐδὲν θὰ ἐκόλυε τὴν Συνέλευσιν καὶ παρόντος τοῦ βασιλέως ἐνταῦθα.

Σ. Σίμος. Ὅχι. Ἐὰν ὁ βασιλεὺς ἦτο ἐδῶ, ἡ Συνέλευσις θὰ τὸν παρεκάλει νὰ ἀποδημήσῃ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν θὰ ἐτίθετο ποτὲ ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ τὸ ἐρώτημα ἂν τὸν ἐδώχατε καλῶς ἢ ὅχι.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀναντιρρήτως θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ἡ Συνέλευσις ἵνα ἀπολύτως θεμελιώσῃ τὴν πρᾶξιν τῆς ἐπὶ μιᾷ ἀνακηρυχθέντος λαϊκῆς κυρώσεως μὴ ἐπιδεχομένης καμμίαν ἀμφισβήτησιν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα ἀκόμη καὶ ἐν ἡ περιπτώσει ἡ ἐξουσία τῆς ἦτο ἀπόλυτος, νὰ κάμῃ ἐκκλησίαν εἰς τὸν Λαόν ἵνα λύσῃ τὸ ζήτημα αὐτό. Τίς εἶνε δυνατὸν νὰ ὀμιλῇ περὶ ἀντιθέτου ἀπόψεως;

Σ. Σίμος. Ὑμεῖς εἶπετε ὅτι εἶνε ἀπόλυτος ἡ ἐξουσία τῆς Συνελεύσεως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν εἶπον ὅτι εἶνε. Ὑποθέσωμεν ὅτι εἶνε ἀπόλυτος. Ἡ περίπτωση αὐτὴ τὴν ὁποίαν ὑπολαμβάνετε δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν. Καθεὶς ἐξ ἡμῶν διατηρεῖ τὰς γνώμας του καὶ ἡ κρίσις ἐπὶ τῆς διχογνωμίας θὰ γίνῃ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως. Δὲν εἶνε δυνατόν διὰ μίαν διαλογικῆς συζητήσεως ἐνὸς δευτερολέπτου νὰ τὴν λύσωμεν.

Γ. Μαρῆς. Νομίζω, κύριε Πρόεδρε, ὅτι εἶμαι ἐν τάξει ἐρωτῶν περὶ τῆς ἰδικῆς σας γνώμης. Καὶ νομίζω μάλιστα ὅτι κανονικὸν θὰ ἦτο ἐγὼ ὁ συζητῶν νὰ γνωρίζω τὴν γνώμην σας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀλλ' εἶνε γνωστὴ ἡ γνώμη τῆς Κυβερνήσεως. Ἐὰν περιμένετε νὰ γνωρίσῃτε τὰς ἀντιλήψεις μας ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα αὐτὸ ἀπὸ μίαν διακοπὴν, θὰ ἦτο λυπηρόν. Εἶνε γνωστὰ αἱ ἀντιλήψεις μας καὶ διὰ τοῦτο εἴμεθα ὁ στόχος τῶν ἐπιθέσεων ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας ἐκ μέρους τῶν διαφωνούντων.

Γ. Μαρῆς. Ἐγὼ ἐζήτησα τὴν γνώμην σας ἐπὶ τοῦ ἐδικοῦ ζητήματος ἂν εἶνε δεσμευμένη ἡ Συνέλευσις. Ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι θεωρεῖ ἥμισυα συντελεστικὴν διὰ τὴν συμφιλίωσιν τὴν ὑποβολὴν τοῦ διπλοῦ ἐρωτήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι πάντοτε θὰ τεθῇ τὸ δυναστικὸν ζήτημα καὶ κατ' αὐτὴν τὴν θεαίωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ δημοκρατικοῦ Κόμματος.

Εἰς διαμαρτυρίαν τοῦ κ. Καρασεβδᾶ μὴ ἀκουσμένου ὁ κ. Πρωθυπουργός ἐξηγεῖ ὅτι ἡ ἀπάντησις του δὲν ἀπέβλεπεν εἰς τὸν κ. Καρασεβδᾶν, ὁ ὁποῖος πιθανὸν οὔτε μέλος νὰ ἀποτελῇ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως.

Ὁ κ. **Μαρῆς** συνεχίζων λέγει ὅτι ἡ Βασιλεῖα θὰ χρησιμοποιοῖ ὅλα τὰ μέσα, καὶ ἐσωτερικὰ καὶ ἐξωτερικὰ, ἐντόπια καὶ ξένα, ἡθικὰ καὶ ἀνῆθικα, ὅπως κερδίσῃ τὸν ἀγῶνα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀντίρρησην ὅτι τὰ αὐτὰ θὰ συμβοῦν καὶ ἂν τὸ ἐρώτημα τεθῇ ἀπλοῦν αὕτη εἶνε σφαλὲς, διότι καὶ ἐκ τῆς τυχὸν ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ πλειονοψηφίας δὲν ἐξάγεται ὅτι ἀναγκαίᾳ συνέπειαν εἶνε ἡ παλινόρθωσις τοῦ Γεωργίου.

Ἐν ἐπιχείρημα ὑπάρχει ὑπὲρ τοῦ διπλοῦ ἐρωτήματος, ὅτι παρουσάζει τὸ πλεονέκτημα ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ θὰ ἐξασφαλίσῃ τὸ νέον πολίτευμα. Ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπλοῦν ἐρώτημα τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα θὰ ἔχῃ, ἐνῶ δὲν ἔχει τοὺς κινδύνους τῆς ἀναμίξεως τῶν προσώπων, ἅτινα κατ' ἀνάγκην, ὅταν τεθῇ διπλοῦν, θὰ ἀναμιχθοῦν. Ἐπομένως τὸ ἐρώτημα πρέπει νὰ τεθῇ ἀπλοῦν

«Βασιλεῖα ἢ Δημοκρατία» καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ χαρακτηρίσῃ τὴν ψηφοφορίαν τῆς Συνελεύσεως ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὅφειλόν νὰ κάμω τὴν ἐξῆς δήλωσιν εἰς ὅσα εἶπε χθὲς ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας συνάδελφος κ. Ἀραβαντινός ὅτι προκειμένου περὶ ἀσκήσεως τῆς συντακτικῆς ἐξουσίας ἡ Κυβέρνησις ὅχι μόνον δύναται, ἀλλ' ὁφείλει νὰ μὴ θέσῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης καὶ ὅτι αὐτὴν τὴν τακτικὴν ἐτήρησιν καὶ προγενέστεροι Πρόεδροι Κυβερνήσεως.

Γ. Μαρῆς. Ὅχι! ἐγὼ δὲν εἶπον αὐτό.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὑμεῖς εἶπετε ὅτι δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ θέσῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης καὶ ὁ κ. Ἀραβαντινός ὅτι ὀφείλει. Δίδω τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν: Εἶνε δυνατόν πραγματικῶς εἰς λεπτομερεῖς τινὰς συντακτικῆς φύσεως ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ θέσῃ ζήτημα ἐμπιστοσύνης ἐφόσον διὰ τῆς ἀποδοχῆς τῆς μίξ ἢ τῆς ἄλλης τακτικῆς δὲν θίγονται σπουδαιότατα συμφέροντα. Λόγου χάριν εἰς τὸ ζήτημα τῆς ψήφου τῶν γυναικῶν εἶνε δυνατόν νὰ ἔχῃ ἄλλην γνώμην ἡ Κυβέρνησις καὶ νὰ ἀρῇσιν εὐθέως τὴν Συνέλευσιν νὰ κρίνῃ αὕτη κατὰ τὸ δοκοῦν. Διότι εἴτε δοθῇ ψῆφος εἰς τὰς γυναῖκας εἴτε δὲν δοθῇ, τὸ πρᾶγμα κατ' οὐσίαν δὲν πρόκειται νὰ μεταβάλλῃ ριζικῶς τὴν κατάστασιν (θόρυβος). Ἴσως αὐτὸ εἶνε ζήτημα τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει σημασίαν. Εἰς ζήτημα ὅμως τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν βάσιν τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν, εἰς ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ αὐτὴν τὴν νομιμότητα τῆς προελεύσεως ἐνὸς νέου καθεστώτος, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποδίδει ἡ Κυβέρνησις σημασίαν ζωτικὴν, προέχουσιν ἐντελῶς διὰ τὴν Χώραν, εἶνε δυνατόν νὰ μὴ ὑποστηρίξῃ τὰς γνώμας τῆς θέτουσας ζήτημα ἐμπιστοσύνης; Τίνος ρίζῃ τὰς γνώμας τῆς θέτουσας ζήτημα ἐμπιστοσύνης; Ἐἰς τὴν εἰρηστικήν ἐξουσίαν τῆς Χώρας ἢ ἐντέλει ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ τὴν ἄλλην; ἐγὼ θὰ παραμείνω εἰς τὴν θέσιν μου καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Χώρας ἢς κινδυνεύουν».

Ὁ κ. **Γ. Μαρῆς** συνεχίζων ἐπαναλαμβάνει ὅτι τὸ αὐτὸ ἐξαγόμενον θὰ εἶνε, ὅπωςδήποτε καὶ ἂν τεθῇ τὸ ἐρώτημα, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τὸ διπλοῦν ἔχει τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποῖους ἀνέφερεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν εὐχὴν ἣν ἐκφράζει τὸ κυβερνητικὸν ἡγεῖμα εὐρίσκει ταύτην σόλοικον καὶ ὀφείλει νὰ ἀποφασίσῃ ἡ Συνέλευσις καὶ ὅχι νὰ εὐχῇται, συνιστᾷ δ' ἐντέλει ὅτι ἐπιβάλλεται ὁ ταχύτερος τερματισμὸς τῶν συζητήσεων.

Ὁ κ. **Θ. Σοφοῦλης** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) διακόπτων δηλοῖ ὅτι ἐντὸς 20 ἡμερῶν θὰ εἶνε ἔτοιμοι οἱ κατάλογοι.

Ο κ. Μαρής εξαιρουμένων επιτείνει τὰς ὑπαρχούσας διαφορὰς, αἵτινες συντελοῦσι πρὸς ἐξασθένειν τῆς ἀντιδυναστικῆς παρταξέως, ἐνῶ τὸ φιλοδυναστικὸν μέτωπον ἀνασυγκροτεῖται καὶ ἐνισχύεται. Μόνον διὰ τῆς ἀποφυγῆς τοῦ ἀδικασπᾶστος τῆς φιλοδημοκρατικῆς παρταξέως, ἐπιλέγειν θὰ ἐπέλθῃ ἡ νίκη.

Μεθ' ὃ ὥρα 9.15' μ. μ. συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεσθαι ἡ συνεδρίασις, ὅνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Κ.

Τῆς 16ης Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5 καὶ 15' ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑνκρῆν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακινῶνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς :

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργὸς κ. Θ. Σοφρούλης ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτου ἐνισχύσεως τῆς δυνάμεως τῆς χωροφυλακῆς διὰ κατὰξέως προυπερηρησάντων ἐν τῷ Στρατῷ καὶ τῇ Χωροφυλακῇ, πρὸς ἄμεσον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίης», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπιγόν** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίης καὶ Ἀντιλήψεως κ. Α. Λαξιάδης ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίης καὶ Ἀντιλήψεως», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπιγόν**, ἀποσυρομένου τοῦ σχεδίου ψηφίσματος περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου.

Πάντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

— Ἡ Ἑνωσις ἐργατῶν γαιανθράκων Σύρου παρκαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως τὸ Κράτος ἐλθῇ ἀρωγὸν εἰς τὰ μέλη τῆς Ἑνώσεως τῶν ἀπὸ πολλοῦ περιελθόντα εἰς δυστυχίαν λόγῳ ἀεργίας.

— Οἱ αὐταπαγγέλτως ἀποστρατευθέντες κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον Ἀξιωματικοὶ αἰτοῦσι τὴν ἐπαναφορὰν τῶν.

— Ὁ ἐπαγγελματικὸς καὶ ἐργατικὸς κόσμος Βόλου ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ καλύτερέσεως τῶν ὁρῶν τῆς ζωῆς.

— Ἐπιτροπὴ κατοίκων Λαμίας παρκαλεῖ ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ τὸ πρὸ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ γήπεδον διὰ τὴν ἀνέγερσιν Μνημείου ἡρώων.

— Ὁ Κυριαζῆς Σκιαδᾶς διακηρύσσεται διὰ τὴν ἑδικὸν ἐξέωσιν αὐτοῦ ἐκ τῆς οἰκίας εἰς ἣν κατῴκει μετὰ τῆς συζύγου καὶ μητρὸς του παρὰ τοῦ ἀναπληρωτοῦ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Μακεδονίας.

— Ὁ Ἰωάννης Ζάχος τέως ὑπενωμοτάρχης αἰτεῖται τὴν ἐπαναφορὰν του εἰς τὸ Σῶμα τῆς Χωροφυλακῆς ὡς ἀδίκως ἀπολυθείς.

— Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργὸς κ. Α. Μυλωνᾶς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐπεκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 22)28 Νοεμβρίου 1923 περὶ ἁμέσου ἐκδικάσεως αὐτοφώρων τινῶν πλημμελημάτων».

— Οἱ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Δικαιοσύνης Ὑπουργοὶ κ. κ. Κ. Γόντικας καὶ Α. Μυλωνᾶς ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τιμωρίης τῆς χρήσεως τοῦ στρατιωτικοῦ ἐνδύματος κατὰ τὴν διάπραξιν ἀξιοποίνων πράξεων».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. Κ. Γόντικας καὶ οἱ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Ἑσωτερικῶν κ. κ. Α. Μυλωνᾶς καὶ Θ. Σοφούλης ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως κατοχῆς πυροβόλων ὅπλων, χειροβομβίδων καὶ ἐκρηκτικῶν ὕλων».

— Οἱ πληρεξούσιοι Φθιώτιδος κ. κ. Ν. Ξηρὸς καὶ Σπυρ. Τράκας καὶ Λεβαδείης κ. Λουκάς Κουτσοπέταλος ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων ἔργων».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Κ. Καλομενόπουλος, Ι. Μαραγκὸς, Τ. Παπαδάκης, Γ. Βενιέρης καὶ Α. Πραντίνος ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν».

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθὸ συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Οἱ κ. κ. Θ. Πάγκαλος, Α. Ἰασονίδης, Γ. Μπούμπουλης καὶ Θ. Κουτούρης παρκαλοῦσι νὰ τηρῇται ἡ σειρά τῶν ἐγγεγραμμένων καὶ ἡ διάταξις τοῦ Κανονισμοῦ περὶ σειρᾶς τῶν ἀντιλεγόντων.

Ὁ κ. Πρόεδρος δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις καὶ ἀναφέρει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ Κανονισμοῦ.

Ὁ κ. Στ. Γρηγορίου (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι θὰ ἀσχοληθῇ μόνον ἐπὶ τοῦ πολιτευτικοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος. Θεωρῶν τὴν παροῦσαν Συνέλευσιν ὡς ἀποτελοῦσαν σταθμὸν ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ Ἑθνικοῦ ἐλπίζει ὅτι αὕτη θὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν της. Ὅπως καὶ τῷ 1910 οὕτω καὶ τώρα ὁ πανελλήνιος πόθος εἶνε ἡ ἀναγέννησις καὶ ἡ ἀνάπλασις τῆς Πατρίδος καὶ ὁφείλομεν νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν λαϊκὴν ψυχὴν, ἥτις ἔχει τρεῖς ἀξιώσεις, τὴν συμφιλίωσιν, τὴν ἀνόρθωσιν τῆς Διοικήσεως καὶ τὴν Δημοκρατίαν, ἀρρήκτως συνδεδεμένας. Τὴν συμφιλίωσιν ἐννοεῖ ὡς ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἐφαρμογῆς ἀκριβοῦς ἰσότητος τῶν πολιτῶν διὰ τῆς ὑποταγῆς τῆς μειονοφηρίας εἰς τὴν πλειονοφηρίαν. Ὁμιλῶν περὶ τῶν ἀναγκῶν καὶ περιστάσεων αἵτινες ἐπιβάλλουν τὰς Ἐπαναστάσεις εὐρίσκει ὅτι αὗται ἐνδείκνυνται, ὅταν πρόκειται περὶ εἰκονικῆς πλειονοφηρίας καταδυναστευοῦσης τὴν πραγματικὴν πλειονοφηρίαν, καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη οὐδόλως εἶνε ἐπικίνδυνος, ἀλλ' ὅταν ὑπάρχῃ πλειονοφηρία πραγματικὴ ἀλλὰ πλανημένη, τότε ἡ Ἐπαναστάσις εἶνε κινδυνώδης, διότι ὁδηγεῖ τὸ ἔθνος μὲ τὰς δυνάμεις τῆς μειονοφηρίας. Ἠλθομεν ἐδῶ διὰ νὰ τερματίσωμεν τὴν Ἐπαναστάσιν καὶ ὅχι νὰ τὴν συνεχίσωμεν καὶ λέγοντες ὅτι δὲν θὰ σεβασθῶμεν τὴν λαϊκὴν ψῆφον δίδομεν ἐπιχειρήματα εἰς τὴν ἀντιδρασὶν καὶ λέγει ταῦτα ἀναφερόμενος εἰς τὰ λεγόμενα παρὰ τε τοῦ κ. Παπαναστασίου καὶ τοῦ κ. Φραγκοῦδου. Εἰς ὁ σημεῖον εὐρίσκονται τὰ πράγματα δύο εἶνε αἱ ὁδοὶ αἱ ἀγούσαι εἰς τὴν Δημοκρατίαν, ἡ διὰ τῆς λαϊκῆς ψῆφου καὶ ἡ διὰ τῆς Συνελεύσεως, δηλαδή διὰ τῆς βίβας, καὶ ἐφόσον ἔχομεν ἐξησφαλισμένην τὴν ἐπιτυχίαν διὰ τῆς πρώτης ὁδοῦ δὲν βλέπει τὸν λόγον νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὴν δευτέραν ὁδόν, ἡ ὅποια δὲν δημιουργεῖ φιλελεύθερα πολιτεύματα ἀλλὰ τυραννίδας. Συμπερασματικῶς φρονεῖ ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐφαρμογῆς τοῦ πολιτεύματος μὲ βᾶσιν τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν θὰ φθάσωμεν καὶ εἰς τὴν συμφιλίωσιν καὶ εἰς τὴν ἀνόρθωσιν καὶ εἰς τὴν Δημοκρατίαν.

Ὡς πρὸς τὸ δυναστικὸν ζήτημα εἶνε βέβαιον, λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις εἶνε ἀντιδυναστικὴ, καὶ ἐλπίζει ὁ ρήτωρ ὅτι διὰ τῆς Δημοκρατίας, εἰς ἣν πιστεύει, πιστῶς ἐφαρμοζομένης θὰ δυνήθῃ τὸ ἔθνος νὰ βαδίσῃ εἰς τὰ πεπρωμένα του. Ἀλλὰ πιστεύει εἰς τὴν Δημοκρατίαν καὶ ἐξ ἀηδίας πρὸς τὴν πεσοῦσαν Δυναστείαν, ἥτις ἔθαψε τὸν Ὀρόνον μὲ τὸ αἶμα 100 χιλιάδων Ἑλλήνων διὰ νὰ τὸν συντηρήσῃ. Φρονεῖ ὅτι ἡ Δυναστεία οὐσιαστικῶς ἐκπεπτωκυῖα ἀφ' ἧς ἔλαβε χώραν ἡ ἀπο-

δημία καὶ ἀφ' ἧς ἔχομεν πρὸ ἡμῶν τὰ ἐρείπια τὰ ὅποια ἄφῃκε. Ζήτημα τύπου τῆς ἐκπτώσεως ὑπάρχει. Αἰσθηματικῶς κρίνων-λέγει-θὰ ὤφειλε νὰ συναινέσῃ εἰς τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας διὰ τῆς Συνελεύσεως, ἐφόσον μάλιστα ἐτέθη πρὸς αὐτὴν τοιοῦτον ἐρώτημα. Ἀλλὰ πολιτικῶς κρίνων ἐφόσον θὰ τεθῇ δημοψήφισμα μετεκλογικόν καὶ ἐφόσον μοιραῖως θὰ τεθῇ καὶ τὸ δυναστικὸν ζήτημα δὲν βλέπει τὸν λόγον διὰ τὸν ὅποιον νὰ μὴ ἐρωτήσωμεν τὸν Λαὸν καὶ διὰ τοῦτο Ὁ Λαὸς κρίνει συγκεκριμένως καὶ ὅχι κατ' ἀφηρημένας ἐννοίας καὶ θεωρίας.

Δὲν πρέπει νὰ ἀποκρουσθῇ τὸ γενικὸν δημοψήφισμα, διότι δὲν ὑπάρχουν φόβοι ἐξ αὐτοῦ, ἐφόσον ἀδύνατον ὁ Λαὸς νὰ λησμονήσῃ τίνας συμφορὰς ἔπαθεν ἐπὶ Κωνσταντίνου καὶ τῶν μελῶν τῆς Δυναστείας. Μόνον ταχύτης διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δημοψηφίσματος καὶ προσοχὴ περὶ αὐτὴν χρειάζεται, διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξαρτᾶται σωρεία φιλεργόντων ζητημάτων, ἐφόσον καὶ χρήματα θὰ δαπανηθῶν καὶ ὑπάρχει ἡ λυσσῶσα ἀντιδρασὶς, ἡ ὅποια ἐνθυμεῖται μόνον τὸν ἄταφον, τῆς Ἰταλίας καὶ λησμονεῖ τοὺς ἀτάφους Ἑλληνας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως τὸ δημοψήφισμα ὀφείλει νὰ εἶνε ἐνιαῖον καὶ ἐκεῖ θὰ κριθῇ ἡ τύχη τῆς Δυναστείας, εἴτε τὴν ἀποφασίσωμεν ἐδῶ εἴτε ὅχι. Βεβαίως ὑπάρχουν κίνδυνοι, ἀλλ' οἱ κίνδυνοι θὰ παύσουν, ὅταν δημιουργηθῇ ἰσχυρὰ κυβερνητικὴ πλειονοφηρία καὶ πᾶσα ἐξασθενήσῃς αὐτῆς ἄγχι εἰς χάος καὶ ἀκυβερνησίαν, ἀλλ' ἐπιφέρει συγχρόνως καὶ ἀτονίαν εἰς τὰς προσπάθειάς καὶ τὸ κύρος τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ὅστις δὲν εἶνε ἥλιος δύων ἀλλὰ ἥλιος μεσουρανοῦν καὶ φωτίζων τοὺς πάντας.

Ὁ κ. Ἀνδρ. Δενδρινὸς (πληρεξούσιος Κερκύρας) λαμβάνων τὸν λόγον νομίζει ὅτι περιττεύει νὰ λεγοῦν ἄλλα περὶ τῆς Δυναστείας καὶ πρέπει νὰ συντομευθῶσιν αἱ συζητήσεις εἰς τὰ σημεῖα ἐφ' ὧν ὑπάρχουσι διαφωναί. Ἐν μόνον κενόν ἔμεινε παρὰ τινων, ὅσον ἀφορᾷ τὸν Γεώργιον τὸν Α', ὅστις ὅμως διέφθειρε τοὺς πάντας. Καὶ αὐτὸς ὁ Τρικούπης ἠναγκάσθη νὰ κύψῃ πρὸ τῆς Δυναστείας, διαφωνήσας πρὸς τὸν ἀείμνηστον Ἰάκωβον Πολυλᾶν.

Ὁ Γεώργιος ὁ Α' ἦτο ὁ Ἀρχισυναλλαγάρχης λαῶν παρὰ τοῦ Τρικούπη τὴν Μανωλάδα καὶ ἄλλα μὲ τὴν πρόθεσιν ὅπως μαλαχθῇ καὶ ἐξυπηρετήσῃ τὸ ἔθνος. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐξεδικήθη ὁ Γεώργιος τὸν Τρικούπη ἐνεργήσας τὰ τῆς ἐκπτώσεώς του. Καὶ ὁ Βενιζέλος καὶ αὐτὸς ἐκυψεν πρὸ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Α'. Ἐπομένως καὶ αὐτοὶ οἱ ἰσχυρότεροι

τῶν πολιτευομένων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἀποφύγουν τὴν ἐπιρροὴν τῆς Αὐλῆς. Ἀπορεῖ κατόπιν διατί δὲν ἐλήφθη φροντίς νὰ δημοσιεύονται ὅσα λέγονται ἐνταῦθα περὶ Δυναστείας διὰ νὰ φωτισθῇ ὁ Λαὸς καὶ πρέπει νὰ μὴ φαίνεται ἡ Συνέλευσις διηρημένη εἰς Κόμματα ἐφόσον ὅλοι εἶνε τέκνα δύο λαοσωτηρίων Ῥεπαναστάσεων, τοῦ 1909 καὶ τοῦ 1922. Δὲν πιστεύει εἰς τὰς ὑπαρχούσας ὑπονοίας ὅτι ὑπάρχουν ἐν τῇ Συνελεύσει ἄνθρωποι συνεργαζόμενοι μὲ τοὺς βασιλιόφρονες.

Ὁ κ. **Α. Κουτσοπέταλος** (πληρεξούσιος Λαοκδεῖς) λέγει ὅτι ὑπάρχουν καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγαν ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι θέλουν ὡς μονοπόλιον αὐτῶν τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** ἐξακολουθεῖ δηλοῦν ὅτι ὥρην πᾶντες νὰ ὑποχωρήσουν πρὸ ἐκείνων οὔτινες ἐπρωτοστάτησαν καὶ ἐπρωτοπόρησαν εἰς τὸν δημοκρατικὸν ἀγῶνα. Οὐδεὶς χάνει τὴν πολιτικότητά του. Ὁ ρήτωρ λέγει ὅτι εἶνε ἀγροτικός καὶ ἐπειδὴ πιστεύει ὅτι ἀγροτισμός καὶ μοναρχισμός εἶνε πράγματα ἀσυμβίβαστα. Ὁ ἀγὼν ὁ ἀγροτικός συμβιβάζεται μόνον μὲ τὸν δημοκρατισμὸν τῶν ἄκρων, διότι ἀγροτισμός καὶ δυναστισμός ἢ δεσποτισμός εἶνε δύο πράγματα ἄκρως ἀντίθετα, διότι οἱ ἀγρόται καὶ οἱ ἐργάται ἐν γένει ἀγωνίζονται διὰ νὰ καταστρέφουν τοὺς δυνάστας τῶν καὶ ἐκμεταλλευτὰς τῶν. Πῶς εἶνε λοιπὸν δυνατὸν οἰσθήποτε εἰλικρινῆς ἀγροτικός νὰ μὴ ταχθῇ ἀνεπιφυλάκτως κατὰ τῆς Δυναστείας καὶ ὑπὲρ τῆς δημοκρατικῆς ιδέας; Θεωρεῖ τιμὴν του ὅτι συναγωνίζεται μὲ τοιοῦτους ιδεολόγους δημοκρατικούς. Συνεχίζων θεωρεῖ ἐπιβεβλημένην τὴν σύμπνοιαν τῆς φιλοδημοκρατικῆς παρατάξεως, διότι ἄλλως δὲν δύναται καὶ νὰ σταθῇ τὸ κύρος τῆς Συνελεύσεως. Φοβεῖται μήπως ὑπάρχουν ἄτομα καὶ πολὺ ὑψηλὰ ἱστάμενα τὰ ὁποῖα ὠθοῦν τὴν Συνέλευσιν εἰς αὐτοδιάλυσιν, διότι δὲν τοῖς ἀρέσκει ἡ σύνθεσις τῆς ἢ δὲν τοῖς συμφέρει.

Τονίζει ἀκολούθως τὴν ὑφειλομένην πρόνοιαν διὰ τοὺς πρόσφυγας, τὴν καταστολὴν τῆς ἀεργίας, τὴν περιστολὴν τῆς αἰσχροκερδεῖας, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἀκτημόνων γεωργῶν, ὁ περὶ τῆς ὁποίας νόμος δὲν ἐπεξετάθη ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος, περὶ ἧς ἔχει υποβάλει καὶ ἐρώτησιν, ἥτις δὲν συνεζητήθη ἀκόμη.

Ὅλα ὅμως αὐτὰ δὲν θὰ γίνουν εἰμὴ μόνον ὅταν ἰδρυθῇ ἡ Δημοκρατία καὶ δὴ ἡ Λαϊκὴ Δημοκρατία. Διαμαρτύρεται ἀκολούθως διὰ τὰ γραφέντα εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» περὶ παρελκύνσεως τῶν ἐργασιῶν παρὰ τῆς ἀριστερᾶς.

Ὁ **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι οὐδεμίαν ἀν

τίρρησιν ἔχει ἡ Κυβέρνησις, ἐν ὑπάρχει πρόθεσις νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις, ἔστω καὶ ἀπόψε, χωρὶς ὅμως νὰ θέλῃ ἡ Κυβέρνησις νὰ γεννηθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ λήξῃ βιαίως ἡ συζήτησις. Μαλλιστα κατόπιν συνεννόησός του μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Δημοκρατικῶν ὑπάρχει ἐλπίς νὰ λήξουν αἱ συζητήσεις ἐντὸς 2—3 ἡμερῶν.

Ὁ κ. **Γ. Βλάχος** (πληρεξούσιος Λαρίσης) δηλοῖ ὅτι οἱ ὑπογράφοντες τὴν σύστασιν περὶ τερματισμοῦ τῶν συζητήσεων δὲν ἔχουν ἀξίωσιν νὰ ἀφαιρεθῇ ὁ λόγος, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ μὴ παρίδουν τὴν γνώμην καὶ τὰς ὁδηγίας τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ συνιστᾷ αἱ συζητήσεις νὰ περιορισθῶσι μετὰ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, οἱ δὲ ἄλλοι ρήτορες νὰ παραιτηθῶν.

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** ἐξακολουθεῖ ἐπιλαμβάνεται τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος καὶ νομίζει ὅτι πᾶσα παραπομπὴ αὐτοῦ εἰς τὸν Λαὸν σημαίνει ἐλλειψιν τόλμης ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως, πολιτικὴν αὐτοχρηγίαν ἀνανδρίαν, ἥτις ἐκτὸς τῶν ἄλλων θὰ δεῖξῃ ὅτι δὲν ἐννοεῖ τοὺς ὑφισταμένους ἐσωτερικοὺς καὶ ἐξωτερικοὺς κινδύνους. Φρονεῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἔχει τὸ ἀνάστημα νὰ ἀναλάβῃ τὴν εὐθύνην ἀποσοδῆσεως τοιοῦτων κινδύνων, οὔτινες εἶνε σύμφυτοι μὲ τὴν εἰσήγησιν αὐτῆς ὅπως μὴ λυθῇ τὸ δυναστικὸν ζήτημα διὰ τῆς Συνελεύσεως. Ὁ τρόπος τῆς συγκροτήσεως τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐμπνέει καμμίαν ἐμπιστοσύνην, διότι ὁ Πρόεδρος αὐτῆς ἦτο πολέμιος τῆς δημοκρατικῆς ιδέας. Τὸ ἀποδεικνύουν ἡ ὅλη τακτικὴ του καὶ τὰ ὑπογραφέντα Πρακτικά.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν γνωρίζω τί Πρακτικὰ ὑπεγράφησαν, γνωρίζω ὅμως ὅτι καὶ τότε, ὅπως καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην εὐκαιρίαν, διεπίστωσα τὴν πεποίθησιν τὴν ἀκράδαντον τὴν ὁποίαν ἔχω, ὅτι μόνον διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος εἰς τὴν Χώραν μας εἶνε δυνατὸν ἡ Ἑλλὰς ν' ἀναγεννηθῇ. (Χειροκροτήματα). Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν μέθοδον τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ πολιτεύματος τοῦτο ἠκολούθησα πάντοτε μίαν καὶ μόνην σταθερὰν γραμμὴν, τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας διὰ μετεκλογικῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας. Αὕτη δὲ ὑπῆρξεν ἡ πεποίθησίς μου οὐ μόνον κατὰ τὴν καταστολὴν τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκρήξεως αὐτοῦ, πεποίθησις τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξα κατ' ἐπανάληψιν κατ' ἰδίαν συνομιλίαις, νομίζω δὲ ἀκόμη καὶ μὲ τὸν ἀξιότιμον Ἀρχηγὸν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἐμμένω λοιπὸν πάντοτε εἰς μίαν καὶ ἀναλλοίωτον κατεύθυνσιν. Θεωρῶ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ὅχι μόνον ἀνώτερον τύπον πολιτεύματος ἀλλὰ καὶ τὸ μόνον συμβιβαζόμενον οὐ μόνον

πρὸς τὰς ἱστορικὰς ἀνάγκας τῆς παρουσίας στιγμῆς, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον πρὸς τὰ πάγια συμφέροντα τῆς Χώρας.

Θεωρῶ ὅμως ὅτι δὲν θὰ ὤφειλε καὶ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ παγιωθῇ τοῦτο ἢ μόνον ἐπὶ ἐδραίων λαϊκῶν βάσεων. Πᾶσα ἄλλη ἀπόπειρα πρὸς ἐγκαθίδρυσιν κατ' ἄλλον τρόπον τῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως ἐν Ἑλλάδι θὰ προσπορίσῃ μὲν εἰς τὴν Χώραν μίαν μεταβολὴν ἢ ὅποια θὰ ἱκανοποιήσῃ τὸ αἶσθημα ἡμῶν προσκαίρως, ἀλλὰ θὰ δημοιοργήσῃ κινδύνους διὰ τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην, κινδύνους ὧν τὴν εὐθύνην ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ εἶμαι διατεθειμένος νὰ φέρω καὶ κατ' ἐλάχιστον ἐπὶ τῶν ὤμων μου (χειροκροτήματα παρατεταμένα).

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** συνεχίζων λέγει ὅτι αὐταὶ αὐτὰι αἱ δηλώσεις ἀποδεικνύουν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος δὲν εἶνε ὁ κατάλληλος νὰ ἐνεργήσῃ τὸ δημοψήφισμα. Καὶ προσελογικῶς ἡ γραμμὴ τοῦ ἦτο ἀντιδημοκρατικὴ καὶ σήμερον ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπονομεύῃ τὴν Δημοκρατίαν καὶ ἀναφέρει τὰ γραφόμενα εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα».

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι οὔτε ἐπίσημον οὔτε ἀνεπίσημον δημοσιογραφικὸν ὄργανον ἔχει οὔτε εἶχεν.

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** ἐξακολουθῶν ἀναγινώσκει τὰ γραφόμενα εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα».

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ δηλώσῃ ὅτι οὐδεμίαν γνώσιν ἔχει τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ. Αἱ ἰδέαι τοῦ ἐξετέθησαν καὶ θὰ ἐκτεθοῦν καὶ μόνον αὐτῶν φέρει τὴν εὐθύνην.

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** κακίζει κατόπιν τοὺς μεταχειριζομένους διαρκῶς τὸ ὄνομα τοῦ Βενιζέλου πρὸς ἐπηρεασμὸν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Τ. Γεωργιάδης** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) διαμαρτυρόμενος λέγει ὅτι κακῶς ἐλέχθη ὅτι τοῦτο ἀποτελεῖ ἐκμετάλλευσιν.

Ὁ κ. **Δενδρινὸς** ἐξακολουθῶν κακίζει τὴν τακτικὴν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, θέτοντος ἐρώτημα πρὸς τὸν Λαὸν διὰ τὴν Δυναστείαν, ὅστις εἶνε κίνδυνος νὰ παραπλανηθῇ μὲ τὴν γενομένην κατασυκοφάντησιν τῆς Δημοκρατίας. Μὲ τὸ ἐρώτημα περὶ τῆς Δυναστείας ἀγόμεθα εἰς ἀλληλοσπαραγμὸν, διὸ καὶ τὸ ἐπικρίνει. Πᾶς παραδεχόμενος τὸ ἐναντίον εἶνε ὑπονομευτῆς τῆς Δημοκρατίας, εἶνε Βασιλόφρων καὶ ἡ τύχη του, ὅταν ἐπικρατήσῃ ἡ ἀντιδρασίς, θὰ εἶνε ὅμοια πρὸς τὴν Κυβέρνησιν Γούναρη. Πραγματευόμενος ἀκολούθως τὸ ζήτημα τῶν ὑπαρχόντων

ἐξωτερικῶν κινδύνων καταλήγει δηλῶν ὅτι φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ψηφίσωμεν τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας ὀριστικῶς καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν ἀφ' ἐτέρου τὴν Δημοκρατίαν ad referendum τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** (πληρεξούσιος Λασηθίου) ὁμιλῶν σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Γρηγορίου, εἰς ᾧ ἠκούσθη ὡς ἐπιφώνημα τὸ ὄνομα «Στεργιάδης», ἐξαίρει τὰς θυσίας καὶ τοὺς ἀγῶνας τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ. Σχετικῶς μὲ τὸν κ. Στεργιάδην, καίτοι ὑπάρχουν πολλοὶ ἔχοντες δεδicasμένον, καλὸν θὰ ἦτο ἐφόσον οὗτος δὲν ἀπελογήθῃ νὰ μὴ ρίπτονται κατηγορίαι κατ' αὐτοῦ. (Ὅσον ἀφορᾷ τὸ λεχθὲν ὅτι ἡ τυχὸν ψῆφος δυσμενείας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν θὰ ἐνέχῃ σημασίαν ἀποδοκιμασίας πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, τοῦτο δὲν εἶνε ὀρθόν, διότι οὐδέποτε ὁ κ. Βενιζέλος ἔθεσεν ἀρχὴν τὸ νὰ τὸν ἀκούουν πάντες καὶ πάντοτε παρὰ τὴν φωνὴν τῆς συνειδησεώς των. Δὲν δικαιοῦται ἐξ ἄλλου συνεπῶς κανεὶς νὰ ὁμιλῇ ἐνταῦθα ἀνευλαθῶς περὶ τοῦ προσώπου τοῦ κ. Βενιζέλου.

Ὁ κ. **Ι. Κοντολέων** (πληρεξούσιος Ἐδέσσης) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἀποδοθείσης ἐννοίας διὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Γρηγορίου.

Ὁ κ. **Κούνδουρος** συνεχίζων παρκαλεῖ νὰ μὴ παρεξηγηθῇ διότι κατηνάλωσε τὸν χρόνον τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** (πληρεξούσιος Σερρών) δηλοῖ ὅτι ἐκφωνήσας τὸ ὄνομα «Στεργιάδης» οὐδὲ πόρρωθεν ἐσκόπει νὰ εἰρωνευθῇ τὴν Κρήτην, τὴν ὅποιαν ἠγάπησεν ὅσον οὐδεὶς ἄλλος. Ἀναφέρει ἀκολούθως παλαιὰν πρότασιν τοῦ περὶ διαθῆματος διαμαρτυρίας πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** (πληρεξούσιος Κορινθίας) λέγει ὅτι ἐκ τοῦ ἀναφυνέντος ἐπεισοδίου προέκυψεν ἡ ὑπόνοια ὅτι ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ ἠδύνατο νὰ ὑπολειφθῇ εἰς τὴν εὐλόγησαν κατὰ τὰς συζητήσεις. Εἶνε λυπηρὸν ὅτι καὶ ὑπόνοια τοιαύτη ἐγενήθη ἐφόσον οὐδεμίαν οὐδὲ πόρρωθεν ἐδόθη ἀφορμὴ. Ἡ εὐπρέπεια εἶνε κύριον προτέρημα ὅλων τῶν ρητόρων τῆς μερίδος ταύτης. Οὐδέποτε παρέλειψαν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, ὅστις παρέσχε τόσον ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὸν Τόπον. Τοῦτο ὅμως δὲν κωλύει νὰ ἀντιπολιτευῇται ἡ μερὶς αὕτη τὴν γνώμην ἣν ἀκολουθεῖ ἡ Κυβέρνησις ἐφόσον δὲν τὴν θεωροῦν ἐξυπηρετικὴν τοῦ Τόπου.

Ὁ κ. **Γεώργιος Παπανδρέου** (πληρεξούσιος Λέσβου) ὑποστηρίζει τὸν τάχιστον τερματισμὸν τῆς συζητήσεως. Διὰ τοῦτο καὶ θὰ περιορισθῇ εἰς τὸ κύριον θέμα. Ἄλλοτε θὰ δοθῇ αὐτῷ ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῆς ἀκολουθηθείσης εἰς τὸ παρελθὸν πολιτικῆς.

Επίσης δὲν θὰ μακρηγορήσῃ ἐπὶ τῆς Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργ, διότι ὑπάρχει ἀπόλυτος ἡ ὁμοφροσύνη τῆς Συνελεύσεως ὅτι ἡ Δυναστεία αὕτη δὲν ἔχει πλέον θέσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ ὅτι μόνον ἡ Δημοκρατία εἶνε τὸ πολίτευμα μὲ τὸ ὁποῖον θὰ εὕρῃ τὴν ἡσυχίαν τῆς καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς ἡ Χώρα. Μόνον εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς δημοκρατίας ὑπάρχει διαφωνία. Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ Συνέλευσις ὡς κυρίαρχον Συντακτικὸν Σώμα ἔχει καὶ δικαίωμα καὶ καθήκον καὶ τὴν Δυναστείαν νὰ κηρύξῃ ἑκπρωτον καὶ τὸ νέον πολίτευμα νὰ ἐγκαθιδρύσῃ. Ὑπάρχουν ὅμως λόγοι μὴ ἐπιτρέποντες ὑπὸ τὰς δεδομένας περιστάσεις τὴν ἀσκήσιν τῆς συντακτικῆς ταύτης ἐξουσίας τῆς Συνελεύσεως. Πρῶτος λόγος εἶνε ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς εἰς τὸν Λαὸν δὲν ἐτέθη ζήτημα δυναστικόν. Εἰς τὸν Λαὸν ἐλέχθη ὅτι ἡ Ἑθνοσυνέλευσις θὰ ἀποφασίσῃ περὶ δημοψηφίσματος, τὸ ὁποῖον θὰ θέσῃ εἰς τὸν Λαόν. Ὑπάρχουν ἔπειτα διεθνεῖς συνθήκαι ἐπιβάλλουσαι νὰ στερεώσωμεν τὴν Δημοκρατίαν κατὰ τρόπον ἀπρόσβλητον καὶ ἀδιάκλητον.

Ἡ Κυβέρνησις—συνεχίζει—ὁρθῶς διὰ τοῦ προγράμματός τῆς θέτει τὸ ζήτημα τῆς Δυναστείας ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ, καὶ τὸ θέτει πλήρως ἐμπιστοσύνης, διότι ὁ Λαὸς ἀναμφισβητήτως ἐφρονηματούσθη μετὰ τὴν τελευταίαν συμφορὰν καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν ἀντιπρονοούντων, Δυναστεία, μετὰ τὴν πρᾶξιν τῆς 17 Δεκεμβρίου, δὲν ὑπάρχει. Ἄρα δὲν ὑφίσταται ἐρώτημα δυναστικόν. Τί μένει μετὰ τοῦτο; Δημοκρατία. Καὶ αὕτη πρέπει νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, μετὰ πάροδον δὲ ἐτῶν, ὅταν θὰ ἔχῃ ἀποδώσει τὰ ἀγαθὰ τῆς, ὅταν θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν εἶνε κτῆμα ἐνὸς Κόμματος ἀλλὰ ὅλων τῶν Κομμάτων καὶ ὅλου τοῦ Λαοῦ, τότε θὰ τὴν ἀγαπήσουν ὅλοι καὶ θὰ προσέλθουν ὅλοι νὰ στεγασθοῦν ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς. Περὶ Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργ καὶ περὶ ἐκλιπαρήσεως ἄλλης Δυναστείας δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Μόνον ἡ Δημοκρατία θὰ ἀποτελέσῃ ἀφετηρίαν περισυλλογῆς, ἀνορθώσεως καὶ ἀναπλάσεως. Ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ Λαοῦ—ἐπαναλαμβάνει—θὰ καταστῇ σταθερὰ καὶ ἀκλόνητος, ἐμπνεύουσα ἐσωτερικὴν πίστιν καὶ διεθνὲς κύρος. Ὅρθως ἄρα τίθεται τὸ ἐρώτημα πρὸς τὸν Λαόν. Εἶνε τοῦτο πρόγραμμα μὲ λογικὴν βάσιν, μὲ εἰρμόν, μὲ πληρότητα.

Ὁ κ. Γ. Μπούμπουλης (πληρεξούσιος Σπετσῶν) διακόπτων λέγει ὅτι ὁ ρήτωρ δὲν πιστεύει ὅσα λέγει, διότι ἄλλοτε ὑπέγραψε πρωτόκολλον ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας διὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Παπανδρέου ἐπεξηγεῖ ὅτι εἶχεν ὑπογράψῃ πρὸ τῶν ἐκλογῶν τὸ πρωτόκολλον τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν, ὅτε ὑπῆρχε φόβος ὁ κ. Βενιζέλος ἐρχόμενος ἐδῶ νὰ ὑποστῇ, ὡς δ' ἐδίδετο, τὰς εἰσηγήσεις τῶν ζητούντων τὴν ἐπάνοδον τοῦ Γεωργίου. Ἀλλ' ὅτε ἦλθεν ὁ κ. Βενιζέλος καὶ διεκήρυξεν ὅτι περὶ Γεωργίου δὲν δύναται νὰ γίνῃ σκέψις καὶ ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶνε τὸ ἀρμόζον πλέον πολίτευμα, εἰς δύο Συνελεύσεις τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν εἶπεν ὁ ρήτωρ ὅτι πρέπει νὰ ταχθῶμεν παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ πρόγραμμά του, ἐπικαλεῖται δὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ κ. Ρούσου.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ δημιουργεῖται θόρυβος ἐνεκα πολλῶν διακοπῶν καὶ ἀντεγκλήσεων καὶ ὁ κ. Πρόεδρος διακόπτει τὴν συνεδρίαν ἐπὶ 10' λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρα 8 καὶ 20' μ. μ. ἐπαναλαμβάνομένης τῆς διακοπῆς συνεδριάσεως ὁ κ. Γ. Ρούσος (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι πράγματι τὴν πρώτην εὐδομάδα μετὰ τὰς ἐκλογὰς ὑπεγράφη πρωτόκολλον ὑποστηρίξεως τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως. Ἐλθόντος κατόπιν τοῦ κ. Βενιζέλου ἐγένετο δις σύσκεψις τοῦ Κόμματος τῶν δημοκρατικῶν φιλελευθέρων, καθ' ἃς τῷ ἐδόθη ἐντολὴ νὰ χειρισθῇ τὸ ζήτημα ἐν λευκῇ. Κατόπιν ἐδόθη ἄλλη ἐντολὴ ὅπως ὑποστηριχθῇ ἡ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως, ἐνεπιλοχώρησε παραιτήσις του καὶ πάλιν ἀνάθεσις εἰς αὐτὸν τῆς διευθύνσεως τοῦ Κόμματος, ἀποφασισθέντος ὅπως, ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπίμαχα ζητήματα, ἕκαστος μέλος ψηφίσῃ κατὰ βούλησιν.

Ὁ κ. Παπανδρέου συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ πρόγραμμα τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως εἶνε δυσνόητον, διότι ἔχει τὰ μειονεκτήματα ἀμφοτέρων τῶν προγραμμάτων καὶ στερεῖται τῶν ἀρετῶν. Τὸ κύριον ἐπιχείρημα τοῦ δημοκρατικοῦ προγράμματος ὅτι τερματίζεται τὸ δυναστικὸν ζήτημα διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς αἰθούσης ταύτης εἶνε ἀδόκιμον, ἐφόσον ἀσφαλῶς θὰ τελεθῇ τοῦτο εἰς τὸ δημοψήφισμα ἴδαν δὲ τυχὸν ἀποφανθῇ ὁ Λαὸς ὑπὲρ τῆς Βασιλείας, οὔτε ἡ Συνέλευσις οὔτε ἡ Κυβέρνησις θὰ σταθοῦν καὶ οὐδεὶς θὰ ἐμποδίσῃ τοὺς ἀντιπάλους νὰ δώσουν τὴν ἐρμηνείαν ἣν ἐπιθυμοῦν. Τοῦτο ἄλλως τε ἐβεβαίωσε καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Δὲν ὑπάρχει συνεπῶς ἄλλη διαφορὰ παρὰ αἰσθηματικὴ, τυπικὴ μεταξὺ τῶν δύο προγραμμάτων. Πρακτικὴ πολιτικὴ

καμμία. Ἦναι ταυτοσημα Θεσμός καὶ Δυναστεία εἰς τὴν πολιτικὴν πραγματικότητά ἥτις μᾶς περιβάλλει. Οἱ θέλοντες νὰ τεθῇ ἀκέραιον καὶ τάχιστα τὸ ζήτημα ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ δὲν πάσχουν ἀπὸ λιποψυχίας, ἔχουν πίστιν. Κακῶς—λέγει ὁ ρήτωρ—ἐξ ἄλλου ἐμὲ μνησθῆσαν τὴν Συνέλευσιν ὅτι θέλει νὰ παίξῃ τὸν ρόλον τοῦ Ποντίου Πιλάτου, διότι τοῦναντίον διὰ τοῦ ψήφισματος ἡ Συνέλευσις ὁμολογεῖ ἀνεπιφύλακτον δημοκρατικὴν πίστιν καὶ συντηρεῖ τὴν τύχην τῆς μετὰ τῆς Δημοκρατίας. Κατ' οὐσίαν λοιπὸν τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως καὶ διαφορά περὶ τοῦ τύπου δὲν ἐπιτρέπεται κατὰ τὰς κρίσιμους στιγμὰς ὅς δικνύομεν. Ἐπὶ τῶν δύο προγραμμάτων, τοῦ ἐπαναστατικοῦ καὶ τοῦ κυβερνητικοῦ, θὰ ἐτάσσεται μὲ τὸ πρῶτον, ἐὰν ὑπῆρχον ἄμεσοι ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν ὑπάρχουσι τοιοῦτοι καὶ ἔχει τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ θέλησις τοῦ Λαοῦ δὲν εἶναι μὲ τὸ μέρος τῶν ἀντιπάλων φρονεῖ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφευχθῇ ἡ προσφυγὴ εἰς τὸ ἐπαναστατικὸν πρόγραμμα καὶ νὰ συγκεντρωθῇ ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Συνελεύσεως εἰς τὸ πρόγραμμα ὅπερ προκηρύσσει καὶ ἡ Κυβέρνησις καὶ ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις. Δημοψήφισμα τάχιστα ἐντός τοῦ Μαρτίου. Ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ἐρωτήματος νομίζομαι ὅτι συζητητέα εἶναι μόνον ἡ τεχνικὴ φύσις τοῦ ἐρωτήματος. Δι' αὐτὸ εὐρίσκει ἐλαττωματικὸν τὸ διπλοῦν ἐρώτημα ὡς μέλλον νὰ ἐπιφέρῃ σύγχυσιν. Προτιμότερον θὰ ἦτο τὸ ἀπλοῦν ἐρώτημα ὑπὸ τὸν τύπον «Διαιτήρησις ἢ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας;», μὲ τὴν δήλωσιν ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ ἀποτελέσματος θὰ παρεῖχε τὴν ἐξουσιοδότησιν πρὸς περαιτέρω πολιτικὴν ρύθμισιν. Ἀπαράιτητον στοιχεῖον τῆς νίκης θὰ εἶναι ἡ διαιτήρησις τοῦ γοήτρου τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Ἀπαράιτητος ἐπίσης εἶναι ἡ ὁμογνωμοσύνη τῆς φιλικῆς παρατάξεως καὶ ἡ διατήρησις ἐνιάρου μετώπου, διότι ὁ πραγματικὸς ἀντίπαλος εὐρίσκεται ἐκτός τῆς αἰθούσης ταύτης. Ἡ τελευταία μάχη εἶναι ἐκείνη ἥτις θὰ δοθῇ τώρα καὶ ὅλοι πρέπει νὰ σπεύσωμεν ἡνωμένοι πρὸς διαφώτισιν τοῦ Λαοῦ, ὅστις ὁμόθυμος θὰ ταχθῇ εἰς τὸ πλευρόν μας. (Χειροκροτήματα).

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 8.45' μ. μ., ἔνα ἐπαναληφθῇ τὴν Δευτέραν ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Α. Κολιαλέξης

Τῆς 18 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀναβῶν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρκζιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

—Ὁ δῆμαρχος Τρικκαίων ὑποβάλλει αἴτησιν τῶν κατοίκων διαφόρων χωρίων αἰτούντων ὅπως κατασκευασθῇ γέφυρα ἐπὶ τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ καὶ παρὰ τῷ χωρίῳ Βαλομάνδρι.

—Ὁ Σύσδεσμος τῶν ἐρέδρων ἀξιωματικῶν Ἡρακλείου Κρήτης ὑποβάλλει εὐχὴν ὅπως ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἐγκρίνῃ τὴν ἀνέγερσιν εἰς πολλὰς πόλεις τῆς Ἑλλάδος μεγαλοπρεπῶν μνημείων πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑλλήνος «Ἀγνώστου Στρατιώτου».

—Ὁ Καπνοπαρχωρικὸς κόσμος τῆς Ἐπαρχίας Ἀλμυροῦ ζητεῖ ὅπως μετριασθῇ ὁ φόρος τῆς δεκάτης.

—Ὁ Γεώργιος Κοντογιαννάκος σταφιδοκτηματίας Μεσσήνης ὑποβάλλει τρόπον τινὰ περὶ ρυθμίσεως τοῦ σταφιδικοῦ ζητήματος.

—Ὁ πρόεδρος τῆς Πολιτικῆς Ἐνώσεως Μακεδονικῆς Νεολαίας παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ ἀμέσως νομοθετικὸν μέτρον ἀποτελεσματικὸν διὰ τὴν ἐγγραφὴν εἰς τοὺς ἐκλογικοὺς καταλόγους τῶν ἀρτι ἀπολυθέντων ἐκ τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ.

—Ἡ ἐν Πειραιεὶ Ἐταιρεία «Δημοσθένους Παπαλεονάρδου καὶ Σία» αἰτεῖται ὅπως ἐλαττωθῇ ὁ τελωνικὸς φόρος ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ἀλιπάστων σαρδελῶν.

—Οἱ ἀπόστρατοι ὑπομώρχοι Ἰωάν. Δρακάκης, Ἰωάν. Πετράκης καὶ Σταῦρος Καλαϊτζάκης αἰτοῦνται τὴν ἀνακλησίν των εἰς τὴν ἐνεργὸν ὑπηρεσίαν τῆς Λωροφυλακῆς.

—Ὁ Σύλλογος τῶν στρατευθέντων Φοιτητῶν τῆς Φαρμακευτικῆς διαμαρτύρεται διὰ τὴν ὑποβολὴν τοῦ νομοσχεδίου περὶ ιδρύσεως Φαρμακείων εἰς ἀκτῖνα 150 μέτρων ἀπ' ἄλλου καὶ παρακαλεῖ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅπως ἀπορρίψῃ τοῦτο.

—Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. Κ. Γόντικας ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ εἰσαγωγῆς ἐν τῷ Στρατ. Σχολεῖῳ Εὐελπίδων νέων καταγομένων ἐκ μερῶν ἀλυτρώτων ἢ προσφύγων καὶ υἱῶν ἢ ἀδελφῶν ρονευθέντων ἐν πολέμῳ πρὸς ἐκπαίδευσιν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1923—1924», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

—Ο ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργὸς κ. Θ. Σοφούλης υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπὸ 1ης Νοεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ὀργανώσεως τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας τῶν δήμων».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Κ. Ρέντης, Μιχ. Βυζᾶς καὶ Κ. Πετρίδης** υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀνωρώσεως καὶ καταργήσεως νομοθετικῶν τινῶν Διαταγμάτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν».

—**Ἡ ἐπὶ τῶν Δημοσίων Ἔργων Κοινοβουλευτικὴ Ἐπιτροπὴ** υποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ ὁδοποιίας».

Ὁ πληρεξούσιος Ναυπλίας κ. **Κ. Πετρίδης** υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἀποφάσεων ἐκκαθάρσεως ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἰσοβίων καὶ μονίμων δικαστικῶν λειτουργῶν».

Ὁ αὐτὸς πληρεξούσιος υποβάλλει τὰς κάτωθι προτάσεις νόμων:

1) «περὶ ἐπεκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου περὶ ἐντοπίων ὑπαλλήλων ἐπὶ ἀνωτέρων δικαστικῶν λειτουργῶν καὶ καταργήσεως τοῦ νόμου 2723» καὶ

2) «περὶ ἐπαναφορᾶς τῆς ἰσχύος τῶν διατάξεων τοῦ νόμου ΓΓΟΓ' «περὶ δικηγόρων».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ν. Σαμκίνος, Α. Καταφυγιώτης, Π. Ζωγράφος καὶ Σ. Γιαννεύσης** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐκτάκτου ἐνισχύσεως τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς».

Ὁ πληρεξούσιος Ἀρτης κ. **Ν. Καλέλλης** υποβάλλει τροπολογίας ἐπὶ τῶν σχεδίων νόμων 1) «περὶ ἀπαγορεύσεως κατὰ τοῦ πυροδύλων ὕπλων» καὶ 2) «περὶ ὁδοποιίας».

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Ἀναγινώσκεται καὶ ψηφίζεται εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τοῦ τρόπου τοῦ κανονισμοῦ τελῶν γάμου ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Ἀρχομένης τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς προτάσεως νόμου «περὶ ἐγγραφῆς τῶν πολιτογραφουμένων προσφύγων εἰς τοὺς καταλόγους τῶν ἐκλογικῶν βιβλιαρίων» ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν κ. Θ. Σοφούλης παρακαλεῖ ὅπως ἡ Συνέλευσις δεχθῇ τὰύτην λόγῳ κατεπείγοντος ὡς ψήφισμα.

Ἡ Συνέλευσις δι' ἀναστάσεως δέχεται τὴν πρότασιν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ γίνεταί δεκτὴ ἡ ἐν λόγω πρότασις ὡς ψήφισμα ἔχον οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ ἐγγραφῆς τῶν πολιτογραφουμένων προσφύγων εἰς τοὺς καταλόγους ἐκλογικῶν βιβλιαρίων.

Ἄρθρον 1.

Εἰς ἃ μέρη ἰσχύει ὁ περὶ ἐκλογικῶν βιβλιαρίων νόμος οἱ ἄνθρωποι πολιτογραφούμενοι πρόσφυγες ἐγγράφονται εἰς τοὺς καταλόγους βιβλιαρίων ὑπὸ Ἐπιτροπῶν διαιρουμένων δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ ἀπαρτιζομένων ἐξ ἐνὸς δικαστικοῦ λειτουργοῦ ὡς Προέδρου καὶ δύο ἐκλογέων τοῦ οἴκου δήμου ἢ κοινότητος ὡς μελῶν.

Διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως δύναται νὰ διορισθῶσιν ἰσάριθμοι ἐκλογεῖς ὡς ἀναπληρωματικὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς, καλούμενα ὑπὸ τοῦ Προέδρου, εἰς ἀναπλήρωσιν τῶν ταχτικῶν μελῶν ἐν περιπτώσει κωλύματος.

Ταῦτα Ἐπιτροπὰ δύναται νὰ συσταθῶσι μία ἢ πλείονες ἐν ἐκάστῳ δήμῳ ἢ κοινότητι. Ἐν περιπτώσει συστάσεως πλείονων τῆς μιᾶς Ἐπιτροπῆς ἐν τῷ αὐτῷ δήμῳ ἢ κοινότητι ἡ ἀρμοδιότης ἐκάστης ὀρίζεται δι' ἀποφάσεως τοῦ οἴκου Νομάρχου.

Ἄρθρον 2.

Οἱ Πρόεδροι, τὰ μέλη καὶ οἱ γραμματεῖς τῶν Ἐπιτροπῶν διακαθύνονται εἰς τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 24 τοῦ ΓΣΚΑ' νόμου, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2488 τοῦ ἔτους 1920, ἀποζημιώσιν.

Αἱ ἀποζημιώσεις αὗται καταβληθήσονται ἐκ τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν κατὰ τὸν ἄρθρ. 1 ἀναγραφόμενων πιστώσεων.

Ἀρκεταὶ εἴτα ἡ δ' κατ' ἄρθρον συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1831 περὶ χορηγήσεως ἀδειῶν ἐγκαταστάσεως ἰδιωτικῶν ἀσυσμάτων τηλεγράφων καὶ τηλεφώνων».

Ι. Κανναβὸς (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Πρόκειται περὶ ἐγκαταστάσεων αἱ ὁποῖαι ἐλειτουργοῦν μέχρι σήμερον καὶ τῶν ὁποίων ἡ λειτουργία ἔπαυσε συνεπείᾳ ἐνὸς νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως δι' ὠρισμένους λόγους. Ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι υποβάλλ-

λονται εἰς ζημίαις τρομακτικὰς ἄλλως τε καὶ ὁ τύπος στερεῖται εἰδήσεων ἐκ τῶν ἄλλων Κρατῶν, δίκαιον εἶναι νὰ μὴ παρατείνηται αὐτὴ ἡ ἐκκρεμότης εἰς βάρος καὶ τῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ τῆς Κοινωνίας.

Α. Θεοχάρης (πληρεξούσιος Ροδόπης). Θὰ παρακαλέσω νὰ γίνουν μερικαὶ τροποποιήσεις διὰ νὰ καταστήθῃ δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος. Θὰ παρακαλέσω νὰ διορθωθῇ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐνθα λέγεται ὅτι προορίζονται «ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν λήψιν γενικῆς φύσεως ἀνακοινωθέντων». διότι νομίζω ὅτι αἱ λέξεις αὗται δὲν εἶναι αἱ κατάλληλοι. Τὰ ἀνακοινωθέντα, κύριοι, εἶναι πολὺ ὀλίγον χρήσιμα διὰ τοὺς σταθμοὺς αὐτοὺς.

Ι. Κανναβός (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Πρόκειται περὶ ἀνακοινώσεων γενικῆς φύσεως. Μὲ τοῦτο ἠθέλησα νὰ ἀποκλείσω τὰ ἰδιωτικὰ τηλεγραφήματα.

Α. Θεοχάρης. Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἀποκλεισμένων ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν ἰδιωτικῶν τηλεγραφημάτων οἱ σταθμοὶ αὐτοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ λειτουργήσωσι καὶ θὰ κλείσωσιν.

Ι. Κανναβός (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Μήπως θέλετε νὰ συνυπονοηθῶσι διὰ τῆς φράσεως «γενικῆς φύσεως ἀνακοινωθέντων» καὶ τὰ οἰκονομικῆς φύσεως;

Α. Θεοχάρης. Μάλιστα, διότι ἄλλως θὰ γεννηθῇ λαθρεμπόριον καὶ εἰς βάρος τῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν ἄλλων.

Ι. Κανναβός (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Καὶ αὐτὸ ἔστω νὰ γίνῃ.

Α. Θεοχάρης. Δὲν ὑπάρχει ἀμφισβησία ὅτι τὸ νομοσχέδιον ἔχει γίνῃ ἐπὶ μιᾶς ἀπολύτως ἠθικῆς βάσεως, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐφαρμόσιμον. Τὰ ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα δὲν περιέχουν τίποτε τὸ ἀνακοινώσιμον τὸ ὅποιον ἡμπορεῖ νὰ ὠφελήσῃ τοὺς λαμβάνοντας αὐτὰ δέκτας. Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον τοὺς ὠφελεῖ εἶναι ἡ πελατεία τὴν ὁποίαν ἔχουσιν εἰς τὰς Τραπεζὰς καὶ τὰ μεσιτικὰ γραφεῖα τοῦ Χρηματιστηρίου. Τὰς εἰδήσεις αὐτάς λαμβάνουσιν ἀπὸ τὰ τηλεγραφήματα τὰ ὅποια στέλλουν τὰ Χρηματιστήρια ἐκ Παρισίων καὶ Λονδίνου εἰς τὴν Ἀμερικὴν. Ἄν τοὺς ἀφαιρέσητε αὐτά, ὅ ἀπομείνουν εἰς τὴν δύο γραφεῖα, τὰ ὅποια θὰ ἐκμεταλλεύονται τὰς τοιοῦτον εἰδους εἰδήσεις καὶ εἰς τὸν τρόπον μάλιστα πᾶν ἄλλο παρὰ ἠθικόν: Νὰ διαδίδηται ὅτι ἔλαθε τὸ συνάλλαγμα τῶσον ἐκ Παρισίων χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἀπόδειξις. Κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν δὲν δύναται καὶ ἡ Ὑπηρεσία νὰ ἐξελέγχῃ τοὺς λαμβάνοντας ἐνῷ οὕτως ἡ λογοκρισία εἶναι ἀδύνατος ἐκτὸς μόνον ἂν ἔχῃτε ἀνθρώπους ἰδικούς σας, οἱ ὅποιοι νὰ κρατῶσι τὰ ἀκουστικά.

Πρέπει οὕτω νὰ τροποποιηθῇ διὰ νὰ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐννοεῖτε ὅτι δὲν δύναται καὶ οἱ ἰδιῶται νὰ λαμβάνωσι τηλεγραφήματα ἰδιωτικῆς φύσεως;

Α. Θεοχάρης. Οἱ σταθμοὶ εἶναι σταθμοὶ ἀκοῆς καὶ μόνον. Ἐφόσον μὲν δίδονται τηλεγραφήματα ὡς ἐπίσημα ἀνακοινωθέντα τὰ ὅποια φέρουσι τὴν ἐπικεφαλίδα *pour tous les pays* καὶ τὰ λαμβάνουσιν ὅλοι οἱ δέκται δύναται νὰ γίνῃ χρήσις. Οἰονόηστε ἄλλο τηλεγράφημα ἀποτελεῖ λαθρεμπόριον καὶ δὲν πρέπει τὸ ἐπίσημον Κράτος νὰ τὸ ἐπιτρέψῃ. Τοῦτο εἶναι διὰ διάστημα ἐνὸς ἔτους διὰ τὴν Ἑλλάδα ψῆ. Τοῦτο εἶναι διὰ διάστημα ἐκμετάλλευσίς. Ἀλλὰ μετὰ τοῦτον οἱ σταθμοὶ μοιραῖως λαμβάνουσι καὶ τὴν ἐργασίαν ἄλλων σταθμῶν, δηλαδὴ ἐφόσον ἐργάζεται ὁ σταθμὸς τῶν Παρισίων καὶ τῆς Νέας Ὑόρκης δύναται οἱ ἐδῶ σταθμοὶ νὰ παρακολουθῶσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν. Δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα ἐκ τοῦ νόμου νὰ λαμβάνωσι τὰ τηλεγραφήματα αὐτά. Δι' αὐτὸ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἑλεγχος ἐκ μέρους Ὑπηρεσίας διὰ νὰ μὴ λαμβάνωσι τὰ τηλεγραφήματα αὐτά, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ τηλεγραφήματος τὸ ὅποιον δίδει εἰδήσιν οἰκονομικῆς φύσεως καὶ μόνον.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Νὰ χαρακτηρίσωμεν ὡς λαθρεμπόριον τὴν παραλαβὴν εἰδήσεων αἱ ὅποια ἀποστέλλονται ἄνευ ἀδείας τῶν ἀστυνομικῶν κέντρων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει διατὶ ἡ ἐξαιρέσις δὲν θὰ ὑπαχθῇ εἰς τὸν κανόνα τὸν ὅποιον ἐθέσατε;

Α. Θεοχάρης. Ἐάν τὸν ἐφαρμόσητε, μοιραῖως θὰ πέσωμεν εἰς τὸ λαθρεμπόριον τῆς χειρίστης μορφῆς.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Θέλετε νὰ ἀποφύγωμεν τὸ λαθρεμπόριον νομιμοποιούντες;

Α. Θεοχάρης. Ἐπιτρέποντες ἐν μόνον, τὸ ὅποιον θὰ μᾶς ἀποκλείσῃ νὰ γίνῃ κακὴ ἐκμετάλλευσίς τοῦ πράγματος.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶναι ζήτημα ἐρμηνεύσεως. Ἐάν αἱ εἰδήσεις θεωρηθῶσι κακῆς φύσεως, νομίζω ὅτι ἡ διατύπωσις εἶναι ἐπαρκής, ἀπὸκειται δὲ εἰς τὴν Διεύθυνσιν νὰ ἐξακριβώσῃ κατὰ πόσον τοῦτο θὰ εἶναι θεμιτὸν νὰ ἐπιτρέψῃ, διότι ἐκ τῆς διατάξεως αὐτῆς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαγορεύῃ καὶ τὴν μεταβίβασιν τοιούτων εἰδήσεων, διότι καὶ αἱ εἰδήσεις αἱ ἀφορῶσαι οἰκονομικῆς φύσεως πληροφορίας ἀποτελοῦσι θέματα γενικῆς φύσεως.

Α. Θεοχάρης. Ἐάν ἀκολουθήσωμεν τὴν ἐρμηνείαν αὐτήν, θὰ εὕρεθῃ ἡ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία ἡ ὅποια θὰ ἐξασκήσῃ τὸν

ἐλεγχον πρὸ ἐγκρίτης καὶ κατηγορηματικῆς ἀποφάσεως τοῦ συμβουλίου, τὸ ὅποσον συνέταξε τὸ νομοσχέδιον αὐτό, τὸ ὅποσον ἀποκλείει πάσης φύσεως εἰδήσιν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἔχουσι σημασίαν αἱ ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου. Εἶνε ζήτημα ἐρμηνείας τῆς διατάξεως. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναλάβωμεν τοιαύτην ὑποχρέωσιν εἰς τὸ νὰ παραχωρῶμεν τηλεγραφικὰ τοιαύτης φύσεως ἐφόσον ἐνδέχεται νὰ χαρακτηρισθῇ τὸ Κράτος ὡς διευκολύνον ἐν λαθρεμπόριον. Ἐγὼ νομίζω ὅτι εἶνε ἐπαρκὴς ἡ διάταξις.

Λ. Θεοχάρης. Ἐάν νομίζετε ὅτι ἡ ἐρμηνεία ἡ ἀναγραφομένη εἰς τὰ Πρακτικά εἶνε ἀρκετὴ, ἐγὼ δὲν ἔχω ἀντίρρησην.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Διὰ τῆς διατάξεως δὲν ὑπάρχει κώλυμα. Διὰ τὴν Διεύθυνσιν ὑπάρχει ἄδεια εἰς αὐτὴν νὰ μὴ ἐπιτρέπῃ τὰς εἰδήσεις ταύτας ἐξ ἄλλων λόγων.

Α. Θεοχάρης. Πρέπει νὰ καθορισθῇ ἐπίσης καὶ ἡ δικαιοδοσίᾳ τοῦ ἐλέγχου διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ ἢ διὰ Διατάγματος, διότι μοιραίως θὰ ἔχωμεν εἴτε ὑπερβάσεις ἐκ μέρους τῆς Ἀρχῆς ἢ δικτατορίας ἐκ μέρους τῶν ἄλλων. Αὐτὰ εἶχον νὰ εἶπω.

Γ. Κακουλίδης (πληρεξούσιος Κοζάνης). Ἐγὼ νομίζω ὅτι πρέπει νὰ ἀνθελθῇ τὸ νομοσχέδιον, διότι φοβούμαι μήπως γεννηθῶσι ζητήματα ἀποζημιώσεως, διότι ἐκλείσκειν ἀσυρμάτους στηριζόμενοι ἐπὶ διαταγῆς καὶ ἐπὶ Βασιλικῷ Διατάγματι καὶ ὅχι ἐπὶ νόμου ψηφισθέντος ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως. Εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς ἡμᾶς ὅτι διὰ διαταγῆς ἀπηγορεύθη ἡ χρήσις τῶν ἰδιωτικῶν ἀσυρμάτων.

Ι. Κανναβός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Ὑπάρχει νόμος, ὁ νόμος 1831, ὁ ὅποιος ἐπέτρεψε τὴν ἐγκατάστασιν ἰδιωτικῶν ἀσυρμάτων ἐν Ἑλλάδι. Ἀλλ' ἡ ἐγκατάστασις δὲν ἐγένετο κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου. Δυναμικῶς θέλητε, νὰ σὰς δώσω πληροφορίας πῶς ἐδόθησαν αἱ ἄδειαι. Αἱ ἄδειαι ἐδόθησαν παρὰ τὴν ἀπόφασιν τοῦ γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου διὰ μίαν ἐπιστολῆς τοῦ τότε Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν. Ἐκτοτε ἐλειτούργησαν αἱ ἐγκαταστάσεις μέχρι ἐσχάτων, ὅποτε ἡ Ἐπανστατικὴ Κυβέρνησις ἐξέδωκε Διατάγματι νομοθετικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηγόρευσεν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν λειτουργίαν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἀσυρμάτων τηλεγραφίας.

Γ. Κακουλίδης. Μήπως ἡ ἀπαγόρευσις ἐγένετο διὰ Β. Διατάγματος καὶ δημιουργηθῶσιν ἀπαιτήσεις;

Ι. Κανναβός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας). Ὁχι. Ἡ ἀπαγόρευσις ἐγένετο ἐπὶ τῇ θάσει Ν. Διατάγματος καὶ συνεπῶς

οὐδεὶς φόρος δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἦδη διὰ τοῦ παρόντος νομοσχεδίου λαμβάνονται μέτρα περιοριστικά, διὰ τῶν ὁποίων ἐν περιπτώσει παραβιάσεως τῶν ἐν ταῖς ἁδείαις διελκυσσόμενων ὅρων θὰ δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀνακαλῇ ταύτας.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον εἰς β' συζήτησιν, τῆς Συνελεύσεως δεχομένης τὴν ἐρμηνείαν ἣν ἐδωκαν εἰς τὸ ἄρθρον 1 ὁ κ. Πρωθυπουργός καὶ ὁ κ. Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν, τὸ ἄνω σχέδιον νόμου ἔχον οὕτω:

Περὶ χορηγήσεως ἀδειῶν ἐγκαταστάσεως ἰδιωτικοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου καὶ τηλεφώνου.

Ἄρθρον 1.

Τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1881» ἐξαίρουται οἱ μετὰ δέκτου σταθμοὶ ἀσυρμάτου ἐφόσον προορίζονται ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν λήψιν γενικῆς φύσεως ἀνακοινώσεων.

Ἄρθρον 2.

Αἱ ἄδειαι ἐγκαταστάσεως δεκτῶν ἀσυρμάτου παρέχονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν κατόπιν γνωμοδοτήσεως τοῦ γνωμοδοτικοῦ συμβουλίου τοῦ ἀσυρμάτου καὶ συμφώνως πρὸς τοὺς ὑπὸ τούτου ὑποδεικνυμένους τεχνικοὺς ὅρους. Οἱ ἔροι οὗτοι δύναται νὰ τροποποιηθῶσι καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν τῆς ἀδείας, κατόπιν νεωτέρας γνωμοδοτήσεως τοῦ συμβουλίου, ἐάν δὲ δὲν συμμορφωθῇ πρὸς τοὺς νέους ὅρους ὁ λαβὼν τὴν ἄδειαν, αὕτη ἀνακαλεῖται ἄνευ οὐδενὸς δικαιώματος ἀποζημιώσεως τοῦ κατόχου.

Ἄρθρον 3.

Αἱ ἰδιωτικαὶ ἐγκαταστάσεις ἀσυρμάτου τηλεγράφου καὶ τηλεφώνου διατελοῦσιν ὑπὸ τὸν ἄμεσον ἐλεγχον τῆς Διευθύνσεως τῆς Ρ. Ὑ. Ν., ἥτις δικαιούται νὰ ἐξακριβώσῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν διὰ τοῦ ὑπ' αὐτὴν προσωπικοῦ ἂν τηροῦνται οἱ ὅροι ὡς παρεχωρήθη ἡ ἄδεια τῆς ἐγκαταστάσεως.

Ἄρθρον 4.

Δι' ἐκάστην παραχωρουμένην ἄδειαν ἐγκαταστάσεως ἀσυρμάτου τηλεφώνου ἢ δέκτου ἀσυρμάτου καὶ δι' ἑκάστον ἀνεξάρτητον σύνολον ὁργάνων καταβάλλεται ἐτήσιος ἀδιαίρετος φόρος ὑπὲρ τοῦ ταμείου τοῦ Ἑθνικοῦ Στόλου διὰ τὴν περίοδον ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου μέχρι 31 Δεκεμβρίου ἐκάστου ἔτους δραχμῶν πεντακοσίων (500). Ἐάν ὅμως ἡ ἐγκατάστασις δὲν προορίζεται δι' ἀτομικὴν χρήσιν τοῦ αἰτούντος τὴν ἄδειαν, ἀλλὰ πρὸς ἀνακοινώσιν ἢ δημοσίευσιν ἢ ἐμπορικὴν ἐκμετάλλευσιν ὁ ἄνω-

τέρω φόρος δι' ἐκαστὴν ἰδιαιτέραν συσκευὴν ὀρίζεται εἰς πέντε χιλιάδας (5000) δρα. ἐτησίως εἰσπραττόμενος καὶ οὗτος ὑπὲρ τοῦ ταμείου τοῦ Ἑθνικοῦ Στόλου.

Ἄρθρον 5.

Διὰ Β. Διατάγματος θὰ ὀρισθῶσιν οἱ τεχνικοὶ ὅροι ὑφ' οὓς θὰ ἐπιτρέπηται ἡ χορήγησις τῶν ὡς ἂνω ἀδειῶν.

Γίνεται μετὰ ταῦτα δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτου ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς διὰ κατατάξεως προϋπηρετησάντων ἐν τῷ Στρατῷ καὶ τῇ Χωροφυλακῇ πρὸς ἄμετον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας», μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Π. Ζωγράφου, Τ. Γεωργιάδη, Ι. Μαρματάκη καὶ Δ. Μπότοσαρη**, εἰς οὓς δίδει ἐξηγήσεις ὁ Ἰπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν κ. **Θ. Σοφούλης** δεχόμενος καὶ σχετικὴν προσθήκην εἰς τὸ ἄρθρον 3.

Μεθ' ἧς Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξακολουθήσασιν τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῶν προγραμμάτων δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ο κ. Κ. Σταμούλης (πληρεξούσιος Καρδίτσας) νομίζει ὅτι εἶνε ἐπιβεβλημένον καὶ συγκεκριμένον νὰ ἀκουσθῇ ὁ κ. Γονατᾶς ἄλλοτε Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις καὶ θὰ ὑποστηρίξῃ ἰδίαν ἄποψιν.

Ο κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ἡ μετατροπὴ τῆς σειράς δὲν εἶνε δικαίωμα του.

Ο κ. Θ. Πάγκαλος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι τὸ πολιτικὸν ζήτημα ὑφίσταται ἐν Ἑλλάδι ἀφ' οὗτου ὁ μοναρχισμὸς ἐπεβλήθη ἐξωθεν. Εἶνε ἐπομένως ζήτημα παλαιότατον μὲ ὀξύτητα κατὰ περιόδους. Μία ὀξεῖα ἐμφάνισις ἦτο καὶ ἡ κατὰ τὸ 1909. Τὸ κίνημα τότε εἶχεν ἀφορμὴν τὸ πολιτικὸν ζήτημα καὶ σκοπὸν τὴν ἐκδίωξιν τῶν πριγκίπων ἐκ τοῦ Στρατεύματος. Ἀναφέρει ὅτι ἐκ τῶν 45 πρωτοστατησάντων ἄξιωματικῶν μόνον ἐπτὰ ἔμειναν συμφωνοῦντες εἰς τὴν ἐκδίωξιν, δηλαδὴ ἐν εἰκοστὸν ἐπὶ τοῖς ἐκαστοῖς. Μετὰ τὴν ἐκκρήσιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ Γουδῆ καὶ οἱ μὴ συμφωνοῦντες ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν ἐκδίωξιν.

Δὲν βλέπει—λέγει—σκοπὸν νὰ ἐπικρίνωμαι τὰ σφάλματα τοῦ παρελθόντος ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐπαναφορὰν, διότι καὶ ὁ ἴδιος ἐν τῷ μόνῳ βιβλίῳ του περὶ τακτικῆς ἐξαίρει τὰς ἀρετὰς τοῦ Κωνσταντίνου. Δευτέρα ὀξύτερα κρίσις εἶνε ἡ τοῦ 1915 μὲ τὸ δόγμα τοῦ Κωνσταντίνου «ἐλέω Θεοῦ κυβερνᾶν». Ἡ ἐπανακλήθεῖσα Βουλὴ τοῦ 1915 ἦτο δημοκρατικὴ καὶ ἀναφέρει περὶ τούτου ἀγορεύσεις κατὰ τὸ 1917 τῶν κ. κ. Βενιζέλου καὶ Ρέπουλη καὶ ἀπορεῖ διὰ τὴν διαφορὰν τῆς

Βουλῆς ἐκείνης ἀπὸ τὴν σημερινὴν Συνέλευσιν, φθάσαντες νὰ συζητῇ ἀκαδημαϊκῶς περὶ τύπων καὶ προσχημάτων. Οἱ λόγοι τῆς ἀτονίας τῆς δημοκρατικῆς ἐκείνης πνοῆς εἶνε ἀνεξήγητος. Τὰ μεσολαβήσαντα γεγονότα εἶνε τὰ ἐγκλήματα τῆς Δυναστείας, τὰ ὑποῖα ἡ Συνέλευσις ἔρχεται ὡς Ἑθνικὸν Δικαστήριον νὰ δικάσῃ. Πρῶτη Νοεμβρίου, πάλιν ὀρθῶς τοῦ Κωνσταντίνου, Σαγγάριος, δρᾶσις τοῦ πρίγκιπος Νικολάου δρᾶσις τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρέου, αὐτὰ εἶνε τὰ γεγονότα Ἀναφέρει ἀκολουθῶντας τὰς συστάσεις του κατὰ τὴν ἐκκρήσιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 καὶ τὰς γενομένας συνεννοήσεις του μετὰ τοῦ ἀεροπόρου Δέδε, ὅπως συλληφθῇ ὁ κύριος ἐνοχος, ὁ Κωνσταντῖνος.

Ο κ. Δ. Λεονάρδου (πληρεξούσιος Μεσολογγίου) ἀναφέρει ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν ἐσπέραν τῆς πρώτης ἡμέρας καθ' ἣν ἐγένετο ἡ Ἐπανάστασις ἐδάρησαν πλεῖστοι πολῖται εἰς τὸ καρενεῖον τοῦ Ζαχαράτου παρὰ τῶν ὀργάνων τοῦ Κωνσταντίνου.

Ο κ. Πάγκαλος συνεχίζων λέγει ὅτι ἔθεσε χεῖρα ἡ Ἐπανάστασις ἐπὶ τῶν ἐνόχων πλὴν τῶν χρυσοποικίλων ξοάνων τῆς Δυναστείας. Μνημονεύει σχετικῶς τὴν διαγωγὴν τοῦ πρίγκιπος Νικολάου καὶ τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρέου, ὅστις, ὡς ἐξ ἀνακρίσεως λεπτομεροῦς ἐξάγεται, ὡς Διοικητὴς τοῦ Β' Σώματος Στρατοῦ ἦτο ἐνοχος ἀνυπακοῆς καὶ ἐγκαταλείψεως θέσεως ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ καὶ ὤφειλε συμφώνως μὲ τὸν στρατιωτικὸν νόμον νὰ καταδικασθῇ εἰς θάνατον, διότι ἀσφαλῶς ἡ μάχη τοῦ Σαγγαρίου ἀπωλέσθη ἐξ αἰτίας αὐτοῦ. Ἀναγινώσκει πρὸς τοῦτο τὴν κατάθεσιν τοῦ Ἐπιτελάρχου Σαρρηγιάννη καὶ τοῦ Ἀρχιεπιτελάρχου Δούσμανη καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς σχετικῆς δικογραφίας. Ὁ πρίγκιψ Ἀνδρέας δὲν ἐτυφεκίσθη ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Ο κ. Ι. Καλογεράς ὡς ἐπαναστατικὸς ἐπίτροπος τῆς δίκης τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρέου βεβαιεῖ ὅτι ἀπεδείχθη ἡ ἐνοχότης του καὶ ἐμελλε νὰ καταδικασθῇ, ἀλλὰ συστάσει τοῦ κ. Πάγκαλου. Ἰπουργοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, μετεβλήθη ἡ ποινὴ αὐτοῦ λόγῳ τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Ο κ. Πάγκαλος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἡ ἐπέμφοσις ἐγένετο δι' ἐπίτηδες ἀριχθέντος πράκτορος ἐξ Ἀγγλίας, ὑποδείξαντος τὴν ἀνάγκην τῆς σωτηρίας τοῦ πρίγκιπος Ἀνδρέου μὲ σωρεῖαν ἀνταλλαγμάτων ἀπραγματοποιήτων.

Ο κ. Κ. Ρέντης λέγει ὅτι εἰς αὐτὸν οὐδέποτε ἐδόθη ὑπόσχεσις ἀνταλλαγμάτων διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ο κ. Πάγκαλος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι καὶ ὁ Κωνσταντῖνος ὤφειλε νὰ παραπεμφθῇ ὡς ὑπεύθυνος ἐπὶ ἐγκαταλείψεως θέσεως ἐνώπιον τοῦ ἐχθροῦ.

Ὁ κ. **Κ. Ρέντης** λέγει καὶ πάλιν ὅτι οὐδέποτε ἐγένετο παρέμβασις ὑπὸ τὸν τύπον διπλωματικοῦ διαβήματος, ἀλλ' ἀνεπίσημος σύστασις προκειμένου περὶ συγγενοῦς τοῦ Βασιλέως τῆς Ἀγγλίας.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** συνεχίζων ἐξιστορεῖ τὸν συγχορηγόντα Στρατὸν τοῦ Ἑβρου, ἐνθ' συγχρόνως ἡ κωνσταντινικὴ σπεῖρα εἰργάζετο μέχρις οὗτο ἐξεργάσθαι τὸ κίνημα. Ὅτε ἀπεχώρησα—λέγει—ἐκ τοῦ Στρατοῦ, εἶπον εἰς πολλοὺς ὅτι ἐντὸς ὀλίγου θὰ ἀντιμετωπισθῇ μεγάλη στρατιωτικὴ στάσις μὲ κίνητρον καὶ ἐστὶν ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸν Μεταξάν. Κατέστησε ταῦτα γνωστὰ εἰς τὴν Ἐπανάστασιν καὶ συγχρόνως ἔθεσε καὶ τὰ σπέρματα τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου. Τὴν παραμονὴν τῆς ἐκρήξεως τοῦ κινήματος ἀνῆλθεν εἰς τὴν Λυκόβρυσιν καὶ εἶπεν εἰς τὸν κ. Παλαστήραν ὅτι ἐντὸς τῆς ἐσπέρας θὰ ἀντιμετωπισθῇ κίνημα. Τὴν ἡμέραν τῆς ἐκρήξεως ὁ ἴδιος κ. Γονατᾶς ἐνόμιζεν ὅτι ὁ κ. Κονδύλης εὐρίσκειτο εἰς Τρίκκαλα. Τὸ Ἐπιτελεῖον ἦτο εἰς χεῖρας τῶν στασιαστῶν.

Ὁμιλεῖ ἀκολούθως περὶ τῆς ζητηθείσης πρὸς τοῦ Βασιλέως ἀποδοκιμασίας τοῦ κινήματος, μὴ γενομένης ὁμῶς. Τονίζει τὴν διαθεσικότητα τοῦ ἰδίου κ. Γονατᾶ δηλοῦντος ὅτι «ἐκτύπα ἡ καρδιὰ τοῦ Βασιλέως ὑπὲρ τοῦ κινήματος». Τὰ ἔγγραφα τὰ παραδοθέντα εἰς τὴν Ἐπανάστασιν ἐβεβαίουν ὅτι ἡ ἀνακτορικὴ φρουρὰ θὰ ἐχορηγίμειεν ὡς ἀντιμέτωπος τοῦ ἐνταῦθα ἐβελοντικοῦ τάγματος. Ὁ ὑπασπιστὴς τοῦ Βασιλέως Βλάχος ἐβεβαίουν ὅτι μόνον εἰς τὸν Βασιλέα θὰ ὑπακούσῃ ἡ φρουρὰ. Τὸ σπουδαιότερον ὁμῶς εἶνε ὅτι ὑπῆρχον καὶ στοιχεῖα ἐκ τῶν ὑποῶν ἀπεδεικνύετο ὅτι ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος ἐξηνάγκασε τὸν Λεοναρδούπουλον νὰ τεθῇ ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ κινήματος. Καὶ αὐτὸς ὁ Ἀργαλιῶτης ἐμυήθη ἀπὸ τὸν Βασιλέα. Θὰ ἦτο ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ εὐκατεῖον νὰ ἀπολυθῶσιν οἱ Λεοναρδούπουλος καὶ Ἀργαλιῶτης, ὁ τελευταῖος τῶν ὁποίων εἶνε προσωπικὸς τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπῆλθεν ἡ ἐκπτώσις καὶ φυσικὴ συνέπεια εἶνε ἡ Δημοκρατία, δι' ἣν μάχονται καὶ ἀγωνίζονται. Δὲν ἐξεδιώχθη ὁ Γεώργιος ἀμέσως μετὰ τὸ κίνημα λόγῳ τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων, ὑπὲρ ἧτο τὸ αἰώνιον πρόσχημα. Ἀπορεῖ εἶτα διατὶ μακροσυζητοῦμεν περὶ ἐπανερωτήσεως τοῦ Λαοῦ διὰ τὸ δυναστικὸν ζήτημα. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ συγχορηγὸν τὴν πολιτικοστρατιωτικὴν Συμβούλιον καίει τὸν τρόπον τῆς συγχορηγείας του, κληθέντων προσώπων μηδεμίαν ἀρμοδιότητα ἔχοντων. Ὁ κ. Ἀλεξανδρῆς ἐπέσεισε καὶ γαλλικὴν νόταν ὑπὲρ τοῦ Γεωργίου, ἧς ἡ ἐρμηνεία ὁμῶς ἦτο ἀντίθετος, ὅπως τὸ ἐβεβαίωσε προσκληθεὶς ἀμέσως καὶ ὁ κ. Ἀλε-

ξανδρῆς καὶ ὁ κ. Σιδερῆς. Ἀνεγνώσθη ἀκολούθως εἰς τὸ Συμβούλιον καὶ τὸ τηλεγράφημα τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅπερ ἐπηρεάσεν ὅλους καὶ ἐκλόνισε καὶ τὸν ῥήτορα, λόγῳ τοῦ συνδέσμου του μὲ τὸν κ. Βενιζέλον, ὀφειλόμενον ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ εἰς ἐπανεπιλημμένους συνεργασίας του, εἰς μίαν τῶν ὁποίων θὰ ὀρίζοντο τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος πέραν τοῦ Ἀζιτικῆν καὶ τοῦ Ἄλφους ποταμοῦ. Ἐπῆλθε κατόπιν ἡ διαίρεσις τοῦ Κόμματος καὶ αἱ ἐκλογαί.

Ἐν τῇ σημερινῇ θέσει τοῦ ζητήματος δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀμφισβητηθῇ ὅτι ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ λύσῃ τὸ δυναστικὸν ζήτημα. Ἡ ἀντίρρηση τῶν προεκλογικῶν ἐπιφυλάξεων θὰ εἶχε θέσιν, ἀν' ἣσαν αὐταὶ ὑπαρκαί. Ἀναγινώσκει τὰς προκηρύξεις τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐζητεῖτο ἐξουσιοδότησις δι' ἀμφοτέρους τὰ ζητήματα.

Ὁ κ. **Κ. Τσιμινάκης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) διαμαρτύρεται λέγων ὅτι ἐξετέθη ὡς ἀπλοῦς φιλελευθέρος καὶ ἐπιφυλάσσεται ἐν καιρῷ ἀγορεύων νὰ δώσῃ περισσοτέρως ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** συνεχίζων λέγει ὅτι μίαν ἐπιφυλάξιν ἦτο, ὅτι δὲν θὰ προεκαλεῖτο ἡ μεταβολὴ ἐν ᾗ περιπτώσει ἦτο ἀντίθετος ἡ θέλησις τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς. Δημοκρατικοὶ καὶ φιλελευθεροὶ δημοκρατικοὶ ἐπέτυχον πλέον τῶν 150 καὶ ἡ Ἐπανάστασις ὡς βυθιστρία ἐνόμισεν ὅτι ἡ πλειοψηφία ἦτο δημοκρατικὴ, ὅπως καὶ ἦτο, καὶ ἐπ' αὐτοῦ στηριζομένη ἡ Ἐπανάστασις ἐνήργησε τὴν ἔξωσιν. Εἶνε ἀναμφισβήτητον λοιπὸν ὅτι καὶ λαϊκὴ ἐντολὴ ὑπάρχει πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ μόνου ζητήματος ὅπερ ὑπάρχει. Ἡ Συνέλευσις δικαιοῦται νὰ κηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὴν ἐσωτερικὴν κατάστασιν. Προέχει ἡ παροχὴ καλῆς διοικήσεως καὶ ἡ ὑποστήριξις καὶ περίθαλψις τῶν προσφύγων. Ἡ Κυβέρνησις δύναται νὰ ἐξεύρῃ πόρους διὰ τοὺς πρόσφυγας. Λέγει ὅτι αἰσχύνεται ὡς Ἕλληνα ὅτι ἐπὶ δύο μῆνας συζητοῦσι περὶ τῶν ἐκλιπόντων τυράννων καὶ τοῦ τρόπου τῆς ἀποχωρήσεώς των. Καὶ εἰς τὰ ὅμματα ἀκόμη τῶν ξένων παριστῶμεν τὸ θέαμα Λαοῦ ἐκρύλου. Ποιεῖται ἐκκλήσιν εἰς τὸν πατριωτισμὸν τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ὅπως λύσῃ τὰ ζητήματα διὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ μάχη θὰ δοθῇ καὶ θὰ κερδηθῇ κατὰ τρόπον ἐδραιούντα ἐπὶ ἀκλονήτων θέσεων τὸ πολίτευμα.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** ἐξακολουθῶν θεωρεῖ μάταιον τὸ δημοψήφισμα καὶ ὁδηγοῦν εἰς ἀσφαλεῖ καταστροφὴν. Τὸ συμφέρον τῆς Χώρας ἐπιβάλλει τὴν ἄμεσον λύσιν τοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι μόνος λόγος

της παραμονής της Κυβερνήσεως εις την Ἀρχὴν εἶνε ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς της.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** συνεχίζων λέγει ὅτι ἐφόσον ἐξεδηλώθη ἡ δημοκρατικὴ τάσις τοῦ Λαοῦ δὲν βλέπει τὸν λόγον τοῦ δημοψηφίσματος. Ἀπορεῖ διότι ἐγίναν στόχος τῶν πάντων οἱ ἀδιίστατοι δημοκρατικοί.

Αἱ καρδίαι—λέγει—πάντων ἐν τῇ Συνελεύσει πάλλονται ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Μία ψυχολογικὴ βία ὅμως δὲν τὰς ἀφίνει νὰ ἐκδηλωθῶσιν. Ἡ Κυβέρνησις, ὅπως φαίνεται, δὲν ἔχει πίστιν εἰς τὴν γενικὴν ἰδέαν. Συνεπῶς εἶνε ἀδύνατον εἰς τοὺς ἀδιαλλάκτους δημοκρατικούς νὰ ψηφίσωσι τὴν πρότασιν τῆς Κυβερνήσεως. Θεωρεῖ τὰς θεωρίας περὶ λαϊκῆς κυριαρχίας ὡς ἀσκόπους ἐφόσον πρόκειται περὶ ἀμετανοήτων ἀντιπάλων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ Ἑλλὰς θὰ ἦτο ἡ εὐδαιμονοεστέρᾳ Χώρα τοῦ κόσμου, ἐὰν ὁ ἀντίπαλος πολιτικὸς κόσμος εἶχε συναίσθησιν τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων. Νικῶσιν ἐξ ἄλλου οἱ Στρατοί, ὅταν παρακολουθῶνται οἱ ἀγῶνές των μὲ τὰς συμπαθείας τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** συνεχίζων φρονεῖ ὅτι μία λύσις ἐνδείκνυται, ὅπως δι' ἐνὸς μόνου ψηφίσματος καταργηθῇ ὁ θεσμὸς καὶ πεταχθῇ καὶ ὁ τελευταῖος γόνος τῶν Γλύξ-βουργ. Ἡ Δημοκρατία θὰ στηριχθῇ κατόπιν διὰ τῆς χρηστικῆς διοικήσεως καὶ τῆς ἀμειλίκτου ἐφαρμογῆς τῶν νόμων, χάρις εἰς τὴν ὁποῖαν ὀφείλει καὶ ὁ Στρατὸς τοῦ Ἑβδρου τὴν ἀνυπερόβλητον μηχανικότητά του.

Ὁ κ. **Κ. Νταῆς** (πληρεξούσιος Καθάλλας) λέγει ὅτι ἐπὶ στρατηγίας Παγκάλου ἀπεφυλακίσθη παρανόμως ὁ ἀντισυνταγματάρχης Μυκόνιος κατηγορούμενος ἐπὶ ἐγκυκλοπείᾳ θέσεως.

Ὁ κ. **Δ. Προμπονάς** (πληρεξούσιος Νάξου) ὑπεραμύνεται τοῦ Μυκονίου ὡς ἀρίστου ἀξιωματικοῦ.

Ὁ κ. **Πάγκαλος** λέγει ὅτι δὲν γνωρίζει τίποτε περὶ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου αὐτοῦ. Συνεχίζων λέγει ὅτι, δεδομένου ὅτι πρόκειται περὶ ἐγκληματικῶν ἀντιπάλων, δὲν χρειάζονται δημοψηφίσματα ἀλλ' ἄμεσος κατάργησις Θεσμοῦ καὶ Δυναστείας, ἵνα ὁδηγηθῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς δόξαν καὶ μεγαλειῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι 47 πληρεξούσιοι ὑποβάλλουσι πρότασιν περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως.

(Ἀναγινώσκεται ἡ πρότασις).

Πολλοὶ πληρεξούσιοι ζητοῦσι τὸν λόγον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐννοεῖ νὰ περιορισθῇ διὰ μιᾶς τοιαύτης προτάσεως ὁ λόγος. Διιφέρει τὸ ζήτημα ἀν οἱ ῥήτορες τῶν διαφόρων ἀπο-

χεύσεων ἠθέλον συναινέσει εἰς συντόμεισιν τῆς συζητήσεως. Συνεπῶς πρέπει ν' ἀποσυρθῇ ἡ πρότασις καὶ νὰ καταστῇ δυνατὸν μέχρι τῆς αὔριον νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις. Διότι δὲν εἶνε ἄλλως τε ὁρθὸν νὰ τερματισθῶσιν αἱ συζητήσεις, ἀπόντος τοῦ ἀξιοτίμου ἀρχηγοῦ τῶν δημοκρατικῶν.

Ὁ κ. **Μ. Κύρκος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ἀναπτύσσει τοὺς λόγους δι' οὓς ὑπέβαλον τὴν πρότασιν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρακαλεῖ νὰ μείνῃ ἐκκρεμῆς ἡ συζήτησις διὰ τὴν αὔριον, ὅποτε θὰ εἶνε παρὼν καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** παρακαλεῖ νὰ χωρισθῇ ἡ συζήτησις τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος ἀπὸ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις ἐπὶ τῆς προτάσεως ἀναθάλλεται δι' αὔριον.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδρῆς** (πληρεξούσιος Καρδίτσης) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος, ὡς λέγει, νομίζει ὅτι τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως, ἥς ἀπετέλει μέλος καὶ ὁ ἀδελφός του, ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς τὰς σχετικὰς περὶ αὐτοῦ περιουσίας τῆς ἀγορεύσεως τοῦ στρατηγοῦ Παγκάλου.

Ὁ κ. **Γ. Σιδερῆς** (πληρεξούσιος Καρδίτσης) λέγει ὅτι τὰ μέλη τῆς Κυβερνήσεως ἐκείνης θεωρούμενα ἀλληλέγγυα θὰ λάθωσι τὸν λόγον μὲ τὴν σειράν τῶν ζητημάτων καὶ θὰ ἀπαντήσωσιν ὅτι πρέπει.

Ὁ κ. **Ι. Πασσαλίδης** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) διαμαρτύρεται διὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ θέματος τῆς Συνελεύσεως ὁμιλίαν τοῦ κ. Ἀλεξανδρῆ.

Ὁ κ. **Ἀλεξανδρῆς** συνεχίζων ἐπικρίνει τὸν κ. Πάγκαλον διὰ τὰς μορφὰς αἷς ἐξήνεγκε κατ' ἀπόντων προσώπων, οἷος ὁ ἀδελφός του, ὅστις ἐπὶ εἰκοσαετίαν ἐχειρίσθη σπουδαῖα ἀξιώματα τῆς Πολιτείας.

Οἱ κ. κ. **Δ. Μαργέτης, Π. Χαλόφτης** κλπ. παρακαλοῦσι νὰ δοθῇ ὁ λόγος εἰς τὸν κ. **Γονατᾶν**.

Ὁ κ. **Στ. Γονατᾶς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ὁμιλῶν ἐπὶ τῶν δύο κεφαλαιωδῶν ζητημάτων, τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ὡς τοὺς ἀκρογωνιαίους λίθους τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ, παρακαλεῖ ὅπως μὴ διακόπτεται κατὰ τὴν ἀγόρευσίν του.

Ἀναλύων ἀκολούθως τὸ αἷτιον καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 λέγει ὅτι αὕτη μόνον σκοπὸν εἶχε τὴν περισυλλογὴν καὶ ἀνασύνταξιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Χώρας, τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ἐπιβλαβῶν διὰ τὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους ἀτόμων καὶ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν

πληρεξουσίων Συντακτικῆς Συνελεύσεως. Ἀναγινώσκων ἀκολούθως ἡμερησίαν διαταγὴν τῆς 3 Σεπτεμβρίου 1922, τὴν ὁποίαν ὡς διοικητῆς τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ ἐκονοποίησε πρὸς τὰ ὑπ' αὐτὸν στρατιωτικὰ τμήματα, καὶ ἦν ὥραν ταῦτα ἐπαυθίζοντο τῶν πλοίων πρὸς ἀναχώρησιν ἐκ τοῦ Τεσμέ, χαρακτηρίζει ταύτην ὡς ἀπαύγασμα τῆς ψυχολογικῆς καταστάσεως ὑπὸ τὴν ὁποίαν διετέλουν τότε τὰ λείψανα τῆς Στρατικῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καταστάσεως ὑπερλομένης ἀπ' ἐνός εἰς τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ Στρατοῦ διὰ τὴν ἐπελθούσαν καταστροφὴν καὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ πρὸς ἐπανόρθωσιν τῶν γενομένων.

Ἀναφερόμενος ἀκολούθως εἰς τὴν προκήρυξιν τῆς Ἐπαναστάσεως τόνιζει ὅτι αὕτη δὲν ἐθίζει τὸ πολιτικὸν ζήτημα φρονούσα ὅτι τοῦτο θὰ ἐδημιούργει ἐσωτερικὸν χάσμα.

Τὸν σχηματισμὸν τῆς πρώτης Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως χαρακτηρίζει ὁ ρήτωρ ὡς ἀπόδειξιν τῶν συμφυλικῶν προθέσεων τῆς Ἐπαναστάσεως. Εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τὴν δεξιὰν διαχείρισιν τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων ὑπὸ τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τὴν αὐταπάρνησιν τῶν ἀνωτέρων τοῦ Στρατοῦ στελεχῶν ἀποδίδει ὁ ρήτωρ τὰ ἐπιτευχθέντα ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀγαθὰ ἀποτελέσματα.

Ἀσχολούμενος εἶτα εἰς τὰ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς εἰρήνης πεπραγμένα ὑπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως ἀναφέρει τὰς προσπαθείας τῆς Ἐπαναστάσεως πρὸς ἐπίτευξιν ἐσωτερικῆς ἰσονομίας, συμφυλικῆς καὶ πλήρους τῶν πολιτῶν ἐλευθερίας.

Εἰσερχόμενος εἰς τὰ ἐκ τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος προκύψαντα ζητήματα, τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν, παρέχει τὴν διαδοχάσιν ὅτι κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ὁ Βασιλεὺς οὐδεμίαν ταραχὴν ἐπέδειξε διὰ τὴν τυχόν ἐπικράτησιν τῶν στασιαστῶν, ἀλλὰ μόνον συνέστησεν ἐπιείκειαν ἀπέναντι αὐτῶν πρὸς ἀποφυγὴν αἱματοχυσίας.

Κατὰ τὸ συγκληθὲν κατὰ τὰς ἡμέρας ἐκεῖνας πολιτικο-στρατιωτικὸν Συμβούλιον ὁ ρήτωρ λέγει ὅτι ἀνέπτυξε τὰς τότε προθέσεις τῆς Ἐπαναστάσεως σκοπούσης τὴν παράδοσιν τῆς ἐξουσίας εἰς τὸ κατὰ τὰς ἐκλογὰς πλειονοψηφῆσον Κόμμα, καὶ ἐξέφρασε τὴν γνώμην του ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἦτο ἀμέτοχος εἰς τὸ στασιαστικὸν κίνημα. (Ἀναγινώσκει τὴν εἰσήγησιν). Κατὰ τὴν σύσκεψιν αὐτὴν οὐδεὶς ἐκηρύχθη ὑπὲρ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας ἐπαναστατικῶς. Ἐξεδόθη ἀνακοινωθέν, καὶ ὁ ἐκρίνετο ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος μεταβολῆς κατευθύνσεως οὐδὲ ἀναβολῆς τῶν ἐκλογῶν. Ἡ ἐπιτυχία ἐν αὐταῖς μεγάλου ἀριθμοῦ δημοκρατικῶν καὶ δημοκρατικῶν φιλελευθέρων κατέστησε δύσκολον τὴν συγκράτησιν μας ἐν τῇ αὐτῇ κατευθύνσει καὶ μετὰ τὸ τηλεγράφημα

τῆς φρουρᾶς Θεσσαλονίκης, καὶ διαδήματος τῆς φρουρᾶς Ἀθηνῶν περὶ ἀνάγκης ἀμέσου ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας συνεστήσαμεν διὰ τοῦ Ἀυτάρχου εἰς τὸν Βασιλέα νὰ ἀποδημήσῃ ἐκουσίως καὶ προσωρινῶς. Ὁ Βασιλεὺς ἀπέστειλεν ἐπιστολήν, ἐν ἣ ἐζήτηε συμβουλὰς περὶ τοῦ πρακτέου μετὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν. Προφορικῶς μοὶ παρέγγειλεν ὁ Βασιλεὺς ὅτι μόνον κατόπιν ἐγγράφου συστάσεως θὰ ἡδύνατο νὰ ἀποδημήσῃ. Ἀναγινώσκει ἀκολούθως ἐπιστολήν του, ἣν εἰς ἀπάντησιν ἀπέστειλεν εἰς τὸν Βασιλέα καὶ καὶ ἦν προκειμένου ἡ ἐκλεγείσα Συνέλευσις νὰ συζητήσῃ περὶ τοῦ προσφορωτέρου πολιτεύματος κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο θὰ ἦτο καλὸν νὰ ἀπέλθῃ ὁ Βασιλεὺς προσωρινῶς καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ Ἀντιβασιλείας. Ὁ Βασιλεὺς ἀπάντησε δι' ἐπιστολῆς ὅτι ὑπέκρινε εἰς τὴν συμβουλὴν μας ταύτην ἀπομακρύνεται προσωρινῶς μετὰ τῆς Βασιλείας. Ἡ ἐπομένη 19 Δεκεμβρίου ἀνεχώρησεν εἰς Ρουμανίαν.

Αὕτη ἦτο ἡ πολιτικὴ τῆς Ἐπαναστάσεως ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐπικρίσεις κατ' αὐτῆς νομίζει ὅτι ἡ ὑριστικότης τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐκπτώσεως θὰ ἔχῃ σημασίαν μόνον ὅταν ληφθῶσιν αὗται διὰ τῆς Συνελεύσεως. Φυσικὸν πολίτευμα ἀπ' ἐτέρου εἶνε ἡ Δημοκρατία, τῆς ὁποίας κοτὶς εἶνε ἡ Ἑλλάς. Καὶ τώρα δὲν ὑπάρχει κληρονομικὸς Ἄρχων καὶ τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἀσκεῖ ἄριστα εἰς τίμιος Ἕλληγ. Δὲν πιστεύει ἀπ' ἐτέρου νὰ ὑποστηριχθῇ γνώμη περὶ μὴ ὠρίμου τοῦ Λαοῦ διὰ Δημοκρατίαν, διότι θὰ προκληθῇ νέα Ἐπανάστασις βραδύτερον. Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922 πᾶν ὅτι ἐπηγγέλλθη σχετικῶς πρὸς τὰ ζητήματα τὸ πολιτικόν καὶ τὸ δυναστικόν τὸ ἐξεπλήρωσε. Καὶ ἐκλογὰς ἀνοθεύτους ἐνήργησε καὶ ἐφόσον ἐξεπλήρωσεν ὅλας τὰς ἐπαγγελίας τῆς ἀπορεῖ πῶς καὶ ἡ Συνέλευσις δὲν ἐκπληροῖ τὸ ἰδικόν της καθήκον λύουσα τὰ ζητήματα δι' ἃ συνεκλήθη. (Νειροκροτήματα)

Ὁ κ. Γ. Σίδερης (πληρεξούσιος Καρδίτσης) παρακαλεῖ νὰ ἀνακοινωθῇ παρὰ τοῦ κ. Κονδύλη σύγχρονος ἐπιστολῆς τοῦ κ. Πλαστήρα.

Ὁ κ. Γ. Κονδύλης (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι δι' ἐπιστολῆς του ὁ κ. Πλαστήρας τῇ γράφει ὅτι πρέπει νὰ σχηματισθῇ Κυβέρνησις Ρούσου—Παπαναστασίου διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς δημοκρατικῆς ὑποθέσεως.

Ὁ κ. Γονατᾶς ἐξακολουθῶν ἐξ ὀνόματος τῆς ἐπαναστατικῆς ὁμάδος δηλοῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ λύσῃ ἀμφότερα τὰ ζητήματα δι' ἃ ἐκλήθη, διότι οὐδεμίαν ἐπιφύλαξιν ἔκαμε κατὰ τὰς ἐκλογὰς. Ἐπεξηγεῖ εἶτα τὴν ὑπὲρ τοῦ κ. Βενιζέλου δοθείσαν ψῆφον τῆς ἐπαναστατικῆς ὁμά-

δος, ἥτις δὲν δύναται νὰ δοθῇ εἰς ἄλλους, ἔστω καὶ ἀκο-
λουθοῦντας τὸ αὐτὸ πρόγραμμα.

Συνεχίζων ὁ ρήτωρ λέγει ὅτι σπαταληθέντος τούτου χρόνου
εἰς συζητήσεις καὶ πρὸ τῶν ἐπικειμένων κινδύνων ἐκ τοῦ ἐξω-
τερικοῦ παραδέχεται καὶ συνιστᾷ νὰ λυθοῦν τὰ ζητήματα
ἐντὸς τῆς αἰθούσης ταύτης καὶ νομίζει ὅτι οἱ ἔχοντες προεκλο-
γικοὺς περιορισμοὺς δύναται νὰ μὴ τοὺς λάθωσιν ὑπ' ὅψιν
ἐρόσον ὕψιστα συμφέροντα τῆς Πατρίδος ἐπιβάλλουσι τοῦτο.
ὑποδείξεις ἐξωτερικὰ καὶ συστάσεις περὶ τῆς τοιαύτης ἡ ἐκεί-
νης τῆς πολιτικῆς λύσεως δὲν ὑπῆρχον τοῦλάχιστον ἐρόσον ἢ το
Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ Κράτη κανονίζουν τὴν τα-
κτικὴν τῶν ἐκ τοῦ συμφέροντός των. Ἐχομεν τὸ παράδειγμα
τῆς ἀναγνωρίσεως τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας, ἥτις ἀναγνωρί-
σθη παρὰ πάντων, ἐνθ' εἶνε γνωστὸν πῶς ἐξελέγη ἡ κηρύξασα
ταύτην Ἐθνοσυνέλευσις. Ἐσωτερικῶς τὸ γνησιώτατον δημο-
ψήφισμα θὰ ἀμυνομένηθῃ παρὰ τῆς ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ταύ-
της ἀντιδράσεως. Διὸ ἀμφοτέρω τὰ ζητήματα, τὸ τε πολιτεια-
κὸν καὶ τὸ δυναστικόν, πρέπει νὰ λυθῶσι διὰ τῆς Συνελεύσεως.
(Χειροκροτήματα)

Π. Ἀραβαντινός. Παρκαλῶ νὰ παράσχω μίαν ἐξή-
γησιν. ἔχω ἀντιληφθῇ ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει παρεξηγήσει τὴν
θέσιν ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ἴσως
συνέβηκε καὶ αὐτὴ αὕτη ἡ διατύπωσις τοῦ ψηφίσματος
μας τὸ ὅποιον ἔχομεν διατυπώσει. Διότι ἡ ἐννοία ἡ ὅποιον
προκύπτει ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς γράσεως τοῦ ὅρου referen-
dum εἶνε ὅπως λυθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τὸ πολιτειακὸν
ζήτημα, διαμορφωθῇ τὸ πολίτευμα καὶ ἡ ὅλη πολιτικὴ με-
ταβολή, τελικῶς δὲ κυρωθῇ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν δὲ
ταύτην καταθέτω καὶ τροπολογίαν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐρόσον ἐπετρέπη ἡ δι-
κοπή δὲν εἶνε δυνατὸν παρὰ νὰ ὁμιλήσω ἐπ' αὐτοῦ τοῦ πράγμα-
τος. (Ὁρόσος ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Δύο λέξεις ἔχω νὰ εἶπω. Δὲν
ἔχω εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀξιότιμου πληρεξουσίου ἐκ Κορινθίας
παρὰ νὰ εἶπω δύο μόνον λέξεις: "Ὅτι ἡ δῆλωσις αὐτοῦ
ἐμφανίζει ἐγκαταλείψιν προγράμματος ὑποστηριζομένου ἐπὶ
δύο ὁλοκλήρους μῆνας. (Χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς).

Π. Ἀραβαντινός. Ἐπὶ δύο ὥρας ὑπεστήριξα αὐτὸ
τὸ πᾶγμα. (Χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς).

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἐπιτρέπεται νὰ νομί-
ζετε ὅτι θὰ καταπνίξητε τὴν φωνὴν τῶν ἄλλων ἐν τῇ Συνελεύ-
σει. Δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ καταλυθῇ ἡ ἐλευθερία τοῦ λόγου ἐν
τῇ Συνελεύσει. Θὰ ἐκφράσωμεν τὴν γνώμην μας εἴτε ἐκόν-

των εἴτε ἀκόντων ἡμῶν. Καὶ ἔχω νὰ σᾶς δηλώσω τοῦτο, ὅτι
ἡ δῆλωσις εἰς τὴν ὁποίαν προσέβη ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος
ἐκ Κορινθίας ἡ ἔχει τὴν ἐννοίαν ἐγκαταλείψεως προγράμματος
ὑποστηριζομένου ὑπὸ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως ἡ εἶνε ἀνε-
ξήγητος εἶνε ἀνεξήγητος, διότι ἔχομεν τὰς ἐπικειμένους
δηλώσεις, καὶ θὰ τὰς ἀναφέρω εἰς τὴν ἀγορεύσιν μου, κατὰ
τὰς ὁποίας τὸ δημοψήφισμα τὸ ὑποστηριζόμενον ὑπὸ τῆς
Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως τὸ ἀφορῶν τὴν μορφήν τοῦ πολιτεύ-
ματος ὀφείλει νὰ διεσχεθῇ ἐντὸς δύο μύλις ἐβδομάδων εἰς
τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶνε δυνατὸν νὰ υποθέσῃ νοῦς ἀνθρώ-
πινος ὅτι ἐντὸς τῶν δύο τούτων ἐβδομάδων ἤθελε καταρ-
τισθῇ τὸ νέον πολίτευμα, ἤθελε δοκιμασθῇ ὑπὸ τοῦ Λαοῦ
καὶ ἤθελε τεθῇ ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ διὰ δημοψηφίσματος.
(Χειροκροτήματα). Ἐν ἐκ τῶν δύο συμβαίνει: Ἡ εὐρισκόμεθα
ἐνώπιον ἐγκαταλείψεως προγράμματος ἡ ἡ δῆλωσις δὲν ἔχει
τὴν ἐννοίαν τὴν ὁποίαν ἐγὼ τοῦλάχιστον ἀπέδωκα εἰς αὐτήν.
(Χειροκροτήματα).

Π. Ἀραβαντινός. Δὲν πρόκειται περὶ ἐγκαταλείψεως
τοῦ προγράμματος τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἄν οὕτως
ἀντελήφθῃ τὸ πᾶγμα ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ἡδύ-
κησε τὴν ἀντίληψίν του. Διότι συμβαίνει συχνὰ ν' ἀδικῇ τὴν
ἀντίληψίν του. Σπεύδει πρὶν λάβῃ ἐπικριτὴ γνώσιν τῶν πρα-
γμάτων, νὰ λαμβάνῃ τὸν λόγον καὶ νὰ διακόπτῃ. Ἐπρεπε νὰ
ἐξετάσῃ τὴν πρότασίν μας, νὰ τὴν μελετήσῃ καὶ νὰ μᾶς
ἀπαντήσῃ εἰς τὰς δηλώσεις του καὶ τότε νὰ ἀναμνήνῃ τὴν
ἀπάντησίν μας.

Θ. Πάγκαλος. Δὲν ἐνδιαφέρουσι ἡμᾶς τὰ προγράμμα-
τα μᾶς ἐνδιαφέρουσι τὰ πράγματα, νὰ ἐγκαθιδρυθῇ τὸ ταχύ-
τερον ἡ Δημοκρατία.

Ὁ κ. Γονατᾶς ἐξακολουθεῖν λέγει ὅτι πᾶσα ἄλλη
παρελκυστικὴ λύσις θὰ ἀποτελεματώσῃ τὴν κατὰστασιν εἰς
βάρος τοῦ ἔθνους καὶ δὲν θὰ ἀφῇσῃ τὴν Συνέλευσιν νὰ
ἀπασχοληθῇ μὲ τόσα ἐσωτερικὰ ζητήματα, τὰ ὅποια χρῆζονται
ἀμέσου προνοίας. Καὶ αὐτὸς ὁ κ. Παπανδρέου, λέγει, οὐσια-
στικῶς ὑπεστήριξε τὴν ἔφοδόν μας. Πῶς θὰ διακοπῶσιν ἐξ
ἄλλου αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως πρὸ τοσούτων φλεγόν-
των ζητημάτων; Εἰς τοὺς ἄλλους λέγοντας εἰς ἡμᾶς ὡς ἔπικαν-
στασιν νὰ κηρύξωμεν τὴν Δημοκρατίαν ἀπαντῶ ὅτι πρέπει νὰ
τὴν κηρύξωσιν οἱ ἴδιοι τώρα ὡς ἀρμόδιον. Εἰς τοὺς διστάζον-
τας περὶ τοῦ τυχόν χάους μετὰ τὴν πτώσιν τῆς παρούσης
Κυβερνήσεως δηλῶ, λέγει, ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος ἀλλαγῆς
Κυβερνήσεως ἐφόσον ἀποδεχθῇ τὰς ἀπόψεις ἡμῶν, δύναται
δὲ ἄλλως τε νὰ σχηματισθῇ ἄλλη ἀπὸ τὰς μερίδας αἵτινες

συμπίπτουσιν εἰς τὰς γνώμας, μηδενὸς στρατιωτικοῦ συμπεριλαμβανομένου εἰς ταύτην. Αἱ μερίδες αὗται σχηματίζονται Κυβέρνησιν θὰ φθάσωσιν εἰς τὸ τέλος τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος κυριαρχικῶς διὰ τῆς Συνελεύσεως. Καταλήγων καταθέτει σχετικὴν πρότασιν ψηφίσματος. (Χειροκροτήματα).

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 9 25' μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὐριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΒ'

Τῆς 19 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεορεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Κ. Γόντικας**, **Κ. Σπυρίδης** καὶ **Α. Μυλωνᾶς** υποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συστάσεως Συνεταιρισμῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀνέγερσιν εὐθηγῶν οἰκιῶν καὶ ἐπεκτάσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἐφάδρων ἀξιοματικών».

— Ὁ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργὸς κ. **Α. Μυλωνᾶς** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ ἀσχολομένου εἰς τὸν ἐποικισμὸν τοπογραφικοῦ προσωπικοῦ».

— Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ εἰς τὸν ἀγροτικὸν ἐποικισμὸν ἀσχολούμενου προσωπικοῦ δικαστῶν καὶ γεωπόνων».

— Ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. **Κ. Γόντικας** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κατατάξεως ἐθελοντῶν», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν Ὑπουργὸς κ. **Θ. Σοφούλης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας», ὅπερ κηρυχθὲν συναινέσει τῆς Συνελεύσεως **κατεπείγον** ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ

βελτιώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 82 τοῦ ὑπ' ἀριθμὸν 1370 νόμου καὶ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1923 Ν. Διατάγματος ὀριζομένων ἀποζημιώσεων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης κ. **Α. Μυλωνᾶς** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων διὰ καταδίκων καὶ περὶ καθορισμοῦ δαπάνης πρὸς δικτροπὴν τῶν διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα καταδίκων».

— Οἱ Ὑπουργοὶ κ. κ. **Ἐμ. Τσουδερός** ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ **Γ. Κανναβός** ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας καταθέτουσι σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως περὶ ἐκπονήσεως προμελέτης ἀποξηράνσεως κλπ. τῆς κοιλιάδος τοῦ Ἀξιοῦ καὶ πεδιάδος Θεσσαλονίκης».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Α. Πραντούνας**, **Δ. Σπίγγος**, **Σ. Ζερβός**, **Α. Δαργέντας** καὶ **Ε. Βελλιανίτης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ὀριστικῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ πάσης στρατιωτικῆς θητείας ἀπάντων τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἀγγλικοῦ Τηλεγραφικοῦ τῆς Ἑταιρείας Ἡστέρον».

— Ὁ Εὐάγγελος Παπαγεωργίου παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ νὰ τροποποιηθῇ ὁ νόμος, ἵνα λαμβάνωσιν οἱ πατέρες φρονεούμενοι ἀξιοματικῶν σύνταξιν ἀπὸ τοῦ 55 ἔτους τῆς ἡλικίας των.

— Πρόεδροι διαφόρων Σωματείων Σαρῆ Σαμπάν διαμαρτύρονται διὰ τὰς ἀντιπροσφυγικὰς ἐνεργείας τοῦ Ὑποδιοικητοῦ Δαμορῆ.

— Ἡ Καπνεργατικὴ τάξις Ἐάνθης αἰτεῖται τὴν ἄμεσον ἐπέμβασιν τῆς Κυβερνήσεως πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ καπνεργατικοῦ ζητήματος.

— Ἡ Μικρασιατικὴ Ὁμοσπονδία Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως προῇ εἰς τὴν ἀντικατάστασιν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Λάμπρου, οὐδόλως δίδουσα προσοχὴν εἰς συνηγορίαν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐαρίθμων μελῶν ταύτης.

— Οἱ πρόσφυγες Μηθύμνης Λέσβου παραπονοῦνται ἐναντίον τοῦ Νομογεωπόνου καὶ τῆς περὶ αὐτὸν Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν μὴ παραχώρησιν εἰς αὐτοὺς ὀθωμανικῶν κτημάτων.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Α. Πραντούνας**, **Σ. Θεολογίδης** κλπ. υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ καθορισμοῦ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν πληρεξουσίων τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Κ. Ἀλαβάνος** καὶ **Γ. Σολδάτος** υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ὑπολογισμοῦ τοῦ χρόνου καθ' ὃν ἐθεωροῦντο ἀπολελυμένοι ὑπάλληλοι τῆς Βου-

λῆς ὡς χρόνου ὑπηρεσίας διὰ τε τὴν σύνταξιν καὶ τὴν προαγωγὴν αὐτῶν».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Δ. Πετρίτης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ σχολείου κατωτέρων ἀξιωματικῶν».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Α. Μάρκου** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποποτάκτων καὶ λιποτακτῶν».

— Οἱ πληρεξούσιοι **Α. Ὀρφανίδης, Β. Ἀρτεμιάδης καὶ Α. Κωνσταντινίδης** ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ παρτάσεως τῆς προθεσμίας τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἀυξήσεως δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν φόρων καὶ δικαιοματικῶν ἐπὶ ἐν ἔτος ἀπὸ σήμερον».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Α. Δαμιανὸς** Ὑδρας καὶ **Χ. Ἀλαμανῆς** Καρδίτσας ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ τελευταίου ἐδαφίου τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ νόμου ΓΠΝ τῆς 9 Δεκεμβρίου 1911 περὶ ἐξελεγχέως καὶ ἐκδικάσεως τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν».

Ἀπαντᾷ θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ἧ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ σχέδια νόμων: α') «περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ ὑδρονομίης διὰ τῶν ἀρδευτικῶν ὑδάτων τοῦ χειμάρρου Γλαύκου-Λεύκας κλπ.», β') «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 περὶ φορολογίας τῆς ἰνδικῆς καννάβεως».

Ἀρχομένης τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχεδίου νόμου περὶ ὁδοποιίας ὁ κ. **Γ. Παπανδρέου** ζητεῖ τὴν ἀναβολήν.

Τὸ νομοσχέδιον συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἀποφαινομένης δι' ἀναστάσεως ἀναβάλλεται.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρακαλεῖ νὰ μὴ ἐξακολουθήσῃ ἡ νομοθετικὴ ἐργασία.

Ὁ κ. **Σταμ. Κιουξὲς Πεξᾶς** (πληρεξούσιος Ἱρακλείου) παρακαλεῖ νὰ συζητηθῇ ἡ ὑπ' ἀριθ. 6 πρότασις ψηφίσματος «περὶ μὴ ἀσυμβιβάστου τῶν καθυκόντων τοῦ ἐν διαθεσιμότητι δημοσίου ὑπαλλήλου πρὸς τὰ τοῦ πληρεξουσίου».

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς)

συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς συζητήσεως τῆς προτάσεως ταύτης ἀφορώσης πληρεξούσιον ἀντιπροσωπεύοντα ὅλους τοὺς πρόσφυγας τοῦ Κράτους.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι συναινέ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἐν λόγῳ προτάσεως ψηφίσματος.

Γίνεται εἴτε δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ περὶ αὐτοῦ πρότασις ψηφίσματος ἔχουσα οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ μὴ ἀσυμβιβάστου τῶν καθυκόντων τοῦ ἐν διαθεσιμότητι δημοσίου ὑπαλλήλου πρὸς τὰ τοῦ πληρεξουσίου.

Ἡ Α' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῇ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων

ἤρ' η φέρεται

Οἱ δημόσιοι ὑπαλλήλοι, οἱ δικτελοῦντες ἐν διαθεσιμότητι καὶ ἐκλεχθέντες πληρεξούσιοι εἰς τὴν παρούσαν Συντακτικὴν Συνέλευσιν, δύνανται νὰ ἐνασχῶσι τὰ καθήκοντα πληρεξουσίων ἐφόσον ἐξακολουθοῦσι δικτελοῦντες ἐν καταστάσει διαθεσιμότητος.

Μεθ' ἧ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξακολουθήσασαν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Σιδερῆς** (πληρεξούσιος Καρδίτσας) λέγει ὅτι ἡ ἐπαναστατικὴ ὁμὰς διεργηθέντα τὸν γενικὸν πόθον περὶ τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως θὰ περιορίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον τὴν ἐκθεσιν τῶν γνώμων τῆς. Ὁ ἴδιος ἐξ ὀνόματος τῆς ὁμᾶδος θὰ ἀπαντήσῃ δι' ὀλίγων εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργόν.

Ὁ κ. **Π. Χαλῶφτης** (πληρεξούσιος Μεγαρίδος) ὁμιλῶν ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως φρονεῖ ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐγκυβιδρῶσιν τὴν Δημοκρατίαν καὶ δώσῃ ὁμολίαν κατάστασιν ἐξ ἧς θὰ δυνήθωσι νὰ ἀντιμετωπισθῶσι καὶ τὰ φλέγοντα ἐσωτερικὰ ζητήματα καὶ οἱ συνοριακοὶ κίνδυνοι καὶ τὸ προσφυγικὸν πρόβλημα. Καίπερ προσερχόμενος, λέγει, ἐκ τοῦ στρατοπέδου τῶν κωνσταντινικῶν δὲν ἐδίστασε κατιδὼν τὰς καταστροφὰς ἃς προξένησεν ἡ Δυναστεία νὰ ταχθῇ μετὰ τὴν Ἐπανάστασιν ὡς ἐπιθεσλήμενην καὶ ὡς σώσασαν τὸν Ἕλληνα ἀπὸ τὴν καταστροφῇ.

Ὁ **Ι. Τσιριμώκος** (πληρεξούσιος Φθιώτιδος) λαμβάνων

τὸν λόγον λέγει ὅτι αἱ δηλώσεις ἀμφοτέρων τῶν Κυβερνήσεων ἀρμονίζονται πρὸς τὸ πρόγραμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς. Μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἐμεγαλύνθη ἡ Ἑλλάς καὶ ὅλοι οἱ συνεργάται τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προγράμματος τοῦτου δὲν λησμονοῦσιν ὅτι πρέπει νὰ στηρίξωσι τοῦτο μέχρι τέλους. Τὸ πρόγραμμα περιλαμβάνει καὶ δύο θέματα, τὸ τῆς Γερουσίας καὶ τὸ τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, δι' ἃ δὲν εἶχεν ἀσχοληθῇ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Ἐπικροτοῦμεν τὴν ἴδρυσιν τῆς Γερουσίας ὡς ἀναγκαίου θεσμοῦ, ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπείαν ἡ Συνέλευσις δὲν εἶνε ὁμόθυμος, μὴ κρινομένου προσφύρου τοῦ χρόνου τῆς ἐφαρμογῆς της εὐθὺς ὡς ἐγκαθιδρυθῇ τὸ νέον πολίτευμα. Ὡς πρὸς τοὺς πρόσφυγας ἐγκρίνομεν πᾶσαν θυσίαν τοῦ Κράτους περὶ τῆς ταχείας ἀποκαταστάσεώς των, καὶ εὐχόμεθα ὅπως τάχιστα τὰ τέκνα ταῦτα τῆς Ἑλλάδος ἀπολέσωσι τὴν προσωνομίαν τοῦ πρόσφυγας.

Ἀναμφιβόλως τὸ μᾶλλον ἐπεῖγον, τὸ μᾶλλον σπουδαῖον ζήτημα εἶνε τὸ δυναστικόν, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπορρέει καὶ τὸ πολιτικόν. Ἡ γενομένη συζήτησις ἦτο λίαν διφωτιστική. Ἡ Συνέλευσις κατὰ πικρὴν σχεδὸν ἀποτελεῖται ἐκ πληρεξουσίων ἐκλεγέντων παρὰ τοῦ ἀντιδυναστικοῦ κόσμου. Μετὰ τὴν μικρασιατικὴν κατὰστροφὴν ἀνεμένετο ραγδαίως ἡ πτώσις Δυναστείας καὶ Θεσμοῦ λόγῳ τῆς κακοποιου δράσεως τῶν προσώπων. Ἠρκέσθη ἡ Ἐπανάστασις εἰς τὴν πτώσιν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἠκούσαμεν τὸν κ. Γονατᾶν ἐξηγηθέντα περὶ τούτου, ἀλλ' ὁ ἀληθὴς λόγος ἦτο ὅτι δὲν ἠκούσθη ὁ βρυχηθὸς τοῦ Λαοῦ. Διὰ τὴν δὲν ἐξηγέρθη ὁ Λαὸς νὰ ἀξιώσῃ τὴν πτώσιν τῆς Δυναστείας. Ὁ Λαὸς ἦτο ἀπαράσκευος, διότι οὐδέποτε εἰς αὐτὸν ἐνεφανίσθη σοβαρῶς ζήτημα δυναστικόν. Πρώτην φορὰν τῷ 1916 ἐνεφανίσθη ζήτημα δυναστικόν. Ὁ Γεώργιος Α' παρέσχεν αἰτιάσεις ἀποπειρῶν νοθεύσεως τοῦ πολιτεύματος, ἀλλ' ὅτε εὗρίσκειτο πολιτικὸς ἀνὴρ τὸν ἐπανεφένερον ἐντὸς τοῦ πολιτεύματος. Ἡ τερματισθεῖσα Βασιλεία αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου του ἐν Θεσσαλονίκῃ ἀπῆλειψε τὰς ἐντυπώσεις περὶ τῶν ἀποπειρῶν του πρὸς νόθευσιν τοῦ πολιτεύματος. Ὁ Λαὸς οὔτε ἐδιδάχθη οὔτε ἐρωτίσθη ὅτι ὑπάρχει ἄλλο λαϊκώτερον πολίτευμα ὑπὸ τὸ ὅποιον θὰ εὐημερή. Αἱ φωναὶ ὀλίγων θερμοαίμων πατριωτῶν δὲν ἤσκουν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς συνειδήσεως τοῦ Λαοῦ. Ἡ ἀνάρρησις τοῦ Κωνσταντίνου ἐχαιρετίσθη ἐθνουσιωδῶς λόγῳ τῶν θρύλων τῶν πατριωτικῶν μεθ' ὧν ἦτο συνδεδεμένος τὸ ὄνομά του.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι δὲν πρέπει

νὰ γίνωνται τόσον συχνὰ διακοπαί, διότι μὲ τὰς διαρκεῖς διακοπὰς εἶνε ἀδύνατον νὰ διεξαχθῇ συζήτησις.

Ὁ κ. Α. Παπαναστασίου (πληρεξούσιος Μαντινείας) λέγει ὅτι, ἐν γίνονται τινες διακοπαί, τοιαύτας κάμνει καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑποστηρίζας ἄλλοτε ὅτι θέλει ζωντανὰς τὰς συζητήσεις.

Ὁ κ. Τσιριμώκος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι μέχρι τοῦ 1915 αἱ ἀστοχοὶ παρεμβάσεις τοῦ Κωνσταντίνου εὐρίσκουσιν ἀκλόνητον τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων μὲ ἀρχηγὸν ἔχοντα τὸ κύρος τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ παρήχοντο ἄνευ οὐδεμιᾶς μειώσεως. Διὰ τῆς διελύσεως τῆς Βουλῆς τῷ 1915 ἐγεννήθη τὸ ζήτημα καὶ ἐνεπνεύσθη ἡ ἰδέα ὅτι βραίνει ὁ Κωνσταντῖνος εἰς τὸν αὐταρχισμὸν. Μετὰ τὴν δευτέραν διελυσιν κατέληξε τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων εἰς τὸ κίνημα τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ τότε ἀκόμη οὐδεὶς ἐνεφάνισε πρὸ τοῦ Λαοῦ δυναστικὸν ζήτημα, τοῦλάχιστον ἕως τῆς ἀποῦσας εἰς Κρήτην τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως καὶ μόνον μετὰ τὰς νοεμβριανὰς κακουργίας πρῶτος ὁ ῥήτωρ ὡς Γενικὸς Διοικητὴς ἠρμήνευσε τὸν πόθον τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ πρὸς ἐκπτώσιν τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐκρηύχθη κατόπιν ἐκπτώσις καὶ ἐκεῖ καὶ εἰς ὅλας τὰς χώρας τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως. Ἐκτοτε ἐγεννήθη τὸ δυναστικὸν ζήτημα καὶ ἀνέλιπτος ἦτο ἡ παλινρόθωσις τοῦ Κωνσταντίνου, διότι τὸ ἥμισυ τοῦλάχιστον τοῦ ἔθνους τὸν ἠχρεῦετο. Μὲ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Ἀλεξάνδρου δὲν ἐμφανίζεται ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ ζήτημα πολιτικόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς κατὰ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐπικρίσεις περὶ τῆς ἐξ αἰτίας τῆς συντηρητικότητός του μὴ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ὑπάρχει ἡ Συνθήκη τῶν Σεβρῶν, ἥτις μαρτυρεῖ ὅτι ἴσως νὰ ἦτο ἀνάγκη διατηρήσεως τῆς Δυναστείας. Ὡς μέλος τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων εὐχεται νὰ διαπράξῃ τοῦτο καὶ ἄλλα τοιαῦτα σφάλματα, τὰ ὅποια ἤγαγον εἰς τὴν μεγαλοουρίαν τοῦ 1917 — 1920. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀλεξάνδρου ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἦτο ὁ μόνος ὑψώσας φωνὴν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' ἡ φωνή του δὲν εὔρεν ἠχώ. Μεταξὺ τῶν τότε συνεργατῶν τοῦ κ. Βενιζέλου εὗρίσκοντο δημοκρατικοὶ καὶ ὅμως ἀπεδέχθημεν πάντες τὸ ἀπόρροον τῆς στιγμῆς πρὸς πολιτικὴν μεταβολὴν ἰδίως λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ Χώρα ἦτο ἀπαράσκευος.

Τὰ πολιτεύματα ἀλλάσσουν βιαίως καὶ ἀλλάσσουν καὶ διὰ τοῦ φωτισμοῦ τοῦ Λαοῦ, διὰ τῆς πειθοῦς. Ὡς πρὸς τὰ αἴτια τῆς ἥττης τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920, ταῦτα συνίστανται εἰς τὸν κάματον, εἰς τὴν κόπωσιν τοῦ Λαοῦ καὶ εἰς τὴν

ἐφελόν του εἰς τὴν ἐπάνοδον τῆς εἰρήνης. Τοῦτο ὑπεσχηθῆσαν καὶ οἱ ἀντίπαλοι καὶ ἤγγρευαν τὰς ψήφους του. Οἱ ψηφοφόροι ἄλλως τε τὸ ὁμολόγησαν καὶ ὁμολόγησαν καὶ τὴν πλάνην των.

Ἐὰ δεινὰ τὰ μεσολαβήσαντα ἔκτοτε μέχρι τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 εἶνε γνωστά. Αὐτὰ ἐγέννησαν καὶ ἠνδρώσαν τὸν ἀντικωνσταντινισμὸν καὶ ἄνδρες τῆς περιοπῆς τοῦ κ. Παπαναστασίου ἀνέλαβον τὸν ἀγῶνα, ὅστις εἶχε χαρακτηρῆσαι ἀντικωνσταντινικόν. Καὶ εἰς τὸ πρῶτον πρόγραμμά τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως οὕτω τίθεται τὸ ζήτημα μὲ κατὰληξιν τὴν ἀλλαγὴν τοῦ Θεσμοῦ. Ὁμολογουμένως μὲ τὴν προπαγάνδαν ταύτην ἡ ἰδέα ἡ δημοκρατικὴ ἤρχισε νὰ γίνηται αἰσθητὴ εἰς τὸν Λαόν. Ἐξηκολούθησεν ἡ προπαγάνδα αὕτη ἐπιτυχῶς καὶ ἐπῆλθεν ἡ καταστροφὴ καὶ ἀνεμένετο ὁ βρυχηθμός τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' ἡ Ἐπαναστάσις ἡ ἐκδικήτρια, ἡ τιμωρὸς, ἡ λαϊκὴ, ἔστη ἀμφίροπος καὶ ταλαντευομένη, διότι ἀμφίροπος ἦτο καὶ ὁ Λαός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε φωτισθῇ καὶ δὲν' εἶχε τὴν δυνάμιν νὰ συντρίψῃ τὸν θρόνον. Μὲ τὴν ἀνάρρησιν τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐνετυπώθη εἰς τὸν Λαόν ὅτι ἄλλη λύσις δυνατὴ δὲν ἦτο παρὰ ἡ διατήρησις τοῦ Θεσμοῦ ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Γεωργίου. Ὁ βῆτωρ ἐρρῶνει καὶ φρονεῖ ὅτι δὲν εἶνε πρόγραμμά τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἡ μεταβολὴ τοῦ πολιτεύματος οὔτε ἦτο τὸ προσέχον ζήτημα, διὸ καὶ δὲν ἠγγήθη τοιούτου ἀγῶνος. Ἐπῆλθεν ἡ ἀντεπαναστάσις καὶ καταπνίγη, διότι εἴμεθα οἱ περισσότεροι οἱ ἰσχυρότεροι οἱ γενναϊότεροι, ἀλλ' ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ἐξεπροσώπει καὶ αὕτη μίαν δυνάμιν λαϊκὴν.

Μὲ τὴν ἐκπτώσιν τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' ἐγεννήθη πλέον τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Ἀναφέρει ἀκόλουθως ὁ βῆτωρ γνώμας τοῦ κ. Βενιζέλου κατ' Αὐγούστον 1923 περὶ ψυχολογίας τοῦ Λαοῦ ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολιτικόν, οἵτινες ἐπηρέαζον τὸν κόσμον ὅστις πιστεῦει εἰς τὸν Φιλελευθέρων Βενιζέλον. Καὶ πάλιν ἀποσαφηνίζει βιαία μεταβολὴ χάρις εἰς τὸν κ. Βενιζέλον, δηλώσαντα ὅτι μόνον διὰ δημοψηφίσματος θὰ ἐγκριθῇ ἡ μεταβολή. Συνέπεια τούτου ἦτο καὶ τὸ προσεκλογικὸν ἀνακοινωθὲν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Πιστὸς στρατιώτης αὐτοῦ ἠκολούθησε τὴν γνώμην τοῦ Κόμματος. "Ὅσοι ληθέλησαν νὰ ζητήσωσι χωριστὰς ψήφους ἀπὸ τοὺς φιλελευθέρους καὶ ἔλαβον ἐντολὴν χωριστὴν ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ υπερβῶσι καὶ νὰ ἐγκαθιδρύσωσιν ἄνευ τοῦ Λαοῦ τὴν Δημοκρατίαν. Ἐπεξηγεῖ εἰτα τὰ προγράμματα τῶν φιλελευθέρων δημοκρατικῶν. Πιλομεν, λέγει, ἐν τῇ Συνελεύσει καὶ βε-

βαιωθέντες ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐξωτερικὸς κίνδυνος ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ ἀποταθῶμεν εἰς τὸν Λαόν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** διασφαρνίζει ὅτι οἱ συντηρητικοὶ φιλελεύθεροι δὲν εἶχον κηρυχθῇ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ἐνῶ οἱ φιλελεύθεροι δημοκρατικοὶ καὶ ὅλος ὁ ἄλλος φιλελεύθερος κόσμος εἶχον κηρυχθῇ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι τὸ πρόγραμμά των ἦτο νὰ ἐκδιωχθῇ καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ τὸ πολίτευμα νὰ μετατραπῇ διὰ τῆς Συνελεύσεως ἐφόσον ἐξηκριβόυτο ἡ ἀνυπαρξία ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Ὁ κ. **Τσιριμώκος** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα μὲ ρητὴν τὴν δήλωσιν ὅτι πολιτικὸν ζήτημα δὲν θὰ ἐτίθετο κατὰ τὰς ἐκλογάς. Πάντες οἱ ὁρθῶς σκαπτόμενοι Ἕλληνες ἐκηρύχθησαν ἤδη ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ εἰς τοὺς συντηρητικωτέρους θὰ εὕρη τὸ μεγαλύτερον ἔρεισμα ἡ Δημοκρατία, διότι ὁ συντηρητικὸς βραδύνει νὰ ἀποφασίσῃ, ἀλλ' ὅταν ἀποφασίσῃ ἐρμάνει πιστὸς φύλαξ τοῦ νέου πολιτεύματος. Πισημασία τῆς ψήφου τῆς 16 Δεκεμβρίου π. ἔ. ἦτο ἡ ὁμολογία τοῦ Λαοῦ περὶ τῆς πλάνης του τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 καὶ ἡ παροχὴ πλήρους ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν μεγάλουργήσαντα. Αἱ ροπὴ καὶ αἱ τάσεις ἐγεννήθησαν μόλις ὁ κ. Βενιζέλος εἶπεν ὅτι εἶνε δημοκρατικὸς καὶ μόλις τὸ μῖσος κατὰ τῆς Δυναστείας ἐκαρρωφόθη.

Ἐπιλαμθάνομενος τῆς ἐξετάσεως τῆς προτάσεως τοῦ κ. Γονατᾶ εὐρίσκει ὅτι αὕτη δὲν ἀντιμετωπίζει τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ἐπιβάλλουσα εἰς τοῦτον διοίκησιν ἐπαναστατικὴν, συνέχισιν τῆς Ἐπαναστάσεως. Βεβαίως τὸ πρᾶγμα θὰ ἦτο ἀπλοῦν, ἂν κατελύετο τὸ πολίτευμα παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ἀρ' ἥς ἀπετάθησαν εἰς τὸν Λαόν καὶ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐπεφυλάχθη νὰ ἐπανερωτήσῃ τὸν Λαόν περὶ τοῦ πολιτικῶν εἶνε δύσκολος ἡ θέσις τῶν πληρεξουσίων νὰ μὴ τηρήσωσι τὴν ὑπόσχεσίν των.

Ἀναπτύσσον ἀκολούθως τὴν πρότασιν τῆς Κυβερνήσεως εὐρίσκει ταύτην ὡς τὴν μόνην ὀρθὴν καὶ ἀσφαλῆ καὶ μὴ διαφέρουσαν οὐσιαστικῶς ἀπὸ τῆς ἄλλης, καὶ διότι ὁ Λαός ἐσυνήθισε νὰ ἐρωτᾷται ἐπὶ τῶν γενησομένων καὶ ὅχι νὰ ἐπικυρώνῃ τὰ γενόμενα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωτοπουργός) συνιστᾷ νὰ μὴ γίνωνται τόσον συχνὰ δικαιοπαί, πρᾶγμα ὅπερ συμβαίνει μόνον διὰ τοὺς ὑποστηρίζοντας τὴν ἀποψιν τῆς Κυβερνήσεως. Αἱ δικαιοπαί δὲν εἶνε ἐνδειξις πίστεως τῆς Συνελεύσεως πρὸς ὠρισμένην κατεύθυνσιν, ἀλλ' ἀποτελοῦσιν ἀνευλάθειαν πρὸς

τὸ Σῶμα καὶ ἡ συζήτησις ὀφείλει νὰ λάβῃ τακτικωτέραν μορφήν.

Ὁ κ. Τσιριμώκος συνεχίζων νομίζει ὅτι πρωτεύει ὅπως ἐξαρθοῦν πρὸς τὸν Λαόν τὰ ἀγαθὰ τῆς Δημοκρατίας, νὰ γίνῃ αὕτη συμπαθὴς πρὸς τὸν Λαόν, ὅστις ἐν συνειδήσει πρέπει νὰ τὴν κηρύξῃ. "Ὅταν ταῦτα ἀναπτυχθῶσι, θὰ τιμηθῶμεν καὶ πάλιν παρ' ἐκείνων οἵτινες μᾶς ἐτίμησαν κατὰ τὴν 16 Δεκεμβρίου π. ἔτους.

Βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ ἔκτακτοι περιστάσεις ἐπιβάλλουσαι καὶ ὑπὲρ ἢ παρὰ τὴν ἐντολήν τῶν ἐκλογέων ἀποφάσεις, ἀλλὰ τὰς περιστάσεις ταύτας δύναται νὰ βεβαιώσῃ μόνον ἡ ἀρμοδιὰ Κυβερνήσεως. Ἀλλως τε τὸ ἐρώτημα ἐπιβάλλεται ἐφόσον προκαλούμεθα ῥητῶς καὶ παρὰ τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόσμου καὶ πᾶσα φυγομαχία εἶνε ἐξασθενιστικὴ τῆς ἀσφαλείας οἰοῦντοτε καθεστῶτος. Ποιεῖται ἀκολούθως ἐκκλησίαν ὅπως πυκνωθῶσιν αἱ τάξεις τῶν φιλελευθέρων καὶ μὲ ἐν-αῖον τὸ μέτωπον νὰ ἀντιπαλαίσωσι πρὸς τὸν μοναρχισμόν. Ὁ μοναρχισμὸς ἀπέσχε τῇ 16 Δεκεμβρίου φοδῆθαι τὴν ἥτταν. Ἡ τελειωτικὴ μάχη εἶνε τὸ δημοψήφισμα. Οἱ πιστεύσαντες πρῶτοι εἰς τὴν Δημοκρατίαν εἶνε αἱ προφυλακαὶ καὶ πρέπει νὰ εἶνε ὑπερήφανοι ὅτι ἐπῆλθεν ἐπαφὴ μὲ τὸ κύριον σῶμα, μὲ τὸ ὅποιον καὶ μόνον δύναται νὰ κερδηθῇ ἡ μάχη, ὅσον γενναῖα καὶ ἂν εἶνε αἱ προφυλακαί. Καὶ τὸ κύριον σῶμα εἶνε τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. (Χειροκροτήματα).

"Ὁρα 7.15 διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 10 λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν.

"Ὁρα 7.25 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. Θ. Κουτεύπης (πληρεξούσιος Λακεδαιμόνος) λέγει ὅτι ἡ ἀναπτυχθεῖσα δυσφορία διὰ τὴν παράτασιν τῆς συζήτησεως ὀφείλεται εἰς τὴν ἐμμονὴν τῆς Κυβερνήσεως, ἐξαναγκάζουσαν τὴν παρατεταμένην συζήτησιν. Ἡ παράτασις δὲν ἦτο ἀνωφελὴς καὶ ἀπέδωκε καὶ καρπούς, διότι ἰδίως διὰ τῶν ἀγορεύσεων τῶν κ. κ. Γονατᾶ καὶ Παγκάλου ἀρκούντως διεφωτίσθη ἡ Συνέλευσις. Εἶνε εὐτύχημα ὅτι ἡ συζήτησις ἐξακολούθει, διότι ἐξ αὐτῆς θὰ σχηματίσῃ γνώμην ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, καὶ δὲν ἐγένετο εὐτυχῶς δεκτὴ ἡ πρότασις περὶ τερματισμοῦ. Ἐλπίζει ὅτι δὲν θὰ ἐπιμείνῃ μὴ μεταβάλλων γνώμης ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἂς συσσωρεύωνται τὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς μὴ ἐμμονῆς εἰς τὰς ἀπόψεις του. Φέρει ὡς παράδειγμα τὸν κ. Βενιζέλον, ὅστις ἐν τῷ νομοσχεδίῳ τοῦ μονοπωλίου τοῦ καπνοῦ, καίτοι εἶχε θέσει τοῦτο ζήτημα

ἐμπιστοσύνης, μετήλλαξε γνώμην εὐθὺς ὡς ἐπείσθη περὶ τοῦ σφαλεροῦ τῆς γνώμης του ἐκ τῆς γενομένης συζητήσεως. Εὐκατῶν θὰ ἦτο ἂν καὶ ὁ σημερινὸς Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μετέβαλλε γνώμην, δι' ἣν μεταβολὴν μίαν ἡμέραν θὰ ὠμίλει εὐφρόμως περὶ αὐτοῦ ἡ ἱστορία.

Ἀναλύων τὰς ἐξενεχθείσας γνώμης τοῦ κ. Τσιριμώκου περὶ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐξεδηλώθη τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ δυναστικὸν ζήτημα ὑπομνησκει τὴν ἐνέργειαν τοῦ Κωνσταντίνου ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ Ἀρεως, ἥτις καὶ μόνη ἵκει νὰ ἀνατρέψῃ τὴν Δυναστείαν, ἥτις ἂν ἀντερέπετο ἔκτοτε, δὲν θὰ ἐθρηνοῦμεν τὰς συμφορὰς τοῦ 1897 καὶ τὰ γεγονότα τοῦ 1912—1920 θὰ ἐπῆρχοντο ἐνωρίτερον. Τονίζει τὴν μετὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1897 δυσφορίαν καὶ ὀργὴν τοῦ Λαοῦ κατὰ τῆς Δυναστείας. Ὁ Γεώργιος Α' διέφθιρε τὸ πολίτευμα ὅσον καὶ ὁ υἱὸς του, σχηματίζων αὐλικὰς Κυβερνήσεις καὶ ἐνεργῶν ἐκλογὰς νόθους. Ἡ φωνὴ τῆς Δημοκρατίας ἠκούσθη πρῶτον κατ' Αὐγουστον 1916 εἰς τὴν Θεσσαλονίκην καὶ Μυτιλήνην καὶ εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς Προσωρινῆς Κυβερνήσεως, ἀλλ' ἡμπόδισε τὴν ἐκδήλωσιν αὐτῆς ἐν ἐκτάσει ἡ προσπάθεια τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως πνιγῇ ἡ φωνὴ αὕτη ἴσως ἐκ λόγων πολιτικῆς ἀνάγκης. Σχετικῶς πρὸς τὸ λεχθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Τσιριμώκου ὅτι οἱ συντηρητικοὶ θὰ κρατήσωσι τὴν Δημοκρατίαν καὶ οἱ δημοκρατικοὶ θὰ προχωρήσωσιν εὐχεται νὰ συμβῇ τοῦτο, διότι συντηρητικότης σημαίνει στασιμότητα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πρόδον, ἣν ἐκπροσωποῦσιν οἱ πρωτοπορήσαντες ἐντὶ Δημοκρατία. Οἱ συντηρητικοὶ παρουσιάζουσιν ὀξύμωρον κατὰστασιν. Θέλουσι τὴν Δημοκρατίαν ἀλλὰ χωρὶς τοὺς δημοκρατικούς. Δὲν εἶνε ἀληθὲς ἐξ ἄλλου τὸ λεχθὲν ὅτι ὑπὸ τὸ σύμβολον τῆς «ἀγκύρας» ἐξελέγησαν τὰ 4)5 τῶν πληρεξουσίων καὶ φέροι ὡς παράδειγμα τὴν ἐπαρχίαν τοιᾶνθα ἐπάλασαν οἱ ὀπαδοὶ τῆς «ἀγκύρας» πρὸς τοὺς δημοκρατικούς καὶ ἀπέδειξε σχεδὸν ὀλόκληρος ὁ λεγόμενος ὀπισθοδρομικὸς Λαὸς τῆς Λακωνίας ὅτι συμβαδίζει μὲ τὴν σύγχρονον ἐξέλιξιν. Ἐὰν διεξήγετο ὁ ἀγὼν μεταξύ φιλελευθέρων καὶ δημοκρατικῶν, ἀσφαλῶς ἡ νίκη θὰ ἦτο ὑπὲρ τῶν τελευταίων.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαλάκοπούλου ἔχει τὴν γνώμην ὅτι τοὺς καλοὺς πολιτικούς διαπλάσσει τὸ πολίτευμα, ὅπως καὶ τὸ πολίτευμα διαφθείρει τοὺς Λαούς, καὶ φέρει ὡς παράδειγμα τὸ γερμανικὸν πολίτευμα, χάρις εἰς τὸ ὅποιον καὶ σοφοὶ ἀκόμη διεφθάρησαν. Οἱ πολιτικοὶ ἀφ' ἑτέρου πρέπει νὰ ἔχωσι καὶ ὀλίγον αἴσθημα, διότι ἀλλοίμονον ἂν δὲν ἔχωσι καὶ ὀλίγον αἰσθημα. Φέ-

ρει ὡς παράδειγμα τὸν ναύαρχον Κουντουριώτην, ὅστις ἐνίκησε μὲ τὴν θέλησίν του καὶ μόνην.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** (πληρεξούσιος Κοζάνης) λέγει ὅτι ὁ ἀγορεύων δὲν εἶνε ἀρμόδιος νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ κ. Μιχαλκοπούλου, τὸ κατὰ τοῦ ὁποίου προσωπικὸν πάθος του εἶνε καὶ πολλὸ παλαιὸν καὶ πολλὸ γνωστόν.

Ὁ κ. **Κουτούπης** συνεχίζων λέγει ὅτι γινώσκας ἀντέκρουσε καὶ ὁ εἶχε καθήκον καὶ δικαίωμα. Ἀναφέρει ἀκολούθως λεγθέντα τοῦ κ. Μιχαλκοπούλου εἰς Μόναχον πρὸς δύο μέλη τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως, σχετικῶς πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς Δημοκρατίας. Ἄν ἐξελέγη ὁ κ. Μιχαλκοπούλος ἐν Πάτραις, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ προσωπικόν του Κόμμα, διότι ὁ Λαὸς εἶνε δημοκρατικός.

Ἐπικρίνει ἀκολούθως τὴν στάσιν καὶ τὰ λεγθέντα παρὰ τοῦ κ. Παπανδρέου καὶ ἐρωτᾷ ἂν ἐφόσον εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχωσι καὶ οἱ κίνδυνοι οἱ ἐξωτερικοὶ δὲν θὰ ᾔτο σκοπιμώτερον νὰ συνετάσσετο μὲ ἐκείνους οἱ ὅποιοι θέλουσι νὰ δημιουργήσωσι κατὰστασιν ἀποσοθεύσαν τοὺς κινδύνους. Εἶνε ἀληθές ὅτι ζητεῖ ἔννοσιν καὶ ὁμοφροσύνην, ἀλλ' ἡ πολιτικὴ ἀπαιτεῖ ἀγῶνας καὶ δὲν εἶνε ὑπαίτια ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ διότι δὲν ὑπάρχει ἐνικτὸν μέτωπον ἐν τῇ Συνελεύσει. Ἡ εἰδωλολατρεῖα πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον εἶνε ἡ συνέχουσα πολλοὺς ἐν τῇ ὑποστηρίξει τῶν ἀπόψεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Κ. Πετρίδης** (πληρεξούσιος Ναυπλίας) λέγει ὅτι ἐξ ὑποχρεώσεων πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς του ὑποστηρίζει τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι ἄλλοι εἶνε οἱ εἰδωλολάτραι.

Ὁ κ. **Κουτούπης** συνεχίζων ἀναφέρει τὰ διάφορα σημεῖα εἰς ἃ διεφώνησε καὶ ἤλεγξε τὴν πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ μάλιστα δριμύτατα κατὰ τὸ 1917—1920 καὶ πᾶν ἄλλο ἐδείξε παρὰ εἰδωλολατρεῖαν.

Εἰσερχόμενος ἐπὶ τῆς ὑποστηριζομένης παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀπόψεως νομίζει ὅτι μεγάλην ἐπιρροὴν παίζει ὁ μεσολαβῶν χρόνος, τὸν ἀνησυχεῖ δὲ ἰδίᾳ ὁ χαρακτήρ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Ἐκθέτει ἀκολούθως τὴν ἀπὸ τοῦ 1910 τακτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου ἀπέναντι τῆς Δυναστείας, εἰς τὴν ὁποίαν ὀφείλεται ἡ αἰγλή μὲ τὴν ὁποίαν περιεβλήθη ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐξιστορεῖ εἰτα τὰ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1916 ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐκραγείσης ἄνευ τοῦ κ. Βενιζέλου, ἔλθόντος μετ' αὐτήν.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** (πληρεξούσιος Βονίτσης) δηλοῖ ὅτι ἕνα μῆνα πρὸ τοῦ κινήματος ὁ κ. Βενιζέλος ἐν συσκέψει προσέτε το κίνημα καὶ διέγραψε καὶ πῶς θὰ ἐπιβληθῇ τοῦτο.

Ὁ κ. **Κουτούπης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ ἴδιος

κ. Βενιζέλος ἡμποδίζει τὴν δημοσίευσιν ἀνταποκρίσεων εἰς τὰς ἐφημερίδας διὰ τὴν Ἐπανάστασιν, πειθόμενος εἰς εἰσηγήσεις ὅτι θὰ ἐξέλθῃ προσεχέστατα ὁ Κωνσταντῖνος ἐκ τῆς οὐδετερότητος. Βραδύτερον ἐν Θεσσαλονίκῃ ὁ κ. Βενιζέλος ἐξηκολούθει νὰ σέβηται τὴν ἀναξίαν Δυναστεῖαν. Ἀναφέρει δὲ καὶ διαμαρτυρίαν τοῦ κ. Βενιζέλου κατὰ τῆς Δημοκρατίας εἰς διὰλεξίν τινα.

Ὁ κ. **Γ. Γεωργιάδης** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) διαμαρτύρεται δ' αὖ τὴν ἀποδιδόμενην κατηγορίαν κατὰ τοῦ κ. Βενιζέλου ἐπὶ ἀντιδημοκρατισμῷ, ὅστις ἀντετάσσετο τότε, διότι ἡτοπολιτικὴ ἀνάγκη.

Ὁ κ. **Κ. Ρέντης** (πληρεξούσιος Κορινθίας) βεβαιῶν ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦ κινήματος τῆς Θεσσαλονίκης ἐξητήθη παρὰ τῶν Συμμάχων διχοθεσίαις ὅτι τὸ κίνημα δὲν εἶχεν ἀντιδυναστικὸν χαρακτήρα, ἤτις διχοθεσίαις καὶ ἐδόθη καὶ ἡ ὁποία μᾶς ἐόλαψεν.

Α. Παπαναστασίου. Οὐσιαστικῶς παρέσχον τὴν βοήθειάν των αἱ Δυνάμεις.

Ρέντης. Μάλιστα. Οὕτω συνέβη.

Ὁ κ. **Κουτούπης** συνεχίζων ἀναφέρει διακρόους βοήθειαις ἃς παρέσχον οἱ Σύμμαχοι εἰς τὸ κίνημα. Τονίζει ἀκολούθως ὅτι ἡ ὅλη τακτικὴ τοῦ κ. Βενιζέλου ὑπέθαλπε τὸ φιλοδασυλικὸν ρεύμα καὶ ἔσχε δυσμενεῖς συνεπείαις διὰ τὴν ἐξάπλωσιν τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας φοβούμενος καὶ ἀνησυχῶν ἐκ τῶν τυχόν παρελκύσεων τοῦ δημοψήφισματος, ἐκ τῆς μεσολαβήσεως γεγονότων καὶ ἐκ τῆς ἐλλοχευούσης ἀντιδράσεως καὶ θέλων, λέγει, νὰ ἀποφύγῃ περίοδον ἀμφιβολιῶν καὶ κινδύνων νομίζει παρέλκον καὶ ὡς μὴ ἀναγκαῖον τὸ δημοψήφισμα, διότι ἡ Συνέλευσις ἔχει τὴν ἐντολήν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν Δυναστεῖαν νὰ ἐξώσῃ καὶ τὴν Δημοκρατίαν νὰ κηρύξῃ.

Ὁρᾷ 8. 30' μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τῇ 10. 15'

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὁρᾷ 10. 20' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπείσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Α. Δαργέντας** (πληρεξούσιος Θήρας) ἐπιλαμβάνόμενος τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος νομίζει ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναγνωρίσωμεν εἰς τὴν Συνέλευσιν τὰ δικαιώματα τὰ ὁποῖα ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὁ Λαός. Ἀπόκειται εἰς αὐτὴν ἵνα ἀποτραπῶσιν οἱ ἐπαπειλούμενοι παντοσεδεῖς κίνδυνοι. Ἐκ τῆς συζητήσεως ἡ ὁποία ἔγινε περὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος διηρυνήθησαν καὶ ἡ κυβερνητικὴ ἀποψὶς καὶ ἡ δη-

μοκρατική, χθές δὲ ἐνεφανίσθη καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ ἀποψις. Ἡ ἀρμοδιωτέρα ἀποψις εἶνε ἐκείνη ἣτις ἀπορρέει ἀπὸ τὰ δικαιώματα τῆς Συνελεύσεως. Ἡ μορφή τῆς Συνελεύσεως εἶνε ἀναμφισπόδητως συντακτικὴ καὶ περιβάλλεται αὕτη διὰ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας καὶ ὡς τοιαύτη ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ οἰασθῇ ποτε ἀποφάσεις. Προεκηρύχθη ὁμοῦ συντακτικὴ, ἀλλ' ἐξελέγη ὑπὸ δύο προγράμματα, τὸ τῶν φιλελευθέρων καὶ τὸ τῶν δημοκρατικῶν. Τὸ πρῶτον, ἀφοῦ ἡκούσθησαν καὶ αἱ γνώμαι καὶ ὑποδείξεις τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐπηγγέλθη τὴν λαϊκὴν συμφιλίωσιν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου διὰ τῆς ἀνχυσυτάξεως τοῦ πολιτεύματος. Τὸ δημοκρατικὸν Κόμμα κατήλθε μὲ τὴν σημαίαν τῆς Δημοκρατίας.

Ἡμεῖς, οἱ τῆς δεξιᾶς, κατελθόντες μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ ὑπερβῶμεν τὴν λαϊκὴν ἐντολήν. Ὁ Λαὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ θέσῃ περιορισμούς, οὓς καὶ ἔθεσεν. Ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ταύτην δὲν θὰ εὐλαβοῦμεθα τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας, ἀν δὲν τηρήσωμεν τὴν ἐντολήν ταύτην ἐν τῇ ἐξασκήσει τῆς. Τὸ δημοκρατικὸν ζήτημα ἐγεννήθη μὲ τὸ ὁκτωβριανὸν κίνημα, τὸ ὅποιον ὀργανώθη παρ' ἐκείνων οὔτινες ἐξεμεταλλεύθησαν πάντοτε τὴν βασιλικὴν πορφύραν.

Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις ὅπως ἐδημιουργήθη ἐπιόχλησε ριζικὴν λύσιν.

Αἱ ἐκλογαὶ ἐνηργήθησαν ἀπέσχε μὲν ἡ ἀντίδρασις, ἀλλὰ εἰργάσθη μετὰ λύσεως κατασυκοφαντοῦσα τὴν Δημοκρατίαν. Κατὰ καθῆκον ὅσοι δὲν κατήλθομεν μὲ δημοκρατικὴν σημαίαν ἐπηγγέλθημεν ὅτι ἡ ἐκλογὴ δὲν ἔχει πολιτικὸν χαρακτῆρα. Ἐπηγγέλθημεν ὅτι πᾶσα τελικὴ ἀπόφασις περὶ τούτου θὰ ἀνήκῃ εἰς τὸν Λαόν. Καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δυνάμεθα νὰ δειχθῶμεν ἐπιλήσμονες τῶν ἐπαγγελιῶν μας. Ἐὰν οἱ δημοκρατικοὶ ἔλαθον τοιοῦτον δικαίωμα, ἔχουν δικαίον νὰ ζητῶσι τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀρχῶν τινῶν, ἀν καὶ ἡδυνάτο τις νὰ παρτηρήσῃ ὅτι ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ δυαδικὴν σημαίαν. Ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ὅτι ὁ Λαὸς διὰ τῆς τελευταίας ἐκλογῆς ἐξέδωκεν ὀριστικὴν ἀπόφασιν περὶ τοῦ πολιτεύματος εἶνε ἀβάσιμος. Ἀντίκειται ἄλλως τε πρὸς τὸ βασικὸν δόγμα τῆς Δημοκρατίας, στηριζομένης μόνον εἰς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν. Ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὸ δόγμα τοῦτο καὶ ἡ Κυβέρνησις διεκήρυξε τὴν δημοκρατικὴν τῆς πίστιν καὶ προσέτεινε τὴν παραπομπὴν τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος πρὸς τὸν Λαόν. Ἐπράξε τοῦτο ἐκ λόγων εὐλαθείας πρὸς αὐτόν.

Ἡ θεωρία περὶ μειώσεως τῆς κυριαρχίας τῆς Συνελεύσεως διὰ θέσεως ζητήματος ἐμπιστοσύνης εἶνε μόνον ἀληθοφανὴς

δὲν εἶνε ἐπιστημονικῶς ὀρθὴ καὶ ἀντίκειται πρὸς τὰ κοινοβουλευτικὰ παρ' ἡμῖν ἔθιμα.

Γεννᾶται ἡ ἀπορία πῶς ζητεῖται ἄλλη λύσις τοῦ ἐπιμάχου ζητήματος, ἡ ὁποία πάντως εἶνε εἰς βᾶρος καὶ ἐπὶ ζημίᾳ τῆς δημοκρατικῆς ιδέας. Γεγονὸς ἀναμφισπόητος εἶνε ὅτι ὁ πολλὰ παθὼν Ἑλληνικὸς Λαὸς ἔνα ἔχει πόθον, τὴν γαλήνην καὶ τὴν ἐσωτερικὴν εἰρήνην. Ὑπὸ τὴν σημαίαν ταύτην ἀγωνιζόμενος ὁ Λαὸς θέλει νὰ ἄρῃ πᾶσαν πέτραν σκανδάλου. Ἡ πεποιθήσις τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Λαὸς εἰς τὸν κ. Ἐλευθέριον Βενιζέλον ἐξασφαλίζει καὶ τὴν νίκην τοῦ παρόντος ἀγώνος καὶ εἶνε ἀπορίας ἄξιον πῶς παρ' ὅλην τὴν ὁμολογούμενην καὶ ἀνεγνωρισμένην πεῖραν καὶ διορατικότητά τοῦ κ. Βενιζέλου ἀξιοῦσι παρ' αὐτοῦ οἱ ἀδιάλλακτοι νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ κ. Βενιζέλος αὐτοὺς καὶ ὅχι ἐκείνους τὸν κ. Βενιζέλον. Ἡ ἀδιλλαξία αὕτη προφανῶς ἐξασθενίζει τὸν δημοκρατικὸν ἀγῶνα. Ποιεῖται ἐκκλησιν ἀκολουθῶς εἰς τὰ πατριωτικὰ αἰσθήματα τῆς Συνελεύσεως ὅπως συμπτυχθῶσιν ὅλαι αἱ φιλοδημοκρατικαὶ δυνάμεις εἰς ἓν ἐνιαῖον μέτωπον ὑπὸ τὰς ὁδηγίας τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τὴν ἀρχηγίαν τῆς Κυβερνήσεως, ἵνα δημιουργηθῇ ἑδραῖον καὶ ἀκλόνητον πολιτεῦμα.

Ὁ κ. Δ. Λεονάρδος (πληρεξούσιος Μεσολογγίου) λέγει ὅτι κατόπιν τῶν ὑπὸ τοῦ κ. ἀρχηγοῦ τῆς ἐπαναστατικῆς ὁμάδος λεχθέντων θὰ ἐπερίττευσεν νὰ ὁμιλήσῃ, διότι συμφωνεῖ πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς ὁμάδος ταύτης. Νομίζει ἀναγκαῖον νὰ δοθῶσιν ἐνταῖμα ἀπαντήσεις εἰς τινὰς τῶν προαληθεσάντων. Ἀναφέρει τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου περὶ σφάλματος τῆς Ἐπαναστάσεως ὡς μὴ κηρυξάσης ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Α. Μιχαλακοπούλος (πληρεξούσιος Πατρῶν) ἐπεξηγεῖ ὅτι εἶπεν ὅτι, ἐνῶ εἰς ἄλλα Κράτη Δυναστεία 700—800 ἐτῶν κατέπεσαν, καίτοι δὲν ἐπροξένησαν ποσὺς καταστροφὰς οἷα ἡ ἑλληνικὴ, εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ Δυναστεία καίπερ ἀλλοσενής, καίπερ καταστρέψασα τὴν Ἑλλάδα συνέπεσε νὰ διατηρηθῇ, τῆς Ἐπαναστάσεως λαθούσης ἴσως ὑπ' ὅψιν ἄλλους λόγους.

Β. Καραπαναγιώτης (πληρεξούσιος Λέσβου). Ἐπιτρέπετε μίαν διακοπὴν, κύριε συνάδελφε; Ἐχομεν τὴν πεποιθήσιν ὅτι, ἀν ἀντὶ τῆς ἐξώσεως τοῦ Βασιλέως ἡ Ἐπανάστασις ἤρχετο εἰς Ἀθήνας μὲ τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐξώσεως ὅλης τῆς Δυναστείας, παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἐπαναστάσεως θὰ ἐτάσσετο ἀσφαλῶς τὸ σύνολον τῶν ἀξιωματικῶν οἱ ὅποιοι παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς ἐτάχθησαν, πλὴν ἐκείνων οὔτινες ὑπεμόχλευσαν τὸ στασιαστικὸν κίνημα.

Ὁ κ. Π. Καρασεβδᾶς. (πληρεξούσιος Βονίτσας) λέγει ὅτι

υπάρχουσι πολλοί οι οποίοι δὲν εἶχον κατὰ τὴν ἐξέλιξιν τῶν δυναστικῶν ζητημάτων ὁμοικιολοῦθον πολιτικὴν.

Ὁ κ. **Λεονάρδος** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἡ Ἐπανάστασις ἀπέβλεψε πρωτίστως εἰς τὴν ἀνασυγκρότησιν τοῦ Στρατοῦ, ἣν καὶ ἐπέτυχεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐκλογὴν λέγει ὅτι ἐξελέγη ἀνεξάρτητος, εἶπε δὲ μόνον εἰς τοὺς συμπολίτας του ὅτι θὰ ἐκρίνοντο οἱ ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχον τοιοῦτοι θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ πολιτεύματος. Μετὰ τὴν ἐπιστολὴν τοῦ κ. Βενιζέλου ἐγεννήθη ἡ ἀπορία δικτὶ δὲν προέτρεψε τὸ Κόμμα του νὰ κατέλθῃ μὲ δημοκρατικὴν σημασίαν, ἀφοῦ ἐθεώρει ὡρισμὸν τὸν Λαόν. Ἐτάχθη ὁ ρήτωρ μὲ τὴν ὁμάδα ἡ ὁποία δὲν θέλει κανὲν δημοψήφισμα καὶ δι' ὅσους λόγους ἀνέπτυξεν ὁ κ. Γονατῆς καὶ διότι βλέπει κίνδυνον σοβαρὸν εἰς τὰ βόρεια σύνορά μας.

Ὁ κ. **Δ. Φλωριάς** (πληρεξούσιος Σερρών) λέγει ὅτι ἀρμοδίαν νὰ ἐκτιμήσῃ τοὺς κινδύνους εἶνε ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης** (πληρεξούσιος Δράμας) λέγει ὅτι ἔχει πληροφορίας ὅτι ἤρχισαν εἰσβολαὶ κομιτατζήδων εἰς τὰ σύνορα.

Ὁ κ. **Λεονάρδος** συνεχίζων λέγει ὅτι ὑπάρχουσιν αὐθεντικαὶ πληροφορίες ὅτι γίνονται σοβαρὰ ζυμώσεις εἰς τὰ σύνορα καὶ ὅταν κινδυνεύσῃ ἡ Μακεδονία θὰ κινδυνεύσῃ ὅλη ἡ Ἑλλάς.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἀκριβῶς τοὺς κινδύνους ἀποσοθεῖ μόνον ἡ ἐφαρμογὴ τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, δημιουργούσης εὐστάθειαν ἐσωτερικῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. **Λεονάρδος** ἐξακολουθῶν ἀναγινώσκει ἀναφορὰν τῆς Εἰσαγγελίας Δράμας περὶ τῶν ἀνθελληνικῶν ἐνεργειῶν τῶν Βουλγάρων κομιτατζήδων ἐν Μακεδονίᾳ ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν Τούρκων.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δίδει τὴν πληροφορίαν ὅτι ὅλα ταῦτα πιθανόν νὰ σκέπτονται οἱ Βούλγαροι, ἀλλ' αἱ ἑλληνικαὶ δυνάμεις αἱ εὐρισκόμεναι εἰς τὰ βόρεια σύνορα εἶνε ικαναὶ νὰ ἀντιμετωπίσωσιν ὅχι μόνον εἰσβολὰς κομιτατζήδων ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἐπὶ σοβαρώτεραν ἐνέργειαν.

Ὁ κ. **Λεονάρδος** λέγει ὅτι παρ' ὅλας τὰς δηλώσεις ταύτας οὐδεὶς δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι δὲν θὰ ὑπάρχωσι κίνδυνοι, ὅταν ἡ Κυβέρνησις θὰ περισπᾷται μὲ δημοψηφίσματα καὶ ὁ Στρατὸς θὰ εἶνε κατατεταγμένος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)

βεβαιοῖ ὅτι ὁ Στρατὸς εἶνε ἐπαρκὴς καὶ τὰ σύνορα νὰ φρουρῇ καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἀσφάλειαν νὰ συνέχῃ.

Ὁ κ. **Φλωριάς** νομίζει ὅτι πρέπει νὰ παύσωσιν αἱ συζητήσεις περὶ κακῆς ἀσφαλείας ἐν Μακεδονίᾳ, διότι ἐμπνέουσι πανικὸν ἀδικαιολόγητον.

Ὁ κ. **Λεονάρδος** λέγει ὅτι ἡ γνώμη του εἶνε ὅτι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ συμφέρει ἡ ἐνέργεια δημοψηφίσματος χάριν τηρήσεως τύπων. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικὸν ζήτημα ἀπορεῖ πῶς ὁρῶ-δεῖ ἡ Κυβέρνησις νὰ ἀποφασίσῃ ὀριστικῶς ἐρύσον πάντες διεξετραγώδησαν τὰ δεινὰ τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. **Κ. Τσιμινάκης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) λαμβάνων τὸν λόγον σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Π.Καραπάνου ἔλλοτε δηλοῖ ὅτι οὐδέποτε ὠμίλησε μετ' αὐτοῦ διὰ τὰ ζητήματα τὰ ὁποῖα ἀνέφερον.

Ὁ κ. **Π. Καραπάνος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λέγει ὅτι ὁ κ. Τσιμινάκης ἐδήλωσεν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ κ. Ρούσου ὅτι θὰ ἐκτεθῇ ὡς φιλελεύθερος δημοκρατικῶς.

Ὁ κ. **Τσιμινάκης** διαμαρτύρεται.

Ὁ κ. **Λ. Ἰασονίδης** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι μετὰ τὴν κατὰ τὴν πρώτην Νοεμβρίου πτώσιν τοῦ κ. Βενιζέλου πάντες ἐπέκριναν τὸν θεσμόν τοῦ δημοψηφίσματος, δι' οὗ ἦλθεν ὁ Κωνσταντῖνος, ὡς δειλὸν καὶ ἀνάνδρον. Παράδοξως οἱ ἐπικρίναντες τὸ μέτρον τοῦτο θέτουν ἤδη αὐτὸ εἰς ἐφαρμογὴν. Ἀναφέρει εἶτα τὸν τρόπον δι' οὗ καθιερώθη ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία παρὰ Συνελεύσεως μάλιστα ἀναρμοδίας. Ὁ Λαὸς ὁ Ἑλληνικὸς ἀναμένει παρ' ἡμῶν μίαν μεγάλην χειρονομίαν διὰ νὰ ἀνακουρισθῇ καὶ νὰ χειροκρατήσῃ. Ἀφοῦ θεωρεῖτε ἀδύνατον τὴν ἐπαναφορὰν τῆς Δυναστείας, πῶς ἐρωτᾷτε τὸν Λαόν περὶ ταύτης; Καὶ πῶς τολμᾷτε νὰ θέσῃτε πρὸ τῶν προσφύγων ἐρώτημα περὶ τῶν Γλύξβουργ; Ποῖος θέλει νὰ φέρῃ τὸν δῆμιόν του; Ὁ προσφυγικὸς κόσμος δὲν ἐγνώρισε ποτὲ βασιλικούς πειρασμούς, ἔζησε δημοκρατικῶς καὶ μὲ αὐτοδοίωσιν. Τοιοῦτος λαὸς δὲν ἐρωτᾷται ἂν θέλει ἢ ὅχι τὴν Δημοκρατίαν. Ἡ Βασιλεία ἀποτελεῖ ἐξάίρεσιν, ἐνῶ ἡ Δημοκρατία ἀποτελεῖ κανόνα διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (πληρεξούσιος Μαντινείας) δίδων ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς σχετικῆς περικοπῆς τοῦ συγγραμματος του λέγει ὅτι δὲν ἐννοεῖ ὅτι εἰς πάντα Τόπον, εἰς πᾶσαν ἐποχὴν, εἰς πᾶσαν περίστασιν καὶ διὰ πᾶν ἐξαιρετικὸν ζήτημα ἐπιβάλλεται τὸ δημοψήφισμα.

Ὁ κ. **Ἰασονίδης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ Λαὸς θὰ εὐγνωμονῇ, ἂν τὸν ἀπαλλάξωμεν ἀπὸ τὸν ἐπιβάλλον, ὅστις λέγεται Βασι-

λεία καὶ Δυναστεία, διότι θὰ τὸν ἀφήσωμεν ἀπερίσπαστον εἰς τὰ εἰρηνικά του παραγωγικά ἔργα.

Τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Συνελεύσεως μόνη ἡ Ἐπανάστασις ἠδύνατο νὰ συντάξῃ. Κανεῖς ἄλλως τε ὑποψήφιος δὲν εἶχε πάγιον πρόγραμμα. Μόνη ἡ Ἐπανάστασις ἔδωκε πρόγραμμα καὶ τὴν Δυναστείαν νὰ ρίψωμεν καὶ τὴν Δημοκρατίαν νὰ κηρύξωμεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα ἐπιφυλάσσεται κατὰ τὴν εἰδικὴν συζήτησιν νὰ ὁμιλήσῃ. Ἐξήγων τὴν ψυχολογίαν τῆς προσφυγικῆς ἐκλογῆς λέγει ὅτι εἰς τὸ ψηφοδέλτιον τοῦ πρόσφυγος ἐνεκλείετο ἡ κατὰ τὴν Δυναστείαν, τὸ ἀνάθεμα κατὰ τῆς Βασιλείας καὶ ἡ ἐλπίς καλυτέρων ἡμερῶν διὰ τῆς Δημοκρατίας. Συμπερασματικῶς λέγει ὅτι παρέλκει πᾶν δημοψήφισμα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμφιλίωσιν λέγει ὅτι εἶνε σύμφωνος, ἀλλ' ὅχι νὰ γίνῃ εἰς βάρος τῶν προσφύγων διὰ περιορισμοῦ τῆς ψήφου των, δι' ἰδρύσεως χωριστῶν συλλόγων κλπ., καὶ ὀφείλει ἡ Κυβέρνησις νὰ προσέξῃ, διότι τὰ ἄτομα τὰ ὁποῖα ζητοῦσι τὰς ἀξιώσεις ταύτας εἶνε τὰ ὀλίγα ἄτομα τὰ ὁποῖα μεριμνῶσι μόνον περὶ τῆς διαιρέσεως τῶν προσφύγων καὶ τοῦ αὐτόχθονος Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ζήτημα τῶν ἐξωτερικῶν σχέσεων ἀπευθύνει εὐγνώμονα ἀνάμνησιν πρὸς τὸν Λαὸν τὸν Ρωσικὸν καὶ τὸν Λαὸν τῆς Γεωργίας δι' ὅσας εὐεργεσίας προσήνεγκαν εἰς τοὺς πρόσφυγας τοῦ Πόντου καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ συνάψῃ σχέσεις μετὰ τῆς Ρωσίας.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἐπελήφθη ἤδη ἡ Κυβέρνησις διαπραγματεύσεως πρὸς ἀποκατάστασιν σχέσεων μετὰ τῆς Ρωσίας.

Ὁ κ. Ἰασονίδης ἐξακολουθῶν κακίζει τὴν στάσιν τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ Τούρκου Προξένου προσαγορεύοντος ἐπ' ἐσχάτων τοὺς ἀναχωροῦντας Τούρκους καὶ βεβαιοῦντος αὐτοὺς περὶ τῆς ταχείας των ἐπανόδου. Τὰ μέλη ἀφ' ἐτέρου τῆς Ἐπιτροπῆς ἀνταλλαγῶν πρέπει νὰ παύσωσι νὰ ἔχωσι τουρκικὴν ἀντίληψιν καὶ ἡττοπάθειαν. Καταλήγων λέγει ὅτι θέλει Δημοκρατίαν μὲ εὐθεΐαν καὶ ὅχι μὲ τεθλασμένην. Ἐν στίγμα ὑπάρχει: Ὁ θρόνος ὁ Ἑλληνικὸς. Κάτω ὁ θρόνος καὶ Ζήτω ἡ Δημοκρατία.

Ὁ κ. Ι. Παπαδάκης ἢ Σταΐκος (πληρεξούσιος Βερροίας) λέγει ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς κατῆλθε μὲ τὴν φιλελευθέρον δημοκρατικὴν σημαίαν καὶ ἐπλειονοψήφησεν ἀπέναντι συντηρητικῶν φιλελευθέρων. Ἡ ἐννοια τῆς ψήφου τῆς 16 Δεκεμβρίου ἦτο ἀντιδυναστικὴ καὶ δημοκρατικὴ. Δὲν συμφωνεῖ μὲ καμμίαν ἀπὸ τὰς ἀπόψεις τῶν δύο μερίδων τῆς Συνελεύσεως. Συμφωνεῖ μόνον

μὲ τὴν ἐπαναστατικὴν πρότασιν καὶ ἀναφέρει σχετικὸν μὲ ταύτην ὑπόμνημα ὑποβληθὲν εἰς τὸν κ. Βενιζέλον. Δημοψήφισμα ἀνεπηρέαστον μὲ ἀνάμειξιν τοῦ προσώπου τοῦ Βασιλέως δὲν δύναται νὰ γίνῃ. Καὶ δύσκολος ἀφ' ἐτέρου εἶνε ἡ διεξαγωγή διὰ τοὺς ἐκλογεῖς καὶ διὰ λόγους ἀσφαλείας καὶ διὰ λόγους ἀποστάσεως. Καὶ ἡ ἐλαχίστη ἄλλως τε ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ δημοψηφίσματος ἐπιβάλλει τὴν ἀποφυγὴν αὐτοῦ.

Ὁ κ. Θ. Σοφοῦλης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐμπνέωμεν φόβους περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ δημοψηφίσματος.

Ὁ κ. Παπαδάκης ἢ Σταΐκος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι, ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις ἀρνεῖται τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνελεύσεως, αὐτὴ ὀφείλει νὰ διχλυθῇ καὶ νὰ γίνωσιν ἐκλογαὶ νέαι. Καταλήγων λέγει ὅτι πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἀπὸ τῆς αἰθούρας ταύτης ἡ Δημοκρατία, καταργουμένου τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ.

Ὁ κ. Α. Μιράκης (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ πολιτευτικοῦ ζητήματος λέγει ὅτι τοῦτο ἐμφανίζεται ὑπὸ τὴν οὐσιαστικὴν καὶ δικονομικὴν αὐτοῦ ἀποψιν. Ὡς πρὸς τὴν πρώτην ἡ Συνέλευσις πλειοδοτεῖ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν εἰς δημοκρατικότητα καὶ εἰς ἀντιδυναστικότητα. Ἐκθέτει εἰτα τὰς παραθιάσεις τοῦ πολιτεύματος ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν γερμανικῶν συμφερόντων καὶ βλάβῃν τῶν ἑλληνικῶν καὶ ἐν γένει ὅλην τὴν ὀλεθρίαν δρᾶσιν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ ὅλης τῆς Αὐλῆς του. Τῷ 1916 ἀκόμη διεκήρυξε δι' ἐφημερίδος ὅτι εὐχαρίστος θὰ ἔδλεπεν ἐν Θεσσαλονίκῃ τοὺς Βουλγάρους. Καὶ ἐνῶ τοῦτο ἔπραττεν ἐσυκοφάντει ὅλους τοὺς φιλανταντικὸς πολιτευτὰς τῆς Ἑλλάδος. Εἰσερχόμενος εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπόψεων τῆς Κυβερνήσεως ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι τὸ προεκλογικὸν πρόγραμμα τῶν πληρεξουσίων ἀπαλλάσσει αὐτοὺς τῆς ὑποχρέωσης νὰ προσφύγωσιν εἰς δημοψήφισμα, θεωρῶν ὅτι ἡ Ἀντιπολίτευσις λαθοῦσα ἀρνητικῶς μέρος εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα ἐνίκηθη κατ' αὐτόν. Ἡ κακοπιστία δ' αὐτῆς εἶνε τοιαύτη ὥστε, ὅσαίδηποτε ἐγγυήσεις καὶ ἀν' παρασχεθῶσι περὶ ἐλευθεροῦ δημοψηφίσματος, αὕτη θ' ἀμφισβήτησιν τὴν γνησιότητα αὐτοῦ εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἀποβῇ κατ' αὐτῆς.

Ἀναφέρεται ἀκολουθῶν εἰς τὴν γνώμην ὅτι πρέπει ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως νὰ ἀποφασισθῇ ἡ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας, διότι ἡ Συνέλευσις εἶνε τελικῶς ἀρμοδία ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, καὶ διότι ἡ ὑπ' αὐτῆς ληφθησομένη ἀπόφασις θὰ διηρημήνευε τὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ.

Ἐκφράζει εἴτα τὴν γνώμην ὅτι ἐν τῷ ἐξωτερικῷ διεσαφηνίσθη ἡ γνώμη τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Δεκεμβρίου.

Περαινῶν ὁ ρήτωρ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως αἰρουσα τὰς ἐπιφυλάξεις τῆς παραμερίσει τοῦ παραπέτασμα διὰ τὰ ἴδια τὸ ἔθνος τὴν ροδίζουσιν ἡμέραν τῶν δημοκρατικῶν ἐλευθεριῶν του.

Μεθ' ὃ προτάσει τοῦ Πρωθυπουργοῦ **κ. Γ. Καφαντάρη** ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅπως πρὸς ταχύτερον τερματισμὸν τῆς συζητήσεως ἀνώτατον ὄριον ὀμιλίας τῶν ἐγγεγραμμένων ὑπολοίπων πληρεξουσίων ὁρισθῶσι τὰ 20' λεπτά τῆς ὥρας.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις περὶ ὧραν 1 μεταμεσονύκτιον, ἵνα ἐπαναληφθῇ σήμερον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΙ'

Τῆς 20 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρὰ 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** (πληρεξούσιος Μαντινείας) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῶν Πρακτικῶν λέγει ὅτι ἀπεφασίσθη νὰ τεθῇ ὄριον 20λέπτο κατὰ παραβίασιν τῆς ἐλευθερίας τοῦ λόγου. Θὰ ἔπρεπε μᾶλλον οἱ ἀρχηγοὶ νὰ συστήσωσι συντομίαν εἰς τοὺς ὁπαδούς των, διότι ἡ συζήτησις ἐξηπλώθη καὶ μετεβλήθη εἰς αἰσθηματολογία.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι αὐτονόητον εἶνε ὅτι ὑπαρχούσης ἀνάγκης νὰ ἐπεκταθῇ ἀγόρευσις τις θὰ ζητῇ τὴν ἄδειαν τῆς Συνελεύσεως, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς δὲν θὰ τὴν ἀρνήται.

Μεθ' ὃ τὰ Πρακτικὰ ἐπικυροῦνται.

Ἀνακοινῶνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

—Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς σχετικῶς μετὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀγορεύσεων».

—Ὁ Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως **κ. Α. Δοξιάδης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Ν. Δ. τῆς 2 Ἰουλίου 1923 περὶ ὁργανισμοῦ τῆς Διευθύνσεως Ὑγιεινῆς τοῦ Ὑπουργείου Ὑ. Π. Α.»

—Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐγκρίσεως δραχμῶν 62,000 διὰ τὴν καθ' ὑπέρβασιν χορήγησιν πιστώσεως δι' ἐπέκτασιν ἐγκαταστάσεων ἐν τῷ Λοιμοκαθαρτηρίῳ Ἀγίου Γεωργίου».

—Ὁ αὐτὸς Ὑπουργὸς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιταχθέντων ὁθωμανικῶν κτημάτων ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

Ἄπαντα θέλωσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

—Οἱ Δημήτριος καὶ Ζαφείριος Παπακωστόπουλος κάτοικοι Λευκάδος ζητοῦσιν ὅπως ἀποσταλῇ τάχιστα εὐζωνικὸν ἀπόσπασμα πρὸς σύλληψιν τῶν ἀποδρασάντων τῶν φυλακῶν λιποτακτῶν, οἵτινες τρομοκρατοῦσι τὴν ὑπαίθριον χώραν.

—Ὁ Σύλλογος τῶν Ποντίων Ἀλεξανδρουπόλεως παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ μέτρα διὰ τοὺς ἐν Ἀργυροπόλει Τραπεζοῦντος ἀφικθέντας πρόσφυγας.

—Ὁ Ἰωάννης Κ. Ἀναγνωστόπουλος συνταξιῦχος ἀνθυπομπαίραρχος ἀποστρατευθεὶς κατὰ τὸ ἔτος 1917 ζητεῖ ὅπως ὑπαχθῇ εἰς τὸν νόμον 2771.

Ὁ κ. **Α. Μπακάλμπας** (πληρεξούσιος Ροδόπης) ζητῶν τὸν λόγον ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως λέγει ὅτι κατόπιν τῶν σημερινῶν δηλώσεων τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ὅτι ἐὰν οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι δὲν ψηφίσωσι τὴν Κυβέρνησιν Καφαντάρη, θὰ δυσχερανθῇ τὸ προσφυγικὸν δάνειον, πρέπει ἵνα μὴ αἱ δηλώσεις αὗται φαίνωνται ὅτι ἀποτελοῦσιν ἐκβίασιν κατὰ τῶν πληρεξουσίων, νὰ καταθέσῃ ἡ Κυβέρνησις ὅσα στοιχεῖα κατέχει περὶ τοῦ προσφυγικοῦ δανείου, διὰ νὰ συζητηθῇ τὸ προσφυγικὸν αὐριον ἡμέραν ἐπερωτήσεων.

Ὁ κ. **Θ. Σοφοῦλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) λέγει ὅτι τὸ ὁικθὲν θέμα δὲν ἀφορᾷ τὴν Ἡμερησίαν Διατάξιν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) παρατηρεῖ ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων δικαιοῦται ὡς πᾶς πολίτης νὰ ἐξηγῇ τὰς γνώμας του καὶ νὰ τὰς ἐκδηλώσῃ. Πᾶν ὅ,τι ὅμως ἀναπτύσσεται ὡς γνώμη ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως δὲν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν αὐτῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀσκησιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου ὁ κ. Πρωθυπουργὸς παρατηρεῖ ὅτι ὑπάρχει εἰλημμένη ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως περὶ ἀναβολῆς τῶν ἄλλων ζητημάτων μέχρι λήξεως τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ.

Προσέρχεται ἀκολούθως καὶ ὁρίζεται παρουσία τοῦ ἱερέως ὁ πληρεξούσιος Ρεθύμνης **κ. Ι. Γεωργαδίου** τὸν ἐν τῷ κάτωθι πρωτοκόλλῳ ὄρκον τοῦ πληρεξουσίου.

Μεθ' ἧς Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν συνέχισιν τῆς συζή-

τήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Κ. Ρέντης** (πληρεξούσιος Κορινθίως) λέγει ὅτι διαφωνεῖ διὰ τὴν παραπομπὴν τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς λαοψήφισμα διὰ λόγους δικαίου καὶ διότι θὰ ἐξαρθῇ ἡ ἐκπτώσις ἀπὸ τὸν ἀριθμὸν τῶν περισσοτέρων ψήφων ὅς θὰ λάβῃ ἡ κυβερνητικὴ ἀποψις. Καὶ νομικοὶ λόγοι ἐμποδίζουν, λέγει, τὴν διὰ λαοψηφίσματος λύσιν τοῦ δυναστικοῦ. Διαμαρτύρεται ἐναντίον τῆς θεωρίας τοῦ ἀπεριορίστου συντακτικοῦ δικαιώματος τοῦ Λαοῦ. Ἡ συντακτικὴ ἱκανότης τοῦ Λαοῦ σταματᾷ ἐκεῖ ὅπου ἀρχίζει ἡ συντακτικὴ ἐξουσία τοῦ Κράτους. Καὶ σκοπὸς τοῦ Κράτους εἶναι ἡ προστασία τῶν μελῶν του, ἡ προσταγὴ τῶν συμφερόντων του καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀποκατάστασις. Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ παραπεμφθῇ εἰς λαοψήφισμα ὑπόθεσις ἐξ ἧς θὰ ἠδύνατο νὰ προκύβῃ τυχὸν ἡ ἐπιβράδευσις τῶν αὐτομόλων ἢ ἡ μὴ ἐφαρμογὴ συνθηκῶν συμμαχιῶν. Ἡ Δυναστεία στερεῖται ἱκανότητος νὰ βασιλεύσῃ ἐν τῇ Χώρα ταύτῃ καὶ ὑπάρχει καὶ ἡ γενικὴ βούλησις τοῦ Λαοῦ πρὸς διατήρησιν τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος τῆς Ἑλλάδος. Ἡ Δυναστεία ἡ ἐκπεσοῦσα ἀπώλεσε τὴν ἱκανότητά ὅπως χρησιμεύσῃ ὡς ρυθμιστὴς τοῦ κοινοβουλευτικοῦ πολιτεύματος. Μετὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1915, 1916, 1920 τὸ πολίτευμα δὲν ἐλειτούργησεν. Εἶναι φανερόν ὅτι πᾶσα ἀπόπειρα τοῦ ἀντιδραστικοῦ κόσμου θασιζέται εἰς τὴν νόθευσιν καὶ παραβίασιν τοῦ πολιτεύματος διὰ χρησιμοποίησιν Δυναστειῶν ἐξυπηρετούσης μόνον αὐτὸν. Ἡ Δυναστεία αὕτη δὲν παρέχει οὔτε παρεῖχεν ἐννοίαν ὅτι θὰ εἶναι πραγματικὸς ρυθμιστὴς τοῦ πολιτεύματος. Καὶ τὸ διχόμημα ἐπ' ἐσχάτων περὶ ἀναθέσεως τῆς Κυβερνήσεως εἰς τρίτον πρόσωπον ἐκ τοῦ φόβου τούτου ἐγένετο καὶ ἀπέτυχε. Καὶ ἐπ' ἤλθεν ἐμφύλιος σύρραξις, μεθ' ἣν ἐζητήθη ἡ λύσις τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος παρὰ τοῦ Λαοῦ, μὴ συνδεδεμένου ὅμως πρὸς τὸ δυναστικὸν διὰ νὰ μὴ ἔχῃ κομματικὸν χαρακτήρα. Τὰ δικαιώματα τῆς Συνελεύσεως ὡς πρὸς τὸ δυναστικὸν δὲν ἀμφισβητοῦνται, ἀλλ' ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένῃ εἰς τὴν ἀποψίν της διὰ τὴν παραπομπὴν τοῦ δυναστικοῦ εἰς τὸν Λαὸν δὲν θὰ τύχῃ ἐμπιστοσύνης παρὰ τοῦ ῥήτορος.

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** (πληρεξούσιος Φλωρίνης) λέγει ὅτι, ἐνῶ εἴμεθα σύμφωνοι διὰ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος, εἰς τὰς ἐκλογὰς, ἀφήσαμεν ὅλοι τὴν ἐπιρρύλαξιν ὅτι μετ' αὐτὰς θὰ τεθῶσι πάλιν τὰ ζητήματα ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ, καίτοι ὁ δυστυχὴς αὐτὸς Λαὸς δὲν ἠσθάνετο τὴν ἀνάγκην νὰ ἐπανερωτηθῇ. Μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ στασιαστικοῦ κινή-

ματος φυσικόν, ἦτο νὰ τεθῇ τότε δημοψήφισμα ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ. Ἀλλ' αἱ ἐπακολουθήσασαι συζητήσεις ἐματαίωσαν τὴν λύσιν ἐκείνην. Ὑποστηρίζει ἀκολούθως ὅτι ὀρθότερον θὰ ἦτο νὰ τεθῇ τὸ δυναστικὸν ζήτημα μόνον ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ, ὁπότε θὰ καθορθῇ ἡ συγκέντρωσις ἐναντίον του ὅλων τῶν ἀντιδυναστικῶν ψήφων. Ἡ προταθεῖσα λύσις παρὰ τοῦ κ. Γονατᾶ θὰ ἦτο λύσις πραγματικὴ, ἀλλὰ νομίζει ὅτι δὲν ἡμποροῦμεν νὰ ἀποφύγωμεν τὸ δημοψήφισμα ἐφόσον καὶ οἱ ἀντίπαλοι τὸ ἐδέχθησαν καὶ ἐπὶ δύο ἡδὴ μῆνας συζητοῦμεν. Εὕρισκει εἴτα ὀπισθοδρομικὴν καὶ ἀσύγχρονον τὴν μὴ υἱοθέτησιν τῆς Δημοκρατίας, ἀπέναντι μάλιστα Δυναστειῶν προδωσάσης τὰ ὄνειρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Καταλήγων φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ παραγνωρισθῶσι τὰ λαϊκὰ δικαιώματα, διότι ἐκ τῆς ἐλευθέρως αὐτῶν ἐξασκήσεως θὰ δημιουργηθῇ πολίτευμα ἐδραῖον, καὶ ἐφιστᾷ ἐν τέλει τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν βορείων συνόρων τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. **Σκευὸς Ξερβὸς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Παιραϊῶς) ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ σημείου τῶν δηλώσεων περὶ καλλιεργείας σχέσεων μετὰ τῆς Ἱταλίας λέγει ὅτι χεῖραι διὰ τὴν δόλωσιν τῆς Κυβερνήσεως. Μεταξὺ ὅμως ἡμῶν καὶ τῆς Ἱταλίας ὑφίσταται λογαριασμὸς τις, ὅστις πρέπει νὰ κανονισθῇ ταχέως, καὶ ὁ λογαριασμὸς οὗτος εἶναι τὸ ζήτημα τῶν Δωδεκανήσων. Ἀναφέρει ἀκολούθως δηλώσεις τοῦ κ. Βενιζέλου περὶ τῆς ἐπιδιώξεως παρ' αὐτοῦ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπιληφθῇ τῆς λύσεως τοῦ δωδεκανησιακοῦ, διὰ νὰ παύσῃ μία ἐστὶς ἀνησυχιῶν εἰς τὴν Μεσόγειον.

Ἐπιλαμβάνομενος τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος λέγει ὅτι ὅπως πᾶν ἐπιβλαβὲς μέλος τοῦ σώματος κόπτεται οὕτω καὶ ἡ Δυναστεία ὡς ἐπιβλαβὴς καὶ ὀλεθρία πρέπει νὰ ἀποκοπῇ τὸ ταχύτερον. Ἀπορεῖ εἴτα πῶς ὀρκίσθη ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τοιαύτης Δυναστείας ὀλεθρίας καὶ ἀναξίης κατ' αὐτὴν τὴν πρότασίν της καὶ πῶς ἀνέχεται ἀκόμη αὐτήν. Ποιεῖται ἀκολούθως ἐκκλήσιν πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ὅπως εἰσηγηθῇ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας, διότι οἱ κίνδυνοι εἶναι ἀπειροὶ καὶ ἀπαντοιεῖς, ἂν ἡθέλομεν ἀποπειραθῇ δι' ἐκλογῶν νὰ ἀποφασίσωμεν καὶ περὶ Δυναστείας καὶ πολιτεύματος, ἀφοῦ καὶ διπλωματικὰ πρόσωπα ἦλθον ἀκόμη εἰς Ἀθήνας μὲ φιλοδυναστικὸν σκοπόν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) διαμαρτύρεται διότι

λέγονται τοιαῦτα πράγματα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουσι καμμίαν σχέσιν μὲ τὰ συζητούμενα θέματα.

Ὁ κ. **Ξερβός** συνεχίζων ἐκθέτει τὴν προπαγανδιστικὴν δρᾶσιν τοῦ ἀντιπάλου πολιτικοῦ κόσμου καὶ ἀπορεῖ πῶς δὲν ἐγκαθιδρύεται ἀμέσως παρὰ τῆς Συνελεύσεως ἡ Δημοκρατία, ἥτις ἐδραιουμένη θὰ ἀποδώσῃ τὴν εὐμερίαν τοῦ Τόπου.

Ὁ κ. **Θ. Γρηγορίου** (πληρεξούσιος Κυναυρίας) παρακαλεῖ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῶν πληρεξουσίων ὅπως τηρῆται ὁ Κανονισμὸς κατὰ τὰς ἀγορεύσεις.

Ὁ κ. **Ν. Ἀβραάμ** (πληρεξούσιος Λοκρίδος) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι θεωρεῖ περιττὸν νὰ τονίσῃ καὶ αὐτὸς τὰ ἐγκλήματα τῆς Δυναστείας. Νομίζει ὅτι ὁ Λαὸς ἐπέσθῃ ὅπως τὴν ἐξουσίαν. Ἡ ἔννοια ἄλλως τε τῆς ἐκλογῆς τῆς 16ης Δεκεμβρίου εἶνε μετάνοια διὰ τὴν ἀδικίαν τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 πρὸς τὸν Βενιζέλον, τὸν δημιουργὸν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Λόγος ἄλλος ἐπιβάλλων τὸν ἐκριζωμὸν τῆς Δυναστείας ταύτης μετὰ τοῦ Θεσμοῦ εἶνε ὅτι αὕτη διέφθειρε σχεδὸν ὅλους τοὺς πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ἀνδρας τοῦ Κράτους. Ἀπόλυτος ἀνάγκη ἐπιβάλλει καὶ τῆς Δυναστείας τὴν ἐκπτώσιν καὶ τοῦ Θεσμοῦ τὴν κατάργησιν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς λύσεως, ἐπεὶ αὐτοπεριωρίσθῃ ὁ χαρακτὴρ τῆς Συνελεύσεως ὁ συντακτικὸς, ὑπάρχει δέσμευσις, ἀπὸ τῆς ὑποίας δὲν δύνανται νὰ λυθῶσιν οἱ ὑπ' αὐτὸν τὸν περιορισμὸν ἐκλεγέντες πληρεξούσιοι. Ἐξετάζει ἀκολουθῶς τὴν ὅλην διαγωγὴν τοῦ ἀντιδραστικοῦ κόσμου, ὅστις ὑπὸ τὸ πρῶσχημα τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ κατεπρόδωκεν ἐπανεπιλημμένως ταύτας.

Τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἔχον ὡς βᾶσιν τὸν σεβασμὸν πρὸς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν θέλει τὴν προσφυγὴν πρὸς τὸν Λαὸν διὰ νὰ ἀφοπλίῃ τελείως τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ μετὰ ἐν δημοψήφισμα θὰ δοθῇ πλήρης ἀπόδειξις τῆς λαϊκῆς ἐγκρίσεως καὶ θὰ θραυσθῶσι τὰ κύματα τοῦ κακοπίστου ἀντιπάλου καὶ θὰ δοθῇ εἰς τὴν Λώρην τὸ αἶσθημα τῆς πραγματικῆς ἀσφαλείας.

Οἱ προβληθέντες λόγοι ὑπὲρ τῆς ἀμέσου ἄνευ προσφυγῆς εἰς τὸν Λαὸν λύσεως δὲν εἶνε τοσοῦτοι καὶ τοιοῦτοι ὥστε νὰ ἐπιτρέπηται νὰ παραβιασθῶσι πολιτικαὶ ἀρχαὶ τῆς πολιτικῆς εὐθύτητος, αἵτινες ἀποτελοῦν τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον παντὸς πολιτεύματος.

Ὁ κ. **Θ. Κουτούπης** (πληρεξούσιος Λακεδαιμόνος) λέγει ὅτι πρέπει νὰ δοθῶσιν ἐξηγήσεις διὰ τὰ λεγόμενα περὶ παραβιάσεως τῆς πολιτικῆς εὐθύτητος.

Ὁ κ. **Ἀβραάμ** συνεχίζων ἀντικρούει καὶ τὰς λοιπὰς κατὰ τοῦ δημοψηφίσματος αἰτιάσεις. Θὰ παλαίσωσι, λέγει, καὶ πάλιν

οἱ δύο κόσμοι, ὁ βενιζελοδημοκρατικὸς καὶ ὁ δυναστικὸς, καὶ ὑπὸ τὰς ὁδηγίας, τὸ κύρος καὶ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ κ. Βενιζέλου θὰ ἀποδειχθῇ πλήρως ἡ δημοκρατικὴ πίστις καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἡ ἐδραίωσις τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ὁ κ. **Στ. Παπαγρηγοριάδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) ὁμιλῶν ἐξ ὀνόματος τῶν θυμάτων τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς καταγγέλλει τὴν Δυναστείαν ὡς ὑπαίτιον αὐτῆς καὶ ἀπορεῖ πῶς γίνεται συζήτησις καὶ περὶ τῆς Δυναστείας ταύτης. Ἐξιστορεῖ τὴν ὅλην ἐγκληματικὴν καὶ προδοτικὴν στάσιν τῆς Δυναστείας καὶ ἀγανακτεῖ διότι διστάζει ἡ Ἐθνοσυνέλευσις νὰ τὴν ἐξώσῃ. Ἐξιστορῶν ἀκολουθῶς ἐπισόδιον μετὰξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ τότε Βασιλέως Κωνσταντίνου δράπτεται τῆς εὐκαιρίας νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν κρητικὴν ψυχὴν καὶ ἀντιπολιτευομένην ἀκόμη ὡς ἠθικὴν.

Ἀναφέρων εἶτα ὁ ρήτωρ ἀπόπειραν δηλητηριάσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῶν Ἀνακτόρων χαρακτηρίζει τόσον αὐτὰ ὅσον καὶ τοὺς ὑψηλοὺς τῶν ὁδηγῶς ὡς τοὺς κοινωτέρους τῶν ἐγκληματιῶν. Φοβούμενος μήπως ἡ σημερινὴ Συνέλευσις χαρακτηρισθῇ ὡς Συμβούλιον τοῦ Ἀρμυνοσυμπεργ προτρέπει αὐτὴν ὅπως κηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν, διότι ἄλλως ὁ Λαὸς συσσωματούμενος θὰ ἐκδηλώσῃ ἐντόνως τὴν ἀγανάκτησίν του διὰ τὴν παράτασιν τῆς ἐκκρεμότητος.

Ὁ κ. **Κ. Πετρίδης** (πληρεξούσιος Ναυπλίας) φρονεῖ ὅτι ζήτημα τοσαύτης σοβαρότητος ὡς τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν δέον ὅπως ἐξονυχισθῇ μετὰ πάσης προσοχῆς, ἀλλὰ νὰ μὴ δικαιωνισθῇ ὅπως τὸ ἐν τῇ παρελθούσῃ Ἐθνοσυνελεύσει συζητηθὲν ζήτημα τοῦ ἐλληνικοῦ δανείου. Ζήτημα τὸ ὅποῖον ἐπὶ νενεκε τὴν μικρασιατικὴν καταστροφὴν.

Λαβὼν γνῶσιν τῶν κυβερνητικῶν ἀπόψεων ἐπέσθῃ ὅτι ἡ ψήφος αὐτοῦ ἔχει μεγίστην σοβαρότητα τόσον διὰ τὴν σημερινὴν κατὰστασιν ὅσον καὶ διὰ τὰ μετέπειτα γεγονότα. Μὴ συμφωνῶν πρὸς τὴν ἀποψιν περὶ τοῦ ἀπολύτου τῆς κυριαρχίας τῆς Συνελεύσεως ἀναπτύσσει τὴν γνώμην ὅτι ἡ παντοδυναμία τοῦ Ἐθνικοῦ Συνεδρίου δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς φθάνουσα μόνον μέχρι τοῦ σημείου πέρα τοῦ ὁποίου ἄρχεται τὸ δικαίωμα τῆς ἀντιστάσεως. Ἀναφέρει τὰς γνώμας ἐπιφανῶν Ἀγγλων πολιτειολόγων, αἱ ὅποια ἐγένοντο δεκταὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Καλλιγᾶ ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοβουλίου. Τὴν αὐτὴν γνώμην ἀνεπτύξε παρομοίως καὶ ὁ Μίλησις.

Ἐξετάζων ἀκολουθῶς τὴν πολιτικὴν ἀποψιν τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων φρονεῖ ὅτι θὰ ἀπετέλει πολιτικὴν ἀνακολουθίαν τὸ νὰ μὴ ἀποδεχθῇ αὐτὰς ἐφόσον ἐξετέθῃ ὑπὸ τὸ

σημα τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καθώρισε τὴν τηρουμένην τακτικὴν.

Περαινῶν ὁ ῥήτωρ ἐπικαλεῖται τὸ παράδειγμα τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1862, ἥτις καθώρισε τὰ ὅρια τῆς ἐπακολουθησάσης τότε Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** (πληρεξούσιος Λέσβου) λέγει ὅτι λαμβάνει τὸν λόγον μόνον ὅπως τεθῶσι μερικὰ γεγονότα εἰς τὴν πραγματικὴν των θέσιν, ἐξ οὗ καὶ θὰ διευκολυνθῇ ἡ λήψις συνταυτιζομένων ἀποφάσεων, ἐκπροσωπουσῶν τὸ σύνολον, εἰ δυνατόν, τῆς Συνελεύσεως. Ἐκφράζει εἴτα τὴν λύπην του διότι αἱ κυβερνητικαὶ δηλώσεις παρέλειψαν μίαν υποχρέωσιν πρὸς μίαν τάξιν προνομιοῦχον χύσασαν ἐπὶ ἔτη τὸ αἷμα τῆς ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, τὴν τάξιν τῶν ἐφέδρων τῆς Ἑλλάδος. Τὰ δικαιώματα τῆς τάξεως ταύτης θὰ ἐξυπηρετηθῶσιν ὅχι διὰ λόγων ἀλλ' ἐμπράκτως, καὶ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ εἰπῇ ὀλίγας λέξεις ὑπὲρ τῆς τάξεως ταύτης, ἀφοῦ οὔτε ἡ Ἐπανάστασις δὲν ἐπρόφθασε νὰ λάβῃ σοβαρὰ μέτρα ὑπὲρ αὐτῆς.

Εἰσερχόμενος εἰς τὸ δυναστικὸν ζήτημα λέγει ὅτι πολὺ ὀλίγοι εἶνε ἐκεῖνοι οἵτινες δύνανται νὰ ἀμφισβητήσωσι τὸ δημοκρατικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἐκλογῶν. Πάντες ἔχουσιν ἐντολὴν ἀντιδυναστικὴν καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ συντηρητικοί, διότι ἐκ τῆς ὅλης ἱστορίας τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐξάγεται ὅτι πᾶς φιλελεύθερος εἶνε ἀντιδυναστικός. Καὶ τὸ κίνημα τοῦ 1916 εἶχε χαρακτῆρα ἀντιδυναστικὸν καὶ ἡ ψυχολογία τοῦ κόσμου ἦτο ἀντιδυναστική, ἰδίως δὲ ὁ Λαὸς μετὰ τὰ νοεμβριανὰ καὶ στέμματα ἀπήλειψεν ἀπὸ τὰ πηλὴκα καὶ θυρεοὺς κατεβίβασε. Τῷ 1920 ἐτέθη πρὸ τοῦ Λαοῦ ζήτημα δυναστικὸν καὶ ἡ ψῆφος τῶν Φιλελευθέρων, συνολικῶς περισσοτέρων, ἀπεδοκίμασε καὶ τὸν Κωνσταντῖνον καὶ τὸν Γεώργιον.

Ὁ κ. **Ἰωσήφ Κούνδουρος** (πληρεξούσιος Λασηθίου) διακόπτων δηλοῖ ὅτι, ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τὸ 1920 ἐδήλου ὅτι, ἂν θέσωσιν οἱ ἀντίπαλοι ζήτημα Κωνσταντίνου, καὶ αὐτὸς θὰ θέσῃ ζήτημα Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Καραπαναγιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ τὴν 16ην Δεκεμβρίου π. ἔ., τεθέντος ζητήματος Γεωργίου, οὗτος ἀπεδοκίμασθη καὶ πάλιν. Ἀναφέρει ὅτι καὶ παρὰ τῆς Δυναστείας ἐτέθη ζήτημα δυναστικόν, ἀφοῦ ὁ Κωνσταντῖνος ἐδήλου ἄλλοτε ὅτι δὲν καλεῖ τὸν κ. Βενιζέλον διότι οἱ Βενιζελικοὶ ἐχθρεύονται τὴν Δυναστείαν του καὶ εἶνε ἐχθροὶ του. Συνεπῶς παντὸς φιλελευθέρου ἡ ψῆφος ἦτο καθαρῶς ἀντιδυναστικὴ καὶ διὰ τοῦτο ὅχι μόνον δικαίωμα

ἔχομεν νὰ ἐξώσωμεν ἐνταῦθα τὴν Δυναστείαν, ἀλλὰ καὶ ἐντολὴν ἐπιτακτικὴν ἔχομεν πρὸς τοῦτο.

Ἐπιλαμβανόμενος τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος πραγματεύεται τὴν πρᾶξιν τῆς 17 Δεκεμβρίου καὶ διαμαρτύρεται διότι οἱ χαρακτηρισμοὶ αὐτῆς ἀπετέλεσαν μομφὴν κατὰ τῶν πρωτοστατησάντων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἐκρίθη ὡς πρᾶξις πολιτικὴ.

Ὁ κ. **Καραπαναγιώτης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ὠμίλησε καὶ ὁ κ. Γονατᾶς καὶ ἔθεσε μίαν ἀποψιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922. Δὲν συμφωνεῖ ὁ ῥήτωρ εἰς ταύτην χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ μειώσῃ τὸ ἐγνωσμένον κύρος τοῦ κ. ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως. Αἱ προθέσεις τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 ἀνακριθῶς ἐλέγχθη ὅτι δὲν ἦσαν πολιτειακαί. Ἡ ψυχολογία τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 ἦτο ἀντιδυναστικὴ καὶ δημοκρατικὴ καὶ ἡ πρώτη προκήρυξις, ἡ ὁποία δὲν εἶδε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, ὠμίλει περὶ ἐκπτώσεως ὅλης τῆς Δυναστείας. Ἡ μετατροπὴ αὐτῆς ὠφείλετο εἰς ἑνὶ πρόσωπα τῆς Ἐπιτροπῆς, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀνήκει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ πραγματικὴ Ἐπανάστασις ἐνυπῆρχεν εἰς τοὺς ἀξιοματικοὺς τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ὅχι εἰς ἄλλους οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπλοὶ συμπλωτῆρες. Ἐπαναστάται ἦσαν μόνον ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔμειναν σταθεροὶ καὶ ἀντιμέτωποι καὶ κατὰ τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος. Παράδοξαι ἐντολῆς τῶν ἐντολέων τῆς Ἐπαναστάσεως ἔλαβε χώραν καὶ ὡς πρὸς τὸ πολιτικὸν καὶ ὡς πρὸς τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων τῆς ἐθνικῆς συμφορᾶς, οἵτινες μόνον κατόπιν πίεσεως τῶν ἀρχικῶν ἐπαναστατῶν ἤχθησαν πρὸ τοῦ Ἐπαναστατικοῦ Δικαστηρίου. Ἐδημιουργήθη κατόπιν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνασυγκροτήσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ οὐδέποτε ἀπέλιπε τοὺς ἐπαναστάτας ἡ πρόθεσις τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς. Ἐτέθη εἴτα τὸ ζήτημα ἐπὶ τάπητος ὅχι μεταξὺ τῶν ἀρχηγῶν ἀλλὰ, μεταξὺ τῶν ἐντολέων τῶν ἀρχηγῶν. Μετὰ τὸ στασιαστικὸν κίνημα οὐδεὶς ἀμφέβαλεν ὅτι ἡ Ἐπανάστασις θὰ ἔκκρινε καὶ τὴν δυναστικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν μεταβολήν. Δὲν ἐγένοντο αὗται καίπερ ἀποφασισθῆσαι, διότι ἐμεσολάβησε τὸ πολιτικὸν στρατιωτικὸν Συμβούλιον καὶ αἱ ληφθεῖσαι τηλεγραφικαὶ ὁδηγαί τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅστις ἦτο ὁ ἐξωτερικὸς Σύμβουλος τῆς Ἐπαναστάσεως. Προεκηρύχθησαν αἱ ἐκλογαὶ καὶ τὴν ἐπομένῃ τῶν ἐκλογῶν οἱ ἀξιοματικοὶ τῆς Ἐπαναστάσεως ἐξεπλήρωσαν τὴν ἀρχικὴν των πρόθεσιν, ἥτις πρᾶξις ὅχι μόνον δὲν ἀποτελεῖ ῥάπισμα κατὰ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας ἀλλὰ πρᾶξιν ἀπολύτου εὐλαθείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὴν λαϊκὴν ἐντολήν

τόσον σαφώς ἐκδηλωθεῖσαν κατὰ τὴν 16 Δεκεμβρίου π. ἔ. καὶ δικαιώσαν τὰς ἀρχικὰς προθέσεις.

Ὁ ρήτωρ, λέγει, δὲν συμμετέσχε, διότι εἶχεν ἀποχωρήσει τότε τοῦ Στρατοῦ, θὰ συμμετείχεν ἂν ἦτο, πολλῶ μᾶλλον θὰ συμμετάσχη νῦν, ὅποτε εἶνε καὶ λαϊκῶς ἐπιπεφορισμένος καὶ μάλιστα ἐπιτακτικῶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἀδυνατεῖ νὰ συναινέσῃ ὅπως ἔλθῃ τὸ ζήτημα καὶ πάλιν ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ καὶ διότι οὗτος ἀπεφάνθη καὶ διότι ἡ ἀντίδρασις τὰ πάντα θὰ μεταχειρισθῇ ὅπως κερδίσῃ τὴν ψυχὴν καὶ ὅχι τὸν νοῦν τῶν Ἑλλήνων.

Θὰ ἤθελε, λέγει, τὴν ἀπάντησιν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τί θὰ πράξῃ, ἂν τυχὸν ἔστω καὶ διὰ 1000 ψήφων ὑπερψηφισθῇ ἡ Δυναστεία.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τὴν ἀπάντησιν ἔχετε ἀπὸ τὰς δηλώσεις τοῦ ἀξιοτίμου ἀρχηγοῦ τῶν δημοκρατικῶν, ὁ ὅποιος εἶπεν ὅτι εἰς ὁμοίαν περίπτωσιν θὰ εἶνε σεβαστὴ ἡ λαϊκὴ πλειονοψηφία.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (πληρεξούσιος Μαντινείας) λέγει ὅτι εἶπεν ὅτι ἡ προσπάθεια πρὸς ἐπαναφορὰν τῆς Δυναστείας σημαίνει ἐμφύλιον πόλεμον καὶ δι' αὐτό, πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων ἐνδεχομένων, ἡ δημοκρατικὴ παρὰ τάξις ὑποστηρίζει τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** (πληρεξούσιος Λέσβου) παρακαλεῖ καὶ πάλιν ὅπως τῷ ἀπαντήσῃ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἐρωτήματος τούτου.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ κανεὶς ὅτι δύναται νὰ γίνῃ ἄλλο τι ὑπὲρ τὴν λαϊκὴν κυριερχίαν.

Ὁ κ. **Α. Χατζηκυριάκος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) τονίζει τοὺς κινδύνους ἐκ τῆς τυχὸν ἐπιβολῆς Δυναστείας διὰ πλειονοψηφίας ὀλίγων προσώπων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι τὰ Κράτη δὲν διοικοῦνται μὲ τοὺς νόμους τῆς αὐθαρισεῖς, διὰ καταλύσεως δηλαδὴ τῶν ἐλευθέρων πολιτευμάτων, ἀλλὰ μὲ τὸν νόμον τῆς πλειονοψηφίας διοικοῦνται τὰ Κράτη καὶ οἱ Λαοί.

Ὁ κ. **Καραπαναγιώτης** ἐξαιρουμένην λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἐξάγεται ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἀναλαμβάνει τὰς εὐθύναις τῆς ἐπαναφορᾶς καὶ τοῦ ἐπ' ἀκολουθήσοντος ἀσφαλῶς ἐμφυλίου σπαραγμοῦ. Κακίζει ἀκολούθως τὸ πλῆθος τῶν ἐρωτημάτων καὶ κρούει τὸν ἐκ τούτου κίνδυνον τῆς ἀσφαλῶς μελλούσης νὰ ἐμφυλωρῇ συγχύσεως.

Ὡς πρὸς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Τσιρμώκου περὶ τῶν αἰτίων τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920 διαφωνεῖ διὰ τὸν δῆθεν κάμα-

τον τοῦ Λαοῦ, ὅστις ἐξηκολούθησε καὶ μετὰ τοῦτον πολέμων εἰς τὰ μικρασιατικὰ πεδία, ἡ δὲ καταστροφὴ ἐπῆλθεν ἐκ κακῆς Κυβερνήσεως καὶ κακῆς διοικήσεως Στρατοῦ.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπεν ὅτι θὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὴν λαϊκὴν ἐντολήν, ἀλλ' ὅς προσέξωμεν μήπως ἡ ὑποταγὴ ἀποτελεῖ ἐγκλημα μεγαλύτερον κατὰ τῆς Πατρίδος ἀπὸ τὴν μὴ ὑποταγὴν, καὶ μήπως ἀναγκασθῶμεν νὰ ἀπευθυνθῶμεν πάλιν εἰς τοὺς Στρατιωτικοὺς ἵνα συνεχίσωσι τὸν ἀγῶνα, οἱ ὅποιοι πιθανὸν νὰ μᾶς ἀπαντήσουν ὅτι τὸ αἷμα τῶν τέκνων τῆς Ἑλλάδος δὲν δύναται ἐπὶ πλέον νὰ χύνεται εἰς Κόρινθον καὶ εἰς Νάρρες ἐνεκα τῆς ἀπρονοησίας τῶν διαφόρων Κυβερνήσεων καὶ καθεστώτων. Τὸ αἷμα τοῦτο προῦρισται διὰ τὴν Πατρίδα καὶ μόνον.

Ὁ κ. **Ι. Πασσαλίδης** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) κακίζει τὴν τακτικὴν τοῦ Κοινοβουλίου συζητούντος στοιχειώδη. Αἱ Δυναστεῖαι δὲν ἀποπέμπονται, ἀλλὰ κρεμῶνται. Ἡ Δυναστεία ἡ Ἑλληνικὴ ἀπέθανε. Κακίζει ἀκολούθως τὰ προσωπικὰ Κόμματα τὰ ὅποια κυβερνῶσι τὴν Ἑλλάδα.

Πρέπει, λέγει, μὲ λεπτὴν ψυχολογίαν νὰ ἐρευνήσωμεν τὴν κατὰστάσιν, διότι ἡ μεγάλῃ φαινογνωμίᾳ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων σκοτίζει πολλοὺς πληρεξουσίου. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν εἶχεν οὔτε βασιλικούς οὔτε μοναρχικούς θεσμούς. Πάντοτε ἐπανεστάτησε κατὰ τῶν αὐταρχικῶν δεσποτῶν του. Ἐπανεστάτησε κατὰ τοῦ Ὁθωνος καὶ κατὰ τοῦ Ἐμπορικοῦ Οἴκου τῶν Γλύξβουργ. Οἱ θρόνοι οἱ συνδεδεμένοι μὲ τὸν Κωνσταντῖνον ἐγέννησαν τὴν ἐπιρροήν του καὶ ὕστερον ἀπὸ τὴν καταστροφὴν ἐτάφη ὀριστικῶς ὁ βασιλικὸς θεσμός. Ἐξάγει εἰτα τὴν ἀρχομένην πάλιν τῶν τάξεων, δημιουργὸν νέας κοινωνίας. Δυστυχῶς ἡ Ἐπαναστάσις τοῦ 1922 ἔχουσα πολλὰς δυσχερεῖς ἐξωτερικὰς παρέλειψε νὰ προχωρήσῃ περισσότερον καὶ μὲ σύστημα νὰ συστήσῃ τὴν Δημοκρατίαν. Πραγματευόμενος ἀκολούθως τὸ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς Συνελεύσεως θέμα εὗρίσκει ταύτην παντοδύναμον εἰς δικαιώματα.

Κακίζει εἰτα τὸ ἐρώτημα πρὸς τὸν Λαὸν περὶ τῆς Δυναστείας, ὅστις διεφθαρμένος ἀπὸ τὰ προσωπικὰ Κόμματα ἔχει ἐκδηλητικὴν ἐπιρροήν. Ἐκθέτει εἰτα τὰ αἷτια τῆς καταστροφῆς, κυριώτερον τῶν ὁποίων ἦτο ἡ ἐκμετάλλεσις τῶν ἐργατικῶν μαζῶν παρὰ τῶν προσωπικῶν Κομμάτων. Συνεχίζων ἐπιτίθεται κατὰ τῆς ὀλεθρίας δράσεως τῶν Κομμάτων ἀντιτασσόμενων εἰς πᾶσαν ἐπαναστατικὴν πρόοδον, φέρει δὲ παράδειγμα τὸν τρόπον κατ' ὃν ἐπεκράτησεν ὁ Ζαγκάφ ἐν Βουλγαρίᾳ.

Αἰ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας δημιουργη-

Θεῖσαι ῥοπαὶ καὶ συνθῆκαι καὶ ἀντιθέσεις καὶ ἀνάγκαι ἀπαι-
τοῦν τὴν μεταλλαγὴν τοῦ πολιτεύματος.

Ποῶς ὅμως θὰ ἀλλάξῃ τὸ πολίτευμα; Τὸ πολίτευμα
μοιάζει μὲ τὸ ροῦχο. Σεῖς, λέγει, ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν
Συνέλευσιν, ἂν εἰσθε καλοὶ ῥαφτάδες. κόψτε τὸ ροῦχο καὶ
δῶστέ το ζ'τόν Λαόν. Αὐτὰ εἶχον νὰ εἶπω περὶ τοῦ τρόπου
τῆς μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος.

Εἰσερχόμενος ἐπὶ τῶν δηλώσεων διὰ τὸ προσφυγικὸν νε-
μίξει ὅτι ἔπρεπε νὰ καταργηθῶσιν ὅλοι οἱ περιοριστικαὶ νό-
μοι, νὰ ἀπαλλοτριωθῶσι τὰ τσιφλίκια ἄνευ ἀποζημιώσεως,
νὰ ἐθνικοποιηθῇ ἡ γῆ καὶ νὰ ἀναπτυχθῶσιν αἱ γεωργικαὶ ду-
νάμεις τοῦ ἔθνους.

Ὡς πρὸς τὸ μέρος τῶν δηλώσεων περὶ συναρμονισμοῦ κε-
φαλαίου καὶ ἐργασίας φρονεῖ ὅτι μόνον ὅταν τὸ κεφάλαιον
γίνῃ κοινὸν θὰ ἐπέλθῃ συμφιλίωσις αὐτῶν.

Συνεχίζων τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἀλλαγῆς οἰκονομικοῦ
προγράμματος ἐπὶ νέων βάσεων, βαρυνομένων τῶν πλουσιω-
τέρων τάξεων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν φρονεῖ ὅτι ἡ Ἑλλάς
πρέπει νὰ ἔχῃ δημοκρατικὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν καὶ ὅτι συμ-
φέρει εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅπως δημιουργηθῇ ἡ Βαλκανικὴ Ὁμο-
σπονδία, ἧς νὰ συμμετάσχῃ. Ἐπείγει ἐπίσης ἡ ἀναγνώρισις
τῶν Σοβιετ τῆς Ρωσίας.

Ὡρὰ 9.15' μ.μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις συναινέσει τῆς
Συνελεύσεως, ἵνα ἐπαναληφθῇ τῇ 10.30' μ.μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρὰ 10.40' μ.μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνε-
δρίασις.

Προτάσει τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν ἡ Συνέ-
λευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὴ ἡ πρότασις ψηφίσματος
«περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 6
Ἰουλίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ αὐξήσεως δημοτικῶν
καὶ κοινοτικῶν τινων φόρων καὶ δικαιωμάτων ἐπὶ ἑν ἔτος
ἀπὸ σήμερον» ἔχουσα οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ παρατάσεως τῆς προθεσμίας τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 6
Ἰουλίου 1923 Ν. Δ. «περὶ αὐξήσεως δημοτικῶν καὶ κοι-
νοτικῶν τινων φόρων καὶ δικαιωμάτων» ἐπὶ ἑν εἰσέτι
ἔτος ἀπὸ σήμερον.

Ἡ Α' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψ' η' ρ' ι' ζ' ε' ι

Ἡ προθεσμία τοῦ 4 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1923
Ν. Δ. «περὶ αὐξήσεως δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν τινων φό-
ρων καὶ δικαιωμάτων» παρατείνεται ἐπὶ ἑν εἰσέτι ἔτος ἀπὸ
σήμερον. Αἱ δὲ ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὡς ἄνω Διατάγματος συνα-
φθεῖσαι ρυθμίσεις παρατείνονται ἐπὶ ἑν ἔτος ἀκόμη ὑπὸ τοῦς
αὐτοῦς ὅρους καὶ συμφωνίας.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον
καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ σχέδια νόμων:

1) «περὶ βελτιώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ 4 ἄρθρου 82 τοῦ ὑπ'
ἀριθ. 1370 νόμου τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1923 Ν. Δ. ὁριζομένων
ἀποζημιώσεων»

2) «περὶ ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας» καὶ

3) «περὶ κατατάξεως ἐθελοντῶν».

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρ-
θρον καὶ σύνολον συζήτησιν, ἀπορριφθεῖσιν τῶν σχετικῶν
τροπολογιῶν, τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτου ἐνισχύσεως
τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς διὰ κατατάξεως προὔπηρε-
τησάντων ἐν τῷ Στρατῷ καὶ τῇ Χωροφυλακῇ πρὸς ἄμε-
σον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγκῶν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας»,
ἔχον οὕτω:

Περὶ ἐκτάκτου ἐνισχύσεως τῆς δυνάμεως τῆς Χωροφυλακῆς
διὰ κατατάξεως προὔπηρετησάντων ἐν τῷ Στρατῷ καὶ
τῇ Χωροφυλακῇ πρὸς ἄμεσον ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀναγ-
κῶν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας.:

Ἄρθρον 1.

Πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τῆς Δημοσίας
Ἀσφαλείας δύναται ὁ ἀρχηγὸς τῆς Χωροφυλακῆς νὰ διατάξῃ
τοὺς κατὰ τόπους διοικητὰς τῆς Χωροφυλακῆς πρὸς συμπλή-
ρωσιν τῆς κατὰ τὴν κρίσιν των ἀπαιτουμένης διὰ τὴν Δημοσίαν
Ἀσφάλειαν δυνάμεως νὰ προβῶσι, μετὰ προηγουμένην ἐγκρίσιν
τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, εἰς κατάταξιν προὔπηρετη-
σάντων ἐν τῇ Χωροφυλακῇ ὑπαξιωματικῶν καὶ χωροφυλάκων,

ὥς καὶ δεκανέων καὶ στρατιωτῶν προϋπηρετησάντων ἐν τῷ Στρατῷ, μὴ ὑπερδύνων δὲ τὸ 35ον ἔτος τῆς ἡλικίας των.

Ἄρθρον 2.

Ἡ κατάταξις τούτων γίνεται παρὰ τῆς Διοικήσεως Χωροφυλακῆς ἐπὶ τῇ προταγωγῇ μόνον τοῦ ἐκ τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀπολυτηρίου των, ἐφόσον ἔχουσι διαγωγὴν ἀμεμπτον καὶ ἐξαίρετον, ἥ δὲ μετὰ τῇ κατάταξιν ὑπηρεσία των ἐν τῇ Χωροφυλακῇ εἶνε τοῦλάχιστον ἐξαμήνου καὶ δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἔτος.

Ἄρθρον 3.

Ἐκλειψαῶν τῶν ἐκτάκτων ἀναγκῶν τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας δύναται, τῇ αἰτήσῃ των, νὰ ἐνεργηθῇ ἡ ἀπόλυσις καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ ἐξαμήνου τῇ διαταγῇ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν, στηριζομένη εἰς ἡτιςλογημένην πρότασιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἄρθρον 4.

Οἱ οὕτω κατατασσόμενοι ἐξομοιοῦνται πρὸς τοὺς ὀπλίτας τῆς Χωροφυλακῆς, ἀναλόγως τοῦ βαθμοῦ ὃν ἔφερον κατὰ τὴν ἀπόλυσίν των συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 4 τοῦ νόμου 1370 «περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Χωροφυλακῆς», ἔχουσι δὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τῶν ὀπλιτῶν, τῆς Χωροφυλακῆς ὡς πρὸς τὰς ἀποδοχάς, ἰσχυρισμὸν, ὀπλισμὸν, ἐξάρτυσιν, πειθαρχίαν κλπ.

Αἱ ἀποδοχαὶ των βαρύνουσι τὰς ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν ἀναγεγραμμένας τιμὰς διὰ τοὺς ὀπλίτας τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἄρθρον 5.

Οἱ ἀπεικονόμενοι ἐκ τούτων ἀκατάλληλοι, κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ οἰκείου Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Δημοσίας Τάξεως καὶ Ἀσφαλείας, δι' ἣν καὶ ἀποκλειστικῶς προορίζονται, ἀπολύονται ὑπὸ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Χωροφυλακῆς τῇ προτάσει τοῦ οἰκείου Διοικητοῦ τῆς Χωροφυλακῆς.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συγκροτήσεως πενταμελοῦς συμβουλίου διὰ τὴν ἐν τῷ Π. Ναυτικῷ ἐπαναφορὰν ἀξιωματικῶν κλπ.».

Μεθὺν συνεχίζεται ἡ ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζήτησις.

Ὁ κ. Δ. Πάσης (πληρεξούσιος Σερρών) λέγει ὅτι πάντες ἐπεί-

πθήσαν ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει πλῆρες τὸ δικαίωμα νὰ λύσῃ ἀμφότερα τὰ ζητήματα, τὸ τε δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον ἐλύθη ὀριστικῶς μὲ τὰς τελευταίας ἐκλογάς. Οἱ προσελθόντες καὶ ψηφίσαντες ἦσαν ἀντιδυναστικοὶ προφανῶς. Δὲν εὐρίσκει συνεπῶς δεδικαιολογημένην τὴν ἐμμονὴν τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐπανερωτηθῇ ὁ Λαὸς διὰ τὸ δυναστικόν. Εἶνε ἀντιπολιτικὴ ἡ ἐμμονὴ αὕτη καὶ ἀγχι καὶ εἰς κινδύνους. Ἐν καθήκον ἡμεῖς ἔχομεν, νὰ κυρώσωμεν τὴν παρὰ τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου καὶ τοῦ Λαοῦ γενομένην ἐκπτώσιν. Ὡς πρὸς δὲ τὸ πολιτικὸν τονίζει ὅτι καὶ νέαι τάσεις καὶ συνθήκαι ἐπιβάλλουν τὴν ἐγκαθίδρυσιν τοῦ νέου πολιτεύματος. Ἰδίως καὶ οἰκονομικαὶ συνθήκαι τῶν μεγάλων λαϊκῶν μαζῶν ἐπιβάλλουν τὴν ἐκδημοκρατικοποίησιν τοῦ πολιτεύματος. Ὁ τρόπος καὶ ὃν θὰ ἐγκαθιδρυθῇ τὸ νέον πολιτεῖμα εἶνε ὁ ὑποστηριζόμενος παρὰ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, ὅπως ἡμερνεύθη διὰ νεωτέρων δηλώσεών της. Ὁ χρόνος καὶ ὃν θὰ κυρωθῇ τοῦτο τελικῶς παρὰ τοῦ Λαοῦ ἐπαφίεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Καὶ ἡ ἐπείγουσα λύσις τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐπιβάλλει τὴν ἀποφυγὴν ἀπασχολήσεως μὲ ἐκλογάς.

Μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀναλογισθῇ ὅλας τὰς ἀνάγκας ταύτας παρακίλει ὅπως ἡ Κυβέρνησις εἰσηγηθῇ καὶ πραγματοποιήσῃ ἀμφοτέρων των ζητημάτων τὴν λύσιν διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἀφίνουσα τὴν τελικὴν κύρωσιν τῆς Δημοκρατίας εἰς τὸν Λαόν.

Ὁ κ. Δ. Φλωριάς (πληρεξούσιος Σερρών) ὁμιλῶν σχετικῶς μὲ τὰς ἀπόψεις τῆς ἀναπτυχθείσας ὑπὸ τοῦ κ. Γονατᾶ εὐρίσκει ὅτι οὐσιαστικῶς συνεταυτίσθησαν αὗται μετὰ τῶν τῆς Κυβερνήσεως. Διαφωνία μόνον περὶ τοὺς τύπους ὑπάρχει. Δὲν παραδέχεται τὸν τρόπον τὸν ὑποστηριζόμενον παρὰ τοῦ κ. Γονατᾶ. Ἐξετάζων τὴν τακτικὴν τοῦ κ. Γονατᾶ κατὰ τὸ στασιαστικὸν κίνημα καὶ μετ' αὐτὸ ἀπορεῖ πῶς δὲν ἐπάταξε τότε ὁ κ. Γονατᾶς τὴν ἐστίναν ὑφ' ἣν ἐθερμαίνοντο 1300 σχεδὸν ἀξιωματικοί. Καὶ ἡ ἐστὶς αὕτη ἦτο ὁ Βασιλεὺς Γεώργιος. Ὁ κ. Γονατᾶς τότε ἐπέδειξεν ὑπέρμετρον συντηρητικότητη. Ὑποστηρίζει τώρα ἄλλην ἀποψιν, ἀλλὰ θὰ εἶχε δικαίωμα πρὸς τοῦτο, ἂν δὲν ἔθετε πρῶτος τὴν ὑπογραφὴν του κάτωθι τηλεγράφηματος ζητοῦντος τὸν κ. Βενιζέλον ἐν λευκῷ νὰ ὁδηγήσῃ καὶ συμβουλευσῇ περὶ τε τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ.

Ἀποτεινόμενος ὁ ρήτωρ πρὸς τὴν ἀριστερὰν λέγει ὅτι ἡ καρδιά του εἶνε πρὸς τὴν πτέρυγα ἐκείνην, ἀλλ' ἡ σκέψις του μὲ τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὸν Βενιζέλον. Σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Καραθεοδῶ περὶ τοῦ ρήτορος, ὅτι οὗτος ἠθέλε νὰ στείλῃ τὸν Βασιλέα Γεώργιον δεδεμένον ἐκ Σπάρτης, ἐκλήτεται

τὰ κατὰ τὸ τότε ταξίδιον τοῦ Βασιλέως εἰς Σπάρτην καὶ λέγει ὅτι ἐζήτησε νὰ περιορισθῇ τὸ ταξίδιον τοῦτο καὶ συνέστησε πρὸς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐκκαθαρίσῃ τὴν Αὐλὴν, ἀλλὰ δὲν εἰσηκούσθη. Λέγει ὅτι συνέστησε καὶ εἰς τὸν Αὐτάρχη κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως νὰ γνωρίσῃ εἰς τὸν Βασιλέα ὅτι δὲν ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ τὸν κομματάρχην. Ἐξιστορῶν ἀκολούθως τὰς λεπτομερείας τοῦ ταξιδίου ἀναφέρει τὰς γενόμενας δι' ἐνεργειῶν τῶν κωνσταντινικῶν ὀργάνων ὑποδοχάς, ἀναγινώσκει δὲ καὶ σχετικὴν ἐκθεσιν ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεῖσαν εἰς τὴν Κυβέρνησιν.

Τονίζων εἴτα γενικῶς τὰ ἐκ τῆς Δυναστείας κακὰ, τὰ ὅποια μᾶς φέρουσιν εἰς τὴν Δημοκρατίαν, λέγει ὅτι πρέπει ὅλοι νὰ διαπιστωσώμεν τὴν πίστιν μας πρὸς τὸν Ἐλευθέριον Βενιζέλον, ὅστις εἶνε ἥλιος μεσουρανῶν καὶ ὅχι δῶον καὶ ἀντιπροσωπεύει τὸν Ἑλληνικὸν Δημοκρατισμὸν. Ἐξαίρει ἀκολούθως τὸν θεσμὸν τῆς Δημοκρατίας καὶ τὰ ἀγαθὰ αὐτοῦ, τὰ ὅποια ὅμως δὲν ἐδιδάχθη οὐδ' ἐγνώρισεν ὁ Ἑλληνικὸς Λαός, καὶ ἐπιλέγει ὅτι μόνον ὑπὸ Δημοκρατίαν ἡ Ἑλλὰς καὶ ἐμεγαλουργήσῃ καὶ ὑπέρτατον πολιτισμὸν ἀπέκτησιν.

Ὁ κ. Γ. Μπούμπουλης (πληρεξούσιος Σπετσῶν) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος θεωρεῖ περιττὸν λέγει, νὰ ἐπαναλάβῃ τὰ ἐγκλήματα τῆς Δυναστείας, τόσον εὐγλώττως ἐξιστορηθέντα. Ἀλλ' ὀφείλει νὰ προσθέσῃ ὅτι ὁσάκις ἐγένοντο καταστροφαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπεύθυνοι τούτων ἦσαν οἱ πολιτικοὶ καὶ ὁσάκις ἐγίναν ἐπανορθώσεις τὰς ἔκαμιν ὁ Στρατός. Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1909 ἔφερε τὸν κ. Βενιζέλον, ἀλλ' ἡ Ἀναθεωρητικὴ Βουλὴ τοῦ 1911 παρὰ τὴν ἐντολὴν τῆς Ἐπαναστάσεως ἐπανάφερον εἰς τὸν Στρατὸν τὸν φυγάδα τῆς Λαρίσης καὶ τοὺς ἀνικάνους καὶ διεφθαρμένους βασιλοπάιδας. Τοὺς ἐπανάφερον ἐκ πλάνης καὶ ἐδημιουργήθη οὕτως ὁ Στρατηλάτης τοῦ 1912—1913. Συγχρόνως ἤρχισεν ἡ προπαγάνδα καὶ ἐξευρέθη καὶ ὁ ἀρχηγὸς τοῦ μοναρχικοῦ Κόμματος. Ἐγινε καὶ γενικὸς κομμουνισμὸς τῶν Ἑλλήνων ὁ Κωνσταντῖνος, ἐξεστομήθη δὲ τότε καὶ ἡ ὕβρις ὅτι ὁ Στρατός μόνον μὲ βλαστὸν τοῦ Βασιλέως ἠδύνατο νὰ πολεμήσῃ νικηφόρως. Ὁ Στόλος ὅμως ἐνίκησε μὲ γνήσιον καὶ ἐνδοξον τέκνον τοῦ Λαοῦ, τὸν ναύαρχον Κουντουριώτην, καὶ ὁ Στρατός κατὰ τὸ 1917—1920 εἶχεν ἐπὶ κεφαλῆς γνήσιον τέκνον τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τὸ 1917 ἦτο σφάλμα, διότι ἦτο τοποτηρητὴς τοῦ πατρὸς του καὶ τίποτε ἄλλο. Ἡ τότε Κυβέρνησις παρὰ τὰς διαμαρτυρίας μου ἐκ Πρώμης ἐπέτρεψεν εἰς τὴν ἀμαρτωλὸν γραΐαν, τὴν Ὀλγαν, νὰ ἔλθῃ, ὅτε ἠσθάνει ὁ Ἀλέξανδρος, διὰ

νὰ φέρῃ χρήματα καὶ ὁδηγίαις διὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920, συνέπειαι τῆς ὁποίας ἦτο ἡ καταστροφή καὶ ἐντεῦθεν ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1922.

Ἐπράξε καὶ αὕτη βασικὰ σφάλματα μὴ τιμωρήσασα πρῶτον τὸν Κωνσταντῖνον, τὸν ἀρχιένεχον. Καὶ μόνον ὅμως διότι διωργάνωσε τὸν Στρατὸν τοῦ Ἐθρου εἶνε ἀξία ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης. Ἐγκατεστάθη εἰς τὸν θρόνον ὁ Γεώργιος μὲ ἓνα σκοπὸν, ἐκεῖνον τὸν ὁποῖον εἶχε καὶ τὸ στασιαστικὸν κίνημα. Ὁ Στρατός καὶ ὁ Στόλος ἐθεώρησαν ἐκπτώτον τὴν Δυναστείαν καὶ ἡ Ἐπανάστασις δὲν ἐξετέλεσε κατὰ τύπους τὴν ἐντολὴν τοῦ Στρατοῦ, διὰ νὰ ἀφῇ εἰς ἡμᾶς τὴν τιμὴν ταύτην. Τὸ δημωψήφισμα περὶ τοῦ δυναστικοῦ εἶνε τὸ τελευταῖον κτύπημα κατὰ τοῦ Ἐθνους. Διὸ ποιεῖται ἐκκλησίαν ὅπως ἀνεξαρτήτως ἀποχωρήσων κηρύξῃ ἐκπτώτον τὴν Δυναστείαν ἢ Συνέλευσις καὶ ἡ πρᾶξις αὕτη θὰ εἶνε συνταγματικῶς ἀμεμπτος.

Ὁ κ. Τ. Ἀναστασίου (πληρεξούσιος Ἡλείας) λέγει ὅτι ὁ Λαὸς τῆς Ἡλείας ἐπιδείξας σταθερότητα εἰς τὰς φιλελευθέρους καὶ δημοκρατικὰς ἀρχὰς δικαιοῦται ὅχι ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου νὰ ἀκουσθῇ. Καὶ κατὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920 καὶ κατὰ τὴν 16 Δεκεμβρίου π.ἐ. ὁ Λαὸς τῆς Ἡλείας ἐπικύρωσε τὰς ἀρχὰς καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, καθ' ὃ ἡ Δημοκρατία θὰ ἐγκαθιδρύετο ἐφόσον δὲν ὑπῆρχον ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι καὶ θὰ ἐπανηρωτάτο ὁ Λαός.

Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ ἀποδῶμεν τὰς ἀρχὰς τὰς ὁποίας διεκηρύξαμεν καὶ δι' ὧν εἰσῆλθομεν ἐνταῦθα; Αἱ ἀναπτυχθεῖσαι περὶ τοῦ ἀντιθέτου θεωρεῖται δυνατόν νὰ περιλαμβάνονται εἰς συγγράμματα τῶν πολιτειολόγων, ἀλλὰ δὲν περιλαμβάνονται εἰς τὰ συγγράμματα τοῦ Λαοῦ. Ἡ ψυχολογία τοῦ Λαοῦ εἶνε δημοκρατικὴ, ἀλλ' εἰς κίνδυνον ὑπάρχει διὰ τὴν Δημοκρατίαν, ὁ τρόπος καθ' ὃν γίνονται αἱ συζητήσεις καὶ καθ' ὃν φαίνεται ὅτι ἡ δεξιὰ δὲν θέλει τὴν Δημοκρατίαν. Κακίζει εἴτα ὁ ῥήτωρ τὸν τρόπον καθ' ὃν εἶνε συγκεκοτημέναι αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι, αἵτινες πρωτοστατοῦν εἰς ἀντίδρασιν καὶ ὀργάνωσιν Συνταγματικῶν Ἐνώσεων καὶ Νεολαίων.

Ὁ κ. Θ. Χαβίνης (πληρεξούσιος Πρεσέζης) λέγει ὅτι τὸ μεγαλύτερον ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως εἶνε ὅτι ἐκληροδότησε δημοσίας ὑπηρεσίας μὴ ἀνηκούσας εἰς Κόμματα.

Ὁ κ. Ἀναστασίου συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ προσπάθειαι τῶν κρατικῶν ὀργάνων εἶνε κατὰ τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Γ. Ἡσαΐας (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) θεωρεῖ, λέγει, ἐξηγτημένον τὸ θέμα, ἐπιθυμῶν ὅμως ὅπως ἐπεξηγήσῃ

τὴν ψήφον τοῦ δηλοῦ ὅτι αὕτη θὰ εἶνε σύμφωνος πρὸς τὰς προεκλογικὰς ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ δηλώσεις.

Φρονῶν ὡς μέγιστον παράπτωμα τὴν ἀθέτησιν τῶν ἀπέναντι τοῦ Λαοῦ υποχρεώσεων τοῦ πολιτικοῦ ἀνδρὸς ἀναπτύσσει τὰς υποχρεώσεις μὲ τὰς ὑποίας ἡ ὁμὰς τῶν Φιλελευθέρων δημοκρατικῶν προεκλογικῶς ἐδεσμεύθη ἐν σχέσει πρὸς τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Εἰσερχόμενος εἰτα εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων ἐπιδοκιμᾷ αὐτὰς πλήρως πλην τοῦ σημείου τοῦ ἀφορῶντος τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας.

Θίγων τὸ ζήτημα τοῦ υπογραφέντος πρωτοκόλλου μεταξύ τῶν ὑποψηφίων τοῦ συνδυασμοῦ Ἀθηνῶν - Πειραιῶς, ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀπησχόλησε καὶ τὸν πληρεξούσιον κ. Μιχαλακόπουλον, δηλοῦ ὅτι κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἐξελέγησαν πληρεξούσιοι φιλελεύθεροι μὲν 120, φιλελεύθεροι δημοκρατικοὶ 85—90, ἐπαναστατικοὶ περὶ τοὺς 20 καὶ περὶ τοὺς 25—30 δημοκρατικοὶ ἀνεξάρτητοι.

Ἀναγινώσκει ἀκολούθως περικοπὴν ἐκ προεκλογικοῦ λόγου τοῦ κ. Καλογερά ἐπιτεθέντος κατὰ τῆς Δυναστείας καὶ ἐκφράσας τὰς δημοκρατικὰς του πεποιθήσεις.

Ὁ κ. Χρ. Ἀλαμανῆς (πληρεξούσιος Καρδίτσης) διακόπτων θεωρεῖ περιττὴν τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λόγου τούτου ἐφόσον ὁ κ. Καλογεράς ἐξέθηκε πρὸ τῆς Συνελεύσεως τὰς ἀπόψεις του.

Ὁ κ. Ἡσαΐας συνεχίζων ἀναφέρεται εἰς τὸ παράδειγμα τοῦ Ναπολέοντος, τὸ ὁποῖον ἔφερον ὁ κ. Καλογεράς, καὶ φρονεῖ ὅτι τὸ παράδειγμα τοῦτο εἶνε ἀτυχὲς ἐφόσον ὁ Λαὸς ἔχει ἀνάγκην ἡσυχίας καὶ οὐχὶ περιπετειῶν.

Ἐκφράζει εἰτα τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν ἀνακίνησιν τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ ριζικῶς λευκόμενον ἐκ τοῦ ὅρκου τὸν ὁποῖον ἔδωκαν οἱ κ. πληρεξούσιοι, καὶ τὴν διαφωνίαν του καὶ πρὸς τὴν ἀριστερὰν καὶ πρὸς τὴν κυβερνητικὴν πτέρυγα.

Ἀσχολούμενος εἰτα μὲ τὸ ζήτημα τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων, τὴν ἀνυπαρξίαν τῶν ὁποίων ἐδήλωσεν ὁ κ. Βενιζέλος, ἐκδηλώσας καὶ τὰ δημοκρατικὰ του αἰσθήματα, θεωρεῖ ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν ἔχει ἀνάγκην προπαγάνδας, ἀλλ' οὔτε καὶ διατρέχει οἰονδήποτε κίνδυνον.

Περαίνων ὁ ρήτωρ δηλοῦ ὅτι ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένει εἰς τὸ πρόγραμμά της ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος θὰ καταψηφίσῃ αὐτήν.

Ὁ κ. Ἐμ. Ἐμμανουηλίδης (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν - Πειραιῶς) λέγει ὅτι ἡ γνώμη του εἶνε ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς Δυναστείας ἐχρεοκόπησε, καὶ ἐχρεοκόπησε διότι κατέστρεψε τὸν

Ἑλληνισμόν. Ἡ προσφυγικὴ ιδιότης τοῦ ρήτορος ἐπιβάλλει, λέγει, εἰς αὐτὸν νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀσχολήσασθαι τὰ λεχθέντα περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Εὐγνωμονεῖ ἐξ ὀνόματος τῶν προσφύγων τὴν Ἐπανάστασιν δι' ὅ,τι ἔακμεν ὑπὲρ αὐτῶν ὑπομιμνήσκει εἰτα τὴν διαμαρτυρίαν τῶν προσφύγων διὰ τὴν συνθήκην τῆς Λωζάννης, ἡ ὁποία ἐξερίζωσε τὸν Ἑλληνισμόν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἀλλὰ τὰ δίκαια τῶν Λαῶν εἶνε ἀκατάλυτα καὶ ἴσως ἀνατείλωσι καλῶτεροι ἡμέραι.

Ἐπικροτεῖ ἀκολούθως τὰς προσπάθειας περὶ συμφιλιώσεως, ἡτις δὲν δύναται νὰ καρποφορήσῃ, ἐὰν οἱ ἀντίπαλοι δὲν δεχθῶσι τὴν τεινομένην χεῖρα. Σχετικῶς πρὸς τὴν ἀξίωσιν περὶ τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων τῶν προσφύγων ἀπορεῖ πῶς ἐκείνοι οἱ ὅποιοι ἔακμεν Κυβερνήσεις μὲ τὰς τουρκικὰς ψήφους ζητοῦσι νὰ περιορίσωσι τὰς ψήφους τῶν προσφύγων, οἵτινες εἶνε Ἕλληνες καὶ ὁμῶς τῶν συγχρόνως μὲ μόνην τὴν διαφοράν ὅτι θὰ ψηφίσωσι ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Ἐκφράζει ἀκολούθως τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει μεριμνήσῃ ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Σχετικῶς πρὸς τοὺς κινδύνους τῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας λέγει ὅτι τοιοῦτοι ὑπάρχουσι μόνον ἐκ τῆς φιλονικίας τῶν δύο πτερύγων τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. Α. Ἀκριδᾶς (πληρεξούσιος Τριφυλίας) λέγει μόνον ὅτι καθεὶς ἄς θέσῃ τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας του καὶ ἄς ψηφίσῃ.

Ὁ κ. Γ. Θούας (πληρεξούσιος Καλαβρύτων) παρκαλεῖ ἐν πρώτοις νὰ ἀκουσθῇ εὐμενῶς ἡ φωνὴ του, διότι δὲν συνήλθομεν, λέγει, ἐνταῦθα πρὸς λύσιν κομματικῶν διαφορῶν, ἀλλὰ πρὸς σωτηρίαν τῆς Πατρίδος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πολιτικὸν ἔχει τὴν γνώμην ὅτι δὲν εὐμεροῦσι τὰ Ἕθνη μὲ τὰ πολιτεύματα ἀλλὰ μὲ τοὺς χαρακτῆρας τῶν πολιτῶν. Ἐξιστορεῖ εἰτα τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐλληνικῶν πολιτευμάτων ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, συνισταμένων εἰς βασιλείας, τυραννίδας καὶ μικτὸν τύπον ἀριστοκρατικοῦ καὶ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος, καὶ ἐξαίρει τοὺς θριάμβους τῶν Σπαρτιατῶν ὑπὸ τὸ βασιλικὸν πολιτεῖμα ἐν συνδυασμῷ μὲ τὸν χαρακτῆρα τῶν πολιτῶν. Ἡ ἀρχαία Δημοκρατία τῶν Ἀθηνῶν ἔζησε καὶ ἐμεγαλοῦργησεν ὑπὸ τὴν στυγαρὰν χεῖρα τοῦ Περικλέους, ἀλλὰ μετὰ τοῦτο διαφθαρέντων καὶ ὑπὸ τῶν σοφιστῶν τῶν ἡθῶν τῶν πολιτῶν ὠδηγήθησαν αἱ Ἀθῆναι εἰς τὴν ἔκπτωσιν καὶ τὴν υποδούλωσιν. Ἀναφέρει διαφόρους γνώμας ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων ἀποφαινομένων ὑπὲρ τῆς Συνταγματικῆς Βασιλείας. Προέχει κατὰ τὸν ρήτορα ἡ ἀνύψωσις τοῦ καταπεπτωκότος

χαρακτήρος τοῦ Λαοῦ. Ἐπιλαμβανόμενος τῶν αἰτίων τῆς τιω-
νῆς ἐθνικῆς κακοδαιμονίας εὐρίσκει ὅτι πάντες ἔσφαλον. Ἐνδια-
τρίβων ἐπὶ τῶν ἐπιπεπραγμένων ἐξωτερικῶν κινδύνων ἀνκνέρει
τὰ γρυφέντα περὶ δυσαρρεσκείας μιᾶς Δυνάμεως ἐν περιπτώσει
μεταβολῆς τοῦ πολιτευόμενου. Παρακαλεῖ νὰ μάλθῃ ὁ Ἑλληνικὸς
Λαὸς ἂν ὑπάρχουν οἱ κινδύνοι οὗτοι. Ὁ Λαὸς φοβεῖται τὰ ἀπο-
τελέσματα τῆς παρακοῆς, διότι ἐνθυμῆται τὰ ἀποτελέσματα
ἄλλης παρακοῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ διεκτραγωδηθέντα δεινὰ
ὑπὸ τῆς Δυναστείας παρελείφθησαν νὰ μνημονευθῶν καὶ τινα
ὠφελήματα ἐξ αὐτῆς. Διότι παρελείφθη νὰ τονισθῇ ὅτι καὶ ἡ
Ἑπτάνησος καὶ ἡ Ἑπειροθεσσαλία παρεχωρήθησαν ἐπὶ Γεωρ-
γίου τοῦ Α' καὶ ἡ Κρήτη ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἠλευθερώθη
καὶ ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ ἔπασσε Γεώργιος ὁ Α' καὶ οἱ ἀντι-
πρόσωποι τῶν Γενιτσῶν, τοῦ Σαρνταπόρου καὶ τῆς Ἑπει-
ρου, τῆς Μακεδονίας κλπ. ὤρκειον νὰ μνημονεύσουν ἐκείνον
ὅστις ἐμάχετο καὶ ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας τῆς Πα-
τρίδος τῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν Γεώργιον τὸν Β' οὐδὲν κατε-
τέθη δυνάμενον νὰ πείσῃ ὅτι ὁ Γεώργιος Β' δὲν ἐξεπλήρω-
σεν εὐδίκως τὸ βασιλικὸν του καθήκον. Παρακαλεῖ σχετικῶς
νὰ κατατεθῇ ὁ φάκελος τῆς ἀνακρίσεως καὶ τὸ πρωτόκο-
λλον τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου δι' οὗ ἐξητήθη ἡ ἐκπτώσις
τῆς Δυναστείας. Διαφωνεῖ πρὸς τὰ τιθέμενα ἐρωτήματα πρὸς
τὸν Λαόν. Τὸ χάσμα, λέγει, θὰ ἐξακολουθῇ νὰ ἐυρύνηται καὶ τὸ
μῆκος θὰ αὐξάνηται θανάσιμως, οἷονδῆποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ ἀπο-
τέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος. Προτείνει ὅπως λυθῇ διὰ τῆς
Συνελεύσεως τὸ πολιτικὸν διὰ μέσης ὁδοῦ, καθιερούσης πολι-
τευμα προσχωροῦμενον πρὸς τοὺς Ἕλληνας καὶ τὸ ὅποιον θὰ
ᾔτο ἡ βασιλευμένη Δημοκρατία μὲ περιορισμοὺς τοῦ Βασι-
λέως εἰς τὸ ἐλάχιστον καὶ μὲ ἴδρυσιν τῆς Γερουσίας. Τονίζει
εἰτα ὅτι ὁ βασιλικὸς θεσμὸς εἶνε σύμφυτος μὲ τὸ Ἑλλη-
νικὸν ἔθνος. Ἦδη τὸ μόνον ὅπερ ἔχει ἀνάγκη ὁ Λαὸς εἶνε ἡ
γαλήνη τὴν ὁποίαν ἔχει εἰς χεῖράς τῆς ἡ Συνέλευσις καὶ τὴν
ὁποίαν ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ, ἂν θέλῃ.

Μεθ' ὃ ὥρα 2.45 π. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ νὰ ἐπικα-
ληφθῇ σήμερον ὥρα 5 π. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟΝ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τῇ 20 Φεβρουαρίου 1924 προσελθὼν
εἰς τὸ Βουλευτήριον ὁ κάτωθι ὑπογεγραμμένος πληρεξούσιος
ἔδωκε τὸν ὡς ἔπεται ὅρκον :

«Ὁμνῶ εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἁγίας ὁμοουσίας καὶ ἀδαιρέτου
Τριάδος νὰ φυλάξω πίστιν εἰς τὴν Πατρίδα καὶ νὰ ἐκπλη-
ρώσω εὐσυνειδήτως τὰ καθήκοντά μου».

Ὁ ὁρκισθεὶς πληρεξούσιος

Ι. Γοβατζιδάκης

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΑ'

Τῆς 21 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5.20' π. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσ-
σει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι
τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγιγνώσκονται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνε-
δριάσεως.

Ὁ κ. Π. Ζωγράφος λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῶν Πρακτι-
κῶν διακηρύττεται διότι ἐπὶ τοῦ γθὲς ψηφισθέντος νομοσχε-
δίου «περὶ ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς» δὲν ἐλήφθησαν ὑπ'
ὄψιν αἱ τροπολογίαι του.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ ὅτι ἀπερρίθθησαν αὐταὶ καὶ ἐκ
παραδρομῆς δὲν ἐσημειώθη τοῦτο ἐν ταῖς Πρακτικαῖς.

Μεθὸ διορθούμενα οὕτω τὰ Πρακτικὰ κυροῦνται.

Ἀνακινουῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς :

— Ὁ κατὰδικος ὑποστράτηγος Π. Γαργαλίδης ἀναφέρει
ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς τὸ ἐν τῇ Συνελεύσει λεχθὲν ὅτι ἐμνήθη
εἰς τὸ ἀντεπικρασιατικὸν κίνημα παρὰ τοῦ Βασιλέως.

— Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συνταγματικοῦ Παλαιο-
ρίου Καρδίτσας παραπονεῖται διὰ τὴν ἀπέναντί του στάσιν
τοῦ προϊσταμένου Ἐποικισμοῦ Καρδίτσας Ἀθανασίου Μπίκα.

— Ὁ πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως κ. Χρ. Κατριβάνος ὑπο-
βάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ τροπο-
ποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 91 τοῦ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ.
περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων».

— Οἱ πληρεξούσιοι Φλωρίνης κ. κ. Γ. Τζώρτζης καὶ Ι. Σα-
πουντζῆς υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπονομῆς
ἡθικῶν καὶ ὕλικῶν ἀμοιβῶν εἰς τοὺς ἀγωνιστὰς τοῦ μακε-
δονικοῦ ἀγῶνος».

— Ὁ πληρεξούσιος Πρεβέζης κ. Π. Κοκκινιάτος υποβάλλει
πρότασιν ψηφίσματος «περὶ διακονισμοῦ τῆς συντάξεως
δημοσίων ὑπαλλήλων ἐκλεγέντων πληρεξουσίων».

—Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ἐμ. Τσουδερός** καὶ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ καταργήσεως τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ νόμου 1308 καὶ τῶν νομοθ. Διαταγμάτων τῆς 31 Μαΐου 1923 καὶ 26 Ἰουνίου 1923 περὶ ἀπωλείας ἀνωνύμων χρεογράφων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπειγόν**.

—Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν κ. **Σ. Σοφοῦλης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συστάσεως καὶ λειτουργίας Ἐπιτροπῆς Δημοσίας Ἀσφαλείας παρὰ τῇ ἑδρᾷ ἐκάστου Πρωτοδικείου», ὅπερ ὁμοίως συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπειγόν**.

—Ὅμοιως αἰτήσῃ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν καὶ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσονται **κατεπειγόντα** τὰ νομοσχέδια 1) «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 περὶ φορολογίας τῆς ἰνδικῆς καννάβεως» καὶ 2) «περὶ προσωρινοῦ δικανονισμοῦ τῆς ὑδρονομίης διὰ τῶν ἀρδευτικῶν ὑδάτων τοῦ χειμάρρου Γλαύκου-Λεύκας κλπ.».

—Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ε. Τσουδερός** καὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν καὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. **Ι. Κανναβός** υποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ αὐθεντικῆς ἐρμηνείας τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νόμου ΓΡΗΓ' περὶ τροποποιήσεως ἀρθρῶν τινῶν τοῦ περὶ τελωνιακοῦ δασμολογίου ΒΡΚΑ' νόμου».

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ὁ κ. **Γ. Βοραζάνης** (πληρεξούσιος Δράμας) παρκαλεῖ ὅπως συζητηθῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** λέγει ὅτι ὑπάρχει εἰλημμένη ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως ὅπως τερματισθῇ προηγουμένως ἡ πολιτικὴ συζήτησις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (πληρεξούσιος Μαντινείας) παρκαλεῖ ὅπως προτιμηθῇ ἡ ἐπερώτησις περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ περὶ διοικήσεως τῆς Μακεδονίας.

Ὁ κ. **Α. Μπακάμπασης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) συνηγορεῖ ὅπως συζητηθῇ ἡ περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐπερώτησις.

Ὁ κ. **Δ. Μαρσέλος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λέγει ὅτι ὁρῶν ὅα ἤτο νὰ προηγηθῇ ἡ ψήφος ἐμπιστοσύνης τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὴν Κυβέρνησιν.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ἐπιμένει εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ἐπερωτήσεως καὶ παρκαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν νὰ δώσῃ ἀπάντησιν ἐπὶ τῆς προτάσεως του ταύτης.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐχει ληφθῇ, κύριοι πληρεξούσιοι, ὡς γνωστόν, ἡ ἀπόφασις παρὰ τῆς Συνελεύσεως ὅπως ἀναδληθῇ ὁ κοινοβουλευτικὸς ἔλεγχος

μέχρι πέρατος τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. Ἡ ἀπόφασις αὐτῆς δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὑπηγορεύθη ἐκ τῆς σκέψεως τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἀποφύγῃ τὸν ἔλεγχον τοῦ Κοινοβουλίου, διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἀρθρῶται εἰμὴ ἡμερῶν ὀλίγων βίον. Ὑπηγορεύθη ἡ σκέψις περὶ ἀναβολῆς τῶν ἐπερωτήσεων ἐκ μερίμνης τῆς Συνελεύσεως ὅπως ρθᾷσῃ τὸ ταχύτερον εἰς τὸ πέρας τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ρυθμίσῃ ἀνευ ἀναβολῆς τὰς σχέσεις αὐτῆς ἀπέναντι τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ ἀπόφασις λοιπὸν αὕτῃ εἶνε ἀναντιρρήτως σύμφωνος πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς δημοσίας γνώμης ἀξιούσης τὸν ταχύτερον τερματισμὸν τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. Προκειμένου περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἔχει ἐπέλθει καὶ ἐπ' αὐτοῦ συνεννόησις ὅπως ἀναδληθῇ ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις μέχρι πέρατος τῆς γενικῆς συζητήσεως. Ὅα δυνήθῃ τοιοῦτοτρόπως ἡ Συνέλευσις νὰ ἐπιληφθῇ ἐν ἀνέσει καὶ εὐρέως τῆς ἐρευνῆς αὐτῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου καὶ ἡ Κυβέρνησις νὰ ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν ὁμῶν τὰ μέτρα ἐκείνα τὰ ὁποῖα ἔχει ἤδη ὑπὸ μελέτην παρ' ὅλον τὸν ὀλίγον χρόνον κατὰ τὸν ὁποῖον εὐρίσκειται εἰς τὴν Ἀρχὴν καὶ παρ' ὅλας τὰς ἀσχολίας ὑπὸ τῶν ὁποίων περισπᾶται. Αὐτοὶ ἦσαν οἱ λόγοι, Κύριοι, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἐζητήσαμεν τὴν ἀναβολὴν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος μέχρι πέρατος τῆς πολιτικῆς συζητήσεως. Ἐκτοτε οὐδὲν γεγονὸς ἐμεσολάβησεν ὅπως τροποποιηθῇ ἡ πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, οὐδ' ἀποτελοῦσι τοιοῦτον γεγονὸς αἱ ἀνακοινώσεις αἱ δημοσιευθεῖσαι διὰ τοῦ τύπου ἐκ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Εἰλικρινῶς δὲν βλέπω διὰ τίνα λόγον ἀνακοινώσεις δημοσιευθεῖσαι ἔστω καὶ παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων διὰ τοῦ τύπου εἶνε δυνατόν νὰ ἐπηρεάσουν τὴν πρόδον τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν. Εἶνε πᾶς τις ἐλεύθερος καθ' ὃν τρόπον ἡλέγχῃ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ν' ἀπαντήσῃ δικαιολογῶν τὴν πολιτείαν του. Εἶνε ὅμως ἀκατανόητος ἡ ἀξίωσις ὅπως τεθῇ κατὰ μέρος ἡ πολιτικὴ συζήτησις ἐπὶ μόνῳ τῷ λόγῳ ὅτι ἡλέγχῃ διὰ τοῦ τύπου ἡ στάσις ὠρισμένης μερίδος τῶν πληρεξουσίων. Πλὴν τούτου εὐκόλον εἶνε καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Συνελεύσεως νὰ παράσχουν ὅσας κρίνουν ἀναγκαίας ἐξηγήσεις οἱ συνάδελφοι ὁμιλοῦντες ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων, ἐπὶ τῆς γενικῆς τῆς Κυβερνήσεως πολιτικῆς, πρὸς ἣν καὶ μόνον συνδέονται αἱ παρατηρήσεις τοῦ ἡγέτου τῶν Φιλελευθέρων. Ἐκεῖνοι οἵτινες ἡλέγχθησαν ὅτι ἀκολοθοῦντες πολιτικὴν ἀντίθετον πρὸς τὴν κυβερνητικὴν δὲν ἐξυπηρετοῦν ἀλλ' ἐκθέτουσι τοὐναντίον εἰς κινδύνους τὴν τύχην τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐλεύθεροι εἶνε νὰ λάθουν τὸν λόγον

ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ νὰ πείσουν καὶ τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν Κοινωνίαν καὶ τὸν προσφυγικὸν κόσμον περὶ τοῦ ἀντιθέτου, ὅτι τουτέστι διὰ τῆς πολιτικῆς ὑπὲρ ἧς αὐτοὶ ἐτάχθησαν προάγονται τὰ συμφέροντα τῶν προσφύγων. Ἐχετε ὅθεν διττὸν μέσον ὥπως προῦθῃτε εἰς ἀνασκευὴν τῶν αἰτιάσεων αἰτίνες ἐξηγέθησαν καὶ ὁ ὕμῶν. Εἴτε λοιπὸν διὰ τοῦ τύπου εἴτε δι' ἐγγραφῆς ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος ἐν τῇ γενικῇ συζήτησει δύνασθε νὰ ἐκθέσητε τὰς ἀπόψεις ὕμῶν ἐν ἀπολύτῳ ἐλευθερίᾳ. Ἀλλ' ἡ παρεισαγωγὴ μιᾶς ἐπερωτήσεως ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς συζήτησεως ἄλλο ἀποτέλεσμα δὲν θὰ εἶχεν εἰμὴ τὴν παρέλκυσιν τοῦ κυρίου ζητήματος καὶ τὴν ἀναβολὴν τῆς ψηφοφορίας, ἐξ ἧς θέλει κριθῇ ἡ θέσις τῆς Κυβερνήσεως καὶ περὰ τοῦ τέλους τῆς παρούσης ἐβδομάδος. Ἐνεκα τῶν λόγων τούτων θὰ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ συναινέσῃ ὥπως τροποποιηθῇ ἄνευ λόγου ἡ καθορισθεῖσα πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα).

Α. Παπαναστασίου. Κύριοι πληρεξούσιοι, ἡ ἀπάντησις τοῦ ἀξιοτίμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως μοὶ προξενεῖ τῇ ἀληθείᾳ κατὰ πληξίν. Εἶνε ἀκριβὲς ὅτι ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ κοινῇ, ὡς εἵπομεν, λέγω δὲ τοῦτο διότι ἡ σπουδὴ ἡ μεγαλύτερα ἦτο ἀπὸ τὴν πτέρυγα τὴν ἰδικήν μας, ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ τῇ κοινῇ νὰ τερματισθῇ τὸ ταχύτερον ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συνηγάσαμεν ἡμεῖς ὅπως μὴ παρεμβληθῇ κανὲν πρόσκομμα, μηδεμίαν παρεμπόση συζήτησις ἄλλου ζητήματος ἐκτὸς τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως, μήτε τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἐξαίρουμένου, μολονότι τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελεῖ ἐν οὐσιώδεις στοιχεῖον τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως, διὰ τὴν ὁποίαν θὰ ἔπρεπε νὰ κριθῇ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς γενικῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως. Ἐν τούτοις, διότι, ἐπαναλαμβάνω, γενικὴ ἐπιθυμία ἦτο νὰ ληφθῇ τελειωτικὴ ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος, συνηγάσαμεν νὰ μὴ γίνῃ καμμία συζήτησις ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος μέχρις ὅτου περατωθῇ ἡ ἄλλη συζήτησις ἡ γενικωτέρα. Ἐν τούτοις χθὲς ἐδόθη ἀφορμὴ ὥπως ἀπαιτηθῇ νὰ σαφηνισθῇ ἡ θέσις τῆς Κυβερνήσεως, ἡ στάσις αὐτῆς ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἵνα καθορισθοῦν αἱ εὐθύναι τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης πτέρυγος, διὰ νὰ παύσῃ ἐπὶ τέλους νὰ ἐνεργῇται μία ἀθέμιτος προπαγάνδα ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως. Γνωρίζετε ποῖαι δηλώσεις ἐγένοντο καὶ ποῖα βαρυτάτη κατηγορία ἐξηγέθη κατὰ τῶν προσφυγικῶν πληρεξουσίων ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελον ὑποστηρίξει τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Κατηγγέθη

ὅτι θὰ συνέτεινον εἰς τὴν ἀποτυχίαν πάσης πολιτικῆς προσφυγικῆς, εἰς τὴν καταστροφὴν τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου.

ὑποστηρίχθη ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει δὲν ἤθελον ἐπικρατήσῃ ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως οὔτε δάνειον προσφυγικὸν ἤθελον συναφθῇ οὔτε οικονομικῶς θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προαχθῇ ἡ Χώρα, ὥστε νὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς πρόσφυγας. ὑποστηρίχθη δηλαδὴ ὅτι ἐν ᾗ περιπτώσει τὸ δυναστικὸν ζήτημα ἤθελον εὑρεῖ τὴν λύσιν τοῦ τὴν ὀριστικὴν εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελε κληθῇ ὁ Λαὸς νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος, ἀφοῦ ἡ Συνέλευσις λάβῃ ἀπόφασιν καὶ κηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν, ἐν τοιαύτῃ, λέγω, περιπτώσει ὁ κόσμος ὁ φιλικὸς πρὸς τὴν Ἑλλάδα θὰ ἡρνεῖτο πᾶσιν ὑποστηρίξειν. Γνωρίζετε πόσον οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι εἶνε ἀσύστατοι καὶ διὰ τοῦ τηλεγραφήματος τοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ἀγγλικῆς Τραπεζῆς ἡ διάψευσις ἐδόθη πανηγυρικῇ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν. Δὲν θὰ ἐδίδομεν καμμίαν σημασίαν εἰς τοιοῦτους ἰσχυρισμούς καὶ τοιαύτας κατηγορίας, ἐὰν οὗτοι δὲν εἶχον ἐξενεχθῇ ἀπὸ μέρους τοῦ πρῶτον κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ Ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Γνωρίζεται ὅλοι ἐλέφ τίνος ἐσχηματίσθη ἡ Κυβέρνησις καὶ ἐλέφ τίνος παρακλῆται ἐνταῦθα (διαμαρτυραίαι ἐκ τοῦ κέντρου τῆς αἰθούσης). Καὶ γνωρίζετε ὅλοι τὸ ἥθικόν κῦρος τὸ ὁποῖον ἀσκεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡ πίστις ἡ ὁποία δίδεται εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτοὶ διὰ τὴν στάσιν τῶν προσφυγικῶν πληρεξουσίων εἶνε ἀνάγκη νὰ ἀναιρεθῶσι κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως μᾶς εἶπεν ὅτι εἴμεθα ἐλευθεροὶ νὰ ἀπαντήσωμεν διὰ τοῦ τύπου. Ἀλλὰ δὲν ἡμποροῦμεν νὰ δικαιωνίσωμεν μίαν συζήτησιν διὰ τοῦ τύπου καὶ ἢν στιγμὴν ἐπιβάλλεται νὰ ληφθῇ τὸ ταχύτερον ἀπόφασις ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος. Ἀφοῦ οἱ κ. πληρεξούσιοι εἶνε ἡναγκασμένοι νὰ καθορίσουν τὴν διάθεσιν τῆς ψήφου των, ἐπιβάλλεται νὰ ἀποδείξουν διὰ τῶν πραγμάτων ὅτι οἱ ἰσχυρισμοὶ ἐκεῖνοι δὲν εἶνε ἀληθεῖς. Τοῦτο δὲ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ κατ' ἄλλον τρόπον παρὰ δι' ἀπ' εὐθείας ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως, ὥστε νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ στάσις τῆς Κυβερνήσεως δὲν εἶνε τοιαύτη ὥστε νὰ παρέχῃ βασίμους ἐλπίδας διὰ τὴν ταχείαν καὶ ἱκανοποιητικὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ ὅτι, ἐὰν οὐ ἐψήφίζον οἱ προσφυγικοὶ πληρεξούσιοι, ἔπρεπε νὰ κανονίσουν τὴν ψήφον αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ μόνον διὰ τοῦτο νὰ καταψηφίσουν τὴν Κυβέρνησιν. Αὐτὸ θὰ εἶνε τὸ συμπέρασμα τοῦ ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως καὶ αὕτη θὰ

εἶνε ἡ καταλληλοτέρα ἀπάντησις εἰς τὸν κ. τέως Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις ἐν τῇ θερμότητι αὐτοῦ ἐπιθυμία καὶ ἐν τῷ πείσματι ὅπως ἐκ τῶν παρασκηνίων καὶ δι' ἀσυστάτων κατηγοριῶν ὑποστηρίξῃ τὴν Κυβέρνησιν δὲν διστάζει νὰ διασπείρῃ ἀορίστους φήμας, αἱ ὁποῖαι κατὰ τὴν ἰδικήν μας ἀντίληψιν καὶ γενικώτερον τὸ Κράτος βλάπτουν καὶ εἰδικώτερον τὴν προσφυγικὴν ὑπόθεσιν ζημιοῦν. Εἶνε ἐπιβλαβεῖς, διότι παρίσταται μία ὁλόκληρος μερὶς τῆς Συνελεύσεως ὅτι ἐπιδιώκει βιαιᾶς ἀνατροπᾶς, ἂν καὶ ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε πορείας αὐτῆς ἀποδεικνύει ὅτι εἰς ἐν μόνον ὑπερβάλλει, εἰς τὴν ἐπιθυμίαν νὰ λυθῇ διὰ τοῦ πλέον κοινοβουλευτικοῦ, διὰ τοῦ πλέον λαϊκοῦ τρόπου τὸ θεμελιώδες πολιτικὸν πρόβλημα, τὸ ὅποσον μᾶς ἀπασχολεῖ. Καὶ εἶνε ἐπιβλαβεῖς αἱ φήμαι αὗται διὰ τὸ Κράτος, διότι ἐκ τῶν προτέρων ὑποδεικνύεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρασχεθῇ καμμία ἐνίσχυσις ἐξωθεν εἰς τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν διὰ νὰ λύσῃ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, ἐὰν ἐπικρατήσῃ ἡ δημοκρατικὴ πολιτικὴ. Δὲν θέλω νὰ χαρακτηρίσω ὅπως πρέπει τὴν συμπεριφορὰν αὐτήν. Περιορίζομαι μόνον νὰ εἰπῶ ὅτι εἶνε ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ γενικὰ συμφέροντα καὶ διὰ τοῦτο εἴμεθα διακτεθειμένοι νὰ τὴν πολεμήσωμεν διὰ δημοσίας συζητήσεως ἐν τῇ Ἑθνικῇ Συνελεύσει.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπε προσέτι ὅτι δυνάμεθα νὰ πραγματευθῶμεν τὸ προσφυγικὸν ζήτημα κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ τοιαύτη πρότασις δὲν εἶνε σκόπιμος, δὲν εἶνε πρακτικὴ, διότι θὰ εἶχεν ἀποτέλεσμα, ἐὰν ἐγένετο δεκτὴ, νὰ ἐπανέλθῃ μέγα μέρος τῶν παλαιῶν ῥητόρων διὰ νὰ ἐνεργήσῃ ἔλεγχον ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, ὃς συνέβαινε τὸ ἄτοπον νὰ ἐναλλάσσωνται ῥήτορες ἐκ τῶν ὑποίων ἄλλοι θὰ ὁμιλοῦν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ἄλλοι ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ διεξαχθῇ συγκεντρωμένη ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, διὰ νὰ διαφωτισθῇ καὶ ἡ Συνέλευσις καὶ ὁ κόσμος ἂν ἔχουν καμμίαν βᾶσιν αὐταὶ αἱ κατηγορίαι, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν ἄλλον σκοπὸν παρὰ νὰ ἐκδιώσωσι τῆς ψῆφον τῆς Συνελεύσεως (χειροκροτήματα). Δι' αὐτὸν τὸν λόγον νομίζω ὅτι ἐπιβάλλεται νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ ἐπερώτησις ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Ὁ ἄλλος ἰσχυρισμὸς τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι δι' αὐτῆς δὲν ἀποσκοπεῖται ἄλλο παρὰ νὰ παρελκυνθῇ ἡ συζήτησις ἡ γενικὴ, νομίζω ὅτι δὲν εἶνε ἄξιος οὐδὲ ἀντικρούσεως. Διότι γνωρίζει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ πάντες ὑμεῖς ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἠξιώσαμεν νὰ συνε-

δριάξῃ ἡ Συνέλευσις καὶ μετὰ τὸ γεῦμα καὶ νὰ περιορισθῇ τὸ χρονικὸν ὄριον τῶν ἀγορευόντων, πρᾶγμα τὸ ὅποσον σπανίως συμβαίνει ἐκ μέρους τῆς Ἀντιπολιτεύσεως. Εἴμεθα δὲ ἄλλου πρόθυμοι νὰ συντρέξωμεν ὅπως ἐπιταχυνθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ἀλλὰ δὲν εἴμεθα ποσὸς διακτεθειμένοι νὰ ἀφήσωμεν τὰς κατηγορίας ἐναντίον τῶν προσφυγικῶν πληρεξουσίων χωρὶς νὰ προκαλέσωμεν δημοσίαν συζήτησιν, τὴν ὁποῖαν εἶνε ὑποχρεωμένη ἡ Κυβέρνησις νὰ δεχθῇ χάριν τῆς ἰδικῆς τῆς ἀξιοπρεπείας καὶ χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας τοῦ πρώην Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις δὲν δεχθῇ τὴν ἐπερώτησίν μας, εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἡ φυγομαχία τῆς θὰ κριθῇ καταλλήλως καὶ ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν καὶ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶνε εὐκόλον, κ. πληρεξούσιοι, νὰ κατηγορῇ τις ἐπὶ φυγομαχίᾳ, δύσκολον ὅμως εἶνε νὰ ἀποδεικνύῃ τὴν κατηγορίαν. Θ' ἀπετέλει βεβαίως φυγομαχίαν, ἂν ἡ Κυβέρνησις ἠρνεῖτο νὰ ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνας ὡς τυχὸν φέρει ἐκ τῆς διαχειρίσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Θὰ ἐφυγομάχῃ ἡ Κυβέρνησις, ἂν ἤθελεν ἐπιδιώξῃ τὸν περιορισμὸν τῆς γενικῆς συζητήσεως καὶ ἀποκλείσῃ ἐξ αὐτῆς τὸ ζήτημα τὸ προσφυγικόν. Ἀλλὰ δὲν φυγομαχεῖ ἡ Κυβέρνησις, ἀφοῦ οὐδὲν ἐπραξεν ὅπως παρακωλύσῃ τὴν ἔρευναν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἢ τὸν ἔλεγχον τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἔργου, δὲν ἐπιζητεῖ δὲ ἄλλο τι εἰμὴ τὴν κανονικὴν τῶν συζητήσεων πρόδον καὶ τὸν ταχύν, ἂν μὴ ἄμεσον, τερματισμὸν τῆς ἐκκρεμότητος. Τί ἄλλο πέρα τούτου ὑπεστηρίχθη παρ' ἡμῶν; Ἄν ἡλέγχθη παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων μία μερὶς πληρεξουσίων ὅτι τηρεῖ πολιτικὴν ἀντίθετον πρὸς τὰ προσφυγικὰ συμφέροντα, ἂν ὑπεστηρίχθη παρ' αὐτοῦ ὅτι ἡ γενικὴ πολιτικὴ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως ἄγει μοιραίως εἰς τὴν ἐπιδεινωσιν τῆς θέσεως τῶν προσφύγων, τί τὸ φυσικώτερον, κύριοι, ἢ νὰ διεξαχθῇ ἡ περὶ τούτου συζήτησις ἐν συναφεῇ μετὰ τῆς γενικῆς τοιαύτης ὡς μέρος αὐτῆς; Εἶνε ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἥτις ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν προσφύγων ἢ εἶνε τοῦναντίον ἡ πολιτικὴ τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως ἡ ὁποία προάγει ταῦτα; Τοῦτο εἶνε τὸ ζήτημα, καὶ φανερόν εἶνε ὅτι ἡ θέσις τῆς συζητήσεως ἀνήκει εἰς τὴν γενικὴν πολιτικὴν τοιαύτην. Καὶ διὰ τοῦτο, ὅτε ὠρίσθη ὅτι εἰδικὴ συνεδρίασις θέλει καταναλωθῇ εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, τοῦτο ἀπέδλεπεν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν εἰδικῶν μέτρων ἅτινα θέλει, ἅτινα πρέπει νὰ εἰσγηθῇ ἡ Κυβέρνησις πρὸς προαγωγὴν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν

ἐπιδρασιν ἢ ἡ γενικὴ ἡμῶν πολιτικὴ ἢ ἡ γενικὴ πολιτικὴ τῶν ἄλλων ἀποχρώσεων μέλλει νὰ ἀσκήσῃ ἐπὶ τῆς τύχης τῶν προσφύγων. Πρόκειται δηλαδὴ κατὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην συνεδρίασιν νὰ ἐξετασθοῦν μετ' ἀπαθείας, μετ' ἀντικειμενικότητος αἱ ἀπόψεις τῶν πληρεξουσίων ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ καὶ αἱ ἀπόψεις τῆς Κυβερνήσεως ἵνα καταλήξωμεν εἰς συμπεράσματα οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῶν γενικῶν πολιτικῶν κατευθύνσεων ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει θετικῆς καὶ ἐξηκριθωμένης ἐρεῦνης καὶ ἀπροκαταλήπτου ἐκτιμήσεως τῶν πραγματικῶν ὄρων. (Χειροκροτήματα). Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ θέσις τῶν ζητημάτων ἐκ τῆς ὁποίας ἔχει καθορισθῇ καὶ ἡ πορεία τῶν συζητήσεων. Ἀνέφερε, κύριοι, ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινείας ὅτι ἀθέμιτος προπαγάνδα ἀσκεῖται πρὸς ὑποστήριξιν καὶ ἐνίσχυσιν τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν γνωρίζω τί ἐννοεῖ διὰ τούτου. Ἡ Κυβέρνησις ἐν πάσῃ διατελεῖ ἀγνοία οἰκισθῆναι προσπαθείας ἐξερχομένης τῶν μᾶλλον αὐστηρῶν κοινοδουλευτικῶν κανόνων. Ἀλλ' ἔχει τὴν ἀξίωσιν ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Μαντινείας νὰ λάβῃ μέτρα ἢ Κυβέρνησις κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ὅπως ἀποστερήσῃ αὐτὸν γνώμης ἐπὶ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων; (Χειροκροτήματα). Ἄν τοιαύτας ἔχῃ ἀντιλήψεις, αὐτὸς εἶνε ὁ παραγνωρίζων τὴν ἔννοιαν τῶν στοιχειωδερῶν τοῦ πολίτου δικαιῶν. (Χειροκροτήματα).

Ἀλ. Παπαναστασίου. Δὲν ἐφαντάσθην ποτὲ τοιοῦτον τι.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Θὰ ἦτο περίεργον καὶ ἀκατανόητον, θὰ ἦτο δὲ ἀνάξιος τῆς ἱστορίας αὐτοῦ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων, ἂν προβλέπων ὅτι ἡ ἐπικράτης οἰκισθῆναι πολιτικῆς ἤθελεν ἀγάγει τὴν Χώραν εἰς νέους κινδύνους ἐκλείετο τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ εἰσῆγα, ἵνα εὐλόγως κατηγορηθῇ κατόπιν παρ' ὅλων, καὶ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἀξιότιμου πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας, ὅτι προβλέπων τὴν καταστροφὴν δὲν ἐπέσειπε τὸν κίνδυνον τῆς καταστροφῆς. (Χειροκροτήματα). Ἐφύσον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων τοιαύτας ἔχει, οἷας ἐξέθεσεν, ἀντιλήψεις περὶ τῆς πολιτικῆς τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως καθήκον ἔχει νὰ τὰς ἐξαγγείλῃ καὶ δικαίωμα δὲν ἔχει κανὲν ἢ Κυβέρνησις νὰ περιορίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ διαφωτίσῃ τὸν Ἑλληνικὸν Λαὸν καὶ τὴν Συνέλευσιν.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἀφαιρῶν οἱ λόγοι μου τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Προέδρου.

Β. Κυβέλος (πληρεξούσιος Οἰτύλου). Τὸ προσφυγικὸν ζήτημα θεωρῶ τοιοῦτον μεγίστης σημασίας. Ἡμεῖς οἱ πληρεξούσιοι οἱ μὴ ἀντιπροσωπεύοντες πρύσφυγας ἔχομεν ὑποχρέω-

σιν μεγαλυτέραν ἴσως τῶν ἀντιπροσώπων τῶν προσφύγων διὰ τὴν ὑποστήριξιν τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, ἀλλ' εἶνε ἀνάγκη τοῦτο νὰ συζητηθῇ καὶ λυθῇ μετὰ τὴν λύσιν τοῦ πολιτικκοῦ, καθόσον, ἐὰν τὸ πολιτικὸν δὲν λυθῇ καλῶς, τότε τὸ προσφυγικὸν θὰ διατρέξῃ μέγιστον κίνδυνον. Τί ἐννοεῖτε λοιπὸν λέγων ὅτι καταβάλλεται ἀθέμιτος προπαγάνδα; Ἦθελον σὰς παρακαλέσει νὰ μοὶ εἴπητε ποῖα εἶνε αὕτη.

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε ἡ προσωπικὴ πίσις ἢ ὁποία ἀσκεῖται ἐπὶ τῶν πληρεξουσίων.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι (ἐκ τῆς δεξιᾶς). Οὐδεμία πίσις ἀσκεῖται.

Εἰς πληρεξούσιος. Διαμαρτύρομαι ἐναντίον αὐτῆς τῆς δηλώσεως ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Λαοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Θλίβομαι ἀληθῶς, κύριοι, ὅτι πολιτευτῆς τῆς περιωπῆς τοῦ ἀξιότιμου πληρεξουσίου ἐκ Μαντινείας, ὃν γνωρίζω κατὰ βάθος, παρεσύρθη εἰς ἐκφράσεις ὁμοίας ἐκείνων τὰς ὁποίας ἤκουσαμεν καὶ εἶμαι βέβαιος ὅτι ὅσα εἶπεν ὀφείλονται μόνον εἰς τὴν ῥύμην τοῦ λόγου του. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ φαντασθῶ ποτε ὅτι θέλει πράγματι νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων τὴν κατηγορίαν ὅτι παρεξέκλινεν, ὅτι θὰ ἦτο διατεθειμένος νὰ ἐξέλθῃ τῶν κοινοδουλευτικῶν θεμελιῶν ὅρων, ἵνα προασπίσῃ οἰκισθῆναι πολιτικὴν ἄποψιν. Γνωρίζετε ὅτι κατηγορεῖται παρὰ πολλῶν σήμερον, ὅτι κατηγορεῖται παρὰ τῶν ὀρμητικωτέρων στοιχείων, διότι προσκείμενος εἰς ἓνα ἀπόλυτον πολιτικὸν δογματισμὸν, εἰς μίαν ἀπόλυτον κοινοδουλευτικὴν ὀρθοδοξίαν δὲν ἐδίστασε καὶ μετὰ κίνδυνον ἀκόμη τῆς ἀποτυχίας νὰ προκηρύξῃ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου προτιμῶν νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅλας τὰς ἐπελθούσας τραγικὰς συνεπειὰς παρὰ τὴν παραδόξω τὰ δικαιώματα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ (χειροκροτήματα). Αὗται εἶνε αἱ μομφαὶ αἵτινες τῷ ἐπιρρίπτονται, προσήλωσις δηλαδὴ ὑπέρμετρος πρὸς τὸ λαϊκὸν πολίτευμα, καὶ οὐδέποτε ἐσκέφθη τις νὰ τὸν ἐγκαλέσῃ βασίμως ὅτι ἐπεδίωξε τὴν Ἀρχὴν ἢ ἠθέλησε νὰ προστατεύσῃ ἄλλον, ἵνα παραμείνῃ εἰς τὴν Ἀρχὴν παραθαίνων τοὺς ἡθικοὺς καὶ πολιτικοὺς κανόνας. Αὕτη εἶνε, κύριοι, ἡ θέσις τῶν ζητημάτων. Καὶ ἵνα ἐπανελλθῶ ἐπὶ τῆς προτάσεως ἐπαναλαμβάνω ὅτι τὸ προσφυγικὸν ζήτημα παρουσιάζει δύο ὅψεις: Ἡ πρώτη ἀφορᾷ τὰ εἰδικὰ μέτρα τῆς προστασίας τῶν προσφύγων, ἡ δὲ ἄλλη συνέχεται μετὰ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πρώτην εἶνε ἀπολύτως φανερόν ὅτι ἡ συζήτησις θὰ ἔπρεπε νὰ διεξαχθῇ, ὡς εἶπον, ἐν

ειδικῇ συνεδριάσει, διότι εἶνε κυρίως εἰπεῖν ἄσχετος πρὸς τὴν πολιτικὴν συζήτησιν. Ἡ ἐτέρα ἀποφίς εἶνε ἀρρήκτως συνδεδεμένη μετὰ τὴν γενικὴν τῆς Κυβερνήσεως πολιτικὴν ὡς ἀσκοῦσα ἀναμφισβήτητον ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς τύχης τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ μόνον ἐν τῷ ἐλέγχῳ τῆς γενικῆς ἡμῶν πολιτικῆς ἔχει θέσιν ἢ ἐπ' αὐτῆς συζήτησις. Κατ' αὐτὴν ἐπομένως θέλομεν λάβει τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀκούσωμεν τὰς γνώμας τῶν κ. πληρεξουσίων.

Ὁ κ. **Στ. Θεολογίδης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) διαμαρτύρεται λέγων ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψουν οἱ πρόσφυγες νὰ γίνῃ τὸ ζήτημὰ τῶν ἀντικείμενον ψηφοθηρίας.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) νομίζει ὅτι πρέπει νὰ θεωρηθῇ λήξασα ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ὁ κ. **Μ. Κύρκος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι ἐκπλήσσεται διὰ τὴν πορείαν ἣν λαμβάνει ἡ συζήτησις, καὶ τὰς ἀντιλήψεις του θὰ ἐκθέσῃ μετὰ τὴν σειρὰν του κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Ἐκφράζει ἐπίσης τὴν ἐκπληξίν του διότι οὐδεὶς πρόσφυξ πληρεξούσιος ἔλαβε τὸν λόγον διὰ τὴν ἐπικρινομένην πολιτικὴν τοῦ κ. Βενιζέλου, ἥτις ἀπὸ διμήνου συζητεῖται ἐνταῦθα. Λέγει ἀκολούθως ὅτι συνεπήχθη προσφυγικὴ ὁμάς, ἐν τῷ καταστατικῷ τῆς ὑποίας ὑπάρχει διάταξις καθ' ἣν ὑποχρεοῦται ἡ ὁμάς νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἀποφάσεις τὰς ὑποίας θὰ λαμβάνῃ αὕτη καὶ κατὰ πλειονοψηρίαν, εἰς ἣν θὰ ὑπόκειται καὶ ἡ μειονοψηρία, καὶ ἐπὶ ποινῇ καταψηφίσεως καὶ τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἣν ἀνήκουν, ἐφόσον αὕτη δὲν δέχεται τυχόν τὰς ἀπόψεις τῶν. Συνεστάθησαν Ἐπιτροπὴ αἵτινες ἐργάζονται καὶ αἱ ὁποῖαι δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη τὴν ἐργασίαν τῶν καὶ ἀπορεῖ πῶς, ἀφοῦ δὲν ἀπεκρυσταλλώθησαν πορίσματα, προτείνεται ἡ ἐπίσπευσις τῆς συζητήσεως. Τὸ προσφυγικόν, λέγει, εἶνε ζήτημα κολοσιζόν, χρῆζον μεγάλης συζητήσεως καὶ κακίξει εἴτα τὴν παρέλευσιν τῶν συζητήσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Π. Κουρτίδης** (πληρεξούσιος Ἑδρού) συμφωνεῖ ὅτι τὸ ζήτημα θὰ ἀπαιτήσῃ πολλὰς συνεδριάσεις καὶ βεβαίως, λέγει, πρέπει νὰ μελετηθῇ καὶ νὰ προταθοῦν ἐν καιρῷ καθωρισμένα μέτρα, ἐπὶ τῶν ὁποίων νὰ γίνῃ ἡ συζήτησις. Γάσσεται οὕτω μετὰ τὴν γνώμην τοῦ νὰ περατωθῇ πρῶτον ἡ πολιτικὴ συζήτησις καὶ ἔπειτα νὰ συζητηθῇ τὸ προσφυγικόν ζήτημα.

Ὁ κ. **Ν. Κοντολέων** (πληρεξούσιος Ἑδέσσης) διαμαρτύρεται κατὰ τῶν μορφῶν τὰς ὑποίας ἀπηύθυνεν ὁ κ. Βενιζέλος ἐναντίον τῶν προσφύγων. Ὑποστηρίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις εἶχε τὸν καιρὸν καὶ ὤφειλεν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ σχηματισμοῦ τῆς νὰ λάβῃ μέτρα ὑπὲρ τῶν προσφύγων καὶ δὲν

ἔλαβε κανέν. Θὰ καταψηφίσωμεν, λέγει, τὴν Κυβέρνησιν καὶ μόνον διὰ τὸ προσφυγικόν ζήτημα.

Ὁ κ. **Ι. Βαλαλᾶς** (πληρεξούσιος Καστορίας) λαβὼν μέρος ὡς Ὑπουργὸς τῆς πρώτης Κυβερνήσεως εἰς δύο Συμβούλια βεβαίως ὅτι εἰς τὸ ἐν ἐξ αὐτῶν ἐγένετο μακρότατος λόγος περὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Κοντολέων** συνεχίζει νὰ λέγει ὅτι μόνον λόγους ἀκούουν ἔως τώρα οἱ πρόσφυγες, κακίξει δὲ τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Προνοίας καὶ τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας διότι ὁ πρῶτος ἐπὶ μακρὸν Ὑπουργὸς καὶ ὁ δεύτερον ἐπὶ μακρὸν ἀσχοληθεὶς μετὰ τὸ ἀγροτικόν δὲν ἔκαμαν τίποτε τὸ θετικόν ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν θεωρεῖ τὴν συζήτησιν περατωθεῖσαν.

Ὁ **Π. Ἀραβαντινὸς** λέγει ὅτι φυγομαχεῖ ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** παρατηρεῖ ὅτι, ἐφόσον ὑπάρχουν οἱ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσωσι διὰ τὸ προσφυγικόν, δὲν δύναται νὰ τερματισθῇ ἡ συζήτησις.

Ἐνταῦθα δημιουργηθέντος θορύβου ὁ κύριος Πρόεδρος διακόπτει ἐπὶ 10' λεπτὰ τὴν συνεδριάσιν.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ἐπαναληφθεῖσης τῆς συνεδριάσεως ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐρωτᾷ τὴν Συνέλευσιν ἂν θεωρεῖ τὸ παρεμπύπτον ζήτημα ἐξηνητημένον.

Α. Παπαναστασίου. Νομίζω ὅτι εἶνε πρωτοφανὲς τὸ νὰ θέλητε νὰ διακοπῇ ἡ συζήτησις προτοῦ ἀκουσθοῦν καὶ οἱ ῥήτορες οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἡμετέραν ἀποφίν. Ἐφόσον μάλιστα ἀφήσατε μετὰ τὴν σειρὰν νὰ ὁμιλήσουν τελευταῖοι οἱ πληρεξούσιοι, οἱ φίλοι τῆς Κυβερνήσεως, νομίζω ὅτι εἵχετε τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀφήσητε καὶ τοὺς πληρεξουσίους τῆς ἀντιθέτου μερίδος.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Κοντολέων;

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε ὁ μόνος. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν νομίζω ὅτι εἶνε τακτικόν νὰ ζητῇτε νὰ σταματήσῃ ἡ συζήτησις χωρὶς νὰ ἐξαντληθῇ ἡ σειρά τῶν ζητησάντων νὰ ὁμιλήσουν καὶ πρὶν ἐρωτηθῇ ἡ Συνέλευσις.

Ἡμεῖς, ἐὰν ἴδωμεν ἐπιμένουσιν τὴν Κυβέρνησιν νὰ μὴ δεχθῇ τὴν ἐπερώτησιν, βεβαίως θὰ ὑποχωρήσωμεν, ἀλλὰ ἐννοοῦμεν προηγουμένως ν' ἀναπτύξωμεν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ γίνῃ ἡ ἐπερώτησις. Ἡ γνώμη σας, ἡ ὁποία εἶνε σύμφωνος καὶ μετὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυ-

θερνήσεως, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ συζητηθῇ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα, κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συζητήσεως τοῦ πολιτειακοῦ, νομίζω ὅτι εἶνε ἐντελῶς ἀπραγματοποίητος, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν συζήτησιν ἀφορῶσαν ἐλεγχον τῆς Κυβερνήσεως διεξαγομένην ἀναμὶξ μὲ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν γενικῶν δηλώσεων αὐτῆς. Τοῦτο ὅ' ἀπετέλει ἄρησιν κατηγορηματικὴν τοῦ ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως. Δι' αὐτὸ ἐπιθυμοῦμεν ν' ἀκούσητε ἓνα ἢ δύο ἀκόμη πληρεξουσίου ἐκ τῶν φίλων μας καὶ ἐλπίζομεν ὅτι θὰ πεισθῇ ἡ Κυβέρνησις ν' ἀποδεχθῇ τὴν πρότασιν μας. Ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἐπιμένῃ, βεβαίως ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὴν ἐξαναγκάσωμεν νὰ δεχθῇ τὸν ἐλεγχον. Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰσθε ὑποχρεωμένοι ν' ἀφήσητε καὶ τοὺς πληρεξουσίου τῆς πτέρυγος αὐτῆς ν' ἀναπτύξουν τὰς ἀπόψεις των. Ἄλλως οἰαδῆποτε ἀπότομος διακοπὴ τῆς συζητήσεως εἶνε ἐκτὸς τοῦ Κανονισμοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀναντιρρήτως ἡ Κυβέρνησις δὲν δικαιούται νὰ ἀξιώσῃ παρὰ τῶν ζητησάντων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος νὰ παραιτηθοῦν αὐτοῦ. Ὁ Κανονισμὸς ὁ ἰδικὸς μας ἐμπιστεύεται τὴν τάξιν τῶν συζητήσεων εἰς τὴν συνειδήσιν ἐκάστου ἀντιπροσώπου καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν τὴν ὁποίαν ἔχει περὶ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν καθήκοντων αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ Σώματος. Ἐὰν δὲν ὑπῆρχε βεβαίως ἡ ἀπόλυτος αὐτὴ ἐλευθερία τοῦ Κανονισμοῦ, θὰ ἔλεγον ὅτι ἡ συζήτησις ἢ παρεμπόδιττα ἐπὶ ζητήματος προτάξεως ὑποτίθεται ὅτι γίνεται κατὰ τὸν συντομώτερον δυνατόν τρόπον, διότι οὐδέποτε ὑποθέτω ὅτι ὁ συντάκτης τοῦ Κανονισμοῦ εἶχεν ἐν τῷ νῷ ὅτι ἡ πρότασις περὶ προτάξεως δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν κυρίαν συζήτησιν, διότι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον εἶνε ἀδύνατος ὁ καθορισμὸς μᾶς τάξεως ἐν τῇ συζήτησει.

Α. Παπαναστασίου. Ἐπιτρέπετε μίαν διακοπὴν; Ὁμιλεῖτε περὶ προτάσεως προτάξεως. Δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ χρησιμοποιοῦσεως τῆς ἡμέρας τῶν ἐπερωτήσεων δι' ὠρισμένην ἐπερωτήσιν, διὰ τὴν ὁποίαν χθὲς προανηγγείλαμεν τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀνέφερα καὶ ἐγὼ καὶ ὁ κ. Μπακλάμπας, ἕνεκα τῶν ὁποίων εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ἐπιμεινώμεν νὰ χρησιμοποιοθῇ ἡ Πέμπτη διὰ τὴν ἐπερώτησιν αὐτήν. Ἐφόσον ὅμως ἠθέλομεν πεισθῇ ὅτι ἡ μακρὰ συζήτησις θὰ ἦτο ἄσκοπος, λόγω τῆς ἐπιμονῆς τῆς Κυβερνήσεως, εἴμεθα δατεθειμένοι νὰ πείσωμεν τοὺς περισσοτέρους τῶν ζητησάντων τὸν λόγον νὰ παραιτηθῶσι, διὰ νὰ τελειώσῃ ἡ συζήτησις. Ὡστε βλέπετε ὅτι ἀνταποκρινό-

μεθα εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Κυβερνήσεως. Ἐλπίζομεν ὅμως τὴν τελευταίαν στιγμὴν νὰ σᾶς πείσωμεν νὰ δεχθῆτε, τὴν ἐπερώτησιν. Ἐὰν δὲν σᾶς πείσωμεν, βεβαίως θὰ παραιτηθῶμεν, καὶ διὰ τοῦτο περιορίζομεθα νὰ ἀξιώσωμεν ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς δύο πληρεξουσίου Ροδόπης, ὅπως ἀναπτύξωσι τὴν ἀνάγκην τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐπερωτήσεως. Ἐὰν δὲν πεισθῆτε, δὲν δυνάμεθα, ἐπαναλαμβάνω, νὰ σᾶς ἐξαναγκάσωμεν, ἀλλὰ δὲν νομίζω ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ θεωρηθῇ σοδάρὸν τὸ λεχθὲν ὅτι ἡμπορεῖ νὰ διεξαχθῇ συζήτησις ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς γενικῆς συζητήσεως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Κύριε πληρεξούσιε, ὦλη ἡ διακοπὴ σας δὲν μεταβάλλει τὴν σειρὰν τῶν σκέψεών μου. Καὶ ἐπιμένω ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ὅτι ἡ παρεμπόδιττα συζήτησις δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἔκτασιν τῆς κυρίας συζητήσεως. Ἐφαρμογὴ τοῦ πνεύματος τοῦ Κανονισμοῦ προϋποθέτει ὅτι τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα πρόκειται νὰ ἀναπτύχθωσι διὰ τὴν πρόταξιν εἶνε ἐντελῶς συνοπτικῆς φύσεως, διὰ νὰ μὴ παρεμποδίζηται τὸ κύριον ἔργον τοῦ Σώματος. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ἐλπίζετε ὅτι ἡμεῖς θὰ μεταπεισθῶμεν. Εἰλικρινῶς θλίβομαι ὅτι δὲν δύναμαι νὰ σᾶς πείσω περὶ τῆς ὀρθότητος τῆς ἀπόψεώς μας, διότι ἐλήφθη ἤδη ἡ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως, ὅπως ἐξακολουθήσῃ κανονικῶς ἡ πρόοδος τῆς συζητήσεως ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. Ἐφόσον δὲ ἐξήγησα ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὸ πολιτικὸν ζήτημα δύο χωρισταὶ καὶ ὁλοκληρίαν ἀπόψεις, ἡ μία ἀφορῶσα τὴν ἐπίδρασιν τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ ἡ γενικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τῶν προσφυγικῶν ζητημάτων, καὶ αὐτὸ ἀνάγεται εἰς τὸν κύκλον τῆς γενικῆς συζητήσεως ἡ ὁποία ὑπάρχει, καὶ ἡ ἄλλη ἀφορῶσα τὴν συζήτησιν τῶν λεπτομερειῶν μέτρων τὰ ὁποῖα προτίθεται νὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις, καὶ αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας συζητήσεως ἄσχετον πρὸς τὴν γενικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Τὸ δὲ ζήτημα τὸ ὁποῖον ἀνεφάνη ἐκ δημοσιογραφικῆς ἀνακινώσεως τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ἀνάγεται εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα. Εἶπον ὅτι εἶνε ἀπολύτως κανονικὸν ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θέλουν νὰ ἀπαντήσουν εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων νὰ ζητήσουν τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ ἐπ' αὐτοῦ νὰ παράσχουν τὰς ἐξηγήσεις τὰς ὁποίας κρίνουν ἀναγκαῖας εἰς ἀπάντησιν τῶν δημοσιευμάτων. Τὸ ὅτι δὲ εἶνε ἀπολύτως κανονικὸν τὸ πρᾶγμα εἶνε ὅτι ὑπάρχει εἰς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως μέρος ἀναφερόμενον εἰς τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ ἐπ' αὐτοῦ δικαιούνται ἀπολύτως οἱ

πληρεξούσιοι νὰ ἐλέγξωσι τὴν Κυβέρνησιν εἴτε διὰ τὴν ἀρνητικὴν τῆς, ἢ εἴπωμεν, πολιτικὴν, ὅτι δὲν ἔφερεν ἀμέσως τὰ μέτρα τὰ ἀπαραίτητα διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἢ ὅτι τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα προτίθεται νὰ φέρῃ ἡ Κυβέρνησις δὲν εἶνε τὰ κατάλληλα.

Εἶνε δυνατόν καὶ ἐπὶ τοῦ ἐνὸς καὶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου σημείου νὰ ἀσκηθῇ ὁ ἔλεγχος τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν συζήτησιν ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος καὶ εἶνε καὶ τακτικώτερον καὶ συνάμα δὲν θὰ παρεμβάλωμεν ζήτημα ἐντελῶς ἰδιαιτέρον εἰς τὴν γενικὴν συζήτησιν, ἢ ὁποῖα ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ ἄνευ διακοπῆς. Διότι δὲν ὑπάρχει παράδειγμα εἰς κανὲν Κοινοβούλιον τοῦ κόσμου νὰ διακοπῇ ἡ γενικὴ συζήτησις ὅπως ἀσκηθῇ ἔλεγχος ἐπὶ τῆς Κυβερνήσεως. Ἀλλὰ μὲ τοῦτο δὲν θέλω νὰ ἰσχυρισθῶ τὸ ἄλλο, ὅτι δικαίουμεθα νὰ ἀφαιρέσωμεν ἀπὸ κανένα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐλέγχου τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Αἱ δηλώσεις αἱ προγραμματικαὶ τῆς Κυβερνήσεως περιλαμβάνουν ἔδαφος τοιαύτης συζητήσεως, ἀλλὰ, καὶ ἐὰν δὲν περιελάμβανον, μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἡ γενικὴ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἀντικείμενον συζητήσεως καὶ ἐπομένως ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς συζητήσεως ταύτης δύνανται παραπληρώσῃς νὰ συζητηθῶσι καὶ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα νομίζει τις ὅτι ἔπρεπε νὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις διὰ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα. Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὑπάρχει περιορισμὸς τοῦ ἐλέγχου τῆς Κυβερνήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, εἶπετε ὅτι δὲν εἶνε τάξις νὰ διακόψωμεν τὴν πολιτικὴν συζήτησιν ὀφείλω νὰ σᾶς ὑπομνήσω ὅτι εἰς ὅλα τὰ Κοινοβούλια τοῦ κόσμου αἱ συζητήσεις ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως περατοῦνται εἰς δύο ἡμέρας, ἐνῷ ἐδῶ δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον, διότι κατὰ τὴν συζήτησιν ταύτην παρενεβλήθη ἡ ἐξέτασις ζητημάτων τὰ ὁποῖα βαρύνουσι πολὺ διὰ τὴν τύχην τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐμνήκυναν πολὺ τὴν συζήτησιν. Οὕτως ἐχόντων τῶν πραγμάτων δὲν ἔμπορεῖτε νὰ εἴπητε τοῦτο, ὅτι ἡμεῖς ζητοῦντες νὰ χρησιμοποiewμεν τὴν ἡμέραν τῶν ἐπερωτήσεων διὰ τόσον σοβαρὸν ζήτημα ἐνεργοῦμεν ἀντικανονικῶς. Λέγετε ὅτι ἡμεῖς πρόκειται νὰ συζητήσωμεν ἢ τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἢ τὸ ὅρισμα τῆς ἐξετάσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ τὰ ὁριστικὰ μέτρα ἐπ' αὐτοῦ. Τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὕτω, διότι ὁ ἔλεγχος ἀποσκοπεῖ ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ἡ καταψήφισις τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως καταστρέφει τὸ προσφυγικὸν ζήτημα εἶνε

ἐντελῶς ἀναπόδεικτος καὶ ἀδόσιμος, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ μέχρι τοῦδε πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως εἶνε τοιαύτη ὥστε νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς πληρεξούσιους πρόσφυγας νὰ παράσχουν οἰανδήποτε ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ συζήτησις λοιπὸν δὲν ἔμπορεῖ νὰ διεξαχθῇ ἐν συναφείᾳ τῶν προγραμματικῶν πολιτικῶν δηλώσεων. Ἀλλὰ, καὶ ἂν δεχθῶμεν ὅτι πρόκειται μόνον περὶ τοῦ πρώτου ζητήματος, δὲν εἶνε οὔτε πρακτικὸν οὔτε οἰκονομικὸν νὰ γίνῃ συνηνωμένη ἡ συζήτησις, διότι ἀσφαλῶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρατηθῇ συνοχὴ αὐτῆς τῆς συζητήσεως, ὅταν διαδέχονται ἀλλήλους ῥήτορες ὁμιλοῦντες ἄλλοι ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἄλλοι ἐπὶ τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος, ἀφοῦ ἐξ ἄλλου δύναται τὸ προσφυγικὸν νὰ ἐξετασθῇ ἐν πλάτει κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν πολιτικὴν. Δὲν εἶνε οἰκονομικώτερον καὶ δὲν προάγει τὸν τερματισμὸν τῆς γενικῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως ἢ χωριστὴ ἐξέτασις τοῦ προσφυγικοῦ ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐπερωτήσεώς μας; Ἡ πρότασις μας εἶνε λοιπὸν καὶ δικαία καὶ κανονικὴ. Ἀλλ' ἐὰν, ἐπαναλαμβάνω, ἐπιμείνητε εἰς τὴν ἀρνήσιν τοῦ ἐλέγχου, ἡμεῖς δὲν δυνάμεθα νὰ τὸν ἐκδιώσωμεν. Ἐκεῖνο τὸ ὅσοιον ἐζητήσαμεν ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως εἶνε νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς τοὺς δύο πληρεξούσιους Ροδόπης μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ἀναθεωρήσῃτε τὰ σκέψεις σας. Ἄλλως ἢ ἐπιμονὴ σας θὰ χαρακτηρισθῇ ὡςφυγομαχία, ὅπως καὶ εἶνε.

Πρόεδρος. Ὁ κ. Κονδύλης ἔχει τὸν λόγον.

Ὁ κ. Γ. Κονδύλης (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τὸ τεθὲν ἐκ μέρους τοῦ κ. Μπαχάμπαση τὸ βλέπει ἀπὸ τῶν ἐξῆς ἀπόψεων: Μετὰ πολυήμερον συζήτησιν πρόκειται νὰ γίνῃ ἱστορικὴ ψηφοφορία διὰ τὴν τύχην τῆς Πατρίδος. Ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων καταγγέλλει ἡμᾶς ὡς παρασύροντας τὴν Ἑλλάδα εἰς ὕληρον, ἐνῷ ἡμεῖς φρονούμεν ὅτι τοῦναντίον ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως ἀγεί εἰς καταστροφάς. Ἐξασκεῖ ἐπὶ τῆς μελλούσης ψηφοφορίας ἐπιρροὴν τὸ ζήτημα τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Δίδεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι διὰ τῆς πτώσεως τῆς Κυβερνήσεως θὰ μᾶς κηρύξῃ ὁ κόσμος οἰκονομικὸν ἀποκλεισμόν. Ἐπιπράττεται συνεπῶς ἡ ψῆφος τῆς Συνελεύσεως καὶ ὑπαρχούσης ριζικῆς διαφωνίας φρονεῖ ὅτι προέχει ἡ συζήτησις τοῦ προσφυγικοῦ, διὰ νὰ φωτισθοῦν πάντες καὶ ὑποστηρίξουν ἑκαστος ἀκεραλῶς τὴν ἀποψὲν του, ὅποτε πάντες—καὶ πρώτος—ὁ ῥήτωρ—μόλις ἀποδειχθῶν βάσιμα τὰ λεγόμενα θὰ ὑποστηρίξωσιν τὴν Κυβέρνησιν. Ὄφειλε συνεπῶς νὰ λεχθῇ σαφῶς τίνα στοιχεῖα δὲν ἐπιβάλλουν τὴν ἐμμονὴν εἰς τὰς ἀπόψεις μας.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ δια-

φωνία ή υπάρχουσα συνίσταται εἰς τὸν τρόπον τῆς συζητήσεως τοῦ προσφυγικοῦ καὶ εἶνε καθαρῶς δικονομικῆς φύσεως.

Ο κ. **Αθ. Μπακάλμπασης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι ἡ ὑποβληθεῖσα ἀπὸ χθὲς ἐπερώτησις ἀπέδωκεν, ἵνα οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι τῆς ἀριστερᾶς πειθοῦν ἂν τὸ πρόγραμμά των ἔχει εἰς τὴν καταστροφὴν. Ἐπερίβητο μομφὴ τοιαύτη παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς δημοσίᾳ καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ νὰ δοθῇ ἡ ἐξήγησις πῶς οἱ ἄλλοτε ἐπαινεθέντες πρόσφυγες πληρεξούσιοι κηρύσσονται σήμερον προδότες τῶν προσφυγικῶν συμφερόντων. Ἡ ἐξήγησις ἄλλως τε ἐπιβάλλεται καὶ διότι μετ' ὀλίγον θὰ κλείσῃ ἡ Συνέλευσις τὰς πύλας τῆς. Ἐκθέτων τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπερωτήσεως λέγει ὅτι αὕτη ἀφεώρα εἰς τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν διὰ τὴν σύμβασιν τοῦ δανείου καὶ διὰ τὴν σύμβασιν περὶ ἀνταλλαγῆς. Πραγματευόμενος εἶτα τὰς διαφόρους ἀπόψεις τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος λέγει ὅτι ἡ λήψις ἔστω καὶ προχείρων μέτρων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἤτο δυνάτη.

Ο κ. **Α. Παπαναστασίου** ζητεῖ νὰ προσκομίσῃ ἀποδείξεις ἡ Κυβέρνησις περὶ μὴ ὑπάρξεως καὶ παραλείψεων ἐκ μέρους τῆς τέως Κυβερνήσεως.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι αἱ ἀποδείξεις θὰ προσκομισθοῦν ἐκ τῶν πραγμάτων. Ἐκ τοῦ πορίσματος τῶν συζητήσεων θὰ προκύψῃ ἂν ἐγκυμονοῦνται κίνδυνοι ἐκ τῆς πολιτικῆς τῆς Κυβερνήσεως ἢ ἐκ τῆς πολιτικῆς τῶν πρὸς ταύτην ἀντιτιθεμένων.

Μεθὸ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ παρεμπιπτοντος ζητήματος κηρύσσεται λήξασα καὶ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν συνέχειαν τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ο κ. **Π. Καραπάνος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τρόπον αὐταρχικόν, κατὰ τρόπον θεοκρατικόν ἔχρισεν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων καὶ Σκοῦλ τοῦ Κόμματος τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως. Ἐλπίζει δέ, προσθέτει, αὐτὴ ἡ πράξις νὰ εἶνε ἡ τελευταία τοῦ προσωπικοῦ αὐταρχισμοῦ τῶν Κομμάτων.

Πραγματευόμενος εἶτα τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ἐκθέτει ὅτι ὁ Λαὸς Ἀθηνῶν—Πειραιῶς ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ἐγγιγαντῶν δὲ ἀκριβῶς τὸ δημοκρατικὸν τοῦ αἰσθημα μετὰς ἐκ Παρισίων ἐπιστολὰς τοῦ κ. Βενιζέλου. Ὁ Λαὸς ἀπέστειλεν ἐνταῦθα δημοκρατικούς πληρεξούσιους, οἵτινες θὰ ἦσαν περισσότεροι, ἂν δὲν ἐμεσολάβει ἡ ἐπίδρασις τῶν ἐπιφυλάξεων τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων.

Συνωδὸς τῷ ἀποτελέσματι τῶν ἐκλογῶν ἐξεδιώχθη ἡ Δυναστεία, ἡ ὁποία εἶχεν ἐκπέσει μαζὶ μετὰς καταστροφῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἐξιστορεῖ εἶτα τὰ πολιτικὰ καὶ ἐθνικὰ ἐγκλήματα τῆς Δυναστείας, σωθείσης πολλάκις μετὰ τοὺς δισταγμοὺς τοῦ κ. Βενιζέλου. Τὸ δυναστικὸν ζήτημα ἐλύθη ἤδη ὀριστικῶς ὑπὸ τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπὸ τῆς οἰμωγᾶς τοῦ θυσιασθέντος Ἑλληνισμοῦ. Τὴν ἔκπτωσιν ταύτην σκοπεῖ νὰ κυρώσῃ τὸ ψήφισμα τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἐπικρίνει ἀκολούθως λεγθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Παπανδρέου καὶ λέγει ὅτι πίστις εἶνε ἡ πεποίθησις πρὸς ὠρισμένους ἀρχὰς καὶ ἡ ἀνδρική πρὸς αὐτὰς κατεύθυνσις.

Ο κ. **Γ. Παπανδρέου** (πληρεξούσιος Λέσβου) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς διαφορᾶς μεταξὺ πίστεως καὶ τακτικῆς πρὸς πραγμάτων τῆς.

Ο κ. **Καραπάνος** συνεχίζων ἐπικρίνει τὰς προσπάθειάς τῆς συμφιλώσεως ὡς μελλούσας νὰ ναυαγήσωσιν ἰδίως μετὰ συμφιλωτὴν τὸ πρόσωπον τοῦ κ. Βενιζέλου, ὅστις δὲν δύναται νὰ παῖξῃ δυστυχῶς τὸν ρόλον τοῦτον. Τῷ δίδεται μόνον ἡ εὐκαιρία νὰ μιμηθῇ ἓνα ἱεροφάντην τοῦ ἀμερικανικοῦ μεγαλείου, τὸν Βενιαμὴν Φραγκλίνον.

Σχετικῶς πρὸς τὰ λεγθέντα παρὰ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου λέγει ὅτι οἱ Ἀπόστολοι ἐπέβαλον μίαν μεγάλην θρησκείαν, ἐνῶ οἱ Γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι κατέστρεψαν μίαν ἱστορικὴν φυλὴν.

Ο κ. **Γ. Σεχιώτης** (πληρεξούσιος Μαντινείας) παρκαλεῖ νὰ ἀκουσθῇ μετ' εὐμενείας, ἂν τυχόν οἱ λόγοι τοῦ ἀποτελέσουν παραρωνίαν εἰς τὸ ἀναπτύχθαι ἐν τῇ αἰθούσῃ δημοκρατικὸν ρεῦμα. Λέγει ὅτι τὰ ὑπὸ συζήτησιν θέματα ὀφείλουσι νὰ συζητηθοῦν ἄνευ αἰσθηματολογίας ἀλλ' ἐν τῇ συναίσθησει τῆς πραγματικότητος. Νομικῶς, δηλαδὴ ἱστορικῶς, ἡ Συνέλευσις δύναται νὰ μεταβάλῃ θεμελιώδεις διατάξεις τοῦ Συντάγματος εἴτε εἰς τὸ πολίτευμα εἴτε εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος; Ἡ παρούσα Ἐθνοσυνέλευσις περιώρισεν ἐκυτὴν ἐφόσον ἐπεφυλάχθησαν οἱ ὑποψήφιοι νὰ ἐπανερωτήσουν τὸν Λαὸν περὶ τοῦ πολιτεύματος. Καὶ οἱ Φιλελεύθεροι καὶ ὁ κ. Γονατᾶς τὸν αὐτὸν δεσμὸν καὶ περιορισμὸν ἔχουν. Ὑπάρχει μάλιστα καὶ πρωτόκολλον.

Ο κ. **Σ. Γονατᾶς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λέγει ὅτι οὐδέποτε ὑπέγραψε τοιοῦτον πρωτόκολλον.

Ο κ. **Σεχιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι εἶδε τοιοῦτον εἰς ἐφημερίδας. Ἄλλως τε ὁ κ. Γονατᾶς κατήλθε μετὰ τὸ ἴδιον πρόγραμμα τῶν Φιλελευθέρων.

Ο κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἐκθέ-

τει τὰ κατὰ τὸ ἀνωτέρω πρωτόκολλον, περὶ οὗ τῷ εἶχεν εἶπει ὁ κ. Πλαστήρας ὅτι ἀναλαμβάνει νὰ λάβῃ καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κ. Γονατᾶ.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** λέγει ὅτι δὲν ὑπέγραψε τοιοῦτον πρωτόκολλον.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι οἱ ὑπογράψαντες ἠνέκουν ὅτι δὲν θὰ θέσωσι ζήτημα καὶ ἐφόσον δὲν ὑπάρχουσι κίνδυνοι, περὶ ὧν ὑπῆρχε πεποίθησις ὅτι δὲν ὑπάρχουσι, θὰ παραπέμψωσι τὸ ζήτημα εἰς τὸν Λαόν.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** λέγει ὅτι διὰ τοῦ πρωτοκόλλου ἐκείνου πρώτῃν φορὰν συντηρητικοὶ φιλελεύθεροὶ ἐκηρύσσοντο ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας, ἐφόσον ἀπεδεικνύετο ἐκ τῶν συζητήσεων ὅτι δὲν ὑπῆρχον κίνδυνοι. Ἡ διαφορά εἶνε ὅτι μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης δὲν εἶχε δειχθῇ παρὰ τούτων συμπάθεια εἰς τὴν δημοκρατικὴν ιδέαν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀναγινώσκει τὸ περὶ οὗ πρόκειται πρωτόκολλον.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** ἐρμηνεύει τὴν ἔννοιαν τοῦ πρωτοκόλλου ὡς σύμφωνον πρὸς τὸ ψήφισμα τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως.

Ὁ κ. **Σεχιώτης** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικὸν ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ Συνέλευσις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξώσῃ τὸν Ἡγεμόνα. Τὰ ζητήματα ὅμως ἀμφότερα εἶνε συμφυᾶ καὶ τὸ δυναστικὸν ἐγέννησε τὸ πολιτικόν. Ἐπομένως δὲν δύνανται ταῦτα νὰ χωρισθῶσι, διότι, ἂν ἐπικρατήσῃ τυχὸν ἡ Βασιλεία, κατ' ἀνάγκην τὸ ἀντίπαλον Κόμμα θὰ φέρῃ Ἡγεμόνα τὸν ἴδιον, καὶ ἂν τὸν ἔχῃ κηρύξει ἐκπτωτὸν ἡ Συνέλευσις. Ἀμφότερα τὰ ζητήματα λοιπὸν πρέπει νὰ παραπεμθῶσιν εἰς τὸν Λαόν. Ἐὰν ᾔθελεν ὀρίσθαι ἀπεριόριστος ἡ ἐξουσία τῆς Συνελεύσεως, ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες ἡγοῦνται, ὅταν ἔχωσι τὴν πλειονοψηφίαν, καὶ τὰ πολιτεύματα θεσπίζονται διὰ τῆς βίας, ὅταν εἶνε ἀριδῆλως ἐκδηλωμένη ἡ γνώμη τῆς πλειονοψηφίας. ὑπὲρ αὐτῶν. Τὸ σπουδαιότερον ὅμως εἶνε νὰ προσέξωμεν ποῖον εἶνε τὸ προσαρμόσιμον καὶ ἐπιθυμητὸν παρὰ τοῦ Λαοῦ πολίτευμα, ἀναφέρει δὲ καὶ τὴν γνώμην τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ τοῦ καλυτέρου τῶν πολιτευμάτων.

Ἐξεταστέον ἤδη ἂν ἔγιναν παρεκβάσεις τοῦ πολιτεύματος παρὰ τῶν Κομμάτων ἢ παρὰ τοῦ Ἡγεμόνος. Ὁ Λαὸς εἶνε φιλελεύθερος, ἀλλὰ καλύτερον αἰσθάνεται ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τὴν βασιλευομένην Δημοκρατίαν λόγῳ τῶν παραδόξων του

τῶν σχετιζομένων πρὸς τὴν Βυζαντιακὴν Ἱστορίαν. Ἐξηγέρθη ὁ Λαὸς κατὰ τοῦ Ὁθωνος καὶ τὸν ἐξώρισε, δὲν ἤλλαξεν ὅμως τὸ πολίτευμα. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Βασιλείας Γεωργίου τοῦ Α' οὐδέποτε ἐξεδηλώθη λαϊκὴ δυσφορία κατὰ τοῦ Βασιλέως διὰ παρεκβάσεις τοῦ πολιτεύματος. Τούναντίον δυσφορίαι ἐξεδηλοῦντο πάντοτε κατὰ τῶν Κομμάτων, τὰ ὅποια παρεξέβαινον τοῦ πολιτεύματος. Φέρει ὡς παράδειγμα τὴν ἀπόλυσιν τοῦ Θεοδώρου Δηλιγιάννη κατὰ τὸ 1892. Καὶ ἡ Ἐπαναστάσις τοῦ 1909 δὲν ἐστρέφετο κατὰ τοῦ Βασιλέως ἀλλὰ κατὰ τῶν Κομμάτων, διότι ταῦτα ἐθεωρήθησαν ὑπεύθυνα τῆς ἐθνικῆς κακοδιαμονίας. Ἡ ἐπέμβασις περὶ ἀπομακρύνσεως τῶν πριγκίπων καὶ αὐτὴ ἦτο κατὰ τῶν Κομμάτων, διότι τὰ Κόμματα ἔθεσαν τοὺς πρίγκιπας εἰς τὸν Στρατόν. Αἱ προσπάθειαι αἱ δημοκρατικαὶ εἰς τὸ παρελθὸν ἀπέτυχον, διότι ὁ πολίτης ἦτο ἐξ αἰτίας αὐτῶν τῶν Κομμάτων ἀδιαπαιδαγώγητος. Δὲν ἐξεδηλώθη λοιπὸν ποτὲ ἐπὶ Γεωργίου τοῦ Α' οὔτε κἂν αἰσθημα δημοκρατικὸν παρὰ τῷ Λαῷ. Τὰ ἐθνικὰ γεγονότα 1912—1913 ἐτόνωσαν τὰ βασιλικὰ αἰσθήματα τοῦ Λαοῦ.

Ἐξερράγη ὁ εὐρωπαϊκὸς πόλεμος, ἐπλήθυνεν ἡ διαφωνία Κωνσταντινου καὶ Βενιζέλου, ἐγένοντο ἐκλογαί, καὶ ὁ Βασιλεὺς εἶτε ἐξ ἰδίας ἐμπνεύσεως εἶτε ἐκ κακῶν συμβουλῶν διέλυσε τὴν Βουλὴν, καὶ ἄρχεται ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ Βενιζέλου καὶ Κωνσταντινου. Ἡ ἀντίθεσις ἐτεξετάσθη, ὅτε ἀνάξιοι πολιτικοὶ κατεβίβασαν τὸ στέμμα εἰς τὰ ἐκλογικὰ σαλόνια. Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης ὁ Κωνσταντῖνος ἐνεφανίζετο ὡς πολιτευόμενος καὶ ἀντὶ τὰ φιλικὰ Κόμματα νὰ τῷ συστήσουν τὴν παύσιν τῶν σφαλμάτων αὐτῶν ἀπ' ἐναντίας τὸν μετέβαλον εἰς κομματάρχην.

Ἐπηκολούθησε τὸ κίνημα Θεσσαλονίκης καὶ ὁ διχασμὸς ἐπῆλθε τέλειος. Ἐπηκολούθησε παλινόρθωσις καὶ καταστροφή, ἡ μικρασιατικὴ, ἥτις ἦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἐσωτερικῆς διαιρέσεως καὶ ἡ ὅποια καὶ ἐν τῷ Στρατῷ εἶχεν ἀκόμη εἰσδύσει καὶ συνδυασθεῖσα μετ' ἀβουλίας πολιτικῆς τῶν τότε κυβερνώντων ἐπετάχυνε τὴν πτώσιν τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος. Μετὰ ταύτην ὁμὰς φιλελευθέρων πολιτευομένων ἐξέδωκε μανιφέστον δημοκρατικόν. Ἐξήριε ἀκολούθως τὸ στρατιωτικὸν ἔργον τῆς Ἐπαναστάσεως, εἰς ὃ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος ἡ συνθήκη τῆς Λωζάννης. Δὲν ἐπέτυχεν ἐν συνόλῳ εἰς τὸ ζήτημα τῆς συμφιλίωσης ἡ Ἐπαναστάσις, ἵσως διότι παράπλευροι παράγοντες δὲν τὴν ἀφῆκαν.

Κατακρίνων εἴτα τὴν κατάχρησιν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας παρὰ τῆς Ἐπαναστάσεως λέγει ὅτι οἱ Ὑπουργοὶ ἀνέτρεψαν ὅλην τὴν νομοθεσίαν μεταβαλόντες εἰς νόμους τοὺς σοχα-

σμούς των. Ὡσαύτως μέμφεται τοὺς προεκλογικοὺς νόμους τοῦ κ. Παπανδρέου, ἐξ ὧν ἐτράπη εἰς φυγὴν ἡ Ἀντιπολίτευσις καὶ παρουσιάζει τὸ σημερινὸν θέαμα ἡ Συνέλευσις. Προτιμότερον θὰ ἦτο ἂν ἐθεσπίζετο τοῦλάχιστον ἡ ἀναλογικὴ ψηφοφορία.

Ὁ κ. Γ. Παπανδρέου (πληρεξούσιος Λέσβου) λέγει ὅτι, ὅτε εἶχεν ἀποφασισθῇ ἡ θέσις τῆς ἀναλογικῆς, δὲν τὴν ἐδέχετο κανὲν Κόμμα, ἀλλὰ οὔτε ὁ κ. Ζαΐμης τὴν ἐδέχετο.

Ὁ κ. Σεχιώτης συνεχίζων λέγει ὅτι, ἂν ἐθεσπίζετο ἀναλογικὴ, θὰ συνεκροταίτο ἡ Συνέλευσις ἀπὸ πολλὰς ἀποκρώσεις καὶ συνεπῶς καὶ τὸ πολίτευμα θὰ εἶχε συνολικὴν μορφήν. Ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς καὶ κατὰ τὸν χρόνον τῆς Ἐπαναστάσεως δὲν ἐξεδήλωσε διαθέσεις καὶ αἰσθημα δημοκρατικὸν καὶ δι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἐπανάστασις ἐδήλωσεν ὅτι δὲν σκοπεῖ νὰ ἐνεργήσῃ πολιτικὴν μεταβολὴν οὔτε ἄλλως τε ἡ δημοκρατικὴ ὁμὰς ἠξίωσε τοῦτο ἀπὸ τῆν Ἐπανάστασιν.

Ὁ κ. Α. Παπαναστασίου λέγει ὅτι ὑπάρχουν ἄρθρα τοῦ δημοσυνθέτου κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς Ἐπαναστάσεως καθαρῶς δημοκρατικά. Εἰς τὰ πρώτα Συμβούλια μόνον ζήτημα Κυβερνήσεως εἶχε τεθῇ.

Ὁ κ. Σεχιώτης ἐκλογουθὼν λέγει ὅτι οὔτε τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐζήτησε τότε τὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας. Τὸ ἐπαναστατικὸν κίνημα θέτει ἐπὶ τάπητος τὸ δυναστεϊκὸν καὶ τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Κατηγορήθη ὁ Γεώργιος ἐπὶ συμπετοχῇ, ἀλλ' οὐδὲν ἀπεδείχθη, οὔτε ἡ ἀνάκρισις ἀπέδειξε τι εἴτε διὰ τὸν Βασιλέα εἴτε διὰ τοὺς Ὑπασισταῆς του. Οὔτε ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως ἐφαντάζετο ὅτι θὰ ἤρχετο στιγμὴ τόσον ταχείας ἐπιβολῆς τῆς Δημοκρατίας, διὸ καὶ ὑπεστήριξε τὴν ἀναλογικὴν ψηφοφορίαν.

Ὁ κ. Παπαναστασίου λέγει ὅτι ἐκ πεποιθήσεως πρὸς τὴν ἀναλογικὴν ψηφοφορίαν ὑπεστήριξε ταύτην.

Ὁ κ. Σεχιώτης συνεχίζων λέγει ὅτι ἔγιναν κατόπιν δημοκρατικαὶ ἐκδηλώσεις ἐν Ἀθήναις, ἀλλ' ἔγιναν καὶ φιλοβασιλικάι τοιαῦτα.

Ὡρὰ 9 καὶ 10' μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ τῇ 10. 15' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρὰ 10. 20' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. Σεχιώτης συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του λέγει ὅτι μέχρι τῆς 16 Δεκεμβρίου εἶχομεν μίαν μικρὰν

δημοκρατικὴν κίνησιν πρωτοβουλία τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐτήρησε τὴν πρέπουσαν συμπεριφορὰν ἀνθιστάμενον εἰς πᾶσαν πρόθεσιν βιαίας ἀλλαγῆς τοῦ προσώπου τοῦ κατέχοντος τὴν Βασιλείαν.

Εἰς τὰς ἐκλογὰς κατήλθον οἱ Φιλελεύθεροι μὲ τὰ γνωστὰ προγράμματα. Ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως ἐπετεύχθη ἡ προχώρησις τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν. Ἀλλ' ὅλα ταῦτα δὲν εἶνε ἀρκετὰ διὰ νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι εἶνε δεδηλωμένη ἡ βούλησις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ περὶ ἀλλαγῆς τοῦ πολιτεύματος. Καὶ ἐν τούτῳ ἔγκειται ἡ ἀνικανότης τῆς Συνελεύσεως ὅπως μεταβάλῃ τὸ πολίτευμα. Οὔτε δεδομένον τι ἔχει τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τοῦ Γεωργίου Β' ὥστε νὰ δικαιούται νὰ τὸν κηρύξῃ ἔκπτωτον. Μὲ τὸ νὰ εἶνε μόνον υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου δὲν ἐπεταί ὅτι ὀφείλει καὶ οὗτος νὰ τεθῇ ἐκποδὼν. Μήπως τὸ ἴδιον Κόμμα δὲν περιέβαλε δι' ἀπείρου στοργῆς τὸν Ἀλέξανδρον, ὅστις καὶ αὐτὸς ἦτο υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου;

Ἀφοῦ οὐδὲν ἐπιδαρυντικὸν ἐζήχθη κατὰ τοῦ Γεωργίου, δὲν βλέπει τὸν λόγον δι' ὃν οὗτος πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἔκπτωτος. Ἄλλως τε καὶ εἰς ἄλλα φιλελεύθερα πολιτεύματα Βασιλεῖς ἐγένοντο τέκνα κακροτηθέντων διὰ παραδόσεις τοῦ πολιτεύματος Βασιλέων.

Περαινῶν τὸν λόγον τοῦ ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι δὲν παρίσταται ἀνάγκη οὔτε μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος οὔτε ἀλλαγῆς Βασιλέως, ἀλλὰ πάντως ὁ Λαὸς ὀφείλει νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῶν ἐγερεθέντων ζητημάτων, ἐφόσον ὑπάρχει τοιαύτη διαίρεσις περὶ αὐτά. Πρέπει νὰ ἀναδαπτισθῇ εἰς τὴν λαϊκὴν ψῆφον τὸ ἐκλεκτέον πολίτευμα διὰ νὰ ἐνδυναμωθῇ. Δημοκρατία συντηρουμένη διὰ τῆς βίας θὰ φθέρῃ καὶ ἐαυτὴν καὶ τὸ ἔθνος. Κατ' ἀνάγκην λοιπὸν θὰ καταρύωμεν πρὸς τὸν Λαόν, οὐχὶ ὅμως διὰ δημοψηφίσματος, διότι θὰ προέλθῃ πολίτευμα ἐνὸς Κόμματος. Προτιμότερον θὰ ἦτο νὰ διαλυθῇ ἡ Συνέλευσις καὶ νὰ ζητήσουν πάντες ἐντολὴν ἐν λευκῷ πρὸς ρύθμισιν τῶν τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ θὰ προέλθῃ ἐκ τοῦ συνασπισμοῦ καὶ τῆς συμπράξεως πολλῶν Κομμάτων. Θὰ ἀφοπλισθῇ οὕτω καὶ πᾶσα ἀντίδρασις. Ἐν ᾗ περιπτώσει ἀποφασισθῇ δημοψήφισμα, τοῦτο ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ μὲ ἀπολύτους καὶ πλήρεις ἐγγυήσεις περὶ τῆς γνησιότητός του, διὰ νὰ προέλθῃ πολίτευμα μόνιμον, πολίτευμα εὐσταθές, οὗτινος ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην.

Ὁ κ. Ἀν. Μάρκου (πληρεξούσιος Πατρῶν) λέγει ὅτι κατήλθεν εἰς τὰς ἐκλογὰς μὲ πρόγραμμα τὴν διατήρησιν τοῦ πολιτεύματος. Ἀνήκων ὅμως εἰς τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων ἐπεφύλαξε τὴν ὀριστικὴν του γνώμην μετὰ τὰς ἐν τῇ Συνελεύσει συζητήσεις.

Ἐπίσθη ὅτι ἡ σημερινή Δυναστεία δὲν ἔμπορεῖ νὰ παραμείνῃ πλέον ἐν Ἑλλάδι. Δὲν ἐπίσθη ὅμως ὅτι καὶ ἡ βασιλευμένη Δημοκρατία δὲν εἶνε τὸ ὠφέλιμον πολίτευμα διὰ τὴν Χώραν. Ἐλέχθη ὅτι ἡ βασιλικὴ ἀλουργίς παρασύρει καὶ διαφθείρει τοὺς πολιτικούς. Ἀλλοίμωγον εἰς τὰ Ἔθνη ἂν ἔχουν τοιούτους πολιτικούς. Καίτοι ὅμως δὲν πιστεύει ὅτι ὁ Λαὸς εἶνε ὥριμος διὰ Δημοκρατίαν, θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως, ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις παραπέμπει ἀμφοτέρω τὰ ζητήματα εἰς τὸν Λαόν. Ὡς πρὸς τὸ πρόγραμμα γενικῶς τῆς Κυβερνήσεως ἐπιφύλαξιν μόνον ἔχει διὰ τὴν ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπεΐαν. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Τ. Γεωργιάδης** (πληρεξούσιος Ἡρακλείου) λέγει ὅτι ἐλθὼν ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ μετὰ πλήρη μελέτην τῆς καταστάσεως καὶ παρακολούθησιν τῆς συζητήσεως ἐσχημάτισε τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν οὐδεμία ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ ὑπάρχει διαφωνία. Τὸ πνεῦμα ὅλης τῆς Συνελεύσεως εἶνε δημοκρατικὸν καὶ ἀντιδυναστικόν. Διαφωνία περὶ τὸν τρόπον ὑπάρχει. Εἴθε ἡ δημοκρατικὴ ἰδέα νὰ μὴ εἶχεν ἄλλους κινδύνους παρὰ τοὺς ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ. Φοβεῖται μὴ πως γεννηθῇ ἐντύπωσις διαιρετικὴ εἰς τὸν Λαόν ἐκ τῶν συζητήσεων. Ἄς παύσωμεν λοιπόν, λέγει, ὑποπτεύοντες ἀλλήλους, ἀφοῦ εἴμεθα στρατιῶται τῆς αὐτῆς παρατάξεως.

Ἐξετάσας, λέγει ἀκολουθῶς, τὰ αἷτια καὶ τὰ ἀποτελέσματα εὐρίσκει ὅτι κυριωτέρα ἀφορμὴ ἦτο ἡ καταστρεπτικὴ διαγωγὴ τοῦ βασιλευόντος Οἴκου. Δι' ὃ καὶ ἐν τῇ συνεδίῃ τῆς πλειονοψηφίας τοῦ Λαοῦ κατεδικάσθη οὗτος καὶ προσδοκῶμεν διὰ τῆς μεταβολῆς καὶ τοῦ θεσμοῦ νὰ ἐπουλωθῶν αἱ πληγαὶ τῆς Πατρίδος καὶ ἐπιτευχθῇ συγχρόνως ἡ ἐσωτερικὴ εἰρήνη. Βεβαίως ἡ μεταβολὴ ἔπρεπε νὰ ἐπέλθῃ ὡς ὀρμητικὴ διαμαρτυρία τῆς ἐθνικῆς ψυχῆς, ὅτε ἐξεριζώνετο ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἡ Θράκη καὶ ἡ μεγάλη Στρατιὰ μετεβάλλετο εἰς φυγάδας. Ἐπικροτεῖ εἰτα τὸν τρόπον καθ' ὃν θέλει νὰ ρυθμίσῃ τὸ ἀναφυὲν ζήτημα ἡ Κυβέρνησις καὶ ἀποκρούει τὰς ἀντιθέτους ἀπόψεις ὡς κινδυνώδεις. Ἄλλως τε αἱ τελευταῖαι αὗται ἀντίκεινται καὶ πρὸς τὴν διὰ τῶν ἐκλογῶν ἐκδηλωθεῖσαν θέλησιν.

Οἱ κ. **Κ. Παπαδογιάννης** καὶ **Π. Καρασεβδᾶς** δίδουσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν προεκλογικῶν προγραμμάτων τῶν Φιλελευθέρων.

Ὁ κ. **Γεωργιάδης** συνεχίζων λέγει ὅτι καὶ περιορισμοὶ νὰ μὴ ὑπῆρχον ἐκ μέρους τῶν ἐκλογέων δὲν ἐπετρέπετο εἰς τὴν Συνέλευσιν νὰ λάβῃ ἀποφάσεις περὶ τοῦ πολιτικακοῦ, ἐρήμην τῶν ἀντιπολιτευομένων. Συνεπῶς ἀμφοτέρω τὰ ζητή-

ματα δέον νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὸν Λαόν καὶ ἡ ἀπόφασίς του ἀσφαλῶς θὰ εἶνε σύμφωνος πρὸς τοὺς πόθους ὅλων.

Ὁ κ. **Ἀλ. Ὠρολογόπουλος** (πληρεξούσιος Καστορίας) διακαιολογεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως ψῆφον ἣν θὰ δώσῃ ἀνεπιφυλάκτως. Φρονεῖ ὅμως ὅτι ὑπάρχει ἀνάγκη ὅπως διαφωτισθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς Δημοκρατίας καὶ συνιστᾷ ἐν τέλει ὅπως ἡ Κυβέρνησις ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τῶν κρατικῶν ὀργάνων, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα εἶνε ἀντιδραστικά.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** (πληρεξούσιος Κοζάνης) λέγει ὅτι ὡς ἑκατοστὸς ἴσως ρήτωρ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος ἀρκεῖται νὰ διερμηνεύσῃ τὴν δυσφορίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ διὰ τὴν ἐπὶ τόσον χρόνον ἀδικαιολόγητον παράτασιν τῶν συζητήσεων καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τούτου, διότι ἐχρειάσθησαν δύο ὀλόκληροι μῆνες διὰ νὰ κατανοήσωσιν ἐπὶ τέλους οἱ πληρεξούσιοι ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἡ κοινὴ νοημοσύνη τοῦ Λαοῦ ἀρχῇθεν εἶχεν ἀντιληφθῇ, ὅτι δηλαδὴ οὐδεμία ὑφίστατο διαφορὰ μετὰξὺ τῶν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει διαφόρων πολιτικῶν ἀποχρώσεων, αἵτινες ἤριζον μέχρι τοῦδε διὰ τὴν καταλληλοτέραν τοποθέτησιν πέντε λέξεων συνισταμένων εἰς τὸ ἂν εἶνε ἡ δὲν εἶνε ἀνεκτὴ ἡ Δυναστεία τῶν Γλύξμπουργ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἂν ταύτης μὴ ἀνεκτῆς οὐσῆς ἔδει Δημοκρατία ἢ ἄλλη Δυναστεία νὰ ἐγκατασταθῇ. Ἀναπτύσσει ἀκολουθῶς τὴν ἀποψιν τῶν δημοκρατικῶν καὶ ἐλέγχει τὰ πρὸς ὑποστήριξιν ταύτης διάφορα ἐπιχειρήματα, τὰ ἐδραζόμενα εἰς διαφόρους συνταγματικὰς ἢ ἀναλόγως τῶν περιστάσεων ἐπαναστατικὰς θεωρίας, εἰς ἀπειλὰς ἐσωτερικῶν κινδύνων καὶ κινδύνων μεθοριακῶν καὶ εἰς μικροπολιτικούς ὑπολογισμοὺς ψήφων, οὓς ἀποφεύγει νὰ χαρακτηρίσῃ. Προσθέτει ὅμως ὅτι καὶ εἰς τὰς πτέρυγας τῶν ἡνωμένων φιλελευθέρων δημοκρατικῶν καὶ συντηρητικῶν φιλελευθέρων δὲν ἐπεκράτησαν διάφοροι σκέψεις καὶ ἐπιχειρήματα ἀλλοῦ, ἀφοῦ καὶ ἐκ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐξηγγέλθησαν διάφοραι θεωρίαι συμφιλίωσης, νομιμότητος κλπ. καὶ ἐκ τῶν πτερύγων αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθησαν ἀπειλαὶ ἀναχωρήσεως τοῦ κ. Βενιζέλου ἢ ματαιώσεως τοῦ προσφυγικοῦ δανείου. Τὴν ὑπ' αὐτῶν δὲ προτεινομένην λύσιν δὲν θεωρεῖ ἄμιον μικροπολιτικῶν ὑπολογισμῶν, ἀλλὰ νομίζει ὅτι δύναται νὰ ἐξαγνισθῇ αὕτη καὶ νὰ καταστῇ τιμιωτέρα καὶ εὐθυτέρα, ἂν τὰ γνωστὰ ἐρωτήματα τεθῶσιν εἰς δύο διάφορα χρονικά διαστήματα. Δὲν πρέπει, συμπεραίνει, νὰ ἀποστερηθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς τοῦ δευτέρου δημοψηφίσματος, διότι πρέπει νὰ κατανοηθῇ καλῶς ὅτι κατὰ τὸ δεύτερον δημοψήφισμα δὲν πρόκειται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐκλογαί, ἀλλὰ νὰ

Ο κ. Μ. Κύρκος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ότι, αν και το θέμα είναι εξηγηθέν και επιβάλλεται ο ταχὺς τερματισμός τῆς συζητήσεως, οὐχ ἔττον ἀναγκάζεται νὰ ἐμιλήσῃ ἐπὶ τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων καὶ θεωρεῖ αὐτάς ὡς τελείως ἀντιθεμένους πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως, ὡς τοῦτο παρουσιάζεται κατόπιν τοῦ τροποποιηθέντος ψηφίσματος αὐτῆς.

Ἀσχολούμενος ἀκολούθως ἐπὶ τῶν ἐνώπιον τῶν προσφύγων ἐλλογίων τῶν ἐκτεθέντων ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν προγραμμάτων λέγει ὅτι ὁ προσφυγικός κόσμος ὢν ἀντιδυναστικός δὲν ἔπαισε νὰ εἶνε προσηλωμένος καὶ νὰ σέβηται τὸν κ. Βενιζέλον.

Ο κ. Θ. Πάγκαλος διακόπτων ἐξηγεῖ τὰ προηγηθέντα τοῦ καταρτισμοῦ τῶν συνδυασμῶν Θεσσαλονίκης.

Ο κ. Κύρκος συνεχίζων λέγει ὅτι οἱ πρόσφυγες ἐκλέξαντες κατ' οἴκον τοὺς πληρεξουσίους τῶν ἑδωκάν εἰς αὐτοὺς τὴν ρητὴν ἐντολήν νὰ ἐπαναφέρωσι τὸν κ. Βενιζέλον εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Ὡρὰ 1.20' π. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ σήμερον, ὅποτε θὰ συνεχίσῃ τὴν ἀγόρευσίν του ὁ κ. Κύρκος.

Ο Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΕ'

Τῆς 22 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρὰ 5.20' μ. μ., ὁ κ. Πρόεδρος ἀναθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θύραια.

Ἀναγιγνώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Μ. Κύρκου καὶ Β. Κυβέλου, γενομένης ἀποδεκτῆς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ο Ἀντώνιος Παπανικολάου συνταγματάρχης τοῦ Πεζικοῦ αἰτεῖται ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τὸν υἱόν του νὰ συμμετάσχη τοῦ διαγωνισμοῦ πρὸς κατάρτησιν 250 θέσεων μαθητῶν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων.

— Ο πρόεδρος τοῦ Σωματείου προσφύγων Μελενίκου τῶν ἐγκατασταθέντων εἰς διαφόρους γαίαις αἰτεῖται ὅπως μὴ ἐκδιωχθῶσιν ὑπὸ τῶν πρῶην ὑπομισθωτῶν.

— Ἡ ἀδελφότης Κρητῶν Παιριχῶς καὶ ἡ Παλλοκαωνικὴ Ἐνωσις ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικὸν πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων περὶ ὀξύτητος ἐλαίου.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Γ. Κακουλίδης, Σ. Θεολογίδης κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ προσθήκης ἐν τῷ νόμῳ 2229 τοῦ 1920 περὶ διορισμοῦ συμβολαιογράφων», ἥτις θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Ο κ. Δ. Καταφυγιώτης (πληρεξούσιος Καρδίτσας) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως παρακαλεῖ νὰ παραιτηθῶν τοῦ λόγου οἱ μέλλοντες νὰ ἐμιλήσουν συνάδελφοι, ἵνα ταχύτερον τερματισθῇ ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ πολιτικακοῦ ζητήματος, διότι ἡ Κοινὴ Γνώμη δυσφορεῖ.

Μεθὺν συνεχιζομένης τῆς ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. Μ. Κύρκος (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης), ὅστις συνεχίζων τὴν χθεσινήν ἐμιλίαν του λέγει ὅτι οἱ πρόσφυγες καὶ ὡς ἀντιδυναστικοὶ καὶ ὡς δημοκρατικοὶ ἦσαν στενῶς προσκεκολλημένοι καὶ πρὸς τὸ πρόσωπον καὶ τὴν ἰδεολογίαν τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ ἐκ σεβασμοῦ καὶ ἐξ ἐκτιμήσεως καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης. Φέρει ὡς παράδειγμα πρὸς ἀπόδειξιν τοῦτου τὰ γεγόμενα πέρυσι πρὸς ἀποφυγικὰ συνέδρια, εἰς ἃ συνεζητήθη ἡ πολιτικὴ κατεύθυνσις τῶν προσφύγων. Συζητήθεισων τῶν ὑποβληθεισῶν παρὰ τοῦ ρήτορος καὶ τοῦ κ. Ἐμμανουηλίδου προτάσεων δὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἰδική του ἀλλ' ἡ ἄλλη, ἡ ὁποία ἔλεγε ὅτι οἱ πρόσφυγες θὰ συμπράξουν ἐκλογικῶς μετὰ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Ταῦτα ἐγένοντο ἐν τῷ Πανθεατικῷ ὁμίῳ καὶ οἱ ἀντιπρόσωποι ἤρχοντο δηλοῦντες ὅτι εἶχον ρητὴν ἐντολήν νὰ ψηφίσωσι τὸν Βενιζέλον καὶ μόνον τὸν Βενιζέλον. Εἰς τὸ κατόπιν λαβὼν χώραν παμπροσφυγικὸν συνέδριον, εἰς ὃ συνεζητήθη καὶ πάλιν ἡ πολιτικὴ κατεύθυνσις, ὑπέβαλε καὶ πάλιν τὴν ἀρχικὴν πρότασιν τοῦ ὅπως οἱ πρόσφυγες συμπράξουν ἐκλογικῶς μετὰ φίλου πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν Κόμματος. Ἀλλὰ καὶ πάλιν ἐπεκράτησεν ἡ ἀρχικὴ ἀπόφασις μετὰ τὴν προσθήκην ὅτι οἱ πρόσφυγες θὰ συμπράξουν μετὰ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ μετὰ φίλου πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν Κόμματος. Ὅλα αὐτὰ ἀποδεικνύουν τὴν στερεὰν προσήλωσιν τῶν προσφύγων πρὸς τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων καὶ πρὸς τὸν ἀρχηγόν του.

Ἀφοῦ ταῦτα ἐγένοντο ἀπόντος τοῦ κ. Βενιζέλου, πῶς εἶνε

δυνατόν τώρα νά αντιπαρέρχωνται πρόσφυγες πληρεξούσιοι προσερχόμενοι ἐκ Μακεδονίας διὰ νά λέγουν ὅτι ταῦτα ἐγένοντο μόνον καὶ μόνον εἰς ἐνδειξὴν τιμῆς πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον; Ἐπεξηγεῖ ἀκολούθως τὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν Φιλελευθέρων Θεσσαλονίκης, τεθείσης ὡς βάσεως ὅτι θὰ ὑπεστηρίζετο ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς Δημοκρατίας διὰ μετακλογικοῦ δημοψηφίσματος. Ἀληθές εἶνε ὅτι ὁ στρατηγὸς Πάγκαλος ὁμιλῶν εἰς Ἀγκυρὰν εἶπεν ὅτι ἡ νίκη τῆς 16 Δεκεμβρίου θὰ ἔχῃ καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὅτι ὁ Βασιλεὺς θὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅχι τὴν μαλακὴν χεῖρα τοῦ Πλαστήρα ἀλλὰ τὴν ἰδικήν του σιδηρὰν χεῖρα.

Ὁ ἕτερος ἐκ τῶν συναδελφῶν κ. Πασσαλίδης ἔλεγεν ὅτι θὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐγκαθίδρυσιν Δημοκρατίας σοσιαλιστικῆς. Μετὰ τοῦτο καὶ μόνον νομίζει ὅτι δὲν ἐδόθη ἐντολὴ πρὸς ἐκδιώξιν τοῦ Βασιλέως καὶ ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας. Μετὰ τὰς ἐκλογὰς καὶ κατόπιν τηλεγραφήματος τοῦ στρατηγοῦ Παγκάλου συνιστῶντος συλλαλητήριον ὑπὲρ ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας συνήλθομεν οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι καὶ ἀπεφασίσαμεν ὅτι δὲν συντρέχει λόγος τοιαύτης ἐνεργείας. Μετὰ τινὰς ἡμέρας ἐπαρουσιάσθη ὁ λοχαγὸς κ. Μολοχαδῆς καὶ ἐζήτησεν ἐκ μέρους τοῦ Στρατιωτικοῦ Συνδέσμου νά μεταβῶσιν οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι εἰς τὸ συλλαλητήριον καὶ νά ζητήσωσι τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας. Ἀπηντήσαμεν τότε ὅτι δὲν συμφωνοῦμεν καὶ ὅτι ὁ Στρατιωτικὸς Σύνδεσμος ὀφείλει νά ἔχῃ πλήρη ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ἄρτι ἐκλεγέντας ἀντιπροσώπους τοῦ Λαοῦ.

(Πολλοὶ πληρεξούσιοι διακόπτουν).

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) συνιστᾷ νά μὴ γίνονται διακοπαί, αἱ ὅποίαι συντελοῦσι μόνον εἰς τὸ νά καταναλισκῇ χρόνος ἀσκόπως.

Ὁ κ. **Κύρκος** συνεχίζων λέγει ὅτι ὅλοι αἱ μετακλογικαὶ ἐκδηλώσεις ἐνέφαινον τὴν χαρὰν τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν νίκην, ἥς ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἡ ἐπάνοδος τοῦ κ. Βενιζέλου. Ἀπορεῖ διὰ τὰς διαμαρτυρίας ἐνίων ἐφόσον καὶ προσφάτως ἀπεφασίσθη παρὰ τῶν προσφύγων πληρεξουσίων τῶν δημοκρατικῶν φιλελευθέρων ἡ ἐμμονὴ εἰς τὴν γραμμὴν ἣν ἐχάραζεν ὁ κ. Βενιζέλος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμφιλίωσιν οἱ πρόσφυγες εἴπερ τις καὶ ἄλλος ἐπιθυμοῦσι ταύτην καὶ πρέπει νά παύσῃ ἡ διαίρεσις τοῦ κόσμου, τὴν λήξιν τῆς ὁποίας ἐπιθυμεῖ ἄλλως τε καὶ μέγα μέρος τοῦ ἀντιπολιτευομένου κόσμου. Ἐπικροτεῖ συνεπῶς καὶ ὡς πρὸς τοῦτο τὸ πρόγραμμα τῆς Κυβερνήσεως. Ἐπικρίνει ἀκολούθως

τὰ ἀναπτυχθέντα παρὰ προσφύγων πληρεξουσίων ὅτι ἔχουσιν ἐντολὴν νά ἀνακηρύξωσι τὴν Δημοκρατίαν ἀμέσως.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ἀνασκευάζων τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Κύρκου λέγει ὅτι ὁλόκληρος ἡ Ἑλλὰς γνωρίζει τὰς ἐπανειλημμένας ἀντιδυναστικὰς καὶ δημοκρατικὰς ἀνακινήσεις του, χάρις εἰς τὰς ὁποίας ἐδαπτίσθη καὶ ὡς ἀδιάρκτος. Ἐπεξηγεῖ εἰτα τὰ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ συνδυασμοῦ, ὅστις παραιτηθεὶς τῆς Δημοκρατικῆς Ἑνώσεως συμπεριελήφθη εἰς τὸν συνδυασμόν.

Ὁ κ. **Κύρκος** ζητεῖ τὸν λόγον.

(Πολλοὶ πληρεξούσιοι διαμαρτύρονται).

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἐπεξηγεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὸν Κανονισμόν ἔχει δικαίωμα πᾶς τις νά ἀνασκευάσῃ ἀλλοιωθεῖσαν τυχόν γνώμην του.

Ὁ κ. **Κύρκος** λέγει ὅτι διεγράφη ἀπὸ τὴν Δημοκρατικὴν Ἑνωσιν μετὰ τοῦ κ. Κοντολέοντος καὶ τοῦ κ. Τερζοπούλου, διότι κατὰ τὸ Καταστατικὸν δὲν ἠδύναντο νά λάβωσι μέρος εἰς συνδυασμούς ἀνευ τῆς ἐγκρίσεώς της.

Ὁ κ. **Γ. Κατσιμπίρης** (πληρεξούσιος Αἰγιαλείας) λέγει ὅτι ἐκλεγείς δις ὡς φιλελεύθερος ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων, διότι ᾗθελε νά ἔχῃ ἐλευθερίαν συνειδήσεως. Τῷ 1915 δὲν συμπεριελήφθη εἰς τὸν συνδυασμόν, εἴτε διὰ τοῦτο εἴτε διότι δὲν ἐθεωρήθη παράγων. Ἡ πίστις του ὅμως πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον δὲν ἐμειώθη τὸ παράπαν, διότι αὐτὸς εἶνε ὁ μόνος ἀνταρτίας ἦλιος ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ὁ κ. Βενιζέλος κατὰ τὴν γνώμην του εἶνε ἱστορικὴ μορφή καὶ δὲν εἶνε πόλιτευόμενος, ὅπως ἄλλως τε ὁ ῥήτωρ τὸ εἶχεν εἰπεῖ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1ης Νοεμβρίου 1920. Ἦδη τακτοποιηθεῖτης τῆς καταστάσεως διὰ τῆς ἐπάνοδου τοῦ κ. Βενιζέλου νομίζει ὅτι συμφώνως καὶ μετὰ τὴν ἀντίληψιν τῆς Ἐπαρχίας του τὸ δυναστικὸν θὰ δημιουργήσῃ νέους κινδύνους καταστρεπτικούς διὰ τὴν Πατρίδα. Θέλων συνεπῶς νά προφυλάξῃ τὸ ἔθνος καὶ τὸν Λαόν ἀπὸ τῶν κινδύνων τούτων ἀπορεῖ πῶς δὲν λύεται τὸ δυναστικὸν τελεσιδικῶς ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ καὶ εὐκταῖον θὰ ἦτο ἂν ὑπεχώρει ὡς πρὸς τοῦτο ἡ Κυβέρνησις. Ἐξαρτεῖ ἀκολούθως τὰς προσπάθειάς τῶν πρωτοστατησάντων εἰς τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν. Ἐπεξηγῶν τοὺς λόγους τῆς προσελεύσεως τῶν ἐκλογέων εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του κατὰ τὰς ἐκλογὰς λέγει ὅτι τοῦτο ἀποδεικνύει τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ κόσμου δι' εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν. Καταλήγων δηλοῖ ὅτι, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις δὲν θεωρήσῃ λελυμένον τὸ δυναστικὸν ζήτημα, θὰ καταψηφίσῃ αὐτὴν

καὶ θὰ καταταχθῇ εἰς τὴν ἄλλην πτέρυγα, ἣ ὁποία συμβο-
λίζει τὴν ζωὴν.

Ὁ κ. Σ. **Κρεμεζῆς** (πληρεξούσιος Παρνασίδος) ἀντικρούων τὰ λεχθέντα περὶ προσωπολατρείας καὶ ἀνακολουθείας ἰδεῶν λέγει ὅτι συγκατελέγετο μεταξύ τῶν ἰδρυτῶν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως καὶ ἠκολούθησε τὴν Δημοκρατικὴν Ἐνωσιν μέχρι τῆς αἰτήσεως αὐτῆς ἀπὸ τὴν Ἐπανάστασιν περὶ προσ-
κλογικοῦ δημοψηφίσματος. Μὲ τὴν δημοκρατικὴν ὁμάδα διεφώνησεν, ὅτε ἤριζον δύο ὁμόφρονες παρατάξεις περὶ τοῦ ἂν θὰ τεθῇ ἢ ὅχι πολιτειακὸν ζήτημα κατὰ τὰς ἐκλογάς, διότι ἐκινδύνευε καὶ ἡ κοινὴ παράταξις καὶ διότι εἶχε τὴν γνώμην ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ κατέλθῃ ὑποψήφιος εἰς τὰς ἐκλογάς. Εἰς ταύτας κατήλθεν ὁ ῥήτωρ ἐκθέ-
των τὰς δημοκρατικὰς ἀρχὰς ὑπὸ τὸν ὅρον ὅτι θὰ ἐγκαθι-
δρύετο αὕτη κατ'ὲν μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος, ἣν ἀπο-
ψιν ἀπέδεχθησαν καὶ οἱ τοῦ συνδυασμοῦ Ἀθηνοῦ-Πειραιῶς δύο ἡμέρας πρὸ τῆς ἐκλογῆς. Οὐδεμίαν λοιπὴν ἀνακολουθείαν εἶνε ἂν συμφωνεῖ νῦν μὲ τὴν Κυβερνήσιν.

Θὰ ἠδύνατο νὰ μεταβῇ γνῶμην, ἂν παρετίθεντο ἐπι-
χειρήματα παρὰ τῆς ἀριστερᾶς. Τὰ προσκομισθέντα ἐπιχει-
ρήματα τοῦναντίον ἐπηρεαστοῦσαν τὴν γνῶμην του, ὅτι εἰς πόθος λαϊκὸς καὶ μία ἀνάγκη εἶνε, ἡ ἀπόκτησις ἡσυχίας καὶ εἰρηνεύσεως. Ἀναπτύσσων ἀκολούθως τὰ καθ' ἑκάστην τῶν προτεινομένων λύσεων εὐρίσκει ὅτι μόνῃ ἀκίνδυνος καὶ ἀσφα-
λὴς εἶνε ἡ ὑποστηριζομένη παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὑπὲρ ἧς καὶ κηρύσσεται καὶ τὴν ὁποίαν εἶνε πεπεισμένος ὅτι θὰ ἐγκρίνῃ καὶ ὁ Λαὸς παρ' ὅλας τὰς ἀντιδράσεις καὶ προπαγάνδας τῶν κωνσταντινικῶν.

Λέγει εἶτα ὅτι πρέπει νὰ ἀποβάλλωμεν τὸ στρατιωτικὸν πνεῦμα ἐφόσον προσερχόμεθα ἐκ τοῦ Λαοῦ.

Οἱ κ. κ. **Θ. Χαβίνης** καὶ **Γ. Μπούμπουλης** διαμαρ-
τύρονται.

Ὁ κ. **Κρεμεζῆς** ἐξακολουθῶν ἀντικρούει τὰ δημοσιευθέντα περὶ προσωπολατρείας καὶ δικτατωρικῆς ἐπιβολῆς προσώπων ἐπὶ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** διακόπτων λέγει ὅτι ἀνακρι-
βῶς ἐξέθεσεν ὁ ῥήτωρ τὰ τῆς ἀποχωρήσεώς του ἀπὸ τὴν Δημοκρατικὴν Ἐνωσιν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς ἐννοίας τῶν λόγων τοῦ ῥήτορος ὅσον ἀφορᾷ τὸ ση-
μεῖον τοῦτο.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε ἀναρμόδιος ὁ κ. Πρωθυπουργός νὰ συνηγορήσῃ ὑπὲρ τοῦ ῥήτορος. Ἄς μὴ λη-
σμονῇ, λέγει, ὁ κ. Πρωθυπουργός ὅτι οὐδέποτε ἦτο δημοκρα-
τικὸς ἀπὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι, ὅταν θὰ λάθῃ τὸν λόγον, θ' ἀποδείξῃ ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν ἠκολούθησε καὶ πρὸ τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος καὶ μετὰ τὴν καταστολὴν αὐτοῦ ὑπηρετήσε καλύτερον καὶ ἀσφαλέστερον τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. **Κρεμεζῆς** συνεχίζων ἐκθέτει τὰ τοῦ κατ'ἀριστον τοῦ συνδυασμοῦ Παρνασίδος καὶ λέγει ὅτι ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις παρὰ τὴν συναίνεσίν του ἐδημοσίευσεν τὸν συνδυασμὸν του ὡς δημοκρατικόν, εἰς δὲ δὲν ἦτο σύμφωνος διότι θὰ διεσπᾶτο ἡ ἐνιαία παράταξις.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** ἀπαντῶν λέγει ὅτι, ἐὰν κατὰ λάθος ἐδημοσιεύθῃ ὁ συνδυασμὸς ὡς δημοκρατικὸς, τοῦτο δὲν ἦτο λόγος ἀποσχισμοῦ ἐκ τῆς Ἐνώσεως.

Ὁ κ. **Κρεμεζῆς** συνεχίζων ἀναφέρει ὅτι ἔγραψεν εἰς τὸν κ. Παπαναστασίου ὅτι ἡ τακτικὴ αὕτη τῷ δίδει ὑπονοίας ὅτι ἡ Ἐνωσις ἐγίνε δι' ἐξυπηρέτησιν προσωπικὴν καὶ ὅχι ἰδεῶν.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** λέγει ὅτι ὁ κ. Κρεμεζῆς εἶχε καὶ ἀμφιβολίας περὶ τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων.

Ὁ κ. **Κρεμεζῆς** συνεχίζων ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατηγορίαν τῆς προσωπολατρείας ἀπορεῖ πῶς ἐπικρίνουσι τὸν κ. Βενι-
ζέλον νῦν ὅτε ἐκθέτει τὰς δημοκρατικὰς του ἰδέας, πῶς ἐπι-
μένουσι προτείνοντες λύσιν ἣτις θὰ ἐξαπολύσῃ τὸν ἄνεμον τῶν καθεστωτικῶν ἀγώνων. Ἀντικρούει ἀκολούθως τὰς ἐπι-
κρίσεις κατὰ τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ καταλήγει συνιστῶν ὅπως βαδίσωμεν ἠνωμένοι εἰς τὴν Δημοκρατίαν, διὰ νὰ ἐδραιωθῇ αὕτη ἀλλόνητος.

Ὁ κ. **Δ. Βασιλάς** (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) ἀναπτύσσων διὰ μακρῶν τὰ πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος φρονεῖ ὅτι τοῦτο ὡς εὐπαθὲς ἔχει πολλοὺς κινδύνους. Ἡ ἐφαρμογὴ τῶν διαφόρων πολι-
τευμάτων ἀπέδειξεν ὅτι τὸ συνταγματικὸν πολιτεῦμα μὲ ἡλαττωμένα τὰ δικαιώματα τῆς Βασιλείας εἶνε τὸ ἔχον τοὺς ὀλιγωτέρους κινδύνους καὶ παράδειγμα ἔχομεν τὴν Ἀγ-
γλίαν, ὅπου τόσον ἐπιτυχῶς ἐφαρμόζεται τοῦτο. Εἰσπερχό-
μενος εἰς τὸ ἐπίμαχον ζήτημα εὐρίσκει ὅτι ὁρθῶς ἡ Κυβερ-
νήσις ζητεῖ τὴν γνῶμην τοῦ Λαοῦ ἐπ' αὐτοῦ, διότι ὁ Λαὸς δικαιοῦται νὰ συντάξῃ τὸ πολιτεῦμά του. Ἐξετάζει ἀκολου-
θῶς τὰ αἷτια τῆς κρίσεως καὶ τῆς διαίρεσεως μεταξὺ

Φιλελευθέρων καὶ Βασιλέως. Ὡς πρὸς τὴν κατὰ τῆς Βασιλείας καταφορὰν λέγει, ὅτι ἐπὶ Γεωργίου τοῦ Α' σχεδὸν ἐδιπλασιάσθη ἡ Ἑλλάς καὶ ὁ Γεώργιος ἐπέσεν ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός του. Ἄν ὑπῆρχεν ἐξέγερσις κατὰ τοῦ Βασιλέως Κωνσταντίνου, κατὰ τοῦ Γεωργίου τοῦ Β' οὐδενίαι πρέπει νὰ ὑπάρχῃ δυσφορία ἢ ἐξέγερσις, διότι οὗτος δὲν ἐξήσκησε τὰ βασιλικά του δικαιοῦματα. Ἦν τέλει ἐπαναλαμβάνει ὅτι μόνον διὰ τοῦ Λαοῦ πρέπει νὰ λυθῶν καὶ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν ζήτημα καὶ εἰς τὴν ἀπόφασίν του ὀφείλομεν νὰ ὑποταχθῶμεν πάντες.

Ο κ. **Ι. Μαρμής** (πληρεξούσιος Ἄνδρου) τονίζων ὅτι εἶνε ἀνεξάρτητος καὶ καὶ οὗτος φρονεῖ ὅτι ἡ ἀποστολὴ τῶν πληρεξουσίων εἶνε νὰ περισυλλεξώσιν ὅτι ὁ πόλεμος κατέστρεψε καὶ νὰ μεριμνήσῃσι νὰ ἀνακουρίσῃσι τὸν Λαόν ἀπὸ τῆς θάρας φρολογικῆς βάρης τὰ ὅποια βαρύνουν αὐτόν, ἀλλ' οὐχὶ νὰ θέσωσι ζήτημα δυναστικόν. Δι' αὐτὸ ἀνάγκη νὰ ἐπέλθῃ ἀλληλοποχώρησις μεταξὺ τῶν διακμαχομένων ἐνταῦθα κομματικῶν μερίδων καὶ νὰ εὐρεθῇ μέση τις λύσις, ὥστε νὰ ἀποφευχθῶσι καὶ ἐνταῦθα καὶ παρὰ τῷ Λαῷ αἱ προστριβαὶ καὶ αἱ συγκρούσεις. Νὰ συντομευθῶσιν αἱ συζητήσεις, ὥστε νὰ ἐδραιωθῇ ἐν τέλει μόνιμον καθεστώς, ἵνα οὕτω δημιουργηθῇ διὰ τῆς ἐξελώσεως τοῦ κεκρυμμένου ἤδη κεφαλαιῶν ἐργασία παρὰ τῷ Λαῷ, ὁ ὁποῖος ὑποφέρει σήμερον ἐξ οικονομικῶν ἀναγκῶν καὶ ἰδίᾳ ὁ ἐργατικὸς κόσμος, τοῦ ὁποῖου πρέπει νὰ ληρθῇ ὑπὸ σοδαρὰν ἐποψίν ἡ γνώμη.

Ο κ. **Ελ. Παυλίδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὁμιλήσῃ ἐπὶ τῶν γενικωτέρων ζητημάτων, ἐκ τῆς τύχης τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται καὶ ἡ τύχη τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου, ὃν ἀντιπροσωπεύει καὶ ἐξ οὗ προέρχεται. Θὰ ὁμιλήσῃ, λέγει, περρησίχ, διότι δὲν πτωεῖται ἀπὸ κανέναν. Τοὺς χλευασμοὺς τῶν ὀργάνων τῆς ἀντιδράσεως περιφρονεῖ. Ὅταν βλέπῃ ὅμως ὅτι ἡ ἄδικος καταφορὰ ὑπερεπλήθησε τὰ ὅρια τῆς ἀντιδράσεως καὶ μετέβη καὶ εἰς τὸ ἄλλο στρατόπεδον εἶνε ὑποχρεωμένος νὰ διακηρυχθῇ καὶ νὰ ἀμυνθῇ. Διὰ τοὺς τελευταίους τούτους ὁ ῥήτωρ ἐκπλήσσεται, ἀλλὰ μόνον οἶκτον αἰσθάνεται πρὸς αὐτοὺς ὁ προσφυγικὸς κόσμος. Ὁ κόσμος οὗτος εἶνε γνήσιος καὶ ὁκαίμων ἑλληνικὸς κόσμος καὶ ἵσως ἔχει περισσοτέρους δεσμούς μετὰ τὸν ἄρχαῖον. Τὰ σύνορα τῆς Ἑλλάδος ἐπεξετεινόντο πάντοτε ἀπὸ τοῦ Ἀἰῶνος μέχρι τοῦ Πόντου καὶ τῆς Κρήτης. Διὰ τῆς συμβολῆς ὅλων τῶν Ἑλλήνων ἐπατεύθη ἡ πρώτη ἀπελευθέρωσις μετὰ γωνίας. Ἐκτοτε ὅλοι συνέβαλον διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς Πα-

τρίδος, διὰ τὴν ἐθνικὴν ἀποκατάστασιν. Ἐπικρίναι ἀκολούθως τὴν διαγωγὴν τῶν ὀλίγων ἐκείνων Ἑλλήνων οἱ ὅποιοι χλευάζουν καὶ ἐχθρεύονται τοὺς πρόσφυγας, οἵτινες εἶνε ἀπραγμοῦ ἑλληνικώτεροι πολλῶν Ἑλλήνων τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος. Ὅτινες ἀκόμη οὐτε τὴν γλώσσαν τὴν ἑλληνικὴν δὲν ἔμαθον.

Ἀναπτύσσει εἰς τοὺς λόγους δι' οὓς ἐζήτησαν οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι τὴν πρόταξιν καὶ συζήτησιν τοῦ προσφυγικοῦ καὶ θὰ ἔπρεπε πρῶτον μέλημα τοῦ Σώματος νὰ ᾔηται ἡ ταχύτερα λύσις αὐτοῦ. Εὐγνωμονοῦμεν, λέγει, τὴν Ἐκπαιδευτικὴν δι' ὅσα ἐπραξεν ὑπὲρ τῶν προσφύγων, καθὼς καὶ τὰς ἰδιωτικὰς Ὁργανώσεις, ὡς ἐπίσης καὶ τὴν Μεγάλαν Δημοκρατίαν τῆς Ἀμερικῆς διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν προσφύγων περιθάλψεις τῆς. Καὶ ἡ ἑλληνικὴ ὁμὸς καὶ ἡ παγκόσμιος φιλανθρωπία ὅσον ἀφορᾷ τὸ προσφυγικὸν καθυστέρησεν, ἐνῶ τὰ Ἕθνη τὰ συμμετασχόντα εἰς τὸν πόλεμον δὲν εἶνε ἀμέτοχα τῆς καταστρώσεως τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.

Συναινούσης τῆς Συνελεύσεως ὁ ῥήτωρ ἐξακολουθεῖ κακίζων τὰ μεγάλα Ἕθνη διότι μόνον εἰς τὰς συμφέροντά των ἐπρόσεχον καὶ ἐμενικὰν ἀνάληψιν εἰς τὰς συμφοράς τῶν μικρῶν.

Βεβαίως τὸ Κράτος τὸ Ἑλληνικὸν ἔκμαν ὅτι ἡδυνήθη, τὰ δίκαια ὁμὸς τῶν προσφύγων παρεμερίσθησαν καὶ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα δὲν ἐμελετήθη ὅπως ἔπρεπε, καὶ ὡς ζήτημα πανελληνιον ὅπως καὶ εἶνε. Τὸ ζήτημα γεννηθὲν ἀπὸ μακροῦ ὀφείλει νὰ μελετηθῇ παρ' ἐκείνων οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ κλυδερνήσουν τὴν Ἑλλάδα. Συνεπῶς ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὀφείλει νὰ μὴ εἶνε ἀπαράσκευτος διὰ τοιοῦτο ζήτημα.

Προκηρυττούμενος τὸ δυναστικὸν κακίζει τὸ διπλοῦν ἐρώτημα ὡς συγχυστικὸν τοῦ Λαοῦ καὶ ἀντιφαστικὸν καὶ ὡς μὴ δικαιολογούμενον ἐκ τῆς δημιουργηθείσης πραγματικῆς καταστάσεως.

Ὁ **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἐπεξηγεῖ ὅτι ὅπως εἶνε τὸ ἐρώτημα δὲν δίδει ἐνδόξιμον εἰς συγχύσεις καὶ δὲν ὑπάρχει φόβος ἀνησυχίας.

Ὁ **Παυλίδης** λέγει ὅτι ἡ σύγχρονος θέσις τῶν ἐρωτημάτων δύναται νὰ μᾶς παρουσιάσῃ ἐκπληγείας παρ' ὅλας τὰς αἰσιοδοξίας τοῦ κ. Προέδρου.

Ὁ **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἐπὶ ὁλόκληρον διατίχην πρὸ τοῦ 1920 ἐδῆλου ὅτι ἀγόμεθα εἰς ἐκλογικὴν ἀποτυχίαν.

Ὁ **Ι. Κούνδουρος** (πληρεξούσιος Λασηθίου) ζητεῖ ἐξηγήσεις τινάς.

Ὁ **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἔχει ἀκράδαν-

τον πεποιθήσιν ότι κατὰ τὸ δημοψήφισμα θὰ κερδίσωμεν καὶ τοῦτο δίδει ἀκριβῶς ἐκεῖνοι οἱ ὅποιοι ἦσαν αἰσιόδοξοι διὰ τὸ 1920 εἶνε ἀπαισιόδοξοι διὰ τὸ δημοψήφισμα.

Ὁ **Κούνδουρος** λέγει ὅτι τὸ ἐπιχείρημα ἀκριβῶς ἐκεῖνο τὸ ὅποion παρεθήκεν ὁ κ. Πρωθυπουργὸς τὸν κάμνει νὰ εἶνε ἀπαισιόδοξος.

Ὁ **κ. Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι διὰ τῆς παρακολούθησιν καὶ τότε καὶ τώρα τῆς καταστάσεως σχηματίζει τὰς γνώμας του.

Ὁ **Κούνδουρος** ἀναπτύσσει καὶ πάλιν τὴν ἀπόρίαν του διὰ τὸν σχηματισμὸν τῆς ἀνωτέρω γνώμης.

Ὁ **Παυλίδης** συνεχίζων ἐρωτᾷ ἂν ἡ αὐτὴ αἰσιόδοξία ἐμπνέει καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν Φιλελευθέρων.

Ἡ λαϊκὴ κυριαρχία θὰ θιγῇ μόνον ὅταν δὲν ἐκπληρώσωμεν τὴν ἐντολήν του. Ἐκθέτει ἀκολουθῶς τὰ πολιτικά, κοινωνικά καὶ ἐθνικά κακὰ τῆς Βασιλείας καὶ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ ὡς ἐξησκήθη οὗτος ἐν Ἑλλάδι. Ποιούμενος λόγον περὶ τῶν συμφιλωτικῶν προσπαθειῶν ἀμφιβάλλει ἂν θὰ καταλήξωσιν αὗται εἰς ἀποτέλεσμα καὶ μᾶλλον ἀνεξουγιόνησαν τὸν ἀντιβενιζελικὸν κόσμον. Καὶ εἰς τοῦτο εὐρίσκεται ἐν πλάνῃ ὁ κ. Βενιζέλος, ὅστις καὶ εἰς ἄλλας πλάνας ὑπέπεσε. Λέγει εἰτα ὅτι, ἐπειδὴ ἐλέγχθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ὅτι καταπονεῖ τὴν Συνέλευσιν, κατέρχεται τοῦ βήματος.

Ὁ **κ. Πρόεδρος** λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἀντίληψίν του ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν ἠνῶσι νὰ προτρέψῃ ἀκριβῶς τὸν ρήτορα ὅπως ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγόρευσίν του. ἵνα μὴ καταπονῇ τὸ ἀκροατήριον διὰ τῆς σιγῆς.

Ὁ **κ. Θ. Σοφούλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) δίδει ἐξηγήσεις ὅτι αὐτὴν τὴν ἔννοιαν εἶχεν ἡ διακοπὴ καὶ οὐδέποτε εἶχε κατὰ νοῦν νὰ θίγῃ τὸν κ. πληρεξούσιον.

Ὁ **κ. Πρόεδρος** καλεῖ τὸν κ. Παυλίδην ἵνα συνεχίσῃ τὴν ἀγόρευσίν του. Ἀποχωρήσαντος δὲ τούτου ἐκ τῆς αἵθουσῆς δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Καλμουῆχον, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Π. Καλμουῆχος (πληρεξούσιος Ἀργούς). Ὁλὶγον, ὅχι μόνον διότι θεωρῶ τὸ θέμα ἐξηγνημένον, ἀλλὰ καὶ διότι καθ' ὃν χρόνον ἡμεῖς ἐνταῦθα σπαταλῶμεν πολυτίμους ὥρας εἰς μακρὰς ἀγορεύσεις καὶ εἰς συχνὰς ἐκατέρωθεν διακοπὰς, καθ' ὃν χρόνον διὰ παρατάξεως ἀπειρίας σφαλμάτων προσπαθοῦμεν νὰ μειώσωμεν τὸ κύρος ὁ εἰς τοῦ ἄλλου, οἱ πραγματικοὶ ἡμῶν ἀντίπαλοι διανέμονται καὶ τοιχοκολλῶσι προκηρύξεις ὑπὲρ τῆς παρούσης Δυναστείας

(ἐπιδεικνύει προκηρύξιν). Λησμονοῦντες ὅτι δέον νὰ ἀγωνισθῶμεν κατὰ τὸν προσεχῆ μεγάλον ἀγῶνα ὁ εἰς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἄλλου ἀφίνομεν ἢ παρατηρουμένην ὀξύτητα νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου ὥστε αἱ δύο ἀδελφαὶ πτέρυγες νὰ ἀκολουθήσωσι κατ' αὐτὸν δύο διαφόρους κατευθύνσεις πρὸς μεγάλην χάραν τῶν πραγματικῶν ἡμῶν ἀντιπάλων. Ἡ μόνη ἀπομείναισα διαφορὰ τῶν δύο ἐν τῇ αἰθούσῃ πτερύγων εἶνε ἡ ἀμφιβολία τῶν μὲν καὶ ἡ πεποίθησις τῶν δὲ ἐπὶ τοῦ ἀποτελέσματος τοῦ δημοψηφίσματος. Δὲν εἶνε δυνατόν τὸ ἀποτέλεσμα νὰ εἶνε καθ' ἡμῶν, δεδομένης τῆς παμφηρίας τῶν νέων χωρῶν ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Ἐὰν ἐπειθόμεν περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν ἰσχυρισμῶν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος, οὐδὲ πρὸς στιγμὴν θὰ ἐδίσταζον νὰ ταχθῶν πρὸς ταύτην παρ' ὅλην τὴν ἀντίληψιν ἣν ἔχετε περὶ ἡμῶν. Πλανᾶσθε νομίζοντες ὅτι δὲν ἔχομεν ἰδίαν γνώμην, ὅτι εἴμεθα βενιζελόπληκτοι καὶ τὰ τοιαῦτα, διότι ἐδηλώσαμεν ἀρχικῶς ὅτι ἀνεμένομεν τὴν γνώμην τοῦ Βενιζέλου προτοῦ ἐκφέρωμεν τὴν ἰδικήν μας. Μὴ λησμονεῖτε ὅτι ἀνεμένομεν τὴν γνώμην ἐκείνου ὅστις ἐπὶ δεκαετίαν μᾶς ἐσυνήθισε μὲ σοφὰς γνώμας, ἀνεμένομεν τὴν γνώμην ἐκείνου τοῦ ὁποίου τὰς κατευθύνσεις ἐπὶ δεκαετίαν ὀλοκληρῶν πιστῶς ἠκολούθει ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως καὶ θὰ ἠκολούθει καὶ σήμερον, ἐὰν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος δὲν εἶχε δηλώσει κατηγορηματικῶς ὅτι παραιτεῖται ὀριστικῶς τῆς πολιτικῆς. Ἐὰν ἐδίσταμεν ὅτι αἱ γνώμαι τοῦ Βενιζέλου δὲν εἶνε πλέον σοφαὶ ἀπλούστατα θὰ ἐπαύομεν καὶ ἡμεῖς νὰ τὰς ἀκολουθῶμεν.

Ἐὰν πατὴρ ἱατρὸς ἐκάλει ἱατρικὸν συμβούλιον διὰ τὸν βαρέως πάσχοντα υἱόν του καὶ μεταξὺ τῶν ἱατρῶν περίστατο ὁ διασημότερος ἱατρὸς τῆς Εὐρώπης, ὁ πατὴρ δὲν θὰ ἠκολούθει τὴν γνώμην τοῦ διασημοῦ ἱατροῦ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς θεραπείας; Ὁ διάσημος δὲ ἡμᾶς ἱατρὸς εἶνε ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἔκπτωσιν τῆς παρούσης Δυναστείας ὀφείλω νὰ τονίσω ὅτι εὐχερέστατα δυνάμεθα νὰ πολεμήσωμεν αὐτὴν μεμονωμένην λόγῳ τῶν παρελθουσῶν καὶ μελλουσῶν καταστροφῶν, συνυφασμένην μετὰ τῆς Βασιλείας ὀλιγοῦτερον εὐχερῶς καὶ τὴν Βασιλείαν μεμονωμένην δυσχερῶς, δι' ὃ τάσσομαι ἀπολύτως ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου νὰ τεθῇ διπλοῦν ἐρώτημα εἰς δύο χρόνους, προτασσομένου τοῦ ἐρωτήματος τῆς Δυναστείας. Τὸ ἐπιχείρημα ὅτι θὰ καταπονῆσωμεν τὸν Λαὸν εὐρίσκω ἀνίσχυρον, ἐφόσον οὗτος καὶ εἰς ἐπιστρατεύσεις προσέρχεται καὶ φόρους βαρεῖς ἀποδέχεται χάριν τῆς Πατρίδος.

Ὡρὰ 9 καὶ 10' μ. μ. διακόπτεται, συνεχινέει τῆς Συνελεύσεως

σεως, ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ ὥρᾳ 10 καὶ 15' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὁρᾷ 10 καὶ 25' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Γ. Ροῦσος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι σχεδὸν κατὰ παμφήρικὴν ἡ γνώμη τῆς Συνελεύσεως εἶνε ὑπὲρ τῆς ἐπιβολῆς τῆς Δημοκρατίας καὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας. Πρέπει, διὰ τὴν φθάσασαν ἐκεί, νὰ κριθῇ καὶ ἐξακριβωθῇ ἡ δημιουργηθεῖσα πραγματικὴ κατάστασις. Κατὰ ταύτην βλέπομεν ὅτι ἀνελήφθη μία ὑποχρέωσις, ὅπως ἀποφανθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς ἀλλαγῆς τοῦ πολιτεύματος. Ἐξετάζει ἀκολουθῶς τὰς τρεῖς ἀναπτυχθεῖσας προτάσεις περὶ πραγματοποιήσεως τοῦ δημοκρατικοῦ σιοποῦ.

Ἡ τῆς ἐπαναστατικῆς ομάδος πρότασις δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶνε ἡ πλέον σαγηνευτικὴ, ὥς τερματίζουσα τὴν ἀδεδαιότητα καὶ εἰσάγουσα τὸν Λαὸν εἰς βίον ὁμαλὴν καὶ κανονικόν. Ἀλλὰ μὲ ταύτην εὐρισκόμεθα ἀντιμέτωποι μίᾳ ὑποσχέσεως δοθείσης εἰς τὸν Λαόν. Ὑπάρχουσι βεβαίως προηγούμενα ὑπερβάσεις τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς, ὥς συνέβη τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ 1830 καὶ 1871, ὅποτε ἔλαθε χώραν μετατροπῇ πολιτευτικῇ. Κατὰ τὰς ὑπερβάσεις ὅμως ταύτας ὑπάρχον λόγοι ἐπιβάλλοντες αὐτάς, καὶ δὴ ἡ πεποιθήσις ὅτι ἡ Γαλλία μόνον ὑπὸ τὸ πολίτευμα τοῦτο ἠδύνατο νὰ ζήσῃ. Ἐξεταστέον εἴμεθα ἡμεῖς ὑπὸ τὰς περιστάσεις ταύτας; Προβάλλεται ὁ λόγος ὅτι ἡ ἐκ τῶν ἐκλογῶν προκύψασα ἰδεολογία εἶνε δημοκρατικὴ. Ἦμπορεῖ νὰ εἶνε ἀληθὲς τοῦτο, ἀλλὰ καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τὸ ἀποδείξωμεν, διότι δὲν ἐγνωρίσαμεν τῷ Λαῷ τὰ φρονήματά μας, ὅτε ἐζητοῦμεν τὰς ψήφους του. Προβάλλεται ἐπίσης ὁ λόγος ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἄλλο πολίτευμα εἰς τὴν Ἑλλάδα. Πρόκειται περὶ πεποιθήσεως, τὴν ὅποιαν ἔχω καὶ ἐγώ, ἀλλὰ καὶ δὲν ἠμποροῦμεν νὰ τὴν ἀποδείξωμεν, δι' ὃ καὶ ὅλ' ἐπανερωτήσωμεν τὸν Λαόν.

Ἐχομεν ἀφ' ἑτέρου ἐκκρεμοῦντα μεγάλα πρὸς λύσιν προβλήματα, ἡ λύσις τῶν ὁποίων χρειάζεται μέσα, τὰ ὅποια ὅμως θὰ δυνηθῇ νὰ ἐξεύρῃ μία σταθερὰ καὶ μόνιμος κατάστασις, ἡ ὅποια ἀμφιβάλλω ἂν θὰ προέλθῃ ἀπὸ ἀλλαγὴν τοῦ πολιτεύματος διὰ τῆς αἰθούσης ταύτης. Αἱ ἀπειλαὶ ἀφ' ἑτέρου περὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων εἶνε ὑπερβολικαί, διότι εἶνε εἰς θέσιν ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ σύνορά μας. Ἐπομένως ὅλοι οἱ προβληθέντες λόγοι δὲν εἶνε τοιοῦτοι ὥστε

νὰ μᾶς ἐπιβάλουν νὰ κηρύξωμεν τὴν Δημοκρατίαν ἀνευ τῆς γνώμης τοῦ Λαοῦ.

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἀφ' ἑτέρου ἡ διὰ νομίμου βίας ἐπιβολὴ τῆς Δημοκρατίας παρὰ τὸ γνωστοποιηθὲν εἰς αὐτὸ πρόγραμμα ἠμπορεῖ νὰ καταστήσῃ δυσχερῆ τὴν παροχὴν τῆς βοήθειας τὴν ὁποίαν ἀναμένομεν.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** ζητεῖ ἀποδείξει τῶν λεγομένων.

Ὁ κ. **Ροῦσος** λέγει ὅτι ἐκτὸς τούτου ἔχομεν συμμάχιας καὶ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας μόνον ὅταν εἰσέλθωμεν εἰς μονιμότητα καὶ ὁμαλότητα καταστάσεως δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν.

Ὁ κ. **Ἀραβαντινὸς** λέγει ὅτι πᾶσαι αἱ ὑποχρεώσεις θὰ ἐκτελεσθῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος.

Ὁ κ. **Ροῦσος** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ τοὺς λόγους τούτους, παρὰ τὴν συμπάθειαν τὴν ὁποίαν ἔχει ἡ πρότασις αὕτη, τὴν ἀποκρούει ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ διὰ τὴν μὴ δοθῶν ὅπλα εἰς τὴν ἀντίδρασιν.

Ἐπιλαμβάνομενος τῆς ἐξετάσεως τῆς δευτέρας προτάσεως ἦν ἔχει ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνώσις ὡς πρὸς τὸ δυναστικὸν δύναται, λέγει, ἡ Συνέλευσις καὶ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ λύσῃ τὸ δυναστικόν, διότι οὐδεμία ἐπιφύλαξις ἐγένετο ὡς πρὸς αὐτό. Ἐὰν ὑπάρχῃ τρόπος ἵνα ἡ τυχὸν ἀπόφασις τῆς ἐκπτώσεως θεωρηθῇ ὀριστική, πρῶτος θὰ ὑπερεψήφισεν αὐτῆς. Ἀλλ' ἀφοῦ κατ' οὐσίαν θὰ ἐλθῇ οὐσιαστικῶς τὸ ζήτημα εἰς τὸν Λαόν ἡ συζήτησις καὶ ἡ ἀπόφασις καταντοῦν θεωρητικά.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδάς** (πληρεξούσιος Βονίτης) λέγει ὅτι δὲν ἠμπορεῖ ὁ Λαὸς νὰ ὑπερβάλῃ τὰ ὅρια τῆς κυριαρχίας του.

Ὁ κ. **Ροῦσος** συνεχίζων λέγει ὅτι συνεπῶς ἡ πρότασις τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως ἔχει ὅλα τὰ τρωτὰ τῆς πρώτης καὶ δικαιώνει καὶ τὴν ἀδεδαιότητα καὶ μᾶς εἰσάγει εἰς διαρκῆ σάλον καὶ κλονισμόν.

ὑπολείπεται πρὸς ἐξέτασιν ἡ πρότασις τῆς Κυδερνήσεως, ἡ ὅποια δὲν μὲ ἐνθουσιάζει, διότι καὶ αὕτη δημιουργεῖ τὸν κίνδυνον τῆς ἐπαναφορᾶς τῆς Δυναστείας. Ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν προσελογοικῶς ἀφήσαμεν τὴν τελικὴν λύσιν εἰς τὸν Λαόν εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ θέσωμεν εἰς ἐφαρμογὴν τὸ λαοψήφισμα. Δυστυχῶς διὰ τῆς ἰδέας τοῦ μέτρου τούτου ἀποδεχτοῦ γενομένου παρ' ὅλων ἀναγκαζόμεθα ἐκπληροῦντες τὴν ὑπόσχεσιν μας νὰ χρησιμοποιοῦμεν τὸ μέτρον τοῦτο. Τὸ λαοψήφισμα εἶνε θεσμὸς νέος μόνον εἰς πολὺ προηγμένα Κράτη ἐφαρμοζόμενος καὶ ἐκεῖ μάλιστα ἐλαττωματικῶς.

λειτουργήσας. Ἐχομεν παραδείγματα ἀνοήτου ψηφοφορίας τοῦ Λαοῦ κατ' αὐτό. Ὁ τύπος μάλιστα ὁ συμβουλευτικός, καθ' ὃν ὅλως ἐν χρησιμοποίησιν τὸ μέτρον ἢ Κυβέρνησις, εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνος, διότι εἶνε καὶ ἀντιπαθικός καὶ ἀσυνήθης διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, ὅστις ἐσυνήθισε νὰ ἐκλέγῃ ἀντιπροσώπους οἱ ὅποιοι νὰ ἀποφασίζωσι καὶ αὐτὸς νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ διατύπωσις τοῦ ἐρωτήματος δίδει τὴν ὑπόνοιαν εἰς τὸν ἐκλογέα ὅτι ἡμεῖς ἀποφεύγομεν τὴν εὐθύνην. Συνεπῶς ὀφείλει νὰ τροποποιήσῃ ἡ Κυβέρνησις τὴν πρότασιν τῆς, λαμβανόμενης ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ. Διὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης δημιουργεῖται καὶ ἀλληλεγγύη καὶ ὁλόκληρον τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων θὰ κατέλθῃ ἡνωμένον.

Παρακαλεῖ ἐν τέλει τὴν Κυβέρνησιν νὰ συζητήσῃ σοβαρῶς τὴν ἀποψιν ταύτην, διότι, ἐὰν ἀπροσδοκῆτως ἐψηφίζετο ἡ Δυναστεία, ἀγόμεθα εἰς καταστροφὴν καὶ ἀποσύνθεσιν. Τμήματα ὁλόκληρα θὰ χωρισθοῦν μὴ δυνάμενα νὰ γίνουν πάλιν ὑπήκοα μὲς μισητῆς Δυναστείας. Τροποποιούμενου τοῦ ψηφίσματος ὅπως προτείνει ἐξασφαλίζεται ὀριστική καὶ ἀνεπανόρθωτος ἡ ὑπόθεσις τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. **Ν. Κοντολέων** (πληρεξούσιος Ἑδέσσης) ὁμιλῶν ἐπὶ τῆς καταστροφῆς τῆς ἐθνικῆς καὶ ἐπὶ τῶν αἰτίων αὐτῆς λέγει ὅτι μόνον καταχρήσεις ἀριθμεῖ ὁ βασιλικὸς θεσμὸς ἐν Ἑλλάδι, ὧν συνέπειαι ἦτο καὶ ἡ καταστροφή. Σταλέντες, λέγει, εἴτα ἐνταῦθα λαϊκῇ θελήσει ἀντελήφθημεν ὅτι κατελύθη ἡ συντακτικὴ ἐξουσία τῆς Συνελεύσεως διὰ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως. Κακῶς φέρομεν τὸν τίτλον τοῦ πληρεξουσίου. Τὴν ἐπομένην τῆς ἐγκρίσεως τῶν προτάσεων τῆς Κυβερνήσεως θὰ λεγώμεθα βουλευταί. Ὡς πρὸς τὴν συμφιλωτικὴν προσπάθειαν τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι τὸ μᾶλλον ἀκατάλληλον πρόσωπον ὅπως ἐπιχειρήσῃ τὴν συμφιλίωσιν ἦτο τὸ πρόσωπον τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων, ὅστις καὶ μισεῖται παρ' ὀρισμένης μερίδος τοῦ Λαοῦ καὶ ὁ ὅποιος δὲν ἐκάλεσε πρῶτα τὰ θύματα, ὅποια ἦσαν οἱ πρόσφυγες, ἀλλ' ἐκάλεσε τοὺς θύτας. Ἐπικρίνει ἀκολούθως τὴν ἐγκληματικὴν δρᾶσιν τοῦ κ. Στεργιάδου, ὃν ἐπέβαλεν εἰς τὸν τράχηλον τῆς Σμύρνης ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων. Ἐχομεν ἐπίσης παράπονον διότι δὲν ἐτιμωρήθη ὁ ἀρχιέννοχος τῆς καταστροφῆς, ἡ Δυναστεία, καὶ διότι ἐσταματήθη τὴν ἐπομένην τῆς καταπνίξεως τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος τὸ ρεῦμα τὸ δημοκρατικὸν διὰ τῶν ἐκ Παρισίων γραφῶν τηλεγραφημάτων. Καὶ ὁ σημερινὸς Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως προσκληθεὶς παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἐπαναστάσεως νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν δημοκρατικὴν

ιδεάν ἠπειλήσῃ καὶ παραιτήσιν ἀπὸ τῆς πολιτικῆς. Κακίζει εἴτα τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως διότι εἶνε εἰσέτι ἀπαράσκευος εἰς τὴν ἐπίλυσιν τοῦ προσφυγικοῦ.

Ἀνασκευάζων ἀκολούθως τὰ λεγόμενα παρὰ τοῦ κ. Κύρκου λέγει ὅτι ἡ ἐντολὴ ἢ ὅποια μᾶς ἐδόθη παρὰ τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου εἶνε καθαρῶς δημοκρατικὴ.

Ὁ κ. **Μ. Κύρκος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι καὶ αὐτὸς εἶπεν ὅτι οἱ πρόσφυγες εἶνε ἀντιδυναστικοὶ καὶ φιλοδημοκρατικοί. Ἐγὼ ἰσχυρίσθην, λέγει, ὅτι ἐλάβομεν τὴν ἐντολὴν νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν Δημοκρατίαν μετὰ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα.

Ὁ κ. **Κοντολέων** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κόσμος ὁ ὅποιος ἔχασε τὰ πάντα καὶ κατεστράφη μίαν μόνον ἔδωκεν ἐντολήν, νὰ εἰμεθα ἐχθροὶ παντὸς ὅστις καὶ ἐν ὀνείρῳ εἶδε τοὺς Γλυξοδούργους· ἄς προσέξῃ ὅμως ἡ Κυβέρνησις μήπως τὴν ἐπομένην τοῦ δημοψηφίσματος ὑπάρχουν δύο Ἑλλάδες καὶ θελοῦν πινάκιδες λέγουσαι «κατάστημα πρὸς διάλυσιν».

Ὁ κ. **Α. Πραντύνας** (πληρεξούσιος Νάξου) διαμαρτύρεται διότι ἀποδίδεται ἄλλειψις δημοκρατισμοῦ εἰς τοὺς φιλελευθέρους. Ὡς πρὸς τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἀναφέρει διαφόρους δημοσιεύσεις τοῦ ἐπικρινούσας τὴν Δυναστείαν καὶ τὰ μέλη τῆς. Καὶ εἰς τὰ Χανιά τῆς Κρήτης πρῶτος, λέγει, ἐκήρυξε τὴν Δημοκρατίαν, ζητωκραυγάζοντος τοῦ Λαοῦ. Ἀναφέρει ἀκολούθως τὴν ἀντιπροφυγικὴν κινήσιν τοῦ Κωνσταντίνου, ἐνσταλαχθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τῶν ἐκρύλων Συμβούλων του. Ἐπιδιοκρίμζει καὶ παραδέχεται ὡς ἀριστοτεχνικώτατα ψυχολογικὴν τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Γαριμώκου περὶ τῶν αἰτίων τῆς ἀποτυχίας τῆς 1ης Νοεμβρίου, ὀφειλομένης εἰς τὸν κάματον τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Λαοῦ. Κάματον ἄλλως τε τοιοῦτον ἐσημείωσαν καὶ ἐξεδήλωσαν καὶ οἱ Εὐρωπαϊκοὶ Στρατοί. Ἐπικρίνει εἴτα τὰς Ἐπαναστάσεις 1909—1916 καὶ 1922 καὶ θεωρεῖ ταύτας ἀποτυχούσας λόγῳ τῆς ἐπιεικείας των. Ἐπανερχόμενος εἴτα εἰς τὰς ἀναπτυχθείσας ἀπόψεις περὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ θεωρεῖ καὶ τὰς τρεῖς ὡς ἡμίμετρα. Ἡ κυβερνητικὴ προσεγγίζει μᾶλλον πρὸς ριζικὴν λύσιν καὶ τάσσεται ὑπὲρ αὐτῆς, ἣν θεωρεῖ καὶ ἐξησφαλισμένην ἐκλογικῶς. Τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν προσφύγων θεωρεῖ ὡς ρυθμιστὴν τῆς ἐκλογικῆς διαμάχης κατὰ τὸ δημοψήφισμα, καθόσον διὰ τῆς συμμετοχῆς του εἰς αὐτὸ ἢ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατικῆς πλειονοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ θὰ ἀνέρχεται εἰς 85 0/0.

Ὁ κ. **Π. Καπάτος** (πληρεξούσιος Κραναιῶν) φρονεῖ ὅτι ἐκλεγείς ὡς φιλελεύθερος καὶ ὑπὸ ὀρισμένον πρόγραμμα δὲν δύναται νὰ παρεκκλίνει αὐτοῦ. Ἐξετάζων ἀκολούθως τὸ πρόγραμμα τῆς

συμφιλίωσης, τὴν ὁποίαν πάντοτε ἐπεδίωξε τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, ἀναφέρει παραδείγματα ἐκλογικῶν παρανομιῶν τὰ ὅποια συνέβησαν εἰς τὴν ἰδιαιτέραν του πατρίδα Κεφαλληνίαν, καὶ ἀντιδραστικὰς ἐνεργείας τῶν ἐκεῖ ἀντιπενιζελικῶν. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ δημοψήφισμα φρονεῖ ὅτι ὁ Λαὸς ἐρωτηθεὶς ἀπήντησεν ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος ἐφόσον οἱ ἐκτεθέντες καὶ ἐπιτυγόντες κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς πληρεξούσιοι, οἵονδ' ἂν ποτε ἐκλογικὸν σῆμα καὶ ἂν εἶχον εἰς τὰς κάλπας τῶν, ἦσαν ἀντικωνσταντινικοί.

Περαιὼν κηρύσσεται κατὰ τῆς παραπομπῆς τοῦ ζητήματος εἰς δημοψήφισμα καὶ ὑπὲρ τῆς κηρύξεως τῆς Δημοκρατίας ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς κυρώσεως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ.

Ὁ κ. **Π. Κόλιας** (πληρεξούσιος Κερκυραίος) χαρακτηρίζει τὸν βασιλικὸν θεσμόν ὡς γάγγραιναν τῆς Ἑλλάδος, ὑποστηρίζει δὲ τὴν ἐκκρίωσιν του διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς ἐξ αὐτοῦ πασχούσης Χώρας. Θεωρεῖ τὸν ἑαυτὸν τοῦ δεσμευόμενον μὲ προσεκλογικὰς ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τῶν ἐκλογέων του, καθόσον εἶχε δηλώσει ὅτι, ἐὰν ἐπέθετο ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι, θὰ ὑπεστήριζεν ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει τὴν παραπομπὴν τοῦ πολιτικικοῦ ζητήματος εἰς τὸν Λαόν. Φρονεῖ ὅμως ὅτι ζήτημα διπλοῦ ἐρωτήματος δὲν εἶνε πρακτικόν, καθόσον εἰς τὴν ἀπίθανον περίπτωσιν τῆς ἐπιπραττέως τοῦ μοναρχικοῦ Κόμματος οἰκιδήποτε ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως θὰ ἦτο ἄκυρος.

Ἐξαίρων τέλος τὴν ψυχολογίαν καὶ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι οὗτος εἶχε καταψηφίσει τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τὸ 1920, ἐπειδὴ ἦτο δὴθεν κουρασμένος, ἀλλὰ μόνον διότι ἐθεώρει τὴν ἐσωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ Κόμματος ὡς τυραννικὴν.

Καταλήγων κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν νόμων καὶ τῆς διὰ τοῦ Λαοῦ ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Ι. Κοντοδίνης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) θεωρεῖ τὴν διεξαχθεῖσαν συζήτησιν ὡς λίαν διαφωτιστικὴν διὰ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, εἰς τὸν ὅποιον κατόπιν τῶν δεινῶν τὰ ὅποια ἐπεσώρευσε εἰς αὐτὸν ἡ Δυναστεία ἐρριζοβόλησεν ἡ ἰδέα τῆς Δημοκρατίας.

Τονίζει ἀκολούθως τὰ ἀγαθὰ τῆς Δημοκρατίας καταλυούσης μίαν ἐστὶν διαφθορὰς χαρακτηριστῶν καὶ ἀναχατίζουσας πᾶσαν πρόοδον, τὴν Δυναστείαν.

Ποιεῖται ἐκκλησίαν πρὸς τὴν Συνέλευσιν καὶ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως πρὸ τῆς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως,

ἀσχοληθῇ αὕτη ἐπὶ τῶν ληπτέων κατὰ τῆς ἀντιδράσεως τῶν πολιτικῶν ἡμῶν ἀντιπάλων, οἵτινες θὰ ἐπιδιώξουν ἀσφαλῶς τὴν δημιουργίαν ἀνωμαλιῶν κατὰ τὴν διενέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος.

Καταλήγων δηλοῖ ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Τζωρτζής** (πληρεξούσιος Φλωρινός) φρονεῖ ὅτι ἡ Συνέλευσις δέον νὰ κανονίσῃ ἀπὸ τοῦδε τὴν τύχην τῆς μετὰ τὴν διενέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀποτελέσματος αὐτοῦ, καὶ ἐκκράζει τὴν γνώμην ὅπως χάριν τῆς συνδιαλλαγῆς τοῦ Λαοῦ ἡ Συνέλευσις τεθῇ ὑπεράνω τοῦ ἀγώνος ὁ ὅποιος θὰ διεξαχθῇ κατὰ τὸ δημοψήφισμα, καθορίσῃ δὲ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς τῆς ἀπὸ τοῦδε.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δηλοῖ ὅτι ὁ βίος τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως δὲν δύναται νὰ καθορισθῇ ἐκτὸς ἐκτὸς ἄλλα γεγονότα τερματίσουν αὐτὸν βιαιῶς.

Ὁ κ. **Τζωρτζής** συνεχίζων ὑποστηρίζει τὴν γνώμην του.

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ κανονισθῇ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς ἀρχῆς τῆς δεδηλωμένης.

Ὁ κ. **Τζωρτζής** καταλήγων λέγει ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως, διότι ὑποτάσσει τὴν καρδίαν εἰς τὴν σκέψιν.

Ὁ κ. **Π. Φλέσσας** (πληρεξούσιος Καλαμῶν) λέγει ὅτι πρῶτος αὐτὸς ἐκ τῶν φιλελευθέρων κατὰ τὸ 1915 ὕψωσε τὴν φωνήν του κατὰ τῆς Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργκ, ὅτε ὁ Κωνσταντῖνος παρέδωκε τὸ πολίτευμα. Ἦτο ἄρα ὁ πρῶτος δημοκράτης χωρὶς νὰ ἔχη ὀπισθὲν τοῦ Στρατοῦ καὶ Στόλους.

Κηρύσσεται εἴτα ὑπὲρ τοῦ ἀμέσου τερματισμοῦ τῆς συζητήσεως καὶ δηλοῖ ἐν τέλει ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως, διότι τὴν ὁδὸν ταύτην ἐχάραξεν ὁ ἀρχηγὸς του κ. Βενιζέλος καὶ διότι δι' αὐτῆς πιστεύει ὅτι θὰ ἀχθῶμεν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Δημοκρατίαν. (Νειροκρατοῦν).

Ὁ κ. **Α. Δενδρινὸς** (πληρεξούσιος Κερκύρας) ἐπικρίνει διὰ μακρῶν τὰς διαφόρους μεταπτώσεις γνωμῶν τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐξ ὧν ἀποδεικνύεται ἀκριβῶς τὸ ἀδόκιμον τοῦ ἀλαθῆτος μεθ' οὗ περιβάλλεται παρὰ τῶν φίλων του καὶ τῶν θαυμαστῶν του. Αἱ μεταπτώσεις αὗται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὀφείλονται εἰς τὴν ἔμμονον ἐπιθυμίαν τοῦ κ. Βενιζέλου ὅπως διαρκῶς σφύζῃ τὴν Δυναστείαν καὶ τὸν βασιλικὸν θεσμόν. Πεποιθὼς ἐξ ἄλλου διὰ τὴν Δημοκρατίαν οὐδεμίαν παρέχει ὁ σημερινὸς Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, διότι, ὅπως εἶπε καὶ ἄλλοτε, ὑπενόμειψε τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** προτείνει ὅπως προηγηθῶν

αὔριον αἱ ἀγορεύσεις τῶν ἀπουσιαζόντων καὶ τὴν Δευτέραν ἀρχίσῃ ἡ συζήτησις μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

(Ο κ. **Θ. Σοφοῦλης** (Ἵπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) λέγει ὅτι θὰ ἐπιμνηκυνθῇ οὕτως ἡ συζήτησις καὶ προσθέτει ὅτι ὅπως δῆποτε θὰ διακλονισθῇ αὔριον τὸ ζήτημα, παρόντος καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Μεθ' ὃ ὥρα 2.5' π. μ. συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ σήμερον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Δ. Μέλφος
Α. Κολιαλέξης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΤ'

Τῆς 23 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5.20' μ. μ. Ο κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρκτὴν τῆς συνεδριάσεως, καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θύραια.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικά τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Α. Καταφυγιώτη**, γενομένης ἀποδεκτάς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Ἡ Πανελλήνιος Ὀμοσπονδία Ναυτικῶν Ἑργατικῶν Σωματείων ὑποβάλλει ψήφισμα σχετικὸν μὲ τὰ σχέδια τοῦ Κράτους ἐπὶ τῶν Ναυτοεργατικῶν Σωματείων.

— Ὁ Σύλλογος Καπνοεργατῶν Ἀλμυροῦ παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως λάβῃ σύντονα μέτρα διὰ τὴν προστασίαν τῶν ἀέργων καπνοεργατῶν.

— Ἡ Συνεργατικὴ Ἐνωσις ἐργατῶν σκαπνοποιοῶν αἰτεῖται ὅπως συμπεριληφθῶν καὶ οἱ παραγωγικοὶ Συνεταιρισμοὶ εἰς τὸ σχέδιον νόμου περὶ συστάσεως Συνεταιρισμῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀνέγερσιν εὐθηνῶν οἰκίδων.

— Ἡ Ἀδελφότης Κρητῶν Παιριῶς καὶ ἡ Παλλακωνικὴ Ἐνωσις ὑποβάλλει ὑπόμνημα σχετικὸν μὲ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων περὶ οἰκιστικῶν ἐλατίου.

— Τὸ Ἑργατικὸν Κέντρον Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως μὴ δώσῃ προσοχὴν εἰς τὴν ὑποδληθεῖσαν ἐπερώτησιν ἐνίων πληρεξουσίων ἐναντίον τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Λάμπρου μετὰ στοργῆς ἐργασθέντος ὑπὲρ τῆς ἐπιλύσεως τῶν ἐργατικῶν ζητημάτων.

— Ὁ πληρεξούσιος Ναυπλίας κ. **Κ. Πετρίδης** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 1520 περὶ τεχνικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Στρατεύματος».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Δημ. Φλωριάς**, **Δημ. Μέλφος**, **Ἀθαν. Κολιαλέξης** καὶ **Ὁρέστης Ζαφειρίου** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 15 (17) Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συστάσεως συνεταιρισμῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀνέγερσιν εὐθηνῶν οἰκίδων καὶ ἐπεκτάσεως αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἐρεδρῶν ἀξιωματικῶν».

— Ὁ πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως κ. **Χρ. Κατριβάνος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ β' ἐδαφίου τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 15 (17) Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συστάσεως συνεταιρισμῶν δημοσ. ὑπαλλήλων κλπ.».

— Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς Ἵπουργὸς κ. **Κ. Σπυρίδης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 12 τοῦ νόμου 3030 τῆς 24 Αὐγούστου 1922, ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν ἐξομολώσεως πρὸς ἑλληνικά, διὰ τὴν καθ' ἑαυτὴν φορικῶν τελῶν, πλοίων ἀνηκόντων εἰς Κράτη μεθ' ὧν δὲν ὑπάρχει τοιχύτη σύμβασις». Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

— Ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ἵπουργὸς κ. **Ἐμ. Τσουδερός** ὑποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ αὐξήσεως τῆς δαπάνης τῆς ἐγκριθείσης διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 12 Δεκεμβρίου 1923 περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐκ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐκτοπισθέντων Βουλγαροφόνων».

— Οἱ Ἵπουργοὶ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. κ. **Ἰωάν. Κανναβός** καὶ **Ἐμ. Τσουδερός** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἐγκαταστάσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ὁμώνυμον λιμένα».

— Ὁ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας Ἵπουργὸς κ. **Ἰωάν. Κανναβός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἐνωτικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μεταξὺ τῶν ἐν Πύργῳ Σταθμῶν Σ. Π. Α. Π καὶ Σ. Π. Κ».

— Οἱ Ἵπουργοὶ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς καὶ ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. κ. **Κ. Σπυρίδης** καὶ **Ἰωάν. Κανναβός** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν ὁρίων κατασκευῆς ἔργων ὁδοποιίας», ὅπου συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.
Μεθὸ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν συνέχισιν ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Ἀνδρ. Δενδρινός** (πληρεξούσιος Κερκύρας) λέγει ὅτι σκοπεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν χθὲς διακοπεῖσαν ἀγορευσίν του, ἀλλὰ βλέπων ὅτι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν Κυβέρνησιν θέλουν νὰ τοῦ περιορίσουν τὸν λόγον, διὰ νὰ μὴ ἀκουσθῇ ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει νὰ ρίψῃ διὰ τοῦ δημοψηφίσματος τὴν Χώραν εἰς ἀλληλοσπαραγμὸν καὶ νὰ τορπιλίῃ τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν, παραιτεῖται τοῦ λόγου.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρακαλεῖ τὸν ρήτορα νὰ συνεχίσῃ, συνιστᾷ δὲ νὰ μὴ τῷ γίνουιν διακοπαί, διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐννοεῖ νὰ δημιουργηθῇ καὶ ἀπλὴ ὑπόνοια ὅτι θέλει νὰ περιορίσῃ τὸν ἑλεγχον ἐπὶ τῆς πολιτικῆς τῆς ἑστώ καὶ ἐπὶ ἐν λεπτόν.

Ὁ κ. **Δενδρινός** εὐχαριστῶν τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως παραιτεῖται τῆς συνεχίσεως τῆς ἀγορεύσεώς του.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) ὁμιλῶν ἐξ ὀνόματος καὶ κατ' ἐντολὴν τῆς κοινοβουλευτικῆς ἐξουσίας τοῦ ἀγροτικού Κόμματος τῆς Ἑλλάδος παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ὑπερβῇ τὸ εἰκοσάλεπτον ὅριον τοσούτο μᾶλλον καθόσον τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα θὰ προτείνῃ ἰδίαν ἀποψιν. Τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα διαφωνεῖ ἄρδην πρὸς τὸ κοινοβουλευτικὸν σύστημα, ὅπερ στηρίζεται εἰς τὰ ρεύματα καὶ σύρει ἀγελήδων τοὺς πολίτας ἵνα ψηφίσουν ἀνθρώπους ἀγνώστους ἢ χρησθέντας παρὰ τῆς Πρωτεύουσας ἢ τοῦ Κέντρου. Τὸ ἀγροτικὸν Κόμμα δὲν πιστεύει εἰς τὸν κοινοβουλευτισμὸν, ὡς χρεοκοπήσαντα. Οἱ περισσώτεροι Λαοὶ ἀπηλίσθησαν ἀπὸ τὸ σύστημα αὐτὸ καὶ καταφεύγουν ἄλλοι εἰς δικτατορίας καὶ ἄλλοι εἰς ἀπολύτους μοναρχίας. Τὸ Κόμμα τὸ ἀγροτικὸν καινοτομεῖ καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν ἀποψιν καὶ ἀποδίδει εἰς ὁμοσπονδίαν πολιτικὴν αὐτοδιοικουμένων κοινοτήτων καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι τοιοῦτον πολιτευμα θὰ θριαμβεύσῃ μίαν ἡμέραν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ θὰ γίνῃ παράδειγμα ὅλων τῶν μεσημβρινῶν λαῶν. Ἀναφέρει γνώμης συγγραφῶν ὑποστηριζόντων τὰ ἀγαθὰ τοῦ συστήματος τούτου ὡς συγχρόνου καὶ ἀνθρωπινωτέρου. Τὸ θαυμάσιον κοινοτικὸν σύστημα κατεπνίγη ἀπὸ τοὺς νόμους τῶν Βασιλέων ἐν τῇ παλαιᾷ Ἑλλάδι καὶ κινδυνεύει νὰ καταπνιγῇ καὶ εἰς τὰς νέας χώρας. Συνεπεῖς πρὸς τὴν ἰδεολογίαν τῶν ἀγροτικῶν, λέγει ὁ ρήτωρ, μένομεν ἀδιάφοροι καὶ πρὸ τῆς Βασιλείας καὶ πρὸ τῆς ἀστικῆς Δημοκρατίας. Προχωρῶν λέγει ὅτι τὰ πολιτεύματα ἐγκαθιδρύονται εἴτε δι' Ἐπαναστάσεων εἴτε διὰ Συντακτικῶν Συνελεύσεων καὶ ἡ δημοκρατικὴ παράταξις ὤφειλεν, ἂν ἐπίστευεν εἰς τὴν ἰδεολογίαν ταύτην καὶ ἐφόσον εἶχε καὶ τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Στόλον μαζί της, νὰ ἐγκαθιδρύσῃ

τὴν Δημοκρατίαν. Ἡμεῖς, καὶ ἂν τὰς ἡμισείας δυνάμεις εἴχομεν, θὰ τὸ ἐπράττομεν ὑπὲρ τῆς ἀπόψεώς μας, ὅπως καὶ θὰ τὸ πράξωμεν, ὅταν συναισθωνθῶμεν ἐπαρκεῖς τὰς πρὸς τοῦτο δυνάμεις. Καὶ θὰ τὸ πράξωμεν, διότι δι' ἐν ἄγνωστον πολιτευμα μόνῃ ὁδὸς εἶνε ἡ πραξικοπηματικὴ.

Ἀπὸ τὴν ἀστικὴν Δημοκρατίαν δὲν ἀναμένει, λέγει ὁ ρήτωρ, μεγάλα πράγματα. Ὁμιλῶν διὰ τὰ ἐν τῇ Συνελεύσει Κόμματα λέγει ὅτι εἶνε ὑποχρεωμένα νὰ ἀφήσουν τὴν τελικὴν κύρωσιν εἰς τὸν Λαὸν ἐφόσον ἐτήρησαν ἐπιφυλάξεις καὶ ἀπεξεδύθησαν τὴν συντακτικὴν ιδιότητά. Ἡ Κυβέρνησις ἀφ' ἑτέρου ὀφείλει νὰ λάβῃ τὴν εὐθύνην τῆς ἀπόψεως τὴν ὅποιαν ὑποστηρίξει. Ὁμοιάζει πρὸς τοῦτο μὲ τὴν I' Συνέλευσιν ἀρνηθεῖσαν νὰ ψηφίσῃ τὴν ἐπαναφορὰν τοῦ Κωνσταντίνου καὶ παραπέμφασαν ταύτην εἰς τὸν Λαόν. Ὁφείλει συνεπὶς ἡ Κυβέρνησις νὰ εἰσηγηθῇ καὶ ἡ Συνέλευσις νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν ἐπὶ τοῦ ζητήματος καὶ νὰ θέσῃ συγχρόνως καὶ ἀπλοῦν τὸ πρὸς τὸν Λαὸν ἐρώτημα. Ἀναπτύσσει εἶτα τὸν τρόπον κατ' ὁνηρημενέθη καὶ ἐλειτούργησε τὸ δημοψήφισμα ἀλλαχοῦ καὶ δὴ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἑλβετίᾳ. Νομίζει συνεπὶς ὅτι ἡ Κυβέρνησις πρέπει νὰ τροποποιήσῃ τὰς ἀποφάσεις της καὶ νὰ θελήσῃ νὰ προκαλέσῃ ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως περὶ τοῦ πολιτειακοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ, περὶ τῆς νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Λαὸς καὶ ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐγκριτικῆς ἢ μὴ τοῦ ὁποίου θὰ ἐξαρτηθῶν τὰ περαιτέρω. Πάντως ἐν περιπτώσει μὴ ἐγκρίσεως οὔτε Κυβερνήσις οὔτε Συνέλευσις δύνανται νὰ σταθῶν. Πρέπει λοιπὸν ἡ Συνέλευσις νὰ λάβῃ μίαν ἀπόφασιν οὐσιαστικὴν μὲ ἀπλοῦν ἐρώτημα πρὸς τὸν Λαόν, τῆς ἐγκρίσεως δηλαδὴ ἢ μὴ ταύτης. Ἐν τῷ μεταξύ ὀφείλει νὰ ψηφίσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ τὴν ἀναλογικὴν ψηφοροσίαν, ἐξ ἧς θὰ ἀπορρῶσῃ μία ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἐκπροσώπησις τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἡ ἐκπροσώπησις αὕτη, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ τοῦ δημοψηφίσματος, θὰ σκεφθῇ πολὺ ἂν θὰ ἐπαναφέρῃ μίαν Δυναστείαν τὴν ὅποιαν ἀποστρέφεται ἔστω καὶ ἡ μειονοψηφία τοῦ Λαοῦ. Ἐξακολουθῶν ἀναπτύσσει ὅτι δὲν θὰ παύσῃ ἡ κακοδαιμονία μὲ τὴν ἀλλαγὴν μόνον τοῦ πολιτεύματος. Τὸ Κράτος ὀφείλει νὰ ἀνασυνταχθῇ. Αἱ κρατικαὶ ὑπηρεσίαι εὐρίσκονται εἰς ἐξάρθρωσιν. Κυρίως δ' ἐπ' αὐτοῦ ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν μας. Ἐν φάρμακον πρὸς τοῦτο ὑπάρχει, ἡ αὐτοδιοίκησις ἢ πλήρης καὶ πραγματικὴ. Ἐστω καὶ διὰ προσωρινοῦ μέτρου πρέπει νὰ διορθωθῇ ἡ κατάστασις. 30 τοπικοὶ δικτάτωρες χρειάζονται διὰ νὰ σωθῇ ἡ Ἑλλάς. Τὸ μεγαλεῖον τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν ὁσιζέται εἰς τὴν κοινοτικὴν αὐτοδιοίκησιν. Ἐὰν ἐξακολουθήσῃ τὸ Κράτος αὐτὸ νὰ ἐμπαίζῃ

τοὺς ἀγρότας, ὅπως τοὺς ἐμπαίζει ἀπὸ τοῦ 1912, θὰ σφε-
ρθοῦν οἱ ἀγρόται ἂν πρέπει νὰ μεταβοῦν νὰ ψηφίσουν εἰς τὸ δη-
μοψήφισμα. Τὸ ἀγροτικὸν ζήτημα θὰ λυθῇ μόνον ὅταν παύσῃ
ἀναμειγνύμενον τὸ Κράτος καὶ αἱ ὑπηρεσίαι του. Θὰ τὸ λύ-
σουν μόνον οἱ γεωργοὶ καὶ δι' ἀναγκαστικῶν Συνεταγισμῶν.

Εἶνε σφαλερὰ ἡ ἰδέα ὅτι οἱ Ἕλληνες χωρικοὶ δὲν δύνα-
ται νὰ αὐτοδιοικηθοῦν. Ἀποδείξεις τῆς πλάνης ταύτης εἶνε
ὁ σχηματισμὸς τῶν κεφαλαιοχωρίων. Μόνον ἂν λυθῇ τὸ ζή-
τημα τὸ ἀγροτικὸν ἀμέσως καὶ τὸ ζήτημα τῆς αὐτοδιοική-
σεως τότε θὰ προσέλθουν οἱ ἀγρόται εἰς τὸ δημοψήφισμα.
Ἐκθειάζει εἰτα τὰ καλὰ τοῦ συστήματος τῆς αὐτοδιοικήσεως,
δι' οὗ θὰ ἐκλείψουν ὅλα τὰ κακὰ τοῦ συγκεντρωτικοῦ συστή-
ματος. Παραπονεῖται εἰτα ὅτι δὲν ἠκούσθησαν οὔτε κἀν
ὑποσχέσεις τῆς Κυβερνήσεως περὶ μέτρων ὑπὲρ τῆς Γεωργίας
θελοῦντων αὐτὴν καθὼς καὶ τὴν ζωὴν καὶ παραγωγὴν τῶν
ἐργατῶν τῆς γῆς. Καταλήγων λέγει ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ εἰς
τὸν Λαόν δικαιοσύνη, ἀσφάλεια, εὐνομία καὶ αὐτοδιοίκησις
καὶ καταθέτει ψήφισμα σύμφωνα μὲ τὰς ἀπόψεις τὰς ὁποίας
ὑπεστήριξεν.

Ὁ κ. **Ὀμ. Πανταζίδης** (πληρεξούσιος Νέου) ὁμιλῶν ἐπὶ
τοῦ προσφυγικοῦ λέγει ὅτι τοῦτο ἔχει καὶ τὴν οικονομικὴν καὶ
τὴν ἐθνικὴν ἀποψιν. Συνιστᾷ ὅπως δοθῇ προσοχὴ εἰς τὸ ἔργον
τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων, ἰδίως τῶν χιλιάδων γυναι-
κοπαίδων, ἅτινα ἄνευ προστατοῦ κινδυνεύουν νὰ χάσουν καὶ
τὴν ζωὴν των καὶ τὴν τιμὴν των. Δύναται διὰ τῆς ἀναδείξεως
τῶν βιοτεχνιῶν νὰ ἐνισχυθῇ ἡ κατηγορία αὕτη τῶν προσφύ-
γων καὶ νὰ δημιουργηθῇ καὶ εἰς πλουτοπαραγωγόν.

Π. γ. εἰς τὴν Νέον δύναται νὰ συσταθῇ Ὑφαντουργεῖον
καὶ Ταπητουργεῖον. Ὡς πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἀποψιν τοῦ προσφυ-
γικοῦ οἱ πρόσφυγες δὲν θὰ παύσουν νὰ στρέφουν τὰ βλέμματά
πρὸς τὰς ἐστίαις των. Στέργομεν τὴν συνθήκην τῆς ἀνταλ-
λαγῆς ὡς συνθήκην ἀνάγκης, ἀλλὰ πιστεύομεν νὰ μὴ μείνῃ
μόνιμον τὸ δι' αὐτῆς ἀποτέλεσμα. Αὐτὸς ὁ Τουρκικὸς Λαὸς
θὰ ἔλθῃ ἡμέρα καθ' ἣν θὰ θελήσῃ νὰ ἐπανορθώσῃ τὸ σφάλμα
καὶ τὸ ἱστορικὸν αὐτὸ ἀδίκημα.

Ὡς πρὸς τὸ δημοψήφισμα ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ, ὅπως προ-
τείνεται παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν γαλή-
νην καὶ τὴν ἡσυχίαν ἐν τῷ Τόπῳ καὶ εὐχεται ὅπως διὰ τοῦ
δημοκρατικοῦ πολιτεύματος ἀνατεῖλουν καλύτεραι ἡμέραι
διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ κ. **Σ. Σίμος** (πληρεξούσιος Ἰωαννίνων) λαμβάνων τὸν
λόγον, λέγει, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθείας καὶ πρὸς κατα-
μερισμὸν τῶν εὐθυνῶν διατείνεται ὅτι τὸ ἰσχυρότερον ἐπιχεί-

ρημα τῶν ἀκολουθούντων τὴν Κυβέρνησιν εἶνε τὸ τίμιον καὶ
ἐθνικὸν λάθαρν τῶν ἀκολουθούντων τὸν κ. Βενιζέλον, ὃν ὁ ῥή-
τωρ δὲν ἀνέμεινε τὰ γεγονότα τοῦ 1912 ὅπως τὸν θαυμάσῃ,
ὅπως ἐπράξῃν ἄλλοι. Πραγματευόμενος τὸ προεκλογικὸν
πρόγραμμα ὑπομνησκαὶ τὴν διαφωνίαν μεταξὺ αὐτοῦ
καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὸ ἀνακοινωθῆν τῆς
4 Νοεμβρίου. Διαφωνία ἐγεννήθη, διότι ἠθέλομεν σαφῶς νὰ
τεθῇ τὸ ζήτημα τὸ πολιτικὸν εἰς τὸν Λαόν, ἐνῶ οἱ ἄλλοι
κατήλθον μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἀνακοινωθέντος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι, ἂν καὶ
δὲν ἔχει σημασίαν τὸ γεγονός, ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι βραδύ-
τερον ἐπῆλθεν ἡ διαφωνία.

Ὁ κ. **Σίμος** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἐξεταστέον
ἂν οἱ δημοκρατικοὶ φιλελεύθεροι κατήλθον μὲ ἴδιον
πρόγραμμα ἢ τὸ ἀρχικὸν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευ-
θέρων. Ὁ Λαὸς Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, κατὰ τὴν γνώμην
τοῦ ῥήτορος, ἐξεδήλωσε φανερὰ τὴν δημοκρατικὴν του ἰδεο-
λογίαν, καὶ εἰς τὴν ἐκδήλωσιν ἐπρωτοστάτησαν παλαιὰ φι-
λελεύθεροι ὁργανώσεις. Ἐζητήθη μεταξὺ τῶν ὑποψηφίων
συμβουασμὸς πρὸς ἀποφυγὴν κινδύνου ἥττης ἐκ τῆς διαστά-
σεως. Ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως πολλὰς κατέβαλε
προσπαθείας ὑπὲρ τῆς ἐνιαίας παρατάξεως.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** (πληρεξούσιος Μαντινείας) ζητεῖ ἐξη-
γήσεις τινὰς περὶ τῶν προεκλογικῶν προγραμμάτων τῶν δη-
μοκρατικῶν φιλελευθέρων.

Ὁ κ. **Σίμος** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστι-
κὸν οὐδεμίαν ἐπιφύλαξιν ἐτηρήθη, διὰ δὲ τὸ πολιτεια-
κὸν ἐτηρήθη ἡ ἐπιφύλαξις τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων.
Ἐκθέτει κατόπιν τὰ τοῦ πρωτοκόλλου διὰ τὸν συνδυασμὸν
Ἀθηνῶν-Πειραιῶς, τὸ ὁποῖον σκοπὸν εἶχε τὸν συμβουασμὸν
τῶν δύο ἀπόψεων. Συνῶδὰ τούτοις οἱ δημοκρατικοὶ φι-
λελεύθεροι ἔχουν ἀνελιγμένῃ τὴν ὑποχρέωσιν ὅπως λύσουν
τὸ δυναστικὸν διὰ τῆς Συνελεύσεως. Ζήτημα φόβου πρὸς
ἐπανερώτησιν τοῦ Λαοῦ δὲν ὑπάρχει ἀλλὰ μόνον ζήτημα
ὑπάρξεως ἄλλων κινδύνων γενικωτέρων.

Ὁρεῖται, λέγει, ἡ Κυβέρνησις νὰ μὴ παραγνωρίζῃ ὅτι
μετὰ τὰς ἐκλογὰς ὑπερδικήσοισι πληρεξούσιοι ἐξεδηλώθησαν
δημοκρατικοί, μεταστραφέντες κατόπιν εὐθὺς ὡς διετυ-
πώθησαν ἄλλαι γνώμαι παρὰ τοῦ κ. Βενιζέλου. Ἐκφρά-
ζει ἀκολούθως τὴν ἀπορίαν του διατί δὲν ἀφίσταται ἡ Συνέλευ-
σις νὰ ἐκφέρῃ γνώμην ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ. Ὡς πρὸς τὸ
δημοψήφισμα νομίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις δὲν πρέπει νὰ σπεύ-
δῃ, διότι, ἐνῶ ἡμεῖς συζητοῦμεν, ὁ ἐλλοχεύων ἀντίπαλος

προπαγανδίζει. Ἀλλὰ ἐκτός τῆς ἀντιδράσεως τῆς ἐθνικῆς ἔχομεν καὶ τὴν κρατικὴν προπαγάνδαν, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν ἔπαυσαν νὰ μνημονεύονται οἱ Βασιλεῖς εἰς τὰς Ἑκκλησίαις καὶ νὰ κατασκευαζομένηται ἡ Δημοκρατία.

Τὸ δημοψήφισμα συνεπὶς ὀφείλει νὰ ἀναβληθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Σολωῆτης** (πληρεξούσιος Αἰγιαλείας) λέγει ὅτι ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τῶν διευθυνόντων τὰ κοινὰ κρίνεται τὸ ἔργον τῶν ἀσχέτως μέσων καὶ μέτρων χρησιμοποιοθέντων. Τῇ βάσει τοῦ ἀξιώματος τούτου εὐρίσκει δεδικαιολογημένον τὸν σκεπτικισμόν μεθ' οὗ κρίνει τὸ ὑπὸ συζήτησιν ζήτημα ἢ δεξιὰ πτέρυξ. Εὐρίσκει ἐπίσης ὅτι ὅλαι αἱ ἀντεγκλήσεις μεταξὺ τῶν δύο πτερύγων καὶ ἐν τῇ αἰθούσῃ καὶ αἱ δημοσιογραφικαὶ ἐξασθενίζουσι τὸν ἀγῶνα καὶ τὸν κοινὸν σκοπὸν μας, ἐφόσον παρέχομεν τὴν ἐντύπωσιν πρὸς τὸν Λαὸν ὅτι διαφωνοῦμεν.

Εἰσερχόμενος εἰς τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν εὐρίσκει ὅτι ἡ πραγματικότης εἶνε ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀπὸ τῆς καταπνίξεως τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος πιστεύει ὅτι ὁ ἴδιος ὤρισθη καὶ κριτὴς τῶν ζητημάτων τούτων. Αὕτῃ εἶνε ἡ λαϊκὴ πίστις καὶ ἡ λαϊκὴ ἐντύπωσις καὶ ὁ Λαὸς ἀναμένει νὰ ἐρωτηθῇ.

Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος δὲν ἐμφανίζει πίστιν αὐτῆς πρὸς τὸν Λαόν. Κατὰ τὸν βῆτορα δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ὁ Λαὸς θὰ ἀποπέμψῃ τὴν ἔνοχον Δυναστείαν. Καλὸν θὰ ἦτο ὅμως τὸ ἐρωτημαζὶν νὰ ἐτίθετο ἀπλοῦν συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου καὶ νὰ ἠρωτᾶτο μόνον περὶ τοῦ δυναστικοῦ ὁ Λαὸς, ὁ ὁποῖος ἀσφαλῶς θὰ ὀρύξῃ τὸν τάφον του, ἐὰν τυχὸν ἀποφανθῇ ὑπὲρ τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** (πληρεξούσιος Πρεσέζης) ὁμιλῶν ἐπὶ τοῦ μέρους τῶν δηλώσεων τοῦ ἀφορῶντος τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Στρατεύματος λέγει ὅτι διὰ νὰ γίνῃ αὕτη πρέπει νὰ ὑπάρχωσι στρατιῶται, ἐνῷ τοιοῦτοι δὲν ὑπάρχουσι, διότι μὲ δύο ἡλικίας δὲν δύνανται νὰ τροφοδοτηθοῦν 15 Μεραρχίαί ας ἔχομεν ἐν ἐνεργείᾳ καὶ ὅπου εἶνε ἐγκληματικὴν. Πρέπει τοῦλάχιστον ἀμέσως νὰ καταργηθῶσι τρεῖς Μεραρχίαι, διὰ νὰ δύνανται καὶ οἱ στρατιῶται νὰ ἐκπαιδεύονται καὶ τὰ στελέχη νὰ ἀφοσιωθῶσιν εἰς τὴν κυρίαν ἀπασχόλησίν των. Ἀναφέρει δὲ τὰ Συντάγματα καὶ τὰς Μεραρχίας ἄλλων μεγάλων Κρατῶν, τελείως δυσανάλογα πρὸς τὰ ἐν Ἑλλάδι.

Ἀναφερόμενος εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς 17 Δεκεμβρίου π.ε. εὐγνωμονεῖ τοὺς ἐκτελέσαντας τὴν πατριωτικὴν ταύτην χειρονομίαν.

Ἡ Κυβέρνησις θέλει νὰ θέσῃ εἰς τὸ δημοψήφισμα

ἀμφότερα τὰ ζητήματα. Ἀπορεῖ διὰ τὸ ἐρωτήμα, διότι τοῦλάχιστον οἱ χωρικοὶ τῆς Ἐπαρχίας του δὲν γνωρίζουσι πολιτειολογικὰ οὔτε καὶ τί εἶνε Δημοκρατία. Θεωρεῖ ἀνανδρίαν τὴν μεταδίδασιν τῶν εὐθυνῶν εἰς τὸν Λαόν. Ὁ Λαὸς ἐρωτώμενος θὰ ἀποφανθῇ ἀσυνειδήτως ἀκούων μόνον ἡμᾶς καὶ ἐπομένως θὰ ἔχωμεν κομματικὴν Δημοκρατίαν, ὅχι ἐνσυνείδητον. Ἐλπίζει ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ θελήσῃ νὰ συμφωνήσῃ ὅπως λυθῇ ἐντεῦθεν τὸ πολιτικόν. Ἀναφερόμενος εἰς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Θούα, ἀντιπροσώπου ἰδεῶν μεγάλῃς μερίδος τοῦ Λαοῦ, ὑποστηρίζει ὅτι πολιτικὸν δὲν πρέπει νὰ τεθῇ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικόν, τοῦτο θεωρεῖ λελυμένον, διότι πᾶς φιλελεύθερος εἶνε καὶ ἀντιδυναστικός. Συνεπὶς μίαν ἔχει ὑποχρέωσιν ἡ Συνέλευσις, νὰ κηρύξῃ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) λέγει ὅτι μόνον αἰσθημα καταπλήξεως ἀπεκύμωσεν ἀπὸ τὰς συζητήσεις. Ἐκθέτει ἀκολούθως τὸν ὅλον ἀντιδυναστικὸν ἀγῶνα, εἰς ὃν ἐπρωτοστάτησεν ἡ ἀριστερὰ πτέρυξ καὶ εἰς ἣν καὶ ἀνήκει. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν Ἐπανάστασιν τοῦ 1922 λέγει ὅτι δυστυχῶς αἱ προβλέψεις του διεψεύσθησαν, διότι παρ' ὅλον τὸ ἔθνικόν της ἔργον ἐκέρμε Συμβούλια καὶ ἀντὶ νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἔνοχον τῆς συμφορᾶς, ἔφερε τὸν υἱὸν τοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου. Ἐξετάζων τὰ τὸν στασιαστικὸν κινήματος ἐκφράζει τὴν ἐκπλήξιν του διότι δὲν ἐτιμωρήθησαν καὶ πάντες οἱ ἔνοχοι, ἀλλ' ἐκαλοῦντο πολιτικοστρατιωτικὰ Συμβούλια, εἰς ᾗ συμμετεῖχον καὶ οἱ ὑπάτιοι τῆς καταστροφῆς. Εἰσερχόμενος κατόπιν εἰς τὰ προεκλογικὰ προγράμματα λέγει ὅτι ὑπεσχέθημεν πολλοὶ μετακλογικὴν δημοψήφισμα διὰ τὸ πολίτευμα, ἀλλὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαδόσεων καὶ εἰδήσεων περὶ ἐξωτερικῶν κινδύνων. Ἀναφέρει προκηρύξεις τῶν ἀντιβενιζελικῶν τονιζούσας τὰς μελλούσας καταστροφὰς ἐν περιπτώσει μεταβολῆς τοῦ πολιτεύματος. Τῇ 13 Δεκεμβρίου ἀνεγράφτο ἀκόμη ὅτι ἡ Ἀγγλία θὰ ἀποκλείσῃ καὶ τὴν σταφίδα. Ὁ Λαὸς ὅμως ἐνέκρινε τὸ πρόγραμμά μας, διότι δὲν ἠδύνατο ὁ Λαὸς νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀνεχόμενος μίαν ἐγκληματικὴν Δυναστείαν. Ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ διεκηρύχθη παρὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ὅτι δὲν ὑπάρχουν ἐξωτερικοὶ κίνδυνοι καὶ ἀντὶ νὰ ἀνακηρυχθῇ ἀμέσως ἡ Δημοκρατία, περιορισθήμεν μόνον εἰς χειροκροτήματα.

Ἐπικρίνων εἴτα τὸν τρόπον τοῦ ἐρωτήματος ἀπορεῖ πῶς θὰ ζητήσωμεν ἀπὸ τὸν Λαόν πράγματα τὰ ὁποῖα δὲν ἔχομεν ἡμεῖς

τὸ θάρρος νὰ τὰ ἀποφασίσωμεν. Θεωρεῖ ὑποχρέωσιν μας τὴν ἄμεσον κατάργησιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας. Μαζὶ ὅμως μὲ ταύτην ἂν δὲν παρασχεθῇ χρηστὴ διοίκησις, θὰ τὴν ἴδωμεν ἐρείπια εἰς τὴν πνοὴν τοῦ πρώτου ἐκλογικοῦ ἀνέμου.

Ἀντικρούων εἶτα τὰς ἐπὶ ἀδιλλαξία ἐπικρίσεις ὡς ἀσπίρους συνιστᾷ εἰς τὴν δεξιάν νὰ παύσῃ βραδυποροῦσα καὶ λιποψυχούσα ἐν τῇ ἐξελίξει τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος. διότι διὰ τῆς βραδυπορίας τῆς θέτει τοῦτο ἐν κινδύνῳ.

Ὁ κ. **B. Κυβέλος** (πληρεξούσιος Οἰτύλου) λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὴν διαίρεσιν καὶ τὴν συνδιαλλαγὴν ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δὲν παρουσιάζει συμπτώματα ἀθεράπευτα. Πολιτευόμενοι, ἀξιοματικοὶ καὶ ὑπάλληλοι εἶνε αἱ πρωτοστατοῦσαι τάξεις εἰς τὴν διαίρεσιν. Αὗται εἶνε οἱ τονοῦται τῆς διαίρεσεως. Αἱ τάξεις αὗται ἀδύνατον νὰ ἐννοήσουν τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης τῆς συνδιαλλαγῆς. Θὰ ἐπέλθῃ αὕτη δι' ἡμῶν τῶν κρατούντων ἐφόσον θέσωμεν κατεύθυνσιν εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ὑποστώμεν καὶ θυσίας. Πραγματευόμενος διὰ μακρῶν τὰ τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἐξιστορῶν τὰ αἴτια τῆς ἀπκρχῆς του καὶ τὴν ἐν γένει ἐξελίξιν του συμπεραίνει ὅτι ἡ συνδιαλλαγὴ καὶ ἡ γαλήνη, ἣν καὶ μόνον ποθεῖ ὁ Ἕσπος, δὲν θὰ ἐπέλθῃ διὰ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας ἀπὸ τῆς αἰθούσης ταύτης. Μόνον ὅταν ἡ Δημοκρατία ἔχῃ πρόγραμμα τὴν συνδιαλλαγὴν καὶ τὴν γαλήνην, τότε θὰ ἐγκριθῇ πανηγυρικῶς καὶ θὰ ριζοβολήσῃ καὶ θὰ ἐπιερχθῇ. Ἀλλὰ, ἐπαναλαμβάνει, ἡμεῖς οἱ κρατοῦντες πρέπει δι' ἔργων νὰ ἀποδείξωμεν τὴν συνδιαλλαγὴν.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** (πληρεξούσιος Βονίτσας) φρονεῖ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀκουσθῶν ἐντεῦθεν τὰ προτερήματα τῆς Βασιλείας καὶ τὰ προτερήματα τῆς Δημοκρατίας. Ὁ κ. Σεχιώτης ὁμιλῆσε κατὰ τὴν πεποιθήσιν του περὶ τῶν προτερημάτων τῆς Βασιλείας. Οἱ ἄλλοι ὑπῆρχον μονομερεῖς, ἐκθέτοντες μόνον τὰ κακὰ τῆς Δυναστείας καὶ ἐρεθίζοντες τὸν ἐγωισμόν τῶν σφαλέντων. Περὶ τῶν προτερημάτων καὶ τῶν ἀρετῶν τῆς Δημοκρατίας ἐλάχιστα ἢ οὐδόλως ἡσχολήθημεν. Ἐὰν τοῦτο πράξωμεν, εἶνε πιθανόν ὅτι θὰ πείσωμεν καὶ τοὺς ἀντιπάλους μας ὅτι ἡ Δημοκρατία εἶνε δι' ἡμᾶς τὸ προτιμότερον πολίτευμα.

Ἀναπτύσσων τὸ θέμα του λέγει ὅτι ὁ βασιλικὸς θεσμὸς ἐν Ἑλλάδι δὲν ὑπῆρξε ποτὲ ἀγαπητός. Ὑπῆρξεν ἢ μισητός εἰς τινὰς κύκλους ἢ ἀνεκτός. Δὲν ἐνθυμεῖται ποτὲ εἰς τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν οὐδένα ὁ ὅποιος νὰ ἦτο ἐνθουσιασμένος μὲ τὸν θεσμόν ἢ τοὺς Βασιλεῖς του. Εἶνε ἀληθές ὅτι ἀπὸ

τινῶν ἐτῶν ἠκούοντο πολλὰι ζητωκραυγαὶ ὑπὲρ τοῦ Κωνσταντίνου. Ἀλλ' αἱ ζητωκραυγαὶ ἐκείναι ἀπηθύνοντο ὅχι εἰς τὸν Βασιλέα ἀλλ' εἰς τὸν Κομματάρχην, διὰ λόγους κομματικούς καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ἐθνικὴν καταστροφὴν ἐγένετο καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ θεσμὸς μισητός. Ὁ βασιλικὸς θεσμὸς εἶνε θεσμὸς ὅχι ἐκούσιος ἀλλὰ θεσμὸς βίαιος, ὁ ὅποιος ἐπεκράτησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὅτε οἱ λαοὶ ἔζων βίον ἐπεκράτησε διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ὅτε οἱ λαοὶ ἔζων βίον νομαδικόν καὶ ἐπεκράτουν οἱ φυλάρχαι. Ἐκείθεν προήλθον α. Βασιλεῖαι καὶ εἶτα αἱ Τυραννίαι. Ἡ βία ὅμως αὐτὴ ἔχει ἐξασθενήσῃ σήμερον, ἔχει δὲ καταστῇ ἰσχυρὰ ἡ δύναμις τῶν λαῶν, ἡ ὁποία ἀνατρέπει τὴν βίαν τῶν Βασιλέων καὶ ἐγκαθιδρύει τὴν Δημοκρατίαν.

Τρίτον ἐλάττωμα τοῦ βασιλικῡ θεσμοῦ διὰ τὴν Ἑλλάδα εἶνε ὅτι δὲν εἶνε θεσμὸς αὐτόχθων, ἀλλὰ θεσμὸς ξένος πρὸς τὴν καταγωγὴν καὶ τὰ ἦθη τοῦ λαοῦ. Δὲν εἶνε δὲ καὶ τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλλάδος κατάλληλον διὰ τὴν ἐπιβολὴν τῆς λαϊκῆς βίας. Ὑπῆρχον εἰς τὴν παλαιὰν μυθολογικὴν ἐποχὴν Βασιλεῖαι, ἀλλ' ἦσαν μόνον οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν βουλῶν τοῦ Δήμου. Εἰς τὰς βορειοτέρας ἐλληνικὰς Ἐπαρχίας ἐπεκράτησε κατόπιν ὁ βασιλικὸς θεσμός, ἀλλὰ δὲν ἠὲδοκίμησε παρὰ εἰς ὀρισμένας ἐξαίρεσεις. Καὶ ὁ βυζαντινὸς βασιλικὸς θεσμὸς δὲν ἦτο ἐλληνικὸς, ἀλλὰ ῥωμαϊκός. Τὸ πνεῦμα τὸ ἐλληνικὸν ἦτο δημοκρατικόν. Ἄλλο ἐλάττωμα τοῦ βασιλικῡ θεσμοῦ εἶνε ὅτι ἐν Ἑλλάδι δὲν ἠὲδοκίμησε ποτὲ. Δὲν ἔδειξεν οὔτε κἂν τὴν κυριωτέραν βασιλικὴν ἀρετὴν του νὰ προλαμῶνῃ τὰς ἀνωμαλίας. Ἡμεῖς ἐπὶ μίαν ἑκατονταετίαν εἶχομεν σειρὰν Ἐπαναστάσεων ἐξ ἀφορμῆς τῶν Βασιλέων, οἱ ὅποιοι ἐδημιούργουν τὸν βασιλικὸν βαγιαδισμόν, ἰδίως ὁ Κωνσταντῖνος. Αὐτὸς ὁ βαγιαδισμὸς μετὰ τοῦ κομματάρχικοῦ βαγιαδισμοῦ ἐδημιούργησαν τὰς περισσοτέρας καταστροφάς. Ὁ βασιλικὸς θεσμὸς προάγει τοὺς πολέμους. Οἱ Βασιλεῖς εἶνε κατὰ κανόνα φιλοπόλεμοι, διότι φοβούμενοι τὴν ἐσωτερικὴν ἀντίστασιν κατὰ τῆς βίας τοῦ θρόνου τῶν προσπαθῶν νὰ τὴν ἐκτρέπουν εἰς πόλεμον ἐξωτερικόν. Ἄλλο ἐλάττωμα τοῦ βασιλικῡ θεσμοῦ εἶνε ὅτι τείνει πάντοτε εἰς ἐγκατάστασιν τοῦ μοναρχισμοῦ. Ὅταν βεθαίως «τὸ μαχαῖρι φθάνῃ εἰς τὸ κόκκαλο» οἱ λαοὶ ἐπαναστατοῦν, ἀλλ' ἐν τούτοις ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἐπέλθῃ αἱ καταστροφαί, εἰς τὰς ὁποίας προστίθενται καὶ αἱ ἐκ τῆς Ἐπαναστάσεως ζημίαι.

Ἄλλο ἐλάττωμα τοῦ θεσμοῦ εἶνε ὅτι δὲν χρησιμοποιοῖ οὗτος τὴν ἀξίαν τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος, διότι οἱ Βασιλεῖς δὲν εἶνε ἐξ ἐκλογῆς, ἀλλ' ἐκ γεννήσεως, καὶ δὲν εἶνε πάντοτε οἱ καλύτεροι διότι δὲν τυγχάνουσι τῆς ἀγωγῆς τῆς ἐκ τοῦ

ἐλευθέρου ἀνταγωνισμοῦ. Δίδει ἐπίσης ἀφορμὴν εἰς ἀνάπτυξιν τῆς κληρονομικότητος καὶ εἰς τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς διοικήσεως. Ἡ κληρονομικότης ὅμως δὲν προάγει τὰς Πολιτείας, ἀλλ' ἡ ἐναλλαγὴ τῶν στελεχῶν. Τέλος ὁ βασιλικὸς θεσμὸς δὲν ἀναπτύσσει τὴν πρωτοβουλίαν. Ἀπόδειξις ὅτι εἰς τὸν τελευταῖον παγκόσμιον πόλεμον μόνον εἰς τὰ δημοκρατικά Κράτη τῆς Ἀντάντ ἀνεπτύχθησαν πρωτοβουλία καὶ ἀνεπτύχθησαν προσωπικότητες.

Ὁ δημοκρατικὸς θεσμὸς δὲν εἶναι μισητός. Δὲν ἔμπορει νὰ εἶναι, διότι εἶναι λαϊκός. Ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας δὲν δύναται νὰ δημιουργήσῃ τὰς κλίμακας καὶ τὴν διαφθοράν τὴν ὑποίαν δημιουργεῖ ὁ Βασιλεὺς, διότι εἶναι ἐφήμερος. Ὁ δημοκρατικὸς θεσμὸς δημιουργεῖ τὴν ἀξίαν εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος, διότι θὰ ἐκλέγεται ὑπὸ τοῦ Λαοῦ πάντοτε. Ἔρχομεν μέχρι τοῦδε ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ Λαὸς ἐκλέγει τοὺς καλυτέρους. Δύο ἐξαίρεσεις ὑπάρχουσι, διὰ τὸν Τρικούπην καὶ τὸν Βενιζέλον. Ἀλλ' εἰς τὰς ἐξαίρεσεις ἐκείνας ὑπεύθυνος ἦτο ἡ Βασιλεία καὶ ὄχι ὁ Λαός. Διὰ τοῦτο ἔργον πατριωτικὸν θὰ πράξωμεν ἐγκαθιδρύοντες τὴν Δημοκρατίαν. Θὰ κάμωμεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ πρῶτον βῆμα προσεγγίσεως πρὸς τὸ καθολικὸν δημοκρατικὸν πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἐπεκράτησε μετὰ τὸν τελευταῖον πόλεμον. Ἡ Δημοκρατία δὲν ἔχει ποσῶς ἐλαττώματα, ἀλλὰ μόνον ἀρετάς. Τὰ κατὰ τῆς Δημοκρατίας ἐπιχειρήματα εἶναι ἀστήρικτα. Ἰσχυρίζονται οἱ ἀντιδημοκρατικοὶ ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν ἔχει τὴν δύναμιν νὰ διεξάγῃ ἐξωτερικοὺς ἀνταγωνισμούς. Ἀλλ' ὑπάρχει ἡ Ἀμερικανικὴ Δημοκρατία, τῆς ὁποίας ὁ Πρόεδρος ἔχει ἀπεριόριστον ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν. Ὑπῆρχεν ἄλλοτε ἡ Δημοκρατία τῆς Ρώμης, ἡ ὁποία διέπραξε μεγάλα ἔργα. Εἶναι ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία, ἡ ὁποία διεξήγαγε τὸν τελευταῖον πόλεμον. Λέγεται ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν ἔμπορει νὰ δώσῃ καλὴν διοίκησιν. Ἀλλ' ἡ διοίκησις δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ τὸν βασιλικὸν ἢ τὸν δημοκρατικὸν θεσμόν. Τὴν διοίκησιν τὴν κάμνουν οἱ νόμοι καὶ ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν, καθὼς ἡ μονιμότης τῶν ὑπαλλήλων. Κατηγοροῦν τὴν Δημοκρατίαν ὅτι γεννᾷ διαίρεσεις, ἀλλὰ καὶ τοῦτο εἶναι ἀνακριβές.

Ὁ κ. Γ. Κατσιμπίρης (πληρεξούσιος Αἰγικλαίης) παρακαλεῖ νὰ τυπωθῇ καὶ δημοσιευθῇ ἡ ἀγόρευσις τοῦ κ. Καρασεβδά ὡς διαφωτιστικωτάτη καὶ διδακτικωτάτη.

Ὡρᾷ 9.10' μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ τῇ 10.15' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν.

Ὡρᾷ 10.20' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. Γ. Βοραζάνης (πληρεξούσιος Δράμας) προτείνει ψήφισμα περὶ τοιχοκολλήσεως τοῦ λόγου τοῦ κ. Καρασεβδά.

Ἄλλος πληρεξούσιος προτείνει νὰ ἐκδοθῇ ὁ λόγος εἰς φυλλάδιον, τὰ ὅποια νὰ διανεμηθοῦν.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ἔλαβε μέτρον νὰ στενογραφηθοῦν ἰδιαιτέρως ὅλοι οἱ λόγοι.

Ὁ κ. Καρασεβδάς συνεχίζων τὴν ἀγόρευσίν του λέγει ὅτι καὶ αἱ μομφαὶ κατὰ τῶν Δημοκρατιῶν ὅτι ζῶσιν ἐν διαμάχαις καὶ ἀλληλοσπαρχαμοῖς καὶ διχονοίαις εἶναι ἀβάσιμοι καὶ δὲν φέρουσι τὸν ἐξαίρετικὸν χαρακτήρα, τὸν ὁποῖον θέλουσιν τινὲς νὰ ταῖς ἀποδώσουν, καὶ εἶχον μόνον ὡς κίνητρον τὴν ἐπίτευξιν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος, ὁσάκις δὲ δὲν ἐπετεύχθη, τοῦτο προήλθεν ἐνεκὰ σφαλμάτων τυγχόντων. Μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῆς πολιτικῆς ἐνότητος ἔρχονται αἱ ἐνδοδημοκρατικαὶ διαμάχαι, διότι, ὅπως εἰς ὅλα τὰ Κράτη, μετὰ τὴν ἀποτυχίαν τῶν ἐξωτερικῶν ἀγώνων ἐπέρχονται συνήθως αἱ ἐσωτερικαὶ διαμάχαι. Τὰ σφάλματα ἐπομένως τὰ δημοκρατικὰ ὀφείλονται εἰς τὰς ἐποχὰς τῆς καταπτώσεως τῶν Δημοκρατιῶν. Ἀναφέρει ἀκολούθως ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ Δημοκρατία τόσον ἤνθησεν, ὥστε παρήγαγε τοὺς γνωστούς θεσμούς ἐφ' ὧν στηρίζονται ὅλα τὰ νεώτερα Κράτη. Δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι αἱ μεσολαύσασαι διαιρέσεις συνετέλεσαν εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ πολιτισμοῦ. Ἐνεκὰ λόγων καὶ πάλιν τυγχόντων καὶ ὅτε ὁ Στρατὸς μετεβλήθη εἰς μισθοφορικὸν μετεβλήθη εἰς Ἀυτοκρατορίαν ἡ Ῥωμαϊκὴ Δημοκρατία. Καὶ αἱ Ἰταλικαὶ Δημοκραταὶ ἠὺδοκίμησαν καὶ ἀνέπτυξαν τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας καὶ τὰ γράμματα. Ἐπεσαν αὗται, διότι ἐνεφανίσθησαν τὰ Πορτογαλλικὰ καὶ Ἰσπανικὰ Κράτη καὶ ὁ Σλαβισμὸς, τὰ ὅποια ἀπερρόφησαν δι' ἐαυτὰ τὸν πλοῦτον τῆς Ἀφρῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐστέρησαν τῶν πλουτοφόρων πηγῶν τὰς Ἰταλικὰς Δημοκρατίας. Καὶ ἡ Πολωνία δὲν ἐπείσε λόγῳ διμαρχῶν ἀλλὰ λόγῳ τῆς κυριαρχικῆς τάσεως τῶν γύρω μεγάλων Κρατῶν. Καὶ εἰς τοὺς νεωτέρους χρόνους ὁ δημοκρατικὸς θεσμὸς συνετέλεσεν ἐν Γαλλίᾳ εἰς ἀνάπτυξιν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους. Εἶναι ἀνακριβὲς ἀφ' ἑτέρου ὅτι τὴν δύναμιν τῆς ἡ Γερμανία ὥρειλεν εἰς τὸν μοναρχικὸν θεσμόν. Καὶ αἱ Δημοκραταὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς καὶ αὗται ἀκμάζουν, καίτοι ἔχουν τόσον μικρὸν ὅσον, καίτοι ἔχουν τὴν διαμάχην μεταξὺ Λευκῶν καὶ Μελανῶν καὶ δὲν ἔχουν ἐθνικὴν ἐνότητά. Αἱ διαμάχαι τοῦ Μεξικοῦ ὀφείλονται πρῶτον διότι τὸ κλίμα εἶναι ὑπερθερμὸν καὶ δεύτερον διότι ἡ

πλειονοψηφία ἀνήκει εἰς τοὺς Μαύρους. Δι' ὅλα ταῦτα εἶνε αἰσχος δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας νὰ μὴ ἐγκαταστήσωμεν τὴν Δημοκρατίαν, ἀφοῦ καὶ οἱ Γερμανοὶ καὶ οἱ Τούρκοι τὴν ἐγκαθίδρυσαν (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. **Α. Γεηρογιάδης** (πληρεξούσιος Βερροίας) λέγει ὅτι προκληθεῖς ἐκ τῶν λεχθέντων παρὰ τοῦ κ. Κύρκου περὶ προεκλογικῆς ἐντολῆς καὶ ἰδεολογίας ἀνέρχεται εἰς τὸ βῆμα. Κατηγορήθημεν, λέγει, ὡς παραβάται τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς ἡμεῖς. Ἡ ἰδεολογία τοῦ πρόσφυγος διὰ τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βενιζέλου εἶνε γνωστή. Ἀλλὰ βλέπομεν ὅτι καὶ πάλιν ἡ κοινόβουλευτική εὐθυμία χαρακτηρίζει τὸν κ. Βενιζέλον ὅπως καὶ τῷ 1920, ὁπότε, ἐν ἐξηκολούθει νὰ κυβερνᾷ τὴν Ἑλλάδα ὀλίγον ἀκόμη, θὰ προσλαμβάνετο ἡ κατὰστροφή. Τὸ δημοψήφισμα ἀφ' ἑτέρου δὲν ἀποτελεῖ στερεὰν βάσιν τοῦ δημοκρατικοῦ οικοδομήματος καὶ ἄγει καὶ εἰς κινδύνους ἐν περιπτώσει πλάνης τῶν ἐκλογέων. Καθ' ἡμᾶς οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ Λαοῦ εἶνε ἀρμόδιοι νὰ λύσουν ὅλα τὰ ζητήματα καὶ δὴ τὸ δυναστικόν. Θὰ εἶνε ἄλλως τε ὕβρις καὶ εἰρωνεία πρὸς τὰ ὄνματα τῆς Μικρᾶς, Ἀσίας ἢ ἐρώτησις ἂν θέλουν ἢ ὄχι τὸν Γεώργιον Γλύβουρτζ. Ὡς πρὸς τὴν συμφιλωτικὴν προσπάθειαν θεωρεῖ ταύτην ἐξ ὀνόματος τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου ὡς σφάλμα, διότι πρόκειται περὶ ἀντιπάλων ἀμετανοήτων. Διὰ καταλήγων νομίζει εἰτι πρέπει νὰ ψηφισθῇ ἀμέσως καὶ ἡ καταργησις τῆς Δυναστείας καὶ ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Ν. Κωνσταντόπουλος** (πληρεξούσιος Σερρών) θεωρῶν ἐξηγτηλόμενον τὸ ὑπὸ συζήτησιν θέμα καὶ φρονῶν ὅτι αἱ ἀπόψεις τῶν δύο μερίδων τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἔχουν ἤδη ἀποκρυσταλλωθῇ περιορίζεται εἰς τὸ ἀφορῶν τοὺς πρόσφυγας ζήτημα, τὸ ὅποιον ἐγεννήθη διὰ τῶν τελευταίων δηλώσεων τοῦ κ. Βενιζέλου.

Κατακρίνει τὴν τηρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς προηγουμένης Συνελεύσεως τακτικὴν κατὰ τῶν πρόσφυγων πληρεξουσίων καὶ δηλοῖ ὅτι οἱ πρόσφυγες πληρεξούσιοι ἐκπατρισθέντων ἐκλογέων ἔχουν ἀπόφασιν ὅπως μὴ ἀποθάνουν πρὶν ἢ ἐπανίδουν τὰς πατρίδας των. Ἐκφράζει ἀκολούθως ὁ ρήτωρ τὴν ἀπορίαν του διὰ τὴν παράτασιν τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας.

Ὑποστηρίζων τὴν ὑπὸ τῶν ἀξιοματικῶν τηρηθεῖσαν στάσιν τὴν ἐπομένην τῶν ἐκλογῶν λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἀντίληψίν του οἱ πρόσφυγες οὔτε σκέψιν περὶ ἐπαναφορᾶς τῆς Δυναστείας εἶνε δυνατόν νὰ κάμουν.

Ὁ κ. **Θ. Σοφοῦλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) διακόπτων λέγει ὅτι τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ὑπέστησαν οἱ πρόσ-

φυγες δὲν θὰ ἐπιτρέπωσι τοιαύτην σκέψιν καὶ ἐπομένως οὐδεὶς φόδος ὑπάρχει.

Ὁ κ. **Κωνσταντόπουλος** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπομένης τῶν ἐκλογῶν παρημελήθη τὸ προσφυγικὸν ζήτημα καὶ ὡς ἐκ τούτου θεωρεῖ σοβαρὰν τὴν ἀπέναντι τῶν ἐκλογέων τῶν θέσιν τῶν προσφύγων πληρεξουσίων, οἱ ὅποιοι κατετρίβοντο εἰς συζήτησιν λελομένου ἤδη ζητήματος καὶ οὐχὶ τοῦ προσφυγικοῦ.

Θεωρῶν ὡς πεπλανημένην τὴν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀκολουθουμένην τακτικὴν ἀναλύει τὴν ἀπέναντι τῶν προσφύγων στάσιν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου καὶ ἀναφέρει ἐπιστόδιον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ Βασιλέως χαρακτηρίσαντος ὡς ἀχαρίστους καὶ οὐχὶ τόσον Ἕλληνας τοὺς πρόσφυγας.

Ἐκφράζων εὐχὴν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τοῦ δημοψηφίσματος, ἐρωτᾷ τὴν Κυβέρνησιν τί μέλλει νὰ γίνῃ ἐν τῇ ἀπιθάνῳ περιπτώσει ἀποτυχίας αὐτοῦ.

Περαινῶν κηρύσσεται ὑπὲρ τῆς ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Ν. Γουργουρῆς** (πληρεξούσιος Παρνασσίδος) ἀντικρούει τὰ λεχθέντα περὶ ἐπηρεασμοῦ τῶν πληρεξουσίων, ὧν ἡ στάσις ὀφείλεται εἰς τὴν δοθείσαν παρὰ τοῦ Λαοῦ ἐντολήν καὶ εἰς τὰς πρὸς αὐτὸν ὑποσχέσεις. Τὸ φρόνημα τοῦ Λαοῦ ἦτο ἐνιαῖον ὑπὲρ τῆς ἐπαναφορᾶς τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ προσήλθεν εἰς τὰς ἐκλογὰς ἵνα διαδηλώσῃ ὅτι ἄνευ αὐτοῦ δὲν δύναται ν' ἀποκτήσῃ τὴν ἡσυχίαν του καὶ τὴν εὐημερίαν του. Εἶνε ἀπορίας ἄξιον ὅτι ἐπικρίνεται ὁ κ. Βενιζέλος, διότι λέγει τὴν ἀλήθειαν. Εἶνε ἀνεξήγητος ἡ ἀξίωσις ὅπως διαδραματίσῃ βωδὸν πρόσωπον ὁ κ. ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων. Ἐξαίρει κατόπιν τὸν δημοκρατισμὸν τῆς ἰδιαίτερας πατρίδος του Γαλαξειδίου, ὅπερ κατὰ ἐννέα δέκατα ἐψήφισε κατὰ τῆς παλιννοστεύσεως τοῦ Κωνσταντίνου. Ἡ συγκρότησις τῆς παρούσης Ἐθνοσυνελεύσεως εἶνε ἡ ἀναγνώρισις τοῦ σφάλματος καὶ ἡ ὁμολογία τῆς πλάνης.

Συνεπῶς μία ταχεῖα ἐνέργεια ὑπολείπεται, ἡ διεξαγωγή τοῦ δημοψηφίσματος, ἡ ἡμέρα τοῦ ὁποίου θὰ εἶνε ἡμέρα ἐξαγνισμού.

Καταλήγων λέγει ὅτι ἡ ὑπερψήφισις τῆς κυβερνητικῆς προτάσεως εἶνε σύμφωνος πρὸς τὴν ἐντολήν τὴν ὅποιαν ἔλαθε παρὰ τῶν ἐντολέων του καὶ τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὅποιαν ἔδωκε πρὸς αὐτούς.

Ὁ κ. **Β. Κουνουρίδης** (πληρεξούσιος Χίου) λέγει ὅτι εἶνε λυπηρὸν ὅτι μετὰ τόσας καταστροφὰς ἐπέζησεν ἡ ἐπάρατος Δυναστεία. Εἶνε λυπηρὸν ἐπίσης ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη Ἕλληνες

μαχόμενοι ὑπὲρ θεσμοῦ ξένου οἷος ὁ βασιλικός. Ὁ θεσμός αὐτὸς δὲν ἀπέθῃ ἐστία ὠφελείας ἀλλὰ διαφθορᾶς. Καὶ οἱ βυζαντινοὶ ἡμῶν αὐτοκράτορες ὅσάκις ἐμεγαλύνουν ὠφελὸν τοῦτο εἰς τοὺς μεγάλους πολιτικούς καὶ στρατιωτικούς ἀνδρας οὓς εἶχον πέριξ των.

Ἀναφέρει ἐπεισόδια τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Κωνσταντίνου εἰς Χίον ἀποδεικνύοντα τὴν εὐτέλειαν τοῦ τότε Βασιλέως.

Βαίνοντες ἤδη πλησίοντι πρὸς τὴν Δημοκρατίαν ἅς τεινόμεν πρὸς ἀλλήλους τὰς χεῖρας καὶ ἅς στήσωμεν στερεὰ τὰ θεμέλια τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. Θ. Ἀνδρεάδης (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) λέγει ὅτι ἀνῆλθε τὸ βῆμα διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ψῆφόν του καὶ δηλοῖ ὅτι θὰ ἐξασκήσῃ τὴν ἐντολὴν τοῦ Λαοῦ ὅπως τῷ ἐδόθη ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπαγγελιῶν. Εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐτέθη ἄπλουν τὸ ζήτημα τῆς Δημοκρατίας. Ὅπου μετέδωκεν, λέγει, ἐκάμνομεν προπαγάνδαν δημοκρατικὴν, δηλαδὴ Δημοκρατίαν λαοκρατικὴν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως ἤκουσα ὅτι δὲν ὠμιλήσαμεν περὶ Δημοκρατίας. Πρὸ τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος ἀπεφασίσσαμεν νὰ συμπράξωμεν μὲ ὅλα τὰ φίλα πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν Κόμματα. Μετὰ τοῦτο ὅμως τὰ πράγματα ἠλλάξαν λόγῳ τοῦ ἀναπτυχθέντος δημοκρατικοῦ ρεύματος καὶ ἀπεκλείσθησαν ἀπὸ τὸν συνδυασμὸν πάντες οἱ συντηρητικοί. Μετὰ τὰς ἐκλογὰς προσεκλήθημεν νὰ στείλωμεν τηλεγράφημα προσκλήσεως πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον καὶ ὑπεγράψαμεν τοῦτο δεκαπέντε πληρεξούσιοι. (Ἀναγινώσκει τὸ τηλεγράφημα).

Ὁ κ. Ἰωάν. Πασσαλίδης (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) δηλοῖ ὅτι ἡρνήθη νὰ ὑπογράψῃ τὸ τηλεγράφημα τοῦτο.

Ὁ κ. Ἀνδρεάδης συνεχίζων λέγει ὅτι συνεπῶς πρὸς ταῦτα ὁ κόσμος μᾶς ἐστειλε νὰ κανονίσωμεν τὸ πολιτικὸν καὶ τὸ προσφυγικόν. Κακῶς θεωρεῖται μέχρι τοῦδε τὸ ζήτημα τοῦτο ὡς ζήτημα φιλανθρωπίας. Εἶνε ζήτημα καθαρῶς ἐθνικόν, ὅσον θὰ ἦτο καὶ ἡ διεξαγωγὴ ἐνὸς πολέμου. Τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος τὴν λύσιν ζητοῦμεν οἱ πρόσφυγες συμφῶνως μὲ τὰς συνήκας καὶ συμφῶνως μὲ τὸν ἀνθρωπισμὸν. Δὲν εἶνε ζήτημα Κόμματος καὶ δὲν ἀνεχόμεθα δι' αὐτὸ καμμίαν κομματικὴν ἐκμετάλλευσιν. Συνιστᾷ ἀκολούθως ὅσον ἀφορᾷ τὸ δημοψήφισμα ὅπως κατέλθωμεν ἡνωμένοι, διότι βλέπει μετὰ λύπης του ὅτι νέαι διαίρεσεις προκύπτουσι καὶ θὰ χρειασθῶσι νέαι συμπιλιωταί.

Ὁ κ. Γ. Μπούμπουλης (πληρεξούσιος Σπετσῶν) παρακαλεῖ νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν ἂν εἶνε ἀληθὴ τὰ περὶ θανάτων τῶν προσφύγων.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι εἶνε ἐκτὸς τοῦ θέματος ἡ ἐρώτησις αὕτη.

Ὁ κ. Ν. Μανούσης (πληρεξούσιος Σερρών) εὐρίσκει ἀδίκους τὰς ἐπικρίσεις κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς πρόσφυγας, αἱ περὶ ὧν δηλώσεις καὶ ὑποσχέσεις εἶνε βεβαίως ἐπαρκεῖς καὶ ἱκανοποιητικαί, καὶ δὲν ἔχουν οἱ πρόσφυγες καμμίαν ἀμφισβολίαν, ἐφόσον ἦλθε καὶ εἶνε παρὼν ὁ κ. Βενιζέλος, ὅτι ἀσφαλῶς θὰ ἐκπληρωθῶν αἱ ὑποσχέσεις αὗται.

Πραγματευόμενος ἀκολούθως τὰ τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτειακοῦ λέγει ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ἀπὸ συνταγματικοῦ Βασιλέως κατήντησεν ἀπόλυτος Μονάρχης. Ὅλα τὰ κακὰ τὰ μετὰ τὸ 1915 προῆλθον ἀπὸ τὰς αὐταρχικὰς καὶ θεοκρατικὰς ἐκδηλώσεις τοῦ Κωνσταντίνου. Συνεπῶς κατὰ πρῶτον λόγον πταίει τὸ πολίτευμα καὶ κατὰ δεύτερον τὰ πρόσωπα. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς ἡ κατάργησις τοῦ χρεοκοπήσαντος βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ ἡ ἀνακήρυξις τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Δημοκρατία κατὰ τὴν γνώμην τοῦ ρήτορος πρέπει νὰ συσταθῇ διὰ δημοψηφίσματος καὶ λόγῳ τῶν γενομένων προεκλογικῶν ἐπιφυλάξεων καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι πρὸ τῶν ἐκλογῶν ἐγένοντο ἐκδηλώσεις ὑπὲρ ἐπαναφορᾶς τοῦ κ. Βενιζέλου. ὅστις ἐλθὼν ἔδωκεν ὠρισμένον πρόγραμμα, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἐμμένωμεν.

Θεωρεῖ ἀκολούθως τὴν διὰ τοῦ δημοψηφίσματος ἐγκυβέρνησιν τῆς Δημοκρατίας ὡς πρακτικωτέραν, διότι οὕτω θὰ ὦσιν ἀσφαλέστεραι αἱ βάσεις αὐτῆς.

Περαιῶν δηλοῖ ὅτι δέον ν' ἀκολουθηθῇ ἡ διαγραφομένη πολιτικὴ τοῦ κ. Βενιζέλου, τὸ κύρος τοῦ ὁποίου θεωρεῖ ὡς ἐξασκοῦν μεγάλην ἐπιρροήν.

Ὁ κ. Δ. Καλλιανδῆς (πληρεξούσιος Ἐπιδάφου Αἰμαρᾶς) διερμηνεύων τὰς γνώμας καὶ τοῦ συναδέλφου του κ. Βαρδουλάκη λέγει ὅτι δύο μόνον ὑπάρχουσιν ἀπὸ τοῦ 1910 καὶ ἐντεῦθεν Κόμματα, τὸ βενιζελικόν καὶ τὸ βασιλικόν.

Φρονεῖ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἐξ ἰδιοσυγκρασίας δημοκρατικὸς τρέφει ἐν τούτοις συμπάθειάν τινα πρὸς τὸν βασιλικὸν θεσμόν.

Ἀναφέρει εἶτα τὰς συνεπείας τῶν ἐκλογῶν τῆς 1ης Νοεμβρίου καὶ ἐξιστορεῖ τὰ προηγηθέντα ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ του καὶ τὴν ἐκλογὴν τῆς 16 Δεκεμβρίου καὶ τὰς ὑπὸ τῶν πολιτικῶν του ἀντιπάλων καταδληθείσας ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀποχῆς προσπαθείας.

Περαιῶν καταθέτει ψήφισμα ὑπὲρ τῆς διενεργείας δημοψηφίσματος διὰ τὸ δυναστικὸν ζήτημα τοῦ πολιτειακοῦ ἐπαφιεμένου εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Ε. Παυλίδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) συνεχίζων, λέγει, τὴν χθεσινὴν του ἀγόρευσιν φρονεῖ ὅτι ἀφ' ἧς ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων μετὰ τὴν συνθήκην τῶν Σεβρῶν δὲν ἀπεδοκίμασε τοὺς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ συνεργάτας του ἐρράγισε πλέον ἢ ἐθνικὴ ἐνότης καὶ ὑπενομεύθη ἡ δημοτικότης του.

Δίδων ἀκολούθως ἐξηγήσεις ἐπὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ λεχθέντων περὶ πολιτικῆς εὐπρεπειᾶς τῶν παλαιότερων λέγει ὅτι δὲν ἐσκόπει νὰ θίξῃ κανένα ἐκ τῶν κ. κ. πληρεξουσίων.

Ἐξακολουθῶν τὴν ἀγόρευσιν του λέγει ὅτι οἱ Τούρκοι καὶ οἱ ἀντιβενιζελικοί τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος ἐώρταζον τὴν 1ην Νοεμβρίου. Μετὰ τὴν καταστροφὴν οἱ Τούρκοι ἐν συλλαλητηρίοις ἐζητωκραύγαζον ὑπὲρ τοῦ Κεμάλ, τοῦ Κωνσταντίνου καὶ τοῦ Γούναρη. Κατόπιν τούτων καὶ ἐρώτημα περὶ Γλυξόβουργων, εἰς τοὺς πρόσφυγας ἰδίᾳ, εἶνε βαρυτάτη ὑbris.

Νομίζει ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι γινόμενος μόνον διεκπεραιωτὴς ἐρωτημάτων ἀποφεύγει τὰς εὐθύνας τῆς τυχόν υπερψηφίσεως τῆς Βασιλείας; Οἱ λαοὶ δὲν φέρουσιν εὐθύνας τὰς φέρουν οἱ κυβερνῶντες.

Ἐὰν πιστεύωμεν εἰς τὴν Δημοκρατίαν, οὐδεμία δικαιολογία ὑπάρχει διὰ τὴν βραδύτητά μας περὶ τὴν καταδίκην τῆς ἐνόχου Βασιλείας καὶ περὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας. Ὡμίλησαν περὶ κινδύνων, ἀλλ' εἰς κίνδυνος ὑπάρχει, ὁ ἐσωτερικὸς, ἡ Βασιλεία.

Ὁ κ. **Δ. Ἐλευθεριάδης** (πληρεξούσιος Ροδόπης) λέγει ὅτι κατῆλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα μὲ σημαίαν δημοκρατικὴν καὶ διότι ἦτο πεπεισμένος περὶ τῆς ἐνοχῆς τῆς Δυναστείας καὶ διότι ἐφρόνει ὅτι μόνον διὰ τοῦ προγράμματος τὸ ὅποῖον ὑποστηρίζει ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις θὰ ἡδυνάμεθα νὰ βελτιώσωμεν τὰ ἐθνικὰ ἡμῶν πράγματα.

Εἶνε, λέγει, τῆς γνώμης ὅτι ἡ βελτίωσις τῶν κακῶς ἐχόντων θὰ γίνῃ, ὅταν ἡ διακυβέρνησις τῆς Χώρας περιέλθῃ εἰς πρόσωπα ἔχοντα πίστιν εἰς τὸ πρόγραμμά των καὶ ἐφυσιν ριζοσπαστικὴν πρὸς ἐκπλήρωσίν του. Τὸ χάσμα τοῦ κακοῦ ὀφείλεται εἰς τὰ προσωπικὰ Κόμματα καὶ θὰ γεφυρωθῇ, ἂν σχηματισθοῦν Κόμματα ἀρχῶν καὶ θεσπισθῇ ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεύει.

Ἐντολὴν ἔλαβε παρὰ τῶν ἐκλογέων καὶ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικὸν νὰ λύσῃ ἐντὸς τῆς Συνελεύσεως. Ἐκ τῶν μέχρι σήμερον συζητήσεων ἐπείσθη ὅτι ὁ καλῶτερος τρόπος λύσεως αὐτῶν εἶνε ὁ ὑποστηριζόμενος παρὰ τῆς μερίδος εἰς ἣν ἀνήκει. Ἐξετάζων τὰ τοῦ δημοψηφίσματος φοβεῖται μήπως ἐμπνευσθῇ εἰς τοὺς πρόσφυγας ἡ ἀδιαφορία ἐφ' ὅσον

μάλιστα καὶ αἱ περισσότεραι κρατικαὶ ὑπηρεσίαι εἶνε ἀντιδραστικά. Δι' ὅλα ταῦτα ἐπικρίνει τὴν Κυβέρνησιν ἀντιτιθεμένην νὰ λυθῶσι τὰ ζητήματα διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ὁ κ. **Π. Τηλικίδης** (πληρεξούσιος Ἐδέσσης) λέγει ὅτι οἱ ὑποδείξαντες αὐτὸν καὶ ἄλλους συναδέλφους του ἦσαν δημοκρατικοί, καὶ οἱ ψηφίσαντες αὐτὸν ἐπίσης ἦσαν δημοκρατικοί. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους, θὰ ὑπάρχουν τοιοῦτοι μόνον ἐφόσον τὸ Κράτος δὲν εἶνε εὐνομούμενον καὶ εἶνε ἀναρχούμενον. Διὰ τοῦτο ἔχει τὴν ἀντίληψιν ὅτι τὰ ζητήματα ὀφείλουν νὰ λυθῶσι διὰ τῆς Συνελεύσεως, ὅπως ὑποστηρίζει ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις.

Ὁ κ. **Δ. Καταφυγιώτης** (πληρεξούσιος Καρδίτσας) λέγει ὅτι ἀδύνατον ἡ Θεσσαλία, ἡ πατρίς τοῦ Φεραίου καὶ τοῦ Πλαστήρα, νὰ καθυστέρει εἰς δημοκρατισμόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἑαυτὸν του ἐξετέθη ἐπαναστατικὸς ἀγροτικὸς καὶ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ψυχολογίας τοῦ Λαοῦ τῆς ὑπαίθρου χώρας ἐπείσθη ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ παρουσιάσωμεν Δημοκρατίαν μὲ στικτὰν Κυβέρνησιν καὶ μὲ ἔργα καὶ ἔπειτα νὰ ζητήσωμεν τὴν κύρωσιν τῆς. Τάσσεται συνεπῶς μὲ τὴν ἀποψιν τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος.

Ὁ κ. **Μ. Τσαγλαμπᾶς** (πληρεξούσιος Λευκάδος) νομίζει ὅτι μόνον ὅταν υἱοθετηθῇ ἡ ἀποψὶς τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος θὰ ἀποφευχθῇ ὁ ἀντικειμενικὸς σκοπὸς δι' ὃν ἐξελέγημεν τῇ 16 Δεκεμβρίου 1916 καὶ ὅστις ἦτο ἡ εἰσαγωγὴ μας εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον. Μὴ γνωρίζοντες τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δημοψηφίσματος πῶς θέλετε νὰ κηρύξωμεν ἐντεῦθεν τὴν Δημοκρατίαν; Ἰδοὺ, λέγει, διατί ὑποστηρίζει τὴν κυβερνητικὴν ἀποψιν. Συνιστᾷ ἀκολούθως νὰ κατέλθωμεν ἡνωμένοι καὶ νὰ γίνῃ προπαγανδιστικὴ ἐργασία μὲ τὴν ἥθικὴν ἐνίσχυσιν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Γ. Κανουλίδης** (πληρεξούσιος Κοζάνης) παρακαλεῖ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ ὁμιλήσῃ τὴν Δευτέραν, διότι πρόκειται νὰ ἐλέγξῃ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Σ. Ζεργὸς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λέγει ὅτι εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ὁ ὀφυπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν ἐδήλωσεν ὅτι ἀπὸ κοινοῦ θὰ κανονισθῶσι τὰ ζητήματα Δωδεκανήσων καὶ Γ'ζούμπαλαντ μετὰ τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἀγγλίαν. Θεωρεῖ καθήκον του νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς ἀμφοτέρους τὰ Ἑθνη ταῦτα.

Μεθ' ὃ ὥρα 2.15 π. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἔλυσε τὴν συνεδρίσιν, ἵνα ἐπαναληφθῇ τὴν Δευτέραν ὥρα 5. μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΖ'

Τῆς 24 Φεβρουαρίου 1924.

“Ὁρα 5,20' μ.μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς :

— Ὁ Γεωργικὸς Σύλλογος Καστορίας ὑποβάλλει θερμὴν παράκλησιν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῶν ἀτάκτων ἀγοροπωλησιῶν ἐν ταῖς νέαις χώραις.

— Ὁ Κανέλλος Μπαρούνης τέως τηλεγραφητῆς αἰτεῖται τὴν ἀναθεώρησιν τῆς ἀποφάσεως συμφώνως τῷ ἄρθρῳ τοῦ Ν. Δ. τῆς 5 Νοεμβρίου 1922, καθ' ἣν ἀπελύθη.

— Ὁ Σύνδεσμος Ἑκκλησιαστικῶν Ἐπιτρόπων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Περιχώρων ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ μεταρρυθμίσεως τοῦ ἐνοριακοῦ νόμου.

— Ὁ Καπνοπαραγωγικὸς Πιστωτικὸς Συνεταιρισμὸς Σερρῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἄρῃ τὴν διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας δι' ἣς παρεχωρήθησαν εἰς διαφόρους θέσεις γαῖαι ἐκτάσεως 268 στρεμμάτων εἰς Μελενικίους καὶ αἵτινες ἀνήκουν εἰς οἰκογενεῖας ἐξορισθέντων εἰς Βουλγαρίαν καὶ ἤδη ἐπανελθόντων.

— Ὁ Συνεταιρισμὸς ἐνοικιάσεως γαιῶν Λεθαδεῖς ζητεῖ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ νόμου περὶ ἀπαλλοτριώσεως τσιφλικίων καὶ ἐν Λεθαδεῖς.

— Πάντες οἱ πρύσφυγες τῶν παραμεθορίων χωρίων Σιδηροκάστρου παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν χορήγησιν αὐτοῖς ζώων, γεωργικῶν ἐργαλείων καὶ περιθάλψεως.

— Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Ξάνθης καὶ τῆς περιφερείας αὐτῆς διὰ ψηφίσματός των παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως προβῇ εἰς τὴν κατάργησιν τῶν διαφόρων φορολογιῶν τοῦ καπνοῦ.

— Οἱ κάτοικοι τῶν συνοικιῶν Κυψέλης καὶ Ἀγίας Ζώνης τῶν Ἀθηνῶν παρακαλοῦσιν ὅπως ἐμποδισθῇ ἡ ἐγκατάστασις Φθισιατρείου πλησίον των.

— Ὁ Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. **Α. Δοξιάδης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἀπονομῆς πολεμικῶν συντάξεων εἰς ὑπλίτας καὶ τὰς ἀπορφανισθείσας

οἰκογενεῖας αὐτῶν, ὡς καὶ εἰς μὴ ἐπιστρατευμένους πολίτας παθόντας ἐν τῇ ζώνῃ τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων».

— Ὁ πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως κ. **Χ. Κατριβάνος** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ διοικήσεως τοῦ ναοῦ Ἀγίου Γερασίμου καὶ περὶ ἐξαιρέσεως αὐτοῦ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου Ν. Διατάγματος περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων».

— Ὁ Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. **Α. Δοξιάδης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 1ης Ὀκτωβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἄρθρου 8 τοῦ νόμου 617 χλπ. τασσομένης προθεσμίας καὶ χορηγήσεως ἀδείας ἰδρύσεως δύο φαρμακείων ἐν Ἀθήναις καὶ ἑτέρου ἐν Πειραιεῖ ὑπὸ τῆς Ἀνωμόμου Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν-Πειραιῶς-Πελοποννήσου».

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' οὗ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. Σεχιώτην.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** (πληρεξούσιος Μαντινέας) λέγει ὅτι ἐξ ὀνόματος τῆς μικτῆς συνταγματικῆς κοινοδουλειτικῆς ὁμάδος, μεθ' ἧς συνεργάζεται, ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος περὶ διαλύσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως. Ἡ πρότασις ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν πληρεξουσίων **Α. Λάμπρου** καὶ **Α. Φλέσσα**.

Μεθ' οὗ συνεχιζομένης τῆς ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως συζητήσεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός), ὅστις λέγει τὰ ἐξῆς: Δὲν θὰ ὁμιλήσω καὶ ἐγώ, κύριοι πληρεξούσιοι, ἐπὶ τῶν λοιπῶν σημείων τῶν κυβερνητικῶν δηλώσεων, ἐπὶ τῶν ὁποίων διετυπώθησαν μὲν συστάσεις τινὲς καὶ ἐπιφυλάξεις ἀόριστοι, ἀλλ' οὐδεμίαν ἐξεδηλώθη κατὰ θέσιν διαφωνία. Θὰ εἰπῶ μόνον ὀλίγας λέξεις εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπικρίσεων αἱ ὁποῖαι ἠκούσθησαν διότι ἡ Κυβέρνησις δὲν ἐσπευσεν ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς νὰ ὑποβάλῃ ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν σύστημα μέτρον πρὸς λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος καὶ διότι ἐπομένως, ἐνῶ ἡ Κυβέρνησις ἀριθμεῖ ἤδη δύο ἐδοξμάδων βίον, ἡ κατὰστασις τῶν προσφύγων παραμένει ἀμετάβλητος. Εἰς ἀπάντησιν τῶν ἐπικρίσεων αὐτῶν θὰ ἔχω νὰ εἰπῶ τὰ ἐξῆς, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἐξήνεγκαν τὰς παρατηρήσεις ταύτας δὲν ἔλαβον ὑπ' ὄψιν τὴν φύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Διότι θὰ ἦτο ἀδύνατον εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ καθορίσῃ τὴν προσφυγικὴν αὐτῆς πολιτικὴν ἐπὶ τῇ βάσει μόνον γενικῶν καὶ ἀφηρημένων ἀρχῶν, χωρὶς

προηγούμενως νὰ καταστή ἡμέτερος τῶν πραγματικῶν ὄρων ὑπὸ τοὺς ὑποίους διατελεῖ σήμερον ὁ προσφυγικὸς κόσμος καὶ τὰ ζητήματα αὐτοῦ. Θὰ ᾔτο ἀληθῶς, κύριοι, ἡ Κυβέρνησις ἀναξία τῆς ἐμπιστοσύνης ὑμῶν, ἂν ἔσπευδε νὰ διασκορπίσῃ ὑποσχέσεις κενὰς πρὸς δημιουργίαν ψευδῶν καὶ ἀτόπων ἐντυπώσεων ἀνεὺ προηγούμενης ἐνδελεχοῦς καὶ σαφοῦς γνώσεως τῆς πραγματικῆς καταστάσεως εἰς τὴν ὑποίαν εὐρίσκονται σήμερον καὶ ὅχι κατὰ τὸ παρελθόν οἱ πρόσφυγες καὶ τὰ ζητήματα αὐτῶν. Αὐταὶ εἶνε αἱ ὀλίγαι παρατηρήσεις τὰς ὑποίας εἶχον νὰ κάμω ἔξω τοῦ κυρίου θέματος ἐπὶ τοῦ ὑποίου συζητεῖ ἀπὸ μακροῦ ἡ Συνέλευσις. Φέρων, κύριοι, τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἔχω ὑπ' ὄψει μου δύο τινά. Ἐχω ὑπ' ὄψει μου πρῶτον ὅτι δὲν ἔχω, καθὰ τοῦλάχιστον πιστεύω, ἀνάγκην μακρᾶς ἀναπτύξεως διὰ νὰ δικαιολογήσω τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως· μὲ ἀπῆλλαξαν κατὰ τὸ πλεῖστον τῆς υποχρέωσης αὐτῆς. Ἐχω ὑπ' ὄψει μου ὅμως, κύριοι πληρεξούσιοι, καὶ δευτέρον τι σπουδαιότερον. Ὅτι δηλαδὴ ἀποτεινόμενος πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἔχω ἐγὼ νὰ ἐκπληρώσω μίαν ἀποστολὴν δυσχερεστέραν τοῦ ἔργου πολλῶν ἄλλων συναδέλφων.

Διότι δὲν πρόκειται ν' ἀναμοχλεύσω καὶ ἐγώ, ὅπως τόσοι ἄλλοι ἔπραξαν, τὰ αἰσθητά τὰ ὑποία ἔχει συμπυκνώσει εἰς τὰ στήθη ενός ἐκάστου ἐξ ἡμῶν μία σκληρὰ δεκαετὴς πάλη, ἀλλὰ τοῦναντίον θεωρῶ καθήκον νὰ προσπαθῶ νὰ συγκατήσω αὐτὸ τὸ αἶσθημα τὸ ἐκχειλίζον, νὰ τὸ συγκατήσω ἐντὸς τῆς ἐκτάσεως ἐκείνης ἡ ὑποία νομίζω ὅτι εἶνε μόνῃ ἱκανὴ νὰ τὸ μεταβάλλῃ ἀπὸ δύναμιν ἄρρυθμον εἰς δύναμιν γόνιμον, εἰς παράγοντα μιᾶς ἀληθοῦς ἀναδημιουργίας. Διότι, κύριοι πληρεξούσιοι, δὲν εἴμεθα ἐνταῦθα οἱ μύσται μόνον καὶ ἀπόστολοι μιᾶς ἰδέας, ἀλλ' εἴμεθα πρὸ παντὸς Σῶμα πολιτικόν. Εἴμεθα Σῶμα πολιτικὸν κεκλημένον νὰ κατευθύνῃ τὰς τύχας τοῦ ἔθνους. Καὶ ὡς Σῶμα τοιοῦτον πολιτικὸν υποχρέωσιν ἔχει ἡ Συνέλευσις καὶ μόνον γνώμονα τῶν πράξεών της νὰ λάβῃ ὅχι βεβαίως τὴν ὑστερίαν καὶ τὴν ἑξῆψιν τῶν αἰσθημάτων, ἀλλ' ὡς μόνον ὁδηγόν της νὰ λάβῃ τὸν ψυχρὸν λογισμὸν καὶ τὴν ἡρεμον καὶ βαθεῖαν μελέτην τῶν περιστάσεων. Ὑπὸ τοιούτους ὅρους, κύριοι πληρεξούσιοι, εἶνε δυνατόν ἡ Συνέλευσις νὰ καταλήξῃ εἰς συμπεράσματα ἀσφαλῆ ἐπὶ τῶν προτάσεων αἱ ὑποία ὑπεβλήθησαν ἤδη ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτῆς. Πρίν, κύριοι, εἰσέλθω εἰς τὴν σύντονον ἀνάλυσιν τῶν προτάσεων αὐτῶν θὰ ἐπιτρέψῃτε καὶ εἰς ἐμέ, ὅπως ἐπράξατε καὶ διὰ τόσους ἄλλους, νὰ ἐπιχειρήσω καὶ ἐγὼ μίαν μικρὰν ἱστορικὴν ἀναδρομὴν. Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι αἱ ἱστορικαὶ αὐταὶ ἀνασκοπήσεις δὲν ἔχουσι καμμίαν χρησιμότητα εἰς τὰς παρούσας στιγμὰς. Δὲν

ἔχω ὅμως καὶ κανένα λόγον νὰ τὰς ἀποφύγω, ἐφόσον κατὰ τὴν συζήτησιν ἐθίγησαν σημεῖα, τὰ ὑποία στενωῶς συνδέονται μετὰ τῆς προσωπικῆς μου δράσεως καὶ μὲ τὰς ἰδέας τὰς ὑποίας ἀνέπτυξα κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθόν. Λυποῦμαι εἰλικρινῶς διότι θὰ σὰς ἀπασχολήσω ἐπὶ ἀντικειμένων τὰ ὑποία ἔχουσι χροιάν μᾶλλον προσωπικὴν. Εἶμαι δυστυχῶς υποχρεωμένος νὰ τὸ πράξω, διότι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἀπαντήσω εἰς ἐπικρίσεις προσωπικὰς ἀκόμη καὶ εἰς ἐπιθέσεις προσωπικὰς. Δὲν πρόκειται νὰ ἀπολογηθῶ, διότι δὲν αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην τῆς ἀπολογίας. Δὲν γνωρίζω ἂν περιέπεσα καὶ ἐγώ, ὅπως περιπίπτουσι καὶ ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, εἰς πλάνας. Δυσχυρίζομαι ὅμως ὅτι αἱ πράξεις μου ὠρμήθησαν πάντοτε ἐξ ἄγνων ἐλατηρίων καὶ ὅτι καὶ εἰς τὰς πλάνας μου ὑπῆρχε πάντοτε ξένος μικρὸν ὑπολογισμὸν. Ὑποστηρίζω ἐπίσης ὅτι ἡ πολιτικὴ τὴν ὑποίαν ἐχάραξα καὶ πρὸ τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος καὶ μετὰ τὴν καταστολὴν αὐτοῦ ἦτο ἡ μόνῃ πολιτικὴ ἡ ἐνδεδειγμένη πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν κοινῶν συμφερόντων.

Πρὸ τῆς ἐκρήξεως τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος, ἀφ' οὗτο ἡ Ἐπανάστασις—εἶτε διότι δὲν ἡδυνήθη εἶτε διότι δὲν ἠθέλησε, δὲν εἶνε ἡ ὥρα νὰ ἐξετάσωμεν ποῖον ἐκ τῶν δύο εἶνε ἀληθές—δὲν προσέλαβε χαρρακτῆρα γενικὸν καὶ δὲν ἐπεχείρησε ριζικὴν ἐκκαθάρισιν τῆς καταστάσεως, μία ὑπῆρξεν ἡ σκέψις μου, πῶς νὰ ἐξεέλθωμεν τὸ ταχύτερον ἀπὸ τὴν ἐπαναστατικὴν ἀνωμαλίαν διὰ τῆς ἐνεργείας ἐκλογῶν.

Ἦτο εὐκολον νὰ ἀντιληφθῇ πᾶς τις ὅτι ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μεθ' ὅλην τὴν πολιτικὴν διαστολὴν ἡ ὑποία διεκηρύσσεται ἐκατέρωθεν, μεθ' ὅλην τὴν πολιτικὴν διαστολὴν τοῦ Κόμματος ἡμῶν πρὸς τὴν Ἐπανάστασιν, ἐπὶ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἐπέπιπτον αἱ λαϊκαὶ συνέπειαι μιᾶς μοιραίας κυβερνητικῆς φθορᾶς. Εἶχον ἀκόμη, κύριοι, τὴν γνώμην ὅτι ἔπρεπε νὰ τερματίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν ἐκκρεμότητα διὰ τῆς ἐνεργείας ἐκλογῶν πρὸ τῆς συνομολογήσεως τῆς ἐσωτερικῆς εἰρήνης, διότι, κύριοι, διέβλεπον σαφῶς καὶ τὸ ὑπεστήριζον κατ' ἐπανάληψιν, ὅτι εὐθὺς ὡς ἤθελεν ἐκλείψει ἡ πολιτικὴ ἐκκρεμότης, ἡ ὑποία ἀπετέλει τὸν συνεκτικὸν κρίκον τοῦ Στρατεύματος, αἱ διχόνοιαι, διχόνοιαι παντοίας φύσεως, αἱ ὑποία ἀπὸ μακροῦ ὑπέβασκον ἐντὸς τῶν κόλπων τοῦ Στρατεύματος, θὰ ἡνοιγον ἐλεύθερον τὸ στάδιον εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι προσεπάθουν νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἀποσύμβασιν τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων τῆς Ἐπανάστασεως. Κατὰ πόσον, κύριοι πληρεξούσιοι, αἱ προβλέψεις μου ἐξετιμήθησαν εἶνε περιττόν νὰ εἴπω εἰς ὑμᾶς. Ἡ στάσις κατεστάλη καὶ ἀληθῶς δὲν εἴμεθα

εἰς θέσιν σήμερον νὰ ἐκτιμήσωμεν ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς καταστροφῆς ἡ ὁποία ἠπειλήθη. Ὁφείλομεν χάριτας εἰς ἐκεῖνους οἱ ὅποιοι ἐπρωτοστάτησαν εἰς τὴν κατάπνιξιν τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινήματος, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐλέγχθη, μετὰ τῆς εἰλικρινείας ἡ ὁποία τὸν χαρακτηρίζει, ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον Ροδόπη, ὅτι ἡ καταστολὴ τοῦ ἀντεπαναστατικοῦ κινήματος ὑπῆρξεν ἐν πολλοῖς ἔργον τύχης. Καὶ τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, κύριοι, ἔργον εἶνε νὰ μὴ στηρίζωνται ἐπὶ τῶν ἰδιοτροπιῶν τῆς τύχης, ἀλλὰ νὰ λαμβάνουν ὅλην τὴν ἀναγκαίαν πρόνοιαν πρὸς ἀποτροπὴν καὶ ἀποσώτησιν τῶν κινδύνων. Αὐταί, κύριοι, ἦσαν αἱ σκέψεις μου, σκέψεις τείνουσαι εἰς τὴν ταχεῖαν ἔξοδον ἐκ τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνωμαλίας, καὶ τὴν ἐπίσπευσιν τῶν ἐκλογῶν καὶ τὴν ἐξασφάλισιν μιᾶς περιφανοῦς ἐκλογικῆς νίκης, ἐκλογικῆς νίκης τῆς ὁποίας εἶχεν ἀνάγκην ἡ μερίς ἡμῶν, καὶ εἶχεν οὐχὶ μόνον διὰ τὴν λαϊκὴν δικαίωσιν τῶν μακροχρόνιων ὑπὲρ τοῦ Ἑθνους ὑπηρεσιῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ σαλευομένου ἀκόμῃ τότε ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους, τῆς ἡρεμίας καὶ τῆς προόδου τῆς Χώρας ταύτης. Καὶ διὰ τοῦτο, κύριοι πληρεξούσιοι, προσεπάθησα παντὶ σθένει ἀληθῶς νὰ συγκεντρώσω ὅλας τὰς δυνάμεις τοῦ Κόμματος ἡμῶν ἀπερισπάτως ἐπὶ τοῦ σημείου ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἡδυνάμεθα νὰ καταγάγωμεν τὴν περιφανῆ ταύτην νίκην. Καὶ κατὰ πάγχουρον τότε ὁμολογίαν τὸ ἐπικαιρον τοῦτο σημεῖον ἦτο ἓν, ἡ ἀπόδοσις εὐθυνῶν διὰ τὴν ἐπελθούσαν καταστροφὴν. Εἶχον σαφῶς ἐπίγνωσιν, συνείδησιν καθαρὰν ὅτι οὕτω πράττων δὲν ἀντετιθέμεν πρὸς τὰς ἐνδομύχους δημοκρατικὰς μου πεποιθήσεις μὲ τὰς ὁποίας ἔχω γαλουχηθῇ καὶ μὲ τὰς ὁποίας ὁ θεὸς μου ὀλόκληρος ἔχει συνυφανθῇ, δὲν ἀντεστρατευόμην πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ἐπικράτησιν, ἀλλ' ὅτι ἐξυπηρέτουν αὐτήν, διότι ἔλεγον, καὶ δὲν τὸ ἔλεγον κατ' ἰδίαν, ἀλλὰ τὸ ἐξεδήλωσα εἰς ὅλας μου τὰς κατ' ἰδίαν συνομιλίας, — ὅτι ἡ ἐξασφάλισις μιᾶς ἐκλογικῆς νίκης, ἡ ὁποία θὰ εἶχε τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν πολιτικῆς, θὰ εἶχε τὴν ἔννοιαν τῆς ἐπιδοκιμασίας τῆς συνολικῆς πολιτικῆς, ὅτι ἡ δικαίωσις τῆς πολιτικῆς ἡμῶν θὰ ἐπέτρεπεν, ἅμα τῷ πέρατι τῶν ἐκλογῶν, νὰ θέσωμεν ἐπὶ τάπητος μετ' ἀσφαλείας πλέον τὴν πολιτειακὴν μεταβολήν, τὴν πολιτειακὴν ἡμῶν ἐκκαθάρισιν, καὶ ἔκτοτε ὑπεστήριξα τὴν ἰδέαν τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος.

Αὐτῇ, κύριοι, ὑπῆρξεν ἡ πολιτικὴ μου μέχρι τῆς ἐκρήξεως τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος. Οὔτε ὑπῆρξε διάφορος καὶ μετὰ τὴν καταστολὴν αὐτοῦ. Μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος ἡ ἐξουδετέρωσις τῶν ἀντιδραστικῶν ду-

νάμεων ὑπῆρξε πλήρης. Ἡ Ἐπανάστασις, καθὼς γνωρίζετε, εἶχε συγκεντρώσει εἰς χεῖράς τῆς ἀπεριόριστον σχεδὸν δύναμιν καὶ ἐξουσίαν, ἡ ὁποία ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὴν νὰ ἐπιζητήσῃ τὴν διευθέτησιν τῆς πολιτικῆς κρίσεως κατὰ τὸ δοκοῦν. Οἱ τρόποι ἦσαν δύο: Ὁ εἰς μίαν ἄμεσος λύσις συνετελούμενη καθ' οἷονδ' ἡποτε τύπον ὑπὸ τὸ κράτος ὅμως πάντοτε τοῦ ἐπαναστατικοῦ καθεστώτος. Ὁ δεύτερος προκήρυξις μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος ἐνεργουμένου παρ' ὑπευθύνου κοινοβουλευτικῆς Κυβερνήσεως μετὰ προηγουμένην ἐξασφάλισιν τῆς Χώρας ἐναντίον ἐνδεχομένων κινδύνων ἐκ τῆς μεταβολῆς. Εἶνε περιττόν, κύριοι, νὰ εἶπω ὅτι ἀπέκρουσα εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ διαρρήδην τὸν πρῶτον ἐκ τῶν τρόπων καὶ ὅτι ὑπέδειξα τὸν δεύτερον. Ἀπὸ ἐνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους, κύριοι, θεωρῶ ὅτι τὸ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα εἶνε ἡ μόνη τελεσφόρος ὁδὸς διὰ τὴν πολιτειακὴν ἡμῶν ἀνασύνταξιν. Καὶ διὰ τοῦτο εὐρέσθην μετὰ λύπης μου ἀντιμέτωπος ὅλων ἐκείνων οἵτινες ἀπέκλινον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς καὶ αὐτοὶ ὑπὲρ τῶν ἀκόπων καὶ προχείρων λύσεων. Δὲν δύναμαι, κύριοι, νὰ φαντασθῶ ὅτι ἡ δημοκρατικὴ πίστις εἶνε δύναμις τυφλὴ καὶ ἀλόγιστος καὶ ὅτι διὰ νὰ διατηρήσῃ τις ἄθικτον τὴν δημοκρατικὴν του ὁρθοδοξίαν ὑπεῖλαι ἀνεξετάστως ν' ἀποκρούσῃ πᾶν μέτρον προνοίας, ὑπεῖλαι ἀνεξετάστως ν' ἀποκρούσῃ πᾶσαν ἀναδολὴν ἔστω καὶ τὴν μᾶλλον πρόσκαιρον καὶ ὅταν ἀκόμῃ ἡ ἀναβολὴ αὐτῇ δὲν ἀποτελῇ ἄλλο τι ἢ λελογισμένην ἐνέργειαν πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ. Δὲν δύναμαι νὰ εἶπω ἀκριβῶς διατί οἱ μεθ' ἡμῶν διαφωνήσαντες, οἱ προτιμῶντες τὰς ἀκόπους λύσεις, διατί δὲν ἐφήρμοσαν τὴν πολιτικὴν των, ἂν δὲν τὴν ἐφήρμοσαν διότι δὲν ἡδυνήθησαν ἢ ἂν δὲν τὴν ἐφήρμοσαν διότι δὲν ἠθέλησαν νὰ τὸ πράξουν. Ἦκουσα μετὰ προσοχῆς, κύριοι, ὅλας τὰς πληροφορίες αἱ ὁποῖαι παρεσχέθησαν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς συζητήσεως παρὰ προσώπων ἀπολύτως ἀρμοδίων. Τὸ κατ' ἐμὲ ἀνεπιφυλάκτως ἀποδέχομαι τὴν ἐξήγησιν τὴν ὁποίαν παρέσχεν ὁ κ. πληρεξούσιος Ροδόπη. Εἶπεν οὗτος ὅτι εἶχον δύναμιν πρὸς ἐφαρμογὴν λύσεων βιαίων, ἀλλ' ὅτι δὲν ἠθέλησαν τὴν βιαίαν ἀνατροπὴν (ἀναγινώσκει): «Ἡμεῖς οἱ ὅποιοι κατηγοροῦμεθα πάντοτε διὰ βίαν, χωρὶς ποτε νὰ θέλωμεν τὴν βίαν, κατηγοροῦμεθα καὶ ἀπὸ τὸν κ. πληρεξούσιον Λέσβου ὅτι ἠθελήσαμεν καὶ μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος τὴν ἐπιβολὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος διὰ τῆς βίας. Ἀλλ' ἐὰν ἠθέλομεν τὴν βίαν τὴν εἶχομεν εἰς χεῖράς μας καὶ δύναμαι νὰ βεβαιώσω ὅτι εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ, ὑπέστην

μείωσιν τινὰ ἀπὸ τοὺς ἀξιοματικοὺς καὶ ἐπικρίσεις ἤκουσα διότι ἤθελον νὰ περιστείλω τὴν βίαν, διότι ἀπέκρουσα ὀριστικῶς τὴν περίπτωσιν τῆς βίας». Καὶ προχθὲς ἀκόμη (ἀναγινώσκει): «Ἡμεῖς εὐρεθέντες κύριοι τῆς καταστάσεως μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ Μεταξικοῦ κινήματος ὅχι μόνον δὲν ἐσκέφθημεν τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς στρατιωτικῆς δικτατορίας, ἀλλὰ καὶ ἀντετάχθημεν ἐρρωμένως εἰς τὴν στρατιωτικὴν πίεσιν τὴν ἐπιζητήσασαν τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας διὰ πραξικοπήματος». Δὲν ἤθελον λοιπὸν τὴν διὰ βίας ἀνατροπὴν. Καὶ δὲν διστάζω νὰ εἶπω ὅτι ἀποτελεῖ δι' αὐτοὺς πρόσθετον τίτλον τιμῆς τὸ ὅτι δὲν ἤθελον τὴν βιαιάν ἀνατροπὴν. Διότι προφανῶς εἶχον καὶ αὐτοὶ τὴν συναίσθησιν ὅτι μία ἄμεσος ἐγκαθίδρυσις τῆς Δημοκρατίας θὰ ἦτο ἀνωφελὴς καὶ ἐπιζήμιος ἄνευ τῆς τηρήσεως ὀρισμένων διατυπώσεων ἐγγυωμένων περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς νομιμότητος τῆς προσελεύσεως αὐτῆς. Καὶ σὰς ἐρωτῶ, κύριοι, τί ἄλλο ἐπράξαμεν ἢ τί ἄλλο πράττομεν ἡμεῖς;

Ὅτε οἱ πρῶτοι κηρυχθέντες ἀπ' ἀρχῆς ὑπὲρ τῶν ἀμέσων λύσεων ἀναγνωρίζουσι καὶ αὐτοὶ τὴν ἀνάγκην τῆς τηρήσεως ὀρισμένων διατυπώσεων διὰ τὴν κύρωσιν τοῦ νέου πολιτεύματος, τίς εἶνε δυνατόν νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ κρίνωμεν ποῖα εἶνε αἱ διατυπώσεις ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ ἐγγυηθοῦν περὶ τοῦ κύρους καὶ τῆς νομιμότητος τῆς Δημοκρατίας; Ὅλα ὅμως ταῦτα ἀνάγονται εἰς τὸ παρελθὸν καὶ ἡ Συνέλευσις καλεῖται σήμερον νὰ λάβῃ ἀποφάσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας θὰ ἐξαρτηθῇ τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον τοῦ τόπου. Ὅφειλε ἡ Συνέλευσις καὶ πάλιν νὰ κρίνῃ ἐπὶ τῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι ἀνεφύησαν ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς κοινῆς παρατάξεως. Καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀποσιωπήσω ὅτι αἱ διχογνωμίαι μετὰξὺ ἡμῶν προέκυψαν μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐκλογῶν κατὰ τρόπον μᾶλλον ἀπρόοπτον. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι κατὰ τὰς παρὰμονὰς τῶν ἐκλογῶν δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀποκατασταθῇ πλήρως ἡ μετὰξὺ ἡμῶν συνάφεια καὶ ἡ ψυχικὴ ἐνότης λόγῳ τῶν παλαιῶν προστριβῶν, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι εἶχεν ἐπέλθῃ πλήρης σύμπτωσις γνωμῶν μετὰξὺ ὅλων τῶν πολιτικῶν ἀποχρώσεων πρὸς λύσιν τῶν ζητημάτων διὰ τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος. Διὰ νὰ εἶμαι μάλιστα κατὰ πάντα ἀκριβής, ὀφείλω νὰ συστήσω ὅτι ὑπάρχουν εἰσέτι ἀμυδραὶ τινες διχογνωμίαι, ὀφειλόμεναι εἰς τὰς ἀντιρρήσεις ἡμῶν, ἀρνούμενων νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν προκήρυξιν τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος ἄνευ προηγουμένης διερευνήσεως τοῦ ἐθνικοῦ ἡμῶν ὀρίζοντος. Αἱ ἐπιφυλάξεις ὅμως αὗται ἡμῶν, ὡς εἶνε γνωστόν, ἔχουν ἀρθῇ

πρὸ πολλοῦ, διότι ἔχει πιστοποιηθῇ κατὰ τὸν ἀρμοδιώτερον τρόπον ὅτι οὐδένα διατρέχουσι κίνδυνον τὰ συμφέροντα τῆς Χώρας εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτὴν καθ' ἑαυτήν. Ὅχι μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀντίπαλος ἡμῶν πολιτικὸς κόσμος ἔσπευσε νὰ δηλώσῃ ὅτι θέλει κατέλθῃ εἰς τὸν ἀγῶνα, ὅχι ἴσως διότι θεωρεῖ τὸ δημοψήφισμα ὡς τὸν μόνον κατὰ τὴν γνώμην του ἐνδεδειγμένον τρόπον, ἀλλὰ διότι θεωρεῖ αὐτὸν ὡς τὸν μόνον σήμερον δυνατόν πρὸς διέξοδον ἐκ τῆς ἐκκενρότητος.

Κατόπιν ὅλων τούτων, κύριοι, κατόπιν τοῦ γεγονότος ὅτι αἱ μὲν προεκλογικαὶ διενέξεις εἶχον ἀπ' ἑαυτῶν ἐκλείψει διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν ἐκλογῶν, ὅτι αἱ μετεκλογικαὶ ἡμῶν διαφοραὶ ἐξέλιπον καὶ αὐταὶ διὰ τῆς ἐπελθούσης συμφωνίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐνέργειαν τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος πᾶς τις ἐδικαιούτο νὰ ἀναμένῃ ὅτι ἤθελεν ἀποκατασταθῇ πλέον ἢ σύμπνοια εἰς τὰς τάξεις ἡμῶν καὶ ἡ στενὴ ἐκείνη συνενόησις καὶ ἡ συνεργασία ἡ ὁποία εἶνε ἀπαραίτητος διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἀγῶνος καὶ διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς νίκης. Ἐν τοσούτῳ, κύριοι πληρεξούσιοι, νέαι ἐριδες ἀνεφάνησαν περισσύτερον ἴσως πεισματώδεις καὶ σφοδρότεραι τῶν προτέρων, καίτοι ἐκ πρώτης ὀψεως φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ τυπικῶν διαφωνιῶν. Δὲν θέλω, κύριοι, νὰ πιστεύσω ὅτι ὑπὸ τὴν ἐπίφρασιν αὐτὴν τῶν τυπικῶν διαφωνιῶν πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰ στοιχεῖα μιᾶς βαθυτέρας μετὰξὺ ἡμῶν ἀντιθέσεως. Ἐν πάσῃ περιπτώσει, κύριοι πληρεξούσιοι, ἀπὸ διμήνου διεξάγεται ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ μία πάλιν μετὰξὺ δύο ἀντιρρόπων τάσεων, τῆς μιᾶς ἡ ὁποία ἀποδίδει καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἀμεσωτέρων λύσεων καὶ τῆς ἄλλης ἡ ὁποία αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην πρὸς δημιουργίαν ὀριστικῶν καὶ ἐγκύρων καταστάσεων. Αἱ προτάσεις, κύριοι, αἱ ὁποῖαι ὑπεδλήθησαν ὑπ' ὄψιν ὑμῶν παρέχουν πιστὴν τὴν εἰκόνα τῶν δύο αὐτῶν ἀντιθέτων ρευμάτων. Ἡ μὲν πρώτη πρότασις ἀποκλείει καθ' ὁλοκληρίαν τὴν λαϊκὴν κρίσιν, ἡ δὲ δευτέρα τὴν ἀποκλείει καὶ αὐτὴν ἐπὶ τοῦ καθ'αυτὸ ἐπιμάχου ζητήματος. Ἡ πρώτη πρότασις ἔχει ὑποβληθῇ, παρὰ πληρεξουσίων καθ' ὅλα ἀξιοτίμων, ἀλλὰ μεμονωμένων, προσεχώρησε δὲ εἰς αὐτὴν ἐπ' ἐσχάτων ἡ λεγομένη ἐπαναστατικὴ ὁμάς, δὲν ἔχει ὅμως ἀναγραφῇ μέχρι τοῦδε εἰς τὸ πρόγραμμα οὐδεμιᾶς τῶν πολιτικῶν ἀποχρώσεων αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν Συνέλευσιν. Καὶ εἶνε εὐτύχημα, κύριοι πληρεξούσιοι, τοῦτο, ὅσον καὶ ἂν ἡ πρότασις αὕτη εἶνε νοητὴ ὅσον ἀφορᾷ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκει ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἑτέραν, τῆς ὁποίας ἐγὼ εἰς μάτην προσεπάθησα νὰ κατα-

νοήσω τὴν ἔννοιαν καὶ τὸν σκοπὸν. Εἶνε εὐτύχημα, λέγω, ὅτι δὲν ἔτυχε τῆς ἐγκρίσεως οὐδεμιᾶς τῶν συντεταγμένων πολιτικῶν μερίδων τῆς Συνελεύσεως, διότι ὅχι μόνον ἡ τελικὴ ἐπικράτης τῆς προτάσεως ταύτης ἀλλὰ καὶ ἡ ἀπλήρ αὐτῆς υἱοθέτης παρὰ μίαν τῶν πολιτικῶν μερίδων θὰ ἔδιδε λαθὴν εἰς ἀνησυχίας εὐλόγους διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν βίου.

Ἡ ἀντικατάστασις, κύριοι πληρεξούσιοι, τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς διὰ τοῦ ἐπαναστατικοῦ πνεύματος δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ προοίμιον τοῦ ἐκφυλισμοῦ τοῦ πολιτεύματος πρὸς τὴν ὀλιγαρχίαν ἢ τὸν δεσποτισμόν. Δὲν εἶμαι ἐγὼ ἐκεῖνος ὁ ὅποιος θὰ ὑποτιμῶ τὴν ἀξίαν τῶν Ἐπαναστάσεων καὶ τὴν χρησιμότητά αὐτῶν, στιγμῆς δεδομένης. Αἱ Ἐπαναστάσεις ὅμως ἀποτελοῦσιν ἀνάγκην καὶ ἐπέρχονται ἀκριβῶς διὰ νὰ θραύσουν τὰ δεσμὰ τὰ ὅποια παραλύουν τὴν θέλησιν τοῦ ἔθνους καὶ ἀποπνίγουν τὴν φωνὴν αὐτοῦ.

Α. Χατζηκυριάκος. Ἐπειδὴ ὠμιλήσατε διὰ τὴν πρότασιν τὴν ὅποιαν ἐγὼ πρῶτος ὑποβάλλω, ὅπως ἡ Δυναστεία κηρυχθῇ ἐκπτωτος καὶ ἀνακηρυχθῇ ἡ Δημοκρατία διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, τὴν λύσιν αὐτήν, τὴν ὅποιαν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως θέλει νὰ παρουσιάσῃ ὡς ἔκνομον, ἐν καλῶς ἡγνώσῃ, ἐγὼ νομίζω ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ δώσῃ ἡ Συνέλευσις.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Θὰ σᾶς δώσω προϊόντος τοῦ λόγου μου τὴν ἐξήγησιν. Ἐδῶ ὅμως δεσμὰ δὲν ὑπάρχουν καὶ ὅπου δὲν ὑπάρχουν ἐκεῖ ἡ ἄγρυπνος καὶ ζηλότυπος περιφρούρησις τῶν λαϊκῶν δικαίων ὀφείλει νὰ ἀποτελῇ τὸν νόμον τὸν ἀπαράβατον ὧν καὶ πρὸ παντὸς τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, συναισθανομένων ὅτι πάσα ἐπιβουλὴ κατὰ τῶν λαϊκῶν δικαίων, ὅθενδήποτε καὶ ἂν προέρχεται, ὅσον καὶ ἂν ἀπορρέῃ ἐξ ἀγαθοῦ συνειδότος, δὲν εἶνε δυνατόν ἢ νὰ ἐγκυμονῇ τοὺς φοβερωτέρους τῶν ἐθνικῶν κινδύνων. Ἡ ἀπόδειξις εἶνε πρόχειρος. Ὅλαι αἱ συμφοραὶ ἡμῶν εἰς τοῦτο ὀφείλονται, εἰς τὴν ἐπιβουλήν κατὰ τῆς λαϊκῆς θελήσεως. Ἐρωτῶν ὅμως: Ἡ Συνέλευσις αὐτὴ δὲν εἶνε προϊόν καὶ αὐτὴ τῆς λαϊκῆς θελήσεως, δὲν εἶνε λοιπὸν ἡ Συνέλευσις αὐτὴ Συντακτικὴ; Καὶ τί Συνέλευσις Συντακτικὴ εἶνε αὐτὴ ἡ ὅποια δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καθορίσῃ τὰς βάσεις τοῦ πολιτεύματος; Ναί, κύριοι, ἡ Συνέλευσις εἶνε Συντακτικὴ καὶ ὅμως δὲν ἀσχετῇ συντακτικὴν παντοδυναμίαν. Δὲν ἀποτελεῖ οὔτε ἀντινομίαν οὔτε ἀνωμαλίαν.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονώμεν μίαν θεμελιώδη καὶ πασίγνωστον ἀλήθειαν, ὅτι ἡ κυριαρχικὴ ἐξουσία δὲν ἐδρεύει εἰς τὴν

Συνέλευσιν. Ἐχει τὴν ἑδραν καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς εἰς ὁλόκληρον τὸν Λαὸν καὶ τοῦ Λαοῦ τούτου ἡμεῖς ἐνταῦθα δὲν εἴμεθα παρὰ ἀπλοὶ ἐντολοδόχοι, ὑπόχρεοι νὰ μὴ ἐξέλθωμεν οὔτε κατὰ κεραίαν ἐκ τῶν ὁρίων τὰ ὅποια διαγράφει εἰς ἡμᾶς ἡ λαϊκὴ ἐντολή, ἡ διαγραφομένη διὰ τῶν ἐκλογικῶν προγραμμάτων, τῶν προγραμμάτων τῶν πολιτικῶν Κομμάτων. Δὲν ἔχει σημασίαν τὸ ὅτι ἐνίοτε συνδυασμὸς ἢ ὑποψήριος μεμονωμένος ἄλλως θέτουν τὰ ζητήματα. Σημασίαν μόνον ἔχουν τὰ προγράμματα τῶν συντεταγμένων πολιτικῶν μερίδων τῆς Λόρας' σημασίαν ἔχουν τὰ ἐρωτήματα τὰ ἐκλογικά, τὰ ὅποια ἀπευθύνονται πρὸς τὸν Λαόν. Αὐταὶ καὶ μόνον διερμηνεύουν ἐγκύρως τὴν δημοσίαν γνώμην καὶ ἐπ' αὐτῶν καὶ μόνον εἶνε δυνατόν νὰ ἀποβλέψῃ ὁ Λαὸς μετ' ἐμπιστοσύνης, ἵνα καθορίσῃ καὶ τὴν ἔννοιαν καὶ τὴν ἑκτασιν τῆς ψήφου του. Ποῖον ὑπῆρξε τὸ πρόγραμμα τῶν Κομμάτων τὰ ὅποια κατήλθον εἰς τὸν ἐκλογικὸν ἀγῶνα; Δὲν δύναται νὰ χωρήσῃ περὶ τούτου ἀμφιβολία ὅτι ὅλαι αἱ ἀποχρώσεις κατήλθον εἰς τὸν ἀγῶνα ἐπὶ ἐνιαζίου προγράμματος ὅπως τὴν λύσιν τῆς πολιτείας, κρίσεως ἐπιδιώξουν διὰ μετεκλογικοῦ μόνον δημοψηφίσματος, καθ' ὃ ἐπιθεωριοῦται διὰ τοῦ γνωστοῦ πρωτοκόλλου, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὁποίου κατηρτίσθη ὁ κοινὸς τῆς Πρωτευούσης συνδυασμός.

Εἰς πληρεξούσιος. Τὸ μόνον πρωτόκολλον.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τὸ μόνον καὶ ἀρκεῖ. Δὲν γνωρίζω ἂν τὸ πρωτόκολλον τοῦτο ὑπέγραψε καὶ ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἄλλοτε Πρόεδρος τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως. Τὸν ἤκουσα εἰς μίαν διακοπὴν προχθὲς δηλοῦντα ὅτι δὲν τὸ ὑπέγραψεν. Ἄς μοι ἐπιτρέψῃ νὰ τῷ εἶπω ὅτι εἶνε ἀνωφελὴς ἡ ἔρευνα αὐτή. Αἱ πολιτικαὶ ὑποχρεώσεις δὲν κανονίζονται ἐπὶ τῇ βάσει δικονομικῶν κανόνων, ἀλλ' εἶνε ὑποχρεώσεις οὐσιαστικαὶ καὶ δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῇ ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ὅτι συμμετασχὼν τοῦ κοινοῦ συνδυασμοῦ κατήλθεν εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὸ πρόγραμμα ἴδιον καὶ ὅτι διεφώτισε περὶ τούτου τὸν Λαόν ἐπαρκῶς, ὅπως ὁ Λαὸς ρυθμίσῃ ἐν ἐπιγνώσει τὴν ψήφον τὴν ὅποιαν ἐπρόκειτο νὰ δώσῃ εἰς αὐτόν.

Σ. Γονατᾶς. Ἐπιτρέπετε;

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Παρακαλῶ.

Σ. Γονατᾶς. Ἐγὼ μετασχὼν τοῦ συνδυασμοῦ ἐδήλωσα πάντοτε ὅτι δὲν ἀνῆλθον εἰς αὐτόν. Μοὶ ἐγένετο ἡ τιμὴ καὶ ὡς ἀντιπροσώπῳ τῆς Ἐπαναστάσεως νὰ μοὶ δοθῇ μία θέσις εἰς τὸν συνδυασμόν. Ὅτε μοὶ προσήχθη τὸ πρωτόκολλον, ἔκμα τὴν αὐτὴν δῆλωσιν, ὅτι δι' οὐδεμιᾶς ἐννοῶ νὰ δεσμευθῶ

υποχρεώσεως. Προσέτι αἱ σκέψεις μου ἔχουσι δηλωθῇ σαφῶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, τὴν ὁποίαν σᾶς ἀνέγνωσα, πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ εἰς τὴν ὁποίαν λέγω ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ συζητήσῃ καὶ θὰ ἀποφασίσῃ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἡ πολιτικὴ ἀπειρία τοῦ ἀξιότιμου πληρεξουσίου ἐξ Ἀθηνῶν εἶνε ἐμφανής. Φαντάζεται ὅτι, διότι ἐν κρυπτῇ καὶ παραθύστῳ διατύπωσε γνώμην διάφορον εἰς μίαν του ἐπιστολήν.....

Εἰς πληρεξούσιος. Μετὰ τὰς ἐκλογάς.....

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός)..... καὶ μάλιστα κατόπιν ἐκλογῆς εἰς μίαν ἐπιστολήν του πρὸς τὸν Βασιλέα ἡ διότι δὲν ὑπέγραψε τὸ πρωτόκολλον τοῦ συνδυασμοῦ, φαντάζεται, λέγω, ὅτι ἀπαλλάσσεται τῆς εὐθύνης νὰ τηρήσῃ μετὰ ἀκριβείας τὰς υποχρεώσεις αἱ ἀνέλαυε καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν λοιπῶν συνυποψηφίων του.

Δ. Θεοχάρης. Κύριε Πρόεδρε, ἐπιτρέπετε μίαν διακοπὴν ; Ὅτε ὁ Βενιζέλος διὰ τὸν Δημήτριον Ράλλην ἀφῆκε μίαν θέσιν κενήν, ὁ Ράλλης ἠκολούθει τὸ πρόγραμμα τοῦ Βενιζέλου;

Σ. Γονατῆς. Τὸ πρόγραμμα τῆς Ἐπαναστάσεως ὁλόκληρον περιέχεται εἰς τὴν προκήρυξιν τὴν ὁποίαν ἐδημοσίευσεν ἄμα τῇ λήξει τῆς καὶ εἰς τὴν προκήρυξιν ἐκείνην ἔλεγεν ὅτι ἡ Συνέλευσις θὰ κανονίσῃ τὰ πάντα. Καὶ τὸ ὅριον τοῦτο τὸ ἐφθάσαμεν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶνε περιττὸν νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τούτου. Θὰ ἀναπτύξω περαιτέρω κατὰ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ γίνηται ἡ διατύπωσις τῶν ἐκλογικῶν ἐρωτημάτων. Θὰ ἐννοήσῃ δὲ τότε ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος ὅτι δὲν ἐπετρέπετο εἰς αὐτὸν νὰ ἀνέλθῃ εἰς τὸ βῆμα ἵνα ἀναγγεῖλῃ σχεδὸν ἐν θριάμβῳ ὡς πρόγραμμα αὐτοῦ νέον τὴν ἀθέτησιν τῶν παρ' αὐτοῦ ἀνελιγμένων υποχρεώσεων (χειροκροτήματα ἐκ τῆς δεξιᾶς).

Δὲν εἶνε δυνατόν λοιπὸν νὰ παρίδῃ ἡ Συνέλευσις τὴν ἀνυπερβλήτων υποχρεώσιν τὴν ὁποίαν ἔχει, ν' ἀποταθῇ πρὸς τὸν Λαόν, εἰμὴ βασιζομένη ἐπὶ τῆς αὐθαιρεσίας καὶ μόνον. Καὶ ἡ υποχρέωσις αὕτη κατέστη ἔτι πλείοτερον ἐπιυλητικὴ διὰ τῆς σφαλερᾶς τροπῆς τὴν ὁποίαν δυστυχῶς προσέλαβον αἱ συζητήσεις ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως. Κατέστη ἐπιτακτικὴ διὰ τῆς προσπαθείας ἡ ὁποία κατεβλήθη πρὸς ἀποφυγὴν τῆς λαϊκῆς δοκιμασίας λόγῳ τῆς πιθανῆς, ἂν μὴ καὶ βεβαίας, τοῦ δημοψηφίσματος ἀποτυχίας.

Παρεγνώρισαν καὶ πάλιν τὴν στοιχειώδη ἀλήθειαν, ὅτι δηλαδὴ ἡ ἀντιπροσωπεῖα τοῦ Λαοῦ δὲν ἔχει ἰδίαν δύναμιν καὶ ζωὴν, ὅτι ἀρύεται αὐτὴν δι' ἀδιαλείπτου ἐπαφῆς μετὰ τοῦ

δημοσίου φρονήματος. Εὐθὺς ὡς ἡ ἐπαφὴ αὕτη ἐκλείψῃ παύει καὶ ἡ πνοὴ ἡ ὁποία τὴν συντηρεῖ εἰς τὴν ζωὴν. Ποία δὲ εἶνε ἡ θέσις ἡμῶν σήμερον; Οἱ ἀντίπαλοί μας δὲν ἔπαυσαν νὰ καταγγέλλουν ὅτι ἡ Συνέλευσις αὕτη εἶνε προῖον νοθείας καὶ ὅχι ἡ πραγματικὴ ἐκπροσώπησις τῆς λαϊκῆς θελήσεως, ὅτι ἡμεῖς ἐδῶ δὲν εἴμεθα ἄλλο τι παρὰ σφετεριστὰι τῆς Ἀρχῆς διαχειριζόμενοι αὐτὴν αὐθαίρετως.

Καὶ ἠκούσαμεν αἴφνης νὰ ἐγείρωνται καὶ ἐντεῦθεν κραυγαὶ διάτοροι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ σκεφθῶμεν νὰ στραφῶμεν πρὸς τὸν Λαόν, διότι θέλομεν εὐρεθῇ πρὸ τῆς ἀποδοκιμασίας αὐτοῦ. Ποῖος εἶνε κατόπιν τούτου τόσον ἀφελής, ὥστε νὰ πιστεύῃ ὅτι ἐν μέσῳ τῆς ἐπικρατήσεως γενικῆς δυσπιστίας δυνάμεθα νὰ παρατείνωμεν τὸν βίον μας καὶ ἔτι πλέον νὰ ἀναπλάσωμεν ἐξ ὁλοκλήρου τὸν πολιτικὸν μας ὀργανισμόν ἄνευ νέας λαϊκῆς ἡμῶν ἀναθαπτίσεως καὶ νὰ πράξωμεν μάλιστα τοῦτο καθ' ὑπέρβασιν τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς, δι' ἀθετήσεως τῶν υποχρεώσεων ἡμῶν ;

Ὅχι ὑπάρχει ἐν ὅριον, τὸ ὁποῖον καμμία δύναμις δὲν δύναται νὰ ὑπερῶῃ, καὶ τὸ ὅριον αὐτὸ τὸ ἐφθάσαμεν.

Εἰς πληρεξούσιος. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει προβῆτε εἰς ἐκλογάς.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐπιτρέψατέ μοι, κύριοι, νὰ ἔχω διάφορον γνώμην, ὅτι καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἡ αὐτὴ ὑπάρχει δέσμευσις τῆς Συνελεύσεως. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἐν τῇ πρωτοκόλλῳ τοῦ ὁποίου ἐμνήσθην γίνεται λόγος μόνον περὶ τῆς μορφῆς τοῦ πολιτεύματος. Καθ' ὃν χρόνον ὅμως συνετάχθη τὸ πρωτόκολλον τοῦτο ζήτημα χωρισμοῦ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος, τὸ ζήτημα τοῦ θεσμοῦ, δὲν εἶχεν ἀναφυῇ, ἐθεωροῦντο δὲ ἀμφοτέρωτοι στοιχεῖα ἀναπόσπαστα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ προβλήματος. Ἐγὼ αὐτὸς καίπερ ἀναγνώσας τὸ πρωτόκολλον δὲν ἐπρόσεξα εἰς τὴν ἔκφρασιν καὶ ἔλαθον εὐκαιρίαν νὰ ἐπιστήσω ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχήν μου πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν, συνεπεία σχετικῆς δηλώσεως τοῦ ἀξιότιμου ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων. Ὁ διευθύνων μάλιστα τὰς ἐργασίας τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς, ἔσπευσε τὴν ἐπομένην τῆς υπογραφῆς τοῦ πρωτοκόλλου νὰ προβῇ εἰς δηλώσεις κατηγόρηματικὰς διὰ νὰ πιστοποιήσῃ ὅτι διὰ τοῦ περιεχομένου ἐν αὐτῷ ὅρου διατηρεῖτο ἀνέπαφος ἡ πολιτικὴ τοῦ Κόμματος ἡμῶν. Αἱ συζητήσεις καὶ αἱ διαφωναίαι ἀνεφέροντο εἰς ἕτερον σημεῖον ἀνεφέροντο εἰς τὰς γνωστὰς ἡμῶν ἐπιφυλάξεις περὶ τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος. Ἡ σπουδαία διαφορά μας, ἔλεγεν ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντινείας πληρεξούσιος κύριος Παπαναστασίου, καίτοι εἰς τὸ ὅτι αὕτη

ἦτο ἡ διαφορὰ καὶ δὲν ἔχω καμμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι διεξήγαγον τὰς διαπραγματεύσεις ἐκ μέρους τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων πρὸς σύμπληξιν τοῦ συνδυασμοῦ οὐδέποτε ἐφαντάσθησαν ὅτι ἄλλην δι' αὐτοῦ διέγραφον πολιτικὴν, ριζικῶς διάφορον τῆς πολιτικῆς τοῦ ἰδίου τῶν Κόμματος. Δὲν διατυπῶνται ἄλλως τε τὰ ἐκλογικὰ ἐρωτήματα δι' ἐκφράσεων ἀμφιβολῶν ἢ ἀρνητικῶν. Ποῖται κρατοῦσι περὶ τούτου ἀντιλήψεις δυνάμεθα νὰ μάθωμεν ἀπὸ ὅτι συνέβη ἐσχάτως ἐν Ἀγγλίᾳ. Δὲν εἶνε ἀγνωστον ὅτι εἰς ὅλα τὰ προγράμματα τῶν ἐργατικῶν Κομμάτων ἔχει ἀναγραφῇ ὡς κεφαλαιῶδες, ἂν μὴ καὶ μόνον ἴσως, σημεῖον τῆς φορολογικῆς τῶν πολιτικῆς ἢ ἀπηνῆς φορολογίᾳ τῶν κεφαλαίων. Ἡ φορολογία αὕτη ἦτο ἐπίσης ἀναγεγραμμένη καὶ εἰς τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐργατικοῦ Κόμματος ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ὅμως ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἡγέτης τοῦ ἐργατικοῦ Κόμματος ἔσπευσε πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν νὰ δηλώσῃ ὅτι εἶνε ἀδύνατος ἡ ἐπιβολὴ τῆς φορολογίας ταύτης πρὶν ἢ κληθῇ ὁ λαὸς νὰ ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς μεταρρυθμίσεως, καίτοι ἀποτελεῖ ἡ φορολογικὴ αὕτη μεταρρυθμίσις μέρος τοῦ παγίου προγράμματος τοῦ ἐργατικοῦ Κόμματος. Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως ἐδήλωσεν ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν εἶχεν εὐκρινισθῇ ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ οὐδὲ εἶχεν ἐπαρκῶς ἐξεκρηθῇ ἡ σημασία αὐτοῦ.

Θὰ ἦτο ἐν τούτοις περιττὸν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ τὴν τυπικὴν βᾶσιν, διότι, καθὼς εἶπον καὶ πρὶν, τὸ ἐπ' ἐμοὶ τουλάχιστον, δὲν εὐρέθην μέχρι τοῦδε εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νῦν κατανοήσω ποῖος εἶνε ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἔννοια τῆς προτάσεως ταύτης. Διότι δὲν φαντάζομαι, κύριοι πληρεξούσιοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀποδεχθῶμεν τὴν πρότασιν αὐτὴν διὰ νὰ δεῖξῃ ἡ Συνέλευσις ὅτι ἔχει τὸ θάρρος τῶν ἰδίων τῆς γνώμης καὶ ὅτι εἶνε πρόθυμος ν' ἀναλάβῃ τὰς εὐθύνας αὐτῶν. Διὰ τῆς καθαιρέσεως τῆς Δυναστείας θὰ ἀπεδεικνύετο ἐντελῶς τὸ ἀντίθετον: "Ὅτι δηλαδή ἡ Συνέλευσις φοβουμένη νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ δημόσιον αἶσθημα ἀποφεύγει νὰ θέσῃ τὸ ζήτημα τῆς Δυναστείας ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ, ὅπως μὴ συγκομίσῃ τὰς εὐθύνas τῆς ἀσφαλοῦς ἐπιτυχίας. Καὶ θὰ ἐκδηλώσωμεν, κύριοι, τὴν δυσπιστίαν ταύτην ἀνοφελῶς καὶ ἐπιζημίως. Ἀνοφελῶς, διότι κατ' οὐσίαν εἶτε διὰ γενικοῦ ἐρωτήματος ἀποταθῶμεν πρὸς τὸν Λαὸν εἴτε διὰ ἐιδικοῦ ἀκέραιον τὸ ζήτημα θέλει λυθῇ διὰ τῆς λαϊκῆς ἐτυμηγορίας. Οἱ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους φοβοῦνται ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας δὲν θὰ ἀποσοδηθῶν. Τὴν ἐπομένῃ τῆς ἀποτυχίας ἡμῶν, ἂς μὴ πλανώμεθα, οἱ ἀντίπαλοί μας καθιστάμενοι κύριοι τῆς καταστάσεως θ' ἀποδώσουν

εἰς τὴν λαϊκὴν ἐτυμηγορίαν τὴν ἀληθῆ αὐτῆς ἔννοιαν. Καὶ ἂν ἐκ τῆς ἀποτυχίας μας μᾶς ἀπειλοῦσι κίνδυνοι, μὴ πλανᾶσθε, εἴμεθα ὑπόχρεοι νὰ πῶμεν τὸ ποτήριον τῶν πικριῶν τῆς ἡττῆς μας μέχρι τρυγός. Ἡ γενέσεσις τοῦ ἐρωτήματος θὰ δυσχεράνῃ ἀπλῶς τὸν ἀγῶνά μας καὶ θὰ μειώσῃ τὰς πιθανότητας τῆς ἐπιτυχίας μας. Ἐὰν εἶνε ὥριμος ἡ κοινὴ συνείδησις διὰ τὴν καταδίκην τῆς Δυναστείας, δὲν εἶνε ὅμως ἐξ ἴσου ὥριμος αὕτη διὰ τὴν καταδίκην τοῦ θεσμοῦ καὶ τὴν καθιέρωσιν τοῦ δημοκρατικοῦ συστήματος. Ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν δὲν ἔλειψαν τὰ παραδείγματα πληρεξουσίων οἵτινες δριμύτατα μὲν κατέκριναν τὰς πράξεις τῆς Δυναστείας, ἀλλὰ δὲν πρὸς χώρησαν μέχρι τοῦ σημείου ὥστε νὰ καταδικάσωσι καὶ τὸν βασιλικὸν θεσμόν καὶ νὰ ἐγκολπωθοῦν τὴν ἰδέαν τῆς Δημοκρατίας. Καὶ ὅτι συμβαίνει ἐν σμικρῷ ἐν τῇ Συνελεύσει ἀπαντᾷ εἰς κλίμακα εὐρυτέραν ἐν τῇ Κοινωνίᾳ.

Α. Παπαναστασίου. Αὐτοὶ εἶνε βασιλόφρονες.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὁ κ. Μάρκου εἶνε βασιλόφρων;

Ν. Μπακόπουλος. Κατ' ἐξοχὴν βασιλόφρων. Εἶνε ἀτυχὲς τὸ παράδειγμα σας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶνε ὑπὲρ τοῦ θεσμοῦ καὶ κατὰ τῆς Δυναστείας.

Εἰς πληρεξούσιος. Καὶ ἐγώ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἰδοὺ καὶ ἕτερος. Καὶ ἐρωτῶ ὅμως, κύριοι πληρεξούσιοι, ποῖος εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν καὶ πάλιν ἐπιμένομεν νὰ μεταφέρωμεν τὸ πεδῖον τοῦ ἀγῶνός μας ἐπὶ ὀλισθηροῦ ἐδάφους πρὸς ἐπικράτησιν μόνον τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν; Καὶ ἂν πολλαπλασιάζοντες τοὺς μύθους ἡμῶν κατανικήσωμεν τὰς δυσχερεῖς καὶ καταγάρωμεν τὴν νίκην, δὲν θὰ δυνάμεθα οὔτε τοὺς καρποὺς τῆς νίκης ἡμῶν νὰ γευθῶμεν. Ποῖαν ἀξίαν θὰ ἔχῃ ἡ ἐπιτυχία σας, θὰ μᾶς εἶπουν, ἀφοῦ στάδιον ἐκλογῆς δὲν εἶχεν ὀρίσθῃ εἰς τὸν Λαόν; Ἡ Δυναστεία καθιρέθη διὰ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν ὁμολογίαν σας καὶ ὅμως ἐθέσατε ἐρώτημα εἰς τὸν Λαὸν νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ Βασιλείας καὶ Δημοκρατίας. Ποῖας Βασιλείας;

Τινὲς πληρεξούσιοι. Τοῦ θεσμοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Βασιλείας ἄνευ βασιλέως; Αὐταί, κύριοι, εἶνε αἱ δύο προτάσεις αἱ ὑποβληθεῖσαι ὑπ' ὧσιν ἡμῶν ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως. Δὲν ἔχω ἀνάγκην, κύριοι, νὰ ἐπεκταθῶ ὅπως στήριξω τὴν πολιτικὴν ἡμῶν. Διότι ἔχει αὕτη τὴν ἀπλότητα καὶ τὴν εὐθυγράμμιαν τῶν στερεῶν λύσεων.

Ἐναντίον τῆς πολιτικῆς ἡμῶν διεξήχθη μία πάλη στηριζομένη ἐπὶ δύο βάσεων, ἐπὶ τῆς ἐπικλήσεως κατὰ περίεργον τῶν ὄρων ἀντιστροφῇ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν κινήσεων, τοῦ φάσματος τῆς λαϊκῆς ἀποδοκιμασίας, τῆς ἀποτυχίας. Εἶνε φανερόν, κύριοι, ὅτι δὲν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ παράσχω εἰς τὴν Συνέλευσιν θετικὰς διαθεσιμότητας ἀν' πράγματι ὑπάρχῃ σκέψις τις ἢ μελέτη πρὸς εἰσβολὴν ξένων συμμοριῶν. Παρ' ἀρμοδίας διπλωματικῆς πηγῆς ἐδηλώθη εἰς ἡμᾶς ὅτι αἱ φῆμαι αἱ κυκλοφορήσασαι ἀπὸ πολλοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο εἶνε φῆμαι στερούμεναι ὑποστάσεως. Μολονότι δὲν θέλω νὰ ὑποτιμήσω τὴν σημασίαν τῶν διπλωματικῶν αὐτῶν πληροφοριῶν εἶμαι εἰς θέσιν νὰ διαθεστώσω κατ' ἀλλήλως τὴν Συνέλευσιν ὅτι ἔχει λάθει ἤδη ἡ Κυβέρνησις ὅλα τὰ μέτρα, ὅπως ἀντιμετωπίσῃ τελεσφόρως τὸν κίνδυνον μὲς τοιαύτης ἀποπειρας καὶ ὅτι διαθέτει ἐπαρκεῖς δυνάμεις ὅπως καταστήσῃ αἰσθητὸν εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἤθελον ἐπιχειρήσει νὰ διαταράξωσι καὶ πάλιν τὴν ἡσυχίαν τῶν Λαῶν ὅτι ἐπὶ σφαλερῶν ἐκτιμήσεων ὑπολογισμῶν ἐπιδοθέντες εἰς ἐπιχειρήσεις ἐπικινδύνους. Ὁ φόβος τῆς εἰσβολῆς ἀτάκτων σωματείων δὲν μᾶς ταράσσει. Ἄν ὁ ἐθνικός μας ὁρίζων δὲν εἶνε εἰσέτι ἀνέφελος, ἀν' πράγματι αἰσθανόμεθα ἀντισυρίχας, ὁ αὐτὸς πρέπει νὰ ἀναζητήσωμεν τὰς αἰτίαις αὐτῶν καὶ ἀνάλογον νὰ μεταχειρισθῶμεν θεαρεῖν. Εἶνε ἀληθές ὅτι ὁ ἐθνικός ἡμῶν ὁργανισμός παρὰ τὴν ἀκατάσφατον αὐτοῦ ζωτικότητα ἔχει περιέλθει ἐπ' ἐσχάτων, ἀπὸ τῆς μικρασιατικῆς καταστροφῆς καὶ πρὸ αὐτῆς, εἰς μίαν ἐκασθένειν, εἰς εὐπάθειαν παροδικὴν μὲν ἀλλ' ὄχι καὶ ἀνεπαίσθητον. Ἡ εὐπάθεια αὕτη ὀφείλεται προδήλως εἰς τὴν ἐθνικὴν δοκιμασίαν ἀπὸ τὴν ὅποιαν ἐχειμάρθη ἡ Ἑλλάς.

Δὲν εἰμεθα βεβαίως ἡμεῖς οἱ ὑπεύθυνοι τῆς δοκιμασίας ταύτης. Ἡμεῖς εἰμεθα τὰ θύματα αὐτῆς μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ ἔθνους. Εἰμεθα ὅμως συγχρόνως καὶ ἡμεῖς εἰς τὴν ὅποιαν ἀνήκει ὁ κληρὸς καὶ εἰς τὴν ὅποιαν ἐπιβάλλεται τὸ καθήκον νὰ μεριμνήσῃ πάσῃ δυνάμει καὶ μετ' αὐτοθυσίας ὅπως ἐπανορθώσῃ τὰς ὀδυνηρὰς συνεπείας τῶν περιπεισιῶν τοῦ ἔθνους καὶ ἀποκαταστήσῃ ἐπικαίρως καὶ τὰς ὕλικας καὶ τὰς ἡθικάς του δυνάμεις. Καὶ διὰ νὰ πράξωμεν τοῦτο ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν ἐν γεγονόσι οὐσιώδεις ὅτι ἡ Χώρα ἡμῶν διήλθε δι' ἀλλεπαλλήλων ἐξωτερικῶν κρίσεων, ὅτι αἱ ἀλλεπαλλήλοι αὐταὶ κρίσεις, ὅτι ἡ ἀδιάκοπος διὰδοχὴ ἀνωμάλων καταστάσεων, ὅτι ἡ μοιραία ἐναλλαγὴ μὲς αὐλικῆς τρομοκρατικῆς σήμερον καὶ τῶν στρατιωτικῶν κινήματων αὔριον,

ὅτι ἡ μοιραία αὕτη ἐναλλαγὴ διέσεισεν, ὡς ἦτο ἀναπόδραστος, ἐκ βάθρων τὴν πίστιν τοῦ κόσμου πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν ἡμῶν εὐστάθειαν. Καὶ ἔχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ ἀναστηλώσωμεν καὶ πάλιν τὴν πίστιν ταύτην ἐν τῇ συνειδήσει καὶ τῶν φίλων ἡμῶν καὶ τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν. Ἐχομεν ἀπόλυτον ἀνάγκην ν' ἀναστηλώσωμεν καὶ πάλιν τὴν πίστιν ταύτην ἐν τῇ συνειδήσει ἡμῶν, ὅπως πείσωμεν αὐτοὺς ὅτι ἡ Ἑλλάς ἔπαυσε νὰ εἶνε ἐστὶς ἀνωμαλιῶν καὶ ἀποτελεῖ παράγοντα ὑπολογιστέον πρὸς διατήρησιν τῆς ἰσορροπίας ἣτις προήλθεν ἐκ τῶν προσφάτων συνθηκῶν. Διὰ τοῦ μέσου τούτου θέλομεν ἀπαλλάξει καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν ἀπὸ ριψοκινδύνους πειρασμοῦ. Ποῖον ἄλλο πρὸς τοῦτο ἔχομεν μέσον ἢ αἰρόντες καὶ τοὺς ἐσχάτους ἐνδοιασμούς περὶ τῆς ἀνυπόπτου προελεύσεως τοῦ πολιτικοῦ ἡμῶν καθεστῶτος; Ἡρωτήθην ἂν εἶνε ἡ Συνέλευσις αὕτη βεβαίως προϊόν γνήσιον τῆς ἐθνικῆς θελήσεως. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ δὲν ἀμφισβῆται τὸ παράπαν περὶ τούτου, ὅπως δὲν ἀμφισβῆται ὅτι καὶ αἱ ἐκλογαὶ διεξήχθησαν μετὰ τάξεως ὑποδειγματικῆς. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ πεισθῶμεν ἡμεῖς. Ὀφείλομεν νὰ μεταδώσωμεν τὴν πεποίθησιν ταύτην καὶ εἰς τοὺς ἄλλους. Αἱ ἐκλογαὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως διεξήχθησαν ἀτυχῶς, διεξήχθησαν κατ' ἀνάγκην βεβαίως ὑπὸ τὸ κράτος μὲς ἀνωμαλίας, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐπαναστατικοῦ καθεστῶτος.....

Π. Καρασεβδᾶς (πληρεξούσιος Βονίτης). Ὀφείλομεν νὰ διαμαρτυρηθῶμεν. Οὐδέποτε ἐγένοντο ἐκλογαὶ πλέον ἐλεύθεραι. Ἄν ἐνομίζετε ὅτι δὲν ἔγιναν, ἔπρεπε νὰ παραιτηθῆτε καὶ νὰ ἐξέλθῃτε τῆς αἰθούσης ταύτης.

Γ. Καραντάσης (Πρωθυπουργός). Αἱ ἐκλογαὶ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως διεξήχθησαν ἐν συνεχείᾳ μέτρων καταδικωτικῶν, ἐπιβεβλημένων μὲν διὰ τὴν καταστολὴν τοῦ κινήματος καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἐνόχων, αὐστηρῶς ὅμως, καὶ οἱ ἐνδοιασμοὶ γεννῶνται μοιραίως καὶ δὲν θέλομεν ἄρει αὐτοὺς εἰμὴ διὰ νέας λαϊκῆς ἐτυμηγορίας. Καὶ ἀν' δὲν ὑπῆρχεν ἡ ὑποχρέωσις ἡμῶν, συμφέρον ὑπέρτατον μὲς ὑπηγόρευεν ὅπως ἀποδείξωμεν εἰς τὸν κόσμον ὅτι ὄντως τὸ νέον ἡμῶν καθεστὸς εἶνε γέννημα τοῦ Λαοῦ. Δὲν ἔχω ἀνάγκην, κύριοι, ν' ἀσχυλῶ περὶ τῶν ἐσωτερικῶν κινήσεων, διότι εἶμαι βεβαίως ὅτι δὲν ὑπάρχει κανεὶς ὁ πιστεύων ὅτι οἱ κίνδυνοι οὗτοι εἶνε πραγματικοί. Δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι τινες ζῶντες εἰσέτι μετὰ τὸ ὅραμα μὲς χιματηρᾶς ἀνατροπῆς. Ἀλλ' εἶνε αὐτοὶ ἐλάχιστοι καὶ δὲν εὐρίσκουν ἀπήχησιν οὔτε μετὰ τῶν ὁμοφρόνων των. Πᾶσα νέα ἀπόπειρα, — τὸ γνωρίζουν — θὰ ἐπέφερε τὴν τελειωτικὴν των συντριβὴν. Συνεπῶς τοιοῦτοι κίνδυνοι οὔτε ὑπάρχουν οὔτε δύνανται νὰ ὑπάρξουν ἐπὶ χρό-

νον μακρόν. Καθῆκον ἔχομεν τὰ εὐάριθμα ταῦτα στοιχεῖα νὰ περισφίγγωμεν δι' ἡθικῆς ἀπομονώσεως διὰ νὰ τὰ καταστήσωμεν ἀδύνατα καὶ εἰς τὸ μέλλον.

Βασίζοντες τὸ πολίτευμά μας ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς θελήσεως. θὰ ἀρυσθῶμεν ὅλον τὸ κύρος τὸ ἀπαιτούμενον ὅπως χρησιμοποιοῦμεν καὶ τὴν λοιπὴν δύναμιν ἐναντίον τῶν ὑπονομιζόντων τὸ λαϊκὸν πολίτευμα. Ἐπέσεισαν ὅμως ἐπίσης καθ' ἡμῶν καὶ τὸ φάσμα τῆς λαϊκῆς ἀποδοκιμασίας. Ἡ Κυβέρνησις, εἰπον, ἄγεται ἐξ ὑπερμέτρου αἰσιοδοξίας καὶ σύρει καὶ ἡμᾶς καὶ τὴν Χώραν εἰς μίαν νέαν νοεμβριανὴν ἀποτυχίαν. Δὲν γνωρίζω πόθεν ἀρῶνται τὰ στοιχεῖα τοῦ φόβου αὐτοῦ. Ἡμεῖς ἔχομεν ἀκράδαντον πεποίθησιν ἐπὶ τὴν νίκην παρ' ὅλον τὸν κλονισμόν τὸν ὅποιον θὰ ἡδύνατο νὰ προκαλέσῃ τὸ κήρυγμα τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ἡθικῆς ἀποκαρδιώσεως, ἡ ὁποία ἐκπορεύεται ἐπὶ τόσον ἥδη χρόνον ἐντεῦθεν. Ἐχομεν ἀκράδαντον πεποίθησιν, διότι καὶ κατ' αὐτὴν τὴν νοεμβριανὴν ἀποτυχίαν ἡ λαϊκὴ πλειονοψηφία ἐπεθράβευσεν τοὺς ἀγῶνας ἡμῶν καὶ ἐνέκρινε τὴν ἐθνικὴν πολιτικὴν, ἡ δὲ ἐξόντωσις τοῦ Ἔθνους ἐπεχειρήθη μόνον ἐν ὀνόματι τῆς λαϊκῆς μειονοψηφίας. Ἐχομεν δεδομένον ὅτι ἕκτοτε πᾶσαι αἱ σημειωθεῖσαι μεταβολαὶ συνέτειναν εἰς ἐνίσχυσιν ἡμῶν καὶ ἐξασθένισιν τῶν ἀντιπάλων καὶ δὲν εἶνε δυνάτὸν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι κατερχόμενοι σήμερον εἰς τὸν ἀγῶνα θὰ εὐρεθῶμεν ἐνώπιον λαϊκῆς ἀποδοκιμασίας οὐδαμῶθεν δικαιολογουμένης.

Πολὺ φοβοῦμαι, κύριοι πληρεξούσιοι, ὅτι ἡ ἀποφρὰς ἡμέρας τῆς 1 Νοεμβρίου θέλει καὶ πάλιν νὰ ἐξαπλώσῃ τὴν νοσηρὰν αὐτῆς σκιὰν ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν μας διὰ νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον τῆς ἐθνικῆς ἐξοντώσεως διὰ τοῦ πανικῶν τὸν ὅποιον ἀδίκως ἐμπνέει εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν. Ἄς ἀποτινάζωμεν τὸν δισταγμόν. Ἄς μὴ θελήσωμεν ἡμεῖς νὰ πιστοποιήσωμεν ὅτι μία Δυναστεία τοσαῦτα ἀπεργασθεῖσα κατὰ τῆς Χώρας δεινὰ ἔχει ρίψει τόσον βαθεῖας ρίζας εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ἔθνους ὥστε νὰ μὴ δυνάμεθα νὰ τὴν ἐκρίζωσωμεν ἀπευθυνόμενοι εἰς τὸν Λαόν.

Ὅχι, κύριοι πληρεξούσιοι. Ἄς ἀποτινάζωμεν τοὺς δισταγμούς. Τὴν καταδίκην τῆς Δυναστείας ταύτης θὰ ἀπαγγεῖλῃ ὁ ἴδιος ὁ Λαὸς δι' ἀμέσου ἀσκήσεως τῆς κυριαρχίας του. Δὲν θὰ ἀπαγγεῖλῃ δὲ μόνον τὴν καταδίκην τῆς Δυναστείας, ἀλλὰ θὰ ἀνεγείρῃ διὰ τῶν ἰδίων του χειρῶν τὸ οἰκοδόμημα τῆς Δημοκρατίας, διὰ νὰ στεγάσῃ ὑπ' αὐτὸ τὴν ἐθνικὴν του ἀκμὴν καὶ τὴν εὐημερίαν του, τὴν εὐημερίαν τῆς παρουσίας γενεᾶς καὶ τῶν ἐπερχομένων. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Π. Καρασεβδάς λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ, προτείνει ὅπως ἐπιτραπῇ νὰ ἀναπτυχθοῦν κερχωρισμένως αἱ προτάσεις τοῦ κ. Γονατᾶ καὶ αἱ ἰδικαὶ του.

Ὁ κ. Πρόεδρος λέγει ὅτι ὁ λόγος εἶνε ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου πᾶς τις δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον καὶ προθῇ εἰς σχετικὰς ἀναπτύξεις.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) δίδει ἐξηγήσεις. **Α. Παπαναστασίου.** Ἰδοὺ, κύριοι πληρεξούσιοι, ὅτι

φθάνομεν εἰς τὸ τέρμα τῶν μακρῶν συζητήσεων αἱ ὁποῖαι μᾶς ἀπησχόλησαν ἐπὶ τόσας ἑβδομάδας. Δὲν ἀμφιβάλλω ὅτι ἡ γενικὴ πεποίθησις εἶνε ὅτι αἱ συζητήσεις ὑπῆρξαν εἰς ἄκρον διαφωτιστικαὶ τόσον ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπὶμαχα ζήτηματα ὅσον καὶ τὰς διαθέσεις τῆς Συνελεύσεως καὶ τοῦ ἐντολέως Λαοῦ. Ὁ ἀγῶν, ὁ ὁποῖος διεζήχθη ἐπὶ τόσας ἡμέρας, δὲν ἐστράφη, ὅπως θὰ ἡδύνατο ν' ἀναμνησθῇ, ἀν εἶνε ἀναγκαῖα ἢ ὄχι ἡ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας, ἀν ἐπιβάλλεται ἢ ὄχι ἡ ἀνακήρυξις τῆς Δημοκρατίας. Ἐλάχιστοι ἦσαν αἱ φωναὶ αἱ ὁποῖαι ἐξεδήλωσαν ἀμφιβολίας διὰ τὴν ἀναγκαιότητα τὴν ἀναπότρεπτον τῶν μεταβολῶν αὐτῶν, ἡ δισταγμοὺς διὰ τὴν σκοπιμότητα αὐτῶν γενικῶς. Ἐχομεν ἀνάγκην ἀνθρώπων, ἔχομεν ἀνάγκην πολιτευτῶν, εἶπεν ὁ κ. ἐκ Πατρῶν πολιτευτῆς. Τὰ πολιτεύματα ἐξστρωταὶ ἀπὸ τοὺς πολιτικούς καὶ τοὺς πολίτας. Οὐδεὶς ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἠγωνίσθησαν καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὰς ὑπὸ συζήτησιν ριζικὰς μεταβολὰς ἐφαντάσθη ὅτι μὴ καὶ ἐκ τῆς ψηφίσεως νόμων καὶ διὰ τῆς μεταβολῆς πολιτικῶς διὰ τῆς ψηφίσεως νόμων καὶ διὰ τῆς μεταβολῆς πολιτευμάτων γίνονται οἱ πολῖται ἄγγελοι καὶ ἐξαίρονται εἰς περιωπὴν οἱ πολιτικοί. Βεβαίως διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὰ πολιτεύματα καὶ τὰ νομοθετήματα εἶνε ἀνάγκη νὰ περάσουν ἀπὸ τὴν θέλησιν τῶν ἀνθρώπων, εἶνε ἀνάγκη νὰ ὑπάρξῃ καλὴ θέλησις διὰ νὰ ἀποφέρουν αἱ πολιτικαὶ καὶ νομοθετικαὶ μεταβολαὶ ἀγλαοὺς καρπούς, ἀλλ' ἂν ἐπιδιώκονται καὶ μεταβολαὶ ἀγλαοὺς καρπούς, ὅχι εἶνε διότι πολιτικαὶ μεταβολαὶ καὶ ψηφίζονται νόμοι εἶνε διότι ὁρισμέναι μεταρρυθμίσεις ἐπιτρέπουσι τὴν ἐπικράτησιν τῶν ἡθικωτέρων στοιχείων, διευκολύνουσι τὴν κατίσχυσιν τῶν ἠθικωτέρων συμφερόντων καὶ, προκειμένου περὶ φιλελευθέρων πολιτευμάτων, διότι δι' αὐτῶν ἐξασφαλίζεται ἡ ἐκδήλωσις τῆς βουλῆσεως τῶν πολιτῶν, ἡ ἐπικράτησις τῆς γενικῆς θελήσεως.

Δὲν ἐφαντάσθη κανεὶς ὅτι πρόκειται νὰ δώσωμεν καμμίαν συνταγὴν ἢ νὰ διατυπώσωμεν θεωρίαν γενικὰς δι' ὅλους τοὺς Λαοὺς καὶ δι' ὅλας τὰς ἐποχάς. Ἐκλήθημεν νὰ

σχεφθῶμεν καὶ νὰ ἀποφασίσωμεν, ἂν ὕστερον ἀπὸ ὅσα συνέβησαν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρισκόμεθα σήμερον, εἶνε δυνατόν νὰ προκύψῃ ὁ Τόπος, νὰ ἐξασφαλισθῇ ὁμαλὸς βίος, ἂν εἶνε δυνατόν ἡ ἐπικράτης τῶν ἡθικωτέρων στοιχείων, ἡ κατίσχυσις τῶν ζωτικωτέρων συμπερόντων χωρὶς ριζικὰς μεταβολάς, τὰς ὁποίας προτείνωμεν. Ἡ γνώμη ὅτι ἔχομεν πρὸ παντὸς ἀνάγκην πολιτικῶν καὶ πολιτῶν ὁμοιάζει μὲ τοὺς λόγους τοῦ ἱατροῦ ἐκείνου ὁ ὁποῖος κληθεὶς νὰ θεραπεύσῃ ἀσθενῆ εἶπεν· «Ἡ ἐγγείρσις ἐνδείκνυται λόγῳ τῆς παθήσεως, ἀλλ' ὑπάρχουν περιπτώσεις, ὑπάρχουν ὁργανισμοὶ καὶ ὑπάρχουν κλίματα εἰς τὰ ὁποία ἡ ἐγγείρσις δὲν ἀποφέρει καρποὺς καλοὺς. Τὸ καλῦτερον ἀπ' ὅλα εἶνε νὰ μὴ εἶνε κανεὶς ἀσθενής». Καὶ ἡ τελευταία Ἱστορία μας καὶ αἱ συνθήκαι ὑπὸ τὰς ὁποίας εὐρισκόμεθα μᾶς διδάσκουν ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προχωρήσωμεν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀναπτυχθῶμεν, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀσφαλίσωμεν τὰς ἐλευθερίας μας, νὰ ἀποκαταστήσωμεν ὁμαλὴν πολιτικὴν βίον, ἂν καὶ ἡ Δυναστεία δὲν καταλυθῇ καὶ δὲν ἀνακηρυχθῇ ἡ Δημοκρατία. Δὲν εἶνε μόνον ὅτι ἐπὶ τῆς τελευταίας Δυναστείας καὶ ἕνεκα τῆς προσωπικῆς πολιτικῆς αὐτῆς ὑπέστη τὸ Ἔθνος τὴν μεγίστην τῶν συμφορῶν ἀφ' ὅτου ἀνεφάνη εἰς τὴν Ἱστορίαν, δὲν εἶνε μόνον ὅτι ἀντιπρόσωποι τῆς Δυναστείας ἠθέλησαν νὰ ἐπαναβιώσουν μεσαιωνικὰ ἀντιλήψεις καὶ νὰ παραστήσουν ἑαυτοὺς ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ Θεοῦ. Εἶνε ἀκόμη ὅτι διὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Δυναστείας αὐτῆς αἱ ἐλευθερίαι τοῦ Λαοῦ καταπατήθησαν καὶ, ὕπερ σπουδαιότερον, ἡθικῶς ὑπέστησαν μείωσιν, διότι ἡ Δυναστεία ἐκαλλιέργησε τὰ πλέον ταπεινὰ ἐλατήρια εἰς τοὺς πολίτας. Αὕτῃ ὥθησε τὸν στρατευόμενον πληθυσμὸν τοῦ Κράτους νὰ συνασπισθῇ καὶ νὰ ἀντιταχθῇ κατὰ πάσης ὑπερασπίσεως τῶν ἐθνικῶν δικαίων. Ἡ Δυναστεία αὕτῃ ἐπροστάτευσεν καὶ ἐκαλλιέργησε τὴν τρομοκρατίαν καὶ τὸ ἐγκλημα. Καὶ δι' αὐτὸ δὲν ὀργνοῦμεν ἕνεκα τῆς τελευταίας Δυναστείας μόνον τὴν μεγίστην τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν, ὀργνοῦμεν καὶ τὴν ἡθικὴν μας κατὰπτωσιν. Καὶ δι' αὐτὸ θέλομεν καὶ τῆς Δυναστείας τὴν κατάλυσιν καὶ τῆς Δημοκρατίας τὴν ἀνακήρυξιν, χάριν τῆς τιμῆς τῆς Ἑλλάδος, χάριν ἐνὸς γενικοῦ ἡθικοῦ ἐξαναγισμού, ἵνα διδασκῶν ὅλοι οἱ πολῖται ὅτι δὲν πρέπει τὰ ἀτομικὰ συμφέροντα νὰ τίθενται ὑπεράνω τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, ὅτι πρέπει εἰς νόμος νὰ κυριαρχῇ εἰς τὸν Τόπον αὐτόν, ἡ σωτηρία τοῦ συνόλου. Ἐλέχθη ὅτι ἡ Δυναστεία εὔρε

συνεργοὺς ὁρισμένους πολιτικοὺς καὶ ἐπαμένους ἡ εὐθύνη πρέπει αὐτοὺς κυρίως νὰ βαρύνῃ. Ἡ ἀντίρρηση αὕτῃ θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προβληθῇ, ἂν ἐπρόκειτο περὶ μικρῶν δεινῶν καὶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ συζητήσωμεν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συνταγματικῶν διατάξεων, ἀλλ' αἱ συμφοραὶ ὑπῆρξαν τόσον μεγάλαι, ἡ ἀνάμιξις τῆς Δυναστείας τόσον ἄμεσος καὶ ἡ ἐξέγερσις τοῦ Λαοῦ τόσον ἰσχυρὰ ὥστε τὸ Σύνταγμα ἀνετράπη, ὥστε σήμερον νὰ συζητῶμεν ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ Λαοῦ περιβεβλημένοι συντακτικὴν ἐξουσίαν. Ἀκριβῶς δὲ διότι ἡ Δυναστεία εὔρε τόσον εὐκόλως μεταξὺ τῶν πολιτευομένων συνεργοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας ἐγκατέλειψαν τὴν ἰδίαν Πατρίδα τῶν καὶ ὅλων τῶν τὸ παρελθόν, ἐντὸς μιᾶς ἡμέρας ἐγκατέλειψαν τὴν ἰδέαν τῶν, ἵνα περιπτυχθῶν τὸν ὀρόνον καὶ ἀνέλθουν εἰς τὴν Ἀρχήν, ἀκριβῶς δι' αὐτὸ φωνάζομεν ὅτι ἡ Θεσιδὸς ὁ βασιλικὸς εἶνε ἐπικίνδυνος διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἀντετάχθη ἀκόμη ὅτι, ἂν ἔπαισε κυρίως εἰς ἀντιπρόσωπος τῆς Δυναστείας, δὲν πταίουν τὰ ἄλλα μέλη αὐτῆς, καὶ δὲν πταίει ὁ Θεσιδός. Ἐχομεν, κ. συνάδελφοι, τὴν πείραν ἐνὸς αἰῶνος καὶ τὴν δοκιμὴν δύο ξένων Δυναστειῶν. Ἐτόνισα εἰς ἄλλην ἀγόρευσίν μου ὅτι ἡ πρώτη Δυναστεία δὲν ἀπέβλαψε παρὰ πῶς νὰ καταπατήσῃ τὰς λαϊκὰς ἐλευθερίας μέχρις ὅτου ἐξεδιώχθη. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ὁ πρῶτος ἀντιπρόσωπος τῆς δευτέρας Δυναστείας ἦτο πρόσωπον ἐντελὲς ἀσήμαντον. Βασιλεύσας ἐπὶ μίαν πεντηκονταετίαν δὲν κατώρθωσεν οὐδὲ τὴν γλῶσσαν μας νὰ ἐκμάθῃ. Δὲν κατώρθωσε παρὰ νὰ ἀντιληφθῇ μερικὰ ἐλαττώματα τοῦ Λαοῦ καὶ δὲν ἔκαμνε τίποτε ἄλλο ἢ νὰ προσπαθῇ νὰ ἐκμεταλλεῖται αὐτὰ τὰ ἐλαττώματα, διὰ νὰ κυβερνᾷ ἐκ τῶν παρασκηνίων πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῶν ἰδίων του συμφερόντων, ἀνίκανος νὰ ὠθήσῃ εἰς τὰ ἔμπροσθεν τὸν Τόπον. Ὁμοίως ἀσήμαντα ἐντελὲς πρόσωπα ἦσαν καὶ οἱ ἄλλοι ἀντιπρόσωποι τῆς δευτέρας Δυναστείας καὶ, ὕπερ εἶνε χειρότερον, εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐξεδηλώθη ἡ αὐτὴ διάθεσις ἐπιβολῆς τῆς προσωπικῆς βασιλικῆς πολιτικῆς καὶ συνταγτικῆς τῆς με μίαν ἀπὸ τὰς πολιτικὰς μερίδας. Καμμία ἐλπίς δὲν ὑπάρχει ὅτι, ἂν ποτε ἤθελεν ἐπικαθίσει εἰς τὸν ὀρόνον οἰοσδήποτε ἐκ τῆς Δυναστείας αὐτῆς, δὲν θὰ ὠθεῖτο καὶ αὐτὸς καὶ ἐκ προδιαθέσεως καὶ κατόπιν ραδιουργιῶν εἰς τὴν συνταγτικὴν με τὴν αὐτὴν πολιτικὴν μερίδα. Καμμία ἐλπίς δὲν ὑπάρχει ὅτι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀποκατασταθῇ ὁμαλὸς πολιτικὸς βίος. Εἰς τὸ σημεῖον δὲ τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸ ὁποῖον ἐφθάσαμεν πλέον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ μετακλήσεως ἄλλης ξένης Δυναστείας, ἡ ὁποία δὲν θὰ εἶχεν ἄλλο ἀποτέλεσμα παρὰ νὰ δώσῃ ἀφορμὴν διὰ νέας διαιρέσεις καὶ διὰ νέας ρα-

διουργίας καὶ διὰ νέας ἐριδας. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὴν συμπεριφορὰν ὄλων τῶν μετὰ τὴν μεγάλην Ἐπανάστασιν Βασιλέων, ὅλ' ἴδωμεν καὶ ὅλ' πεισθώμεν ὅτι οἷοσδήποτε εὐνοήλητος πολίτης Ἕλληνα ὅλ' ἠδύνατο πολὺ ἄξιοπρεπέστερον καὶ πολὺ ἐθνωφελέστερον νὰ χρησιμεύσῃ ὥς ρυθμιστὴς τοῦ πολιτεύματος παρὰ οἷοσδήποτε ἐκ τῶν Βασιλέων οἱ ὅποιοι ἐκάλισαν ἐπὶ τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρόνου. Οἷοσδήποτε εὐνοήλητος πολίτης ὥς αἰρετὸς ἄρχων ὅλ' ἠδύνατο καὶ τὴν ἐθνικὴν ἐνότητά καλύτερον νὰ συμβολίσῃ καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν τοῦ Λαοῦ νὰ ἐγείρῃ καὶ τὸ ἠθικόν του φρόνημα περισσύτερον νὰ ἐξυψώσῃ ὥς ἐκ τοῦ Λαοῦ προσερχόμενος. Αὐτὰ ἔχομεν νὰ εἴπωμεν καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἐξέφρασαν ἀμβιβολίας περὶ τῆς ἀναποτρέπτου ἀνάγκης τῆς πολιτικῆς καὶ δυναστικῆς μεταβολῆς καὶ εἰς ἐκείνους οἱ ὅποιοι ἀπέκρουσαν τὴν σκοπιμότητα αὐτῆς καὶ ἔφεραν παραδείγματα ἐκ τῆς Ἱστορίας διὰ νὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ὑπῆρξαν ἐποχὴ κατὰ τὰς ὁποίας ἡ Ἑλλάς εὐημέρησεν ὑπὸ Βασιλείαν. Ἡμεῖς δὲν ἀρνούμεθα ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ἐποχὴ κατὰ τὰς ὁποίας ὁ βασιλικὸς θεσμὸς ὑπῆρξεν ὠφέλιμος. Ἐκεῖνο τὸ ὅπουλον λέγομεν εἶνε ὅτι ὕστερον ἀπὸ ὅσα ἐπάθομεν καὶ εἰς τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὅπουλον σήμερον εὐρισκόμεθα δὲν ἡμπορεῖ νὰ γίνῃ λόγος περὶ Βασιλείας. Εἰς τὴν ψυχὴν μας ἐγείρεται ἐπανάστασις, ὅταν καὶ σκέψῃς καὶ βλέπωμεν νὰ ὑπάρχῃ ὅτι ἡμπορεῖ νὰ ἀποκατασταθῇ ἡ ἐκπεσοῦσα Δυναστεία ἢ νὰ ἐξακολουθήσῃ ὑφιστάμενος ὁ βασιλικὸς θεσμός.

Περὶ τούτου συμφωνεῖ ἡ παμπληθὴς σχεδὸν τῆς Συνελεύσεως. Ὁ κύριος ἀγὼν ἐνταῦθα διεξήχθη ὅχι διὰ τὴν ἀνάγκην ἢ ὁποία ἐπιβάλλει τὰς μεταβολὰς τὰς ὁποίας προτεινόμεναι, ἀλλὰ διὰ τὸν τρόπον τὸν ὅπουλον ὅλ' ἀκολουθήσωμεν διὰ νὰ τὰς ἐπιτύχωμεν.

ὑπεστηρίχθη ὅτι ἡ Συνέλευσις ὥς κυρίαρχον Σῶμα ὀφείλει καὶ τὴν Δυναστείαν νὰ καταλύσῃ καὶ τὴν Δημοκρατίαν νὰ ἀνακηρύξῃ χωρὶς νὰ προσφύγῃ διὰ τὴν κύρωσιν τῆς ἀποφάσεώς της εἰς τὸν Λαόν. Ἀπὸ ἄλλους ὑπεστηρίχθη ὅτι ἀμφότερα τὰ ζητήματα πρέπει νὰ παραπέμψῃ ἡ Συνέλευσις εἰς τὸν Λαόν, ἐκφράζουσα μόνον τὴν πίστιν αὐτῆς πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ιδεολογίαν. Καὶ ὑπεστηρίχθη τέλος ὅτι τὸ μὲν δυναστικὸν τελείως ὀφείλει νὰ λύσῃ ὀριστικῶς ἡ Συνέλευσις, νὰ ἀποφασίσῃ δὲ περὶ τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν τελικὴν κύρωσιν αὐτῆς ἀπὸ τὸν Λαόν ἀμέσως διὰ δημοψήφισματος. Αἱ μεγάλαι πολιτικαὶ μεταβολαί, κύριοι πληρεξούσιοι, εἶνε ἀποτέλεσμα ὅχι ἀριθμητικῆς ὑπεροχῆς ἀλλ' ὑπεροχῆς δυνάμεως. Δὲν ὑπάρχει κανὲν προηγού-

μενον ἐν τῇ Ἱστορίᾳ κατὰ τὸ ὅπουλον μίᾳ ριζικῇ πολιτικῇ μεταβολῇ ἐγίνε κατὰ τρόπον ὁμαλόν, δι' ἀριθμῆσεως τῶν ψήφων. Συνήθως τὰ πολιτεύματα δὲν διαγράφουσι τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅπουλον ἀνατρέπονται. Ἀλλὰ καὶ ὅταν εἰς τὰ πολιτεύματα οὐδὲν τίθεται κώλυμα ριζικῆς μεταβολῆς τῶν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ, πάλιν, ὁσάκις ἐγίναν ριζικαὶ μεταβολαί, αὗται ὑπῆρξαν ἀποτέλεσμα ἐκδηλώσεως δυνάμεως, δυνάμεως ὕλικῆς καὶ οὐχὶ ὑπεροχῆς ἀριθμητικῆς ψήφων. Ἐνθυμούμαι ὅτι, ὅτε ἐν Γερμανίᾳ ὠγκούτο κατ' ἡμέραν ἡ δυνάμις τοῦ σοσιαλιστικοῦ Κόμματος, ἐδηλοῦτο καὶ ἀπὸ τὸν Κάιζερ καὶ ἀπὸ τοῦς συντηρητικῶς πολιτικοῦς ὅτι εἰς στιγμὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ πλειονοψηφία ὅλ' ἐκλινεν ὑπὲρ τῆς ἐργατικῆς τάξεως ἤθελεν ἐμποδισθῇ διὰ πραξικοπήματος οἰαδήποτε ριζικῇ μεταβολῇ. Ἐν Ἰταλίᾳ ἡ ἀπειλὴ κατακτῆσεως τῆς Ἀρχῆς ἐκ μέρους τῆς ἐργατικῆς τάξεως προεκάλεσε τὸν Φασισμόν, ὁ ὅποιος κατ' ἀρχὰς μὲν ἤτο μειονοψηφία, ἀλλὰ κατόπιν ἐγίνε πλειονοψηφία διὰ τῆς συγχωρεύσεως πολλῶν Κομμάτων εἰς αὐτόν. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀκόμη, ὅπου αἱ συνταγματικαὶ μεταβολαὶ γίνονται ὅπως αἱ νομοθετικαί, εἶνε βέβαιον ὅτι καμμία πολιτικῇ μεταβολῇ ριζικῇ δὲν ὅλ' ἐγίνετο δεκτὴ ὁμαλῶς. Καὶ τοῦτο διότι προκειμένου περὶ ριζικῆς πολιτικῆς μεταβολῆς ὅχι μόνον εἶνε δύσκολον δι' ὁμαλὸν τρόπον ἡ λαϊκὴ πλειονοψηφία νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν γνώμην της, ἀλλὰ, καὶ ὅταν εἶνε εὐκόλῳ νὰ τὴν ἐκδηλώσῃ, ἡ μειονοψηφία πάντοτε ἀντιτάσσεται. Καὶ εἰς ἡμᾶς σήμερον κανεὶς δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι εἰς ὁ σημεῖον προώδευσεν ἡ πολιτικῇ μεταβολῇ προώδευσε κατόπιν ἀσκήσεως ὕλικῆς βίας. Εἶνε ἡ ἀσκηθεῖσα βία ἐκ μέρους τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ συνεπείᾳ τῆς ὁποίας ἐξεδιώχθη ὁ Κωνσταντῖνος. Ἀποτέλεσμα τοῦ πραξικοπήματος τούτου εἶνε καὶ ἡ σύγκλησις τῆς παρούσης Συνελεύσεως. Δὲν ἀποκρύπτω ὅμως, κύριοι συνάδελφοι, ὅτι, ὅσον καὶ ἂν κατὰ τὴν ἀντίληψίν μου καὶ κατὰ τὰ ἱστορικὰ δεδομένα ριζικῇ πολιτικῇ μεταβολῇ εἶνε ἀδύνατος χωρὶς ἄσκησιν βίας, δὲν ἀποκρύπτω, λέγω, ὅτι εἶνε εὐχάριστον ἂν εἶνε δυνατόν, ἀμέσως μετὰ τὴν ἄσκησιν μιᾶς βίας ἡ πολιτικῇ μεταβολῇ νὰ λάβῃ τὸ χρῆμα μιᾶς πανδημοῦ λαϊκῆς ἐγκρίσεως, ἐκδηλουμένης κατὰ τρόπον ὁμαλόν καὶ νόμιμον.

Διότι οὕτως αἱ ἀνωμαλίαι, αἱ ὁποίας πάντοτε ἐπηρεάζον τὰς ριζικὰς μεταβολὰς, εἶνε ὀλιγώτεραι. Αἱ ἀνωμαλίαι ἀκολουθοῦσι, διότι ἡ ἡττηθεῖσα μερίς δὲν παύει νὰ ἀντιδρᾷ καὶ νὰ ἐνιερνεῖται ἀντεπαναστάσεις ἕως ὅτου τὸ νέον καθεστὼς θεμελιωθῇ διὰ τῆς βαθμιαίας καὶ γενικῆς ἀνα-

γνωρίσεώς του, διὰ τῆς δυνάμεως τῆς αὐτοσυντηρήσεως. τὴν ὑποῖαν σὺν τῷ χρόνῳ ἀποκτῇ. Ἐν τούτοις ἐπαναλαμβάνω, εἶνε εὐχρίστον νὰ εἶνε δυνατὸν μία πολιτειακὴ ρυθικὴ μεταβολὴ νὰ τῆχῃ τὸ ταχύτερον μὲς πανδήμου λαϊκῆς ἐγκρίσεως. Καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ πρόγραμμα ἡμῶν περιελάβομεν τὴν ὀριστικὴν κύρωσιν τῆς πολιτειακῆς μεταβολῆς δι' ἀμέσου ἀποφάσεως τοῦ Λαοῦ, διὰ δημοψήφισματος. Καὶ δι' αὐτὸ συνετάξαμεν καὶ τὸ γνωστὸν πρωτόκολλον τοῦ συνδυασμοῦ Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς. Ἡ γνώμη μας ὅμως περὶ μετεκλογικοῦ δημοψήφισματος δὲν χρονολογεῖται, ὡς ἠθέλησαν νὰ παραστήσουν, ἀπὸ τῆς συντάξεως τοῦ πρωτοκόλλου ἐκείνου, ἀλλ' ἔχει διατυπωθῇ ἀπὸ τοῦ 1922. Ἀπὸ τότε καὶ δι' οὗς λόγους ἀνέφερα καὶ διότι ἐπιθυμοῦμεν νὰ διευκολύνωμεν τὴν σύμπραξιν μετὰ τῶν συντηρητικῶν φιλελευθέρων ἔχομεν δηλώσει ὅτι καὶ εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὑποῖαν ἠθέλουν ἐπικρατῆσαι ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἡ δημοκρατικὴ ἰδέα ἠθέλομεν ἐξαρτῆσαι πάντας τὴν ὀριστικὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας ἀπὸ ἡμεσὸν λαϊκὴν ἐγκρίσιν διὰ δημοψήφισματος. Τὸ πρωτόκολλον δὲν περιέλαβεν ἄλλο, μόνον ἐπανάλαβε τὴν διατύπωσιν τοῦ ἰδικοῦ μας προγράμματος τοῦ παλαιοῦ καὶ δι' αὐτὸ λέγει ὅτι συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως καὶ τῶν δημοκρατικῶν φιλελευθέρων δὲν θέλουν θεωρῆσαι τὴν ἐπικράτησιν αὐτῶν εἰς τὰς ἐκλογὰς ὡς λύουσιν ὀριστικῶς τὸ ζήτημα, ἀλλὰ θέλουν προκαλέσαι δημοψήφισμα. Ἐπιμένω εἰς τὴν λέξιν ὀριστικῶς, διότι ἡμεῖς πάντοτε ὑποστηρίζαμεν ὅτι θὰ ἐπιδιώξωμεν ὅπως ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀνακηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν. Θέση δὲ ὑπὸ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Λαοῦ τὴν κύρωσιν τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς.

Ἐπομένως τὸ ψήφισμα ἡμῶν, τὸ ὑποῖον εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν κρίσιν ὑμῶν, εἶνε ἐν ἀπολύτῳ ἁρμονία καὶ πρὸς τὸ πρόγραμμα ἡμῶν καὶ πρὸς τὸ πρωτόκολλον τοῦ ἐκλογικοῦ συνδυασμοῦ. Ἐὰν εἴχομεν ἀναλάβει ὑποχρέωσιν μόνον ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου τούτου, οὐδεμία θὰ ὑπῆρχε δέσμευσις, διότι τὸ πρωτόκολλον ἐκεῖνο κατέπεσε μετὰ τοῦ συνδυασμοῦ τὸν ὁποῖον ἐπρόκειτο νὰ στηρίξῃ. Ὁ συνδυασμὸς ἐκεῖνος διελύθη καὶ συνεκροτήθη ἄλλος συνδυασμός, κατὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ὁποῖου οὐδεμία ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὸ πρωτόκολλον ἢ εἰς ἄλλην σχετικὴν συμφωνίαν. Ἀλλ' ἡμεῖς, ἐπαναλαμβάνω, ἀναγνωρίζομεν ὡς ὑποχρέωσιν ἡμῶν ὅπως τὴν τελικὴν κύρωσιν τῆς πολιτειακῆς μεταβολῆς ἐξαρτήσωμεν ἀπὸ τὴν ψῆφον τὴν ἡμεσὸν τοῦ Λαοῦ. Μόνον ἐὰν ὅλως ἐξαιρετικαὶ περιστάσεις ἠθέλουν καταστήσει ἀδύνατον καὶ δυσχερεῖ τὴν

διεξαγωγὴν τοῦ δημοψηφίσματος, θὰ προστείνομεν ἡμεῖς, ἡ Συνέλευσις διαπράττουσα μίαν ἐπαναστατικὴν πράξιν νὰ προέβαινε εἰς τὴν κήρυξιν τῆς Δημοκρατίας διὰ μόνης τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς (χειροκροτήματα). Αἱ Συντακτικαὶ Συνελεύσεις, κύριοι συνάδελφοι, ἀρύνονται τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἀπὸ τὴν ἁρμονίαν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται μετὰ τοῦ Λαοῦ. Ἄλλοτε εἰς τὴν μεγάλῃ Γαλλικῇ Ἐπανάστασιν αἱ Βουλαὶ τῶν τάξεων, τὰ états généraux, συνεκροτήθησαν εἰς Συντακτικὴν Συνέλευσιν χωρὶς οὐδεμίαν νὰ ἔχουν ἐντολήν. Ἡδυνήθησαν νὰ πράξουν αὐτὴ, διότι εὐρίσκοντο εἰς ἁρμονίαν μετὰ τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Ἡ Γαλλικὴ Συνέλευσις τοῦ 1871-75, ἔχουσα ἄλλην ἐντολήν, κατέληξε ν' ἀνακηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν καὶ τὸ ἐπραξεν εὐτυχῶς, διότι εἶχε σύμφωνον τὴν ἐθνικὴν θέλησιν. Καὶ ἐὰν ἡ Συνέλευσις αὐτὴ δὲν ἦτο καὶ Συντακτικὴ Συνέλευσις ἀλλ' ἀπλῆ Βουλὴ θὰ ἠδύνατο, ἐφόσον αἱ περιστάσεις θὰ ἐπέβαλλον καὶ εὐρίσκετο εἰς ἁρμονίαν μετὰ τὸν Λαόν, θὰ ἠδύνατο, λέγω, νὰ μεταβληθῇ εἰς Συντακτικὴν Συνέλευσιν καὶ νὰ κηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν.

Ἀλλ' ἐπαναλαμβάνω ὅτι γεγονότα καθιστῶντα ἀδύνατον ἢ λίαν δυσχερεῖ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ δημοψηφίσματος δὲν ὑπάρχουσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ δι' αὐτὸ ἡμεῖς ἐπιμένομεν ὅπως τὸ δημοψήφισμα ἐνεργηθῇ, ἀφοῦ λάβῃ ἀπόφασιν ἡ Συνέλευσις. Ἐπειδὴ ἡμισβητήθη προχθὲς ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον Ὑπουργόν ἐπὶ τῆς Γεωργίας ἡ ἔννοια τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἀποδίδομεν εἰς τὸ πρωτόκολλον, ἀναγινώσκω μίαν μόνον περίοδον ἄρθρου τῆς «Δημοκρατίας», τὸ ὑποῖον ἐγράφη ἀκριβῶς τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ πρωτοκόλλου.

Β. Καταπαναγιώτης. Ποίαν ἡμερομηνίαν φέρει;

Α. Παπαναστασίου. Εἶνε τῆς 5ης Δεκεμβρίου. Λέγει δηλαδὴ τὸ ἄρθρον ὅτι γιλιάκις ἐπανελάβομεν, ὅτι δηλαδὴ ἡμεῖς θέτομεν εἰς τὰς ἐκλογὰς πολιτειακὸν ζήτημα, ὅτι καὶ μόνῃ ἡ ἐμφάνισις ἡμῶν πρὸ τῶν ἐκλογῶν θέτει πολιτειακὸν ζήτημα. Ἡ σχετικὴ περικοπὴ τοῦ ἄρθρου ἔχει ὡς ἐξῆς (ἀναγινώσκει): «Οἱ δημοκρατικοί, τῶν ὁποίων καὶ μόνῃ ἡ ὑπαρξὶς θέτει πολιτειακὸν ζήτημα, διὰ τῶν προγραμματικῶν τῶν δηλώσεων ἔχουν διακηρύξει ὅτι τὴν ὀριστικὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος θέλουν ἐξαρτῆσαι καὶ ἀπὸ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα».

Δηλαδὴ θὰ ἐπιδιώξουν ἐν τῇ Συνελεύσει ἀνακηρύξιν τῆς Δημοκρατίας καὶ θὰ προκαλέσουν καὶ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα. Ἀντιστρόφως οἱ συντηρητικοὶ φιλελεύθεροι πρῶτην φορὰν ἀνέλαβον ὑποχρέωσιν νὰ ὑποστηρίξωσι δημοψήφισμα ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας. Καὶ εἶνε ἀληθὲς ὅτι, ἰσχυ-

ρίσθη ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ἠθέλησε νὰ δώσῃ ἄλλην ἐρμηνείαν εἰς τὸ πρωτόκολλον σχέσιν ἔχουσιν μετὰ τὴν στάσιν τοῦ Κόμματος τῶν συντηρητικῶν φιλελευθέρων. Ἄλλ' ἡ ἐρμηνεία τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ἦτο αὐθαίρετος καὶ ὅτε ἐπέστρεψα ἀπὸ τὴν ἰδιαιτέραν μου Ἐπαρχίαν, ὅπου εἶχον μεταβῆ, διεμαρτυρήθην ἐντόνως εἰς τὸν ἀξιότιμον Πρόεδρον τῆς Συνελεύσεως, μετὰ τοῦ ὁποίου εἶχον διεξαγάγει τὰς διαπραγματεύσεις τῆς συμπράξεως, καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως ὡμολόγησεν ὅτι εἶχον δίκαιον. Ἀλλὰ περὶ τούτου θὰ ὁμιλήσω καὶ ἄμέσως κατόπιν.

Ἐκεῖ ὅπου δὲν ἤμποροῦμεν νὰ συμφωνήσωμεν καθόλου μετὰ τὴν Κυβέρνησιν εἶνε ἡ παραπομπή τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Λαοῦ καὶ μόνον. Ἡμεῖς θεωροῦμεν τὸ δυναστικὸν ζήτημα λελυμένον. Ὅχι μόνον ὑποστηρίζομεν ὅτι δικαιοῦται ἡ Συνέλευσις μηδὲν ἔχουσα περιορισμὸν νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, ὅτι δηλαδὴ οὐδεὶς ὑπάρχει τυπικὸς περιορισμὸς διὰ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἀνεγνώρισε καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων, ἀλλ' ὑποστηρίζομεν ἀκόμη ὅτι οὐσιαστικῶς τὸ ζήτημα ἔχει λυθῆ διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐκλογῶν.

Ἐφόσον ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὁ Λαὸς εἰς τὰς ἐκλογὰς ἐξεδήλωσε δημοκρατικὰ φρονήματα, ἄμεσος συνέπεια τῆς λαϊκῆς αὐτῆς θελήσεως δὲν ἡδύνατο νὰ εἶνε καμμία ἄλλη ἀπὸ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας.

Αὐτὴν τὴν ἐρμηνείαν ἔδωκεν ὁ Στρατὸς καὶ ἡ Ἐπαναστασις, ὁ μὲν ἀξιώσας τὴν ἄμεσον κατάλυσιν τῆς Δυναστείας, ἡ δὲ δώσασα εἰς τὸν Βασιλέα ἄδειαν, ἡ ὁποία εἶχε τὴν ἔννοιαν, ὅπως ὡμολόγησεν ὁ ἀξιότιμος πρῶτος Πρόεδρος τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, ὀριστικῆς καὶ ἀνεκκλήτου ἀποδημίας. Ὑπεστήριξεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὅτι διὰ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἀφαιροῦμεν ἐν μέγα μέρος ἀπὸ τὸ πολιτικὸν ζήτημα. Ἡμεῖς δὲν ἀρνοῦμεθα τοῦτο, ἀλλὰ δὲν ἤμπορεῖ κανεὶς νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι δεσμεύομεν τὴν λαϊκὴν θέλησιν. Ποίαν Δυναστείαν θὰ ψηφίσω, εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, θὰ εἴπῃ ὁ Λαὸς, ὅταν ἡ Δυναστεία θὰ ἔχῃ πέσει; Ἀπαντῶ ὅτι καὶ ἄλλοτε ἀπῆντησα:

Ἐάν, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ὁ Λαὸς ἤθελε ταχθῇ ὑπὲρ τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ, τότε θὰ ἐγεννᾶτο τὸ ζήτημα ποίαν Δυναστείαν ἔπρεπε νὰ ἐγκαθιδρύσωμεν εἰς τὴν Ἑλ-

λάδα καὶ τότε ὁ Λαὸς θὰ ἦτο ἐλεύθερος νὰ ἐκλέξῃ. Ἄλλ' ἡ Συνέλευσις ἐκ τῶν προτέρων εἶνε ὑποχρεωμένη νὰ εἴπῃ ποίαις συνεπείαις θὰ εἴχεν ἡ τοιαύτη διάθεσις παλιννοστήσεως τῆς Δυναστείας. Εἶνε ὑποχρεωμένη διὰ τῆς ἀποφάσεως περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας νὰ δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ καὶ ὁ ἀντίθετος πολιτικὸς κόσμος ὅτι τοιαύτη διάθεσις ἐμπραγμάτως εὐδοκιμοῦσα δὲν θὰ ἔχῃ κανὲν ἄλλο ἀποτέλεσμα παρὰ τὴν ἐκκρήξιν ἐμφυλίου πολέμου. Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ἀνέπτυξεν ὡραίας θεωρίας περὶ λαϊκῆς κυριαρχίας. Ἄλλ' αἱ γενικαὶ αὐταὶ θεωρίαι ἔχουσι περιορισμοὺς. Εἶνε σεβαστὴ ἡ θέλησις τῆς πλειονοψηφίας, ὅταν δὲν στραγγαλιζέται τὸ δίκαιον τῆς μειονοψηφίας. Ἐάν ἦτο δυνατόν νὰ σχηματισθῇ—πρᾶγμα τὸ ὁποῖον θεωρῶ ἐντελῶς ἀδύνατον—, ἐάν ἦτο, λέγω, δυνατόν νὰ σχηματισθῇ πλειονοψηφία ὑπὲρ παλιννοστήσεως τῆς Δυναστείας, ἡ θέλησις αὕτη δὲν θὰ ἀπέβλεπε παρὰ εἰς τὸν στραγγαλισμὸν τῆς μειονοψηφίας. Ὑπάρχει μεγάλη μερίς τοῦ Λαοῦ καὶ ὑπάρχει μερίστη μερίς τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου αἱ ὁποῖαι θεωροῦν προσβολὴν τῆς προσωπικῆς των τιμῆς, τῆς προσωπικῆς των ἀξιοπρεπειας, τὴν ιδέαν τῆς παλιννοστήσεως τῆς Δυναστείας.

Γ. Κακουλίδης. Μὴ ἀναφέρετε ὅλην τὴν ὥραν τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Στόλον. Οὕτε κὰν πρέπει ν' ἀναφέρεται ἐν τῇ Ἐθνοσυνελεύσει ἡ θέλησις τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου.

Α. Παπαναστασίου. Ὁ Στρατὸς καὶ ὁ Στόλος προέρχονται ἀπὸ τὸν Λαόν καὶ θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ λησμονῇτε ὅτι ὅλαι αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔγιναν τῇ συμπράξει τοῦ Στρατοῦ μετὰ τοῦ Λαοῦ. Μία μεγάλη μερίς τοῦ Λαοῦ καὶ τοῦ Στρατοῦ τὴν ιδέαν τῆς παλιννοστήσεως τῆς Δυναστείας θεωροῦν ὡς προσβολὴν τῆς προσωπικῆς των τιμῆς καὶ ἀξιοπρεπειας, ὡς οὐσιαστικὴν ὑποδούλωσιν των. Καὶ ὑπὸ τοιούτους ὅρους εἰμαινᾶπολύτως βέβαιος ὅτι, ἂν ἐσχηματίζετο πλειονοψηφία ὑπὲρ τῆς Δυναστείας, θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐκτέλεσις τῆς θελήσεώς της ὁμαλῶς (χειροκρατήματα). Καὶ δὲν εἶνε μόνον τοῦτο.

Ἐδηλώθη ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου ὅτι ἡ παλινόρθωσις τῆς Δυναστείας θὰ εἶχε καὶ ἄλλας βαρυτέρας συνεπείας· θὰ ἐπέφερε τὴν ἀπόσχισιν τμημάτων τοῦ Κράτους, τὰ ὁποῖα τόσον ὑπερβολικὰ ἐδεικνυπόθησαν ἀπὸ τὰ ἀνομήματα τῆς Δυναστείας αὐτῆς, ὥστε δὲν θὰ ἠνείχοντο νὰ παραμείνουν ἡνωμένα μετὰ τὸ λοιπὸν Κράτος καὶ νὰ διατρέξουν νέους κινδύνους ὑποδουλώσεως καὶ καταστροφ-

φῆς. Αὐτὴ εἶνε ἡ πραγματικότης. Δὲν εἶνε δὲ ὀρθὸν νὰ ἀντιτάσσωνται εἰς αὐτὴν θεωρίαι, διότι θὰ σᾶς ἔλεγον καὶ τοῦτο: Ἐὰν ἐν δεδομένῃ στιγμῇ ἐσχηματίζετο μία πλειονοψηφία ἡ ὁποία θὰ ᾔθελε νὰ ἐγκαταστήσῃ ἀπολυταρχισμόν εἰς τὴν Ἑλλάδα, σᾶς ἐρωτῶ, ἡθέλετε σεῖς ὑποκύβει εἰς τὴν θέλησιν τῆς πλειονοψηφίας ἢ θὰ ἐλαμβάνετε τὰ ὄπλα νὰ διδάξητε τὴν πλειονοψηφίαν ὅτι ὑπάρχουν μερικοὶ ὄροι εἰρηνικῆς συμβιώσεως τοὺς ὁποίους δὲν πρέπει νὰ παραβιάζῃ οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη μερὶς καὶ ἐφόσον αὐτοὶ οἱ ὄροι παραβιάζονται καμμία θέλησις τῆς πλειονοψηφίας δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε σεβαστή; (Χειροκροτήματα).

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Σεῖς ἔχετε δηλώσει ὅτι εἶνε ἐλεύθερος ὁ Λαός.

Α. Παπαναστασίου. Μάλιστα, ἀλλ' εἶπον συγχρόνως ὅτι ἡ τοιαύτη ἐκλογὴ θὰ προεκάλει ἐμφύλιον πόλεμον. Ἡ Συνέλευσις λοιπὸν κηρύσσουσα ἐκπτωτον τὴν Δυναστείαν καὶ λέγουσα εἰς τὸν Λαὸν ὅτι ἡ σκέψις παλινρθώσεως τῆς Δυναστείας σημαίνει ἀπειλὴν ἐμφυλίου πολέμου θὰ διευκολύνῃ τὸν Λαὸν ὅπως λάβῃ μίαν ἀπόφασιν ἐκτελέσιμον ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τότε δὲν εἶνε ἐλεύθερος.

Α. Παπαναστασίου. Θὰ ἐδημιούργει ἐν καθαρόν ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὁ Λαὸς θὰ ἠδύνατο ἐλευθέρως νὰ κρίνῃ καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος.

Π. Κаланτζόπουλος. Ἐκβιαστικῶς;

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πρόκειται περὶ ἐκβιάσεως ἀλλὰ περὶ πραγματικῆς καταστάσεως. Δὲν θὰ ἐξεπλήρουν δὲ τὸ καθήκον μου, ἂν, διὰ νὰ φανῶ προσηλωμένος εἰς τὰς θεωρίας, δὲν ἔλεγον καθαρὰ καὶ ξάστερα ποῖα θὰ ᾔσαν τὰ ἀποτελέσματα, ἂν τυχὸν παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν ἤθελε ποτε συγκεντρωθῇ πλειονοψηφία ἡ ὁποία θὰ ἐπέμενεν ὅπως ἀποκαταστήσῃ τὴν Δυναστείαν. Αὐτὴ εἶνε ἡ πραγματικότης.

Ἀλλὰ σᾶς ἐπαναλαμβάνω ὅτι κατὰ τὴν ἰδικὴν μας ἀντίληψιν ὁ Λαὸς εἰς τὰς ἐκλογὰς ἔλυσε τὸ δυναστικὸν ζήτημα καὶ δὲν ὑπάρχει καμμία ἀνάγκη νὰ τὸν ἐρωτήσωμεν καὶ πάλιν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος. Δὲν ἔχει κανὲν νόημα νὰ ἐρωτᾶται συνεχῶς ὁ Λαὸς ἐκ σεβασμοῦ δῆθεν πρὸς τὴν κυριαρχίαν του ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος.

Οὐδεὶς ὑπάρχει δεσμός διὰ τὴν Συνέλευσιν ὅπως κυρώσῃ τὴν γενομένην δυναστικὴν μεταβολήν, διότι διὰ νὰ

εἴμεθα ἐν ἀκριβεῖα δὲν ὑπάρχει πλέον Βασιλεὺς, δὲν ὑπάρχει βασιλικὸς θεσμός. (Χειροκροτήματα).

Ὁ Βασιλεὺς κατ' οὐσίαν κατελύθη ἀπὸ τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγκατεστάθη Ἐπανάστασις εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἐκτοτε παρέμεινε μόνον ἐν εἰδωλὸν Βασιλέως, ἀλλὰ σήμερον καὶ τοῦτο ἔχει ἀπομακρυνθῇ. Ἦτο δὲ ψεῦδος ἐκεῖνο τὸ ὅποιον διέπραξεν ἡ Κυβέρνησις, νὰ ἐρκισθῇ πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα (χειροκροτήματα). Αὐτὸ εἶνε ἡ ἀλήθεια. Ἀλλὰ μᾶς ἀντιτάσσετε: Τί σᾶς πειράζει νὰ ἐρωτήσωμεν ἄλλην μίαν φοράν τὸν Λαόν, διὰ νὰ λείψῃ πᾶσα ἀντίρρησις; Σᾶς ἀπαντῶμεν: Τὸ ζήτημα ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἐξάπτει τὰ πάθη δὲν εἶνε τὸ πολιτικόν, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τὸ δυναστικόν. Αὐτὸ εἶνε ἱκανὸν καὶ πάλιν νὰ ἐπιτείνῃ τὸν ἐμφύλιον διχασμόν καὶ νὰ διοχετεύσῃ εἰς χεῖρας ἐπιτηδεῖων προπαγανδιστῶν ὕλικὰ μέσα πρὸς διαφθοράν τοῦ Λαοῦ. Αὐτὸ τὸ ζήτημα τιθέμενον καὶ πάλιν δὲν θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα παρὰ νὰ ἐξαναγκάσῃ τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν πολιτικὸν κόσμον, ἐνῷ κατ' οὐσίαν κατὰ μεγάλην πλειονοψηφίαν ἔχει πλέον παραιτήσῃ καὶ ἔχει κόψῃ τοὺς δεσμούς του μετὰ τὴν Δυναστείαν τὴν ἐκπεσούσαν, θὰ τὸν ἐξαναγκάσῃ, λέγω, διὰ λόγους ἀξιοπρεπείας πολιτικῆς καὶ ἀντιπολιτευσεως νὰ ὑψώσῃ πάλιν τὴν σημαίαν τῆς αὐτῆς Δυναστείας καὶ νὰ ἔλθῃ ἀντίπαλος μετ' ἡμᾶς καὶ νὰ καλλιεργήσῃ μίση ἀκοίμητα. Ἰδοὺ διὰ τί ἡμεῖς δὲν θέλομεν νὰ τεθῇ καὶ πάλιν τὸ δυναστικὸν ζήτημα εἰς τὸν Λαόν. Τὸ ζήτημα ἐλύθη τελεσιδικῶς καὶ ὑφείλει νὰ κυρώσῃ τὴν μεταβολὴν ἡ Συνέλευσις, διὰ νὰ παύσῃ πλέον ὁ ἐμφύλιος σπαραγμός νὰ ἔχῃ τὴν οὐδέτητα τὴν ὁποίαν ἔχει ἔως τώρα. Εὐρισκόμεθα καὶ ἡμεῖς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὸν Λαόν καὶ γνωρίζομεν ὅτι ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ εἶνε εὐπρόσδεκτος. Εἶνε εὐπρόσδεκτος, διότι δὲν εἶνε ἀκριβὲς ἐκεῖνο τὸ ὅποιον εἶπεν ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἔχει ὀλιγώτερον ὀριμάσει εἰς τὸν Λαόν. Περισσότερον ἔχει ὀριμάσει ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ εἰς τὸν ἀντίπαλον κόσμον παρὰ ἡ ἐκπτώσις τῆς Δυναστείας. Χάριν λοιπὸν ταχυτέρας γαληνεύσεως τοῦ ἴδιου, χάριν ἀσφαλετέρας διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος, χάριν ταχυτέρας ἀποκαταστάσεως ὁμαλοῦ πολιτικοῦ βίου ἐπιμένομεν ὅπως λύσῃ ἡ Συνέλευσις τὸ δυναστικὸν ζήτημα.

Δὲν ἔχομεν δυσπιστίαν ἡμεῖς πρὸς τὸν Λαόν, ἀλλ' ὀφείλομεν νὰ σᾶς εἴπωμεν ὅτι ὁ Λαὸς δὲν ἀπαρτίζεται ἀπὸ ἄτομα ὅμοια τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ψυχὴν εἶνε βαλὼς ἐρριζωμένη ἡ δημοκρατικὴ ιδέα. Οἱ λαοὶ προκειμένου περὶ ριζικῶν πολιτικῶν μεταβολῶν δὲν εἶνε δυνατόν νὰ διεξάγωσι καθήμερον

τὰς αὐτὰς μάχας. Ἐρχονται στιγμαὶ κατὰ τὰς ὁποίας κουράζονται, ἔρχονται στιγμαὶ καθ' ἃς προβάλλονται ἄλλα ζητήματα τὰ ὅποια ἀπορροφῶν περισσότερον τὴν προσοχὴν τοῦ Λαοῦ. Δὲν ἠμπορεῖτε νὰ ἀξιωνήτε ἀπὸ ἑνα Λαὸν καθ' ἡμέραν νὰ ἀποφασίζῃ διὰ τὴν αὐτὴν μεταβολήν. Σῆς ἐρωτῶ: Ἄν μετὰ τὴν γαλλικὴν ἦτταν τοῦ 1870 δὲν ἐξεβρονίζετο ἡ Δυναστεία τοῦ Ναπολέοντος τοῦ Γ' καὶ παρέμενεν ἐπὶ τινὰ χρόνον, νομίζετε ὅτι μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ἤθελεν ἐκπέσει κατόπιν; Λέγω τοῦτο, διότι ὁ ἀξιότιμος ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων εἶπεν ὅτι καὶ ἂν δὲν κατωρθοῦτο νὰ γίνῃ πολιτειακὴ μεταβολή, θὰ ἐγένετο ἡ ἐκλογικὴ μεταρρυθμισις, ἡ ὁποία θὰ ἐπέτρεπεν εἰς τὸ δημοκρατικὸν Κόμμα νὰ κάμῃ προπαγάνδαν εἰς τὸν Λαόν, ὥστε, ὅταν σχηματίσῃ πλειοψηφίαν, νὰ ἀνατρέψῃ καὶ τὴν Δυναστείαν καὶ τὸν βασιλικὸν Θεσμόν. Αὐτὰ εἶνε ὑπερβολικῶς ἀπλοϊκά. Φαντάζεσθε ὅτι, ἂν ὁ Κάιζερ δὲν ἀνέτρεπετο ἐκ τοῦ μηνύματος τὸ ὅποιον τῷ ἐστάλη διὰ τοῦ Στρατοῦ καὶ παρέμενεν ἐν Γερμανίᾳ ἐπὶ 1—2—3 μῆνας μετὰ τὴν ἀναχωρήν, φαντάζεσθε, λέγω, ὅτι ἡ Θέλησις τοῦ Γερμανικοῦ Λαοῦ θὰ διεισδύει εἰς τὴν αὐτὴν ἔντασιν ὥστε νὰ τὸν ἀνατρέψῃ; (Χειροκρατήματα).

Μετὰ τὰς μεγάλας καταστραφὰς οἱ Λαοὶ οἱ ὅποιοι εἶνε δυσκίνητοι, παρασύρονται δὲ καὶ ἀποδέχονται μίαν σωτηρίαν μεταβολὴν ὁδηγούμενοι ἀπὸ φωτεινοὺς πολιτικούς, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ἔχῃ τὴν ἀξίωσιν πάντοτε οἱ Λαοὶ νὰ ἡγῶνται καὶ νὰ εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ ἀγωνίζωνται τοὺς ἰδίους ἀγῶνας ριζικῶν πολιτικῶν μεταβολῶν, ὅταν βλέπουν τοὺς πολιτικούς τῶν μὴ ἔχοντες τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβουν αὐτοὶ τὰς εὐθύνas καὶ ἡγηθῶν εἰς τὸν ἀγῶνα. (Χειροκρατήματα).

Π. Καλαντζόπουλος. Ἄν ὁρισμένα μέλη τῆς προηγούμενης Κυβερνήσεως δεσμευμένα προσκλυτικῶς διὰ τῆς ὑπογραφῆς των καὶ μετεκλογικῶς διὰ δηλώσεων ἠθέλησαν νὰ ὁμώσωσι πίστιν εἰς τὸν Γεώργιον, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου ὅτι ἠμπορεῖτε νὰ κακίζετε καὶ τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία εἶνε συνεπὴς πρὸς τὸ προσκλυτικὸν πρόγραμμα.

Α. Παπαναστασίου. Σήμερον δὲν ὑπάρχει Βασιλεὺς καὶ ὁ ὅρκος ὁ διδόμενος εἰς τὸν Βασιλέα εἶνε ψεῦδος. Τὸ ψεῦδος τοῦτο ἀρχετὰ ἐτόνισεν, ἂν δὲν ἀπατώμαι, ὁ ἀξιότιμος πληρεξούσιος Χανίων κ. Μητσούκης, ὁ ὅποιος σᾶς ἠρώτησεν: «Ἐὰν μίαν στιγμὴν θελήσῃ ὁ Βασιλεὺς νὰ ἐπιστρέψῃ, σεῖς οἱ ὀρκισθέντες πίστιν καὶ ὑποταγὴν εἰς αὐτὸν τί θὰ πράξετε;».

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἀπήντησα

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἦτο ἱκανοποιητικὴ ἡ ἀπάντησις

σας, ἢ μάλλον ἦτο ἱκανοποιητικὴ. Εἶπετε ὅτι θὰ ἀναγκάσῃτε τὸν Βασιλέα νὰ μὴ ἐπανεέλθῃ, δηλαδὴ νὰ ὑπακούσῃ εἰς ὑμᾶς, δηλαδὴ κατ' οὐσίαν δὲν θὰ τὸν ἀνεγνωρίζετε.

Δὲν τρέφομεν ἡμεῖς καμμίαν δυσπιστίαν πρὸς τὸν Λαόν, ἀλλὰ τρέφομεν δυσπιστίαν πρὸς τὰς μεθόδους τὰς ὁποίας θέλει νὰ ἐφαρμοσῇ ἡ Κυβέρνησις καὶ τρέφομεν δυσπιστίαν εἰς αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν.

Καὶ τώρα ἀναγκάζομαι καὶ ἐγὼ νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ἐξέτασιν ζητήματος ὅπερ ἔχει προσωπικὴν χροιάν καὶ τὸ ὅποιον ἀπησχόλησε τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὴν προεξαγωγὴν τοῦ λόγου του καὶ τὸ ὅποιον διαφωτίζει τὴν στάσιν καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν ἰδικήν μας εἰς τὴν Συνέλευσιν. Ἐχομεν δυσπιστίαν πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διότι εἰς ὅλας μας τὰς προσπάθειας καὶ εἰς ὅλους μας τοὺς ἀγῶνας ὅπως ἡ Ἐπανάστασις μεταβλήθῃ εἰς λαϊκὴν Ἐπανάστασιν καὶ γίνωσι ριζικαὶ μεταβολαὶ εἴχομεν πάντοτε ἀντιμετώπους καὶ ἀντιδρώντας τοὺς διευθύνοντας τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων (χειροκρατήματα). Δὲν ὁμιλῶ περὶ τῆς προεπαναστατικῆς περιόδου, καθ' ἣν ἀρκετὰ μεγάλῃ ὑπῆρξεν ἡ ἀντίδρασις, διότι τότε ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως δὲν μετεῖχε τῆς ἐνεργοῦ διευθύνσεως τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ἀπουσιάζων εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἄλλ' ἔρχομαι εἰς τὴν μετεπαναστατικὴν περίοδον.

Δὲν εἶχε καλὰ-καλὰ ἀρχίσει τὰς ἐργασίας τῆς μίᾳ κοινῇ Ἐπιτροπῇ τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, ἀποτελουμένη ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν συντηρητικῶν φιλελευθέρων καὶ ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν δημοκρατικῶν φιλελευθέρων, ὅπως ὠνομαζόμεθα ἡμεῖς, ὅποτε ἡγέρθη ἡ ἐπίμονος ἀξίωσις ἐκ μέρους τοῦ σήμερον Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, ὅπως δηλώσωμεν σαφῶς καὶ ἀπεριφράστως ὅτι δὲν θέτομεν πολιτειακὸν ζήτημα εἰς τὰς ἐκλογάς.

Εἰς τὴν ἀξίωσιν αὐτὴν ἐννοεῖται ὅτι δὲν ἐνεδώσαμεν καὶ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι διελύθη ἡ πρώτη Ἐπιτροπὴ, καὶ ἡ συνέλευσις τοῦ Κόμματος συγκληθεῖσα ἐξέλεξε νέαν Ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην κεχωρισμένως ἀπὸ ἀντιπροσώπους τῶν δύο μερίδων, ὑπὸ τὸν ὅρον ἐλευθερίας εἰς ἡμᾶς ὑποστηρίξεως τῆς ἰδεολογίας μας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Νὰ μὴ ἀσχοληθῶμεν ἐπ' αὐτῶν τῶν ζητημάτων, διότι δὲν ἀξίζει τὸν κόπον.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν πταίω ἐγώ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Οὐδένᾳ ἔχω λόγον νὰ ἀποφύγω τὴν συζήτησιν, ἀλλὰ διὰ νὰ τὸ διευκρινίσω. Γνωρίζετε πάντες ὅτι ἀντέστην κατὰ τῆς θέσεως πολιτειακοῦ

ζητήματος κατὰ τὰς ἐκλογὰς δι' οὓς λόγους ἐξέθηκα. Δὲν εἶνε ἀκριβὲς μόνον ὅτι ἡ διάλυσις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπῆλθεν ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου.

Α. Παπαναστασίου. Ἀλλ' ἐκ ποίου;

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Γνωρίζετε κάλλιστα ὅτι εἶχον τὴν πεποίθησιν ὅτι θαῖνοντες πρὸς τὰς ἐκλογὰς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἡ διαχείρισις τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος θὰ ἐγίνετο ἐπιτυχῶς διὰ μιᾶς ἐννεαμελοῦς διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος, καὶ τότε ἔλαβον τὴν πρωτοδουλίαν τῆς συμπύξεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπὸ ἐννεαμελοῦς εἰς τριμελῆ, διότι δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν παρ' ἐνὸς καὶ μόνου προσώπου διεύθυνσιν τοῦ ἀγῶνος. Εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην, ὡς κάλλιστα ἐπίσης γνωρίζετε, ἀπειράκις προσέβην εἰς διαθήματα ὅπως σεῖς μετὰσχῃτε ὡς μέλος τῆς πολυμελοῦς Ἐπιτροπῆς, ἐγὼ δὲ ἀπόσχῃ ἐξ αὐτῆς. Μοὶ προσήπτετο ἡ κατηγορία ὅτι, ἐὰν θὰ ἤμην μέλος αὐτῆς, λαμβάνω τὴν πρωτοδουλίαν αὐτὴν ἐκ φιλαρχίας, ἐὰν δὲ ἀπεσυρόμην, ὅτι ἀποφεύγω τὰς εὐθύναις καὶ προστριβὰς ἐπὶ τῶν προσωπικῶν ζητημάτων, τὰ ὅποια θὰ ἐγεννῶντο κατὰ τὰς ἐκλογὰς. Ἀντέστην καὶ προσεπάθησα ἵνα ἀποφύγω τὴν συμμετοχὴν μου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν καὶ κατέβαλον τὰς προσπάθειάς μου διὰ νὰ ἀποτελέσῃτε σεῖς ἀντ' ἐμοῦ μέλος τῆς τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς. Ἀπέτυχον καὶ ἠναγκάσθην νὰ λάθω μέρος εἰς αὐτήν. Ἐπομένως οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει ἡ ἀνακίνησις τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος μετὰ τὴν σύμπτυξιν τῆς Ἐπιτροπῆς, γενομένην διὰ λόγους καθαρῶς ἐκλογικῆς διοικήσεως.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, ἐπειδὴ βλέπω ὅτι σᾶς βοηθεῖ πολὺ ἡ μνήμη, θὰ ἐνθυμῆσθε πολὺ καλὰ καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ ἀξιότιμος Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, ὁ ὅποιος δυστυχῶς ἀπουσιάζει, ὅτι πρὶν καταλυθῆ κατὰ τύπους ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη εἶχε παύσει νὰ ἐργάζεται συνεπείᾳ τῆς διενέξεως τὴν ὁποίαν ἀνέφερα.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὁχι, κύριε πληρεξούσιε.

Π. Καρασεβδάς (πληρεξούσιος Βονίτσης). Ἡμῶν καὶ ἐγὼ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τὸ ἐπιθεώριω.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἶνε ἐνταῦθα ὁ ἀξιότιμος ἐκ Κορινθίας πληρεξούσιος, εἰς τὸν ὁποῖον μετέβην καὶ ἐξέθηκα ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ὡς ἦτο κατηρητισμένη ἦτο τόσο δυσκίνητος ὥστε οὐδέποτε νὰ ἐλπίσωμεν ὅτι ἡδύνατο νὰ φέρῃ εἰς πέρας τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐκλογικοῦ ἀγῶνος. Προσεπάθησα νὰ πείσω αὐτὸν ὅτι ἔπρεπε νὰ συμπτυχθῶμεν εἰς τριμελῆ Ἐπιτροπὴν, τῆς ὁποίας νὰ μετὰσχῃ καὶ ὁ ἀξιότιμος ἐκ Μαντι-

νείας πληρεξούσιος. Ἀπέτυχον εἰς τὰς προσπάθειάς μου, ἀλλὰ δὲν εἶχον καμμίαν σχέσιν μετὰ τὴν ἀνακίνησιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, ἀπέβλεπον ἀπλῶς εἰς τὴν λυσιτελεστέραν διεξαγωγὴν τῶν ἐκλογῶν.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν ἐνθυμῆσθε.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν λησμονῶ ποτέ.

Α. Παπαναστασίου. Διότι εἰς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων—καὶ οἱ μετασχόντες αὐτῆς συνάδελφοι θὰ τὸ ἐνθυμῶνται—διεζήχθη μακρὰ συζήτησις καὶ περὶ τοῦ ἂν ἡμεῖς θὰ συνεπράττομεν μετὰ τοὺς συντηρητικούς φιλελευθέρους διατηροῦντες τὰς πολιτικὰς μας ἰδέας καὶ ἐνθυμῆσθε ὅτι παρὰ τινος τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως ἐκείνης ἡγέρθη ἡ ἀξίωσις ὅπως ὑποκύψωμεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ἐκκονίζεν ἂν πρέπει ἢ ὅχι νὰ τεθῇ πολιτικὸν ζήτημα, καὶ ὅτι ἐδηλώσαμεν ὅτι δὲν εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ ὑποκύψωμεν. Ἡ δὲ πρότασις περὶ σχηματισμοῦ ὀλιγομελοῦς Ἐπιτροπῆς δὲν ἐγένετο ἀποδεκτή. Ὅπως προτείνεσθε, καὶ δι' αὐτὸ κατὰ τὸ τέλος τῆς συνελεύσεως ἐκείνης εἶπετε ὅτι «ἐγὼ δὲν δέχομαι νὰ ἐκλεγῶ μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς, διότι δὲν ἀνήκω εἰς καμμίαν μερίδα, οὔτε εἰς τὴν δεξιάν οὔτε εἰς τὴν ἀριστεράν»,—διότι ἡ ἀπόφασις ἦτο ὅπως κεχωρισμένως ἐκλέξουν ἀντιπροσώπους ἡ δεξιὰ, οἱ συντηρητικοὶ φιλελευθέροι καὶ κεχωρισμένως ἡ ἀριστερά, οἱ δημοκρατικοὶ φιλελευθέροι, δηλαδὴ ἡμεῖς,— καὶ ἐπὶ πλέον εἶπετε «δὲν δέχομαι νὰ ἐκλεγῶ, διότι δὲν συμφωνῶ εἰς τὸν περιορισμὸν τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἐπιτροπῆς, τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθη ἡ συνέλευσις, τὸν περιορισμὸν ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ μᾶς ὑποχρεώσῃ νὰ ὑποστέλλωμεν τὴν δημοκρατικὴν μας σημαίαν». Αὕτη ἦτο ἡ ἀπόφασις τῆς συνελεύσεως καὶ κατηρητίσθη Ἐπιτροπὴ πολυμελής, ἡ ὁποία ἐξέλεξεν ὀλιγομελῆ Ἐπιτροπὴν, ἐνθυμῆσθε δ' ὅτι σᾶς εἶπον ὅτι ἐγὼ δὲν δέχομαι νὰ εἰσέλθω εἰς τὴν ὀλιγομελῆ Ἐπιτροπὴν, διότι ἡμεῖς εἰχομεν διοίκησιν, ἐνῶ ἐπτεροῦντο διοικήσεως οἱ συντηρητικοὶ φιλελευθέροι καὶ ἡθέλωμεν νὰ διευκολύνωμεν αὐτοὺς νὰ ἀποκτήσουν μίαν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν καὶ δι' αὐτὸ ἀπέσχουμεν τῆς συνεδριάσεως, καθ' ἣν ἐξελέγησαν τὰ μέλη τῆς διοικητικῆς Ἐπιτροπῆς. Εἶνε ἀκριβὴς αὐτά, κ. πληρεξούσιε ἐκ Κερκύρας, ἢ ὄχι;

Θ. Βελλιανίτης. Προσῆδρευσα τῆς συνελεύσεως ἐκείνης καὶ ἐνθυμῶμαι κάλλιστα τὰ πράγματα. Ὅτε ὅμως ἐξελέγη ἡ Ἐπιτροπὴ, συνήλθομεν ἰδιαίτερος καὶ ἐκαλέσαμεν καὶ ὑμᾶς, ὁ ὅποιος εἶχετε δηλώσει ὅτι δὲν ἐδέχεσθε, καὶ τότε προσέβημεν εἰς τὴν ἐκλογὴν τριμελοῦς Ἐπιτροπῆς ἀποτελουμένης

νης ἀπὸ τὸν στρατηγὸν Δαγκλῆν, ἀπὸ τὸν κύριον νῦν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἀπὸ τὸν κ. Σοφούλην.

Π. Καρασεβδάς. Ἀπετέλουν μέλος τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κόμματος τῆς πρώτης ἐκλεγείσης διὰ συνελεύσεως ἐν πανστρατιά τοῦ Κόμματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτῃ ἀπεπειράθη νὰ ἐργασθῇ ἐπὶ τρίμηνον, ἀλλὰ δὲν κατώρθωσε νὰ ἐργασθῇ οὔτε κατὰ μίαν γραμμὴν ἐξ αἰτίας τῆς διαστάσεως τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὰ δημοκρατικὰ αἰσθήματα καὶ φρονήματα ἡμῶν καὶ τοῦ κ. Παπαναστασίου (χειροκροτήματα). Καὶ διελύθη διὰ τοῦτον τὸν λόγον ἡ Ἐπιτροπὴ ἡ μόνη ἔγκυρος, διότι αἱ ἄλλαι Ἐπιτροπαὶ ἐξελέγησαν διὰ παρασυναγωγῆς.

Α. Παπαναστασίου. Ἀλλ' ἤλθε στιγμή καθ' ἣν καὶ ἡ δευτέρα αὕτῃ Ἐπιτροπὴ ἐμελλε νὰ διαλυθῇ καὶ διελύθη διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, διότι, ὅτε κατόπιν ἐκ μιᾶς ἀνακοινώσεως γενομένης, νομίζω, εἰς τὸν «Ἐλεύθερον Λόγον» ἐκ μέρους τῶν τριῶν μελῶν τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλελευθέρων ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐτονίζετο ὅτι τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, δὲν θέτει εἰς τὰς ἐκλογὰς πολιτικῶν ζήτημα, ἐδήλωσα ὅτι ἡ ἀνακοίνωσις ἐκείνῃ τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλελευθέρων ἦτο ἀκριβὴς, ἵσχυε δηλαδὴ μόνον διὰ τοῦ συντηρητικοῦ φιλελευθέρου, διότι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δημοκρατικούς ὑπάρχει πάντοτε τεθειμένον πολιτικὸν ζήτημα, ἔλαβον ἀφορμὴν τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὰ μέλη τῆς ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Φιλελευθέρων νὰ δηλώσουν εἰς τὰς ἀπογευματινὰς ἐφημερίδας, νὰ διακηρύξουν ὅτι ἔπαυσε τοῦ λοιποῦ πᾶσα συνεργασία μεταξὺ συντηρητικῶν φιλελευθέρων καὶ δημοκρατικῶν.

Δὲν γνωρίζω ἂν ἡ ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ εἶχε καμμίαν ἐξουσιοδότησιν ἐκ μέρους τῶν συντηρητικῶν φιλελευθέρων νὰ διακόψῃ πᾶσαν συνεργασίαν μεθ' ἡμῶν. Τὸ γεγονὸς εἶνε ὅτι ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης διεκόπη πᾶσα συνεργασία μεταξὺ μας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα δημοκρατικοί. Ἡ δὲ ρῆξις προήλθεν ἀπὸ τὴν ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἦσαν μέλη ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἶπεν ὅτι ἀνέκαθεν ὑπεστήριξε τὸ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα. Δὲν εἶνε ἀκριβὲς τοῦτο. Οὐδέποτε εἰς οὐδεμίαν δῆλωσιν ὁ ἀξιότιμος κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως ὑπεστήριξε μετεκλογικὸν δημοψήφισμα καὶ εἰς οὐδεμίαν δῆλωσιν τοῦ Κόμματος τῶν συντηρητικῶν Φιλελευθέρων περιλαμβάνεται ἡ ἀξίωσις περὶ μετεκ-

λογικοῦ δημοψηφίσματος παρὰ μόνον ὅτε μετὰ τὸ στασιαστικὸν κίνημα ἡμεῖς ἠξιοῦμεν ὅπως λυθῇ ἀμέσως τὸ πολιτικὸν ζήτημα διὰ προεκλογικοῦ δημοψηφίσματος ἀντετάχθη ἀπὸ τοὺς συντηρητικούς φιλελευθέρους καὶ ἀπὸ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως τὸ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα, δηλαδὴ μόνον ὅτε ἐπέκειτο, ὅτε ἐπίστευεν ὅτι ἦτο δυνατὴ ἡ ἄμεσος ριζικὴ λύσις τοῦ πολιτικῶν ζητήματος διὰ προεκλογικοῦ δημοψηφίσματος. Μόνον τότε τὸ Κόμμα τῶν συντηρητικῶν Φιλελευθέρων προσεχώρησεν εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ μετεκλογικοῦ δημοψηφίσματος, διὰ νὰ ματαιώσῃ ἀκριβὲς τὴν ἄμεσον πολιτικὴν μετὰβολήν. Προηγουμένως οὐδέποτε.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Μάλιστα εἶμαι ἀπολύτως σύμφωνος. Δὲν ἰσχυρίσθην ποτὲ ὅτι εἰς τὰ ἀνακοινωθέντα τοῦ Κόμματος ἢ τὰς συνελεύσεις αὐτοῦ ὑπεστήριξα τὸ μετεκλογικὸν δημοψήφισμα, οὔτε δημοσίως οὔτε ἰδιαιτέρως.

Α. Παπαναστασίου. (Ὅτε δημοσίως οὔτε ἰδιαιτέρως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἰδιαιτέρως πάντοτε. Περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Εἰς τὰς ἰδιαιτέρας μου συνομιλίας ἔλεγον ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην αὐτὴν τὴν στιγμήν μιᾶς ἐκλογικῆς νίκης περιφανοῦς καὶ διὰ νὰ ἔχωμεν τὴν κανονικὴν αὐτὴν νίκην εἶνε ἀνάγκη νὰ θέσωμεν τὰ ζητήματα ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐκείνου τὸ ὁποῖον μᾶς ἐξασφαλίζει τὴν ἐπιτυχίαν. Θὰ ἦμην ἀπολύτως ἀνακόλουθος, ἐὰν δημοσίᾳ ὑπεστήριζον διὰ τῶν ἀνακοινωθέντων τὰ ἀντίθετα καὶ ἔθετον ζήτημα πολιτικῶν, ἔστω καὶ εἰς τὴν μετεκλογικὴν περίοδον. Ὑπεστήριζον ὅμως ὅτι, ἐὰν ἐξασφαλίσωμεν τὴν ἐκλογὴν, ἐντὸς μιᾶς ἐβδομάδος δυνάμεθα νὰ προκαλέσωμεν δημοψήφισμα μετεκλογικόν, διὰ νὰ ἐκκαθαρίσωμεν τὴν πολιτικὴν κατάστασιν. Ἐθεώρουν δηλαδὴ ἀπαράτητον ὡς πρῶτον σταθμὸν διὰ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν ἀνασυγκρότησιν τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐκλογικῆς νίκης ἐπὶ τοῦσημεῖον ἐκείνου ἐπὶ τοῦ ὁποίου δυνάμεθα πράγματι νὰ νικήσωμεν. Καὶ συμφώνως μετὰ τὰς ἀπόψεις ταύτας ἐκνόνισα τὴν πορείαν μου εἰς τὰς συνελεύσεις τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων. Ὅτε ἠγέρθη ἄπαξ φωνὴ ὅτι εἶνε δυνατόν μίαν μερὶς τοῦ Κόμματος τούτου νὰ ἐμφανισθῇ ὅπως ὑποστήριξεν ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ τεθῇ ζήτημα πολιτικῶν καὶ νὰ ἐμφανισθῇ μετὰ τὴν σημαίαν τῆς βασιλευμένης Δημοκρατίας καὶ μετὰ τὸν βασιλικὸν θεσμὸν ὡς σῆμα, ἠγέρθη πρῶτος καὶ ἐκυτηρίασα τὴν τάσιν ταύτην ὡς ἀπολύτως ἐγκληματικὴν καὶ ἀσυγχώρητον εἰς τὰς παρούσας στιγμὰς καὶ ἐκυτηρίασα ὅχι μόνον τὴν Βασιλείαν, ἀλλὰ καὶ τὸν βασιλικὸν θεσμὸν. Ἡ στάσις μου λοιπὸν ὑπῆρξε στάσις ἐκτιμήσεως κατὰ ποῖον εὐθετώτερον τρόπον δυνάμεθα νὰ

φθάσωμεν εἰς τὴν ἐκλογικὴν νίκην ὡς πρῶτον σταθμὸν διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

Π. Καρασεβδάς. Εἰς τὴν δευτέραν συνέλευσιν τοῦ Κόμματος, τὴν παρασυναγωγὴν, εἶπετε αὐτά.

Α. Παπαναστασίου. Δὲν γνωρίζω τί εἰς ἰδιαιτέρας ὁμιλίας ὑπεστήριζεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως· ἐκεῖνο τὸ ὅποσον γνωρίζω εἶνε ὅτι ὅλα τὰ ἐπίσημα ἀνακινωθέντα τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων ἀφ' ἧς μετεἶχε τῆς ἐνεργοῦ διευθύνσεως αὐτοῦ σαφῶς διεκηρύττον ὅτι δὲν θέτει τὸ Κόμμα πολιτικὴν ζήτημα, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὅποσον δὲν ἤμπορῶ νὰ λησμονήσω εἶνε ὅτι προσεπάθησεν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διὰ παντὸς τρόπου ὅπως μᾶς καταπνίξῃ τὴν δημοκρατικὴν φωνήν καὶ ὅπως σταματήσῃ τὴν δημοκρατικὴν κίνησιν. Ἐὰν θέλῃ δέ, εἶμαι πρόθυμος νὰ τῷ ὑπομνήσω ἰδιαιτέραν συνομιλίαν μετὰ τοῦ ἀξιολύτου πληρεξουσίου Ροδόπης, εἰς τὸν ὅποιον εἶπεν ὅτι δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ Δημοκρατίας, ἐφόσον ζῇ καὶ εἰς μόνον ὀλαστός τῆς Δυναστείας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Εἰς τὸν πληρεξούσιον Ροδόπης εἶπον σαφῶς περὶ τούτου ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν τῆς βιαίας ἀνατροπῆς.

Γ. Κονδύλης. Ἡ συζήτησίς μας δὲν ἀφαιρᾷ εἰδικὴν περίπτωση διὰ τῆς βίας ἐπιβολῆς τῆς Δημοκρατίας, ἀλλ' ἀφαιρᾷ τὴν ἐγκαθίδρυσιν διὰ τῆς νομίμου ὁδοῦ.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τότε πρόκειται περὶ πλήρους παρεξήγησεως.

Γ. Κονδύλης. Διότι δὲν ἀντετάχθησαν τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὅποια ἀντιτάσσονται κατὰ τῆς βίας, ἀλλ' ἀντετάχθη τὸ ἐπιχειρήμα, ἂν ἐνθυμῆσθε καλῶς, καὶ νομίζω ὅτι ὁ κ. Πρωτοσύγκελλος ἦτο παρών, ὅτι οἱ ἐκδιωχθέντες ὀλαστοὶ τῆς οἰκογενείας μεταθιόντες εἰς τὴν Εὐρώπην θὰ ἐρραδιουργοῦν κατὰ τοῦ νέου πολιτεύματος, καὶ σὰς ἀπῆντησα τότε ὅτι προτιμῶ νὰ ραδιουργοῦν καὶ προετοιμάζω ἐπαναστάσεις ὡς φυγάδες ἐν Εὐρώπῃ παρὰ βασιλεύοντες ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ἑλλάδος. Καὶ εἶπετε κατόπιν ὅτι ὑπάρχουσι κέντρα διὰ τὰ μεταδῶσιν αὐτοί, διότι καὶ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν ὑπάρχουν Ἑλληγες καὶ εἰς τὴν Ρουμανίαν καὶ εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς πόλεις ὑπάρχουν αἱ παρειαί. Καὶ σὰς εἶπον ὅτι φοβείσθε μήπως ἐκστρατεύσῃ ἡ Ἀλεξανδρεία καὶ ἐγκαταστήσῃ τὸν Γεωργίον ἐπὶ τοῦ θρόνου; Ἀκριβῶς αὕτη ἡ συζήτησις ἔγινε, δὲν ἐθεωρήσατε δηλαδὴ κατὰ βάσιν στερεὰν τὴν Δημοκρατίαν ἐφόσον ἔζη καὶ εἰς ἀπόγονος τοῦ Γεωργίου.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τότε πρόκειται περὶ μιᾶς ριζικῆς παρεξήγησεως. Ἐγὼ ἐν πάσῃ περιπτώσει εἶχον

τοῦτο ὑπ' ὄψει μου, περίπτωσιν βιαίας ἐπικρατήσεως μιᾶς Δημοκρατίας.

Γ. Κονδύλης. Σὰς εἶπον μάλιστα ὅτι μὴ ἀντιτείνεσθε, διότι ἡ Δημοκρατία θὰ γίνῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὴν θέλουσι τὰ 4)5 τοῦ Λαοῦ καὶ τὸ σύνολον τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου. Καὶ ἰδοὺ ὅτι ἀφίχθη κολοσσὸς κύρους ἐξ Εὐρώπης καὶ δὲν κατωρθώσατε νὰ τὴν σταματήσητε. Μοὶ ἀπηντήσατε ὅτι, ἐὰν τὴν κάμωμεν, θὰ λάβητε τοὺς πύλους σας καὶ θὰ ἀπέλθῃτε, καὶ σὰς εἶπον ἐγὼ τότε ὅτι, καὶ ἐὰν ἀπέλθῃτε, θὰ εὐρεθῶσιν ἄλλοι καὶ τὴν Δημοκρατίαν θὰ τὴν κάμωμεν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Τότε δὲν εἶχον ὑπ' ὄψει μου ἄλλο τι εἰμὴ τὴν ἄμεσον ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας, δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ γίνῃ συνομιλία μετὰξὺ ἡμῶν ἐπὶ τῇ προϋποθέσει ὁμαλῆς ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Γ. Κονδύλης. Δὲν ἐπρόκειτο περὶ τοιοῦτου ζητήματος, διότι πρὸ τῆς κηρύξεως τῆς ἀντεπαναστάσεως εἶχον λάβει ἐγὼ ἀπόφασιν νὰ ἐγκαθιδρυθῇ διὰ τῆς βίας ἡ Δημοκρατία. Συνηντήθημεν μετὰ τοῦ κ. Παπαναστασίου ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ μετ' ἄλλων εἶχον διεξαχθῇ μακρὰ συζητήσεις καὶ μοὶ εἶχεν εἰπεῖ ὁ κ. Παπαναστασίου ὅτι «ἐὰν θελήσῃτε νὰ ἐπιβάλλῃτε βιαίαν Δημοκρατίαν, ἡμεῖς θὰ πάρωμεν τὰ τουφέκια καὶ θὰ σὰς κτυπήσωμεν». Γνωρίζετε ὅτι κατόπιν μιᾶς προπαγάνδας ἀνηθίκου ἡ ὁποία ἐγένετο εἰς τὴν Εὐρώπῃ εἶχε δημιουργηθῇ ἐκεῖ μία πεποιθήσις ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς εἶνε κατὰ τὰ 9)10 βασιλόφρων. Δὲν ἐπιθυμοῦ νῦν νὰ γίνῃ ἡ ἐγκαθιδρύσις τῆς Δημοκρατίας διὰ τῆς βίας, διότι φοβοῦμαι μήπως ἡ βία ἐγκαθιδρύσις τῆς Δημοκρατίας δώσῃ εἰς τοὺς Εὐρωπαίους τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν εἶνε σταθερὰ καὶ δι' αὐτὸ ἐζήτησα τὸ προεκλογικὸν δημοψήφισμα. Τὰ ὑπόλοιπα θὰ εἶπω, ὅταν ὁμιλήσω.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐκεῖνο τὸ ὅποσον ὑποστηρίζω ἐγὼ εἶνε ὅτι ἡ συνομιλία μας ἐκεῖνη διεξήχθη δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον ἐπὶ τῇ προϋποθέσει βιαίας τοῦ πολιτεύματος ἀνατροπῆς. Καὶ ἔλεγον τότε ἐγὼ ὅτι, ἐὰν πρόκειται νὰ στηρίξῃτε διὰ τῆς βίας τὸ νέον πολίτευμα, εἰς ποῖαν ἔκτασιν εἰσθε διατεθειμένοι νὰ τὸ πράξητε καὶ τί θὰ κάμῃτε τὸν Βασιλέα, καὶ μοὶ εἶπετε ὅτι θὰ τὸν ἐκδιώξητε, καὶ τότε ἐγὼ εἶπον ὅτι ἡ ἐκδιώξις τοῦ Βασιλέως ἐκτός τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶνε μέτρον ἀρκετὸν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὁ ἔξω Ἑλληνισμὸς εἶνε ὀργανωμένος καὶ ὅτι οἱ βασιλικοὶ βλαστοὶ θὰ ὑπονομεύσουν τὸ νέον καθεστὼς. Ταῦτα ἐπὶ τῇ προϋποθέσει βιαίας ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Γ. Κονδύλης. Ἐπαναλαμβάνω καὶ πάλιν ὅτι ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εὐρίσκεται ἐν πλάνῃ, διότι, ἐν ἐπρόκειτο νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ἡ Δημοκρατία διὰ τῆς βίας, μετὰ τὴν λήξιν τῆς μάχης τοῦ Κιθαιρώνας δὲν θὰ εὐάδιζον νὰ συναντήσω τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὸν κ. Παπαναστασίου, ἀλλὰ θὰ εὐάδιζον εἰς τὴν Δεξιέλιαν.

Α. Παπαναστασίου. Μετὰ τὴν καταστολὴν τοῦ στασιαστικοῦ κινήματος, ὅποτε πλέον εἶχον γίνεи καταφανεῖς αἱ διαθέσεις τοῦ μοναρχικοῦ κόσμου καὶ ἄφ' ἑτέρου οἱ κινδύνοι τοὺς ὁποίους ἐνέκλειεν ὁ θεσμὸς ὁ βασιλικὸς καὶ εἶχεν ἀρχίσει νὰ ἐκδηλοῦται ζωηρὰ ἀγανάκτησις τοῦ Λαοῦ, ἐζητήσαμεν τὴν ἄμεσον πολιτειακὴν μεταβολὴν διὰ προεκλογικοῦ δημοψηφίσματος καὶ τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐκλογῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας.

Ἡ ἀξιολογία μας ἐκεῖνη ἐστηρίζετο εἰς τὴν ἀκριβοῦς ἐκτίμησιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ Λαοῦ, εἰς τὴν σαφῆ γνῶσιν τῶν ψυχικῶν διαθέσεων καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων μας, οἱ ὅποιοι, ἠνωμένοι ἀναγνωρίζουν ὅτι ἡ πολιτειακὴ μεταβολὴ ἦτο μοιραία. Ἐστηρίζετο ἐπὶ πλέον εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι μίαν ταχεῖα ἐγχείρησις πολιτειακὴ καὶ ἐνέργεια ἐκλογῶν κατόπιν τοῦ δημοψηφίσματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας ἤθελε διευκολύνει τὸν ἀντίπαλον ἡμῶν πολιτικὸν κόσμον, ὅπως προσαρμοσθῇ ὁμαλῶτερον εἰς τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα καὶ ἤθελε συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἐπανέλθῃ ταχύτερον ὁ τόπος εἰς ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον. Δυστυχῶς αἱ προτάσεις μας δὲν ἐγίναν ἀποδεκταὶ καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν πόσον εἰχομεν δίκαιον. Τὰ πράγματα ἀπέδειξαν πόσος πολῦτιμος χρόνος ἤθελεν ἐξοικονομηθῇ καὶ πῶς σήμερον θὰ εἶχε γαληνεύσει ὁ Τόπος καὶ πῶς σήμερον εἰς τὴν Συνέλευσιν θὰ ἀντεπροσωπεύοντο ὅλα τὰ Κόμματα. Καὶ ἡ ἀντίδρασις ἡ κατὰ τῶν προτάσεων καὶ τῶν ἐνεργειῶν μας προῆλθε πάλιν ἀπὸ τοὺς διευθύνοντας τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων, οἱ ὅποιοι τότε ἀπὸ ὑπερβολικὸν δημοκρατισμὸν ἤθελον νὰ μὴ ἐνεργηθῇ τὸ δημοψήφισμα ἀπὸ τὴν Ἐπαναστατικὴν Κυβέρνησιν, διότι θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐγερθῇ ἔνστασις κατὰ τῆς νομιμότητος αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ μίαν Ἐθνοσυνέλευσιν, ἀφοῦ προηγουμένως ἤθελεν ἐξετασθῇ ἡ ὑπαρξίς ἡ μὴ ἐξωτερικῶν κινδύνων.

Καὶ ἦλθε σήμερον ὁ ἀξιότιμος Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἶπεν ὅτι, μολονότι εἶνε γνησία ἡ προέλευσις τῆς Συνελεύσεως, παρ' ὅλα ταῦτα ὑπάρχει κάποια ἀνωμαλία εἰς τὴν συγκρότησιν αὐτῆς, ἡ ἀνωμαλία ὅτι αἱ ἐκλογαὶ αὐτῆς ἐνηργήθησαν ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Ἐπαναστάσεως, ἔφερε δηλαδὴ τὴν ἀντίρρησην τὴν ὁποίαν ἡμεῖς τότε ἐλέγομεν πρὸς

αὐτόν, ὅτι, ἐν τῷ δημοψήφισμα εἶνε σαθρὸν ἐνεργούμενον ἀπὸ τὴν Ἐπαναστάσιν, καὶ ἡ Συνέλευσις δὲν θὰ ἔχῃ κύρος ἐκλεγομένη ὑπὸ τὸ κράτος τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ἄλλ' ἦτο καὶ τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων. Εἰχομεν καὶ ἡμεῖς τὸν τρόπον νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ὑπάρχουν πραγματικῶς ἐξωτερικοὶ κινδύνοι καὶ ἡ μελέτη τῆς καταστάσεως μᾶς ἐπέειπεν ὅτι κανεὶς δὲν ὑπῆρχεν ἐξωτερικὸς κίνδυνος. Εἰς τὴν Ρουμανίαν δὲν ἐδίδετο καμμία σοβαρὰ προσοχὴ εἰς τὴν ἀπειλὴν τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας. Ὁ Σερβικὸς Λαὸς πᾶν ἄλλο ἦτο διακατεμένος παρὰ νὰ ἐξεγερθῇ διὰ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, ἡ ὁποία ἐφάνη ἄπιστος πρὸς τὸ Σερβικὸν Ἔθνος καὶ ὑπῆρχε πρόξενος τῆς καταστροφῆς του.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ποῖος σὰς ἐδίδεν αὐτὰς τὰς πληροφορίες;

Α. Παπαναστασίου. Ἡμεῖς τὰς εἰχομεν, κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, καὶ τὰ πράγματα ἀπέδειξαν ὅτι τὰς εἰχομεν καλῶς.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐχει καλῶς. Ἐγὼ δὲν τὰς εἶχον.

Α. Παπαναστασίου. Ἀλλὰ, κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, καὶ ἐν ὑπῆρχε καὶ ἐλάχιστος φόβος δημιουργίας ἐξωτερικῶν κινδύνων, εἰς ἧτο ὁ τρόπος ἀποσοδήσεως αὐτῶν τῶν κινδύνων: Ἦτο ἡ σταθερὰ ἀπόφασις ὅλων τῶν πολιτευόμενων καὶ τοῦ Λαοῦ ὅπως ἐνεργηθῇ ἡ πολιτειακὴ μεταβολὴ καὶ ἡ ἀκλόνητος ἐκδηλώσις μιᾶς θελήσεως, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς, ἔχων τὸ δικαίωμα νὰ προσδιορίσῃ τὸ πολίτευμά του, ἦτο διακατεμένος νὰ ἀψηφίσῃ ἀκόμη καὶ ἐξωτερικὰς ἐπεμβάσεις, ἀποσκοποῦσας νὰ περιορίσουν τὸ δικαίωμα του τοῦτο. (Χειροκροτήματα ἐκ τῆς ἀριστερᾶς). Μόνον μίαν τοιαύτην ἀνδρικήν στάσιν ἐνὸς Λαοῦ ἡμπορεῖ νὰ ἀποσοδήσῃ ἐξωτερικοὺς κινδύνους ἐνεκα ἐσωτερικῆς μεταβολῆς. Ἐχετε τὸ προηγουμένον, κ. Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, τῆς μεταβολῆς τῆς γενομένης ἐν Βουλγαρίᾳ, μεταβολῆς γενομένης κατὰ καθεστῶτος φιλανταντικοῦ καὶ φιλοσερβικοῦ ἀπὸ Κόμματα ἀντιανταντικὰ καὶ ἀντισερβικά, ἀπὸ Κόμματα ἐμπνεόμενα ἀπὸ τὴν ιδέαν ἐπαναστατήσεως τῆς Μακεδονίας. Καὶ ὅμως, διότι καὶ ταχέως ἐξετελέσθη ἡ μεταβολὴ καὶ ἀκλόνητος ἐξεδηλώθη ἡ θέλησις ὅπως μὴ ὑποκύβῃ ἡ Βουλγαρία εἰς ἐξωτερικὰς ἐπεμβάσεις, εἶδατε ὅτι οὐδεμία ἐπέμβασις ἐγένετο, μολονότι τὸ κίνημα ἐστρέφετο καὶ κατὰ τῶν συμφερόντων τῶν σερβικῶν καὶ τῶν ἐλληνικῶν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἐφραντᾶσθην ποτὲ

ἐπέμβησιν θετικῇν. Ἐκείνο τὸ ὅποιον ἡμεῖς ἐροῦμεθα ἤτο ἡ ἀρνητικὴ διάθεσις καὶ τῶν ὁμόρων Κρατῶν καὶ τῶν Δυναμέων, αἱ ἐπιφυλάξεις αὐτῶν ἀπέναντι τοῦ νέου καθεστώτος, ἐπιφυλάξεις ἐπερχόμεναι εἰς μίαν στιγμὴν ἀπολύτως κρίσιμον διὰ τὴν Λῶραν.

Ἐρρεπε λοιπὸν τοῦλάχιστον διὰ τὰ εἶμεθα εὐσυνείδητοι πολιτικοί, νὰ συγυμμετρήσωμεν ἀκόμη καὶ τὰς ἀρνητικὰς διαθέσεις τὰς ἔξωθεν, νὰ συγυμμετρήσωμεν καὶ τὰς δυνάμεις τῆς Λῶρας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν τῶν δύο παρατηρήσεων νὰ εἰπωμεν ἂν πράγματι ἡ Ἑλλάς θὰ ἀντιῆγεν εἰς μίαν παθητικὴν ἀντίστασιν ἐκδηλουμένην ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Αὐτὴ ἦτο ἡ ἀποψὲς ἡμῶν.

Α. Παπαναστασίου. Κύριε Πρόεδρε τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ἀπάντησιν ἣ μᾶλλον τὸν κόλαφον ἔλαβον ὅλοι οἱ ὑποστηρίζοντες τὴν ἀποψὲν αὐτὴν ἀπὸ τὸν πρῶτον Πρεσβυτὴν Συμβάχου Δυνάμειος ἐν Ἑλλάδι, ὁ ὁποῖος εἶπεν ὅτι εἶνε παρὰδοχοὶ ἀνθρώποι οἱ Ἕλληνας, διότι, ἐνῶ δὲν ὑπάρχει καμμία διάθεσις ἐπεμβάσεως εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἑλλάδος, διὰ τῆς στάσεώς των, διὰ τῶν φημῶν τὰς ὁποίας διασπείρουν, ὅτι ἀπειλοῦνται ἐξωτερικὰ ἐπεμβάσεις, προκαλοῦν τρόπον τινὰ τὰς ἐξωτερικὰς ἐπεμβάσεις.

Ἐνδιατρίβων ἀκολούθως, ὁ ῥήτωρ μὲ τὸ προεκλογικὸν πρωτόκολλον καὶ τὴν στάσιν ὀρισμένων κύκλων καταλήγει ὡς ἑξῆς:

Σὰς προσκαλοῦμεν λοιπὸν, κύριοι πληρεξούσιοι, νὰ θέσγητε τὴν χεῖρα εἰς τὴν συνειδησὶν σας καὶ νὰ ἐξετάσητε ἂν ἡ πολιτικὴ τὴν ὁποίαν ἡμεῖς συνιστῶμεν εἶνε ἐκείνη ἣ ὁποία ἡμπορεῖ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εἰρήνην εἰς τὸν Τόπον, ἂν ἡμπορεῖ νὰ δημιουργήσῃ ταχέως καὶ ἀσφαλῶς τὴν βᾶσιν ὁμαλοῦ καὶ ἐλευθέρου πολιτικοῦ βίου, ἂν ἡμπορεῖ νὰ δώσῃ ἐλευθερίαν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἡθικῶν καὶ ὕλικῶν δυνάμεων τῆς Λῶρας. Ἐν πεισθῇτε ὅτι εἶνε ἡ πολιτικὴ τῆς Κυβερνήσεως, ἡ πλήρης δισταγμῶν καὶ ταλαντεύσεων, ἡδυναμένη νὰ ἐρχῇ ἀσφαλέστερον αὐτὰ τὰ ἀποτελέσματα, τότε εἰσθε ἐλεύθεροι νὰ τὴν ψηφίσητε. Ἐὰν ὅμως δὲν τὸ νομίζητε, πρέπει λησμονοῦντες πάντα κομματικὸν δεσμόν, πᾶσαν προσωπικὴν φιλίαν, νὰ δώσητε τὴν ψήφον σας συμφώνως πρὸς τὴν συνειδησὶν σας. Αὐτὸ ἀπαιτεῖ τὸ καθήκον σας, αὐτὸ ἐπιβάλλει ἡ σωτηρία τοῦ Τόπου.

Ο κ. Γ. Κουνδούρος λέγει ὅτι οἱ κυβερνητικοὶ προμαχῶνες ἐρράγησαν καὶ ἐρράγησαν ἀπὸ κορυφῆς μέχρι βάσεως. Καὶ ἐρράγησαν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς εὐθύνης τοῦ δυναστικοῦ, ὅπερ θέλει νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν Λαὸν ἡ Κυβέρνησις. Λέγει εἰτα ὅτι δὲν θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἀκάτιον τῆς Κυβερνήσεως. Ἡ στάσις μου αὕτη, προσθέτει, ἀποτελεῖ φρόνησιν, διότι καλοῦ-

μεθα νὰ ταξιδεύσωμεν μὲ ἀκάτιον, ἐνῶ ἄλλοτε ἐταξιδεύσαμεν μὲ τὸ βενιζελικὸν ὑπερωκεάνειον καὶ κατεποντίσθημεν. Ἄν ἀποφύγομεν τὰς κάλπας, τὸ κάμνομεν μόνον καὶ μόνον διὰ τὰ σωθῇ τὸ ὑπολειφθὲν ἐθνικὸν φορτίον. Ὑποστηρίζει ἀκολούθως τὴν γνώμην ὅτι ἀντιτίθεται εἰς τὸ δημοψήφισμα, διότι δὲν θέλει νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ πάλιν τὰς κάλπας. Διαμαρτύρεται εἰτα διὰ τὰ λεχθέντα περὶ προτάσεως μειονομένων πληρεξουσίων.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) ἐξηγεῖ λέγων ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δὲν υἱοθετήθη ἀπὸ συγκεκροτημένην πολιτικὴν μερίδα καὶ οὐδεμίαν μορφήν ἀπέδωκεν εἰς οὐδέν.

Ο κ. Κουνδούρος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι αἰσθάνεται τιμὴν διότι ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην ἀντικωνσταντινικὴν φάλαγγα καὶ δὲν κατατάχθη εἰς τὰς διαφόρους διμοιρίας καὶ μεραρχίας τῆς Συνελεύσεως.

Σχετικῶς πρὸς τοὺς ἐκφρασθέντας φόβους ἀποτυχίας, οἱτινες ἐπιβάλλουν τὴν μὴ υἱοθέτησιν τῆς προτάσεως ἐκείνης, λέγει ὅτι χωρὶς νὰ θέλῃ ν' ἀποκαρδιώσῃ κανένα εἶπεν ὅτι δὲν θέλει νὰ διέλθωμεν ἀπὸ τὸ ἐκλογικὸν κινῶν, πρᾶγμα ὅπερ ἔδωκε τὴν εὐκαιρίαν εἰς τὸν κ. Πρωθυπουργόν νὰ εἴπῃ ὅσα εἶπεν.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι οὐδέποτε ἡμφιστόητησε τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ δημοψηφίσματος, ἀλλ' ἂν συνέβαινε τὸ ἀντίθετον θὰ ὑπετάσσετο εἰς τὴν θέλησιν τῆς πλειονοψηφίας, προσέθεσε δ' ὅτι ἐκ σειρᾶς ρητόρων ἐπισεισάντων τὴν ἐνδεχόμενην ἀποτυχίαν τοῦ δημοψηφίσματος ἠναγκάσθη νὰ εἴπῃ ὅτι ἀναντιρρόπως θὰ ἡδύνατο νὰ γεννηθῇ κλονισμὸς τῆς δημοσίας γνώμης, καίτοι οὐδεὶς καθ' ἡμᾶς φόβος διὰ τὴν ἐπιτυχίαν δύναται νὰ ὑπάρξῃ.

Ο κ. Ἀνδρ. Δενδρινός διακόπτων λέγει ὅτι ἡμεῖς εἴπομεν ὅτι δὲν ἀμφιστάλλομεν διὰ τὴν λαϊκὴν θέλησιν, ἀλλ' ὅτι φοβούμεθα τὴν πλαστογράφησιν τῆς λαϊκῆς θελήσεως, διότι δὲν ἔχομεν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δημοκρατικὴν πίστιν τῆς Κυβερνήσεως, προσέτι δὲ διότι τὰ πλεῖστα τῶν ὀργάνων τῶν διαφόρων ἐξουσίων εἶνε ἀντιδραστικὰ λόγῳ τῆς ἐφαρμοσθείσης πολιτικῆς τοῦ περιγῆμου «ὑπεράνω Κομμάτων» καὶ τῆς συμφιλώσεως.

Ο κ. Κουνδούρος ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι φρονεῖ ὅτι τὸ δημοψήφισμα διατρέχει κινδύνους, διότι χρειάζονται αἱ ἐκλογαὶ εἰδικότητά τινα μηχανικὴν, τὴν ὁποίαν στεροῦνται οἱ φιλελεύθεροι, ὅπως ἀπέδειξαν αἱ ἐκλογαὶ τοῦ 1920. Καὶ τότε εἴχομεν πλειονοψηφίαν ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλ' ἐχάσαμεν τὰς ἐκλογάς. Ἐργον συνεπῶς φρονήσεως εἶνε ἡ διαφώτισις πάντων, ἡ προσοχὴ μας εἰς τὰ ση-

μεῖα ἐξ αἰτίας τῶν ὑποίων ἄλλοτε ἡττήθημεν. Ἐκκαστος ὀφείλει νὰ δώσῃ τὴν ψήφον του ἀναλόγως τῶν προβλέψεων του περὶ τοῦ δημοψηφίσματος. Διὸ ἔπρεπεν ἡ Κυβέρνησις νὰ προσκομίσῃ καὶ τὸ διακανονιστικὸν σχέδιον τῆς διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος, ἵνα ἡ Συνέλευσις δυνήθῃ νὰ κρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ πεφωτισμένως. Συνιστᾷ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τηρηθῇ τὸ Διάταγμα δι' οὗ ἐνηργήθη τὸ δημοψήφισμα ὑπὲρ τοῦ Κωνσταντίνου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ μόνον ἐνκαπομείναντα ἐπιχειρήματα τῶν προεκλογικῶν ἐπιφυλάξεων καὶ τῆς εὐλαθείας πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Λαοῦ εὐρίσκει ταῦτα ὅτι θὰ εἶχον σημασίαν ἐφόσον ἡδύναντο νὰ ἐκπληρωθοῦν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει δηλοῖ ὅτι δὲν δύναται νὰ κρίνῃ τὴν βαρύτητα τῶν προεκλογικῶν ὑποσχέσεων. Διότι ἐλησμονήθη ὅτι μετὰ τὰς ἐκλογὰς ἐμεσολάβησε γεγονός καταργήσαν πᾶσαν ἐπιφυλάξιν καὶ ὑπόσχεσιν. Ἐμεσολάβησε μετὰ τὰς ἐκλογὰς ἡ ἀποβολὴ τῆς Δυναστείας καὶ ἐδημιουργήθη κατάστασις, μὴ ἐπιτρέπουσα νὰ τεθῇ εἰς ἐφαρμογὴν πᾶσα προεκλογικὴ ὑπόσχεσις.

Ὁμιλῶν περὶ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ προεκλογικοῦ εὐρίσκει ὅτι εἶνε σόλοικον τοῦτου μὲν νὰ ζητῇται ἡ τήρησις καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ στρατιωτικοῦ νὰ ζητῇται ἡ παράβασις. Τὸ πρωτόκολλον τῶν στρατιωτικῶν παρ' ἀρμοδίων ἐγένετο, διότι οἱ στρατιωτικοὶ ἦσαν οἱ μόνον αἰσθανθέντες ὑπὲρ πάντας ἄλλους τὴν καταστροφὴν.

Ὁμιλῶν ἀκολούθως περὶ τῶν λεχθέντων παρὰ τοῦ κ. Μαργέτη καὶ Πασσαλίδου, ὅσον ἀφορᾷ τὴν σημασίαν τῶν συνδυασμῶν τῶν Ἐπαρχιῶν ἀπέναντι τῆς σημασίας τοῦ συνδυασμοῦ τῆς Πρωτευούσης, εὐρίσκει ὅτι κακῶς ἐδόθη ἰδιαίτερα σημασίαν εἰς τὸν συνδυασμὸν τῆς Πρωτευούσης.

Ὁ κ. **Γ. Καφανιάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι τὸ πρωτόκολλον τοῦ συνδυασμοῦ Ἀθηνῶν ἀπετέλεσε τὸ πρόγραμμα τῶν πολιτικῶν μερίδων.

Ὁ κ. **Κουνδούρος** ἐξακολουθῶν καὶ πραγματευόμενος τὸ διπλοῦν ἐρώτημα τοῦ δημοψηφίσματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐννοίας τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Δεκεμβρίου φέρει ὡς παράδειγμα τὸν νομὸν Χανίων, ὅπου ἐξελέγησαν καὶ ἀνεξάρτητοι καὶ δημοκρατικοὶ φιλελεύθεροι ὑποψήφιοι. Τὸ αἶσθημα τῶν ἐκλογέων ἦτο μικτόν, ἄλλοι ἤτο δημοκρατικὸν ὑπὸ βενιζελικὴν ἔννοιαν, ἄλλοι δὲ βενιζελικὸν ὑπὸ δημοκρατικὴν ἔννοιαν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ πρόγραμμα τοῦ κ. Βενιζέλου λέγει ὅτι δὲν διαφωνοῦν πρὸς τὸν κ. Βενιζέλον, ἀλλὰ πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ ὅποια τῷ δίδουν τὰς γνώμας, ἐφ' ὧν στηρίζεται τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα. Ἀλλως τε ὁ κ. Βενιζέλος θεωρεῖ-

ται ἐκλογικῶς ἀφαιρέγγυος, διότι καὶ τῷ 1920 ὑπὸ τὰς ὁδηγίας του ἐγίναν αἱ ἐκλογαὶ καὶ ἡττήθημεν. Νομίζομεν ἐν τέλει, λέγει, ὅτι τὸ ἐκλογικὸν βαρόμετρον τοῦ κ. Βενιζέλου δὲν εἶνε ἀκριβές.

Μᾶς λέγουν, ἐξακολουθεῖ ὁ ρήτωρ, ὅτι ἐκαλέσαμεν ἡμεῖς τὸν κ. Βενιζέλον, ἀλλ' ἔχομεν τὸ δικαίωμα νὰ μὴ τὸν ἀφήσωμεν νὰ δώσῃ φάρμακον ἀντιτιθέμενον εἰς τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ ἀσθενοῦς. Καταλήγων φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ δημοψήφισμα.

Ὡρὰ 9 μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ τῇ 10 καὶ 30' μ. μ.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρὰ 11 μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινός** ἐξ ὀνόματος τῆς δημοκρατικῆς πτέρυγος δηλοῖ ὅτι δύναται νὰ θεωρηθῇ λή-
ξασα ἡ συζήτησις καὶ παραιτεῖται τοῦ λόγου.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδάς** συμφωνεῖ περὶ τοῦ ἐξηγητημέ-
νου τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ λέγει ὅτι μετὰ τοῦτο πρέπει
νὰ συζητηθῇ χωριστὰ ἐκάστη πρότασις τοῦ ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** δηλοῖ ὅτι ἐφόσον παραι-
τοῦνται ὅλοι παραιτεῖται καὶ ἡ ἐπαναστατικὴ ὁμάς.

Ὁ κ. **Γ. Κανουλίδης** δηλοῖ ὅτι παραιτεῖται.

Ὁ κ. **Ν. Γρηγοριάδης** λέγει ὅτι θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ
τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς παραπομπῆς εἰς τὸν Λαὸν τῶν
ἐπιδίικων ζητημάτων.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἐξ ὀνόματος τῆς συνταγμα-
τικῆς κοινοβουλευτικῆς ὁμάδος δηλοῖ ὅτι θὰ ὑπερψη-
φίσωσιν ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, χωρὶς νὰ ἔχῃ κοιμητικὸν χα-
ρακτήρα ἢ ψῆφός των, διότι ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς ἄλλας
προτάσεις τὰς δημοκρατικὰς, πρὸς ἃς ἀντιτίθεται ἡ κυβερ-
νητικὴ. εἶνε ἡ μάλλον προσκειμένη πρὸς τὰς ἀπόψεις τῆς
ὁμάδος των.

Ὁ κ. **Γ. Ροδόπουλος** καταθέτει τὴν ἐξῆς δήλωσιν:

«Συμφωνοῦντες πρὸς τὰς βασικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνή-
σεως ὅτι τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν ζήτημα θέλει λυθῇ
δι' ἀνεπηρεάστου καὶ ἀπολύτως ἐλευθέρως ἐκδηλώσεως τῆς
θελήσεως τοῦ Λαοῦ διὰ δημοψηφίσματος, θέλομεν δώσῃ ψῆ-
φον ἐμπιστοσύνης πρὸς αὐτήν, τὰς περὶ Δυναστείας καὶ πολι-
τεύματος διατυπωμένας γνώμας θεωροῦντες ὡς ὅπως
παρελκούσας».

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἡ συζήτησις, κύριοι, ἐξήντηλθῃ καὶ κατέστη τοῦτο φανερώτερον ἀπὸ τὰς δευτερολογίας τὰς ὁποίας ἡκούσαμεν. Διότι δὲν προσήλθῃ δι' αὐτῶν οὔτε ἐν ἐπιχειρήματι νέον καὶ δὲν ἐθίγησαν αἱ ἀκλόνητοι βάσεις τῆς πολιτικῆς ἡμῶν. Καὶ εἶνε εὐεξήγητον, διότι ὅπως ἤρχισαν τὸν κατ' ἡμῶν ἀγῶνα, διὰ προσωπικῶν ἐπιθέσεων τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸν ἐπέραναν. Ὅπως ἤρχισαν τὸν ἀγῶνα αὐτῶν θίγοντες χορδὰς εὐπαθεῖς ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν παλημάτων καὶ συμφορῶν τοιοῦτοτρόπως καὶ τὸν ἐπέραναν θίγοντες τὰς χορδὰς τῶν ἀνθρωπίνων ἀδυναμιῶν καὶ τῶν ἀνησυχιῶν τῶν προκαλουμένων ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν μιᾶς ζοφερᾶς ἡμέρας, τῆς 1ης Νοεμβρίου. Διότι, κύριοι, οὕτως ἐτέθη τὸ ζήτημα ἐνώπιον ὑμῶν. Ὅλα τὰ ἄλλα εἶνε φρασσεολογία. Ἐκλέξατε, σὰς εἶπον, μεταξὺ τῶν δύο. Ἐχετε ἐνώπιον ὑμῶν μίαν λύσιν ἐτοίμην καὶ σὰς καλοῦν νὰ ἀπαντήσητε πρὸς μίαν λύσιν ἀμφίδουλον καὶ ἐπισφαλῆ. Ἐκλέξατε μεταξὺ τῶν δύο. Δύνασθε νὰ ἀνεγείρητε τὸ οἰκοδόμημα τῆς Δημοκρατίας ἐκ τῶν ἐνόντων. Σὰς προσκαλοῦν οἱ ἄλλοι νὰ καταβάλλητε κόπους καὶ μερίμνας ὅπως τὸ βασισητε ἐπὶ στερεῶν θεμελίων. Καὶ ἡμεῖς σὰς λέγομεν: Ἐκλέξατε μεταξὺ τῶν δύο. Ἡ Κυβέρνησις καὶ τὰ μέλη αὐτῆς οὐδέποτε ἀπέδωκαν σημασίαν εἰς τὴν Ἀρχὴν οὔτε ἐπεδιόξαν τὴν ἐμπιστοσύνην οὐδενὸς ἐπὶ θυσίᾳ τῶν κοινῶν συμφερόντων. Ἐκλέξατε, κύριοι, μεταξὺ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν καὶ τῆς πολιτικῆς τῶν ἄλλων. Ἡ πολιτικὴ ἡμῶν εἶνε πολιτικὴ ἀνησυχίας ἐνὸς μηνός. ἵνα ἀγάγῃ τὴν Χώραν εἰς τὴν διαρκῆ γαλήνην. Ἡ πολιτικὴ τῶν ἄλλων εἶνε ἡ ἡσυχία ἐνὸς μηνός, ἵνα ἀγάγῃ τὴν Χώραν εἰς τὸν ἀέναντον σάλον. (Χειροκροτήματα). Ἄς μὴ μᾶς παρασύρῃ ἡ μέθη ἐφημέρου ἰσχύος. Ἄς βυθίσωμεν τὸ βλέμμα μας βαθύτερον εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ ἂς ἴδωμεν ὅτι, ἐγκαθιδρύοντες τὸ οἰκοδόμημα τῆς Δημοκρατίας ἐπὶ σαθρῶν βάσεων, εἶνε φόβος μίαν ἡμέραν ἀργὰ ἢ γρήγορα, περισσότερον γρήγορα παρὰ ἀργά, μίαν πνοὴν ἐναντίου ἀνέμου νὰ τὸ καταρρίψῃ εἰς σωρὸν ἐρείπων. Καὶ δὲν θὰ θάψῃ ὑπὸ τὰ ἐρείπια ταῦτα τὴν γαλήνην τὴν προσωπικὴν ἡμῶν καὶ μόνον. Εἶνε φόβος νὰ συμπαρασύρῃ καὶ θύματα ὅμοια ἐκείνων τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν αἱ πρόσφατοι συμφοραί. Καὶ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἔχει ἐξήντηλθῃ καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προσφέρῃ νέας θυσίας εἰς τὸν βωμὸν τῶν ὁρμῶν ἡμῶν. Ἐξήντηλθῃ ἡ ἀντοχή του. Ἐκλέξατε, κύριοι, μὲ ἥρεμον τὴν σκέψιν. Εἶνε αἱ στιγμαὶ ἱστορικαὶ καὶ ὑπέρταται. Ἄς ἀναμετρήσῃ ἕκαστος ἐξ ὑμῶν τὰς εὐθύνas του. Οἱ πρόσκαιροι ἐνθουσιασμοὶ παρέρχον-

ται καὶ ἡ Ἑλλὰς ὀρεῖται νὰ μείνῃ αἰώνιος. Δὲν θεμελιώνουν τὴν εὐτυχίαν τῶν Ἀχῶν ἐξάψεις καὶ πασμοί, ἀλλ' ὁ νοῦς καὶ ὁ ψυχρὸς λογισμὸς. Ἐκλέξατε, κύριοι, πληρεξούσιοι. (Χειροκροτήματα).

Ὁ κ. Γ. Κονδύλης λέγει ὅτι ἐξ αἰτίας τῆς δευτερολογίας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀναγκάζεται νὰ λάβῃ τὸν λόγον, διὰ νὰ ἀποδείξῃ πῶς ἡγωνίσθη μέχρις ὥρας καὶ πῶς ἡγωνίσθη ὁ κ. Πρωθυπουργός. Διὰ τίνα λόγον δὲν ἐπεόχλομεν τὴν Δημοκρατίαν διὰ τῆς θίας ἐξηγήσαμεν πρὸ τῆς διακοπῆς. Ἐπιπροσθέτως λέγει ὁ ῥήτωρ ὅτι ἐν συμφωνίᾳ αὐτοῦ μετὰ τοῦ κ. Πλαστήρα καὶ τοῦ κ. Χατζηκυριάκου ἀπεφασίσθη μία βολιδοσκοπήσις τοῦ Λαοῦ καὶ κατόπιν δι' ἐρωτήματος προεκλογικοῦ νὰ ἀποφασίσῃ οὗτος. Οὐδέποτε ἐσκέφθησαν νὰ ἐπιβληθῇ ἡ Δημοκρατία διὰ στρατιωτικῆς θίας. Ἐπίσης ἐζήτησαν αἱ ἐκλογαὶ κατ' ἀναλογικὸν σύστημα νὰ ἐνεργηθῶν, διὰ νὰ μὴ ὑπάρχουν πράγματα ἐκ μέρους τῶν ἀντιπάλων. Δυστυχῶς δὲν εἰσηκούσθησαν, καίτοι ἡ ἐγκαθιδρύσις τῆς Δημοκρατίας ἡπείγετο. Τότε ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ἐπαναστάσεως προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων νὰ κατέλθῃ μετὰ τὴν δημοκρατικὴν σημασίαν εἰς τὰς ἐκλογάς. Καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη ἐναυάγησε, μολονότι τὰ 9)10 τῶν φιλελευθέρων πολιτευτῶν ἀπήντησαν ὅτι πνέει ἄνεμος δημοκρατικός. Ἠχθημεν οὕτω, λέγει, εἰς τὰς ἐκλογάς κατὰ τρόπον ἀπροσδιόριστον. Ἀλλὰ συνεφωνήθησαν ἐν Ἀθήναις καὶ ἄλλα προγράμματα εἰς ἄλλας ἐπαρχίας προσεόχλοντο κατὰ τρόπον ἀκαθόριστον. Οὐσιαστικῶς φανερόν εἶνε ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς διεπνέετο ὑπὸ δημοκρατικοῦ πνεύματος. Μετὰ τὰς ἐκλογάς αἱ ἐνέργειαι ἔτειναν εἰς τὸν σχηματισμὸν δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως. Ἐκτοτε ἀπωλέσθησαν 50 ἡμέραι ἐπὶ ματαίᾳ καὶ κατηναλώθη ὁ χρόνος εἰς συζητήσεις καὶ ἐδόθη ὁ καιρὸς νὰ ἐργασθῶν οἱ ἀντίπαλοι κατὰ τρόπον ἀνησυχητικόν. Πρὸ τοιαύτης ἐξελιξέως ἐρωτῶ ποῖοι εἶνε ὑπεύθυνοι, ἡμεῖς ἢ ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι κατεπολέμησαν τὴν πολιτικὴν μας; Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς διαφευσθέντας ἐξωτερικοὺς κινδύνους ἐπιμένει ὁ ῥήτωρ βεβαιῶν ὅτι μόνον διὰ θύματος θὰ προληφθῶν, ἀλλὰ δὲν ἔννοεῖ ὅτι θὰ ἐμφανισθῶσιν οὔτοι καὶ ἐντός 48 ὥρων. Ἡ ἐκκρεμότης θὰ παραταθῇ καὶ ἀσφαλῶς θὰ θέσῃ τὸ ἐνκαυσμα τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ. Ἀπορεῖ δ' ὅτι ὁ κ. Πρωθυπουργός λέγει ὅτι ζητεῖ πίστωσιν ἐνὸς μηνός διὰ νὰ διορθώσῃ τὰ πράγματα.

Ἀναφέρει ἀκολούθως τὴν ἐν γένει διαγωγὴν τῶν ἀντιφιλελευθέρων στοιχείων, ἅτινα εἶνε ἀδιόρθωτα καὶ ἀμετανόητα καὶ θὰ εὐρωσιτὸν τρόπον νὰ διαμφιστῇ τὴν γνησιότητα καὶ τοῦ

γνησιωτέρου δημοψήφισματος. Μή λησμονείτε, λέγει, ότι τὸ δημοψήφισμα δὲν ἔσωσε τὸν Κωνσταντῖνον. Πιστεύω, ἐξακολουθεῖ, εἰς μίαν συμφιλίωσιν, ἐκείνην ἣτις θὰ πείσῃ τὸν κόσμον αὐτόν ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἐλευθερίαν νὰ συνομοτῇ κατὰ τοῦ καθεστώτος, καὶ ὅτι θὰ ἔχῃ ἴσα δικαιώματα μετὰ τῶν ἄλλων, πᾶν ὅσον ὅσον μόνον διὰ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος θὰ ἐπιτευχθῇ. Ἡ πολιτικὴ τῆς συμφιλίωσης εἶνε ἀτολμος, εἶνε πολιτικὴ ὑπολογισμοῦ, οὔτε καὶ τοὺς ἀντιπάλους μας ἐξυπηρετοῦσα. Μόνον ἡ πολιτικὴ ἡ σταθερά, αὐστηρά καὶ δικαία ἐξυπηρετεῖ ὅλους.

Σχετικῶς πρὸς τὰ λεχθέντα περὶ ἡττοπαθείας εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν δημοκρατικῶν λέγει ὅτι προτιμότερον νὰ προλέγῃ κανεὶς τὰ δεινὰ παρὰ νὰ τὰ ἀφίνη νὰ ἐρχονται. Εἶπομεν ὅτι οὐδεὶς δύναται νὰ ὁμιλήσῃ περὶ ἐκλογῶν ἀσφαλῶς.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν περὶ ἀνυπαρξίας τῶν ἐξωτερικῶν κινδύνων δὲν ὁμίλησα, λέγει, περὶ συμμοριῶν καὶ εισβολῆς κομιτατζήδων.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τοιοῦτοι κίνδυνοι ἐξετέθησαν καὶ περὶ αὐτῶν ὁμίλησε προσθέσας ὅτι καὶ σοβαρωτέρας ἐνεργείας εἶνε εἰς θέσιν ὁ Στρατός μας νὰ καταστείλῃ.

Ὁ κ. **Κονδύλης** λέγει ὅτι μετὰ τῶν ἄλλων ἡγνῶσι ὅτι, ἐὰν κάμωμεν μίαν ἐπιστράτευσιν, οἱ ἀντιδραστικοὶ θὰ μᾶς δημιουργήσουν μίαν ἀναρχίαν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία πρόβλεψις περὶ τοιούτων ἀνωμαλιῶν καὶ ἐλπίζει νὰ διέλθωμεν ἐν ἡσυχίᾳ τὴν παροῦσαν ἀνοιξιν.

Ὅσον ἀφορᾷ περὶ τῆς ἡττοπαθείας εἶπεν ὅτι δημιουργεῖται ἀνευ λόγου μία σφαῖρα δισταγμοῦ.

Ὁ κ. **Κονδύλης** λέγει ὅτι, ἐὰν ὑπάρχῃ πεποίθησις εἰς τὸν στρατηγὸν τῆς ἐκλογικῆς μάχης, δὲν δύναται νὰ ἐκλείψῃ ἡ πεποίθησις περὶ τῆς νίκης. Οἱ ἀντίπαλοί μας ἐργάζονται, ἐνῶ ἡμεῖς δὲν ἐργαζόμεθα, καὶ ἀπορεῖ ποῦ εὐρίσκει ἡ Κυβέρνησις τὸ θάρρος τῆς αἰσιοδοξίας της. Μετὰ τὴν 1ην Νοεμβρίου 1920 ἀπορῶ, λέγει, ποῦ εὐρίσκουν τὸ θάρρος καὶ δὲν κινητοποιοῦν τὰ πάντα, ἵνα κερδηθῇ τὸ δημοψήφισμα καὶ μὴ παραδοθῇ πάλιν ὁ Λαὸς εἰς τὰς χεῖρας τῶν φαλαγγιτῶν καὶ τῶν κακούργων.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι παραιτηθέντων τῶν λοιπῶν ἐγγεγραμμένων κηρύσσεται ἡ συζήτησις ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως περατωμένη.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) προτείνει νὰ ἀνα-

κληθῇ ἡ ψηφοφορία, καθόσον πολλοὶ πληρεξούσιοι, ἔχοντες τὴν πληροφориάν ὅτι εἶνε πολλοὶ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσουν, ἀπεχώρησαν.

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** δηλοῖ ἐξ ὀνόματος τῆς ἀριστερᾶς ὅτι οὐδεμίαν ἔχουν ἀντίρρησην διὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ψηφοφορίας, ἵνα μὴ νομισθῇ ὅτι ἐπιζητεῖται ἡ ἐκμετάλλευσις ἀπουσίας πληρεξουσίων ἐκ παρεξηγήσεως ἀπελθόντων.

Μεθὼ ὥρα 11.55' μ. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Α. Κολιαλεξής

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΗ'

Τῆς 26 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5, 20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἄναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Α. Δενδρινού, Γ. Κακουλίδου** καὶ **Γ. Θούα**, γενομένης ἀποδεκτᾶς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Π. Κόλιας, Σκεῦος Ζερβός, Δ. Σπίνγγος, Π. Μαζαράκης, Εὐθ. Βελλιανίτης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ καταργήσεως νόμων καὶ Ν. Διαταγμάτων ἀφορώντων τὴν διοίκησιν τοῦ ἐν Ἀθῆναις Δημοτικοῦ Νοσοκομείου «Ἐλπίδος».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Βλάχος, Μιλτ. Δεληγιάννης** καὶ **Ι. Ἰσχομάχος** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων Ἔργων».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Κονδύλης, Π. Καραπάνος, Α. Χατζηκυριάκος, Γ. Σολδάτος, Περ. Κουρτίδης, Μ. Σταμούλης** κλπ. ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ὁρίου ἡλικίας τοῦ πληρεξουσίου κ. Εὐθυμίου Χατζηπέτρου».

— Ἡ ἔνωσις χερῶν καὶ ὀφθαλμῶν πολέμου Θεσσαλονίκης παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως εἰσηγηθῇ τὴν ψήφισιν προστατευτικῶν νόμων ὑπὲρ τῶν οἰκογενειῶν τῶν ὑπὲρ Πατρίδος πεσόντων.

— Ὁ ἀπόστρατος συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίδας ὑπο-

βάλλει υπόμνημα δι' οὐ παραπονείται διὰ τὸν υποδιουασμόν του καὶ τὴν ἐλάττωσιν τῆς συντάξεώς του.

— Ὁ πληρεξούσιος Κραναῖος κ. **Π. Καπάτος** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

Ἀπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

— Ὁ Συνεταιρισμὸς Σουφλαρίων Λαρίσης ἀποτελούμενος ἐξ 150 ἀκτημόνων γεωργῶν διακηρτύρεται διὰ τὴν στάσιν τῆς Ἐπιτροπῆς ἀπαλλοτριώσεως, ἀπορριψάσης τὴν ἐκδίκασιν τοῦ τσιφλικίου Φίλτου Λακέρδα.

— Ἡ Ἐμνὴ σύζυγος Ἀῤῥῆ Νουρῆ Νομάρχου Προύσης παρακαλεῖ ὅπως ἐνεργηθοῦν ἀνακρίσεις ὡς ἀδίκως συλληφθέντος.

— Ὁ Μικρασιατικὸς Σύλλογος Σερρῶν παρακαλεῖ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως ἐπισπεύσῃ τὴν λύσιν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος.

— Ὁ Σύνδεσμος παλαιῶν πολεμιστῶν Μαγνησίας αἰτεῖται τὴν ἀκύρωσιν τοῦ Ν. Δ. «περὶ ἀπαλλοτριώσεως τοῦ Πηλίου διὰ τὴν ἐγκατάστασιν Σανατορίου».

Μεθὼ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ἡ ψηφοφορία ἐπὶ τῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅτι εἰς τὸ Προεδρεῖον κατετέθη παρὰ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. **Π. Πετρίδη, Γ. Σολδάτου, Σ. Τράκα, Δ. Δαγκλῆ, Σ. Ἀναστασιάδου, Α. Κολιαλέξη, Φ. Γιαννακοπούλου, Γ. Βλάχου καὶ Σ. Κρεμεζῆ** ἡ ἐξῆς πρότασις :

Ἡ Συνέλευσις κατόπιν τῆς διεξαχθείσης μακρᾶς συζητήσεως ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως ἐπιδουμάζουσα τὴν δι' αὐτῶν διαχαρὰχθεῖσαν πολιτικὴν καὶ ἐκφράζουσα τὴν πλήρη πρὸς αὐτὴν ἐμπιστοσύνην μεταβαίνει εἰς τὴν Ἡμερησίαν Διάταξιν.

Οἱ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν λέγουσι **ναί**, οἱ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσιν **ὄχι**.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ κ. κ. **Ν. Ξηρὸς καὶ Γ. Μπούμπουλης** καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἄρχεται ἡ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, ἐκφωνουμένων παρὰ τοῦ Γραμματέως τῶν ὀνομάτων τῶν κ. κ. πληρεξουσίων κατὰ διαμερίσματα.

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης διαλογῆς ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι προέκυψε τὸ ἐξῆς ἀποτέλεσμα:

Ἐψηφοφόρησαν ἐν ὄλῳ, πλὴν τῶν κ. κ. Ὑπουργῶν, 340.

Εἰς τὸ **ναί** 233

Εἰς τὸ **ὄχι** 106

Καὶ ἡρνήθη ψῆφον εἰς κατὰ τὸ ὧδε παρατιθέμενον πρωτόκολλον ψηφοφορίας :

Δημ. Ἡρακλείδης	Ο	Ἰωάν. Τσίρος	Ο
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Ν	Ἀπόστολ. Παπαοικονόμου	Ν
Κωνστ. Ρακτιβάν	Ν	Δ. Καμπάνης	Ν
Σ. Παπαρηγοριάδης	Ο	Ἰωάννης Μαρμάης	Ν
Γεώργ. Ρούσος	Ν	Α. Κολιαλέξης	Ν
Ἀπ. Δοξιάδης	Ν	Πέτρος Καλμουῆχος	Ν
Ἰωάν. Καλογεράς	Ν	Ἀθάν. Τζώνης	Ν
Γεώργ. Πολίτης	Ν	Νικ. Καλέλλης	Ν
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης	Ν	Ἀντ. Γαρουφαλῆς	Ν
Εμμ. Ζυμπρακάκης	Ν	Δημ. Μαργέτης	Ο
Περ. Καραπάνος	Ο	Πέτρος Παναγιώτου	Ο
Εμμ. Ἐμμανουηλίδης ...	Ν	Δημήτρ. Βαρελᾶς	Ο
Γεώργ. Φραγκούδης	Ο	Βασ. Καραπάνος	Ν
Β. Ἀρτεμιάδης	Ο	Χρ. Σαμαρᾶς	Ο
Σκευὸς Ζερβὸς	Ο	Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης ..	Ο
Δημ. Θεολογίτης	Ο	Θωμᾶς Μάγγος	Ο
Δημ. Μαρσέλος	Ν	Ἀβραὰμ Γρηγοριάδης	Ο
Γεώργ. Μαυρολέων	Ν	Γ. Παπαγεωργίου	Ν
Δημ. Πολυκράτης	Ο	Κ. Σπυρίδης	Ν
Θαλῆς Θεοδωρίδης	Ν	Ἀδὰμ Εὐφρατῆμίδης	Ν
Ἐλευθ. Παυλίδης	Ο	Φίλ. Γιαννακόπουλος	Ν
Π. Παναγιωτόπουλος	Ο	Δημ. Σαράτσης	Ν
Α. Κωνσταντινίδης	Ο	Δημ. Ψάρης	Ν
Γεώργ. Ἡσαΐας	Ο	Ἀλέξ. Γρίβας	Ν
Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς	Ν	Παντ. Καρασεβδᾶς	Ο
Γεώργ. Βραχυνός	Ο	Φίλ. Στασινόπουλος	Ο
Ἀλ. Χατζηκυριάκος	Ο	Ἀθ. Παπαχριστόπουλος ..	Ν
Στυλ. Γονατᾶς	Ο	Ἡλίας Ἀποσιτίτης	Ο
Σπυρ. Θεοδωρόπουλος	Ν	Δημ. Δημητρακόπουλος ..	Ο
Ἀλέξ. Μυλωνᾶς	Ν	Πέτρος Ζωγράφος	Ν
Ἀρτ. Δεναξᾶς	Ο	Νικ. Ζαμκῖνος	Ν
Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος	Ο	Δημ. Χατζόπουλος	Ν
Ἰωάν. Σολιώτης	Ν	Κων. Ταλιαδοῦρος	Ο
Γεώργ. Κατσιμπέρης	Ο	Παναγ. Πετροπουλάκης ..	Ν
Δημ. Πετρίτης	Ν	Εὐστάθ. Μιλαμίδας	Ν

Γεώργ. Βοραζάνης	Ο	Στυλ. Γρηγορίου	Ν
Λάμπ. Λαμπριανίδης		Νικ. Ζουδιανός	Ν
Δημ. Ἀνδρεάδης		Ἰωάν. Περδικογιάννης	Ν
Δημ. Βάντσης	Ν	Γεώργ. Δουκουμετζίδης	Ν
Ἀντ. Βεζιρζόγλου		Σταμ. Κιουζές Πεζᾶς	Ν
Κ. Κωνσταντινίδης	Ο	Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ	Ν
Θεμιστ. Παπαϊωάννου	Ν	Θεόδ. Ἀνδρεάδης	
Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος	Ν	Θεόδ. Πάγκαλος	Ο
Κων. Κουρτίδης	Ν	Κωνστ. Ἀγγελάκης	Ν
Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης	Ν	Ἀνδρ. Μπιράκης	Ο
Χριστόφ. Πανταζίδης	Ο	Ἰωάν. Βαρβαγιάννης	Ν
Φίλ. Μανουηλίδης	Ν	Κωνστ. Φιλάνδρος	Ο
Περ. Κουρτίδης	Ν	Σερ. Τσακμάνης	Ο
Γεώργ. Μπρίκας	Ν	Μιχ. Κύρκος	Ν
Ἀλέξ. Παπαθανάσης	Ο	Ἰωάν. Πετσάλης	Ν
Βασ. Χατζηλιάς	Ν	Λεων. Ἰασονίδης	Ο
Ἐμὶν Μπέη Ζαδὲ		Δημ. Εὐθυμιάδης	Ο
Γρηγ. Τηλικίδης	Ο	Στέφ. Βαρδάκος	
Νεόκ. Γρηγοριάδης	Ν	Παντ. Γεωργιάδης	Ν
Νικ. Κοντολέων	Ο	Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης	
Μιχ. Δῶδος	Ν	Δημ. Δημάδης	
Γεώργ. Πέτσας	Ν	Νικόλ. Τερζόγλου	Ο
Ἰωάν. Γιαμούζης	Ν	Γεώργ. Κοσμίδης	
Ἀνδρ. Κόρακας	Ν	Χρ. Πίψος	Ο
Κυρ. Βαρδουλάκης	Ν	Ἰωάν. Πλατσούκας	Ν
Δ. Καλκανδῆς	Ν	Περ. Καλλιδόπουλος	Ν
Ἐμμ. Ρέπουλης		Γεώργ. Κωνσταντινίδης	Ν
Γεώργ. Καφαντάρης		Γεώργ. Ἀλεκτορίδης	Ν
Ἰωάν. Τσιγκόλης	Ν	Ἰορδ. Ἀνανιάδης	Ν
Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς	Ν	Ἰ. Πασσαλίδης	Ο
Ἀναστ. Ταβουλάρης	Ο	Μιχ. Σαμαρᾶς	
Θεόδ. Γούσκος	Ν	Εὐστρ. Γονατᾶς	Ν
Καῖσαρ Ζέζας	Ν	Κωνστ. Βαγιανός	Ν
Κωνστ. Γόντικας		Π. Διαμαντόπουλος	Ο
Νικ. Συριόπουλος	Ν	Ἰσαάκ Ἀλχανάτης	Ο
Βασ. Δαλιάνης	Ν	Ἰάκωβος Λεβῆ	Ν
Τάσης Ἀναστασίου	Ν	Ἰωσήφ Ἠλία Σαῖας	Ο
Χαραλ. Λυκοτόμαρος	Ο	Ἰησοῦς Σαμουηλίδης	Ν
Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος	Ν	Νικόλ. Σπηλιώτης	Ν
Νικόλ. Καλλιωντζής	Ν	Παν. Στενός	Ν
Γεώργ. Κατεχάκης	Ν	Δημ. Κατσίνας	Ν
Τίτ. Γεωργιάδης	Ν	Ἀντ. Πρέκας	Ν
Γεώργ. Μαρῆς		Ἀντ. Δαργέντας	Ν

Γεώργ. Δρακούλης	Ν	Δημ. Κύρου	Ν
Δημ. Μπότσαρης	Ν	Περ. Μαζαράκης	Ν
Παν. Δαγκλής		Ἀνδρ. Δενδρινός	Ο
Γεώργ. Καλούδης	Ν	Κωνστ. Ζαβιτσιάνος	
Μιχ. Μίσσιος		Εὐθ. Βελλιανίτης	Ν
Γεώργιος Κιαγιάς		Κωνστ. Βούλγερης	Ο
Σπυρ. Σίμος		Δημ. Σπίγγος	Ν
Παν. Γιωτόπουλος		Σπυρ. Ζερβός	Ν
Πέτρος Μπέμπης	Ν	Θεόδ. Κωτούλας	Ν
Ἀθαν. Τραχήλης	Ν	Κωνστ. Τσιμινάκης	Ν
Περ. Γεωργίτσης	Ν	Ἰωάν. Κοντοδίνας	Ν
Γεώργ. Γκάλλιος	Ν	Παν. Καλαντζόπουλος	Ν
Ἀχ. Παπαδάτος		Λάζ. Ἀνδρεάδης	Ν
Αὐγουστος Θεολογίτης	Ο	Στυλ. Θεολογίδης	Ν
Ἀναστ. Μισιρλόγλου	Ο	Γεώργ. Κακουλίδης	Ν
Μιλτ. Σταμούλης	Ν	Παναγ. Ἀραβαντινός	Ο
Παρ. Γελκενδζόγλου	Ν	Ἀνασ. Ἀναγνωστόπουλος	Ν
Ἀλκ. Κωνσταντινίδης	Ν	Νικόλ. Φραντζής	Ο
Σωκρ. Ζερβουδάκης	Ν	Παναγ. Πετρίδης	Ν
Στέφ. Παπαναστασίου	Ο	Σπυρ. Ἠλιόπουλος	Ν
Κωνστ. Νταῆς	Ν	Κωνστ. Ρέντης	
Γεώργ. Θούας ἡρν. ψῆφον		Λουκάς Νιφοράτος	Ν
Ἠλίας Μειτάνης	Ν	Ριχ. Λιβαθηνόπουλος	Ν
Ἀνδρ. Ζαῖμης		Παν. Καπάτος	Ο
Σωτ. Γιαννούσης	Ν	Παναγ. Τσιτσιλίας	Ν
Χρ. Σακελλαρίδης	Ν	Θεόδ. Γρηγορίου	
Ἰωάν. Κουρτάκης	Ν	Νικ. Καραμάνος	Ν
Παν. Φλέσσας	Ν	Ἰωάν. Λιμπερόπουλος	Ο
Νικ. Δαγκρὲς	Ν	Θαλῆς Κουτούπης	Ο
Γεώργ. Σίδερης	Ο	Γεώργ. Φικιώρης	Ν
Χρ. Ἀλμανῆς	Ν	Σπυρ. Εὐδης	Ν
Κωνστ. Σταμούλης	Ο	Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος	
Λάμπρ. Κατσάρος	Ν	Στέφ. Ἀναστασιάδης	Ν
Περ. Ἀλεξανδρῆς	Ν	Ἰωάν. Ἰσχύμαχος	
Λάμπρ. Καταφυγιώτης	Ο	Γεώργ. Βλάχος	Ν
Εὐστ. Γουλιανός	Ο	Ἰωσ. Κούνδουρος	Ο
Ἰωάν. Παπαθεοδώρου	Ν	Μιχ. Κοθρῆς	Ν
Παν. Κόλιας	Ν	Παν. Σφακιανάκης	Ο
Νικ. Σταματιάδης	Ν	Μιχ. Καπάτσης	Ν
Ζαφείριος Ἀδάμ	Ν	Λουκάς Κουτσοπέταλος	Ν
Ἰωάν. Βαλαλάς	Ν	Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης	Ν
Ἀλέξ. Ὁρολογόπουλος	Ν	Β. Καραπαναγιώτης	Ο
Ἰωάν. Ζάχος		Γεώργ. Παπανδρέου	Ν

Στυλ. Κρητικῆς	Ο	Κωνστ. Βουδούρης	Ο
Ἐμμ. Μάρκογλου	Ο	Π. Κανελλόπουλος	Ν
Ἰωάν. Λαδᾶς	Ν	Ἰωάν. Σεφερλῆς	Ν
Δημ. Σάλτας	Ν	Γερ. Τυπ. Ἰακωβᾶτος	Ν
Ἰωάν. Σιφναῖος	Ν	Βασ. Ἀλεβιζᾶτος	Ο
Ὁρέστ. Κυπριανός	Ν	Θεόδ. Βελλιανίτης	Ν
Δημ. Γεωργαλάς	Ν	Κωνσταν. Σταματόπουλος	Ν
Γεώργ. Καλδῆς	Ν	Σπυρ. Κρεμεζῆς	Ν
Μ. Λαίλιος	Ν	Νικόλ. Γουργουρῆς	Ν
Δημ. Ἀνάκιοις	Ν	Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος	Ν
Χαρ. Γρηγορίου	Ν	Κωνστ. Δροῦλλιας	Ν
Ἀντ. Παπαγεωργίου	Ν	Κωνστ. Γκότσης	Ν
Δημ. Σάββας	Ν	Γεώργ. Ἀργυρόπουλος	Ν
Μᾶρκ. Τσαρλαμπᾶς	Ν	Ἀνδρ. Μάρκου	Ν
Γεράσι. Σολδάτος	Ν	Χρῖστος Φακῆς	Ν
Νικόλ. Ἀβραάμ	Ν	Θεόδ. Χαβίνης	Ο
Ἰωάν. Παπαλουκᾶς	Ν	Ἀνδρ. Σκέφερης	Ν
Πέτρος Λαπατσάνης	Ν	Δημ. Δαγκλῆς	Ν
Ἀλέξ. Παπαναστασίου	Ο	Γεώργ. Γερογιάννης	Ν
Γεώργ. Σεχιώτης	Ν	Παν. Κοκκινᾶτος	Ν
Νικόλ. Μπακόπουλος	Ο	Μιχ. Βυζᾶς	Ν
Ἰωάν. Μανέττας	Ο	Ἰω. Ταρσούλης	Ν
Χρῖστ. Κατριβάνος	Ν	Δημ. Τσαπόγας	Ν
Δημ. Φλέσσας	Ν	Νικ. Ἀσκούτσης	Ν
Πλούτ. Χαλόφτης	Ο	Γεώργ. Τσαγρῆς	Ν
Χρ. Ζουμῆς	Ο	Ἐμμ. Τσουδερός	Ν
Ἰωάν. Πατάλας	Ο	Μαν. Βολουδάκης	Ν
Νικόλ. Χρυσόγελοσ	Ν	Ἰωάν. Γοβατζιδάκης	Ο
Διον. Λεονάρδος	Ο	Γεώργ. Κονδύλης	Ο
Παν. Μερλόπουλος	Ν	Ἀναστ. Μπακάμπλασης	Ο
Ἰωάν. Φωτόπουλος	Ν	Γεώργ. Αἰλαζήσης	Ο
Ὁθων Πέτροβας	Ν	Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης	Ο
Γεώργ. Πρεζάνης	Ν	Σπυρ. Ἀντωνιάδης	Ο
Δημ. Προμπονᾶς	Ν	Ἰωάν. Κεραμεύς	Ο
Ἀντ. Πραντούνας	Ν	Κωνστ. Καλούδης	Ν
Γεώργ. Βενιέρης	Ν	Λεων. Θεοχάρης	Ο
Ἰωάν. Κανναβός	Ν	Ζήσης Μπογιώτας	Ν
Ἰωάν. Καρμανίδης	Ν	Χασάν ὀγλοῦ Μουσταφᾶ	Ο
Κωνστ. Πετρίδης	Ν	Χατζῆ Ἀχμετογλοῦ Μεστάν	Ο
Χρῖστος Δάναινας	Ν	Ἀλέξ. Γιαννουλάτος	Ν
Κωνστ. Βλαχοθανάσης	Ν	Μιλτ. Καβαλιερᾶτος	Ν
Π. Π. Μαυρομιχάλης	Ν	Θεμ. Σοφούλης	Ν
Βασ. Κυβέλος	Ν	Κωνστ. Παπαϊωάννου	Ν

Ἐμμ. Σοφούλης	Ν	Θεόδ. Κριεζῆς	Ν
Ἀλ. Κεντούρης	Ν	Ἀθ. Μιαούλης	Ν
Ἰωάν. Μαλαχίας	Ο	Ἀντών. Δαμιανός	Ν
Δημ. Πάζης	Ο	Μιλτ. Δεληγιάννης	Ν
Δημοσθ. Φλωριᾶς	Ν	Ἰωάν. Τσιριμώκος	Ν
Ἰωάν. Σχοινᾶς	Ν	Νικόλ. Ξηρός	Ν
Δημοσθ. Μέλφος	Ν	Σπυρ. Τράκας	Ν
Ὁρέστ. Ζαφειρίου	Ν	Ἀναστ. Κούτρας	Ν
Νικ. Μανούσης	Ν	Γεώργ. Μόδης	Ν
Νικ. Κωνσταντόπουλος	Ο	Ἰωάν. Σαπουντζῆς	Ν
Ἀναστ. Λαζαρίδης	Ο	Γεώργ. Τζώρτζης	Ν
Βασ. Ἐμμανουηλίδης	Ν	Μιχαήλ Χατζητάσης	Ν
Ἰάκ. Τριανταφύλλου	Ο	Ρητορίδης Χατζόπουλος	Ν
Σταμ. Βακράτσας	Ν	Ἀγγ. Ἀγαπητός	Ο
Γεώργ. Μπούμπουλης	Ο	Ἰωάν. Μαυρουδῆς	Ο
Δημ. Δασκαλάκης	Ν	Κωνστ. Ματσώρης	Ο
Ἰωάν. Μαραγκός	Ν	Νικ. Παπαγεωργίου	Ν
Ἰωάν. Βενιέρης	Ο	Δημ. Χατζῆς	Ν
Ἀλέξ. Παπαδάμ	Ο	Κωνστ. Καρναυστάσης	Ν
Κωνστ. Καλομενόπουλος	Ν	Βασίλ. Μάλλιος	Ν
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Ν	Γεώργ. Κουτρομπάκης	Ο
Ἐρ. Βαλαρῆς	Ν	Στρατῆς Γεωργιλαδάκης	Ο
Σωτ. Χατζηγάκης	Ν	Κωνστ. Παπαδογιάννης	Ο
Παναγ. Καραλῆς	Ν	Πολ. Πολυχρονίδης	Ν
Εὐθ. Χατζηπέτρος	Ν	Ἀριστομ. Μητσotάκης	Ο
Χρ. Χατζηπέτρος	Ν	Γρηγ. Μάρακας	Ν
Βασίλ. Ἰακωβάκης	Ν	Ἰωάν. Μαρματάκης	Ο
Ἀνδρ. Κοκκέβης	Ν	Ὁμ. Πανταζίδης	Ν
Νικ. Μανωλόπουλος	Ν	Χρῖστ. Ροδοκανάκης	Ν
Γεώργ. Λουπινᾶς	Ν	Βίκ. Κουκουρίδης	Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας	Ν	Γεώργ. Φ. Ἀνδρεάδης	Ν
Βασ. Βλαχόπουλος	Ν	Ἡλ. Ἀσπιώτης	Ν
Γεώργ. Τσακνίνας	Ν	Μάριος Βαλίκας	Ν
Γεώργ. Δουζίνας	Ο	Ἀλέξ. Κανάρης	Ν
Λάμπρος Λάμπρου	Ν	Νικ. Μαμουνης	Ν
Γεώργ. Ροδόπουλος	Ν		

Ἐπομένως ἐγένετο δεκτὴ ἡ περὶ τῆς πρόκειται πρότασις.
Μεθ' προτάσει τοῦ κ. **Πρωθυπουργοῦ** ἄρχεται ἡ συζή-
τησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐνεργείας δημοψή-
φισματος διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικόν».

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** ζητεῖ νὰ γίνη δι' αὐριον ἀναβολή

ἐπὶ τῆς ψηφοφορίας τῶν ψηφισμάτων, ἵνα ἐπέλθῃ συνεννόησις, διότι ὑπάρχει πληθὺς τοιούτων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντῶν λέγει ὅτι ἡ συζήτησις ἔχει ἤδη λήξει ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ μέρους τῶν ψηφισμάτων.

Ὁ κ. **Παπαναστασίου** λέγει ὅτι κατὰ τὴν γνώμην του ἡ οὐσιαστικὴ ἀπόφασις τῆς Συνελεύσεως θὰ ἐκδοθῇ ἐπὶ τῶν ψηφισμάτων. Ἄλλως τε δὲ ὑπάρχουσι καὶ πολλὰ ψηφίσματα καὶ πρέπει νὰ κανονισθῇ ἂν θὰ γίνουν διὰ φανερᾶς ἢ διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας.

Μεθὺν προτάσει τοῦ κ. **Πρωθυπουργοῦ** γίνεται διακοπὴ 5' λεπτῶν.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρὰ 7 καὶ 5' μ. μ. ἐπαναλαμβάνεται ἡ διακοπεῖσα συνεδρίασις.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ὑπεβλήθη παρὰ τῆς ἀριστερᾶς πτέρυγος πρότασις περὶ ἀναβολῆς τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῶν λεπτομερειῶν τῶν ψηφισμάτων διὰ τὴν αὖριον, ὅπως ἐν τῷ μεταξύ συμπληρωθῶν αἱ συνεννόησεις μεταξύ τῶν διαφόρων ἀποχρώσεων τῆς Ἀντιπολιτεύσεως διὰ τὴν καθιέρωσιν κοινῶν προγράμματος ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Κύριοι πληρεξούσιοι, ἡ Κυβέρνησις δὲν ἦτο δυνατόν ἢ νὰ στέρξῃ εἰς τὴν ὑποβληθεῖσαν πρότασιν καὶ ὅπως διευκολύνῃ τὸ ἔργον τῆς Ἀντιπολιτεύσεως, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως διότι ἐλπίζει ὅτι μετὰ τὴν λύσιν κατ' οὐσίαν τῆς πολιτικῆς κρίσεως διὰ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς σημερινῆς ψηφοφορίας ὅλοι ὀφείλομεν νὰ ἀποβλέψωμεν τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ὁμαλωτέρων σχέσεων μεταξύ ὅλων τῶν πτερύγων τῆς Συνελεύσεως. (Χειροκροτήματα).

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρᾳ 7 10' μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὖριον ὥρᾳ 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Ν. Καλέλλης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΚΘ'

Τῆς 27 Φεβρουαρίου 1924.

Ὡρὰ 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεώρεϊα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως, μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Παπαλουκά**, γενομένης ἀποδεκτᾶς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ὁ πληρεξούσιος **Νάξου κ. Α. Πραντιούνας** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἐλαττώσεως τῆς στρατιωτικῆς θητείας συναφῶς μετὰ τὴν δικπαίδαγωγῆσιν καὶ ἐξυγίαισιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ».

— Διάφοροι κτηματῖαι κάτοικοι Ἀστακοῦ αἰτοῦνται τὴν ἀκύρωσιν τοῦ Διατάγματος τῆς 23 Αὐγούστου 1923 «περὶ ἐνοικιοστασίου τῶν βοσκῶν».

— Ὁ Γεωργικός Συνεταιρισμὸς Δράμας παρακαλεῖ ὅπως ἐν τῇ προκειμένῃ συζητήσει διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων μεριμνήσῃ ἡ Κυβέρνησις καὶ διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ἐντοπίων ἀκτημόνων.

— Ὁ ἐπαγγελματικὸς κόσμος Θεσσαλονίκης αἰτεῖται τὴν διατήρησιν τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Λάμπρου.

— Ἀπαντὰ τὰ Σωματεῖα τῆς πόλεως Βερροίας διαμαρτύρονται διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ ἐκεῖ οἰκονομικοῦ ἐφόρου **Παπαζαχαρίου** καὶ αἰτοῦνται τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποστολὴν ἀνωτέρου οἰκονομικοῦ ὑπαλλήλου.

— Ὁ πληρεξούσιος **Ἐλασσόνης κ. Ἀνδρέας Κόρακας** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ κυρώσεως τῶν Βασιλικῶν Διαταγμάτων τῶν μὴ φερόντων τὴν ὑπογραφήν τοῦ θανόντος Βασιλέως Ἀλεξάνδρου».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ι. Μαργακός, Κ. Ἀλαβάνος, Κ. Καλομενόπουλος, Ἐρ. Βαλαρῆς, Α. Πρέκας** καὶ **Γ. Πρεζάνης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. κλπ.».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ι. Κούνδουρος, Β. Καραπαγιώτης, Γ. Κουτρομπάκης, Α. Ταβουλάρης, Δ. Θεοχάρης** καὶ **Σ. Γεωργιλαδάκης** ὑποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τοῦ τρόπου τῆς διενεργείας τοῦ δημοψηφίσματος».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Στ. Ἀναστασιάδης, Α. Πρω-**

ιοσύγκελλος, Ί. Ίσχομάχος καὶ **Γ. Βλάχος** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ εἰς τὸν ἀγροτικὸν ἐποικισμὸν ἀσχολουμένου προσώπου δικαστῶν καὶ γεωπόνων».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας κ. **Α. Μυλωνᾶς** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μὴ συμμετοχῆς τῶν ὑπ' ἀνταλλαγὴν Μουσουλμάνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων τοῦ Κράτους».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κ. **Κ. Γόντι-κας** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συστάσεως Διευθύνσεως Χοροφυλακῆς ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Α. Κοντισοπέταλος, Α. Δαμιανὸς** καὶ **Χ. Ἀλαμανῆς** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 4 τοῦ νόμου Γ' 211Ε'».

— Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κ. **Κ. Γόντι-κας** καὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ἐμ. Τσουδερός** υποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ προσθήκης διατάξεων τινῶν εἰς τὸ Ν. Διάταγμα τῆς 23 Ὀκτωβρίου 1923 περὶ καταργήσεως τῆς ταμειακῆς ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ».

— Οἱ αὐτοὶ κύριοι Ὑπουργοὶ υποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἐξοφλήσεως ὑπὲρ ἀγραμμάτων δικαιούχων ἀπαιτήσεων διὰ προμηθείας ἐν τῇ παραμεθορίᾳ ζώνῃ».

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῆ καὶ διανεμηθῆ.

Ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακρίνει ἀκολουθῶς ὅτι οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Κονδύλης** καὶ **Α. Χατζηκυριάκος** ὑπέβαλον τὰς παραιτήσεις των ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πληρεξουσίου.

Ἡ Συνέλευσις δι' ἀναστάσεως ἀποφάσκει ὑπὲρ τοῦ ἀπαρδέκτου τῶν παραιτήσεων τούτων.

Μεθ' οὗ δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου**, ὅστις ἀναγινώσκει ἀπὸ χειρογράφου τὰ ἐξῆς:

Ἐκ μέρους τῶν δημοκρατικῶν Κομμάτων ἔχω τὴν τιμὴν νὰ κάμω τὴν ἀκόλουθον δήλωσιν:

Κατὰ τὰς μακρὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτικῶν ζητημάτων ἡγωνίσθημεν νὰ πείσωμεν τὴν πλειονοψηφίαν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως ὅτι ἡ παραπομπή τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος εἰς τὸν Λαὸν καὶ μάλιστα χωρὶς προηγουμένον ὑπεύθυνον ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως ἐπ' αὐτοῦ, ἐπικυροῦσαν τὴν οὐσιαστικὴν ἔκπτωσιν τῆς Δυναστείας, ἀφ' ἑνὸς μὲν καταργεῖ τὸ κύρος τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως

καὶ προσβάλλει τοὺς ἐκλέξαντας ἡμᾶς πολίτας, ὅπως δὲ ἰδιαιτέρως τοὺς πρόσφυγας θιγομένους εὐλόγως ἐκ τῆς δικαιοσύνης τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος, ἀφ' ἑτέρου δὲ θέλει συντελέσει εἰς τὸ νὰ ἐξάψῃ τὰ πάθη μεταξὺ τοῦ Λαοῦ καὶ νὰ ἐνσταλάξῃ δισταγμὸν εἰς τὸν δημοκρατικὸν κόσμον.

Ἐπίσης ἡγωνίσθημεν νὰ πείσωμεν τὴν πλειονοψηφίαν ὅτι τὸ πολιτικὸν ζήτημα πρέπει νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸν Λαόν, μόνον ἀφοῦ λάβῃ ἐπ' αὐτοῦ ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις σαφῆ ἀπόφασιν, δυναμένη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγὸς εἰς τὸν Λαόν καὶ νὰ ἐνισχύσῃ τὴν πεποίθησιν τῶν δημοκρατικῶν πολιτῶν, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνακηρύξῃ τὴν Δημοκρατίαν. Δυστυχῶς, ὅπως ἀπέδειξεν ἡ χθρσινὴ ψῆφος τῆς Συνελεύσεως, αἱ προσπάθειαι μας δὲν ἐστέρθησαν ὑπὸ ἐπιτυχίας. Εἰς τοῦτο συνέτελεσαν ὅχι ὁλίγον καὶ τὸ ὅτι ἐδόθη, ὡς μὴ ὄφελον, εἰς τὰ ἀνωτέρω δύο μεγάλα ζητήματα κομματικὴ χροιά.

Εἰς ἡμᾶς δὲν ἀπομένει παρὰ νὰ ἀποχωρήσωμεν τῆς συνεδρίας καὶ νὰ κάμωμεν τελευταίαν ἐκκλήσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὴν πλειονοψηφίαν, ἀπομενοῦσας πλέον ἐντελῶς κυρίας νὰ ἀποφασίσουν ὅπως ἀνασκοπήσουν ἄλλην μίαν φορὰν τὴν κατάστασιν, υποβάλλουν εἰς ἀναθεώρησιν τὰς ἀπόψεις των μετὰ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ καταλήξουν εἰς ἀποφάσεις ἱκανὰς καὶ τὸ κύρος τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως νὰ διατηρήσουν ἀπαρμείωτον καὶ τὴν ὑκαλιωτέραν λύσιν τῶν ἐπιμάχων ζητημάτων μετὰ τὴν τελικὴν λύσιν τῆς δημοκρατικῆς ιδέας νὰ ἀσφαλίσουν. Καὶ αἱ ἀποφάσεις αὗται θὰ εἶνε πρὸς τιμὴν καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς πλειονοψηφίας.

Μετὰ τὰς δηλώσεις ταύτας οἱ **πληρεξούσιοι** τῆς δημοκρατικῆς πτέρυγος ἀποχωροῦσι.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις ἐκφράζει τὴν βαθυτάτην τῆς θλίψιν διὰ τὴν ἀποχώρησιν ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης κατὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως.

Ἡ Κυβέρνησις αἰσθάνεται, Κύριοι, τὴν ἀνάγκην καὶ πάλιν νὰ διευκρινίσῃ τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ἣν τρέφει, ὅτι διὰ τῆς πολιτικῆς τὴν ὁποίαν ἐχάραξε, τὴν ὁποίαν πιστῶς μέχρι τοῦδε ἠκολούθησε καὶ τὴν ὁποίαν ἡ ψῆφος τῆς Συνελεύσεως κατὰ τὴν χθρσινὴν συνεδρίαν τόσον κατηγορηματικῶς ἐνέκρινεν, ὅτι ἡ πολιτικὴ αὕτη μᾶς ἄγει εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν κοινὴν εὐημερίαν. (Χειροκροτήματα).

Ἡ Κυβέρνησις πεπειθότως φρονεῖ ὅτι ἡ ἀποχώρησις αὕτη δὲν εἶνε ἡ ἀπόρροια στιγμιαίας ἀπογοητεύσεως τῆς Δη-

μοκρατικῆς Ἐνώσεως ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς χθεσινῆς ψηφοφορίας.

Ἀλλὰ δὲν φαντάζεται ὅτι εἶνε δυνατόν ὁ ἀγὼν ἡμῶν νὰ μειωθῇ ἐκ τοῦ διαιδήματος τούτου καὶ τρέφει τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν ὅτι ἀπὸ τῆς σήμερον καὶ ἐφεξῆς θέλει συμπτυχθῇ μία καὶ μόνη συμπαγὴς δύναμις ὅλων τῶν στοιχείων τῶν κατερχομένων εἰς τὸν ἀγῶνα πρὸς ἀναγέννησιν τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς Χώρας ἐπὶ βάσεων λαϊκωτέρων. (Χειροκροτήματα).

Ἐν τῇ πεποιθῇ ταύτῃ εἶνε ἡναγκασμένη νὰ δηλώσῃ ἀπαξ ἔτι ὅτι δὲν ἐννοεῖ νὰ παρεκκλίνη οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐκ τῆς γνωστῆς πολιτικῆς αὐτῆς κατευθύνσεως.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκοῦδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι, καίτοι κατεψήφισε τὴν Κυβέρνησιν, δὲν ἀποχωρεῖ, διότι οἱ δημοκρατικοὶ ὀφείλουν νὰ σέβωνται τὴν πλειοψηφίαν. Ἐπικρίνει ἀκολούθως τὴν γενομένην ἀποχώρησιν. Εἶνε, λέγει, ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι φρονοῦν ὅτι, ὅταν παραφρονῇ εἰς Λαός, πρέπει δι' Ἐπαναστάσεως νὰ σώζῃται. Παραμένει ἀνεξάρτητος ἐπαναστατικὸς καὶ θὰ κάμῃ τὸ καθήκον του ἀκολουθῶν τὴν κοινοβουλευτικὴν ὁδόν.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβὸς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) λέγει ὅτι διεδιδάσθησαν τηλεγραφικῶς εἰδήσεις περὶ δηλώσεων ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Κοινοβουλίᾳ περὶ τοῦ δωδεκανησιακοῦ ζητήματος καὶ νομίζει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ ἐκκλήσις.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Οὐδεμία ὑπάρχει ἀντίρρηση εἴτε πρὸς ἔλεγχον εἴτε πρὸς ἐκκλήσιν. Ἀλλὰ τὰ ζητήματα ταῦτα ὀφείλουσι νὰ ἔρχωνται πρὸς συζήτησιν κατὰ τὴν διὰ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζομένην τάξιν.

Ὁ κ. **Μ. Κύρκος** νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ παρέλθωμεν ἀδιαφοροῦντες τὴν περικοπὴν τοῦ κ. Παπαναστασίου περὶ προσφύγων. Οἱ πρόσφυγες ἔχουν ἀπόλυτον πεποίθησιν ἐπὶ τοῦ δημοψηφίσματος, διότι γνωρίζουν τὸν πατριωτισμὸν καὶ τὴν εὐθυκρισίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἐργασίας

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον εἶνε ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐνεργείας δημοψηφίσματος διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν».

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδᾶς** παρακαλεῖ, ὥς καὶ ἄλλοτε συνέ-

στησεν, ὅπως συζητηθοῦν χωριστὰ τὰ σχετικὰ ψηφίσματα περὶ τοῦ πολιτειακοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ὅλα τὰ ψηφίσματα ἐκτὸς τοῦ κυβερνητικοῦ θὰ συζητηθοῦν ὡς τροπολογίαι καὶ δύναται ἕκαστος νὰ ὁμιλήσῃ ἐπ' αὐτῶν. Ἡ συζήτησις ὅμως ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ μέρους τῶν ψηφισμάτων εἶνε ἐξήντηλημένη.

Ὁ κ. **Καρασεβδᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι πρέπει νὰ σπεύσωμεν νὰ καθιδρύσωμεν τὸ δημοκρατικὸν καθεστῶς, διότι δὲν ἔχομεν κανὲν πολιτικὸν καθεστῶς καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δυνάμεθα οὔτε ἡμεῖς οὔτε τὸ Κράτος νὰ ζήσῃ. Τὸ προηγούμενον καθεστῶς τὸ βασιλικὸν ἀνετράπη οὐσιαστικῶς, ἀλλὰ καὶ γενικῶς, διότι πρῶτον συνεκλήθη ἡ Συνέλευσις ἡμῶν καὶ ὑπαρχούσης τοιαύτης καὶ δὴ Συντακτικῆς τεκμαίρεται ὅτι τὸ προηγούμενον καθεστῶς δὲν ὑφίσταται, καὶ δεύτερον διότι ἡ Κυβέρνησις ἐκφράσασα ἰδέας ἀντικαθεστωτικὰς ἀνέτρεψε καὶ αὕτη τυπικῶς τὸ καθεστῶς τοῦτο. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ καθιδρύσωμεν ἐν καθεστῶς ἀποφεύγοντες τὰ δημοψηφίσματα. Οἱ Λαοὶ δὲν εἶνε ἀρμόδιοι οὐδὲ ἱκανοὶ νὰ ὀρίζουν πολιτεύματα. Τὰ πολιτεύματα καθορίζουν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ, οἱ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. Ὀμιλῶν ἐπὶ τοῦ τύπου τῶν ἐρωτημάτων πρὸς τὸν Λαὸν διὰ τὸ δημοψήφισμα εὗρίσκει ὅτι οὐδέποτε θὰ δοθῇ σαφὴς ἀπάντησις εἰς αὐτά. Πρέπει νὰ τεθοῦν δύο ἐρωτήματα εἰς δύο διακεκριμένους χρονικὰς ἀποστάσεις. Ἀναπτύσσων τὰ ἀποτελέσματα τῶν διαφόρων τυχόν ἐκτάσεων τοῦ δημοψηφίσματος λέγει ὅτι κατ' ἀνάγκην θὰ ἐπακολουθήσουν καὶ ἄλλα δημοψηφίσματα καὶ ἡ συχνὴ ἐκδήλωσις τῆς ἐθνικῆς κυριαρχίας ἐξασθενίζει αὐτὴν ταύτην τὴν ἐθνικὴν κυριαρχίαν. Ὀμιλῶν ἀκολούθως διὰ μακρῶν περὶ τῆς ἐννοίας τῶν ἐκλογῶν τῆς 16 Δεκεμβρίου λέγει ὅτι μεθ' ὅλα ὅσα ἐλέχθησαν τὸ πνεῦμα τοῦ Λαοῦ ἐξεδηλώθη δημοκρατικόν. Διὰ τοὺς δῆθεν κινδύνους πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας ἐπικαλεῖται τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Ρούσου. "Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὀφειλόμενην ὑπακοὴν εἰς τὰς γνώμας τοῦ κ. Βενιζέλου ὀφείλει, λέγει, νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ κ. Βενιζέλος προσέφερεν ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας θετικὰς ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ὑπηρεσίας ἀρνητικὰς. Ἐκθέτει εἴτα τὰ λάθη τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων καὶ καταλήγων λέγει ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδὲν ἐμπόδιον πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας διὰ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ κ. **Ἰωσήφ Κούνδουρος** λαμβάνων τὸν λόγον λέγει ὅτι εἶνε ἀφύσικον νὰ παρατείνωνται αἱ καταστάσεις τῶν διχογνωμιῶν καὶ τῶν ἐρίδων. Ἡ συναίσθησις τοῦ κοινοῦ ἀγῶνος ὤφειλε νὰ ἐξαλείψῃ καὶ τὰ τελευταῖα ὑπολείμματα

τῶν πεισμάτων. Οἱ καπνοὶ καὶ τὰ πείσματα παραμένουν εἰς τὴν δεξιὰν παρὰ εἰς τὴν ἄλλην πτέρυγα. Αὕτη ἀνεγνώρισε τὴν χθесινὴν ἤτταν καὶ ἐδήλωσεν ὅτι δὲν θὰ λάβῃ πλέον μέρος εἰς τὴν περὶ τοῦ δυναστικοῦ μάχην. Ἐπιμένει μόνον εἰς τὰς ιδέας τῆς καὶ ἐκφράζει τὴν εὐχὴν καὶ τὴν παράκλησιν ὅπως ἡ Κυβέρνησις νὰ κάμῃ μόνον ὑποχωρήσεις τινὰς εἰς τὰς ἀπόψεις τῆς.

Ἀδίκως ὁ κ. Φραγκοῦδης ἐπέκρινε τὴν ἀριστεράν ὡς ἐκδιόζουσαν τὴν πλειονοψηφίαν. Συναφῶς πρὸς ταῦτα θὰ παρεκάλει, λέγει ὁ ρήτωρ, τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐρμηνεύσῃ ἐπιεικέστερον ἢ ὅσον ἡρμήνευσε τὴν πρᾶξιν ἐκείνην τῆς Ἀντιπολιτεύσεως.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι παρὰ τὴν ἀποχώρησιν ταύτην ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν γνώμην ὅτι θὰ σχηματισθῇ ἀπὸ τῆς αὐρίον μία συμπαγὴς παράταξις ὑπὲρ τῆς κοινῆς δημοκρατικῆς ιδέας.

Ὁ κ. **Κούνδουρος** λέγει ὅτι χαίρει ἀκούων τὴν ἐξήγησιν ταύτην καὶ παρακαλεῖ καὶ τὸν κ. Φραγκοῦδην νὰ δώσῃ ἐξήγησιν εἰς τὰ λεχθέντα ὑπ' αὐτοῦ.

Ὁ κ. **Φραγκοῦδης** λέγει ὅτι ἐκλαθὼν τὰς δύο παραιτήσεις τῶν πληρεξουσίων ὡς προάγγελον τῆς παραιτήσεως ὅλων τῶν δημοκρατικῶν εἶπεν ὅσα εἶπεν.

Ὁ κ. **Κούνδουρος** λέγει ὅτι οἱ δημοκρατικοὶ βεβαίως θὰ ἐπανεέλθουν μετὰ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Ἀναστ. Ἀναγνωστόπουλος** ἀπαντῶν εἰς τὰ γραφέντα ἐν τῇ «Δημοκρατίᾳ» περὶ παραβάσεως τῆς ἐντολῆς τῆς λαϊκῆς καὶ δικαιολογῶν καὶ τὴν χθесινὴν ψῆφόν του λέγει ὅτι ὁ κ. Ἀραβαντινὸς περιέπεσεν εἰς ἀνακριθείας, διότι αἱ αἰτιάσεις του ἦσαν ἐντελῶς ἀστήρικτοι. Ὁ συνδυασμὸς Κορινθίας πᾶν ἄλλο παρὰ παρουσιάσθη ὡς δημοκρατικός. Κατηρτίσθη ἀπὸ φιλελευθέρους, ἀπὸ ἀγροτικούς φιλελευθέρους, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ρήτωρ, καὶ ἀπὸ τὸν δημοκρατικὸν κ. Ἀραβαντινόν, μετὰ τοὺς χαρακτηρισμοὺς δὲ τούτους ἀνεκινώθη παρὰ τοῦ ἰδίου κ. Ἀραβαντινοῦ εἰς τὰς ἐφημερίδας. Τοῦτο ἄλλως τε βεβαιοῦται ἀπὸ τὸ γραπτὸν προεκλογικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἐδημοσίευσαν. (Ἀναγινώσκει σχετικὴν περικοπήν). Οὐδεμία λοιπὸν, συμπεραίνει, παράδοσις τῆς λαϊκῆς ἐντολῆς ἐγένετο, ἀφοῦ ὁ αὐτοπεριορισμὸς διὰ τὸ πολιτικὸν ἐγένετο ρητῶς, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, λέγει, ἐψήφισεν ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, διότι πιστεύει ὅτι ἡ μόνη λύσις ἡ ἐθνικὴ εἶνε ἐκείνη τὴν ὁποίαν εἰσηγήθη ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ἀναπτύσσων τὴν πρότασιν τοῦ

ψηφίσματος περὶ «δικιλύσεως τῆς Συνελεύσεως» λέγει ὅτι δὲν συμφωνεῖ πρὸς τοὺς ἐξω τῆς Βουλῆς ὅτι ἡ Συνέλευσις εἶνε νόθος καὶ ἐκνομος. Τοῦναντίον εἶνε ἐγκυρος καὶ γνήσιον προϊόν τῆς ἐλευθέρως λαϊκῆς θελήσεως. Ἐκάκισε, λέγει, τὴν τακτικὴν τοῦ ἀντιπολιτευομένου κόσμου, διότι ὤφειλε καὶ οὗτος νὰ κατέλθῃ εἰς τὰς ἐκλογάς, διὰ νὰ εἶνε ἡ λειτουργία τοῦ πολιτεύματος πλήρης. Ἡ ἔλλειψις μιᾶς μεγάλης μερίδος κάμνει νὰ ἐμφανίζηται ἡ Συνέλευσις ὡς οἰκογενειακὴ συνέλευσις τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων.

Ὁμιλῶν ἀκολούθως ἐπὶ τοῦ προεκλογικοῦ πρωτοκόλλου καὶ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Παπανδρέου καὶ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ διακόπτεται ὑπὸ τοῦ τελευταίου, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς:

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν εἶπον τοιοῦτόν τι. Θὰ ἦτο περίεργον, ἀν' ἐλέγετο. Ὁ ἀξιώτιμος πληρεξούσιος Λέσθου, ἐὰν καλῶς ἐνθυμοῦμαι, εἶπεν ὅτι ἡ δῆλωσις ἐκείνη ὑπερηγορεῦθη ἐκ μιᾶς ὑπερμέτρου προνοίας. Ὑπῆρχε δηλαδὴ ὁ φόβος ὅτι ἦτο ἐνδεχόμενον ἐρχόμενος ἐνταῦθα ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων ν' ἀποκλείσῃ ἐντελῶς καὶ τὴν διὰ δημοψηφίσματος πολιτειακὴν μεταβολήν. Ἀφοῦ ὅμως ἦλθεν ἐνταῦθα καὶ ἐκηρύχθη καὶ αὐτὸς ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας διὰ τῆς λαϊκῆς αὐτῆς καθιέρσεως, δὲν συντρέχει πλέον λόγος ὅπως διατηρήσῃ τὰς ἐπιφυλάξεις του.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** λέγει ὅτι, καθὼς γνωρίζει, αἱ δηλώσεις ἐκεῖναι ἦσαν σκέψεις ἀπλᾶς περὶ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης πορείας.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** δίδει ἐξηγήσεις τινὰς περὶ τῆς συνελεύσεως τῶν δημοκρατικῶν φιλελευθέρων.

Ὁ κ. **Σεχιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι ἀπὸ τοῦ 1915 ἐπῆλθεν ἡ ἀντίθεσις ἡ δικιρέσασα τὸν Λαὸν εἰς βενιζελικὸν καὶ ἀντιβενιζελικόν. Ἐὰν ἐρωτήσωμεν τὸν Λαὸν ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος, καὶ πάλιν θὰ δημιουργηθῇ κατ'ἀστάσις ὁξύτης κατὰ τὸ δημοψήφισμα καὶ τὸ προελεσόμενον πολίτευμα θὰ λέγηται βενιζελικόν ἢ ἀντιβενιζελικόν, διότι ἀμρότερα τὰ Κόμματα θὰ δώσουν μάχην ὑπὲρ τῆς πλεον.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπορεῖ πῶς τὰ Κόμματα θὰ θεωρήσουν ἰδικόν των τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο πολίτευμα. Τοῦτο θὰ ἦτο τελεία ἐκτροπή.

Ὁ κ. **Σεχιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι διὰ τοῦ δημοψηφίσματος θὰ χωρισθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς εἰς δύο ἀντίπαλα στρατόπεδα καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ δημοψηφίσματος δὲν θὰ προέλθῃ οὔτε πολίτευμα εὐσταθὲς οὔτε ἡ συμφιλίωσις θὰ ἐπιτευχθῇ. Ταῦτα πάντα θὰ ἀποφευχθῶν, ἐὰν προκηρυχθῶν ἐκλογαὶ Συντακτικῆς Συνελεύσεως

μέ την εὐρείαν ἐκλογικὴν περιφέρειαν καὶ μετὰ την ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπεύει. Θὰ κατέλθωσιν τότε καὶ Κόμματα ἀρχόντων. Δὲν θὰ κατέλθουν μόνον τὰ προσωπικά Κόμματα. Θὰ ἀναπτυχθῶσιν καὶ ἄλλα περισσότερα προγράμματα ἐπὶ ζητημάτων ἐνδιαφερόντων τὸν Λαὸν περισσότερο ἀπὸ τὸ πολιτικόν, ὃ φανατισμὸς θὰ χαλαρωθῇ κατ' ἀνάγκην καὶ θὰ προκύψῃ Ἐθνοσυνέλευσις ἐξ ὅλων τῶν πολιτικῶν ῥοπῶν καὶ αὕτη θὰ συζητήσῃ ἡρέμως περὶ τοῦ καθοριστέου πολιτεύματος καὶ θὰ προκύψῃ συνεπῶς πολίτευμα ἐξ ὅλων τῶν Κομμάτων, εἰς ὃ πολίτευμα θὰ ὑποταχθῶν ὅλοι καὶ αὐτομάτως θὰ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ συμφιλίωσις. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει τὸ πραξικόπημα τῆς 17 Δεκεμβρίου π. ἔ., ὅπερ ἀσφαλῶς εἶνε ἀνευλόγητος πρὸς τὴν λαϊκὴν κυριαρχίαν. Τοῦτο ἐπηρέασε σπουδαίως καὶ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως. Αὐτὸς ἄλλως τε ὁ ἀρχηγὸς τῶν δημοκρατικῶν ὡμολόγησε τοῦτο. Καὶ αὐτὸς ὁ πληρεξούσιος Ροδόπης κ. Κονδύλης εἶπεν ὅτι δὲν θὰ ὑποταχθῶν εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν.

Ὁ κ. **I. Καλογεράς** λέγει ὅτι ὁ κ. πληρεξούσιος Ροδόπης ἡρμήνευσε ποία κατάστασις θὰ δημιουργηθῇ, ἀλλὰ δὲν ἔκαμεν ἰδικὴν του δήλωσιν.

Ὁ κ. **Σεχιώτης** συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ καταλληλότερος τρόπος τῆς διευθετήσεως τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος εἶνε ὁ διὰ τῶν ἐκλογῶν, ἐφόσον μάλιστα οὗτος δύναται νὰ βεβαιώσῃ ὅτι οἱ πραξικοπηματῖαι τῆς 17 Δεκεμβρίου π. ἔ. θὰ ὑποταχθῶν εἰς τὴν λαϊκὴν θέλησιν.

Ὁ κ. **M. Καβαλιεράτος** λέγει ὅτι διαφωνεῖ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, διότι δὲν ἔπρεπεν οὔτε τὸ δυναστικὸν οὔτε τὸ πολιτικὸν νὰ τεθοῦν ἐπὶ τάπητος καὶ νὰ ἐρωτηθῇ ὁ Λαός. Τὰ ζητήματα ταῦτα προήλθον ἀπὸ ἐν πραξικόπημα, ὅπερ ἐνήργησαν οἱ ἔχοντες λόγους ἐχθρότητος πρὸς τὴν βασιλεύουσαν Δυναστείαν. Τὸ Δημοψήφισμα θὰ ὀξύνῃ τὰ πάθη καὶ θὰ προκαλέσῃ ἐμφυλίους διαμάχας καὶ ἀνωμαλίας. Τὸ πολίτευμα μετὰ τὸ ὅποσον ἐγαλουχήθησαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες καὶ τὸ ὅποσον εἶνε σύμφωνον πρὸς τὰς παραδόσεις τῆς φυλῆς εἶνε τὸ βασιλικόν, τὸ ὅποσον δὲν μεταβάλλεται εὐκόλως ὡς ἐρριζοβολημένον ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ Λαοῦ.

Ἡ Ἱστορία διδάσκει ὅτι ὁσάκις πολιτεύματα ἐπεβλήθησαν ἀποτόμως καὶ ἄνωρως ἀνετράπησαν παρὰ τοῦ Λαοῦ, παλινωρθώσαντος τὰ πρῶτα. Φέρει παράδειγμα τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας ἐν Γαλλίᾳ. Τὰ πολιτεύματα δὲν κτίζονται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν Κομμάτων. Βιώσιμος κατάστασις δὲν θὰ δημιουργηθῇ ἀλλ' ἀναρχικὴ κατάστασις, ὅπως ἐν Πορτογαλίᾳ, ὅπου παλαίουσι βασιλικοὶ μετὰ δημο-

κρατικούς, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ ἐθνικὴ ἐνότης καὶ ἡ ἀκεραιότης τῆς.

Ἡ Βασιλεία, ἐὰν εἶνε κακὴ, εἶνε κακὸν εὖ κείμενον.

Ἡ Κυβέρνησις, ἂν θέλῃ τὴν γαλήνην, πρέπει νὰ παραιτηθῇ τοῦ δημοψηφίσματος. Ἄς περικύψῃ ὅλα τὰ προνόμια τῆς Βασιλείας, ἄς τὴν κάμῃ ἀνδρείκελον, ἀλλ' ἄς μὴ θίξῃ τὸν Θεσμόν. Ἡ ἐμμονὴ τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ δημοψήφισμα θὰ εἶνε πρῶτος ἐσωτερικῶν ταραχῶν καὶ θὰ καταντήσῃ τὸ Κράτος νὰ προκαλῇ τὸν οἰκτον τῶν φίλων του καὶ τὰ λακτίσματα τῶν ἐχθρῶν του.

Ὁ κ. **Στ. Γονατᾶς** (πληρεξούσιος Ἀθηῶν—Πειραιῶς) ἀναπτύσσων τὸ ἐκκενρὸς ψήφισμά του περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας λέγει ὅτι διὰ τούτου παύει ἡ ἐκκενρότης, νομιμοποιεῖται ἡ ὑπάρχουσα πραγματικότης καὶ δίδεται κύρος εἰς τὴν Συνέλευσιν διὰ τῆς ἀναλήψεως τῶν κυριαρχικῶν τῆς δικαιοσύνης. Οἱ τυχόν ἐνδοισμοὶ παρὰ τιτὶ πληρεξουσίοις μᾶς φέρουν εἰς τὸ συμπέρασμα μήπως εἶνε ἀνάγκη νὰ παραιτηθῶμεν, νὰ ζητήσωμεν συγγνώμην δι' ὅσα ἐλέγχθησαν ἐνταῦθα καὶ νὰ παραδώσωμεν τὴν Ἀρχήν. Ἀντικρούει εἰτα τὸ δημοψήφισμα μέλλον νὰ διενεργηθῇ διὰ θεωρητικῶν ζητημάτων, ὅπως εἶνε τὸ πολίτευμα. Σχετικῶς πρὸς τὰς προδόσεις διαφόρων περὶ τοῦ δημοψηφίσματος λέγει ὅτι οὐδεμίαν δύναται νὰ ἐκφέρῃ γνώμην περὶ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, διότι τὸ πλῆθος ἔχει ἰδίαν λογικὴν, ἀφαιρᾷ ἀπὸ ζωηρᾶς εἰκόνος, γίνεται θύμα τοῦ δημαγωγοῦ καὶ εἶνε εὐμετάβολον. Ἀναγινώσκει ἀκολούθως ἀγύρευσιν τοῦ κ. Ρούσου περὶ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ Θεσμοῦ τοῦ δημοψηφίσματος καὶ φέρει πρὸς ἀπόδειξιν διαφόρους ἐφαρμογὰς αὐτοῦ ἐν Ἑλβετίᾳ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι εἰς ὅλα τὰ πολιτεύματα ὁ ἀνώτατος ἄρχων εἶνε ὁ ρυθμιστὴς αὐτῶν.

Ὁ κ. **Γονατᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι αἱ θεωρίαι περὶ αὐτοπεριορισμοῦ τῶν Συνελεύσεων δὲν ἔχουν θέσιν. Φέρει ὡς παράδειγμα πρὸς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης τοῦ κ. Μεγαλοπούλου, ὃν ἐγένετο ἐφαρμογὴ καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Ρούσου ὅσον ἀφορᾷ τὰ πλεονεκτήματα τῆς προτάσεως ψήφισματος ἣν ὑπέθελεν ὁ ρήτωρ. Οἱ λόγοι μάλιστα οὓς δὲν ἀνευρίσκει συντρέχοντας ὁ κ. Ρούσος εἶνε ἐνώτεροι καὶ συντρέχουν νῦν ὑπὲρ πάσαν ἄλλην περίπτωσιν.

Ὁ κ. **N. Μανούσης** (πληρεξούσιος Σερρών) διακόπτων ἀνα-

φέρει τοὺς λόγους δι' οὓς ἡ Α' Συντακτικὴ Συνέλευσις τῶν Γάλλων δὲν ἐκήρυξε τὴν Δημοκρατικὴν ἀμέσως.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** διακόπτων λέγει ὅτι ἐφόσον δὲν παρδεχόμεθα σαφῶς ἐκδηλωθεῖσαν τὴν δημοκρατικὴν θέλησιν τοῦ Λαοῦ κατὰ τὰς ἐκλογὰς ἀφείλομεν νὰ προσώμεν εἰς νέας τοιαύτας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἐχει διεξαχθῆ ἐπὶ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ συζητήσεις ἐπὶ ἑνὰ μῆνα, θὰ ἐνόμιζε δὲ κανεὶς ὅτι ἐφθάσαμεν ἐπὶ τέλους νὰ ἀντιληφθῶμεν τί εἶπεν ὁ εἰς καὶ τί ὁ ἄλλος. Ἐν τούτοις ἀρχίζομεν καὶ πάλιν ἐξ ἀρχῆς. Δὲν γνωρίζω δὲ ἐπὶ πόσον θὰ παρατείνωμεν εἰσέτι τοιοῦτο τρόπον τὴν συζήτησιν. Δίδω ἐν τούτοις καὶ τελευταίαν ἐξήγησιν. Εἶπον σαφῶς ὅτι διὰ τῶν ἐκλογικῶν προγραμμάτων τῶν συντεταγμένων πολιτικῶν μερίδων ἀνελήφθη ἡ ὑποχρέωσις ἐκ μέρους ἡμῶν νὰ προσφύγωμεν καὶ πάλιν εἰς τὸν Λαόν πρὸς λύσιν καὶ τοῦ πολιτικοῦ καὶ τοῦ δυναστικοῦ ζητήματος. Ἐπομένως δὲν ἐδόθη ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου εὐκαιρία εἰς τὸν Λαόν νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν γνώμην του. Ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων σημείων τῶν ἀφορώντων τὴν πολιτικὴν ἡμῶν διαμόρφωσιν ἡ πληρεξουσίουτις ὑπῆρξεν ἀπόλυτος. Ἐχομεν τὸ δικαίωμα νὰ διαρρυθμίσωμεν τὸ πολίτευμα ἐφ' ὅλων τῶν ἄλλων σημείων. Προκειμένου ὅμως περὶ τῶν βάσεων τοῦ πολιτεύματος ὑποχρέωσιν ἔχομεν νὰ ἀποταθῶμεν εἰς τὸν Λαόν. Αὕτη εἶνε ἡ ἀπόφαις ἡμῶν καὶ αὕτη εἶνε ἡ λαϊκὴ ἐντολή.

Ὁ κ. **Σίδερης** συνεχίζων λέγει ὅτι, ἐὰν ἡ Κυβέρνησις ἔχῃ τὴν γνώμην ὅτι ὁ Λαὸς ἐπεφυλάχθη διὰ τὴν Δημοκρατίαν, τότε πρέπει νὰ ἀποφύγῃ τὸ ἐπικίνδυνον ἐγχείρημα τοῦ δημοψηφίσματος.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν ἔχει καμμίαν σημασίαν ἡ πεποιθήσις ἣν ἔχομεν. Ἡμεῖς ἔχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ Λαὸς θὰ ἐγκρίνῃ τὰς ἀπόφαις μας, ἔχομεν ὅμως καὶ ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀσκήσωμεν ἡμεῖς ὡς ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου, ἀλλ' ὁ Λαὸς δι' ἀμέσου ἀσκήσεως τῆς κυριαρχίας του. Αὐτὴν τὴν ὑποχρέωσιν ἐκπληροῦμεν ἤδη.

Ὁ κ. **Γονατᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι, διὰ νὰ ἐκλίπῃ πᾶς ἐνδοικισμὸς παρὰ τισι πληρεξουσίοις, δύναται νὰ παρασχεθῇ εἰς ἐπομένῃν Συνέλευσιν ἡ κύρωσις τοῦ νέου πολιτεύματος, ὅπερ λειτουργοῦν ἐπὶ διετίαν θὰ εἶνε γνωστὸν καὶ εἰς τὸν Λαόν καὶ εἰς τοὺς τότε κυβερνῶντας, οἵτινες θὰ εἶνε εἰς θέσιν νὰ τὸ μοιμοποιήσουν.

Ἐν περιπτώσει κατὰστρεπτικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δημοψηφίσματος ἀναλαμβάνει ἡ Κυβέρνησις τὰς εὐθύναις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) συνιστᾷ νὰ μὴ ἐπαναληφθῇ πάλιν ἡ συζήτησις ἐπὶ θεμάτων ἐξαντληθέντων ἤδη.

Ὁ κ. **Π. Καπάτος** λέγει ὅτι ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις τοῦ 1920, γνωρίζουσα τὰς καταστροφὰς ἃς ἐμελλε νὰ φέρῃ εἰς τὸ Κράτος ἡ παλιννόστησις τοῦ Κωνσταντινου δὲν εἶχε τὸ θάρρος ν' ἀναλάβῃ τὰς εὐθύναις καὶ νὰ ψηφίσῃ αὕτη τὴν παλιννόστησιν καὶ διὰ τοῦτο μετέφερε τὸ βῆρος τῶν εὐθυνῶν εἰς τοὺς ὅμους τοῦ Λαοῦ, διαπράξασα οὕτω καὶ ἕτερον ἐγκλημα, διότι οὕτως ἐξέθεσεν αὐτὸν τὸν Λαόν ἀπέναντι τῶν Συμμάχων καὶ οὐχὶ μόνον τὴν Κυβέρνησιν. Ἡ παρούσα ὅμως Συντακτικὴ Συνέλευσις ἔχουσα ἀπόλυτον πεποίθησιν ὅτι ἀγαθὰ μόνον ἡ Δημοκρατία θὰ προσκομίσῃ εἰς τὸν Λαόν ἀφείλει ν' ἀναλάβῃ αὕτη ἅλας τὰς εὐθύναις κηρύττουσα ἐν τῷ κυριαρχικῷ αὐτῆς δικαίωματι, ἐκπτώσιν τὴν Δυναστείαν καὶ ἐγκαθιδρύουσα τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. **Γονατᾶς** συνεχίζων λέγει ὅτι τὴν λύσιν τὴν ὁποίαν ὑποστηρίζει ὑποστηρίζει ἀκριβῶς ἐκ λόγων συντηρητικότητος, ἥτις πάντοτε τὸν διέκρινεν.

Θὰ ἤθελε μάλιστα ἐπὶ τῆς προτάσεώς του νὰ ἀποφανθῇ ἡ Συνέλευσις δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, διὰ νὰ εἶνε γνωστὸν ποῖοι εἰς βῆρος τῆς δημοτικότητός των ἠρνήθησαν νὰ δώσουν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Λαοῦ τὸ ζυγάριον τοῦ δημοψηφίσματος.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι καταψηφίσας χθὲς τὴν Κυβέρνησιν δὲν ἔπεται ὅτι προσεχώρησεν εἰς τὴν δημοκρατικὴν παράταξιν. Ἡ Συνέλευσις ὅμως μὴ ἀποφασίζουσα διαπράττει μίαν πολιτικὴν ἀνανδρίαν.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ λέγητε ὅτι, ὅταν ζητῆται ἡ ἀσκήσις τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας, ὑπάρχει ἀσέδειχ πρὸς τὴν γνώμην τοῦ Λαοῦ.

Ἄν ἡ Κυβέρνησις ὡς μερὶς πολιτικῆς ἔμενεν ἄφρονος καὶ ἀπέφευγε νὰ ἐκθέσῃ τὰς ἀντιλήψεις ταύτας, ἀναντιρρήτως ἡ εὐθύνη αὐτῆς θὰ ἦτο μεγίστη, διότι ἀφῆκεν ἐν τῷ σκότει τὸν Λαόν.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπραξεν ἡ Κυβέρνησις καὶ διὰ τῶν ἀγορεύσεων αὐτῆς καὶ διὰ τῶν ψηφισμάτων τὰ ὁποῖα ὑπέβαλεν.

Ἡ γνώμη ἐπομένως καὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Συνελεύσεως εἶνε πλήρης καὶ ἡ ἐξάσκησις τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας θὰ εἶνε ἐπίσης πλήρης. Ἐὰν τὸ δημοψήφισμα ἀποφέρῃ καρποὺς δυσαρέστους, ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι εἰσηγήθησαν τὴν διενέργειαν αὐτοῦ ἀναντιρρήτως δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε ἀπηλλαγμένοι εὐθυνῶν. Οὐδέποτε ὅμως εἶνε δυνατόν νὰ λεχθῇ ὅτι μεταφέ-

ρουν τὰς εὐθύναις των εἰς τὸν Λαὸν μόνον, διότι ἐπέτρεψαν εἰς αὐτὸν ἡ ἀσκήσις τὰ κυριαρχικά του δικαιοῦματα.

Ο κ. **Μαργέτης** ἐξακολουθῶν λέγει, ὅτι μετὰ τὴν στάσιν τῆς ταύτης ἡ Συνέλευσις ὀφείλει νὰ αὐτοδιαλυθῇ καὶ νὰ ἐλθουν τὰ ζητήματα ταῦτα ἐνώπιον τοῦ Λαοῦ μὲ ἀνολογικὴν ἀντιπροσωπεῖαν.

Ο κ. **Δ. Φλέσσας** (πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως) λέγει, ὅτι ὑπερεψήφισε τὴν Κυβέρνησιν, διότι αὕτη προέκρινε τὴν μόνον λύσιν ἣτις ἔχει εἰς τὴν συμφιλίωσιν καὶ ὁρῶς ἢ ἐρωτηθῇ ὁ Λαός, ὅστις δὲν εἶχεν ἀποφανθῇ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 16 Δεκεμβρίου π. ἔ. Κακίζει εἴτα τὰς κατὰ τοῦ Στέμματος καὶ τοῦ Βασιλέως Γεωργίου τοῦ Β' μομφὰς διὰ τὴν κατὰ τὴν φῆν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τὸ στασιαστικὸν κίνημα. Διαμαρτύρεται, λέγει ἀκολουθῶς, διότι ἡ Ἐθνικὴ Συνέλευσις ὁρᾷ ἐφ' ὅσον ἀκούει μὴ εὐχαρίστους ἀγορεύσεις.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρκαλεῖ τὸν ῥήτορα νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγόρευσίν του. Πάντων τῶν ἀντιπολιτευομένων, λέγει, αἱ ἀγορεύσεις ἀκούονται καὶ ἢ ἀκούονται μετ' εὐλαθείας, διότι ἡ Συνέλευσις αὕτη δὲν ἐμνήθη τὴν προηγουμένην.

Ο κ. **Φλέσσας** λέγει ὅτι δὲν ἔχει ἄλλο τι νὰ προσθήσῃ καὶ κατέρχεται τοῦ βήματος.

Ο κ. **Γ. Φραγκοῦδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν — Πειραιῶς) λέγει, ὅτι ἡ ψήφισις ὑπὲρ τῆς προτάσεως τοῦ κ. Γονατᾶ ὡς μᾶλλον προσκειμένης πρὸς τὴν πραγματικὴν κατὰστασιν. Κατακρίνει ἀκολουθῶς τὸ δημοψήφισμα ὡς καταπνίγον τὸ ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, ὑπὲρ ἂν δὲν κατισχύσῃ, ἡ Ἑλλὰς ἢ κατὰστροφῇ.

Ο κ. **Νεόκ. Γρηγοριάδης** (πληρεξούσιος Ἐδέσσης) λέγει, ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τοὺς περὶ δημοψήφισματος φόβους, ὅτι ἢ συμπέσῃ τοῦτο μὲ εἰσβολὰς κομιτατζήδων ἢ ἄλλων ἐχθρῶν γειτόνων ἀκριβῶς κατὰ τὴν διενέργειαν αὐτοῦ, οὗτοι εἶνε ἐντελῶς ἀπίθανοι, καθὼς ἐπίσθη καὶ ἐκ τελευταίας περιουσίας του. Κακῶς ἐξέθεσαν παρομοίους φόβους, αὐτὸς δὲ ὡς ἐκ τῆς ἄλλοτε εἰδικῆς ὑπηρεσίας του κατὰ τὸν μακεδονικὸν ἀγῶνα καὶ ὡς ὀργανιστοῦ καὶ διοικητοῦ Προκαλύψεως τῆς Στρατιᾶς Ἐξέρου ἐπ' ἐσχάτων θεωρεῖ αὐτὸν εἰδικώτερον πάντων τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου προαληθάντων. Διὰ σοφωτέρας ἐνεργείας ὀφείλει νὰ μὴ λησμονηθῇ, λέγει, ὅτι εἰς τὰ Βαλκάνια δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ ἐπιστράτευσις, διότι δὲν τὴν θέλουν οἱ Λαοὶ αὐτῶν πάσχοντες ἀντόχρημα πολεμοφοβίαν ὡς ἔχοντες ὅλως προσφάτους τὰς ἐκ τοῦ πολέμου καταστροφὰς καὶ ἑδραίαν καὶ γενικὴν τὴν πεποιθήσιν ὅτι ἡ ἐπίθεσις καθ'

οὐδὲποτε τῶν γειτόνων αὐτῶν ἢ περιέπλεκε τὰ Βαλκάνια ὀλέκτικα εἰς νέαν πολυχρονίαν αἱματηρὰν ἀναστάσιν καὶ πάλιν, εἰς ἀναστάσιν δὲ ἀγνώστον ἀποτελεσμάτων.

Ομιλῶν ἀκολουθῶς περὶ τῆς διενεργείας τοῦ δημοψηφίσματος συνιστᾷ νὰ προσέξωμεν νὰ ἐξουδετερώσωμεν τὰς παλαιοκομματικὰς μεθόδους τῶν ἀντιπάλων καὶ ἡ ἐπιτυχία εἶνε ἐξησφαλισμένη, διότι ἡ ψυχολογία τοῦ ἔθνους ἀπὸ πολλοῦ μετεβλήθη ἐπὶ τὸ δημοκρατικώτερον. Καὶ ἐν μὲν τῇ νῆξ. Ἑλλάδι ἦτο πάντοτε τοιαύτη πρὸς τὴν πλειονοψηφοντὴ ἐθνικῇ στοιχείῳ, ἐν δὲ τῇ παλαιᾷ μόνον πρὸς στιγμὴν κατὰ τὸ γνωστὸν διάστημα ὑπῆρξε φιλοβασιλική, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἄλλοτε μεγάλη δημοτικότης παντὸς βουλευτοῦ ἢ δημοσιογράφου ὑδρίζοντος ἢ καὶ ἀπλῶς προσβάλλοντος τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν, ὡς τοῦ Δηλιγιάννη, Καρπετοπούλου, Λεβιδῆ, Ἀρχαγγέλου κλπ. Ἄλλως τε καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς τῆς 1 Νοεμβρίου, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως λέγει, ἔσχομεν ἐν συνόλῳ τὴν πλειονοψηφίαν ὑπὲρ ἡμῶν. Εὐνοϊκώτερα δὲ ἀποτελέσματα ὑπὲρ τῆς Βασιλείας οὐδεὶς καὶ τῶν βασιλικῶν ἐπιαναμένει.

Ο κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) δικαιολογῶν τὴν ψῆφόν του λέγει, ὅτι ἡ ψήφισις ὑπὲρ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἐντὸς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

Ο κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει, ὅτι ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ ὀφείλει νὰ γίνῃ ψηφοφορία μυστική, καθόσον πρόκειται περὶ προσωπικοῦ ζητήματος, καὶ ἐξηγεῖ περὶ τούτου τὴν σχετικὴν διάταξιν τοῦ Κανονισμοῦ. Πάντως πρακτικῶς περὶ σοφισμοῦ ζητήματος ὀφείλει τοιούτων νὰ γίνῃ ψηφοφορία δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις, κύριον λυπεῖται πολὺ διότι δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν περὶ μυστικῆς ψηφοφορίας καὶ ἀδυνατεῖ νὰ τὴν ἀποδεχθῇ, διότι δὲν συμμερίζεται τὴν γνώμην ὅτι τὸ περὶ Δυναστείας ψήφισμα ἀποτελεῖ ζήτημα προσωπικόν. Τὸ κατ' ἐμὲ μάλιστα τὸ πρᾶγμα δὲν χρήζει καὶ συζητήσεως, διότι καὶ ἡ ἀπλὴ συζήτησις ἢ συνετέλει εἰς τὴν ἡθικὴν μείωσιν τοῦ ἔργου τῆς Συνελεύσεως. Διότι ἤθελεν ὑποθεθῇ ὅτι ὁ ἀγὼν μας εἶνε ἀγὼν προσώπων καὶ ὅχι προσπάθειαν πρὸς ἐξυγίαν τοῦ πολιτικοῦ μας βίου καὶ προάσπισιν τῶν τιμαλφεστέρων τῆς Πατρίδος συμφερόντων. Πᾶσα λειτουργία τοῦ Κράτους δὲν εἶνε δυνατὴ νὰ ἐννοηθῇ ἀνευ τῆς ἀναμείξεως προσώπων. Καὶ τὰ ζητήματα τῆς ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἔχουν ἐπίσης προσωπικὰς συνεπείας. Ἡ παροχὴ

ἢ ἄρνησις τῆς ἐμπιστοσύνης κρίνει καὶ περὶ τῆς παραμηνίας εἰς τὴν Ἀρχὴν ἢ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐξ αὐτῆς τῶν προσώπων τὰ ὑποῖα τὴν ἀποτελοῦν. Οὐδεὶς ὁμοῦ ἐφάντασθη ὅτι τοιαῦτα ζητήματα ἔχουν χαρακτηρὰ προσωπικόν, ὡς ἐννοεῖ ταῦτα ὁ Κανονισμός.

Ὁ κ. **Καρασεβδάς** συνεχίζων ἀναπτύσσει τὰς ἀπόψεις του καὶ τονίζει ὅτι ἡ ἐρμηνεία τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ εἶνε πρωτοφανής.

Ἐρωτηθεὶς τῆς Συνελεύσεως ἀποφάνεται αὕτη δι' ἀνστατάσεως ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐρμηνείας ἣν δίδει ὅσον ἀφορᾷ τὴν προκειμένην ψήφορξιν ὁ κ. Καρασεβδάς, καθόσον δὲν πρόκειται περὶ προσωπικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι τὸ τακτικὸν τῆς συζητήσεως εἶνε ὅπως πᾶσαι αἱ προτάσεις αἱ συναφεῖς πρὸς τὸ ψήφισμα τῆς Κυβερνήσεως θεωρηθῶν ὡς τροπολογίαι ἐπ' αὐτοῦ.

Μεθ' ὃ ἐρωτωμένους τῆς Συνελεύσεως ἀποφάνεται αὕτη δι' ἀναστάσεως ὑπὲρ τῆς ἀπορρίψεως τῶν προτάσεων ψήφισμάτων:

- 1) «περὶ διαλύσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως»
- 2) «περὶ συντάξεως τῆς Ἑλλάδος εἰς ὁμοσπονδικὴν πολιτείαν Κοινοτήτων»
- 3) «περὶ συντάξεως τῆς Ἑλλάδος εἰς Δημοκρατικὴν μετὰ κοινοβουλευτικῆς Κυβερνήσεως»
- 4) «περὶ καταλύσεως τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας» (πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν-Πειραιῶς κ. Στ. Γονατᾶ) καὶ
- 5) «περὶ ἐρωτήματος τοῦ Λαοῦ διὰ τὴν παροῦσαν Δυναστείαν» (πρότασις τοῦ πληρεξουσίου Ἐπιδαύρου Λιμηρᾶς κ. Δ. Καλκινδῆ).

Μεθ' ὃ ἀναγινώσκειται ἡ ὑπὸ τῆς δημοκρατικῆς πτέρυγος υποβληθεῖσα πρότασις ψήφισματος «περὶ ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας» καὶ μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Ι. Κουνδούρου**, εἰς ὅς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. **Πρωθυπουργός**, ἀπαρτίζεται καὶ αὕτη δι' ἀναστάσεως.

Ἀρχομένης εἴτα τῆς συζητήσεως ἐπὶ τῆς προτάσεως ψήφισματος τῆς ἰδίας πτέρυγος «περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας» ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι υποβλήθη πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ δέκα πληρεξουσίων περὶ ἀποστάσεως τῆς Συνελεύσεως ἐπ' αὐτῆς δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Ἐκφωνοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν ὑπογράφαντων αὐτὴν καὶ μὴ εὐρεθέντων παρόντων κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ ὀριζόμενα

ἢ πρότασις περὶ τῆς δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως θεωρεῖται ὡς μὴ υποβληθεῖσα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι ἡ Κυβέρνησις κηρυσσομένη κατὰ τῆς προτάσεως περὶ τῆς ἐντὸς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ζητεῖ τὴν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψήφορξιν θεωροῦσα τοῦτο ὡς ζήτημα ἐμπιστοσύνης.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** δηλοῖ ἀκολούθως ὅτι ἄρχεται ἡ ψήφορξιν ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ προτάσεως «περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἐντὸς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως» καὶ ὅτι οἱ παραδεχόμενοι τὴν ὑπὸ τῆς «Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως» υποβληθεῖσαν πρότασιν ψήφισματος περὶ «ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ἐντὸς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως» λέγουσι **ναί**, οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι τὴν πρότασιν ταύτην λέγουσιν **οὐκ**.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ κ.κ. **Α. Μάρκου** καὶ **Π. Καρασεβδάς**, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν ὁποίων ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψήφορξιν, ἐκφωνομένων ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν ὀνομάτων τῶν κ.κ. πληρεξουσίων κατὰ διχμερίσματα.

Παρατωθεῖσης τῆς ψήφορξιν καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι πρόέκυψε τὸ ἐξῆς ἀποτελέσμη:

Παρήσαν ἐν ὄλῳ 206.

Εἶπον «ὕχι» 188.

Εἶπον «ναί» 12 καὶ ἡγήθησαν ψῆφον οἱ ὅτι ἐκ τῶν παρόντων κ. κ. Ὑπουργῶν, κατὰ τὸ ὡςδε παρατιθέμενον πρωτόκολλον ψήφορξιν:

Δημ. Ἡρακλείδης	Γεώργ. Μυρολέων
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Δημ. Πολυκράτης
Κωνστ. Ρακτιβάν	Ο. Θάλῃς Θεοδωρίδης
Σ. Παπαρηγοριάδης	Ἐλευθ. Πυλίδης
Γεώργ. Ρούσος	Ο. Π. Παναγιωτόπουλος
Ἀπ. Δοξιάδης	Α. Κωνσταντινίδης
Ἰωάν. Καλογεράς	Ο. Γεώργ. Ἡσαΐας
Γεώργ. Πολίτης	Ο. Αναστ. Πρωτοπαπῆς
Ἀπόστ. Ὀρφανίδης	Γεώργ. Βραχυνός
Ἐμμ. Ζυμπρακάκης	Ἀλ. Χατζηκυριάκος
Περ. Καραπάνος	Στυλ. Γονατᾶς
Ἐμμ. Ἐμμανουηλίδης	Ο. Σπυρ. Θεοδωρόπουλος
Γεώργ. Φραγκοῦδης	Ν. Ἀλέξ. Μυλωνᾶς
Β. Ἀρτεμιάδης	Ἀρτ. Δεναξῆς
Σκευὸς Ζερβός	Ν. Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος
Δημ. Θεολογίτης	Ἰωάν. Σολιώτης
Δημ. Μαρσέλος	Γεώργ. Κατσιμπέρης

Δημ. Πετρίτης Ο 'Αρ. 'Αναγνωστόπουλος .. Ο
 'Ιωάν. Τσίρος Κων. Κουρτίδης Ο
 'Απόστολ. Παπακονονόμου Ο 'Ανδρ. Κωνσταντινίδης Ο
 Δ. Καμπάνης Ο Χριστόφ. Πανταζίδης Ο
 Γ. Μαυιάς Φίλ. Μανουηλίδης Ο
 Α. Κολιαλέξης Ο Περ. Κουρτίδης Ο
 Πέτρος Καλμούχος Ο Γεώργ. Μπρίκας Ο
 'Αθαν. Τζώνης 'Αλεξ. Παπαθανάσης Ο
 Νικ. Καλέλλης Ο Βασ. Χατζηλίης Ο
 'Αντ. Γαρουφαλιάς 'Εμίν Μπέη Ζαδὲ Ο
 Δημ. Μαργέτης Ο Γρηγ. Τηλικίδης Ο
 Πέτρος Παναγιώτου Ο Νεόκ. Γρηγοριάδης Ο
 Δημήτρ. Βαρελάς Ο Νικ. Κοντολέων Ο
 Βασ. Καραπάνος Ο Μιχ. Δώδος Ο
 Χρ. Σαμαράς Γεώργ. Πέτσος Ο
 Γ. Στάικος ἢ Παπαδάκης 'Ιωάν. Γιαμούζης Ο
 Θωμάς Μάγγος 'Ανδρ. Κόρακας Ο
 'Αβραάμ Γρηγοριάδης Ν Κυρ. Βαρδουλάκης Ο
 Γ. Παπαγεωργίου Ο Δ. Καλκανδής Ο
 Κ. Σπυρίδης 'Εμμ. Ρέπουλης Ο
 'Αδάμ Εὐφραϊμίδης Ο Γεώργ. Καφαντάρης Ο
 Φίλ. Γιαννακόπουλος Ο 'Ιωάν. Τσιγκάλης Ο
 Δημ. Σαράτσης 'Ιωάν. Χριστοδουλίης Ο
 Δημ. Ψάρης Ο 'Αναστ. Ταβουλάρης Ν
 'Αλέξ. Γρίβας Ο Θεόδ. Γούσκος Ο
 Παντ. Καρασεβδάς Ν Καΐσαρ Ζέζας Ο
 Φίλ. Στασινόπουλος Κωνστ. Γόντικας Ο
 'Αθ. Παπαχριστόπουλος Ο Νικ. Συριόπουλος Ο
 'Ηλίας 'Αποσκήτης Βασ. Δαλιάνης Ο
 Δημ. Δημητριάδης Τάσης 'Αναστασίου Ο
 Πέτρος Ζωγράφος Ο Χαράλ. Λυκοτόμαρος Ο
 Νικ. Ζαμκίνος Ο Νεόκ. Παπαγιαννόπουλος Ο
 Δημ. Χατζόπουλος Νικόλ. Καλλιοντζής Ο
 Κων. Ταλιαδούρος Γεώργ. Κατεράκης Ο
 Παναγ. Πετροπουλάκης Τίτ. Γεωργιάδης Ο
 Εὐστάθ. Μαλαμίδας Ο Γεώργ. Μαρής Ο
 Γεώργ. Βοραζάνης Στυλ. Γρηγορίου Ο
 Λάμπ. Λαμπριανίδης Νικ. Ζουδιανός Ο
 Δημ. 'Ανδρεάδης 'Ιωάν. Περδικουγιάννης Ο
 Δημ. Βάντσης Γεώργ. Δουκουμετζίδης Ο
 'Αντ. Βεζιρζόγλου Σταμ. Κιουζές Πεζάς Ο
 Κ. Κωνσταντινίδης Γεώργ. Χατζηκυριακού Ν
 Θεμιστ. Παπαγιώαννου Ο Θεόδ. 'Ανδρεάδης Ο

Θεόδ. Παγκάλος Παν. Γιωτόπουλος Ο
 Κωνστ. 'Αγγελάκης Πέτρος Μπέμπης Ο
 'Ανδρ. Μπιράκης 'Αθαν. Τραχήλης Ο
 'Ιωάν. Βαρβαγιάννης Ο Περ. Γεωργίτσης Ο
 Κωνστ. Φίλανδρος Γεώργ. Γκάλλος Ο
 Σερ. Τσακμάνης Ν 'Αχ. Παπαδάτος Ο
 Μιχ. Κύρκος Ο Αὔγουστος Θεολογίτης Ο
 'Ιωάν. Πετσάλης Ν 'Αναστ. Μισιρλόγλου Ο
 Λεων. 'Ιασονίδης Μιλτ. Σταμούλης Ο
 Δημ. Εὐθυμιάδης Παρ. Γελεκενδζόγλου Ο
 Στέφ. Βαρδάκας 'Αλκ. Κωνσταντινίδης Ο
 Παντ. Γεωργιάδης Σωκρ. Ζερβουδάκης Ο
 Ξενοφών 'Αναστασιάδης Στέφ. Παπαναστασίου Ο
 Δημ. Δημάδης Κωνστ. Νταής Ο
 Νικόλ. Τερζόγλου Γεώργ. Θούας Ο
 Γεώργ. Κοσμίδης 'Ηλίας Μεϊτάνης Ο
 Χρ. Πήψας 'Ανδρ. Ζάτσης Ο
 'Ιωάν. Πλατσούκας Ο Σωτ. Γιαννούσης Ο
 Περ. Καλλιδόπουλος Ο Χρ. Σακελλαρίδης Ο
 Γεώργ. Κωνσταντινίδης 'Ιωάν. Κουρτάκης Ο
 Γεώργ. 'Αλεκτορίδης Ο Παν. Φλέσσας Ο
 'Ιωρδ. 'Αντωνιάδης Νικ. Δαγκρές Ο
 'Ι. Πασαλίδης Γεώργ. Σίδερης Ο
 Μιχ. Σαμαράς Χρ. 'Αλαμάνης Ο
 Εὐστρ. Γονατᾶς Κωνσταν. Σταμούλης Ο
 Κωνστ. Βαγιανός Λάμπρ. Κατσόρος Ο
 Η. Διαμαντόπουλος Περ. 'Αλεξανδρῆς Ο
 'Ισαάκ 'Αλχανάτης Λάμπρ. Καταφυγιώτης Ο
 'Ιάκωβος Λεβῆ Εὐστ. Γουλιανός Ο
 'Ιωσήφ 'Ηλία Σαῖας 'Ιωάν. Παπαθεοδώρου Ο
 'Ιησοῦς Σαμουηλίδης Παν. Κόλιας Ο
 Νικόλ. Σπηλιώτης Ο Νικ. Σταματιάδης Ο
 Παν. Στενός Ο Ζαφείριος 'Αδάμ Ο
 Δημ. Κατσίνης Ο 'Ιωάν. Βαλάδας Ο
 'Αντ. Πρέκας Ο 'Αλέξ. 'Ωρολογόπουλος Ο
 'Αντ. Δαργέντας Ο 'Ιωάν. Ζάχος Ο
 Γεώργ. Δρακούλης Δημ. Κύρου Ο
 Δημ. Μπέτσαρης Περ. Μαζαράκης Ο
 Παν. Δαγκλής 'Ανδρ. Δενδρινός Ο
 Γεώργ. Καλούδης Ο 'Ιων. Ζαβιτσιάνος Ο
 Μιχ. Μίσσιος Εὐθ. Βελλανίτης Ο
 Γεώργιος Κικαγῆς Κωνστ. Βούλγαρης Ο
 Σπυρ. Σίμος Δημ. Σπύργος Ο

Σπυρ. Ζερβός	Ο Γεώργ. Καλδής	Ο
Θεόδ. Κωτούλας	Ο Μ. Λαίλιος	Ο
Κωνστ. Τσιμινάκης	Ο Δημ. 'Ακόσιος	Ο
'Ιωάν. Κοντοδίνης	Χαρ. Γρηγορίου	Ο
Παν. Καλαντζόπουλος	'Αντ. Παπαγεωργίου	
Λάζ. 'Ανδρεάδης	Ο Δημ. Σάββας	Ο
Στυλ. Θεολογίδης	Ο Μάρκ. Τσαρλαμπάς	Ο
Γεώργ. Κακουλίδης	Ο Γεράσ. Σολδάτος	Ο
Παναγ. 'Αραβαντινός	Νικόλ. 'Αβραάμ	Ο
'Αναστ. 'Αναγνωστόπουλος	Ο 'Ιωάν. Παπαλουκάς	Ο
Νικόλ. Φραντζής	Πέτρος Λαπατσάνης	
Παναγ. Πετρίδης	Ο 'Αλέξ. Παπαναστασίου	
Σπυρ. 'Ηλιόπουλος	Ο Γεώργ. Σαχιώτης	Ο
Κωνστ. Ρέντης	Νικόλ. Μπακόπουλος	
Λουκάς Νιφοράτος	'Ιωάν. Μανέττας	
Ριχ. Λιβαθηνόπουλος	Ο Χριστ. Κατριβάνος	Ο
Παν. Καπάτας	Δημ. Φλέσσας	Ο
Παναγ. Τσιτσιλίας	Ο Πλούτ. Χαλφότης	
Θεόδ. Γρηγορίου	Χρ. Ζουμής	
Νικ. Καραμάνος	Ο 'Ιωάν. Πατάλας	
'Ιωάν. Λιμπερόπουλος	Νικόλ. Χρυσόγελος	Ο
Θαλής Κουτούπης	Διον. Λεονάρδος	Ν
Γεώργ. Φικιώρης	Ο Παν. Μερόπουλος	Ο
Σπυρ. Εύδης	Ο 'Ιωάν. Φωτόπουλος	Ο
'Αχ. Πρωτοσύγκελλος	'Οθων Πέτροβας	
Στέφ. 'Αναστασιάδης	Ο Γεώργ. Πρεζάνης	Ο
'Ιωάν. 'Ισχύμαχος	Ο Δημ. Προμπονής	Ο
Γεώργ. Βλάχος	Ο 'Αντ. Πραντούνας	Ο
'Ιωσ. Κούνδουρος	Ν Γεώργ. Βενιέρης	Ο
Μιχ. Κοθρής	'Ιωάν. Κανναβός	
Παν. Σφακιανάκης	'Ιωάν. Καρμανίδης	Ο
Μιχ. Καταπότης	Κωνστ. Πετρίδης	
Λουκάς Κουτσοπέταλος	Ο Χρῖστος Δάναινας	Ο
Νικόλ. 'Ανδρεαδάκης	Κωνστ. Βλαχουθανάκης	
Β. Καραπαναγιώτης	Π. Π. Μαυρομιχάλης	Ο
Γεώργ. Παπανδρέου	Βασ. Κυβέλος	Ο
Στυλ. Κρητικός	Κωνστ. Βουδούρης	
'Εμμ. Μάρκογλου	Π. Κανελλόπουλος	Ο
'Ιωάν. Λαδάς	Ο 'Ιωάν. Σεφερλής	
Δημ. Σόλτας	Ο Γερ. Τυπ. 'Ιακωβάτος	
'Ιωάν. Σιφναίος	Ο Βασ. 'Αλεβιζάτος	
'Ορέστ. Κυπριανός	Ο Θεόδ. Βελλιανίτης	Ο
Δημ. Γεωργαλός	Ο Κωνσταν. Στραματόπουλος	Ο

Σπυρ. Κρεμεζής	Ο 'Ορέστ. Ζαφειρίου	
Νικόλ. Γουργουρής	Ο Νικ. Μανούσης	Ο
'Ανδρ. Μιχαλακίopoulos	Ο Νικ. Κωνσταντόπουλος	
Κωνστ. Δρούλλιας	Ο 'Αναστ. Λαζαρίδης	
Κωνστ. Γκότσης	Ο Βασ. 'Εμμανουηλίδης	
Γεώργ. 'Αργυρόπουλος	'Ιάκ. Τριανταφύλλου	
'Ανδρ. Μάρκου	Ο Σταμ. Βακράτσας	Ο
Χρῖστος Φακῆς	Ο Γεώργ. Μπούμπουλης	
Θεόδ. Χαβίνης	Δημ. Δασκαλάκης	Ο
'Ανδρ. Σκέφερης	Ο 'Ιωάν. Μαραγκός	Ο
Δημ. Δαγκλής	Ο 'Ιωάν. Βενιέρης	
Γεώργ. Γερογιάννης	Ο 'Αλέξ. Παπαδάμ	
Παν. Κοκκινιάτος	Ο Κωνστ. Καλομενόπουλος	Ο
Μιχ. Βυζάς	Ο Κωνστ. 'Αλαβάνος	Ο
'Ιω. Ταρσούλης	'Ερ. Βαλαρής	Ο
Δημ. Τσαπόγας	Ο Σωτ. Χατζηγάκης	Ο
Νικ. 'Ασκούτσας	Ο Παναγ. Καρλῆς	Ο
Γεώργ. Τσακρῆς	Ο Χρ. Χατζηπέτρος	
'Εμμ. Τσουδερός	Βασίλ. 'Ιακωβάκης	Ο
Μαν. Βολουδάκης	'Ανδρ. Κοκκέβης	Ο
'Ιωάν. Γοβατζιδάκης	Νικ. Μανωλόπουλος	
Γεώργ. Κονδύλης	Γεώργ. Λουπινάς	Ο
'Αναστ. Μπακάλμπασης	'Αναστ. 'Ακρίδας	Ο
Γεώργ. Λαλιζήσης	Βασ. Βλαχόπουλος	Ο
Δημοσθ. 'Ελευθεριάδης	Γεώργ. Τσακνίνας	Ο
Σπυρ. 'Αντωνιάδης	Γεώργ. Δουζίνας	
'Ιωάν. Κεραμεύς	Λάμπρος Λάμπρου	Ο
Κωνστ. Καλούδης	Ο Γεώργ. Ροδόπουλος	Ο
Λεων. Θεοχάρης	Θεόδ. Κριεζής	
Ζήσης Μπογιώτας	'Αθ. Μιαούλης	Ο
Χασάν 'Αγλού Μουσταφά	'Αντών. Δαμιανός	Ο
Χατζῆ 'Αχμετογλου Μαστάν	Μιλτ. Δεληγιάννης	Ο
'Αλέξ. Γιαννουλάτος	'Ιωάν. Τσιριμώκος	Ο
Μιλτ. Καβαλιερῶτας	Νικόλ. Ξηρός	
Θεμ. Σοφούλης	Σπυρ. Τράκας	Ο
Κωνστ. Παπαγιάννου	Ο 'Αναστ. Κούτρης	Ο
'Εμμ. Σοφούκης	Ο Γεώργ. Μύδης	Ο
'Αλ. Κεντούρης	Ο 'Ιωάν. Σαπουντζής	
'Ιωάν. Μαλαχίας	Γεώργ. Τζωρτζής	
Δημ. Πάζης	Μιχαήλ Χατζητάσης	
Δημοσθ. Φλωριάς	Ο Ρηγορίδης Χατζόπουλος	
'Ιωάν. Σχοινῆς	'Αγγ. 'Αγαπητός	
Δημοσθ. Μέλφος	Ο 'Ιωάν. Μαυρουδής	Ο

Κωνστ. Ματσίωρης	Γρηγ. Μάρκας	Ο
Νικ. Παπαγεωργίου	Γωάν. Μαρματάκης	Ο
Δημ. Χατζής	Όμ. Πανταζίδης	Ο
Κωνστ. Καραναστάσης	Χριστ. Ροδοκανάκης	Ο
Βασίλ. Μάλλιος	Βίκ. Κουκουρίδης	Ο
Γεώργ. Κουτρομπάκης	Γεώργ. Φ. 'Ανδρεάδης	Ο
Στρατής Γεωργιλαδάκης.....	'Ηλ. Ασπιώτης	Ο
Κωνστ. Παπαδογιάννης	Μάριος Βολίκας	Ο
Πολ. Πολυχρονίδης	'Αλέξ. Κανάρης	Ο
Αριστομ. Μητσotάκης	Νικ. Μαμούνης	Ο

Ἐπομένως ἡ περὶ τῆς πρόκειται πρότασις ψηφίσματος ἀπορρίπτεται.

Μεθ' ὃ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ ἐνεργείας δημοψηφίσματος διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν», ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ, ἔχον οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ ἐνεργείας δημοψηφίσματος διὰ τὸ δυναστικὸν καὶ τὸ πολιτικόν.

Ἡ ἐν Ἀθήναις Δ' Συντακτικῇ Συνέλευσις

Ἐχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν ὅτι ἡ Δυναστεία τοῦ Γεωργίου, ἀνίκανος νὰ ἐνστερνισθῇ τα μέγαρα τοῦ ἔθνους ἰδανικά, ἀπέδειξεν ἐαυτὴν ἀναξίαν τῆς Πατρίδος, ὅποτάξασα δὲ εἰς τὰς ἰδίας ἐαυτῆς βλέψεις τὴν αἰωνίαν ἰδέαν τῆς Ἑλλάδος καὶ καταστήσασα τὸν θεσμὸν τῆς Βασιλείας σύμβολον ἐθνικῆς διαιρέσεως καὶ σημείαν ἐμφυλίου πολέμου καὶ μίσους, ἐφθειρε τὴν ψυχὴν τοῦ Λαοῦ καὶ ἐπληξεν τὴν ἠθικὴν αὐτοῦ δύναμιν, ἔσυρε δὲ πρὸς τὰ ὀπίσω τὸ ἔθνος τὸ προσεγγισαν το τέρμα τῶν μεγάλων αὐτοῦ ἱστορικῶν πεπρωμένων καὶ ἀπέβη πηγὴ ἀνυπολογίστων καὶ ἀνεπανορθῶτων ἐθνικῶν συμφορῶν.

Φρονούσα ὅτι ἡ ἐπάνοδος τῆς Δυναστείας δύναται καὶ πάλιν, ἐν συνεχείᾳ τῶν δυναστικῶν παραδόσεων, νὰ θέσῃ ἐκ νέου ἐν κινδύνῳ τὸ συμφέρον, τὸ μέλλον καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν τῆς Χώρας, ἔχουσα

δὲ ἀφ' ἐτέρου σταθερὰν τὴν πίστιν ὅτι τὸ δημοκρατικὸν πολιτεύμα, σύμφωνα πρὸς τὴν ἰδιοφυίαν καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, αὐτὸ μόνον δύναται νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰς ὀλεθρίας ἐσωτερικὰς διαιρέσεις, νὰ ἀποτελέσῃ τὴν ἐδραίαν καὶ ἀσφαλῆ, βάσιν τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς αὐτοῦ ἀνορθώσεως καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὸ ἔθνος εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ ἐκπολιτιστικοῦ του προορισμοῦ, διαδηλοῖ μὲν ἀνεπιφυλάκτως τὴν δημοκρατικὴν αὐτῆς πίστιν, ἔχουσα ὅμως ὅπ' ἔψει ὅτι μόνον ἡ ἄμεσος καὶ γνησία ἐκδήλωσις τῆς λαϊκῆς θελήσεως εἶνε ἱκανὴ νὰ περιβάλῃ μὲ ἀδιαφιλονίητον καὶ ἀδιάσειστον κύρος πάσαν ἀπόφασιν περὶ τῶν θεμελιωδῶν τούτων τῆς Χώρας προβλημάτων καὶ νὰ παγιώσῃ τὴν ἀπαραίτητον διὰ τὴν ὁμαλήν τοῦ ἔθνους πρόοδον, ἐσωτερικὴν γαλήνην καὶ ἡσυχίαν

ΨΗΦΙΖΕΙ

Προκηρύσσει δημοψήφισμα, δι' οὗ ἐλευθέρως θέλει ἀποφασθῇ ὁ Λαὸς περὶ τῆς ἐκπτώσεως ἢ διατηρήσεως τῆς Δυναστείας τοῦ Γεωργίου, ὡς καὶ περὶ τῆς μερφεῆς τοῦ ἀρμόζοντος εἰς αὐτὸν πολιτεύματος.

Τὸ δημοψήφισμα ἐνεργηθῆσεται διὰ ψηφοδείτιου. Διὰ Β. Δ. θέλει ὀρισθῇ τὸ εἶδος καὶ ἡ ἐννοία τοῦ ἐρωτήματος. Ἀπλοῦ ἢ διπλοῦ, ὁ τρόπος, ὁ χρόνος, αἱ κριτησόμεναι ἀναγκαῖαι ἐγγυήσεις περὶ τῆς ἀμερολήπτου διεξαγωγῆς τοῦ δημοψηφίσματος καὶ πάσα ἄλλη λεπτομέρεια σχετικὴ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος ψηφίσματος.

Μεθ' ὃ συναίνεσι τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 10. 5' μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ κῆρυον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ραχτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Εὐθ. Βελλιανίτης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α'

Τῆς 28 Φεβρουαρίου 1921.

Ὡρᾷ 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρας κηρύσσει τὴν ἑκκλῆσιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει ν' ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **N. Γρηγοριάδη** καὶ **Θ. Θεοδωρίδη**, γενομένης ἀποδεκτῆς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ἡ ἔνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Λαγκυδᾶ διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἀμνήστευσιν τῶν στρατιωτικῶν ὑποδίκων.

— Οἱ κάτοικοι τῶν Κοινοτήτων Ἄνω καὶ Κάτω Λεωνίων διαμαρτύρονται διὰ τὴν ἐπιβολὴν ὑπερόγκου φόρου τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς τοῦ 1923.

— Ὁ Παγκληρικὸς Ἱερατικὸς προσφυγικὸς Σύνδεσμος ὑποβάλλει ὑπόμνημα περὶ προσφύγων ἱερέων καὶ διακόνων. παρακαλῶν ὅπως ἐγκριθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως.

— Ὁ Σύνδεσμος ἐφ' ἑδρῶν πολεμιστῶν Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὴν διαγωγὴν τοῦ ταγματάρχου ἐλέγχου Ζαχαρία, ἣν ἐπεδείχθη κατὰ τὸν χρόνον τοῦ Συνδέσμου, γεγνημένον διὰ φιλανθρωπικὸν σκοπόν.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Π. Μαζαράκης** καὶ **Β. Χατζηλιάς** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθετικοῦ Διατάγματος περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Ι. Τσιγκόλης** καὶ **Ι. Χριστοδουλιάς** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς ὑπλίτας κλπ.».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Βλάχος**, **Α. Μισιρλόγλου**, **Δ. Μαρσέλος**, **Π. Ζωγράφος** καὶ **Α. Κολιαλέξης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. «περὶ καθορισμοῦ λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **N. Δαγρῆς** ὑποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ ἀπονομῆς συντάξεως εἰς παρατιθθέντας ἀξιωματικούς διαρκούσης τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Π. Ἀραβαντινὸς** ὑποβάλλει τὴν

ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πληρεξουσίου παραίτησίν του.

Ἡ Συνέλευσις δι' ἀναστάσεως κρίνει ταύτην ἀπαράδεκτον.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ὑπολογισμοῦ ἀμίσθου δικαστικῆς ὑπηρεσίας τῶν κατωτέρων δικαστικῶν ὑπαλλήλων».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. **Α. Δοξιάδης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συστάσεως γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου προμηθειῶν παρὰ τῇ Ὑπουργείῳ Ὑγιεινῆς κλπ.».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν κ. **Θ. Σοφούλης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συστάσεως θέσεως νομικοῦ συμβουλίου ἐπὶ τῶν μυσουλμανικῶν ὑποθέσεων παρὰ τῇ Γενικῇ Διοικήσει Θράκης», ὑπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπιύγον**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ἐμ. Τσουδερός** ὑποβάλλει 1) σχέδιον νόμου «περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τῶν περὶ Συμβουλίου τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας νόμων», ὑπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπιεύγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**, καὶ 2) σχέδιον ψηφίσματος «περὶ καθορισμοῦ τῆς πληρωτέας εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξούσιους τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἀποζημιώσεως».

Ἀπαντᾷ θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται τὸ ἀνωτέρω κατεθετὸν ψήφισμα **κατεπιεύγον** καὶ ἄρχεται ἡ ἐπ' αὐτοῦ συζήτησις.

Ὁ κ. Γραμματεὺς ἀναγινώσκει τὸ κείμενον τοῦ ἐν λόγῳ σχεδίου ψηφίσματος.

Ὁ κ. **Ἐ. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι εἶνε ὑπόχρεος νὰ δηλώσῃ ὅτι τὸ τεθὲν ὄριον εἶνε τὸ ἀνώτατον μέχρι τοῦ ὑποίου δύνανται νὰ προχωρήσῃ ἡ Κυβέρνησις. Ἄλλως τε θὰ ὑποχρεωθῇ νὰ τὸ ἀποσύρῃ.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι αἱ οἰκονομικαὶ συνθήκαι ὑφ' ἃς διχτελεῖ τὸ Κράτος δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ὑπερβῇ τὸ τεθὲν ὄριον. Εὐχεται ἡ Κυβέρνησις νὰ βελτιωθῶν αἱ συνθήκαι αὗται καὶ νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ αὐξήσῃ τὸ τεθὲν ὄριον.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον ψηφίσματος, ἔχον οὕτω:

ΥΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ καθορισμοῦ τῆς πληρωτέας εἰς τοὺς κ.κ. πληρεξουσίου τῆς Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως ἀποζημιώσεως.

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

ΨΗΦΙΖΕΙ

Εἰς τοὺς κ.κ. πληρεξουσίου τῆς παρούσης Συνελεύσεως καταβάλλεται ἀπὸ 17 Δεκεμβρίου 1923 καὶ ἐν ἀρχῇ ἐκάστης τριμηνίας ἀποζημιώσεις δρχμῶν δέκα χιλιάδων (10.000) δι' ἐκάστην τριμηνίαν.

Ὡρὰ δ. 10' μ. μ. διακόπτεται ἡ συνεδρίασις ἐπὶ 5' λεπτά.

Μετὰ τὴν διακοπὴν

Ὡρὰ δ. 50' μ.μ. ἐπαναληφθείσης τῆς συνεδριάσεως ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

*Ἡμερησίαν Διάταξιν
Τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων*

(Οἱ κ.κ. **Δ. Μπότσαρης** καὶ **Γ. Τζώρτζης** συνιστῶσιν ἀναφορὰν παλαιῶν Ἑλλήνων ἀγωνιστῶν.

(Οἱ κ.κ. **Ν. Καλέλλης** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τῶν στρατευθέντων φοιτητῶν καὶ συνιστῶν ταύτην παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ ἀνακοινώσῃ ἐπ' αὐτῆς τί σκέπτεται.

(Οἱ κ.κ. **Ἀνδρέας Κοκκέβης** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾶς τοῦ σταφιδικοῦ κόσμου Γαργαλιάνων.

(Οἱ κ.κ. **Γ. Δουρινᾶς** συνιστᾷ καὶ οὗτος τὰ δίκαια καὶ τήματα τῆς ἀναφορᾶς ταύτης, ἐὰν δὲν ἐγένοντο μέχρις ὧρας δεκά.

(Οἱ κ.κ. **Α. Πραντούνας** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει μελέτην του σχετικῶς πρὸς τὴν βελτίωσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς.

Οἱ κ.κ. **Π. Μερλόπουλος, Ι. Φωτίοπουλος, Οδ. Πέτροβας, Γ. Δουρινᾶς, Α. Κοκκέβης, Ν. Λαγρῆς, Π. Φλέσσας, Ι. Κουριάκης, Π. Κανελλόπουλος, Ι. Σεφερλής, Δ. Τσαπόγας, Ι. Ταρσούλης, Μ. Βυζᾶς, Κ. Βουδούρης** καὶ **Τ. Ἀναστασίου** παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως πληροφώρῃ τὴν Συνέλευσιν διὰ τὴν ἀνευλήθη μέχρι τῆς 1ης Ἀπριλίου ἐ. ε.

ἡ πλήρης ἐφαρμογὴ τοῦ Ν. Διατάγματος περὶ ἀγροφυλακῆς τοῦ ὁποίου ἡ ἐφαρμογὴ παρ' ὅλης τῆς Μεσσηνίας ζητεῖται ὡς ἀνάγκη ἀμέσου προστασίας τῆς ιδιοκτησίας, ἣν λυμάνονται οἱ ἀγροζήμιωται.

(Οἱ κ.κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι πρέπει νὰ προηγηθῇ ἡ ἐπιβολὴ καὶ ἡ εἰσπραξίς τῆς φορολογίας τῆς εἰδικῆς διὰ τὴν ἀγροφυλακὴν, μεθ' ἣν θὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ἀγροφυλακὴ εἰς ὅσα μέρη δὲν ἐφηρμόσθη. Καὶ δάνειον μετὰ τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς θὰ συνομολογηθῇ πρὸς τοῦτο καὶ ἐλπίζεται ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου ἐ. ε. νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐφαρμογὴ.

(Οἱ κ.κ. **Μερλόπουλος** λέγει ὅτι ὑπάρχει διάταξις καθ' ἣν καὶ κατὰ μέρος δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ὁ νόμος, ἐφόσον τὰ ταμεία ταῦτα εἶχον συγκεντρώσει ἐπαρκεῖς εἰσπράξεις, ὅπως ἐν Μεσσηνίᾳ, ὅπου συγκεντρώθησαν τοιαῦτα. Συντρέχει συνεπῶς ἡ ἀμέσος ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου ἐν Μεσσηνίᾳ.

(Οἱ κ.κ. **Δουρινᾶς** τονίζει τὸ ἐπείγον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ θεσμοῦ τῆς ἀγροφυλακῆς.

(Οἱ κ.κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἄνευ οἰκονομικῆς ἐπαρκείας δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος. Πάντως θὰ ἐπιστευσθῇ ἡ ἐφαρμογὴ του.

(Οἱ κ.κ. **Λαγρῆς** συνιστᾷ καὶ οὗτος τὸ ἐπείγον τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου.

(Οἱ κ.κ. **Ἀναστασίου** ὑποστηρίζει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου καὶ διὰ τὴν Ἠλείαν.

(Οἱ κ.κ. **Θ. Χαβίνης** παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ πληροφώρῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν διατάχῃ ἐκ νέου ἡ ἀπαλλοτριώσις τοῦ χωρίου Χαλκιάδες τοῦ κάμπου Ἀρτης, οὗτινος διατάχθη ἡ ἀναστολὴ ἀπαλλοτριώσεως ὡς ἀνήκοντος εἰς Βέλγον ὑπήκοον.

(Οἱ κ.κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι διατάχθη ὁ προϊστάμενος τοῦ Γραφείου Πρεσβείας νὰ μελετήσῃ τὰ τοῦ ἀγροκτήματος.

(Οἱ κ.κ. **Χαβίνης** λέγει ὅτι συνεπείᾳ ἐπεμδάσεως Πρεσβευτοῦ ἀνεστάλη ἡ ἀπαλλοτριώσις, ἡ ὁποία πρέπει νὰ διαταχθῇ νὰ προχωρήσῃ.

Οἱ κ.κ. **Γ. Καλδῆς, Β. Καραπαναγιώτης, Γ. Παπανδρέου, Μ. Λαίλιος, Δ. Σάββας, Ὁρ. Κυπριανὸς** καὶ **Ι. Λαδάς** παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ πληροφώρῃ τὴν Συνέλευσιν 1) πόσοι δασοφύλακες ἐπρεπε νὰ ὑπηρετοῦν κατὰ τὸν νόμον εἰς τὴν νήσον Λέσβον καὶ πόσοι πράγματι ὑπηρετοῦν σήμερον 2) πόσοι ἐκτακτοὶ τοιοῦτοι ἐπαύθησαν ἐσχάτως καὶ 3) ἂν δὲν ἐπιβάλλεται, ἐφόσον—

δὲν ὑπάρχοντες μόνιμοι δασοφύλακες, νὰ διορισθῶσιν ἑκτακτοὶ ἐκ τῶν εὐδοκίμως προϋπηρετησάντων, κατὰ προτίμησιν δὲ ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐφέδρων, διὰ νὰ θεραπεύονται αἱ ἀνάγκαι τῶν κατοίκων.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι ὑπάρχει ἀνεπάρκεια προσωπικοῦ δασοφυλάκων καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ λόγος τῆς μὴ πληρώσεως τῶν κενῶν θέσεων.

Ὁ κ. **Καλδῆς** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς πληρώσεως τῶν θέσεων τούτων, διότι ἡ ἔλλειψις ὀργάνων βλάπτει σοβαρὰς κοινωνικὰς ἀνάγκας.

Οἱ κ. κ. **Γ. Παπανδρέου, Β. Καραπαναγιώτης, Ἰ. Λαδᾶς, Χ. Γρηγορίου, Γ. Καλδῆς, Ἐμμ. Μάρκογλου, Μ. Δαίλιος, Ὁρέστ. Κυπριανός, Δ. Σάββας, Δ. Γεωργαλᾶς, Ἰ. Σιφναῖος καὶ Δ. Ἀνάκιο** παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ποῖα εἰδικὰ μέτρα ἀπεφάσισεν ἢ σκέπτεται νὰ λάβῃ ὑπὲρ τῶν ἐφέδρων τῶν ὑπηρετούντων ἐπὶ ἑτη μικρὰ τὴν Πατρίδα, πολλοὶ τῶν ὁποίων ἔμειναν ἀνάηροι, ἄλλοι δὲ εὗρον τὰς οἰκογενεῖας των ἐν πληρῇ οἰκονομικῇ κατὰστροφῇ. Δικαιοῦνται ἄρα νὰ ἐπικαλεσθῶσιν τὴν ἰδίαν αἰτέραν μέρειαν καὶ στοργὴν τῆς Πολιτείας;

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) ἀπαντᾷ ὅτι μόλις καταλήξῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς συμπεράσματα θὰ τὰ προσκομίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν.

Ὁ κ. **Καραπαναγιώτης** ὑποστηρίζει τὸ ἐπεῖγον καὶ δίκαιον τῆς λήψεως μέτρων διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπὶ τῇ βάσει μελέτης γενομένης ἐπὶ τῆς Ἐπαναστατικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις μελέτη καὶ ἐνεκρίθη.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν τίνα μέτρα ἔλαβε διὰ τὴν συγκοινωνίαν Πρεβέζης—Φαναρίου—Μαργαριτίου, καθόσον οὐδεμία ὁδὸς ὑπάρχει, ἐν κριθεῖ δὲ χειμῶνος διακόπτεται ἐντελῶς ἡ συγκοινωνία. Ἐπίσης ἀν' ἀπεφασίσθῃ ἡ κατασκευὴ τῆς ὁδοῦ Καντζᾶ-Δελφῶν, μήκους 7 περίπου χιλιομέτρων, δι' ἧς θὰ συγκοινωνῇ ἡ χωμόπολις Δέλοβα τοῦ νομοῦ Πρεβέζης μετὰ τῆς ἀμαξιτῆς ὁδοῦ Πρεβέζης - Ἰωαννίνων.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) διαβεβαίει ὅτι θάλαβῃ σύντονα μέτρα διὰ τὰς ὁδοὺς ταύτας. Αἱ ὑπάρχουσαι παλαιαὶ μελέται δὲν δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν λόγῳ διαφορᾶς τιμῶν. Περὶ τούτου θὰ ληφθῇ καὶ νομοθετικὴ πρόνοια. Μὴ λησμονώμεν ὅμως ὅτι ὑπάρχει καὶ ἔλλειψις μηχαν-

νικοῦ προσωπικοῦ καὶ ὅτι πάντως θὰ προτιμηθῶσιν τὰ ἡμιτελῆ ἔργα.

Ὁ κ. **Χαβίνης** λέγει ὅτι ὁ νομὸς Πρεβέζης ὅμως δὲν ἔχει ἔργα ἀφ' ὅπου ἡλευθερώθη καὶ παρακαλεῖ νὰ προτιμηθῇ τὸ νομοσχέδιον «περὶ ὁδοποιίας».

Ὁ αὐτὸς κ. πληρεξούσιος παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν 1) πόσοι ἀξιωματικοὶ εὐρίσκονται ἐν μονίμῳ διαθεσιμότητι καὶ πόσοι ἔλαβον σύνταξιν ὡς παθόντες ἐν πολέμῳ.

2) Τίνα μέτρα ἔλαβε διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν ἀνωτέρων στελεχῶν καὶ 3) πόσοι ἀξιωματικοὶ πλεονάζουν ἢ λείπουν καθ' ἕκτον.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἀξιωματικοὶ ἐν μονίμῳ διαθεσιμότητι ἐκ τραυματικῶν εἶνε 263, ἐφεδρῶν 40 ἐκ φυματικώσεως ἐν μονίμῳ διαθεσιμότητι 38, ἐφεδρῶν 22, ἥτοι ἐν ὅλῳ 363.

Ὁ κ. **Χαβίνης** λέγει ὅτι ἔλαβε χώραν κακὴ χρῆσις τοῦ νόμου περὶ μονίμου διαθεσιμότητος. Συγχρόνως ὅτι ὀφείλουν αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι νὰ διατεθῶσιν εἰς ὑπηρεσίαν τινά.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἔλαβεν ὡς πρὸς τοῦτο ὅλα τὰ διοικητικὰ μέτρα. Ὅσον ἀφορᾷ τὸ Σχολεῖον ἀνωτέρων ἀξιωματικῶν δὲν ἐλειτούργησεν. Ἀξιωματικοὶ μόνον 40 ἐστάλησαν εἰς Γαλλίαν. Ἔχει γίνῃ καὶ σχετικὴ μελέτη ἐν τῷ Ἐπιτελεῖῳ καὶ ὑπάρχει καὶ σχετικὸν νομοσχέδιον πρὸς συζήτησιν.

Μεθ' ὃ παρελθούσης τῆς ὥρας καὶ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως αἱ λοιπαὶ ἀναφοραὶ καὶ ἐρωτήσεις ἀναδύονται.

Ὁ κ. **Σκ. Ζερβός** πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἐπερωτήσεων λαμβάνων τὸν λόγον ἐκθέτει τὰ κατὰ τὰς δηλώσεις τοῦ Ἀγγλοῦ ὑφυπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ Τζούμπαλαντ ἐν συνδυασμῷ μετὰ τὸ δωδεκανησιακὸν καὶ τὰ γενόμενα ἐπ' αὐτοῦ σχόλια τοῦ εὐρωπαϊκοῦ τύπου. Ἐπηκολούθησαν κατόπιν δηλώσεις τοῦ ἰδίου Ἀγγλοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Μακδόναλ, καθ' ὅς δὲν ἐμελέτησεν εἰσέτι τὸ περίπλοκον ζήτημα τῆς Δωδεκανήσου, ὅτι τῷ 1915 ἡ Ἀγγλίς ἐξεχώρει τὸ Τζούμπαλαντ εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπὸ τὸν ὅρον καὶ τὰ λοιπὰ ἐκκρεμῆ ζήτῃματα μετὰ τῶν δύο Ἐθνῶν νὰ ἐλύοντο. Τρίτη δηλώσις ἐγένετο παρὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἀγγλίας περὶ τῆς συναφείας τῶν δύο ζητημάτων Τζούμπαλαντ καὶ Δωδεκανήσων, διότι τὸ δωδεκανησιακὸν ἀφορᾷ ὅλους τοὺς συμμάχους. Τελευταία δηλώσις παρὰ τοῦ ἰδίου Πρωθυπουργοῦ ἐγένετο τονίσασα τὴν ἐλληνικότητα τῆς Δωδεκανήσου καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς

λύσεως τοῦ δωδεκανησιακοῦ πρὸς παῦσιν ἀνησυχῶν ἐν τῷ Αἰγαίῳ. Ἐνόμισε, λέγει ὁ ρήτωρ, ὅτι εἶχε καθήκον νὰ φέρῃ ταῦτα εἰς γνῶσιν τῆς Συνελεύσεως καὶ ποιεῖται ἐκκλήσιν εἰς τὸ εὐγενὲς Ἰταλικὸν ἔθνος ὅπως ἐκπληρώσῃ τὴν συνθήκην ἐφ' ἧς ἔθεσε τὴν υπογραφὴν του. Ἐκφράζων ἐπίσης τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὴν ἀθάνατον Ἰταλικοποικίαν τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν ἐνέργειάν της ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Δοδοκανήσου παρακαλεῖ σχετικῶς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν νὰ ἐντείνῃ τὰς προσπάθειάς του διὰ τὴν διευθέτησιν τοῦ ζητήματος τούτου.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

(Ὁ κ. **Γ. Φραγκοῦδης** ἐπερωτᾷ τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης διατρεφόμενους κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν αὐτοῖς πρὸ πολλοῦ κληθέντων ἐγγράφων (26 Ἰανουαρίου ἐ. ε.) τὰ σχετιζόμενα μὲ τὴν ἐνοχλήν τοῦ Βασιλέως καὶ τὰς ἀναγκαῖαις τῶν ὑποσπιστῶν του σχετικῶς μὲ τὸ κίνημα.

Ἀναπτύσσων τὴν ἐπερωτήσιν του ἀναφέρει τὸ ἀνακοινωθὲν τῆς Ἐπαναστάσεως περὶ τῆς δέθεν μὴ ἀναμιξεῖς τοῦ Βασιλέως εἰς τὸ κίνημα, καταλήγων δὲ συνιστᾷ νὰ ἀνευρεθῶν τὰ σχετικὰ ἐγγράφα.

(Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι ἡ μερὶς μνήμη νὰ κατατεθῶν τὰ ἐγγράφα ταῦτα, τὰ ὅποια, ὡς μάλιστα πρὸ ὀλίγου ἐπληροφορήθη, εὐρίσκονται εἰς τὸ Πολιτικὸν Γραφεῖον.

Οἱ κ. κ. **Γ. Κακουλίδης, Γ. Μπούμπουλης** καὶ **Α. Θεοχάρης** ἐπερωτῶσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ναυτικῶν διὰ τίνας λόγους προσκόπει ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ὑπ' ἀριθ. 12081 συμβολαίου τῆς 14 Ὀκτωβρίου 1900 καὶ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3615 συμβολαίου τῆς 24 Ἰουλίου 1902 «περὶ συμβίθασμος τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ μὲ τὰ Ναυτικά Ταμεία, ὅσον ἀφορᾷ τὴν διανομὴν τοῦ κληροδοτήματος Συγγροῦ ἐξ εἰκοσι καὶ πέντε χιλιάδων λιρῶν Ἀγγλίας.

(Ὁ κ. **Ι. Κανναβός** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) δίδει σχετικὰς πληροφορίες, καθ' ἃς δὲν δύναται νὰ δώσῃ λύσιν τὸ Ὑπουργεῖον ὡς ἀναρμόδιον. Πρόκειται περὶ ἐριδος μάλλον δικαστικῆς.

(Ὁ κ. **Μπούμπουλης** ἐπεξηγεῖ τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ τῶν τριῶν Ταμείων διαφορὰς, καταληξάσας εἰς τὰ ἀνωτέρω συμβιβαστικὰ συμβόλαια, ἃ ἔτινα οὐδέποτε ἐφήρμοσε

τὸ Μετοχικὸν Ταμεῖον τοῦ Στρατοῦ. Ἐπηκολούθησε κατόπιν καὶ δημοσιὸς νόμος, ὃν ἐπρόκειτο νὰ μεταρρυθμίσῃ ἡ ἄλλη Συνέλευσις. Καταλήγων παρακαλεῖ νὰ ἐπιληφθῇ ὁ κ. Ὑπουργός τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος.

(Ὁ κ. **Κ. Σπυριδὴς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ὑπάρχουν καὶ πλεονάσματα τοῦ κληροδοτήματος, τὰ ὅποια διανεμήθησαν.

(Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῇ ὅτι ὑποβλήθη πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ δέκα πληρεξουσίων ὅπως γενικευθῇ ἡ συζήτησις. Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις γενικευτά.

(Ὁ κ. **Νεὸν Γρηγοριάδης** ὁμιλῶν διὰ μακρῶν διεκτραγυρεῖ τὴν ἀταξίαν ἥτις βασιλεύει εἰς τὰς ὑπηρεσίας τοῦ Μετοχικοῦ Ταμείου τοῦ κατὰ γῆν Στρατοῦ φελλομένην εἰς τὰς ἐλλείψεις κανονισμοῦ καὶ συστήματος καὶ ἱκανοῦ καὶ καταλλήλου προσωπικοῦ. Τονίζει ἀκαλόγητος τὰς ἀτελείας καὶ ἀδικίας τοῦ τελευταίου ἀπὸ 3)7)23 Νομοθετ. Διατάγματος. Παρακαλεῖ συνεπῶς τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ λάβῃ σύντομα μέτρα πρὸς ἐκκαθάρισιν καὶ ἀναδιορθωσιν τῆς ἀτάκτου ταύτης καταστάσεως.

(Ὁ κ. **Κακουλίδης** εὐχαριστῶν τὸν προλαλήσαντα παρακαλεῖ νὰ εἰπῶν οἱ στρατιωτικοὶ πληρεξούσιοι ἂν δικαίωσιν καὶ οἱ ἀπόμαχοι τοῦ ναυτικοῦ μερίσματος ἀπὸ τοῦ κληροδοτήματος τοῦ ἀειμνήστου Συγγροῦ.

Οἱ κ. κ. **Δημ. Προμπονάς, Ἀντ. Πραντιούνας** καὶ **Γεωργ. Βενιέρης** συνιστῶσιν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας ὅπως λάβῃ πρόνοιαν διὰ τοῦς καπνοπαραγωγὰς Νάξου καὶ Πάρου, οἵτινες παραπονέονται διότι τὸ Κράτος ὑποχρεωτικῶς ἐφορολόγησεν αὐτοὺς διὰ γενναίων χρηματικῶν ποσῶν ὑπὲρ τῆς ἀγοφυλακῆς καὶ εἰς βάρος τῆς παραγωγῆς παρελθόντος ἔτους μειωθείσης σοβαρώτατα ἐνεκα ἀνομβρίας καὶ μάλιστα ἐπαρκασιᾶς διὰ τὸν φόρον τῆς δεκάτης, διὰ τὰ ἔσοδα τῆς καλλιτελείας καὶ διὰ τὴν προστασίαν ταύτης δι' ἰδίων μέσων. Ἐπὶ πλέον δὲ ὁ φόρος οὗτος δύνανται νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τοὺς ἀνωτέρω καὶ διότι ἀντίκειται εἰς τὴν σχετικὴν ρητὴν διάταξιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 55 ἐ. ε. ἐγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας καὶ εἰς τὸν περὶ ἀγοφυλακῆς νόμον, ἐνθα ρητῶς τονίζεται ὅτι εἰς φόρον ὑπὲρ τοῦ Ταμείου ἀγοφυλακῆς ὑπόκεινται ὅσα προϊόντα παράγονται καὶ συλλέγονται ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχετικοῦ νόμου, ὃ δὲ νόμος οὗτος ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Νάξου διὰ Ν. Δ. ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1923.

(Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις τονίζων ὅτι δὲν εἶνε δυνατὴ ἡ ἐπι-

στροφή του εισπραχθέντος φόρου, ὅστις καὶ ὑπὲρ τῆς ἰδίης νῆσου θὰ διατεθῇ.

Ὁ κ. **Προμπονάς** ἀναπτύσσει τὸ δίκαιον τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ φόρου, διότι ἐκτὸς τῶν ἄλλων τὸ Ταμεῖον Νάξου εἶνε ἐπαρκές.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι, ἐὰν τὰ ἔσοδα τοῦ Ταμεῖου εἶνε ἐπαρκῆ, ἡμποροῦμεν νὰ ἐλαττώσωμεν τὸν φόρον.

Ὁ κ. **Πραντούνας** τονίζει τὴν ἀνάγκην καὶ τὸ δίκαιον τῆς ἐπιστροφῆς μιᾶς παρανόμου φορολογίας.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐκ τῆς ἐγκυκλίου δὲν τεκμαίρεται τὸ παράνομον τῆς εἰσπράξεως τοῦ περὶ οὗ πρόκειται φόρου, ὅστις πάντως ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τῆς νήσου θὰ διατεθῇ.

Οἱ κ. κ. **Δ. Προμπονάς, Α. Πραντούνας καὶ Γ. Βενιέρης** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν ὅπως λάβῃ πρόνοιαν διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς νήσου Νάξου, τὴν ὅποιαν μαστίζει ἡ ζωοκλοπὴ, ἐνισχύων τὴν δύναμιν τῆς Νοροφυλακῆς, ἥτις εἶνε ἀνεπαρκεστάτη.

Ὁ κ. **Θ. Σοφούλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) λέγει ὅτι ἐπτάλησαν οἱ διαθέσιμοι ἄνδρες καὶ ὅτι εἶνε δυνατὸν θὰ ληφθῇ μέτρον.

Οἱ κ. κ. **Γ. Ἡσαΐας, Φ. Μανουηλίδης, Π. Καραπάνος, Σ. Θεοδωρόπουλος, Σ. Κρεμεζῆς, Γ. Σεχιώτης, Γ. Κονδύλης, Γ. Σολδάτος καὶ Π. Καλμουῆχος** συνιστῶσιν εἰς τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἵνα καταδοληθῇ εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους ὁ 13ος μισθός.

Ὁ κ. **Ἐμ. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) καταθέτων σχέδιον ψηφίσματος περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ὑπαλλήλων ἐξηγεῖ ὅτι συμφέρον καὶ τοῦ Κράτους εἶνε νὰ μὴ ὑποφέρουν οἱ ὑπαλλήλοι καὶ τῆς Κοινωνίας νὰ μὴ ὑπάρχουν οἱ παραπονούμενοι ὅτι ἀδικοῦνται. Ἐξηγεῖ ὅτι διὰ τοῦ παρεχόμενου ἐπιδόματος δὲν βελτιώνεται ριζικῶς ἡ θέσις τῶν ὑπαλλήλων, ἀλλὰ παρέχεται μία ἐνδειξις τῆς μερίμνης τοῦ Κράτους ὑπὲρ τῶν ὑπηρετούντων αὐτό. Ἀναφέρει τὴν μέριμναν τοῦ Κράτους ἐν τῷ παρελθόντι, τὰς ἐπαγγελίας τὰς ὁποίας ἔδωκεν ὁ προκατόχος του κ. Μιχαλακόπουλος καὶ τὰς ὁποίας ἐπαναλαμβάνει καὶ οὗτος, περὶ συμπήξεως Συνεταγμάτων προμηθειῶν. Ἐπίσης τὴν παροχὴν γαιῶν διὰ τὴν ἀνέγερσιν κατοικιῶν. Προσθέτει ὅτι θραδύτερον θὰ ὑποβάλῃ νομοσχέδιον περὶ συστάσεως Ἐπιτροπῆς Οἰκονομικῶν, πρὸς περιορισμὸν τοῦ μεγάλου νῦν ἀριθμοῦ ὑπαλλήλων, οὕτως ὥστε νὰ βελτιωθῇ ἡ θέσις τῶν ἄλλων. Ἐν τέλει λέγει ὅτι ἡ Συνέλευσις

σις δύναται καὶ νὰ ψηφίσῃ ὡς νομοσχέδιον τὸ κατὰ τὸ ἐπόμενον ψηφίσμα.

Ὁ **Μανουηλίδης** κηρύσσεται ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῶν ἐντίμων καὶ φιλοπόνων ὑπαλλήλων, ζητεῖ δὲ ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν νὰ πατάξῃ τοὺς ὑπαλλήλους ἐκείνους οἱ ὅποιοι εἶνε ἀνάξιοι τῆς θέσεώς των.

Ὁ κ. **Σολδάτος** συνιστᾷ ὅπως πραγματοποιηθῶν καὶ αἱ ἄλλαι ὑποσχέσεις τῆς Κυβερνήσεως ὑπὲρ τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Καλμουῆχος** λέγει ὅτι ἡ μόνη τάξις ἥτις δέχεται τὰ πλήγματα ὅλων τῶν ἄλλων τάξεων χωρὶς νὰ δύναται νὰ ἀνταποδῶσῃ ταῦτα εἶνε ἡ τάξις τῶν ὑπαλλήλων. ὅλοι αἱ ἄλλαι τάξεις παλαίουν μετὰ τῶν ἰσχυρῶν, μόνον δὲ ἡ τάξις τῶν ὑπαλλήλων ἵσταται θεατῆς ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ Κράτους. Ὁ πόλεμος συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάσῃ αἱ διαφοροὶ τάξεις τὰ εἰσοδήματά των εἰς μεγάλην δυσαναλογίαν. Τὸ Κράτος δέον νὰ χρησιμεύῃ ὡς ρυθμιστὴς τῶν διαφόρων τάξεων διὰ καταλλήλων μέτρων μὴ διστάζον νὰ ἐπιβάλῃ ἐν ἀνάγκῃ εἰδικὴν καὶ ἀνάλογον φορολογίαν χάριν πασχούσης τινὸς τάξεως, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς τάξεως τῶν ὑπαλλήλων.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** προτείνει τὴν μεταβολὴν τοῦ ψηφίσματος εἰς νομοσχέδιον, ὡς ἄλλως τε εἶπε καὶ ὁ κ. Ὑπουργός. Χαίρει ὅτι ὁ κ. Τσουδερός τὸν προσέλαβε, προτιμήσας τὴν δαπάνην πρῶτον καὶ ἔπειτα τὰς οἰκονομίας, ἐνῷ αὐτὸς ἐμελέτα ἐν συνδυασμῷ τὰ δύο ταῦτα.

Ὁ κ. **Γ. Καφανταρῆς** (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο θὰ συζητηθῇ κανονικῶς εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐργασίαν.

Ὁ κ. **Δ. Σαράτης** ἐπερωτᾷ τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Προνοίας περὶ τοῦ προσφυγικοῦ συνοικισμοῦ Βόλου, τὸν μὲν πρῶτον διατὶ δὲν ἐγκρίνει πίστωσιν πρὸς συμπλήρωσιν ἀπαραιτήτων ἀναγκῶν τοῦ συνοικισμοῦ, τὸν δὲ δεύτερον διατὶ δὲν ἐπισπεύδει τὴν παράδοσιν τοῦτου εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν ἀποκαταστάσεως προσφύγων.

Ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησίν του ταύτην λέγει ὅτι ἡ οἰκοδόμησις τῶν οἰκημάτων ἔχει σταματήσῃ ἤδη ἀπὸ τριῶν μηνῶν. Ἐξηγήθη νὰ συμπληρωθῶσι ταῦτα προχείρως διὰ νὰ στεγασθῶσιν οἱ πρόσφυγες, ἀπομακρυνόμενοι τῶν ἀποθηκῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀνεφάνη ἐξανθηματικὸς τύφος. Οὐδε τοῦτο ἐγένετο. Παραμένουν δὲ ἀτετέλεστα τὰ οἰκήματα, δηλαδὴ τοῖχοι μόλις ἐστεγασμένοι, καὶ δὲν ὑπάρχουν οὔτε δρόμοι, οὔτε πλυντήρια, οὔτε μαγειρεῖα, οὔτε ἀποχωρητήρια, οὔτε τίποτε ἐξ ὧν καθιστοῦν ἐν οἴκῳ κατοικήσι-

μον. Νομίζει ότι ὅλ' ἐπρεπε νὰ ἐγκριθῇ ἡ σχετικὴ πίστωσις διὰ νὰ πληρωθῶν τὰ ἤδη ὀφειλόμενα, περὶ τὸ ἑκατομμύριον καὶ ὄχι ἀκόμη ἑκατομμύρια. τὰ ὅποια ὅλ' χρειάζοντο διὰ νὰ γίνῃ κατοικήσιμος ὁ συνοικισμός. Ἰδοὺ ὅτι οἱ πρόσφυγες διήλθον καὶ δεύτερον χειμῶνα εἰς τὰς ἀθλίαις ἀποθήκας, ὅπου διαμένον, καὶ ὅλ' διέλθον καὶ τρίτον, ἀν' ἐξακολούθησεν αὐτὴ ἡ δραστηριότης τῶν Ὑπουργείων Προνοίας καὶ Οἰκονομικῶν.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) δίδει λεπτομερεῖς ἐξηγήσεις περὶ τῶν ληρωθεισῶν ἀπορράσεων καὶ τῶν χρησιμοποιηθεισῶν πιστώσεων. Προσθέτει ὅτι τὰ τῶν ἀστικῶν συνοικισμῶν περιήλθον εἰς τὴν δ' κακοδοσίαν τῆς ὑπὸ τὸν κ. Μοργιεντάου Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως προσφύγων. Δυστυχῶς ἡ Ἐπιτροπὴ ἔνεκα οἰκονομικῶν λόγων δὲν ἠδυνήθη ν' ἀναλάβῃ τὴν ἀνέχεσθαι ὅλων τῶν συνοικισμῶν, περιορισθεῖσα ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν ἀνέχεσθαι συνοικισμῶν ἐν Ἀθῆναις, Βόλῳ καὶ Ἐδέσσῃ.

Ὁ κ. **Σαράτσης** λέγει ὅτι, καίτοι ἡ Ἐπιτροπὴ ἔχει ἀπὸ διμήνου συσταθῇ καὶ ἐγκατασταθῇ, ἐν τούτοις οὐδεμίαν πρόνοιαν ἐλήφθη διὰ τὴν παράδοσιν τῶν συνοικισμῶν καὶ κακίζει τὴν βραδύτητα τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν.

Μεθ' ὃ προτάσει τοῦ κ. **Πρωθυπουργοῦ** ἀναρῶνται ἐκ λουπῇ ἐπερωτήσεις καὶ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ κατατάξεως ἐθελοντῶν», ἔχον οὕτω:

Περὶ κατατάξεως ἐθελοντῶν.

Ἄρθρον 1.

Δύναται ὁ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐθελουσίαν κατατάξιν ὀπλιτῶν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ, εἴτε πρὸς συμπλήρωσιν ὑπαρχουσῶν ἐλλείψεων ὀπλιτῶν εἰς μονάδας τοῦ Στρατεύματος εἴτε πρὸς ἀντισμετώπισιν ἐκτάκτων περιστάσεων.

Ἡ διάρκεια τῆς κατατάξεως ἔσται τριῶν μηνῶν μέχρις ἐνός ἔτους, μετὰ τὴν λήξιν τῆς ὑποίας ἐπιτρέπεται εἰς τοὺς βουλομένους ἡ ἀνακατάταξις.

Οὗτοι δέον νὰ ἔχωσιν ἐκπληρώσει τὰς στρατιωτικὰς τῶν ὑποχρέωσις ἢ νὰ ἔχωσιν ἀπαλλαγὴ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν

κατ' ἀμφοτέρως δὲ τὰς περιπτώσεις νὰ ἔχωσι διαγωγὴν ἐξαιρετοῦ ἢ ἀμεμπτον, νὰ ὦσι σωματικῶς ὑγιεῖς καὶ νὰ μὴ ἔχωσιν ὑπερβῇ τὸ τριακιστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας τῶν.

Ἄρθρον 2.

Οἱ οὕτω κατατασσόμενοι ἐθελονταὶ λαμβάνουσι πλὴν τῶν κανονισμένων ἀποδοχῶν ὀπλίτου (μισθόν, συσσίτιον κτλ.) καὶ τὰ κάτωθι ἡμερήσια ἐπιδόματα:

Ἐπιλογίαι δραχ. δεκαεπτὰ (17)

Λογία δραχ. δεκαπέντε (15)

Δεκανεῖς δραχ. δώδεκα (12)

Στρατιωταὶ δραχ. δέκα (10)

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἀνατρέχει ἀπὸ τῆς 17 Ἰανουαρίου ε. ἔ. διὰ τοὺς ἀπὸ τῆς ἡμερομηνίας ταύτης καταταγέντας ὡς ἐθελοντὰς ὀπλίτας. Διὰ τοὺς λοιποὺς καταταγέντας ὀπλίτας πρὸ τῆς 17 Ἰανουαρίου ε. ἔ. δυνάμει τοῦ νόμου 2415 τοῦ 1920 καὶ τοῦ Ν. Δ. τῆς 3 Δεκεμβρίου 1923 ὁ παρὼν ἰσχύει ἀπὸ 1 Φεβρουαρίου ε. ἔ.

Ἀπὸ τῆς αὐτῆς καταργεῖται ὁ νόμος 2415 τοῦ 1920 καὶ τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα τῆς 3 Δεκεμβρίου 1923. Διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν καθοριζέονται αἱ περιπτώσεις τῆς μὴ χρηρήσεως τῶν διὰ τοῦ παρόντος νόμου παρεχομένων ἐπιδόματων, ὡς καὶ αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν, μετὰ παρατηρήσεις τοῦ πληρεξουσίου Παρνασσίδος κ. **Κ. Σταματοπούλου**, εἰς ἃς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. **Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν**, ἀποδεχθεὶς αὐτάς, τὸ σχέδιον νόμου «περὶ βελτιώσεως τῶν ὑπὸ τοῦ ἀριθμοῦ 28 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1370 νόμου καὶ τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1923 Ν. Διατάγματος ὁριζομένων ἀποζημιώσεων», ἔχον οὕτω:

Περὶ βελτιώσεως τῶν ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 82 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1370 νόμου καὶ 1 τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουλίου 1923 Ν. διατάγματος ὁριζομένων ἀποζημιώσεων.

Ἄρθρον 1.

Τὸ ἄρθρον 82 τοῦ νόμου 1370 ἀντικαθίσταται ὡς ἐξῆς:

«Οἱ ἀξίωματικοὶ καὶ ἀνθυπασπισταὶ τῆς Χωροφυλακῆς ἐγκαλεῖνται, πλὴν τῶν ὁδοπορικῶν ἐξόδων κατὰ τὰς ἐκτὸς τῆς πόλεως τῶν διὰ τὰς εἰδικὰς αὐτῶν ὑπηρεσίας, ὡς καὶ τὰς

ὑπὸ τῆς Κοινῆς Ποινικῆς Δικονομίας προβλεπομένης τοιαύ-
τας, καὶ εἰς τὰς κάτωθι ἡμερησίας ἀποζημιώσεις:

Συνταγματάρχης δραχμὰς εἴκοσι.

Ἀντισυνταγματάρχης δραχμὰς δέκα ὀκτώ.

Ταγματάρχης δραχμὰς δέκα πέντε.

Μοίραρχος δραχμὰς δώδεκα.

Ὑπομοίραρχος καὶ ἀνθυπομοίραρχος δραχ. δέκα.

Ἀνθυπασπιστὴς δραχμὰς ὀκτώ.

Διὰ πᾶσαν ἄλλην μετακίνησιν (μεταθέσεις, προσωρινὰς ἀπο-
σπάσεις, μικρῶν μεταβάσεις) λαμβάνουσι τὰς διὰ τοὺς
ὁμοιοβάθμους αὐτοῖς τοῦ Στρατεύματος κεκαנוνισμένας ἀποζη-
μιώσεις.

Ἄρθρον 2.

Οἱ εἰς ὑπηρεσίαν μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων διὰ τὴν κα-
ταδίωξιν λητοσυμμοριῶν καὶ ἄλλων ἐπικινδύνων κακοποιῶν
στοιχείων διοριζόμενοι ἀξιωματικοί, ἀνθυπασπισταὶ καὶ ὀπλίται
τῆς Χωροφυλακῆς, καθὼς καὶ οἱ ἀξιωματικοί, ἀνθυπασπισταὶ
καὶ ὀπλίται τοῦ Στρατεύματος, οἵτινες ἀποσπῶνται πρὸς ἐνί-
σχυσιν τῆς Χωροφυλακῆς καὶ ἐκτελοῦσι παρ' αὐτῇ μεταβατικὴν
ὑπηρεσίαν διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, δικαιοῦνται τῶν κάτωθι ἀπο-
ζημιώσεων, ἀντὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 1 τοῦ ἀπὸ 4 Ἰουλίου
1923 Νομοθ. Διατάγματος ὀριζομένων.

Ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ δραχμὰς εἴκοσι

Κατώτεροι ἀξιωματικοὶ δραχμὰς δέκα πέντε

Ἀνθυπασπισταὶ δραχμὰς δώδεκα

Ὑπαξιωματικοὶ δραχμὰς ὀκτώ

Χωροφύλακες δραχμὰς πέντε καὶ

Κληρώτοι καὶ μαθηταὶ χωροφύλακες δραχμὰς τρεῖς.

Ἄρθρον 3.

Οἱ ἐν Ἠπειρῷ, Μακεδονίᾳ, Θράκῃ καὶ Κρήτῃ ἐκτελοῦντες
τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 1 τοῦ παρόντος ὑπηρεσίαν λαμβάνουσι τὰς
ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ παρόντος νόμου ὀριζομένας ἀποζημιώσεις,
διὰ δὲ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 ἀναφερομένην μεταβατικὴν ὑπηρε-
σίαν δικαιοῦνται τοῦ διπλασίου τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου (2
τοῦ παρόντος) ὀριζομένης ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον 4.

Αἱ λεπτομέρειαι τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος κανονισθῆσον-
ται διὰ διταγῆς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν, ἡ δὲ
ἰσχὺς ἄρχειται ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως
δημοσιεύσεώς του.

Πᾶσα διάταξις ἀντικειμένη πρὸς τὰς τοῦ παρόντος καταρ-
γεῖται.

Οὗτος ὁ **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρακκλεῖ νὰ
συζητηθοῦν τὰ γενικῆς φύσεως νομοσχέδια.

Ἀρχεται εἴτα ἡ ἀ' κατ' ἄρθρον συζήτησις τοῦ σχεδίου νόμου
«περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1922
Ν. Διατάγματος περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων
καὶ λιποτακτῶν».

Ἐπ' αὐτοῦ ὁ **κ. Α. Μάρκου** λέγει τὰ ἑξῆς:

Κύριοι, ἐζήτησα τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου
τοῦ καθορίζοντος ὑποχρεώσεις ἀνυποτάκτων καὶ λιπο-
τακτῶν, πρῶτον διὰ νὰ ὑποστηρίξω μίαν τροπολογίαν, τὴν
ὁποίαν ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω εἰς τὴν κρίσιν τῆς Συνε-
λεύσεως, τὴν τροπολογίαν διὰ τῆς ὁποίας δίδεται τὸ δι-
καίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ ἀπολύῃ
ἐκείνους ἐκ τῶν ὀπλιτῶν τῆς κλάσεως τοῦ 1922 οἱ ὅποιοι
ἔτυχε νὰ ἔχουν ἀδελφὸν ἀποθάνοντα ἐν πολέμῳ. Νομίζω ὅτι
πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία αὕτη, καθ' ἣν στιγμὴν
ἐκείνοι οἱ ὅποιοι δὲν ἐξεπλήρωσαν τὸ πρὸς τὴν Πατρίδα κα-
θήκον καὶ οἱ ὅποιοι εὕρισκοντο εἰς Ἀμερικὴν πλουτοῦσαν
εἰς βάρος τῶν ἄλλων.

Ἐζήτησα τὸν λόγον διὰ νὰ ζητήσω τὴν ἀπάλειψιν τῶν
βου καὶ τοῦ ἄρθρων. Κατὰ τὸ ἄρθρον βον «ἀπαλλάσσονται
τῆς καταδούλης τῶν ἀντισηκώματων καὶ ἐν γένει τῶν συνε-
πειῶν τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθετικοῦ Δι-
τάγματος οἱ ἀνυπότακτοι ἢ λιποτάκται ἐφεδρὸν ὀπλίται καὶ
ἀξιωματικοί, οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ».

Τὸ ἄρθρον 7 λέγει ὅτι «τὰ μέχρι σήμερον καταβληθέντα
ἀντισηκώματα δὲν ἐπιστρέφονται», δηλαδὴ ἐκείνοι οἱ ὅποιοι
ὑπηρετήσαν εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ καὶ οἱ ὅποιοι συνε-
πεῖς πρὸς τὸ Νομοθετικὸν Διάταγμα ἐσπείσαν νὰ καταβά-
λουν τὰ ἀντισηκώματα.

Κ. Γόντικας (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν). Πρόκει-
ται περὶ τῶν ἐξ Ἀμερικῆς ἐλθόντων καὶ οἱ ὅποιοι ἔμειναν
δέκα ἡμέρας καὶ οἱ ὅποιοι κατέβαλον τὰ ἀντισηκώματα
ὡς καὶ οἱ ἄλλοι, ὧν δὲν ἀποδίδονται ἐπίσης.

Α. Μάρκου. Ἐπειτα εἶνε τὸ ἄρθρον 9, τὸ ὅποιον πα-
ρεισέφερσεν εἰς σχέδιον νόμου ἐντελῶς ἄσχετον, διότι ἀφορᾷ
τὸν τρόπον διὰ τὸν ὅποιον δύνανται νὰ ἀπολυθῶσι στρατο-
λόγοι δημοτικοί.

Κ. Γόντικας (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν). Δὲν
παρεισέφερσεν καθόλου εἶνε νόμος στρατολογικός.

Α. Μάρκου. Δὲν ἀφορᾷ τοὺς ἀνυποτάκτους καὶ λιπο-
τάκτας. Τὸ ἄρθρον 9 λέγει ὅτι ἀπολύονται πάντες οἱ στρα-
τολόγοι.

Ἐγώ, Κύριοι, δὲν δύναμαι νὰ ἐννοήσω τὴν σκοπιμότητα τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ, διότι οἱ στρατολόγοι εἶνε ἀκατάλληλοι καὶ ὑπάρχει ὁ νόμος 483, ἣ οἱ ὑπηρετοῦντες εἶνε κατὰλληλοι καὶ εἶνε περιττὸν νὰ γίνῃ αὐτὸς ὁ χορὸς. Ἐγὼ τὴν ἀντίληψιν ὅτι ὁ κ. Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θὰ δεχθῇ τὴν ἀπόλειψιν τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ.

Γ. Καφανιάρης (Πρωθυπουργός). Εἰς τὴν πρώτην κατ' ἄρθρον συζήτησιν πρακτικώτερον θὰ ἦτο ἂν οἱ κ. συνάδελφοι οἱ ἔχοντες τροπολογίας διατυπώσουν ταύτας διὰ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ, ὥστε νὰ εἶνε ἔτοιμος διὰ νὰ τὰς συζητήσῃ. Ἐὰν ὑπάρχῃ τροπολογία γενικωτέρου χαρακτῆρος, δύναται νὰ γίνῃ συζήτησις καὶ τώρα.

Β. Καραπαναγιώτης. Αὐτὸ ἤθελον καὶ ἐγώ, νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ παράγραφος αὕτη, καὶ ἐὰν ὁ κ. Ὑπουργὸς νομίζῃ ὅτι οἱ στρατολόγοι πρέπει νὰ ἀπολυθοῦν νὰ ὑποβάλλῃ ἰδιαίτερον νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Μάρκου** τονίζει ἐκ νέου ὅτι δὲν βλέπει καμμίαν σκοπιμότητα διὰ τὴν παρείσφρησιν τοῦ ἄρθρου II εἰς τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι θὰ προστίμῃ τὸ ἄρθρον ὡς τὸ πρῶτον διατυπώθη.

Ὁ κ. **Γ. Καφανιάρης** (Πρωθυπουργός) ἐπαναλαμβάνει τὴν παράκλησιν ὅπως ὅσοι ἔχουν τροπολογίας ὑποβάλλουν αὐτάς, διὰ νὰ ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν κατὰ τὴν β' ἀνάγνωσιν.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα I καὶ 2.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 3 ὑποστηρίζει τροπολογίαν τοῦ ὁ κ. **Κ. Καλομενόπουλος.**

Ὁ κ. **Α. Πραντιούνας** παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν σχετικὴ μελέτη τοῦ εἰς συναφῇ πρότασιν νόμου.

Ὁ κ. **Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἡ τροπολογία τοῦ κ. Καλομενόπουλου εἶνε ἀδύνατον νὰ γίνῃ δεκτὴ, διότι τὸ ἐλάχιστον ὅριον εἶνε τὸ τρίμηνον. Πάντως διὰ τοῦ νομοσχεδίου ἐπέρχεται ἐλάχιστοις βαρύν.

Ὁ κ. **Ι. Μαργακὸς** ὑποστηρίζει τροπολογίαν τοῦ περὶ ἐλαττώσεως τοῦ χρόνου τῆς ἐκγυμνάσεως.

Ὁ κ. **Ὁρ. Κυπριανὸς** ὑποστηρίζει σχετικὴν τροπολογίαν.

Ὁ κ. **Δ. Ψιάρης** παρακαλεῖ νὰ ὑπαχθοῦν εἰς τὸ τρίμηνον τῆς υποχρεώσεως καὶ οἱ σιδηροδρομικοὶ υπάλληλοι τῆς κλάσεως τοῦ 1921.

Ὁ κ. **Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι οὗτοι ὑπάγονται.

Ὁ κ. **Πραντιούνας** παρακαλεῖ ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ σιμυριδοῦχοι ὡς ἀπασχολούμενοι εἰς ζωτικὴν βιομηχανίαν.

Ὁ κ. **Δ. Κασιόνας** ἐρωτᾷ ἂν εἰς τοὺς σιδηροδρομικοὺς υπάλληλους ὑπάρχοντι καὶ οἱ σιδηροδρομικοὶ ἐργάται.

Ὁ κ. **Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ὠμίλησε μόνον περὶ υπαλλήλων.

Ὁ κ. **Α. Κόρακας** θεωρεῖ υπερβολικὸν τὸ ἀντιστήκοντα τῶν 100 δολλ. αἰσίων.

Ὁ κ. **Ψιάρης** ζητεῖ παράτασιν τῆς προθεσμίας.

Γίνονται εἴτε δεκτὰ ὡς ἔχουν τὰ ἄρθρα 4, καὶ 5.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 6 οἱ κ. κ. **Π. Ζωγγάφος** καὶ **Α. Ωρολογόπουλος** ζητοῦν ἐξηγήσεις ἂν τοῦτο ἀφορᾷ τοὺς ἐν Ἀμερικῇ μόνον ἢ ὅλους.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἀφορᾷ ὅλους ἐν γένει.

Γίνεται δεκτὸν ὡς ἔχει τὸ ἄρθρον 6.

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 7 ὁ κ. **Κ. Γκότσης** ζητεῖ ἐξηγήσεις ἂν θὰ ἐπιστραφῶν κακῶς πληρωθέντα ἀντιστήκοντα καὶ ἀναπτύσσει διαφόρους περιπτώσεις κακῆς πληρωμῆς.

Ὁ κ. **Γ. Καφανιάρης** (Πρωθυπουργός) παρακαλεῖ νὰ ὑποληφθῇ τροπολογία.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** λέγει ὅτι πολλοὶ κατὰ λάθος ἐγγεγραμμένοι ὡς λιποτάκται καὶ ἀνυπότακτοι εἴτε προσήλθον εἴτε ἐπλήρωσαν καὶ κατόπιν ἀπελύθησαν καὶ νομίζει ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ προσθήκη καθ' ἣν νὰ ἀπαιτῆται ἡ ὑπαρξὶς οὐσιαστικῆς ἀποδείξεως ἐπὶ τῆς λιποταξίας καὶ ὅχι νὰ θεωρῶνται ἀρκετὰ τὰ στοιχεῖα τῶν συνταγμάτων καὶ στρατολογικῶν γραφείων.

Ὁ κ. **Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι αἱ περιπτώσεις αὗται εἶνε τακτοποιητέαι διοικητικῶς. Τὸ ἄρθρον λαμβάνει εὐεργετικὰ μέτρα περὶ τῶν μὴ δυνηθέντων νὰ τακτοποιηθοῦν. Πάντες ἐκεῖνοι περὶ τῶν ὑποίων ὠμίλησεν ὁ κ. Κούνδουρος ἀπαλλάσσονται.

Ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** ἀναπτύσσει τροπολογίαν τοῦ.

Ὁ κ. **Κ. Καλομενόπουλος** παρακαλεῖ νὰ σταματήσῃ τὸ νομοθέτημα διὰ νὰ μελετηθῇ καὶ γίνῃ ἀρτιώτερον καὶ μὴ δημιουργηθοῦν ἀδικίαι. Καλὸν θὰ εἶνε τὸ Κράτος νὰ φανῇ ἀπαιτητικώτερον ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι δὲν ἐξεπλήρωσαν τὰς υποχρεώσεις των.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἐφαρμοσθέντων σχετικῶν νομοθετημάτων δὲν ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ συζήτησις. Τὸ τροποποιούμενον νομοθέτημα τῆς Ἐπαναστάσεως διέπουν αἱ πραγματικαὶ ἀνάγκαι. Τοιαύτη ἀνάγκη διέπει καὶ τὸ παρὸν νομοθέτημα προκλήθην ἐκ τῆς σωρείας τῶν διαμαρτυριῶν καὶ παραπόνων καὶ ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῶν διεκκονίσθησαν τὰ διάφορα ποσοστὰ τῶν ἀντισηκωμάτων ὡς καὶ αἱ ἀπαλλαγαί.

Οἱ κ. κ. **Ι. Χριστοδουλιᾶς** καὶ **Γ. Καλδῆς** ἐπιφέρουν παρατηρήσεις τινάς.

Ο κ. **Ἀλ. Ὠρολογόπουλος** ἐρωτᾷ τίνα μέτρα θὰ ληφθοῦν διὰ τοὺς ἀνυποτάκτους τῶν νέων χωρῶν.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ νομοσχέδιον εἶνε γενικόν.

Γίνονται εἴτα δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὰ ἄρθρα 7 καὶ 8.

Ἐπὶ τοῦ 9ου ὁ κ. **Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν** παρακαλεῖ νὰ ὑποβάλουν ἐπ' αὐτοῦ τροπολογίας, ἂν ἔχουν τοιαύτας, οἱ κ. κ. πληρεξούσιοι.

Ο κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** διαμαρτύρεται διὰ τὰς ἀπολύσεις τῶν στρατολόγων.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 9, 10, 11 καὶ 12 ὡς καὶ τὸ σύνολον τοῦ νομοσχεδίου εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ σχέδια νόμων:

1) «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Υπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

2) «περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιταχθέντων ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐν Δυτικῇ Θράκῃ».

3) «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας, κηρυχθὲν συναίνεσι τῆς Συνελεύσεως **κατεπεῖγον**, καὶ

4) «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς δημοσίους λειτουργούς», κηρυχθὲν ὡσαύτως συναίνεσι τῆς Συνελεύσεως **κατεπεῖγον**.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περὶ αὐξήσεως τῆς δαπάνης τῆς ἐγκριθείσης διὰ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 12 Δεκεμβρίου 1923 περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐκ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐκτοπισθέντων Βουλγαροφώνων», ἔχον οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ αὐξήσεως τῆς δαπάνης τῆς ἐγκριθείσης διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 12 Δεκεμβρίου 1923 περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐκ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐκτοπισθέντων Βουλγαροφώνων.

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι ἐξητλήθη τὸ διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 12 Δεκεμβρίου 1923 περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐκ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐκτοπισθέντων Βουλγαροφώνων ἐγκριθὲν πᾶσαν τῶν δραχμῶν πέντε ἑκατομμύριον καὶ ὅτι διὰ τὴν ὁλοσχερῇ ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ δι' ὃν τούτο διετέθη παρίσταται ἀνάγκη αὐξήσεως τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ,

ΨΗΦΙΖΕΙ

Ἐγκρίνεται ἡ κατὰ ἑπτὰ ἑκατομμύρια πεντακοσίας χιλιάδας (7.500.000) αὐξήσις τῆς διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 12 Δεκεμβρίου 1923 περὶ οἰκονομικῆς ἐνισχύσεως τῶν ἐκ τῆς Δυτικῆς Θράκης ἐκτοπισθέντων Βουλγαροφώνων ἐγκριθείσης δαπάνης ἐκ δραχμῶν πέντε ἑκατομμυρίων.

Πρὸς τούτο ἡ διὰ τοῦ ρηθέντος Ν. Δ. ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τὸ κεφάλαιον 13 τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Υπουργείου τῆς Γεωργίας τῆς χρήσεως τοῦ οἰκονομικοῦ ἔτους 1923—24 πτωσις ἐκ δραχμ. πέντε ἑκατομμυρίων αὐξάνεται κατὰ δραχμ. ἑπτὰ ἑκατομμύρια πεντακοσίας χιλιάδας (7.500.000) τιθεμένη ἀπὸ τοῦδε δυνάμει τοῦ παρόντος εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Υπουργοῦ τῆς Γεωργίας.

Μεθ' ὃ συναίνεσι τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 9. 20' μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὐριον ὥρα 5 μ. μ.

Ο Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Α. Κολιαλέξης
Γ. Σολδάτος

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΛΑ'

Τῆς 29 Φεβρουαρίου 1924.

Ὁρα 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοικθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Θ. Σο-**

φούλη (Υπουργού ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν), **Κ. Γόντικα** (Υπουργού ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) καὶ **Ν. Γεηγοριάδης**, γερνομένης ἀποδεκτάς.

Ἀνακοινούνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Οἱ πληρεξούσιοι **Υδρας** κ. κ. **Θ. Κριεζῆς**, **Α. Δαμιανός** καὶ **Α. Μιαούλης** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συγκροτήσεως πενταμελοῦς Συμβουλίου διὰ τὴν ἐν τῷ Ναυτικῷ ἐπαναφορὰν ἀξιωματικῶν κλπ.».

— Ὁ πληρεξούσιος **Φθιώτιδος** κ. **Ν. Ξηρὸς** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους».

— Ἡ Ἐνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Καβάλλας διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἀμνηστεύειν τῶν στρατιωτικῶν ὑποδίκων.

— Οἱ κάτοικοι Μάνδρας αἰτοῦνται τὴν ἐλάττωσιν τοῦ φόρου ἐπὶ τῆς ρητίνης.

— Ἐπιτροπὴ μαθητῶν τῶν Γυμνασίων Λεοκάδειας καὶ Θηρῶν παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως ἀνακληθῇ τὸ Διάταγμα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων.

— Οἱ μαθηταὶ τῆς Δ' Γυμνασιακῆς τάξεως Βόλου διαμαρτύρονται διὰ τὸ ἐκδοθῆν ἐκπαιδευτικὸν Διάταγμα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἐξετάσεων καὶ αἰτοῦνται τὴν τροποποίησιν τούτου.

— Οἱ κατώτεροι δικαστικοὶ ὑπάλληλοι παρακαλοῦσι τὴν Κυβέρνησιν ὅπως συμπεριληφθοῦν καὶ οὗτοι εἰς τὸ ψήφισμα τῆς χορηγήσεως τοῦ 13ου μισθοῦ.

— Ἐπιτροπὴ τῶν μαθητῶν τοῦ Γυμνασίου Ἀμφίσης παρακαλεῖ ὅπως ἀνακληθῇ τὸ Διάταγμα τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν ἐνιαυσίων ἐξετάσεων.

— Ὁ Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ διορισμῶν τῶν ὑπὸ τῶν ἐκκαθαριστικῶν συμβουλίων ἀπολυθέντων λειτουργῶν τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς Ἐκπαιδεύσεως», ὅπερ συναίνεσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

— Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας Υπουργὸς κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τῶν νόμων ΒΡΝΣ τοῦ 1893, 146 τοῦ 1914 καὶ 2527 τοῦ 1920», ὅπερ συναίνεσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται ὡσαύτως **κατεπεῖγον**.

— Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Υπουργὸς κ. **Γ. Κανναβὸς** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐκδόσεως Β. Διαταγμάτων

πρόδλεπομένων ὑπὸ τῶν Γ.Θ.Ζ. καὶ Γ.Θ.Γ. νόμων», ὅπερ συναίνεσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Μιχ. Βυζάς** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως διατάξεων τοῦ νόμου 1110 τῆς 16 Δεκεμβρίου 1917 περὶ μονιμοποιήσεως ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασιιστῶν κλπ.».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Π. Ζωγράφος** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀπονομῆς πολεμικῶν συντάξεων εἰς ὑπλίτας καὶ τὰς ἀπορρομισθείσας ἀκυρεθείσας αὐτῶν κλπ.».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Θωμᾶς Μάγγος**, **Ἀβρ. Γεηγοριάδης**, **Κωνστ. Ματισιώρης**, **Χρ. Σαμαρᾶς** καὶ **Ι. Παπαδάκης** ἢ **Στάϊκος** υποβάλλουσι πρότασιν ψηφίσματος «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 7 Σεπτεμβρίου 1923 Ν. Δ. διὰ τὴν Κοινότητα Γενιτσῶν».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Δ. Φλέσσας** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀκυρώσεως καὶ καταργήσεως νομοθετικῶν Διαταγμάτων τοῦ Υπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν».

— Ὁ αὐτὸς κ. πληρεξούσιος υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ διοικήσεως τοῦ ἱεροῦ ναοῦ «Ἁγίου Γερασίου» τῆς κομποπόλεως Λεονταρίου κλπ.».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Τ. Ἀναστασίου** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἀποφάσεων ἐκκαθαρίσεως ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἰσοβίων καὶ μονίμων δικαστικῶν λειτουργῶν».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Κ. Βαρθολαῆς**, **Δ. Κανδῆς** καὶ **Γ. Μπούμπουλης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ἐπαναφορᾶς εἰς τὴν Σχολὴν τῶν Ἑυελπίδων μαθητῶν ἀποπεμφθέντων προηγουμένως».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Δ. Πετρίτης** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὴν Στρατιωτικὴν Σχολεῖον Ἑυελπίδων κλπ.».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Καλδῆς**, **Μ. Λαίλιος** καὶ **Α. Παπαγεωργίου** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Β. Χατζηλιάς** καὶ **Ι. Σολιώτης** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νομοσχεδίου.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Δ. Φλωριάς**, **Β. Ἐμμανουηλίδης**, **Δ. Μέλφος**, **Ὁρ. Ζαφειρίου** κλπ. υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ ἐλαττώσεως τῆς στρατιωτικῆς θητείας κλπ.».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Κ. Γκότσης** καὶ **Ν. Καλέλλης** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιταχθέντων ὀθωμανικῶν κτημάτων ἐν τῇ Δ. Θράκῃ».

—Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Κακουλίδης**, **Γ. Τζώρτζης**, **Π. Μπέμπης** καὶ **Π. Πετροπουλάκης** υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ διορισμοῦ Συμβολαιογράφων».

—Ἀπαντᾷ θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

—Μεθ' ὃ οὗ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ παρὰίτησιν τοῦ πληρεξουσίου Κορινθίας κ. **Ν. Φραντζῆ** ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πληρεξουσίου. Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως κηρύσσει ἀπαράδεκτον τὴν παρὰίτησιν ταύτην.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** παρκαλεῖ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅπως ἡ Συνέλευσις ἐκφράσῃ εὐχὴν ὑπὲρ τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Συνέλευσιν πάντων τῶν κ. κ. πληρεξουσίων ὅσοι παρητήθησαν ἢ ἀπέχουν.

Ἡ Συνέλευσις ὁμοφώνως ἐκφράζει τὴν εὐχὴν ὅπως ἐπέλθουν οἱ περὶ ὧν πρόκειται κ. κ. πληρεξούσιοι.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἑρωτήσεων

Οἱ κ. κ. **Ὁρ. Κυπριανός**, **Γ. Παπανδρέου**, **Β. Καραπαναγιώτης**, **Δ. Σάββας**, **Μ. Δαίλιος**, **Ἐμ. Μάρκογλου**, **Γ. Καλδῆς**, **Χ. Γρηγορίου** καὶ **Ι. Λαδᾶς** παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν τί γνωρίζει περὶ τῆς τύχης τῶν κατοίκων τοῦ Ἀδραμυττηνοῦ κόλπου καὶ Μοσχονησίων, τῶν ὁποίων τὸ μεγαλύτερον μέρος ἔμεινεν αἰχμάλωτον ἐν Τουρκίᾳ μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ περὶ τῶν ὁποίων φρικιαστικαὶ ὑπάρχουν διαδόσεις.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι ἀτυχῶς ἡ Κυβέρνησις στερεῖται πληροφοριῶν. Οὐχ ἤττον εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ἐπιτροπὴν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν ἐγένοντο συστάσεις περὶ τοῦτου.

Ὁ κ. **Σ. Κρητικᾶς** συνηγορεῖ ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ κτήματος.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) δίδει σχετικὰς πληροφορίας.

Οἱ κ. κ. **Ὁρέστης Κυπριανός**, **Γ. Παπανδρέου**, **Βύρων Καραπαναγιώτης**, **Δημ. Σάββας**, **Μ. Δαίλιος**, **Ἐμμανουὴλ Μάρκογλου**, **Γεώργιος Καλδῆς**, **Χαρ. Γρηγορίου** καὶ

Ἰωάν. Λαδᾶς παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν, ἐφόσον τοῦτο εἴνε δυνατόν, πόσοι Ἕλληνες κρατοῦνται ἐτι ἐν Τουρκίᾳ ὑποκείμενοι εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν, καὶ τί γνωρίζει περὶ τῆς τύχης καὶ διαμονῆς αὐτῶν, δεδομένου ὅτι αἱ ἐν ταῖς ἐφημερίσιν ἀναγραφόμεναι περὶ αὐτῶν εἰδήσεις εἰσι πᾶν ἄλλο ἢ καθησυχαστικαί.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι κατὰ πληροφορίας τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς οἱ ἐναπομένοντες ἀνέρχονται εἰς 120 χιλιάδας. Ἐκ τούτων αἱ 25 χιλιάδες διάγουν ὑπὸ συνθήκας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνεκτάς. Τῶν ἄλλων ἡ θέσις δὲν εἴνε καλὴ. Ἡ Κυβέρνησις φροντίζει διὰ τὴν μεταφοράν των.

Ὁ κ. **Καραπαναγιώτης** συνιστᾷ τὸ ἐπεῖγον τῆς λήψεως μέτρων ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν.

Οἱ κ. κ. **Μάρκος Τσαρλαμπᾶς** καὶ **Γεράσιμος Σολδάτος** ἐρωτῶσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας ἀν σκέπτεται νὰ διατάξῃ τὴν ταχίστην συμπλήρωσιν τοῦ κατωτέρου προσωπικοῦ τῆς Ἀγροφυλακῆς ἀρχιφυλάκων καὶ ἀγροφυλάκων τῆς Ἐπαρχίας Λευκάδος καὶ παρκαλοῦσιν ὅπως ὁ κ. Ὑπουργός εὐχεσθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὸ πικνύρον, καθότι ἡ Λευκὰς θὰ μειονεκτῇ εἰς ἀγροτικὴν ἀσφάλειαν ἐφόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁργάνων τῆς Ἀγροφυλακῆς δὲν ἐπικρατεῖ.

Ὁ κ. **Ἀλέξ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι καλὸ ὄλην τὴν περιφέρειαν ἔχει διορισθῇ τὸ 1)3 περίπου τῶν ἀγροφυλάκων, ὅπερ προσωπικὸν θεωρεῖται ἐπαρκὲς ἐφόσον δὲν ἐγένετο καὶ συγκομιδὴ καρπῶν.

Ὁ κ. **Τσαρλαμπᾶς** λέγει ὅτι ἐν σχέσει μὲ τὴν ἔκτασιν τῶν κτημάτων τὸ προσωπικὸν εἴνε ἀνεπαρκὲς καὶ οὐδεμία ἀσφάλεια εἴνε δυνατή. Δεδομένου ὅτι τὸ Ταμεῖον Ἀγροφυλακῆς εἴνε ἐπαρκὲς, παρκαλεῖ νὰ συμπληρωθῇ τὸ προσωπικόν. Ἡ στρεμματικὴ φορολογία ἐπιβάλλεται νὰ περιορισθῇ μόνον εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς Λευκάδος Κοινοῦτητος τῆς περιφέρειας.

Ὁ κ. **Σολδάτος** παρκαλεῖ ὅπως τὸ Ταμεῖον Λευκάδος ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀγροφυλακὴν καταστῇ ανεξάρτητον.

Ὁ κ. **Ν. Καλέλλης** τονίζει τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν εἰς ἣν εὐρίσκεται ἡ δημοσία ἀσφάλεια ἐν Ἠπείρῳ καὶ δὴ ἐν Ἀρτῇ.

Ὁ κ. **Θ. Σοφούλης** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἐστάλη εἰς Ἠπειρον εἰδικὸν ἀπόσπασμα 180 ἀνδρῶν καὶ ἐλήφθησαν πάντα τὰ μέτρα κατὰ τῶν κακοποιῶν στοιχείων.

Ο κ. Γ. Χατζηκυριακού αναπτύσσει ερώτησίν των περί της εξαγοράς των σιδηροδρόμων Θεσσαλονίκης - Γευγελής υπό Σέρβων κεφαλαίουχων, ὕπερ εὐλόγως ἐγέννησεν ἀνησυρία διὰ τὰς φιλικὰς καὶ συμμαχικὰς σχέσεις μετὰ τοῦ ὁμόρου Κράτους τῆς Σερβίας, ἀλλ' ἀνυπομόνως ἀναμένει καθησυχαστικὰς πληροφορίες παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἀκόμη δὲν ἔχει θετικὰς πληροφορίες περὶ τοῦ ὄντως ἐνδιαφέροντος τούτου ζητήματος καὶ εὐθὺς ὡς συλλέξῃ αὐτὰς ὡς καὶ τὸν τρόπον τῆς διευθετήσεως τοῦ ζητήματος θὰ τὰς ὑποβάλῃ εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν.

Οἱ κ. κ. Ὁρέστης Κυπριανὸς καὶ Χαράλαμπος Γρηγορίου παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν δεδομένου ὅτι ἡ Ἑλλὰς εἶνε χώρα κατ' ἐξοχὴν ἐλλειπογενής, νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν εἴη δυνατόν νὰ ὑπεβιβασθῇ εἰσέτι ἡ τιμὴ τῆς κινήσης τοῦ Κράτους, ἵνα αὕτη, περισσότερον προσιτὴ γινομένη, συντελέσῃ εἰς τὴν εὐκολωτέραν καταπολέμησιν τῆς ἐλονοσίας, ἐκ τῆς ὁποίας τόσκι ζημιονῶνται καὶ τὸ Κράτος καὶ ἡ Φυλὴ μας ἐν γένει.

Ο κ. Ἐμ. Τσουδερός (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ τὰ ἑξῆς:

Γνωστὸν εἶνε ὅτι ὁ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1908 εἰσχυθεὶς θεσμὸς τῆς πωλήσεως κινήσης ὑπὸ τοῦ Κράτους οὐδένα φορολογικὸν σκοπὸν ἔχει, ἐθεσπίσθη δ' ἵνα κατασταθῇ δυνατὴ ἡ διὰ τῆς παροχῆς εἰς τὸ Κοινὸν κινήσης ἀρίστης ποιότητος καὶ εἰς τὴν μικροτέραν δυνατὴν τιμὴν καταπολέμησις τῆς ἐλονοσίας.

Διὰ τοῦτο ἐν σχετικῷ νόμῳ ἐτέθη διάταξις καθ' ἣν ἡ τιμὴ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους πωλουμένης κινήσης δέον νὰ ὀρίζεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς τιμῆς προμηθεύσεως (κόστους) προσθήκη 50/ο, δι' ἐξοδα διαχειρίσεως, ἀπωλείας κλπ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς διατάξεως ταύτης ἡ Ὑπηρεσία προβαίνει ἐκάστοτε εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς τιμῆς πωλήσεως τῆς κινήσης τοῦ Κράτους.

Τὸ σημερινὸν κόστος τῆς κινήσης τοῦ Κράτους ἔχει ὡς ἑξῆς:

Α') Διὰ τὴν ὑδροχλωρικὴν κινήσιν εἰς σακχαρόπηκτα ἐν σωληναρίοις.

1ον) Παραγγελία ἐργοστασίου Ἰάβας ἔτους 1922.

73,50 ὄλλ. φλ. κατὰ χιλιόγραμμα τσὶφ Πειραιᾶ, πρὸς 25

δραχ. τὸ φλωρ. (ὡς ἐπληρώθη κατὰ τὸ ἄνωγμα τῆς πιστώσεως) Δραχ. 1.837,50

50/ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. » 91,75

Τὸ ὅλον » 1.929,25

2ον) Παραγγελία ἔτους 1923 (τῆς ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἤρχισεν ἐτι).

15,50 ὄλλ. φλωρ. κατὰ χιλιόγραμ. εἰς γῆμα τσὶφ Πειραιᾶ πρὸς δραχ. 20 τὸ φλωρ. Δραχ. 910

ἐξοδα συσκευασίας εἰς σακχαρόπηκτα κλπ. » 315

1.255

50/ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. » 62,75

Τὸ ὅλον » 1.317,75

Ἦτοι.....

1ον) Κόστος παραγγελίας 1922 δραχ. 1.929,25

2ον) » » 1923 » 1.317,75

Ἦτοι μέσος ὅρος κόστους δραχ. 1.820 κατὰ χιλιόγραμμα, Ἦτοι κατὰ κυτίον δραχ. 18,20

Β' Διὰ τὴν ὑδροχλωρικὴν κινήσιν ἐν διχλύσει εἰς φύσιν γας

1ον) Παραγγελία ἐργοστασίου Ἰάβας ἔτους 1922

0,65 τοῦ ὄλλ. φλωρ. κατὰ κυτίον τῶν 10 φύσιν γων πρὸς 36 δραχ. τὸ φλωρ. Δραχ. 23,10

50/ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. » 1,15

Τὸ ὅλον » 24,55

2ον) Παραγγελία Νικολαΐδου ἔτους 1923, τῆς 6-

ποίας ἡ ἐκτέλεσις δὲν ἤρχισεν ἀκόμη.

0,77 ἑλβ. φράγ. κατὰ κυτίον ὡς ἄνω, πρὸς 9

δραχ. τὸ ἑλβ. φράγ. Δραχ. 6,93

50/ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. » 0,34

Τὸ ὅλον » 7,27

3ον) Νέα παραγγελία ἔτους 1923 «Sanitas»

κόστος περιεχομένης κινήσης Δραχ. 2,80

ἐξοδα συσκευασίας. » 6,00

50/ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. » 0,14

Τὸ ὅλον » 9,24

Ἦτοι.....

1ον) Κόστος παραγγελίας 1922 Δρ. 24,55

2ον) » » 1923 » 7,27

Νικολ. » 7,27

3ον). Κόστος παραγγελίας 1923

«Sanitas» » 8,80

Ἦτοι κατὰ μέσον ὄρον κόστος ἐκάστου κυτίου τῶν

10 φυσίγων. Δραχ. 12.—

1^η. Διὰ τὴν διευκὴν κινίην εἰς σακχαρόπηκτα ἐν σωληναρίοις

Παραγγελία ἐργοστασίου Ἰάβας ἔτους 1922

64.25 ὄλλ. φλωρίν. κατὰ χιλιόγραμ. τσίφ Πει-

ριαῖ, πρὸς 20 δραχ. τὸ φλωρ. Δραχ. 1285.—

50)ο δι' ἐξοδα διαχειρίσεως κλπ. . . . » 60,40

Τὸ ὅλον . . . » 345,40

Ἦτοι κόστος ἐκάστου κυτίου Δραχ. 13,45

Ἐπὶ τῇ θάσει τοῦ ὑπολογισμοῦ τούτου ἐγένετο ὁ καθορὴ σμὸς τῶν σήμερον ἰσχυουσῶν τιμῶν πωλήσεως τῆς κινίης τοῦ Κράτους, ἥτοι εἰς δραχ. 15 διὰ τὴν ὑδροχλωρικὴν κινίην εἰς σακχαρόπηκτα ἐν σωληναρίοις καὶ κυτίοις, δραχ. 12 κατὰ κυτίον διὰ τὴν διευκὴν κινίην εἰς σακχαρόπηκτα ἐν σωληναρίοις καὶ κυτίοις καὶ δραχ. 10 κατὰ κυτίον ὑδροχλωρικῆς κινίης εἰς φύσιγγας.

Ὡς θέλει παρατηρήσει τις ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ὑπολογισμοῦ, τὸ κόστος τῆς σήμερον πωλουμένης κινίης τοῦ Κράτους ἀνηκούσης ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν παραγγελίαν τοῦ ἔτους 1922 τοῦ ἐργοστασίου Ἰάβας, ἥτις ἐπληρώθη μὲ ὑψηλὴν τιμὴν συναλλάγματος, ἐπέβαλλεν, ὅπως ἡ τιμὴ πωλήσεως καθορισθῇ πολὺ ἀνωτέρω τῆς σήμερον ἰσχυούσης τοιαύτης. Ἡ Ὑπηρεσία ὅμως ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῆς, ὅπως ἐπιτύχῃ ὅσον τὸ δυνατόν ταχυτέραν τὴν ὑποτίμησιν τῆς κινίης τοῦ Κράτους, προέβη εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τοῦ κόστους διὰ τῆς εὐρέσεως τοῦ μέσου ὄρου τοῦ κόστους μετὰ τῶν ὑπὸ ἐκτέλεσιν νέων παραγγελιῶν κινίης, αἵτινες καὶ εὐθηνότεραι εἶνε καὶ μὲ μικροτέραν τιμὴν συναλλάγματος θέλει πληρωθῇ τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν καὶ ἡλᾶττωσεν ἀπὸ μὴνός περίπου τὴν τιμὴν τῆς κινίης εἰς τὰς σημερινὰς τιμὰς.

Οἱ κ. κ. **Κυπριανὸς** καὶ **Γρηγορίου** ἐπανατοῖζον τὴν ἀνάγκην τῆς ἐλαττώσεως τῆς τιμῆς τῆς κινίης, διὰ τῆς χρήσεως τῆς ὁποίας θὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἐλονοσία.

Οἱ κ. κ. **Ορ. Κυπριανός**, **Δ. Σάββας**, **Μ. Δαίλιος**, **Γ. Καλδῆς**, **Β. Καραπαναγιώτης**, **Γ. Παπανδρέου**, **Ε. Μάρκογλου**, **Δ. Γεωργαλᾶς**, **Ι. Λαδάς** καὶ **Χ. Γρηγορίου** παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν προέβη εἰς τὰς ἀπαιτουμένας ἐναργείας, ὅπως ἀπελευθερωθῶσι τῶν ἐν Σμύρῃ τουρκικῶν φυλακῶν οἱ ἀπὸ ἐνός καὶ ἡμίσεος ἔτους κρατούμενοι ἐν αὐταῖς Ἑλ-

ληνες ὑπῆκοι, διότι ὑπερέτησαν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Στρατὸν, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ ἐκ Λέσθου Ἰωάννης Βαρδαζόγλου.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Πράγματι κ. Πρόεδρε, ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε κατὰ τὸν παρελθόντα Δεκέμβριον γνῶσιν ὅτι κρατοῦνται εἰς τὰς φυλακὰς Σμύρνης τοιοῦτοι Ἑλληες, μετὰξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ κατονομαζόμενος. Ἡ Κυβέρνησις ἔλαβε κατὰ πρῶτον γνῶσιν ἀπὸ τοῦ Ἑλλήνας ἀντιπροσώπου οἱ ὁποῖοι μετέβησαν μετὰ τοῦ ἀντιπροσώπου τῆς Ἀμερικανικῆς Ἀποστολῆς εἰς Σμύρνην πρὸς παραλαβὴν τῆς πρώτης ἀποστολῆς τῶν Ἑλλήνων ὁμήρων, οἱ ὁποῖοι εἶχον συγκεντρωθῇ τότε ἐκεῖ. Ἐκτοτε προέβη εἰς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν. Οἱ κρατούμενοι αὐτοὶ εἶνε ἢ ὑπόδικοι ἢ κατὰδικοι καταδικασθέντες εἰς δικόφρους ποινάς. Τὰ διαβήματα εἰς τὰ ὁποῖα προέβη ἡ Κυβέρνησις εἶνε διττά· δηλαδή ἐνήργησε πρῶτον διὰ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς τῆς πρὸς ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν, διότι κατὰ τὸ πλεῖστον, κατὰ τὰ 3/4, ἀκόμη καὶ περισσύτερον, οἱ κρατούμενοι οὗτοι ὑπόκεινται πράγματι εἰς ἀνταλλαγὴν, διότι προέρχονται ἐκ τῶν περιφερειῶν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. Ἡ Ἐπιτροπὴ προέβη εἰς τὰ ἀναγκαῖα διαβήματα πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν κρατουμένων τούτων. Προκειμένου περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον θὰ γίνῃ ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτῶν δέον νὰ γίνῃ διάκρισις. Ἡ πρόκειται περὶ ὑποδίκων καὶ κατὰδίκων διὰ κοινὰ ἀδικήματα ἢ πρόκειται περὶ ὑποδίκων διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα. Οἱ κατὰδικοι διὰ κοινὰ ἀδικήματα κατὰ τὴν γενομένην συμφωνίαν παραδίδονται ἀπὸ τὰς Ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι τοὺς κατεδίκασαν εἰς τὸ ἕτερον Κράτος πρὸς ἐκτίσιν τῆς ποινῆς τῶν ἢ πρὸς παραπομπὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων αὐτοῦ. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀδικήματα τὰ πολιτικὰ οἱ κατηγορούμενοι δι' αὐτὰ πρέπει νὰ ἀπαλλαγθῶσι δι' ἀμνηστίας. Ἐχομεν μέχρι τοῦδε τὴν ἀπάντησιν ὅτι ἡ Τουρκικὴ Κυβέρνησις θὰ προέβη εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου τῆς παραδόσεως τῶν κοινῶν ὑποδίκων καὶ κατὰδίκων τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν καὶ ἐπομένως αἱ πληροφροῖαι ἡμῶν εἶνε καθησυχαστικαὶ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν παροχὴν τῆς ἀμνηστίας, καὶ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου αἱ πληροφροῖαι μας εἶνε ἐπίσης μᾶλλον εὐχάριστοι.

Ὁ κ. **Καλδῆς** τονίζει τὸ δικαίωμα τῆς ἀποδόσεως καὶ ἀπελευθερώσεως.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Πιστεύσατε ὅτι δὲν παρελείψαμεν κανὲν διαβήμα σχετικόν. Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ Κυβέρνησις ἡ Τουρκικὴ, ἐὰν κρίνωμεν ἀπὸ τὰς διαθέσεις τὰς ὁποίας δεικνύει ἀπέναντι ἡμῶν πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ σύμφυξιν

των φιλικῶν ἡμῶν σχέσεων, δὲν θὰ λείψῃ, συμμορφωμένη ἄλλως τε πρὸς τὴν υποχρέωσιν ὅπως προῦθι εἰς ἐφαρμογὴν τῆς Συνθήκης, δὲν θὰ λείψῃ νὰ δώσῃ ὅλας τὰς ἀναγκαῖας διαταγὰς πρὸς παράδοσιν τῶν κρατουμένων.

(Ο) **κ. Β. Καραπαναγιώτης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκειται ἡ διενεργουμένη ἀνάκρισις κατὰ τῶν ὑπευθύνων διὰ κατὰσχέσεις ἐν τῇ Στρατιᾷ Μικρᾷς Ἀσίας καὶ τί προτίθεται νὰ ἐνεργήσῃ διὰ τὴν ταχθεῖν παράδοσιν καὶ ἀπόδοσιν τῆς δικαιοσύνης.

(Ο) **κ. Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι συνεκτενρώθησαν ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας αἱ δικογραφαὶ καὶ διατάχθη ὁ προσδιορισμὸς τῶν δικῶν.

(Ο) **κ. Σκ. Ζεργὸς** ἐρωτᾷ ἂν ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται ἤδη νὰ λάβῃ σύντομα μέτρα διὰ τὴν πρωτεύουσάν καὶ ὅποια τοιαῦτα, ὅπως προσεχῶς αἱ Ἀθῆναι καταστῶσιν ἀντάξιαι τοῦ Ἑθνικοῦ, τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ παρελθόντος τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ καὶ ἀντάξιαι τοῦ εὐρυτάτου των μέλλοντος.

(Ο) **κ. Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι ἀναγνωρίζει τὰς ἀνάγκας τῶν Ἀθηνῶν.

(Ο) **κ. Ζεργὸς** παρακαλεῖ νὰ σχηματισθῇ μία Ἐπιτροπὴ, ἥτις νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα.

(Ο) **κ. Ν. Καλέλλης** παρακαλεῖ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργόν, ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν, πόσοι καὶ ποῖοι ὅπλα καὶ παρὰ μένους αἰχμάλωτοι ἐν Ἑνδοσίᾳ καὶ ποῖα μέτρα ἐλήφθησαν ἐν καταστροφικῇ περιπτώσει πρὸς ἀπελευθέρωσιν των.

(Ο) **κ. Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι δὲν γνωρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁπλιτῶν. Κατεβλήθησαν προσπάθειαι καὶ ὅσοι ἀνακαλύπτονται γίνονται διαδύματα καὶ ἐπιστρέφονται. Ἐχομεν ὑπονοίας ὅτι ὑπάρχουν τινὲς καὶ προσπαθοῦμεν νὰ ἐξακριβώσωμεν ποῦ εἶνε.

(Ο) **κ. Κ. Παπαϊωάννου, Ἐμμαν. Σοφοῦλης, Α. Κεντούρης καὶ Ι. Μαλαχίας** παρακαλοῦσι τὸν Ὑπουργόν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ὅτι μέχρι σήμερον δὲν ἤρχισεν ἡ ὁριστικὴ μελέτη τῆς ὁδοῦ Χώρας-Πύργου τῆς Σάμου, ἥτις ἀπὸ διμήνου καὶ πλέον εἰστάχθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου. Πληροφοροῦμεθα ὅτι ἡ Μηχανικὴ ὑπηρεσία Σάμου οὐδὲν ἐνέργησε σχετικῶς καίτοι ἔχει ὅλον τὸν καιρὸν δεδομένου ὅτι ἀπὸ πολλῶν πᾶσα γίνῃσι ἐπὶ τῆς ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων Σάμου ἔχει σταματήσει.

(Ο) **κ. Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας)

ἀπαντᾷ ὅτι διατάχθη ἡ μελέτη καὶ θὰ ζητήσῃ τὸν λόγον τῆς μὴ ἐκτελέσεώς της.

(Ο) **κ. Κ. Βαροδουλάνης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῶν Ναυτικῶν νὰ ἀπαντήσῃ ἐπὶ τῆς ἐξῆς ἐρωτήσεως:

Διὰ τίνα λόγον δὲν συμπληροῦνται αἱ κεναὶ θέσεις τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Πυλερικοῦ Ναυτικοῦ, ἐν τῷ ὅποίῳ μόνον δὲν ἐγένοντο προαγωγαί, ἐνῶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα Σώματα τοῦ Στρατοῦ τῆς ἡμετέρας, τῆς Χωροφυλακῆς, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν διοικητικῶν κλάδων συνεπληρώθησαν τὰ κενά.

Πρόκειται περὶ ἀπολύτως ἐπιβεβλημένου μέτρου, λαμβανόμενου ὑπ' ὅσον ὅτι πρόκειται νὰ προαχθοῦν ἀξιωματικοὶ προσερχόμενοι οὐκ ὀλίγας ὑπηρεσίας καὶ κατετμημένοι πολυετῇ εἰς τὸν βαθμὸν των ὑπηρεσίαν.

(Ο) **κ. Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ὑπάρχει σχέδιον νόμου περὶ ἐπικυρωσῆς τῶν ἐκκαθαρισθέντων, μετὰ τὸ ὅποσον θὰ ἐξακριβωθῇ ἂν λείπουν ἢ ὅχι ὁργανικοὶ ἀξιωματικοί.

(Ο) **κ. κ. Φ. Μανουηλίδης καὶ Γ. Μπρίκας** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν τίνα μέτρα σκέπτεται νὰ λάβῃ διὰ τὴν κατασκευὴν δημοσίων ὁδῶν, ἐπισκευὴν γεφυρῶν καὶ ἄλλων δημοσίων ἔργων, ὧν ἀπαραίτητον καὶ ἐπιτακτικὴν ἀνάγκην ἔχει ὅλη ἡ περιφέρεια τοῦ Νομοῦ Ἑβρου. Εἶνε πασίγνωστον ὅτι εἰς ὁλόκληρον τὴν Θράκην δὲν παρουσιάσθη εὐκαιρία ἀπὸ τῆς ἀναγκαταλήψεως καὶ ἐντεῦθεν νάσχωληθῇ ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις μετὰ Δημόσια Ἔργα ὅχι δὲ μόνον τούτο, ἀλλ' εἶνε ἐπίσης γνωστὸν ὅτι καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἀκόμη κατεστράφησαν κατὰ τὰ γεγονότα τῶν κατοχῶν καὶ ἀνακτοχῶν καὶ κατὰ τὰς τελευταίας στρατιωτικὰς κινήσεις τῆς παραμεθορίου τοῦ Ἑβρου.

(Ο) **κ. Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι μελέται διατάσσονται, ἀλλὰ προσκίπτει ἡ ἐκτέλεσις των εἰς τὴν ἑλλειπὴν προσωπικοῦ.

(Ο) **κ. Μανουηλίδης** τονίζει τὴν ἀνάγκην τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων τούτων, διότι ὁ Νομὸς ἔχει καταστραφῇ ἀπὸ τῆς στρατιωτικῆς ἐπιχειρήσεως.

(Ο) **κ. Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι προκειμένου περὶ τούτων ἔργων θὰ ληφθῇ ταχυτάτη πρόνοια.

(Ο) **κ. κ. Ν. Καλέλλης, Θ. Χαβίνης, Γ. Σολδάτος καὶ Α. Σκέφρης** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργόν ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν πότε ὁ ἀποκατασταθῇ ἡ συγκοινωνία διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τῆς Κορίνθου.

Ὁ κ. **I. Κανναβός** (Υπουργός ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἐξακολουθοῦν κανονικῶς αἱ ἐργασίαι, ἀλλὰ πότε θὰ τελειώσουν ἀγνωστον.

Εἰς ἐρώτησιν τοῦ κ. **Σκέφερη** περὶ τῆς διακοπῆς ἀπαντῶν ὁ κ. **Υπουργός ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν** λέγει ὅτι διεκόπησαν προσωρινῶς ἐλλείψει χρήματος καὶ ἐγίναν διαπραγματεύσεις δανείου, πρόκειται δὲ νὰ κλεισθῇ σύμβασις μετὰ τοῦ Δημοσίου διὰ νὰ γίνῃ ἡ διεύρυνσις.

Ὁ κ. **Καλέλλης** τονίζει καὶ αὖθις τὸ ἐπεῖγον τῆς ἀποπερατώσεως τῶν ἐργασιῶν.

Ὁ κ. **I. Τσίρος** παρακαλεῖ τὸν κ. Υπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν διὰ τίνα λόγον τὸ Στρατιωτικὸν Γραφεῖον Χαλκίδος δὲν ἀπεφάνθη ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ στρατιώτου Δημ. Β. Χρυσομάλλου ὑπηρετοῦντος εἰς τὸ 2ον πεζικὸν σύνταγμα, δι' ἧς αἰτήσεως οὗτος ζητεῖ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ συμφώνως τῷ νόμῳ.

Ὁ εἰρημένος ἀκολουθεῖ τὴν κλάσιν 1922 καὶ ὡς λόγους ἀπαλλαγῆς του προβάλλει τὴν ἀνικανότητά τοῦ πατρός του.

Ὁ κ. **K. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) καταθέτει ἐγγράφως πληροφορίας.

Ὁ κ. **I. Κούνδουρος** ἐρωτᾷ τὸν κ. Υπουργὸν τῆς Γεωργίας, ἂν τὸν ἀπησχόλησε τὸ ζήτημα τῆς φορολογίας τῶν χαρουπιῶν Κρήτης, καὶ εἰδικῶς ἂν εἴναι διατεθειμένος νὰ εἰσηγηθῇ κατάργησιν τῆς φορολογίας ταύτης, ἐφαρμμένης κατὰ βάσιν, ὡς ἐκλαμβανούσης τὰ χαρουπία Κρήτης δασικὰ προϊόντα μὴ χρηζόμενα καλλιεργείας, ἐνῶ δὲν εἴναι τοιαῦτα.

Ὁ κ. **Αρ. Μυλωνᾶς** (Υπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι ὑπεβλήθη νομοσχέδιον περιλαμβανόν σχετικὴν διάταξιν ἀπαλλαγῆς τῆς φορολογίας.

Ὁ κ. **Κούνδουρος** παρακαλεῖ νὰ ἐξετασθῶν καὶ συνθῇ καὶ ὑφ' ἧς τελεῖ τὸ ἐμπόριον τοῦ προϊόντος τούτου ἂν εἴναι δυνατὸν ν' ἀπαλλαγθῇ τὸ εἶδος τοῦτο καὶ ἀπὸ τὸν φόρον συναλλάγματος.

Ὁ κ. **Υπουργός** ὑπεσχέθη νὰ τὸ ἐξετάσῃ.

Μεθ' ὅ, παρελθούσης τῆς κεκανονισμένης ὥρας, ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Πρόεδρος. Συζητήσις ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως κατοχῆς πυροβόλων ὅπλων, χειροβομβίδων καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν.

Ὁ κ. **Γ. Τζώρτζης** λέγει ὅτι ἔχει ἀντίρρησην διὰ τὸν ἀφοπλισμὸν τῶν παραμεθορίων Ἑπαρχιῶν. Τὸ μέτρον αὐτὸ δὲν ἐφαρμόσθη πρῶτην φοράν. Δὲν κατορθώθη ὅμως ὁ ἀφοπλισμὸς, καίτοι ἠπειλήθησαν καὶ ποινὰ εἰρκτῆς καὶ θανάτου. Ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ὅμως ἐπηνέχθησαν πιέσεις εἰς τοὺς κατοικοὺς ἀφοπλιζόμενοι μόνον οἱ φιλήσυχοι, οἱ δὲ κακοποιοὶ διαφεύγουν. Εἶνε ἄλλως τε καὶ ἀντικοινωνικὸν τὸ μέτρον, διότι θὰ ὑποχρεοῦνται ὅλοι νὰ παρελάσουν ἀπὸ τὰ ἀστυνομικὰ τμήματα. Θεωρητικῶς εἶνε λαμπρὸν τὸ μέτρον, ἀλλὰ πρακτικῶς ἀποτυγχάνει. Συνιστᾷ ἀκολουθῶν νὰ σταλῶν εἰς τὰς παραμεθορίας Ἑπαρχίας τὰ καταλληλότερα ἀστυνομικὰ ὄργανα, νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα αἱ Ἐπιτροπαὶ ἀσφαλείας νὰ ὀρίζουν τοὺς ἀφοπλιστέους τόπους, νὰ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἀναχώρησις τῶν ἀνταλλακτέων Τούρκων καὶ νὰ αὐξηθῇ ἡ πίστωσις τῶν Ἐπιτροπῶν ἀσφαλείας.

Ὁ κ. **B. Καραπάνος** λέγει ὅτι διὰ τοῦ ἀφοπλισμοῦ δὲν θὰ ἐπέλθῃ τὸ ἀποτέλεσμα τὸ ἐπιδιωκόμενον διὰ τοῦ νομοσχεδίου. Πῶς θὰ προστατευθῇ ἄλλως τε ἡ τάξις ἡ κτηνοτροφική, ἥτις βιοῖ εἰς τὸ ὑπαίθριον;

Ὁ κ. **B. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ὑφίσταται ὁ νόμος περὶ ὀπλοφορίας. Τὸ νομοσχέδιον ἀφορᾷ ἀπαγόρευσιν καὶ ἐντὸς τῶν οἰκιῶν εὐρισκόμενων ὅπλων καὶ εἰς ὁρισμένους περιφερείας. Δηλαδή τὸ κενὸν ὑπερ πλεονεξία τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατοχῆς ὅπλων, χειροβομβίδων κλπ. ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Ἡ σκοπιμότης τοῦ νομοσχεδίου εἶνε προφανής.

Ὁ κ. **Καραπάνος** ἐξακολουθῶν ἐρωτᾷ ἂν εἰς τοὺς βλαχαιομένους θὰ ἀπαγορευθῇ νὰ ἔχουν ὅπλα.

Ὁ κ. **K. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ὁ οἰκείος ἀστυνόμος θὰ κρίνῃ περὶ τούτου.

Ὁ κ. **N. Καλέλλης** λέγει ὅτι πρὸς προστασίαν τῶν φιλησύχων πολιτῶν πρέπει νὰ εἰδοποιηθῶν περὶ τῶν ἀγρίων ποινῶν τοῦ νέου νόμου. Συνεπῶς πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ σχετικὴ τροπολογία του, καὶ ἂν θὰ κοινοποιεῖται ὁ νόμος καὶ ἡ διαταγή εἰς τὸν πρόεδρον τῆς Κοινότητος, τὰς ἀδείας δὲ θὰ ἐκδίδουν ὅχι αἱ ἀστυνομικαὶ Ἀρχαὶ ἀλλ' αἱ διοικητικαί.

Ὁ κ. **K. Γόντικας** (Υπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἡμπορεῖ νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἐκτὸς τῶν ἀστυνομικῶν Ἀρχῶν δύνανται καὶ ὁ Νομάρχης νὰ ἐκδίδῃ ἀδείας.

Ὁ κ. **Αλ. Μυλωνᾶς** (Υπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) δίδει ἐπεξηγήσεις τινὰς περὶ τῶν ἐγγυήσεων ἃς παρέχει τὸ σχέδιον νόμου περὶ τῶν περιπτώσεων εἰς ἃς ἐπιβάλλεται ἡ ὀπλοφορία τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ.

Ο κ. **Π. Ζωγράφος** λέγει ότι κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ληστείας συνετέλεσεν ὁ ἀρπλισμὸς τῶν κατοίκων. Ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Γρεβενῶν τὰ κακοποιὰ στοιχεῖα μὲ οἰκισθῆναι ἀπαγορεύσεις θὰ εἶνε ὀπλισμένα. Ἐλλείψει ὄπλων δὲν ἐφρονέθησαν λησταί. Διὰ τοῦτο τοὐλάχιστον διὰ τὴν Ἐπαρχίαν τοῦ τὸ νομοσχέδιον εἶνε ἐπιβλαβές, διότι θὰ λείψῃ ἡ συνδρομὴ τῶν ἐνόπλων πολιτῶν.

Ο κ. **Ἀντ. Πραντιούνας** λέγει ὅτι χρηματίσας ἐπὶ τῆς καταδιώξεως τῆς ληστείας καὶ γνωρίζων καὶ τὰ ἐν Ἑλλάδι κρατοῦντα ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἐπιβάλλονται διὰ τὴν παρκαθέρωσιν χώρων τὰ ἐξῆς μέτρα. Πρέπει τὰ ἀρχιποιμενεῖα νὰ εἶνε ἐνοπλῆ, διὰ νὰ ἀντιτάσσονται κατὰ τῶν ληστῶν καὶ τῶν κομιτατζήδων. Αἱ Ἀστυνομίαι ὀφείλουν νὰ ὀπλίσουν τοὺς πολίτας τοὺς παρέχοντας ἐγγυήσεις ὅτι δὲν θὰ κάμωσι κακὴν χρῆσιν τῶν ὀπλῶν. Ἐπίσης πρέπει νὰ ὁμοθυπονηθῶσι τὰ σύνορα δι' ἐγκαταστάσεως προσφύγων καὶ τραυματιῶν ἢ θυμάτων πολέμου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου.

Γίνεται ὁπσῦτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς συμῳάσεως περὶ ἐκπονήσεως προμελέτης ἀποξηράνσεως τῆς κοιλάδος Ἀξιῶ καὶ τῆς πεδιάδος Θεσσαλονίκης».

Πρόεδρος Ἀ' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν ὀρίων κατασκευῆς ἔργων ὁδοποιίας».

Ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1 ὁ κ. **Π. Πολυχρονίδης** νομίζει ὅτι τὰ ὅρια τῶν δαπανῶν ὅς ὀρίζει τὸ νομοσχέδιον εἶνε ἀνεπαρκῆ καὶ πρέπει νὰ αὐξηθῶν. Ἐπίσης καὶ τὸ διπλάσιον τῶν πιστώσεων εἶνε ἀνεπαρκές.

Ο κ. **Π. Μερλόπουλος** ἐρωτᾷ ἂν προκειμένου περὶ ἀναπληρωματικῶν πιστώσεων θὰ ἔπρεπε τὸ νομοσχέδιον νὰ παρκαπερθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τοῦ Προϋπολογισμοῦ.

Ο κ. **Ι. Κανναβός** (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι ἡ αὐξήσις εἰς τὸ τριπλάσιον καλῶς ὑπελογίσθη. Ἐπιτρέπεται ἄλλως τε καὶ ἔρευνα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐξήσιν τῶν πιστώσεων δὲν εἶνε ἀναγκαῖα ἡ ἐπαύξησις.

Ο κ. **Ἀντ. Πρέας** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ διακεχωρισμένων ζητημάτων. Ἄλλο αὐξήσις δαπάνης καὶ ἄλλο ἐπέκτασις δικαιωμάτων ἀρμολιότητος Γενικῶν Διοικήσεων. Ἄν συντρέχῃ τὸ πρῶτον, ἔχει δίκαιον ὁ κ. Μερλό-

πουλος θεωρῶν τοῦτο συναφές μὲ τὸν Προϋπολογισμὸν, διότι δὲν δυνάμεθα νὰ προεξοφλήσωμεν τὸν μῆπω καταρτισθέντα Προϋπολογισμὸν τοῦ 1925.

Ο κ. **Ἐμ. Τσουδερός** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) δίδει ἐξηγήσεις.

Γίνονται εἴτα δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὰ ἄρθρα 1, 2, 3 ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἄρθρα τοῦ νομοσχεδίου εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Πρόεδρος. Ἀ' συζήτησις ἐπὶ τῶν ἄρθρων τοῦ σχεδίου νόμου περὶ εἰσαγωγῆς εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον τῶν Εὐελπίδων νέων καταγομένων ἐκ μερῶν ἀλυτρώτων ἢ προσφύγων καὶ υἱῶν ἢ ἀδελφῶν φονευθέντων ἐν πολέμῳ πρὸς ἐκπαίδευσιν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1923—24».

Ο κ. **Δ. Πετρίτης** ὑποστηρίζει τροπολογίαν τοῦ περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀριθμοῦ, ἐκ τυχόν δὲν ἐπαρκέσουν οἱ ἐν τῷ νομοσχέδιῳ.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι θὰ γίνῃ σκέψις περὶ τοῦτου.

Ο κ. **Σ. Ζερβός** ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου διὰ τὸ μέτρον τοῦτο. Ἐπίσης παρακαλεῖ νὰ ἐπιτραπῇ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ ἀπόφοιτοι τῆς δευτέρας τάξεως Γυμνασίου.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀναπτύσσει τὰς σχετικὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου, καὶ ὑποῖται εἶνε ἄσχετοι πρὸς τὴν παράκλησιν τοῦ κ. Ζερβοῦ, διότι δὲν δύνανται νὰ εἰσέλθουν οἱ μὴ ἔχοντες τὰ πρῶτα τὰ γενικά.

Ο κ. **Ι. Καλογεράς** λέγει ὅτι δὲν πρέπει μέτρα τοιαύτης σοβαρότητος νὰ θεσπίζονται οὕτω. Πρέπει νὰ σταθμισθῇ σοβαρῶς ἡ ἀντοχὴ τῆς Χώρας καὶ νὰ ἐξετασθῇ πόσους ἀκριβῶς ἀξιοματικὸς χρειάζομεθα νὰ εἰσαγάγωμεν. Διότι πρέπει νὰ ἐνδιαφερθῶμεν καὶ διὰ τὴν μέλλουσαν ἐξέλιξιν αὐτῶν τῶν ἀνθρώπων.

Ο κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ὁ ἀριθμὸς εἶνε ἔκτοτε καθορισμένος καὶ τότε ὀφείλον νὰ λεχθῶν ὅσα ἐλέγχθησαν παρὰ τοῦ προλαλήσαντος. Νῦν ὁρισμένη κατηγορία ἐκρίθη νὰ εἰσαχθῇ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ.

Ο κ. **Καλογεράς** προτείνει νὰ ἀποσυρθῇ τὸ νομοσχέδιον, δεδομένου ὅτι ἀρκετὰ ἐλήφθησαν μέχρις ὥρας μέτρα ὑπὲρ τῶν προσφύγων.

Ο κ. **Ἀντ. Πραντιούνας** λέγει ὅτι καὶ εἰσοδοὶ εἰς τὰ

Στρατιωτικὰ Σχολεῖα πρέπει νὰ εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὰς ἐξόδους, πρᾶγμα ὑπὲρ μόνον ὁ κ. Ὑπουργὸς ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου.

Πρόεδρος. Α' συζήτησις κατ' ἄρθρον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιταχθέντων ὁθωμανικῶν κτημάτων ἐν τῇ Δυτικῇ Θράκῃ».

Ὁ κ. **Βασ. Χατζηλιάς** παρακαλεῖ ὅπως εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν συμμετάσχωσι καὶ δικασταὶ διὰ νὰ παρέχωνται περισσότεραι ἐγγυήσεις, γινομένης δεκτῆς τῆς σχετικῆς τροπολογίας του. Ἐρωτᾷ δὲ ἂν θὰ εἶνε μία ἢ Ἐπιτροπὴ.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐνδεχομένως βραδύτερον νὰ γίνουν καὶ περισσότεραι Ἐπιτροπαί. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν συμμετοχὴν δικαστῶν εἶνε ὁρθὴ ἡ παρατήρησις.

Ὁ κ. **Δ. Καλκανδοῦ** λέγει ὅτι οὐδεμίαν παρέχουσιν ἐγγυήσιν οἱ δικασταί.

Ὁ κ. **Χ. Ἀλαμανῆς** λέγει τοὐναντίον ὅτι ἡ μόνη ἐγγυήσις εἶνε οἱ δικασταί.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ καινοφανοῦς διατάξεως, διότι ἀνατίθεται εἰς Ἐπιτροπὰς ὁρισμὸς περιουσιῶν ἑκατομμυρίων ἀξίας καὶ παρακαλεῖ νὰ ἀναβληθῇ τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐξαιρετικοὶ λόγοι ἐπέβαλον τὴν οὕτως διὰτύπωσιν τῆς διατάξεως. Οὐχ ἦττον καὶ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, ἂν εἶνε δυνατόν, νὰ συμπεριληφθοῦν.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ περὶ οὗ πρόκειται νομοσχέδιον, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν κατ' ἀρχὴν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ ἀσχολουμένου εἰς τὸν ἐποικισμὸν τοπογραφικοῦ προσωπικοῦ».

Πρόεδρος. Α' συζήτησις κατ' ἄρθρον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μονιμοποιήσεως ἐφένδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασπιστῶν ἐν τῷ Στρατῷ».

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) παρακαλεῖ εἰς τὴν β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν νὰ υποβληθοῦν αἱ τυχόν τροπολογίαι.

Ὁ κ. **Β. Καραπαναγιώτης** παρακαλεῖ νὰ ἀπαλειφθῇ ἡ παράγραφος περὶ ἀρχαιότητος.

Ὁ κ. **Π. Ἀλεξανδροῦ** ἐρωτᾷ ἂν θὰ συμπεριληφθοῦν εἰς

τὰς μονιμοποιήσεις καὶ οἱ μὴ ὑπηρετοῦντες ἐφόσον προταθοῦν, καὶ μέχρι πότε θὰ δύνανται νὰ μονιμοποιῶνται.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, ἀπαντᾷ ὅτι δύνανται καὶ ὑπηρετοῦντες καὶ μὴ ἐφόσον προταθοῦν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῆς μονιμοποιήσεως νὰ συμπεριληφθοῦν.

Ὁ κ. **Δ. Ψιάρης** λέγει ὅτι ὁ κατ'ἀλογος τῶν προταθησομένων εἶνε πολὺ ἀνώτερος τοῦ μονιμοποιητέου ἀριθμοῦ, καὶ ἐπομένως ἐκ τοῦ δεξιοῦ ἐκάστου πίνακος νὰ προτιμῶνται οἱ μονιμοποιητέοι.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀντὶ τοῦ ἐπέφερε τροπολογίας εἰς τὸ ἄρθρον 2.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 περὶ προσωρινοῦ Ἀρχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῶν τῶν ἐν τῷ Κράτει μουσουλμανικῶν Κοινοτήτων».

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναθεωρήσεως τῶν ἐπαναστατικῶν ἀποφάσεων περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου».

Ὁ κ. **Ν. Ξηρὸς** παρακαλεῖ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ τροπολογία περὶ τῶν ἀπὸ τοῦ 1922 παραιτηθέντων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἡ τροπολογία εἶνε ἀντικείμενον ἰδίαις προτάσεως νόμου. Τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα εἶνε τροποποιήσις ἐπαναστατικῆς ἀποφάσεως, διὰ νὰ ἐξακριβωθῇ ἂν ἡδικήθησαν ὠρισμένοι ἀξιωματικοὶ ἢ ὄχι.

Ὁ κ. **Ἀντ. Πραντιούνας** λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα εἶνε καθαρῶς προσωπικόν. Διὰ νὰ ἐπανορθωθοῦν ἀδικίαι πρέπει νὰ ἀνακληθοῦν ἀξιωματικοὶ παραιτηθέντες ἀπὸ τοῦ 1920. Προβλέπεται περὶ ὅλων καὶ μόνον περὶ αὐτῶν δὲν λαμβάνεται πρόνοια.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν ψήφισμα ἀφορᾷ ἐπανόρθωσιν καταφανῶν ἀδικιῶν.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρὸς** ὑποστηρίζει σχετικὴν πρότασιν νόμου περὶ τῶν παραιτηθέντων ἐπὶ τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** νομίζει ὅτι τὸ σχέδιον ψηφίσματος θὰ ἀφορᾷ κατωτέρους ἀξιωματικούς. Καλὸν θὰ ᾔτο νὰ μὴ γενικευθῇ τὸ ζήτημα.

‘Ο κ. **Γ. Μόδης** λέγει ότι τῶν ἐκ πλάνης συμμετασχόντων κατωτέρων ἀξιωματικῶν ἐπιβάλλεται ἡ ἀθρόα ἐπαναφορά.

‘Ο κ. **Β. Κυβέλος** λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ σχετικὴ ἐπαναφορά τῶν ἀδικηθέντων ἀξιωματικῶν, διότι προφανῶς ἀπεπέμφθησαν ἄνευ λόγου πολλοὶ ἀξιωματικοί. Ἐπίσης νὰ εὐρυνθῇ ἡ ἐννοία τοῦ νόμου περὶ τῶν ἀποταχθέντων ὡς εὐνοησάντων τὸ κίνημα.

‘Ο κ. **Α. Κούτρας** θεωρεῖ συναφὲς τὸ ζήτημα τὸ θιχθὲν ὑπὸ τοῦ κ. Ξηροῦ πρὸς τὸ ἀντικείμενον τοῦ ὑπὸ συζήτησιν θέματος καὶ παρακαλεῖ νὰ γίνῃ δεκτὴ ἡ σχετικὴ τροπολογία.

Προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** ἡ συνέχισις τῆς συζήτησεως τοῦ νομοσχεδίου ἀναβάλλεται.

Γίνεται εἴτα δι’ ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α’ κατ’ ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους».

Μεθ’ ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 7.35, ἔνα ἐπαναληφθῇ τὴν Δευτέραν, ὥρα 5 μ. μ.

‘Ο Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΒ’

Τῆς 3 Μαρτίου 1924.

‘Ὡρα 5.20’ μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Ι. Κουνδούρου** καὶ **Β. Χατζηλία**, γενομένας ἀποδεκτάς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— ‘Ο Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συγχωνεύσεως τοῦ δικαστικοῦ ἀρχείου Μικρᾶς Ἀσίας μετὰ τοῦ γενικοῦ ἀρχείου τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης καὶ περὶ μονιμοποιήσεως ἐκτάκτων τινῶν ὑπαλλήλων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ’ ἀρχήν**.

— ‘Ο ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸς κ. **Κ. Γόντικας** ὑποβάλλει τὰ κάτωθι σχέδια νόμων:

«περὶ συγχλήσεως συμβουλίου πρὸς σύνταξιν πινάκων προαγωγῆς ὑπαξιωματικῶν».

«περὶ ὑποχρεώσεων μεταφερθέντων ἐκ τῆς Νομοφυλακῆς εἰς τὸ Πεζικόν» καὶ

«περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἀπὸ 13ης Ἰουλίου 1923 Νομοθ. Δ. περὶ χορηγήσεως ἐξαμηνίων ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν μετὰ πλήρου ἀποδοχῶν εἰς ἀξιωματικούς».

Ἀπαντᾷ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσονται **κατεπεῖγοντα** καὶ ψηφίζονται **κατ’ ἀρχήν**.

— Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς κ. **Κ. Σπυρίδης** καὶ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Α. Μυλωνᾶς** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς χρησιμοποιοῦσεως τῶν Ἑσπιοδοχείων Ἀθηνῶν - Παιριῶς καὶ προαπειῶν δι’ ἑταῖρον σκοπὸν κλπ.», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ’ ἀρχήν**.

— ‘Ο Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν κ. **Θ. Σοφούλης** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτελέσεως ἐπισκευῶν τῶν λουτρικῶν καταστημάτων τῆς Κοινότητος Λουτρακίου-Περαχώρας», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον**.

— ‘Ο Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ἐμ. Τσουδερός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ διαιρέσεως τῆς Διευθύνσεως τῶν Ἑμμέσων φόρων καὶ Μονοπωλίων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν».

— ‘Ο πληρεξούσιος κ. **Γ. Δουρινᾶς** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους».

— ‘Ο αὐτὸς πληρεξούσιος ὑποβάλλει προσθήκην ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ὁδοποιίας».

— ‘Ο πληρεξούσιος κ. **Α. Πραντιούνας** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ἄρσεως τοῦ ἐνοικιοστασίου».

— ‘Ο αὐτὸς πληρεξούσιος ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ μέτρων ὑπὲρ ἀκριβοῦς καὶ εὐσυνειδήτου δηλώσεως φορολογητέου εἰσοδήματος τῶν πολιτῶν καὶ ὑπὲρ ἄλλων πόρων τοῦ Κράτους».

— Ὡσαύτως πρότασιν νόμου «περὶ χρησιμοποιοῦσεως τοῦ ὅπλου τοῦ Μηχανικοῦ τοῦ Στρατοῦ διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν Δημοσίων Ἔργων τοῦ Κράτους».

— ‘Ο πληρεξούσιος **Νικ. Συριόπουλος** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας».

— ‘Ο πληρεξούσιος **Θ. Θεοδοωρίδης** ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ

15) 17 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περί συστάσεως Συνεταιρισμῶν δημοσίων υπαλλήλων κλπ.».

Ο πληρεξούσιος κ. **Β. Καραπαναγιώτης** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μονιμοποιήσεως ἐπιδόρων ἀξιωματικῶν».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Μπούμπουλης Α. Κολιαλέξης**, καὶ **Γ. Ροῦσος** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου Νομοθετικοῦ Δικτάγματος περὶ συγκροτήσεως πενταμελοῦς συμβουλίου διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῶν ἀποταχθέντων ἀξιωματικῶν τοῦ II Ναυτικοῦ».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Δ. Ψιάρης, Α. Κολιαλέξης καὶ Φ. Γιαννακόπουλος** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μονιμοποιήσεως ἐπιδόρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυποκαπιστῶν ἐν τῷ Στρατῷ».

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Ροῦσος** καὶ **Α. Κολιαλέξης** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως ψηφίσματος «περὶ ὑπολογισμοῦ ἐμμέσθου δικαστικῆς ὑπηρεσίας τῶν κατωτέρων δικαστικῶν υπαλλήλων».

Ἐπὶ τῆς αὐτῆς προτάσεως ψηφίσματος υποβάλλεται τροπολογία ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. **Δ. Κατσίνα** καὶ **Δ. Καλιανδῆ** κλπ.

Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Σ. Χατζηγάκης, Χρ. Σακελλαρίδης** κλπ. υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ νόμου 2456 τοῦ 1920 περὶ ἱσραηλιτικῶν Κοινοτήτων».

Ἡ Ἑνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Τυρνάβου υποβάλλει ὑπόμνημα ζητοῦσα τὴν ἀπαλλοτριῶσιν διαφόρων γαιῶν καὶ τὴν εἰς τοὺς ἀκτῆμονας ἐξ αὐτῶν χορήγησιν.

Ἡ Επιτροπὴ δημοσίων υπαλλήλων Ἀθηνῶν αἰτεῖται τὴν χορήγησιν τοῦ ἐπιδομάτος καὶ εἰς τοὺς μὴ δυνηθέντας νὰ ἔχωσιν ἐξάμνηνον ὑπηρεσίαν λόγῳ τῆς στρατιωτικῆς τῶν υποχρεώσεως.

Ο πρόεδρος τοῦ Κτηματικοῦ Συνδέσμου Καβάλλας αἰτεῖται τὴν ἀπαλλοτρίωσιν τῶν Καπναποθηκῶν ἐκ τοῦ ἐνοικιοστασίου.

Ἡ Ἑνωσις τῶν Ἑλλήνων σπουδαστῶν αἰτεῖται ὅπως καθορισθῇ διὰ τοὺς τελειοφοίτους σπουδαστὰς ὡς χρόνος ὑπηρεσίας ἐν τῷ Στρατῷ ὁ ἀπαιτούμενος διὰ τὴν ἐκγύμνασίν των.

Ἡ Ἑνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Νεβέσκης καὶ Βλάτσης διαμαρτύρεται διὰ τὴν μὴ ἀμνήστευσιν τῶν στρατιωτικῶν ὑποδίκων.

— Σύμπας ὁ ἐφεδρικός καὶ ἀγροτικός κόσμος Μαχμουλίου Ἀρίστης υποβάλλει ψήφισμα ἀνακουφιστικῶν ὄρων ὑπὲρ τῶν κατοίκων.

Οἱ ἐν Ματσουκίῳ γεωργοὶ πρόσφυγες διαμαρτύρονται διὰ τὴν παραχώρησιν τοῦ ἀγροκτήματος τούτου εἰς τοὺς κατοίκους Ματσουκίου.

Οἱ μαθηταὶ Γυμνασίου Ἀχλίδου παρακαλοῦσι τὴν Συνέλευσιν ὅπως συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς διαρρυθμίσεως τοῦ Δικτάγματος περὶ ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων καὶ ἀπουσιῶν.

Ἡ Επιτροπὴ κατοίκων Καλλιάνων ζητεῖ τὴν ἀμεσὴν ἐγκατάστασιν ὑδραυλικῶν ἔργων εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Στυμφαλίας προκειμένου νὰ καταστραφῶσιν οἱ ἀγροὶ των ἐκ τῆς διοχετεύσεως τῶν ὑδάτων τῆς λίμνης Καίσαρι.

Ἡ Ἑνωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Ἐδέσσης, Ζηλιακῶδης καὶ Ναούσης διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ ἀμνήστευσιν τῶν στρατιωτικῶν ὑποδίκων.

Ἡ Νομαρχία Τρικυλλίων υποβάλλει ψήφισμα τῶν κατοίκων διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς ζωῆς.

Ο πρόεδρος τῆς Κοινοτήτος Σχισιάλων υποβάλλει παράκλησιν τῶν κατοίκων αὐτῆς ὅπως μὴ ἐπιταχθῶν αἱ γαϊαὶ των διὰ τὴν ἐγκατάστασιν προσφύγων.

Ἡ Ἑνωσις ἐπιδόρων Χωροφυλακῆς Κρήτης υποβάλλει ὑπόμνημα περὶ ἀνακλήσεως των εἰς τὴν Χωροφυλακὴν καὶ περὶ χορηγήσεως ἐπιδομάτων καὶ συντάξεως.

Μεθὺν τῆς Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ο κ. **Γ. Φραγκοῦδης** ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργόν τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν:

1) Πόσοι προξενικοὶ καὶ διπλωματικοὶ υπάλληλοι ὑπάρχουν χωρὶς νὰ εὐρίσκωνται εἰς καμμίαν θέσιν, καὶ

2) Τὸ ὄνομα ἐκαστοῦ τοιούτου υπαλλήλου καὶ τὸν λόγον διὰ τὸν ὁποῖον εὐρίσκεται μακρὰν τῆς θέσεως του ἢ ἄνευ θέσεως.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι υπεράριθμοι υπάλληλοι ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν δὲν ὑπάρχουν. Μόνον 6 ὑπάρχουν ἐν διαθεσιμότητι καὶ ἕτεροι 24 ἀνήκοντες εἰς θέσεις (ὡς ἐν Ρωσίᾳ) αἱ ὁποῖαι δὲν ἔμπορουν νὰ πληρωθῶν. Οἱ ἐν διαθεσιμότητι 6 εἶνε οἱ κ.κ. Καυταντζόγλου, Σισιλιάνος, Ραγκαζῆς, Πεζᾶς κλπ.

Ο κ. **Φραγκοῦδης** λέγει ὅτι νομίζει ὅτι οὗτοι ὀφείλουν νὰ λάβουν τὴν σύνταξίν των. Ἐπίσης καὶ διὰ τοὺς

άλλους να ληφθῇ μέριμνα, διότι οἱ πλείστοι περιφέρονται εἰς τὴν πλατεῖαν τοῦ Συντάγματος.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι θὰ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα καὶ ἀναλόγως τῶν πορισμάτων θὰ πράξῃ.

Οἱ κ. κ. Γρ. Μάρακας, Κ. Παπαδογιάννης, Π. Πολυχρονίδης καὶ Ἀρ. Μητσοτάκης παρακαλοῦν τὴν Κυβέρνησιν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν τίνα μέτρα θὰ λάβῃ, σχετικῶς πρὸς τὰ χρέη πολλῶν μεταναστευόντων λόγῳ τῆς ἀνταλλαγῆς Γούρκων πρὸς Χριστιανούς.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι πρέπει νὰ δίδονται ἐντύπως αἱ ἀπαντήσεις εἰς τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους καὶ παρακαλεῖ νὰ εἰσχηθῇ ἡ σχετικὴ πρότασις. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν προκειμένην ἐρώτησιν λέγει ὅτι δὲν θίγονται αἱ κατὰ τῶν ἀνταλλαχθεμένων ἀπαιτήσεις, δυνάμενον νὰ ἐφαρμοσθῇ τῶν γενικῶν δικονομικῶν προστατευτικῶν μέτρων.

Ο κ. Πολυχρονίδης λέγει ὅτι ἀπαγορευθεῖσας τῆς λήψεως μέτρων κατὰ τῶν Μουσουλμάνων πρέπει νὰ ληφθῇ εἰδικὸν τι μέτρον καὶ νὰ ᾔρῃ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις.

Ο κ. Β. Καραπαναγιώτης παρακαλεῖ τὸν κύριον Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν περιήλθεν εἰς γνῶσιν τοῦ ὅτι ἡ Αἰγυπτιακὴ Κυβέρνησις ἐπτόρησε διὰ νόμου πάσης ἀποζημιώσεως τοὺς ἀπομακρυνθησόμενους Ἑλληνας ὑπάρχους ὑπαλλήλους τῆς, προσθέσασα διάταξιν ὅτι δικαιούνται ἀποζημιώσεως «οἱ προεπάρξαντες Ὀθωμανοὶ ὑπῆκοι». Οὕτως θάπαντες οἱ Ἕλληνες ὑπάλληλοι τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως, οἱ καταγόμενοι ἐκ τῶν ἀπὸ τοῦ 1912 ἀπελευθερωθέντων μερῶν ἀπομακρυνόμενοι τῆς παρὰ τῇ Αἰγυπτιακῇ Κυβερνήσει ὑπηρεσίας των οὐδεμίαν ἀποζημίωσιν θέλουσι λάβει, ἐνῷ δὲ ἅπαντας τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους τὴν καταγωγὴν ὑπαλλήλους θέλει χορηγηθῇ ὡρισμένη ἀποζημίωσις.

Αἱ ἀνωτέρω ἐνέργειαι σχετικῶς μὲ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Εὐρωπαίων ὑπαλλήλων σκοπὸν ἔχουσιν ὅπως μετὰ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ καθεστώτος ἐν Αἰγύπτῳ ἴπασαι αἱ ὑπηρεσίαι περιέλθωσιν εἰς τοὺς Ἰθαγενεῖς.

Ποῖα μέτρα ἔλαβεν ἢ προτίθεται νὰ λάβῃ.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) καταθέτει ἐγγράφους πληροφορίας.

Ο κ. Α. Βαρελάς παραιτεῖται τῆς περὶ ἐλαττώσεως

τοῦ φόρου τῆς ρητίνης ἐρωτήσεώς του ἀνθρῶν ὁ κ. Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας ὑπέσχετο σχετικὸν νομοσχέδιον.

Οἱ κ. κ. Β. Δαλιάνης, Ν. Συριοπούλος, Τάσης Ἀναστασίου καὶ Νικόλαος Καλλιονεζῆς παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ὅπως ποσὸν εἰσπράχθη δυνάμει τοῦ νόμου περὶ γαλλοζουπλῆκτων καὶ ἂν πρόκειται νὰ γίνῃ ἡ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον κατανομή πρὸς ἀνακούφισιν τῶν ὑποστάντων ζημιῶν σταφυδοκτημόνων. Ἐν πάσῃ περιπτώσει παρακαλεῖται νὰ ἀνακληθῇ πᾶσα διαταγή πρὸς εἰσπράξιν.

Οἱ κ. κ. Γεώργιος Μόδης καὶ Ἰωάννης Σαλουνεζῆς παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ποῖα μέτρα ἔλαβεν ἢ προτίθεται νὰ λάβῃ διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν καὶ τὴν εἰς τὰ ἴδια ἐπάνοδον Ἑλλήνων πολιτῶν, οἵτινες, καταδικασθέντες ἐν Μακεδονίᾳ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων Στρατοδικείων κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου, εὐρίσκονται εἰσέτι εἰς τῆς γαλλικῆς ἀποικίας.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις προσέειπε εἰς ἐπανεκλεγμένον διαβήματα πλησίον τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως, ἥτις ἐζήτην ἐκάστοτε διακρίσεις πληροφάνειας καὶ ἐσχάτως παρεκλήθη νὰ τοὺς συμπεριλάβῃ εἰς τὴν ἀμνηστίαν. Στερεῖται ὁμοῦς ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις νεωτέρων εἰδηρίων.

Ο κ. Σαλουνεζῆς λέγει ὅτι ὑπάρχουν καὶ πολλοὶ μὴ ἔχοντες τὰ μέσα νὰ ἐπανέλθωσιν.

Οἱ κ. κ. Α. Παπαθανάσης, Ν. Γεηγοριάδης καὶ Φ. Μανουηλίδης ἐπερωτοῦσι περὶ τοῦ ἐξῆς: Ὑποιδῇ νομίζουσιν ὅτι τὰ διὰ τὴν ἀσφάλειαν λαμβανόμενα μέτρα διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῆς Χωροφυλακῆς καὶ δημοφυλακῆς ἐφίππων ἀποσπασμάτων εἶνε τελείως ἀνεπαρκῆ πρὸ παντός διὰ τῆς συνοριακῆς περιφρείας, ἐρωτῶσι τοὺς ἀρμοδίους Ὑπουργούς ἂν σκέπτονται νὰ λάβωσιν μέτρα ἐποικιστικὰ ὅπως ἐξαιρετικά, ἔστω καὶ πάλιν ὅλα, πρὸς ἐξελληνίσιν τῆς μεθορίου δι' ἐγκαταστάσεως εἰδικῶς πρὸς τοῦτο ἐκλεγομένων προσφύγων εἰς ὁρισμένα σημεῖα ἅτινα ἤθελον ὑποδεχθῇ τῇ ὑπηρεσίᾳ ἀρμοδίως.

Ο κ. Ἀλ. Μυλωνᾶς (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ περιεχόμενον τῆς ἐρωτήσεως εἶνε σοβαρώτατον καὶ ἀπασχολεῖται μὲ τοῦτο ἡ Ὑπηρεσία.

Ο κ. Μανουηλίδης παρακαλεῖ νὰ ἐρωτηθῶσιν οἱ πληρεξούσιοι Ἐδρου περὶ τοῦ ζητήματος τούτου.

Ο κ. Ἀλ. Μυλωνᾶς (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει

ὅτι εὐχαρίστως ἐν κικρῶ τῷ δέοντι θὰ καλέσῃ τοὺς κ.κ. πληρεξουσίου Ἑδρου.

Οἱ κ. κ. **Δημ. Μαργέτης, Παναγ. Τσιτσιλίας** καὶ **Δ. Βαρελάς** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν σκέπτεται νὰ λάβῃ μέτρα πρὸς ἄρσιν τῆς παρατηρουμένης ἀδίκου ἀνίστητος τῶν φορολογικῶν νόμων, καθ' οὓς ἐπὶ μὲν τῆς γεωργικῆς παραγωγῆς φορολογεῖται ἡ ἀκαθάριστος πρὸς οὐδός, ἐπὶ δὲ τῆς μηχανικῆς, ἐμπορικῆς κλπ. φορολογεῖται ἡ καθαρὰ τοιαύτη.

Ὁ κ. **Μαργέτης** ἀναπτύσσει τὸ ἄδικον καὶ ἐλαττωματικὸν τῆς φορολογίας ταύτης.

Ὁ κ. **Ἐμμ. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι βεβαίως ὑπάρχουν πολλὰ πλημμελείαι εἰς τὸ φορολογικὸν μας σύστημα, περὶ ὧν γίνεται μελέτη, καὶ πολὺ ταχέως θὰ προσκομισθῶν τὰ πορίσματα διὰ νομοθετικῶν ρυθμίσεων.

Ὁ κ. **Μαργέτης** ἐπανατονίζει ὅτι ὁ φόρος εἶνε βαρύνων καὶ ἄνιστος, ἡ δὲ καθαρὰ πρὸς οὐδός δύναται νὰ εὐρεθῇ.

Οἱ κ. κ. **Δ. Φλωριᾶς, Δ. Μέλφος, Ο. Ζαφειρίου** καὶ **Ν. Μανούσης** παρακαλοῦσι τὸν κύριον Ὑπουργὸν τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ἐξεῖρε τὸ κατάλληλον προσωπικὸν ἐκ καθολικῶν διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν ὑπαρχουσῶν ἐν Σέρραις κενῶν θέσεων. Ἐπίσης παρακαλοῦσι τὸν ἴδιον κ. Ὑπουργὸν νὰ πληροφορήσῃ ἂν γίνεται ἡ προπαρασκευαστικὴ ἐργασία διὰ τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλων οἰκημάτων διὰ σχολεῖα.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) ἀπαντᾷ ὅτι δὲν γνωρίζει ἡ ὑπηρεσία ἂν ὑπάρχουν τοιαῦτα σχολεῖα καὶ ἴσως κακῶς διατυπώθῃ ἡ ἐρώτησις.

Ὁ κ. **Φλωριᾶς** ἐπιμένει λέγων ὅτι ὑπάρχουν καθολικοὶ μαθηταὶ δι' οὓς πρέπει νὰ ὑπάρχουν καὶ καθολικοὶ διδάσκαλοι.

Οἱ κ. κ. **Α. Πραντιούνας, Δ. Προμπονᾶς, Α. Παπαδάμ, Ι. Βενιέρης, Κ. Καλομενόπουλος, Δ. Μαργέτης, Α. Πρέκας, Α. Δαργέντας, Κ. Ἀλαβάνος** καὶ **Δ. Καμπάνης** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὅπως:

1) συγκεντρωθῶσιν οἱ ὁπλῖται ὅλων τῶν Κυκλάδων αἰνυδῆποτε ὅπλου καὶ ὑπηρεσίας εἰς τὴν II Μεραρχίαν καὶ εἰς τὸ Α' Σῶμα Στρατοῦ, ὅπως ἦσαν καὶ πρὸ τῶν πολέμων ἐν εἰρήνῃ ἀνέκαθεν·

2) ὅπως ἀποσπασθῇ ἐν Σύνταγμα Πεζικοῦ εἰς Σῦρον, ἐξ

οὗ ν' ἀποσπασθῇ ἐν τάγμα εἰς Νάξον, εἰς λόχος εἰς Θήραν καὶ εἰς λόχος εἰς Ἄνδρον.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δίδει ἐγγράφους πληροφορίας περὶ τῶν κλάσεων 1922—1923, οἵτινες ἐπανήλθον εἰς τὸ Ἐσωτερικόν. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπόσπασιν συντάγματος εἰς Σῦρον τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, διότι ἡ κατάτμησις δυνάμεων ἀπεδείχθη ὅτι δὲν ἐξυπηρετεῖται ἰδίως τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Στρατεύματος.

Ὁ κ. **Α. Πραντιούνας** λέγει ὅτι αἱ συμπληρώσεις τοῦ μετώπου δύναται νὰ γίνωνται ἀπὸ ἐγγύτερα μέρη καὶ ὅχι ἀπὸ μακρυσμένα. Ὑποστηρίζει ἀκολουθῶς τὸ δίκαιον τῆς ἀποσπάσεως συντάγματος εἰς Σῦρον καὶ τάγματος εἰς Νάξον καὶ λόχου εἰς Ἄνδρον καὶ Θήραν.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν εἰς ποῖον σημεῖον εὐρίσκεται ἡ ὑπόθεσις τοῦ κληροδοτήματος Καμπάνη περὶ ἰδρύσεως Βιοτεχνικῆς Σχολῆς εἰς Ψυχρὸν Λασιθίου καὶ ἂν καὶ πῶς ἀπεράνθησαν οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, εἰς τοὺς οὗτους ἔχει σταλῇ ὁ φάκελος πρὸ δύο ἐτῶν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) κατὰθετεῖ ἐγγράφους πληροφορίας.

Ὁ κ. **Ι. Κούνδουρος** παρακαλεῖ νὰ διορισθῶν οἱ ὑποδεικνυόμενοι ἐκτελεσταί.

Μετὰ παραλήθησιν τῆς κεκλινομένης ὁρας ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Οἱ κ. κ. **Βασίλ. Χατζηλιάς** καὶ **Α. Κωνσταντινίδης** παρακαλοῦσι τὸν κύριον Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν ὅπως γίνῃ νόμος ἡ τεθῇ ἐν ἰσχύϊ ὁ νόμος 2485 πρὸς ἀνασύνταξιν τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων τῆς Δυτικῆς Θράκης.

Οἱ ὑπάρχοντες τοιοῦτοι εἶνε ἐσφαλμένοι, διότι συνετάχθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1920 βεβαιωμένως ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν τότε δημοτολογίων.

Εἰς τὸν ἐκλογικὸν κατάλογον Διδυμοτείου οὐδὲν σχεδὸν ἐπίθετον ἐκλογίως ἀναγράφεται, οἱ δὲ παλιννοστήσαντες μετὰ τὸ ἔτος 1920 δὲν εἶνε ἀναγεγραμμένοι εἰς τὸν κατάλογον.

Ὁ κ. **Θ. Σοφούλης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι νυντὼ οἱ ἐκλογικοὶ κατάλογοι τῆς Θράκης εἶνε ἐσφαλμένοι. Δι' αὐτὸ καὶ παρετάθησαν αἱ προθεσμίαι πρὸς διόρθωσίν των, αὐτεπάγγελτος ἐπέμβασις ὅμως τῶν Ἀρχῶν δὲν δύναται νὰ γίνῃ. Διὰ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ νόμου 2485 ἐζητήθη ἡ γνώμη τῆς Ἑνικῆς Διοικήσεως καὶ μόλις ἐλθῇ ἡ ἀληθὴς μέτρον.

(Ο) κ. **Γ. Κακουλίδης** παρακαλεί τον κ. Πρόεδρον της Κυβερνήσεως να δηλώσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν ἂν μεταξὺ ὧσιν πρώην Συμμάχων Δυνάμεων, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν ὑποφώνων συγγραμμάτων ἐν τῷ μεγάλῳ πολέμῳ, περιλαμβάνεται ἐν τῇς δηλώσει τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὁ Σύνδεσμος τῶν Σοβιετικῶν Σοσιλιστικῶν Δημοκρατιῶν (Ρωσία).

(Ο) κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι προὕφῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς ὅλα τὰ ἀναγκαῖα δικαίωματα διὰ τὴν ἀποκατάστασιν σχέσεων μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Διὰ τὸ κύριον ἐρώτημα τῆς ἐπερωτήσεως νομίζει ὅτι δὲν εἶνε ὁ ἀρμόδιος νὰ ἀπαντήσῃ.

(Ο) κ. **Κακουλίδης** ἀπαντῶν λέγει ὅτι θεωρεῖ ὑποχρεωσὶν του νὰ ἐκφράσῃ τὴν εὐγνωμοσύνην του πρὸς τὸν Ἐπίτροπον ἐπὶ τῶν Ἑξωτερικῶν τῆς Ρωσίας κ. Τσιτσερὶν ἀποδεχθέντα τὴν ἐν τῷ προσώπῳ αὐτοῦ (τοῦ βήτορος) ἀποστολὴν ὡς ἐκπροσωποῦσιν τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν, πρὸς ὃν διακρίνεται συμπαιθέστατα ἡ Σοβιετικὴ Ρωσία. Οὐλοῖ εἴτα περὶ τῆς ἐνθέρμου ὑποδοχῆς ἧς ἔτυχεν ἐν Ρωσίᾳ καὶ ἐξαίρει τὴν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἀποφιν ἣν ἔχουν αἱ σχέσεις μετὰ τῆς Ρωσίας. Ἡ ἐκθειάζει τοὺς ὑπὲρ τῶν ἑλληνικῶν δικαίων ἀγῶνας κατὰ τὸ παρελθόν. Ἐπικρίνει ἀκαλόγητος τὴν ἀμέλειαν τῶν μεταναστευτικῶν Κυβερνήσεων, διότι δὲν συνήψαν σχέσεις ἀμέσως μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, μεθ' ἧς πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ ἔχομεν σχέσεις, ὅπως καὶ μετὰ τῆς Οὐκρανοκρατείας.

(Ο) κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) παρεμβαίνων λέγει: Διὰ μετὰ τῆς Οὐκρανοκρατείας μόνον: Ἡ Ἑλλάς εἰς τὰς σχέσεις δὲν ποιεῖται διακρίσεις. Οὐδένα νὰ δηλώσῃ ὅτι μεθ' ὅλων τῶν Δυνάμεων ἐπιθυμοῦμεν νὰ διατελώμεν εἰς φιλικὰς σχέσεις.

(Ο) κ. **Κακουλίδης** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιορισθῶμεν μόνον εἰς ἐμπορικὰς σχέσεις καὶ ἐλπίζει ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα τῆς κυρώσεως τῶν διαπραγματεύσεων διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο, νὰ κληθῇ νὰ εἰπῇ τὴν γνώμην του. Ἐξακολουθῶν ἀναφέρει τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἰταλίας περὶ τῆς σπουδαιότητος τοῦ ἐμπορίου τοῦ Σλαβικοῦ κόσμου καὶ οὐίξει τί ἔχουσιν ὁ Ρωσικὸς Ἑλληνοφιλὸς κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

(Ο) κ. κ. **Π. Κοκκινᾶτος** καὶ **Α. Σκέφερης** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργόν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς, ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν διὰ ποῖον λόγον ἡ Ἑθνικὴ Τράπεζα τῆς Ἑλλάδος ἀρνεῖται τὴν χορήγησιν ἐνοποτήκων δανείων καὶ εἰς

τὰς Νέας Χώρας, καίτοι ἐκ τῶν διαφόρων συμβάσεων ὑποχρεοῦται πρὸς τοῦτο, καὶ ποῖα μέτρα σκέπτεται νὰ λάβῃ ἡ Κυβέρνησις ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

(Ο) κ. **Κ. Σπυριδῆς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς) ἀπαντᾷ ὅτι γίνονται διαπραγματεύσεις ὅπως ἀρθρῶν αἱ δυσχερεῖαι καὶ παρουσιασθῇσι λόγῳ ἀτακτοποίητου κατεστάσεως τῶν ἐγγείων περιουσιῶν.

(Ο) κ. **Γ. Φραγκοῦδης** παρακαλεῖ τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς νὰ πληροφορήσωσι τὴν Συνέλευσιν:

Πόσα ἑκάστον Ὑπουργεῖον χρησιμοποιοῖ αὐτοκίνητα καὶ ἂν προτίθενται νὰ θέσωσι τέρας εἰς τὸ σκάνδαλον τῶν γυλίων καὶ ἐνὸς αὐτοκινήτου. Ζητεῖ ὅπως δι' ἑκάστον αὐτοκίνητον κατανομήσῃται καὶ ἡ χρησιμοποιοῦσα αὐτὸ ὑπηρεσία καὶ πόση βενζίνη καταναλίσκεται. Ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησιν του λέγει ὅτι ἐπιμένει εἰς ταύτην, διότι εἶνε αὐτοκίνητον τὸ ζήτημα εἰς τὸν Λαόν.

(Ο) κ. κ. **Α. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργός ἐπὶ τῆς Γεωργίας) καὶ **Θ. Σοφοῦλης** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) διακόπτουντες λέγουσιν ὅτι τὰ ὑπ' αὐτοὺς Ὑπουργεῖα μόνον ἀνὰ ἐν αὐτοκίνητον ἀπασχολοῦν.

(Ο) κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) καταθέτει πῖνακα τῶν αὐτοκινήτων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν.

(Ο) κ. **Φραγκοῦδης** λέγει ὅτι πέτυεν τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν ἀπασχολεῖ τὰ αὐτοκίνητα.

(Ο) κ. **Ἀλ. Κανάρης** λέγει ὅτι ἡ πληροφορία αὕτη εἶνε ἀνακριθῆς.

(Ο) κ. **Π. Καλαντζόπουλος** διακόπτων λέγει ὅτι εἶνε χρεωμένα αὐτοκίνητα τὰ ὑποστὰ στοιχίζον 360 χιλιάδας τὸ ἔτος.

(Ο) κ. **Φραγκοῦδης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἀπορεῖ πῶς ἔχει αὐτοκίνητον ὁ Διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν Ἑδαλπίδων, ὁ Διευθυντὴς τοῦ Ὑλικοῦ καὶ ἐν γένει ἀπορεῖ πῶς ὑπάρχουν 13 αὐτοκίνητα ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν. Κακίζει ἐν γένει ὅτι ἐξακολουθοῦσιν αἱ παλαιὰ μέθοδοι καὶ τὰ σκάνδαλα.

(Ο) κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) διαμαρτύρεται καὶ ζητεῖ νὰ κατονομασθῶν τὰ σκάνδαλα, διότι τοιοῦτοι διαμαρτυροὶ δὲν ἐπιτρέπονται. Εἶνε πρόθυμος ἐξ ἄλλου ἡ Κυβέρνησις νὰ καταργήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ ὑπουργικὰ αὐτοκίνητα.

(Ο) κ. **Φραγκοῦδης** λέγει ὅτι πρέπει νὰ καταργηθῶν αἱ αὐτοκίνητα καὶ νὰ δίδεται μίαν ἀποζημίωσις.

Ο κ. Δ. Καλανδής δίδει εξηγήσεις ἐπὶ τῶν δαπανῶν ἐκάστου αὐτοκινήτου.

Ο Φραγκοῦδης συνεχίζων ζητεῖ πῶς τῆς καταναλισκομένης βενζίνης.

Ο κ. Έμ. Τσουδερός (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας διὰ τῶν αὐτοκινήτων ἀποφεύγονται αἱ πολλαπλάσιαι δαπάναι τῶν ὁδοποιικῶν τῶν ὑπαλλήλων. Ἐπίσης ὅτι πολλὴ βενζίνη καταναλίσκεται δι' ἐπιδηρῶσεις μηχανημάτων.

Ο κ. Π. Καρασεβδᾶς λέγει ὅτι ὑπάρχουν Ὑπουργεῖα δι' ἃ εἶνε ἀπαραίτητα τὰ αὐτοκίνητα καὶ ἄλλα διὰ τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) ἐπαναλαμβάνει τὴν δήλωσίν του ὅτι εἶνε πρόθυμος ἢ Κυβέρνησις ν' ἀχρηστεύσῃ ὅλα τὰ διὰ τοὺς Ὑπουργοὺς αὐτοκίνητα.

Ο κ. Θ. Χαβίνης τονίζει τὸ ἐπιβεβλημένον τοῦ ἐλέγχου τῆς βενζίνης.

Ο κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει τὰ ἑξῆς: Προσωπικῶς εἶχον ἀνέκαθεν τὴν γνώμην ὅτι εἰς τὰ φιλελευθέρᾳ Κράτει τὰ ἀξιώματα πρέπει νὰ συνοδεύονται καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀναγκαῖας ὑλικὰς ἀνάσεις. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν Βουλευτῶν ὥς καὶ αἱ τῶν Ὑπουργῶν ὀφείλου νὰ εἶνε μεγάλα, τοιαῦτα ὥστε τὰ ἀξιώματα ταῦτα νὰ μὴ καθίστανται μόνον κτήμα τῶν ὀλίγων, τῶν εὐπορούντων. Ἦθελον ἢ σύνθεσις τῆς ἐθνικῆς ἀντιπροσωπείας νὰ εἶνε λαϊκὴ καὶ εἰς τὰ ἀνώτερα ἀξιώματα νὰ ἀνέρχονται καὶ ἄνθρωποι προσερχόμενοι ἀπὸ τὰ χαμηλότερα στρώματα, νὰ ὑπάρχῃ δηλαδὴ πραγματικὴ ἐκλογὴ ἀξίων καὶ ὅχι πλουτοκρατικὴ ὀλιγαρχία. Εἰλικρινῶς ἐξομολογοῦμαι ὅτι ἤλθον περιστάσεις κατὰ τὰς ὁποίας ἔθεσα ὑπὸ ἔλεγχον τὴν γνώμην αὐτὴν καὶ ἤρχισα ν' ἀμφισβῆσαι ἂν πράγματι ἦτο ἀκριθές, ἂν ἔπρεπε δηλαδὴ αἱ Ὑπουργοὶ νὰ ἔχουν ἀκόμη καὶ αὐτὴν τὴν ἀνεσιν ἐνὸς αὐτοκινήτου. Εἶδον πολλὰς ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων ἔχω πάντα λόγον νὰ ἐκτιμῶ τὴν ψυχικὴν δύναμιν, τοὺς εἶδον προσεκκολλημένους εἰς τὸ ὑπουργικὸν χαρτοφυλάκιον εἰς στιγμὰς κρίσεως καὶ σχεδὸν περιγύρους πρὸ τῆς ἰδέας ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ ἐγκαταλείψουν τὸν ὑπουργικὸν θώκον. Καὶ ἐσκέφθην ποῖα εἶνε τέλος πάντων τὰ θέληγτρα τὰ ὁποῖα ἀσκοῦν τόσῃ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν χαρακτῆρων, ὥστε αἱ εὐθύναι ἐκ τοῦ ἀξιώματος νὰ τίθενται εἰς ὑστέραν μοῖραν. Καὶ ἐσκέφθην, ἀδίκως ἴσως, μήπως δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπαλλάξωμεν τὰ ἀξιώματα πάσης ὑλικῆς αἰγλης καὶ νὰ ἐπιβάλλωμεν μίαν λιτότητα σχεδὸν ἀποστολ...

κὴν, ὥστε μόνος ὁ πόθος τῆς ἐξυπηρετήσεως τῶν δημοσίων συμφερόντων ν' ἀποτελῇ ἐλαττήριον τῆς πολιτικῆς φιλοδοξίας.

Δι' αὐτὸ σὰς λέγω, κύριοι, ἀπορρασίσατε καὶ κρίνατε. Ἡμεῖς δὲν ἔχομεν κανένα δισταγμὸν καὶ δὲν ἀποκρούομεν τὴν κατάργησιν τῶν ὑπουργικῶν αὐτοκινήτων. Ἐὰν ἡ Συνέλευσις νομίζῃ ὅτι πρέπει νὰ τὰ καταργήσῃ, ἅς προῦθῃ εἰς τὴν κατάργησιν.

Ο κ. Γ. Φραγκοῦδης λέγει ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ ψέξῃ τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν.

Ο κ. Κ. Τσιμινάκης κηρύσσεται κατὰ τῆς καταργήσεως τῶν ἀπαραίτητων αὐτοκινήτων.

Ο κ. Κ. Γόντικας (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὰ αὐτοκίνητα τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν εἶνε 13. Ἐκ τούτων ἐν εἶνε διὰ τὸν Ὑπουργόν, ἐν διὰ τὸν προσωπάρχην, ἐν διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ Γραφείου χρησιμοποιοῦμενον δις ἢ τρίς τοῦ μηνός, ἐν διὰ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου, ἐν διὰ τὸν Φρούραρχον, ἐν διὰ τὸν Διοικητὴν τοῦ Α' Σώματος Στρατοῦ, ἐν διὰ τὴν Σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, ἐν διὰ τὸν ἀρχηγὸν τῆς Βρετανικῆς Ἀποστολῆς, ἐν διὰ τὰς ὑπηρεσίας τοῦ ὄργου αὐτοκινήτων, ἐν διὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐν διὰ τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν καταναλισκομένην βενζίνην ἐλήφθησαν ὅλα τὰ κατάλληλα μέτρα, τὸ ποσὸν εἶνε καθωρισμένον ἀπὸ 9—11 λίτρα βενζίνης ἡμερησίως δι' ἕκαστον αὐτοκίνητον καὶ ὅτι ἐπομένως χρειάζονται 111 λίτρα βενζίνης ἡμερησίως, ἥτοι, πρὸς δραχμὰς 6.10 δι' ἕκαστον, ἀποδίδουν δαπάνην 667 δραχμὰς ἡμερησίως.

Ο κ. Φραγκοῦδης ἐπαναλαμβάνει ὅτι δὲν ἀποδίδει εὐθὺς εἰς τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν παρὰ ἐρώτησιν θὰ ἐσυνέχισεν τὴν κατάστασιν.

Ο κ. Γ. Καλογεράς ἐπερωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Στρατιωτικῶν καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ πληροσφύτῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου — ὡς ἐδήλωσε τὴν προπαρεούσαν Δευτέραν — ἀπεμακρύνθῃ προσωρινῶς τῆς θέσεώς του, ὅτι ἐθεωρήθῃ ὑποπτος κατὰ τὸ στασιαστικὸν κίνημα ἢ ἐνθιγῶνε τὰς ἐπιχειρήσεις ὡς ἀρχηγὸς τοῦ Ἐπιτελείου.

Καί, ἐὰν τὸ δεῦτερον εἶνε ἀληθές, ἢ δὴλώσῃ ἂν δὲν διηρῶνε ταύτας, διότι ἐκρίνετο ὑποπτος ἢ δι' ἄλλαν τινὰ λόγον καὶ διὰ ποῖον.

Ἀναπτύσσων τὴν ἐπερώτησίν του καὶ ἀναφερόμενος εἰς τὴν

πάντησιν ἣν ἔδωκεν ἄλλοτε ὁ κ. Ὑπουργός παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ δώσῃ νέας ἐξηγήσεις.

Ὁ κ. **Κ. Γόντινας** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντῶν λέγει ὅτι οὐδὲν ἐγγράφον ὑπάρχει περὶ τῆς τότε ἀποχῆς ἐκ τῶν καθυκόντων τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου.

Ὁ κ. **Στ. Γονατῆς** λέγει ὅτι ὅν τότε Ὑπουργός τῶν Στρατιωτικῶν βεβαίωσεν ὅτι οὐδεμίαν ὑπόνοιαν ἐγεννήθη κατὰ τοῦ τότε ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου καὶ δι' αὐτὸ οὐδὲν ὑπάρχει ἐγγράφον περὶ αὐτοῦ. Μόνον διὰ τὴν συντόνισιν τῆς ἐναργείας κατὰ τοῦ στατιστικοῦ κινήματος παρεκλήθη ὁ κ. Καλογεράς νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ γραφείῳ του.

Ὁ κ. **Ἐμ. Ζυμπρακάκης** λέγει ὅτι ὁ ἀρχηγός τοῦ Ἐπιτελείου ἐτέθη εἰς διαθεσιμότητα, ὅχι διότι τὸ ἠθέλησεν ὁ ἴδιος ἀλλὰ διὰ τὸν ἀνωτέρω λόγον.

Ὁ κ. **Καλογεράς** συνεχίζων λέγει ὅτι δὲν εἶνε ἀκριβὲς ὁ ἰσχυρισμὸς τὸν ὁποῖον προέδωκεν ὁ κ. Γονατῆς, περὶ τοῦ λόγου δηλαδή δι' ὃν συμπεριελήφθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἡ Διεύθυνσις τῆς Ἐπιτελικῆς ἐργασίας διὰ τὸ στατιστικὸν κίνημα. Δὲν πρόκειται περὶ τοῦ προσώπου τὸ ὁποῖον κατέχει τὴν θέσιν ταύτην καὶ τὸ ὁποῖον ἐκτιμᾷ ἐξαίρετικῶς. Ἀλλὰ παντοῦ ὡς γνωστὸν, ἀποστέλλουσι πολλοὺς ἵνα σπουδάσωσι τὰ ἐπιτελικὰ διὰ νὰ ἐπιτύχουν τὸν ἑνα. Ἐδῶ ὑπάρχει εἰς Στρατηγὸς ἐπὶ τούτῳ σπουδᾶς ἐνδεικνύμενος διὰ τὴν θέσιν καὶ ὅμως μὴ χρησιμοποιούμενος.

Κ. Γόντινας (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἔφρσεν ὁ ἀξιότιμος κ. συνάδελφος περιορίζει τὸν ἐλεγχὸν του εἰς τὰ ἔργα τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ὡς μέλους τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὡς Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν εἰς τὴν διοίκησίν του ἐν γένει καὶ εἰς τὴν καλὴν ἢ κακὴν ἐκλογὴν τῶν προσώπων ἐν γένει, εἶνε ἀπόλυτον δικαίωμά του ὡς πληρεξουσίου καὶ ὡς ἐλεγκτοῦ καὶ ἀποδέχομαι πλήρως τὸν ἐλεγχον εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἐν τῇ γενικοτάτῃ μορφῇ. Ὅφείλω ὅμως νὰ κἀμω τὴν κατηγορηματικὴν δήλωσιν : Δὲν ἀναγνωρίζω δικαίωμα καὶ δὲν τὸ ἀναγνωρίζει ὁ νόμος οὔτε τὸ κοινοβουλευτικὸν πολίτευμα εἰς τὸν κ. πληρεξούσιον τὸ νὰ ὑποδεικνύῃ εἰς τὰ ἔργα τὰ καὶ ὡς δικαιοῦς τῆς Κυβερνήσεως περὶ τούτου ἢ περὶ ἐκείνου τοῦ προσώπου. Εἶνε ἔργον ἑνὸς ἐκάστου ἐξ ἡμῶν, ἔχει τὸ δικαίωμα ἡ Συνέλευσις τοῦ νομοθετεῖν καὶ νὰ ἐγκρίνῃ ἢ μὴ ἐγκρίνῃ τὰ ὑποδεικνυόμενα ἐκ μέλους τῆς Κυβερνήσεως μέτρα ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ Συντάγμα-

τος, νὰ ὑποβάλῃ ψήφισμα. Ἐχει τὸ δικαίωμα νὰ ἄρῃ τὴν ἐμπιστοσύνην εἴτε ἀπὸ τὴν ὅλην Κυβέρνησιν εἴτε ἀπὸ μέλους τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, οἰκονομῇ σιγήν ἢ εἰς τὸν ἐλεγχὸν τοῦ Ὑπουργοῦ. Συνεπῶς ἀποδέχομαι πλήρως τὸν ἐλεγχον τοῦ ἀξιότιμου συναδέλφου ἐφόσον ἐπικρίνῃ τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργοῦ ὡς ἔχει δικαίωμα, δὲν ἀναγνωρίζω ὅμως τὸ δικαίωμα τοῦ ὑποδεικνύειν πρόσωπα. Καὶ εἰδικῶς ἐφόσον ὁ ἀρχηγός τοῦ Ἐπιτελείου—θέσις τόσον σοβαρὰ, θέσις τόσον λεπτὴ τὴν ὁποῖαν κατέχει καὶ ἥς τὴν λεπτότητα καὶ τὴν σοβαρότητα γνωρίζει κάλλιον ἐμοῦ ὁ ἀξιότιμος κ. συνάδελφος—παρμένει εἰς τὴν θέσιν του, παρμένει ἐμπιστοσύνη τῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν, καὶ ἐφόσον παρμένει εἰς τὴν θέσιν του εἶνε ἀπόδειξις τρανὴ ὅτι τυγχάνει τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης τῆς Κυβερνήσεως. Διότι, ἂν δὲν ἐτύγχανε τῆς ἐμπιστοσύνης τῆς Κυβερνήσεως, βεβαίως οὐδ' ἐπὶ σιγῇ ἦτο δυνατόν νὰ παραμείνῃ εἰς τὴν ὁποῖαν κατέχει θέσιν. Ἐπὶ τούτου δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀποδεχθῶ ἐλεγχον διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Α ἢ τοῦ Β προσώπου. Τὸν ἐλεγχον ἀποδέχομαι διὰ τὴν ἐν γένει διοίκησιν, εἰς τὴν ὁποῖαν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐκλογὴ τοῦ προσώπου, διότι κακῶς διοικῶ, διότι δὲν ἐκλέγω τὰ κατὰλληλα πρόσωπα. Τὸν ἐλεγχον ἀποδέχομαι ὑπὸ τὴν μορφήν τὴν ὁποῖαν εἶπον.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακινεῖ ὅτι ὑποβλήθη πρότασις ὑπογεγραμμένη ὑπὸ δέκα πληρεξουσίων περὶ γενικεύσεως τῆς συζητήσεως.

Συναίνεσι τῆς Συνελεύσεως ἡ συζήτησις γενικεύεται.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** ἀντικρούων τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Καλογερά λέγει ὅτι μόνον διὰ τοῦ ἀνωτάτου πολιτικοῦ Συμβουλίου θὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀρτία στρατιωτικὴ ὁργάνωσις καὶ παρασκευὴ τῆς Χώρας, ἀναπτύσσει δὲ τὰ καλὰ τοῦ θεσμοῦ τούτου.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** μετ' ἐκπλήξεως, λέγει, ἤκουσεν ὅσα εἶπεν ὁ κ. Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ Ἐπιτελείου. Γενικὴ πεποίθησις ὑπάρχει καὶ γενικὴ ἀξίωσις ὅπως τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον ἀναδιοργανωθῇ, ἀπορεῖ δὲ πῶς δὲν λαμβάνεται πρόνοιαν καὶ διὰ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ἐπιτελείου καὶ διὰ τὰ πρόσωπα. Τὰ πάντα γίνονται ἄνευ προγράμματος καὶ μελετῶν καὶ ἐπιβάλλεται ταχυτάτῃ πρόνοιαν τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν πλήρη διοργάνωσιν τοῦ Ἐπιτελείου καὶ συνεπῶς καὶ τοῦ Στρατοῦ.

Ὁ κ. **Ν. Ζουδιανός** ἐπερωτᾷ τὸν κ. ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ὑπουργὸν περὶ τοῦ ἐξῆς : Ὑπάρχουν ἀξιωματικοὶ τοῦ

Στρατού και τῆς Χωροφυλακῆς οἷτινες ἀδικαιολογήτως καὶ διὰ λόγους μὴ σχετιζομένους πρὸς τὸ ὑπηρεσιακὸν συμφέρον, ἀλλὰ διὰ λόγους πολιτικούς, ἐκρίθησαν στάσιμοι. Καὶ ἀνεκλήθησαν μὲν ἤδη τινὲς τῆς στασιμότητος, δὲν ἐλήφθη ὁμως πρόνοια ὅπως λογισθῇ εἰς τὴν ἀρχαιότητά των ὁ χρόνος καὶ ὅν διατελοῦν στάσιμοι, ἑτεροὶ δὲ ἀδικαιολογήτως ἐπίσης διατελοῦν εἰς κατὰστασιν στασιμότητος. Παρακαλεῖ συνεπῶς τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν, ἵνα ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα καὶ εἰσηγηθῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν σχετικὸν νομοθετικὸν μέτρον.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀναπτύσσει τὸ ἱστορικὸν τῆς στασιμότητος τῶν περὶ ὧν πρόκειται ἀξίωματικῶν καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν πρὸς ἀναθεώρησιν ταύτης συσταθέντων Συμβουλίων, μεθ' ὧς παρέμεινεν ἐν ὀρισμένῳ ἀριθμῷ ἀξίωματικῶν ἐν στασιμότητι, ἀπὸ τὴν ὁποίαν διοικητικῶς δὲν ἤμποροῦν νὰ ἐξέλθουν. Πρὸς θεραπείαν ὧν αὐτὸν κατέθηκε σχέδιον νόμου παρατείνον προθεσμίας ἄλλου νόμου ἐπιτρέποντος τὴν ἀναθεώρησιν ἀποφάσεων.

Ὁ κ. **Γ. Μπούμπουλης** διαμαρτύρεται, διότι γενικευθείσης τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως τοῦ κ. Καλογερά δὲν τῷ ἐδόθη ὁ λόγος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακρινεῖ ὅτι ἐκλήθησαν οἱ ἐγγεγραμμένοι νὰ ὁμιλήσουν καὶ μηδενὸς ἐτέρου ζητήσαντος τὸν λόγον ἢ συζήτησις ἐκηρύχθη περαιτωμένη.

Μεθ' ὃ ἀναβαλλομένων τῶν λοιπῶν ἐπερωτήσεων εἰσέρχεται ἡ Συνέλευσις εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Ἀρχεται ἡ α' κατ' ἄρθρον συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ὁμοῦ «περὶ ἀπαγορεύσεως κατοχῆς πυροβόλων ὅπλων, χειροβομβιδίων καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλών».

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 1 ὁ κ. **Ν. Ζαμκίνος** ὁμιλῶν ἐκτενῶς ἐπικρίνει τὸ μέτρον τοῦ ἀποπλισμοῦ ὡς συντελεστικὸν μόνον εἰς τὴν δισφάλυσιν τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Ἦρχισεν οὗτος ἀπὸ τοῦ 1916 καὶ δὲν ἔμεινε κανὲν ὅπλον. Συνέπεια τούτου ἦτο ἡ τελεία ἐκρυβότης τῆς ἀσφαλείας τοῦ ἴπου. Ἐξετραχύνθησαν ἐπὶ τοσοῦτον οἱ λησταὶ ὥστε περιφέρονται ἐν μέσῃ ἡμέρᾳ εἰς τὰ χωρὶς καὶ ληστεύουν. Δὲν φοβοῦνται, διότι γνωρίζουν ὅτι δὲν ἔχουν οἱ κάτοικοι ὅπλα. Παρακαλεῖ συνεπῶς νὰ τροποποιηθῇ τὸ 1ον ἄρθρον, περιορίζουμένης τῆς ἀπαγορεύσεως μόνον εἰς τὰς χειροβομβίδας καὶ τὰς

ἐκρηκτικὰς ὑλας. Ἐπίσης νὰ δοθῇ μετὰ τὸ δημοψήφισμα ἀμνηστία.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι ὅλ τροποποιηθῇ ὁ νόμος ὥστε διὰ Β. Διατάγματος νὰ τίθεται ἐν ἰσχύϊ καὶ κατὰ μέρη καὶ δὴ εἰς τὴν μεθόριον. Ἐπίσης ὅλ ἀπλοποιηθῶν καὶ αἱ ἄδειαι, ὅλ ἐπιτρέπεται δὲ καὶ ἡ ἄρσις τῶν ἀπαγορεύσεων καὶ πρὸ τῆς λήξεως τοῦ ἐξαμήνου.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1—5 καὶ τὸ σύνολον τοῦ περὶ ὃ πρόκειται σχεδίου νόμου εἰς α' συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Μεθ' ὃ ἀπορριπτομένης δι' ἀναστάσεως τῆς ὑποδληθείσης προτάσεως περὶ προτάξεως τῆς συζήτησεως ἐπὶ τῆς προτάσεως ψήφισματος «περὶ ἀναθεώρησης τῶν ἀποφάσεων ἐκκαθαρίσεως ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων ἱσοδίων καὶ μονίμων δικαστικῶν λειτουργῶν» ἀναγινώσκειται καὶ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς συμβάσεως περὶ ἐκπονήσεως προμελέτης ἀποζηρώσεως κλπ. κοιλάδος Ἀξίου καὶ πεδιάδος Θεσσαλονίκης».

Ἀρχεται εἴτα ἡ β' κατ' ἄρθρον συζήτησις τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ αὐξήσεως τῶν χρηματικῶν ὁρίων κατασκευῆς ἔργων ὁδοποιίας».

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) ἀναγινώσκει τροπολογίας τοῦ ἐπὶ τῶν ἁρθρῶν 1 καὶ 2.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** ζητεῖ δισάφησιν ἂν ὁ νόμος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς καταργηθείσας Γενικὰς Διοικήσεις.

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἐξυπακούεται ὅτι ὁ νόμος ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς καταργηθείσας Γενικὰς Διοικήσεις ἄλλως τε ἔκκαμε καὶ σχετικὴν τροπολογίαν.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) συμφωνεῖ διὰ τὴν ἀνωτέρω προσθήκην.

Μεθ' ὃ ἀπορριπτομένων τῶν λοιπῶν τροπολογιῶν γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ, ὡς ἐτροποποιήθησαν, τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2 εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ἀναβαλλομένης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ εισαγωγῆς εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Σχολεῖον τῶν Εὐδελπίδων νέων καταγομένων ἐκ μερῶν ἀλυστρώτων ἢ προσφύγων καὶ υἱῶν ἢ ἀδελφῶν φονευθέντων ἐν πολέμῳ πρὸς ἐκπαίδευσιν διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1923—

24». γενομένης αποδεκτής τροπολογίας του κ. Πετρίτη και αναβαλλομένης τῆς ἐπιψήφισεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ ἀσχολουμένου εἰς τὸν ἐποικισμὸν τοπογραφικοῦ προσωπικοῦ», ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ἀρχεται ἀκολούθως ἡ β' κατ' ἄρθρον συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ μονιμοποιήσεως ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασιστῶν ἐν τῷ Στρατῷ».

Ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ 1 ὁ κ. **Δ. Ψιάρης** παρκατῆρει ὅτι, ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν μονιμοποιητέων εἶνε πολὺ μέγας, παρίσταται ἀνάγκη νὰ γίνῃ ὁριστικὴ γενικὴ πίναξ ὅλων τῶν Σωμάτων παρ' Ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ παύσουν τὰ παράπονα καὶ νὰ λαμβάνωνται οἱ κατὰ σειρὰν ἐγγεγραμμένοι. Νὰ ἀναγραφῇ περὶ τούτου τροπολογία ἐν τῷ ἁρθρῷ 2φ.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι συμφωνεῖ πρὸς τὸν προλαλήσαντα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι θὰ ληρθοῦν οἱ μονιμοποιητέοι ἐκ τῶν πινάκων τῶν Σωμάτων Στρατοῦ. Δὲν δύναται νὰ παρελκυσθῇ ἐπὶ πλεόν ἢ μονιμοποιήσις ἐφόσον μάλιστα εἶχον δημοσιευθῇ τὰ Διατάγματα μονιμοποιήσεως τὰ ὅποια ἀνεστάλησαν. Γενικῶς ἀρμόδια περὶ τῶν οὐσιαστικῶν προσόντων τῶν μονιμοποιητέων εἶνε τὰ Σώματα Στρατοῦ, ἐφ' ὧν καὶ στηρίζονται αἱ προτάσεις. Καταρτισμὸς νέας Ἐπιτροπῆς ξένης πρὸς τὰ στοιχεία τῶν προσώπων, τὰ ὅποια μόνον τὰ Σώματα βεβαίων, ἐκτὸς τοῦ ὅτι παρελκύει τὸ ζήτημα, ἀλλὰ δὲν θὰ εἶνε καὶ συντελεστικὴ πρὸς δικαιοτέραν μονιμοποίησιν. Τὴν τυχὸν ταξινόμησιν θὰ ἐνεργήσῃ ἡ ἀρμόδια Ὑπηρεσίᾳ τοῦ Ὑπουργείου.

Ὁ κ. **Χαβίνης** ἐπιμένει ὅπως τὸν γενικὸν πίνακα καταρτίσουν ἐν Συμβουλίῳ οἱ Διοικηταὶ Σωμάτων Στρατοῦ. Διὰ τούτου θὰ κατορθωθῇ ἐν ἀναλογίᾳ νὰ ληρθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν μονιμοποιητέων.

Ὁ κ. **Δ. Πετρίτης** ἐρωτᾷ πόσοι θὰ ληρθοῦν ἐξ ἐκάστου Σώματος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δεσμεύεται, μὴ δυνάμενος νὰ μονιμοποιήσῃ μὴ προταθέντας μηδὲ νὰ ὑπερπηδῇ τὴν σειρὰν ἣν ἔχουν εἰς τοὺς πίνακας τῶν Σωμάτων. Ἐπίσης θὰ πρυτανεύσῃ καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀποψις, διότι δὲν ἤμποροῦμεν νὰ μονιμοποιήσωμεν προφανῶς ὑπεραριθμούς. Ἀναπτύσσει εἴτα τροπολογίαν σχετικὴν πρὸς ταῦτα.

Ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** προτείνει νὰ χαρακτηρίζηται ἡ μονιμοποίησις τῶν ἀξιωματικῶν ὡς ἀνάγκη καὶ ὅχι τόσον ὡς ἀμοιβὴ ὑπηρεσιῶν. Ἐπίσης διὰ τοῦ Συμβουλίου τῶν Στρατηγῶν νὰ γίνωνται αἱ μονιμοποιήσεις.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀποκρούει τὴν σύστασιν καὶ ἄλλου Συμβουλίου διὰ τὰς μονιμοποιήσεις.

Οἱ κ.κ. **Καλογεράς, Πραντουνάς** καὶ **Ψιάρης** ἐπανατονίζουσι τὴν ἀνάγκη τῆς μονιμοποιήσεως διὰ Συμβουλίων Στρατηγῶν.

Ὁ κ. **Ψιάρης** τονίζει ὅτι τὰ παράπονα μόνον οὕτω θὰ διορθωθοῦν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ ἔργον τῶν Διοικητῶν τῶν Σωμάτων ἔχει γίναι καὶ ἔχουν προτείνει ὁρισμένους ἀξιωματικούς. Ὁ ἀριθμὸς θὰ κανονισθῇ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως. Ἄν πρόκειται περὶ τῆς ἀναλογίας ἐξ ἐκάστου Σώματος, νομίζει ὅτι δὲν πρέπει διὰ τοῦτο καὶ μόνον πρέπει νὰ κινητοποιηθῇ νέον Συμβούλιον.

Ὁ κ. **Β. Κυβέλλος** λέγει ὅτι, μὴ κανονισθέντος εἰσέτι τοῦ ἀριθμοῦ, δύναται νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀναλογία.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) τονίζει ὅτι ἔχουν οἱ Διοικηταὶ προτείνει ὁριστικῶς περὶ ὅλων ἀριθμῶν, χαρακτηρῶν, προσόντων κλπ.

Ὁ κ. **Καλογεράς** λέγει ὅτι θὰ ἀπαλλαγῇ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἀπὸ τὰ τυχὸν παράπονα δι' ἀδικίας. Τὸ ζήτημα εἶνε δύσκολον, διότι διάφορος ἀριθμὸς ἀπὸ ἐκάστου Σώμα προτείνεται.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀναπτύσσει τὰς τροπολογίας τὰς ὁποίας ἐπέφερον ὅσον ἀφορᾷ τὰς προθεσμίας καὶ αἵτινες δὲν ἐπιτρέπουν νέαν παρέλκυσιν.

Ὁ κ. **Κ. Σταματόπουλος** συνιστᾷ προσοχὴν ἐπὶ τῆς μονιμοποιήσεως, διότι διὰ τῶν ἄλλοτε γενομένων μονιμοποιήσεων ἐπεβαρύνθη τὸ Κράτος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) παρκαλεῖ νὰ ἀναδλεθῇ δι' αὐτὸν τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δηλοῖ ὅτι ἀποδέχεται τὴν τροπολογίαν τοῦ κ. Καρπαναγιώτη διὰ τὴν ἀρχαιότητα.

Ἀναβαλλομένης τῆς περαιτέρω συζητήσεως τοῦ νομοσχεδίου, ἀναγινώσκεται καὶ γίνεται δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 περὶ προσωρινοῦ Ἀρχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῆ-

δων τῶν ἐν τῷ Κράτει μουσουλμανικῶν κοινοτήτων κλπ.», ἔχον οὕτω:

Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2345 «περὶ προσωρινοῦ Ἀρχιμουφτῆ καὶ τῶν Μουφτῶν τῶν ἐν τῷ Κράτει Μουσουλμανικῶν κοινοτήτων κλπ.».

Ἄρθρον 1.

Ἐν τῷ 5 ἐδάφ. τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ νόμου 2345 ἀντικαθίσταται: αἱ λέξεις: «διὰ μυστικῆς διὰ σφαιρ δίων ψηφοφορίας» διὰ τῶν λέξεων «διὰ μυστικῆς διὰ ψηφοδελτίων ψηφοφορίας».

Ἄρθρον 2.

Μέχρι τῆς ἐκλογῆς Ἀρχιμουφτῆ 1) ὁ πίναξ ὁ περιέχων τὰ ὀνόματα τῶν ἐχόντων τὰ προσόντα ὑποψηφίων, περὶ ὧν προνοεῖ τὸ ἄρθρον 6 παράγρ. 3, συντάσσεται: ὁριστὶς καὶ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργείου καὶ ἀποστέλλεται παρ' αὐτοῦ ἀπ' ἐθείας πρὸς τὸν ἀρμοδὸν Γενικὸν Διοικητὴν ἢ Νομάρχην πρὸς ἐνέργειαν τῆς ἐκλογῆς. 2) ἡ ὑπαρξίς τοῦ λόγου περὶ οὗ προνοεῖ τὸ ἐδάφ. 1 στ.χ. β' τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ αὐτοῦ νόμου βεβαιῶνται, προκειμένου καὶ περὶ Μουφτῆ δι' ἀποφάσεως τοῦ Συμβουλίου τῶ ἐν Ἀθήναις Ἐφεσίων καὶ 3) ἡ ἀπόφασις Μουφτῆ, ἐπὶ ζητημάτων ἀμφισβητουμένης διαδικασίας, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν θεώρησιν τοῦ Ἀρχιμουφτῆ, περὶ ἧς προνοεῖ τὸ ἄρθρον 10 παράγρ. 2 τοῦ αὐτοῦ νόμου 2345.

Ἀρχεται εἴτα ἡ β' κατ' ἄρθρον συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους».

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** τονίζων τὰ δίκαια παράπονα τῶν ὑπαλλήλων λέγει ὅτι πρέπει νὰ κτυπηθοῦν οἱ ἀργόμισθοι ἐπίσης νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς ἰσοπέδωσιν τῶν συντάξεων. Καλὸν θὰ ἦτο νὰ σχηματισθῇ Ἐπιτροπὴ μεγάλη, ἡ ὁποία νὰ μελετήσῃ ὅλα τὰ ὑπαλληλικά ζητήματα.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ἐρωτᾷ διατί ὁ κ. Κορινᾶς ἔλαβε 1900 δραχμὰς σύνταξιν, ἐνῶ ὁ ῥήτωρ ἔχων τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν λαμβάνει δραχ. 460.

Ὁ κ. **Μαζαράκης** λέγει ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς εἰδικὰ μέτρα, ὅπως ἐγένεν ἄλλοτε καὶ δι' ὠρισμένους στρατιωτικούς.

Ὁ κ. **Ἐμ. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι, ὡς εἶπε καὶ ἄλλοτε, θὰ καταρτισθῇ Ἐπιτροπὴ οἰκονομικῶν, ἥτις θὰ ἐξετάσῃ καὶ τὰ συναφῆ ζητήματα.

Ὁ κ. **Β. Χατζηλίας** ὁμιλεῖ περὶ τοῦ δικαίου τῆς ἀμειψῆς τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ριζαρείου Σχολῆς καὶ τοῦ Ἀρσακείου καὶ λέγει ὅτι πρέπει καὶ τοῦτο νὰ συμπεριληφθῇ, ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι νόμοι ἐπρονόησαν.

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) νομίζει ὅτι δὲν δύναται τὸ Δημόσιον νὰ ἐπεμῇ εἰς οἰκονομικά ζητήματα αὐτονόμων νομικῶν προσώπων.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅπως προστεθῇ ὅτι δι' ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τὰ νομικά ταῦτα πρόσωπα τὸ χορηγῆμα.

Ὁ κ. **Ἀντ. Πραντιούνας** τονίζει τὰ δίκαια τῶν συνταξιούχων, οἱ ὅποιοι δὲν πρέπει νὰ παραγκωνισθοῦν ἀπὸ τὰ ἐκτάκτα ταῦτα χορηγήματα. Πᾶν μέτρον μὴ συμπεριλαμβανόν καὶ τούτους εἶνε ἄνισον καὶ ἀδίκον. Ἐπίσης πρέπει νὰ περιληφθοῦν οἱ κλητῆρες καὶ οἱ θυρωροί.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** ὁμιλεῖ ὑπὲρ τοῦ χορηγήματος εἰς τοὺς κοινοτικούς ὑπαλλήλους.

Ὁ κ. **Α. Κούτρας** νομίζει ὅτι μὲ τὸ χορηγῆμα τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ἀνυψηθῇ ἡ συζήτησις τοῦ ὅλου ὑπαλληλικοῦ ζητήματος.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) λέγει ὅτι τοῦναντίον ἡ Κυβέρνησις ἔχει ὡς πρῶτην αὐτῆς μέριμναν τὸ ὑπαλληλικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν διὰ τὸ ἐξήμνητον καὶ ἡ στρατιωτικὴ ὑπηρεσία.

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι ἐδόθη ἐρμηνεία ὅτι ὑπηρεσίαν ἐννοοῦν καὶ πᾶσαν ἐν γένει στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν καθὼς καὶ ἐὰν ἡ δημοσία ὑπηρεσίᾳ δὲν εἶνε συνεχής.

Ὁ κ. **Ἀντ. Δαργέντας** ὅσον ἀφορᾷ τοὺς διδασκάλους τοῦ Ἀρσακείου νὰ μὴ λησμονηθῇ ὅτι οὗτοι διορίζονται παρὰ τοῦ Δημοσίου.

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) λέγει ὅτι, ἂν θεωρηθῶσιν, ὡς ὑπαλλήλοι, θὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὸ χορηγῆμα.

Οἱ κ. κ. **Δ. Μαρσέλος** καὶ **Στ. Γεηγορίου** ὁμιλοῦσι περὶ τῶν ἡμερομισθίων καὶ ἐκτάκτων ὑπαλλήλων καὶ παρακαλοῦσι νὰ συμπεριληφθοῦν καὶ οὗτοι.

Ὁ κ. **Β. Καραπάνος** παρακαλεῖ νὰ συμπεριληφθοῦν καὶ οἱ παραιτηθέντες μετὰ τὴν 1ην Ἰανουαρίου ἐ. ἔ.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς συστάσεως τοῦ κ. Καραπάνου.

Ο κ. **N. Σπηλιώτης** παρακαλεί όπως περιληφθούν και οι δικαστικοί ὧν οι διορισμοί δὲν ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως.

Ο κ. **K. Σταματόπουλος** λέγει ὅτι πρέπει ν' ἀμειψθῶν μόνον οἱ ἐργαζόμενοι ὑπάλληλοι νὰ ἐξαίρεθῶν δὲ οἱ ὑπάλληλοι τῆς Ἀστυνομίας Πόλεων.

Ο κ. **Π. Καρασεβδᾶς** λέγει ὅτι οὐδεμία πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων ἐν γένει.

Ο κ. **M. Τσαρλαμπᾶς** ζητεῖ νὰ δύνανται νὰ λαμβάνουν τρόφιμα ἀπὸ τὰς στρατιωτικὰς ἀποθήκας οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι.

Ο κ. **N. Δαγρῆς** κηρύσσεται κατὰ τοῦ νομοσχεδίου.

Ο κ. **Γ. Λουπινᾶς** ζητεῖ ὅπως ἡ οικονομικὴ ἐνίσχυσις τῶν κατωτέρων ὑπαλλήλων εἶνε μεγαλύτερα τῆς τῶν ἄνω τέρων καὶ παρακαλεῖ ὅπως περιληφθῶν καὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐξάμηνον ὑπηρεσίαν.

Ἀπορριπτομένων τῶν λοιπῶν τροπολογιῶν γίνεται δι' ἀντιστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ὡς ἐτροπὴ ποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἀναδιαλλομένης τῆς ἐπιψηφίσεως τοῦ συνόλου, τὸ ἀνωτέρω σχέδιον νόμου.

Συζητουμένου εἰτα τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἀναθεώρησης τῶν ἐπαναστατικῶν ἀποφάσεων περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ Στόλου» λαμβάνει τὸν λόγον ὁ πλῆρξεζούσιος κ. **Δ. Μπότσαρης**, ὅστις ὁμιλῶν περὶ τῶν ἀξιωματικῶν οἱ ὅποιοι ἀπὸ τοῦ 1920 καὶ ἐντεῦθεν ἀπεμακρύνθησαν αὐτοδούλως τῶν τάξεων τοῦ Στρατοῦ καὶ συγκεκριμένως ἀπὸ τοῦ 1922 παρακαλεῖ ὅπως ληφθῇ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν μέριμνα διὰ τῆς ἐπαναφορᾶς τῶν κατόπιν αἰτήσεως τῶν εἰς τὸ στράτευμα.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἐρωτᾷ διὰ ποῖον λόγον δὲν ἐπανήλθον.

Ο κ. **Μπότσαρης** ἀναφέρειν τοὺς διαφόρους λόγους δι' οὓς δὲν ἐπανήλθον οὗτοι παρακαλεῖ καὶ πάλιν ὅπως οὗτοι διεέλθωσι διὰ τῶν αὐτῶν ἐκκαθαριστικῶν συμβουλίων τὰ ὅποια θὰ κρίνουν τοὺς πρὸς ἐπαναφορὰν κρίνομένους ἱκανούς.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) θεωρεῖ τοῦτο ὡς μὴ εὐκόλον ἐφόσον οἰκιοθελῶς ἀπομακρυνθέντες δὲν ἐζήτησαν μέχρι τοῦδε νὰ ἐπανέλθουν. Προτείνει δὲ ὅπως τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον ἰδιαίτερας μερίμνης.

Ο κ. **K. Γόντικας** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)

δηλοῖ ὅτι τὸ ὑπὸ κρίσιν σχέδιον νόμου ὑποβλήθη κοινῇ συνεννοήσῃ μετὰ τῶν ἐν τῇ Συνελεύσει στρατιωτικῶν πληρεξουσίων.

Ἐφόσον δὲ πρόκειται περὶ ἀξιωματικῶν προφανῶς ἀδικηθέντων καὶ ὁμολογεῖται γενικῶς τοῦτο παρακαλεῖ ὅπως ψηφισθῇ ἐντὸς τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως.

Ο κ. **Θ. Χαβίνης** λέγει ὅτι πρέπει νὰ ὑποβῶσιν αἰτήσεις οἱ αὐτοδούλως ἀπομακρυνθέντες ἀπὸ τοῦ 1922, αἱ ὅποια νὰ ἐξετασθῶν ἀπὸ τὸ Συμβούλιον τῶν Ἀντιστρατήγων.

Ο κ. **I. Καλογεράς** παρακαλεῖ ὅπως εἰς τὸ μέτρον τῆς ἐπαναφορᾶς εἰς τὸ Στράτευμα περιληφθῶν καὶ οἱ κατὰ τὸ 1920 ἀπομακρυνθέντες ἀξιωματικοί.

Ο κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι πρόκειται ἀποκλειστικῶς περὶ τῶν μὴ εὐνοησάντων τὸ κίνημα καὶ ἐκ πλάνης ἀπομακρυνθέντων. Λέγει δὲ ὅτι τὸ ζήτημα τῶν ἐξ ἄλλης αἰτίας εὐρισκόμενων μακρὰν τοῦ Στρατεύματος θὰ ἐξετασθῇ ἰδιαίτερος.

Ο κ. **Σ. Κρεμεζῆς** συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν ἀπὸ τῆς ἀφίξεως τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἐντεῦθεν ἀπομακρυνθέντων ἀξιωματικῶν.

Ο κ. **K. Γόντικας** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) δηλοῖ ὅτι δὲν ἀφορᾷ τὸ ὑπὸ κρίσιν νομοθέτημα τοὺς ἐν λόγῳ ἀξιωματικούς.

Γίνεται ἀκολούθως δεκτὸν τὸ ἐν λόγῳ σχέδιον ψηφίσματος, ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἔχον οὕτως:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ ἀναθεώρησης ἀποφάσεων τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ τοῦ Στόλου.

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῇ Συνέλευσις τῶν Ἑλλήνων κρινούσα ἤδη ὅτι αἱ διατάξεις τῶν ὑπ' ἀριθ. 8537)5116 τῆς 17ης Νοεμβρίου 1923 «περὶ ἐκκαθαρίσεως τοῦ Στρατοῦ καὶ Στόλου» καὶ 29885)5517 τῆς 20 Νοεμβρίου 1923 «περὶ ἐκκαθαρίσεως ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ καὶ Στόλου» ἀποφάσεων τῆς Ἐπαναστάσεως 1922 ἐφηρμόθησαν διὰ τινος τούτων αὐστηρῶς, συνέπεια τοῦ ὁποίου ὑπῆρξεν ἡ ἀπομάκρυνσις ἐκ τοῦ Στρατοῦ ἀξιωματικῶν ἱκανῶν, καθ' ὧν ἄλλως τε δὲν ὑπῆρχον στοιχεῖα δικαιολογούντα τὴν ἐφαρμογὴν τῶν αὐτῶν διατάξεων.

Ψ Η Φ Ι Ζ Ε Ι

Τὴν ἀναθεώρησιν τῶν δυνάμει τῶν ὡς ἄνω ἀποφάσεων καὶ ἐξέτι τῶν μέτρων, καὶ

Ἐξουσιοδοτεῖ

Τοὺς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν Ὑπουργοὺς, ἵνα ἐντὸς τεσσαράκοντα πέντε ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος, κατόπιν ἀποφάσεων εἰδικῶν Συμβουλίων, προβῶσιν εἰς τὴν ἐπαναφορὰν ὁ μὲν ἐν τῷ Στρατῷ καὶ τῇ Χωροφυλακῇ, ὁ δ' ἐν τῷ Στόλῳ, ἐκείνων τῶν ἀξιωματικῶν, ἀνθυπασπιστῶν καὶ τῶν τούτοις ἐξομολογούμενων Στρατιωτικῶν Ὑπαλλήλων, δι' οὗς τὰ ἄνω Συμβούλια ἤθελον υποβάλλει γνώμην ὑπὲρ ταύτης, ἀκυροῦντες τὰ διατάγματα περὶ ἀποστάξεως, ἀποστρατείας ἢ μεταφορᾶς εἰς τὴν τάξιν τοῦ στρατιώτου μεθ' ὧν τῶν συνεπειῶν τῶν.

Γίνονται εἰτα δι' ἀναστάσεως δεκταὶ κατ' ἀρχὴν καὶ προτάσεις νόμων ἰον «περὶ τοῦ ἐν Τήνῳ Ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας» καὶ 2ον «περὶ συνδρομῆς τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου α') ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς ἐπειγόντων λιμενικῶν ἔργων ἐν τῷ λιμένι Πανόρμου Τήνου καὶ β') πρὸς ὕδρευσιν τῆς κομῆς πόλεως Φαλαττάδου Τήνου».

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 9.40' μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ κῆρυον ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΙ'

Τῆς 4 Μαρτίου 1924.

Ὁρα 5, 20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρᾶς καὶ ρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀναγθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. Δ. Κανδῆ, γενομένης ἀποδεκτᾶς.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Τὸ Σωματεῖον Ἀνθρωπογεωγραφικῶν Καθημεριῶνων διαμαρτυρεῖται ἐναντίον τῆς ἐκεί Ἐταιρείας ἀρνούμενης νὰ ἱκα-

νοποιήσῃ τὰ δίκαια αἰτήματά των καὶ παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως μεριμνήσῃ διὰ τὴν τοιαύτην διαγωγὴν τῆς Ἐταιρείας.

— Ὁ πληρεξούσιος Ἡρακλείου κ. Σταμάτιος Κιουζές Πεζᾶς υποβάλλει πρότασιν ψηφίσματος «περὶ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐξωτερικῆς τοῦ Κράτους ὑπηρεσίας».

— Ἡ ἐπὶ τῶν Ὑποκειμένων Κοινοβουλευτικῇ Ἐπιτροπῇ υποβάλλει τὴν ἐκθεσὶν τῆς ἐπὶ τῶν προτάσεων νόμου «περὶ τοῦ ἐν Τήνῳ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας καὶ 2) περὶ συνδρομῆς τοῦ Ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας Τήνου α') ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς ἐπειγόντων λιμενικῶν ἔργων ἐν τῷ λιμένι Πανόρμου Τήνου καὶ β') πρὸς ὕδρευσιν τῆς κομῆς πόλεως Φαλαττάδου Τήνου».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Σκεῦος Ζερβός καὶ Γ. Σεχιώτης υποβάλλουσι προσθήκην εἰς τὸ ἀπὸ 20 Φεβρουαρίου ἐ. ε. σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. Σ. Γιαννουδῆς υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. Σκ. Ζερβός, Θεόδ. Βελιανίτης, Εὐθ. Βελιανίτης, Δ. Σπίγγος κλπ. υποβάλλουσι πρότασιν νόμου «περὶ ἀποσπάσεως τῆς νήσου Κυθήρων ἐκ τῆς πρωτοδικειακῆς περιφέρειας Γυθείου καὶ ὑπαγωγῆς αὐτῆς εἰς τὴν πρωτοδικειακὴν περιφέρειαν Πειραιῶς».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. Α. Πραντούνας υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ συμπτύξεως εἰρκτῶν καταδίκων τοῦ Κράτους εἰς ἐρημόνησα καὶ περὶ μέτρων ὑπὲρ τῶν ὑποδίκων».

— Οἱ ὑπάλληλοι τῆς Διευθύνσεως Ἐπισιτισμοῦ ζητοῦσι τὴν χορήγησιν τριῶν μηνῶν ἀποδοχῶν εἰς τοὺς ἐκ τούτων ἀπολυομένους.

— Ὁ ἐν ἀποστρατεῖα λοχαγὸς Ἡρακλῆς Ἀντωνόπουλος αἰτεῖται τὴν ἀνάκλησιν τοῦ Διατάγματος τῆς ἀποστρατείας του καὶ τὸν προδιόρισμόν του.

— Ὁ Δημήτριος Παυλάκης αἰτεῖται τὸν ἐπαναδιορισμόν του εἰς τὴν θέσιν τελωνοφύλακος ὡς ἀδίκως ἀπολυθείς.

— Οἱ στρατευθέντες φοιτῶνται αἰτοῦνται τὴν ἐπέκτασιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἀτελοῦς ἐγγραφῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ 1914 καὶ ἐντεῦθεν ὑποσδῆποτε στρατευθέντας.

— Ὁ Νικόλαος Θεοδορίδης αἰτεῖται ἱκανοποίησιν ἐκ τῶν καταστροφῶν ἃς ὑπέστη.

— Ὁ πληρεξούσιος κ. Ι. Μανέττας υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων

τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν κ. **Κ. Γόντικας** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ καθορισμοῦ τῶν Στρατολογικῶν Γραφείων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας κ. **Ι. Κανναβὸς** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ τῇ 30 Νοεμβρίου 1920 (ν. ἡμ.) διομολογηθείσης διεθνοῦς συμφωνίας περὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν εἰσπράξεων, τοῦ τελικοῦ πρωτοκόλλου καὶ τοῦ κανονισμοῦ ἐκτελέσεως τῆς εἰρημένης συμφωνίας», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ε. Τσουδερός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἐπεκτάσεως καὶ ἐπὶ τῶν κίτρων τῆς παρεχομένης ὑπὸ τοῦ νόμου ΒΩΓ' προσωρινῆς ἀτελείας ζαχαρώσεως εἰς ὠρισμένα εἶδη ἐσπεριδοειδῶν».

— Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ἀνεγέρσεως καὶ μισθώσεως Καπνεργαστησίων».

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθ' ὃ κ. Πρόεδρος ἀνακινεῖ ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τῆς Βουλῆς τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν ἀπαντήτως εἰς τὸ συλλυπητήριον τηλεγράφημα τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ ἄλλοτε Προέδρου τῆς Ἀμερικανικῆς Συμπολιτείας Γουίντρου Ουίλσον, ἔχον οὕτω :

Γραφεῖον Προέδρου. Βουλὴ τῶν Ἀντιπροσώπων Οὐάσιγκτον. Φεβρουαρίου 14 1924 Α. Ε. Πρόεδρον τῆς Ἑλληνικῆς Συνελεύσεως, Ἀθῆνας Ἑλλάδα.

Ἀγαπητέ μοι Κύριε Πρόεδρε.

Τὸ τηλεγράφημα ὑμῶν τὸ ἐκφράζον τὴν ὑμετέραν συμπάθειαν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ πρώην Προέδρου Ουίλσον ἐλήφθη καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μεταβιβάσω πρὸς ὑμᾶς τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων διὰ τὴν φιλόφροναν ὑμῶν ἐκδήλωσιν, ἥτις τόσῳ εὐστόχως διατρανοὶ τὸν στενὸν δεσμόν φιλίας, ὅστις ἀείποτε ὑπῆρξε μεταξὺ τῶν Χωρῶν ἡμῶν.

Μετὰ σεῦχσμον ὑμέτερος... ».

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμ ρη ί ν ν Διάταξιν
τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Σκευὸς Ζερβὸς** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν τῆς Συγκοινωνίας νὰ δηλώσῃ ἂν γνωρίζει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ

πυλοδρομίου Κηφισιάς, τοῦ κοινῶς «Θηρίου» καλουμένου, καὶ τινὰ μέτρα ἐλάσεν ἢ σκέπτεται νὰ λάβῃ πρὸς βελτίωσιν ταύτης, ὅπως ἡ συγκοινωνία αὕτη ἐκτελεῖται ταχέως, ἀνελλιπῶς καὶ εὐθηνῶς.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἐδόθη πίστωσης 1 ἐκατομμυρίων διὰ τὴν προμήθειαν τροχαίου ὕλικου.

Ὁ κ. **Ζερβὸς** τονίζει τὴν ἐξαιρετικὴν σημασίαν τῆς συγκοινωνίας τῆς Κηφισιάς καὶ παρακαλεῖ νὰ συνδυασθῇ μὲ ταύτην ἡ συγκοινωνία Ποδαράδων, ὅπου ἐγκατεστήθησαν 25 χιλιάδες πρόσφυγες.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) λέγει ὅτι θὰ καταβάλῃ πᾶσαν φροντίδα διὰ τὸν σταθμὸν Ποδαράδων.

Οἱ κ. κ. **Γ. Κακουλίδης, Κ. Βούλγαρης** καὶ **Γ. Μπούμπουλης** παρακαλοῦσι τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργόν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν, διατὶ καθυστερεῖται ὁ φωτισμὸς τῶν ἀγκυροβελίων καταφυγῆς, καὶ ἰδιαιτά τῶ τῆς Π. Μονεμβασίας καὶ Πόρτο-Κουρὸ τῆς Χαλκιδικῆς.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι καὶ ἄλλοι τόποι στεροῦνται φωτισμοῦ καὶ ἐλπίζει ταχέως νὰ ἀρθῇ ἡ καθυστέρησις αὕτη :

Ὁ κ. **Π. Καλαντζόπουλος** ἐρωτᾷ διὰ τινὰ λόγον ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας ὁ ἱατρὸς τῶν προσφύγων τῆς περιφερείας Σιατίστης Μηνᾶς Θεοδώρου, ὅστις ἐμισθοδοτεῖτο μὲ 300 δραχμὰς μηνιαίως, καὶ ἀντ' αὐτοῦ διορίσθη ὁ Ἀθ. Παπαδόπουλος μὲ ἀντιμισθίαν 1200 δραχμῶν κατὰ μῆνα.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) ἀπαντᾷ ὅτι διατάχθη ἡ ἀπόλυσίς του, διότι ἦτο καὶ σχολικὸς ἱατρός.

Ὁ κ. **Μ. Καταπότης** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ὅπως πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν τινὰ μέτρα ἐλάσεν διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐν Κρήτῃ φαρμακείων τῶν ἱατρῶν καὶ ἰδίως εἰς ἃ μέρη λειτουργοῦν κατὰ νόμον συστημένα φαρμακεία.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς ἀπαντᾷ ὅτι δίδεται ἀναστολὴ τοῦ Διατάγματος διὰ σχεδίου νόμου ὅπερ ὑπέσχετο.

Ὁ κ. **Λ. Κευσοπέταλος** ὁμιλεῖ ἐπὶ ἀναφορᾷ συνεταγισμοῦ ἐνοικιάσεως γαιῶν Λεσβαδείας.

Ὁ κ. **Αλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι ἐπεξετάθησαν αἱ ἀπαγορεύσεις διὰ προσφάτου Β. Διατάγματος.

Ὁ κ. **Κουτσοπέταλος** ὁμιλεῖ ἐπίσης ἐπὶ ἀναφορᾷ συνδέσμων Ἑκκλησιαστικῶν Ἐπιτροπῶν Ἀθηνῶν-Πειραιῶς καὶ Περιχώρων καὶ παρκαλεῖ νὰ διαδιώχθῃ εἰς τὸ σχετικὸν Ὑπουργεῖον.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρῆς** ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορᾷ τῆς ἐν Καλάμεις Ἐταιρείας ἀγορᾶς καὶ μονοπωλήσεως δημητριακῶν καρπῶν καὶ παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν νὰ βυθίμῃ νομοθετικῶς τὸ μέτρον.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** παρκαλεῖ νὰ ἀναδιωχθῇ ἡ συζήτησις, διότι ἀπουσιάζει ὁ κ. Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν.

Ἡ συζήτησις ἀναβάλλεται.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** ὁμιλῶν ἐπ' ἀναφορᾷ τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν θυμάτων Πολέμου τονίζει τὸ δίκαιον τῶν αἰτημάτων αὐτῶν, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὰς συντάξεις καὶ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἀναπήρων εἰς τὴν Στέγην τῆς Πατρίδος καὶ παρκαλεῖ νὰ ἐπαναλειτούργησῃ τὸ ἐργαστάσιον αὐτῆς.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἡ Στέγη Πατρίδος εἶνε ὑπερπλήρης. Ὅσοι ἐξ αὐτῶν τῶν ἀναπήρων ἔχουν συντάξεις δὲν ἠμποροῦν νὰ μένουν ἐκεῖ.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) λέγει ὅτι τὸ ἐκκρεμὲς νομοσχέδιον περὶ πολεμικῶν συντάξεων βελτιώνει τὰς συντάξεις καὶ παρκαλεῖ τοὺς κ. κ. πληρεξουσίους νὰ ὑποβάλωσι τροπολογίας.

Ὁ κ. **Π. Μαζαράκης** ὁμιλῶν ἐπ' ἀναφορᾷ διαφόρων ἐμπορικῶν Ἐταιρειῶν καὶ Ἐνώσεων παρκαλεῖ νὰ ἔχουν καὶ οἱ Ἕλληνες τὸ δικαίωμα τῆς ἀγορᾶς τῆς νυκτὸς σμύριδος.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ὁ κυριώτερος λόγος τῆς προνομιοῦχου πωλήσεως σμύριδος εἰς ξένους οἶκους εἶνε ἡ ἐξασφάλισις πελατείας καὶ κατανάλωσεως τῆς σμύριδος. Γίνεται ὅμως μελέτη πρὸς ἐξοικονόμησιν καὶ τῶν ἐντοπίων ἀγοραστῶν.

Ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** συνιστᾷ νὰ μὴ ἀποκλείωνται οἱ ἐντόπιοι.

Ὁ κ. **Ι. Χριστοδουλιᾶς** συνηγορεῖ καὶ αὐτὸς διὰ τὴν κατάργησιν τοῦ μέτρου τοῦ ἀποκλείσαντος τοὺς ἐντοπίους.

Ὁ κ. **Μερλόπουλος** ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορᾷ τῶν δημοδιδασκάλων γ' τάξεως καὶ ἱερέων καὶ τονίζει τὸ δίκαιον τῶν παραπόνων τῶν διὰ τὴν παράλειψιν τοῦ ἄρθρου βίβ. τοῦ Β. Διατάγματος δημιουργήσαν ἀσάφειαν εἰς βάρος των.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως) παρκαλεῖ νὰ τῷ διαδιώχθῃ ἡ σχετικὴ ἀναφορά.

Ὁ κ. **Γ. Σεχιώτης** συνιστᾷ τὴν ἰδίαν ἀναφοράν.

Ὁ κ. **Γ. Δουρινᾶς** ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορᾷ τῶν αἰγούτσικων Κυπαρισσίας.

Ὁ κ. **Ν. Δαγρῆς** συνιστᾷ καὶ αὐτὸς τὰ συναφῆ αἰτήματα τῶν κτηνοτρόφων Καλαμῶν.

Ὁ κ. **Ν. Συριόπουλος** ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορᾷ τῶν ἐν ἀποστρατεῖᾳ ἀναπήρων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Ι. Μαμάης** ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορᾷ ὑποψηρίων ἐμπορηχανικῶν καὶ συνιστᾷ τὸ δίκαιον τῶν αἰτημάτων αὐτῶν, οἱ ὅποιοι προσέφεραν ὑπηρεσίας. Τὰ Διατάγματα τῶν ἐξετάσεων εἶνε προσωπικὰ καὶ πρέπει νὰ καταργηθοῦν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) λέγει ὅτι ἡ ἐξεταστικὴ Ἐπιτροπὴ, ὅπως εἶνε συγκεκρυμμένη, ἐξασφαλίζει τελείως τοὺς ἱκανοὺς ὑποψηφίους.

Μεθ' οὗ παρελθούσης τῆς κεκκονισμένης ὥρας ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνονται δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὰ σύνολα τῶν κάτωθι σχεδίων νόμων, ἔχοντα οὕτω:

Περὶ ἀνέξεως τῶν χρηματικῶν ὀρίων κατασκευῆς ἔργων ὁδοποιίας.

(Ὡς ἐτροποπονήθη κατὰ τὴν β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν).

* Ἀρθρον 1.

Τὰ διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ.θ. 2166 τοῦ 1920 νόμου καθοριζόμενα ἀνώτερα χρηματικὰ ὅρια, μέχρι τῶν ὁποίων ἐκτείνεται ἡ διακαὶδουσία τῶν ἤδη Γενικῶν Διοικήσεων ὡς καὶ τῶν κατάργησις, δύνανται, ἀναλόγως τῶν οἰκονομικῶν ἡ ἀλλων συνθηκῶν, ν' αὐξάνωνται μέχρι τοῦ τετραπλασίου, ἢ νὰ μειώνωνται μέχρι τῶν ἀρχικῶν ὀρίων, εἴτε ἅπαντα εἴτε τινὰ τούτων, διὰ μίαν ἢ πλείονας ἡ καὶ ἀπάσας τὰς Γενικὰς Διοικήσεις, κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ἡ διάφορον ἀναλογίαν, διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδόμενον προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου.

* Ἀρθρον 2.

Ἐπιτρέπεται ὅπως αἱ διὰ τὴν κατασκευὴν ἔργων γεφυρο-

βοηθείας ἐν τῷ Κράτει χορηγηθεῖσαι πιστώσεις διὰ τῶν νόμων 467 τοῦ ἔτους 1914, 817 καὶ 1074 τοῦ ἔτους 1917, 1210 τοῦ ἔτους 1918, 1666 καὶ 1734 τοῦ ἔτους 1919, 1998 τοῦ ἔτους 1920, 2063 τοῦ 1920, 2687 τοῦ ἔτους 1921 καὶ 3045 τοῦ ἔτους 1922, ἐφόσον μέχρι τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου τούτου ἐν ὧν ἡ ἐν μέρει δὲν διετέθησαν, καταλογισθῶσιν ἐπὶ τῶν χρήσεων 1924—1925 καὶ ἐφεξῆς, προσηυξημένα μέχρι τοῦ τριπλασίου τοῦ μὴ διατεθέντος ποσού.

Περὶ προσθήκης παραγράφου εἰς τὸ ἀπὸ 28 Νοεμβρίου 1923 Ν. Α. «περὶ ἐνεργείας εἰσιτηρίου διαγωνισμοῦ διὰ τὸ Στρατ. Σχολεῖον Εὐελπίδων προσφύγων ἢ καταγομένων ἐκ μερῶν ἀλυτρώτων».

* Ἄρθρον μόνον.

Εἰς τὸ ἀπὸ 28 Νοεμβρίου 1923 Ν. Α. «περὶ ἐνεργείας εἰσιτηρίου διαγωνισμοῦ διὰ τὸ Στρατ. Σχολεῖον Εὐελπίδων προσφύγων ἢ καταγομένων ἐκ μερῶν ἀλυτρώτων» καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ ἁρθροῦ 1 προστίθεται καὶ δευτέρα § ὡς ἐξῆς:

Ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιτυχόντων, κατὰ τὸν πρῶτον διαγωνισμόν δι' εἰσχωγὴν εἰς τὸ Στρατ. Σχολεῖον δὲν κρίνεται ἐπαρκής, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐνέργειαν καὶ δευτέρου διαγωνισμοῦ, ὅστις δέον νὰ ἔγῃ περικοπῇ ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου καὶ εἰς ὃν δύνανται νὰ συμμετέχωσι καὶ υἱοὶ ἀξιωματικῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἢ διαθεσιμότητι ἢ ἀποστρατεία, κεντημένοι: τὰ ὡς ἂν ὀρίζομενα προσόντα.

Περὶ παροχῆς ἐκτάκτου χορηγήματος εἰς τοὺς κρατικούς ὑπαλλήλους.

(Ὡς ἐτροποποιήθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ εἰς τὴν β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν)

* Ἄρθρον μόνον.

α') Εἰς τοὺς κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ἐν ὑπηρεσίᾳ διατελοῦντας δημοσίους πολιτικούς, τακτικούς καὶ ἐκτάκτους ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρετάς, ἐφόσον κεντηνται, ἐξάμηνον δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἐν γένει, παρέχεται χορηγία ἴσων πρὸς τὸν ἀρχικὸν μισθὸν ἐνὸς μηνὸς (ἄνευ προσυζητήσεων λόγῳ συμπληρώσεως πολυετοῦς ὑπηρεσίας), ἡϋξημένον μόνον καὶ τὰ παρακολουθοῦντα ἐπιδόματα λόγῳ διαμονῆς καὶ λόγῳ προστασίας μελῶν οἰκογενείας.

Δὲν δικαιοῦνται χορηγήματος: 1) οἱ μὴ διὰ πράξεως δημο-

σιευμένης διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως διοριζόμενοι ἐκτακτοὶ ὑπαλλήλοι καὶ ὑπηρετάς, 2) ἐκεῖνοι ὧν αἱ ἀποδοχαὶ καταβάλλονται εἰς ξένον νόμισμα, καὶ 3) οἱ ἐπὶ συμβάσει ἐκτακτοὶ ὧν αἱ ἀποδοχαὶ τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου 1924 ὑπερέβαινον τὰς δραχ. 3.000.

Τὸ χορηγίημα, προκειμένου περὶ τῶν τακτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν δὲν δύναται νὰ εἴναι ἀνώτερον τῶν δραχ. 1.500 μηδὲ κατώτερον τῶν δραχ. 500 διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τῶν δραχ. 300 διὰ τοὺς ὑπηρετάς, προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἐπὶ μηνιαία ἢ ἐπὶ ἡμερησία ἀποζημιώσιν ἐκτάκτων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν δὲν δύναται νὰ εἴναι ἀνώτερον τῶν δραχ. 500 διὰ τοὺς ὑπαλλήλους καὶ τῶν δραχ. 300 διὰ τοὺς ὑπηρετάς.

Διὰ τοὺς ἐπὶ συμβάσει ἐκτάκτους, τοὺς ἔχοντας ἀποδοχὰς κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουαρίου 1924 κάτω τῶν δραχ. 3.000, τὰ χορηγίηματα εἴναι ἴσον πρὸς τὴν μηνιαίαν συμβατικὴν ἀντιμισθίαν, ἀλλ' οὐδέποτε ἀνώτερον τῶν δραχ. 800.

Τοῦ ἀνωτέρω χορηγήματος δικαιοῦνται καὶ τὸ προσωπικὸν τῆς Ἀστυνομίας τῶν πόλεων καὶ οἱ πρὸς αὐτὰ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀποδοχὰς ἐξομοιοῦμενοι, μὴ ἰσχύοντος δι' αὐτοὺς τοῦ κατὰ τ' ἀνωτέρω, προκειμένου περὶ τῶν τακτικῶν ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν, περιορισμοῦ τοῦ κατωτάτου ὁρίου τῶν δραχ. 500 ἢ 300.

β') Εἰς τοὺς κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος ἐν ἐνεργείᾳ, μόνιμῳ διαθεσιμότητι καὶ διαθεσιμότητι ἀξιωματικούς καὶ ἀνθυπαυσιπτάς, μονίμους καὶ ἐφέδρους, τοὺς μονίμους ὑπαξιωματικούς καὶ ἐθελοντάς χωροφύλακας τοῦ κατὰ γῆν στρατοῦ καὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ τοὺς ἀξιωματικούς, ἀρχικελυστάς, μονίμους καὶ ἐφέδρους, καὶ μονίμους ὑπαξιωματικούς, καὶ τοὺς ἐθελοντάς μὴ ἐκπληροῦντας στρατολογικὴν ὑποχρέωσιν, καὶ τοὺς τεχνίτας ἐν γένει τοῦ Πολ. Ναυτικοῦ καὶ τοῦ Λιμενικοῦ Σώματος, ὡς καὶ τοὺς πρὸς πάντας τούτους ἀντιστοιχοῦντας καὶ ἐξομοιομένους, παρέχεται: ἐφ' ἅπαξ χορηγία ἴσων πρὸς τὸν ὀργανικὸν μισθὸν παρουσίας ἐνὸς μηνὸς, ἡϋξημένον μόνον κατὰ τὰ παρακολουθοῦντα ἐπιδόματα λόγῳ διαμονῆς ἢ προστασίας μελῶν οἰκογενείας καὶ ὑπηρεσίας εἰς παραμεθόριους φρουράς.

Τοῦ ἀνωτέρω χορηγήματος δὲν δικαιοῦνται: οἱ ἐν ἀποστρατείᾳ ἢ ἀποτάξει διατελοῦντες καὶ λαμβάνοντες τὰς κατὰ τὸν νόμον περὶ συντάξεων τριμηνίους ἀποδοχὰς ἐνεργείας, ἐξαιρέσει: ἐκεῖνων οἵτινες ἤθελον ἐπανελθῇ ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος κατ' ἀναθεώρησιν τῶν περὶ ἀποστρατείας ἢ ἀποτάξεως ἀποφάσεων.

Τὸ χορηγίημα τοῦτο δὲν δύναται νὰ εἴναι ἀνώτερον τῶν δραχ. 1.500 οὔτε κατώτερον τῶν δραχ. 500 προκειμένου μόνον περὶ

τῶν ἀξιωματικῶν, ἀνθυπασιῶν καὶ ἀρχικλευστῶν καὶ τῶν τοῦτοις ἐξομοιουμένων καὶ ἀντιστοιχοῦντων.

Οἱ πολῖται ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν Ὑπουργείων Στρατιωτικῶν καὶ Ναυτικῶν τακτικοὶ καὶ ἑκτακτοὶ ἐν γένει δέπονται ἀπὸ τᾶς περὶ πολιτικῶν ὑπαλλήλων διατάξεως τοῦ παρόντος.

γ') Τοῦ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ὑπαλλήλους παρεχομένου χορηγήματος δικαιῶνται οἱ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ τῶν Εἰδικῶν Ταμείων καὶ ὑπηρεσιῶν, ὧν οἱ Προϋπολογισμοὶ δημοσιεύονται μετὰ τοῦ Προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, οἱ καθοδηγῶνται τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τὸ λοιπὸν προσωπικὸν αὐτοῦ, οἱ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ τῆς Βουλῆς, οἱ ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρεταὶ τοῦ Κοινοβουλίου Ταμείου Κρήτης, τῆς Γεωργικῆς Τραπεζῆς τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου καὶ τῆς Γεωργικῆς Τραπεζῆς Μακεδονίας καὶ Ἰππείρου καὶ οἱ μισθοδοτούμενοι ἐκ τοῦ Γενικοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ταμείου, ὡς καὶ οἱ ἐκ τοπικῶν Ταμείων περὶ Ἀγροφυλακίας.

Διὰ Β. Διατάγματος ἐκδιδόμενον μετ' ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν δύναται τὸ ἑκτακτὸν τοῦτο βοήθημα νὰ χορηγηθῇ καὶ εἰς τοὺς ὑπαλλήλους εἰδικῶν ταμείων, ἰσχυμάτων ἢ σχολῶν, περὶ ὧν δὲν προνοεῖ ρητῶς ὁ παρὼν νόμος.

δ') Τὸ χορηγήμα δὲν ὑπόκειται εἰς κατάσχεσιν ἢ εἰς οἰανδήποτε κράτησιν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου ἢ τρίτου, οὐδὲ εἰς τὸν φόρον, ἐπὶ τῶν καθαρῶν προσόδων.

ε') Ὡς μισθὸς ἐπὶ τῇ βῆσει τοῦ ὁποῦ ὑπολογίζεται τὸ διὰ τοῦ παρόντος παρεχόμενον χορηγήμα λαμβάνεται ὁ τοῦ βεθμοῦ ὃν κέκτηνται κατὰ τὴν δημοσίευσιν τοῦ παρόντος.

ς') Τὸ ὑπὸ Κεφ. 14 ἀρ. 3 τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν τῆς χρήσεως 1923—1924 ἀποθεματικὸν κεφάλαιον συξάναται κατὰ δραχ. τριᾶκοντα πέντε ἑκατομμύρια (35,000,000), ἐπιτρέπεται δὲ εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, ὅπως δι' ἀποφάσεώς του μεταφέρῃ ὑπὸ τὰ οἰκεία κεφάλαια καὶ ἄρθρα τοῦ Προϋπολογισμοῦ τῶν ἐξόδων τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργείων τὰ ἀναγκαῖα ποσὰ πρὸς καταλογισμὸν τῶν δὲ τὸ χορηγήμα πληρωμῶν.

Ἡ δαπάνη πρὸς πληρωμὴν τῶν εἰς τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρετας, περὶ ὧν προβλέπει τὸ ἐδόκιον γ' τοῦ παρόντος Εἰδικῶν Ταμείων, ὑπηρεσιῶν κλπ. χορηγήματος, βαρύνει τὴν Προϋπολογισμὸν ἑκάστου τῶν Εἰδικῶν Ταμείων κλπ.

Εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἀνατίθεται ὁ κανονισμὸς τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ παρόντος νόμου,

ὅτινος ἡ ἐγὼς ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσίευσώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐπὶ τῆς πρώτης κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Κ. Βουδούρης**, ὅστις λέγει ὅτι τὸ ὑπὸ συζήτησιν νομοσχέδιον εἶνε τὸ πέμπτον ὑποβληθὲν κατὰ σειρὰν μεταρρυθμίσεως τοῦ ἀρχικοῦ. Τὸ νομοσχέδιον ἀποβλέπει εἰς τὴν τύχην χιλίων ὑπαλλήλων. Ἐξετάζων γενικώτερον τὰ τοῦ Ὑπουργείου τούτου λέγει ὅτι ὅλοι οἱ Ὑπουργοὶ καὶ ὅλαι αἱ Κυβερνήσεις ἐδείξαν ἐγκληματικὴν ἀδιαφορίαν πρὸς τὸν ὀργανισμὸν τούτον, ὅστις ἐνὶ ῥύθμῳ λειτουργῶν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδώσῃ πολλὰ. Καὶ κατέληξεν, ἀντὶ νὰ περιβάλῃ τὴν Κοινωνίαν, νὰ περιβάλῃ τὸς ὑπαλλήλους του, οἱ ὅποιοι εἰσῆλθον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἄνευ διαγωνισμοῦ καὶ ἄνευ προτάσεων. Εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς ὑπηρεσίας προσφύγων Θεσσαλονίκης εἶχε διορισθῇ ὁ διαχειριστὴς τῆς Ἐφημερίδος τοῦ τότε Ὑπουργοῦ Μαργαριτιάδης, ὅστις βραδύτερον κατεδικάζετο ὑπὸ τοῦ Κακούργιοδικείου ἐπὶ κατασχρῆσει ἑκατοντάδων χιλιάδων δραχμῶν. Εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἰδιαίτερου Γραμματέως διορίζετο καὶ ἐμονιμοποιεῖτο μὲ βαθμὸν Τμηματάρχου Α' τάξεως ὁ βοηθὸς τοῦ διαχειριστοῦ τῆς Ἐφημερίδος τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργοῦ. Ἀγαθὴ οἰκοκυρά, ξένη ἐντελὴς πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν, διορίζετο Τμηματάρχης Α' τάξεως καὶ τῇ ἐχορηγεῖτο καὶ αὐτοκίνητον διὰ τοὺς περιπάτους τῆς. Συνεχίζων ἀναφέρει τὴν ἄλλειψιν παντὸς ἐλέγχου ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῆς Ἐπιτροπῆς θυμάτων πολέμου, ἡ ὁποία διεχειρίζετο ἑκατομμύρια, ὁ ὁποῖος ἐλεγχος ἐγένετο μετὰ μίαν διετίαν, χωρὶς νὰ λάβῃ γνῶσιν αὐτός, ὁ ὁποῖος ἦτο Τμηματάρχης τότε τῆς ὑπηρεσίας ἐκείνης καὶ εἶχεν ὑποδείξει τὴν ἀνάγκην τοῦ ἐλέγχου καὶ εἶχε νὰ δώσῃ καὶ τὰ στοιχεῖα. Ἐλαθὼν δὲ οἱ ἐλεγκταὶ ὡς ἀποζημιώσιν τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 9980, διότι τὸσον ἀπέμεινεν ἐκ μιᾶς πιστώσεως δι' ἐκτάκτους δαπάνας. Ἀναφέρει ὅτι διώρισεν ὁ τότε Ὑπουργὸς ἀυθαριέτως, ἄνευ Διατάγματος, ἕνα τῶν ὑπαλλήλων Γενικὸν Διευθυντὴν τοῦ Ὑπουργείου. Ὁ ὁμιλῶν κατήγγειλε ταῦτα δι' ἀναφορὰς του πρὸς τὸν Ὑπουργόν, ὅστις τῇ ἐπέστρεψε τὴν ἀναφορὰν μὲ τὴν ὑποσημείωσιν: «Παρακαλεῖται ὁ κ. Βουδούρης νὰ μὲ καταγγεῖλῃ ἐπὶ παρανομίᾳ». Ἐπίσης διορίσθη καὶ ἐμισθοδοτεῖτο ἐπὶ ἐν καὶ ἡμισυ ἔτος ὡς Τμηματάρχης εἰς συγγενὲς τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ παράφρων.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι καταγ-

γελθείς ὁ ἐν λόγῳ Γενικός Διευθυντής ἀπηλλάγη διὰ βουλεύματος.

Ο κ. Βουδούρης συνεχίζων ἀποκαλεῖ τὸ βούλευμα περιεργότατον καὶ ἐξακολουθεῖ ἀναφέρων διάφορα ἄλλα σκάνδαλα τοῦ Ὑπουργείου, ἐν οἷς καὶ ὅτι ἐπὶ ὑπουργίας Καρπάλη διωρίσθη Τμηματάρχης α' τάξεως εἰς καρραγωγὸς ἐξ Ἀμαρουσίου. Κατὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1922 ἀνέλαθε τὸ Ὑπουργεῖον ὁ νῦν Ὑπουργός, ὁ ὁποῖος ἐνόμισεν ὅτι ἡδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ δι' ἡμιμέτρων καὶ δι' ἁθρόας τοποθετήσεως ὑπαλλήλων ἀνικάνων. Εἰκῇ καὶ ὡς ἐτυχε παρείχετο ἡ περίθαλψις εἰς τοὺς ἀτυχεῖς πρόσφυγας καὶ, ἂν ἔλειπον αἱ ξέναι Ὀργανώσεις, ἡ θέσις των θὰ ἦτο φρικτή. Ὑπηρέτησε, λέγει, ὡς Νομάρχης ἐπὶ 9 μῆνας εἰς τὸν νομὸν Ἀργολιδοκορινθίας, ὅπου εὕρισκοντο 14 χιλιάδες προσφύγων, καὶ οὐδεμία πρόνοια ἐλήφθη περὶ αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ Ὑπουργείου, οὔτε τοὺς ἐπεσκέφθη ποτὲ κανεὶς ὑπάλληλος.

Ο κ. Γ. Βοραζάνης διακόπτων παρατηρεῖ ὅτι τὸ Κράτος ἀντεμετώπισε τὸ προσφυγικὸν ζήτημα καὶ κατὰ τὸ 1914, καὶ μολοντί οἱ τότε ἐλθόντες ἦσαν μόνον 100.000, τὸ Κράτος δὲν ἡδυνήθη νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας των, ἂν καὶ εἰς καλυτέραν οικονομικὴν κατάστασιν εὕρισκόμενον τότε. Σήμερον ὑπάρχει ἐν καὶ ἡμισυ ἑκατομμύριον προσφύγων εἰς τὸ Κράτος μὲ δυσχερῆ τὰ οικονομικά του καὶ δὲν πρέπει νὰ εἶνε τύσον τραχὺς εἰς τὰς ἐπικρίσεις του ὁ κ. πληρεξούσιος (χειροκροτήματα).

Ο κ. Α. Δοξιάδης (Ὑπουργὸς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) λέγει ὅτι τὴν περίθαλψιν τῶν ἐν τῷ νομῷ Ἀργολιδοκορινθίας προσφύγων εἶχεν ἀναλάβει ὁ Ἀμερικανὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, χωρὶς νὰ παύσῃ καὶ τὸ Ὑπουργεῖον τὴν μέριμνά του. Προεκλήθη μάλιστα καὶ ἐπεισθῶν μετὰξὺ Ἀμερικανικοῦ Σταυροῦ καὶ τοῦ τότε Νομάρχου.

Ο κ. Βουδούρης ἀναφέρει τὸ ἱστορικὸν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου, ἐξ οὗ ἐξάγεται ὅτι μόλις ἐδόθησαν ἐξηγήσεις εἰς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἀμερικανικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἐξεφράσθησαν καὶ αἱ εὐαρέσκαι αὐτοῦ πρὸς τὸν Νομάρχην. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὅσα μέτρα ὑπέδειξε τότε πρὸς τὸ Ὑπουργεῖον διὰ τοὺς πρόσφυγας οὐδόλως ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν. Μόνον ἀπαγορεύσεις κινήσεως προσφύγων ἐγένοντο.

Ο κ. Ὑπουργός λέγει ὅτι χαίρει πολὺ διὰ τὸ μέτρον ἐκεῖνο, διότι μὲ τοῦτο ἐσώθησαν καὶ οἱ πρόσφυγες καὶ ἡ Ἑλλάς ἀπὸ τὸν ἐξανθηματικὸν τυφόν.

Ο κ. Βουδούρης συνεχίζων ἐπιλαμβάνεται τοῦ ἐκκα-

θαριστικοῦ ἔργου τῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τοὺς ὑπαλλήλους τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας, καίτοι εὕρισκει τούτο ἐπιεικές, ἐν τούτοις λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργός δι' εἰδικοῦ νομοθετήματος ἐπανάφερε τοὺς ἐγκαθαρισθέντας, ραπίζων οὕτω τὴν Ἐπιτροπὴν. Ὁμιλεῖ ἀκολούθως περὶ τῶν καταχραστῶν ὑπαλλήλων, οἵτινες, καίτοι κατεδιώχθησαν ποινικῶς, ἐν τούτοις παρμένοντες εἰς τὰς θέσεις των καὶ ἐπλούτησαν.

Ἐπερχόμενος εἶτα εἰς τὸ ἄρθρον 1ον τοῦ νομοσχεδίου ἐπικρίνει τὰ δι' αὐτοῦ θεσπιζόμενα, διότι ἀποσκοποῦν τὴν ἀνύρῳσιν ἀποφάσεως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, μὴ εὐαρέστου εἰς τὸν κ. Ὑπουργόν.

Ο κ. Ὑπουργός δίδει τὴν ἐξηγήσιν ὅτι πρῶτον ἐγένετο ἐμπεισμένη ἡ μονιμοποίησις καὶ ἡδικήθησαν ὑπαλλήλοι καὶ δὴ πρόσφυγες ὡς μὴ προλαβόντες ἡ δυνήθοντες νὰ φέρωσι τὰ πιστοποιητικά. Δεύτερον διότι ἡ μονιμοποίησις περιέλαθε μέγαν ἀριθμὸν γυναικῶν καὶ δεσποινίδων, αἱ ὁποῖαι δὲν ἡμποροῦν νὰ σταλοῦν εἰς τὰς Ἐπαρχίας.

Ο κ. Βουδούρης λέγει ὅτι ὥφειλεν ὁ κ. Ὑπουργός νὰ ἀπολύσῃ τοὺς μὴ μονιμοποιηθέντας ὑπαλλήλους.

Ο κ. Ὑπουργός λέγει ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ κανονισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναγκαιῶν ὑπαλλήλων ἐφόσον ἀκόμη ἔρχονται πρόσφυγες.

Ο κ. Βουδούρης συνεχίζων λέγει ὅτι ὅλα τὰ Ὑπουργεῖα κατήντησαν νὰ εἶνε ἀρμόδια διὰ τοὺς πρόσφυγας καὶ μόνον τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Προνοίας δὲν εἶνε ἀρμόδιον. Συνεχίζων λέγει ὅτι ὁ κ. Ὑπουργός παρὰ πάντα νόμον ἐσταμάτησεν ἀπὸ ἔτους τὰς περιθάλψεις τῶν θυμάτων πολέμου, διακόψας αὐθαίρετως τὰς ἐργασίας τῆς οἰκείας Ἐπιτροπῆς. Ἐν τούτοις διατηρεῖται Τμήμα θυμάτων ἐκ 50 ὑπαλλήλων. Τὸ Τμήμα τούτο εἶνε ὅλοτελῶς ἀργόμισθον. Ἐτέρα εἰκοσὰς ὑπαλλήλων ἀσχολεῖται εἰς τὰς διανομὰς ἐφεδρικών ἐπιδομάτων, ἐνῶ ταῦτα ἔχουν σταματήσει ἀπὸ διετίως. Συνεστάθη καὶ Τμήμα Συντάξεων, διὰ νὰ οικονομηθῇ ἀτυχῆς 70ούτης γέρων, διότι εἶνε συγγενὴς τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, καὶ ἀριθμεῖ ἀκολούθως μονίμους Τμηματάρχας τοῦ Ὑπουργείου ἀνερχόμενους εἰς 18, ἐνῶ ὁ ὀργανισμὸς περιέχει μόνον 10. Πῶς δικαιολογοῦνται οἱ ὑπεράριθμοι οὗτοι; Ἀναφέρει εἶτα καὶ τοὺς λοιποὺς ὑπεραριθμοὺς ὑπαλλήλους ἄρρενας καὶ θήλειους κακίζων τὸ σύστημα τοῦ Ὑπουργοῦ πρὸς δημιουργίαν ἀχρήστων θέσεων.

Ἐπικρίνει ἀκολούθως τὰς ἀντικρουόμενας διατάξεις τῶν ἁρθρῶν τοῦ νομοσχεδίου ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητούμενα παρὰ τῶν μονιμοποιητέων προσόντα καὶ ἀναφέρει διαφόρους προκαγωγάς γενομένας ἀνωμάλως.

Ἐπικρίνει ἐπίσης τὴν συμπλήρωσιν τῶν θέσεων τοῦ Τμήματος τῆς Δημοσίας Ἀντιλήψεως ἐκ προσώπων ἄλλων καὶ ὄχι ἐξ ἐκείνων ἅτινα ὑπηρετοῦν ἐν τῷ σχετικῷ Τμήματι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἑσωτερικῶν. Ταύτην τὴν θέσιν κατέχει εὐνοούμενος τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, δαπανῶν τὴν σχετικὴν πίστωσιν ἀσφαλῶς ἀνεξελέγκτως.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι δὲν βλέπει ἄλλον τρόπον διαθέσεως τῶν μικρῶν αὐτῶν βοηθημάτων.

Ὁ κ. **Βουδούρης** συνεχίζων λέγει ὅτι τὸ πλεῖστον τοῦ κονδυλίου τούτου δὲν διατίθεται διὰ τὸν σκοπὸν δι' ὃν προορίζεται. Ἐπικρίνει εἰτα τὸν τρόπον καθ' ὃν θέλει ὁ Ὑπουργὸς νὰ διορίσῃ τοὺς ὑπαλλήλους ἐλευθέρῃ ἐκλογῇ του. Ἄν πταίουν τὰ Συμβούλια, πταίουν ὅμως καὶ οἱ Ὑπουργοὶ οἱ ὅποιοι τὰ ἐξητέλισαν. Κακίζει ὡσπύτως τὴν σχετικὴν διάταξιν καὶ τὴν δικαιολογίαν τῆς περὶ παροχῆς 3 μηνῶν μισθοῦ εἰς τοὺς ἀπολυθησόμενους, οἵτινες εἶνε ἅπλοῦς ἡμερομίσθιοι καὶ προσωρινοὶ καὶ μάλιστα πολλοὶ διορίσθησαν καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς ἰσχύος τοῦ πρώτου νόμου, ἦσαν δὲ πάντες περιττοὶ ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διορισμοῦ των. Καταλήγων λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται ἡ σύστασις Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία νὰ ἐξετάσῃ τὰ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας καὶ ἐκ τῆς ἐρεῦνης θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο ἦτο καὶ εἶνε ἐστὶς ἀσελγοῦς σπατάλης τοῦ Δημοσίου Ταμείου.

Ὁ κ. **Σ. Γρηγορίου** ἀντικρούων τὰ παρὰ τοῦ προλαλήσαντος λεχθέντα λέγει ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον τοῦτο ἔχει εἰς ὅλον τὸ Κράτος 516 μονίμους ὑπαλλήλους καὶ 1000 ἐκτάκτους, δι' ὧν ἀντιμετωπίζεται τὸ πολυμερές προσφυγικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. **Θ. Βελλιανίτης** διακόπτων λέγει ὅτι τὰ θύματα τοῦ ἐξανθηματικοῦ τύπου εἰς τὴν Κέρκυραν ὀφείλονται εἰς τὴν ἐλευθέρῃ εἰσγωγῇ προσφύγων εἰς αὐτήν.

Ὁ κ. **Γρηγορίου** ἐξκαλοῦσθων λέγει ὅτι ἀνακριτῶς ὁ προλαλήσας κ. Βουδούρης ἀνέφερεν ὅτι ὅλοι οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας εἶνε ἀργόμισθοι. Οὐτε νέα Τμήματα ἐδημιουργήθησαν, διότι μετεφέρθησαν ἀπλούστατα τὰ εἰς ἄλλα Ὑπουργεῖα ὑπάρχοντα. Τὸ Τμήμα Ἀντιλήψεως ἐφόσον ἦτο ἀναγκαῖον ὅτε δὲν εἴχομεν προσφυγικὸν ζήτημα εἶνε ἀπερίως ἀναγκαιότερον τώρα. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς διορισθέντας ἐσχάτως ὑπαλλήλους λέγει ὅτι οὗτοι διορίσθησαν εἰς τὴν στατιστικὴν ὑπηρεσίαν, ἥτις εἶνε ἀπαραίτητος ἰδίως διὰ τὴν ἀπογραφὴν, καὶ εἰς ἣν ὑπηρεσίαν ἐργάζονται πάντες οἱ τοπο-

ιετηθέντες ἐκεῖ. Πραγματευόμενος εἶτα περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ λέγει ὅτι κατ' ἀνάγκην διὰ τοὺς εἰδικοὺς ὑπαλλήλους στεγάσεως κλπ. δὲν ἐζητήθησαν τὰ τυπικὰ προσόντα.

Τὴν διατήρησιν τῶν ὑπαλλήλων ἐπιβάλλει ἡ ἐκκενρότης τοῦ προσφυγικοῦ οἱ περισσότεροι ἐξ αὐτῶν εἶνε πρόσφυγες καὶ πρέπει νὰ λάθουν τὴν μικρὰν τρίμηνον ἀμοιβήν.

Ὁ ὀρισμὸς προσόντων παρὰ τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ὀρθός, διότι δι' αὐτῶν θὰ ἀποδοθῇ ἰσότης.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διορισθέντα συγγενὴ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ Τμηματάρχην λέγει ὅτι τὸ Τμήμα τοῦτο ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ δημιουργηθῇ καὶ δὲν ἔγινε διὰ τὸ πρόσωπον. Κηρύσσεται ἐν τέλει ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Κ. Πετρίδης** παρκαλεῖ νὰ παρκαπεμφθῇ τὸ νομοσχέδιον εἰς Ἐπιτροπὴν.

Ὁ κ. **Βουδούρης** δευτερολογῶν δηλοῖ καὶ πάλιν ἐν σχέσει πρὸς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Γρηγορίου ὅτι δὲν εἶπεν οὔτε ψευδῆ οὔτε ἀνακριτῆ πράγματα.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** λέγει ὅτι κατόπιν τῶν λεχθέντων ἐσχημάτισε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Προνοίας ὑπάρχουν ὑπεράριθμοι ὑπάλληλοι. Τοῦτο ἴσως δύναται νὰ συμβῇ καὶ εἰς ἄλλα Ὑπουργεῖα. Διὸ ἐπιβάλλεται ὁ ἄμεσος σχηματισμὸς τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν οἰκονομῶν, διότι δι' αὐτῆς καὶ οἰκονομίαι θὰ ἐπέλθουν καὶ οἱ ἀργόμισθοι θὰ παταχθῶν.

Ὁ κ. **Ρ. Διβαθηνόπουλος** λέγει ὅτι κακῶς τὸ νομοσχέδιον ἐθεωρήθη κατεπεῖγον καὶ δὲν παρκαπέμφθη εἰς τὴν οἰκείαν Ἐπιτροπὴν.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς θέσεως τοῦ νομοσχεδίου, ἀφορώσης οἰκονομικὰν θέσεων, δι' ἣν νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀντίρρησης.

Ὁ κ. **Κ. Πετρίδης** ἐπαναλαμβάνει ὅτι γενομένων ὀρισμένων καταγγελιῶν κατὰ τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας ὀφείλει νὰ παρκαπεμφθῇ εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν τὸ νομοσχέδιον.

Ὁ κ. **Ἀπ. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) ὁμιλῶν ἐπὶ τῶν μορφῶν αἰτίνας ἐξετοξεύθησαν κατὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν Ὑπουργείου ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἀνέλαθεν ὡς Ὑπουργὸς καὶ οἱ πρόσφυγες κατέφθασαν ἀθρόως. Ἐπετρέπη ἡ πρόσληψις ἐκτάκτων ὑπαλλήλων καὶ κατ' ἀνάγκην ἐστρατολογήθησαν οὗτοι ἐκ προσφύγων χρησιμοποιοθέντων ἐν Ὁρέκῃ καὶ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Προσόντα εἰς τοιαύτην κατάστασιν δὲν ἠδύναντο νὰ ζητηθῶν. Ἠλπίζομεν ὅτι θὰ ἐτελείωνεν ἡ προσφυγικὴ εἰσροή, ἀλλ' ἀκόμη δυστυχῶς ἔχομεν τὴν προσφυγικὴν κάθοδον. Διότι ἡμῶν φειδωλὸς εἰς τὴν πρόσληψιν ὑπαλλήλων παρκαπενέθη ὁ κ. ἀρχή-

γός τῆς Ἑπαναστάσεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπαλλήλων λέγει ὅτι ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν προσφύγων οἱ ὑπαλλήλοι εἶνε ἐλάχιστοι, ἐκτός δὲ τούτου καὶ αἱ ξένοι Ἀποστολὴ ἐξήτουν ὑπαλλήλους. Τονίζει δ' ἀκολούθως τὸ ἔργον τῆς στεγάζσεως καὶ ἐγκαταστάσεως χιλιάδων οἰκογενειῶν προσφύγων, δι' ὃ ὑπῆρχεν ἀνάγκη ὑπαλλήλων. Τὸ ἔργον ἄλλως τε τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας ἀναγνωρίσθη καὶ παρὰ τῶν ξένων καὶ χάριν τοῦ ἔργου τούτου μᾶς ὑπεσχηθήσαν καὶ τὸ δάνειον. Ἐκθέτει εἰτα τὴν ὀργανικὴν δυνάμιν τοῦ Ὑπουργείου, ἥτις δὲν εἶνε ὑπεράριθμος, δεδομένου ὅτι ἀποσπῶμεν καὶ εἰς ἄλλας ὑπηρεσίας καὶ δὴ εἰς τὴν ἑπαιτροπὴν τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν πληθυσμῶν, εἰς ξένους Ὀργανώσεις καὶ εἰς ἄλλας συναρθεῖς ὑπηρεσίας. Τὸν Αὐγουστον προσελήφθη ὠρισμένος ἀριθμὸς ὑπαλλήλων, διότι ἡλπίζετο ὅτι θὰ εἶχε λήξει ἡ ἀνταλλαγή τῶν πληθυσμῶν, ὅτι θὰ ἐπραγματωποιεῖτο τὸ δάνειον καὶ θὰ κατωρθώτο ἡ μονιμοποίησις τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων.

Τὸ ὅλον ἔργον τῆς περιθάλψεως τῶν προσφύγων ὀφείλεται εἰς ἐπαινετὴν συνεργασίαν Κράτους καὶ Κοινωνίας καὶ ξένων φιλανθρωπικῶν Ὀργανώσεων. αἵτινες ὅμως εἶχον καὶ ἀξιώσεις ὡς ὀφείλομεν νὰ ἐκπληρώμεν.

Ἐπεξηγεῖ ἀκολούθως τὰς ἀνάγκας ἃς σκιαπεῖ νὰ πληρωθῇ ὑπὸ ἑοψίαν ὑπαλληλικὴν τὸ προκαείμενον νομοσχέδιον. Τὸ Ὑπουργεῖον ἔχει νὰ παλαίσῃ πρὸς ἀνακούφισιν ὅλων τῶν ἀναριθμητῶν δυστυχιῶν ὑπάρξεων, διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπῴων ἀδύνατον νὰ ἀνταποκριθῶμεν πλήρως. Τονίζει εἰτα τὴν στή μισίαν τῆς καταστολῆς τῶν ἐπιδημιῶν, δι' ἧς ἐσώθη ἡ Γαλλία, καὶ τὸ μέτρον τῆς ἐπιτάξεως τῆς κινήσεως καὶ ἀκινήτου περιουσίας τῶν Μουσουλμάνων, καὶ τὸν γενόμενον γενικὸν ἐμβόλιασμόν.

Ὁ κ. Σκ. Ζερβὸς ἀντικρούων τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Βουδούρη διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Προνοίας εὐρίσκει ὅτι ἡ ἀντιμετώπισις τῶν ἀναγκῶν τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος ἀπῆλθε πολλοὺς ὑπαλλήλους, καὶ οἱ χρησιμοποιοῦμενοι, δύναται τις νὰ εἴπῃ, εἶνε ἀνεπαρκεῖς, ἐν σχέσει πρὸς τὸν μέγαν ἀριθμὸν τῶν προσφύγων καὶ τὸ κολοσσιαῖον τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος. Τὸ Ὑπουργεῖον ἐσώσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ κινδύνους οἷοι αἱ ἐπὶ δημίαι.

Ὁ κ. Β. Κυβέλος λέγει ὅτι ὁ διευθύνων τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας προσέφερεν ὄντως ὑπηρεσίας. Τὸ αὐτὸ ὅμως δὲν δύναται νὰ λεχθῇ καὶ διὰ τοῦς ὑπαλλή-

λους, οἱ ὅποιοι πρέπει νὰ ἐναρμονισθῶν πρὸς τὸν προορισμὸν τοῦ Ὑπουργείου.

Ὁ κ. Γ. Βοραζάνης εὐρίσκει ἄκρως ὑπερβολικὰ τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Βουδούρη διὰ τὰς ἀτελείας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Προνοίας. Ὁρμεῖ νὰ μὴ λησμονηθῇ τὸ τεράστιον καὶ πολυμερές τοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος.

Ὁ κ. Γ. Καλδῆς λέγει ὅτι τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργείου Προνοίας θὰ κριθῇ λαμβανόμενον ὑπ' ὄψιν τῶν ἐξαιρετικῶν περιστάσεων τὰς ὑποίας ἀντεμετώπισε. Κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου, ἐφόσον μάλιστα συμφώνως πρὸς τὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ γενικὴ ἑπιτροπὴ Οἰκονομῶν, ἡ ὑποία θὰ κληρόσῃ γενικῶς τὰ ὑπαλληλικὰ ζητήματα. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκλογὴν τῶν ὑπαλλήλων νομίζει ὅτι πρέπει νὰ ληφθῶν ὑπ' ὄψιν καὶ οἱ ἀπολυθέντες ἐφόσον ἔχουν τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα.

Ὁ κ. Βουδούρης ἀντικρούων τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ λέγει ὅτι ἐπέκρινε τὸ Ὑπουργεῖον Προνοίας ἀπὸ τῆς συστάσεώς του δὲν ἐδόθη εἰς αὐτὸ ἡ δέουσα προσοχή. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, περὶ μετακινήσεως τῶν προσφύγων καὶ περὶ καταστολῆς ἐπιδημιῶν λέγει ποῦ ὀφείλονται ταῦτα. Ἄλλοι μετακίνησαν τοὺς πρόσφυγας καὶ ἄλλοι ἐσώσαν τὸν κόσμον ἀπὸ τῆς ἐπιδημίας καὶ ὅμως ὁ κύριος αὐτοῦ ἐργάτης, ὁ κ. Χρηστομάνος, ἐλησμονήθη.

Καταλήγων λέγει ὅτι ἀνέφερε γεγονότα καὶ ἤκουσεν ἀριτολογίας καὶ λυρισμοὺς περὶ ξένων ἐργασιῶν, καὶ ὅταν γίνη ἡ ἑπιτροπὴ, τὴν ὑποίαν ἐξήγησε, τότε θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι ὅσα εἶπεν ἦσαν καὶ εἶνε ἀληθέστατα.

Ὁ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λέγει ὅτι, ἐὰν ἔχη ὁ ὑπαλλήλας βασίμους ὑπονοίας περὶ κακῆς καταστάσεως ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Προνοίας, ὀφείλει δι' ἐπερωτήσεως νὰ ἐλέγξῃ καὶ ἀν' ἡ Συνέλευσις πεισθῇ θὰ σχηματίσῃ Κοινοβουλευτικὴν ἑπιτροπὴν.

Ὁ κ. Ἀβραάμ Γρηγοριάδης ἐκφράζει τὴν εὐγνωμοσύνην τῶν προσφύγων διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ὑπουργείου τῆς Προνοίας καὶ πρὸς τὸν κ. Δοξιάδη δι' ὅσας κατέσχεν ὑπὲρ εὐδοκίας αὐτοῦ προσπάθειαι.

Μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. Τσαρλαμπά καὶ Κ. Πετρίδη γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄθροον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄθροον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν

τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας». ὡς ἐτροποποιήθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ.

Γίνονται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ κάτωθι σχέδια νόμων :

1) περὶ συστάσεως θέσεως νομικοῦ συμβούλου ἐπὶ τῶν μουσουλμανικῶν ὑποθέσεων παρὰ τῇ Γενικῇ Διοικήσει Θράκης·

2) περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 6 τοῦ ἀπὸ 6 Νοεμβρίου 1922 Ν. Δ. περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινῶν τῶν κειμένων νόμων περὶ συντάξεως·

3) περὶ καταργήσεως τοῦ ἀρθροῦ 8 τοῦ νόμου 1308 καὶ τῶν Ν. Διαταγμάτων τῆς 31 Μαΐου 1923 καὶ 26 Ἰουνίου 1923 περὶ ἀπωλείας ἀνωνύμων χροσιγράφων.

4) περὶ συστάσεως ταμείων ἐλαιοπαρκαγωγῆς Κρήτης μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ.κ. **Μ. Τσαγλαμπᾶ** καὶ **Γ. Σολδάτου** περὶ ὑπαγωγῆς καὶ τῆς Λευκάδος εἰς τὸν νόμον τοῦτον κλπ.

5) περὶ αὐθεντικῆς ἐρμηνείας τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νόμου ΓΡΠΗ' περὶ τροποποιήσεως ἀρθρῶν τινῶν τοῦ τελωνιακοῦ δασμολογίου, ὡς ἐτροποποιήθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

6) περὶ παραχωρήσεως δημοσίου γηπέδου ἐν Μυκεδονίᾳ πρὸς ὕδρῳσι Νεκροταφείου τῶν κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν πόντον πεσόντων Γερμανῶν καὶ Βουλγάρων·

7) περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ εἰς τὸν ἀγροτικὸν ἐπισκευασμένου ἀσχολουμένου προσωπικοῦ δικαστῶν καὶ γεωπόνων·

8) περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 12 τοῦ νόμου 3030 περὶ φαικιδῶν τελῶν·

9) περὶ καταργήσεως τοῦ ἀπὸ 1 Νοεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ὀργανώσεως τῆς τεχνικῆς ὑπηρεσίας τῶν δήμων·

10) περὶ ἐγκαταστάσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ὁμόνυμον λιμένα·

11) περὶ συστάσεως Διευθύνσεως Λοροφυλακῆς ἐν τῇ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν·

12) περὶ τιμωρίας τῆς χρήσεως στρατιωτικοῦ ἐνδύματος μετὰ διάπραξιν ἀξιοποίνου πράξεως·

13) περὶ ἐπεκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Νομ. Διατάγματος τῆς 22)28 Νοεμβρίου 1923 περὶ ἀμέσου ἐκδικάσεως αὐτοφώρων τινῶν πλημμελημάτων·

14) περὶ μὴ συμμετοχῆς τῶν ὑπ' ἀνταλλάξιν Μουσουλμάνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἑμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων·

15) περὶ ἐκτελέσεως δημοσίων ἔργων διὰ κατὰδίκων καὶ

περὶ καθορισμοῦ δαπάνης πρὸς διατροφήν τῶν διὰ πολιτικὰ ἀδικήματα κατὰδίκων·

16) περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νόμου 2363 περὶ ἀνθυπασιτιστῶν κλπ. τῆς Λοροφυλακῆς·

17) περὶ ἀποκτιήσεως τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας ὑπὸ τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπήν προσφυγόντων Ἑλλήνων τὸ γένος ἐκ Μικρᾶς Ἀσίας καὶ Θράκης·

18) περὶ καταργήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἀρθροῦ 3 τοῦ ΝΝΘ' νόμου περὶ ναυτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας·

19) περὶ κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ διομολογηθείσης συμφωνίας ἀνταλλάγῃς ἐπιστολῶν μετὰ δεδηλωμένης ἀξίας, τοῦ τελικοῦ πρωτοκόλλου καὶ τοῦ κανονισμοῦ ἐκτελέσεως αὐτῆς κλπ.

20) περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 15 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ συστάσεως Συντακτικῶν δημοσίων ὑπαλλήλων πρὸς ἀνέγερσιν εὐθηνῶν οἰκιῶν καὶ ἐπεκτάσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐφεδρῶν ἀξιωματικῶν·

21) περὶ διορισμοῦ τῶν ὑπὸ τῶν ἐκκαθηριστικῶν συμβούλων ἀπολυθέντων λειτουργῶν τῆς Μέσης καὶ Δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως·

22) περὶ κατασκευῆς καὶ ἐκμεταλλεύσεως ἐνωτικῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰξὺ τῶν ἐν Πύργῳ σταθμῶν Σ.Π.Α.Π. καὶ Σ.Π.Κ·

23) περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ἐκδόσεως Β. Διαταγμάτων προέλεσμένων ὑπὸ τῶν Δ'Θ' καὶ Δ'Φ' νόμων περὶ ὀργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ.

Γίνονται εἰτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς πρώτην κατ' ἀρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ κάτωθι σχέδια νόμων :

1) περὶ πληρωμῆς ἐξόδων μεταφορᾶς καὶ λοιπῶν συναφῶν δαπανῶν τῶν ἐκ Γερμανίας εἰδῶν ἐναντι τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως·

2) περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινῶν τῶν περὶ συμβουλίου τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας νόμων·

3) περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1923 Ν. Δ. περὶ χορηγήσεως ἐξαιρέτων ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν μετὰ πλήρῶν ἀποδοχῶν εἰς ἀξιωματικούς·

4) περὶ ὑποχρεώσεων μεταφερθέντων ἐκ τῆς Λοροφυλακῆς εἰς τὸ Πεζικόν·

5) περὶ συγχλήσεως συμβουλίου πρὸς σύνταξιν πινάκων προαγωγῆς ἀξιωματικῶν·

6) περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 περὶ φορολογίας τῆς ἰνδικτῆς κατανάξεως·

7) περί παρατάσεως τῆς ισχύος τοῦ ἀπὸ 22 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περί συγκροτήσεως πενταμελούς Συμβουλίου διὰ τὴν ἐν τῷ Πολιτικῷ Ναυτικῷ ἐπαναφορὰν ἀξιωματικῶν.

Γίνονται ὡσαύτως δεκτὰ δι' ἀναστάσεως εἰς πρώτην κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν αἱ κάτωθι προτάσεις νόμων :

1) περί τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας καὶ

2) περί συνδρομῆς τοῦ ναοῦ Εὐαγγελιστρίας Τήνου α') ὑπὲρ τῆς κατασκευῆς ἐπειγόντων λιμενικῶν ἔργων ἐν τῷ λιμένι Πανόρμου Τήνου καὶ β') πρὸς ὑδρεύσιν τῆς κοινότητος Φαλκλᾶδου Τήνου.

Ἐπὶ τοῦ εἰς β' κατ' ἄρθρον συζήτησιν σχεδίου νόμου «περί τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περί καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν» λαμβάνει τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ πρώτου ἄρθρου ὁ πλῆρεξούσιος κ. **Κωνστ. Σταμούλης**, ὅστις ὑποστηρίζει τροπολογίαν δι' ἧς νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἐπικριχὴ διάταξις καὶ διὰ τὰς ἄλλας κλάσεις. Ἡ τροπολογία εἶνε δικαία καὶ δι' αὐτῆς θὰ δοθῶν εὐεργετικὰ μέτρα ἀναλόγως καὶ εἰς ἄλλας προγενεστέρας κλάσεις γεννηθείσας τῷ 1893—1894 κλπ.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι τὸ νομοσχέδιον εἶνε ἀντιγραφὴ τοῦ κειμένου νόμου.

Ὁ κ. **Σταμούλης** ἀναπτύσσει καὶ πάλιν τὸ δίκαιον τῆς τροπολογίας του. Ἐν ἀνάγκῃ, λέγει, ἂς αὐξηθῇ καὶ τὸ ἀντισχίσμα, προκειμένου περί ἀνθρώπων εὐρεθέντων εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι οἱ πρὸ τοῦ 1912 ἀπηλλάχθησαν, διότι δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὴν δεκαετίαν τῆς ἐφεδρείας. Ἀπὸ τοῦ 1913 ὅμως ἀρχίζει ἡ αὐξησις τῶν ὑποχρεώσεων ἀπὸ τριμήνου μέχρι διετίας. Τὸ τρίμηνον εἶνε ἀδύνατον νὰ τὸ ἀποφύγουν αἱ κλάσεις αὗται, διότι ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἐφεδρείαν καὶ πρέπει νὰ ἔχουν γυμνασθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** λέγει ὅτι καὶ τὸ μέτρον τὸ διὰ τοῦ νομοσχεδίου εἶνε ὑπερεπιεικές.

Ὁ κ. **Σταμούλης** ἐπιμένει ὑπὲρ τῆς τροπολογίας του.

Γίνονται δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1, 2, 3, ἀπορριπτομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν τροπολογιῶν.

Ἐπὶ τοῦ 4 ὁ κ. **Α. Κόρακας** λέγει ὅτι δημιουργοῦνται ἀνισότητες μεταξὺ ἐφέδρων Παλαιῶς Ἑλλάδος καὶ Νέων Λορῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ὑπάρχει νόμος διὰ τοῦ ὁποίου οἱ πρὸ τοῦ 1912 ἀπαλλάσσονται.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ τὰ ἄρθρα 1, 5, 6, 7, 8.

Ἐπὶ τοῦ 9 ἄρθρου προκειμένου νὰ ὁμιλήσῃ ὁ κ. **Δ. Ψιάρης** ὁ κ. Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν δηλοῖ ὅτι ἀπαλείφει τοῦτο.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἄρθρα τοῦ νομοσχεδίου εἰς ὃ κατ' ἄρθρον συζήτησιν, ὡς ἐτροποποιήθησαν παρὰ τοῦ κ. Υπουργοῦ, ἀναδεδειγμένης τῆς ἐπιψήφισεως τοῦ συνόλου.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ σχέδια νόμων :

α') «περί ἀποζημιώσεως ἐπιτεχθέντων Ὀθωμανικῶν κατὰ μάτων ἐν τῇ Δ. Θράκῃ» καὶ

β') «περί μονιμοποιήσεως ἐφέδρων ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασιστών ἐν τῷ Στρατῷ», ὡς ἐτροποποιήθησαν παρὰ τῶν οἰκείων Υπουργῶν, ἀναδεδειγμένης τῆς ψήφισεως τοῦ συνόλου.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περί τοῦ τρόπου κανονισμοῦ τελῶν γάμου ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ», ἔχον οὕτω :

Περὶ τοῦ τρόπου κανονισμοῦ τελῶν γάμου ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ.

Ἄρθρον μόνον

Ἐκ τῆς 11ης Δεκεμβρίου 1923 Νομοθετικῶν Διατάξεων περὶ τοῦ τρόπου κανονισμοῦ τελῶν γάμου ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ καταργεῖται μεθ' ὅλων του τῶν συνεπειῶν.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς ὃ κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς Δημοσίας Ασφαλείας», ἔχον οὕτω :

Περὶ ἐκτάκτων ἐξόδων τῆς Δημοσίας Ασφαλείας.

Ἄρθρον 1.

Εἰς τὸν προϋπολογισμόν τοῦ Υπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἀναγράφεται κατ' ἑτος ὑπὸ ἴδιον ἄρθρον πίστωσις δραμῶν 450,000 δι' ἑκτάκτα ἐξόδα τῆς Δημοσίας Ασφαλείας.

Τὸ ποσὸν τοῦτο διατίθεται :

1) Δι' ἀποζημιώσιν ἀμαξῶν καὶ αὐτοκινήτων ἢ ἄλλων μεταφορικῶν μέσων χρησιμοποιουμένων ἐξ ὑπηρεσιακῆς ἀνάγκης εἰς περιστάσεις καθ' ἃς δὲν προέβλεψε νόμος ὁδοπορικὰ ἐξόδα ἢ ἀποζημιώσεις.

2) Δι' ἀποζημιώσιν προσώπων ἅτινα ἤθελον χρησιμοποιηθῆναι ὡς ὁδηγοὶ ἢ πρὸς συλλογὴν πληροφοριῶν χρησίμων διὰ τὴν ἀσφάλειαν καὶ τὴν τάξιν.

3) δι' ἐπιμίσθια ἀνδρῶν ἵν' γένει τῆς Χωροφυλακῆς ἐκ-
θεμένων λόγῳ εἰδικῆς ὑπηρεσίας των εἰς δαπάνης ἀσυνήθους
διὰ τὴν τακτικὴν τῶν ὑπηρεσιῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἑσωτερικῶν, ἵνα ἐκ
τῆς πιστώσεως ταύτης καὶ ἐντὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς δι' ἀποφά-
σεώς του ὀρίζῃ μηνιαίως χρηματικὸν ποσὸν ἀνάλογον πρὸς
τὰς ἀνάγκας τῆς ὑπηρεσίας.

1) τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Ἀθηνῶν μέχρι δραχμῶν
20.000.

2) τῆς Ἀστυνομικῆς Διευθύνσεως Θεσσαλονίκης μέχρι
δραχμῶν 15.000.

3) εἰς τὰς Ἀνωτέρας Διοικήσεις Μακεδονίας 6 χιλιάδων,
Ἠπείρου 4 χιλιάδων καὶ Θράκης 4 χιλιάδων, Στερεᾶς Ἑλ-
λάδος 1500, Πελοποννήσου 1500, Νήσων Αἰγαίου καὶ Κρή-
της 750 διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν ὑπ' αὐτὰς Διοικήσεων, τὸ δὲ
ὑπόλοιπον τῆς πιστώσεως διατίθεται κατὰ τὰς ἐκάστοτε πα-
ρουσαζομένης ἀνάγκας ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας τῆς Διευθύνσεως
Χωροφυλακῆς καὶ Δημοσίας Ἀσφαλείας.

Τὰ δικαιολογητικὰ τῆς διαθέσεως τῶν ποσῶν τούτων καθο-
ρίζονται διὰ διαταγῶν τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἑσωτερικῶν καὶ
συνίστανται ἀπαραιτήτως ἐκ τῶν καταστάσεων ἐνδεικνυσουσῶν τὰ
ἄτομα εἰς ἃ ἐγένετο ἡ καταβολὴ καὶ τὸ καταβληθὲν ποσὸν καὶ
ἀπὸδείξεων ἐπὶ ἀνυπόγραφου ἀξίας ἐστίμου χαρτοῦ, ἐν αἷς θέον
ρητῶς καὶ σαφῶς πᾶς ἀφέρηται ἡ αἰτία τῆς πληρωμῆς καὶ
να βεβαιῶται ὑπὸ τοῦ ἐνεργούντος τὴν πληρωμὴν βαθμοφόρου
ἢ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἡ ταυτότης τοῦ προσώπου.

Ἄρθρον 3.

Τὰ ὡς ἀνωτέρω καθοριζόμενα ποσὰ πληρώνονται ἐκ τῆς
παγίας προκαταβολῆς καὶ δικαιολογούμενα κατὰ τὰ ἀνωτέρω
κατὰ μὴ α' ἀποδίδονται δι' ἐκτακτικῶν ἐκδιδόμενων ἐπ' ὀνό-
ματι τῶν οἰκείων ταμιακῶν Ἐπιτροπῶν εἰς βάρος τῆς διὰ τοῦ
ἁρθροῦ 1 τοῦ παρόντος ὀριζομένης πιστώσεως.

Ἄρθρον 4.

Κυροῦνται αἱ μέχρι τοῦδε δι' ἀποφάσεων τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν
Ἑσωτερικῶν ἐγκριθεῖσαι δαπάναι δι' ἐξοδα ἐκτάκτου κινήσεως
ἀστυνομικῶν ὁργάνων καὶ ἐξοδα ὑπηρεσίας ἀσφαλείας καὶ με-
ταφορικῶν μέσων ἐν γένει, δικαιολογηθησόμενα ὡς ἐκάνοι-
σθη διὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων.

Ἄρθρον 5.

Καταργοῦνται·

1) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 538 Διάταγμα τῆς Προσωρινῆς Κυβερνή-

σεως Θεσσαλονίκης ἐπεκταθὲν καθ' ἅπαν τὸ Κράτος διὰ τοῦ
ἐπὶ 17 Νοεμβρίου 1916 Β. Διατάγματος·

2) τὸ ὑπ' ἀριθ. 1049 Διάταγμα τῆς Προσωρινῆς Κυβερνή-
σεως Θεσσαλονίκης ἐπεκταθὲν καθ' ἅπαν τὸ Κράτος διὰ τοῦ
ἐπὶ 2 Νοεμβρίου 1917 Β. Διατάγματος·

3) ὁ νόμος 2500.

Μεθ' ὃ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως ὥρα 9 1)2 μ. μ. λύε-
ται ἡ συνεδρίασις, διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ κῆρυον ὥρα 5. 20' μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΔ

Τῆς 5 Μαρτίου 1924.

Ὁρᾷ 5.20' μ.μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρας κηρύσ-
σει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοχθῶ-
σι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ κυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγου-
μένης συνεδριάσεως μετὰ παρατηρήσεις τοῦ πληρεξουσίου κ.
Κ. Σταματοπούλου.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἑξῆς:

— Ἡ Καπνεργατικὴ Ἐνωσις Θεσσαλονίκης αἰτεῖται τὴν
λήψιν ἀνακουφιστικῶν μέτρων ὑπὲρ τῶν καπνεργατῶν.

— Οἱ καπνοπαραγωγοὶ Ἰάσμου ζητοῦσι τὴν μείωσιν των
διαφορῶν ἐπὶ τοῦ καπνοῦ φόρων.

— Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου Βλαδούδου ζητοῦσιν ὅπως χορη-
γηθῶσιν αὐτοῖς δυνάμει τοῦ Ν. Δ. ἀπαλλοτριωθέντα κτήματα.

— Ὁ Σύνδεσμος Ἀρτοποιῶν Πατρῶν αἰτεῖται ὅπως τὸ
Ὑπουργεῖον τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομικῆς ἄρῃ τὴν διαταγὴν τοῦ
ὅσον ἀφορᾷ τὴν αὐτοδούλω ἐργασίαν τοῦ ἐργοστασίου ἀρτο-
ποιίας Ν. Τριάντη.

— Ὁ προσωφυκτικὸς καπνοπαραγωγικὸς κόσμος τῆς ἐπαρχίας
Θηβῶν αἰτεῖται τὴν μείωσιν τῶν φορολογικῶν τοῦ καπνοῦ.

— Οἱ δευτεροβάθμιοι διδάσκαλοι πτυχιούχοι τοῦ φιλοσοφί-
κου φροντιστηρίου ζητοῦσι τὴν προαγωγὴν των.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ.κ. **Σ. Κρεμεζῆς** καὶ **Γ. Σολδάτος** ὑπο-
βάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συστάσεως
ταμείων προνοίας ἐλαιοπαραγωγῆς Κρήτης καὶ τροποποιήσε-
ως τοῦ ἐπὶ 6 Νοεμβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ τροποποιήσεως καὶ

συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2805 περὶ συστάσεως Τεματίου τῆς ἐλαίας κλπ.».

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Κ. Σταματόπουλος** καὶ **Ν. Γουρ-γουρῆς** υποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας».

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 17 Ὀκτωβρίου 1923 Ν. Δ. περὶ ναυτικῆς ἐργασίας καὶ ναυτικῶν τωματρίων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν κ. **Ι. Κανναβὸς** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ δικτυώσεως τροφίμων τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

— Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ νόμου 2633».

— Ὁ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας Ὑπουργὸς κ. **Κ. Σπυρίδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ ταμείου ἀσφαλίσεως λαμβούχων», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ὁ αὐτὸς κ. Ὑπουργὸς υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ μεταλλείων τῆς Θράκης», ὅπερ συναινέσει ὡσαύτως τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον** καὶ ψηφίζεται **κατ' ἀρχήν**.

— Ἡ ἐπὶ τοῦ Κανονισμοῦ Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς υποβάλλει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τινῶν τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς».

— Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως κ. **Α. Δοξιάδης** υποβάλλει σχέδιον νόμου «περὶ Κεντρικῆς Ἀποθήκης, λαϊκῶν Φαρμακείων καὶ λαϊκῶν Ἰατρείων».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Θ. Θεοδωρίδης** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ συμπληρώσεως τοῦ ἀπὸ 15/17 Νοεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ συστάσεως Συνεταιρισμῶν δημοσίων υπαλλήλων».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Ε. Μαλαμίδας** υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ ὑπαγωγῆς τῶν χωρίων Καίτσης, Πάπας, Δρανίτσης τοῦ νομοῦ Τρικάλων καὶ τοῦ χωρίου Γούρας τοῦ νομοῦ Λαρίσης εἰς τὴν Ἐπαρχίαν Διομοῦ τοῦ Νομοῦ Φθιωτιδρωφικίδος ὡς πρὸς πάσας τὰς ἐννόμους τοῦ Κράτους σχέσεις».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Δημ. Ψιάρης** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τῆς προτάσεως νόμου «περὶ τοῦ ἐν Τήνῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Κ. Πετρίδης** υποβάλλει πρότασιν

νόμου «περὶ προσθήκης δικταξέως εἰς τὸ ἄρθρον 36 τοῦ νόμου περὶ κωδικοποιήσεως τῶν καιμένων δικταξέων τοῦ Ὑπουργείου Συγκοινωνίας».

— Ὁ αὐτὸς κ. πληρεξούσιος υποβάλλει πρότασιν νόμου «περὶ τροποποιήσεως τῶν ἄρθρων 4 καὶ 24 τοῦ ἀπὸ 28 Ἀπριλίου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ἀπονομῆς συντάξεως ἔνεκα πολιτικῆς ὑπηρεσίας».

— Ὁ πληρεξούσιος κ. **Ἀν. Ἀναγνωστόπουλος** υποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως δικταξέων τινων τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας».

Ἄπαντα θέλουσι τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.

Μεθὲν ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

Τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἐρωτήσεων

Ὁ κ. **Δ. Δαγκλῆς** καταθέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν ἀδικοθήντος κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς σχολῆς τῶν δικίμων.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν 1) ἂν εἴνε ἀληθὲς ὅτι ὁ ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ Συνεδρίῳ ναυτικὸς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος ὑπέσχετο ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ ναυτικῶν πρόγραμματος τῆς Ἑλλάδος καὶ ποῖον

2) τίνας πληροφορίας δύναται νὰ ἀνακοινώσῃ ὁ κ. Ὑπουργὸς περὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ τοῦ «Γκαίμπεν»

3) ἂν σκοπεύει ἡ Κυβέρνησις νὰ υποβάλῃ ἐν καιρῷ ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Συνελεύσεως τὴν ὅλην ναυτικὴν τῆς πολιτικῆς, ἐμπορικῆς καὶ πολεμικῆς.

Ὁ κ. πληρεξούσιος ἀναπτύσσων τὴν ἐρώτησιν τοῦ λέγει ὅτι εἶχε τὴν ἐντύπωσιν ὅτι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1918, ὁπότε εἰσῆλθεν ὁ Ἑλληνικὸς Στόλος εἰς τὸν Βόσπορον, ἔδει νὰ παύσωμεν νὰ ἔχωμεν ἐχθρικὰς σχέσεις μὲ τοὺς Τούρκους διὰ πολλοπλοῦς λόγους καὶ συνίστα τὸ τοιοῦτον καὶ εἰς τὸν πληθυσμὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ κ. **Ἀβρ. Γρηγοριάδης** λέγει ὅτι ὀφείλομεν νὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου καὶ τοῦ Γούναρη ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἔδειξεν ὅτι συμπεριεφέρθημεν φιλικῶς πρὸς τὸ τουρκικὸν στοιχεῖον.

Ὁ κ. **Κακουλίδης** ἐξακολουθῶν λέγει ὅτι ἐπιβάλλεται μίαν προσπάθειαν πρὸς συνεννόησιν μὲ τοὺς Τούρκους, τῆς ἐπιτυχανομένης θὰ ἀνασταλῇ καὶ ἡ ναυτικὴ παρασκευὴ ἀμφοτέρων τῶν Κρατῶν. Ἐπεξηγεῖ

ἀκολούθως τὰς σχετικὰς μὲ τὰς σχέσεις μας μετὰ τῆς Ρω-
τίας δηλώσεις του.

"Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἀπαιτούμενας δαπάνας διὰ τὴν παρα-
σκευὴν τῶν ναυτικῶν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀμφισβητήσῃ ὅτι διὰ
τὴν Ἑλλάδα αὐταὶ ἀποτελοῦν αἰμορραγίαν χρηματικὴν καὶ
ἐπιβρῶσιν ἐπὶ τῆς ὅλης ἐθνικῆς οἰκονομίας, διότι δυστυχῶς πρέ-
πει αἱ παρασκευαὶ νὰ γίνουσι εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Κατακρίνει
εἴτα τὰς διὰ δανείων ναυτικὰς παρασκευάς, ὡς ὀλεθρίας
διὰ τὴν οἰκονομικὴν ἀντοχὴν τοῦ Κράτους. "Ὅλα τὰ Κράτη
δαπανῶσιν ἐν τοῦ τακτικοῦ των Προϋπολογισμοῦ. Σχετικῶς
πρὸς τὰς παρασκευὰς τῆς Τουρκικῆς ἐλπίζει αὕτη εἰς οὐδεμίαν
περιπέτειαν ὅλ' ἀποδύθῃ καὶ ὅτι ὅλ' ἀκούσῃ πᾶσαν πρό-
τασιν περὶ συνεννόησεως. Συνιστᾷ ἐν τέλει νὰ μὴ ληφθῶν ὑπ'
ὄψιν συστάσεις περὶ ναυτικῆς παρασκευῆς ἔχουσαι μόνον ἐμ-
πορικὸν χαρακτήρα καὶ τονίζει ὅτι εἶνε καιρὸς νὰ κατανοηθῇ
ὅτι εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχῃ ἡ Ἑλλὰς σταθερὰν πολεμικὴν καὶ
ναυτικὴν πολιτικὴν, καὶ νὰ ἀποκεντρωθῶν αἱ ὑπηρεσίαι, διὰ
νὰ ἔχουν καιρὸν οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ νὰ ἀπασχολῶνται καὶ μὲ
γενικωτέρους ὑποθέσεις.

Οἱ κ. κ. **Γ. Τζώρτζης** καὶ **Ι. Σαπουντζῆς** παρακαλοῦσι
τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς ὅπως πληροφρήσωσι τὴν Συνέλευ-
σιν ἂν πραγματοποιεῖται ἡ σύστασις τῆς Ἐπαναστάσεως.
ὅπως προτιμῶνται εἰς τὰς δημοσίαις θέσεις οἱ ἀπολυθέντες
ἐφεδρικοὶ οἱ ἔχοντες τὰ προσόντα.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)
ἀπαντᾷ ὅτι συμφώνως πρὸς τοὺς κειμένους νόμους προτιμῶν-
ται δι' ὅσα Ὑπουργεῖα ὑπάρχουν εἰδικοί νόμοι, ὅπως διὰ τὸ
Ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν. Σχετικῶς προτείνει νὰ σχημα-
τισθῇ μία Ἐπιτροπὴ, ἡ ὁποία νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. **Αλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) λέγει ὅτι
εἰς τὸ Ὑπουργεῖόν του προτιμᾷ τοὺς ἔχοντας πολεμικὴν
ὑπηρεσίαν.

Ἐρωτώμενης τῆς Συνελεύσεως δέχεται αὕτη ὅπως σχημα-
τισθῇ ἡ περὶ ἧς πρόκειται Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ
κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν.

Οἱ κ. κ. **Τζώρτζης** καὶ **Σαπουντζῆς** παρακαλοῦσι τοὺς
κ. κ. Ὑπουργοὺς νὰ πληροφρήσωσι τὴν Συνέλευσιν διὰ
τίνας λόγους δὲν ἐφαρμόζεται ὁ νόμος περὶ ὑποχρεωτικῆς
ἀπαντήσεως τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν εἰς τὰς ἀναφορὰς τῶν
ιδιωτῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)
ἀπαντᾷ ὅτι εἶνε καὶ συνταγματικὴ ὑποχρέωσις, ἡ ὁποία τοῦ-
λάχιστον ἐν τῇ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν τηρεῖται.

Ὑπὲρ τῆς αὐτῆς ἐρωτήσεως ὁμιλοῦσι καὶ οἱ κ. κ. **Κ. Σταμα-
τοπούλος** καὶ **Ι. Κουνδουρος** ἐξ ὧν ὁ πρῶτος τονίζει ὅτι δὲν
ἀπαντᾷ ἰδίως τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Συγκοινωνίας.

Οἱ κ. κ. **Τζώρτζης** καὶ **Σαπουντζῆς** παρακαλοῦσι τὸν κ.
Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευ-
σιν ἂν προτίθεται νὰ εἰσηγηθῇ τὴν παράτασιν τῆς προθεσμίας
διὰ τὴν καταβολὴν τοῦ ἀντιστηλώματος ὑπὸ τῶν ἐν Ἀμερικῇ δια-
μενόντων λιποτακτῶν καὶ ἀνυποτάκτων ὡς καὶ ἂν πρόκειται νὰ
κανονισθῇ ἐπὶ τὸ δικαιότερον καὶ κατ' ἀναλογίαν τοῦ χρόνου
τῆς ἀνυποταξίας ἢ λιποταξίας τὸ ποσὸν τοῦ ἀντιστηλώματος.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)
ἀπαντᾷ ὅτι παρετάθη ἡ προθεσμία.

Ὁ κ. **Τάσ. Ἀναστασίου** (πληρεξούσιος Ἡλείας) παρακαλεῖ
τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ
πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ποῖα μέτρα θέλει λάβει ἐπὶ τῶν
δικαίων παραπόνων τῶν κατοίκων Λυκούρεσι—Λούρου—
Μουριάς καὶ τῶν λοιπῶν χωριῶν τῆς Ἡλείας, ὑποσλη-
θέντων δι' ἀναφορῶν των κατὰ τὰς γενομένας ἀπαριθμήσεις
τῶν αἰγοπροβάτων των, καθόσον αὕτη δὲν ἐγένετο ποτὶς,
δὲν ἐκοινοποιήθησαν παντάπασιν τὰ πρωτόκλιλλα ἀπαριθμήσεως,
διὰ νὰ ἐπιφέρωσι τὰς κατ' αὐτῶν ἐνστάσεις των, καὶ ἐντεῦθεν
ἐθεβαιώθη ἀδίκως διπλάσιος φόρος τοῦ νομίμου, δ' ὅν κατ-
αχτῶνται, πρὸς δὲ ἐν γράφῃ ταν διὰ ποσὸν αἰγοπρ ἐάτων ὑπερ-
διπλάσιον τοῦ πραγματικοῦ καὶ δὲν ἐξεπέσθη τὸ ποσὸν τῶν ἐμ-
προθέτως δηλωθέντων.

Ὁ κ. **Ε. Τσουδερός** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν)
ἀπαντᾷ ὅτι διέταξε τὸν Ἐφορον Ἡλείας νὰ ἐξακριβώσῃ τὰ
παράπονα.

Ὁ κ. **Ἀναστασίου** παρακαλεῖ νὰ ἐξετασθοῦν τὰ παρά-
πονα ταῦτα, διότι εἶνε βάσιμα.

Ὁ κ. **Γ. Χατζηκυριακοῦ** παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς
Συγκοινωνίας ὅπως πληροφρήσῃ ἂν ἀληθεύει τὸ γραφὲν κατ'
ἐπανάληψιν εἰς τὸν σερβικὸν τύπον καὶ ἐξ αὐτοῦ εἰς τὸν ἐλ-
ληνικὸν τῆς Θεσσαλονίκης ὅτι ἡ Σερβικὴ Κυβέρνησις ἡ ἰδίᾳ
ἢ δ' Ἀσέρβων κεφαλαίουχων ἐξηγόρασε τὰς ρετοχὰς τοῦ σι-
δηροδρόμου τοῦ τμήματος Θεσσαλονίκης—Γευγελῆς, πῶς δὲ ἔ-
χε τὸ ζήτημα τοῦτο ἐν γένει, περὶ τοῦ ὁποίου πολλὸς λόγος
ἐγένετο εἰς τὸν σερβικὸν τύπον ὑπὸ διαφόρους καὶ ἀντιθέτους
ἀπόψεις.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ
ὅτι συμφώνως καὶ πρὸς τὰς δηλώσεις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἡ

Κυβέρνησις ἔχει ὑπ' ὄψει τῆς καὶ παρακαλοῦσθαι μετὰ τοῦ ἀπαιτουμένου ἐνδιαφέροντος τὸ σοβαρότατον τοῦτο ζήτημα.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν τίνα μέτρα ἔλαβε διὰ τὴν κανονικὴν λειτουργίαν τῶν ἱαματικῶν πηγῶν Λουτρακίου κατὰ τὴν προσεχῆ θερινὴν περίοδον καὶ διὰ τὴν μὴ ἐπανάληψιν τῶν περυσινῶν ἐκτρώπων.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντᾷ ὅτι μελετᾷ τὸ ζήτημα, σχετικῶς μάλιστα ὑποβάλλει μετὰ τοῦ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν νομοσχεδίων προνοοῦν περὶ διορθώσεως τῆς καταστάσεως.

Ὁ κ. **Βουδούρης** συνιστᾷ ῥιζικωτέραν ἐνέργειαν, διὰ νὰ μὴ ἀχρηστευθοῦν τὰ λουτρά.

Ὁ αὐτὸς κ. πληρεξούσιος ἐρωτᾷ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως διὰ τίνα λόγον καὶ ἐν τίνι δικαιώματι διέταξε τοὺς Ἐπιθεωρητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων νὰ μὴ προβαίνωσιν εἰς διορισμοὺς δημοδιδασκάλων τυχόντων ἀναστολῆς προσελεύσεως εἰς τὰς τάξεις τοῦ Στρατοῦ.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ μέτρον ἀφορᾷ τοὺς ἐν στρατιωτικῇ ἀναστολῇ διατελοῦντας λόγῳ σπουδῶν.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) παρακαλεῖ νὰ τῷ γνωστοποιηθοῦν οἱ τυχόν τυχόντες ἀναστολῆς, οἵτινες εἶνε δημόσιοι ὑπάλληλοι, διὰ νὰ τοὺς ἀνακλέσῃ.

Οἱ κ. κ. **Εὐθ. Βελλιανίτης, Θ. Βελλιανίτης, Σκ. Ζερβὸς καὶ Δ. Σπίγγος** ἐρωτῶσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας α') διατί ἡ Ἐμπορικὴ Σχολὴ Κερκύρας δὲν ἐδέχθη ἐφέτος περὶ τοὺς 60 μαθητὰς, οἵτινες ἀναγκάσθησαν νὰ φοιτήσωσιν εἰς τὴν αὐτόθι: συσταθεῖσαν Ἱταλικὴν Ἐμπορικὴν Σχολήν; β') ἐὰν δι' ἑλλείψιν χώρου, παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Βουλὴν τὸ σχετικὸν ἐνοικιαστήριον συμβόλαιον; γ') ἐπίσης νὰ καταθέσῃ τὸ σχετικὸν συμβόλαιον δι' οὗ τὸ Δημόσιον παρεχώρησε πρὸ δεκαπενταετίας εἰς τοὺς ἀδελφοὺς Ἀσπιώτη τὰ ἀπέραντα κτίρια ἅτινα ἐχρησίμευον καὶ ἐστέγαζον τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον, Ἐμπορικὴν Σχολήν, Διδασκαλεῖον καὶ Ἱερατικὸν Σχολεῖον καὶ ἅτινα οἱ ἀδελφοὶ Ἀσπιώτη χρησιμοποιοῦν διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν γνωστῶν ἐργοστασίων των. Ἄν οἱ ὅροι τῆς συμβάσεως ταύτης τηροῦνται καὶ τί σκέπτεται νὰ κάμῃ εἰς περίπτωσιν μὴ τηρήσεως αὐτῶν.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) δίδει σχετικὰς ἐξηγήσεις καὶ ὑπόσχεται νὰ ἐξαντλήσῃ

πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως μὴ περισυλλέγωνται παρὰ ξένων οἱ ἄποροι νέοι καὶ φοιτῶσιν εἰς τὰ σχολεῖά των.

Οἱ κ. κ. **Δ. Σπίγγος, Ε. Βελλιανίτης καὶ Σκ. Ζερβὸς** τονίζουν τὴν ἀνάγκην ὅπως πρὸ παντὸς ληφθῇ μέριμνα περὶ οἰκήματος, ἵνα μὴ ἐλλείψῃ χώρου μεταβαίνωσιν οἱ Ἑλληνοπαῖδες εἰς προπαγανδιστικὰ Σχολεῖα.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως τὴν ληφθεῖσαν κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 1ης Φεβρουαρίου συνεπλήρωσε τὴν εἰδικὴν Συναγματοκλήρην Ἐπιτροπὴν τῆς Συνελεύσεως διὰ τῶν πληρεξουσίων κ. κ. **Ἀνδρ. Μιχαλακοπούλου** (Πατρῶν), **Ἀνδρ. Μάρκου** (Πατρῶν), **Θεμ. Παπαϊωάννου** (Δωρίδος), **Σπ. Κρεμεζῆ** (Παρνασσίδος), **Περ. Καραπάνου** (Ἀθηνῶν-Ἀιεραιῶς), **Γ. Δουζίνα** (Γραιζηνίαις), **Δημ. Μαργέτη** (Ἀττικῆς), **Γω. Βαλαλᾶ** (Καστορίαις) καὶ **Γ. Καλδῆ** (Λέσθου).

Ὁ κ. **Σ. Σίμος** (πληρεξούσιος Ἰωαννίνων) λαμβάνων τὸν λόγον ἐπὶ προσωπικοῦ ζητήματος σχετικῶς πρὸς τὰ ληφθέντα χθὲς παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ὀλυμπίας κ. **Κ. Βουδούρη** διὰ τὴν δρᾶσίν του ὡς Ὑπουργοῦ τῆς περιθάλψεως καὶ δὴ διὰ τοὺς διορισμοὺς διαφόρων προσώπων λέγει ὅτι ἐπρόκειτο περὶ νέου Ὑπουργείου, ὅπερ φυσικὸν ἦτο νὰ ἔχῃ ἀνάγκην ὑπάλληλων καὶ μάλιστα πολλῶν, οἵτινες ἦτο δύσκολον νὰ ἐξευρεθοῦν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διορισθέντα Μαργαριτιάδην οὗτος, λέγει, ἦτο ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς περιθάλψεως προτοῦ δημιουργηθῇ ἀκόμη τὸ Ὑπουργεῖον Περιθάλψεως. Ἀνακρινθεὶς ἐλέγχθη ὅτι οὗτος κατεχράσθη, κατηγορήθη μόνον διὰ παρατυπίας καὶ ἡθιώθη. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν διορισθεῖσαν κ. Μιχαλοπούλου αὕτη χρησιμοποίησα ὡς σύνδεσμος Ἀθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης εἶχεν ἀναλάβει τὴν περίθαλψιν τῶν προσφύγων Ἀθηνῶν καὶ ἔμεινε ἐν τῷ Ὑπουργείῳ συστάσει μάλιστα τοῦ κ. Βενιζέλου ὡς Ἐπιθεωρήτρια ὠρισμένων ὑπηρεσιῶν, εἰς ἃς εἰδικεύονται μάλιστα αἱ γυναῖκες. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διορισθέντα δὴθεν διαχειριστὴν τῆς ἐφημερίδος του τοῦτο εἶνε προφανὲς ἀνακρινθεὶς, διότι τότε, λέγει ὁ ρήτωρ, δὲν εἶχεν ἐφημερίδα.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) βεβαιεῖ ὅτι ὁ περὶ οὗ πρόκειται ὑπάλληλος εἶνε ἐντιμότερος καὶ φίλοπονώτατος.

Ὁ κ. **Σίμος** λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸν κ. πληρεξούσιον Ὀλυμπίας διορίσθη οὗτος Διευθυντὴς τοῦ Ἐμήματος Θυμάτων πολέμου καὶ ἐξηναγκάσθη εἰς παραίτησιν μετ' οὐ πολὺ.

Σχετικῶς πρὸς τὰς τονισθείσας καταχρήσεις ἐν τῷ Ἐμήματι τούτῳ αὐταὶ ἀνῆκον εἰς τὸ προκατόχον καθεστώς, καὶ κα-

τηγγέλλοντο διάφορα πρόσωπα πρωτίστης κοινωνικής τάξεως καὶ ἀνώτερα πάσης ὑπονομίας ὡς καταχρασταί. Διετάχθη ἐξελεγχῆς καὶ τὸ πόρισμα τοῦ ἐλέγχου ἀπέδειξεν ἀδασίμους τὰς καταγγελίας. Ὁ κ. πληρεξούσιος Ὀλυμπίας, ὡς ὑπάλληλος ἀνεφέρθη διὰ μὴ εὐπρεποῦς ἐγγράφου, ὅπερ ἐπιεικῶς μόνον τῷ ἐπεστράφη. Σχετικῶς πρὸς τὸν διορισθέντα παράφρονα δὴθεν Τμηματάρχην, συγγενῇ τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ κ. Μελισουργοῦ, ἔπαθεν ὁ διορισθεὶς μετ' ὀλίγον τὰς φρένας καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ ἀπολυθῇ πρὶν ἢ παρέλθῃ ἐξάμηνον. Καταστάσεις μισθοδοσίας ὑπεδλήθησαν εἰς τὸν Γενικὸν Διευθυντὴν καὶ ὑπεγράφησαν ἐκ πλεκτάνης ἀνακαλυφθείσης ὑπὸ τοῦ ἰδίου βραδύτερον. Εἰδοποιηθέντος δὲ τοῦ Ταμίου καὶ καταγγελλθείσης τῆς πράξεως ταύτης, ὁ Γενικὸς Διευθυντὴς ἀπηλλάγη. Ὁ κ. πληρεξούσιος Ὀλυμπίας σκοπεύων νὰ πολιτευθῇ εἶχε μεταβάλῃ τὸ γραφεῖόν του εἰς πολιτικὸν κέντρον τῶν ἐπαρχιωτῶν του. Ἐζήτησε μάλιστα οὗτος νὰ περιοδεύσῃ ἐκλογικῶς ὡς ὑπάλληλος καὶ ἐξηναγκάσθῃ εἰς παραίτησιν. Καταλήγων κακίξει τὸν τρόπον ὃν ἐξέλεξεν ὁ κ. πληρεξούσιος ὅπως ψέξῃ πρῶτον Ὑπουργοὺς καὶ ὅστις δὲν ἦτο ὁ προσήκων.

Ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) λέγει ὅτι πάντοτε ὁ κ. Σίμος καὶ καθ' ὅλον του τὸν βίον ἐθεώρει ἀφελεῖς τοὺς ἄλλους. Ἀνασκευάζων ἀκολούθως τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Σίμου λέγει ὅτι ὁ κ. Μαργαριτιάδης ἦτο κατώτατος ὑπάλληλος καὶ ἐκατηγορήθη ὅτι προήχθη ἀνευ οὐδενὸς προσόντος εἰς ἀνωτάτην θέσιν, ἀπηλλάγη δὲ τῆς ἐπὶ καταχρήσει κατηγορίας μετὰ προφυλάκισιν ὀκτὼ μηνῶν καὶ μετὰ τὰ ὅποια ὁ ῥήτωρ δὲν θέλει νὰ κατονομάσῃ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κ. Μιχαλοπούλου λέγει ὅτι αὕτη εἰς πολιτικὰς μᾶλλον ὑπηρεσίας ἀπησχολεῖτο καὶ ὄχι εἰς ὑπηρεσίας τῆς Περιθάλψεως. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ιδιότητα τοῦ κ. Σίμου ὡς ἐκδότου ἐφημερίδος εἶνε γνωστὸν ὅτι μόλις πρὸ τριῶν μηνῶν ἐπωλήθη παρὰ τοῦ ἰδίου ἢ ἐφημερίς αὕτη. Σχετικῶς πρὸς τὰς καταχρήσεις ὁ κ. Βουδούρης λέγει ὅτι ἐγίνεν ὁ ἐλεγχος χωρὶς νὰ κληθῇ ὁ ῥήτωρ, ὅστις εἶχε τὰ βιβλία καὶ λοιπὰ σχετικὰ, συνεστάθη δὲ ἡ Ἐπιτροπὴ παρὰ τοῦ ἰδιαιτέρου Γραμματέως τοῦ κ. Σίμου διὰ νὰ μοιρασθῇ ἡ Ἐπιτροπὴ τὰς 9980 δραχμάς. Κατήγγειλε τὸ γεγονός εἰς τὸν Ὑπουργόν, ἀλλ' οὗτος ἀγρὸν ἠγόρασεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν διορισθέντα παράφρονα Καριτζόπουλον οὗτος διωρίσθη, ἐνῶ κατελαμβάνετο ὑπὸ μανίας, καὶ ἐν τῷ φρενοκομείῳ εὐρισκόμενος προεβιάζετο εἰς Τμηματάρχην. Θεωρεῖ, λέγει, ἀνάξιον ἀντικρούσεως τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ κ. Σίμου ὅτι ὑπεκλήπη ἡ ὑπογραφή τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ προκειμένου περὶ συγγενοῦς του, ὑπὲρ οὗ ἐδίδετο καὶ ἐπίδομα 300 δραχμῶν μη-

ναίως ὡς πρόσφυγος. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ περὶ μεταβολῆς τοῦ γραφείου του εἰς πολιτικὸν κέντρον τοῦτο εἶνε ἀναληθὲς καὶ ἐπιμαρτύρεται πάντας τοὺς ὑπάλληλους, ὡς ἐπίσης καὶ ὅτι ἤθελε νὰ περιοδεύσῃ ἐκλογικῶς ἐνῶ ἦτο ὑπάλληλος. Καταλήγων συνιστᾷ καὶ πάλιν κατάρτισιν Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς, ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς ὑποίας θὰ ἀποδειχθῇ ὅτι οὐδεὶς ἐφάνη ἄξιος νὰ διοργανώσῃ τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Περιθάλψεως καὶ νὰ ἀνυψώσῃ αὐτὸ εἰς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν του.

Κηρυσσομένης τῆς συζητήσεως ὡς περατωμένης καὶ ἀναβαλλομένων τῶν λοιπῶν ἐρωτήσεων λόγῳ παρελεύσεως τῆς κεκανονισμένης ὥρας ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν», ἔχον οὕτω :

Περὶ τροποποιήσεως ἄρθρων τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν.

Ἄρθρον 1.

Τὰ ἐδάφια δ' καὶ ε' τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διατάγματος «περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν» καταργοῦνται, ἀντικαθιστάμενα ὡς ἐξῆς :

δ') Οἱ γεννηθέντες ἀπὸ τοῦ ἔτους 1898—1901 συμπεριλαμβανομένου, ἦτοι τῶν κλάσεων 1918—1921, εἰς τρίμηνον ὑπηρεσίαν καὶ καταβολὴν δραχμῶν 3.000.

ε') Οἱ γεννηθέντες κατὰ τὰ ἔτη 1902—1903, ἦτοι τῶν κλάσεων 1922 καὶ 1923 εἰς διετὴ θητείαν.

Ἄρθρον 2.

Μετὰ τὴν τελευταίαν παράγραφον τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ αὐτοῦ Νομοθ. διατάγματος προστίθεται : νέα παράγραφος ἔχουσα οὕτως :

«Ἐπίσης εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 ὑπάρχουν καὶ οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες παρέμειναν ἐν ἀποσπάσει παρὰ τῇ πολιτικῇ αὐτῶν ὑπηρεσίᾳ, ἀκαλλασσόμενοι καὶ οὗτοι τῆς καταβολῆς τοῦ ἀντισιγκώματος».

Ἄρθρον 3.

Ἡ προσθήκη ἡ γενομένη μετὰ τὴν α' παράγραφον τοῦ άρθρου 10 τοῦ αὐτοῦ Ν. διατάγματος διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Νοεμβρίου 1923 ὁμοίου τοιοῦτου «περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων τῶν μηχανῶν ὑπαλλήλων ὑπηρεσίας Τ.Τ.Τ.» ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς:

«Οἱ διατελέσαντες ἐν ἀναστολῇ ἢ ἀποσπάσει κατ' αἴτησιν τῆς ὑπηρεσίας Τ.Τ.Τ. μόνιμοι ταχυδρομικοὶ, τηλεγραφικοὶ καὶ τηλεφωνικοὶ ὑπάλληλοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τηλεγραφικῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑταιρείας «Υστερον», οἱ ἀνέχοντες εἰς τὰς κλάσεις 1913α—1921 συμπεριλαμβανομένης, καὶ ὑπέχοντες θητεῖαν ὑποχρεοῦνται εἰς τρίμηνον ἐν τῷ στρατῷ ὑπηρεσίαν, εἰς τὴν κληθῆσονται τμηματικῶς διὰ διαταγῆς τοῦ Υπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἄνευ καταβολῆς ἀντισχισμῶν τινος».

Ἄρθρον 4.

Τὰ χρηματικὰ ἀντισχισμῶματα τῶν ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν τῶν εὐρισκομένων ἐν Ἀμερικῇ, κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δημοσιεύσεως τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διατάγματος «περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν», ὡς καὶ τῶν μετ' αὐτὴν ἐπανερχομένων ἐκ τούτων εἰς τὴν ἡμεδαπὴν ἐξ Ἀμερικῆς, ὀρίζονται εἰς δολλάρια μὲν 100 διὰ τοὺς ἐξ αὐτῶν ὑπαγομένους εἰς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ αὐτοῦ Νομοθ. διατάγματος, δολλάρια δὲ 50 εἰς τοὺς ὑπαγομένους εἰς τὸ ἄρθρον 3 αὐτοῦ, καταβαλλομένων τῶν δολλαρίων τούτων εἴτε αὐτοσσίῳν εἴτε εἰς ἀντιστοιχοῦς δραχμὰς, ἐφαρμοζομένων καὶ ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τούτου τῶν διατάξεων τῶν άρθρων 7 καὶ 9 τοῦ αὐτοῦ Νομοθ. διατάγματος.

Ἄρθρον 5.

Εἰς τὰς διατάξεις τοῦ αὐτοῦ ὡς ἄνω ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διατάγματος περιλαμβάνονται καὶ οἱ δυνάμει τοῦ άρθρου 7 τοῦ νόμου 2728 τῆς 16 Αὐγούστου 1921 τυχόντες προσωρινῆς ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς στρατείας Ἰσραηλίται τῆς Μακεδονίας, ἐφόσον οὗτοι ὑπέχουσιν ὑποχρέωσιν ἐκπληρώσεως ἢ συμπληρώσεως θητείας.

Ἄρθρον 6.

Ἀπαλλάσσονται τῆς καταβολῆς τῶν ἀντισχισμῶν καὶ ἐν γένει τῶν συνεπειῶν τοῦ ἄνω ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διατάγματος οἱ ἀνυπότακτοὶ ἢ λιποτάκται ἐφεδροὶ ὀπλίται καὶ ἀξιωματικοὶ οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς διατάξεις αὐτοῦ.

Ἄρθρον 7.

Τὰ μέχρι σήμερον καταβληθέντα ἀντισχισμῶματα ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν διὰ τοῦ παρόντος νόμου καταργουμένων ἢ τροποποι-

ουμένων διατάξεων τοῦ ἄνω ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διατάγματος ὡς τοῦτο συνεπληρώθη καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1923 ὁμοίου τοιοῦτου, δὲν ἀναζητοῦνται οὐδ' ἐπιστρέφονται.

Ἄρθρον 8.

Ἡ προθεσμία πρὸς προσέλευσιν καὶ καταβολὴν τῶν ἀντισχισμῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς τὸ ὡς ἄνω ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Νομοθ. διάταγμα, ὡς τοῦτο τροποποιεῖται διὰ τοῦ παρόντος νόμου, παρατείνεται διὰ μὲν τοὺς ἐν τῷ Ἑσωτερικῷ διαμένοντας ἐπὶ τρίμηνον διὰ δὲ τοὺς ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ ἐπὶ πεντάμηνον ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος. Πᾶσαι δὲ αἱ πρὸ αὐτῆς γενόμεναι προσελεύσεις ἢ καταβολαὶ ἀντισχισμῶν θεωροῦνται ἐμπρόθεσμοι.

Ἄρθρον 9.

Αἱ διατάξεις τῶν άρθρων 1, 4, 5, 6, 7 καὶ 8 τοῦ παρόντος νόμου ἰσχύουσι καὶ διὰ τοὺς ἀνυποτάκτους καὶ λιποτάκτας τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ τοὺς πρὸ τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1923 κατατάκτας τοιοῦτους.

Ἄρθρον 10.

Τὰς εὐεργετικὰς διατάξεις τοῦ παρόντος νόμου, ὡς καὶ τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ., δύνανται, ἐὰν ἐπιθυμῶσι, νὰ ἐπικαλεσθῶσι καὶ οἱ ὑπαγόμενοι εἰς τὰς ἐν αὐτοῖς ἀναφερομένας κλάσεις, μὴ ὄντες δὲ ἀνυπότακτοὶ, ὑπέχοντες ὅμως ὑποχρέωσιν ἐκπληρώσεως ἢ συμπληρώσεως στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ μέχρι τῆς σήμερον ἀπολυθέντες, παραιτηθέντες ἢ ὀπωσθήντες ἀπομακρυνθέντες τῆς Ἀστυνομίας τῶν Πόλεων Ἀστυνομικοί.

Ἄρθρον 11.

Καταργοῦνται τὰ ἄρθρα 4 καὶ 12 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. «περὶ καθορισμοῦ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν», ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1923 Ν. Δ. «περὶ προσθήκης άρθρου εἰς τὸ ἄνω Ν. Δ.», ὡς καὶ τὸ ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου 1923 ὁμοίου τοιοῦτου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἐδαφίου δ' τοῦ άρθρου 2 τοῦ ἀπὸ 17 Αὐγούστου 1923 Ν. Δ. περὶ ὑποχρεώσεων ἀνυποτάκτων καὶ λιποτακτῶν», ὡς καὶ ἐν γένει πᾶσα διατάξις ἀντικειμένη εἰς τὸν παρόντα νόμον.

Γίνεται ὁμοίως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀποζημιώσεως ἐπιταχθέντων μουσουλμανικῶν κτημάτων ἐν Δ. Θράκῃ», ἔχον οὕτω:

Περὶ ἀποζημιώσεως επιταχθέντων μουσουλμανικῶν
κτημάτων ἐν Δ. Θράκῃ.

Ἄρθρον μόνον.

1. Πρὸς καθορισμὸν τῆς ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως δι' ἐπι-
ταχθέντα ἀκίνητα ἐν Δ. Θράκῃ πρὸς προσφυγικὴν ἐγ-
κατάστασιν καὶ ἀνήκοντα εἰς Μουσουλμάνους δύνανται,
ἄνευ τῆς συνθήκης διαδικασίας, νὰ καταρτίζωνται, ἀπα-
φάσει τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Θράκης, ἐπιτροπαὶ ἀπαρτιζό-
μεναι ἐκ τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ ἢ ἄλλου ἀναπληρωτοῦ του,
ὀριζομένου ὑπ' αὐτοῦ, ὡς προέδρου, ἐκ δύο Ἑλλήνων, ὧν ὁ εἰς
τούλᾳχιστον δικαστής, καὶ δύο Μουσουλμάνων, αἵτινες ὀρίζου-
σιν ὀριστικῶς τὴν καταβλητέαν ὑπὸ τοῦ Κράτους ἀποζημίωσιν
διὰ τὴν ὑπὸ τῶν προσφύγων γενομένην χρεῖσιν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ
Ὀκτωβρίου 1922.

2. Ὁ παρὼν νόμος ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν
Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως, κανονιζομένης πάσης ἀπαιτου-
μένης διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ διατάξεως διὰ Β. διατάγματος,
ἰδίᾳ δὲ διὰ τὰς ἀποζημιώσεις καὶ τὰ ὁδοιπορικὰ τῶν μελῶν
τῶν Ἐπιτροπῶν, τὰ ὅποια δὲν δύνανται νὰ υπερβαίνουν τὰ ἡν-
τίστοιχα τῶν ἐκτὸς τῆς ἑδρας τῶν ἀσχολουμένων ἀνωτάτων
ὑπαλλήλων.

3. Ἡ πληρωμὴ τῆς ἀποζημιώσεως δύναται νὰ ἐξαχρηθῇ ἐκ
τῆς πληρώσεως ἐκ μέρους τῆς Τουρκίας ὅρου ἀμοιβαιότητος
ἐν σχέσει πρὸς ὀφειλομένας πρὸς Ἑλλήνας ἀποζημιώσεις, καθ'
ὃ θέλει ὀρίσει Β. διάταγμα, ἐκδιδόμενον προτάσει τῶν Ὑπουρ-
γῶν Ἐξωτερικῶν, Οἰκονομικῶν, Γεωργίας καὶ Προνοίας.

4. Διὰ Β. διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ
Ὑγίεινης, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως καὶ τοῦ Ὑπουργοῦ Γε-
ωργίας, δύνανται νὰ ἐπεκταθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ πρώτου καὶ
δευτέρου ἐδαφίου καὶ προκειμένου περὶ μισθωμάτων ἢ περὶ
ἀποζημιώσεως ἐπιταχυσμένων ἢ ἀπαλλοτριωθησόμενων μου-
σουλμανικῶν κτημάτων.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σύνολον τοῦ σχε-
δίου νόμου «περὶ μονιμοποιήσεως ἐφ' ἑδρῶν ἀξιωματικῶν καὶ
ἀνθυπασιιστῶν ἐν τῷ Στρατῷ», ἔχον οὕτω :

Περὶ μονιμοποιήσεως ἐφ' ἑδρῶν ἀξιωματικῶν καὶ
ἀνθυπασιιστῶν ἐν τῷ Στρατῷ.

Ἄρθρον 1.

Μετὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου 1110, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ
τοῦ νόμου 1226, προστίθεται τὸ ἐξῆς ἄρθρον.

Ἄρθρον 2ον δις.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν δύναται ἐξαιρετικῶς καὶ
ἐνεκα ἐπειγουσῆς ἀνάγκης νὰ προβῇ ἐντὸς τεσσαράκοντα ἡμε-
ρῶν ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος νόμου, ἄνευ τῆς τηρήσεως
τῶν διατυπώσεων τοῦ ἁρθροῦ 2 τοῦ νόμου 1110 εἰς μονι-
μοποιήσεις ἐφ' ἑδρῶν ἀξιωματικῶν καὶ ἀνθυπασιιστῶν καὶ τῶν
ταύτοις ἐξομοιουμένων στρατιωτικῶν ὑπαλλήλων ἐκ τῶν δι' οὓς
ὑπεβλήθησαν προτάσεις ἱεραρχικῶς ὑπὸ τῶν Διοικητῶν Σ.
Στρατοῦ καὶ Μεραρχίας Ἰππικοῦ καὶ τοῦ Ἀρχηγοῦ Χωρο-
φυλακῆς καὶ ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ ἁρθροῦ 1 ὀριζόμενα προσόντα,
διὰ δὲ τοὺς ὑγειονομικοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ δι' οὓς προτάσεις
ὑπεβλήθησαν δυνάμει τοῦ ἀπὸ 26 Νοεμβρίου π. ἔτους Ν. Δια-
τάγματος.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν οὕτω μονιμοποιηθησόμενων καθ' ὅπλον ἢ
ὑπηρεσίαν καὶ ὁ βαθμὸς ὀρίζεται διὰ Β. διαταγμάτων ἀναλόγως
τῶν ἀναγκῶν τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἱκανότη-
τος καὶ ἀξίας αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὰς προτάσεις τῶν δι-
οικητῶν τῶν Σ. Στρατοῦ, Μεραρχίας Ἰππικοῦ καὶ Ἀρχηγοῦ
Χωροφυλακῆς.

Ἡ ἀρχαιότης τῶν δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ ἁρθροῦ τοῦ-
του μονιμοποιηθησόμενων κανονισθῆσεται ἐπὶ τῇ βάσει τῶν λη-
φθησόμενων μέτρων διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς Ἐπετηρίδος τῶν
ἀξιωματικῶν τοῦ Στρατοῦ καὶ τῆς Χωροφυλακῆς.

Ἄρθρον 3.

Τὰ ἀπὸ 21 Μαρτίου καὶ 12 Νοεμβρίου π. ἔτους Ν. Δ. περὶ
μονιμοποιήσεως ἐφ' ἑδρῶν ἀξιωματικῶν, καθὼς καὶ πᾶσα διάτα-
ξις προγενεστέρου νόμου, ἀντικειμένου πρὸς τὸν παρόντα, κα-
ταργεῖται.

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰς τὴν Ἐφημερίδα
τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεώς του.

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ
σύνολον συζήτησιν τὰ ἐξῆς σχέδια νόμων:

«περὶ συστάσεως θέσεως Νομικοῦ Συμβούλου ἐπὶ τῶν μου-
σουλμανικῶν ὑποθέσεων παρὰ τῇ Γενικῇ Διοικήσει Θράκης»

«περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἁρθροῦ 12 τοῦ νόμου 2030 περὶ
φαικῶν τελῶν»

«περὶ ἀποκτήσεως τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας ὑπὸ τῶν εἰς
τὴν ἀλλοδαπὴν προσφυγόντων Ἑλλήνων τὸ γένος ἐκ Μικρᾶς
Ἀσίας καὶ Θράκης»

«περὶ καταργήσεως καὶ ἀντικαταστάσεως τοῦ ἁρθροῦ 3
τοῦ ΝΟ⁶ νόμου περὶ ναυτικῆς ποινικῆς νομοθεσίας» καὶ

«περί τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 15 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Δ. περί ἐκδόσεως Β. Διαταγμάτων προδλεπομένων ὑπὸ τῶν Γ.Θ.Θ' καὶ Γ.Θ.Γ' νόμων περί ὀργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Γίνονται ἐπίσης δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ σχέδια νόμων :

«περί ἐκτελέσεως ἐπισκευῶν τῶν ἡλεκτρικῶν καταστημάτων τῆς Κοινότητος Λουτρακίου—Περαχωῶρας» καὶ

«περί κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ τῇ 30 Νοεμβρίου 1920 συνολογηθείσης διεθνoῦς Συμφωνίας περί τῆς ὑπηρεσίας τῶν εἰσπράξεων διὰ τοῦ Ταχυδρομείου, τοῦ τελικοῦ Πρωτοκόλλου καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἐκτελέσεως τῆς εἰρημένης Συμφωνίας».

Συζητούμενον εἶτα κατ' ἀρχὴν τοῦ σχεδίου νόμου «περί καταργήσεως τῆς Ταμειακῆς ὑπηρεσίας τοῦ Στρατοῦ» ὁ κ. **Α. Πρέκας** (πληρεξούσιος Θήρας) λαμβάνων τὸν λόγον ἀναφέρει τὰ αἷτια τὰ ὑπαγορεύσαντα τὴν διὰ Νομοθ. Διατάγματος κατάργησιν τῆς ἐν λόγῳ ὑπηρεσίας, θεσπισθείσης διὰ τοῦ νόμου 2010 τοῦ 1917, δυνάμει τοῦ ὁποίου συνεστάθη συγχρόνως καὶ ἡ ὑπηρεσία Ἐλέγχου τοῦ Στρατοῦ. Θεωρῶν ὁ ρήτωρ ἀσύμφορον τὴν μονομερῆ κατάργησιν τῆς μίᾶς τῶν δύο τούτων ἀλληλεπιδέτων ὑπηρεσιῶν ἐξαίρει τὰ διὰ τῆς Ταμειακῆς τοῦ Στρατοῦ ὑπηρεσίας προκύψαντα ὀφέλη καὶ ἀναλύει τὸν Ὄργανισμόν αὐτῆς, ὡς καὶ τὰς δαπάνας τὰς ἀνερχομένας εἰς δραχμὰς 980,160.

Ἀναπτύσσων ἀκολούθως τὰς δαπάνας αἱ ὁποῖαι θὰ προκύψουν ἐκ τῆς ἐπανασυστάσεως τῶν στρατιωτικῶν Ταμείων καὶ ὑπολογίζων αὐτάς εἰς 1.352.760 δραχμὰς θεωρεῖ ὡς μὴ ὀφέλιμον τὴν κατάργησιν τῆς Ταμειακῆς ὑπηρεσίας, καθόσον θὰ προκύψῃ τὸ ζήτημα τῆς ἐξοικονομήσεως τῶν εἰς αὐτὴν ἀσχολουμένων ἀξιωματικῶν.

Ὁ κ. **Ι. Καλογεράς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) λαμβάνων ἀκολούθως τὸν λόγον θεωρεῖ ὡς ἀδίκον τὴν διὰ τῆς καταργήσεως τῆς Ταμειακῆς ὑπηρεσίας ὑποσκέλισιν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Ἐπιμελητείας καὶ διαχειρίσεως ὑπὸ τῶν ὑπηρετούντων εἰς τὴν ὑπὸ κατάργησιν ὑπηρεσίαν ἀξιωματικῶν καὶ συνιστᾷ τὴν σοβαρωτέραν συζήτησιν τοῦ ζητήματος ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων Ὑπουργῶν.

Αἰτῆσαι τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως ἀναβάλλεται ἡ περαιτέρω ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω σχεδίου νόμου συζήτησις καὶ προτάσκει τοῦ ἰδίου κ. Πρωθυπουργοῦ, συναίνεσαι δὲ καὶ τῆς Συνελεύσεως κηρύσσονται **κατεπείγοντα** τὰ σχέδια νόμων :

«περί ἐγκαταστάσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ τοῦ

κεντρικοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ὁμόνομον λιμένα».

«περί τιμωρίας τῆς χρήσεως στρατιωτικοῦ ἐνδύματος μετὰ διάπραξιν ἀξιοποιήνου πράξεως» καὶ

«περί τροποποιήσεως τοῦ ἀρθροῦ 2 τοῦ νόμου 2363 περί ἀνθυπασιπαιστῶν κλπ. τῆς Χωροφυλακῆς».

Ὁμοίως κηρύσσεται **κατεπείγον** τὸ σχέδιον ψηφίσματος «περί μὴ συμμετοχῆς τῶν ὑπ' ἀνταλλαγὴν Μουσουλμάνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων».

Μεθ' ὃ αἰτῆσαι τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ συναίνεσαι τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις ὥρα 7.30 μ. μ., ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον, ὥρα 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΔΕ'

Τῆς 6 Μαρτίου 1924.

Ὁρα 5 καὶ 20 μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἐναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγούμενης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς :

— Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν κ. **Ἐμμ. Τσουδερός** ὑποβάλλει σχέδιον νόμου «περί ἐφαρμογῆς τοῦ ἀπὸ 16 Δεκεμβρίου 1923 Ν.Δ. περί φόρου κύκλου ἐργασιῶν», ὅπερ συναίνεσαι τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον**.

— Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας κ. κ. **Ε. Τσουδερός** καὶ **Κ. Σπυρίδης** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περί ρυθμίσεως τῶν μεταξὺ Δημοσίου καὶ ἰδιωτῶν ἐκκερμῶν διαφορῶν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος», ὅπερ ἐπίσης συναίνεσαι τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπείγον**.

— Ὁ Ἀνδρέας Γρίθας καθηγητῆς αἰτεῖται ὥπως τὸ Κράτος ἀναλάβῃ τὴν δαπάνην τῆς ἐκτυπώσεως τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπονηθέντος συγγράμματος «περί πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν Ἀρχῶν».

— Ὁ πληρεξούσιος Λοκρίδος κ. **Ἰωάννης Παπαλουκάς** ὑποβάλλει πρότασιν νόμου «περί ἀπονομῆς βαθμοῦ καὶ μισθοῦ Διευθυντοῦ β' τάξεως εἰς Τμηματάρχας α' τάξεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν».

— Η Ένωσις τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν ὑποβάλλει ὑπόμνημα καὶ παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὥπως συνηγορήσῃ ὑπὲρ τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ τῶν.

— Ὁ πληρεξούσιος Σάμου κ. **Κ. Παπαϊωάννου** αἰτεῖται ἄδειαν ἐνὸς μηνός, ἥτις συναινέσει τῆς Συνελεύσεως χορηγεῖται.

— Ὁ πληρεξούσιος Βόλου κ. **Γ. Παπαγεωργίου** αἰτεῖται δέμνηον ἄδειαν ἀπουσίας διὰ τὸ ἐξωτερικόν, ἥτις συναινέσει ὡσαύτως τῆς Συνελεύσεως χορηγεῖται.

— Η Ένωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Ἐδέσσης διαμαρτύρεται διὰ τὰς αὐθαιρέσις τοῦ λοχαγοῦ Ἰωάννου καὶ αἰτεῖται τὴν παραδειγματικὴν αὐτοῦ τιμωρίαν.

— Οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν οἰκίαν Ὀσμὴν βέη ἐν Βερροῖα παρακαλοῦσιν ὥπως διαταχθῇ ἡ ἀναστολή τῆς ἐκκενώσεως.

— Η Ένωσις παλαιῶν πολεμιστῶν Σουφλίου, Ἰερισσοῦ, καὶ Δράμας διαμαρτύρονται διὰ τὴν μὴ ἀμνήστευσιν τῶν στρατιωτικῶν ὑποδίκων.

— Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Βαρυμπόπης ὑποβάλλει πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου αἰτοῦντος τὴν ψήφισιν νέου ποινικοῦ περὶ κλοπῆς νόμου.

— Ὁ Δημήτριος Ψάλτης, γενικὸς Ἀρχίατρος, ὑποβάλλει τροποποίησιν ἐπὶ διατάξεων τινῶν τοῦ νόμου περὶ ἐνοικιοστασίου.

— Ὁ σύλλογος τῶν ὑπαλλήλων Ἀνωτόμων Ἐπαρειῶν καὶ Τραπεζῶν αἰτεῖται ὥπως συμπεριληφθῶσιν εἰς τὸν περὶ συστάσεως Συνεταιρισμῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων πρὸς ἀνέγερσιν εὐθηνῶν οἰκιῶν νόμον.

— Ὁ σύνδεσμος τῶν κατωτέρων Δικαστικῶν Ὑπαλλήλων ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἀπὸ 19 Μαΐου 1923 Ν. Διατάγματος περὶ ὑπολογισμοῦ τῆς ἀμίσθου δικαστικῆς ὑπηρεσίας τῶν κατωτέρων Δικαστικῶν Ὑπαλλήλων».

— Ὁ πρόεδρος τῆς Κοινότητος Σπάτα—Κρωπίας ὑποβάλλει πρᾶξιν τοῦ Συμβουλίου αἰτοῦντος τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς οἰνοποιήσεως τῆς σταφίδος, χαρουπίων κλπ.

— Οἱ πληρεξούσιοι κ. κ. **Γ. Σεχιώτης, Δ. Φλέσσας, Π. Φλέσσας** καὶ **Γ. Φικιώρης** ὑποβάλλουσι τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐπαναφορᾶς τῶν ἀπολυθέντων ὑπαλλήλων τῶν Δημοσίων Ἔργων».

Μεθ' ἧς Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῶν Ἀναφορῶν καὶ Ἑρωτήσεων

Οἱ κ. κ. **Ν. Δαγρές, Π. Μερλόπουλος** καὶ **Π. Φλέσσας**

συνιστῶσι καὶ πάλιν ἀναφορὰν τῆς ἐν Καλάμεις Ἐπαρειᾶς ἀγορᾶς καὶ μονοπωλήσεως δημητριακῶν καρπῶν.

Ὁ κ. Φλέσσας δηλοῖ ὅτι θὰ ὑποβάλῃ καὶ σχετικὴν πρότασιν νόμου πρὸς διευθέτησιν τῆς φορολογίας ταύτης.

Οἱ κ. κ. **Κ. Βουδούρης, Α. Ταβουλάρης** καὶ **Κ. Βαρδουλᾶκης** ἐρωτοῦσι τὸν κ. Ὑπουργόν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν τίνα μέτρα σκέπτεται νὰ λάβῃ διὰ τὴν καταβολὴν τῶν καθυστερουμένων νοσηλείων εἰς τοὺς ἐν Ἑλβετία καὶ Γερμανίᾳ νοσηλευθέντας ἀξιωματικούς, ὧν αἱ αἰτήσεις πρὸς τοῦτο ἐκκρεμοῦσιν ἀπὸ πεν. ταμῆνου.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι οὐδὲν νοσήλειον καθυστερεῖται μέχρι σήμερον νομίμως. Ἐὰν πρόκειται περὶ ἀξιωματικῶν διαταχθέντων νὰ ἐπανέλθωσι καὶ μὴ ἐπανελθόντων οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἔχει τὸ Δημόσιον.

Ὁ κ. **Βαρδουλᾶκης** (πληρεξούσιος Ἐπιδύρου Λιμηρᾶς) ἐπεξηγεῖ τὸ νόμιμον καὶ τὸ δίκαιον τῆς πληρωμῆς τῶν νοσηλείων προσθέτων ὅτι οἱ ἀξιωματικοὶ οὗτοι δὲν ἀφίνονται νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι δὲν τοῖς τὸ ἐπιτρέπει ἡ Ἑλβετικὴ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Βουδούρης** (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) ἀναφέρει περιστατικὸν ἀξιωματικοῦ νοσηλευμένου ἐν Ἑλβετίᾳ καὶ παρακαλεῖ νὰ ληφθῇ ἔστω καὶ εἰδικὸν ὑπὲρ αὐτοῦ μέτρον.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει ὅτι καὶ οὐσιαστικῶς ἔχει πεισθῇ ὅτι οἱ παραπονούμενοι δὲν εὐρίσκονται ἐν τάξει καὶ ἀναφέρει περιστατικὸν ἀξιωματικοῦ ὅστις μετέβη μόνος του εἰς ἄλλο σανατόριον καὶ ἐτέλεσε τοὺς γάμους του. Ἀφ' ἐτέρου οἱ διορισθέντες ὡς ἐπύπται τῶν ἀσθενῶν τούτων δὲν ἐκαμνον τίποτε καὶ ἀνεκλήθησαν, ὡς ἐπίσης ἀνεκλήθησαν καὶ πάντες ἐκεῖνοι περὶ τῶν ὁποίων ἐγνωμοδότησαν οἱ ἀρμόδιοι ὅτι δὲν ἔχουν ἀνάγκην νοσηλείας.

Ὁ κ. **Τ. Αναστασίου** (πληρεξούσιος Ἠλείας) παρακαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργόν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν νὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν Συνέλευσιν:

1) ποῖα συστήματα εἶνε παραδεδεμένα εἰς τὴν ζυθοποιίαν πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀρχικῆς πυκνότητος τοῦ ζύθου, πρὸς ἐξεύρεσιν δηλ. τοῦ πόσῃ κριθῇ (βύνη) ἐχρησιμοποίηθῃ πρὸς κατασκευὴν ὠρισμένης ποσότητος ζύθου καὶ ποῖα ἡ μετὰ τῶν συστημάτων τούτων διαφορά;

2) ποῖον ἐκ τούτων ἔχει γίνεῃ δεκτὸν παρὰ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου;

3) ἀν εἶνε δίκαιον ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν συστημάτων τούτων νὰ κρίνωνται μετ' ἀνισορ. πῆγην οἱ φορολογούμενοι, ἐφαρμοζομέ-

νου τοῦ ἐνὸς συστήματος διὰ τὸν ἐν καὶ τοῦ ἑτέρου διὰ τὸν ἄλλον, νὰ ἐπέρχεται δ' οὕτω εἴτε ζημία εἰς τὸ Δημόσιον, ἐν περιπτώσει ἐφαρμογῆς τοῦ ἐπιεικεστέρου συστήματος, εἴτε ἀδικία εἰς τὸν φορολογούμενον ἐν περιπτώσει ἐφαρμογῆς τοῦ αὐστηροτέρου καὶ ποῖον μέτρον ἔχει ληφθῇ κατὰ τῆς ἐνδεχομένης ταιαύτης ἀνίσου κρίσεως.

Ὁ κ. Ἑμ. Τσουδερός (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν) καταθέτει ἐγγράφους πληροφορίας.

Οἱ κ. κ. Κ. Κουρτίδης καὶ Γ. Μπρίκας παρακαλοῦσι τὸν κ. ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Υπουργὸν νὰ πληροφορήσῃ αὐτοὺς πόσον φορολογοῦνται τὰ κουκούλια εἰς τὴν Παλαιὰν Ἑλλάδα καὶ Μακεδονίαν καὶ πότε ἐπὶ τέλους θ' ἀρθῇ ἀπὸ τὴν Δυτικὴν Θράκην ὁ ἐπὶ τῶν κουκουλιῶν πρόσθετος δασμός, ὁ ἰσχύων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πρῶην καθεστώτος, ὡς καὶ ἄλλοι ἐπαχθεῖς φόροι, πότε δ' ἐπὶ τέλους θὰ γίνῃ ἡ φορολογικὴ ἀφομοίωσις τῆς Δυτικῆς Θράκης μετὰ τῆς λοιπῆς Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Υπουργὸς καταθέτει ἐγγράφους πληροφορίας.

Οἱ αὐτοὶ κύριοι **πληρεξούσιοι** παρακαλοῦσι τοὺς κ. κ. Υπουργοὺς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Γεωργίας νὰ πληροφορήσωσιν αὐτοὺς πόσοι ὑπάλληλοι ἐργάζονται εἰς τὸ τμήμα Κτημάτων Γενικῆς Διοικήσεως Θράκης καὶ πόσας ὑποθέσεις ἔχουν μέχρι τοῦδε διεκπεραιώσαι.

Ὁ κ. Α. Μυλωνᾶς (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι ἐζητήθησαν πληροφορίαι, αἱ ὅσαι δὲν ἐλήφθησαν μέχρι τοῦδε.

Ὁ κ. Μπρίκας (πληρεξούσιος Ἑδρου) τονίζει ὅτι καίτοι ὑπηρετοῦν τόσοι ὑπάλληλοι, δὲν ἐτελείωσαν ἀκόμη καμμίαν ὑπόθεσιν.

Οἱ αὐτοὶ κύριοι **πληρεξούσιοι** παρακαλοῦσι προσέτι τοὺς αὐτοὺς Υπουργοὺς νὰ πληροφορήσωσιν αὐτοὺς πότε ἐπὶ τέλους θὰ εὐδοκήσῃ ἡ Γενικὴ Διοίκησις Θράκης ν' ἀποδώσῃ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας τῶν τοὺς ὑδρομύλους Λευκίμης τῆς ὑποδιοικήσεως Σουφλίου, κατόχους ἀποδεδειγμένων τίτλων ἰδιοκτησίας, ταλαιπωρουμένους δὲ ἀδίκως ἐπὶ τετραετίαν.

Ὁ κ. Α. Μυλωνᾶς (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀπαντᾷ ὅτι καὶ διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἐζήτησε πληροφορίας μὴ ληφθείσας εἰσέτι.

Ὁ κ. Μπρίκας τονίζει τὸ ἄδικον τῆς μὴ ἀποδόσεως.

Οἱ κ. κ. Π. Πετρίδης, Σ. Ἡλιόπουλος καὶ Ἀν. Ἀναγνωστόπουλος παρακαλοῦσι τὸν κ. Υπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν διὰ τίνα λόγον διεκόπη-

σαν αἱ ἐργασίαι τῆς διώρυγος Κορίνθου. Ἡ ἐπαναφορὰ τῆς συγκοινωνίας διὰ τῆς διώρυγος εἶνε ἐξόχως σοβαρὰ, τάχιστα δὲ δεόν νὰ ἐξευρεθῶσι τὰ χρηματικὰ μέσα πρὸς ἐπιδιόρθωσιν τῶν βλαβῶν.

Ὁ κ. **Κανναβὸς** (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) ἀπαντᾷ ὅτι διεκόπησαν ἐλλείψει χρήματος. Ἡ Ἐταιρεία ἐπρόκειτο νὰ συνάψῃ δάνειον, ἀλλὰ τὴν ὑπεβλήθησαν νεώτεροι προτάσεις περὶ αὐτοῦ, αἵτινες συζητοῦνται.

Ὁ κ. **Πετρίδης** τονίζει τὴν σοβαρότητα τοῦ ζητήματος, διὰ τὴν λύσιν τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλεται πᾶσα δαπάνη, καὶ ὥφειλε τὸ Κράτος τὸ ἴδιον ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀναλάβῃ τὸ ἔργον. Καὶ αὕτη ἡ Ἐπαναστατικὴ Κυβέρνησις ἐνέκρινεν ὅπως ἐλθῇ ἀρωγὴν τὸ Κράτος.

Ὁ κ. Θ. Γούσκος (πληρεξούσιος Ζακύνθου) τονίζει καὶ οὗτος τὴν ἐπείγουσαν ἀνάγκην τῆς ἐπαναλήψεως τῆς λειτουργίας τῆς διώρυγος, ἐκ τῆς πύσεως τῆς ὁποίας ἰδιαιτάτα πάσχουν οἱ κάτοικοι τῶν Ἰονίων νήσων.

Ὁ κ. **Β. Καραπάνος** (πληρεξούσιος Βάλτου) συνιστᾷ ὅπως ἐν ἀνάγκῃ ἀναλάβῃ τὸ Κράτος τὰ τῆς διώρυγος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῇ παράκλησιν διαφόρων πληρεξουσίων πρὸς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως ἵνα πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν σχετικῶς πρὸς τὰς κυκλοφορούσας φήμας ἐπὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως.

Γ. **Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός). Ἡ Κυβέρνησις ἐξακολουθεῖ ἡρέμως τὸ ἔργον τῆς ἀσχολουμένη μετὰ τὴν μελέτην τῶν λεπτομερειῶν διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ψηφίσματος τῆς Συνελεύσεως. Ἐλπίζομεν νὰ φθάσωμεν τὸ ταχύτερον εἰς συμπέρασματα καὶ νὰ ὀρίσωμεν τάχιστα τὸν χρόνον τῆς ἐνεργείας τοῦ δημοψηφίσματος καὶ ὅλας τὰς διατυπώσεις τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν διεξαγωγὴν του. Οὐδεμίαν νέα κατάστασιν ἐδημιουργήθη, αἱ δὲ διχώσεις αἱ ὅσαι κυκλοφοροῦσιν εἴτε εἰς τὰς στήλας τῶν ἐφημερίδων εἴτε εἰς τὰς ὁδοὺς δὲν δύνανται, φρονῶμεν, νὰ ἀποτελέσωσιν ἀντικείμενον ἰδιαιτέρας ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως μερίμνης ἢ ἀντικείμενον συζητήσεως ἐν τῇ Συνελεύσει.

Α. Πραντούνας. Κύριε Πρόεδρε, τὸν λόγον.

Πρόεδρος. Δὲν ἔχετε τὸν λόγον.

Γ. **Καφαντάρης.** Πᾶσα παράτασις τῆς συζητήσεως δὲν εἶνε κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν παρὰ ἐνίσχυσις τῶν σπερμουλα-

γιδών, αἱ ὁποῖαι, ἐπαναλαμβάνω, στεροῦνται οἰκισθῆναι βασιμότητος.

Α. Πραντούνας. Ἐγώ, κ. Πρόεδρε, ἐζήτησα τὸν λόγον πρὸ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως δι' ὠρισμένον θέμα.

Γ. Καφαντάρης. Ὑπάρχει ἐγγεγραμμένον τοῦτο ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει :

Πρόεδρος. Ὅχι.

Γ. Καφαντάρης. Ὁφείλομεν νὰ συμμορφωθῶμεν πρὸς τὸν Κανονισμόν. Δὲν δύναται ἕκαστος τῶν πληρεξουσίων νὰ ἔχη ἴδιον Κανονισμόν.

Οἱ κ. κ. **Κ. Ζέζας, Μ. Τσαρλαμπᾶς, Θ. Γούσκος** καὶ **Α. Ταβουλάρης** ἐρωτῶσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Γεωργίας ποῖα μέτρα πρόκειται νὰ ληφθῶσιν ὅπως ἐγκαίρως καταπολεμηθῶσιν αἱ νόσοι τῆς ἐλαίας ἐν Λευκάδι καὶ Ζακύνθῳ.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Γεωργίας) ἀναπτύσσει τὰς περὶ τούτου προστατευτικὰς διατάξεις τοῦ Ταμείου Ἐλαίας, προσθέτει δὲ ὅτι καὶ φάρμακα ἔχει προμηθευθῇ τὸ Ὑπουργεῖον. Συνεργεῖα θὰ στέλλωνται ἐκτάκτως ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι στερούμεθα γεωπονοικοῦ προσωπικοῦ, τοῦ ὑπάρχοντος τοιοῦτου ὄντος ἀπησχολημένου εἰς τὸν Ἐποικισμόν.

Ὁ κ. **Τσαρλαμπᾶς** παρακαλεῖ νὰ ληφθῶν δι' ἕκαστον μέρος τοπικὰ μέτρα καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ Β. Διάταγμα περὶ φυτοπαθολογικοῦ Σταθμοῦ ἐν Λευκάδι.

Ὁ κ. **Β. Καραπάνος** τονίζει καὶ οὗτος τὴν ἀνάγκην λήψεως μέτρων διὰ τὸ ζήτημα τοῦτο.

Ὁ κ. **Γούσκος** τονίζει τὸ ἀπαραίτητον τῆς λήψεως εἰδικῶν μέτρων ἰδίως διὰ τὴν περιφέρειαν Ζακύνθου, ὅπου αἱ νόσοι τῆς ἐλαίας μὴ πολεμούμεναι συστηματικῶς κἀμνουσι καταστροφάς.

Οἱ κ. κ. **Δ. Σάββας, Δ. Σάλτας, Χ. Γρηγορίου, Ὁρ. Κυπριανός, Μ. Αἰλῖος** καὶ **Α. Παπαγεωργίου** παρακαλοῦσι τὸν Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν α') πότε θὰ δυνηθῶσιν οἱ Ἕλληνες ὑπήκοοι νὰ μεταβῶσιν εἰς Τουρκίαν καὶ καταλάβωσι τὰ κτήματα αὐτῶν, συμφώνως πρὸς τὴν Συνθήκην τῆς Λωζάννης, καὶ β') ἂν εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ Τουρκία παρεμβάλλει δυσκολίας εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐλληνικῶν κτημάτων τῶν ἐν Τουρίᾳ κατ' ἀντιθέσιν πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἥτις ἤρχισε τὴν ἀπόδοσιν αὐτῶν εἰς τοὺς Τούρκους ὑπηκόους.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν) καταθέτει ἐγγράφους πληροφορίας.

Οἱ κ. κ. **Δ. Σάββας, Ὁρ. Κυπριανός, Μ. Αἰλῖος, Ε.**

Μάρκογλου, Δ. Γεωργαλᾶς, Σ. Κρητικᾶς, Δ. Σάββας, Χ. Γρηγορίου, Ι. Σιφναῖος καὶ Ι. Λαδᾶς παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Προνοίας νὰ πληροφορήσῃ τὴν Συνέλευσιν ποῖα μέτρα ἔλαβεν ἢ σκέπτεται νὰ λάβῃ διὰ τὸν ἐν τῇ Νομῷ Λέσθου ἀστικὸν πληθυσμὸν προσφύγων, γνωστοῦ ὄντος ὅτι ἡ κατάστασις αὐτῶν εἶνε οἰκτρὰ.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ ζήτημα μελετᾶται καὶ δὲν εἶνε τόσο ἀπλῶν.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** παρακαλεῖ ὅπως πληροφορηθῇ ἡ Συνέλευσις περὶ τῆς διώρυγος :

1) ποῖα ἡ κατὰ μῆνα, μὲ προσέγγισιν 2 ο/ο, ζημία τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς φράξεως τῆς διώρυγος·

2) ποῖα ἡ δαπάνη διὰ τὴν ἀπόφραξιν καὶ πόσον ἐκ ταύτης θὰ ζημιωθῇ τὸ Δημόσιον, ἂν δανείσῃ τὴν Ἑταιρίαν·

3) ποῖοι κίνδυνοι ὑπάρχουν νὰ εὑρεθῇ καὶ ἡ διώρυξ εἰς χεῖρας ξένων κεφαλαιούχων, ὥς ὁ σιδηρόδρομος Γευγελῆς-Θεσσαλονίκης·

4) τίνα μέτρα λαμβάνει ἡ Κυβέρνησις.

Ὁ κ. **Κακουλίδης** ἀναπτύσσων τὴν ἐρώτησιν τοῦ λέγει ὅτι ἀνέρχονται εἰς δέκα ἑκατομμύρια δραχμῶν τὸν μῆνα αἱ ζημίαι τῆς Κοινωνίας καὶ ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος νὰ περιέλθῃ εἰς ξένους χεῖρας ὁ ἱσθμὸς ἐφόσον τὰ κεφάλαια τῆς Ἑταιρείας εἶνε ξένα.

Ὁ αὐτὸς κ. **πληρεξούσιος** ἐρωτᾷ τοὺς κ. κ. Ὑπουργούς :

1) τίνα ἐντύπωσιν προξενεῖ εἰς τοὺς ξένους, μετὰ τὸν σερβικὸν σταθμὸν Γευγελῆς καὶ τὸ προσωπικὸν αὐτοῦ, ὁ ἡμέτερος σταθμὸς Γουμένισσης καὶ τίνα τὸ βιοπαλαστικὸν αὐτοῦ προσωπικόν·

2) ἂν προέρχεται ἐκ τούτου ἐθνικὴ ζημία ἢ δὲν ἔχομεν λόγον νὰ ἐνδιαφερώμεθα διὰ τὴν ἐντύπωσιν ταύτην τῶν ξένων, ὥς καὶ τὴν ἐκ τοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης·

3) ἂν σκέπτονται οἱ κ. κ. Ὑπουργοὶ νὰ ἐφαρμόσουν τὴν ἐτοιμὴν μελέτην.

Ἀναπτύσσων δ' ὁ κύριος **Κακουλίδης** τὴν ἐρώτησιν τοῦ τονίζει τὴν ἀθλίαν κατάστασιν τοῦ σταθμοῦ Γουμένισσης.

Οἱ κ. κ. **Στ. Κρητικᾶς, Ἐμ. Μάρκογλου, Δ. Γεωργαλᾶς** καὶ **Δ. Σάββας** παρακαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν νὰ πληροφορήσῃ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν διὰ ποῖον λόγον ἀνεστάλῃ ἡ ἐκδοσις ἐνταλμάτων πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐπιτάξεων τῶν γενομένων παρὰ τῆς Στρατιᾶς Μικρᾶς Ἀσίας πρὸς τοὺς ἐνταυθα εὐρισκομένους δικαιοῦχους πρόσφυγας.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) ἀπαντᾷ ὅτι θὰ ὑποβληθῇ προσεχῶς σχέδιον νόμου πρὸς τακτοποίησιν.

Ὁ κ. Δ. Ψιάρης ὁμιλεῖ ἐπ' ἀναφορὰς τῶν κατοίκων Λεω-
νίων παραπονυμένων διὰ παράτυπον φορολόγησιν τῶν.

Ὁ κ. Ι. Παπαθεοδώρου (πληρεξούσιος Καρυστίας) κατ-
θέτει καὶ ἀναπτύσσει ἀναφορὰν τῆς Κοινότητος Ἀνδρονιάνων
τῆς Καρυστίας κατὰ τῆς ἐκεῖ Ἑταιρείας τοῦ λιγνίτου καὶ
παρακαλεῖ νὰ ἐξωσθῇ ἡ Ἑταιρεία αὕτη, τὸ δὲ μεταλλεῖον
νὰ γίνῃ κρατικὸν καὶ νὰ μισθωθῇ εἰς τοὺς ἐργάτας.

Ὁ κ. Κ. Σπυρίδης (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας)
ἀπαντᾷ ὅτι θὰ φροντίσῃ νὰ βυθμισθῇ νομοθετικῶς τὸ ζήτημα.

Ὁ κ. Ν. Σταματιάδης (πληρεξούσιος Καρυστίας) τονίζει
καὶ οὗτος τὰς καταδυναστεύσεις τῆς Ἑταιρείας κατὰ τῶν
ἐργατῶν.

Μεθ' παραλειψῆς τῆς ὥρας ἀναβάλλονται αἱ λοιπαὶ ἐρω-
τήσεις καὶ ἀναφοραὶ καὶ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῶν Ἐπερωτήσεων

Ὁ κ. Γ. Σεχιώτης (πληρεξούσιος Μαντινείας) ἐπερωτᾷ τὸν
κ. Υπουργὸν ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν διατί δὲν κατετέθη εἰ-
σέτι ἡ δικογραφία ἢ ἀφορώσα τὴν καταδιώξιν τῶν ὑπασι-
στῶν τοῦ Βασιλέως Γεωργίου Β' ὡς ἀναμειχθέντων εἰς τὸ ἀντε-
παναστατικὸν κίνημα, καίτοι ἐπανειλημμένως ἐζητήθη αὕτη
παρὰ τοῦ πληρεξουσίου Ἀθηνῶν—Πειραιῶς κ. Φραγκοῦδης.

Ὁ κ. Κ. Γόντικας (Υπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν)
ἀπαντᾷ ὅτι ἐφόσον εἶνε ἐκκρεμῆς ἡ ἀνάκρισις δὲν ἔμπορεῖ νὰ
ληφθῇ ἡ δικογραφία καὶ νὰ κατατεθῇ ἐνταῦθα. Τὸ στάδιον
αὐτῆς εἶνε τοῦτο, ὅτι ἐνηργήθη ἀνάκρισις καὶ τὸ πόρισμα εἶνε
παραπεμπτικὸν κατὰ τοῦ ὑπασιπιστοῦ Νικολαΐδου καὶ τοῦ
ἀξιωματικοῦ Κωνσταντινίδου, τὸ βούλευμα ὅμως δὲν ἐξεδή-
θη εἰσέτι, εὐρισκόμενον εἰς τὸ Σῶμα Στρατοῦ.

Ὁ κ. Ἀναστάσιος Κούτρας (πληρεξούσιος Φθιώτιδος)
παρακαλεῖ τὸν κ. Υπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως εὐρε-
στούμενος λάβῃ σύντονον πρόνοιαν 1) περὶ ἐπεκτάσεως τῆς
ἀπὸ Στυλίδος πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς δῆμους ἀγούσης δημο-
σίας ὁδοῦ, ἧς ἐλάχιστον τμήμα ὑπάρχει. Ἐνῶ δὲ ἐνηργήθη
πρὸ πολλοῦ σχετικὴ δημοπράσια διὰ τὸ ὑπόλοιπον τμήμα,
δὲν ἐπηκολούθησεν ἐτέρα ἐνέργεια πρὸς κατασκευὴν τῆς ὁδοῦ,
καίτοι αὕτη ὁ ἀπετέλει τὴν μόνην διὰ ξηρᾶς συγκοινωνίαν
τῶν μερῶν ἐκείνων, ἅτινα ἐν χειμῶνι μένουσιν ἐντελῶς ἀποκα-
λεισμένα τοῦ κέντρου 2) περὶ κατασκευῆς τῆς καταστρα-
φείσης ὑπὸ τῶν ὑδάτων παρὰ τὰ Λουτρά τῆς Ὑπάτης γεφύ-
ρας τοῦ Σπερχεῖο ποταμοῦ, ἄνευ τῆς ὁποίας ἀποκλείεται,
ἐν χειμῶνι ἰδίως, ἡ μεθ' ὀλοκλήρου τοῦ δήμου Ὑπάτης συγ-
κοινωνία 3) περὶ ἀντιπλημμυρικῶν τινῶν ἔργων, ἔστω καὶ

προχείρων, περὶ ὧν ὑπάρχει σχετικὴ μελέτη πρὸς προφύλαξιν
τῶν παρὰ τὴν Ὑπάτην χωρίων Βασιλικῶν, Ἀλά, Λαδικοῦ
καὶ Καρυᾶς, ὑπὸ τῶν κατακλυζόντων καὶ ἀπειλούντων αὐτὰ
διὰ πνιγμοῦ ὑδάτων τοῦ μεταξὺ Ὑπάτης καὶ Σπερχεῖδος
χειμάρρου Βίστριζας καὶ 4) περὶ κατασκευῆς τῆς χαρραχθεί-
σης μεταξὺ Ακμίας καὶ Λουτρῶν Ὑπάτης ὅπως διέλθῃ διὰ
τῶν χωρίων Μεξιάτες καὶ Κομποτάδες δημοτικῆς ὁδοῦ.

Ὁ κ. Ι. Κανναβὸς (Υπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας) λέγει
ὅτι προσεκηρύχθησαν δι' ἐνῆς τῶν ἔργων δημοπρασίαι διὰ τὰ ἔλλα
δὲ εἶνε γνωστὸν ὅτι χρειάζονται διχτυπώσεις καὶ πιστώσεις.

Ὁ κ. Α. Κούτρας (πληρεξούσιος Φθιώτιδος) παρακαλεῖ
ἔστω καὶ ἐκ τῶν ἐνόντων νὰ γίνουν πρόχειροι ἐργασίαι διὰ
νὰ σωθῶν ἀπὸ καταστροφῆς κτήματα καὶ πληθυσμοὶ ὀλο-
κλήρων χωρίων.

Ὁ κ. Γ. Φραγκοῦδης (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς)
ἐπερωτᾷ τὸν κ. Υπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν ποία εἶνε ἡ ἐν-
ταῦθα θέσις τοῦ πρῶην πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσίας κ. Ντεμίντωφ,
ὅστις συχνὰ ἀναφέρεται ὡς Πρύτανις τοῦ ἐνταῦθα διπλωματι-
κοῦ Σώματος καὶ γίνεται ὡς τοιοῦτος δεκτὸς ἀπὸ τὸν Υπουρ-
γὸν τῶν Ἐξωτερικῶν, καὶ ἰδίᾳ ἂν ἡ Κυβέρνησις σκέπτεται
νὰ συνάψῃ ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας
καὶ παρακαλεῖ νὰ ἐπισπευσθῶν τὰ διαβήματα τῆς συνάψεως
σχέσεων. Ὅσον ἀφορᾷ δὲ τὸν Ντεμίντωφ εἶνε κοινὸν πλεόν
νὰ ἐξηκολούθη νὰ θεωρῆται οὗτος πρεσβευτῆς ἀνυπάρχοντος
Ρωσικῆς Αὐτοκρατορίας.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Καθ' ὃ γνωρίζετε, τὸ
Σοβιετικὸν καθεστὼς δὲν εἶχεν ἀναγνωρισθῇ μέχρι ἐσχάτων
παρ' οὐδεμιᾶς τῶν Δυνάμεων καὶ ἐπομένως οἱ πρεσβευταὶ οἱ
ὁποῖοι εἶχον διορισθῇ ἀπὸ τὸ παλαιὸν καθεστὼς ἐξηκολού-
θησαν εἰς πολλὰ Κράτη νὰ ἀσκοῦν τὴν προστασίαν τῶν
Ρωσικῶν παροικιῶν. Ἀγνοῶ μέχρι ὥρας ἂν τὸ Ἑλληνι-
κὸν Κράτος καταβάλλει εἰσφορὰν διὰ τὴν ἀποζημίωσιν τοῦ
Ρώσου πρεσβευτοῦ. Εἶμαι βέβαιος ὅτι δὲν καταβάλλει.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον μέρος τῆς ἐπερωτήσεως πλη-
ροφωρῶ ὅτι, ἂν ὁ κ. Ντεμίντωφ διατηρεῖ τὸν τίτλον τοῦ
Πρυτάνεως τοῦ διπλωματικοῦ Σώματος, τοῦτο δὲν ἀφορᾷ
ἡμᾶς ἀλλὰ τὸ διπλωματικὸν Σῶμα.

Γ. Φραγκοῦδης Ἀφορᾷ καὶ ἡμᾶς.

Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός). Πραγεῖμένου περὶ τῆς
ἐπαναλήψεως τῶν σχέσεων μας τῶν ἐμπορικῶν καὶ πολιτικῶν
μετὰ τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστώτος, δὲν ἔχω παρὰ νὰ ὑπομνήσω
τὰς προηγουμένους μου δηλώσεις. Ἡ Κυβέρνησις ἐπισπεύδει τὸ

τέρμα των σχετικών διαπραγματεύσεων, αἱ ὁποῖαι θὰ εἶχον ἤδη ἀχθῇ εἰς πέρας, ἐὰν δὲν συνέπιπτεν ὁ πρεσβευτὴς τοῦ Σοβιετικοῦ καθεστώτος ἐν Βερολίνῳ, ἐνθα διεξάγονται αἱ διαπραγματεύσεις, νὰ εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀναχωρήσῃ προσωρινῶς. Ἄρξαι τῇ ἐπανάδῳ αὐτοῦ θέλει ὑπογραφῇ ἡ σχετικὴ συμφωνία.

Ὁ κ. **Δ. Φλέσσας** (πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως) παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας ὅπως εὐαρεστηθῇ νὰ λάβῃ σύντονα μέτρα διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς καταπεσούσης μικρᾶς γεφύρας τῆς πρὸ τοῦ χωρίου Χαρμείου, ὡς τοῦ μόνου μέτου συγκοινωνίας τῶν κατοικούντων δέκα χωρίων τοῦ δήμου Λυκοσούρας μετὰ τῆς Μεγαλοπόλεως. Ὑλικά τινα τῆς γεφύρας εὐρίσκονται εἰσέτι ἐντὸς τοῦ ποταμοῦ.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει ὅτι διετάχθη ὁ Νομομηχανικὸς νὰ μελετήσῃ τὰ τοῦ ἔργου τούτου.

Οἱ κ. κ. **Κ. Παπαϊωάννου**, **Α. Κεντούρης**, **Ἐμ. Σοφούλης** καὶ **Ι. Μαλαχίας** παρκαλοῦσι τὸν κ. Ὑπουργὸν τῆς Συγκοινωνίας ὅπως διατάξῃ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ὁδοῦ Κιχλοβασιῶν—Μαραθοναῖου—Σάμου καὶ τὴν ὁριστικὴν μελέτην πρὸς προέκτασιν τῆς ὁδοῦ ταύτης μέχρι Κουμειῶν, κέντρον ὧν τῶν περὶ Κοινοτήτων τῆς ἐν λόγῳ Ἐπαρχίας. Πρόκειται περὶ ἐπεκτάσεως 6—8 χιλιομέτρων, ἥτις ὅμως θέλει ἐξυπηρετηθῇ σπουδαίως τὴν παραγωγὴν.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει ὅτι μὲ τὸν νέον Προϋπολογισμὸν λαμβάνεται πρόνοια διὰ τὰ ἔργα ταῦτα.

Ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** παρκαλεῖ τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν νὰ πληροφρήσῃ τὴν Συνέλευσιν ἂν νομίζει ὅτι τὸ πρόγραμμα ναυτικῆς παρασκευῆς τῆς Ἑλλάδος, ὑπαρχούσης Ἐθνοσυνελεύσεως, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐρήμην τῆς Συνελεύσεως, χωρὶς νὰ λάβῃ γνώσιν αὕτη τοῦλάχιστον τῶν γενικῶν γραμμῶν αὐτοῦ.

Συνεπῶς συνιστᾷ νὰ σταματήσῃ πᾶσα ἀπόφασις ἐπὶ ἐφαρμογῇ ἀγνώστῳ τῇ Συνελεύσει ναυτικοῦ προγράμματος, ἂν τοιαύτη ἀπόφασις πρόκειται νὰ ληφθῇ.

Ὁ κ. **Ι. Κανναβὸς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν) λέγει ὅτι πρόγραμμα ναυτικῶν εὐρίσκεται ὑπὸ μελέτην καὶ δὲν ἔμπορουν τὰ καθέκαστα αὐτῆς νὰ ἔλθουν εἰς δημοσιότητα καὶ μόλις φθάσωμεν εἰς τελικὰ συμπεράσματα θὰ τὰ προσκομίσωμεν. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς ἐπισκευὰς αὗται εἶνε ἀναγκαϊόταται, διότι δὲν ἔμπορουν νὰ ἐγκαταλειφθοῦν πλοῖα

ἔχοντα μαχητικὴν ἀξίαν. αἱ δὲ ἐπισκευαὶ αὗται δὲν ἀποτελοῦν πρόγραμμα.

Ὁ κ. **Κακουλίδης** λέγει ὅτι πᾶσα ἐπισκευὴ εἶνε καὶ παρασκευὴ καὶ ἐρωτᾷ τίνα πλοῖα πρόκειται νὰ ἐπισκευασθῶσιν.

Ὁ κ. Ὑπουργὸς λέγει ὅτι μετὰ τῶν ἐπισκευαστέων εἶνε ὁ «Ἀδέρωφ», διὰ δὲ τὰ ἄλλα δὲν ἐλήφθη εἰσέτι ἀπόφασις.

Οἱ κ. κ. **Π. Καπάτος**, **Ριχ. Λιβαθηνόπουλος** καὶ **Α. Νιφοράτος** ἐπερωτῶσι τοὺς κ. κ. Ὑπουργοὺς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης καὶ Ἑσωτερικῶν, διατὶ δὲν ἐζητήθησαν εὐθύναι πρὸς τῶν στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν Ἀρχῶν Κεφαλληνίας διὰ τὴν μὴ ὑπ' αὐτῶν λήψιν τῶν δεδωμένων μέτρων τῆς ἀρμεδιότητος τῶν καθ' ὁρισμένων ἀτόμων τῆς Κεφαλληνίας, αἵτινα ἐνήργησαν τὰς κατὰ τῶν φιλελευθέρων τελευταίας σκανδαλώδεις σκηνάς.

Ὁ κ. **Καπάτος** ἀναπτύσσει τὴν ἐπερωτήσιν τοῦ τονίζει τὰ τῆς διαγωγῆς τοῦ ἐκεῖ Ἀνακριτοῦ, ἀρῆσαντος ἀνακτιδιώκτους τοὺς κατηγορουμένους ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας εἰς τρόπον ὥστε νὰ τρομοκρατήσων τοὺς μάρτυρας καὶ νὰ ἐπιτύχουν κατόπιν τὰ τῆς ἀποφυλακίσεως τῶν ἐπὶ ἐγγυήσει. Ἐκθέτει ἀκολούθως τὰ κατὰ τὰς σκηνὰς διεξοδικῶς.

Ὁ κ. **Νιφοράτος** συνηγορεῖ ὑπὲρ ἀπονουμῆς δικαιοσύνης εἰς τοὺς ἀδικηθέντας πολίτας.

Ὁ κ. **Λιβαθηνόπουλος** ψέγει τὴν ἐπιδικουμένην βραδύτητα τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν λήψιν τῶν μέτρων αἵτινα συνέστησεν ὡς ἀναγκαῖα πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς τάξεως καὶ διὰ τὴν μὴ ἐπανάληψιν τῶν σκηνῶν.

Ὁ κ. **Α. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) ἀπαντᾷ ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον ἐνήσκησε ποινικᾶς ἀγωγῆς κατὰ παντὸς δικαστικοῦ ὑπαλλήλου εἰς ὃν ἀπεδόθη ὑπαιτιότης παραλείψεως τῶν καθηκόντων τῶν. Συγχρόνως διετάχθη καὶ ἡ ἐπίσπευσις τῶν ἀνακρίσεων διὰ τὰς σκηνὰς.

Ὁ κ. **Α. Πραντούνας** συνιστᾷ τὴν φιλόστοργον μέριμναν τοῦ Κράτους ὑπὲρ τῶν συνταξιούχων τοῦ στρατιωτικῶν πάσης κατηγορίας τῶν πρὸ ἢ μετὰ τὸ 1912 καὶ διεκτραγωδεῖ διεξοδικῶς τὴν ἀθλίαν θέσιν αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι ὅμως ἐδόξασαν τὴν Πατρίδα. Τονίζει ἀκολούθως τὴν ἀνισότητά τῶν στρατιωτικῶν συντάξεων καὶ τὴν ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην τῆς ἰσοτιμίας αὐτῶν. Ὅσον ἀφορᾷ τοῖς πόροις τοὺς ἀναγκαιοῦντας ὑποβάλλει σχετικὴν μελέτην τοῦ, ἣν καὶ ἀναπτύσσει διὰ μακρῶν.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι συμφώνως πρὸς τὴν χθὲς ληφθεῖσαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως κατήρτισε τὴν Κοινοβουλευτικὴν Ἐπιτροπὴν διὰ τὴν λήψιν προστατευτικῶν μέ-

τρων ὑπὲρ τῶν ἀπολυθέντων ἐφέδρων ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ κ. Γεωργ. Παπανδρέου, Περ. Μαζαράκη, Π. Ταισιλία, Β. Καραπαναγιώτη, Γ. Μουνδούρου, Γ. Λαδά, Χ. Γρηγορίου, Φιλ. Γιαννακοπούλου, Π. Χαλόφτη, Στ. Γρηγορίου καὶ Β. Χατζηλία.

Μεθ' ὅ, ἀναβαλλομένης τῆς συζήτησεως τῶν ὑπολοίπων ἐπερωτήσεων, ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν

τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας.

Πρόεδρος. Συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως».

Ὁ κ. Πρόεδρος δίδει ἐξηγήσεις περὶ τῆς τροποποιήσεως ταύτης.

Ἀναγιγνώσκονται καὶ γίνονται δεκτὰ δι' ἀναστέσεως τὰ ἄρθρα 1, 2 καὶ τὸ σύνολον τοῦ ἀνωτέρου ψηφίσματος, ἔχοντος οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινων τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνελεύσεως.

Ἄρθρον πρῶτον.

Κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως τὰ ἄρθρα 51, 52, 53, 54, 55 καὶ 56 τοῦ εἰς αὐτὰς ἐφαρμοζομένου Κανονισμοῦ τῆς Βουλῆς, τροποποιῶνται ὡς ἑξῆς:

Ἄρθρον 51.

Πρὸς διεξαγωγὴν τῶν συζητήσεων ἐν τῇ Συνελεύσει συντάσσονται: α') Ἡμερησία Διάταξις τῶν ἀναφορῶν, β') Ἡμερησία Διάταξις τῶν ἐπερωτήσεων καὶ γ') Ἡμερησία διατάξις τῆς νομοθετικῆς ἐργασίας.

Ἄρθρον 52.

Πρὸς συζήτησιν τῶν ἐπερωτήσεων ὀρίζονται δύο ἡμέραι καθ' ἑβδομάδα, ἡ Δευτέρα καὶ ἡ Πέμπτη. Ἐὰν δὲν γίνῃ συνεδρίασις κατὰ Δευτέραν ἢ Πέμπτην, ἡ ἀμέσως ἐπομένη συνεδρίασις ἀφιεροῦται εἰς συζήτησιν τῶν ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ

Διατάξει ἐπερωτήσεων. Αἱ συνεδριάσεις, καθ' ἃς προηγείται ἡ συζήτησις τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν ἐπερωτήσεων, καλοῦνται συνεδριάσεις κοινοβουλευτικοῦ ἐλέγχου.

Ἡ Ἡμερησία Διατάξις τῶν ἀναφορῶν εἰσάγεται κατὰ Τρίτην καὶ Παρασκευὴν, προηγούμενη τῆς λοιπῆς ἐργασίας. Ἄρθρον 53.

Ἐὰν πληρεξούσιος ἐπιθυμῇ νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐπὶ ἀναφορᾷ ἀνακοινωθείσης εἰς τὴν Συνέλευσιν ἢ ἐὰν ἐπιθυμῇ νὰ εἰσαγάγῃ ὁ ἴδιος ἀναφορὰν καὶ ἀναπτύξῃ αὐτήν, γνωστοποιεῖ τοῦτο εἰς τὸν Πρόεδρον ἐγγράφως, οὗτος δὲ δίδει αὐτῷ τὸν λόγον κατὰ τὴν ὁρισμένην ὡς ἀνω συνεδρίαν κατὰ τὴν σειράν τῆς ἐγγραφῆς του ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ περὶ τούτων Ἡμερησίᾳ Διατάξει.

Ἡ ἐκθεσις τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἀναφορῶν, ἡ ὑποβαλλομένη κατὰ δεκαπενθήμερον, ἐγγράφεται ἐν τῇ Ἡμερησίᾳ Διατάξει τῶν ἐπερωτήσεων τὴν ἀμέσως ἐπομένην τῇ ὑποβολῇ ἡμέραν, καὶ κατὰ τὴν συζήτησιν πᾶς πληρεξούσιος δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον.

Ἄρθρον 54.

Πληρεξούσιος προτιθεμένος ἵνα, σχετικῶς πρὸς δημοσίαν ὑπόθεσιν, ὑποβάλῃ ἐρώτησιν, ζητεῖ τοῦτο ἐγγράφως. Ἄνευ αἰτιολογίας, ὁ δὲ Πρόεδρος διατάσσει τὴν ἀμέσως γνωστοποίησιν πρὸς τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον τοῦ ὑποβληθέντος ἐρωτήματος.

Τῶν ἐρωτήσεων τηρεῖται ἐν τῷ γραφείῳ ἰδιον βιβλίον. ἐν δὲ ἀναγράφονται αὐταὶ κατὰ τὴν σειράν τῆς ὑποβολῆς τῶν.

Ἐρώτησις εἶνε αἰτησις ἀπλῆς πληροφορίας, ἂν περιστο- τικὸν τι ἀληθεύει, ἂν ἔχει εἰδήσεις ἡ Κυβέρνησις περὶ τινος, ἂν εἰδήσεις τις εἶνε ἀκριβῆς καὶ ἂν ἔλαβε γνώσιν ταύτης ἡ Κυβέρνησις, ἂν ἡ Κυβέρνησις προτίθεται νὰ καταθέσῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐγγραφα χρήσιμα ἢ ὄχι, ἂν ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἡ μέλλει νὰ λάβῃ ἀποφασίαν τινα περὶ ὁρισμένου ἀντικειμένου.

Ἄρθρον 55.

Αἱ ὑποβαλλόμεναι κατὰ τὰ προηγούμενα ἄρθρα ἐρωτήσεις μετὰ τῶν ἀπαντήσεων τῶν οἰκείων Ὑπουργείων ἐκτυποῦνται εἰς ἴδιον πῖνακα διανεμόμενον καθ' ἑκάστην συνεδρίαν πρὸς τοὺς πληρεξούσιους.

Ἐὰν ὁ ἐρωτῆσας πληρεξούσιος δὲν θεωρῇ ἱκανοποιητικὴν τὴν δοθεῖσαν ἀπάντησιν, αἰτεῖται τὴν ἐγγραφὴν καὶ εἰσαγωγὴν τῆς ἐρωτήσεως αὐτοῦ διὰ τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως τῶν ἐπερωτήσεων.

Τὸ αὐτὸ δικαιούται νὰ πράξῃ καὶ εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ ἀρμόδιον Ὑπουργεῖον ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸ

ἀνακοινώσεως τῆς ἐρωτήσεως δὲν ἤθελεν ἀποστείλει τὴν σχετικήν ἀπάντησιν εἰς τὸ γραφεῖον τῆς Συνελεύσεως.

Ἄρθρον 56.

Τὸ παραχωρούμενον εἰς ἕκαστον Πληρεξούσιον χρονικὸν διάστημα, διὰ οὗτασιν ἀναφορᾶς τινος ἢ ὑποβολὴν τοιαύτης, δὲν δύναται νὰ ὑπερβαίνει τὰ 5 λεπτὰ τῆς ὥρας.

Μετὰ παρέλευσιν δὲ μιᾶς ὥρας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συνεδριάσεως ὁ Πρόεδρος ὀφείλει ν' ἀναβάλῃ τὰ λοιπὰ θέματα τῆς ἡμερησίας Διατάξεως τῶν Ἀναφορῶν διὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίαν.

Ὁσάκις ἡ Κυβέρνησις ἤθελε νομίσει, ὅτι ἐρωτήσεις τις ἔχει κατεπεύγοντα ἢ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος χαρακτῆρα, δύναται νὰ ζητήσῃ ὅπως ἀπαντήσῃ προφορικῶς κατὰ τὴν ἐπομένην τῆς ὑποβολῆς αὐτῆς συνεδρίαν καὶ ἐν ἀρχῇ ταύτης.

Ἄρθρον δευτέρον.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς 10 Μαρτίου 1924.

Ἐπὶ τῆς α' κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἀπαγορεύσεως τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ξενοδοχείων Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ προαστείων δι' ἕτερον σκοπὸν» λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Σ. Ἡλιοπούλης** (πληρεξούσιος Κορινθίας), ὅστις ἐπικρίνει τὰς ἐνοικιοστασιακὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου, αἵτινες συμπεριελήφθησαν χάριν ὀρισμένων ἀτόμων.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** (πληρεξούσιος Λέσβου) ὁμιλεῖ περὶ τῶν δυσκολιῶν ἃς εὕρισκουν οἱ πληρεξούσιοι ὅταν ἔρχονται εἰς Ἀθήνας διὰ νὰ εὗρουν στέγην καὶ τοῦτο διότι τὰ ξενοδοχεῖα μετεβλήθησαν εἰς μονίμους κατοικίας. Σχετικῶς πρέπει νὰ τεθῇ ἀπαγορευτικὴ διάταξις ἐφόσον οἱ κατοικοῦντες ἔχουν ἰδίαν κατοικίαν ἐν τῇ πόλει.

Ὁ κ. **Κ. Σπυρίδης** (ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας) ὑποβάλλει τροπολογίαν ἐπὶ τοῦ ἁρθροῦ Ιου, ἥτις ἀναγγινώσκεται. Ἐπίσης δηλοῖ ὅτι διαγράφεται τὸ ἄρθρον Ιον.

Ὁ κ. **Ν. Σπηλιώτης** (πληρεξούσιος Θηβῶν) νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ θιγῶν κεκτημένα δικαιώματα καὶ διὰ αὐτῶν συμβάσεις αἱ συνολογραφηθεῖσαι πρὸ τῆς ὑποβολῆς τοῦ νομοσχεδίου.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** λέγει ὅτι αἱ συμβάσεις αὗται πύπτουν ἐξ ἀδυναμίας ἐκτελέσεως.

Ὁ κ. **Ἀντ. Πραντούνας** (πληρεξούσιος Νάξου) λέγει ὅτι πρέπει νὰ κατارχῇ ἡ προστασία τῶν ξενοδοχείων τῶν μετεβληθέντων εἰς κατοικίγια.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** ζητεῖ τὴν διαγραφὴν καὶ τῶν ἁρθρῶν II καὶ 4.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου, ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Ἐπὶ τῆς α' κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ καθορισμοῦ τῶν Στρατολογικῶν Γραφείων» λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Γ. Κακουλίδης** (πληρεξούσιος Κοζάνης), ὅστις ὑποστηρίζει σχετικὴν τροπολογίαν περὶ ἐπεκτάσεως καὶ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ναυτικῶν τοῦ μέτρου τούτου.

Γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου, δεκτῆς γενομένης τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Κακουλίδου.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκοῦδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν - Πειραιῶς) παραπονεῖται διὰ τὸν τρόπον κατ' ὃν συντελεῖται ἡ ἐργασία τῆς Συνελεύσεως, μὴ διδομένου χρόνου εἰς τοὺς πληρεξούσιους οὔτε καὶ νὰ ἀναγνώσωσι τὰ διάφορα νομοθετήματα.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) ἀπαντᾷ ὅτι θὰ εἶχε βασιμότητά τινα τὸ παράπονον τοῦ κ. πληρεξουσίου, ἐὰν δὲν ἐτηρεῖτο διάταξις τις τοῦ Κανονισμοῦ. Ἡ νομοθετικὴ ἐργασία διεξάγεται συμφώνως πρὸς τὰ κανονισμένα. Ἡ πεῖρα ἡ κοινοβουλευτικὴ ἀπέδειξεν ὅτι εἶνα ἀδύνατον οἱ πληρεξούσιοι νὰ ὁμιλοῦν ἐν ὅλῳ τῶν νομοσχεδίων. Θὰ ἦτο εὐχρὴς ἔργον, ἂν κατῴρθουν νὰ ὁμιλοῦν ἐπὶ τῶν γενικῆς φύσεως ζητημάτων.

Μεθὺν ἀρχομένης τῆς α' κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ ἐκτελέσεως ἐπισκευῶν τῶν λουτρικῶν καταστημάτων τῆς Κοινότητος Λουτρακίου-Περαχώρας» λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Ἀν. Ἀναγνωστόπουλος** (πληρεξούσιος Κορινθίας), ὅστις ὁμιλῶν γενικῶς ἐπὶ τοῦ νομοσχεδίου ὑποστηρίζει τροπολογίαν τοῦ περὶ ὑπαγωγῆς τῶν σχετικῶν πρὸς τὰ Λουτρὰ ταῦτα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας.

Μετὰ παρατηρήσεις τῶν κ. κ. **Σ. Ξερβοῦ**, **Α. Πραντούνα** καὶ **Π. Πετρίδη** γίνεται δεκτὸν δι' ἀναστάσεως τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν, ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸς ὁ εἰδικὸς προϋπολογισμὸς τῶν ἐξόδων τῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν 1923—1924, ἔχων οὕτως:

Κατηγορία τῶν κεφαλαίων καὶ ἄρθρων καὶ ἀνάλογον τῶν σχετικῶν πιστώσεων	Πιστώσεις καὶ ἄρθρον ἕνα τὸν ἑρῶσαν 1933-24	Ἄ. 6,642,000
1 Ἀποζημίωσις Βουλευτῶν καὶ ἑξῶς παραστήσεως Προέδρου Βουλῆς.	369 × 6,000 × 3	12,000
2 Ἐξῶς παραστήσεως Προέδρου	1,000 × 12	12,000
3 Μισθοὶ καὶ ἐπιδοματα προσοπικῶν γρεκαίων Βουλῆς καὶ τῆς Βαβυλωνίτης καὶ τῆς Διομαντικῆς ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 1200 + 120x.	15,840
4 Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 1200 + 120x.	15,840
5 Βουλῆς Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 900 + 90x.	11,880
6 Ἀρχιεπισκόπος ἐπὶ μισθῷ Αρχιεπισκόπου	1 × 600 + 60x.	7,920
7 Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 750 + 75x.	9,000
8 Γρεκατικῶν ἐπὶ μισθῷ Γρεκατικῶν	1 × 600 + 60x.	7,920
9 Βουλῆς Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 475 + 47.50x.	5,700
10 Γρεκατικῶν ἐπὶ μισθῷ Γρεκατικῶν	1 × 475 + 47.50x.	6,270
11 Γρεκατικῶν ἐπὶ μισθῷ Γρεκατικῶν	1 × 230 + 23x.	2,760
12 Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 230 + 23x.	2,760
13 Συντακτικῶν ἐπὶ μισθῷ Συντακτικῶν	1 × 1200 + 120x.	3,760
14 Τεχνολογικῶν ἐπὶ μισθῷ Τεχνολογικῶν	1 × 900 + 90x.	15,840
15 Διομαντικῶν ἐπὶ μισθῷ Διομαντικῶν	1 × 600 + 60x.	11,880
16 Συντακτικῶν ἐπὶ μισθῷ Συντακτικῶν	1 × 1200 + 120x.	7,920
17 Τεχνολογικῶν ἐπὶ μισθῷ Τεχνολογικῶν	1 × 1200 + 120x.	15,840
18 Συντακτικῶν ἐπὶ μισθῷ Συντακτικῶν	1 × 1200 + 120x.	79,200

(x) Προσκλητήρια λόγου συμπληρώσεως μεταφράσεως εν τῷ βιβλίῳ ἡ θύσσει κατὰ τὸν Νόμον ἡ πεντατάξις κατὰ τὸν Κανονισμὸν τῆς Βουλῆς.

Βαλθὴ στενογῆ, ἐπὶ βάλ, καὶ μισθ, γοαῖα, β' τῆξ.	475	12	28,50
Δόμοι στενογῆ, ἐπὶ βαλμῶ γοαῖα, α' τῆξος.	300	12	16,600
Τυγνῆτος στενογῆ, γοαῖα ἐπὶ μισθ, β' τῆξ.	475	12	6,270
Συνεπῆτος δελτιοντύου ἐπὶ μισθ, τυγνῆ, α' τῆξος.	900	12	10,000
Ἐπιμελητῆς α' τῆξος τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἐπαρχείδος τῶν συνεγόντων τῆς Βουλῆς ἐπὶ μισθ, Διευθυντ.	1200	12	15,810
Ἐπιμελητῆς β' τῆξ, ἐπὶ μισθῷ τυγνῆ, α' τῆξος.	900	12	11,880
Ἐκχρῆσις β' τῆξος	230	12	2,760
Ἐπιμελητῆς τῆς ἐκδόσεως, τοῦ α' Ἀρχείου τῆς Βουλῆς ἐπὶ μισθῷ τυγνῆ, β' τῆξος	750	12	9,900
Βαλθῆς ἐπιμελητῶν ἐπὶ μισθῷ γοαῖα α' τῆξος	300	12	3,600
Διευθυντ. Βαλθῶν ἐπὶ μισθῷ Διευθυντ. α' τῆξος	1200	12	13,810
Ἐπιμελητῆς ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ καπνολόγου τῆς Βαλθῆς ἐπὶ μισθῷ Διευθυντῶν	1200	12	31,680
Κοιτῆτῶς ἀναγκαστικῶν Βαλθῶν ἐπὶ μισθῷ Διευθυντῶν	1200	12	15,810
Τεχνολογῆς ἐπὶ μισθῷ τυγνῆ, β' τῆξος	750	12	9,900
α' ἐπὶ μισθῷ τυγνῆ, β' τῆξος	750	12	9,900
Βαλθῆς ἐπιμελητῆ, καπνολόγου ἐπὶ μισθῷ γοαῖα, α' τῆξ.	600	12	7,920
Ἀποτρίχα, ἐπὶ μισθῷ γοαῖα, β' τῆξος	475	12	6,260
Ἐκχρῆσις α' τῆξος	300	12	18,00
Ἐκχρῆσις β' τῆξος	230	12	8,550
Ἀρχιμειτῆς ἐπὶ μισθῷ ἀρχιμειτῆρος ἴπουρῆτος	220	12	2,904
Φυλάξ ὁμαζοῦ καὶ ἐπιπύτης καθεαυτοῦ, ἐπὶ μισθῷ ἀρχιμειτῆρος α' τῆξ, ἐπὶ μισθῷ κλητῆρος ἴπουρῆτος	220	12	2,904
Κλητῆρος α' τῆξ, ἐπὶ μισθῷ κλητῆρος ἴπουρῆτος	200	12	60,180
Ἐκχρῆσις ἐπὶ μισθῷ ἀρχιμειτῆρος	220	12	3,177
Υπερεργονήτων ἐπὶ βάλμῳ γοαῖα, β' τῆξος	70	12	924
Ἐκχρῆσις α' τῆξος	80	12	1,056
Καλχρῆσις α' τῆξος	70	12	2,520
Καλχρῆσις α' τῆξος	30	12	3,780
Κητορὸς	70	12	924
Ἐκχρῆσις α' τῆξος	80	12	906
Ἐκχρῆσις α' τῆξος	750	12	9,000

.....exp(2\pi i\tau) d\tau

Συνέγχεμα Εξέδου Προϋπολογισμού τῶν ἐξόδων τῆς Δ' ἐν Ἀθῆναις Συντακτικῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἔτους 1923—1924 (1 Ἀπριλίου 1923—31 Μαρτίου 1924).

Κατ' ἔτος 1923-24	Πιστώσεις κατ' ἔτος διὰ τὴν χρῆσιν 1923-24
1	586,182
2	40,000
3	561,840
4	18,019
5	120,127
6	29,100
7	15,000
8	1,370,738

Κατ' ἔτος 1923-24	Πιστώσεις κατ' ἔτος διὰ τὴν χρῆσιν 1923-24
1	586,182
2	40,000
3	561,840
4	18,019
5	120,127
6	29,100
7	15,000
8	1,370,738

Ἐξόδα ἐκδόσεως Ἐφημερίδος Συλ. η, Ἀρχαίου καὶ Ἐπισήμων Πρακτικῶν τῆς Βουλῆς.

Κατ' ἔτος 1923-24	Πιστώσεις κατ' ἔτος διὰ τὴν χρῆσιν 1923-24
1	30,000
2	30,000
3	15,000
4	90,000
5	38,000
6	2,000
7	3,600
8	6,000
9	10,000
10	150,000
11	60,000
12	15,000
13	20,500
14	10,000
15	60,000
16	6,000
17	500,000
18	150,000
19	55,000
20	50,000
21	202,000
22	153,000
23	11,160,834

Γίνονται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὰ κάτωθι σχέδια νόμων:

1) «περὶ παραχωρήσεως δημοσίου γηπέδου ἐν Μακεδονίᾳ πρὸς ἵδρυσιν Νεκροταφείου τῶν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν πόλεμον πεσόντων Γερμανῶν καὶ Βουλγάρων».

2) «περὶ κυρώσεως τῆς ἐν Μαδρίτῃ διομολογηθείσης Συμφωνίας ἀνταλλαγῆς ἐπιστολῶν μετὰ δεδηλωμένης ἀξίας, τοῦ τελικοῦ Πρωτοκόλλου καὶ τοῦ Κανονισμοῦ ἐκτελέσεως αὐτῆς κλπ.» καὶ

3) «περὶ ἐγκαταστάσεως σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀπὸ τοῦ κεντρικοῦ σταθμοῦ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν ὁμώνυμον λιμένα».

Ἀρχεῖται εἴτα ἡ α' κατ' ἄρθρον συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τιμωρίας τῆς χρήσεως στρατιωτικοῦ ἐνδύματος μετὰ διάπραξιν ἀξιοποίνου πράξεως».

Ἀναγινώσκονται τὰ ἄρθρα 1 καὶ 2, ὡς ἐτροπολογήθησαν παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** (πληρεξούσιος Λέσθου) εὕρισκει τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου σκοπιμωτάτας, ἀλλ' ἀπορεῖ πῶς ὁ νόμος δὲν εἶνε γενικὸς ἀλλὰ μερικὸς καὶ παρακκαλεῖ νὰ γενικευθῇ ἡ διάταξις.

Ὁ κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης) λέγει ὅτι δι' ἰδιαιτέρους λόγους ἐπὶ τῶν μερῶν ἐκείνων θεσπίζεται ἀπὸ τῶρα ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου. Εἰς τὰ ἄλλα μέρη, ἂν συντρέχουν αἱ αὐταὶ συνθήκαι, θὰ ἐπεκταθῇ.

Ὁ κ. **Π. Μερλόπουλος** (πληρεξούσιος Μεσσηνίας) συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς τροπολογίας τοῦ κ. Καλδῆ, λέγων ὅτι ἡ ἐπέκτασις ἄλλως τε δὲν βλάπτει, διότι θὰ ἐφαρμοσθῶν αἱ διατάξεις ἐφόσον ἐμφανισθῶν τὰ ἀδικήματα. Ἐπίσης εὕρισκει κακῶς διατετυπωμένον τὸν τίτλον τοῦ νομοσχεδίου καὶ τὰς ὀριζομένης ποινὰς ἀντιπρακτούσας πρὸς τὸν Ποινικὸν Νόμον.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** δίδει ἐξηγήσεις καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὰς ποινὰς λέγει ὅτι ἐπιτείνονται αὐταί.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργὸς) διςκαρηνίζει ὅτι οὐδεὶς ἀντισυνταγματικὸς λόγος ὑπάρχει διὰ τῆς τυχόν χορηγήσεως τοῦ δικαιώματος ὅπως διὰ Δικτάγματος ἐπεκταθῇ ὁ νόμος καὶ εἰς ἄλλα μέρη.

Ὁ κ. **Π. Ζωγράφος** (πληρεξούσιος Γρεβενῶν) εὕρισκει ὅτι θὰ προκαλέσῃ πολλὰ ἀδικήματα τὸ ἰὸν ἄρθρον καὶ παρακαλεῖ νὰ ὀρισθῶν τὰ ἀδικήματα εἰς ὅσα ἀφορῶσι τὴν δημοσίαν τάξιν.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** δίδει ἐξηγήσεις.

Οἱ κ. κ. **Β. Καραπάνος** καὶ **Π. Ζωγράφος** ἐπιφέρουσι παρατηρήσεις τινάς, εἰς ἃς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. Πρωθυπουργός.

Ὁ κ. **Κ. Γόντικας** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν) λέγει ὅτι ἂν φροντίσουν νὰ μὴ ἀδικοπραγῶν οἱ φέροντες στρατιωτικὰ ἐνδύματα.

Ὁ κ. **Ζωγράφος** ἐπιμένει ὑπὲρ τῆς τροποποιήσεως τοῦ ἰοῦ ἄρθρου καὶ λέγει ὅτι καλὸν θὰ ἦτο νὰ ἀφεθῇ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν Δικαστηρίων.

Ὁ κ. **Κ. Σταματοπούλος** (πληρεξούσιος Περνακτίδος) λέγει ὅτι τὰ χειρότερα ἐγκλήματα ἐν Φθιώτιδι ἐγέναν ἀπὸ ψευδοστρατιώτας καὶ παρακκαλεῖ νὰ ἐπεκταθῇ ὁ νόμος καὶ εἰς τὸν Νομὸν τοῦ.

Ὁ κ. **Δ. Βότσαρης** (πληρεξούσιος Ἰωαννίνων) λέγει ὅτι ἡ χακοφορία εἶνε συνέπεια τῆς ἐπιστρατεύσεως καὶ βαθμυδὸν θὰ ἐκλείψῃ. Θὰ ἔπρεπε νὰ μὴ λαμβάνουν οἱ ἀπολυόμενοι ἔφεδροι τὰς στολὰς τῶν πρὶν ἢ τὰς βάρυν. Ἐπίσης ὡς στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος νὰ εἶνε ἡ χακοφορία κατὰ τὴν διάπραξιν καὶ ὅχι μετ' αὐτήν. Ἐπίσης νὰ ἐξετάζηται ἡ πρόθεσις.

Ὁ κ. **Π. Καπάτος** (πληρεξούσιος Κερκυραίας) ὑποστηρίζει προσθήκην τοῦ εἰς τὸ ἄρθρον ἰὸν, δι' ἧς γίνεται διάκρισις μεταξὺ πλημμελημάτων καὶ κακούργημάτων.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης κ. **Ἀλ. Μυλωνᾶς** ἀναγινώσκει τροπολογίαν τοῦ σχετικῆν.

Ὁ κ. **Δ. Πετρίτης** (πληρεξούσιος Λιγνίτης) κηρύσσεται ὑπὲρ τοῦ νομοσχεδίου ὡς σκοπιμωτάτου.

Γίνεται εἴτα δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου, ὡς ἐτροπολογήθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ.

Γίνεται ἐπίσης δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ σχέδιον ψήφισματος «περὶ μὴ συμμετοχῆς τῶν ὑπὸ ἀνταλλαγὴν Μουσουλμάνων εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων». ἔχον οὕτω:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περὶ μὴ συμμετοχῆς τῶν ὑπὸ ἀνταλλαγὴν Μουσουλμάνων τῶν ἐκλογῶν τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων τοῦ Κράτους.

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικῇ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις κρίνουσα ὅτι ἡ εἰς τὰς ἐκλογὰς τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων τοῦ Κράτους συμμετοχὴ τῶν ὑπ' ἀν-

ταλλαγήν δυνάμει τῆς ἐν Λωζάννῃ ὑπογραφείσης τῆς 30ῆς Ἰανουαρίου 1923 συμβάσεως, Μουσουλμάνων, οὐ μόνον ἄσκητος ἀλλὰ καὶ πρόξενος ἀνωμαλιῶν ἤθελεν εἰσθαι.

ΨΗΦΙΖΕΙ

Οἱ ὑπ' ἀνταλλαγήν Μουσουλμάνοι δὲν ἰσχυρίζονται τῶν ἐκλογῶν τῶν Ἐμπορικῶν καὶ Βιομηχανικῶν Ἐπιμελητηρίων τοῦ Κράτους.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς α' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ νόμου 2303 περὶ ἀνθυπασιπιστῶν κλπ. τῆς Χωροφυλακῆς».

Γίνονται ἐπίσης δι' ἀναστάσεως δεκτὰ κατ' ἀρχὴν τὰ κατωθι σχέδια νόμων:

1) «περὶ ἐπεκτάσεως καὶ ἐπὶ τῶν κίτρων τῆς παρεχομένης ὑπὸ τοῦ νόμου, ΒΩΓ' προσωρινῆς ἀτελείας ζαχαρώσεως εἰς ὠρισμένα εἶδη ἐσπεριδοειδῶν».

2) «περὶ ἐξοφλήσεως ὑπὲρ ἀγραμμάτων δικαιοῦχων ἀπαιτήσεων διὰ προμηθείας ἐν τῇ παραμεθορίῳ ζώνῃ».

3) «περὶ δικιρέσεως τῆς Γ' Διευθύνσεως τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν».

4) «περὶ τῆς ἰσχύος τῶν περὶ προσωπικῆς ἐργασίας διατάξεων τοῦ νόμου 2435 τοῦ 1920 καὶ εἰς τοὺς δήμους».

5) «περὶ ὑπολογισμοῦ ἀμίσθου δικαστικῆς ὑπηρεσίας τῶν κατωτέρων δικαστικῶν ὑπαλλήλων».

6) «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως διατάξεων τῶν νόμων ΒΡΝΣ' τοῦ 1893, 116 τοῦ 1914 καὶ 2527 τοῦ 1920 περὶ συστάσεως ἐνώσεως πρὸς προστασίαν τῆς βιομηχανικῆς ἰδιοκτησίας».

7) «περὶ ἐγκρίσεως δραχ. 62.000 διὰ τὴν καθ' ὑπερβάσιν χορήγησιν πιστώσεως δι' ἐπέκτασιν ἐγκαταστάσεως ἐν τῷ λοιμοκαθαρτηρίῳ Ἁγίου Γεωργίου» καὶ

8) «περὶ ἀνεγέρσεως καὶ μισθώσεως καπνεργοστασίων».

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον συζήτησιν τὸ σχέδιον νόμου «περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινῶν τῶν περὶ Συμβουλίου τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας νόμων», ἔχον οὕτω:

Περὶ μεταρρυθμίσεως διατάξεων τῶν περὶ Συμβουλίου τῆς Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας νόμων.

Ἄρθρον 1.

1. Τὸ κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 29 Δεκεμβρίου 1922 Ν.

Διατάγματος «περὶ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς Ὑπηρεσίας» συμ-βούλιον τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐξῆς μελῶν:

α') Ἐκ τοῦ γενικοῦ γραμματέως.

β') Ἐκ τοῦ δικαστικοῦ συμβούλου.

γ') Ἐξ ἐνὸς ἀντιπροέδρου ἢ συμβούλου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὀριζομένου, ὡς καὶ τοῦ ἀντικαταστάτου αὐτοῦ, κατ' ἔτος, ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν.

δ') Ἐκ τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῆς Γενικῆς Διευθύνσεως τοῦ Δημοσίου Λογιστικοῦ.

ε') Ἐκ τοῦ παρὰ τῷ Ἐθνικῷ Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ τοῦ Διοικητικοῦ Δικαίου.

2. Τοῦ συμβουλίου μετέχουσιν ὡς μέλη μετὰ ψήφου οἱ διευθυνταὶ τοῦ Ὑπουργείου, ἐφόσον φέρονται ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου θέματα ἀφορῶντα τὸ προσωπικὸν τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν.

3. Τοῦ συμβουλίου προεδρεύει ὁ γενικὸς γραμματεὺς, τοῦ-του δὲ ἀπόντος ἢ κωλυομένου, ὁ δικαστικὸς σύμβουλος καὶ τούτου ἀπόντος ἢ κωλυομένου ὁ ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἐλεγκτι-κοῦ Συνεδρίου.

4. Τὸν ἀναπληρωτὴν τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἢ, μὴ ὑπάρχοντα ὀρίζει ἡ Πρυτανεία τοῦ Πανεπιστημίου. τὸν δὲ δικαστικὸν σύμβουλον ἀπόντα ἢ κωλυόμενον ἀναπληροῖ ὁ νομικὸς σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας δύνανται νὰ ἐπαναφέρονται εἰς αὐτὸ πρὸς νῆαν ἐξέτασιν ἐν-τὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Ὑπουργὸν ὑποβολῆς των.

Ἐπίσης δύνανται, ἐντὸς τριμήνου ἀπὸ τῆς ἰσχύος τοῦ πα-ρόντος νόμου, νὰ ἐπαναφέρονται πρὸς ἐξέτασιν καὶ ἀποφάσεις προγενεστέρως ἐκδοθεῖσαι, δι' ὧν ἐπεβλήθησαν πειθαρχικαὶ ποι-ναὶ ἀνώτεροι τῆς μηνιαίας προσωρινῆς παύσεως.

Ἄρθρον 3.

Καταργοῦνται: Ἡ παράγραφος 2 τοῦ ἄρθρου 1 καὶ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ Νομοθετικοῦ διατάγματος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1922 «περὶ Συμβουλίου Οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας». Τὸ ἄρθρον 4 τοῦ Νομοθετικοῦ Διατάγματος τῆς 14 Μαρτίου 1923 «περὶ καταργήσεως θέσεων τῆς οἰκονομικῆς ὑπηρεσίας κτλ.» Τὸ ἄρθρον 1 τοῦ ἀπὸ 26 Ἰανουαρίου 1923 ὁμοίου «περὶ καταρ-γῆσεως τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἰδιαίτερου γραφείου τοῦ Ὑπουρ-γοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κτλ.».

Ἀρχομένης εἴτα τῆς α' κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως» ὁ κ. **Κ. Βουδούρης** (πληρεξούσιος Ὀλυμπίας) υποστηρίζει τροπολογίαν του ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 1ου.

Ὁ κ. **Α. Δοξιάδης** (Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως) λέγει ὅτι ὅσον ἀφορᾷ τὸν ἀριθμὸν εἶνε σύμφωνος.

Ὁ κ. **Βουδούρης** υποστηρίζει ἐν τῷ συνόλῳ τὴν τροπολογίαν του.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** λέγει ὅτι προτίστως θὰ χρειασθοῦν οὐσιαστικὰ εἰδικὰ προσόντα καὶ ὄχι τυπικὰ. Πρόκειται ἄλλως τε περὶ 3—4 προσώπων.

Ὁ κ. **Βουδούρης** λέγει ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἰδικιτέρου Γραμματέως τοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** λέγει ὅτι εἶνε ἄνθρωποι εἰδικοί, οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν καὶ τὴν Τουρκικὴν.

Ὁ κ. **Γ. Καλδῆς** (πληρεξούσιος Λέσβου) λέγει ὅτι ἔχουν ἀπολυθῇ πολλοὶ ὑπάλληλοι κατὰ τοὺς παρελθόντας μῆνας καὶ πρέπει νὰ συμπεριληφθοῦν.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 1ον, ὡς ἐτροπολογήθη παρὰ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, ἀπορριπτομένων τῶν λοιπῶν τροπολογιῶν.

Γίνεται ὡσαύτως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 2ον, ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, δεκτῆς γενομένης σχετικῆς τροπολογίας τοῦ κ. **Γ. Μανέττα** καὶ ἀπορριπτομένης τῆς τροπολογίας τοῦ κ. **Βουδούρη**, καθ' ἣν τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον θὰ ὥριζε τοὺς μονιμοποιητέους.

Γίνεται ὡσαύτως δι' ἀναστάσεως δεκτὸν τὸ ἄρθρον 3ον μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Βουδούρη**, εἰς ἃς δίδει ἐξηγήσεις ὁ κ. Ὑπουργὸς καὶ καθ' ἃς μόνον οἱ ὑπηρετοῦντες δύνανται νὰ προστεθοῦν.

Ἐπὶ τοῦ 4ου ἄρθρου ὁ κ. **Καλδῆς** παρκαλεῖ νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ ἀπολυθέντες εἰς τὸ ἐπίδομα.

Ὁ κ. **Βουδούρης** προτείνει περιορισμὸν τοῦ ἐπιδόματος.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** λέγει ὅτι τροπολογεῖ τὴν διάταξιν ἐφόσον ἔχουν 6 μηνῶν ὑπηρεσίαν.

Μεθὺν γίνονται δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὸ ἄρθρον 4ον, ὡς ἐτροπολογήθη ὑπὸ τοῦ κ. Ὑπουργοῦ, καὶ τὰ ὑπόλοιπα ἄρθρα τοῦ νομοσχεδίου εἰς β' συζήτησιν, ἀπορριπτομένων τῶν ἐπ' αὐτῶν τροπολογιῶν καὶ ἀναβαλλομένης τῆς ψηφίσεως τοῦ συνόλου.

Ἐπὶ τῆς 6' κατ' ἄρθρον συζητήσεως τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Δασικῆς Νομοθε-

σίας» λαμβάνει τὸν λόγον ὁ κ. **Π. Χαλόφτης** (πληρεξούσιος Μεγάρων), ὅστις παρκαλεῖ ὅπως ἀπαλειφθῇ ὁ περιορισμὸς καθ' ὃν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Γεωργίας θὰ δύναται νὰ μεταβάλλῃ τὴν διατίμησιν τῆς ρητίνης μόνον ὅταν ἡ ἀγοραία τιμὴ μεταβληθῇ κατὰ 20 % τοῦλάχιστον τῆς ἰσχυροῦσης διατιμῆσεως.

Ἐπιβάλλεται, λέγει, ἡ ἄρσις τῆς φορολογικῆς πίεσεως, διότι ὁ ρητινοπαραγωγὸς κόσμος εὐρίσκεται εἰς ἀπόγνωσιν. Ἐπίσης ἐπιβάλλεται ν' ἀπαλλαγῶσιν οἱ ἀστέστοι τοῦ φορολογικῆς αὐξήσεως, ἣν δὲν ἐπλήρωσαν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ Δημοσίου μὴ εἰδοποιήσαντος ἐγκαίρως τὰς δασικὰς Ἀρχάς.

Ὁ κ. **Ι. Πατάλας** (πληρεξούσιος Μεγάρων) τονίζει τὸ ἄδικον καὶ ἄνισον τῆς φορολογίας τῆς ρητίνης καὶ τὰς ἐπιπυρύνσεις ἃς ὑφίσταται ὁ ρητινοσυλλέκτης καὶ ὁ ρητινοπαραγωγός. Ἐπιβάλλεται συνεπῶς μείωσις.

Ὁ κ. **Δ. Κατσίνας** (πληρεξούσιος Θηρῶν) υποστηρίζει τροπολογίαν του περὶ τῆς τιμῆς τῆς ρητίνης.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** δίδει ἐξηγήσεις πῶς κανονίζεται ἡ διατίμησις τῶν δασικῶν προϊόντων.

Ὁ κ. **Κατσίνας** ἐξακολουθῶν τονίζει ὅτι μὲ τὴν ὑφ' αὐτῇ φορολογίαν δὲν ἀπομένει τίποτε ὑπὲρ τοῦ ρητινοσυλλέκτου διὰ τὴν ἐργασίαν του καὶ διὰ τὸ ζῶν του.

Ὁ κ. **Δ. Βαρελᾶς** (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) λέγει ὅτι ἐκ τοῦ ὑπερμέτρου τῆς φορολογίας ἐπῆλθον καταστροφαὶ καὶ εἶνε ἐνδεδειγμένον ὅπως τὸ πολὺ ὀρισθῇ αὕτη εἰς 10 τοὶς 100, διότι εἶνε φόρος ἐπὶ τῆς ἐργασίας.

Ὁ κ. **Χ. Κατριβάνος** (πληρεξούσιος Μεγαλοπόλεως) υποστηρίζει τροπολογίαν του.

Ὁ κ. **Γ. Καφαντάρης** (Πρωθυπουργός) τονίζει ὅτι δὲν εἶνε παρσκευασμένη ἡ Κυβέρνησις νὰ ἐλαττώσῃ φορολογίας.

Ὁ κ. **Ἀν. Ἀναγνωστόπουλος** (πληρεξούσιος Κορινθίας) λέγει ὅτι δὲν ζητεῖ κανεὶς ἐλάττωσιν φορολογίας, ἀλλὰ δι-καίαν διατίμησιν τῆς τιμῆς τῆς ρητίνης. Ἐξιστορεῖ ἀκολούθως τὴν νέαν ἐπιβληθεῖσαν φορολογίαν. Ὁ καθορισμὸς τῆς ἀγοραίας τιμῆς ὀφείλει νὰ εἶνε δικαιοτέρος. Ὁρίσθη εἰς δραχμὰς 5 κατ' ὅκταν αὐθαρέτως. Τοῦτο ζητοῦμεν, τὴν ἀναθεώρησιν τῶν διατιμῆσεων καὶ τὴν ἐξασφάλισιν δικαιοτέρου καθορισμοῦ.

Ὁ κ. **Ὑπουργὸς** λέγει ὅτι πρὸ τῶν δημοπρασιῶν θὰ ὀρισθῇ διὰ Β. Διατάγματος ἡ νέα διατίμησις.

Ὁ κ. **Ἀναγνωστόπουλος** υποστηρίζει πάλιν τροπολογίαν του περὶ ὀρισμοῦ τῆς τιμῆς τῆς ρητίνης εἰς δραχμὰς 3.

Ο κ. Ν. Σπηλιώτης (πληρεξούσιος Θηβών) συνηγορεί υπέρ εξαφρόνσεως της φορολογίας. Αι διατιμήσεις άλλως τε δύνανται να γίνονται και παρά των Δημοτικών ή Κοινοτικών Συμβουλίων και κατά τόπους παραγωγής.

Ο κ. Υπουργός λέγει ότι η φορολογία της ρητίνης ήλαφρόνθη προσφάτως και τουτο ὄφειλον να ἔχουν ὑπ' ὄψει οἱ ζητούντες και ἐτέραν ἐλάφρυνσιν.

Τὸ ζήτημα βεβαίως χρήζει και πάλιν ρυθμίσεως, ἀλλὰ πρέπει να προηγηθῇ ἔρευνα ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ κ. Υπουργοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν. Ἀλλως τε, ἂν ἐκπέσει ἡ τιμὴ τῆς ρητίνης, θὰ δυνάμεθα να τὴν τροποποιήσωμεν.

Ο κ. Σ. Γιαννουδης (πληρεξούσιος Καλαμπάκας) ἐπικρίνει τὰς διατάξεις τοῦ νομοσχεδίου περὶ δασῶν και ιδίως τὰς ἀφωρώσας τὰ δάση τὰ ὑποῖα ἔχουν πολλοὺς ιδιοκτήτας. Ἀναπτύσσει ἀκολουθῶς σχετικὴν τροπολογίαν του, δι' ἧς αἴρονται αἱ ἀδικίαι τῆς δυσαναλόγου ἐκπροσωπήσεως τῶν μεριδιούχων ἐκάστου δάσους.

Ο κ. Υπουργός δίδει ἐξηγήσεις περὶ τοῦ νόμου περὶ συνεταιρισμῶν, ἐπὶ τῆς βάσεως τοῦ ὑποίου στηρίζεται ἡ διάταξις. Διὰ τοῦ νομοσχεδίου βελτιοῦνται αἱ κείμεναι διατάξεις, αἱ ὑποῖαι δὲν ἀνεγνώριζον κεφάλαιον ἀλλὰ πρόσωπα. Ἐν τούτοις δέχεται τὴν ἀπάλειψιν τοῦ ἄρθρου.

Γίνεται εἴτα δι' ἀναστάσεως δεκτὸν εἰς β' κατ' ἄρθρον και σύνολον συζήτησιν, ἀπορριπτομένων τῶν ἐπ' αὐτοῦ τροπολογιῶν, τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον νόμου, ἔχον οὕτω :

Περὶ τροποποιήσεως διατάξεων τινῶν τῆς Δασικῆς Νομοθεσίας.

Ἄρθρον 1.

1. Κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ Β. διατάγματος τῆς 23 Νοεμβρίου 1923 «περὶ διαχειρίσεως δασῶν, κανονισμοῦ ὑλοτομίας κλπ.», ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου δύναται να διατεθῇ διὰ δημοπρασίας τὸ μὴ ἐμπροθέσμως διατεθὲν δικαίωμα ἀπολήψεως δασικῶν προϊόντων ἐκ δημοσίων δασῶν κατὰ τὸ διαχειριστικὸν ἔτος 1924.

2. Διὰ Β. διατάγματος, ἐκδοθησομένου μετὰ σύμφωνον γνώμην τοῦ δασικοῦ συμβουλίου, δύναται να τροποποιηθῇ ἡ ἰσχύουσα διὰ τὸ ἔτος 1924 διατίμησις τῶν δασικῶν προϊόντων, ἐν περιπτώσει ἀποδεδειγμένης αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῆς ἀγοραίας τιμῆς τῶν δασικῶν προϊόντων.

3. Ἡ τιμὴ τῶν βαλανιδίων, ἡ καθορισθεῖσα ἐκ παραδρομῆς εἰς λεπτά 50 κατ' ὁκτὼν διὰ τοῦ ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου

1923 Β. διατάγματος, ὀρίζεται εἰς λεπτά τριάκοντα (30) κατ' ὁκτὼν. Ὅμοίως εἰς λεπτά πέντε (5) κατ' ὁκτὼν ὀρίζεται τὸ διὰ τοῦ αὐτοῦ διατάγματος καθορισθὲν εἰς 10 λεπτά μίσθωμα τοῦ αὐτοῦ προϊόντος.

4. Ἀπὸ τῆς 20 Φεβρουαρίου 1924 τὰ ἡμέρα χροῦπια ἀπαλλάσσονται πάσης δασικῆς φορολογίας.

5. Ἡ περίπτωσις 3 τοῦ ἄρθρου 42 τοῦ ἀπὸ 2 Φεβρουαρίου 1923 Ν. διατάγματος «περὶ ἀγροτικῆς ἀσφαλείας», ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη, ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς.

«Ἐκ δασικῶν προϊόντων μέχρις 25 ο)ο τοῦ δημοσίου δικαϊώματος ἐπὶ τῶν δυνάμει ἀδείας συλλεγομένων, ὑλοτομουμένων δασικῶν προϊόντων ἐκ δένδρων φυομένων ἐντὸς γεωργικῶν καλλιεργουμένων ἐκτάσεων και ἀγροτικῶν ἐν γενεακτηματίων, εἴτε ἡ ἀδεία ἐκδίδεται ἐπὶ καταβολῇ δικαϊώματος εἴτε ἀτελῶς».

Ἄρθρον 2.

1. Ὁ ἀριθμὸς τῶν δασικῶν ἐπιθεωρήσεων αὐξάνεται κατὰ μίαν, τῶν Δασαρχείων κατὰ πέντε και τῶν Δασονομείων ὁμοίως κατὰ πέντε.

2. Ἀναλόγως αὐξάνεται και ὁ ἀριθμὸς τῶν δασικῶν ὑπαλλήλων, ὁ προβλεπόμενος ὑπὸ τῶν νόμων 2637, 2939 και τοῦ Ν. διατάγματος τῆς 1 Αὐγούστου 1923, τῶν μὲν ἐπιθεωρητῶν δασῶν κατὰ ἓνα, τῶν δασονομῶν ἀπὸ 100 εἰς 110, ἐξ ὧν 50 α' τάξεως, τῶν ἀρχιφυλάκων δασῶν ἀπὸ 200 εἰς 230 και τῶν δασοφυλάκων ἀπὸ 1000 εἰς 1100, ἐξ ὧν 550 α' τάξεως.

3. Τὰ δασικά γραφεῖα τῶν Δασαρχείων α' και β' τάξεως κατὰ παρέκκλισιν τοῦ ἄρθρου 12 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 1 Αὐγούστου 1923 δύναται να διευθύνωνται και παρά τακτικού δασάρχου, πάντως ὅμως ὑποδεεστέρου κατὰ βαθμὸν τοῦ διευθύνοντος τὸ Δασαρχεῖον α' ἢ β' τάξεως δασολόγου δασάρχου.

4. Διὰ Β. Διατάγματος δύναται να καταργηθῶσι πᾶσαι αἱ θέσεις γραφείων παρά τοῖς Δασαρχείοις ἢ τινες ἐξ αὐτῶν.

Ἄρθρον 3.

1. Εἰς τὴν παράγραφον 5α τοῦ ἄρθρου 10 τοῦ νόμου 2036, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Ν. διατάγματος τῆς 20 Σεπτεμβρίου 1923, προστίθεται τὰ ἑξῆς :

«Διὰ Β. διατάγματος, ἐκδιδομένου μετὰ γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δασῶν και τῶν Συνεταιρισμῶν, δύναται να ὀρισθῶσι διὰ τοὺς συνεταιρισμοὺς συνιδιοκτητῶν δασῶν διατάξεις παρεκκλίνουσαι τῆς νομοθεσίας περὶ συνεταιρισμῶν, ἰδίαι

ὡς πρὸς τὰς ψήφους ἐκάστου συνιδρυκτοῦ ἐν τῇ Γερ. Συνελεύσει.

2. Ἡ παράγραφος 5 τοῦ ἄρθρου 9 τοῦ νόμου 2939 καταργεῖται, ἐπανερχομένου ἐν ἰσχύϊ τοῦ ἄρθρου 13 τοῦ νόμου 1853, ὡς εἶχε τοῦτο πρὸ τῆς διὰ τοῦ ἄνω νόμου 2939 τροποποιήσεώς του, ἀπαλειφόμενων μόνον τῶν λέξεων «μέχρι δραχμῶν 300».

Ἄρθρον 4.

1. Τὸ Δημόσιον δύναται ν' ἀγοράζῃ ἰδιωτικὰ ἔαση διὰ λόγους δασικῆς πολιτικῆς, δι' ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν τῆς Γεωργίας καὶ Οἰκονομικῶν, δημοσιευμένης εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκδιδομένης μετὰ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ Συμβουλίου τῶν Δασῶν καὶ ἀπόφασιν τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου περὶ τοῦ τιμήματός καὶ τῶν λοιπῶν ὅρων τῆς ἀγοράς.

2. Εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ἀναγράφεται ἐτήσιως πίστωση πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, δυνάμενη νὰ χρησιμεύσῃ καὶ πρὸς ἐξυπηρέτησιν δανείου διὰ τὴν ἀγοράν, συναπτομένου διὰ συμβάσεως, κυρουμένης δι' ἀποφάσεως τῶν Ὑπουργῶν τῆς Γεωργίας καὶ τῶν Οἰκονομικῶν, ἐκδιδομένης κατὰ τὸν ὡς ἄνω τρόπον.

Ἄρθρον 5.

1. Ἐν τῷ νόμῳ 1650 (1919) ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια ὅτι δικαιοπραξίαι γινόμεναι πρὸ τῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου τούτου ἐπιβληθεισῶν διὰ Β. Διατάγματος ἀπαγορεύσεων ἐπὶ δασῶν δὲν δύνανται νὰ μεταγραφῶσι μετὰ τὴν ἰσχύϊ τῶν ἀπαγορεύσεων τούτων ἄνευ τῆς προβλεπομένης ἐν τῷ νόμῳ τούτῳ ἄρσεως αὐτῶν.

2. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ, δύνανται νὰ κωδικοποιῶνται ἅπαντες οἱ ἐν ἰσχύϊ νόμοι καὶ Νομοθετικὰ Διατάγματα, οἱ ἀφορῶντες ἀπαγορεύσεις δικαιοπραξιῶν ἐπὶ ἀκινήτων, ὡς καὶ τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν Βασιλικά Διατάγματα, μεταβαλλομένης τῆς σειρᾶς τῶν ἄρθρων καὶ παραγράφων καὶ ἀπαλειφόμενων τῶν κατηρηγμένων διατάξεων.

3. Ὁ πρῶν νόμος ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Γίνονται εἴτη δι' ἀναστάσεως δεκτὰ εἰς ὃν κατ' ἄρθρον καὶ σύνολον σηζήτησιν τὰ κάτωθι σχέδια νόμων, ἔχοντα οὕτως:

Περὶ πληρωμῆς τῶν ἐξόδων μεταφορᾶς καὶ λοιπῶν συναφῶν δαπανῶν τῶν ἐκ Γερμανίας κομιζομένων εἰδῶν ἔναντι τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως.

Ἄρθρον μόνον.

1. Αἱ δαπάναι ἐν γένει μεταφορᾶς, φυλάξεως, συνδέσεως καὶ δοκιμῶν τῶν ἐκ Γερμανίας ἔναντι τῆς πολεμικῆς ἀποζημιώσεως κομιζομένων μηχανημάτων, ἐργαλείων καὶ οἰωνδήποτε ἄλλων εἰδῶν ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργῶνται εἰς βάρος τῶν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ ἐκάστου τῶν Ὑπουργείων ἀναγραφόμενων σχετικῶν πιστώσεων.

2. Διὰ τὰς πρὸ τῆς ἰσχύος τοῦ παρόντος ἐξ οἰουδήποτε λόγου καθυστερηθείσας πληρωμὰς τῶν ὡς ἄνω δαπανῶν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ τῇ αἰτήσῃ τῶν δικαιούχων καὶ κατόπιν ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τοῦ ἀρμοδίου Ὑπουργοῦ πληρωμὴ τόκων μέχρι 5 ο/ο, διὰ μὲν τὰς ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μεταφορᾶς ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀφίξεως τῶν μεταφερθέντων εἰδῶν εἰς τὸν λιμένα τοῦ προορισμοῦ αὐτῶν, διὰ δὲ τὰς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ δαπάνας δεκαήμερον ἀπὸ τῆς πραγματοποιήσεως αὐτῶν μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐντάλματος πληρωμῆς τῆς ἀπαιτήσεως.

3. Τὰ ἐξόδα κινήσεως, τὰ ὁδοιπορικά, ἡ πληρωμὴ τεχνικοῦ βοηθοῦ ἢ συμβούλου καὶ λοιπαὶ συναφεῖς δαπάναι τῆς ἐν Γερμανίᾳ Ἀντιπροσωπείας τοῦ Κράτους καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς Ἀντιπροσωπείας, ἐπιτρεπομένου ὅπως καὶ διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην ἐκδίδεται ἔνταλμα προπληρωμῆς.

Περὶ ἀκυρώσεως τοῦ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1923 Νομοῦ, διατάγματος «περὶ χορηγήσεως ἐξαμηνίων ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν δι' ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν μετὰ πλήρων ἀποδοχῶν εἰς ἀξίωματικούς».

Ἄρθρον μόνον.

Ἀκυροῦμεν τὸ ἀπὸ 13 Ἰουλίου 1923 Ν. Διάταγμα «περὶ χορηγήσεως ἐξαμηνίων ἀναρρωτικῆς ἀδείας εἰς ἀξίωματικούς».

Περὶ ἐποχρεώσεων μεταφερθέντων ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὸ Πεζικόν.

Ἄρθρον 1.

Οἱ δυνάμει τοῦ ἀπὸ 26 Σεπτεμβρίου 1922 Νομοθετικοῦ

Διατάγματος μεταφερθέντες ἐκ τῆς Χωροφυλακῆς εἰς τὰ Πεζικὸν ὑποχρεοῦνται νὰ συνεχίσωσιν ἐν αὐτῇ τὴν ἐθελουσίαν ὑποχρέωσιν, ἣν ἐν τῇ χωροφυλακῇ εἶχον ἀναλάβει, θυνάμενοι ν' ἀπολυθῶσι μετὰ τὴν συμπλήρωσιν ταύτης διὰ διαταγῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἄρθρον 2.

Πᾶς διάταξις ἀντικειμένη τῷ παρόντι καταργεῖται.

Περὶ συγκλήσεως Συμβουλίου πρὸς σύνταξιν πινάκων προαγωγῆς ἀξιωματικῶν.

Ἄρθρον 1.

Τὰ περὶ ὑποβολῆς προτάσεων πρὸς σύνταξιν πινάκων προβάσεων, συγκλήσεως τῶν συμβουλίων πρὸς σύνταξιν τῶν πινάκων τούτων καὶ τῆς διαρκείας τῆς ἰσχύος τούτων θέλουσιν ἐνεργηθῇ συμφώνως πρὸς τὸν νόμον ΓΥΠΘ' τῆς 9 Ἰουλίου 1911, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τῶν νόμων 404 τῆς 27 Σεπτεμβρίου 1914, 921 τῆς 25 Σεπτεμβρίου 1917 καὶ πρὸς τὰ ἐκτελεστικά τούτων Β. Διατάγματα.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τῶν μέχρι τοῦδε ὑφισταμένων πινάκων προδιόρισμοῦ ἀξιωματικῶν θάλει διαρκέσει μέχρι τοῦ καταρτισμοῦ νέων τοιούτων καὶ τούτων τῆς κυρώσεως συμφώνως πρὸς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ παρόντος.

Ἄρθρον 3.

Ἡ ἰσχὺς τῶν ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου 1922 καὶ ἐντεῦθεν ἐκδοθέντων, καὶ ἐφαρμοσθέντων σχετικῶν Ν. Διαταγμάτων παύει ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ παρόντος εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ παρόντος νόμου ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Περὶ τροποποιήσεως τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 «περὶ τῆς ἰνδικῆς καννάδεως».

Ἄρθρον 1.

1. Ἐν ἄρθρῳ 1 τοῦ νόμου 2107 τοῦ 1920 ἡ περικλοπὴ «ἀπὸ 1ης δὲ Ἰανουαρίου 1921» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς «ἀπὸ 1ης δὲ Ἰανουαρίου 1926».

2. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας, δύναται, ἀνεξαρτήτως τῶν ἐν τῷ νόμῳ ποινῶν, νὰ ἐπιβληθῇ καὶ πρὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1926 ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἀγορᾶς, πωλήσεως, κατοχῆς, μεταφορᾶς καὶ πᾶ-

σης ἄλλης δικαιοπραξίας τῆς ἰνδικῆς καννάδεως, ἐν ἣ περιπτώσει ἤθελε γίνεαι καλλιέργεια τοιαύτης ὅπουδήποτε τῆς χώρας.

Ἄρθρον 2.

1. Τὸ ἄρθρον 11 τοῦ νόμου ΓΡΚΓ' τοῦ 1906 («περὶ φορολογίας τῆς ἰνδικῆς καννάδεως κλπ.») τίθεται ἐν ἰσχύϊ μέχρι τῆς 1 Ἰανουαρίου 1926.

2. Πᾶς ἐξαγωγεὺς ἰνδικῆς καννάδεως προωρισμένης δι' ἄλλους ξένους λιμένας, πλὴν τῶν Αἰγυπτιακῶν, ὀφείλει ἐν τῇ διασαφῆσει ἐξαγωγῆς νὰ καταθέσῃ παρὰ τῇ τελωνειακῇ ἀρχῇ τοῦ τόπου τῆς φορτώσεως γραμμάτιον παραλαβῆς Δημοσίου Ταμείου ἐμφαινόν τὴν εἰς αὐτὸ κατάθεσιν ὑπὲρ τοῦ Δημοσίου δραχμῶν πενήκοντα (50) δι' ἐκάστην ὁλὴν ἐξαχθῆσομένης ἰνδικῆς καννάδεως.

Περὶ ἀπαγορεύσεως κατοχῆς πυροβόλων ὅπλων, χειροβομβίδων καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν.

Ἄρθρον 1.

1. Διὰ Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν τῆς Δικαιοσύνης, Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν, δύναται ν' ἀπαγορευθῇ ἐπὶ ἐξάμηνον καθ' ὅλην τὴν Ἡπειρον, Μακεδονίαν καὶ Θράκην, ἡ μέρος αὐτῶν, ἡ κατοχὴ πυροβόλων ὅπλων οἰσυδήποτε εἶδους, χειροβομβίδων καὶ ἐκρηκτικῶν ὑλῶν, καὶ ἐντὸς ἐπὶ τῶν οἰκιῶν καὶ καταστημάτων.

2. Ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ Διατάγματος τούτου πᾶς ὁ κατέχων τοιαῦτα εἶδη ὀφείλει νὰ παραδώσῃ αὐτὰ εἰς τὴν ἀστυνομικὴν ἀρχὴν τοῦ τόπου ἐπὶ ἀποδείξει, θυνάμει τῆς ὁποίας θὰ δύναται ν' ἀναλάβῃ τὰ παραδιδόντα εἶδη, ἅμα ὡς τοῦτο ἐπιτραπῇ ὑπὸ τῆς οἰκείας Διοικήσεως Χωροφυλακῆς.

3. Αἱ κατὰ τόπους ἀστυνομικαὶ ἀρχαὶ θέλουσιν ὀρίσει δι' εἰδικῆς διατάξεως προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας θάλει γίνεαι ἡ παράδοσις.

Ἄρθρον 2.

1. Ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχὴ δύναται κατ' ἐξαιρέσιν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν διατήρησιν ἐντὸς τῶν οἰκιῶν ἢ καταστημάτων ὅπλων εἰς πολίτας ἀτομικῶς ἢ κατὰ κατηγορίας γενικῶς, ἐφόσον, κατὰ τὴν κρίσιν τῆς, ἐνδείκνυται τοῦτο λόγῳ ἰδιαιτέρων συνθηκῶν ὑφ' αἷς οὗτοι διατελοῦσιν.

2. Ἡ τοιαύτη ἄδεια, μὴ ὑποβαλλομένη εἰς τέλος χαρτοσήμου ἢ ἄλλο τέλος, ἀνακινεῖται αὐτομερὲς εἰς τὴν οἰκείαν Διοί-

κῆσιν τῆς Χωροφυλακῆς, δυναμένην ν' ἀκυρώσῃ ἢ τροποποιήσῃ αὐτήν.

Ἄρθρον 3.

Ὁ ἀπειθῶν, εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς ἀστυνομικῆς ἀρχῆς τιμωρεῖται διὰ ποινῆς φυλακίσεως τοῦλάχιστον ἐνὸς μηνὸς ἢ καὶ χρηματικῆς ποινῆς 1000 ἕως 10.000 δραμῶν, τὰ δὲ παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος διατηρούμενα ὅπλα κατὰσχόνται καὶ δημεύονται.

Ἄρθρον 4.

Διὰ τὴν ἐκδίκασιν τοῦ ἀδικήματος τούτου ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 22)28 Νοεμβρίου 1923 περὶ ἀμέσου ἐκδικάσεως πλημμελημάτων τινῶν ἐπ' αὐτοφώρῳ.

Ἄρθρον 5.

Διὰ Διατάγματός δύναται νὰ παραταθῇ ἡ προθεσμία τοῦ πρώτου ἁρθρου τοῦ παρόντος ἢ ν' ἀρθῇ κατὰ τόπους ἢ γενικῶς ἢ ἰσχύς τοῦ παρόντος νόμου καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως κτῆς μεταγμένης προθεσμίας.

Περὶ κυρώσεως τῆς μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ Γεν. Διευθυντοῦ τῆς «Société Française d'Entreprises» ὑπογραφείσης συμβάσεως περὶ ἐκπονήσεως προμελέτης ἀποξηράνσεως κλπ. κοιλάδος Ἀξιοῦ καὶ πεδιάδος Θεσσαλονίκης.

Ἄρθρον πρῶτον

Κυροῦται ἡ μετὰ τοῦ Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως καὶ τοῦ κ. Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς «Société Française d'Entreprises», ἐδρευούσης ἐν Παρίσις ὁδ. Cambacérès, ὑπογραφείσα ἐν Παρίσις σύμβασις τὴν 4ην Μαΐου 1919 περὶ ἐκπονήσεως προμελέτης ἀποξηράνσεως, ἀρδεύσεως κλπ. κοιλάδος Ἀξιοῦ καὶ πεδιάδος Θεσσαλονίκης ἔχουσα ὡς ἀκολουθῶς ἐν πρωτοτύπῳ καὶ μεταφράσει, ἐν ἀμφιβολίᾳ ἰσχύοντος τοῦ Γαλλικοῦ κειμένου:

ΣΥΜΒΑΣΙΣ

Μετὰ τῆς Βασιλικῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Ἐξουχότητος τοῦ κ. Βενιζέλου, Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἅφ' ἐνός καὶ τῆς Société Française d'Entreprises Ἀνωνύμου Ἑταιρείας μετὰ κεφαλαίου 2.000.000 δραχ. Ἑταιρικῆς ἔδρας 4 (ὁδὸς

Cambacérès) εἰς Παρίσις, ἀντιπροσωπευομένης ὑπὸ τοῦ κ. Choublier, Γενικοῦ αὐτῆς Διευθυντοῦ, ἀρμοδίως ἐξουσιοδοτημένου πρὸς τοῦτο, ἅφ' ἑτέρου, συνεφωνήθησαν τὰ ἑξῆς:

Ἄρθρον 1.

Ἡ Société Française d'Entreprises ἀναλαμβάνει τὴν ὑποχρέωσιν ἐναντι τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀποδεχομένης τοῦτο, νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκπόνησιν μιᾶς γενικῆς ἀναγνωρίσεως, ἐπὶ τῷ σκοπῷ καταρτισμοῦ μελετῶν ἔργων ἐξυγιάσεως, ἀρδεύσεως καὶ διευθετήσεως τῶν ρεόντων ὑδάτων τῆς πεδιάδος Βαρδάρ καὶ τοῦ συνόλου τῆς πεδιάδος Θεσσαλονίκης.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀναγνωρίσεως ταύτης θέλει γνωρίσει τῇ Ἑλληνικῇ Κυβερνήσει τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς δύναται αὕτη νὰ προβῇ εἰς τὰς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀνωτέρω ἔργων ἀναγκαίας μελέτας.

Ἡ Ἑταιρεία ὑποχρεοῦται νὰ ὑποβάλῃ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν προτάσεων τῆς τὰ κατωτέρω σχετικὰ, καλῶς ἐννοουμένου ὅτι ταῦτα θὰ περιλαμβάνωσι μόνον τὰ ἀπαραίτητα στοιχεῖα πρὸς καταρτισμὸν προμελέτης γενικωτάτου χαρακτῆρος.

Ὑποβλητέα στοιχεῖα: 1) Γενικαὶ πληροφορίες καὶ πρόγραμμα μελετῶν τῆς παροχῆς τῶν ροῶν τῶν πεδιάδων Θεσσαλονίκης. 2) Γενικαὶ πληροφορίες καὶ πρόγραμμα οἰκονομικῶν μελετῶν, ἐπιτρεπουσῶν τὸν καθορισμὸν τῶν ἐκτελεστέων ἔργων. 3) Πρόγραμμα τῶν ἔργων, περὶ ὧν προβλέπεται ἐν τῇ μελέτῃ, ἐνδεικνυομένων ἐπὶ τοπογραφικοῦ χάρτου ὑπὸ κλίμακα 1)10000 μὲν δι' ὅσα τμήματα ὑφίστανται τοιοῦτοι χάρται, διὰ τὰ λοιπὰ δὲ τμήματα, ἐὰν πρὶς τὰ ἀνάγκη, ἐπὶ τῶν λεπτομερεστέρων ὑπαρχόντων χαρτῶν.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο θὰ κατατάξῃ τὰ ἔργα ἀναλόγως τοῦ ἐπείγοντος τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν καὶ θὰ ἐνδείξῃ τὴν κατὰ μέγεθος δαπάνης σειρὰν.

Ἄρθρον II.

Λαμβανομένων ὑφ' ὧν τῶν σημερινῶν δυσχερειῶν, παρέχεται προθεσμία μέχρις ὀκτώ μηνῶν διὰ τὴν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας ὑποβολὴν τῶν προτάσεων αὐτῆς, τῶν περιλαμβανουσῶν τὴν μετὰ αὐτῆς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως συναφθεσομένην σύμβασιν, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνωτέρω στοιχείων τῶν συναφῶν πρὸς τὰς προτάσεις ταύτας· ἀλλὰ καλῶς ἐννοεῖται ὅτι ἡ Ἑταιρεία θέλει προσπαθήσει παντὶ σθένει, ἵνα παραδώσῃ ἅπαντα τὰ ἀνωτέρω ἐντὸς δύο

μηνῶν ἀπὸ τῆς εἰς τὸν τόπον τῶν ἐργασιῶν ἀρίξεως τῶν μηχανικῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον III.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ Ὑπουργεῖον δὲν ἀποδεχθῇ, ἐντὸς προθεσμίας ἐνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς παραδόσεως τῶν σχετικῶν ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας, τὰς διὰ τὸν καταρτισμὸν λεπτομερῶν μελετῶν τιμὰς αὐτῆς, λύεται πάσης ὑποχρεώσεως, ἀφοῦ ὅμως καταβάλῃ τῇ Ἑταιρείᾳ τὰς παρ' αὐτῆς προκαταβληθείσας δαπάνας, τὰς προκυπούσας ἐκ τῶν σχετικῶν λογιστικῶν αὐτῆς καταστάσεων.

Ἐννοεῖται καλῶς ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἰς οὐδεμίαν δικαιοῦται ἀνταμοιβὴν λόγῳ κέρδους.

Ἐν περιπτώσει καθ' ἣν τὸ Ὑπουργεῖον ἀποδεχθῇ τὴν παρὰ τῆς Ἑταιρείας αἰτηθεῖσαν τιμὴν διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς λεπτομεροῦς μελέτης, ἡ Ἑταιρεία ὀφείλει νὰ ἐπιληφθῇ τῶν μελετῶν καὶ νὰ παρουσιάσῃ ταύτας ἐντὸς προθεσμίας ἀπὸ κοινοῦ ὀρισθησομένης.

Εἰς τὴν μελέτην ταύτην ἡ Ἑταιρεία θὰ ἐπισυνάψῃ τὰς προτάσεις καὶ ὅρους αὐτῆς διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων. Ἡ Κυβέρνησις ὑποχρεοῦται νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀποδοχὴν τῶν προτάσεων αὐτῆς ἐντὸς προθεσμίας τριῶν μηνῶν.

Ἄρθρον IV.

Ἐὰν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀποδεχθῇ τὰς προτάσεις τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἔργων, θὰ καταβάλῃ αὐτῇ τὴν καθορισθεῖσαν τιμὴν διὰ τὰς ἐν λόγῳ μελέτας, αἵτινες θὰ παραμείνωσιν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Κράτους.

Ἐγένετο εἰς τριπλοῦν ἐν Παρισίοις τῇ τετάρτῃ Μαΐου χίλια ἑνεακόσια δέκα ἑννέα.

Ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη

Ὑπογεγραμμένος
MAX. CHOUBLIER

Ἀνεγνώσθη καὶ ἐνεκρίθη

Ὑπογεγραμμένος
E. K. BENIZELOS

CONVENTION

Entre le Gouvernement Royal Hellénique, représenté par son excellence Monsieur VENIZELOS, Président du Conseil des Ministres d'une part, et la Société Française d'Entreprises, Société Anonyme au Capital de 2.000.000 Frs, Siège Social 4 rue Cambacérès à Paris, représentée par Monsieur Choublier, son Directeur Général, muni des pouvoirs nécessaires à cet effet, d'autre part, il a été convenu ce qui suit :

Article I.

La Société Française d'Entreprise s'engage envers le Gouvernement Hellénique, qui accepte, à faire une reconnaissance générale en vue des Etudes et Travaux d'assèchement, irrigations et régularisation du cours des eaux dans la vallée du Vardar et l'ensemble de la plaine de Salonique.

À l'expiration de cette reconnaissance, elle fera savoir au Gouvernement Hellénique à quelles conditions elle peut procéder aux études à effectuer avant les travaux visés ci-dessus.

La Société devra fournir, à l'appui de ses propositions les pièces concernant les objectifs ci-dessus, étant bien entendu que ces pièces ne comporteront que celles indispensables à l'établissement d'un avant-projet du caractère le plus général.

Objectifs visés. 1) Les premiers renseignements et le programme d'études du débit des eaux des plaines de Salonique. 2) Les premiers renseignements et le programme des études économiques permettant de déterminer les travaux à exécuter. 3) Le programme des travaux dont l'étude est envisagée, ce programme étant indiqué sur une carte topographique d'une échelle de 1)10.000 pour les régions où ces cartes existent, et pour toutes les autres régions, s'il en est besoin, sur les plus détaillées des cartes existantes.

Ce programme donnera un classement par ordre d'urgence des travaux et indiquera l'ordre de grandeur des dépenses.

Article II.

Vu les difficultés actuelles, un délai maximum de huit mois est prévu pour la présentation par la Société de ses propositions concernant le contrat d'études à passer entre elle et le Gouvernement Hellénique, ainsi que pour la remise des pièces devant accompagner ces propositions, mais il est bien entendu que la Société fera tout son possible pour présenter le tout susdit dans les deux mois suivant l'arrivée de ses ingénieurs à pied d'oeuvre.

Article III.

Dans le cas où le Ministère n'accepterait pas les prix pour l'établissement d'un projet détaillé dans le

«délai d'un mois à dater du jour de la présentation de ces propositions, le Ministère reprendra sa liberté, toute-fois après avoir remboursé à la Société ses débours établis par les pièces comtables justificatives de ses dépenses qu' elle aura à produire. Il est entendu que la Société ne demandera aucune rémunération bénéficiaire.

Dans le cas où le Ministère accepterait le prix demandé par la Société pour l'établissement du projet détaillé, la Société devra procéder aux études et présenter ce projet dans un délai à arrêter d'un commun accord.

A ce projet, la Société joindra ses propositions et conditions pour l'exécution des travaux. Le Gouvernement fera connaître à la Société qu'il accepte ses propositions dans le délai maximum de trois mois.

Article IV.

Si le Gouvernement n'accepte pas les propositions de la Société pour l'exécution des travaux, il lui remboursera le prix qui aura été fixé pour les études, dans ce cas elles resteront la propriété de l'Etat.

Fait en triple exemplaire à Paris le quatre
Mai mil neuf sent dix neuf

Lu et approuvé signé Lu et approuvé signé
MAX. CHOUBLIER E. K. VENIZELOS

Ἄρθρον δεύτερον

Διὰ τὴν πληρωμὴν τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου III τῆς σχετικῆς συμβάσεως προβλεπομένων δαπανῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ Κράτους τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας ἀναγραφή τῆς ἀναγκείας πιστώσεως.

Τόκοι ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῶν δαπανῶν τούτων ἀναγνωρίζονται πρὸς πέντε ἐπὶ τοῖς 100 ἐτησίως ἀπὸ τῆς 17 Ἰουνίου 1920, ἀφ' ἧς τὸ Ὑπουργεῖον ἐγνωστοποίησεν εἰς τὴν Ἐταιρείαν τὴν ἀπὸρριψὶν τῶν προτάσεων αὐτῆς καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς πρώτης παραγράφου τοῦ ἄρθρου III τῆς συμβάσεως.

«Περὶ μέτρων ἐνισχύσεως τοῦ ἀσχολουμένου εἰς τὸν ἐποικισμὸν τοπογραφικοῦ προσωπικοῦ».

(Ὡς ἐτροποποιήθη μετὰ τὴν α' ἀνάγνωσιν).

Προσωπικόν.

Ἄρθρον 1.

1. Ἡ τοπογραφικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας ἐνισχυομένη, ἀποφάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Συγκοινωνίας, διὰ συνεργείων τῆς τοπογραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Συγκοινωνίας, δύναται νὰ ἐπιλαμβάνηται τῆς ἐκτελέσεως πάσης φύσεως τοπογραφικῶν καὶ γεωμετρικῶν ἐν γένει ἐργασιῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν προσφύγων.

2. Ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 τοῦ νόμου 886, ὡς τοῦτο ἐτροποποιήθη διὰ μεταγενεστέρων διατάξεων, ἡ τελευταία φράσις τῆς τρίτης παραγράφου «μέχρι τοῦ ἡμίσεος ἐπὶ πλέον» ἀντικαθίσταται διὰ τῆς ἐπομένης: «μέχρι τοῦ ὀλίγου ἀριθμοῦ τῶν ὑφιστάμενων ὀργανικῶν θέσεων», πλὴν τῶν θέσεων τῶν ἐλεγκτῶν, ὧν ἐκάστη δέον νὰ ἀντιστοιχῇ εἰς 5 τακτικά συνεργεῖα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει αἱ θέσεις τῶν ἐλεγκτῶν δὲν δύναται νὰ υπερβῶσι τὰς 25.

3. Ἐπιτρέπεται ἡ πρόσληψις παρὰ τὴ τοπογραφικὴ ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας μέχρι 40 ἀποφοίτων τῶν Στρατιωτικῶν Σχολῶν Ἑβελπίδων καὶ Ὑπαξιωματικῶν, ἡλικίας κατωτέρας τῶν 40 ἐτῶν, προσωρινῶς, μὲ ἀποδοχὰς δοκίμου μηχανικοῦ καὶ κατόπιν γνωμοδοτήσεως τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1923 Ν. Διατάγματος. Τὸ ὕψος προσλαμβανόμενον προσωπικόν, θεωρούμενον τεχνικόν, μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους καὶ κατόπιν ἐξετάσεων ἐνώπιον τῆς ὡς ἄνω Ἐπιτροπῆς, κατατάσσεται ὡς ἐκτακτὸν προσωπικόν μὲ ἀποδοχὰς ἀπὸ γραμματέως α' τάξεως μέχρι καὶ τμηματάρχου α' τάξεως, προαγόμενον εἰς ἀποδοχὰς μέχρι τῶν ἀντιστοιχοῦσων εἰς τμηματάρχην β' τάξεως, κατὰ τὰς διατάξεις τὰς ἰσχυούσας περὶ μόνιμου προσωπικοῦ.

4. Παρὰ τῷ Ἐπιθεωρητῇ τῆς τοπογραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας τοποθετεῖται δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως εἰς τεχνικὸς ὑπάλληλος, ὅστις ἔχει βαθμὸν μέχρι τοπογράφου μηχανικοῦ α' τάξεως καὶ οὕτως τὰ καθήκοντα ὀρίζονται διὰ Β. Διατάγματος. Οὗτος, ἀντὶ τῶν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ σχετικῶν τοπογραφικῶν ἀποζημιώσεων, λαμβάνει μηνιαῖον ἐπιμίσθιον ἴσον πρὸς τὰ τρία τέταρτα ($\frac{3}{4}$) τοῦ ὀργανικοῦ τοῦ μισθοῦ.

5. Τὰ ἐν τῇ παραγρ. α' τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ νόμου 1317 ἀπα-

τούμενα ἔτη προγενεστέρας ὑπηρεσίας διὰ τὴν πρόσληψιν τῶν προϊσταμένων συνεργειῶν αὐξάνονται εἰς 7, τὰ δὲ ἐν τῇ παραγρ. δ' τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου διὰ τὴν πρόσληψιν βοηθῶν α' τάξεως ἐλαττοῦνται εἰς δύο.

6. Ἡ παράγρ. 4 τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1923 Ν. Διατάγματος τροποποιεῖται ὡς ἐξῆς:

α') Αἱ προαγωγαὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς τοπογραφικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας γίνονται ἅμα τῇ συμπληρώσει τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου προθεσμιῶν καὶ ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς κενώσεως θέσεως ἐν τῷ ἀμέσῳ ἀνωτέρῳ βαθμῷ ἢ τάξει. Μεταξὺ τῶν συγχρόνως προαγμένων ὁμοεπάθμων ἀρχαιότερος λογίζεται ὁ κατ' ἐκλογὴν προαγόμενος.

β') Οὐδείς ἐν γένει ἐκ τοῦ προσωπικοῦ τῆς ἐξωτερικῆς ὑπηρεσίας τῶν τοπογραφικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας πράττεται, ἐὰν δὲν ἔχῃ διανύσει τὸ τρίτον τοῦλάχιστον τοῦ πρὸς προαγωγὴν ἀπαιτουμένου χρόνου εἰς ὑπηρεσίαν εὐδόκιμον ὑπαίθρου, τοῦ τοιοῦτου πιστοποιουμένου ὑπευθύνως ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου καὶ ἐπιθεωρητοῦ ἐκάστης ὑπηρεσίας. Ὁ χρόνος τῶν ἀναρρωτικῶν ἀδειῶν θεωρεῖται ὡς χρόνος ὑπηρεσίας ὑπαίθρου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ὡς ἄνω προσωπικὸν δέον νὰ ἔχῃ τὸ 1/4 τοῦ πρὸς προαγωγὴν χρόνου εἰς ὑπηρεσίαν εὐδόκιμον ὑπαίθρου.

7. Εἰς τὸ τέλος τῆς τελευταίας παραγράφου τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1923 Ν. διατάγματος προστίθεται ἡ ὁράσις: Οἱ δὲ σχεδιασταὶ α' τάξεως μετὰ διετὴ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν λαμβάνουσι βαθμὸν μισθὸν καὶ λοιπὰς ἀποδοχὰς εἰσηγητοῦ, μετὰ γνώμην τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1923 Ν. διατάγματος ὀριζομένης Ἐπιτροπῆς καὶ σύμφωνον γνωμοδότησιν τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Γεωργίας Διοικητικοῦ Συμβουλίου. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ὡς ἄνω σχεδιαστῶν τῶν δυναμένων νὰ λάβωσι βαθμὸν καὶ μισθὸν εἰσηγητοῦ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ 1/3 τῶν ὀργανικῶν θέσεων.

8. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δύναται νὰ ὀρίζεται ὅτι ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, παραιτούμενοι μετὰ τὴν 20 Φεβρουαρίου 1924, κατόπιν κοινῆς συνεννοήσεως, ὁμαδικῶς ἢ ἀλληλοδιαδόχως, δὲν δύναται νὰ προσληφθῶν, οὐδὲ ν' ἀνέχουν πλέον εἰς οὐδεμίαν ἄλλην δημοσίαν θέσιν, οὐδ' εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων, πρὸ τῆς παρελεύσεως διετίας ἀπὸ τῆς παρατήσεώς των, ἀσχέτως πρὸς τὰς ἐκ τοῦ ἄρθρου 452 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου καὶ τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 5 Σεπτεμβρίου 1923 «περὶ πειθαρχικοῦ ἐλέγχου

ἀπεργούντων δημοσίων ὑπαλλήλων καὶ ὑπηρετῶν» εὐθύνως αὐτῶν καὶ τῆς ἐκ τοῦ νόμου 2421 (1919) ὑποχρεώσεως.

Ἀποδοχαί.

Ἄρθρον 2.

1. Τὸ διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Δεκεμβρίου 1923 Ν. Διατάγματος καθορισθὲν ὅριον στρεμματικῆς ἀποζημιώσεως δύναται, διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν Οἰκονομικῶν, Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας, ν' αὐξάνηται ἀναλόγως τῶν βιωτικῶν συνθηκῶν μέχρι ποσῶ ἴσων πρὸς δύο ὀργανικοὺς μισθοὺς καὶ νὰ μειοῦται ἐντὸς τῶν ὁρίων τούτων. Τὴν ἀνωτέρω αὐξομείωσιν παρακολουθοῦσιν ἐν ἀναλογίᾳ καὶ αἱ τιμαὶ μονάδων ἀποζημιώσεων τοπογραφικῶν ἐργασιῶν, κανοιζόμεναι ἐφ' ὅπαξ διὰ Β. Διατάγματος, ὡς ἀντίστοιχοι εἰς σύνολον στρεμματικῶν ἀποζημιώσεων ἴσων πρὸς ἓνα ἐτήσιον μισθόν. Τὸ τελευταῖον τοῦτο Β. Διάταγμα ἐκδοθήσεται μετὰ γνωμοδότησιν ἐπιτροπῆς ἐκ τεχνικῶν κρατικῶν ὑπαλλήλων, διοριζομένης ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας, εἰς ἣν συμμετέχουσιν οἱ προϊστάμενοι τῶν τοπογραφικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας. Τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ διὰ τοὺς ἀσχολουμένους εἰς καταμετρήσεις δασῶν καὶ ἀναδασωτέων ἐκτάσεων καὶ εἰς τὴν σύνταξιν διαχωριστικῶν σχεδίων δασῶν δημοσίου ὑπαλλήλους.

2. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τῶν Ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς Γεωργίας καὶ τῆς Συγκοινωνίας, δύναται ἡ θεμελιώδης στρεμματικὴ ἀποζημίωσις τοῦ προσωπικοῦ τῶν τοπογραφικῶν ὑπηρεσιῶν Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας, ἡ καθοριζομένη ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε ἰσχυουσῶν τιμῶν μονάδας, νὰ ἐλαττοῦται κατὰ τὸ 1/3 διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ ἀσχολούμενον εἰς ἐργασίας ἐκτελουμένας ἐντὸς τῆς περιοχῆς Ἀττικῆς, ἢ αὐτὴ δὲ ὡς ἄνω θεμελιώδης ἀποζημίωσις ν' αὐξάνηται κατὰ τὸ 1/2 διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ ἀσχολούμενον εἰς ἐργασίας ἐν Μακεδονίᾳ, Θράκῃ καὶ Ἠπείρῳ, αὐξανόμενον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναλόγως καὶ τοῦ ἐκάστοτε ἰσχύοντος ὁρίου στρεμματικῆς ἀποζημιώσεως.

Δι' ὁμοίου Β. Διατάγματος δύναται ἡ ἡμερησία ἀποζημίωσις τῶν ὑπαλλήλων τῶν τοπογραφικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Συγκοινωνίας καὶ Γεωργίας, χορηγούμενη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἀπομακρύνσεώς των ἀπὸ τῆς ἑδρας των, νὰ ὀρίζεται ἕως εἰς ἓνα καὶ ἥμισυν ὀργανικὸν μισθόν, μειουμένη ἕως εἰς ἓνα ὀργανι-

κόν μισθόν διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ ἀσχολούμενον ἐντὸς τῆς περι-
χῆς Ἀττικῆς καὶ αὐξανόμενη εἰς εἰς δύο ὀργανικῶς μισθοὺς
διὰ τὸ προσωπικὸν τὸ ἐργαζόμενον εἰς Μακεδονίαν, Θράκην καὶ
Ἡπειρον.

4. Ἡ στρεμματικὴ ἀποζημιώσις τοῦ προσωπικοῦ τῶν το-
πογραφικῶν ὑπηρεσιῶν τῶν Ὑπουργείων Συγκοινωνίας καὶ
Γεωργίας ὀρίζεται εἰς 0,70 διὰ τὰς ἐργασίας ὑπαίθρου καὶ
0,30 διὰ τὰς ἐργασίας γραφείου. Ἐπιτρέπεται μετὰ τὴν πε-
ραίωσιν τῶν ἐν ὑπαίθρῳ ἐργασιῶν νὰ καταβληθῇ τῇς δικαι-
ούχους, ἐπὶ τῇ βάσει καταστάσεως βεβαιούσης τὴν κατὰ προ-
έγγισιν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν, ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ 1)3 τῆς
ὀλικῆς ἀποζημιώσεως, τῆς ὑπολοίπου ἀποζημιώσεως παρεχο-
μένης ἅμα τῇ ὀλισχερεῖ ἀπεπερατώσει τῆς τοπογραφικῆς ἐρ-
γασίας. Προσωπικὸν τῶν ἀνωτέρω ὑπηρεσιῶν μὴ ἀσχοληθὲν
οὐτοπροσώπως ἐν ὑπαίθρῳ ἐν τῷ μέτρῳ τῆς ἀρμοδιότητός
του εἰς τινα τοπογραφικὴν ἐργασίαν δὲν δικαιούται εἰς ἀπό-
ληψιν διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην εἰμὴ μόνον τοῦ ἀνωτέρω ὀρι-
ζομένου 0,30 τῆς ὀλικῆς ἀποζημιώσεως τῆς ὑπ' ὅψιν ἐργα-
σίας, ἀνευ τῆς ἐν τῇ § 2 τοῦ παρόντος ἄρθρου προσωξήσεως.
ἐφόσον ἡσολήθῃ ἀρμοδίως ἐν τῷ γραφείῳ διὰ τὴν ἐργασίαν
ταύτην.

5. Τὸ δυνάμει τοῦ ἄρθρου 10 παραγρ. 3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουα-
ρίου 1923 Ν. Διατάγματος χορηγούμενον ἐπιμίσθιον εἰς τὸν
ἀναλαμβάνοντα καθήκοντα ἀποθηκαρίου τοῦ τεχνικοῦ ὕλικου
τῆς Τ.Υ.Υ.Γ. αὐξάνεται κατὰ δραχμὰς 150 μηνιαίως.

Ἐργοληπτικά ἐκτελέσεις.

Ἄρθρον 3.

1. Ἐπιτρέπεται, μετὰ γνώμην τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἄρθρου
3 τοῦ ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1923 Ν. Διατάγματος, ἐργοληπτικὴ
ἐκτέλεσις μέρους τῶν τοπογραφικῶν ἐργασιῶν τῶν ἀφορωσῶν
τῇ ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων καὶ ἐν γένει τῆς τοπογρα-
φικῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ὡς καὶ τὴν σύν-
ταξιν τοπογραφικῶν διαγραμμάτων δασῶν ὑπὸ ὅρους κανονίζο-
μένους διὰ συμβάσεων κυρουμένων διὰ Β. Διατάγματος ἐκδι-
δομένου προτάσει τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Γεωργίας. Προκειμένου
περὶ ἐργοληπτικῆς χαρτογραφίσεως δασῶν, τῆς ὡς ἄνω ἐπι-
τροπῆς μετέχει ὁ Διευθυντὴς καὶ ὁ ἀρμόδιος τμηματάρχης τῆς
ὑπηρεσίας δασῶν.

2. Αἱ τοιαῦται ἐργοληπτικαὶ ἐκτελέσεις δύνανται ὑ-
πουργικῇ ἀποφάσει, νὰ ἐκτίθενται εἰς δημόσιον συναγωνι-

σμόν. Β. Διατάγματα ἐκδιδόμενα προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς Γε-
ωργίας Ὑπουργοῦ, θέλουσι κανονίσει τὰ τῶν προσόντων τῶν
ἑυκαμένων ἢ ἀναλάβωσι τοιαύτας ἐργοληπτικὰς ἐργασίας καὶ
τοὺς ὅρους αὐτῶν, τὰ τῶν καταβαλλομένων ὑπ' αὐτῶν ἐγγυ-
ήσεων, τὰ ἀνεκτὰ ὅρια ἀκριβείας, τὸν ὑπὸ τῶν τεχνικῶν ὑπάλ-
ληλων Ὑπουργείου Γεωργίας τρόπον ἐλέγχου τῶν ἐργασιῶν
καὶ τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, τὰ τῶν ὁδοιπορικῶν, στρεμμα-
τικῶν καὶ λοιπῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἐλεγχόντων ἐργοληπτι-
κῶν καὶ λοιπῶν ἀποζημιώσεων τῶν ἐλεγχόντων ἐργοληπτι-
κῶς ἐκτελουμένων ἐργασιῶν ὑπαλλήλων, τὸν τρόπον τῆς πλη-
ρωμῆς τῶν ἐργοληπτῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην λεπτομέρειαν.

3. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀποκλείνεται ἀπὸ τοῦ ἢ ἀναλάβωσι
τὴν ἐκτέλεσιν ἐργοληπτικῶς τοπογραφικῶν ἐργασιῶν τῶν Ὑ-
πουργείων Γεωργίας καὶ Συγκοινωνίας, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέ-
σως, ἐν ἐνεργείᾳ ὑπάλληλοι τῶν κρατικῶν τοπογραφικῶν ὑπη-
ρεσιῶν, ὡς καὶ οἱ παραιτούμενοι πρὸ τῆς παρελεύσεως διετίας
ἀπὸ τῆς παραιτήσεώς των, καὶ τέλος ἀπολυθέντες ἢ ἀπολυόμενοι
ὑπάλληλοι τῶν ἀνωτέρω ὑπηρεσιῶν. Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ διὰ τοὺς
μετὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1923 παραιτηθέντας ὑπαλλήλους με-
τὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1924 παραιτηθέντας.

Δαπάναι.

Ἄρθρον 4.

1. Πᾶσα δαπάνη σχετικὴ πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τοπογραφικῶν
καὶ λοιπῶν ἐργασιῶν ἀποκαταστάσεως προσφύγων καταβά-
λεται ὑπὸ τοῦ Τμητοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως προ-
σφύγων.

2. Δύνανται νὰ γίνῃ ὑπὸ τοῦ Δημοσίου προκαταβολή, δι' ἐντο-
λῶν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, δαπανῶν τοπογραφη-
σεων καὶ λοιπῶν σχετικῶν ἐργασιῶν εἰς βάρος τοῦ Τμητοῦ
τῆς Ἐπιτροπῆς ἀποκαταστάσεως προσφύγων.

Κωδικοποιήσις.

Ἄρθρον 5.

1. Διὰ Β. Διατάγματος, ἐκδιδομένου προτάσει τοῦ ἐπὶ τῆς
Γεωργίας Ὑπουργοῦ, δύνανται νὰ κωδικοποιῶνται ὑπὸ τὸν
ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ, δύνανται νὰ κωδικοποιῶνται ὑπὸ τὸν
ἐπὶ τῆς Γεωργίας Ὑπουργοῦ, δύνανται νὰ κωδικοποιῶνται τῆς τοπογραφι-
κῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, ἅπαντες οἱ
ἐν ἰσχύϊ νόμοι καὶ νομοθετικά διατάγματα, οἱ ἀφορῶντες τὴν
τοπογραφικὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας ὡς
καὶ τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν Β. Διατάγματα, μεταβαλλομένης

τῆς σειράς τῶν ἄρθρων καὶ παραγράφων καὶ ἀπαλειφομένων τῶν κατηργημένων διατάξεων.

2. Ὁ παρὼν νόμος ἰσχύει ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεώς του εἰς τὴν Ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Εἶτα προτάσει τοῦ κ. Προέδρου ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς σημερινῆς συνεδριάσεως καὶ προτάσει τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἡ Συνέλευσις δέχεται ὅπως διακοποῦν αἱ ἐργασίαι μέχρι τῆς προσεχοῦς Τρίτης λόγω τῶν ἐορτῶν.

Ὡρὰ 9 μ. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις, διὰ νὰ ἐπαναληφθῇ τὴν προσεχῇ Τρίτην ὥρὰ 5 μ. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ Α΄

Τῆς 11 Μαρτίου 1924.

Ὡρὰ 5.20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρας κηρύσσει τὴν ἑνκρίξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεορεῖα.

Μεθ' ὃ κ. Γ. Καφαντάρης (Πρωθυπουργός) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἐξῆς:

Κύριε Πρόεδρε, διὰ λόγους οἱ ὅποιοι ἐξετέθησαν δημοσίᾳ ἡ Κυβέρνησις ἀναγκάσθη νὰ υποβάλλῃ τὴν παραίτησίν της, ὅα παρακχλίσω δὲ νὰ διακοπῶσιν αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος μέχρι διευθετήσεως τῆς κρίσεως.

Συναινέσει τῆς Συνελεύσεως γίνεται δεκτὴ ἡ πρότασις τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ καὶ διακόπτονται αἱ ἐργασίαι τοῦ Σώματος.

Ὡρὰ 5.25' μ. μ. λύεται ἡ συνεδρίασις, ἵνα ἐπαναληφθῇ εἰς ἡμέραν καὶ ὥραν προσδιορισθεῖσαν ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΑΖ

Τῆς 24 Μαρτίου 1924.

Ὡρὰ 5 καὶ 20' μ. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀνελθὼν ἐπὶ τῆς ἐδρας κηρύσσει τὴν ἑνκρίξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεορεῖα.

Ἀναγινώσκονται καὶ ἐπικυροῦνται τὰ Πρακτικὰ τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως.

Ἀνακοινοῦνται ἀκολούθως τὰ ἐξῆς:

— Ἐγγράφον τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. Ἀλ. Παπαναστασίου, δι' οὗ γνωρίζει πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅτι διὰ Β. Δ. ἀπὸ 12 Μαρτίου ἐ. ε. ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου καὶ Ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Γ. Καφαντάρη, διωρίσθη δ' αὐτὸς αὐτοῦ Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὁ κ. Ἀλ. Παπαναστασίου.

— Ὁμοίον ἔγγραφον τοῦ κ. Προέδρου τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, δι' οὗ γνωρίζει πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅτι διὰ Β. Διατάγματος ἀπὸ 12 Μαρτίου ἐ. ε. ἐγένετο δεκτὴ ἡ παραίτησις τῶν κ. κ. Θ. Σοφοῦλη, Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, Κ. Γόντικα τῶν Στρατιωτικῶν, Κ. Σπυρίδη τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας καὶ προσωρινῶς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, Ἐμμ. Τσουδεροῦ τῶν Οἰκονομικῶν, Ἀλ. Μυλωνᾶ τῆς Γεωργίας καὶ προσωρινῶς τῆς Διμικῶν, Ἀλ. Μυλωνᾶ τῆς Γεωργίας καὶ προσωρινῶς τῆς Διμικῶν, Ἀλ. Δοξιάδη τῆς Ὑγιεινῆς κλπ. καὶ Ἰω. Καννακαιοσύνης, Ἀ. Δοξιάδη τῆς Ὑγιεινῆς κλπ. καὶ Ἰω. Κανναβοῦ τῆς Συγκοινωνίας καὶ προσωρινῶς τῶν Ναυτικῶν, διωρίσθησαν δὲ Ὑπουργοὶ οἱ κ. κ. Κ. Σταμούλης ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης, Π. Ἀραβαντινός ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, Ἰω. Λιμπερόπουλος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κλπ., Α. Μητσοτάκης ἐπὶ τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, Γ. Ἡσαΐας ἐπὶ τῆς Συγκοινωνίας, Α. Μπακιάλμπας ἐπὶ τῆς Γεωργίας, Δ. Πάζης ἐπὶ τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως, Γ. Κονδύλης ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ Ἀλ. Χατζηκυριάκος ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν.

Μεθ' ὃ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως λέγει τὰ ἐξῆς: Μετὰ θαυμάτης λύπης ἀνακινῶ εἰς τὴν Συνέλευσιν τὸν θάνατον ἐγκρίτου συναδέλφου τοῦ πληρεξουσίου Ἰωαννίνων Παναγιώτου Δαγκλῆ. Μετὰ μακρὰν σταδιοδρομίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν διήνησεν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας ὑπηρετήσας τὴν Πατρίδα ὡς εὐσχος καὶ γενναῖος στρατιώτης καὶ δι' ἐπιστημονικῆς ἐργασίας ἀξιολόγου συνέβαλεν εἰς τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Στρατοῦ, ἡμῶν, μετὰ τοιαύτην,

λέγει, σταδιοδρομίαν τραπείς εἰς τὴν πολιτικὴν παρέσχεν ἑαυτὸν ὑπόδειγμα χρηστοῦ πολιτευτοῦ καὶ κατώρθωσε νὰ ἐφευκθῇ εὐθὺς ἀμέσως τὴν ἀμέριστον μὲν ἐμπιστοσύνην καὶ ἀγάπην τῶν ὁμοφρόνων, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν τῶν ἀντιπάλων τὸν σέβασμόν καὶ τὴν ἐκτίμησιν. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ χάρις εἰς τὸ ἥπιον τοῦ χαρακτήρος του ἡδυνήθη νὰ παράσχῃ ὑπηρεσίας πολυτίμους εἰς ἐποχὴν τρικυμώδη καὶ κατ' ἐξοχὴν ἀνώμαλον. Εἶνε ἀληθέστατον ὅτι ἡ ἀπώλεια τοῦ στρατηγοῦ Δαγκλῆ καταλείπει κενὸν δυσαναπλήρωτον εἰς τὰς τάξεις τοῦ καθ' ἡμᾶς πολιτικοῦ τῆς Ἑλλάδος κόσμου.

Τὸ Προεδρεῖον, καθ' ὃ εἶχε καθήκον, συνελυπήθη τὴν αἰσχρογένοιαν καὶ κατέθηκε στέφανον ἐπὶ τῆς σοροῦ τοῦ μεταπτόντος συναδέλφου ἐξ ὀνόματος τῆς Συνελεύσεως.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Βαθυπύτη εἶνε ἡ λύπη ἡ ὁποία συνέχει ὅλους ἡμᾶς διὰ τὴν ἀπώλειαν διαπρεποῦς μέλους τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως. Συμμερίζομαι ἀπολύτως τοὺς λόγους τοῦ κ. Προέδρου. Ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ἀφιέρωσεν ὁλόκληρον τὸν βίον του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Πατρίδος.

Εἰς τὸν Στρατὸν δι' ἐνδελεχοῦς καὶ ἐπιτυχοῦς ἐργασίας τιμώσης τὴν στρατιωτικὴν Ἑλληνικὴν ἐπιστήμην συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ πλουτισθῇ ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς μὲ ὅπλισμόν ἀνώτερον. Οἱ Βαλκανικοὶ ἀπελευθερωτικοὶ πόλεμοι τὸν εὗρον εἰς πρὸς ἔκτατον θέσιν εἰς τὸ Στράτευμα. Ἡ δρασὶς του ὑπῆρξε τότε ἀξία παντὸς ἐπαίνου. Ἀκολούθως οἱ μεγάλοι ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς πραγματώσεως τῆς ἐθνικῆς πολιτικῆς εὗρον πάλιν τὸν στρατηγὸν Δαγκλῆν ἐπὶ κεφαλῇ. Καὶ κατόπιν ἀκόμη εἰς τὴν σκληρὰν περίδον τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ἐξεπλήρωσεν εὐσυνειδήτως τὸ καθήκον αὐτοῦ ὡς διευθύνων τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων. Εἶνε ὁμολογούμενος μεγάλη ἡ ἀπώλεια. Ἡ μνήμη τοῦ στρατηγοῦ Δαγκλῆ θὰ μείνῃ διαρκῶς κεχαραγμένη εἰς τὴν καρδίαν ἡμῶν.

Ὁ κ. **Α. Μιχαλακόπουλος** (πληρεξούσιος Πατρῶν) λαμβάνων τὸν λόγον λέγει τὰ ἑξῆς :

Δι' ὧν εἶπον ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως διηρμήνευσαν πιστῶς τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα κυριαρχοῦν εἰς τὰς ψυχὰς πάντων ἡμῶν ἐπὶ τῷ θανάτῳ διαπρεποῦς καὶ σεῦχστοῦ συναδέλφου, τοῦ στρατηγοῦ Δαγκλῆ. Ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ὡς ἀξιωματικὸς ἐπετέλεσε τὸ καθήκον του ἐν τοῖς πρώτοις. Ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς ὡς διευθυντὴς τῆς Σχολῆς τῶν Εὐελπίδων συνετέλεσεν εἰς τὴν διάπλασιν τῆς γενεᾶς τῶν γενναίων ἀξιω-

ματικῶν οἱ ὁποῖοι ἀπηλευθέρωσαν τοὺς δοῦλους ἀδελφοὺς ἡμῶν κατὰ τοὺς πολέμους τοῦ 1912 καὶ ἐντεῦθεν. Μετὰ τὴν ἐπιτυχῆ ἐκθασιν αὐτῶν, καταλιπόν τοὺς ἀγῶνας τοὺς στρατιωτικούς, ἐπολέμησεν ἐν τῇ πολιτικῇ, εὐθὺς καὶ ἀπτόητος πάντοτε παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Φιλελευθέρων Κόμματος. Παρέσχεν ὑψίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν Πατρίδα καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ὡς διευθύνων τὰς τύχας τοῦ Κόμματος τῶν Φιλελευθέρων κατὰ τὴν ἐπώδυνον ἐποχὴν 1920—1923. Ὁ στρατηγὸς Δαγκλῆς κατὰ τοιοῦτον τρόπον ἀγωνισθεὶς ἀφῆκεν εἰς ἡμᾶς ὑπόδειγμα ἀξιοζήλευτον φιλοπατρίδος ἀνδρός, δυναμένου νὰ εἴπῃ «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγωνίσμαι, τὴν πίστιν τετήρηκα, ἀπολείπεται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος».

Τὸν στέφανον τοῦτον ἀπενείματε ἐξ ὀνόματος ὅλων ὑμεῖς, κ. Πρόεδρε, καὶ ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ εἰτα τὰ ἑξῆς :

Δι' ἀποφάσεως τοῦ κατὰ τὸ ἄρθρον 73 τοῦ Συντάγματος Εἰδικοῦ Δικαστηρίου κηρύσσεται ἄκυρος ἡ ἐκλογή τοῦ πληρεξουσίου Τρικάλων κ. Εὐθυμίου Χατζηπέτρου ὡς ἀνὴρ λίκου.

Ὁ Ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς Συγκλητικῆς κ. **Γ. Ἡσαΐας** ὑποβάλλει τὴν παραίτησίν του ἀπὸ τοῦ ἀξιώματος τοῦ κοσμητοῦ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

— Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου Κύριλλος διαδιδάξει τὸν ἐξῆς χαιρετισμὸν πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Συνέλευσιν διὰ τοῦ Προέδρου αὐτῆς :

Ἐν Λευκωσίᾳ τῇ 12|25 Φεβρουαρίου 1924.

Ἐν τιμῷ τῆς

Τὸ ἐθνικὸν τῆς νήσου Συμβούλιον, οὗτινος ἔχομεν τὴν τιμὴν νὰ προεδρεύωμεν, ἐν τῇ τελευταίᾳ αὐτοῦ συνεδρίᾳ, συγκροτηθεῖσιν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ἀρχιεπισκοπῇ τῇ 4|17 Φεβρουαρίου 1924, βουλευόμενον ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν υποθέσεων τοῦ Τύπου, ἔφερεν ἐν τοῖς πρώτοις τὴν σκέψιν, ὡς πρὸς πολιτικὸν ἀστέρα, πρὸς τὸ παρὰ τὸν ἱερὸν τῆς Παλλάδος βράχον ἐθνικὸν κέντρον καὶ ἐμνήσθη τοῦ ὑψηλοῦ ἔργου τῆς Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, ἧς τὰς προσπάθειας καὶ ἐνεργείας παρακολουθεῖ μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐνδιαφέροντος. Ἐνετείλατο ἀπακολουθεῖ μετὰ πολλοῦ τοῦ ἐκπροσωποῦντος τὸν Ἑλληνικὸν τῆς νήσου ταύτης πληθυσμόν, διαδιδάσκειν δι' ὑμῶν πρὸς τὴν Δ' τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσιν τὸν εὐλαβῆ αὐτοῦ χαιρετισμὸν καὶ τὰς μᾶλλον θερμὰς αὐτοῦ εὐχὰς ὑπὲρ εὐδότησεως καὶ εὐτυχοῦς ἐκθάσεως τῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς, ἣν

τὸ ἔθνος ἀνέθετο ταύτῃ ἐν οὕτω κρίσιμῳ καὶ ἐξαιρετικῷ καιροῖς.

Παρὰ τοῦ ὑπάτου καὶ κυριάρχου τούτου ἐθνικοῦ Σώματος ἀπεκδέχονται οἱ πανέλληνες, καὶ δὴ ἡμεῖς οἱ ὑπὸ δουλείαν βιούντες τὴν καταβολὴν τῶν ἀσφαλῶν θεμελίων ἐφ' ὧν θέλει ἐδραστεῖ τὸ ἐθνικὸν οἰκοδόμημα, ὑφ' οὗ τὰς ἀψίδας θέλει συντόμως ἀντηχῆσαι ὁ ἐθνικός παῖς ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ δολικηρώσει εἰς μίαν ἐνίκην καὶ ἀδιάρητον ἐλευθέραν Πολιτείαν.

Ἐπὶ δὲ τούτοις διατελοῦμεν τῆς ὑμετέρας Ἐντιμότητος ἐλάχιστος πρὸς Θεὸν ἐκέτης καὶ ὅλως πρόθυμος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

+ **Ὁ Κύπρου Κύριλλος**

Ὁ πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς κ. **Γ. Φραγκοῦδης** λαμβάνων τὸν λόγον ἐκφράζει τὴν πεποιθὴσιν ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ ἐργατικὴ Κυβέρνησις, ἥτις ἐνεργεῖ ὅπως θρασυθῶσι τὰ δεσμά τῶν Δωδεκανήσων, ὅ' ἀποδώσῃ τὴν Κύπρον εἰς τὴν Ἑλλάδα συντασσομένην εἰς μίαν μεγάλην Δημοκρατίαν.

Προτάσει τοῦ κ. **Πρωθυπουργοῦ** ἡ Συνέλευσις ἀποφαινεῖται ὅπως εἰς τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἀπαντήσῃ καταλλήλως ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως.

Μεθ' οὗ ὁ κ. Πρόεδρος ἀνακοινεῖ τὰ ἑξῆς:

Τὸ ἐν Χίῳ συγκροτηθὲν συλλαλητήριον ψηφίζει τὴν ἄμεσον ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἀνακηρύξιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Λαὸς Δράμας υποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις Κομοτηνῆς τασσομένη παρὰ τὸ πλεονὲς τῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως ζητεῖ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἀνακηρύξιν τῆς Δημοκρατίας.

Οἱ κάτοικοι τῶν δήμων Κλειτορίας καὶ Λευκασίας αἰτοῦνται τὴν ἄμεσον ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Λαὸς Ἀλεξανδρουπόλεως συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον υποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ Λαὸς τοῦ δήμου Κλεωνῶν παρακαλεῖ τὴν Συνέλευσιν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ταχεῖαν λύσιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος.

Ὁ Λαὸς τῆς Κοζάνης καὶ τῶν περιχώρων παρακαλεῖ

τὴν Συνέλευσιν ὅπως προβῇ εἰς τὴν ἄμεσον κατάλυσιν τῆς Βασιλείας καὶ τὴν ἀνακηρύξιν τῆς Δημοκρατίας.

Οἱ προσφυγικοὶ Σύνδεσμοι Βόλου συγχάριουσιν τὴν πρῶτην δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐκφράζουσιν τὴν ἀφοσίωσίν των πρὸς αὐτήν.

Ὁ δημοκρατικὸς Λαὸς τῆς Ἐπαρχίας Ἀγινῶς ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τοῦ Συλλόγου Φιλελευθέρων Ἀχαΐσῃδος παρακαλεῖ ὅπως ὑποστηριχθῇ τὸ δημοκρατικὸν κυβερνητικὸν πρόγραμμα.

Οἱ γεωργικοὶ Συνεταιρισμοὶ καὶ τὰ Σωματεῖα τῆς πόλεως Ἀρτης διὰ ψηφίσματός των θεωροῦσιν τὴν Δυναστείαν Γλύξμπουργ ἐκπεσοῦσαν, διακηρύττουσιν δὲ τὰ δημοκρατικὰ αὐτῶν αἰσθήματα.

Ἡ Νομαρχία Ρεθύμνης Κρήτης υποβάλλει ψήφισμα τοῦ συγκροτηθέντος συλλαλητηρίου ἐν Ρεθύμνῃ διαδηλοῦντος τὴν δημοκρατικὴν αὐτοῦ πίστιν.

Ἡ συνταγματικὴ παράταξις Ἀμαλιάδος καὶ τῶν περιχώρων διαδηλοῦσα τὸ ἀκλόνητον φρόνημά της πρὸς τὴν συνταγματικὴν Βασιλείαν υποβάλλει ψήφισμα, δι' οὗ ζητεῖ τὴν διενέργειαν ἐκλογῶν ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς ἀποφασίσῃ διὰ τὴν λύσιν τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος.

Ἐπιτροπὴ ἐξ ὀνόματος τοῦ Λαοῦ Πύργου καὶ περιχώρων συνελθόντος εἰς συλλαλητήριον υποβάλλει ψήφισμα, δι' οὗ ἐκφράζει τὴν ἀφοσίωσίν του εἰς τὸ συνταγματικὸν πολιτεύμα καὶ διαδηλοῖ τὴν ἀπόφασιν ὅτι οὐδεμίαν λύσιν ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτικοῦ ζητήματος θέλει ἀποδεχθῇ εἰμὴ τὴν παρὰ τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ ὑποδειχθῇσάντων.

Οἱ κάτοικοι Λεοιδίου Ἀρκαδίας υποβάλλουν χειρετισμὸν ἐπὶ τῇ ἀνακηρύξει τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Γενικὴ Διοίκησις Κρήτης υποβάλλει ψήφισμα τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἐν Χανίοις συγκροτηθέντος συλλαλητηρίου περὶ ἄμεσου ἐγκαθιδρύσεως τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ δημοκρατικὴ νεολαία Τριπόλεως αἰτεῖται τὴν ἄμεσον ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Τὸ ἐν Εἰάνθῃ συγκροτηθὲν πολυπληθὲς συλλαλητήριον υποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας Γλύξμπουργ καὶ ἄμεσου ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ Λαὸς Σεβλίων καὶ περιχώρων ζητεῖ τὴν ἄμεσον

ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Λαὸς τῆς Μακρινίτης ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως.

— Ὁ Λαὸς τῆς Μεγαλοπόλεως ἐπιδοκιμάζων ἐνθουσιωδῶς τὴν συμφιλωτικὴν προσπάθειαν τῆς Κυβερνήσεως ζητεῖ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Λαὸς τοῦ δήμου Ἰάσμου αἰτεῖται ὅπως ἡ Ἐθνοσυνέλευσις προῇ εἰς τὴν ὀριστικὴν λύσιν τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος ἐγκαθιδρύουσα τὴν Δημοκρατίαν.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Κισάμω Κρήτης συνελθόντος συλλαλητηρίου ὑποβάλλει ψήφισμα περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Ὑποδιοικητὴς Νιγρίτης ὑποβάλλει ψήφισμα τῶν κατοίκων αὐτῆς αἰτούντων τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ δημοκρατικὸς Λαὸς Βόλου συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον ψηφίζει τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Λαὸς τῆς Ἐπαρχίας Σελίνου Κρήτης συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον ὑποβάλλει ψήφισμα δι' οὗ αἰτεῖται τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας καὶ τὴν ἄμεσον ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως.

— Ὁ δημοκρατικὸς Σύλλογος Μάνης θεωρῶν ὡς ἐθνικὴν προσβολὴν τὴν ἐπαναφορὰν εἰς τὸν Ἑλληνικὸν Θρόνον τῆς Δυναστείας Γλύξμπουργ ὑποβάλλει ψήφισμα, δι' οὗ ζητεῖ τὴν ἀνευ ἀναβολῆς ἐκπτώσιν ταύτης καὶ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας.

— Ὁ Λαὸς τῶν Σερρῶν καὶ τῶν περιχώρων συνελθὼν εἰς πάνδημον συλλαλητήριον ψηφίζει:

α') Γάσσεται ἀνεπιρροήτως παρὰ τὸ πλεονὸν τῆς δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως, β') ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τὴν ταχίστην ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας Γλύξμπουργ καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας καὶ γ') ἐντέλλεται εἰς τοὺς πληρεξουσίους τοῦ Νομοῦ Σερρῶν, ὅπως ὀλοφύχως ὑποστηρίξωσι τὴν δημοκρατικὴν Κυβέρνησιν.

— Ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ ἐν Ἰωαννίνους συνελθόντος συλλαλητηρίου ὑποβάλλει ψήφισμα αὐτοῦ, δι' οὗ αἰτεῖται τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας Γλύξμπουργ καὶ τὴν ταχεῖαν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας ὡς τοῦ μόνου ἀρμόζοντος πολιτεύματος.

Μεθ' οὗ ὁ λόγος δίδεται εἰς τὸν Πρόεδρον τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου κ. **Α. Παπαναστασίου**, ὅστις ἀπὸ χειρογράφου ἀναγινώσκει τὰς ἐξῆς προγραμματικὰς δηλώσεις:

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Κύριος προσρισμός τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως, ὅστις καὶ κατέστησεν ἀπαραιτήτον τὸν σχηματισμὸν αὐτῆς, εἶνε νὰ ὁδηγήσῃ εὐθέως εἰς τὴν καθιέρωσιν τῆς Δημοκρατίας καὶ νὰ τὴν θεμελιώσῃ ἐπὶ ἀκλονήτῳ βάσει.

Ἡ Δημοκρατία εἶνε τὸ φυσικὸν καὶ εὐτυχὲς τέρμα ἐνὸς μακροῦ ἐσωτερικοῦ ἀγῶνος, τὸν ὁποῖον κατέστησεν ἀναπότρεπτον ἡ καταπάτησις τῶν λαϊκῶν ἐλευθεριῶν, ἡ ἀθέτησις τῶν διεθνῶν μας ὑποχρεώσεων, ἡ περιφρόνησις τῶν ἐθνικῶν δικαίων. Κυρίᾳ πηγῇ τῶν κακῶν τούτων, τὰ ὅποια ἀπέληξαν εἰς τὴν μεγάλῃ ἐθνικῇ συμφορᾷ, ὑπῆρξεν ἡ ἀθέμιτος ἐκμετάλλευσις τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ, θεσμοῦ ἀπαραχαιώμενου, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπὶ πλέον ἐδόθη μεσαιωνικὸν περιεχόμενον.

Μετὰ τὴν Δημοκρατίαν ἀποδίδεται ἡ Ἑλλὰς εἰς τοὺς Ἑλληνας, ἀσφαλίζονται αἱ ἐλευθερίαι των, ἐκανοποιεῖται ἡ τιμὴ τοῦ περιφρονηθέντος Ἑθνους καὶ ἐπιβάλλεται εἰς ὅλους ὡς υπέρτατος νόμος ἡ ὑποταγὴ ἐνὸς ἐκάστου εἰς τὴν σωτηρίαν, εἰς τὸ συμφέρον τοῦ συνόλου. Τοιοῦτοτρόπως, θέλει ἐπέλθῃ ὁ ἡθικὸς ἐξαγνισμὸς καὶ ἡ ἀναπτέρωσις τοῦ ἡθικοῦ φρονήματος τοῦ Λαοῦ.

Διὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατίας ἀπόλυτον δικαιοδοσίαν ἔχει ἡ Συνέλευσις περιβεβλημένη μὲ συντακτικὰ δικαιώματα. Ἄλλ' ἀφοῦ ἡ πλειονοψηφία τῶν πληρεξουσίων ἔδωκεν εἰς τὸν Λαὸν τὴν ὑπόσχεσιν νὰ τὸν καλέσῃ ὅπως ἀποφανθῇ καὶ ἀμέσως διὰ δημοψηφίσματος ἐπὶ τῆς πολιτειακῆς μεταβολῆς, ἐπιβάλλεται ἡ ταχίστη ἐνέργεια δημοψηφίσματος ἐπὶ τοῦ πολιτειακοῦ ζητήματος. Κατὰ συνέπειαν ἡ Κυβέρνησις δὲν εἰσηγεῖται τροποποιήσιν τοῦ ψηφίσματος τῆς τῆς 27 Φεβρουαρίου, παρὰ εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅπως δηλαδὴ τὸ ἐρώτημα τεθῇ εἰς τὸν Λαὸν ἐπὶ τῇ βάσει σαφούς καὶ ὑπευθύνου ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως, ὅπερ, ἐνθ' οὐδόλως περιορίζει τὰ ἄμεσα κυριαρχικὰ δικαιώματα τοῦ Λαοῦ, ἀνταποκρίνεται περισσώτερον εἰς τὴν ἀντίληψιν ἥτις ὑπάρχει εἰς τὸν Τόπον μας περὶ τοῦ ἀντιπροσωπευτικοῦ Σώματος καὶ ἰδιαιτάτα εἰς τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως, τὴν ὁποίαν θέλει ὁ Λαὸς φωτεινὸν ὁδηγόν, ὅπως ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν ἐπικίνδυνον κρίσιν εἰς τὴν ὁποίαν ἔχει περιέλθῃ. Κατὰ ταῦτα ἡ τυπικὴ κύρωσις τῆς Δημοκρατίας θὰ γίνῃ διὰ τοῦ δημοψηφίσματος.

Συναφές πρὸς τὸ πολιτειακὸν ζήτημα εἶνε τὸ δυναστικόν. Τοῦτο οὐσιαστικῶς ἐλύθη διὰ τῶν τελευταίων ἐκλογῶν καὶ τῆς ἀναγκαιῶς ἐπακολούθησάσης ἐκδιώξεως τῆς Δυναστείας. Διὰ τὴν τυπικὴν κύρωσιν τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας ὑπὸ τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως οὐδὲν ὑπάρχει κώλυμα, οὐδεὶς περιορισμός, οὐδεμία ἀνελήφθη ἀπὸ κανένα ὑποχρέωσις. Καὶ δὲν ὑπάρχει κανείς λόγος νὰ ἐξάπτωνται ἐπ' ἄπειρον τὰ πάθη μεταξὺ τοῦ Λαοῦ ἀκόσπως διὰ μίαν Δυναστείαν ἢ ὑποῖα ἔθεσε μικρὰ ἐγωϊστικὰ συμφέροντα ὑπεράνω τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων καὶ τῆς ὑποίας ἡ παλινόρθωσις εἶνε πλέον ἀπολύτως ἀδύνατος. Ἡ ἀλήθεια τῶν σκέψεων τούτων διεπιστώθη ἄρκετὰ ἐμφαντικῶς κατὰ τὰς τελευταίας δύο ἐδομαδας, εἰς τρόπον ὥστε ἐλπίζει ἡ Κυβέρνησις ὅτι ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις θὰ θελήσῃ ὅπως, διὰ νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν ταχυτέραν ἀποκατάστασιν τῆς γαλήνης εἰς τὸν Τόπον, τροποποιήσῃ τὸ ψήφισμά της τῆς 27ης Φεβρουαρίου καὶ προῇ αὕτη καθ' ἣ ἔχει δικαίωμα εἰς τὴν ὀριστικὴν κύρωσιν τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας. Τὰς ἀνωτέρω προτάσεις περισλάθομεν εἰς τὸ ἀκόλουθον ψήφισμα, τὸ ὁποῖον θέτομεν ὑπὸ τὴν κρίσιν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως:

ΨΗΦΙΣΜΑ

Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ δεινὰ τὰ ὅποια ἐπεσώρευεν εἰς τὸ Ἔθνος ἡ Δυναστεία τῶν Γλυξούργων καὶ μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι μόνον τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα, τὸ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τῆς πολιτικῆς του συνηθείας καὶ τὴν κοινοβουλευτικὴν του ἀνατροφὴν, δύναται νὰ ἀσφαλίσῃ τὰς ἐλευθερίας του καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ προαχθῇ ἠθικῶς, νὰ ἀναλάβῃ οικονομικῶς καὶ νὰ ἐξυψώσῃ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸν πολιτισμὸν του,

Ψήφισε:

Α') Κηρύττει ὀριστικῶς ἐκπτώτον τὴν Δυναστείαν τῶν Γλυξούργων, στερεῖ ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς παντὸς δικαιοῦματος διαδοχῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ ἀπαγορεύει εἰς αὐτὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμονήν.

Β') Ἀποφασίζει νὰ συνταχθῇ ἡ Ἑλλὰς εἰς Δημοκρατικὴν κοινοβουλευτικὴν μορφήν, ὑπὸ τὸν ὅρον ἐγκρίσεως τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ διὰ δημοψηφίσματος, οὗτινος αἱ λεπτομέρειαι, περιλαμβανόμεναι τὸν χρόνον, τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας καὶ τὰς ἐγγυήσεις τῆς ἀμερολήπτου διεξαγωγῆς τῶν θελόντων κανονισθῇ διὰ Διατάγματος.

Γ') Ἐπιτρέπει τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτριώσιν τῶν κτημάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς μέλη τῆς ἐκπτώτου Δυναστείας.

Δ') Ὁ Νόταρχος Παῦλος Κουντουριώτης θέλει ἐξακολουθήσει νὰ ἐκτελῇ ὡς μέχρι τοῦδε καθ' ἡκούοντα ρυθμιστοῦ τοῦ πολιτεύματος μέχρι συντάξεως τοῦ δημοκρατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ Κυβέρνησις ἔχει ἀπόφασιν ὅπως προκαλέσῃ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος ἐντὸς τοῦ Ἀπριλίου, ὅπως καταπαύσῃ ταχέως καὶ ὀριστικῶς ἡ πολιτειακὴ ἀνωμαλία καὶ δυνήθῃ ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις νὰ χωρήσῃ ἀπροσκόπτως εἰς τὸ συντακτικὸν καὶ νομοθετικὸν της ἔργον καὶ ἀποκατασταθῇ πολιτικὴ ἡρεμία.

Θὰ ἦτο βεβήτως εὐχῆς ἔργον, ἂν εἰς τὸ δημοψήφισμα ἐτάδιζον ἡνωμένοι ὅλοι αἱ πολιτικαὶ μερίδες τοῦ Τόπου, ὅπως ἀπὸ κοινοῦ ἐργασθοῦν εἰς τὴν σύνταξιν καὶ θεμελίωσιν τοῦ νέου πολιτεύματος. Τοιοῦτοτρόπως, διὰ τῆς ὁμοφώνου ἀποφάσεως καὶ ὅχι ἀπλῶς διὰ τῆς ἐπιβολῆς τῆς θελήσεως τῆς πλειονοψηφίας, ὅχι μόνον ἡ Δημοκρατία θὰ ἱδρύνετο ἐπὶ στερεωτέροις βάσεσιν, ἀλλὰ θὰ ἀποκαθίστατο ἀμέσως ὁμαλὸς πολιτικὸς βίος, τοῦ ὁποίου τύσιν ἀνάγκην ἔχει ὁ Τόπος, καὶ τὸ κύρος μας ὡς Ἑθνους καὶ Κράτους θὰ ἐξυψούτο.

Πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτοῦ τοῦ μεγάλου σκοποῦ ἡ Κυβέρνησις μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἤθελεν ἐκ τῶν ὑστέρων ἐγκρίνει τὴν πολιτικὴν της προῆν εἰς διαπραγματεύσεις συμφιλίωσεως μετὰ ἐκτὸς τῆς Συνελεύσεως Κόμματα. εἰς τὰ ὅποια ἔκαμε γενναίως τὰς πλέον συμβιβαστικὰς προτάσεις, αἵτινες ἐγένοντο ἡδὴ γνωσταὶ διὰ τοῦ τύπου. Κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις αὐτὰς διεπιστώσαμεν ὅτι ὁ ἀντίπαλος πολιτικὸς κόσμος εἰς τὸ βάθος τῆς συνειδήσεώς του ἀναγνωρίζει ὅτι παλινόρθωσις τῆς ἐκπεσούσης Δυναστείας εἶνε πλέον ἀδύνατος ἢ τοῦλάχιστον ἀδύνατος χωρὶς μεγίστας ἐσωτερικὰς περιπλοκάς, χωρὶς ἀπροκάλυπτον καὶ ὠμὸν ἐμφύλιον πόλεμον, τὸν ὁποῖον ὅλοι ἀπευχόμεθα. Ἐν τούτοις λόγοι κακῶς ἐννοουμένης πολιτικῆς αξιοπρεπείας, κομματικῆς φιλοτιμίας—αἰσθημάτων τὰ ὅποια βλέπομεν ὅτι παλαιῶν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀντιπάλων πολιτευομένων πρὸς τὴν συναίσθησιν τῆς ἀνάγκης, ὅπως διὰ γενικῆς συνεννοήσεως τερματισθῇ ὁ ἐσωτερικὸς ἐμφύλιος διχασμὸς καὶ ἀποσοθῇ ὁλοσήμερον ἐθνικὸς κίνδυνος— καὶ ἐπὶ πλέον ἡ ἀτελής ὀργάνωσις τῶν ἐκτὸς τῆς Βουλῆς Κομμάτων συνετέλεσαν, ὥστε νὰ μὴ γίνωνται ἀποδεκταὶ αἱ προτάσεις μας. Ὅμως ἡ εὐμενία, ἡ ἐνθουσιώδης, δύναμαι νὰ εἶπω, ὑποδοχὴ αὐτῶν τοῦ Λαοῦ.

ή γενική αναγνώρισις τῆς εὐθύτητος, τῆς διαλλακτικότητος καὶ τῆς εὐκρινείας τῆς Κυβερνήσεως, αὐξάνουν τὴν υποχρέωσιν ἡμῶν, ὅπως ἐπιμενῶμεν εἰς τὴν ἀκεραίαν ἐφαρμογὴν τοῦ συμφυλιωτικοῦ μας προγράμματος καὶ χωρὶς σὺναψιν ἐκ τῶν προτέρων συνθήκης εἰρήνης μετὰ τῶν Κομμάτων, ἢ ὅποια ἄλλως τε δὲν ἀποκλείεται νὰ γίνῃ καὶ μετὰ τὴν προκήρυξιν τοῦ δημοψηφίσματος καὶ βραδύτερον ἀκόμη. Ἐὰν δὲν συμβῇ τοῦτο, ἀναγκάτως θὰ ἐπαρμολθῇ ἡ δημοκρατικὴ ἀρχὴ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς θελήσεως τῆς λαϊκῆς πλειοψηφίας.

Ἀνεξαρτήτως τῆς συμφυλιώσεως, ἡ Δημοκρατία τόσον ἀσφαλέςτερον θὰ σπασθῇ ὅσον περισσοτέρων ἀγαθῶν πρόξενος ἀποθῇ διὰ τὸν Λαόν. Ἄλλως τε σήμερον εἰς τὴν Δημοκρατίαν ἀποδίδεται εὐρυτάτη ἔννοια, περιλαμβάνουσα ἐκδημοκρατισμὸν ὁλοκλήρου τοῦ δημοσίου καὶ ἐν μέρει καὶ τοῦ κοινωνικοῦ βίου. Συμφώνως πρὸς τὴν ἀντίληψιν αὐτήν, εἰς τὴν ὅποιαν ἔχει προσαρμολθῇ τὸ δημοκρατικὸν πρόγραμμα, νομίζομεν ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τοῦ κληρονομικοῦ ἀνωτάτου ἄρχοντος δι' αἵρετοῦ τοιοῦτου πρέπει νὰ συντροφευθῇ μὲ τοὺς ἐξῆς θεμελιώδεις δημοκρατικούς θεσμούς: Τὴν δευτέραν Βουλὴν, τὴν ἀναλογικὴν ἀντιπροσωπεῖαν, τὴν εὐρυτάτην δικαιοκρατικὴν ἀποκέντρωσιν καὶ τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν.

Ἡ δευτέρα Βουλὴ ἢ Γερουσία, ἥτις θὰ συντελεσθῇ, ὅπως ἡ νομοθετικὴ ἐργασία διεξάγῃται ἐπιμελέστερον μετὰ ἐπαρκῆ διακρίσεων τῆς Κοινῆς Γνώμης καὶ ἱκανοποιητικὴν ὑποστήριξιν ὅλων τῶν ὁμαδικῶν συμφερόντων, εἶνε σκόπιμον κατὰ τὴν γνώμην τῆς Κυβερνήσεως, πρὸς διόρθωσιν μερικῶν πανθομολογουμένων ἐλαττωμάτων τοῦ κοινοβουλευτισμοῦ, νὰ ἀπαρτίζῃται ἀπὸ μέλη ἐκλεγόμενα ἐν μέρει μὲν ἀπὸ τὰ συμβούλια τῶν ὀργανισμῶν τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως, ἐν μέρει ἀπὸ τὰς ἐπαγγελματικὰς ὀργανώσεις καὶ τέλος ἐν μέρει ἀπὸ τὴν Βουλὴν αὐτὴν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης βουλευτικῆς περιόδου. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὀριστικοῦ ὀργανισμοῦ τῆς Γερουσίας παρίσταται ἀνάγκη ἀμέσου συγκροτήσεως αὐτῆς, ὅπως εὐθὺς ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνακήρυξιν τῆς Δημοκρατικῆς λάθῃ ὁ πολιτικὸς ὀργανισμὸς πλήρῃ τὴν μορφήν του. Πρὸς τοῦτο ἡ Κυβέρνησις θὰ εἰσηγηθῇ ὅπως ἡ Συνέλευσις διὰ τὰς νομοθετικὰς μόνον ἐργασίας διακριθῇ εἰς Βουλὴν καὶ Γερουσίαν, εἰς τὴν ὅποιαν θὰ ἡδύναντο νὰ προστεθοῦν κατ' ἐκλογὴν τῆς Ἐθνικῆς Συνελεύσεως καὶ μέλη ἐκτὸς αὐτῆς εὐρισκόμενα. Τοιοῦτοτρόπως θὰ διευκολύνετο ἡ ἄμεσος σύμπραξις εἰς τὰς νομοθετικὰς καὶ συντακτικὰς ἐρ-

γασίας καὶ τῶν ἀπεχόντων Κομμάτων χωρὶς προσφυγὴν εἰς ἐκλογὰς πρὸ τῆς ψηφίσεως τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ἡ ἀναλογικὴ ἀντιπροσωπεῖα θέλει ἀσφαλίσαι ἰσοπολιτεῖαν μετὰ τῶν μερίδων καὶ πρᾶγματῶσιν τῆς ἀρχῆς τῆς ἐπικρατήσεως τῆς γνώμης τῆς πλειοψηφίας. Θὰ βοηθήσῃ δὲ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ πολιτικοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἰς ἀνώτερον ἐπίπεδον ἀρχῶν καὶ γενικῶν συμφερόντων. Ἐπὶ πλέον θέλει μὲν τὴν δευτέραν Βουλὴν ἀποτελεῖ πρᾶγματῶν κατὰ τοῦ κινδύνου ἀποτόμου ἀνατροπῆς τοῦ νέου πολιτεύματος.

Ἡ ἀποκέντρωσις, εἰς τὴν ὅποιαν ἀποδίδομεν χάριν ταχυτέρας καὶ ἐπιτυχεστέρας ἱκανοποιήσεως τῶν δικαίων ἀξιώσεων τῶν πολιτῶν καὶ ὁμαλωτέρας λειτουργίας τῆς κρατικῆς μηχανῆς, συνίσταται ἄρ' ἐνὸς εἰς τὴν πρᾶγματικὴν ἀνάθεσιν εἰς τοὺς Νομάρχας ἀρμοδιοτήτων ἀσκουμένων ὑπὸ τοῦ Κέντρου ἀλλὰ καὶ δυνάμεων νὰ διαχειρισθῶν ἐπιτυχῶς ὑπὸ τῶν Νομαρχῶν καὶ ἄρ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀναζωπύρωσιν τῶν Γενικῶν Διοικήσεων δι' εὐρύνας τῆς σημερινῆς των δικαιοδοσίας, ὀργανουμένης ὅμως κατὰ τρόπον ἀποκλείοντα τὴν αὐθαρεσίαν καὶ τὴν σύγκρουσιν τῶν ὑπηρεσιῶν. Τέλος στοιχεῖον ἀπαρτίτητος τῆς ἀποκεντρώσεως θὰ εἶνε ἡ ὀργάνωσις τῆς διοικητικῆς Δικαιοσύνης, ἥτις θὰ προστατεύῃ τοὺς πολίτας ἀπὸ τὰς ὑπερβολὰς τῆς Διοικήσεως καὶ ἡ ψήφισις νόμου περὶ καταστάσεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων ἐπὶ τῷ σιωπῶν νὰ ἐκασφαλίσθῃ μὲν ἡ ἀπόκτησις ὑπὸ τῆς Πολιτείας ὀργάνων διοικήσεως τῶν ὑποθέσεων συγχρόνου ἀντιλήψεως τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ νὰ περιφρουρηθῶσι τὰ ὄργανα ταῦτα κατὰ πάσης ἀδίκου προσβολῆς.

Ἡ τοπικὴ αὐτοδιοίκησις, τὴν ὅποιαν σκεπτόμεθα νὰ εἰσηγηθῶμεν καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν, θὰ συνίσταται εἰς τὴν χειραφέτησιν τῆς Κοινότητος ἀπὸ τοὺς σημερινούς περιοριστικούς θεσμούς, οἱ ὅποιοι ἐμποδίζουν τὴν ἐλευθέραν λειτουργίαν τοῦ ζωτικωτάτου τούτου ὀργανισμοῦ, πρὸς τοῦτοις εἰς τὴν ἄμεσον σύστασιν τῶν Νομῶν ὡς ὀργανισμῶν τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Διὰ τῶν θεμελιωδῶν αὐτῶν θεσμῶν τὸ πνεῦμα τὸ δημοκρατικὸν θὰ κυριαρχήσῃ εἰς ὅλον τὸν δημόσιον βίον, ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ ἰσότης θὰ παγιωθοῦν, οἱ πολῖται θὰ ἀποκτήσουν ἄμεσώτερον ἐλεγχον ἐπὶ τῶν ὑποθέσεων των καὶ τὰ τοπικὰ συμφέροντα θὰ τύχουν σοβαρᾶς ἱκανοποιήσεως.

Τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως συγκεντρῶναι ἐπίσης ἀμεριστον τὸ μέγα προσφυγικὸν πρόβλημα, τὸ ὅποion μᾶς ἐκλήροδότησεν ὁ μοναρχισμός. Ἡ ἐπίλυσις τούτων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκαίων χρημάτων, ἀπὸ τὴν ἀνάλογον

κρατικήν ὀργάνωσιν καὶ ἀπὸ τὴν ταχυτέραν καὶ δικαιοτέραν λύσιν τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος.

Τὸ Κράτος περιωρίσθη μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τοῦτο δαπανῶν διὰ τῆς προσπαθείας συνάψεως ἐξωτερικοῦ προσφυγικοῦ δανείου καὶ τῆς διαθέσεως πρὸς τοῦτο μέρους ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ Προϋπολογισμοῦ αὐτοῦ.

Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ πρώτου προσέβη εἰς ὑπογραφὴν συμβάσεως, τῆς ὁποίας ἀπότοκος ὑπῆρξεν ἡ σήμερον λειτουργοῦσα Ἐπιτροπὴ Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων. Κύριον μέλημα τῆς Κυβερνήσεως θὰ εἴνε ἡ προσπάθεια ταχύτερας τοῦ δανείου συνάψεως καὶ ἡ ἐξασφάλισις δι' αὐτοῦ τῶν ἀπαιτουμένων δαπανῶν. Ἐκτὸς τοῦ ἐν λόγῳ δανείου ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τῆς, δι' ἰδρύσεως καταλλήλου ὀργανισμοῦ, εἰς τὴν προσδοκώμενον διαχείρισιν τῶν ἐν Ἑλλάδι μουςουλμανικῶν περιουσιῶν, πρῶτον ἀντιστάθμισμα τῶν ἐν Τουρίᾳ ἐγκαταλειφθεισῶν περιουσιῶν τῶν προσφύγων. Τούτων ἡ ἐξασφάλισις καὶ ἡ κατάλληλος διάθεσις δύναται νὰ ἀποτελέσῃ ἰσχυρὰν οικονομικὴν βάνιν πρὸς ἀντιμετώπισιν τοῦ προσφυγικοῦ προβλήματος. Ἡ ἤδη ὑφισταμένη πρόσθετος ὑπὲρ τῶν προσφύγων φορολογία εἰς πλείους ὅσας περιφέρειας τοῦ Κράτους, ἡ ὁποία μέχρι τοῦδε λόγῳ τοῦ συγκυριακοῦ συστήματος ἐγένετο μετὰ δυσφορίας ἀνεκτὴ ἐκ μέρους τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ, πιστεύομεν ὅτι θὰ συντελέσῃ εἰς ἐπαύξεισιν τοῦ ὑπὲρ τῶν προσφύγων κεφαλαίου, ἀφοῦ διὰ τοῦ μέλλοντος νὰ ἐφαρμοσθῇ ἀποκεντρωτικοῦ συστήματος ἡ τοπικὴ αὐτὴ οικονομικὴ θυσία θὰ βελτιώσῃ καὶ τὴν οικονομικὴν καὶ κοινωνικὴν θέσιν καὶ τοῦ ἰθαγενοῦς πληθυσμοῦ. Ἄν τὰ μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα τῆς κρατικῆς ὑπὲρ τῶν προσφύγων μερίμνης ὑπῆρξαν σχετικῶς οὐχὶ πολὺ ἱκανοποιητικά, τὸ τοιοῦτον ἀποδοτέον εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν ἀρμοδιότητων, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν ἑλλειψὶν γενικῆς κατευθύνσεως ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων Ἀρχῶν. Συγκέντρωσις ὅλων τῶν συναφῶν ὑπηρεσιῶν ὑπὸ ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὀργανισμόν, μὲ δημιουργίαν εἰδικοῦ Ὑπουργείου, θέλει συντελέσῃ εἰς καρπορωτέραν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος. Πρὸς τοῦτο ἐπιβάλλεται, ὅπως ἀγροτικὴ ἐγκατάστασις, ἀστικὴ καὶ ἰδίᾳ ἀνταλλαγὴ πληθυσμῶν καὶ περιουσιῶν ἀντιμετωπισθῇ ἀπὸ ἓνα καὶ μόνον κρατικὸν ὀργανισμόν, τοῦ ὁποίου τὸ κύριον καὶ πρῶτιστον ἔργον θὰ εἴνε ἡ ἐναρμόνισις τῆς ἀρμοδιότητός του μὲ τὴν ἤδη τοιαύτην τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων, δυναμένης νὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάνιν οικονομικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπηλλαγμένου γραφειοκρατικῶν τύπων καὶ χειροπεδῶν τοῦ λογιστικοῦ νόμου πρὸς ταχυ-

τέραν, ἀσφαλεστέραν καὶ τελεσφορωτέραν λύσιν τοῦ ζητήματος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ βάνις τῆς λύσεως τοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος εἴνε ἡ ἐγκατάστασις τοῦ ἀγροτικοῦ προσφυγικοῦ κόσμου, ἐπιβάλλεται καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ λόγου ἡ ἀμεσὸς καὶ ριζικὴ λύσις τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος, δηλαδὴ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν ἀκτημόνων καλλιεργητῶν, μετὰ τῶν ὁποίων θέον νὰ τεθοῦν εἰς ἴσην μοῖραν οἱ πρόσφυγες γεωργοί.

Ἡ παγίωσις τῆς δημοσίας ἀσφαλείας ἐφελκύει ὡσαύτως ὁλόκληρον τὴν προσοχὴν τῆς Κυβερνήσεως. Δυστυχῶς αἱ ἐκ τῶν πολέμων καὶ τῶν πολιτικῶν συγκλονισμῶν ἀνωμαλῖαι ἐχαλάρωσαν τὸν πρὸς τοὺς νόμους σεβασμόν. Ἡ Κυβέρνησις εἴνε ἀπορρατισμένη νὰ παγιώσῃ συντόμως τὴν ἐννομον τάξιν. Πρὸς τοῦτο θέλει εἰσηγηθῇ συγκέντρωσιν ὅλων τῶν σχετικῶν ὑπηρεσιῶν εἰς τὴν διεύθυνσιν ἐνὸς ἰδιαίτερου Ὑπουργείου, θέλει δὲ μεριμνήσῃ ὅπως ἐνισχύσῃ τὰ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ὄργανα, ὥστε ὁ ἐπιδικωκόμενος σκοπὸς νὰ ἐπιτευχθῇ ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

Διὰ τὴν ἐξυγίανσιν τῶν δημοσίων οικονομῶν ἡ Κυβέρνησις ἀποβλέπει ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὴν αὐστηρὰν ἐφαρμογὴν τῆς καιμένης φορολογίας καὶ διακρῦθμισιν αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον καὶ δικαιοτέρον καὶ τέλος εἰς τὴν περικοπὴν πάσης περιττῆς δαπάνης καὶ εἰς τὴν ἐπιβολὴν πνεύματος περισυλλογῆς εἰς ὅλας τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας. Πρὸς τοῦτο θέλει εἰσηγηθῇ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ μέτρου περὶ τοῦ ὁποίου ἔγινε σκέψις καὶ ἐπὶ τῶν προκατόχων Κυβερνήσεων, συστάσεως Ἐπιτροπῆς, ἐχούσης δικαιοδοσίαν νὰ καθορίσῃ τὰς δυναμένας νὰ περικοποῦν θέσεις καὶ δαπάνης. Μόνον ἐὰν τὰ μέτρα ταῦτα δὲν ἐπαρκέσουν καὶ μετὰ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ἀνωμαλίας, δὲν κατορθωθῇ δι' ἄλλων μέσων—πρᾶγμα ἐντελὲς ἀπίθανον—, ὅπως τῆς πραγματώσεως τῶν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ πιστώσεων, διὰ τὰς ὁποίας ἔχει ἀξίωσιν ἡ Ἑλλάς, θὰ ἦτο δυνατόν μόνον νὰ γίνῃ σκέψις περὶ νέων σοβαρῶν εἰσφορῶν πρὸς κάλυψιν τοῦ ἐλλείμματος τὸ ὅποιον παρουσιάζει ὁ κρατικὸς ἱσολογισμός. Πρὸς τούτοις ἡ Κυβέρνησις θέλει μεριμνήσῃ πρὸς περιορισμόν τῶν μεγάλων διακυμάνσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος καὶ εἰς τὸν περιορισμόν ἀνυψώσεως τῆς τιμῆς τῆς δραχμῆς.

Ἡ Κυβέρνησις θέλει ἐπιδιώξῃ πρὸς τούτοις τὴν ἀνασύνταξιν τῶν στρατιωτικῶν καὶ ναυτικῶν δυνάμεων. Ἐκτὸς τῆς ἀνανεώσεως καὶ συμπληρώσεως τοῦ ὕλικου, ἡ ὁποία ἔχει ἤδη ἀρχίσει, θὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα μέριμνα, ὅπως διὰ καταλλήλου διαμορφώσεως τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Στρατοῦ ἀπὸ πάσης καὶ ἰδίᾳ ἀπὸ ἐκπαιδευτικῆς ἀπόψεως, διὰ τῆς συστά-

σεως Σχολείων εκπαιδεύσεως, δι' ἐξυψώσεως τοῦ ἠθικοῦ τῶν ἀνδρῶν, διὰ παγιώσεως ὁμονοιᾶς εἰς τὸν Στρατὸν καὶ τὸν Στόλον, διὰ συνεχῶν ἀσκήσεων, αὐξηθῇ ἡ ἀπόδοσις τῶν πολεμικῶν δυνάμεων τοῦ Κράτους πρὸς ἀσφαλεστέραν προύρησιν τῆς Χώρας καὶ παγίωσιν τῆς εἰρήνης. Εἶνε εὐτυχῆς ἡ Κυβέρνησις ὅτι δύναται νὰ ἀναγγείλῃ μαζὶ μὲ ὅλην αὐτὴν τὴν ἐργασίαν ὅτι θὰ περιορισθῇ ἡ θητεία εἰς τὸν Στρατὸν εἰς ἓν καὶ ἡμισυ ἔτος καὶ θέλει γίνῃ συστηματικὴ αὐξήσις τῶν ἐφεδρικῶν στελεχῶν εἰς τρόπον ὥστε ὁ Στρατὴς νὰ λάβῃ λαϊκώτερον χαρακτῆρα.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν κοινωνικὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἴσως περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι ἡ δημοκρατικὴ Κυβέρνησις ἀποβλέπει εἰς τὴν συστηματικὴν ἐξύψωσιν τῶν ἐργαζομένων τάξεων. Ἀναγνωρίζει ὅμως ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γίνῃ διὰ βαθμιαίων μεταρρυθμίσεων, καὶ ὅποια, ἐνῷ θὰ τείνουν εἰς τὴν κατάργησιν πάσης ἐκμεταλλεύσεως ἑνὸς μέρους τῆς Κοινωνίας ὑπὸ οἰουδήποτε ἄλλου μέρους αὐτῆς, δὲν πρέπει νὰ προκαλοῦν κατὰπτωσιν τῆς παραγωγῆς, ἡ ὅποια τὸνικνὸν πρέπει ἐπίσης νὰ εὐνοῖται.

Κατ' ἀκολουθίαν ἡ Κυβέρνησις θὰ μεριμνήσῃ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἐργατικῶν νόμων, συμπληρώσεως καὶ βελτιώσεως αὐτῶν, ἔχουσα εἰς τοῦτο γνώμονα καὶ εἰς τὰ προηγημένα καὶ βιομηχανικῶς ἀνταγωνιζόμενα πρὸς ἡμᾶς Κράτη ἰσχύοντα. Ἐξ ἄλλου θέλει φροντίσῃ ὅχι μόνον διὰ τῆς παγιώσεως τῆς τάξεως καὶ εὐνομίας ἀλλὰ καὶ διὰ κατὰλληλότερας ὁργανώσεως καὶ προστασίας τῆς ιδιωτικῆς οἰκονομίας ὅπως αὐξήσῃ ἡ πλουτοπαραγωγικὴ δύναμις τοῦ ἔθνους.

Ὡς πρὸς τὴν Δικαιοσύνην θέλει ἡ Κυβέρνησις ἐπιδιώξει τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ δημοκρατικοῦ προγράμματος, συνιστάμενου εἰς τὴν ἀπλοποίησιν καὶ τὸν συγχρονισμόν τῆς δικαστικῆς νομοθεσίας, τὴν ἐξύψωσιν τῆς θέσεως τῶν δικαστικῶν καὶ ἐν γένει τὴν μεγαλυτέραν ἐκλαίκευσιν τῆς Δικαστικῆς Ἐξουσίας. Ἐν σχέσει πρὸς τὴν Ἐκπαίδευσιν ἡ Κυβέρνησις πιστεύουσα εἰς τὴν θεμελιώδη σημασίαν αὐτῆς διὰ τὸ μέλλον μας, ἔχει τὴν γνώμην ὅτι πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς προγραμματικῶς ὁλόκληρον τὸ ἐκπαιδευτικὸν πρόβλημα, καίτοι ἡ πλήρης ἐπίλυσις αὐτοῦ θὰ ἀπαιτήσῃ μακρὰς καὶ συνεχεῖς προσπάθειας. Τὸ ἀσφαλέστερον θεμέλιον τῆς Δημοκρατίας θὰ δημιουργηθῇ εἰς τὰς ψυχὰς τῶν πολιτῶν. Τὴν Ἐκπαίδευσίν μας διέπει μέχρι τοῦδε πνεῦμα ὀπισθοδρομικὸν καὶ ὀλιγαρχικὸν ἐκδηλούμενον καὶ εἰς τὴν ὁργάνωσιν τῶν σχολείων καὶ εἰς τὰ προγράμματα αὐτῶν καὶ εἰς τὴν γλώσσαν καὶ εἰς τὸν καθόλου ἰδεολογικὸν κόσμον.

ἀπὸ τὸν ὅποιον ἐμπνέεται ἡ διδασκαλία καὶ ἀγωγή. Ἡ δημοκρατικὴ Κυβέρνησις ὁρατὰ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὅτι διὰ πάντας τοὺς πολίτας ἀμφοτέρων τῶν φύλων πρέπει νὰ δημιουργηθῇ δυνατότης, ἀνεξαρτήτως κοινωνικῆς προελεύσεως καὶ οἰκονομικῶν μέσων, νὰ ἐξυψωθῶν εἰς ἐπίπεδον μορφώσεως ἱκανῆς νὰ καταστήσῃ αὐτοὺς συνειδητὰ καὶ ἀλληλέγγυα μέλη μιᾶς λαοκρατικῆς Πολιτείας καὶ μιᾶς συγχρονισμένης ἀνθρωπιστικῆς Κοινωνίας. Τὸ ἄτομον πρέπει νὰ εὐρίσκη ἀντικτὸν τὸν δρόμον πρὸς τελειοποίησιν τοῦ καὶ νὰ ὁπλίζεται καλῶς διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Νέα ὁργάνωσις τῶν σχολείων, συστηματικὴ πρόνοια περὶ μορφώσεως διδακτικοῦ προσωπικοῦ διὰ πάντας τοὺς βαθμοὺς τῆς εκπαιδεύσεως καὶ διὰ πάντας τοὺς κλάδους, ἐξύψωσις τῆς θέσεως τῶν λειτουργῶν τῆς Παιδείας, βαθμιαία εἰσαγωγή τῆς δημοτικῆς γλώσσας εἰς τὴν ἐκπαίδευσίν μας, θεμελιώσις τῆς ἀγωγῆς ἐπὶ τῶν ἀρχῶν ἀνωτέρου ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῶν ζωντανῶν στοιχείων τῆς νεοελληνικῆς ζωῆς, συμμόρφωσις τῶν προγραμμάτων πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις μιᾶς πραγματικῆς δημιουργικῆς ἐργασίας, διοικητικὴ ἀποκέντρωσις ἐκπαίδευσιν, οὕτως ὥστε καὶ πᾶς πολίτης νὰ ἐπανακτήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ, τὰ δικαιώματά τοῦ καὶ τὴν συνειδήσιν τῶν ὑποχρεώσεών τοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν τέκνων τοῦ καὶ οἱ λειτουργοὶ τῆς Παιδείας νὰ ἀποκτήσουν βαθμιαίως τὴν ἱκανότητα τῆς αὐτοδιοικήσεώς των, βελτιώσις τῶν ἐξωτερικῶν μέσων τῆς Παιδείας, ταῦτα εἶνε τὰ κύρια σημεῖα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἡμῶν προγράμματος. Ἰδιαιτέρως δὲ θὰ φροντίσωμεν διὰ τὴν ἐκπαιδευτικὴν ὁργάνωσιν τῶν βορείων τοῦ Κράτους Ἐπαρχιῶν ἐνισχύοντες παντοιοτρόπως τὸ διδακτικὸν προσωπικὸν καὶ ἰδρύοντες τὰ κατὰλληλα πρακτικὰ πρὸ πάντων σχολεία, ἔτι δὲ καὶ δευτέρον Πανεπιστήμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ περιλαμβάνον καὶ τὰς πρακτικὰς ἐπιστήμας καὶ μέλλον νὰ λειτουργήσῃ καὶ τὰς βαθμιαίως. Τοῦ Πανεπιστημίου τούτου ἡ καλὴ ὁργάνωσις καὶ τὰς Νέας Χώρας θὰ ὠφελήσῃ καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν παρ' ἡμῖν δράσιν θὰ προαγάγῃ, συντελοῦσα ἐμμέσως εἰς τὴν βελτίωσιν καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις Πανεπιστημίου.

Σημαντικώτατον τέλος σημεῖον τοῦ ἡμετέρου προγράμματος ἀποτελεῖ ἡ προσπάθεια πρὸς ὁργάνωσιν εἰς εὐρυτάτην κλίμακα λαϊκῆς μετεκπαίδευσιν, ἀπὸ τὴν ὅποιαν θὰ ἔχῃ νὰ ὠφελῇθῃ ἰδιαιτέρως ἡ σύγχρονος γενεὰ τῶν πολιτῶν. ἔκειναι οἱ ὅποιοι διὰ πολλοὺς λόγους ἢ δὲν ἐφοίτησαν διόλου εἰς σχολεῖον, ἢ ἐγκατέλειψαν αὐτὸ πρόωρος, ἢ ἄλλως καθυστέρησαν εἰς τὴν μόρφωσίν των. Ἡ λαϊκὴ αὕτη μετεκπαίδευσιν ἐπεκτεταμένη, εἰ δυνατόν, εἰς ὅλην τὴν Χώραν, καὶ εἰς τοῦτο

θὰ βοηθήσῃ ἡ ὀργάνωσις τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. θὰ ἀποκορυφωθῇ εἰς ὠριμένον κέντρον μέχρι τῆς λειτουργίας λαϊκῶν Πανεπιστημίων, εἰς τὰ ὅποια τόση ἀποδίδεται ἐκπολιτιστικὴ σημασία ἀπὸ τῆς σύγχρόνου προοδευτικῆς Πολιτείας.

Ἡ βελτίωσις τῶν ὅρων τῆς ὑγιεινῆς καταστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ θέλει ἀποτελέσῃ ὡσαύτως μίαν τῶν πρώτιστων μεριμνῶν τῆς Κυβερνήσεως.

Ἰδιαιτέρως φροντὶς θέλει ληφθῇ διὰ τὴν καταπολέμησην τῶν δύο κυριωτέρων πληγῶν, τῆς πυρκαϊώσεως καὶ τῆς ἐλονοσίας. ἐκ τῶν ὁποίων μαγίστην φθορὰν ὑφίσταται κατ' ἔτος ὁ Ἑλληνικὸς Λαός. Προκειμένου περὶ καταπολέμησης τῆς ἐλονοσίας, ἡ Κυβέρνησις θέλει θέσῃ εἰς ἐφαρμογὴν πάντα τὰ δυνατὰ ὕλικά μέσα τὰ ἀποδίδοντα εἰς τὴν βαθμιαίαν ἐξυγίαν τῆς Λώρας ἐκ τῆς πληγῆς ταύτης, ἥτις οὐχὶ μόνον τὴν ζωτικότητά τῆς φυλῆς καταρρίπτει, ἀλλὰ καὶ δυσμενέστατην ἔχει τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πλουτοπαραγωγικῆς καὶ ἐν γένει οἰκονομικῆς ζωῆς τῆς Λώρας.

Τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὠπισθοδρομημένης συγκοινωνίας μας θὰ ἐπιδιώξῃ ἡ Κυβέρνησις τὸ μὲν διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Κράτους συντόνου κατασκευῆς τῶν μεγάλων ἀρτηριῶν αἵτινες εἰνε ἐγκυκλιζόμεναι, τὸ δὲ διὰ τῆς ἀναθέσεως τῆς κατασκευῆς τῶν μικροτέρων ἔργων ὁδοποιίας εἰς τοὺς Ὁργανισμοὺς τῆς τοπικῆς αὐτοδιοικήσεως. Τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα θὰ ἐκτελεσθῶν τὰ μὲν μικρότερα διὰ τῆς λειτουργίας τῶν εἰδικῶν τοπικῶν ὑδραυλικῶν ταμείων, ἐνισχυόμενον ὑπὸ τοῦ Κράτους, τὰ δὲ μεγάλωτερα, ὡς τὰ τῆς Θεσσαλονίκης, τῆς Μακεδονίας καὶ τὰ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ὑδραυλικῶν δυνάμεων, διὰ παραχωρήσεως εἰς Ἑταιρεῖας ἱκανὰς νὰ τὰ φέρουν εἰς πέρας. Εἶνε περιττόν νὰ ἐξηριθμῇ ἡ σημασία τῶν ἔργων τούτων ἀπὸ τε οἰκονομικῆς καὶ ἐκπολιτιστικῆς ἀπόψεως.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἡ Κυβέρνησις θὰ ἀποβουλήσῃ τὴν καὶ ὑπὸ τῶν προκατόχων χαρακτηθεῖσαν πορείαν, ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν συνθηκῶν, τὴν παγίωσιν τῆς εἰρήνης καὶ ἐπομένως τὴν φιλικὴν συνεννόησιν μετὰ τὰ ξένα Κράτη, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν ἐπικαυσύνοδον στενῶς σχέσεων ἀμοιβαίας φιλίας καὶ ἐμπιστοσύνης μετὰ τὰς τρεῖς μεγάλας Δυνάμεις Δυναμείας, εἰς τὴν καλυτέρευσιν τῶν συμπαγκτιῶν μας σχέσεων μετὰ τὸ Κράτος τῶν Σέρβων, Κροατῶν καὶ Σλοβένων, τὴν στενωτέραν σύσφιγξιν τῶν φιλικῶν σχέσεων μας μετὰ τὴν Ρουμανίαν, τὴν καλλιέργειαν ἀγαθῶν σχέσεων καὶ μετὰ τὰ ἄλλα τρία ὅμορα Κράτη, τὴν Τουρκίαν, τὴν Βουλγαρίαν καὶ Ἀλβανίαν.

Ἡ Κυβέρνησις τόσον προθυμότερον θέλει συνεχίσει τὴν πολι-

τικὴν αὐτήν, ὅσον ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν δικαίαν τῆς πόθου ὑπὲρ τῆς εἰρήνης καὶ εἰς τὸ γενικὸν δημοκρατικὸν πρόγραμμα, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ, ὅπως καὶ μεταξὺ τῶν Κρατῶν σχέσεις ἀποδέσφου εἰς τὴν ἀμοιβαίαν συνεννόησιν καὶ συνεργασίαν χάριν τῆς γενικῆς εὐημερίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Ὑπὸ τῆς ἀρχῆς αὐτῆς ἐμπνευσμένη ἡ Κυβέρνησις θὰ προσπαθῇ νὰ συμβάλῃ, κατ' ὅσον τοῦτο εἶνε δυνατόν ἐκ μέρους τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ μεγάλου διεθνoῦς εἰρητικοῦ θεσμοῦ τῆς Κοινωνίας τῶν Ἑθνῶν.

Ἐκ τῆς μέχρι τοῦδε ἐπαρχῆς μας μετὰ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν ξένων Κρατῶν διαπιστώσαμεν ὅτι καὶ ταῦτα ἀνελόγους, δηλ. τὰς πλέον φιλικὰς διαθέσεις, τρέφουν διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει εἰμαι ὑποχρεωμένος νὰ ἐξάγω ὅτι ἡ ἐπιτυχία μας εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν ἐκφράζεται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς ἐξομολύσεως τῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς καταστάσεως. Οἱ σύμμαχοι καὶ οἱ φίλοι μας δὲν παύουν νὰ μας τονίζουν ὅτι, ὅτι τοὺς ἐνδιχαφέρει δὲν εἶνε τοῦτο ἡ ἐκείνη τὸ πολιτεία, τὸ ὁποῖον μόνον ἡμεῖς εἴμεθα ἀρμόδιοι νὰ κρίνομεν, ἀλλὰ ἰσχυρὰ ἐν τῷ μέτρῳ, ἐννοεῖται, τῶν δυνάμεων τῆς Ἑλλάδος.

Τοῦτο παρέχει ἐπὶ πλέον τὸ δικαίωμα εἰς τὴν Κυβερνήσιν νὰ ἐπικλεσθῇ τὴν συνδρομὴν τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως πρὸς ταχεῖαν πραγμάτωσιν καὶ τοῦ ἄλλου μὲν ἀλλὰ κυριώτατα τοῦ πολιτευτικοῦ τῆς προγράμματος, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον, ὡς συνεπληρώθη μετὰ τὸ συμφιλωτικὸν πρόγραμμα τῆς, ἡμπορεῖ νὰ ἐνώσῃ πάλιν τὸν Λαόν, νὰ ἀσφαλίσῃ ἐλευθερίαν καὶ ὁμαλὸν βίον καὶ καταστήσῃ τὸ Κράτος ἰσχυρόν.

Δὲν ζητοῦμεν νὰ ἀδικήσωμεν κανέναν. Θέλομεν νὰ γίνῃ ἀπολαυστικῶς ὁ Ἑλληνικὸς Λαός κύριος τῶν τυχῶν του.

Εἶνε τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς του καὶ τῆς ἐλευθερίας του, τὸ ὁποῖον διεδικιοῦμεν. Ἡ ἐπιτυχία τῶν κοινῶν τούτων προσπαθειῶν μας θὰ ἀσφαλίσῃ τὸ μέλλον.

Θ. Σοφοῦλης (πληρεξούσιος Σάμου). Ἐκ τῶν δηλώσεων τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ τὸ μέρος τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς συμφιλωτικὰς προσπαθείας τῆς Κυβερνήσεως δὲν δύναται παρὰ νὰ τύχῃ ἀμερίστου ἐπιδοκιμασίας καὶ θερμῆς υποδοχῆς ἐκ μέρους ὅλων ἡμῶν. Δὲν γνωρίζω ἂν ὑπολείπονται ἀκόμη ἐλπίδες ὀριστικῆς εὐδοχίας ἢ ἂν ἐν ἀνυπόληπτον ὀριστικῶς καὶ προσπλάθει τῆς Κυβερνήσεως τὸ βέλαιον ὅμως εἶνε ὅτι ἔχομεν ἤδη συντετελεσμένον μέχρι ἡθικῶν κέρδος, διότι ἐθελούθῃ ἤδη ὁ πάγος τῆς ἀδικιλαχίας ἐκτέρωθεν καὶ διότι τὸ χάος ἐμειώθη, τὸ ὁποῖον ἐχώριζε τοὺς δύο ἀντιθέτους πολιτικοὺς κόμους. Αἱ προσπάθειαι τῆς Κυβερνήσεως συνεχίζουσαι τὰς

Α. Μιχαλακόπουλος. Πρὸ ὀλίγων μόλις ἡμερῶν κ. συνάδελφοι, ἐδόθησαν ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν προκάτοχον Κυβέρνησιν, μετὰ θάρρους δικτατορίσασαν ἐνώπιον ἡμῶν τὴν πίστιν αὐτῆς εἰς τὸ πρόγραμμά της. Εὐρισκόμεθα ἤδη ἐνώπιον νέας ῥάσεως, νέας ἐξελίξεις τῶν πολιτικῶν ἡμῶν πραγμάτων. Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ μᾶς εκπλήττῃ. Πήγαισε μία Ἐπαναστάσις, κυρίως εἰπεῖν ἀπὸ τοῦ φθινοπώρου τοῦ 1915. Ἐπαναστάσις ἐν τῶν ἔναι τότε, κατὰ τοῦ συντάγματος κατὰ τῶν κοινοβουλευτικῶν θεσμῶν, κατὰ τοῦ λαοῦ. Ζῶμεν ἔκτοτε ἐν δικρασίᾳ Ἐπαναστάσει. Ἡ ἱστορία μᾶς διδάσκει ὅτι εὐκρίτως ἀρχίζει μία Ἐπαναστάσις, ἀλλ' οὐδεὶς γνωρίζει ποτε τελειώνει. Λέγει ὅτι ζῶμεν ἔκτοτε δικρατῶς ἐν Ἐπαναστάσει καὶ ὅτι, κατὰ τὴν ἰδιάν μου ἀντίληψιν, καὶ κατὰ τὰ ἔτη 1920—1922 ἡ κατὰστασις ἦτο τελείως ἀντικονοβουλευτική.

Υποψήφιος Πρωθυπουργός, κατὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ 1920, τῆς ἀντιπάλου μερίδος, ἦτο οὐσιαστικῶς ὁ ἀποθνήσκων Βασιλεύς. Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίδεσκον ἐπὶ δύο ἔτη, μίαν κρατικὴν πλειονοψηφίαν μὴ δυναμένην νὰ ὑποκύβῃ εἰς οὐδέναν ἀρχηγόν, διότι οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀρχηγῶν τῶν τότε ἀντιπάλων πρὸς τοὺς φιλελευθέρους μερίδων εἶχεν ἐπισύρει αὐτὸς οὐτως τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ.

Εὐρισκόμεθα νῦν εἰς ἓνα νέον σταθμὸν ἐξελίξεως. Ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἡ παρούσα μετέχει τῆς Ἐπαναστάσεως, προήλθεν ἐξ Ἐπαναστάσεως, εἶνε Σόμας ἐπαναστατικόν, ἀλλ' εἶνε συγγρόνως καὶ μία δίοδος, μία μετὰδοσις, μία διέξοδος, πρὸς τὴν νομιμότητά. Ἀς ἐλπίσωμεν καὶ ἡς εὐχρηθώμεν ὅτι πρὸς τὸ τέρας τῆς νομιμότητος, πρὸς τὸν ὀρθὸν πολιτικὸν βίον θὰ μᾶς ὁδηγήσῃ ἡ παρούσα Κυβέρνησις, πρὸς τὴν ὁποίαν, κατὰ τὰ πρῶτά της βήματα, θέλωμεν παύσῃ πᾶσαν τὴν ὑποστήριξιν ἡμῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦτο. (Ναυροκρατήματα).

Δὲν δύναμαι, κύριοι, νὰ ἀφήσω ἀνεξέλεγκτον τὸν ἱσχυρισμὸν, ὅστις καὶ πρὸ ὀλίγου ἐλέγχθη, ἐνταῦθα, ὅτι διάφοροι περὶστάσεις κατέστησαν ἀνεξάρηστον τὴν πολιτικὴν τῆς προκάτοχου Κυβερνήσεως, διὰ τὴν ὁποίαν τὰ 23 καὶ πλέον τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως εἶχονμεν ψῆφον ἐμπιστοσύνης. Ποῖοι ἦσαν οἱ λόγοι οἱ καταστήσαντες ἀνεξάρηστον τὴν πολιτικὴν ἐκείνην;

Ἐλέγχθη ὅτι ὑπῆρξεν ἡ ἀντίδρασις τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. Ἀλλ' ἔχω τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ Δημοκρατικὴ Ἐνωσις σαφῶς καὶ καθαρῶς, ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς, λαλοῦσα τὴν θέσιν τῆς Ἀντιπολιτεύσεως ὅχι μόνον δικαίωμα ἀλλὰ καὶ καθήκον εἶχε νὰ ἀνατρέψῃ Κυβέρνησιν εἰς τῆς ὁποίας τὴν

ἐκκρότησιν δὲν εἶχεν ἐμπιστοσύνην, διὰ τὴν ἀνακρόσῃ τὴν ἰδίαν ἐκκρότησιν πολιτικὴν. (Ναυροκρατήματα).

Ἐρῶσον λοιπὸν ἡμεῖς τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς ἀπὸ τὴν Κυβέρνησιν, ἐρῶσον προσεπάθησε νὰ καταρρέῃ τὴν Κυβέρνησιν, ἦτο τοῦτο ἐντὸς τῶν ὁρίων τῶν καθήκοντων της. Δὲν δύναμαι δὲ ἐγὼ οὐδὲ ἐπὶ στιγμὴν νὰ παραδεχθῶ — δὲν θὰ ἐθεώρουν τοῦτο ὡς προσβολὴν τοῦ πατριωτισμοῦ τῶν σήμερον ἀποτελούντων τὴν Κυβέρνησιν καὶ τῶν μελῶν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως. ἀλλὰ θὰ τὸ ἐθεώρουν ὡς ἀπέδεικναι πρὸς κρατικῆς Ἐνώσεως, πρὸς τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι σφύζονται τὴν κοινὴν λογικὴν, πρὸς τὴν παρήγορον ἐλπίδα ὅτι σφύζονται ἀκόμη ἰδέαι καὶ ἰδανικὰ ἐν τῇ Λόρῃ αὐτῇ — δὲν δύναμαι νὰ παραδεχθῶ ὡς δυνατὸν ὅτι οἱ τοσούτοι παλαιότεροι ὑπὲρ τῆς Δημοκρατικῆς ἤθελον ἐγκαταλείψαι τὴν προκάτοχον Κυβέρνησιν καὶ τὸν ἄγωνα κατὰ τὴν διεκτέλεσιν τοῦ δημοψηφίσματος. (Ναυροκρατήματα).

Εἶμαι πεπεισμένος ὅτι δὲν θὰ τοὺς εὐρίσκομεν ἀπλῶς παραστάτας καὶ συναγωνιστάς, ἀλλὰ θὰ τοὺς εὐρίσκομεν καὶ πάλιν πρωτοπόρους ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἰδέας, ὑπὲρ ἧς ἡγωνίσθησαν. Δὲν ὑπῆρξε λοιπὸν κατὰ τὴν γνώμην ὑπὲρ ἧς ἡγωνίσθησαν. Δὲν ὑπῆρξε τοῦτο ἡ ἀπορροή τῆς πτώσεως τῆς ἀπελθούσης, δὲν ὑπῆρξε τοῦτο ἡ ἀπορροή τῆς πτώσεως τῆς ἀπελθούσης Κυβερνήσεως. Ἐχομεν δὲ ἀνάγκην νὰ ἐξετάσωμεν τὰ αἰτίαι τῆς πτώσεως, νὰ κρίνωμεν κατὰ πόσον ὑπῆρξεν ὀρθὴ ἡ συγκρότησις τῆς παρούσης Κυβερνήσεως, περὶ τῆς ὁποίας καὶ ἐγὼ κληθεῖς ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου ρυθμιστοῦ τῶν πραγμάτων τῆς Λόρας, τοῦ Ἀντιβασιλέως, ἐγνωμάτευσα.

Κύριοι, ὡς εἶπον καὶ ἄλλοτε, ἡ ἀπελθούσα Κυβέρνησις δὲν εἶχεν ἐπισύρει εἰς ἐαυτὴν κατὰ τῆς ἐκλογῆς οὐδὲ τῆς πλειονοψηφίας οὐδὲ καὶ μειονοψηφίας τινὸς σημαντικῆς τῆς Λόρας τὴν ἐμπιστοσύνην.

Ὅταν ἐγὼ ἔλαβον ἀπὸ τὸν κ. Βενιζέλου τὴν πρότασιν νὰ σχηματίσω Κυβέρνησιν — ὁ ἀξιώτιμος ἄρτι κατὰ τῆς τοῦ βήματος συνάδελφος θὰ ἐνημερῇ τὸν διάλογον ὅστις διεμαρτυρήσας ὡς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ κ. Βενιζέλου — ἀπήντησα ὅτι εὐθὺς ἄμα τῇ ἀρχῇ τοῦ κ. Βενιζέλου — ὅτι εἶνε ἀτυχὲς ὁ Πρωθυπουργὸς εἰς τὸν ὅποιον ὁ κ. Βενιζέλος θὰ ἐξεχώρει τὴν πλειονοψηφίαν του, τὴν ὁποίαν θὰ ἡδύνατο κατὰ πᾶν βῆμα καὶ κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ διαθέτῃ κατὰ τὸν τρόπον. Ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Λόρας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Ἡ ἐμπιστοσύνη τῆς Λόρας δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ὑπάρῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει. Δὲν θὰ ὑπάρῃ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἐν ὅλοις λαοῦ, λαοῦ, δὲν θὰ ὑπάρῃ καὶ ἡ ἐμπιστοσύνη τοῦ ἐν ὅλοις λαοῦ, ὅστις κατὰ τὴν τελευταίαν διατίκν, μετὰ τῆς ὑπηρεσίας τῆς ὁποίας παρέσχε, μετὰ τῆς θυσίας τῆς ὁποίας ὑπέστη καὶ κατὰ βίαν τῶν πραγμάτων, κατ' ἀνάγκην καὶ ὅχι ἐξ ἑρωτος

Γ. Μπούμπουλης. Εἶνε ἀνάξιον πολιτικοῦ ἀνδρὸς νὰ λέγῃ τοιαῦτα πράγματα.

Πρόεδρος. Παρακαλῶ, ἡσυχία.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Θὰ παρακαλέσω τοὺς κ. συναδέλφους νὰ ἀκούσουν ἡρέμα τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον ἐξ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος. Καθ' ὅσον ἐγὼ ἀντιλαμβάνομαι δὲν ὑπάρχει οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἔχνος δημοκοπίας εἰς ὅσα εἶπεν.

Γ. Μπούμπουλης. Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ δεχθῶμεν δημοκοπίας εἰς θάρος τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας, εἰς βάρος τῶν θανόντων πολιτικῶν.

Πρόεδρος. Δὲν δίδω τὸν λόγον εἰς κανένα.

Θ. Χαβίνης. Αἰσθάνομαι ὑπερηφάνειαν....

Πρόεδρος. Ὅταν ἔλθῃ ἡ σειρά σας.

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἐπιτρέπεται νὰ ἐξακολουθήσω;

Γ. Μπούμπουλης. Ὅχι νὰ ὑβρίζητε.

Πρόεδρος. Δὲν ὑβρίσε κανένα.

Α. Μιχαλακόπουλος. Εὐχαριστῶ τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, διότι ἠθέλησε δι' ὅλου τοῦ κύρους νὰ δώσῃ εἰς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι εἰς τοὺς λόγους μου δὲν ὑπῆρχεν ἔχνος δημοκοπίας. Μὴ ταράττεσθε, κύριοι. Ἄν ᾔθελον νὰ δημοκοπήσω....

Θ. Χαβίνης. Δὲν ἐταράχθημεν εἰς ἄλλας στιγμὰς.

Γ. Μπούμπουλης. Δημοκοπεῖτε. (Ἐπακολουθεῖ θόρυθος ἐκ μέρους πλείστων κ. πληρεξουσίων ζητούντων νὰ προστατεύσουν τὸν ρήτορα).

Α. Μιχαλακόπουλος. Ἄν ᾔθελον νὰ δημοκοπήσω, γνωρίζω καλῶς ποῖα ἰδέαι εἶνε εὐάρεστοι εἰς τὴν Συνέλευσιν καὶ ποῖα ἰδέαι εἶνε δυνατόν νὰ μὴ εἶνε εὐάρεστοι εἰς μέρος αὐτῆς. Ἐὰν ᾔθελον νὰ δημοκοπήσω, νὰ εἶμαι ἀρεστός εἰς τοὺς πολλούς, θὰ ἐθυσίαζον τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας εἶχον ὅτε τὸ πρῶτον ἐπανήλθον ἐξ Ἑσπερίας, τὰς ἰδέας, τοὺς φόβους, τοὺς ὁποίους εἶχον, ὅτι εἶνε δυνατόν νὰ εὐρεθῶμεν εἰς ἐξωτερικὰς περιπλοκάς, καὶ θυσιάζων τοὺς δικαίους δισταγμούς μου θὰ ἤμην, ἀνευ κόπου, σήμερον μετὰ τῶν ἀρχηγῶν τῆς δημοκρατικῆς ἰδέας. Εἶχα τὸ δυστύχημα, κύριοι συνάδελφοι, νὰ μὴ ἐπιδιώκω νὰ εἶμαι μόνον ἀρεστός, νὰ θελήσω πρότερον νὰ ἐξακριβώσω τὴν ὑπαρξίν ἢ μὴ κινδύνων περιπλοκῶν διπλωματικῶν, καὶ νὰ θεωρηθῶ τοιούτουτρόπως καθυστερησας. Ἐὰν ᾔθελον νὰ δημοκοπήσω εἰς τὸν ἀντίθετον πολιτικὸν κόσμον, μοὶ ἔρκει νὰ δεχθῶ ἀπλῶς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ δηλώσω ὅτι ἡ Βασιλεῖα εἶνε ὁ καλῦτερος θεσμὸς διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν ᾔθελον νὰ δημοκοπήσω

εἰς τὸν ἀντίθετον πολιτικὸν κόσμον, μοὶ ἔρκει καὶ σήμερον ἀκόμη νὰ ὑποστηρίξω ὅτι δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὰς πρώτας μου δηλώσεις, περὶ ἐπιλύσεως τοῦ πολιτειακοῦ καὶ δυναστικοῦ ζητήματος διὰ χωριστοῦ δημοψηφίσματος. Ὅσοι μὲ γνωρίζουν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν εἰς τὴν αἵθουσαν ταύτην γνωρίζουσιν ὅτι οὐδέποτε ἐξέφυγον ἀπὸ τὰ χεῖλη μου λέξεις τεύρουσαι νὰ ἀρέσκουν ἀπλῶς. Ἡ ἰδέα τὴν ὁποῖαν ἔρριψα δὲν πρέπει νὰ ἐρεθίζῃ κανένα. Ἐὰν τίθεται ὡς ὅρος δυνάμενος νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν συμφιλίωσιν τὴν ὁποῖαν ἐπιδιώκομεν, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν συμφιλίωσιν τὴν ὁποῖαν ἐπιδιώκομεν, θὰ ἡρώτων ὅλους ὑμᾶς, ἂν θὰ εὐρίσκετο κανεὶς νὰ ἀποκλείσῃ τὴν συμφιλίωσιν, ἂν πρόκειται ἡ συμφιλίωσις νὰ ἐξαρτηθῇ ἐκ τοῦ ὅρου τούτου. Νομίζω ὅτι οὐδὲ εἰς θὰ εὐρίσκετο, οὐδὲ οἱ ἐντιμοὶ ἀκόμη ἀξιοματικοὶ οἱ ὁποῖοι ἐδίκασαν καὶ διὰ τοὺς ὁποίους δύναμαι νὰ βεβαιώσω, ὅτε γνωρίζων πολλούς ἐξ αὐτῶν, ὅτι ἐπετέλεσαν τὸ καθήκον των καθ' ὃν τρόπον ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν αὐτοὶ ἀντελαμβάνοντο ὅτι ἡ συνειδήσις, ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν Πατρίδα καὶ ἡ ὑποχρέωσις ἡ δικαστικὴ ἐπέβαλλον αὐτοῖς. Αἱ ἡμέραι παρέρχονται, καὶ ἐὰν ἡ εὐχέρεια νὰ δοθῇ εἰς τινὰ τὸ δικαίωμα νὰ ἀνοίξῃ νέαν συζήτησιν θὰ συντελεῖ εἰς τὴν συμφιλίωσιν, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν ἀποκρούνετε εἰς τὴν συμφιλίωσιν, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ τὴν προσδilatῆτε; ὦμεν. Ἄλλως τε δικτὶ νὰ θεωρηθῇ τούτο προσδilatῆτικόν; Δὲν γίνονται λάθῃ δικαστικά; Ἐὰν ἡνοίγετο μία νέα δίκη θὰ ἦτο ποτὲ δυνατόν, νομίζετε, νὰ προκύβουν ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα νὰ ἀποδείξουν ὅτι δὲν ἔλαβον χώραν σφάλματα; Ὅχι ὁγκώδῃ περὶ τὴν διαχείρισιν τῶν ἐθνικῶν ζητημάτων; Ὅχι ἡδύνατο νὰ ἀποδειχθῇ προσθέτως ὅτι καὶ μετὰ τῶν τότε καταδικασθέντων ὑπῆρξαν τινες οἵτινες εἶχον προῖδε τὸ ἐνδεχόμενον μὲς ἐθνικῆς συμφορᾶς. Δὲν βλέπω εἰς τί θὰ ἔδωκαν ἡ ἀναθεώρησις. Ἄλλως τε, ὅπως θὰ ἡδύνατο νὰ προσαχθοῦν ἀπὸ τοὺς ζητήσαντας τὴν ἀναθεώρησιν στοιχεῖα ὑπὲρ αὐτῆς, θὰ ἡδύνατο νὰ προσαχθοῦν καὶ ἀπὸ ἄλλους στοιχεῖα κατὰ αὐτῆς.

Κατόπιν τοῦ παρεμπιπτόντος τούτου, ἔρχομαι, κύριοι, νὰ δηλώσω ἤδη ὅτι προτιμῶ νὰ δώσω, δι' οὗς λόγους ἐξέθηκα, ψῆφον ἐμπιστοσύνης πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, παρὰ νὰ ἀπόσχῃ. Αἱ στιγμαὶ εἶναι ἱστορικαὶ ἀληθῶς, καὶ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἔχει τὰς εὐθύναις του, καὶ οἱ ἐντὸς τῆς αἰθούσης πληρεξούσιοι καὶ οἱ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης πληρεξούσιοι, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης πολιτικὸς κόσμος. Δὲν νομίζω ὅτι θὰ ἡδυνάμην νὰ ἀκολουθήσω τὴν πολιτικὴν τῆς ἀποχῆς. Αὕτη δὲν θὰ μὲ ἐπαρουσίαζε βεβαίως ὡς τροποποιήσαντα ἀμέσως τὴν πρώτην μου γνώμην, συνεπεί τῆς νεωτέρας ἐξελίξεως τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ δὲν θὰ μὲ καθίστα ὀλιγώτερον υπεύθυνον

λόγον και δικαιολογῶν τὴν ψήφον του ὑπὲρ τῶν προγραμμα-
τικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως λέγει ὅτι ἐπολέμησεν ὑπὲρ
τοῦ προγράμματος τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, ὅχι διότι
εἶχε περιορισμὸν τινα προεκλογικόν, ἀλλὰ διότι ἐνόμιζεν ὅτι τὸ
πρόγραμμα ἐκεῖνο ἦτο μᾶλλον προσαρμοσμένον πρὸς τὴν λαϊ-
κὴν ἀντίληψιν. Ἡ παραίτησις ὅμως τῆς Κυβερνήσεως δὲν ἐνέ-
φαιεν ἄλλο τι εἰμὴ ἀδυναμίαν ὅπως ἐφαρμόσῃ τὸ πρόγραμμά
της ἐκεῖνο. Καὶ ἡ ἀδυναμία αὕτη δημιουργοῦσα ἐκκρεμότητα
ἐξησθένιζε φυσικὰ τὸν δημοκρατικὸν ἀγῶνα. Κατ' ἀνάγκην
λοιπὸν ὤφειλέ τις συνεπῆς καὶ πρὸς τὴν λαϊκὴν ἀξίωσιν, ζη-
τοῦσαν τερματισμὸν τῆς ἐκκρεμότητος, νὰ προσατενίσῃ
πρὸς τὸ πρόγραμμα τῆς δημοκρατικῆς παρατάξεως, ὅπερ
ἄλλως τε υἱοθετήθη καὶ ἐν πλήρει συσκέψει τῶν Συντηρητι-
κῶν Φιλελευθέρων. Ἐπικρίνει ἀκολούθως ὡς μὴ εὐπρεπὴ τὴν
προβληθεῖσαν ἀξίωσιν ὅπως οἱ ἐκ τῶν ὑστέρων υἱοθετήσαντες
τὸ πρόγραμμα τοῦτο κυβερνήσωσι τὸν Τόπον καὶ τὸ ἐφαρ-
μόσωσι. Κοινὴ φωνὴ καὶ εὐχὴ ἀκούεται παρ' ὅλων ὅπως τε-
λειώσωμεν μίαν ὥραν ἀρχήτερα καὶ βεδαιχίως ἀγῶνες προσωπι-
κοὶ δὲν ἐπιτρέπονται εἰς τοιαύτην διαμορφωθείσαν κατάστα-
σιν. Ἐκφράζει εἰτα τὸν θαυμασμὸν του εἰς τὴν Δημοκρα-
τικὴν Ἐνωσιν διὰ τὸ ἐπιδειχθῆν παρ' αὐτῆς σθένος εἰς τὸν
δημοκρατικὸν ἀγῶνα. Δι' ὅλα ταῦτα θὰ δώσῃ ψῆφον ἐμπιστο-
σύνης μετὰ τοῦ ἐτέρου ἐκ τῆς συναδέλφου του ὑπὲρ τῆς
Κυβερνήσεως καὶ θὰ ἀγωνισθῶσι δι' ὅλων τῶν δυνάμεων των
πρὸς ἐγκατάστασιν τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῶν ὅτι ὑπεβλήθη πρότασις παρὰ
δέκα πληρεξουσίων ὑπογεγραμμένη περὶ τερματισμοῦ τῆς συ-
ζητήσεως.

Ἡ Συνέλευσις ἀπορρίνεται ὅπως οἱ ὁμιλήσαντες μὴ ἐκτα-
θῶσι πέραν τῶν 5' λεπτῶν ἑκάστος.

Ὁ κ. **Γ. Σίδερης** (πληρεξούσιος Κερδίσσης) λέγει ὅτι ἀγω-
νιᾷ ἡ Κοινὴ Γνώμη καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ τερματιζομένην τὴν
συζήτησιν.

Ὁ κ. **Ἀλ. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) νομίζει ὅτι ἡ
συζήτησις δύναται νὰ περιορισθῇ, ἂν συναινῇ ἡ Συνέλευσις, εἰς
τοὺς ἀρχηγούς Ὁμάδων καὶ εἰς τοὺς δικαιολογήσαντας τὴν
ψήφον των.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινῶν ὅτι ὑπὸ τὸ ἀποφασισθὲν ὅριον
συνεχίζεται ἡ συζήτησις.

Ὁ κ. **Ριχ. Λιβαθηνόπουλος** (πληρεξούσιος Κρανναίος)
δικαιολογεῖ τὴν ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς πολιτικῆς
τῆς ψῆφον του, δι' ἧς θὰ ἀχθῶμεν τὸ ταχύτερον εἰς τὸν ποθη-
τὸν λιμένα τῆς Δημοκρατίας. Ἐπιστᾷ ἀκολούθως τὴν προσοχὴν

τῆς Κυβερνήσεως διὰ τὴν σπουδὴν μεθ' ἧς ἀποστέλλεται τὸ
δημοψήφισμα πρὸς τὸν Λαόν. Θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἐπικίνδυνον
πείραμα, δεδομένου ὅτι ὁ Λαὸς δὲν ἔχει εἰσέτι γνῶσιν τῶν
τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Θ. Πάγκαλος** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) ἀνα-
φερόμενος εἰς τὰ λεχθέντα παρὰ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου ὅσον
ἀφορᾷ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς δίκης τῶν καταδικασθέντων πο-
λιτικῶν δηλοῖ ὅτι καὶ ὁ ἴδιος καὶ οἱ συνάδελφοί του θὰ ἦσαν
πρόθυμοι καὶ δίκην νὰ ὑποστῶσιν, ἂν ἐπρόκειτο νὰ ἐξυπηρε-
τηθῇ ἡ συμπιλίωσις. Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἀλλὰ
περὶ τορπίλλης τῶν ἀντιδραστικῶν ἀποσκοπούσης τὴν ἐμπό-
δισιν τῆς δημοκρατικῆς ιδέας.

Συνιστᾷ κατόπιν ταχεῖαν ἀπόφασιν τῆς Συνελεύσεως, διότι
ὁ κόσμος ἀγωνιᾷ. (Χειροκρατήματα).

Ὁ κ. **Γ. Μαγματάκης** (πληρεξούσιος Χανίων) νομίζει ὅτι
μὴ φωνῇ πρέπει νὰ ἀνακηρύξωμεν τὴν Δημοκρατίαν.

Ὁ κ. **Νεόκ. Γρηγοριάδης** (πληρεξούσιος Ἰδέσσσης) δη-
λοῖ ὅτι θὰ ἐδίδεν εὐχάριστος ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν
Κυβέρνησιν καὶ τὸ πρόγραμμά της, ἂν αὕτη ἀνήρχετο διὰ
τῆς κοινοβουλευτικῆς μόνον ὁδοῦ εἰς τὴν ἐξουσίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ
τῆς τρομακτικῇ ἑλλείψει βουλευτικῆς τῆς προ-
χάρης εἰς τὴν τρομακτικῇ ἑλλείψει βουλευτικῆς τῆς προ-
κατόχου ἐχρησιμοποίηθη καὶ ἄλλο μέσον ἀνόδου εἰς τὴν Ἀρ-
χὴν δὲν θὰ δώσῃ ψῆφον ἐμπιστοσύνης οὐδὲ ἀνοχῆς, ἀλλὰ
ψῆφον αἰχμαλωσίης, διὰ νὰ ἐξέλθωμεν τῆς τρομερωτέρας ἀπὸ
ὅλας τὰς φάσεις τῆς παρατάξεως τῆς ἐκκρεμότητος, τοῦτο
δὲ συμφώνως καὶ πρὸς τὴν δημοκρατικὴν ἀνατροπὴν καὶ ψυ-
χὴν αὐτοῦ. Ὅσον διὰ τὰ λεχθέντα παρὰ προλαλήσαντος ὅτι
ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εἶνε συνέχεια τῆς Ἐπαναστάσεως...

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) διακόπτων
λέγει ὅτι ἡ Ἐθνοσυνέλευσις εἶνε συνέχεια τῆς Ἐπαναστάσεως.

Ὁ κ. **Γρηγοριάδης** συνεχίζων διαμαρτύρεται ἐντόνως
ζητῶν αὐτολεξεῖ ν' ἀναγραφῇ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς ὅτι ἡ Ἐθνο-
συνέλευσις εἶνε ὁ τερματισμὸς ὀριστικῶς τῆς ἐπαναστατικῆς
περιόδου καὶ ἡ εἰσόδος εἰς τὸν ὁμαλὸν πολιτικὸν βίον τῆς
Χώρας καὶ ἡ μόνη δύναμις καὶ τὴν γνώμην τῆς ὁποίας λαμ-
βάνει ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτελεῖ ἡ Κυβέρνησις. Ἡ Κυβέρνησις εἶνε
αἰχμάλωτος τῆς θέσεώς της καὶ ὀφείλει σὺν τῇ εὐθύνῃ πάν-
τοτε τῶν ψηφίζοντων νὰ ἐξαγάγῃ τὴν Χώραν ἐκ τοῦ ἀπρο-
χώρητου εἰς τὸν ὁμαλὸν δρόμον τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Π. Γιωτόπουλος** (πληρεξούσιος Κερκύρας) δηλοῖ
ὅτι ἐκλεγείς ὡς συντηρητικὸς φιλελεύθερος τοῦ νομοῦ Ἰωαν-
νίνων εἶχε καὶ ἔχει τὴν γνώμην ὅτι ἡ μέθοδος ἡμῶν ὅπως
φθάσωμεν εἰς τὴν ποθητὴν Δημοκρατίαν ἦτο ἡ προτιμωτέρα.

Περαινών εκφράζει τὴν εὐχὴν ὑπὲρ τῆς παγίωσεως τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ γαλήνης καὶ καταθέτει τὴν κά-
τωθι ἔγγραφον δῆλωσιν τῶν συναδέλφων του κ. κ. Νικο-
λάου Ἀσκούτση, Γεωρ. Τσαγρῆ, Γρηγορ. Μάρκα, Στυλ.
Γρηγορίου καὶ Νικολ. Ζουδικανῶ, ἔχουσιν οὕτως :

«Οἱ ὑπογεγραμμένοι Κρήτες πληρεξούσιοι ἐκ τῶν ὑπερφη-
φισάντων τῆς πολιτικῆς τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου δηλοῦμεν
ὅτι, ἐφόσον ἡ παρούσα Κυβέρνησις διὰ τῶν προγραμματικῶν
δηλώσεων αὐτῆς δηλοῖ ὅτι τὸ μὲν δυναστικὸν ζήτημα θὰ
λυθῇ διὰ τῆς Συνελεύσεως, τὸ δὲ πολιτικὸν ζήτημα διὰ
δημοψηφίσματος θὰ ὑπερψηφίσωμεν αὐτῆς διατηροῦντες πλή-
ρη τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῇ Συνελεύσει
περαιτέρω πορεῖαν μας».

Ὁ κ. **Δ. Φλωριάς** (πληρεξούσιος Σερρών) δηλοῖ ὅτι
παρὰ τὰς γνωστὰς τοῦ ἀντιλήψεις θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυ-
βερνήσεως, ἵνα διευκολύνῃ αὐτὴν εἰς τὸ πρόγραμμά της.

Ὁ κ. **Γ. Πολίτης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) δι-
καιολογῶν τὴν ψῆφόν του δηλοῖ ὅτι κατόπιν τῆς διαμορ-
φώσεως τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως
θὰ ὑπερψηφίσῃ αὐτῆς.

Ὁ κ. **Θ. Χαβίνης** (πληρεξούσιος Πρεσβέζης) ἀναφερόμε-
νος εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ κ. Μιχαλακοπούλου ὑποβληθεῖσαν
γνώμην περὶ ἀναθεώρησης τῆς δίκης τῶν πολιτικῶν δηλοῖ
ὅτι τὴν τοιαύτην ἀναθεώρησιν εἶνε πρόθυμος νὰ ἀποδεχθῇ
καὶ αὐτὸς καὶ οἱ συναδέλφοί του.

Ὁ κ. **Γ. Φραγκοῦδης** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πει-
ραιῶς) ἐκφράζει τὴν γνώμην ὅτι ἀπαιτεῖται αὐστηρὰ ἐφαρ-
μογὴ τῶν κειμένων νόμων πρὸς παγίωσιν τοῦ δημοκρατι-
κοῦ πολιτεύματος, καὶ δηλοῖ ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυ-
βερνήσεως.

Ὁ κ. **Δ. Προμπονάς** (πληρεξούσιος Νάξου) δηλοῖ καὶ
ἐκ μέρους τῶν συναδέλφων του πληρεξουσίων Νάξου ὅτι
θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Μαρσέλος** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν-Πειραιῶς) δη-
λοῖ ὅτι ἐκ καθήκοντος πρὸς τοὺς μετέχοντας τῆς Κυβερνή-
σεως δημιουργοὺς τοῦ Στρατοῦ τοῦ Ἑβρου θὰ ὑπερψηφίσῃ
τῆς Κυβερνήσεως, κατόπιν μάλιστα τῆς ἀποχωρήσεως ἐκ τῆς
πολιτικῆς κοινίστρας τοῦ κ. Βενιζέλου. Συνιστᾷ δὲ εἰς τὴν Κυ-
βέρνησιν νὰ μεριμνήσῃ διὰ τὸ προσφυγικὸν ζήτημα.

Ὁ κ. **Α. Πρέκας** (πληρεξούσιος Θήρας) δηλοῖ ὅτι θὰ
ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Α. Δαργέντας** (πληρεξούσιος Θήρας) δηλοῖ ὡσαύτως
ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ κ. **Π. Ζωγράφος** (πληρεξούσιος Γρεσενῶν) ποιεῖται
ὁμοίαν δῆλωσιν.

Ὁ κ. **Γ. Βλάχος** (πληρεξούσιος Λαρίσης) δηλοῖ ὅτι θὰ
ὑπερψηφίσῃ τῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν καὶ ζητεῖ συγ-
γνώμην, διότι ἐπὶ δύο μῆνας δὲν ὑπεστήριξε τὰς ἀπόψεις της.
Διακματῆται δὲ διὰ τὸν ὑπὸ τινων χαρκατηρισμὸν τῆς
παρούσης Κυβερνήσεως ὡς στρατοκρατικῆς.

Ὁ κ. **Α. Δενδορινός** (πληρεξούσιος Κερκύρας) δηλοῖ ὅτι
συμφώνως πρὸς τὰς γνωστὰς τοῦ ἀντιλήψεις καὶ μὴ ἀνήκων
εἰς προσώπα ἀλλ' εἰς τὴν ἀγροτικὴν τάξιν θὰ ὑπερψηφίσῃ
τῆς Κυβερνήσεως, τὴν ὁποίαν παρακαλεῖ ὅπως ἐπιληφθῇ τῆς
λύσεως τοῦ ἀγροτικοῦ ζητήματος. Καταλήγων καταθέτει
καὶ σχετικὸν ψήφισμα, ὅπερ θέλει τυπωθῇ καὶ διανεμηθῇ.
Μεθ' ὃ ὁ κ. **Α. Μάρκου** (πληρεξούσιος Πατρῶν) καταθέτει
τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν :

«Ἐμμένων εἰς τὰς προγενεστέρως δηλώσεις μου καὶ συμ-
φώνως πρὸς τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τῶν ἐκλογέων μου ἐντολὴν
φρονῶ ὅτι ἡ μόνη ὀρθὴ λύσις τοῦ τε δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολι-
τεικοῦ ζητήματος εἶνε ἡ διὰ λαοψηφίσματος ἐλευθέρως ἐνερ-
γομένου τοιαύτη. Ἐπομένως ἐφόσον ἡ Κυβέρνησις διὰ τῶν
προγραμματικῶν αὐτῆς δηλώσεων εἰληγεῖται τὰ ἐναντία
οὐ μόνον θέλω ἀρνηθῇ ψῆφον ἐμπιστοσύνης πρὸς αὐτήν, ἀλλὰ
καὶ θέλω καταψηφίσῃ τὰς σχετικὰς προτάσεις της».

Οἱ κ. κ. **Κ. Γόντινας** καὶ **Βασ. Δαλιάνης** (πληρεξού-
σιοι Ἠλείας) καταθέτουσι τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν :

«Ἀρνούμεθα τὴν ἐμπιστοσύνην ἡμῶν πρὸς τὴν Κυβέρνη-
σιν, ἡ δὲ ψῆφος ἡμῶν αὕτη ἔχει τὴν ἔννοιαν ὅτι καταψη-
φίζομεν τὸ ψήφισμά της ἐπὶ τοῦ δυναστικοῦ καὶ πολιτει-
κου ζητήματος, καθόσον δὲν εἶνε δυνατόν νὰ παρευρεθῶμεν
κατὰ τὴν αὐριανὴν συνεδρίαν».

Οἱ κ. κ. **Τ. Λουρινᾶς**, **Αν. Κοκκέβης** καὶ **Ι. Φωτόπουλος**
καταθέτουσι τὴν ἐξῆς δῆλωσιν : «Ἐμμεθα ἐκ τῶν ὑποστηριζάν-
των πρὸς μὲν διὰ τῆς ψήφου μας τὴν παραπομπὴν τοῦ τε δυ-
ναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτεικοῦ εἰς τὸν Λόκον. Ἐχομεν ἕνεκα
τοῦτου ὑποχρέωσιν νὰ γνωρίσωμεν εἰς τὸν Λόκον τοὺς λόγους
δι' οὓς νῦν θὰ ὑποστηρίζωμεν τὰς σημερινὰς δηλώσεις τῆς
πρώτης δημοκρατικῆς Κυβερνήσεως.

»Ἡ πολιτικὴ ἡ τότε ὑποστηρικθεῖσα ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων
Βενιζέλου καὶ Καραντάρη ἦτο δυνατόν ταχύτατα ἐφαρμοζο-
μένη ὑπὸ τῶν Κυβερνήσεων ἐκείνων, πρὸ τῆς τρίτης τοῦ
κύρους αὐτῶν καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας παρὰ τῷ Λαῷ τῶν
παραχθειςῶν περὶ τῆς ἀσφαλοῦς ἐκδόσεως τοῦ δημοψηφίσμα-
τος ἀμφιβολιῶν, ν' ἀγάγῃ εἰς ἄριστα ἀποτελέσματα.

» Ἀλλὰ μετὰ τὴν τὴν ἐν τῇ Συνελεύσει παρέλκυσιν τοῦ ζητήματος, ἥτις παρέλκυσις ἐξενεύρισε τὸν Λαόν, μετὰ τὴν καταφανῆ ἀξίωσιν αὐτοῦ πρὸς ἄμεσον τερματισμὸν τῆς ἀθεθαυότητος, μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τοῦ κ. Βενιζέλου, ἐπὶ τῆς παρουσίας καὶ τοῦ κύρους τοῦ ὁποίου ἐστηρίζετο ἡ πολιτικὴ ἐκείνη, μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς Κυβερνήσεως Καφαντάρη, ἡ πολιτικὴ ἐκείνη κατὰ τὴν ἀνακρίνωσιν τοῦ παραιτηθέντος Πρωθυπουργοῦ κατέστη ἀνεφάρμοστος, ἡ δ' ἐνδεχομένη ἐπιμονὴ ἐν αὐτῇ ἐχαρκτηρίσθη ὡς ἐγκυμονοῦσα κολοσσικούς κινδύνους, τὴν εὐθύνην τῶν ὁποίων δὲν ἠθέλησε ν' ἀνελκύσῃ ἡ παραιτηθεῖσα Κυβέρνησις.

» Ἐχομεν ὅθεν ἐγκατάλειψιν τῆς πολιτικῆς αὐτῆς ἐξ αὐτῶν τῶν ὑπευθύνων εἰσηγητῶν τῆς. Ἀλλ' ἔχομεν νῦν καὶ τι πολὺ πλεόν, τὴν ὁμολογίαν τοῦ πλείστου τοῦ ἐκτός τῆς Συνελεύσεως πολιτικοῦ κόσμου περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἐπ' ἀνόδου τοῦ Γεωργίου δὲν θεωρεῖται καὶ ὑπ' αὐτοῦ δυνατὴ, ἀλλ' οὔτε καὶ συμφέρουσα, ὡς ἀπειλοῦσα δικιῶνισιν τοῦ ἐμφυλίου σπαραγμοῦ. Δὲν ἐξετάζομεν ἂν ἐκ τῶν ἀλληλορριζιουργιῶν ἀναμεταξύ των ἀνεμάσῃσιν τινες ὅσα πανηγυρικῶς ἀπεδέχθησαν, διὰ τὸν πολὺν ὅμως ἀντίπαλον κόσμον κατέστη δῆλον ἐκ τῶν ὁμολογιῶν καὶ ἀντεγλήψεων τῶν πολιτευομένων του ὅτι ὁ ἀγὼν εἰς ὃν ἐνδεχομένης θὰ ὦθηθῇ καὶ πάλιν ὁ κόσμος οὗτος δὲν θὰ εἶνε ἀγὼν περὶ τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Λαοῦ οὔτε περὶ τοῦ πολιτεύματος, οὔτε κ' περὶ τοῦ Βασιλείου, τὴν ἐπ' ἀνόδου τοῦ ὁποίου καὶ δυνατὴν καθισταμένην πιστεύουσιν ἐπικίνδυνον εἰς τὴν γαλήνην τοῦ Λαοῦ, ἀλλ' ἀγὼν περὶ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων τοῦ ἐκπεσόντος Βασιλείου καὶ 1000—2000 ἀποτάκτων ἀξιοματικῶν καὶ ἀποθλήτων ὑπαλλήλων.

» Καὶ ἔχομεν ἀκόμη βεβαιώσιν τοῦ τέως Πρωθυπουργοῦ ὅτι σήμερον πάντες περὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας συμφωνοῦν, καὶ ὅτι καὶ ἡ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ διαφθορῶς τοῦ ἐρωτήματος θέσις δὲν ἀποτελεῖ οὐσιαστικὴν διαφορὰν.

» Καὶ ἐρωτῶμεν εἶνε ἐπιτετραμμένον, ἀφοῦ δὲν πρόκειται περὶ οὐσιαστικῆς διαφορᾶς διὰ τὴν ἀκολουθητέαν νῦν πολιτικὴν, νὰ ἐρίσωμεν διὰ τὰ πρόσωπα τῆς Κυβερνήσεως; νὰ ἐντείνωμεν τοῦ Λαοῦ τὴν ἀγανάκτησιν ἐκ τῶν τύπων πρελκύνσεων διὰ νέας τοιαύτης; νὰ δημιουργήσωμεν πιθανώτατα χάος κυβερνητικόν, ἵνα ἀποδώσιν οἱ μὲν εἰς τοὺς δὲ ὅσα, ἔστω ἄτοπα, καὶ οἱ ἄλλοι ἐν τῇ παρελθόντι ἐπραξαν; Ἡ συνειδησίς μας μᾶς λέγει ὅχι. Ἡ ψυχὴ μας μᾶς ὡθεῖ εἰς τὸν σταθερώτερον, ταχύτερον καὶ ἀσφαλέστερον δρόμον πρὸς καθιέρωσιν τοῦ πολιτεύματος, ὅπερ εἶνε τῆς ὁμοθυμῆς θελήσεως τοῦ μετασχόντος εἰς τὰς ἐκλογὰς φιλελευθέρου Λαοῦ, ὅστις

ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην πλειονότητα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Τὸ καθήκον μας πρὸς τὰς σαφεῖς ὑποδείξεις τῶν φιλελευθέρων τῆς Ἐπαρχίας μας Ὁργανώσεων μᾶς ὑπαγορεύει νὰ ἐνισχύσωμεν πάσῃ δυνάμει τὴν Κυβέρνησιν πρὸς πραγμάτων τῶν προγράμματος αὐτῆς ἐν τῇ δυναστικῇ καὶ πολιτικῇ ζητήματι, καὶ τοῦτο θὰ πράξωμεν μὲ τὴν πεποιθήσιν ὅτι ὑπηρετοῦμεν τὴν γαλήνην αὐτοῦ καὶ τὰ συμφέροντα τῆς Πατρίδος μας».

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** (πληρεξούσιος Λευκάδος) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

« Δικαιολογῶν τὴν ψῆφόν μου δηλῶ ὅτι, ὡς ἔχουσι σήμερον τὰ πράγματα τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Χώρας, θεωρῶ καθήκον μου νὰ ὑπερψηφίσω τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ζήτημα ἐμπιστοσύνης, ἥτις ψῆφος ἐνέχει τὴν σημασίαν τῆς ἐγρίσεως τῆς ὑπ' αὐτῆς λύσεως τοῦ τε δυναστικοῦ καὶ τοῦ πολιτικοῦ ζητήματος, μὲ τὴν ἐπιφύλαξιν ὅτι θεωρῶ ὅτι τὸ δημοψήφισμα, εἰς τὸ ὁποῖον δέον τὸ ταχύτερον νὰ φθάσωμεν, κατὰ τὴν γνώμην μου καὶ συνεπῶς πρὸς τὴν προηγουμένην μου ψῆφον, ὀφείλει νὰ εἶνε ἐρωτηματικὸν τοῦ εἶδους τοῦ πολιτεύματος καὶ οὐχὶ ἐπικυρωτικόν, καὶ ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν δευτέραν ψηφοφορίαν θὰ ἀρνηθῶ ψῆφον, χωρὶς μὲ τοῦτο νὰ μὴ θεωρῶ ἔθνικον καθήκον δι' ἐμαυτόν, ἐὰν ἡ Συνέλευσις ᾔθελεν ἄλλως ἀποφασίσαι, νὰ ἀγωνισθῶ δι' ὅλων μου τῶν δυνάμεων ὅπως κατὰ τὸ δημοψήφισμα ἐπικρατήσουν αἱ δημοκρατικαὶ ἰδέαι».

Ὁ κ. **Κ. Βαγιανός** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν: « Ἡ πρὸς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ κ. Καφαντάρη ψῆφος ἐμπιστοσύνης ἐδόθη ὑπ' ἐμοῦ μόνον καὶ μόνον διότι ὁ κ. Βενιζέλος εἶχε δηλώσει ὅτι τοῦ κ. Καφαντάρη καταψηφιζομένου αὐτὸς θὰ ἀπῆρχετο ἐξ Ἑλλάδος. Τοῦτο ἐθεώρουν ὡς μέγα κακὸν διὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ διὰ τὸν Λαόν. Ὁμολογῶ ὅτι ἐν τῇ ἐκείνῃ ἐκλογικῇ ἐκτάσει, καίπερ ἀποδοκιμάζων τὸ πρόγραμμα καὶ τοῦ κ. Βενιζέλου καὶ τοῦ κ. Καφαντάρη, ἐψήφισα μολαταῦτα ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως τοῦ ἐξ Εὐρυτανίας ἀξιότιμου πολιτευτοῦ.

» Τώρα οὐδὲν πλέον μὲ δεσμεύει καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπιφύλαξεως δίδω ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν πρώτην δημοκρατικὴν Ἑλληνικὴν Κυβέρνησιν, ἡ ὁποία εἰμαι πεπεισμένος ὅτι θὰ ὀδηγήσῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς τὴν πλήρη εὐόδωσιν ὅλων τῶν τῶν πόθων».

Οἱ πληρεξούσιοι Λέσβου κ. κ. **Α. Σάββας, Ι. Λαδάς, Μ. Αἰλίου, Χ. Γρηγορίου καὶ Δ. Σάλας** καταθέτουσι τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν: « Κατόπιν τῆς παρουσιαζομένης νέας τροπῆς τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν πραγμάτων μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως νομίζομεν ὅτι τὰ ἔθνικα ἡμῶν συμφέροντα θὰ ἐξυπηρετηθῶσιν ἀσφαλέστε-

ρον διὰ τοῦ ὅσον ἔνεστι ταχυτέρου τερματισμοῦ τῆς ἐκκρεμότητος, εἰς ἣν ἡ Χώρα μας εὐρίσκεται ἀπὸ πολλοῦ.

• Ἐχόντες ὑπ' ὄψει μας τὰς προγραμματικὰς δηλώσεις τῆς Κυβερνήσεως ὡς καὶ τὰς τῆς προκατόχου αὐτῆς, καὶ πιστεύοντες ὅτι ἡ μεταξὺ αὐτῶν διάστασις, ὅσον ἀφορᾷ τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν ζήτημα, εἶνε μᾶλλον τυπικὴ ἢ οὐσιαστικὴ δηλοῦμεν ὅτι θέλομεν ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως».

Ὁ κ. **Δ. Μέλος** (πληρεξούσιος Σερρών) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν: «Κατὰ τὴν ἱστορικὴν ταύτην ἐσπέραν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ Ἑλλάς εἰσέρχεται εἰς τὸ φυσικὸν τῆς πολιτεύμα τὸ δημοκρατικόν, ὅπερ πάντοτε ἐδόξασεν αὐτήν, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ δηλώσω ὅτι θέλω δώσει ψῆφον ἐμπιστοσύνης εἰς τὴν Κυβέρνησιν. Ἀνῆκων καὶ ἐγὼ εἰς τὸ Κόμμα τῶν Φιλελευθέρων μεταξὺ ἄλλων ἀξιοτίμων συναδέλφων αἰσθάνομαι τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ δηλώσω ὅτι καὶ κατὰ τὴν διενέργειαν τοῦ δημοψηφίσματος θέλω καταβάλλει πάσας τὰς προσπάθειάς μου, ἵνα ἡ ἀγνὴ Δημοκρατία ἐδραιωθῇ ὅσον τὸ δυνατόν πανηγυρικώτερον ἐπὶ τοῦ σκληροῦ καὶ ἀρραγοῦς βράχου τῆς λαϊκῆς θελήσεως».

Ὁ κ. **Σ. Βακράτος** (πληρεξούσιος Καρυστίας) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

«Διαφωνῶν εἰς τινὰ σημεῖα τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἡ ἀναλογικὴ ψηφοφορία, τὴν ὁποίαν θεωρῶ πρόωρον κλπ., καὶ μὴ θέλων νὰ φανῶ ἀσυνεπὴς πρὸς τὴν ψῆφον τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ἔδωκα εἰς τὰς δηλώσεις τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως ἀρνοῦμαι ψῆφον, μολονότι ἀνομολογῶ ὅτι ἡ παρούσα Κυβέρνησις εἶνε ἡ καταλληλοτέρα κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ ζητήματά καὶ νὰ ἀντικρύσῃ μετὰ θάρρους τοὺς ἐξωτερικοὺς κινδύνους».

Ὁ κ. **Π. Πολυχρονίδης** (πληρεξούσιος Χανίων) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

«Εἶμαι καὶ ἐγὼ ἐκ τῶν υπερψηφισάντων τῆς παραιτηθείσης Κυβερνήσεως ὡς συνεχιστάς τὴν πολιτικὴν τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου. Τοῦτο μοὶ ἐπιβάλλει τὸ καθήκον νὰ δικαιολογήσω τὴν ψῆφόν μου.

• Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου ἀναμφιβόλως νέα διεμορφώθη κατάστασις πραγμάτων, πρὸς τὴν ὁποίαν πάντες πρέπει νὰ προσανατολισθῶμεν ἔχοντες ὡς μόνον ὁδηγὸν τὸ κοινὸν συμφέρον.

• Μικρὸν μετὰ τὴν ἀνάληψιν τῆς Ἀρχῆς ἀπὸ μέρους τοῦ ἀξιοτίμου ἐκ Μαντινείας πολιτευτοῦ Κρήτης πληρεξούσιου περὶ τοὺς 15, ἐν οἷς καὶ ἐγὼ, συσκεφθέντες κατελήξαμεν εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἐνδείκνυνται ἀμειβοῦνται ἐκ μέρους τῶν

δισταμένων ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ Ὁμάδων ὑποχωρήσεις πρὸς καταρτισμὸν ἐνιαίας δημοκρατικῆς παρατάξεως διὰ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἀγῶνος πρὸς ἐπίλυσιν τοῦ πολιτικικοῦ καὶ δυναστικοῦ ζητήματος.

• Ἡ διατυπωθεῖσα γνώμη ἦτο: Νὰ λυθῇ τὸ δυναστικὸν διὰ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, κηρυσσομένης ὀριστικῶς ἐκπτώτου τῆς Δυναστείας, νὰ παραπεμφθῇ δὲ τὸ πολιτικὸν εἰς τὸν Λαόν, ἄνευ προηγουμένης ἀποφάσεως τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ὅστις νὰ ἀποφανθῇ περὶ δημοψηφίσματος ἐν βραχεῖ χρόνῳ διεξαγομένου.

• Ἡ Κυβέρνησις ἐξήγγειλεν ἤδη τὸ πρόγραμμά της. Δὲν εἶνε σύμφωνον ἐντελῶς πρὸς τὰς ἀνωτέρω ἀπόψεις. Διαφέρει κατὰ τοῦτο μόνον. ὅτι ἡ Κυβέρνησις θέλει ὅπως δι' ἀποφάσεως τῆς Συνελεύσεως ἀνκηρυχθῇ ἡ Δημοκρατία, νὰ ἐγκαθιδρυθῇ ὁμοῦς μόνον μετὰ τὴν διεξαγωγὴν δημοψηφίσματος ἐγκρίνοντος τὴν ἀπόφασιν ταύτην.

• Ὁ ἀντιπρόεδρος νὰ εἰπε καὶ ἡ διαφορά αὕτη.

• Ἐφόσον ὁμοῦς ἡ Κυβέρνησις ἐμμένει—οὐχὶ ὀρθῶς κατ' ἐμὲ—εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἦτο μεγαλύτερον τὸ λάθος νὰ καταψηφισθῇ ὑπὸ τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως καὶ νὰ μὴ συγκεντρώσῃ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν πλειονοψηφίαν πρῶτασις ἀφορῶσα τὴν ἀνκήρυξιν τῆς Δημοκρατίας.

• Ἀπὸ τῶν ἀντιλήψεων τούτων ὁρμώμενος ἔλαβον τὴν ἀπόφασιν νὰ υπερψηφίσω τῆς Κυβερνήσεως ὅσον ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴν τῆς εἰς τὸ δυναστικὸν καὶ πολιτικὸν ζήτημα καὶ νὰ συντρέξω αὐτὴν ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἀσθενειῶν μου δυνάμεων, ὅπως ἡ νίκη ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας ἀποθῇ ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέρα καὶ περιφανεστέρα.

• Ὅσον ἀφορᾷ τὰ λοιπὰ σημεῖα τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος ἐπιφυλάσσομαι ἐν καιρῷ νὰ ἐκφέρω τὴν γνώμην μου».

Ὁ κ. **Σπ. Ἡλιόπουλος** (πληρεξούσιος Κορινθίας) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

«Μετὰ τὴν κυβερνητικὴν δῆλωσιν ὅτι ἡ λαϊκὴ κυριαρχία ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου θέλει ἀποφανθῇ περὶ τοῦ πολιτεύματος δηλῶ χάριν τῆς ὁμαλότητος τῶν πραγμάτων τῆς Χώρας ὅτι θέλω ὑπερψηφίσει αὐτῆς».

Ὁ κ. **Α. Ἐφραϊμίδης** (πληρεξούσιος Βόλου) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

• Ἐξ ἰδεολογίας τυγχάνω δημοκράτης καὶ εἶχον ἐκ τῶν πρώτων μετὰ συναδέλφων Μικρασιατῶν ταχθῇ παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Δημοκρατικῆς Ἐνώσεως προτοῦ οἱ ἐν Βόλῳ συμπατριῶται μὲ τιμῆσωσι διὰ τῆς ψήφου των. Μετὰ τὴν ἐκλογὴν μου καὶ τὴν δῆλωσιν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Φιλελευθέρων ὅτι καὶ ἐκεῖνος εἶνε ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας καὶ ταύτην θὰ ὑπο-

στηρίξη, ἐκ σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως καὶ ἐκ λόγων ἀφοσιώσεως καὶ εὐλαθείας τῶν ἐκλογέων μου πρὸς αὐτὸν ἡκολούθησα τὸν τρόπον ὃν οὗτος ὑπέδειξε διὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας. Ἀφοῦ ὅμως οὗτος ἀνεχώρησεν, ἡ δὲ μέθοδος τοῦ περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς Δημοκρατίας ἀνωμολογήθη ἀνεφάρμοστος, ἐκ τοῦ λόγου τῆς ἀρχικῆς δημοκρατικῆς ιδεολογίας μου θέλω ὑπερψηφίσει τῆς Κυβερνήσεως τῶν δημοκρατικῶν».

Ὁ κ. **Α. Νιφοράτος** καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν:

«Διὰ τὴν δικαιολογίαν τὴν ψῆφον ἐμπιστοσύνης τὴν ὁποίαν θὰ δώσω πρὸς τὴν Κυβέρνησιν καὶ θὰ ταχθῶ ἀνεπιφυλάκτως παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς, δὲν ἔχω νὰ μακρηγορήσω, σεβόμενος τὴν κατέχουσιν τὴν Συνέλευσιν ἀγωνίαν ὅπως ἴδω τάχιστα πραγματοποιούμενον τὸν δημοκρατικὸν πόθον τῆς. Θὰ εἴπω μόνον πρὸς τὴν Ἐθνοσυνέλευσιν ὅτι ὑπῆρξα ἐκ τῶν πρώτων οἵτινες ἐκήρυξαν ἐκπτωτον τὴν Δυναστείαν κατὰ τὸ 1917, ὅτε ἐμεσοῦράναι ὁ Κωνσταντῖνος. Ἐπράξα τοῦτο ὡς Δῆμαρχος τῆς πόλεως Ἀργυροπόλεως καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐπικαλοῦμαι τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀξιότιμου Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως, τὸν ὁποῖον εἶχε τὴν τιμὴν τότε νὰ φιλοξενῇ ἡ πόλις Ἀργυροπόλεως. Ἄν δὲν ἔπράξα τοῦτο ἀμέσως, μετὰ συνεκράτησαν τὰ μεγαλουργήματα τοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου καὶ ἡ πίστις ἦν εἶχον ὅτι τὸ πρόγραμμά του θὰ ἐπετύγχανεν».

Ὁ κ. **Ι. Μαγαρινός** (πληρεξούσιος Σύρου) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν: «Ἐν τῇ πεποιθήσει, κύριε Πρόεδρε, ὅτι συντελῶ διὰ τῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ψήφου μου εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῆς καταστάσεως, ὡς αὕτη διεμορφώθη μετὰ τὴν παραίτησιν τῆς προκατόχου Κυβερνήσεως, δηλῶ ὅτι θέλω ὑπερψηφίσει αὐτῆς».

Ὁ κ. **Γ. Μόδης** (πληρεξούσιος Φλωρίνης) καταθέτει τὴν ἐξῆς ἔγγραφον δῆλωσιν: «Δικαιολογῶν τὴν ψῆφόν μου πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐθεώρησα ὑποχρεώσιν μου νὰ δηλώσω ὅτι πράττω τοῦτο, μολοντί ἔχω ἀρκετοὺς ἐνδοκισμοὺς διὰ τὸν τρόπον καθ' ὃν αὕτη ἀνῆλθεν εἰς τὴν Ἀρχήν, κυρίως διὰ τὰς ἐκδηλωθείσας συμφιλωτικὰς τάσεις, τὰς συμφιλωτικὰς ἐνεργείας τῆς. Ὁφείλεται διὰ τοῦτο τιμὴ καὶ ἔπαινος εἰς αὐτήν. Ἀλλ' ὀφείλεται ἐπίσης τιμὴ καὶ ἔπαινος εἰς τοὺς πολιτικούς καὶ δημοσιογράφους τοῦ ἐκτὸς τῆς αἰθούσης ταύτης πολιτικοῦ κόσμου, οἵτινες ἔκαμον μίαν χειρονομίαν ἀσυνήθιστον δυστυχῶς εἰς τὰ πολιτικά μας ἔθνη, ἥτις ὅμως εἶχε σοβαρῶτατον τὸν ἀντίκτυπον εἰς τὰς λαϊκὰς μάζας.

»Θὰ ἐπεβάλλετο ἴσως βραχεῖά τις ἀναβολὴ τῆς συγκλήσεως τῆς Συνελεύσεως, διὰ νὰ συνεχισθοῦν καὶ εὐοδωθοῦν αἱ διαγυλθεῖσαι συμφιλωτικαὶ συνεννοήσεις μεταξὺ τοῦ ἀρχηγοῦ

τῆς πρώτης Κυβερνήσεως καὶ μερίδος τοῦ ἀντιπάλου κόσμου. μολοντί οὐδὲν περὶ τῆς πορείας αὐτῶν γνωρίζω. Πιστεύω ὅμως ὅτι διὰ τῶν διαπραγματεύσεων ἐκείνων θ' ἀπεδεικνύετο ὅτι καὶ ἡ μερίς ἐκείνη τοῦ ἀντιπάλου κόσμου, ἡ ὁποία ἔχει συνυφάνει τὴν ὑπαρξίν της μετὰ τὴν ἀδιαλλαξίαν καὶ ἡ ὁποία κατατηγορεῖ τὴν ἄλλην πτέρυγα τῆς ἰδίας παρατάξεως ἐπὶ προσία, ὅτι οὐδὲν ἕτερον αὕτη πράττει ὀρίζουσα διὰ τὴν ἐπαναφορὰν τῆς Δυναστείας ποσοστὸν λαϊκῶν κατὰ τὸ δημοψήφισμα ψήφον τόσον ὑπερβολικόν, τόσον ἀπίθανον ὥστε τοῦτο κατ' οὐδὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν προκαταβολικὴν κατὰ δίκην τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) προτείνει ὅπως ἀνεξαρκήτως τῶν μικρῶν πολιτικῶν διαφορῶν αἱ ὁποῖαι χωρίζουν τὰς διαφόρους ἀποχρώσεις τῆς Συνελεύσεως οἱ ἀποτελοῦντες αὐτὰς πληρεξούσιοι τείνωσι πρὸς ἀλλήλους τὰς χεῖρας καὶ βαδίσωσιν ἡνωμένοι πρὸς τὸν ἀγῶνα διὰ τὸ δημοψήφισμα.

Μεθ' οὗ ὁ κ. **Πρόεδρος** κηρύσσει περατωμένην τὴν συζήτησιν ἐπὶ τῶν προγραμματικῶν δηλώσεων τῆς Κυβερνήσεως καὶ δηλοῖ ὅτι ἐκ μέρους τῶν πληρεξουσίων κ. κ. **Α. Κολιαλέξη, Γ. Μπρίκα, Β. Καραπαναγιώτη, Α. Δοξιάδη** κλπ. ὑπεβλήθη πρότασις καθ' ἣν «ἡ Ἐθνοσυνέλευσις μετὰ τὰς δηλώσεις τοῦ ἀξιότιμου κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως καὶ τὴν γενομένην ἐπ' αὐτοῦ συζήτησιν ἐκφράζουσα τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτῆς πρὸς τὴν Κυβέρνησιν εἰσέρχεται εἰς τὴν ἡμερησίαν Διάταξιν».

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται εἰς τὴν ἡμερησίαν Διάταξιν **Α. Μάρκου**, τοῦ κ. **Προέδρου** δηλοῦντος ὅτι οἱ παραδεχόμενοι τὴν ὡς ἄνω πρότασιν λέγουσι **ναί**, οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι λέγουσιν **ὄχι**.

ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν αὐτῶν ἄρχεται ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, ἐκφωνουμένων ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων κατὰ περιφερείας.

Περατωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι ἐψηφοφόρησαν 275 ἐξ αὐτῶν εἰπον **ναί** 259, εἰπον **ὄχι** 3 καὶ ἡρνήθησαν ψῆφον 13, ἐν οἷς καὶ οἱ κ. κ. Ὑπουργοί, κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον ψηφοφορίας:

Δημ. Ἡρακλείδης	Ν	Ἀπ. Δοξιάδης	Ν
Ἐλευθ. Βενιζέλος	Ν	Ἰωάν. Καλογεράς	Ν
Κωνστ. Ρακτιβάν	Ν	Γεώργ. Πολίτης	Ν
Σ. Παπαγρηγοριάδης	Ν	Ἀπόστ. Ὀρφανίδης	Ν
Γεώργ. Ροῦσος	Ν	Εμμ. Ζυμπρακάκης	Ν

Περ. Καραπάνος Ν Κ. Σπυρίδης
 Έμμ. Έμμανουηλίδης ... Ν Άδάμ. Εὐφραιμίδης Ν
 Γεώργ. Φραγκοῦδης Ν Φίλ. Γιαννακόπουλος Ν
 Β. Ἀρτεμιάδης Ν Δημ. Σαράτσης Ν
 Σκεῦος Ζερβός Ν Δημ. Ψιάρης Ν
 Δημ. Θεολογίτης Ν Ἀλέξ. Γρίβας Ν
 Δημ. Μαρσέλος Ν Παντ. Καρασεβδάς Ν
 Γεώργ. Μαυρολέων Ν Φίλ. Στασινόπουλος Ν
 Δημ. Πολυκράτης Ν Ἀθ. Παπαχριστόπουλος Ν
 Χαλῆς Θεοδωρίδης Ν Ἡλίας Ἀποσκήτης Ν
 Ἐλευθ. Παυλίδης Ν Δημ. Δημητράκοπουλος Ν
 Π. Παναγιωτόπουλος Ν Πέτρος Ζωγράφος Ν
 Α. Κωνσταντιλέρης Ν Νικ. Ζαμχίνος Ν
 Γεώργ. Ἡσαΐας ἡρν.ψ. Δημ. Χατζόπουλος Ν
 Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς Ν Κων. Ταλιαδοῦρος Ν
 Γεώργ. Βραχηνός Ν Παναγ. Πετροπουλάκης Ν
 Ἀλ. Χατζηκυριάκος.. ἡρν.ψ. Εὐστάθ. Μαλαμίδας
 Στυλ. Γονατᾶς Ν Γεώργ. Βοραζάνης Ν
 Σπυρ. Θεοδωρόπουλος ... Ν Λάμπ. Λαμπρανίδης
 Ἀλέξ. Μυλωνᾶς Ν Δημ. Ἀνδρεάδης Ν
 Ἀρτ. Δεναῆς Ν Δημ. Βάντσης Ν
 Λουκᾶς Σακελλαρόπουλος Ν Ἀντ. Βεζιρζόγλου
 Ἰωάν. Σολιώτης Ν Κ. Κωνσταντινίδης Ν
 Γεώργ. Κατσιμπέρης Ν Θεμιστ. Παπαϊωάννου
 Δημ. Πετρίτης Ν Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος
 Ἰωάν. Τσίρος Ν Κων. Κουρτίδης Ν
 Ἀπόστολ. Παπακοικονόμου Ν Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης
 Δ. Καμπάνης Ν Χριστόφ. Πανταζίδης Ν
 Ἰω. Μαμάης Ν Φίλ. Μανουηλίδης
 Α. Κολιαλέξης Ν Περ. Κουρτίδης Ν
 Πέτρος Καλμουῆχος Ν Γεώργ. Μπρίκας Ν
 Ἀθαν. Τζώνης Ν Ἀλέξ. Παπαθανάσης Ν
 Νικ. Καλέλλης Ν Βασ. Χατζηλήλης Ν
 Ἀντ. Γαρουφαλᾶς Ν Ἐμίν Μπέη Ζαδὲ Ν
 Δημ. Μαργέτης Ν Γρηγ. Τηλυκίδης Ν
 Πέτρος Παναγιώτου Ν Νεόκ. Γρηγοριάδης
 Δημήτρ. Βαρελᾶς Ν Νικ. Κοντολέων Ν
 Βασ. Καραπάνος Ν Μιχ. Δωῖδος Ν
 Χρ. Σαμαρᾶς Ν Γεώργ. Πέτσος Ν
 Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης.. Ν Ἰωάν. Γιαμούζης
 Θωμᾶς Μάγκος Ν Ἀνδρ. Κόρακας Ν
 Ἀβραάμ. Γρηγοριάδης... Ν Κυρ. Βαρδουλάκης Ν
 Γ. Παπαγεωργίου Ν Δ. Καλκανδής Ν

Έμμ. Ρέπουλης Γεώργ. Κωνσταντινίδης .. Ν
 Γεώργ. Καραντάρης Γεώργ. Ἀλεκτορίδης
 Ἰωάν. Τσιγκόλης Ἰορδ. Ἀνανιάδης Ν
 Ἰωάν. Χριστοδουλιᾶς Ἰω. Πασαλίδης Ν
 Ἀναστ. Ταβουλάρης Μιχ. Σαμαρᾶς Ν
 Θεόδ. Γούσκος Ν Εὐστρ. Γονατᾶς Ν
 Καῖσαρ Ζέζας Ν Κωνστ. Βαγιανός Ν
 Κωνστ. Γόντικας Ν Π. Διαμαντόπουλος Ν
 Νικ. Συριόπουλος Ν Ἰσαὰκ Ἀλχανάτης Ν
 Βασ. Δαλιάνης Ν Ἰάκωβος Λεβῆ
 Τάσης Ἀναστασίου Ν Ἰωσήφ Ἡλία Σάϊας Ν
 Χαράλ. Λυκοτόμαρος Ν Ἰησοῦς Σαμουηλίδης
 Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος.. Ν Νικόλ. Σπηλιώτης
 Νικόλ. Καλλινοτζίης Ν Παν. Στενός Ν
 Γεώργ. Κατεράκης Ν Δημ. Κατσίνας Ν
 Τίτ. Γεωργιάδης Ν Ἀντ. Πρέκας Ν
 Γεώργ. Μαρῆς Ν Ἀντ. Δαργέντας Ν
 Στυλ. Γρηγορίου Ν Γεώργ. Δρακούλης Ν
 Νικ. Ζουδιανός Ν Δημ. Μπότσαρης
 Ἰωάν. Περιδοιμάννης Ν Γεώργ. Καλούδης
 Γεώργ. Δουκουμετζίδης Ν Μιχ. Μίσιος Ν
 Σταμ. Κιουζὲς Πεζᾶς Ν Γεώργιος Κιαγῆς Ν
 Γεώργ. Χατζηκυριακοῦ Ν Σπυρ. Σίμος Ν
 Θεόδ. Ἀνδρεάδης Ν Παν. Γιωτόπουλος Ν
 Θεόδ. Πάγκαλος Ν Πέτρος Μπέμπης Ν
 Κωνστ. Ἀγγελάκης Ν Ἀθαν. Τραχήλης
 Ἀνδρ. Μπιράκης Ν Περ. Γεωργίτσης Ν
 Ἰωάν. Βαρβαγιάννης Ν Γεώργ. Γκάλλκος Ν
 Κωνστ. Φίλανδρος Ν Ἀχ. Παπαδάτος Ν
 Σερ. Τσακμάνης Ν Αὐγουστος Θεολογίτης .. Ν
 Μιχ. Κύρκος Ν Ἀναστ. Μισιρλόγλου Ν
 Ἰωάν. Πετσάλης Ν Μιλτ. Σταμούλης
 Α. Ἰασονίδης Ν Παρ. Γελκενδζόγλου Ν
 Δημ. Εἰθυμιάδης Ν Ἀλκ. Κωνσταντινίδης
 Στέφ. Βαρδάκος Ν Σωκρ. Ζερβουδάκης
 Παντ. Γεωργιάδης Ν Στέφ. Παπαναστασίου Ν
 Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης .. Ν Κωνστ. Νταῆς
 Δημ. Δημάδης Ν Γεώργ. Θούας Ο
 Νικόλ. Τερζόγλου Ν Ἡλίας Μειτάνης Ν
 Γεώργ. Κοσμίδης Ν Ἀνδρ. Ζαίμης
 Χρ. Πίψος Ν Σωτ. Γιαννούσης
 Ἰωάν. Πλατσούκας Ν Χρ. Σακελλαρίδης Ν
 Περ. Καλλιδόπουλος Ν Ἰωάν. Κουρτάκης Ν

Παν. Φλέσσας Ν
 Νικ. Δαγρές Ν
 Γεώργ. Σίδερης Ν
 Χρ. Ἀλαμάνης Ν
 Κωνστ. Σταμούλης .. ἡρν.ψ.
 Λάμπρ. Κατσάρος Ν
 Περ. Ἀλεξανδρῆς Ν
 Λάμπρ. Καταφυγιώτης .. Ν
 Εὐστ. Γουλιανός Ν
 Ἰωάν. Παπαθεοδώρου .. Ν
 Παν. Κόλιας Ν
 Νικ. Σταματιάδης Ν
 Ζαφείριος Ἀδάμ Ν
 Ἰωάν. Βαλαλᾶς Ν
 Ἀλέξ. Ὁρολογόπουλος .. Ν
 Ἰωάν. Ζάχος Ν
 Δημ. Κύρου Ν
 Περ. Μαζαράκης Ν
 Ἀνδρ. Δενδρινός Ν
 Κωνστ. Ζαβιτσιάνος Ν
 Εὐθ. Βελιανίτης Ν
 Κωνστ. Βούλγαρης Ν
 Δημ. Σπίγγος Ν
 Σπυρ. Ζερβός Ν
 Θεόδ. Κωτούλας Ν
 Κωνστ. Τσιμινάκης Ν
 Ἰων. Κοντοδίνας Ν
 Παν. Κаланτζόπουλος .. Ν
 Αἰζ. Ἀνδρεάδης Ν
 Στυλ. Θεολογίδης Ν
 Γεώργ. Κακουλίδης Ν
 Παναγ. Ἀραβαντινός ἡρν.ψ.
 Ἀναστ. Ἀναγνωστόπουλος .. Ν
 Νικόλ. Φραντζῆς Ν
 Παναγ. Πετρίδης Ν
 Σπυρ. Ἡλιόπουλος Ν
 Κωνστ. Ρέντης Ν
 Λουκάς Νιφοράτος Ν
 Ριχ. Λιβαθηνόπουλος .. Ν
 Παν. Καπάτος Ν
 Παναγ. Τσιτσιλίας Ν
 Θεόδ. Γρηγορίου Ν
 Νικ. Καραμάνος Ν

Ἰωάν. Λιμπερόπουλος ἡρν.ψ.
 Θαλῆς Κουτούπης Ν
 Γεώργ. Φικιώρης Ν
 Σπυρ. Ξύδης Ν
 Ἀχ. Πρωτοσύγκελλος Ν
 Στέφ. Ἀναστασιάδης Ν
 Ἰωάν. Ἰσχύμαχος Ν
 Γεώργ. Βλάχος Ν
 Ἰωσ. Κούνδουρος Ν
 Μιχ. Κοθρῆς Ν
 Παν. Σφακιανάκης Ν
 Μιχ. Καταπότης Ν
 Λουκάς Κουτσοπέταλος .. Ν
 Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης Ν
 Βύρ. Καραπαναγιώτης .. Ν
 Γεώργ. Παπανδρέου Ν
 Στυλ. Κρητικᾶς Ν
 Ἐμμ. Μάρκογλου Ν
 Ἰωάν. Λαδάς Ν
 Δημ. Σάλτας Ν
 Ἰωάν. Σιφναῖος Ν
 Ὁρέστ. Κυπριανός Ν
 Δημ. Γεωργαλᾶς Ν
 Γεώργ. Καλδῆς Ν
 Μ. Λαίλιος Ν
 Δημ. Ἀκάκιος Ν
 Χαρ. Γρηγορίου Ν
 Ἀντ. Παπαγεωργίου Ν
 Δημ. Σάββας Ν
 Μάρκ. Τσαρλαμπᾶς Ν
 Γεράσ. Σολδάτος Ν
 Νικόλ. Ἀβραάμ Ν
 Ἰωάν. Παπαλουκάς Ν
 Πέτρος Λαπατσάνης .. ἡρν.ψ.
 Ἀλέξ. Παπαναστασίου ἡρν.ψ.
 Γεώργ. Σεχιώτης Ν
 Νικόλ. Μπακόπουλος Ν
 Ἰωάν. Μανέττας Ν
 Χρ. Κατριβάνος Ν
 Δημ. Φλέσσας Ν
 Πλούτ. Χαλόφτης Ν
 Χρ. Ζουμῆς Ν
 Ἰωάν. Πατάλας Ν

Νικόλ. Χρυσόγελος Ν
 Διον. Λεονάρδος Ν
 Παν. Μερλόπουλος Ν
 Ἰωάν. Φωτόπουλος Ν
 Ὁθων Πέτροβας Ν
 Γεώργ. Πρεζάνης Ν
 Δημ. Προμπονάς Ν
 Ἀντ. Πραντούνας Ν
 Γεώργ. Βενιέρης Ν
 Ἰωάν. Κανναβός Ν
 Ἰωάν. Καρμανίδης Ν
 Κωνστ. Πετρίδης Ν
 Χρῖστος Δάναινας Ν
 Κωνστ. Βλαχοθανάσης .. Ν
 Π. Μαυρομιχάλης Ν
 Βασ. Κυβέλος Ν
 Κωνστ. Βουδούρης Ν
 Π. Κανελλόπουλος Ν
 Ἰωάν. Σεφερλῆς Ν
 Γερ. Τυπ. Ἰακωβάτος .. Ν
 Βασ. Ἀλεβιζάτος Ν
 Θεόδ. Βελιανίτης Ν
 Σπυρ. Κρεμεζῆς Ν
 Νικόλ. Γουργουρῆς Ν
 Κωνσταν. Σταματοπούλος .. Ν
 Ἀνδρ. Μιχαλακόπουλος .. Ν
 Κωνστ. Δρούλιας Ν
 Κωνστ. Γκότσης Ν
 Γεώργ. Ἀργυρόπουλος .. Ν
 Ἀνδρ. Μάρκου Ν
 Χρῖστος Φακῆς Ν
 Θεόδ. Χαβίνης Ν
 Ἀνδρ. Σκέφερης Ν
 Δημ. Δαγκλῆς Ν
 Γεώργ. Γερογιάννης Ν
 Παν. Κοκκινάτος Ν
 Μιχ. Βυζᾶς Ν
 Ἰω. Ταρσούλης Ν
 Δημ. Τσαπόγας Ν
 Νικ. Ἀσκούτσης Ν
 Γεώργ. Τσαγρῆς Ν
 Ἐμμ. Τσουδερός Ν
 Μαν. Βολουδάκης Ν

Ἰω. Γοβατζιδάκης Ν
 Γεώργ. Κονδύλης ἡρν.ψ.
 Ἀναστ. Μπακάλημπασης » »
 Γεώργ. Λαλαζήσης Ν
 Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης .. Ν
 Σπυρ. Ἀντωνιάδης Ν
 Ἰωάν. Κεραμεύς Ν
 Κωνστ. Καλούδης Ν
 Λεων. Θεοχάρης Ν
 Ζήσης Μπογιώτας Ν
 Χασάν Ὁγλοῦ Μουσταφᾶ Ν
 Χατζῆ Ἀχμετογλοῦ Μεστάν Ν
 Ἀλέξ. Γιαννουλάτος Ν
 Μιλτ. Καβαλιερᾶτος Ν
 Θεμ. Σοφούλης Ν
 Κωνστ. Παπαϊωάννου Ν
 Ἐμμ. Σοφούλης Ν
 Ἀλ. Κεντούρης Ν
 Ἰωάν. Μιλαχίας Ν
 Δημ. Πάζης ἡρν.ψ.
 Δημοσθ. Φλωριάς Ν
 Ἰωάν. Σχοινᾶς Ν
 Δημοσθ. Μέλφος Ν
 Ὁρέστ. Ζαφειρίου Ν
 Νικ. Μανούσης Ν
 Νικ. Κωνσταντόπουλος .. Ν
 Ἀναστ. Λαζαρίδης Ν
 Β. Ἐμμανουηλίδης Ν
 Ἰάκ. Τριανταφύλλου Ν
 Σταμ. Βακράτσας ἡρν.ψ.
 Γεώργ. Μπούμπουλης Ν
 Δημ. Δασκαλάκης Ν
 Ἰωάν. Μαραγκός Ν
 Ἰωάν. Βενιέρης Ν
 Ἀλέξ. Παπαδάμ Ν
 Κωνστ. Καλομενόπουλος .. Ν
 Κωνστ. Ἀλαβάνος Ν
 Ἐρ. Βαλαρῆς Ν
 Σωτ. Χατζηγάκης Ν
 Παναγ. Καραλῆς Ν
 Χρ. Χατζηπέτρος Ν
 Βασίλ. Ἰακωβάκης Ν
 Ἀνδρ. Κοκκέβης Ν

Νικ. Μανωλόπουλος	Ν	Ἰωάν. Μαυρουδῆς	Ν
Γεώργ. Λουπινᾶς	Ν	Κωνστ. Μαισιώρης	Ν
Ἀναστ. Ἀκρίδας	Ο	Νικ. Παπαγεωργίου	Ν
Βασ. Βλαχόπουλος		Δημ. Χατζῆς	Ν
Γεώργ. Τσακανίκας		Κωνστ. Καραναστάσης	Ν
Γεώργ. Δουζίνης	Ν	Βασίλ. Μάλλιος	Ν
Λάμπρος Λάμπρου		Γεώργ. Κουτρομπάκης	Ν
Γεώργ. Ροδόπουλος		Στρατῆς Γεωργιλαδάκης	Ν
Θεόδ. Κριεζῆς	Ν	Κωνστ. Παπαδογιάννης	Ν
Ἀθ. Μισούλης	Ν	Πολ. Πολυχρονίδης	Ν
Ἀντών. Δαμιανός	Ν	Ἀριστομ. Μητσολάκης	Ν
Μιλτ. Δεληγιάννης	Ν	Γρηγ. Μάρακας	Ν
Ἰωάν. Τσιριμῶκος	Ν	Ἰωάν. Μαρματάκης	Ν
Νικόλ. Ξηρός	ἡρν.ψ.	Ὁμ. Πανταζίδης	Ν
Σπυρ. Τράκας	Ν	Χριστ. Ροδοκανάκης	
Ἀναστ. Κούτρας		Βίκ. Κουκουρίδης	Ν
Γεώργ. Μόδης	Ν	Γεώργ. Ἀνδρεάδης	Ν
Ἰωάν. Σαπουντζῆς		Ἡλ. Ἀσπιώτης	Ν
Γεώργ. Τζώρτζης	Ν	Μάριος Βολίκας	Ν
Μιχαήλ Χατζητάσης		Ἀλέξ. Κανάρης	
Ρητορίδης Χατζόπουλος		Νικ. Μαμούνης	
Ἄγγ. Ἀγαπητός	Ν		

Συνεπῶς ἡ περὶ ἧς πρόκειται πρότασις ἐγένετο δεκτὴ.

Μεθ' ὃ κ. **Πρόεδρος** δίδει τὸν λόγον εἰς τὸν κ. Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως, ὅστις λέγει τὰ ἑξῆς :

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Ἐπαναλαμβάνω, ὅτι ἡ ἔξοχος πατριωτικὴ στάσις τῆς Ἑθνικῆς Συνελεύσεως πολλαπλασιάζει τὰς ὑποχρεώσεις τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ὁποία δὲν ἔχει τώρα πλέον νὰ εἰπῇ τίποτε ἄλλο παρὰ ὅτι ὅλοι ἡμεῖς, ὅτι δῆποτε καὶ ἂν μᾶς διαιωῇ εἰς τὰς λεπτομερείας, πρέπει νὰ δώσωμεν τὰς χεῖρας διὰ νὰ ἐξασφαλίσωμεν τὴν μεγάλην λαϊκὴν νίκην διὰ τοῦ δημοψηφίσματος. Ἡ σημερινὴ ψηφοφορία εἶνε τὸ πρῶτον σάλπισμα· τὸ ὁποῖον θὰ ἀντηχήσῃ εἰς τὰ πέρατα τῆς Ἑλλάδος. Αὐριον θὰ συνέλθωμεν διὰ νὰ ψηφίσωμεν τὸ ψήφισμα τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας (χειροκροτήματα). Εἶνε εὐτυχὴς σύμπτωσις ὅτι αὐριον εἶνε ἡ ἐπέτειος τῆς ἑθνικῆς μας παλιγγενεσίας. Εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐορτάσῃ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς δύο ἐορτάς, τὴν κατάλυσιν τοῦ ξένου τυράννου καὶ τὴν κατάλυσιν τοῦ ἀπολυταρχισμοῦ, τὴν ἀποκατάστασιν εἰς τὸν Τόπον τοῦ ἰθαγενοῦς πολιτεύματος τῆς Δημοκρατίας. τὴν ἐξασφάλισιν τῆς Κυβερνήσεως

τοῦ Λαοῦ ἀπὸ τὸν Λαόν. ἡ ὁποία εἴμεθα ἀπολύτως βέβαιαι ὅτι θὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν πρόδον τῆς Πατρίδος μας.

Θὰ σᾶς παρακλῆσω ὅπως αὐριον μεταῤῥωμεν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν ναὸν καὶ πανηγυρίσωμεν τὴν ἐπέτειον τοῦ μεγάλου ἑθνικοῦ ἀγῶνος.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι Ἐν σώματι.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Ὅπως θέλετε. Ἐάν θέλητε ἐν σώματι, οὐδεμίαν ἔχω ἀντίρρησην, ἀλλ' ὁφείλω νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι θὰ εἶνε αὐριον· μεγίστη κίνησις εἰς τοὺς δρόμους καὶ ἴσως ἡ ἐν σώματι μετάθεσις θὰ συναντήσῃ δυσχερείας. (Θεωρῶ προτιμότερον, ἐάν θέλητε, νὰ συναντηθῶμεν εἰς τὴν Μητρόπολιν κατὰ τὴν ὥραν τῆς δοξολογίας καὶ ἐκεῖθεν νὰ ἐλθωμεν ἐνταῦθα πεζῇ.

Γνωρίζω τί συμβαίνει κατὰ τὰς περιστάσεις αὐτάς. Ἐάν δώσωμεν τὸν τρόπον συγκεντρώσεως ἐδῶ κατὰ τὴν 10 π. μ. λόγου χάριν, εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι οὔτε τὸ ἡμῖς δὲν θὰ παρευρεθῇ, ἐνῷ ἡ συγκεντρώσις εἰς τὴν ἐκκλησίαν θὰ εἶνε ἀσφαλεστέρα καὶ εὐκολωτέρα, ἐκεῖθεν δέ, ἐάν θέλητε, δυνάμεθα νὰ ἐπιστρέψωμεν πεζῇ εἰς τὴν Συνέλευσιν, ὅπου θὰ προῤῥωμεν εἰς τὴν ψήφισιν τοῦ ψηφίσματος περὶ τῆς ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ τῆς ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας. Θὰ σᾶς παρακλῆσω, ἐάν ἔχητε ὀλίγην ὑπομονήν, ν' ἀκούσῃτε τὸν κ. Ἀρχιερατικόν. ὁ ὁποῖος θὰ εἰσηγηθῇ τὸ νομοσχέδιον περὶ ἰδρύσεως Ἰπουργείου Ἐννόμου Τάξεως. Ἐάν ἀκούσῃτε τὴν στατιστικὴν τῶν ἐγκλημάτων, θὰ συμφωνήσῃτε ὅπως τὸ νομοσχέδιον τοῦτο κηρυχθῇ κατεπεῖγον.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διατάξιν
τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας

Γίνεται δεκτὸν δι' ἀναστάσεως τὸ σύνολον τοῦ σχεδίου νόμου «περὶ τροποποιήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως», ἔχον οὕτω :

Περὶ ἰσοποιοήσεως ἐνίων διατάξεων τοῦ Ὁργανισμοῦ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Ἄρθρον 1.

Τὸ γ' ἐδάφιον τοῦ ἁρθροῦ 24 τοῦ Ν. Διατάγματος τῆς 6 Αὐγούστου 1923 «περὶ ὀργανώσεως τῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς κλπ.» ἀντικαθίσταται ὡς ἑξῆς :

«Διὰ τὰς ἐκτάκτους ἀνάγκας τοῦ Ὑπουργείου καὶ τῶν κατὰ
τόπους ὑπηρεσιῶν ἐπιτρέπεται δι' ἀποφάσεως τοῦ ἐπὶ
τῆς Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως Ὑπουργοῦ
ὁ διορισμὸς ἐκτάκτων ἐπὶ ἡμερησίᾳ ἀποζημιώσει ὑπαλ-
λήλων, ὧν ὁ ἀριθμὸς δὲν δύναται νὰ υπερβῇ τοὺς
διακοσίους ἐνενηήκοντα (290), ἡ δὲ ἡμερησία ἀποζημι-
ωσις τὰς δραχμὰς τριάκοντα (30) ἄνευ τῶν εἰς τοὺς λοιποὺς
ὑπαλλήλους παρεχομένων ἐπιδομάτων, διοριζομένων κατὰ προτί-
μησιν τῶν ὡς ὑπεραριθμῶν ἀπολυθέντων ἀπὸ 31 Ἰουλίου 1923
προσφύγων, ἀναπηρῶν πολέμου καὶ ἐφεδρών, χωρὶς ν' ἀποκλει-
σθῶσι καὶ ἄλλοι ἀπολυθέντες κατὰ τὸν ἴδιον χρόνον, ἐφόσον ἡ
ὑπηρεσία των ᾗτο ἀπολύτως εὐδόκιμος.

Ὡσαύτως ἐπιτρέπεται ὁ διορισμός μέχρι δύο ἐκτάκτων
πλημμεταρχῶν α' ἢ β' τάξεως καὶ μέχρι τριῶν γραμματέων
α' ἢ β' τάξεως, ἐπὶ ἀποδογαῖς τῶν ἰσοβάθμων τῶν μονίμων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δὲ τοῦ παρόντος ὀριζομένων ἐκτάκτων ἐπὶ ἡμερησίᾳ ἀποζημιώσει ὑπαλλήλων, δύναται νὰ ἐλαττωθῇ δια-
πράξεως τοῦ Ὑπουργοῦ Ὑγιεινῆς. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει πε-
ριορίζεται εἰς 100 τὴν 31 Μαρτίου 1925, ὅτε ἀπολύονται αὐ-
τοδικαίως τῆς ὑπηρεσίας καὶ οἱ ὡς ἄνω ἐπὶ βαθμῷ ἔκτακτοι
ὑπάλληλοι.

*Αρθρον 2.

Αἱ συμφώνως τῷ ἄρθρῳ 19 τοῦ αὐτοῦ Ν. Δ., ὡς τοῦτο ἐ-
τροποποιήθη διὰ τοῦ Ν. Δ. τῆς 15 Σεπτεμβρίου 1923, γενό-
μεναι ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου γνωμοδοτήσεις μονιμα-
πλήσεως τῶν ἐκτάκτων καὶ ἡμερομισθίων ὑπαλλήλων τοῦ
Ἑργασίου Ὑγιεινῆς κλπ., πρὸς πλήρωσιν κενῶν ὀργανικῶν
θέσεων ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ἀκαλοῦθου καὶ κάτω ὑποβληθήσυν-
ται εἰς ἀναθεώρησιν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου,
τῶν ὡς εἴρηται ὑπαλλήλων κριθησομένων κατὰ τὴν ἐπομένην
ἀπαρεγγελίτως σειρὰν προσόντων, ὑφισταμένην κατὰ τὴν ἰσχὺν
τοῦ παρόντος:

1) Σύζυγοι, ἀδελφαὶ καὶ τέχνα στρατιωτικῶν θανόντων ἢ καταστάντων ἀναπήρων ἐν πολέμῳ ἢ συνεπείᾳ αὐτῶν.

2) Ἐχόντες ὑπερτετραστῆ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ἐν τῷ Ὑπουργείῳ Ὑγιεινῆς, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως ἢ εἰς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καὶ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἄλλου ὁμοτιθεάτου ἐκ παιδευτηρίου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ.

3) Υπερτριετη ως άνω υπηρεσίαν καὶ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἄλλου ὁμοιοβάθμου ἐκπαιδευτηρίου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ.

4) Ὑπερδιετῇ ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἄλλου ὁμοιοβάθμου ἐκπαιδευτηρίου δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ.

5) Ὑπερτετραετῇ ὡς ἂν ὑπηρεσίαν καὶ φοίτησιν εἰς Γυμνάσιον ἢ ἄλλο ὁμοιόβαθμον ἐκπαιδευτήριον, δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, προτιμωμένον εἰς τὴν κατὰ σειρὰν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.

6) Ὑπερτριπτή ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ φοιτήσιν εἰς Πύσιον ἢ ἄλλο ὁμοιόβαθμον ἐκπαιδευτήριον δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, προτιμωμένων εἰς τὴν κατά σειράν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.

των εἰς ἀνωτέραν τάξιν.
 7) Ὑπερδιετὴ ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ φοίτησιν εἰς Γυμνάσιον ἢ ἄλλου ὁμοιόβαθμον ἐκπαιδευτήριον, δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, πρωτοκωμένον εἰς τὴν κατὰ σειρὰν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.
 8) Ὑπερδιετὴ ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ φοίτησιν εἰς Γυμνάσιον ἢ ἄλλου ὁμοιόβαθμον ἐκπαιδευτήριον, δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, πρωτοκωμένον εἰς τὴν κατὰ σειρὰν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.

8) Ὑπερμεγίστιον ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ ἀπολυτήριον Γυμνασίου ἢ ἄλλου ὁμοιοβάθμου ἐκπαιδευτηρίου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ.

9) Ὑπερνελεύσιον ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ φοίτησιν εἰς Γυμνάσιον ἢ ἄλλο ἡμοιόβαθμον ἐκπαιδευτήριον δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, προτιμωμένων εἰς τὴν κατὰ σειράν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.

10) Υπερεξάμηνον ως ανώ υπηρεσίαν και απολυτήριον Γυμνασίου ή άλλου δημοσίου εκπαιδευτηρίου δημοσίου ή ιδιωτικού.

11) Ὑπερεξάμτηγον ὡς ἄνω ὑπηρεσίαν καὶ φοιτήσιν εἰς Γυμνάσιον ἢ ἄλλο ὁμοίεσθαι ἐκπαιδευτήριον δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν, προτιμωμένον εἰς τὴν κατὰ σειρὰν τοποθέτησιν τῶν φοιτησάντων εἰς ἀνωτέραν τάξιν.

τῆς αὐτῆς εἰς ἀνωτέραν τάξιν.
Ἡ ὑπαρξίς τῶν ὡς ἄνω προσόντων ἀποδεικνύεται ἀποκλει-
στικῶς ἐκ μόνης τῆς προσαγωγῆς ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐπισήμῳ
ἀντιγράφῳ τοῦ οἰκείου ἀπολυτηρίου ἢ ἀποδεικτικῆς φοιτήσεως,
ἀπλὴν ἐφόσον πρόκειται περὶ ὑπαλλήλων προσφύγων, δι' οὓς ἀρ-
κεῖ ἡ ὑπεύθυνος περὶ τῶν προσόντων αὐτῶν δηλώσις των, ἐνι-
σχυομένη ὑπὸ τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως δύο μαρτύρων ἢ πιστο-
ποιητικῶν τῶν ἀρμοδίων προσφυγικῶν ὀργανώσεων, ἐπιφυλασ-
σομένης τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τῶν νόμων κατὰ τοῦ
ψευδῶς δηλώσαντος ἢ ἐπιμαρτυρήσαντος.

Ἡ κατὰ τὰ ἄνω μονιμοποιήσεις καὶ πληρώσεις τῶν ὑπαρχουσῶν κενῶν ὀργανικῶν θέσεων περιρίζεται κατὰ προτίμησιν μετὰ τῶν ἐκτάκτων ἢ ἡμεραμισθίων ὑπαλλήλων τῶν ὑπηρετούντων παρὰ ταῖς ὑπηρεσίαις. εἰς ἃς ὑπάρχουν αἱ κεναὶ θέσεις.

Άρθρον 3.

Αἱ ἡδὴ γενόμεναι ἀπολύσεις ὑπαλλήλων ἀκυροῦνται, ἐφόσον δὲν ἐξετελέσθησαν.

Άρθρον 4.

Οἱ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 1 καὶ 2 τοῦ παρόντος μονιμοποιούμενοι ἢ διοριζόμενοι ἔκτακτοι καὶ ἡμερομίσθιοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται ὅτι συνεχίζουσιν ὑπηρεσίαν καὶ μετὰ τὴν 6ην Φεβρουαρίου 1924, δικαιούμενοι ἀποδοχῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας ταύτης μέχρι τῆς μονιμοποίησεως ἢ διορισμοῦ αὐτῶν. Οἱ μὴ μονιμοποιηθῆσόμενοι μῆτε διορισθῆσόμενοι θεωροῦνται ἀπολυθέντες ἀπὸ τῆς 6ης Φεβρουαρίου 1924, χορηγουμένης εἰς τοὺς ἀποζημιώσεως ἰσῆς πρὸς τὰς ἀποδοχὰς αὐτῶν τριῶν μηνῶν, ἐφόσον ἔχουσι τοῦλάχιστον ἐξάμηνον ὑπηρεσίαν. Εἰς τοὺς ἔχοντας ὑπηρεσίαν ὀλιγωτέραν τῶν ἐξ μηνῶν χορηγοῦνται οἱ μισθοὶ καὶ τὰ ἡμερομίσθια μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν κοινοποιηθῆσεται ἡ ἀπόλυσίς των. Εἰς τὸ ποσὸν τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης θέλουσι συμπληρωθῆαι αἱ τυχόν καταβληθεῖσαι ἀποδοχαὶ ἀπὸ τῆς 6ης Φεβρουαρίου 1924 καὶ ἔκτακτα ἐπιδόματα ἢ χορηγήματα.

Άρθρον 5.

Τὸ ὀργανικὸν προσωπικὸν τῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ Ὑπηρεσίας Προνοίας καὶ Δημοσίας Ἀντιλήψεως αὐξάνεται κατὰ μίαν θέσιν γραμματέως καὶ μίαν θέσιν ἀκολουθοῦ, μειουμένου ἀντιστοίχως τοῦ προσωπικοῦ τῆς Κεντρικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Ὑγίεινης, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως.

Διὰ Β. Διατάγματος, προκαλουμένου ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ Ὑγίεινης κλπ. καὶ στηριζομένου εἰς γνωμοδότησιν τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου, δύναται ν' αὐξομειώται ἐκάστοτε ὁ ἀριθμὸς τῶν παρ' ἐκάστη περιφερειακῇ Ὑπηρεσίᾳ ὑπηρετούντων ὑπαλλήλων, ἂν αὐτοὶ οὐδεμιᾶς αὐξήσεως τῶν ὀργανικῶν θέσεων.

Άρθρον 6.

Ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου Ὑγίεινης, Προνοίας καὶ Ἀντιλήψεως τυγχάνοντες ἐφεδρὸι ἀξιωματικοὶ ἢ ἱπλῆται ἐκ τῶν ἐκπληρωσάντων πλήρως τὴν στρατιωτικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν καὶ ἔχόντων τοῦλάχιστον ἐξάμηνον ὑπηρεσίαν μετώπου, οἵτινες κατὰ τὸν χρόνον τῆς στρατιωτικῆς των ὑπηρεσίας δὲν προήχθησαν συγγόνως πρὸς ὁμοιοβάθμους καὶ οὐγὶ ἀρχαιοτέρους ἐν τῇ αὐτῇ βαθμῇ συναδέλφους των, καίπερ ἔχοντες τὰ πρὸς προαγωγὴν προσόντα, προάγονται εἰς τὸν ἀνώτερον βαθμὸν τῆς ἣν κατέχουσι θέσεως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος, ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ προαγωγῆς εἰς θέσιν βαθμοῦ ἀνωτέρου

τῆς τοῦ Ὑπουργικοῦ γραμματέως α' τάξεως. Ἡ ἀρχαιότης δὲ τῶν ἂνω ἐφεδρῶν ὑπαλλήλων ἐν τῇ ἀνωτέρῳ θέσει μετὰ τῶν συναδέλφων των λογίζεται ἀφ' ἧς προήχθησαν οἱ νεώτεροι αὐτῶν κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐν τῇ αὐτῇ βαθμῇ, χωρὶς νὰ διακρίνεται ἀναδρομικῶς τῶν ἀποδοχῶν τῆς θέσεως ταύτης.

Ὁ κ. **Α. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) καταθέτει σχέδιον ψηφίσματος «περὶ μὴ ἀσυμδιβάστου πρὸς τὴν ἰδιότητα τοῦ πληρεξουσίου τῆς ἀναλήψεως δημοσίας ὑπηρεσίας».

Ὁ κ. **Π. Ἀραβαντινός** (Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ἑσωτερικῶν) ὑποβάλλει τὰ ἐξῆς σχέδια νόμων:

- 1) «περὶ ἐπεκτάσεως ἐν Κρήτῃ καὶ Δ. Θράκῃ τῆς ἐν τῷ λοιπῷ Κράτει ἰσχυούσης δημοτικῆς καὶ κοινοτικῆς νομοθεσίας».
- 2) «περὶ παρατάσεως τῆς ἰσχύος τοῦ νόμου 964 τοῦ 1917 περὶ συστάσεως νομοπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς σύνταξιν διοικητικῶν κωδίκων» καὶ
- 3) «περὶ ἰδρύσεως Ὑπουργείου Ἐννόμου Τάξεως», ὅπερ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως κηρύσσεται **κατεπεῖγον** καὶ γίνεται δι' ἀναστάσεως δεκτὸν **κατ' ἀρχὴν**.

Ὁ Ὑπουργός ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν κ. **Ἀλέξ. Χατζηκυριάκος** καταθέτει τὰ ἐξῆς σχέδια νόμων:

- 1) «περὶ προσόντων προαγωγῆς Ὑποπλοιάρχων εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ Πλωτάρχου».
- 2) «περὶ κανονισμοῦ ἐπιμισθίων εἰς τοὺς ἄνδρας τοῦ Π. Ναυτικοῦ» καὶ
- 3) «περὶ τῶν ἀριθμῶν κλάδων τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Π. Ναυτικοῦ».

Οἱ Ὑπουργοὶ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν καὶ ἐπὶ τῆς Ἑθνικῆς Οἰκονομίας κ. κ. **Ἀλ. Χατζηκυριάκος** καὶ **Ἀριστ. Μητσotάνης** ὑποβάλλουσι σχέδιον νόμου «περὶ τροποποιήσεως καὶ συμπληρώσεως τῶν νόμων 645 καὶ 1833 καὶ σχετικῶν διατάξεων τῆς ὑπηρεσίας τῶν Φάρων».

Μεθ' οὗ συναινέσει τῆς Συνελεύσεως λύεται ἡ συνεδρίασις, ὥρα 10.15', ἵνα ἐπαναληφθῇ αὔριον ὥρα 11 π. μ.

Ὁ Πρόεδρος
Κ. Ραχιβάν

Οἱ Γραμματεῖς
Γ. Σολδάτος
Ν. Καλέλλης

Τῆς 25 Μαρτίου 1924.

Ὡρὰ 11.55' π. μ. ὁ κ. Πρόεδρος ἀναλθὼν ἐπὶ τῆς ἑδρας κηρύσσει τὴν ἑναρξιν τῆς συνεδριάσεως καὶ διατάσσει νὰ ἀνοιχθῶσι τὰ θεωρεῖα.

Ἀναγινώσκονται τὰ Πρακτικά τῆς προηγουμένης συνεδριάσεως καὶ κυροῦνται μετὰ παρατηρήσεις τοῦ κ. **Γ. Μπούνπουλη**, γενομένου δεκτάς.

Ὁ κ. **Δ. Καταφυγιώτης** (πληρεξούσιος Καρδίτσας) δηλοῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποσχὼν τῆς χθесινῆς συνεδριάσεως, καθόσον δὲν ἐπρόφρασε νὰ ἔλθῃ κατὰ τὴν ψηφοφορίαν.

Εἰς παρομοίαν δήλωσιν προβαίνει καὶ ὁ κ. πληρεξούσιος Βόλου κ. **Δ. Σαράτης**.

Μεθ' ὃ ἡ Συνέλευσις εἰσέρχεται εἰς τὴν

Ἡμερησίαν Διάταξιν τῆς Νομοθετικῆς Ἑργασίας.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀναγγέλλει ὅτι πρῶτον ἀντικείμενον τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως εἶνε ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ σχεδίου ψηφίσματος «περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας».

Ὁ κ. **Δ. Ἡρακλείδης** (πληρεξούσιος Ἀγυιάς) παρακαλεῖ νὰ γίνῃ προσθήκη ὅτι στεροῦνται καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας τὰ μέλη τῆς Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργκ.

Ὁ κ. **Π. Καρασεβδάς** (πληρεξούσιος Βονίτσας) ζητεῖ ἐξηγήσεις ἐπὶ τῆς § 3 τοῦ διατακτικοῦ τοῦ ψηφίσματος καὶ νομίζει ὅτι προκειμένου περὶ κρατικῆς περιουσίας οὐδὲν δικαίωμα δύνανται νὰ ἔχωσιν ἐπ' αὐτῆς τὰ μέλη τῆς Δυναστείας.

Ὁ κ. **Γ. Πασαλίδης** (πληρεξούσιος Θεσσαλονίκης) συμφωνῶν μετὰ τοῦ κ. Ἡρακλείδου ἐπὶ τῆς προσθήκης τῆς ἀφωρώσεως τὴν στέρησιν τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας ἀπὸ τὰ μέλη τῆς Δυναστείας τῶν Γλύξμπουργκ προτείνει ἐξ ὀνόματος τῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμάδος τροποποίησιν, καθ' ἣν πᾶσα ἡ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος περιουσία, ἥ τε ἀγροτικὴ καὶ ἡ ἀστική, νὰ περιέλθῃ ἀνεὺ ἀποζημιώσεως καὶ αὐτοδικαίως εἰς τὸ Κράτος.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Νομίζω ὅτι ἡ πρότασις ἡ ὑποβληθεῖσα ἀπὸ τὸν ἀξιότιμον πληρεξούσιον Ἀγυιάς καὶ ἀπὸ τὴν Σοσιαλιστικὴν Ὁμάδα ὅπως εἰς τὴν πρῶτην παράγραφον προστεθῇ «καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας»

δύνανται νὰ γίνῃ ἀποδεκτὴ. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι δὲν εἶνε γενναῖον νὰ γίνῃ οἰαδήποτε τροποποίησις εἰς τὴν ἡν παράγραφον. Ἐκηρύξαμεν καὶ θὰ κηρύξωμεν καὶ ἐπιστήμως τὴν Δυναστείαν ἐκπτώτων. Δὲν ἐννοοῦμεν ὅμως νὰ λάβωμεν ἐξαιρετικὰ μέτρα, ἀφορῶντα τὴν ἰδιωτικὴν περιουσίαν, τὰ ὅποια δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ τοὺς ἄλλους πολίτας.

Ἐὰν πρόκειται περὶ τῶν κτημάτων τῶν δωρηθέντων εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν ἀπὸ τὸ Κράτος, θὰ συνεχίσουν μεθ' ὁμῶν. ὅπως τοιαῦτα κτήματα κρατηθῶν ἀπὸ τὸ Κράτος λόγω ἀχαριστίας. Ὑπάρχει ἡ περίπτωσις τῆς ἀχαριστίας, ἡ ὅποια δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῇ. Ἐὰν πρόκειται ὅμως περὶ τῶν ἀποθεμάτων τὰ ὅποια ἀπεταμειβήσαν ἀπὸ τοὺς μισθοὺς τοὺς ὁποίους ἐχορήγει τὸ Κράτος εἰς τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν, νομίζω ὅτι δὲν εἶνε γενναῖον τὴν βασιλικὴν πρόκειται νὰ δεῖξωμεν καὶ εἰς τὸν ἔξω καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται νὰ δεῖξωμεν καὶ εἰς τὸν ἔξω κόσμον ὅτι δὲν εἶνε προσωπικὰ μίσση, δὲν εἶνε ταπεινὰ ἐλαχίσματα, τὰ ὅποια μᾶς ὠθοῦν εἰς τὰς ἐνεργείας μας. Σκοπὸς μας εἶνε νὰ ἐπιτρέψωμεν εἰς τὸν Λαὸν νὰ κυβερνᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν.

Αὕτη εἶνε ἡ θέλησις, αὕτη ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Δὲν πρέπει νὰ κηλιδίσωμεν τὴν ἀπόφασιν ταύτην μετὰ μικρὰς ἀποφάσεις. Εἶνε μεγάλαί αἱ στιγμαὶ καὶ παρακαλῶ τὴν Συνέλευσιν νὰ ἀρθῇ εἰς τὸ ὕψος τῶν περιστάσεων καὶ νὰ θεωρήσῃ τὴν συζήτησιν περατωθεῖσαν, διότι ἐπὶ τέλους νομίζω ὅτι τὰ θέματα ἐξηγνέθησαν.

Ὁ κ. **Στ. Γοναῖς** (πληρεξούσιος Ἀθηνῶν—Πειραιῶς) δηλοῖ ὅτι χαίρει ἰδιαίτερος ἡ Ἐπαναστατικὴ Ὁμάς διότι βλέπει ὅτι ὁ τρόπος καθ' ὃν εἰσηγέται ἡ Κυβέρνησις τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων εἶνε ὁ ἐγγύτερος πρὸς τὰς ὑποστηρίχουσιν τὴν Ἐπανάστασιν ἀπόψεις καὶ διότι ἔχει τὴν χθεῖσας παρὰ τῆς Ὁμάδος ταύτης ἀπόφασιν καὶ ἐπιπεποιθῆσιν ὅτι ἡ Κυβέρνησις θὰ διαχειρισθῇ εὐστόχως καὶ ἐπιτυχῶς τὸ ζήτημα. Συνιστᾷ κατόπιν ὅπως ἡ παραδοχὴ τοῦ ψηφίσματος γίνῃ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως, διὰ νὰ παραδοθῶν εἰς τὴν ἱστορίαν τὰ ὀνόματα τῶν ἱδρυτῶν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Δ. Μαργέτης** (πληρεξούσιος Ἀττικῆς) δηλοῖ ὅτι ἡ κοινобουλευτικὴ Ὁμάς τοῦ Ἀγροτικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος, καίτοι δὲν εἶνε ὑπὲρ τῆς κοινобουλευτικῆς Δημοκρατίας, διότι ἀποβλέπει σταθερῶς πρὸς μίαν Ὁμοσπονδιακὴν Πολιτείαν Κοινοτήτων, ἐν τούτοις θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος τῆς Κυβερνήσεως, ἐφαρμόζουσα καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ σοφὸν γνωμικὸν «τὸ μὴ χεῖρον βέλτιστον».

Ὁ κ. **A. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) ἀναγινώσκει τὸ ψήφισμα ὡς ἐτροπολογήθη συμφώνως πρὸς τὰς κατὰ τὴν συζήτησιν δηλώσεις του.

Ὁ κ. **N. Ξηρὸς** (πληρεξούσιος Φθιώτιδος) παρακαλεῖ νὰ κηρυχθοῦν ἄκυροι αἱ δωρεαὶ αἱ γενόμεναι εἰς μέλη τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας ὡς τοιαῦτα.

Ὁ κ. **A. Παπαναστασίου** (Πρωθυπουργός) δηλοῖ ὅτι δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἀνακαλέσωμεν τὰς διαθέσεις αὐλοδοῦλων δωρητῶν.

Ὁ κ. **A. Ἀκριδᾶς** (πληρεξούσιος Τριφυνίας) ἐπεξηγῶν τὴν χθεσινὴν ψήφον του κατὰ τῆς Κυβερνήσεως δηλοῖ ὅτι τήμερον θὰ ψηφίσῃ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας.

Ὁ κ. **Γ. Σολδάτος** (πληρεξούσιος Λευκάδος) δηλοῖ ὅτι κατὰ τὴν χθεσινὴν συνεδρίαν ἀνεγάρφη ἐν τοῖς Ἐπισήμοις Πρακτικοῖς τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως δῆλωσός του, καθ' ἣν «θὰ ὑπερψήφισεν τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸ ζήτημα ἐμπιστοσύνης θεωρῶν τοῦτο ὡς ἀνάγκη ἐθνικὴν, ὅτι ὅμως θὰ ἤρνετο ψήφον εἰς τὸ πολιτικόν, νομίζων ὅτι τὸ δημοψήφισμα δέον νὰ ἔχῃ χαρακτηρὰ ἐρωτηματικὸν τοῦ εἶδους τοῦ πολιτεύματος καὶ οὐχὶ ἐπικυρωτικόν». Ἦδη ἐφόσον τὸ ψήφισμα τὸ ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως κατατεθὲν περιέχει ἐκτὸς τοῦ πολιτειακοῦ καὶ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας, εἰς ἣν δὲν διαφωνεῖ, δηλοῖ ὅτι θὰ ὑπερψηφίσῃ τούτου, παραμενοῦσης ἀμειώτου τῆς διαφωνίας του ἐπὶ τοῦ εἶδους τοῦ δημοψηφίσματος διὰ τὸ πολιτικόν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι, οἰκδῆποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ ἀπόφασίς τῆς Συνελεύσεως ἐπὶ τούτου, θὰ θεωρήσῃ ὑποχρεωσίν του νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν του, ἵνα διὰ τῶν δυνάμεων του συντελέσῃ καὶ αὐτὸς εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν ἐπ' ὠφελείᾳ τῆς Πατρίδος.

Ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι ἡ συζήτησις ἐπερατώθη καὶ τίθεται τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον ψηφίσματος εἰς ψηφοφορίαν δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως.

Καλοῦνται ὡς ψηφολέκται οἱ κ. κ. **A. Ἀκριδᾶς** καὶ **N. Κοντολέων**, τοῦ κ. **Προέδρου** δηλοῦντος ὅτι οἱ παραδεχόμενοι τὸ σχέδιον ψηφίσματος λέγουσι **ναί**, οἱ δὲ μὴ παραδεχόμενοι αὐτὸ λέγουσιν **ὄχι**.

Ἀρχεταὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τῶν ψηφολεκτηῶν ἡ δι' ὀνομαστικῆς κλήσεως ψηφοφορία, ἐκφωνουμένων ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῶν ὀνομάτων τῶν πληρεξουσίων κατὰ περιφερείας.

Περαιτωθείσης τῆς ψηφοφορίας καὶ γενομένης τῆς διαλογῆς ὁ κ. **Πρόεδρος** ἀνακοινεῖ ὅτι ἐψηφοφόρησαν ἐν ὅλῳ 283, ἅπαντες ὑπὲρ τοῦ ψηφίσματος, κατὰ τὸ κάτωθι παρατιθέμενον πρωτόκολλον ψηφοφορίας :

Δημ. Ἡρακλείδης N
 Ἐλευθ. Βενιζέλος N
 Κωνστ. Ρακτιβάν N
 Σ. Παπαρηγοριάδης N
 Γεώργ. Ροῦσος N
 Ἀπ. Δοξιάδης N
 Ἰωάν. Καλογεράς N
 Γεώργ. Πολίτης N
 Ἀπόστ. Ὀρφανίδης N
 Εὐμ. Ζουπραχάκης N
 Περ. Καραπάνος N
 Εὐμ. Ἐμμανουηλίδης N
 Γεώργ. Φραγκοῦδης N
 Β. Ἀρτεμιάδης N
 Σκεῦος Ζερβός N
 Δημ. Θεολογίτης N
 Δημ. Μαρσέλος N
 Γεώργ. Μαυρολέων N
 Δημ. Πολυκράτης N
 Θαλῆς Θεοδωρίδης N
 Ἐλευθ. Παυλίδης N
 Π. Παναγιωτόπουλος N
 Α. Κωνσταντινίδης N
 Γεώργ. Ἡσαΐας N
 Ἀναστ. Πρωτοπαπᾶς N
 Γεώργ. Βραχμνός N
 Ἀλ. Χατζηκυριάκος N
 Στυλ. Γονατᾶς N
 Σπυρ. Θεοδωρόπουλος N
 Ἀλέξ. Μυλωνᾶς N
 Ἀρτ. Δεναξᾶς N
 Λουκάς Σακελλαρόπουλος N
 Ἰωάν. Σολιώτης N
 Γεώργ. Κατσιμπέρης N
 Δημ. Πετρίτης N
 Ἰωάν. Τσίρος N
 Ἀπόστ. Παπασικονόμου N
 Δ. Καμπάνης N
 Ἰωάννης Μαμάης N
 Α. Κολιαλέξης N
 Πέτρος Καλμουῆχος N
 Ἀθαν. Τζώνης N
 Νικ. Καλέλλης N

Ἀντ. Γαρουφαλῆς N
 Δημ. Μαργέτης N
 Πέτρος Παναγιώτου N
 Δημ. Βαρελᾶς N
 Βασ. Καραπάνος N
 Χρ. Σαμαράς N
 Ι. Στάϊκος ἢ Παπαδάκης N
 Θωμᾶς Μάγγος N
 Ἀβραὰμ Γρηγοριάδης N
 Γ. Παπαγεωργίου N
 Κ. Σπυρίδης N
 Ἀδὰμ Ἐφραϊμίδης N
 Φίλ. Γιαννακόπουλος N
 Δημ. Σαράτσης N
 Δημ. Ψιάρης N
 Ἀλέξ. Γρίβας N
 Παντ. Καρασεβδᾶς N
 Φίλ. Στασινόπουλος N
 Αθ. Παπαχριστόπουλος N
 Ἡλίας Ἀποσκίτης N
 Δημ. Δημητράκοπουλος N
 Πέτρος Ζωγράφος N
 Νικ. Ζαμνίνος N
 Δημ. Χατζόπουλος N
 Κων. Ταλιαδούρος N
 Παναγ. Πετροπουλάκης N
 Εὐστάθ. Μαλαμίδας N
 Γεώργ. Βοραζάνης N
 Λάμπρος Λαμπριανίδης N
 Δημ. Ἀνδρεάδης N
 Δημ. Βάντσης N
 Ἀντ. Βεζιρζόγλου N
 Κ. Κωνσταντινίδης N
 Θεμιστ. Παπαϊωάννου N
 Ἀρ. Ἀναγνωστόπουλος N
 Κων. Κουρτίδης N
 Ἀνδρ. Κωνσταντινίδης N
 Χριστόφ. Πανταζίδης N
 Φίλ. Μανουηλίδης N
 Περ. Κουσιδης N
 Γεώργ. Μπρίκας N
 Αἰζ. Παπαθανάσης N
 Βασ. Χατζηλιάς N

Ἐμν Μπέη Ζαδὲ Ν
 Γρηγ. Τηλικίδης Ν
 Νεόκ. Γρηγοριάδης Ν
 Νικ. Κοντολέων Ν
 Μιχ. Δῶδος Ν
 Γεώργ. Πέτσος Ν
 Ἰωάν. Γιαμουζής Ν
 Ἀνδρ. Κόρακας Ν
 Κυρ. Βαρδουλάνης Ν
 Δ. Καλλικανδής Ν
 Ἐμμ. Ρέπουλης Ν
 Γεώργ. Καφαντάρης Ν
 Ἰωάν. Τσιγκόλης Ν
 Ἰωάν. Χριστοδουλίδης Ν
 Αναστ. Ταβουλάρης Ν
 Θεόδ. Γούσιος Ν
 Καῖσαρ Ζέζας Ν
 Κωνστ. Γόντικας Ν
 Νικ. Συριόπουλος Ν
 Βασ. Δαλιάνης Ν
 Τάσης Ἀναστασίου Ν
 Χαράλ. Λυκοτόμαρος Ν
 Νεοκ. Παπαγιαννόπουλος Ν
 Νικόλ. Καλλιωνίδης Ν
 Γεώργ. Κατεχάκης Ν
 Τίτ. Γεωργιάδης Ν
 Γεώργ. Μαρῆς Ν
 Στυλ. Γρηγορίου Ν
 Νικόλ. Ζουδιανός Ν
 Ἰωάν. Περδικογιάννης Ν
 Γεώργ. Δουκουμετζίδης Ν
 Σταμ. Κιουζές Πεζᾶς Ν
 Γεώργ. Χατζηκυριακῶν Ν
 Θεόδ. Ἀνδρεάδης Ν
 Θεόδ. Πάγκαλος Ν
 Κωνστ. Ἀγγελιάκης Ν
 Ἀνδρ. Μπιράκης Ν
 Ἰωάν. Βαρβαγιάννης Ν
 Κωνστ. Φίλιανδρος Ν
 Σερ. Τσακμάνης Ν
 Μιχ. Κύρκος Ν
 Ἰωάν. Πετσάλης Ν
 Λεων. Ἰασονίδης Ν

Δημ. Εὐθυμιάδης Ν
 Στεφ. Βαρδάκος Ν
 Παντ. Γεωργιάδης Ν
 Ξενοφῶν Ἀναστασιάδης Ν
 Δημ. Δημάδης Ν
 Νικόλ. Τερζόγλου Ν
 Γεώργ. Κοσμίδης Ν
 Χρ. Πίψος Ν
 Ἰωάν. Πλατσούκας Ν
 Περ. Καλλιδόπουλος Ν
 Περ. Κωνσταντινίδης Ν
 Γεώργ. Ἀλεκτορίδης Ν
 Ἰορδ. Ἀνανιάδης Ν
 Ἰωάν. Πασαλίδης Ν
 Μιχ. Σαμαράς Ν
 Εὐστρ. Γονατᾶς Ν
 Κωνστ. Βαγιανός Ν
 Π. Διαμαντόπουλος Ν
 Ἰσαάκ Ἀλχανάτης Ν
 Ἰάκωβος Λεβῆ Ν
 Ἰωσήφ Ἡλίας Σάκας Ν
 Ἰησοῦς Σαμουηλίδης Ν
 Νικόλ. Σπηλιώτης Ν
 Παν. Στενός Ν
 Δημ. Κατσίνης Ν
 Ἀντ. Πρέκας Ν
 Ἀντ. Δαργέντας Ν
 Γεώργ. Δρακούλης Ν
 Δημ. Μπότσαρης Ν
 Γεώργ. Καλούδης Ν
 Μιχ. Μίσσιος Ν
 Γεώργ. Κιαγιᾶς Ν
 Σπυρ. Σίμος Ν
 Παν. Γιωτόπουλος Ν
 Πέτρ. Μπέμπης Ν
 Ἀθαν. Τραχήλης Ν
 Πέτρ. Γεωργίτσας Ν
 Γεώργ. Γιάλλιος Ν
 Ἀγ. Παπαδάτος Ν
 Αὔγουστος Θεολογίτης Ν
 Ἀναστ. Μισιρλόγλου Ν
 Μιλτ. Σταμούλης Ν
 Παρ. Γκελκενδζόγλου Ν

Ἀλκ. Κωνσταντινίδης Ν
 Σωκρ. Ζερβουδάκης Ν
 Στέφ. Παπαναστασίου Ν
 Κωνστ. Νταῆς Ν
 Γεώργ. Θούας Ν
 Ἡλίας Μεϊτάνης Ν
 Ἀνδρ. Ζαῖμης Ν
 Σωτήρ. Γιαννούσης Ν
 Χρ. Σηκελλαρίδης Ν
 Ἰωάν. Κουρτάκης Ν
 Παν. Φιέσσας Ν
 Νικ. Δαγρές Ν
 Γεώργ. Σίδερης Ν
 Χρ. Ἀλχανῆς Ν
 Κωνστ. Σταμούλης Ν
 Λάμπρ. Κατσάρος Ν
 Πέτρ. Ἀλεξανδρῆς Ν
 Λάμπρ. Καταφυγιώτης Ν
 Εὐστρ. Γουλιανός Ν
 Ἰωάννης Παπαθεοδώρου Ν
 Παν. Κόλιας Ν
 Νικ. Σταματιδάκης Ν
 Ζαφείριος Ἀδάμ Ν
 Ἰωάν. Βαλαῖδας Ν
 Ἀλέξ. Ὁρολόγιόπουλος Ν
 Ἰωάν. Ζάχος Ν
 Δημήτρ. Κύρου Ν
 Πέτρ. Μαζαράκης Ν
 Ἀνδρ. Δενδρινός Ν
 Κωνστ. Ζαβιτσιάνος Ν
 Εὐθ. Βελιανίτης Ν
 Κωνστ. Βουλγαρῆς Ν
 Δημ. Σπίγγος Ν
 Σπυρ. Ζερβός Ν
 Θεόδ. Κωτούλας Ν
 Κωνστ. Τσιμινάκης Ν
 Ἰωάν. Κοντοδίνης Ν
 Παν. Καλαντζόπουλος Ν
 Λάζ. Ἀνδρεάδης Ν
 Στυλ. Θεολογίδης Ν
 Γεώργ. Κακουλίδης Ν
 Παν. Ἀραβαντινός Ν
 Ἀναστ. Ἀναγνωστόπουλος Ν

Νικ. Φραντζῆς Ν
 Παν. Πετρίδης Ν
 Σπυρ. Ἡλιόπουλος Ν
 Κωνστ. Ρέντης Ν
 Λουκ. Νιφοράτος Ν
 Ριχ. Λιβαθρογέπουλος Ν
 Παν. Καπάτος Ν
 Παν. Τσιτσίκας Ν
 Θεόδωρος Γρηγορίου Ν
 Νικ. Καραμάνος Ν
 Ἰωάν. Λιμπερόπουλος Ν
 Θεοδ. Κουτούπης Ν
 Γεώρ. Φικιώρης Ν
 Σπυρ. Εὐδης Ν
 Ἀγλ. Πρωτοσύγκελλος Ν
 Στέφ. Ἀναστασιάδης Ν
 Ἰωάν. Ἰσχυράκος Ν
 Γεώργ. Βλάχος Ν
 Ἰωσήφ Κούνδουρος Ν
 Μιχ. Κοθρῆς Ν
 Παν. Σφακιανάκης Ν
 Μιχ. Καταπότης Ν
 Λουκάς Κουτσοπέταλος Ν
 Νικόλ. Ἀνδρεαδάκης Ν
 Βύρ. Καραπαναγιώτης Ν
 Γεώργ. Παπανδρέου Ν
 Στυλ. Κρητικᾶς Ν
 Ἐμμ. Μάρκογλου Ν
 Ἰωάν. Λαδάς Ν
 Δημ. Σάκας Ν
 Ἰωάν. Σιφναῖος Ν
 Ὁρέστ. Κυπριανός Ν
 Δημ. Γεωργαῖδας Ν
 Γεώργ. Καλδῆς Ν
 Μ. Λαΐλιος Ν
 Δημ. Ἀνάκας Ν
 Χαρ. Γρηγορίου Ν
 Ἀντ. Παπαγεωργίου Ν
 Δημ. Σάββας Ν
 Μάρκ. Τσαρλαμπᾶς Ν
 Γεράσ. Σολδάτος Ν
 Νικόλ. Ἀβραάμ Ν
 Ἰωάν. Παπαλουκάς Ν

Πέτρος Λαμπρτσάνης	Δημ. Δαγκιλής
Ἀλέξ. Παπαναστασίου	Γεώργ. Γερογιάννης
Γεώργ. Σεχιώτης	Παν. Κοκκινάτος
Νικολ. Μπακόπουλος	Μιχ. Βυζας
Ἰωάν. Μαέττας	Ἰω. Ταρσούλης
Χρ. Κατριβάνος	Δημ. Τσάπogas
Δημ. Φλέσσας	Νικ. Ἀσκούτσας
Πλούτ. Χαλόφτης	Γεώργ. Τσικρής
Χρ. Ζουμής	Ἐμμ. Τσουδερός
Ἰωάν. Πατάλας	Μαν. Βολουδάκης
Νικολ. Χρυσόγελος	Ἰωάν. Γοβατζιδάκης
Διον. Λεονάρδος	Γεώργ. Κονδύλης
Παν. Μερλόπουλος	Ἀναστ. Παπακόμπας
Ἰωάν. Φωτόπουλος	Γεώργ. Αἰλαζήσης
Ὁδων Πέτροβας	Δημοσθ. Ἐλευθεριάδης
Γεώργ. Πρεζάνης	Σπυρ. Ἀντωνιάδης
Δημ. Προμπονάς	Ἰωάννης Κεραμεύς
Ἀντ. Πραντύνας	Κωνστ. Καλούδης
Γεώργ. Βενιέρης	Λεων. Θεοχάρης
Ἰωάν. Κανναβός	Ζήσης Μπογιώτας
Ἰωάν. Καρμυνίδης	Χασάν Ὁγλού Μουσταφᾶ
Κωνστ. Πετρίδης	Νατζή Ἀχμέτ-ογλου Μουσταφᾶ
Χρῆστος Δάναινας	Ἀλέξ. Γιαννουλάτος
Κωνστ. Βλαχοθανάσης	Μιλτ. Καβαλιερότης
Π. Μαυρομιχάλης	Θεριστ. Σοφούλης
Βασ. Κυβέλος	Κωνστ. Παπαϊωάννου
Κωνστ. Βουδούρης	Ἐμμ. Σοφούλης
Π. Κανελλόπουλος	Ἀλέξ. Κεντούρης
Ἰωάν. Σεφερλής	Ἰωάν. Μαλαχίης
Γεο. Τυπ. Ἰακωβάτος	Δημ. Πάλης
Βασ. Ἀλεβιζάτος	Δημοσθ. Φλωριῆς
Θεοδ. Βελιανίτης	Ἰωάν. Σχοινᾶς
Κωνστ. Σταματόπουλος	Δημοσθ. Μέλιος
Σπυρ. Κρεμεζής	Ὀρέστ. Ζαφειρίου
Νικολ. Γουργούρης	Νικόλαος Μανούσης
Ἀνδρ. Μιχαλάκοπουλος	Νικ. Κωνσταντόπουλος
Κωνστ. Δρούλιας	Ἀναστ. Λαζαρίδης
Κωνστ. Γκότσης	Βασ. Ἐμμανουηλίδης
Γεώργ. Ἀργυρόπουλος	Ἰάκ. Τριανταφύλλου
Ἀνδρ. Μάρκου	Σταμ. Βακράτσας
Χρῆστος Φακῆς	Γεώργ. Μπούμπουλης
Θεοδ. Χαβίνης	Δημ. Δασκαλάκης
Ἀνδρ. Σιφέρης	Ἰωάν. Μαραγκός

Ἰωάν. Βενιέρης	Ἰωάν. Σαπουντζής
Ἀλέξ. Παπαδάμ	Γεώργ. Τζωρτζής
Κωνστ. Κολομενόπουλος	Μιχ. Νατζητάσης
Κωνστ. Ἀλαβάνος	Ρητορίδης Χατζόπουλος
Ἐρ. Βαλαρής	Ἀγγέλος Ἀγαπητός
Σωτ. Χατζηγάκης	Ἰωάν. Μανρουδής
Παν. Καραλής	Κωνστ. Μανσιώρης
Χρ. Νατζηπέτρος	Νικ. Παπαγεωργίου
Βασ. Ἰακωβάκης	Δημήτρ. Νατζής
Ἀνδρ. Κοκκέβης	Κωνστ. Καραναστάσης
Νικ. Μανωλόπουλος	Βασ. Μάλλιος
Γεώργ. Λουπινᾶς	Γεώργ. Κουτρομπάκης
Ἀναστ. Ἀκριδᾶς	Στρατ. Γεωργιάδης
Βασ. Βλαχόπουλος	Κωνστ. Παπαδογιάννης
Γεώργ. Τσακωνίκας	Πολ. Πολυχρονίδης
Γεώργ. Δουζίνης	Ἀριστομ. Μητσότακης
Ἀάμπρος Ἀάμπρου	Γρηγ. Μάρακας
Γεώργ. Ροδόπουλος	Ἰωάν. Μαραγκάκης
Θεόδ. Κριεζής	Ὁμ. Πανταζίδης
Ἀθαν. Μισούλης	Χρῆστος Ροδοκανάκης
Ἀντών. Διαμιανός	Βικ. Κουκουρίδης
Μιλτ. Δεληγιάννης	Γεώργ. Ἀνδρεάδης
Ἰωάν. Τσιριμάνος	Ἡλίας Ἀσπιώτης
Νικόλαος Ξηρός	Μάριος Βολίκας
Σπυρ. Τράκας	Ἀλέξανδρος Κανάρης
Ἀναστ. Κούτρης	Νικόλαος Μαμουνης
Γεώργ. Μάδης	

Ἐπομένως τὸ περὶ οὗ πρόκειται σχέδιον ψηφίσματος ἐγένετο παμψηφεί δεκτόν, ἔχει δὲ οὕτω:

Περὶ ἐκπτώσεως τῆς Δυναστείας καὶ ἀνακηρύξεως τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, ἔχουσα πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ δεινὰ πού ἐπεσώρευσεν εἰς τὸ ἔθνος ἡ Δυναστεία τῶν Γλυξόβουργων καὶ μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι μόνον τὸ Δημοκρατικὸν Πολίτευμα, τὸ ἀνταποκρινόμενον εἰς τὸν χαρακτήρα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τὰς πολιτικὰς του συντηθείας καὶ τὴν κοινόβουλευτικὴν του ἀνατροφὴν, κὰς του συνηθείας καὶ τὴν κοινόβουλευτικὴν του καὶ τὸν βοηθῆσαι νὰ ἀσφαλίσῃ τὰς ἐλευθερίας του καὶ νὰ τὸν βοηθήσῃ νὰ προαχθῇ ἠθικῶς, νὰ ἀναλάβῃ οἰκονομικῶς καὶ νὰ ἐκυψώσῃ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως τὸν πολιτισμὸν του.

1) Κηρύττει ὁριστικῶς ἐκπτώτον τὴν Δυναστείαν τῶν Γλυξθούργων, στερεῖ ὅλα τὰ μέλη αὐτῆς παντὸς δικαϊώματος διαδοχῆς ἐπὶ τοῦ Θρόνου καὶ τῆς ἐλληνικῆς ἰθαγενείας καὶ ἀπαγορεύει εἰς αὐτὰ τὴν ἐν Ἑλλάδι διαμονήν.

2) Ἀποφασίζει νὰ συνταχθῇ ἡ Ἑλλάς εἰς Δημοκρατίαν κοινοβουλευτικῆς μορφῆς, ὑπὸ τὸν ὅρον ἐγκρίσεως τῆς ἀπ' φάσεως αὐτῆς ἀμέσως ὑπὸ τοῦ Λαοῦ διὰ Δημοψηφίσματος, οὗτος αἱ λεπτομέρειαι, περιλαμβανούσαι τὸν χρόνον, τὸν τόπον τῆς ἐνεργείας καὶ τὰς ἐγγυήσεις τῆς ἀμερολήπτου διεξγωγῆς του, θέλου, κανονισθῇ διὰ Διατάγματος.

3) Ἐπιτρέπει τὴν ἀναγκαστικὴν ἀπαλλοτριώσιν τῶν κτημάτων τῶν ἀνάρχων εἰς μέλη τῆς ἐκπτώτου Δυναστείας.

Κτήματα περιελθόντα εἰς μέλη τῆς ἐκπτώτου Δυναστείας, ἐκ ζωρεῶς τοῦ Δημοσίου, δῆμων κοινοτήτων ἢ νομικῶν προσώπων ἢ ἀποκτηθέντα ἢ κατασκευασθέντα δι' ἐθνικῶν ἐράνων περιέρχονται αὐτοδικαίως, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀποζημιώσεως, εἰς τὸ Δημόσιον ἢ τοὺς οἰκείους δῆμους, κοινότητες ἢ νομικὰ πρόσωπα.

4) Ὁ Ναύαρχος Παῦλος Κουντουριώτης θέλει ἐξακολουθήσει νὰ ἐκτελῇ, ὡς μέχρι τοῦδε, καθήκοντα ρυθμιστοῦ τοῦ πολιτεύματος μέχρι συντάξεως τοῦ δημοκρατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑλλάδος.

Μεθ' οὗ ὁ Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως κ. **Κ. Ρακτιβάν** λέγει τὰ ἑξῆς:

Ἀναντιρρήτως ἡ στιγμή αὕτη ἀποτελεῖ ἐπισημότατον σταθμὸν πρὸς νέαν ἀρετηρίαν τοῦ πολιτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ ἡμῶν βίου.

Καθ' ὃν χρόνον ἰσχυρὸν δημοκρατικὸν πνεῦμα ἐπικρατεῖ ἀνὰ πᾶσαν τὴν ὑφ' ἡμῶν, διὰ τὴν Ἑλλάδα, ἔχουσιν ἔνθεν μὲν τὰ διδάγματα τῆς ἀρχαίας αὐτῆς Ἱστορίας, ἔνθεν δὲ τὴν πεῖραν τοῦ ἐγγύς παρελθόντος ὅθ' ἦτο διττῶς ἀδικαιολόγητος ἡ ἐπὶ πλεόν καθυστέρησις.

Ἄν δὲ ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ ἀναποκρίνεται ἤδη θετικῶς πρὸς τὸ πρόβλημα τῆς μεγάλης πλειονότητος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εἶμαι πεπεισμένος ὅτι μετ' οὐ πολὺ θὰ ἔχῃ σύμφωνον τὴν ὁλότητα αὐτοῦ, ὅταν καταφάνῃσι λίαν συντόμως τὰ ἀγαθὰ τοῦ νέου πολιτεύματος.

Πρωτίστως ἡ Δημοκρατία ἐγγυᾶται τὴν ἄμεσον καὶ ὁλοσχερῇ ἀποκατάστασιν τῆς ἐσωτερικῆς γαλήνης, συνάμα δὲ

τὴν ἀπόλυτον ἐξασφάλισιν τῶν λαϊκῶν, ἀτομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς μεταξὺ τῶν πολιτῶν ἰσότητος, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐξύψωσιν τῶν χαρακτήρων, τὴν πόνωσιν τῶν ἠθικῶν καὶ ὁλικῶν δυνάμεων τῆς Χώρας καὶ τὴν ἐν γένει εὐκαιρίαν ἐπιδιώξιν τῆς εὐημερίας αὐτῆς.

Ὁμονοῦσα δὲ ἰσχυρὰ καὶ ἀπερίσπαστος ἡ Ἑλλάς, ἀπὸ μόνῃν τὴν ἰδέαν τῆς Πατρίδος ἐμπνεομένη καὶ ἀπηλλαγμένη πάσης ἄλλης ἐπιδράσεως, θὰ χωρήσῃ στερεῶς καὶ γοργῶς πρὸς τὴν ἀρίστην ἐκπλήρωσιν τοῦ τε κρατικοῦ καὶ τοῦ ἐθνικοῦ αὐτῆς προορισμοῦ.

ὑπὸ τοιοῦτους αἰσίους οἰωνοὺς χαίρειται, πρῶτος ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Ἑλληνικῆς Δημοκρατίας ὡς τὴν ἀνατολὴν μιᾶς νέας ἐποχῆς διὰ τὴν Πατριδα καὶ αἰθριωτέρου μέλλοντος διὰ τὸν Ἑλληνισμόν.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Κύριοι πληρεξούσιοι ἡ σημερινὴ συνεδρίασις εἶνε ἱστορικὴ. Πρέπει νὰ λογισθῇ εὐτυχεῖς ὅτι εἰς ἡμᾶς ἔλαχεν ὁ κληρὸς νὰ ἐπαναφέρωμεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πάλιν τὸ πατροπαράδοτον δημοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐχομεν τὴν πεποίθησιν ὅτι μὲ τὴν Δημοκρατίαν θὰ ὁδηγηθῇ εἰς νέαν ἀκμὴν ὁ Ἑλληνικὸς Λαός. Νομίζω ὅτι εἶνε σκόπιμον ὅπως ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις ἀπευθύνῃ ἐν Διαγγέλμα εἰς τὸν Λαόν διὰ νὰ τῷ ἀναγγεῖλῃ τὴν μεγάλαν ἀπόφασιν τῆς.

Τὸ Διαγγεῖλμα τοῦτο προτείνω νὰ ἔχῃ ὡς ἑξῆς (ἀναγινώσκει):

«Ἡ Δ' ἐν Ἀθήναις τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις, πιστὴ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς τῆς, ἐκήρυξε σήμερον ὁριστικῶς ἐκπτώτον τὴν Δυναστείαν, ἣ ὅποια δὲν ἐσευχόσθη τὸ ἔθνος, κατεπάτησε τὰς πολιτικὰς ἐλευθερίας καὶ ὥθησε μὲ τὸν μικρὸν ταπεινὸν ἐγωϊσμόν τῆς εἰς τὴν μεγίστην τῶν ἑλληνικῶν συμφορῶν.

Ἐπίσης ἀπεφάσισεν ὅπως τὸ πατροπαράδοτον δημοκρατικὸν πολίτευμα καθιερωθῇ πάλιν εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὑπὸ τὸν ὅρον ἐγκρίσεως τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς ἀμέσως ὑπὸ τῶν πολιτῶν διὰ δημοψηφίσματος. Μετὰ τὴν ἐκπτώσιν τῆς Δυναστείας τῶν Γλυξθούργων καὶ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς Δημοκρατίας τῶν Ἑλευθερίων καὶ τῆς ἐλευθερίας, συντελεῖται ὁ ἀπαραίτητος αἱ πολιτικαὶ ἐλευθερίαι, συντελεῖται ὁ ἀπαραίτητος ἐθνικὸς ἐξαγνισμὸς καὶ ἀνοίγεται εὐρὺ πεδίον διὰ τὴν συνδιαλλαγὴν τῶν Κομμάτων καὶ τὴν ἐσωτερικὴν γαλήνην.

Τοῦ λοιποῦ οἱ πολῖται θὰ κυβερνῶνται ἀπὸλυτῶς ὑπὸ αὐτῶν τῶν ἰδίων. Ἡ Δημοκρατία θὰ εἶνε—πρέπει να εἶνε— κτήμα ὅχι ἐνὸς Κόμματος, ἀλλὰ ὅλων τῶν Ἑλλήνων.

Ἄι μεσαιωνικαὶ ἀντιλήψεις, αἱ ὅποια δὲν συμβιβάζονται

μέ τον καθαρὸν ὀρίζοντα τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ ἀθάνατον Ἑλληνικὸν πνεῦμα, πίπτουν. Οἱ μικροὶ κομματικοὶ ἐγωῖσμοὶ πρέπει νὰ ἐνταφιασθῶν.

» Ἀρκετὰς συμφορὰς ἐπέστυρεν ὁ ἐσωτερικὸς ἐμφύλιος διχασμὸς. Τὸ ὑπέρτατον σῦμφερον τῆς Πατρίδος ἐπιτάσσει, ὅπως ὅλοι οἱ πολῖται, ἐντελῶς πλέον ἐλεύθεροι, ἴσοι καὶ ἡδελφωμένοι, ἐργασθῶν διὰ τὴν στερέρωσιν τῆς Δημοκρατίας, διὰ τὴν ἀνάπλυσιν τοῦ Γένους.

» Εἶνε εὐτυχὴς σύμπτωσις ὅτι αἱ ἱστορικαὶ αὐταὶ ἀποφάσεις λαμβάνονται τὴν ἐπέτειον τῆς ἐθνικῆς, παλιγγενεσίας. Εἰς τὸ μέλλον τὸ ἔθνος τὴν ἡμέραν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θὰ ἐορτάζῃ διπλὴν ἀνάστασιν.

» Ἡ Ἑθνικὴ Συνέλευσις καλεῖ ὅλας τὰς πολιτικὰς μερίδας εἰς ὁμόνοιαν καὶ συνεργασίαν πρὸς ἐπουλῶσιν τῶν πληγῶν τῆς Πατρίδος, πρὸς δημιουργίαν ἐνὸς ἀνωτέρου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

» Τὸ μέλλον τῆς Ἑλλάδος ἀποτίθεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων» (Νειροκρατήματα παρατεταμένα).

Νομίζω ὅτι, ἐπειδὴ πολλοὶ ἀπουσιάζουν, θὰ ἦτο ὀρθόν ὁ κ. Πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐρωτήσῃ τὴν γνώμην αὐτῶν ἂν θέλουν νὰ θέσουν τὴν ὑπογραφὴν των κάτω ἀπὸ τὸ Διάγγελμα. Πρέπει νὰ τοιχοκολληθῇ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἐπίσης θεωρῶ ὀρθόν τὸ Προεδρεῖον τῆς Συνελεύσεως νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν ἐξώστην μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδριάσεως καὶ νὰ ἀναγγεῖλῃ εἰς τὸν λαὸν τὰς ἀποφάσεις τὰς ὑποίας ἐλάθωμεν. Εἶμαι εἰς τὴν εὐχάριστον θέσιν νὰ σᾶς ἀνακινώσω ὅτι τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον εἰς συνεδρίαν τὴν ὁποίαν πρὸ ὀλίγου εἶχεν ἀπεφάσισεν, ἵνα ἀποδείξῃ ὅτι αἱ ἐπαγγελίαι ἡμῶν, αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Συνελεύσεως, αἱ ἐπαγγελίαι τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἑλλάδος, εἶνε εὐκρινεῖς, ὅπως ἀπονείμῃ ἀμνησίαν εἰς τοὺς πολιτικοὺς ὑποδίκους καὶ χάριτας εἰς τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς κρατούμενους στρατιωτικῶς συνεπείᾳ τῆς τελευταίας στάσεως. Ἐπὶ πλέον ἡ Κυβέρνησις ζητεῖ ἀπὸ ὑμᾶς ἐξουσιοδότησιν ὅπως τῇ ἐπιτραπῇ νὰ ἐπαναφέρῃ πολιτικούς ὑπαλλήλους πκυθέντας λόγῳ τῆς τελευταίας στάσεως.

Τὸ δημοψήφισμα εἶνε ἐθνικὸν σῦμφερον νὰ διεκχυθῇ τὸ ταχύτερον. Πρέπει νὰ παύσῃ ἡ ὕψιστα μὲν ἀνωμαλία. Λόγῳ τῶν ἐορτῶν τοῦ Βύρωνος καὶ λόγῳ τοῦ Πάσχα δὲν ἀπομένει ἄλλη Κυριακὴ παρὰ ἡ 13 Ἀπριλίου. Ὡρίσθη λοιπὸν ὅπως ἡ 13 Ἀπριλίου εἶνε καὶ ἡ ἡμέρα τοῦ δημοψηφίσματος διὰ τὴν Δημοκρατίαν. Ὡς ἐκ τούτου παρίσταται ὑπεράττη ἀνάγκη ὅπως ἡ Συνέλευσις διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπὶ 40 ἡμέρας, ἵνα ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν μεγαλυτέραν διαφώτισιν

τοῦ λαοῦ, εἰς τὴν ἐξήγησιν τῆς σημασίας τῆς μεγάλης τῆν ὅποιαν ἔχει τὸ Δημοψήφισμα.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Δὲν ἔχομεν καιρὸν, κ. Πρόεδρε.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Κύριοι πληρεξούσιοι, δὲν πρόκειται περὶ βουλευτικῶν ἐκλογῶν, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ ὅλη ἐκείνη ἡ νὰ γίνουιν συνδυασμοὶ, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ ὅλη ἐργασία ἡ ὑποία προηγεῖται τῶν ἐκλογῶν. Πρόκειται νὰ γίνῃ ἀπλοῦν δημοψήφισμα, εἰς τὸ ὅποιν ὁ λαὸς θὰ κληθῇ νὰ ἀποφανθῇ ἂν ἀποδέχεται ἢ δὲν ἀποδέχεται τὴν Δημοκρατίαν. Νομίζω ὅτι δὲν πρέπει νὰ γίνῃ καμμία ἀναβολή. Ἡ μεγίστη πλειονοψηφία τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ἐνθουσιωδῶς ἐπιδιόγκει τὴν πολιτικὴν μας. Πρέπει νὰ παύσῃ ἡ ἀνωμαλία.

Εἶνε ἐθνικὸν σῦμφερον, ἐπαναλαμβάνω, νὰ τερματίσωμεν τὸ ταχύτερον τὴν πολιτικὴν μεταβολήν. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐπιτελέσωμεν μετέωροι μετὰ τὴν Βασιλείαν καὶ Δημοκρατίαν. Πρέπει τὸ νέον πολίτευμα νὰ ἐγκαθιδρυθῇ τὸ ταχύτερον. Διὰ τοῦτο ζητῶ ἀπὸ ὑμᾶς ὅπως αποφασίσῃτε νὰ διακόψω- μεν τὰς ἐργασίας ἐπὶ 40 ἡμέρας. Λέγω 40 ἡμέρας, διότι μετὰ τὸ δημοψήφισμα ἐπακολουθοῦν αἱ ἐορταὶ τοῦ Βύρωνος καὶ κατόπιν τὸ Πάσχα. Μετὰ τὸ Πάσχα θὰ συνέλθωμεν ὅπως συνεχίσωμεν τὰς ἐργασίας μας.

Εἰς πληρεξούσιος. Ὡς τὰς διακόψωμεν!

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Σήμερον, λοιπὸν ἡ ἀπόφασις ἡ ὑποία θὰ ληφθῇ εἶνε ἡ ἐξῆς (ἀνακινώσκει) :

« Ἡ Δ' τῶν Ἑλλήνων Ἑθνικὴ Συνέλευσις

ψ' η φ ι ζ ε ι :

» Διακόπτει τὰς ἐργασίας αὐτῆς ἐπὶ 40 ἡμέρας, ἐντέλλεται δὲ εἰς τὰ μέλη αὐτῆς ὅπως, μεταβαίνοντα εἰς τὰς ἐκλογικὰς τῶν περιφερείας, διαφωτίσωσι περισσότερον τὸν λαὸν περὶ τῆς πολιτικῆς μεταβολῆς καὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῆς σημασίας τοῦ δημοψηφίσματος».

Ἐγνωεῖται ὅτι κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐνῷ ἀφ' ἐνός δεικνύομεν τόσῃ πίστιν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐλευθεριῶν, ἐνῷ παρέχομεν ἀμνησίαν καὶ χάριτας, ἔχομεν καὶ ὑποχρέωσιν νὰ λάβωμεν ἐνδεχομένως πάντα τὰ μέτρα τὰ ὅποια ἐπιβάλλει ἡ ἀσφάλεια τῆς Χώρας. Καὶ παρακαλῶ νὰ ἐξουσιοδοτήσῃτε τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως ἐν ἀνάγκῃ, χάριν τῆς ἀσφαλείας καὶ χάριν τῆς ἀμύνης τῆς Χώρας, μόνον δι' αὐτοὺς τοὺς λόγους, τὴν ἀσφάλειαν δηλαδὴ τῆς Χώρας καὶ τὴν ἀμύνην αὐτῆς, ἐκδώσῃ ἐν ἀνάγκῃ Ν. Διατάγματα, τὰ ὅποια θὰ ὑποβάλλῃ πάλιν εἰς τὴν κρίσιν ὑμῶν.

Γ. Μόδης (πληρεξούσιος Φλωρίνης). "Οχι ιδρύσεις Υπουργείων.

Εἰς πληρεξούσιος. Ἐν λευκῷ.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Ἐπειδὴ ἡγέρθη ἀντίρρησης, παρκαλῶ νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ ἡ Συνέλευσις τὴν Κυβέρνησιν ὅπως καὶ τὸ Υπουργεῖον τῆς Ἐννόμου Τάξεως γίνῃ διὰ Διατάγματος.

Πλείστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Εἰμαι ὑποχρεωμένος νὰ τονίσω ὅτι οἱ λόγοι οἱ ὅποιοι ἐπιβάλλουν τὴν ἰδρυσιν τοῦ Υπουργείου Ἐννόμου Τάξεως δὲν εἶνε λόγοι πολιτικοί. Ἄν ἦσαν λόγοι πολιτικοί, ἦτο ἀρκετὸς ὁ δημοκρατικὸς Στρατός, ὁ ἐνθουσιώδης Στρατός, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ἡ Δημοκρατία.

Πολλοὶ πληρεξούσιοι. Ζήτω ὁ Στρατός! Ζήτω ὁ Στρατός!

Α. Παπαναστασίου (Πρωθυπουργός). Ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ τοῦτου· πρόκειται περὶ κοινῶν ἐγκλημάτων, τὰ ὅποια ἔχουν διασκαλέσει τὴν ἔννομον τάξιν. Ἡ μεγαλύτερα εὐεργεσία τὴν ὁποίαν ἀμέσως ἡμποροῦμεν νὰ προσφέρωμεν εἰς τὸν λαὸν εἶνε ἡ ἐκ νέου παγίωσις τῆς ἐννόμου τάξεως. Διὰ τοῦτο ἰδρύεται τὸ Υπουργεῖον τῆς Ἐννόμου Τάξεως καὶ παρκαλῶ τὴν Συνέλευσιν νὰ ἐξουσιοδοτήσῃ τὴν Κυβέρνησιν ὅπως τὸ ἰδρύσῃ.

Α. Ἰασονίδης. Ἐκτὸς τῶν μέτρων ἀμύνης καὶ ἀσφαλείας προτείνω ὅπως καὶ διὰ ζητήματα ἀφροῶντα τὴν προσφυγικὴν ὑπόθεσιν δύναται ἡ Κυβέρνησις νὰ λαμβάνῃ νομοθετικὰ μέτρα.

Πλείστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα, μάλιστα.

Πρόεδρος. Αἱ προτάσεις τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως γίνονται δεκταί·

Πλείστοι πληρεξούσιοι. Μάλιστα.

Γίνονται εἴτα δεκτὰ δι' ἀναστάσεως τὰ ὑποβληθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Προέδρου τῆς Κυβερνήσεως κάτωθι ψηφίσματα, ἔχοντα οὕτως·

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ ἐκδόσεως Νομοθετικῶν Διαταγμάτων κατὰ τὴν διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Ἄρθρον 1.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐξουσίαν, ἵνα, κατὰ τὴν

διάρκειαν τῆς προτεχοῦς διακοπῆς τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Συντακτικῆς τῶν Ἑλλήνων Συνελεύσεως, ἐκδίδῃ Νομοθετικὰ Διατάγματα μετὰ περιεχομένου καὶ ἰσχύος Νόμου, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ἀμυναν τῆς Χώρας, τὴν δημοσίαν ἀσφάλειαν καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν προσφύγων.

Τὰ ἀνωτέρω Διατάγματα ἀνακοινωθήσονται εἰς τὴν Συνέλευσιν ὅμα τῇ ἐπαναλήψει τῶν ἐργασιῶν αὐτῆς.

Ἄρθρον 2.

Ἡ ἰσχὺς τοῦ ἁρθρου 1, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος ψηφίσματος ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως, διαρκεῖται μέχρι τῆς ἡμέρας καθ' ἣν ἐπαναληφθῇ τὸν αἰ ἐργασίαι τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως.

Ἄρθρον 3.

Ἐπιτρέπεται ἵνα ἐν περιπτώσει ἐξαιρετικῆς ἀνάγκης, διὰ λόγους ἀμύνης τῆς Χώρας καὶ δημοσίας ἀσφαλείας, κατὰ τὴν προτεγὴ διακοπὴν τῶν ἐργασιῶν τῆς Δ' Συντακτικῆς Συνελεύσεως, τίθεται εἰς ἐφαρμογὴν, διὰ Διατάγματος, προσωπογραφούμενου ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ Υπουργικοῦ Συμβουλίου, ὁ ΔΕΘ νόμος τοῦ 1912 «περὶ καταστάσεως πολιορκίας».

Ἡ ἰσχὺς τοῦ διατάγματος τοῦτου δύναται νὰ διαρκέσῃ μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἥτις ἀποφατίζει περὶ διατηρήσεως ἢ ἄρσεως αὐτοῦ.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμοσθήσονται αἱ διατάξεις τοῦ ἁρθρου 91 τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ΔΕΘ νόμου.

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Περὶ ἐπαναδιορισμοῦ τῶν δυνάμει τῶν ἁρθρῶν 1 καὶ 2 τῆς ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1923 ἐπ' ἀριθ. 29924 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως ἀπολυθέντων ἰσοβίων καὶ μονίμων ὑπαλλήλων.

Ἡ Δ' Συντακτικὴ τῶν Ἑλλήνων Συνέλευσις ἐπιθυμοῦσα νὰ ἄρθωσιν τὰ αἰτία τοῦ διχασμοῦ τῶν πολιτῶν καὶ ποιουμένη ἐν αὐτῇ τῶν πρὸς τοῦτο μέτρων ἐπὶ τῇ ἀναγκῇ τῆς Δημοκρατίας

Ψ Η Φ Ι Σ Μ Α

Ἐπιτρέπεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ ἐπαναδιορίξῃ τοὺς δυνάμει τῶν ἁρθρῶν 1 καὶ 2 τῆς ἀπὸ 2 Νοεμβρίου 1923 ἐπ' ἀριθ. 29924 ἀποφάσεως τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ πάντων τῶν ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς ἐκδοθέντων διαταγμάτων, ὑπουργικῶν ἀ-

ποφάσεων και πράξεων του Υπουργικού Συμβουλίου απολυθέντας
ισοβίους και μονίμους υπαλλήλους, τοποθετούμενους εις όμοι-
οβάθμους θέσεις και καθ' υπέρβασιν των ναυομνητεμένων δι'
όποφάσεων των ελκείων υπηρεσιακών Συμβούλιων και Υπουρ-
γών κατά τας έν ισχύϊ διακρίσεις.

Αί λεπτομέρειαι τής εκτελέσεως του παρόντος ψηφίσματος
θέλουν κανονισθῇ δι' εκτελεστικού Διατάγματος.

Η ισχύς του παρόντος ψηφίσματος άρχεται από τής δημο-
σιεύσεώς του έν τῇ Εφημερίδι τής Κυβερνήσεως.

ΨΗΦΙΣΜΑ

Περί διακοπής των εργασιών τής Α' Συντακτικής
Συνελεύσεως.

Η Α' Συντακτική των Ελλήνων Συνέλευσις

ΨΗΦΙΖΕΙ

Διακόπτει τας εργασίας αυτής επί τεσσαρακονθήμερον, έν-
τέλλεται δ' εις τά μέλη αυτής, όπως, μεταβαίνοντα εις τας
εκλογικάς των περιφερείας, διαφωτίσουν περισσότερον τόν
Λαόν περί τής πολιτειακής μεταβολής και τής έννοίας και τής
σημασίας του δημοψηφίσματος.

Μεθό δ κ. **Πρόεδρος** έρωτά και ή Συνέλευσις δέχεται
πως τά Πρακτικά τής παρούσης συνεδριάσεως κυρωθώσιν ύπ'
εϋθύνην του Προεδρείου.

Συναινέσει τής Συνελεύσεως λύεται ή συνεδρίασις ώρα
1 και 20' μ.μ.

Ο Πρόεδρος
Κ. Ρακτιβάν

Οι Γραμματεῖς
Α. Κολιαλέξης
Γ. Σολδάτος

